Euskal Autonomia Erkidegoa

MEMORIA Sozioekonomikoa 2025

CES EGAB

Consejo Económico y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea

Argitalpenak / Maketazioa: Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea
Gran Vía 81, 7 - 48011 Bilbao Tlfnoa: 944792150
cesegab@cesegab.com -

Lizentzia horri esker, berrerabiltzaileek materiala banatu, nahastu, egokitu eta sortu egin dezakete, edozein bitarteko edo formatutan, merkataritzakoak ez diren xedeetarako soilik eta sortzaileari kreditua ematen bazaio. Materiala nahasten, egokitzen edo sortzen baduzu, aldatutako materiala baldintza berdinetan lizentziatu behar duzu..

Hazkunde positiboa nazioarteko agertoki konplexuaren aurreko kezkarekin

Aurten ere atsegin handiz aurkezten dut, urtez urte, Euskadiko errealitate ekonomiko, sozial eta laboralaren azterketa zorrotzerako erreferentzia den Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Memoria Sozioekonomikoaren beste edizio bat. Asko dira datuak ematen eta azterlanak egiten dituzten erakunde eta organismo pribatuak, baina gure memoriaren balioa, zuen baimenarekin, Euskadiko EGABen dauden eragile ekonomiko eta sozial guztiek informazioa aztertu eta disekzionatu egiten dutela da, norabide onean aurrera egiten jarraitzeko bide orria eskaintzeko.

2025eko Memoriak gure ingurunearen bilakaeraren ikuspegi zabala eta arrazoitua eskaintzen du, ekonomia-, teknologia-, demografia- eta ingurumen-eraldaketa garrantzitsuen jarraitutasunak markatutako aldian. Ziurgabetasuna eta aldaketen azelerazioa ezaugarri dituen nazioarteko testuinguruan, diagnostiko objektibo bat izateak, iturri ofizialetako datuetan oinarrituta eta hausnarketa partekatutik abiatuta, are balio handiagoa hartzen du.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen eginkizun nagusietako bat Euskadiko errealitate sozioekonomikoa ezagutzen laguntzea eta eragile ekonomiko eta sozialen arteko elkarrizketarako gune bat bideratzea da. Memoria honek konpromiso horri erantzuten dio, hain zuzen ere. Adierazle nagusien bilakaera deskribatzeaz gain, Euskadik dituen erronkak eta aukerak ulertzea erraztuko duen interpretazioa eskaintzea du helburu, ikuspegi pluraletik eta interes orokorrera bideratuta.

Datuek erakusten dutenez, ekonomiak egokitzeko eta erresilientzia izateko gaitasuna erakusten jarraitu du, eta aurrerapen esanguratsuak egin dira hainbat arlotan; hala ere, agerian uzten dituzte lehentasunezko arreta iraunkorra eskatzen duten erronkak. Energiaren, digitalizazioaren eta demografiaren arloan egiteko dauden eta nahitaezkoak diren trantsizioek lanketa integrala eta ondo planifikatua behar dute, inor atzean ez kanpoan ez uzteko.

Lan-merkatua, 2022ko lan-erreformaz geroztik unerik onenean dagoen arren, mikroskopiopean aztertuta neke-zantzuak ematen hasi da, eta, beraz, hiru trantsizio horiek modulatzeko moduak palanka gisa jardun beharko luke, ekonomiak eta herritarren ongizateak hazkundearen bidean jarrai dezaten. Berriro diot, hurrengo orrialdeetan datu ugari aurkituko dituzue, baina gure gogoetak, analisitik eta adostasunetik, sentsibilitateen eta ikuspegien baturatik sortzen diren datu horiek xehetasunez irakurtzeko eskatzen dizuet, Batzorde honetatik lurralde hobe eta prestatuagoa eraikitzen, erronka globalez betetako testuinguru aldakor honetan laguntzeko.

Horregatik guztiarengatik, argitalpen hau posible egin dutenen lanaren balioa nabarmendu nahi dut. Nire esker ona adierazi nahi diet Batzordea osatzen duten pertsonei, haien parte-hartzeak ordezkatzen dituzten ikuspegi eta esperientzia anitzetatik azterketa aberasten baitu; Euskadiko EGABeko talde teknikoari, profesionaltasunarengatik, zorroztasunarengatik eta dedikazioarengatik; eta informazioa eta datuak emanez lan horren kalitatean laguntzen duten erakunde eta organismo guztiei.

Espero dut Memoria hau tresna baliagarria izaten jarraitzea erakunde publikoentzat, eragile ekonomiko eta sozialentzat, mundu akademikoarentzat eta herritar guztientzat. Gure errealitatea sakon ezagutzea erabaki hobeak hartzeko eta, erantzukidetasunetik abiatuta, Euskadi oparoagoa, lehiakorragoa, inklusiboagoa, solidarioagoa eta jasangarriagoa eraikitzeko lehen urratsa da.

Javier Muñecas Herreras
Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeko Presidentea

CES EGAB
Consejo Económico y Social Vasco
Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea

MSE 2025eko INDIZEA

I. KAPITULUA EKONOMIA EAEN 1

1. KANPOALDEKO INGURUNE EKONOMIKOA 3
1.1. MUNDUKO EGOERA EKONOMIKOA: FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK 4
1.2. EUROPAR BATASUNA. EUROGUNEA 5
1.3. ESPAINIAKO EKONOMIA9 9
1.3.1. Espainiako ekonomia 9
1.3.2. Autonomia Erkidegoak: Per capita BPGa eta BPGaren bolumen-aldakuntza 12
ITURRIAK 13
2. EKO ABAGUNE EKONOMIKOA 14
2.1. BILAKAERA OROKORRA 14
2.2. ESKAINTZAREN ETA BARNE-ESKARIAREN AGREGATUAK 16
2.3. KAPITAL FINKOAREN ERAKETA GORDINA 18
2.4. KANPO-ESKARIA 19
2.5. ATZERRIKO INBERTSIOA 23
2.5.1. Atzerriko inbertsioa EAEko kapitalean eta ondarean 23
2.5.2. EAEk atzerrian egindako inbertsioa kapitalean eta ondarean 27
2.6. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK 31
2.6.1. Kontsumorako prezioak
2.6.2. Errentaren banaketa funtzionala, laneko kostuak eta produktibitatea 2024ko datuak 32
2.7. ENPRESA EZ-FINANTZARIOEN ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKO ETA FINANTZARIOA, 2023ko datuak 34
2.8. ERRENTA PERTSONALA, SEXUAREN ETA ERRENTA-SEGMENTUEN ARABERA. 2022KO DATUAK 37
ITURRIAK 41
3. SEKTORE PRODUKTIBOAK 42
3.1. ENPRESA-DEMOGRAFIA ETA -EGITURA 42
3.1.1. EAEko enpresa-egitura 42
3.1.2. Enpresen demografia 45
3.1.3. Gizarte Segurantzan izena emandako enpresak 46
3.2. EAEREN EKOIZPEN-EGITURA 47
3.3. LEHEN SEKTOREA 49
3.4. INDUSTRIA 49
3.4.1. Industriaren 2024ko inkesta: emaitza nagusiak 49
3.4.2. Industria-sektorearen bilakaera orokorra 52
3.4.3. Industria Produkzioaren Indizea eta Industriako Prezioen Indizea 53

3.5. ERAIKUNTZA 56
3.5.1. Eraikuntzaren sektorearen bilakaera orokorra 56
3.5.2.Eraikuntzaren Koiuntura Indizea eta Eraikuntzaren Kostuen Indizea 56
3.6. ZERBITZUAK 57
3.6.1. Zerbitzuen sektorearen egitura EAEn 57
3.6.2. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra 59
3.6.3. Merkataritza 60
3.6.4. Turismoa eta ostalaritza 62
3.6.5. Finantza-sektorea 64
ITURRIAK 67
4. SEKTORE PUBLIKOA 68
4.1. DIRU SARRERAK 68
4.2. GASTUAK 72
4.3. AURREKONTU SALDOA 75
4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORRA 76
4.5. TRANSFERENTZIAK INSTITUZIONALAK 79
4.6. ENPLEGUA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN 81
ITURRIAK 83
5. GIZARTE-EKONOMIA EAEN 84
6. "NEXT GENERATION EU" (NGEU) EUROPAKO FUNTSAK: SUSPERTZE ETA ERRESILIENTZIA MEKANISMOA (SEM) 85
6.1. ESPAINIAKO SUSPERTZE, ERALDATZE ETA ERRESILIENTZIA PLANAK 2025EKO MAIATZERA ARTE IZAN DUEN GAUZATZEA 86
6.2. SUSPERTZE ETA ERRESILIENTZIA MEKANISMOA (SEM) EAEN. 2026-01-31ko DATUAK 90
6.3. SEM-AREN FUNTSETATIK EAE-RI BANATUTAKOA, SAILEN ARABERA. 2025-12-31ko DATUAK 91
6.4. ESEPE-EN ESLEIPENA EAE-N. 2025-01-31RA ARTEKO DATUAK 92
ITURRIAK 93
7. EKONOMIA EAEN: LABURPENA ETA ONDORIOAK 94
7.1. LABURPENA 94
7.2. ONDORIOAK 103

II. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA, BERRIKUNTZA ETA DIGITALIZAZIOA EAEN 105

1. I+G+B JARDUERAK 107
1.1. I+G+B-KO EUSKAL SISTEMAREN ADIERAZLE NAGUSIAK, 2024KO DATUAK 107
1.2. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ENPRESEN SEKTOREKO I+J JARDUERAK, ZTESEKO ZENTRO TEKNOLOGIKOAK ALDE BATERA UTZITA, 2024KO DATUAK 111
1.3. EUSKAL KOMUNITATE ZIENTIFIKOA FISIKA KUANTIKOAREN GARAPENEAN 113
1.4. BERRIKUNTZA-JARDUERAK. DATOS 2024. 114
1.5. EAE EUROPAKO BERRIKUNTZA-ADIERAZLEEN PANELETAN 117
1.5.1. EAE Europako berrikuntza-adierazleen panelean - European Innovation Scoreboard (EIS) 2025 117
1.5.2. EAE Eskualdeko berrikuntza-adierazleen panelean - Regional Innovation Scoreboard (RIS) 2025 120
1.6. EUSKO JAURLARITZAREN EUSKADI 2030 ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA PLANAREN BITARTEKO EBALUAZIOA (ZTBP EUSKADI 2030) 123
2. EKONOMIA ETA GIZARTE DIGITALAK 127
2.1. INTERNETEN ERABILERAK EUSKAL HERRITARREN ALDETIK 127
2.1.1. Erabilitako zerbitzuak 127
2.1.2. Merkataritza elektronikoa: Internet bidez erosten duten biztanleak 128
2.2. EUSKAL ENPRESEN ERALDAKETA DIGITALA 128
2.2.1. Enpresen digitalizazio-adierazleak 129
2.2.2. Telelana euskal enpresetan 131
2.2.3. Merkataritza elektronikoa euskal enpresetan. 2024ko datuak 131
2.3. ADMINISTRAZIOA ELEKTRONIKOA EAEN 132
2.3.1. Eskaria 132
2.3.2. Eskaintza elektroniko publikoa 134
2.3.3. Telelana euskal administrazio publikoan 134
2.4. ERALDAKETA DIGITALA: ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREN SEKTOREAREN ETA ENPRESEN SEKTOREAREN ARTEKO KONPARAZIOA 135
2.4.1. Digitalizazio-adierazleak
2.4.2. Telelana 135
2.5. EUSKAL HERRIKO EKONOMIA ETA GIZARTE DIGITALAK. DESI 2024 135
2.6. ADIMEN ARTIFIZIALAREN EGOERA EUSKADIN. DATOS 2024. 138
ITURRIAK 140
3. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA, BERRIKUNTA ETA DIGITALIZAZIOA: LABURPENA ETA ONDORIOAK 141
3.1. LABURPENA 141
3.2. ONDORIOAK 146

III.KAPITULUA. INGURUMENA, ENERGIA ETA GARRARIOA EAEN 149

1. INGURMENA ETA ENERGIA 151
1.1. KLIMA ALDAKETA 151
1.1.1. Klimaren bilakaera 151
1.1.2. Ekintza klimatikoa: egokitzeko eta arintzeko neurriak 153
1.2. DESKARBONIZAZIOA: BEROTEGI EFEKTUKO GASEN EMISIOA ETA XURGAPENa 155
1.2.1. Hitzaurrea 155
1.2.2. Berotegi-efektuko gasen emisioa EAEn. 2023ko datuak eta 2024ko aurrerapena 155
1.2.3. Berotegi-efektuko gasen xurgapena.. Lurraren Erabilerak, Lurraren Erabileren Aldaketa eta Basogintza (UTCUTS) 2023ko datuak 159
1.3. DESKARBONIZAZIOA: ENERGIA-KONTSUMOA ETA -EKOIZPENA EAE-N 160
1.3.1. Hitzaurrea 160
1.3.2. EAEko energia-balantzea: emaitza nagusiak. 2024ko datuak 161
1.3.3. Azken kontsumoaren analisia energia motaren arabera. 2024ko datuak 163
1.3.4. Azken kontsumoaren azterketa, jarduera-sektorearen arabera. 2024ko datuak 164
1.3.5. Energia-iturri berriztagarriak. 2024ko datuak 165
1.4. AIREAREN KALITATEA 167
1.4.1. Hitzaurrea 167
1.4.2. EAEko airearen kalitatearen ebaluazioa 168
1.4.2.1. Lurraldearen zonifikazioa 168
1.4.2.2. Airearen kalitatearen indizea (AKI) eta jasangarritasunaren adierazlea. 2024ko datuak 170
1.4.2.3. EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2024ko datuak 171
1.4.3. 2024/2881 (EB) Zuzentaraua 172
1.5. UR GEZAREN KONTSUMOA ETA UNITATE-KOSTUA 172
1.6. HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA 173
1.6.1. Hitzaurrea 173
1.6.2. Hondakin ez-arriskutsuen kudeaketa. 2024ko datuak 175
1.6.3. Hondakin arriskutsuen kudeaketa. 2024ko datuak 176
1.6.4. Hiri-hondakinen sorrera. 2023ko datuak 177
1.7. GASTO EN PROTECCIÓN AMBIENTAL DE LAS EMPRESAS MANUFACTURERAS. 2023 182
2. GARRAIOA 182
2.1. EUROPA BARNEKO GARRAIO SAREA (RTE-T) ETA ATLANTIKOKO KORRIDOREA EAE-N 184
2.2. EAE-KO GARRAIO-SISTEMAREN DESKRIBAPEN OROKORRA 184
2.3. EAE-KO PLATAFORMA LOGISTIKOAK 184
2.4. EAE-KO GARRAIO-ESKAERAREN IRUDIA 186
2.5. ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOEK EAE-N INGENIARITZA ZIBILEAN EGINDAKO ESLEIPENAK 186
2.6. TRENBIDEKO GARRAIOA 187
2.6.1. EAEko trenbide-sarea 187
2.6.2. Trenbide-sareari buruzko datuak 2024ko datuak 188
2.6.3. EAEko trenbide-sarean egin beharreko jarduketak, Atlantikoko korridorearen esparruan. 2018-2030 188
2.6.4. Euskal Y-a eta Burgos-Gasteizeko LAVerako sarbidea 189
2.6.5. Burgos-Gasteiz abiadura handiko trenbide linea 190

2.6.6. Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidea 191
2.6.7. Miranda-Gasteiz-Donostia-Irun-Hendaia (L100) 192
2.6.8. Bilbo -Castejon 192
2.6.9. EBn abiadura handiaren garapena bizkortzeko Europako Batzordearen plan integrala. 2040 193
2.6.10. Portuko trenbide-trafikoa: jatorria edo helmuga portuetan duten salgaien trafikoa. 2024ko datuak 194
2.7. ERREPIDEKO GARRAIOA 196
2.7.1. Azpiegitura: errepide-sarea 2024ko datuak 196
2.7.2. Salgaien errepideko garraioa 2024ko eta 2025eko datuak 197
2.8. ITSAS GARRAIOA 199
2.9. AIREKO GARRAIOA 200
ITURRIAK 202
3. INGURUMENA, ENERGIA ETA GARRAOIA: LABURPENA ETA ONDORIOAK 203
3.1. LABURPENA 203
3.2. ONDORIOAK 207

IV. KAPITULUA. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO LAN HARREMANAK 211

1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA 215
- **1.1. JARDUERA 215**
- **1.2. OKUPAZIOA 217**
  - 1.2.1.Okupazioaren zifrak 217
  - 1.2.2.Gizarte Segurantzako afiliazioa 220
  - 1.2.3.Enplegu publikoa 224
- **1.3. LANGABEZIA 225**
  - 1.3.1.Langabeziaren datuak 225
  - 1.3.2.LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzaileak 228

2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUAK AMAITZEA ETA KALERATZEAK 234
- **2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA 234**
- **2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO-ESPEDIENTEEN BILAKAERA 242**
  - 2.2.1.Kaleratzeak 242
  - 2.2.2.Enplegua Erregulatzeko Espedienteak 243
  - 2.2.3.Kaleratzeen urteko bilakaera agregatua 245

3. LAN-HARREMANAK 247
- **3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA 247**
  - 3.1.1. EAEko sindikatu-ordezkaritza 247
  - 3.1.2. Negoziazio kolektiboaren emaitzak 248
- **3.2. LAN-GATAZKAK 251**
- **3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA 252**
- **3.4. TELELANA 254**

4. SOLDATAK EAE-N 256
- **4.1. SOLDATA-EGITURARI BURUZKO 2024KO INKESTAREN EMAITZAK 256**
- **4.2. LAN-KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK 257**
  - 4.2.1.Lan-kostuei buruzko urteko inkesta, 2024. urtean 258
  - 4.2.2.Lan-kostuen Hiruhileko Inkesta. 2025. urtea 259
- **4.3. LANEKO PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI) 2023 260**
- **4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2024KO BAI-REN EMAITZAK 261**

5. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK 263
- **5.1. POLÍTICAS ACTIVAS DE EMPLEO 263**
  - 5.1.1. Enpleguaren Euskal Estrategia (EEE) 2030. Tarteko ebaluazioa 263
  - 5.1.2. 2021-2024ko Enplegu Plan Estrategikoa. Azken ebaluazioa 266
  - 5.1.3. LANBIDEren (Enplegurako Euskal Zerbitzua) jarduera. 2024ko datuak 270
  - 5.1.4.Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa 2024ko datuak 270
- **5.2. ENPLEGU-POLITIKA PASIBOAK 272**
  - 5.2.1.Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak 273
  - 5.2.2.Langabezia babesteko gastua eta diru-sarrerak 275
- **5.3. LANA LORTZEKO ZAILTASUN GEHIAGO DITUZTENEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO, GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK 276**
  - 5.3.1.LANBIDEREN laneratze-programen emaitzak 2024ko memoria 276
  - 5.3.2.Enplegurako zentro bereziak 278
  - 5.3.3.Laneratzeko enpresak 279

6. LAN-OSASUNA 282
6.1. LAN-ISTRIPUEN ETA GAIXOTASUN PROFESIONALEN URTEKO BILAKAERA 282
ITURRIAK 285
7. EAEKO ENPLEGUA ETA LAN HARREMANAK LABURPENA ETA ONDORIOAK 286
7.1. LABURPENA 286
7.2. ONDORIOAK 294

V. KAPITULUA. BIZI-BALDINTZAK ETA GIZARTE-BABESA EAEN 299

1. DEMOGRAFIA 299
1.1. OINARRIZKO ADIERAZLE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA 299
1.1.1. EAEko biztanleria 299
1.1.2. Biztanleriaren mugimendu naturala 2024ko datuak 301
1.1.3. Migrazio-mugimenduen estatistika. 2024ko datuak 305
1.2. IMMIGRAZIOA EAEn 307
1.2.1. Testuingurua: Immigrazioa Europar Batasunean 307
1.2.2. Inpaktu demografikoa. EINen datuak 308
1.2.3. Bizileku-baimenen estatistika 311
1.2.4. Pertzepzio soziala: Ikuspegiren 2025eko barometroa 314
1.2.5. Etorkinek Euskadin integratzeari buruz duten pertzepzioa: 2023ko EPOE inkesta 315
1.3. ERRONKA DEMOGRAFIKORAKO "2030 ESTRATEGIA" 320
ITURRIAK 322
2. BIZI-BALDINTZAK 323
2.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPAKO TESTUINGURUAN: "AROPE" TASA 325
2.1.1. Pobrezia-atalasearen azpitik dauden biztanleak (diruzko pobrezia) 328
2.1.2. Gabezia material eta sozial larria 329
2.1.3. Lan-intentsitate oso txikiko biztanleria 329
2.2. BIZI-BALDINTZEI BURUZKO 2024ko INKESTAREN EMAITZAK 330
2.2.1. Errenta 330
2.2.2. Gabezia materiala 331
2.3. POBREZIARI ETA GIZARTE-DESPAREKOTASUNEI BURUZKO INKESTA (PGDI) 2024: EMAITZA NAGUSIAK 334
2.3.1. Pobreziaren eta prekarietatearen eragin orokorra 334
2.3.2. Pobrezia-arrisku handiena duten eremuak eta gizarte-taldeak 336
2.4. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA 342
2.4.1. Bateratzeko beharrak 343
2.4.2. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko politika publikoak 349
2.4.3. Arartekoaren txostena Euskadiko familiei laguntzeko politikei buruz (2025). Ondorio eta gomendio nagusiak 354
2.5. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIA. ETXERIK GABEKO PERTSONAK 357
2.5.1. Etxegabeen egoera Euskadin 357
2.5.2. Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako II. euskal estrategia (2024-2028) 363
3. EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAEn 367
3.1. SARRERA 367
3.2. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA ETA PERTSONEN ARTEKO BESTE INDARKERIA MOTA BATZUK EAEn. 2024ko DATUAK 368
3.2.1. Indarkeria matxista 369
3.2.2. Emakumeen aurkako indarkeria lan-ingurunean 372
3.3. EUSKO JAURLARITZAREN BERDINTASUN-POLITIKAK. 2030 ESTRATEGIA 377
ITURRIAK 378

4. GIZARTE-BABESA 379
4.1. GIZARTE-BABESAREN KONTUA. 2024ko AURRERAPENA 380
4.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK 382
4.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak 382
4.2.2. Kudeaketa transferitua duten prestazioak: Kotizazio gabeko prestazioak 386
4.3. POBREZIAREN ETA BAZTERKETAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N 386
4.3.1. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren ebaluazioa (2023-2024) 387
4.3.2. Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemaren prestazioak 391
4.3.3. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera 398
4.3.4. Gizarteratzea errazteko programak: Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntzak, gizartean esku hartzeko esparruan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko 399
4.4. GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA 401
4.4.1. EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa 2023-2026 401
4.4.2. Euskadiko Arreta Soziosanitariorako Estrategia 2021-2024. Azken ebaluazioa 402
4.4.3. EUSTATen Gizarte-zerbitzuen eta gizarte-ekintzaren estatistika. 2023ko datuak 405
4.4.4. 39/2006 Legearen Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) emaitzak 406
4.4.5. Zaintzen azterketa. Ordaindu gabeko zainketak EBn (EUROFOUND) 410
4.5. GIZARTE-AURREIKUSPENEKO SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N 412
4.5.1. Magnitude nagusiak. 2024ko datuak 413
4.5.2. Zerga-araubidea 416
ITURRIAK 417
5. BIZI BALDINTZAK: LABURPENA ETA ONDORIOAK 418
5.1. LABURPENA
5.1.1. Demografia 418
5.1.2. Bizi-baldintzak 420
5.1.3. Emakumeen eta gizonen berdintasuna EAEn 426
5.1.4. Gizarte-babesa 428
5.2. ONDORIOAK 434
5.2.1. **Demografia** **434**
5.2.2. Bizi-baldintzak 434
5.2.3. Emakumeen eta gizonen berdintasuna EAEn 435
5.2.4. Gizarte-babesa 437

VI. KAPITULUA BIZI-KALITATEA EAEN 439

1. HEZKUNTZA 441

1.1. UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IRAKASKUNTZAK 441

1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak, hezkuntza-sareen eta hizkuntza-ereduen arabera 441
1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak 446
1.1.3. Erdi-mailako eta goi-mailako Lanbide Heziketa: lanbide-arloaren arabera matrikulatutako ikasleak eta ikasleen laneratzea 446
1.1.3.1. Matrikulatutako ikasleak, lanbide-arloaren arabera 446
1.1.3.2. Ikasleak lan-munduan sartzea 449

1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK 455

1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa 455
1.2.2. EAEko unibertsitateetan graduak ikasi dituzten promozioen laneratzea 457

1.3. HEZKUNTZA-SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA 460

1.3.1. EUSTAT. Hezkuntzaren kontua 460
1.3.2. Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza Sailaren gastua 461
1.3.3. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren datuak 461

1.4. BESTELAKO HEZKUNTZA-ADIERAZLEAK 466

1.4.1. Eskolatze-adierazleak 467
1.4.2. Hezkuntza-emaitzen adierazleak 471
1.4.3. Unibertsitateko adierazleak 473

ITURRIAK 478

2. KULTURA ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA 479

2.1. HITZAURREA 479

2.2. KULTURA ETA KIROL MINISTERIOAREN DATUAK 479

2.2.1. Kultura-ohiturak eta -praktikak. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa 479
2.2.2. Jarduera ekonomikoa: kultura-enpresak eta -enplegua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa. 2024ko datuak 481
2.2.3. Kulturako gastua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa. 2024ko datuak 482
2.2.3.1. Autonomia-erkidegoetako administrazioek kulturan likidatu duten gastua, autonomia-erkidegoen arabera 482
2.2.3.2. Euskal etxeetan kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastua 483

2.3. EUSKO JAURLARITZAREN DATUAK: KULTURA SAILA ETA KULTURAREN EUSKAL BEHATOKIA 485

2.3.1. Euskal Autonomia Erkidegoko kultura-partaidetza. Kulturaren Euskal Behatokia. 2024ko datuak
¡Error! Marcador no definido.
2.3.1.1. EAEko herritarren kulturarekiko jarrerak 485
2.3.1.2. Parte-hartze kultural harkorra 487
2.3.1.3. Sormenari lotutako parte-hartze kulturala: amateur mailako praktika artistikoak 488
2.3.1.4. Conocimiento de euskera en la CAPV 489
2.3.1.5. Euskararen ezagutza EAEn 490
2.3.2. EAEko kultura-programazioa. Kulturaren Euskal Behatokia. 2024ko datuak 492
2.3.3. Euskararen gizarte-azpiegitura publiko eta pribatuak Eusko Jaurlaritza 494

2.3.4. Jarduera ekonomikoa 495
2.3.4.1. Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak. Datuen laburpena. EAE. Kulturaren Euskal Behatokia. 2021eko datuak 495
2.3.4.2. EAEko kultura- eta sorkuntza-industriak: liburuak eta prentsa, musika eta ikus-entzunezkoak eta multimedia. Eusko Jaurlaritzaren Kultura Saila. 2023ko datuak 495
2.3.5. EAEko kulturako finantzaketaren eta gastu publikoaren azterketa. Kulturaren Euskal Behatokia. 2022ko datuak 497
2.3.6. Euskararen baliabideak. Euskara sustatzeko aurrekontu publikoak, jarduketa-eremuen eta erakundeen arabera. EUSTAT. 2022ko datuak 498
ITURRIAK 499
3. OSASUNA ETA OSASUN-SISTEMA 500
3.1. OSASUN-EGOERA 500
3.1.1. Bizi-itxaropena jaiotzean eta Bizitza Urte Osasuntsuak adin batekin (AVSx). 2023ko datuak 500
3.1.2. Heriotza-tasa. 2024ko datuak 504
3.1.3. Ospitaleetako heriotza-tasa akutuen, egonaldi ertain eta luzekoen eta paziente psikiatrikoen ospitaleetan EAE-Estatua konparaketa. 2024ko datuak 507
3.1.3.1. Kirurgia anbulatorioa akutuen ospitaleetan 2024ko datuak 510
3.1.4. Borondatez etendako haurdunaldiak. 2024ko datuak 511
3.1.5. Osasun mentala, psikotropikoen kontsumoa eta adiktiboak izan daitezkeen jokaerak 512
3.1.5.1. Sarrera 512
3.1.5.2. Nahasmendu mentalen prebalentzia: EAE-Estatua konparaketa. 2023ko datuak 514
3.1.5.3. Jokaera autolitikoak. 2024ko datuak 514
3.1.5.4. Adiktiboak izan daitezkeen jokaerak: kalamua eta zigarro elektronikoak kontsumitzea eta joko-mota batzuk praktikatzea 515
3.2. OSAKIDETZAREN JARDUERA 2024KO DATUAK 518
3.2.1. Osakidetzako zerbitzuen erakundeak 518
3.2.2. Egitura-plantilla 519
3.2.3. Laguntza-jarduera: lehen-mailako arreta eta ospitalekoa 520
3.2.3.1. Kontsultak lehen-mailako arretan eta ospitalekoan 520
3.2.3.2. Kontsulta presentzialak eta ez presentzialak lehenengo mailako arreta eta ospitale-arretan 521
3.2.3.3. Ospitaleratzeak, ebakuntza kirurgikoak eta prozedura ez kirurgikoak eta konplexutasun handikoak (PNQ) eta proba osagarriak 522
3.2.4. Itxarote-zerrendak 523
3.2.4.1. Kirurgiako itxarote-zerrendak 523
3.2.4.2. Itxarote-zerrendak kanpoko kontsultetan eta proba osagarrietan 525
3.2.5. Osakidetzako osasun mentalaren jardueraren datuak 526
3.2.6. Osakidetzaren Osasun Kontseiluaren jarduera 526
3.2.7. Berrikuntza Osakidetzan 527
3.3. OSASUN-SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA 2023KO ETA 2024KO DATUAK 529
3.3.1. EUSTATen Osasun-kontua 529

3.3.2. Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren gastua 529
3.3.3. Osasun Ministerioaren datuak 530
3.3.4. Finantzaketako eta osasun-kontratazioko partida: Osakidetzaren eta Osateken kontratu-programa eta osasun-itunak 532
3.3.5. Osakidetzaren gastua 533
3.4. OSASUN-ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA 535
3.5. EUSKADIKO OSASUN-ITUNA 535
ITURRIAK 537
4. ETXEBIZITZA 538
4.1. ETXEBIZITZA-ESKAINTZA 539
4.1.1. Etxebizitzen salerosketa eta prezioak: Eusko Jaurlaritzaren Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE) 539
4.1.2. Eusko Jaurlaritzaren Alokairu Merkatuaren Estatistika (AME) 542
4.1.3. Etxebizitza librearen salerosketa-prezioen konparazioa, autonomia-erkidegoen arabera 544
4.2. ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA 546
4.3. ETXEBIZITZEN ESKARIA 548
4.3.1. Etxebizitzen Beharren eta Eskariaren Inkesta (EBEI) 2023 548
4.3.2. Familien finantza-ahalegina 548
4.3.3. Etxebide Etxebizitzaren Euskal Zerbitzuan erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria 549
4.4. HIPOTEKAK BETEARAZTEA, BOTATZEA ETA UTZARAZTEA 550
4.4.1. Hipotekak betearaztea 551
4.4.2. Botatzea eta utzaraztea 551
4.5. ETXEBIZITZA HUTSAK. 2023KO DATUAK (LABURPENA) 553
4.6. ETXEBIZITZA-POLITIKA 554
4.6.1. Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politika 554
4.6.2. Foru aldundien etxebizitzarako zerga-politikak 563
4.6.3. Etxebizitzarako eskubidearen maiatzaren 24ko 12/2023 Estatuko Legea: Tentsionatutako eremuak 565
ITURRIAK 568
5. BIZI KALITATEA: LABURPEN ETA ONDORIOAK 569
5.1. LABURPENA 569
5.1.1. Hezkuntza 569
5.1.2. Kultura eta hizkuntza-aniztasuna 575
5.1.3. Osasun eta Osasun Sistema 580
5.1.4. Etxebizitza 586
5.2. ONDORIOAK 590
5.2.1. Hezkuntza 590
5.2.2. Kultura eta hizkuntza-aniztasuna 591
5.2.3. Osasun eta Osasun Sistema 592
5.2.4. Etxebizitza 593

VII. KAPITULUA. EAEKO ARARUGINTZA **595**

DEFINIZIOEN GLOSARIOA **603**

I. KAPITULUA

Ekonomia EAEN

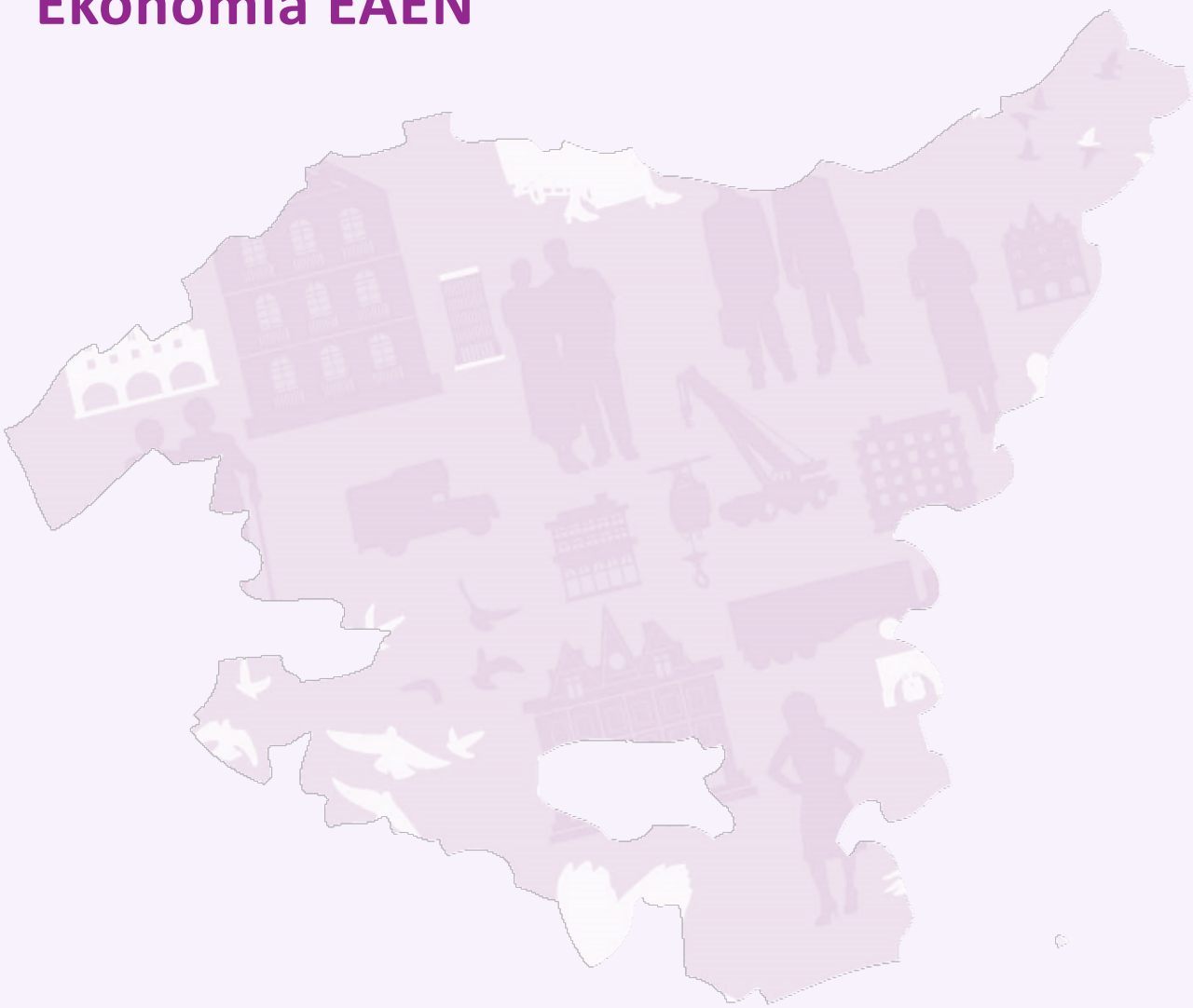

1. KANPOALDEKO INGURUNE EKONOMIKOA

I. kapituluko (Ekonomia EAEn) lehen apartatu hau hiru puntutan banatzen da. Lehenengoan munduko egoera ekonomikoa azaltzen duten faktore ekonomikoak aztertu dira. Bigarrenean eurogunearen egoera zehatza aztertu da, baita Europar Batasunarena eta estatu kide bakoitzarena ere (per capita BPGa, BPGaren egiazko hazkundea, langabezia-tasak, produktibitateak, inflazioa eta finantza publikoak). Azkenik, hirugarren puntuan, Estatuko egoera ekonomikoa aztertu da: egoera makroekonomikoa, ordainketa-balantza, agente publikoen gastua, zerga-bilketa eta Estatuak aitortutako betebeharrak.

1.1. MUNDUKO EGOERA EKONOMIKOA: FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK[1]

Munduko jarduera ekonomikoak erritmo apalean hazten jarraitu zuen 2025ean eta erresistentzia-gaitasuna erakutsi zuen.

AEBko politika ekonomikoen lehentasunak nabarmenki aldatu ziren eta horrek urtea markatu zuen. Izan ere, muga-zergak gehitu zituen eta ia mende batean izan duten mailarik handienera iritsi ziren. Mundu-ekonomian sortutako inpaktua merkataritza-kideen erantzun mugatuak leundu zuen arren, etorkizuneko merkataritza-akordioen inguruko zalantzagarritasunak altua izaten jarraitu zuen.

I.1.1 TAULA. MUNDUKO EGOERA EKONOMIKOA: BPGa, MERKATARITZA ETA PREZIOAK

	2024	2025	2026ERAKO PROIEKZIOA
BPGa (URTEKO EHUNEKO ALDAKETA. BATEZBESTEKOA)			
MUNDUKOA	**3,4**	**3,4**	**3,1**
EKONOMIA AURRERATUAK (1)	**1,8**	**1,9**	**1,8**
AEB	2,8	2,1	2,3
EUROGUNEA	0,9	1,4	1,1
ALEMANIA	-0,5	0,2	0,8
FRANTZIA	1,1	0,9	0,9
ITALIA	0,8	0,5	0,5
ESPAINIA	3,5	2,8	2,1
JAPONIA	-0,2	1,2	0,7
BESTE EKONOMIA AURRERATU BATZUK	2,1	2,4	2,1
EKONOMIA EMERGENTEAK ETA GARAPEN BIDEAN DAUDEN EKONOMIAK	**4,5**	**4,4**	**3,9**
ASIAKO EKONOMIA EMERGENTEAK ETA GARAPEN BIDEAN DAUDEN EKONOMIAK	5,4	5,5	4,9
TXINA	5,0	5,0	4,4
INDIA	7,1	7,6	6,5
EUROPAKO EKONOMIA EMERGENTEAK ETA GARAPEN BIDEAN DAUDEN EKONOMIAK	3,8	2,0	2,0
ERRUSIA	4,9	1,0	1,1
LATINOAMERIKA ETA KARIBEA	2,4	2,4	2,3
BRASIL	3,4	2,3	1,9
MEXIKO	1,4	0,6	1,6
EKIALDE ERTAINA ETA ASIA ERDIALDEA	2,8	3,6	1,9
SAHARAZ HEGOALDEKO AFRIKA	4,2	4,5	4,3
ONDASUN ETA ZERBITZUEN MUNDUKO MERKATARITZA *(ONDASUN ETA ZERBITZUEN MUNDUKO ESPORTAZIO ETA INPORTAZIOEN URTEKO % BILAKAERAREN BATEZBESTEKOA)*	**3,7**	**5,1**	**2,8**
KONTSUMITZAILEARENTZAKO PREZIOAK (batezbestekoak)			
EKONOMIA AURRERATUAK	2,6	2,5	2,8
EKONOMIA EMERGENTEAK ETA GARAPEN BIDEAN DAUDEN EKONOMIAK	8,0	5,2	5,5

(1) Ekonomia aurreratuak: AEB, Kanada, Japonia, eurogunea, Erresuma Batua, Danimarka, Suedia, Norvegia, Zipre, industrializatu berriak diren ekonomia asiarrak, Israel, Islandia, Australia eta Zeelanda Berria. Industrializatu berriak diren ekonomia asiarrak: Hego Korea, Taiwan, Hong Kong, Singapur. Iturria: NDF "Munduko ekonomiaren aukerak" (2026ko apirila)

Kontrako efektu horiek gorabehera, munduko jarduera ekonomikoari eutsi zioten beste faktore batzuek. Adimen artifizialari lotutako inbertsioen indarrak teknologia-produktuen merkataritza suspertu zuen eta errenta aldagarriko merkatuek zenbait ekonomiatan irabaziak erregistratzen lagundu zuen. Gainera, enpresek eta etxeek atzerriko ondasunen erosketak azkartu zituzten muga-zergak igo zitezkeela aurreikusita, eta horrek, gutxienez behin-behinean, babestu egin zuen manufakturen ekoizpena eta esportazioak.

NDFren balioespenen arabera, munduko BPGa benetan % 3,4 hazi zen 2024tik 2025era bitartean.

[1] *Epigrafe honetan agertzen den informazioa hainbat iturritatik dator: Nazioarteko Diru Funtsa, Europako Banku Zentrala eta Espainiako Bankua.*

Ekonomia aurreratuen BPGa % 1,9 hazi zen urtetik urterako terminoetan eta bolumenean, non AEBko BPGa % 2,1 hazi baitzen, eurogunekoa % 1,4, eta Japoniakoa % 1,2.

Garapen bidean dauden merkatuetako eta merkatu emergenteetako ekonomietan igoera % 4,4koa izan zen; Asiako ekonomia emergenteak % 5,5 hazi ziren (Txina % 5 eta India % 7,6), Europakoak % 2, eta Latinoamerika eta Karibekoak % 2,4. Errusia, bestalde, % 1 hazi da.

Munduko merkataritza % 5,1eko erritmoan hazi zen 2025ean. Garapen horrek islatu zuen urteko lehen seihilekoko inportazioen aurrerapen sendoa. Aldi horretan, etxeek eta enpresek kontsumo- eta inbertsio-erabakiak aurreratu zituzten, muga-zergak igo behar baitziren. Gainera, merkataritza-egunak muga-zergen egoera berrira egokitu ziren eta zenbait fluxu beste herrialde batzuetara desbideratu ziren.

Inflazioari dagokionez, 2025ean gutxitzen jarraitu zuen. Inflazio orokorra kontsumoko prezioen indizearen (KPI) arabera neurtuta, % 2,2ra jaitsi zen 2025eko abenduan eta 2024ko abenduan % 3koa zen.

Lehengai energetikoen prezioen joera beheranzkoa izan zen 2024 eta 2025 artean.

Hala, 2025 bukaeran energiaren prezioak urte bete lehenagokoak baino baxuagoak ziren: petrolioaren prezioaren eta Europako gasaren prezioen jaitsiera islatzen zuen.

I.1.2 TAULA. MUNDUKO EGOERA EKONOMIKOA: FINANTZEN ETA MONETEN EGOERA ETA PREZIOAK

	2024	2025
LEHENGAIEN PREZIOAK (PREZIOEN INDIZEA DOLARRETAN)		
Elikagaiak	141,4	148,6
Industria-produktuak	123,0	126,9
Elikagaiak ez diren nekazaritza-produktuak	132,0	127,9
Metalak	120,7	126,7
NORTH SEA BRENT PETROLIOAREN PREZIOA ($/UPELA, URTEKO BATEZBESTEKOA)	**82,0**	**69,8**
ESKU-HARTZEAREN INTERES-TASA (DENBORALDIAREN AMAIERAN)		
EDB	3,15	2,15
AEB – funts federalen tasa objektiboa	4,50	3,75
Japonia – Call Money (1)	0,25	0,50
TRUKE-TASA (ABENDUA)		
Dolar estatubatuar bakoitzeko euroak	0,954	0,854
BURTSA: KOTIZAZIO-INDIZEA (URTEKO BATEZBESTEKOAK)		
Euro Stoxx zabala	505,17	547,43
Ibex 35	11131,18	12937,31

Iturria: ESPAINAKO BANKUA
(1) Japoniako esku-hartze mota.

Brentaren prezioak % 15,1 txikiagotu ziren 2024 eta 2025 bitartean, zenbait eskaintza eta eskariaren faktorerengatik. Eskariaren aldetik, munduko jarduera ekonomikoa ahuldu egin zen muga-zergei buruzko eztabaiden harira. Eskaintzaren aldetik, LPEE+ erakundearen ekoizpenaren igoerei esker, urte amaierarako merkatuko superabita nabarmena izan zen.

Brent-upel bakoitzaren prezioa urtarrilean 80 $ zen eta urte bukaeran 63,3 $.

Interes-tasak txikitzen jarraitu zuten 2025eko lehen seihilekoan, Europako Banku Zentralaren (EBZ) eta beste banku zentral batzuen erabakien babespean. Hala eta guztiz ere, 2025eko ekainean, zalantzagarritasuna ikusirik, EBZk zuhurtziazko etenaldi estrategikoa egin zuen.

Horrela, EBZ % 3,15eko esku-hartze tasarekin hasi zen urtarrilean, eta % 2,15ekoarekin amaitu zuen abenduan. AEBko Erreserba Federala % 4,5ekin hasi zen urtarrilean, eta % 3,75ekin amaitu abenduan. Japonian, aldiz, esku-hartze tasa % 0,25ean hasi zen urtarrilean, eta abenduan % 0,50ekin amaitu zen.

Euroguneko diru-merkatuko interes-tasei dagokienez (gordailuak), gutxitzen jarraitu zuten, urteko batezbestekoan, epe guztietan. Urteko bilakaerak erakusten du hilabetez hilabete gutxitu egin dela azarora arte, eta abenduan joera aldatu egin zen. Zehazki, 2025eko abenduan Euriborra oraintxe jarraitzen duen bezala kokatu zen: hilabetera +% 1,92, hiru hilabetera +% 2,05, sei hilabetera +% 2,14 eta urtebetera +% 2,77.

Bestalde, finantza-erakunde monetarioek EDBko etxeei emandako interes-tasa gutxitu egin zen kontsumorako kredituetan, % 8,53tik % 8,22ra, eta etxebizitza erosteko kredituetan % 3,96tik % 3,56ra.

Dibisa-merkatuarekin lotuta, euroa balioztatu egin zen yenaren aurrean eta are nabariago dela estatubatuarraren aurrean, 2024 bukaerarekin konparatuta. Zehazki, truke-tasa nominala 0,854 €/$ izan zen 2025eko abenduan, eta 0,954 €/$ 2024ko abenduan. Horrek esan nahi du euroak dolar estatubatuarrarekiko % 11,7ko balioztapena izan zuela.

Burtsa-merkatuetan, Euro Stoxx zabalak eta Ibex 35ek igoerak izan zituzten 2024 eta 2025 artean, % 8,4 eta % 16,2, hurrenez hurren.

1.2. EUROPAR BATASUNA. EUROGUNEA[2]

2024ko erdialdera, Europako Banku Zentrala politika monetarioaren joera murriztailea apurka arintzen hasi zen. 2025 hasierarako, desinflazio-prozesua aurreratuta zegoen. Hala ere, muga-zergei lotutako ziurgabetasun handiak eta munduko zenbait eskualdetako egoera geopolitiko aldakorrak konfiantzan eta ekoizpen-kateetan eragina izan zuten, eta inflazioaren bilakaerari buruzko ziurgabetasuna ere sortu zuten.

Nolanahi ere, inflazioaren ondorioak mugatuak izan ziren, eta euroaren truke-tasaren balio-igoerak inportazioen prezioen gaineko presioa arindu zuen.

Euroguneko ekonomiak nazioarteko testuinguru zailen aurrean erresilientea izan zitekeela erakutsi zuen. Eurogunearen hazkundea % 1,4an egokitu zen 2025ean, 2024an, berriz, % 0;9 izan zen, EBZaren arabera.

Eskaeraren ikuspegitik, hazkundea babestu zuen barne-eskaera indartu izanak, kanpoko nahasmendua soberan konpentsatu baitzuen. Bilakaerarik positiboena inbertsioarena izan zen. Enpresa-inbertsioa erritmo onean hazi zen, aktibo ukiezinen (adimen artifiziala, softwareak eta digitalizazioa) inbertsioek sustatuta, Europako enpresek teknologia digitalak ezarri baitzituzten.

Eskaintzaren ikuspegitik, manufaktura-sektorea pixka bat berreskuratu zen eta zerbitzuen egonkortasunarekin batera, ezinbestekoak izan ziren Euroguneko 2025eko ekonomiaren erresistentzia-gaitasun erlatiboaren kausak ulertzeko, mundu-mailako konplexutasuna gorabehera.

Industria-ekoizpena hazi egin zen 2025ean. Igoera hori nagusiki lehen hiruhilekoan gertatu zen eta honen ondorio izan zen: ondoren ezarriko ziren muga-zergak aurreikusi zituztela-eta, ekoizpenari behin-behineko sustapena egin zitzaion, esportazioak denboran aurreratu zirelako. Hala eta guztiz ere, hazkundearen dinamismoa nabarmenki moteldu zen gainerako urtean, muga-zergak gehitu zirelako, munduko lehia areagotu zelako, energia-kostu altu iraunkorrei eta politika ekonomikoekiko zalantzak zeudelako, altua izan arren, pixkanaka murriztu zena.

Zerbitzuen hazkundea moteldu zen arren, Euroguneko zabalkundea babestu zuten. Zerbitzuen dezelerazioaren arrazoietako bat etxeetako zuhurtzia izan zen; aurrekoa sektore horren aurrezpenean ikusi zen eta testuinguru orokorrean arrisku geopolitikoek eta zalantzagarritasun ekonomiko nabarmenak iraun egin zuten. Aldi berean, zerbitzu digitalek eta informazioaren teknologiak nolabaiteko erresistentzia-gaitasuna erakusten jarraitu zuten. Izan ere, automatizazioko, zibersegurtasuneko eta adimen artifiziala integratzeko enpresen inbertsioa mantendu izanak mesede egin zien.

Beste alde batetik, urte amaieran, euroguneak Bulgaria 2026ko urtarrilean hogeita batgarren kide izateko prestaketak amaitu zituen.

[2] *2024an, EUROSTAT-politika bateratu bat ezartzearen inguruan emandako gomendioei jarraikiz, estatu kide guztiek egin dute beren kontu nazionaletako datu-serieen berrikuspen berezi bat, koordinatuta. Berrikuspena egiteko iturriak eta balioespen-metodoak eguneratzeko premiari erantzuten dio horrek. Berrikuspenok lau urterik behin egiten dira. Estatistikako Institutu Nazionalak (EIN) 2024ko irailetik hedatzen dituen emaitzek (estatuetako eta eskualdeetako kontuak eratzen dituzten eragiketenek) berrikuspen horri jarraitzen diote denbora-serie osoan.*
Berrikuspen-prozesua koordinatuta egiten dute EINak —estatuetako eta eskualdeetako kontuetan—, Estatuko Administrazioko Kontu-hartzailetza Nagusiak (IGAE) —administrazio publikoen kontuetan— eta Espainiako Bankuak —finantzaketa-kontuen, ordainketa-balantzaren eta nazioarteko inbertsio-posizioaren estatistiketan.

I.1.3 TAULA. EUROGUNEKO EGOERA MAKROEKONOMIKOA URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. KATEATUTAKO BOLUMENA. URTAROKO ETA EGUTEGIKO ONDORIOEN DATU ZUZENDUAK						
	2024	2025	I. HIRUHILEKOA	II. HIRUHILEKOA	III. HIRUHILEKOA	IV. HIRUHILEKOA
BARNEKO PRODUKTU GORDINA merkatuko prezioetan	**0,9**	**1,4**	**1,8**	**1,6**	**1,4**	**1,2**
BARNEKO ESKAERA	**0,5**	**2,2**	**2,2**	**2,6**	**2,0**	**1,9**
Kontsumo pribatua	1,3	1,5	1,6	1,7	1,4	1,3
Kontsumo publikoa	2,3	1,6	1,9	1,4	1,5	1,4
Kapital finkoaren eraketa gordina	-2,6	3,1	2,4	3,6	3,3	3,1
KANPO-ESKARIA						
Esportazioak	0,5	2,2	2,7	0,7	2,9	2,4
Inportazioak	-0,2	3,7	4,0	2,8	4,2	3,9
Iturria: ESPAINAKO BANKUA.						

I.1.1 GRAFIKOA. BPG ERREALA ETA BALIO ERANTSI GORDINA EUROGUNEAN
URTETIK URTERAKO ALDAKETA-TASAK, KONTRIBUZIOAK EHUNEKO PUNTUTAN

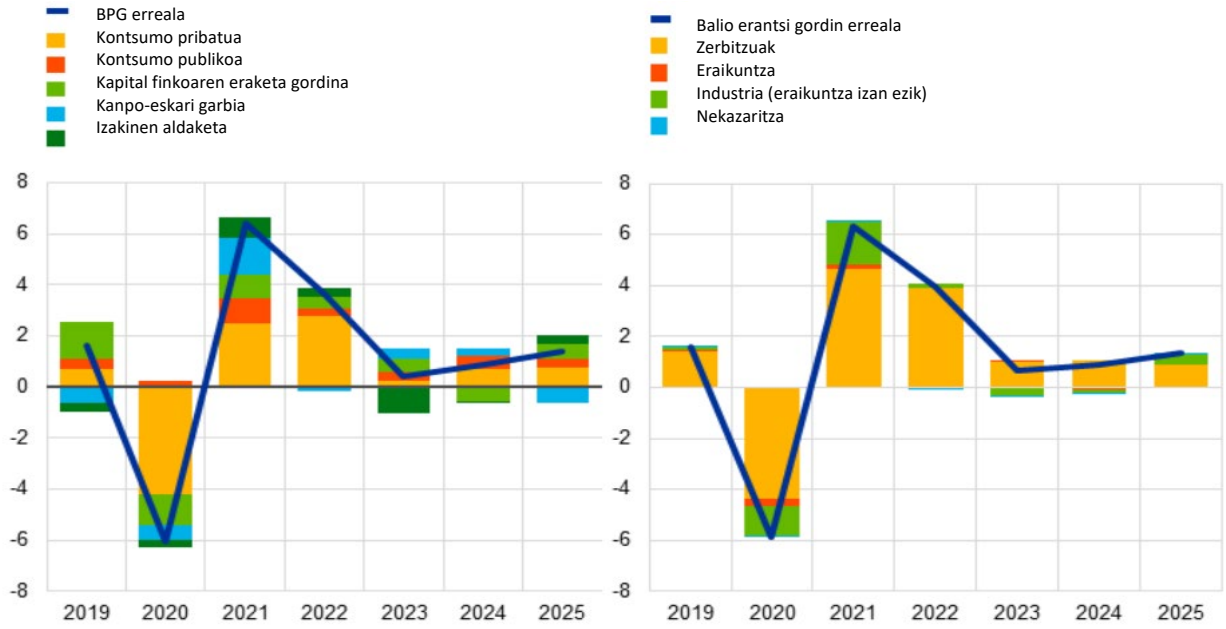

Iturria: Europako Banku Zentrala

Euroguneko herrialdeen araberako analisiak hau erakusten du, EUROSTATen datuen arabera.

Per capita BPGa, Erosteko Ahalmenaren Parekotasunean (EAP) neurtua[3]. Mailen arabera egiten da azterketa, ez bilakaeraren arabera, betiere EB27ko batezbestekoa kontuan izanik (EB27=100). 2025an eurogunearen batezbestekoaren balio berdina edo handiagoa [4](104) aurkeztu zuten herrialdeak hauek izan ziren: Luxenburgo (239), Irlanda (237), Herbehereak (134), Danimarka (127), Austria (117), Alemania eta Belgika (biek 115), Suedia eta Malta (biek 110). Espainiak 100etik beherako balioa du (92).

[3] *EAP: Erosteko Ahalmenaren Parekotasuna*

[4] *Eurogunea20: Alemania, Austria, Belgika, Zipre, Kroazia, Eslovakia, Eslovenia, Espainia, Estonia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Irlanda, Italia, Lituania, Letonia, Luxenburgo, Malta, Herbehereak eta Portugal. Kroazia eurogunean sartu den azken herria izan da, 2023ko uztailaren 1ean.*

Barne produktu gordinaren (BPG) aldaketa-tasa termino errealetan. 2025ean igoera % 1,5ekoa izan zen EB27an, eta % 1,4koa eurogunean. Hauek izan ziren tasarik handiena izan zuten estatuak: Irlanda (% 12,3), Malta (% 4), Zipre (% 3,8), Polonia (% 3,6), Kroazia (% 3,4) eta Bulgaria (% 3,1). Espainiaren hazkundea % 2,8koa izan zen.

Langabezia-tasa. 2025ean, EB27n % 6koa izan zen, eta eurogunean % 6,4koa. Langabezia-tasarik txikienak Txekiar Errepublikan (% 2,8), Maltan eta Polonian (bietan % 3,1), Bulgarian (% 3,5) eta Alemanian (% 3,8) erregistratu ziren. Altuenak, aldiz, Espainian (% 10,5), Finlandian (% 9,7), Grezian (% 8,9), Suedian (% 8,8) eta Frantzian (% 7,7) erregistratu ziren.

Enplegu-tasa. 2025ean, EB27n % 71koa izan zen, eta eurogunean % 70,8ekoa. Tasarik altuenak herrialde hauetan erregistratu ziren: Herbehereetan (% 82,3), Maltan (% 80), Alemanian (% 77,2) eta Danimarkan (% 76,9). Baxuenak, berriz, Italian (% 62,5), Errumanian (% 63), Grezian (% 64,6) eta Espainian (% 67).

Kontsumoko Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH)[5]. Eurogunean KPIHa % 2,1 hazi zen batezbeste 2024tik 2025era bitartean, eta % 2,5 EB27n. Tasarik baxuenak Zipren (% 0,8), Frantzian (% 0,9), Italian (% 1,6) eta Finlandian eta Danimarkan (bietan % 1,8) izan ziren. Altuenak, aldiz, Errumanian (% 6,8), Estonian (% 4,8) eta Kroazian eta Hungarian (bietan % 4,4). Espainiak %2,7ko tasa izan zuen. Azterketa zabalagoa nahi izanez gero, ikus beza irakurleak apartatu honetako *I.2. Ekonomiaren egoera* apartatua.

Lan egindako ordu bakoitzeko lan-produktibitatea. Lan egindako ordu bakoitzeko lan-produktibitatea eskulan-unitate bakoitzeko ekoizpena bezala kalkulatzen da (lan egindako ordu kopuru osoaren arabera neurtuta). Lan egindako ordu bakoitzeko lan-produktibitatearen neurketak ekonomiaren produktibitatearen bilakaeraren irudi hobea ematen du enplegatutako pertsona bakoitzeko lan-produktibitateak baino, izan ere, herrialde eta urte bakoitzean lanaldi osoko/lanaldi partzialeko lan-indarraren osaeran dauden aldeak ezabatzen ditu.

Mailen arabera egiten da azterketa, ez bilakaeraren arabera, betiere EB27ko batezbestekoa kontuan izanik (EB27=100). 2025ean euroguneko batezbestekoa 103,6koa izan zen, 100eko oinarrian. Hona hemen produktibitaterik handieneko estatuak: Irlanda (225,3), Luxenburgo (153,3), Danimarka (114,5), Herbehereak (114,4), Austria (111,5) eta Frantzia (107). Eta txikienekoak Bulgaria (59,4), Grezia (67,3), Letonia (70,4), Hungaria (73,5) eta Estonia (77). Espainiakoa 97,6koa izan da, EB27ko batezbestekoaren azpitik.

[5] *Kontsumoko Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH) Europar Batasuneko inflazioaren batezbesteko komuna ematen du. Alderaketa homogeneo horiek lortzeko, KPIan biltzen diren eta haren % 5 inguru hartzen duten kontsumoko partida jakin batzuk kanpoan utzi behar izan dira (horrela, adibidez, KPIHtik kanpo geratzen dira Osasun zerbitzuak, Irakaskuntza arautua, Sendagaiak eta diruz lagundutako farmaziako produktuak, eta abar).*

I.1.4 TAULA. EUROPAR BATASUNAREN BILAKAERA EKONOMIKOA												
	PER CAPITA BPGa EAP (1)		BPG ERREALAREN HAZKUNDEA		LANGABEZIA-TASA		ENPLEGU-TASA (20-64 URTE)		INFLAZIOA (KPIH) (2) (urteko batezbestekoak)		LAN EGINDAKO LANGILE ETA ORDU BAKOITZEKO PRODUKTIBITATEA (3) (EB27_2020=100)	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
UE27 (2020tik aurrera)	**100**	**100**	**1,1**	**1,5**	**5,9**	**6,0**	**70,8**	**71,0**	**2,6**	**2,5**	**100,0**	**100,0**
Eurogunea20 (2023-2025)	**104**	**104**	**0,9**	**1,4**	**6,4**	**6,4**	**70,5**	**70,8**	**2,4**	**2,1**	**104,2**	**103,6**
BELGIKA	117	115	1,1	1,0	5,7	6,2	66,7	67,4	4,3	3,0	131,7	130,1
BULGARIA	66	68	3,4	3,1	4,2	3,5	70,9	70,9	2,6	3,5	58,7	59,4
TXEKIAR ERREP.	91	92	1,3	2,6	2,6	2,8	75,4	75,7	2,7	2,3	88,0	89,2
DANIMARKA	127	127	3,5	2,9	6,2	6,4	77,2	76,9	1,3	1,8	114,8	114,5
ALEMANIA	116	115	-0,5	0,2	3,4	3,8	77,5	77,2	2,5	2,3	102,6	102,1
ESTONIA	79	79	-0,1	0,6	7,6	7,5	75,7	75,4	3,7	4,8	76,4	77,0
IRLANDA	221	237	2,6	12,3	4,3	4,7	74,5	74,6	1,3	2,1	210,5	225,3
GREZIA	69	68	2,1	2,1	10,1	8,9	63,3	64,6	3,0	2,9	67,7	67,3
ESPAINIA	91	92	3,5	2,8	11,4	10,5	66,1	67,0	2,9	2,7	98,5	97,6
FRANTZIA	98	98	1,2	0,8	7,4	7,7	69,0	69,4	2,3	0,9	106,9	107,0
KROAZIA	78	78	3,8	3,4	5,0	4,9	68,3	68,8	4,0	4,4	82,9	82,5
ITALIA	98	96	0,8	0,5	6,5	6,1	62,2	62,5	1,1	1,6	105,7	102,8
ZIPRE	99	98	3,9	3,8	4,9	4,4	75,5	76,8	2,3	0,8	92,2	91,9
LETONIA	68	71	0,0	2,1	6,9	6,9	71,2	71,9	1,3	3,8	68,8	70,4
LITUANIA	87	88	3,0	2,9	7,1	6,9	73,6	74,1	0,9	3,4	82,0	83,3
LUXENBURGO	245	239	0,4	0,6	6,4	6,5	69,7	69,5	2,3	2,5	156,4	153,3
HUNGARIA	76	76	0,7	0,5	4,5	4,4	75,1	75,1	3,7	4,4	74,0	73,5
MALTA	110	110	6,2	4,0	3,2	3,1	79,2	80,0	2,4	2,4	93,5	92,3
HERBEHEREAK	134	134	1,1	1,8	3,7	3,9	82,3	82,3	3,2	3,0	114,1	114,4
AUSTRIA	119	117	-0,7	0,6	5,2	5,7	74,1	74,3	2,9	3,6	112,2	111,5
POLONIA	78	81	3,2	3,6	2,9	3,1	72,5	72,8	3,7	3,3	82,5	85,1
PORTUGAL	82	81	2,2	1,9	6,5	6,0	72,8	73,9	2,7	2,2	81,3	79,4
ERRUMANIA	77	78	0,9	0,7	5,4	6,1	63,8	63,0	5,8	6,8	82,8	87,2
ESLOVENIA	90	91	1,7	1,1	3,7	3,9	73,1	72,9	2,0	2,5	84,7	85,8
ESLOVAKIA	75	75	1,9	0,8	5,3	5,4	72,4	72,3	3,2	4,2	81,5	82,0
FINLANDIA	102	101	0,4	0,2	8,4	9,7	72,6	71,9	1,0	1,8	102,0	102,0
SUEDIA	111	110	1,0	1,5	8,4	8,8	76,7	76,4	2,0	2,6	105,5	105,3

(1) EAPan. UE27=100
(2) KPIH - item guztiak
3) EAPan. Labour productivity per person employed and hour worked (EU27=100)
Iturria: EUROSTAT

Finantza publikoak:

2024an, EBk zerga-neurri berriak onetsi zituen, herrialdeek defizita berriro ere BPGaren % 3tik behera eduki zezaten, eta % 60tik behera zorra zegoenetan, baina gehiegizko defizitagatiko [6] prozeduran sartzea saihesteko asmoz (prozedura horretan, kontuan zuzentzeko neurriak eskatzen zaizkie). Ondorioz, arau berri horiek malguagoak dira, eta helburuak betetzeko data beste hiru urtez atzeratzeko aukera ematen dute. 2024a trantsizio-urtea izan zen.

EUROSTATen datuen arabera, euroguneko administrazio publikoek BPGarekiko duten zorra % 87,8ra iritsi zen 2025ean. Ratiorik handienak herrialde hauetan izan ziren: Grezian (% 146,1), Italian (% 137,1), Frantzian (% 115,6), Belgikan (% 107,9) eta Espainian (% 100,7); eta txikienak Estonian (% 24,1), Luxenburgon (% 26,5), Danimarkan (% 27,9) eta Bulgarian (% 29,9).

Defizitari dagokionez, 2025ean, eurogunean BPGaren % 2,9n kokatu zen. Ratio altuenak Errumanian (% 7,9), Polonian (% 7,3) eta Belgikan (% 5,2) izan ziren. Ziprek, Danimarkak, Irlandak, Greziak eta Portugalek superabita izan zuten.

I.1.5 TAULA. HERRI-FINANTZAK EB-N

	GOBERNUAREN ZOR PUBLIKOAREN %, BPGAREN GAINEAN		(-) DEFIZIT / (+) SUPERABIT PUBLIKOA %, BPGaren GAINEAN (MONETA NAZIONALETAN)		BPGaren ALDAKUNTZA NOMINALA
	2024	2025	2024	2025	2024/25
EB27 (2020az geroztik)	**80,7**	**81,7**	**-3,1**	**-3,1**	**4,4**
EUROGUNEA (20)	**87,0**	**87,8**	**-3,0**	**-2,9**	**3,9**
BELGIKA	103,9	107,9	-4,4	-5,2	3,6
BULGARIA	23,8	29,9	-3,0	-3,5	10,7
TXEKIAR ERREP.	43,3	44,3	-2,0	-2,1	6,2
DANIMARKA	30,5	27,9	4,5	2,9	4,6
ALEMANIA	62,2	63,5	-2,7	-2,7	3,3
ESTONIA	23,5	24,1	-1,1	-2,0	4,4
IRLANDA	38,3	32,9	4,1	1,8	13,5
GREZIA	154,2	146,1	1,3	1,7	4,9
ESPAINIA	101,6	100,7	-3,2	-2,4	**5,8**
FRANTZIA	112,6	115,6	-5,8	-5,1	2,0
KROAZIA	57,4	56,3	-2,3	-3,0	8,2
ITALIA	134,7	137,1	-3,4	-3,1	2,5
ZIPRE	62,7	55,0	4,1	3,4	4,9
LETONIA	46,2	46,9	-1,8	-2,5	5,8
LITUANIA	38,0	39,5	-1,3	-1,8	6,7
LUXENBURGO	26,3	26,5	0,9	-2,0	3,9
HUNGARIA	73,5	74,6	-5,1	-4,7	6,8
MALTA	45,9	46,4	-3,4	-2,2	6,2
HERBEHEREAK	43,8	44,4	-0,7	-1,6	5,2
AUSTRIA	80,0	81,5	-4,6	-4,2	3,8
POLONIA	54,8	59,7	-6,4	-7,3	6,6
PORTUGAL	93,5	89,7	0,6	0,7	5,9
ERRUMANIA	54,8	59,3	-9,3	-7,9	8,9
ESLOVENIA	66,4	65,7	-0,9	-2,5	4,6
ESLOVAKIA	59,7	61,4	-5,3	-4,5	5,0
FINLANDIA	82,4	88,5	-4,4	-3,4	1,7
SUEDIA	34,2	35,1	-1,5	-1,3	2,8

Iturria: EUROSTAT

1.3. ESPAINIAKO EKONOMIA

1.3.1. Espainiako ekonomia

EINeko datuen arabera, BPGaren bolumen-hazkundea % 2,8koa izan zen 2025ean, 2024arekin alderatuta; hau da, aurreko urtean baino zazpi hamarren gehiago.

Eskari nazionalak 3,6 puntuko ekarpena egin zion BPGaren hazkundeari, aurreko urtean baino hiru hamarren gehiago. Bestalde, kanpo-eskariak -0,7 puntuko ekarpena egin zuen, 2024an baino bederatzi hamarren gutxiago.

Eskaintzari dagokionez, jarduera-talde guztiek tasa positiboak izan zituzten. Hazkunde txikiena adar primarioetan izan zen (% 1,2), eta handiena jarduera profesionaletan (% 5,7). Nabarmentzekoa da Eraikuntzaren sektoreak % 5,6ko hazkundea izan zuela balio erantsi gordinean (BEGd).

2025eko urte osoko BPGaren balioa, eguneko prezioetan, 1.687.152 milioi eurokoa izan zen, 2024koa baino %5,8 handiagoa.

[6] *Gehiegizko defizitaren protokoloa (GDP) —Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuko 126. artikuluak erregulatzen duena— EBko Egonkortasun eta Hazkunderako Itunaren osagai zuzentzailea da.*
GDParen xedea da EBean gehiegizko aurrekontu-defizit edo zor maila duten herrialdeek hori zuzendu dezaten.

I.1.6 TAULA. ESTATUKO EGOERA MAKROEKONOMIKOA
URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. KATEATUTAKO BOLUMENA. URTAROKO ETA EGUTEGIKO ONDORIOEN DATU ZUZENDUAK

	2024	2025	2024				2025			
			I. HH	II. HH	III. HH	IV. HH	I. HH	II. HH	III. HH	IV. HH
BPG mp	**3,5**	**2,8**	**2,9**	**3,7**	**3,6**	**3,7**	**3,1**	**2,9**	**2,7**	**2,6**
ESKAERA NAZIONALA (*)	3,3	3,6	2,7	3,1	3,3	4,0	3,6	3,5	3,8	3,4
GASTUA AZKEN KONTSUMOAN	3,0	3,1	2,7	2,8	3,2	3,4	3,4	3,2	2,9	3,0
ETXEBIZITZETAKO AZKEN KONTSUMOAREN GASTUA	3,0	3,3	2,2	2,9	3,2	3,8	3,8	3,4	3,1	3,1
ETXEEN ZERBITZURA DAUDEN IRABAZI ASMORIK GABEKO ERAKUNDEETAKO AMAIERAKO KONTSUMOAREN GASTUA	5,4	4,9	7,1	4,5	5,5	4,6	5,3	4,8	4,6	4,8
AP-ETAKO AMAIERAKO KONTSUMOAREN GASTUA	2,9	2,4	3,8	2,3	3,2	2,4	2,4	2,5	2,3	2,5
KAPITALAREN ERAKETA GORDINA	4,7	5,8	3,2	4,9	4,0	6,5	4,7	5,2	7,5	5,7
KANPO-ESKARIA (*)	0,2	-0,7	0,2	0,5	0,4	-0,3	-0,5	-0,6	-1,1	-0,8
ONDASUN ETA ZERBITZUEN ESPORTAZIOAK	3,2	3,6	1,6	2,9	4,9	3,2	3,4	4,1	3,1	3,7
ONDASUN ETA ZERBITZUEN INPORTAZIOAK	2,9	6,2	1,4	1,7	4,3	4,4	5,3	6,4	6,6	6,6
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA	10,8	1,2	10,3	10,4	15,9	7,0	6,9	0,3	-1,8	-0,6
INDUSTRIA	1,9	2,3	0,9	2,3	2,5	1,9	1,6	2,3	2,7	2,6
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	2,6	2,0	1,9	3,7	2,5	2,4	1,8	2,0	2,5	1,8
ERAIKUNTZA	4,8	5,6	4,7	4,6	4,5	5,3	2,9	4,6	7,8	7,0
ZERBITZUAK	4,0	3,2	3,6	4,4	3,9	4,1	3,7	3,3	3,0	2,9
MERKATARITZA, GARRAIOA ETA OSTALARITZA	4,7	4,4	2,7	4,9	5,1	6,0	4,3	4,0	4,4	4,8
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	3,1	2,3	4,8	3,8	3,0	0,8	1,5	2,3	3,3	2,0
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	3,3	3,4	4,5	4,4	-0,7	5,3	4,3	2,8	0,2	6,2
HIGIEZIN-JARDUERAK	3,8	1,5	4,8	3,2	4,3	3,0	1,9	2,2	2,1	0,1
JARDUERA PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK, TEKNIKOAK ETA BESTE BATZUK	4,3	5,7	3,1	5,7	4,5	3,9	7,7	5,3	5,3	4,6
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA, HEZKUNTZA ETA OSASUNA	3,7	1,8	4,0	3,8	4,2	2,9	2,6	2,3	1,9	0,4
JARDUERA ARTISTIKOAK, OLGETAKOAK ETA BESTELAKO ZERBITZUAK	3,2	2,4	3,6	5,6	-0,6	4,6	3,3	2,6	0,2	3,6

(*) Merkatuko prezioetako BPGari egindako ekarpena.
Iturria: EIN. Hiru hilez behingo kontu ekonomikoak

Ordainketa Balantzari dagokionez, 2025ean berriz ere izan zuen Espainiako ekonomiak finantzatzeko ahalmena[7]. Finantzaketa-ahalmen hori (superabita) 66.741 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGaren % 4; 2024an, berriz, BPGaren % 4,3 izan zen.

Finantza publikoei lotuta, administrazio publikoek, oro har, 40.330 milioi euroko defizitarekin itxi zuten 2025. urtea (EBko araudia betetzeko egindako informazioaren arabera), hau da, BPGaren % 2,4ko

I.1.7 TAULA. ESPAINIAKO EKONOMIAREN ORDAINKETA-BALANTZA
MILIOI EUROTAN

	2022	2023 bb	2024 a	2024 a
BPG mp	1375863	1497761	1594330	1687152
FINANTZAKETA GAITASUNA (+) / BEHARRA (-)	**18321**	**57819**	**68712**	**66741**
BPGaren GAINEAN (%)	1,3	3,9	4,3	4,0
KONTU KORRONTEAREN ETA KAPITALAREN SALDOA	18320	57818	68741	66627
KONTU KORRONTEA	5766	40917	50678	49394
ONDASUNAK ETA ZERBITZUAK	12,1076	57449	66348	64518
ERRENTA PRIMARIOA ETA SEKUNDARIOA	-6310	-16532	-15670	-15124
KAPITAL-KONTUA	12554	16218	18064	17233
FINANTZA-SALDOA	18504	54279	83917	68076
ESPAINIAKO BANKUA	30272	114367	-46202	29249
GAINERAKO SEKTOREAK	-11768	-60088	132119	38828
AKATSAK ETA OMISIOAK	184	-3540	15176	1449

BB: behin-behinekoa, A: aurrerapena
Iturria: ESPAINAKO BANKUA.

[7] *Ekonomiaren sektoreek sortutako aurrezkia egindako inbertsioari aurre egiteko nahikoa denean sortzen da, eta Kontu Korronteko Balantzaren, Kapitalaren eta kanpoko egoiliarren inbertsioen saldoak batuta kalkulatzen da.*

ratioarekin, 2024an erregistratutako % 3,2ko ratioa baino txikiagoa izan zena. Saldoaren hobekuntza nabarmena da ibilbideari erreparatuz gero; 2022an % 4,6ko defizita izan zen eta 2025ean % 2,4koa.

Azpisektoreka, agente guztiek defizitarekin itxi zuten 2025. urtea, toki-korporazioak izan ezik: Administrazio Nagusiak BPGaren % 2, autonomia-erkidegoek % 0,4 eta Gizarte Segurantzak % 0,3. Toki-korporazioek, bestalde, BPGaren % 0,3ko superabita izan zuten.

I.1.8 TAULA. SALDO PUBLIKOA AGENTEEN ARABERA

	Milioi eurotan				BPGaren %			
	2022	2023 bb	2024 bb	2025a	2022	2023 bb	2024 bb	2025a
ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK FINANTZAKETA GAITASUNA (+) / BEHARRA (-), EKNren ARABERA	**-63105**	**-50027**	**-51267**	**-40330**	**-4,6**	**-3,3**	**-3,2**	**-2,4**
ADMINISTRAZIO NAGUSIA	-41036	-29822	-46889	-33168	-3,0	-2,0	-2,9	-2,0
autonomia erkidegoak	-15201	-12227	-3235	-6650	-1,1	-0,8	-0,2	-0,4
TOKI-KORPORAZIOAK	-952	295	7075	5068	-0,1	0,0	0,4	0,3
GIZARTE SEGURANTZAREN ADMINISTRAZIOA	-5916	-8273	-8218	-5580	-0,4	-0,6	-0,5	-0,3

BB: behin-behinekoa, A: aurrerapena
Iturria: Espainiako Bankua.

Diru-sarrera publikoak areagotu izanari esker izan da posible laguntza-neurrien ezarpena eta defizitaren murrizketa bateragarriak izatea. Baliabide publiko ez-finantzarioen guztizkoa % 7,7 igo zen 2024aren aldean, eta 724.554 milioi eurora iritsi zen, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren "Adierazle ekonomikoen laburpenean" jasotako Sektore Publikoaren Aurrekontu Betearazpenaren datuen arabera.

Diru-sarreren hobekuntza gastu publikoaren hazkundeari eustearekin osatzen da, eta hori bateragarria da laguntza-neurri beharrezkoenei eustearekin. Gastu publiko agregatua % 5,5 hazi zen 2025ean.

I.1.9 TAULA. SEKTORE PUBLIKOAREN AURREKONTU-EXEKUZIOA. M€

	2021	2022	2023	2024	2025	2024/25 (%)
BALIABIDE EZ-FINANTZARIOAK	527950	574012	630198	672659	724554	7,7
ENPLEGU EZ-FINANTZARIOAK	611124	637117	680225	725001	764884	5,5
FINANTZAKETA GAITASUNA (+) / BEHARRA (-)	**-82174**	**-63105**	**-50027**	**-51267**	**-40330**	**-21,3**

Iturria: EKONOMIA, MERKATARITZA ETA ENPRESA MINISTERIOA "Adierazle ekonomikoen laburpena". Azken eguneraketa 2026ko apirilaren 30ean

I.1.10 TAULA. SEKTORE PUBLIKOAREN AURREKONTU-EXEKUZIOAREN XEHETASUNAK. M€

	2024	2025	2024/25 (%)
BALIABIDE EZ-FINANTZARIOAK GUZTIRA	**672659**	**724554**	**7,7**
Diru-sarrerak, ekoizpenaren eta inportazioen gainean	176937	191455	8,2
Errentaren eta ondarearen gaineko zergak	198711	220638	11,0
Gizarte-kotizazioak	210337	223612	6,3
Beste baliabide arrunt batzuk	63686	65043	2,1
Kapitaleko baliabideak	24063	23806	-1,1
ENPLEGU EZ-FINANTZARIOAK GUZTIRA	**725001**	**764884**	**5,5**
Soldatapekoen ordainsaria	172749	181494	5,1
Bitarteko kontsumoak	89450	96005	7,3
Dirulaguntzak	18354	19910	8,5
Interesak	38793	40314	3,9
Gizarte-prestazioak	268813	286551	6,6
Gauzatan egindako transferentzia sozialak	42511	44619	5,0
EBaren baliabide propioak	10985	13347	21,5
Beste enplegu arrunt batzuk	14140	14881	5,2
Kapitalaren eraketa gordina	43322	49637	14,6
Inbertsiorako laguntzak eta beste kapital-enplegu batzuk	25884	18126	-30,0
FINANTZAKETA GAITASUNA (+) / BEHARRA (-)	**-51267**	**-40330**	**-21,3**

Iturria: EKONOMIA, MERKATARITZA ETA ENPRESA MINISTERIOA "Adierazle ekonomikoen laburpena". Azken eguneraketa 2026ko apirilaren 30ean

1.3.2. Autonomia Erkidegoak: Per capita BPGa eta BPGaren bolumen-aldakuntza

EINen Eskualde Kontabilitateko azken datuen arabera (2024koak), biztanleko BPG nominalaren maila altuenak dituzten autonomia-erkidegoak hauexek dira: Madrilgo Erkidegoa (44.749 euro), EAE (41.010 euro), Nafarroa (39.096 euro) eta Katalunia (37.477 euro). Estatuko batezbestekoa 32.633 euro izan zen.

Bolumenari erreparatuz, Murtziak (% 4,4), Kanariar Uharteek (% 4,4) eta Balear Uharteek (% 4,2) eduki zituzten ekoizpen-hazkunderik handienak.

I.1.11 TAULA. AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEKO BPGa ETA PER CAPITA BPGa

	BPG BOLUMEN-ALDAKUNTZA		PER CAPITA BPGa	
	2023 BB	2024 A	2023 BB	2024 A
ANDALUZIA	1,9	3,7	23165	24542
ARAGOI	1,3	3,1	34742	36699
ASTURIAS	1,7	3,0	28130	29660
BALEAR UH.	3,8	4,2	33995	36093
KANARIAR UHARTEAK	4,1	4,4	24256	25861
KANTABRIA	1,9	2,5	28392	29893
GAZTELA ETA LEON	1,4	2,9	29273	30887
GAZTELA-MANTXA	0,2	3,5	25090	26291
KATALUNIA	2,9	3,7	35600	37477
VALENTZIAKO E.	2,5	3,3	26512	27626
EXTREMADURA	2,1	2,7	23891	25224
GALIZIA	2,7	2,9	28661	30191
MADRIL	3,4	3,6	42639	44749
MURTZIA	1,1	4,4	25536	26944
NAFARROA	1,3	3,3	36987	39096
EAE	**1,8**	**2,6**	**39041**	**41010**
ERRIOXA	2,5	3,2	32412	34125
CEUTA	1,5	1,1	22413	23070
MELILLA	2,4	1,3	20454	21118
GUZTIRA	**2,5**	**3,5**	**30976**	**32633**

BB: behin-behinekoa, A: aurrerapena.
Iturria: EIN. Eskualdeko kontabilitatea

ITURRIAK

1. **NDF:** Munduko ekonomiari buruzko aurreikuspenak. 2026ko apirila. 2025eko datuak.
2. **EKONOMIA, MERKATARITZA ETA ENPRESA MINISTERIOA** Adierazle ekonomikoen laburpena.
3. **ESPAINIAKO BANKUA:**
   - ✓ Estatistikak. 2025eko datuak.
   - ✓ Estatistika buletina. 2025eko datuak.
   - ✓ Adierazle ekonomikoak. 2025eko datuak.
4. **EUROSTAT:** Datu-basea. 2025.
5. **EUROPAKO BANKU ZENTRALA:**
   - ✓ Urteko txostena. 2026ko apirila.
6. **EIN:** Kontabilitate Nazionala. 2025eko datuak.
7. **EIN:** Eskualde-kontabilitatea. 2024ko datuak.

2. EKO ABAGUNE EKONOMIKOA

I. Ekonomia EAEn kapituluko bigarren atal honetan Euskadiko egoera ekonomikoa aztertuko da. Lehenik eta behin, ekonomiaren bilakaera orokorra aztertuko dugu, eskaintzaren eta eskariaren ikuspegitik. Ondoren, kapital finkoaren eraketa gordinaren (4. puntua) eta kanpo-eskariaren (4. puntua) argazki zehatzagoa egingo da. Hurrengo atala atzerriko inbertsioei buruzkoa da, atzerritarrek gure Erkidegoan eginiko inbertsioaren nahiz EAEk atzerrian eginiko inbertsioaren gainekoa. Seigarrenean, kontsumo-prezioak, errentaren banaketa funtzionala, lan-kostuak eta produktibitatea aztertuko dira. Zazpigarrenean, enpresen ekonomia- eta finantzaketa-errentagarritasuna aztertuko da. Eta, azken puntuan, errenta pertsonalaren banaketa jorratuko da, sexuaren eta errenta-segmentuen arabera.

2.1. BILAKAERA OROKORRA

EUSTATen "Hiruhileroko Ekonomia Kontuen" arabera, BPGaren balioa, kopuru korronteetan, 103.156,6 milioi eurokoa izan zen 2025ean EAE osorako, hau da, % 5 igo zen 2024arekin alderatuta.

Kopuru errealetan eta egutegiko efektuak deskontatuta, batez beste % 2,3ko hazkundea ekarri du, 2024arekin alderatuta. Hazkunde hori 0,2 puntu txikiagoa da 2024an 2023aren aldean ikusitakoa baino. Lurralde historikoen arabera, zenbatetsi da BPGaren urteko hazkundea % 2,3koa izango dela Bizkaian eta Gipuzkoan eta % 2,2koa Araban.

Hiruhilekoaren profilak erakutsi du urtea % 2,1eko hazkunde-tasarekin (urtetik urterakoa) hasi zela lehenengo hiruhilekoan, hazkunde hori pixka bat bizkortuz joan zela hiruhilekoz hiruhileko, eta azkena urtetik urterako % 2,4ko hazkundearekin amaitu zela.

EUSTATek EAErako zenbatetsitako hazkundea (esan dugun bezala, % 2,3) EINek Espainiako ekonomiarako zenbatetsitakoa (% 2,8) baino handiagoa da, baina EUROSTATek eurogunerako (% 1,4) eta EB-27rako (% 1,5) zenbatetsitakoa baino handiagoa.

Bestalde, lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtutako enplegua % 1,4 hazi da EAEn 2024tik 2025era bitartean.

I.2.1 GRAFIKOA EAEko BPG. BOLUMEN KATEATUAREN ALDAKUNTZA-TASAK

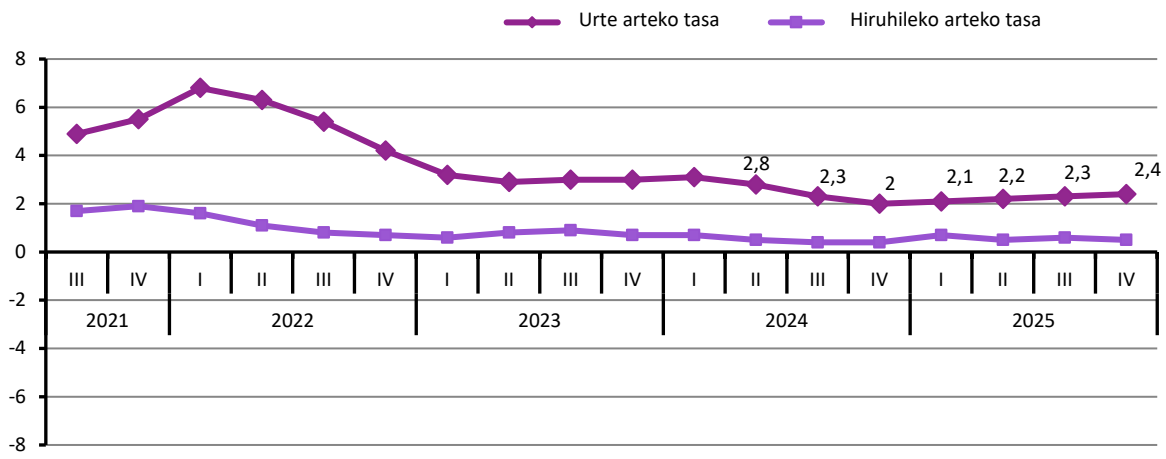

Iturria: EUSTAT. HEK

I.2.1 TAULA EAEko AGERTOKI MAKROEKONOMIKOAREN EBOLUZIOA Urtetik urterako aldakuntza-tasa. Urtaroko eta egutegiko efektuak zuzenduta dituzten datuak.									
	2021	2022	2023	2024	2025	I 2025	II 2025	III 2025	IV 2025
BPG ERREALA MERKATUKO PREZIOETAN	**6,1**	**5,7**	**3,0**	**2,5**	**2,3**	**2,1**	**2,2**	**2,3**	**2,4**
ARABA	7,4	4,3	3,5	2,2	2,2	1,9	2,0	2,3	2,5
BIZKAIA	5,9	6,9	2,8	2,8	2,3	2,1	2,2	2,4	2,4
GIPUZKOA	5,9	4,6	3,1	2,4	2,3	2,2	2,3	2,2	2,5
ESKARIA									
BARNE-ESKARIA (HAZKUNDEA)	5,2	7,2	2,1	2,8	2,8	2,4	2,5	3,2	3,2
GASTUA AMAIERAKO KONTSUMOAN	5,2	6,7	1,9	2,8	2,5	2,4	2,2	2,7	2,6
ETXEBIZITZETAKO AMAIERAKO KONTSUMOAREN GASTUA ETA ISFLSH	5,8	7,8	2	2,5	2,7	2,6	2,8	2,9	2,6
ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN AMAIERAKO KONTSUMOAREN GASTUA	3,2	3,1	1,9	3,5	1,7	1,9	0,3	2,1	2,3
KAPITALAREN ERAKETA GORDINA (KEG)	5,4	8,7	2,4	2,7	4,0	2,3	3,5	4,9	5,2
KAPITAL FINKOAREN ERAKETA GORDINA EKIPAMENDU-ONDASUNETAN	11,1	14,4	1,3	2,4	4,3	3	4	4,8	5,2
GAINERAKO KEGa	3,1	5,8	2,9	2,9	3,8	1,8	3,2	4,9	5,2
KANPO-ESKARIA *(EKARPENA EHUNEKO PUNTUETAN)*	0,9	-1,5	0,9	-0,3	-0,5	-0,3	-0,3	-0,9	-0,8
ONDASUNEN ETA ZERBITZUEN ESPORTAZIOAK	10,5	13,7	-1,1	0,1	0,4	2	0,8	-1,8	0,6
ONDASUNEN ETA ZERBITZUEN INPORTAZIOAK	9,1	15,9	-2,2	0,4	1,2	2,4	1,3	-0,5	1,8
ESKAINTZA									
LEHEN SEKTOREA	15,0	2,2	12,2	4,3	-0,6	0,6	-0,4	-1,5	-1,2
INDUSTRIA ETA ENERGIA	4,8	3,9	2,2	2,0	0,4	0,4	0,1	0,2	0,9
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	9,0	4,5	1,8	1,7	0,3	0,2	0,0	0,3	0,8
ERAIKUNTZA	1,0	5,8	4,2	2,0	3,7	1,7	3,1	5,1	4,9
ZERBITZUAK	6,6	6,7	3,3	2,9	2,8	2,7	2,8	2,9	2,8
MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA GARRAIOAK	15,3	12,6	3,8	2,0	3,3	2,9	3,3	3,5	3,2
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA, HEZKUNTZA, OSASUNA ETA GIZARTE-ZERBITZUAK	2,3	3,0	1,2	2,9	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1
GAINERAKO ZERBITZUAK	nd	nd	nd	3,5	2,9	2,8	2,7	2,9	3,0
OINARRIZKO PREZIOETAKO BALIO ERANTSI GORDINA	5,9	5,9	3,2	2,6	2,3	2,1	2,1	2,4	2,5
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	7,8	3,4	1,7	1,6	2,2	2,3	2,4	2,2	2,1
LANPOSTU BALIOKIDEAK. GUZTIRA									
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	-1,6	4,0	-1,3	-4,4	-0,5	-0,3	-0,1	0,0	-1,5
INDUSTRIA ETA ENERGIA	3	1,8	1,2	0,9	0,3	0,6	0,2	0,2	0,2
ERAIKUNTZA	1,6	4,5	3,2	-0,1	1,9	1,1	1,9	2,0	2,5
ZERBITZUAK	3,2	2,9	2,0	2,0	1,7	1,8	1,8	1,7	1,6
GUZTIRA	**3,0**	**2,8**	**1,9**	**1,5**	1,4	**1,5**	**1,4**	**1,4**	**1,4**
Iturria: EUSTAT: Ekonomia Kontuak eta Hiruhilekoko Ekonomia Kontuak (2026ko martxoak 18). Geuk egina									

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren informazioaren arabera, euskal ekonomiaren termometroak[8] (I.2.2 GRAFIKOA) 99,4 puntuko balioarekin hasi zuen 2025. urtea, hau da, hazkunde leuneko eremuan, eta abendua 104,2ko balioarekin amaitu zen, hazkunde sendoko eremuan.

Esportazio-merkatuen portaera ahulak trabatzen jarraitzen du barne-eskariak ia esklusiboki bultzatuta aurrera egiten duen jarduera. Inbertsioa nabarmen da hazkunde aipagarria erregistratu delako, eta kontsumo pribatuaren hazkundeak, berriz, pultsua mantendu du.

Sektorearen ikuspegitik, eraikuntzak dinamismo handia erakusten jarraitzen du, eta zerbitzuen sektoreak euskal hazkunde ekonomikoaren funtsezko irozkaietako bat izaten jarraitzen du, industria ia-ia geldirik dagoen bitartean.

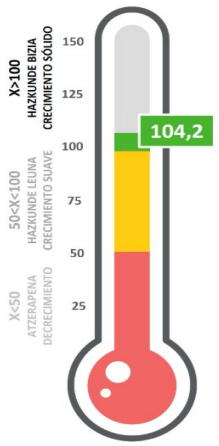

ABENDUA 2025

[8] *Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailak egin berri duen adierazle sintetiko bat da. EAEko BPGarekin korrelazio handia duten hileko ehun aldagai inguru konbinatzen ditu. Serieak leundu egin dira, eta, beraz, haien ibilbidea aldagaiaren joeratzat har daiteke.*
Desazkundea: x < 50
Hazkunde leuna: 50 < x < 100
Hazkunde sendoa: x > 100

I.2.2 GRAFIKOA EUSKAL EKONOMIAREN TERMOMETROAREN HILEROKO BILAKAERA

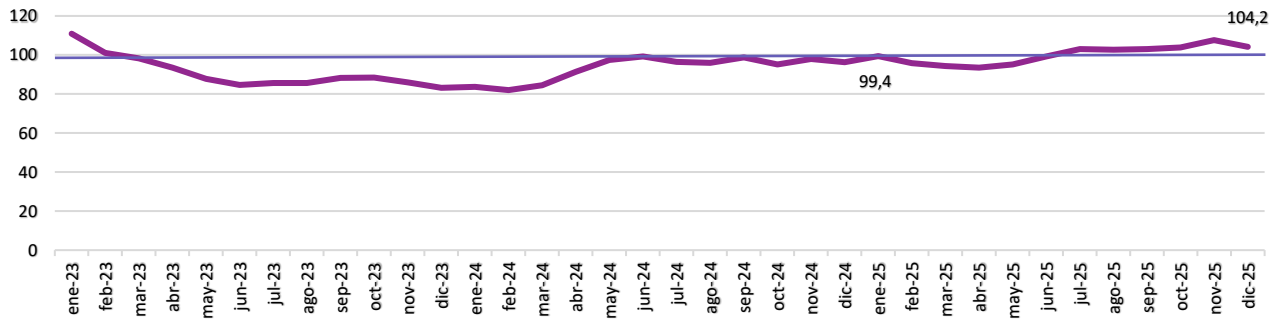

Iturria: Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila eta geuk egina

2.2. ESKAINTZAREN ETA BARNE-ESKARIAREN AGREGATUAK

Aurreko analisian sakonago ibiliz, I.2.1 KOADROAK erakusten duen bezala, Eskaintzaren aldetik, agregatu makroekonomiko handi guztiek, lehen mailakoak izan ezik, urtetik urterako aldakuntza positiboak erregistratu dituzte 2025. urte osoan, nahiz eta portaera desberdinak erakutsi.

Hala, industriaren eta energiaren balio erantsiak % 0,4ko urtetik urterako aldakuntza izan zuen. Manufaktura-industria zertxobait gutxiago hazi da (% 0,3). Bi kasuetan, hazkundea nabarmenki moteldu da aurreko urtearekin alderatuta (% 2 eta % 1,7, hurrenez hurren). Eraikuntzaren sektorearen hazkundea intentsitate handiagokoa izan da (% 3,7), aurreko urtean jasandako aldakuntza-tasa ere gaindituz (% 2). Zerbitzuen sektorearen jarduera globalak % 2,8 egin du aurrera, eta 2024koak, berriz, % 2,9. Bestalde, lehen sektoreak % 0,6ko jaitsiera jasan du urtetik urtera.

Merkatu-zerbitzuek portaera heterogeneoak dituzte. Hala, merkataritza, ostalaritza eta garraioaren adarrak 2025 osoan % 3,3ko hazkundea erregistratu du (2024ko % 2 baino altuagoa), eta gainerako zerbitzuen adarreko jarduerek (hala nola higiezinen jarduerak, jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak eta, era berean, jarduera finantzarioak eta aseguruetakoak) urte arteko % 2,9ko hazkundea erregistratu dute (aurreko urtean, % 3,5ekoa). Bestalde, merkatukoak ez diren zerbitzuak (hau da, administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta gizarte-zerbitzuak) % 2,1 hazi dira, 2024an erregistratutako hazkunde-tasaren ehuneko 0,8 puntu azpitik.

Eskariaren aldetik, barne-eskariaren portaera BPGarena baino positiboagoa izan da, % 2,8ko hazkundea izan baitu 2025ean oro har. Hala, kanpo-eskariak BPGaren hazkundeari egiten dion ekarpena negatiboa izan da (-0,5 puntu).

Gastu pribatua (etxeetako amaierako kontsumoko gastua eta ISFLSH) % 2,7 hazi da, 2024ko ratiotik ehuneko 0,2 puntu gora. Bestalde, kontsumo publikoak (administrazio publikoen amaierako kontsumoko gastua) hazkundea moteldu du aurreko urtearen aldean (% 1,7 eta % 3,5, hurrenez hurren). Gastu pribatuaren eta gastu publikoaren baterako bilakaerak azken kontsumoko gastuaren % 2,5eko hazkundea ekarri du (2024an erregistratutakoa baino ehuneko 0,3 puntu txikiagoa.).

Kapital-eraketa gordinak (inbertsioa) % 4ko urtetik urterako aldakuntza-tasa izan du 2025ean. Ekipo-ondasunetan egindako inbertsioa % 4,3 hazi da, eta kapitalaren eraketa gordinaren gainontzekoa, eraikuntzari lotuago dagoena, % 3,8. Bi ratioek hazkundea bizkortu dute 2024arekin alderatuta: Ekipo-ondasunak, ehuneko 1,9 puntu, eta BKFren gainontzekoa, 0,9 puntu.

I.2.3 GRAFIKOA BARNE- ETA KANPO-ESKARIAREN EKARPENA BPGren HAZKUNDEARI

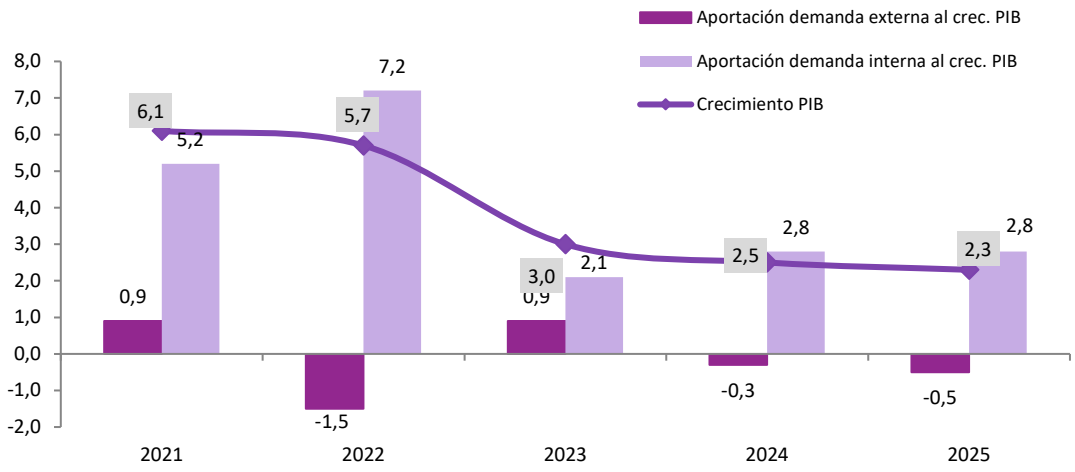

Iturria: Eustat. HEK eta geuk egina

Kontsumoaren eta inbertsioaren koiuntura-adierazleek portaera desberdinak dituzte.

Hala, txikizkako merkataritzaren salmenta-indizea (prezio konstanteetan) % 3,5 igo da, 2024an erregistratutako % 3aren gainetik, eta hoteletako gauak % 5,9 areagotu dira, aurreko urtean % 1,8 murriztu zirenean. Bestalde, kontsumo-ondasunen industria-produkzioaren indizea % 0,7 jaitsi da berriro.

Inbertsioaren adierazleei dagokienez, inbertsio-ondasunen industria-produkzioaren indizea % 1,2 hazi da, aurreko urtean % 1,2ko beherakada egon arren.

I.2.2 TAULA BARNE-ESKARIAREN ADIERAZLE BATZUEN BILAKAERA (URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASA)

	2023	2024	2025 p
KONTSUMO PUBLIKOAREN ADIERAZLEAK			
ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN KONTSUMOAREN GASTUA (HKEren ARABERA)	1,9	3,5	1,7
KONTSUMO PRIBATUAREN ADIERAZLEAK			
KONTSUMO PRIBATUAREN GASTUA (HKEren ARABERA)	2,0	2,5	2,7
KONTSUMO-ONDASUNEN IPI (ABENDUAN METATUA Am/Am-12)	1,1	-0,7	-0,7
BARNE-MERKATARITZAREN SALMENTA-INDIZEA (P. KORRONT.)	3,2	3,0	3,5
BESTE BATZUK: HOTELETAN IGAROTAKO GAUAK	0,6	-1,8	5,9
INBERTSIOAREN ADIERAZLEAK			
EKIPAMENDU-ONDASUNEN IPI (ABENDUAN METATUA)	4,0	-1,2	1,2

bb: behin-behinekoa
Iturria: EUSTAT: Geuk egina

2.3. KAPITAL FINKOAREN ERAKETA GORDINA

EUSTATen Ekonomia Kontuen datuen arabera, 2024an kapital finkoaren eraketa gordina (KFEG) 23.636,9 milioi eurora iritsi zen; hau da, % 4,7ko igoera egon zen, 2023koarekin alderatuta. Aktibo materialetan % 4,5eko hazkundea egon zen (etxebizitzak eta bestelako eraikinak eta eraikuntzak, makineria eta ekipo-ondasunak eta landatutako baliabide biologikoak, zeinak guztizko inbertsioaren % 79,1 baitira), eta jabetza intelektualeko produktuetan % 5,7koa (I+G, programa informatikoak eta datu-baseak eta gainontzeko aktibo immaterialak).

Aktibo motaren arabera, etxebizitzetako eta beste eraikin eta eraikuntza batzuetako inbertsioa da gailen, guztizkoaren % 40 osatzen baitu, gero makinerian eta ekipo-ondasunetan egindako inbertsioa (% 39) eta hirugarrenik I+Gn egindako inbertsioa (% 11,8).

I.2.3 TAULA KAPITAL FINKOAREN ERAKETA GORDINA (KFEG), EAEko AKTIBO EZ-FINANTZARIO MOTA BAKOITZEKO. PREZIO KORRONTEAK (EUROAK, MILAKOTAN). 2021-2024

	2021	2022	2023	2024	PISUA 2024	ALDAK. 2023/24
KFEG GUZTIRA	**18.244.277**	**21.240.780**	**22.565.765**	**23.636.900**	**100**	**4,7**
AKTIBO MATERIALAK	**14.304.089**	**16.853.451**	**17.881.905**	**18.686.574**	**79,1**	**4,5**
ETXEBIZITZAK	4.138.906	4.599.258	4.925.880	5.307.289	22,5	7,7
BESTELAKO ERAIKINAK ETA ERAIKUNTZAK	3.268.639	3.880.836	4.078.960	4.129.078	17,5	1,2
MAKINERIA ETA EKIPO-ONDASUNAK	6.892.041	8.374.427	8.855.245	9.228.721	39,0	4,2
- GARRAIO-MATERIALA	1.594.362	1.923.046	2.250.354	2.388.544	10,1	6,1
- IKT EKIPO-ONDASUNAK	1.064.676	1.173.333	1.179.270	1.251.205	5,3	6,1
- GAINONTZEKO MAKINERIA ETA EKIPO-ONDASUNAK	4.233.003	5.278.048	5.425.621	5.588.972	23,6	3,0
LANDATUTAKO BALIABIDE BIOLOGIKOAK	4.503	-1.070	21.820	21.486	0,1	-1,5
JABETZA INTELEKTUALEKO PRODUKTUAK	**3.940.188**	**4.387.329**	**4.683.860**	**4.950.326**	**20,9**	**5,7**
I+G	2.207.506	2.358.766	2.624.191	2.792.139	11,8	6,4
PROGRAMA INFORMATIKOAK ETA DATU-BASEAK	1.407.863	1.647.971	1.697.596	1.775.516	7,5	4,6
GAINONTZEKO AKTIBO IMMATERIALAK	324.819	380.592	362.073	382.671	1,6	5,7

(a) Aurrerapena
Iturria: EUSTAT: Ekonomia Kontuak.

Jarduera-sektoreen arabera, 2022ko datuekin (sektoreka bereizitako datuak dauden urte bakarra) eta albo batera utzita higiezinen jardueretan egindako inbertsioa, guztizkoaren % 23,7 baita (informazio gehiago nahi izanez gero, kontsultatu ezazu 2024ko Memoria Sozioekonomikoaren gure edizioa), inbertsio gehien egin zuten hiru sektoreak hauek izan ziren: manufaktura-industria (% 20,3), ibilgailuen merkataritza eta konponketa; garraioa eta biltegiratzea; ostalaritza (% 16,5) eta administrazio publikoa; hezkuntza; osasuna eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (% 12,5).

Manufaktura-industriara mugatuta, horretarako datu bereiziak baitaude eskuragarri (1.2.4 TAULA), ikusi daiteke 2023an KFEGak 4.583,5 milioi eurotara iritsi zela (KFEG osoaren % 20,3, arestian esan dugun bezala), eta horrek % 7,7ko igoera ekarri zuen 2022an erregistratutakoarekin alderatuta. Inbertsioaren zatirik handiena makinerian eta ekipoan (manufaktura-industriak egindako inbertsioaren % 49,4) eta I+Gn (guztizkoaren % 30,1) kontzentratu da.

I.2.4 TAULA KAPITAL FINKOAREN ERAKETA GORDINA (KFEG), MANUFAKTURA-INDUSTRIAKO AKTIBO EZ-FINANTZARIO MOTA BAKOITZEKO. EAE. PREZIO KORRONTEAK (EUROAK, MILAKOTAN).						
	2020	2021	2022	2023	PISUA 2023	ALDAK. 2022/2023
KFEG GUZTIRA	**3.093.788**	**3.407.009**	**4.253.834**	**4.583.489**	**100,0**	**7,7**
AKTIBO MATERIALAK	**1.731.273**	**2.015.642**	**2.723.145**	**2.917.903**	**63,7**	**7,2**
ETXEBIZITZAK						
BESTELAKO ERAIKINAK ETA ERAIKUNTZAK	446.762	581.012	619.194	653.542	14,3	5,5
MAKINERIA ETA EKIPO-ONDASUNAK	1.284.511	1.434.630	2.103.951	2.264.361	49,4	7,6
LANDATUTAKO BALIABIDE BIOLOGIKOAK						
JABETZA INTELEKTUALEKO PRODUKTUAK	**1.362.515**	**1.391.367**	**1.530.689**	**1.665.586**	**36,3**	**8,8**
I+G	1.165.979	1.169.651	1.235.809	1.380.421	30,1	11,7
PROGRAMA INFORMATIKOAK ETA DATU-BASEAK	161.725	181.704	248.987	239.898	5,2	-3,7
GAINONTZEKO AKTIBO IMMATERIALAK	34.811	40.012	45.893	45.267	1,0	-1,4
Iturria: EUSTAT: Ekonomia Kontuak.						

2.4. KANPO-ESKARIA

Termino nominaletan, "*Kanpoko merkataritzaren estatistikak"* (aduanen erregistroetan oinarritua) atzerriarekiko (ez du barne hartzen estatuaren gainontzekoa) ondasunen kanpoko merkataritzari buruz ematen dituen behin-behineko datuek erakusten dute 2025ean esportazioak % 3,6 jaitsi direla (29.851,2 milioi euro guztira). Esportazio ez-energetikoak (guztizkoaren % 95,7) % 1,6 murriztu dira, eta energetikoak % 33,3.

Lurralde historikoen arabera, esportazioen guztizko zifrari egindako ekarpenik handiena Bizkaikoa da (% 36); gero, Gipuzkoakoa (% 34,3), eta, azkenik, Arabakoa (% 29,7). Bizkaiko esportazioak % 9,3 jaitsi dira eta Arabakoak % 3,1; Gipuzkoakoak, berriz, % 2,8 hazi dira.

Bestalde, inportazioak (26.611,3 milioi euro) % 1,6 gutxitu dira 2024arekin alderatuta. Ez-energetikoak (guztizkoaren % 78,9) % 5,3 hazi dira, baina energetikoak % 20,8 murriztu dira.

Lurralde historikoen arabera, inportazioen guztizko zifrari egindako ekarpenik handiena Bizkaikoa da (% 53,2; gero, Arabakoa (% 25,7), eta, azkenik, Gipuzkoakoa (% 21,1). Arabako inportazioek % 11ko igoera jasan dute urtetik urtera, eta Gipuzkoakoek % 4,4koa. Bizkaiak, bestalde, % 8,7ko jaitsiera erregistratu du.

EAEko kanpoko merkataritzak 3.239,9 milioi euroko saldo positiboa izan zuen 2025ean, % 112,2ko estaldura-tasarekin.

I.2.4 GRAFIKOA KANPOKO MERKATARITZA. ALDAKUNTZA-TASA NOMINALAK

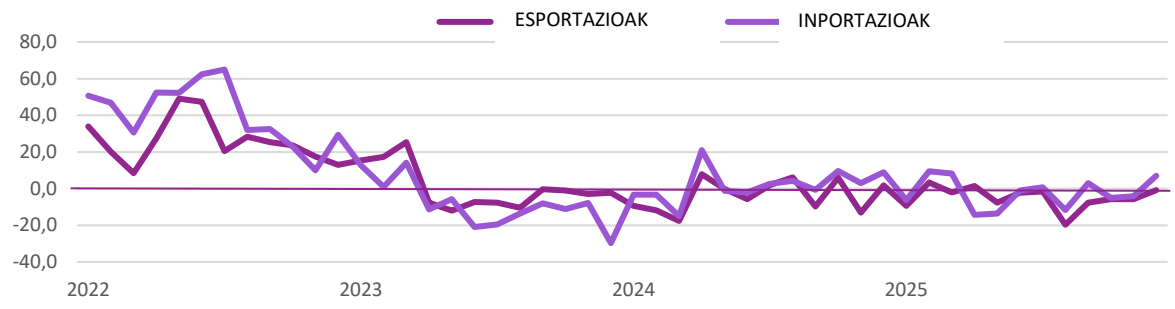

Iturria.- EUSTAT

I.2.5 TAULA EAEko ONDASUNEN KANPOKO MERKATARITZAREN BILAKAERA. EUROAK, MILAKOTAN.
Metatua urtarrila - abendua

	ESPORTAZIOAK			INPORTAZIOAK			SALDOA	
	2024	2025 bb	ALD (%)	2024	2025 bb	ALD (%)	2024	2025 bb
GUZTIRA	**30.967.367**	**29.851.195**	**-3,6**	**27.039.918**	**26.611.270**	**-1,6**	**3.927.450**	**3.239.925**
PRODUKTU ENERGETIKOAK	1.935.684	1.290.932	-33,3	7.098.648	5.622.662	-20,8	-5.162.964	-4.331.730
PRODUKTU EZ-ENERGETIKOAK	29.031.683	28.560.263	-1,6	19.941.269	20.988.608	5,3	9.090.413	7.571.655
ARABA	9.151.483	8.865.948	-3,1	6.161.557	6.837.145	11,0	2.989.926	2.028.803
BIZKAIA	11.854.659	10.749.456	-9,3	15.499.554	14.158.527	-8,7	-3.644.895	-3.409.071
GIPUZKOA	9.961.226	10.235.791	2,8	5.378.808	5.615.598	4,4	4.582.418	4.620.193

bb: behin-behinekoak (2025eko martxoak 11)
Iturria: EUSTAT: Kanpoko Merkataritzako Estatistika.

Esportazio ez-energetiko adierazgarrienak (pisu handiago dutenak) muga-zergen atalen arabera aztertuz gero, portaera desberdinak antzematen dira. Hala, garraio-materialenak (8.561,1 milioi euro, guztizkoaren % 28,7) % 2 hazi dira, makineriarenak eta gailuenak (6.781,86 milioi euro, guztizkoaren % 22,7) mantendu egin dira, metal arruntenak eta haien manufakturenak (6.216,1 milioi euro, % 20,8) % 6,1 jaitsi dira, eta plastikoenak eta kautxuarenak (1.492,1 milioi euro eta guztizkoaren % 5) % 18,1 jaitsi dira.

Inportazio ez-energetiko adierazgarrienei dagokienez, honako hau ikusi da: Metal arruntenak eta haien manufakturenak (5.381,8 milioi euro, guztizkoaren % 20,2) mantendu egin dira, makineriarenak eta gailuenak (5.081,6 milioi euro, guztizkoaren % 19,1) % 6,2 hazi dira, garraio-materialarenak (2.387,1 milioi euro, guztizkoaren % 9) % 9,8 igo dira, eta kautxuarenak eta plastikoarenak (guztizkoaren % 3,9) % 2,2 igo dira.

I.2.6 TAULA EAEk ATZERRIAREKIN DUEN ONDASUNEN ETA ZERBITZUEN KANPOKO MERKATARITZA (euroak, MILOIKOTAN) (muga-zergako sekzioen araberako sailkapena)											
		ESPORTAZIOAK				INPORTAZIOAK				SALDOA	
		2024	2025 (bb)	% BERT.	ALD.	2024	2025 (bb)	% BERT.	ALDAK.	2024	2025 (bb)
Guztira		**30.967,4**	**29.851,2**	**100**	**-3,6**	**27.039,9**	**26.611,3**	**100,0**	**-1,6**	**3.927,4**	**3.239,9**
1. Animalia bizidunak eta animalien erreinuko produktuak	Nekazaritzako produktuak	346,5	393,7	1,3	13,6	584,1	740,5	2,8	26,8	-237,5	-346,9
2. Landareen erreinuko produktuak		104,9	118,3	0,4	12,9	594,8	545,8	2,1	-8,2	-490,0	-427,5
3. Gantz eta olio mineralak edo begetalak		213,2	325,7	1,1	52,8	231,0	324,6	1,2	40,5	-17,8	1,1
4. Elikagaien industrietako produktuak eta tabakoa		966,6	1.014,0	3,4	4,9	633,0	703,6	2,6	11,2	333,6	310,4
5. Produktu eta mineral energetikoak		2.034,5	1.407,8	4,7	-30,8	7.393,8	5.889,1	22,1	-20,4	-5.359,3	-4.481,3
6. Produktu kimikoak		909,4	982,7	3,3	8,1	1.737,4	1.715,8	6,4	-1,2	-828,0	-733,1
7. Plastikoak eta kautxua		1.822,8	1.492,1	5,0	-18,1	1.006,6	1.028,5	3,9	2,2	816,1	463,6
8. Larruazalak, larrugintza eta haien manufakturak		49,9	51,2	0,2	2,7	29,9	24,3	0,1	-18,5	20,0	26,9
9. Zura, egur-ikatza, kortxoa eta haien manufakturak		153,3	142,2	0,5	-7,2	124,4	125,1	0,5	0,5	28,8	17,1
10. Papera		791,5	680,9	2,3	-14,0	715,7	673,1	2,5	-6,0	75,8	7,8
11. Ehungintzako gaiak eta haien manufakturak		196,4	229,0	0,8	16,6	331,0	333,5	1,3	0,8	-134,6	-104,6
12. Oinetakoak eta jantzi-osagarriak		33,3	30,7	0,1	-7,8	106,3	91,6	0,3	-13,8	-73,0	-60,9
13. Eraikuntzako materialak, zeramika eta beira		330,1	324,2	1,1	-1,8	356,4	362,3	1,4	1,7	-26,3	-38,1
14. Bitxigintza eta imitaziozko bitxiak		41,8	51,9	0,2	24,4	88,3	139,8	0,5	58,4	-46,5	-87,9
15. Metal arruntak eta haien manufakturak		6.622,9	6.216,1	20,8	-6,1	5.382,5	5.381,8	20,2	0,0	1.240,4	834,3
16. Makinak eta gailuak		6.783,6	6.781,8	22,7	0,0	4.786,6	5.081,6	19,1	6,2	1.997,0	1.700,2
17. Garraio-materiala		8.395,9	8.561,1	28,7	2,0	2.174,4	2.387,1	9,0	9,8	6.221,5	6.174,0
18. Optikako eta doitasunezko tresnak eta gailuak		261,6	282,0	0,9	7,8	413,7	680,7	2,6	64,5	-152,2	-398,7
19. Armak eta munizioak, haien atalak eta osagarriak		189,0	183,3	0,6	-3,0	45,1	53,7	0,2	19,1	144,0	129,7
20. Salgaiak eta era askotako produktuak		276,1	231,9	0,8	-16,0	250,2	256,5	1,0	2,5	25,9	-24,5
21. Artelanak, bildumak edo antzinako gauzak		7,6	5,4	0,0	-29,2	8,5	12,5	0,0	46,3	-0,9	-7,0
Sailkatu gabeak		436,7	344,9	1,2	-21,0	46,1	59,7	0,2	29,4	390,6	285,2

bb: behin-behinekoak (2026ko martxoak 20)
Iturria: EUSTAT: Kanpoko merkataritzaren estatistika.-ECOMEX. Geuk egina

Jatorriaren eta helmugaren araberako kanpoko merkataritzari dagokionez, esportazioen % 82,8 ELGAko herrialderen batera joan dira, eta inportazioen % 68,9 eremu horretatik etorri. Bestalde, esportazioen % 61,4 EB27ko herrialderen batera joan dira, eta inportazioen % 51,5 eremu horretatik etorri.

Herrialdeka, hauek izan dira bazkide komertzial nagusiak:

- Esportazioen kasuan: Alemaniak esportatutakoaren % 14,9 (-% 0,7, 2024arekin alderatuta), Frantziak % 14,6 (-% 10,4), Erresuma Batuak % 6,6 (-% 16,5), Italiak % 6 (ia aldaketarik gabe) eta Estatu Batuek guztizkoaren % 5,9 (-% 16,3).

- Inportazioen kasuan: Alemaniak inportatutako guztiaren % 15,6 (+% 3,1), Frantziak % 8,2 (ia aldaketarik gabe), Txinak inportatutako guztiaren % 7,5 (+% 5,9), AEBk % 6 (-% 1,2) eta Italiak inportatutako guztiaren % 4,9 (-% 2,1).

I.2.7 TAULA. EAEko ESPORTAZIOEN JOMUGA ETA INPORTAZIOEN JATORRIA. MERKATARITZA-EREMU NAGUSIAK
(EUROAK, MILAKOTAN)

	ESPORTAZIOAK					INPORTAZIOAK				
	2024 bb	2025 bb	PISUA 2024	PISUA 2025	ALD. 24/25	2024 bb	2025 bb	PISUA 2024	PISUA 2025	ALD. 24/25
GUZTIRA	**30.967.368**	**29.851.195**	**100**	**100**	**-3,6**	**27.039.918**	**26.611.270**	**100**	**100**	**-1,6**
EB27	19.022.677	18.338.261	61,4	61,4	-3,6	13.379.330	13.701.028	49,5	51,5	2,4
EUROGUNEA	16.554.611	15.710.411	53,5	52,6	-5,1	11.861.361	12.062.326	43,9	45,3	1,7
ELGA	26.124.346	24.719.205	84,4	82,8	-5,4	18.100.033	18.327.077	66,9	68,9	1,3
EBtik KANPOKO ELGA	7.477.684	6.807.113	24,1	22,8	-9,0	4.978.713	4.928.603	18,4	18,5	-1,0

bb: behin-behinekoak (2026ko martxoak 20)
Iturria: EUSTAT: Kanpoko Merkataritzako Estatistika. Geuk egina

I.2.8 TAULA EAEko ESPORTAZIOEN JOMUGA ETA INPORTAZIOEN JATORRIA MERKATARITZA-BAZKIDE NAGUSIAK
(EUROAK, MILAKOTAN)

	2024 bb	2025 bb	PISUA 2024	PISUA 2025	ALD. 24/25
	ESPORTAZIOAK				
GUZTIRA	**30.967.368**	**29.851.195**	**100**	**100**	**-3,6**
ALEMANIA	4.474.953	4.443.052	14,5	14,9	-0,7
FRANTZIA	4.869.549	4.363.133	15,7	14,6	-10,4
ERRESUMA BATUA	2.342.163	1.955.384	7,6	6,6	-16,5
ITALIA	1.799.608	1.798.961	5,8	6,0	0,0
ESTATU BATUAK	2.101.142	1.759.367	6,8	5,9	-16,3
PORTUGAL	1.382.316	1.384.168	4,5	4,6	0,1
BELGIKA	1.356.770	1.199.391	4,4	4,0	-11,6
HERBEHEREAK	1.152.170	1.101.136	3,7	3,7	-4,4
POLONIA	793.348	796.498	2,6	2,7	0,4
MEXIKO	853.414	706.750	2,8	2,4	-17,2
	INPORTAZIOAK				
GUZTIRA	**27.039.918**	**26.611.270**	**100**	**100**	**-1,6**
ALEMANIA	4.020.132	4.143.655	14,9	15,6	3,1
FRANTZIA	2.169.926	2.169.889	8,0	8,2	0,0
TXINA	1.889.617	2.001.004	7,0	7,5	5,9
ESTATU BATUAK	1.621.913	1.601.917	6,0	6,0	-1,2
ITALIA	1.321.120	1.293.517	4,9	4,9	-2,1
BRASIL	1.178.867	1.167.988	4,4	4,4	-0,9
HERBEHEREAK	1.022.700	1.122.366	3,8	4,2	9,7
MEXIKO	1.090.239	1.079.660	4,0	4,1	-1,0
IRLANDA	886.655	849.330	3,3	3,2	-4,2
PORTUGAL	831.719	781.780	3,1	2,9	-6,0

bb: behin-behinekoak (2026ko martxoak 20)
Iturria: EUSTAT: Kanpoko Merkataritzako Estatistika. Geuk egina

2.5. ATZERRIKO INBERTSIOA

Zuzeneko inbertsio-fluxuen estatistikak egiteko (Merkataritzako Estatu Idazkaritzak argitaratzen ditu), Kanpoko Inbertsioen Erregistroak inbertitzaileen aitorpenetatik jasotzen duen informazioa erabiltzen da. Aitorpen horiek kanpo-inbertsioei buruzko legediaren ondoriozkoak dira: 19/2003 Legea, 571/2023 Errege Dekretua, urtarrilaren 29ko ECM/57/2024 Agindua eta Nazioarteko Merkataritzaren eta Inbertsioen Zuzendaritza Nagusiaren 2024ko urtarrilaren 31ko Ebazpena.

2024ko lehenengo hiruhilekoko fluxuak eguneratu zirenean, kanpo-inbertsioei buruzko uztailaren 4ko 571/2023 Errege Dekretua betetzeko argitaratutako lehenengo datuak sartu ziren. Serie nagusiak *talde barruko finantzaketa* osagaia sartzen du, orain arte *kapitala eta ondarea* soilik jasotzen zirela.

Horrela, 2025ean, EAEn izandako atzerriko inbertsioa, *kapitalean eta ondarean*, 528,9 milioi eurokoa izan zen (Estatuko guztizkoaren % 1,9), eta *talde barruko finantzaketa* 2,6 milioi eurokoa (Estatuko guztizkoaren % 0,1).

Bestalde, gure erkidegoak atzerrian *kapitalean eta ondarean* egindako inbertsioa 416,9 milioi eurokoa izan zen (Estatuko guztizkoaren % 3,4), eta *talde barruko finantzaketa* 2.104,6 milioi eurokoa (Estatuko guztizkoaren % 42,3).

I.2.9 TAULA EAEko KANPOKO INBERTSIOAREN ETA EAEk ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIOAREN ARTEKO ALDERAKETA (euroak, milakotan) (Atzerriko baloreak dauzkaten enpresak kenduta)

EAEko ETA ESTATUKO ATZERRIKO INBERTSIOA* (euroak, milakotan)						
	ATZERRIKO INBERTSIOA EAEn		ATZERRIKO INBERTSIOA ESTATUAN		EAEko % ESTATUKOAREN GAINEAN	
	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA
2021	1.577.981,3		29.216.579,2		5,4	
2022	5.513.059,5		32.268.889,2		17,1	
2023	1.561.444,1		31.418.194,1		5,0	
2024	1.047.225,7	24.000,0	32.952.663,1	6.398.861,9	3,2	0,4
2025 bb	**528.860,9**	**2.660,0**	**28.421.207,7**	**2.343.119,5**	**1,9**	**0,1**
EAEk ETA ESTATUAK ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIOA* (euroak, milakotan)						
	EAEren INBERTSIOA ATZERRIAN		ESTATUAREN INBERTSIOA ATZERRIAN		EAEko % ESTATUKOAREN GAINEAN	
	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA	KAPITALA ETA ONDAREA	TALDE BARRUKO FINANTZAKETA
2021	3.349.897,4		29.165.265,2		11,5	
2022	2.657.900,1		33.850.219,6		7,9	
2023	1.368.153,70		26.464.675,8		5,2	
2024	4.770.672,10	38.903,2	34.328.910,8	5.196.462,4	13,9	0,7
2025 bb	**416.901,60**	**2.104.565,6**	**12.324.358,6**	**4.973.157,3**	**3,4**	**42,3**

(*) Inbertsio gordina, ABDE gabe
bb: behin-behineko datuak
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa Geuk egina

2.5.1. Atzerriko inbertsioa EAEko kapitalean eta ondarean

Atzerriko inbertsioak, kapitalean eta ondarean, behera egin du berriro EAEn 2024tik 2025era bitartean, 1.047,2 milioi eurotik 528,9 milioi eurora igarota (% 49,5), atzerriko balioak dauzkaten enpresak kenduz gero (ABDE[9]). EAEk Estatuko guztizkoarekiko duen proportzioak ere behera egin du berriro, % 3,2tik % 1,9ra. Madrilgo Erkidegoak jasotzen duen inbertsioa kenduta, ehunekoa % 3,9koa da; 2024an, % 8,9koa izan zen.

[9] *ABDE: egoitza Espainiako lurraldean ez duten erakundeen funts propioak ordezkatzen dituzten baloreak kudeatzeko eta administratzeko jarduera barne hartu behar du, baliabide materialak eta giza baliabideak antolatuz. ABDEen zerga-araubidearen ondorioz, zergak ordaintzetik salbuetsita daude EAEn bizi ez diren partaidetzako sozietateen dibidenduak eta sozietate horien partaidetzen salmentatik eratorritako errentak.*

Hala, 2025ean, EAE zortzigarren postuan zegoen inbertsio-bolumenari dagokionez, honako hauen atzetik: Madril, 14.778,9 milioi euro jaso baitzituen; Katalunia, 4.293,8 milioi euro; Aragoi, 3.022,9 milioi euro; Andaluzia, 1.311,3 milioi euro; Valentziako Erkidegoa, Gaztela-Mantxa eta Gaztela eta Leon. 2024an, hirugarren postua lortu zuen Madrilen eta Kataluniaren atzetik, eta 2023an laugarrena, Madrilen, Kataluniaren eta Valentziaren atzetik.

I.2.5. GRAFIKOA ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA* EAEn, KAPITALEAN ETA ONDAREAN

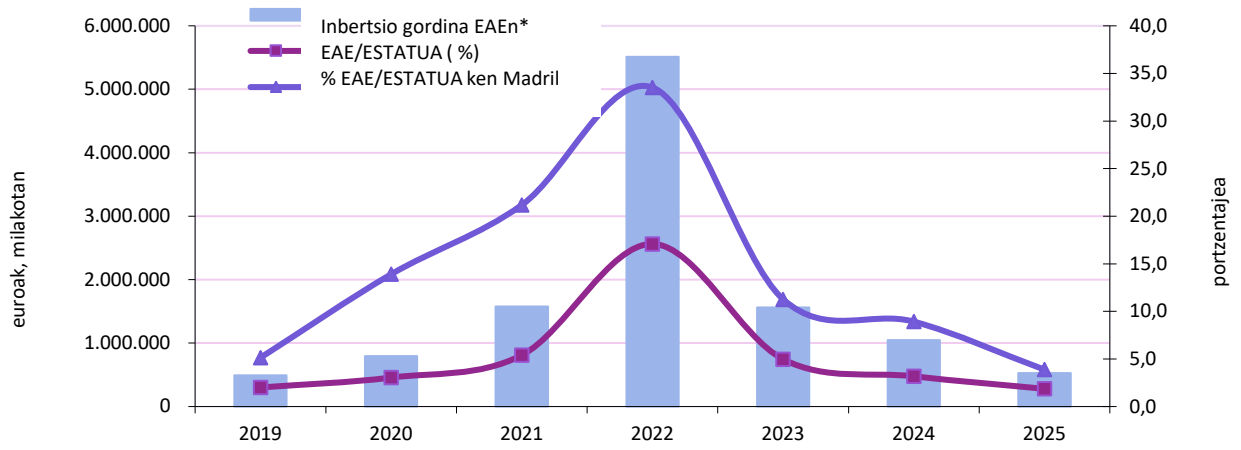

** ABDE deskontatuta.*
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa eta geuk egina

I.2.10 TAULA KAPITALEAN ETA ONDAREAN EGINDAKO ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA* AUTONOMIA-ERKIDEGOAREN ARABERA (euroak, milakotan)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 bb
ERKIDEGO GUZTIAK	**24.550.706,7**	**26.153.739,7**	**29.216.579,2**	**32.268.889,2**	**31.418.194,1**	**32.952.663,1**	**28.421.207,7**
ANDALUZIA	816.873,3	771.041,5	778.364,1	1.227.793,9	595.707,4	899.813,9	1.311.327,3
ARAGOI	103.917,1	22.574,3	194.202,3	453.822,0	263.291,5	815.329,3	3.022.937,3
KANTABRIA	5.881,8	19,9	24.712,1	9.811,8	2.075,8	1.291,3	11.346,8
GAZTELA ETA LEON	1.865.592,1	57.081,6	151.897,7	473.993,2	84.481,3	198.367,7	576.587,6
GAZTELA-MANTXA	78.048,6	59.597,6	187.147,8	566.566,4	294.473,0	273.865,0	666.048,4
KATALUNIA	3.774.184,2	3.017.967,9	2.489.292,7	3.548.614,3	5.023.457,0	4.879.879,2	4.293.794,3
MADRILGO ERKIDEGOA	14.968.431,9	20.423.783,0	21.764.496,2	15.820.354,4	17.560.943,0	21.217.188,9	14.778.878,9
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	755.789,1	344.996,4	1.030.833,6	2.051.728,6	3.455.606,5	945.832,6	741.048,6
EXTREMADURA	21.049,8	341,7	16.706,5	8.903,7	107.033,0	3.272,3	324.965,0
GALIZIA	718.656,6	88.810,8	201.735,5	177.637,6	462.817,2	508.074,6	207.151,2
BALEAR UHARTEAK	296.978,5	129.674,5	264.564,4	486.995,5	485.709,5	684.150,2	235.701,9
KANARIAK UHARTEAK	184.281,6	77.872,3	87.830,8	144.902,7	260.998,0	113.597,7	318.349,0
ERRIOXA	26.807,9	7.010,0	72.664,3	178.059,4	896,4	16.248,9	436.292,5
NAFARROA	124.973,8	120.547,4	118.074,8	745.009,2	5.875,7	419.553,7	358.227,3
EAE	**491.786,2**	**796.398,9**	**1.577.981,3**	**5.513.059,5**	**1.561.444,1**	**1.047.225,7**	**528.860,9**
ASTURIASKO PRINTZERRIA	121.682,6	51.004,4	44.818,4	299.560,9	528.461,4	619.459,5	73.676,0
MURTZIAKO ESKUALDEA	46.751,7	170.625,7	101.372,6	550.299,5	475.769,0	309.260,6	525.334,5
CEUTA ETA MELILLA	2.322,5	1.313,0	606,8	370,9	2.848,6	252,0	10.680,3
ESLEITU GABE	146.697,4	13.079,1	109.277,5	11.405,9	246.305,9		

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

Sektoreen ikuspegitik, bereziki nabarmenak dira inbertsioaren guztizkoan duen pisuagatik honako hauetan egindakoak:

- Garraioa eta biltegiratzea, EAEn egindako inbertsioaren % 41,9 eta Estatuan sektore horretan egindakoaren % 10,1 osatzen baitute.
- Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioak EAEn egindako inbertsioaren % 16,9 hartzen du, eta Estatuan sektore horretan egindakoaren % 72,3 da.
- Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura EAEn egindako inbertsioaren % 13,1 da eta Estatuak sektore horretan egindakoaren % 3,6.

Lurraldearen ikuspegitik, 2025ean EAEn egindako inbertsioaren % 51,7 Estatu Batuetatik etorri zen, eta % 39,4 EB14ko herrialdeetatik [10]. Esparru geografiko horren barruan, azpimarratzekoa da Herbehereetatik etorritako inbertsioa (guztizkoaren % 17,3).

I.2.11 TAULA. INBERTSIO GORDINA* EAEn, KAPITALEAN ETA ONDAREAN, ETA ESTATUAN EGINDAKOAREN GAINEKO PARTAIDETZA, SEKTOREEN ARABERA (€, milakotan)

	EAE			ESTATUA	EAEko	ESTATUAREN	ALDAKUNTZA EAEn	
	2023	2024	2025 bb	2025 bb	BANAKETA	GAINEKO %	% 23/24	% 24/25
A. Nek. Abeltz. Basog. eta arrantza	12.361,6	0,0	0,0	542.134,1	0,0	0,0	-100,0	
B. Erauzketa-industriak	3,0	3,0	0,0	129.884,6	0,0	0,0	0,0	-100,0
C. Elikagaiak, Edariak eta Tabakoa	320,6	385,0	34.866,7	1.224.923,3	6,6	2,8	20,1	
C. Oihalen industria eta janzkien eraketarena	0,0	0,0	0,0	21.360,4	0,0	0,0		
C. Larruaren eta oinetakoen industria	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0		
C. Zurgintza eta kortxogintza, altzariak salbu; saskigintza eta espartzugintza.	0,0	0,0	0,0	22.451,6	0,0	0,0		
C. Paperaren eta arte grafikoen industria	3,0	5.000,0	19.439,6	99.903,0	3,7	19,5		288,8
C. Koke-gaiak eta petrolio-fintzea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Ind. kimikoak eta kautxu eta plastiko transf.	6.988,4	24.624,8	180,1	304.601,7	0,0	0,1	252,4	-99,3
C. Farmaz. prod. fabrik.	0,0	0,0	0,0	28.769,4	0,0	0,0		
C. Metalurgia eta produktu metalikoen fabrik.	1.057.878,0	22.375,3	35.374,2	412.792,0	6,7	8,6	-97,9	58,1
C. Prod. informatikoen, elektro. eta optikoen fabrik.	0,0	2,9	89.249,2	123.442,7	16,9	72,3		
C. Material eta ekipamendu elektrikoen fabrik.	0,0	82.418,0	0,0	185.649,2	0,0	0,0		-100,0
C. BISG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.	89.753,4	34.632,5	9.031,5	98.337,0	1,7	9,2	-61,4	-73,9
C. Ibilgailu motordunen eta beste garraio-mat. batzuen fabrik.	2.410,3	5.100,0	0,0	534.786,4	0,0	0,0	111,6	-100,0
C. Altzarien fabrik.	0,0	0,0	0,0	17.114,2	0,0	0,0		
C. Bestelako manufakturak	24.689,6	12.256,5	0,0	126.387,0	0,0	0,0	-50,4	-100,0
C. Makina-instalazioen konponketa	0,0	0,0	35,6	18.529,3	0,0	0,2		
D. Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura	277.658,5	29.247,7	69.030,0	1.923.187,7	13,1	3,6	-89,5	136,0

[10] *EB14: talde hori (Alemania, Austria, Belgika, Danimarka, Espainia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Irlanda, Italia, Luxenburgo, Herbehereak, Portugal eta Suedia) da Atzerriko Inbertsio Zuzenaren (AIZ) hartzaile eta jaulkitzaile nagusia da EBn. Gainera, herrialde horiek gidatzen dute bloketik kanpoko atzerriko inbertsioak kontrolatzeko mekanismo berrien inplementazioa sektore estrategikoetan (energia, teknologia eta defentsa), EBren araudiari jarraiki.*

E. Ur-hornidura; saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	3,0	50,0	0,0	1.154.890,3	0,0	0,0		-100,0
F. Eraikuntza	29.658,4	3.020,2	9.808,0	728.170,3	1,9	1,3	-89,8	224,7
G. Handizkako merkataritza, txikizkakoa, ibilgailu motordunen eta motozikl. konponketa.	7.638,7	104.404,3	11.502,5	1.733.750,3	2,2	0,7		-89,0
H. Garraioa eta biltegiratzea	1.140,0	591.991,5	221.442,3	2.183.306,5	41,9	10,1		-62,6
I. Ostalaritza	0,0	2.759,8	4,5	1.010.518,6	0,0	0,0		-99,8
J. Informazioa eta komunikazioak	20.133,9	42.820,5	860,4	5.729.371,5	0,2	0,0	112,7	-98,0
K. Finantza- eta aseguru-jarduerak	8.460,6	493,8	4.388,7	1.633.120,6	0,8	0,3	-94,2	788,7
L. Higiezinen alorreko jarduerak	6.368,0	9.874,8	12.467,2	2.271.774,2	2,4	0,5	55,1	26,3
M. Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	5.282,1	56.576,5	5.492,0	3.593.596,3	1,0	0,2	971,1	-90,3
N. Administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak	2.623,4	1.686,0	453,0	571.980,7	0,1	0,1	-35,7	-73,1
O. Administrazio publikoa eta defentsa	0,0	0,0	0,0	1.597,6	0,0	0,0		
P. Hezkuntza	1.000,0	0,0	0,0	729.061,4	0,0	0,0	-100,0	
Q. Osasunaren eta gizarte-zerbitzuen arloko jarduerak	6.766,4	4.026,7	4.614,2	850.279,8	0,9	0,5	-40,5	14,6
R. Arte-, jolas- eta entretenimendu-jarduerak	102,3	0,0	14,5	389.155,3	0,0	0,0	-100,0	
S. Beste zerbitzu batzuk	1,0	0,9	6,8	22.533,2	0,0	0,0	-10,0	
T. Etxebizitzetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0		
U. Lurraldetik kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak	0,0	0,0	0,0	3.837,4	0,0	0,0		
INBERTSIOAK, GUZTIRA	**1.561.444,1**	**1.047.225,7**	**528.860,9**	**28.421.207,7**	**100,0**	**1,9**	**-32,9**	**-49,5**

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

I.2.12 TAULA EAEren INBERTSIO GORDINA* KAPITALEAN ETA ONDAREAN, EREMUKA (INBERTSIOAREN AZKEN TITULARRAREN BIZILEKUKO HERRIALDEAREN ARABERA (euroak, milakotan)

	2023		2024		2025 bb	
	GUZTIRA	%, GUZTITIK	GUZTIRA	%, GUZTITIK	GUZTIRA	%, GUZTITIK
GUZTIRA	**1.561.444,1**	**100,0**	**1.047.225,7**	**100,0**	**528.860,9**	**100,0**
ELGA	1.547.887,1	99,1	1.021.309,6	97,5	507.440,5	95,9
EUROPA	1.537.790,0	98,5	799.838,7	76,4	233.784,0	44,2
EB14	1.525.328,3	97,7	760.212,8	72,6	208.447,8	39,4
EB27	1.525.406,3	97,7	773.510,4	73,9	208.747,3	39,5
IPAR AMERIKA	7.072,6	0,5	154.853,5	14,8	273.509,6	51,7
LATINOAMERIKA	15.689,4	1,0	71.844,6	6,9	3.550,1	0,7
AMERIKAKO GAINERAKOAK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ASIA ETA OZEANIA	847,0	0,1	10.538,2	1,0	18.001,2	3,4
AFRIKA	45,0	0,0	151,5	0,0	16,1	0,0
ZERGA-PARADISUAK	3,0	0,0	0,0	0,0	12.446,5	2,4

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

I.2.13 TAULA EB14ko HERRIALDEEK ETA IPAR AMERIKAK EAEn EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* KAPITALEAN ETA ONDAREAN (euroak, milakotan)								
	EAE			ESTATUA	EAEko BANAKETA	ESTATUA REN GAINEKO %	ALDAKUNTZA (%) EAE	
	2023	2024	2025 bb	2025 bb	2025	2025	23/24	24/25
GUZTIRA	**1.561.444,1**	**1.047.225,7**	**528.860,9**	**28.421.207,7**	**100,0**	**1,9**	**-32,9**	**-49,5**
EB14.	**1.525.328,3**	**760.212,8**	**208.447,8**	**9.498.014,6**	**39,4**	**2,2**	**-50,2**	**-72,6**
ALEMANIA	1.340.783,3	5.787,9	19.666,6	1.967.404,6	3,7	1,0	-99,6	239,8
AUSTRIA	7.209,2	385,0	1.259,8	80.963,4	0,2	1,6	-94,7	227,2
BELGIKA	24.189,4	50,0	5.444,2	1.429.072,6	1,0	0,4	-99,8	
DANIMARKA	13,0	0,0	0,0	213.433,4	0,0	0,0	-100,0	
ESPAINIA	16.587,2	36.570,7	40.043,5	1.023.375,4	7,6	3,9	120,5	9,5
FINLANDIA	450,0	3,0	0,0	54.610,4	0,0	0,0	-99,3	-100,0
FRANTZIA	112.926,6	3.409,5	11.343,8	2.751.355,3	2,1	0,4	-97,0	232,7
GREZIA	0,0	0,0	0,0	78.126,3	0,0	0,0		
IRLANDA	1.530,0	0,0	0,0	69.054,3	0,0	0,0	-100,0	
ITALIA	5.756,6	54.782,6	2.134,8	494.143,2	0,4	0,4	851,6	-96,1
LUXENBURGO	5.134,6	975,0	3.557,1	182.221,3	0,7	2,0	-81,0	264,8
HERBEHEREAK	6.366,1	641.101,7	91.391,6	420.419,5	17,3	21,7	9.970,6	-85,7
PORTUGAL	1,8	615,4	32.870,5	416.595,4	6,2	7,9		
SUEDIA	4.380,5	16.532,0	736,0	317.239,6	0,1	0,2	277,4	-95,5
IPAR AMERIKA	**7.072,6**	**154.853,5**	**273.509,6**	**11.236.107,2**	**51,7**	**2,4**	**2.089,5**	**76,6**
KANADA	0,0	3,5	3,0	1.941.138,4	0,0	0,0		-14,3
AEB	7.072,6	154.850,0	273.506,6	9.294.968,8	51,7	2,9	2.089,4	76,6

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

2.5.2. EAEk atzerrian egindako inbertsioa kapitalean eta ondarean

EAEk atzerriko kapitalean eta ondarean egindako inbertsioa txikitu egin da 2024tik 2025era bitartean, 4.770,7 milioi eurotik 416,9 milioi eurora igarota, ABDEak kenduta. EAEk Estatuko guztizkoarekiko duen proportzioa % 13,9tik % 3,4ra jaitsi da. Madrilgo Erkidegoak egiten duen inbertsioa kenduta, ehunekoa % 12koa da; 2024an, % 32,2koa izan zen. Hala, EAE seigarren postuan dago autonomia-erkidegoen rankingean atzerrian egiten duen inbertsioagatik, Madrilen (8.856,8 milioi euro), Kataluniaren (698,7 milioi euro) eta Balear Uharteen, Valentziako Erkidegoaren eta Kantabriaren atzetik.

I.2.6. GRAFIKOA EAEko INBERTSIO GORDINA* ATZERRIKO KAPITALEAN ETA ONDAREAN

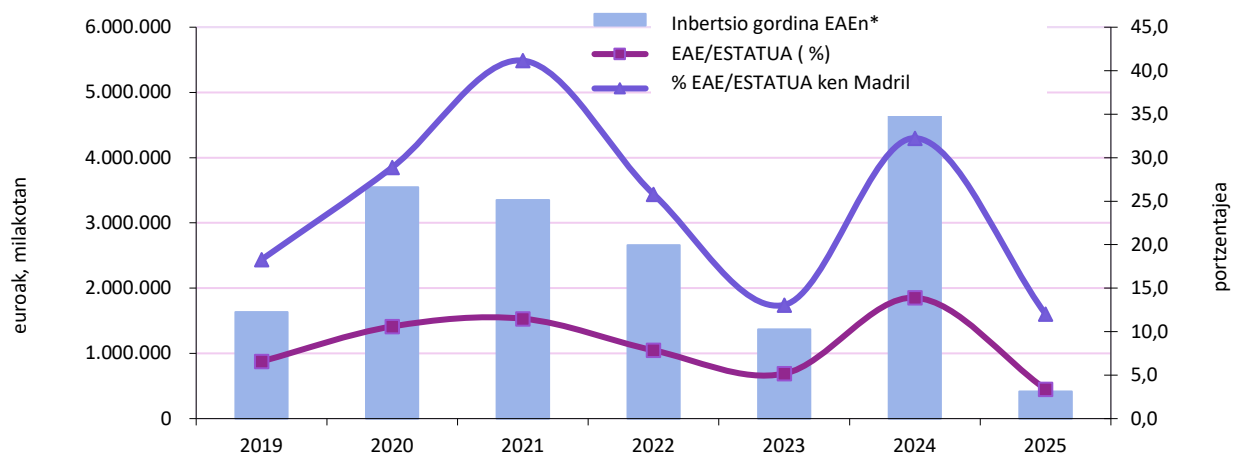

** ABDE deskontatuta.*
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa eta geuk egina

I.2.14 TAULA ATZERRIAN KAPITALEAN ETA ONDAREAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* AUTONOMIA-ERKIDEGOAREN ARABERA (euroak, milakotan)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 bb
ERKIDEGO GUZTIAK	**24.844.480,2**	**33.494.809,9**	**29.165.265,2**	**33.850.219,6**	**26.464.675,8**	**34.328.910,8**	**12.324.358,6**
ANDALUZIA	382.403,6	361.022,7	49.951,3	65.148,9	25.838,3	38.700,6	79.242,6
ARAGOI	22.990,8	159.560,2	46.969,6	101.643,9	154.355,3	476.670,1	70.202,9
KANTABRIA	351.730,0	48.415,1	211.151,1	827.342,0	2.052.918,4	233.735,7	452.132,6
GAZTELA ETA LEON	884.834,5	103.370,7	110.647,6	269.897,2	140.306,0	276.379,2	33.088,9
GAZTELA-MANTXA	550,0	30.804,5	383,1	71.468,3	72.306,3	25.481,1	1.423,1
KATALUNIA	2.000.489,9	3.873.221,5	2.128.665,8	1.167.035,3	1.656.796,9	2.667.863,0	698.723,7
MADRILGO ERKIDEGOA	15.900.881,6	21.206.986,7	21.026.992,5	23.550.988,6	15.996.838,8	19.534.988,8	8.856.790,3
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	203.715,4	477.082,9	740.898,3	79.647,8	470.580,1	440.963,6	455.566,8
EXTREMADURA		6.641,5	5,0				
GALIZIA	1.923.588,2	1.955.163,5	200.001,4	2.385.928,8	1.557.740,0	3.368.392,3	282.174,2
BALEAR UHARTEAK	280.600,7	149.756,0	244.670,9	489.177,7	410.360,6	502.834,6	552.338,9
KANARIAK UHARTEAK	16.843,6	141.331,5	75.435,0	25.507,3	5.308,0	1.759,7	35.069,9
ERRIOXA	0,0	29.020,0	240,2	14,3	361,2	909,8	3.500,0
NAFARROA	14.850,2	6.083,2	21.938,2	24.556,8	81.884,3	11,8	27.340,8
EAE	**1.635.085,0**	**3.549.053,5**	**3.349.897,4**	**2.657.900,1**	**1.368.153,7**	**4.770.672,1**	**416.901,6**
ASTURIASKO PRINTZERRIA	1.189.323,6	1.367.760,5	955.075,6	2.131.992,6	2.470.795,0	1.824.170,0	340.062,1
MURTZIAKO ESKUALDEA	36.593,2	29.536,0	2.342,3	1.470,1	133,1	165.378,6	19.800,2
CEUTA ETA MELILLA							
ESLEITU GABE							

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

Sektoreen aldetik, hauexek nabarmentzen dira:

- Finantza- eta aseguru-jarduerek kanpoko herrialdeek EAEn egindako inbertsioaren % 46,4 osatzen dute, eta Estatuak sektore horretan atzerrian egindakoaren % 10,2.
- Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotua EAEren kanpoko inbertsioaren % 29,2 eta Estatuak sektore horretan kanpoan egindakoaren % 3,5 dira.
- Ibilgailu motordunen eta bestelako garraio-materialen fabrikazioa: EAEko kanpo-inbertsioaren % 7,1 eta Estatuak sektore horretan kanpoan egindakoaren % 30,7 da.

Lurraldeka, inbertsio osoaren % 42,6 EB27ra bideratu da, % 25 Latinoamerikara eta % 27,9 Asiara eta Ozeaniara.

Zifra horietan sakonduz, EBren barruan Italian egindako inbertsioa nabarmentzen da, kanpo inbertsioaren guztizkoaren % 25,3 baita. Latinoamerikan Brasil gailentzen da (% 22,1), eta Asian eta Ozeanian, ordea, Taiwan (inbertsio osoaren % 25,4).

I.2.15 TAULA EAEk ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* KAPITALEAN ETA ONDAREAN, SEKTOREAREN ARABERA ETA ESTATUAK EGINDAKOAREN GAINEKO PARTAIDETZA (€, milakotan)								
	EAE			ESTATUA	BANAKETA.	ESTATUAREN GAINEKO	ALDAKUNTZA EAEn	
	2023	2024	2025 bb	2025 bb	EAE	%	% 23/24	% 24/25
A. Nek. Abeltz. Basog. eta arrantza	0,0	9,4	1.850,0	39.100,8	0,4	4,7		19.686,1
B. Erauzketa-industriak	0,0	0,0	0,0	36.265,1	0,0	0,0		
C. Elikagaiak, Edariak eta Tabakoa	0,0	0,0	0,0	160.642,0	0,0	0,0		
C. Oihalen industria eta janzkien eraketarena	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0		
C. Larruaren eta oinetakoen industria	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Zurgintza eta kortxogintza, altzariak salbu; saskigintza eta espartzugintza.	3.097,9	0,0	0,0	4.000,0	0,0	0,0	-100,0	
C. Paperaren eta arte grafikoen industria	0,0	0,0	0,0	79.263,9	0,0	0,0		
C. Koke-gaiak eta petrolio-fintzea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Ind. kimikoak eta kautxu eta plastiko transf.	6.053,4	0,0	0,0	312.993,0	0,0	0,0	-100,0	
C. Farmaz. prod. fabrik.	4.155,8	432,3	0,0	56.051,1	0,0	0,0	-89,6	-100,0
C. Metalurgia eta produktu metalikoen fabrik.	5.920,1	126.227,4	22.521,5	125.266,5	5,4	18,0		-82,2
C. Prod. informatikoen, elektro. eta optikoen fabrik.	83.000,0	0,0	2.833,6	4.918,3	0,7	57,6	-100,0	
C. Material eta ekipamendu elektrikoen fabrik.	6.803,9	6.037,1	2.033,8	2.033,8	0,5	100,0	-11,3	-66,3
C. BISG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.	1.200,0	4.359,8	2.656,5	14.259,6	0,6	18,6	263,3	-39,1
C. Ibilgailu motordunen eta beste garraio-mat. batzuen fabrik.	43.579,8	1.099.767,7	29.500,0	96.094,2	7,1	30,7		-97,3
C. Altzarien fabrik.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Bestelako manufakturak	8.400,0	3.152,8	575,0	975.074,9	0,1	0,1	-62,5	-81,8
C. Makina-instalazioen konponketa	198,8	0,0	4.800,0	5.028,4	1,2	95,5	-100,0	
D. Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura	479.315,0	3.021.813,6	121.605,8	3.513.787,6	29,2	3,5	530,4	-96,0
E. Ur-hornidura; saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	0,0	3.000,0	0,0	86.799,0	0,0	0,0		-100,0
F. Eraikuntza	44.666,5	2.218,0	24.145,0	446.922,9	5,8	5,4	-95,0	988,6
G. Handizkako merkataritza, txikizkakoa, ibilgailu motordunen eta motozikl. konponketa.	426.280,8	129.453,6	4.012,0	436.364,0	1,0	0,9	-69,6	-96,9
H. Garraioa eta biltegiratzea	118,7	895,7	2,6	1.876.153,9	0,0	0,0	654,8	-99,7
I. Ostalaritza	0,0	0,0	0,0	200.060,5	0,0	0,0		
J. Informazioa eta komunikazioak	28.075,0	9.084,9	7.040,2	1.239.692,7	1,7	0,6	-67,6	-22,5
K. Finantza- eta aseguru-jarduerak	214.397,6	210.806,8	193.325,8	1.893.468,9	46,4	10,2	-1,7	-8,3
L. Higiezinen alorreko jarduerak	0,0	4.638,5	0,0	440.542,5	0,0	0,0		-100,0
M. Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	12.860,5	148.774,7	0,0	90.806,7	0,0	0,0		-100,0
N. Administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak	30,0	0,0	0,0	92.292,1	0,0	0,0	-100,0	
O. Administrazio publikoa eta defentsa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
P. Hezkuntza	0,0	0,0	0,0	546,0	0,0	0,0		
Q. Osasunaren eta gizarte-zerbitzuen arloko jarduerak	0,0	0,0	0,0	48.348,9	0,0	0,0		
R. Arte-, jolas- eta entretenimendu-jarduerak	0,0	0,0	0,0	47.199,7	0,0	0,0		
S. Beste zerbitzu batzuk	0,0	0,0	0,0	379,3	0,0	0,0		
T. Etxebizitzetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
U. Lurraldetik kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Inbertsioa, guztira	**1.368.153,7**	**4.770.672,1**	**416.901,6**	**12.324.358,6**	**100,0**	**3,4**	**248,7**	**-91,3**

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

I.2.16 TAULA EAEk ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* KAPITALEAN ETA ONDAREAN, EREMUKA (€, milakotan)

	2023		2024		2025 bb	
	GUZTIRA	%, GUZTITIK	GUZTIRA	%, GUZTITIK	GUZTIRA	%, GUZTITIK
GUZTIRA	**1.368.153,7**	**100,0**	**4.770.672,1**	**100,0**	**416.901,6**	**100,0**
ELGA	1.216.447,2	88,9	4.533.009,3	95,0	205.432,3	49,3
EUROPA	1.065.051,1	77,8	524.650,5	11,0	179.562,8	43,1
EB14	892.133,7	65,2	438.937,3	9,2	163.461,2	39,2
EB27	908.546,0	66,4	521.141,1	10,9	177.562,8	42,6
IPAR AMERIKA	16.978,0	1,2	3.579.909,6	75,0	11.880,0	2,8
LATINOAMERIKA	197.384,7	14,4	430.158,6	9,0	104.416,3	25,0
AMERIKAKO GAINERAKOAK	0,0	0,0	2.868,9	0,1	0,0	0,0
ASIA ETA OZEANIA	88.325,9	6,5	232.809,0	4,9	116.242,5	27,9
AFRIKA	414,0	0,0	275,5	0,0	4.800,0	1,2
ZERGA-PARADISUAK	0,0	0,0	2.868,9	0,1	0,0	0,0

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

I.2.17 TAULA EAEk KAPITALEAN ETA ONDAREAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA*, INBERTSIOAREN BEREHALAKO HERRIALDEAREN ARABERA

	EAE			ESTATUA	EAEko BANAKETA	ESTATUAREN GAINEKO %	ALDAKUNTZA (%) EAE	
	2023	2024	2025 bb	2025 bb	2025	2025	23/24	24/25
GUZTIRA	**1.368.153,7**	**4.770.672,1**	**416.901,6**	**12.324.358,6**	**100,0**	**3,4**	**248,7**	**-91,3**
ELGA	1.216.447,2	4.533.009,3	205.432,3	8.482.336,4	49,3	2,4	272,6	-95,5
EUROPA	1.065.051,1	524.650,5	179.562,8	6.023.390,9	43,1	3,0	-50,7	-65,8
EB14	892.133,7	438.937,3	163.461,2	4.914.946,4	39,2	3,3	-50,8	-62,8
EB27	908.545,96	521.141,10	177.562,81	5.317.455,54	42,6	3,3	-42,6	-65,9
ALEMANIA	437.108,00	175.146,82	6.742,00	340.819,92	1,6	2,0	-59,9	-96,2
AUSTRIA	12.773,79	3.150,00	575,00	3.875,00	0,1	14,8	-75,3	-81,7
BELGIKA	0,00	0	6.876,97	443.850,98	1,6	1,5		
DANIMARKA	0	0	0	27.111,73	0,0	0,0		
FINLANDIA	0	2.787,78	0		0,0			-100,0
FRANTZIA	373.500,00	123.000,00	20.000,00	203.691,11	4,8	9,8	-67,1	-83,7
GREZIA	367,00	0	0	68.950,63	0,0	0,0	-100,0	
IRLANDA	1.889,25	0	0,00	878.533,89	0,0	0,0	-100,0	
ITALIA	27.300,00	112.030,00	105.533,75	486.027,38	**25,3**	21,7	310,4	-5,8
LUXENBURGO	2.865,82	500,00	1.212,00	1.252.086,33	0,3	0,1	-82,6	142,4
HERBEHEREAK	5.646,04	503,00	0	826.401,37	0,0	0,0	-91,1	-100,0
PORTUGAL	3.000,00	1.043,85	12.689,50	366.390,47	3,0	3,5	-65,2	1.115,6
SUEDIA	27.683,76	20.775,89	9.831,96	17.207,62	2,4	57,1	-25,0	-52,7
BULGARIA	0	0	4.601,63	4.604,76	1,1	99,9		
TXEKIA	0	0	0	34,98	0,0	0,0		
ZIPRE	0	0	0	414,00	0,0	0,0		
ESLOVAKIA	0,00	0	0	0,00	0,0			
ESLOVENIA	0	0	0		0,0			
ESTONIA	0	0	0		0,0			
HUNGARIA	0,00	3.212,26	0	0,00	0,0			
LETONIA	0	0	0		0,0			
LITUANIA	0	0	0	80,00	0,0	0,0		
MALTA	0	0	0	15.207,35	0,0	0,0		
POLONIA	15.212,30	78.991,50	9.500,00	55.980,93	2,3	17,0	419,3	-88,0
ERRUMANIA	1.200,00	0	0	3.814,54	0,0	0,0	-100,0	
KROAZIA	0	0	0	322.372,55	0,0	0,0		
IPAR AMERIKA	16.977,98	3.579.909,63	11.879,96	2.273.281,80	2,8	0,5		-99,7
KANADA	4.365,94	0	0	94.478,73	0,0	0,0	-100,0	
ESTATU BATUAK	12.612,04	3.579.909,63	11.879,96	2.178.803,07	2,8	0,5	28.284,9	-99,7
LATINOAMERIKA	197.384,71	430.158,61	104.416,28	3.471.889,20	25,0	3,0	117,9	-75,7
BRASIL	0	5.181,55	92.121,79	2.319.187,61	**22,1**	4,0		1.677,9
MEXIKO	51.845,84	199.805,67	12.294,49	204.389,61	2,9	6,0	285,4	-93,8
KOLONBIA	128,92	177.505,37	0	246.400,58	0,0	0,0	137.586,4	-100,0
PERU	101.712,89	15.000,00	0	174.524,09	0,0	0,0	-85,3	-100,0
AMERIKAKO GAINERAKOAK	0	2.868,93	0	37.824,65	0,0	0,0		
ASIA ETA OZEANIA	88.325,88	232.809,03	116.242,51	427.105,67	27,9	27,2	163,6	
INDIA	0,00	1.275,03	4.000,00	9.523,74	1,0	42,0		
JAPONIA	0,00	44053,69	6296,66	6.448,21	1,5	97,6		
TAIWAN	127,46	0,00	105.945,85	106.445,85	**25,4**	99,5	-100,0	
AFRIKA	413,96	275,47	4.800,00	90.866,34	1,2	5,3	-33,5	
ZERGA-PARADISUAK	0	2.868,93	0	17.364,59	0,0	0,0		-50,1

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa eta geuk egina

2.6. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK

2.6.1. Kontsumorako prezioak

Kontsumoko Prezioen Indize (KPI) orokorraren urteko tasa % 2,9 izan zen abenduan (Estatuan ere % 2,9), 2024an erregistratutako % 3,6aren azpitik. Hala ere, 2025a inflazio-urtea izatera bueltatu zuen, prezioen igoera 2024an erregistratutakoari gehitu baitzaio.

Urteko batez besteko hazkundea % 3koa izan zen (% 2,7 Estatuan), 2024an erregistratutako % 3,1aren azpitik.

Urteko batez besteko tasaren jaitsieran eragin handiena izan zuten taldeak Elikagaiak eta alkoholik gabeko edariak, Edari alkoholdunak eta tabakoa, Jantziak eta oinetakoak, Garraioa eta Aisialdia eta kultura izan ziren. Inflazioa gorantz presionatu zuten taldeen artean, Etxebizitza eta hornidurak taldea nabarmendu zen.

I.2.7. GRAFIKOA KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEA: URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. 2021eko OINARRIA*. EAE ETA ESTATUA

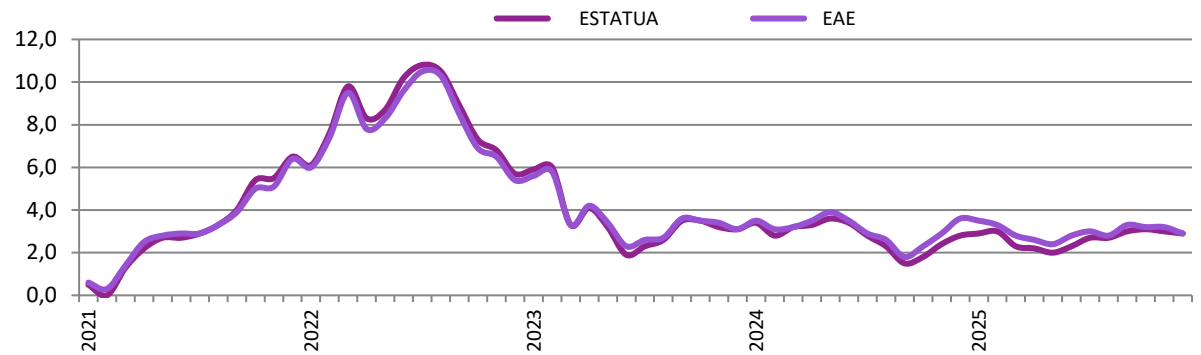

** 2025eko abenduko KPIa da 2021ean oinarrituta kalkulatzen den azkena*
Iturria: INE.

II.2.18. TAULA. KONTSUMORAKO PREZIOEN INDIZEA TALDE NAGUSIEN ARABERA. 2021EKO OINARRIA ALDAKUNTZA-TASAK.

	EAE				ESTATUA			
	2024		2025		2024		2025	
	ABENDUA	URTEKO BATEZBESTEKOA	ABENDUA	URTEKO BATEZBESTEKOA	ABENDUA	URTEKO BATEZBESTEKOA	ABENDUA	URTEKO BATEZBESTEKOA
00 INDIZE OROKORRA	**3,6**	**3,1**	**2,9**	**3,0**	**2,8**	**2,8**	**2,9**	**2,7**
1. ELIKAGAIAK ETA ALKOHOLIK GABEKO EDARIAK	3,6	4,5	3,9	3,4	1,8	3,6	3	2,4
2. EDARI ALKOHOLDUNAK ETA TABAKOA	7	4,3	3,5	3,9	5	4,0	4,4	3,8
3. JANTZIAK ETA OINETAKOAK	1,5	1,0	-1,7	0,4	0,5	0,9	0,2	0,4
4. ETXEBIZITZA, URA, ELEKTRIZITATEA, GASA ETA BESTE ERREGAI BATZUK	8,3	3,7	5,3	6,5	7,4	3,6	5,7	6,2
5. ALTZARIAK, ETXEKO ARTIKULUAK ETA ETXEKO MANTENTZE-LANETARAKO ARTIKULUAK	1,4	1,5	1,1	1,5	0,6	0,8	0,7	0,7
6. OSASUNGINTZA	2,4	2,7	2,2	2,3	1,9	2,0	2,3	2,0
7. GARRAIOA	0,9	0,9	2	0,7	0,6	0,7	1,8	0,5
8. KOMUNIKAZIOAK	0,2	0,1	1,6	1,6	0,1	0,1	1,5	1,6
9. AISIALDIA ETA KULTURA	4,4	2,4	-0,3	0,8	3,2	2,5	0,5	0,8
10. IRAKASKUNTZA	2,4	2,3	2,3	2,4	2,5	2,8	2,6	2,5
11. JATETXEAK ETA HOTELAK	3,8	4,3	4,6	4,3	4,1	4,8	4,6	4,3
12. BESTELAKO ONDASUNAK ETA ZERBITZUAK	3,8	3,7	3	3,7	3,4	3,2	3,4	3,5

Iturriak: EIN.

Azpiko inflazioaren urteko aldakuntza-tasa (landu gabeko elikagairik eta energia-produkturik gabeko indize orokorra) apaldu egin zen abenduan (2024ko % 3,6ko hazkundetik 2025eko % 2,9ra). Hondar-inflazioak ere behera egin zuen, energiak intentsitate txikiagoarekin izan baitzuen gorakada.

I.2.19 TAULA. KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEAREN BANAKAPENA. 2021EKO OINARRIA URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. ABENDUA

	2021	2022	2023	2024	2025
INFLAZIO OSOA (% 100)	**6,4**	**5,4**	**3,1**	**3,6**	**2,9**
AZPIKO INFLAZIOA (% 82,6)	**2,2**	**6,7**	**3,9**	**3,3**	**2,4**
- LANDUTAKO ELIKAGAIEN KPIa (% 14,1)	3,4	16,2	5,8	4,8	2,6
- INDUSTRIAKO ONDASUNEN KPIa (% 26,6)	2,0	5,7	2,2	1,2	-0,3
- ZERBITZUEN KPIa (% 41,9)	1,9	3,5	4,1	3,7	3,4
HONDAR-INFLAZIOA (% 17,4)	**23,5**	**0,3**	**-1,1**	**5,0**	**5,2**
- LANDU GABEKO ELIKAGAIEN KPIa (% 6,8)	6,1	10,8	7,2	2,6	6,8
- ENERGIAREN KPIa (% 10,6)	40,0	-8,4	-7,3	6,7	4,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA, Abagunea klik batean

Bestalde, EBko Kontsumorako Prezioen Indize Harmonizatuaren (KPIH) 2025eko abenduko datuek [11] Estatu osorako erakutsi dutenez, % 3ko hazkundea gertatu zen 2024ko abenduarekin alderatuta. Eurogunean, bestalde, % 2ko igoera izan zen prezioetan, eta, beraz, gure erkidegoak EDBaren aldean duen diferentziala +0,9 puntukoa da.

I.2.20 TAULA KPIH. URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASAK.

	2021eko ABE	2022ko ABE	2023ko ABE	2024ko ABE	2025eko ABE
EUROGUNEA (EDB)	5,1	9,2	2,8	2,4	2,0
ESPAINIA	6,6	5,5	3,3	2,8	3,0

Iturria: Eurostat. Harmonised Index of Consumer Prices (HICP) monthly data. Geuk egina

Produktibitatea EBrekin, Estatuarekin eta EBko estatuekin konparatzeko azterketen eta KPIHren gaineko informazio gehiago izateko, jo beza irakurleak kapitulu honetara: "*I.1. kapitulua. Kanpoko Ingurune Ekonomikoa*".

2.6.2. Errentaren banaketa funtzionala, laneko kostuak eta produktibitatea 2024ko datuak

Gure ekonomian sortutako balio erantsia, hasieran, balio hori sortzeko lagungarriak izan diren ekoizpen-faktoreen artean banatzen da, honela: soldatapeko lanaren ordainsaria, soldatapekoa ez den lanerako ustiapeneko soberakin garbia, kapital finkoko kontsumoa urtean zehar ekoizpen-ekipamenduan izandako balio-galeragatik eta, azkenik, administrazio publikoari dagozkion ekoizpenarekin eta inportazioarekin loturiko zergak (dirulaguntzenak, garbiak). Bigarren mailan, errenta hori pertsonen eta familien artean banantzen da ekoizpen-faktore horien eta jasotako errentetan duten jabetzaren partaidetzaren arabera.

EAEko produktuaren banaketa funtzionalari dagokionez, EUSTATen 2024ko "ekonomia-kontuei" buruz eskuragarri dauden azken datuek erakutsi dutenez, erreferentziatzat hartuta BPGaren % 5,4ko igoera prezio korronteetan (behin-behineko datuak), soldatapekoen ordainsaria % 5 hazi zen 2023arekin alderatuta, ustiapeneko soberakin garbia % 6,9, kapital finkoaren kontsumoa % 5,7 eta zerga garbiak % 2,5.

2023 eta 2024 bitartean soldatapekoen ordainsaria BPGaren guztizkoaren % 47,2 izatetik % 47 izatera igaro zen; ustiapeneko soberakin garbia % 30,2tik % 30,7ra, kapital finkoaren kontsumoa % 12,9an mantendu zen, eta dirulaguntzen zerga garbiak % 9,7tik % 9,4ra igaro ziren.

Denbora-ikuspegi zabalagoarekin, 2021 eta 2024 bitartean, ikusi daiteke soldatapekoen ordainsariaren pisua % 48,8tik % 47ra igaro zela; ustiapeneko soberakin garbia % 27,2tik % 30,7ra; kapital finkoaren kontsumoa % 13,7tik % 12,9ra, eta dirulaguntzen zerga garbiak % 10,3tik % 9,4ra.

[11] *Kontsumoko Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH) EBn izandako inflazioaren neurri komun bat ematen du, eta horrek nazioartean konparazioak egiteko aukera ematen du. Europar Batasuneko (EB) estatu kide bakoitzeko Kontsumoko Prezioen Indize bakoitzaren alderdi metodologiko garrantzitsuenak homogeneizatzearen emaitza da, alderagarriak izan daitezen.*

Estatuko errenten bilakaera aztertuta (BPGa % 6,4 igo zen 2024an, prezio korronteetan) agerian dugunez, soldatapekoen ordainsaria % 7,3 hazi zen urte hartan; soberakin garbia gehi kapital finkoaren kontsumoa % 5,2 igo zen, eta zerga garbiak % 7.9

2023 eta 2024 bitartean, soldatapekoen ordainsaria BPGaren guztizkoaren % 47,5 izatetik % 47,9 izatera igaro zen; soberakin garbia gehi kapital finkoaren kontsumoa % 42,9tik % 42,3ra, eta dirulaguntzen zerga garbiak % 9,6tik % 9,8ra.

Denbora-ikuspegi zabalagoarekin, 2021 eta 2024 bitartean, ikusi daiteke soldatapekoen ordainsaria BPGaren guztizkoaren % 48,9 izatetik % 47,9 izatera igaro zela; soberakin garbia gehi kapital finkoaren kontsumoa % 40,8tik % 42,3ra, eta dirulaguntzen zerga garbiak % 10,3tik % 9,8ra.

Amaitzeko, 2021etik 2024ra bitartean, soldatapekoen errentak pisua galdu du aberastasunaren banaketan.

I.2.21 TAULA ERRENTAREN BANAKETA FUNTZIONALA EAEn ETA ESTATUAN 2015eko OINARRIA

	EUROAK, MILIOITAN				% BERTIKALA				ALDAKUNTZA (%)	
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	22/23	23/24
EAE										
1. SOLDATAPEKOEN ORDAINSARIA	38.411.967	41.056.733	43.987.782	46.186.233	48,8	47,3	47,2	47,0	7,1	5,0
2. USTIAPENAREN SOBERAKIN GARBIA	21.441.056	25.608.831	28.184.639	30.129.334	27,2	29,5	30,2	30,7	10,1	6,9
3. KAPITAL FINKOAREN KONTSUMOA	10.770.779	11.477.824	12.037.407	12.717.577	13,7	13,2	12,9	12,9	4,9	5,7
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	8.085.600	8.571.023	9.032.743	9.256.671	10,3	9,9	9,7	9,4	5,4	2,5
BPGa MERKATUKO PREZIOETAN	78.709.402	86.714.411	93.242.571	98.289.815	100,0	100,0	100,0	100,0	7,5	5,4
ESTATUA										
1. SOLDATAPEKOEN ORDAINSARIA	604.193	656.283	711.789	763.677	48,9	47,7	47,5	47,9	8,5	7,3
2. + 3 USTIAPENAREN SOBERAKIN GORDINA / GEHIENEKO ERRENTA GORDINA*	504.308	587.185	641.853	675.128	40,8	42,7	42,9	42,3	9,3	5,2
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	126.973	132.395	144.119	155.525	10,3	9,6	9,6	9,8	8,9	7,9
BPGa MERKATUKO PREZIOETAN	1.235.474	1.375.863	1.497.761	1.594.330	100,0	100,0	100,0	100,0	8,9	6,4

**** Ustiapeneko soberakin gordina edo errenta misto gordina soberakin garbiaren gehi kapital finkoaren kontsumoaren batura da.***
EAEren kasuan, EUSTATek bi aldagaiak ematen ditu, baina ez EINek Estatuarentzat.
Iturria: EUSTAT, "Ekonomia Kontuak", eta EIN, "Espainiako Kontabilitate Nazionala" eta geuk egina

Lan-kostuei dagokienez, EINen *"Lan-kostuari buruzko hiruhilekoko inkesta. LKHI"* [12] delakoak erakutsi duenez, EAEn, % 3,8 egin zuen gora enpresen lan-kostuak langile bakoitzeko[13] 2025eko laugarren hiruhilekoan, 2024ko epealdi beraren aldean (Estatuan +% 3,8 ere handitu da), eta 3.849 euroan kokatu da, hots, 466 euro gehiago Estatuan baino.

I.2.22 TAULA LAN-KOSTUEN BILAKAERA.
LAN-KOSTUA LANGILEKO
(LAUGARREN HIRUHILEKOAK)

	EAE	ESTATUA	DIF. EAE-ESTATUA
2021	3.383	2.875	508
2022	3.565	2.997	568
2023	3.644	3.146	498
2024	3.708	3.258	450
2025	3.849	3.383	466
% 24/25	3,8	3,8	

Iturria: EIN, Lan-kostuari buruzko Hiruhilekoko Inkesta. Geuk egina

Azkenik, laneko itxurazko produktibitatea[14], BPGaren bilakaeraren (Eustaten HKEen arabera, 2025ean % 2,3 hazi zen) eta lanaldi osoko lanpostu baliokideetako enpleguaren (% 1,7 hazi zen) arteko erlazio gisa kalkulatua,

[12] *Inkesta hori oinarri hartuta, Lan Kostuaren Indize Harmonizatua lantzen da, hain zuzen ere EB osorako lan-kostuen neurri alderagarria.*

[13] *Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeen enplegatzaile jarduerak eta lurraldez kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak izan ezik).*

[14] *Produktibitatea kontzeptua ekoizpenaren eta ekoizpena lortzeko erabilitako baliabideen arteko erlazioan datza, eta garrantzitsua da ekonomiaren lehiakortasuna neurtzeko. Kontzeptu erraza da, baina bere kalkulua zaila, zeren eta askotariko faktore erabakigarriak baitaude (landunen gaitasuna, kapitaleko ondasunen zuzkidura, baliabideen erabilera efizientea eta beste faktore batzuekin uztartuta erabiltzea, hala nola erakundeen ingurukoak, legearen ingurukoak, eta abar). Horregatik, hurbilketara jotzen da lanaren itxurazko produktibitatearen kontzeptua erabiliz, hainbat ikuspegitatik neurtua.*

hazi egin zen, ekoizpenak enpleguak baino gehiago egin baitzuen gora, % 0,9 kopuru errealetan 2025an[15].

I.2.23 TAULA LANEKO ITXURAZKO PRODUKTIBITATEAREN BILAKAERA EAEn (KATEATUTAKO BOLUMENA)

	2021	2022	2023	2024	2025
LEHEN SEKTOREA	16,6	-1,8	13,5	8,7	-0,1
INDUSTRIA	1,8	2,1	1,0	1,1	0,1
ERAIKUNTZA	-0,6	1,3	1,0	2,1	1,8
ZERBITZUAK	3,4	3,8	1,3	0,9	1,1
GUZTIRA	**3,1**	**2,9**	**1,1**	**1,0**	**0,9**

Iturria: EUSTATen Hiruhilekoko Ekonomia Kontuak eta geuk egina.
(bb) Behin-behineko datuak.

2.7. ENPRESA EZ-FINANTZARIOEN ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKO ETA FINANTZARIOA, 2023KO DATUAK

EUSTATen "*Enpresa ez-finantzarioen ondare-kontuak*" estatistika-eragiketak informazio administratiboa eskaintzen du (EAEko Merkataritza Erregistroek ematen dute informazioa), finantzarioak ez diren sozietate juridikoen ekonomia eta ondarea, likidezia eta errentagarritasuna aztertzeko.

Enpresa batek aktiboetan egindako inbertsioen ondorioz eskuratzen duen batez besteko etekina adierazten du **errentagarritasun ekonomikoak**. Ondorioz, enpresaren kudeaketaren eraginkortasunari buruzko informazioa ematen du. Zenbat eta handiagoa izan, orduan eta aktibo gutxiago behar dira etekin handiagoa lortzeko.

- 2009ko gordailu-eredua. Ratioa = (zergen aurreko emaitza + gastu finantzarioak) x 100 / Aktiboa guztira

Enpresak jabe akziodunei ordaintzeko daukan ahalmena adierazten du **finantza-errentagarritasunaren** ratioak.

- 2009ko gordailu-eredua. Ratioa = zergen aurreko emaitza x 100 / Ondare garbia

Palanka-efektuaren ratioa zorrarekiko erlazioa da, hau da, ondare garbiarekiko guztizko pasiboa. Neurri horrek enpresa baten abiada finantzarioa aztertzeko balio du. Palanka-efektu handi batek arriskuan jar dezake enpresaren biziraupena. Hona hemen interpretazioa:

- Ratioa 1 baino txikiagoa bada, zorra baino ondare gehiago dagoela esan nahi du. Egonkortasun finantzariotzat jotzen da.
- Ratioa 1 baino handiagoa bada, ondarea baino zor gehiago dago, eta horrek alertan jar ditzake inbertitzaileak eta hartzekodunak, enpresa hein handi batean zorraren menpe baitago funtzionatzeko.
    - % 200 inguruko balioak (edo 2tik hurbil dagoenak) palanka-efektua altua dela adierazten du.

Oinarrizko finantza-errentagarritasunaren ratioak ekitaldiko emaitzaren eta oinarrizko finantzaketaren edo epe luzekoaren arteko erlazioa adierazten du.

- 2009ko gordailu-eredua. Ratioa = (Ekitaldiko emaitza / (Ondare garbia + Pasibo ez-korrontea)) x 100

EUSTATek 2025eko azaroan argitaratutako datuen arabera, EAEn enpresa ez-finantzarioen errentagarritasun ekonomikoa % 6,5ekoa izan zen 2023an, eta finantza-errentagarritasuna % 10,4koa; 2010etik izandako emaitzarik onenak. Erregistro horiek 2022an lortutakoa baino ia ehuneko puntu bat gehiago dira, bi kasuetan. Zorpetze-ratioa (palanka-efektu finantzarioa) 1,6 izan zen (beraz, 1), eta horrek adierazten du enpresak zorraren menpe daudela funtzionatu ahal izateko.

Enplegu-geruzen arabera, aurreko datuetan sakonduz, tamaina handiko enpresek (249 enplegu baino gehiago) erregistratu zituzten errentagarritasun ekonomiko handienak (% 8,6rekin), 2022arekin alderatuta urtetik urterako ehuneko 1,1 puntu igo ondoren. Emaitza horrek serie historikoaren balio maximoa irudikatzen du. Enpresa txikiek ere (10-49 enplegu) jarduera ona erakutsi zuten, 2023an % 6,2ko errentagarritasuna izan baitzuten. Mikroenpresek (1-9 enplegu) eta enpresa ertainek (50-249 enplegu) emaitza positiboak eta antzekoak agertu zituzten: biek % 5,7.

[15] *Benetako produktibitatea bolumen kateatuko indizeetan, EUSTATen datuetatik abiatuz kalkulatuta.*

Enpresak jabeei edo akziodunei ordaintzeko daukaten gaitasunari dagokionez (finantza-errentagarritasuna), errentagarritasun ekonomikoaren antzeko patroia antzeman da: enpresa handiek % 14,7ko errentagarritasuna lortu zuten, eta, atzetik, txikiek (% 10,1), ertainek (% 9,4) eta mikroenpresek (% 8,4).

I.2.24 TAULA EAEko ENPRESA EZ-FINANTZARIOEN ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOAREN ETA FINANTZARIOAREN RATIOEN BILAKAERA, ENPLEGU-GERUZEN ARABERA (%)

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GUZTIRA	**ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA (%)**	3,9	3,1	3,3	2,8	3,0	3,8	4,4	4,6	4,8	5,0	3,2	4,2	5,6	**6,5**
	FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	5,9	3,9	4,2	3,3	3,8	5,3	6,9	7,5	7,7	8,1	5,0	7,0	9,5	**10,4**
	PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA	1,5	1,3	1,3	1,2	1,3	1,4	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,7	1,7	**1,6**
	OINARRIZKO FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	3,1	2,0	2,4	1,9	2,0	3,1	4,1	4,5	4,8	5,3	3,0	4,3	6,1	**6,8**
1-9 ENPLEGUAK	ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA (%)	3,5	2,7	1,9	1,6	2,4	3,2	2,9	3,4	4,1	4,3	3,6	4,1	4,4	**5,7**
	FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	5,3	3,0	1,4	1,2	2,8	4,3	4,0	5,2	6,1	6,3	5,6	6,5	6,7	**8,4**
	PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA	1,5	1,1	0,8	0,8	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5	**1,5**
	OINARRIZKO FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	2,7	1,4	0,6	0,4	1,5	2,6	2,5	3,2	3,9	4,3	3,5	4,1	4,4	**5,8**
10-49 ENPLEGUAK	ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA (%)	4,1	3,4	3,5	2,8	3,7	5,0	6,5	5,8	5,8	5,6	3,6	4,6	5,9	**6,2**
	FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	6,5	4,6	4,8	3,3	5,4	7,8	11,3	10,2	9,7	9,4	5,7	7,9	10,4	**10,1**
	PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA	1,6	1,4	1,4	1,2	1,5	1,6	1,7	1,8	1,7	1,7	1,6	1,7	1,8	**1,6**
	OINARRIZKO FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	3,3	2,4	2,3	1,5	2,7	4,4	6,8	5,8	5,9	5,8	3,2	4,4	6,0	**6,0**
>= 50 ENPLEGU	ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA (%)	4,1	3,5	4,6	4,0	3,1	3,7	4,8	5,1	4,8	5,4	2,6	4,1	6,4	**7,4**
	FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	6,2	4,7	6,8	5,7	3,9	5,1	7,8	8,6	8,3	9,2	4,0	7,0	11,8	**12,5**
	PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA	1,5	1,3	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6	1,7	1,7	1,7	1,5	1,7	1,8	**1,7**
	OINARRIZKO FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)	3,6	2,5	4,4	3,8	2,1	2,9	4,5	5,2	5,0	6,0	2,5	4,3	7,6	**8,2**

Iturria: EUSTAT: Enpresa ez-finantzarioen ondare-kontuak

Jarduera sektoreen arabera, 2023an jarduera-sektore guztiek errentagarritasun ekonomiko positiboak erakutsi zituzten berriro. Bereziki nabarmendu ziren energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura (% 13,6), kautxuzko eta plastikozko produktuen eta metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa (% 11,3) eta industria kimikoa (% 10,6). Beste muturrean, ikerketako eta garapeneko jarduerak (% 0,7) eta arte-, jolas- eta entretenimendu-jarduerak (% 2) daude, errentagarritasun-mailarik txikienak izan ohi dituztenak.

Finantza-errentagarritasunaren azterketa sektorialak emaitzen sakabanatze handia ezagutarazi du. Lau jarduera-adarrek % 15 gainditu zuten: energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura (% 21,8), kautxuzko eta plastikozko produktuen eta metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa (% 19,9), industria kimikoa (% 16,8) eta garraio-materialaren fabrikazioa (% 15,1). Bigarren taldeak, askotariko zortzi sektorek osatutakoak, % 10eko batez besteko finantza-errentagarritasuna berdindu edo gainditu zuen. Multzo horretan, honako hauek dira gailen: handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa, ostalaritza eta beste zerbitzu batzuk (% 14,6), merkatuko osasun-jarduerak, farmazia-produktuen fabrikazioa, material eta ekipamendu elektrikoen fabrikazioa, erauzketa-industria, zuraren, paperaren eta arte grafikoen industria, BISG makineriaren eta ekipamenduaren fabrikazioa, altzarien fabrikazioa, bestelako manufaktura-industriak, makineriaren eta ekipamenduaren konponketa eta instalazioa, oinarrizko metalen eta produktu metalikoen fabrikazioa (makineria eta ekipamendua izan ezik) eta produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa (% 13,3 eta % 10,1 bitarteko

errentagarritasunak). Gainontzeko jarduerak batezbestekoaren azpitik kokatu ziren, baina balio positiboetan, telekomunikazioen sektorea salbu, azken horren finantza-errentagarritasuna negatibo gertatu baitzen (-% 2,8).

I.2.25 TAULA EAEko ENPRESA EZ-FINANTZARIOEN RATIOAK, SEKTOREEN ARABERA (A38) (%) 2022-23

	ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA (%)		FINANTZA-ERRENTAGARRITASUNA (%)		PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
00 - GUZTIRA	**5,6**	**6,5**	**9,5**	**10,4**	**1,7**	**1,6**
01- NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	-		-		-	
02- ERAUZKETA-INDUSTRIAK	3,8	8,4	5,0	11,8	1,3	1,4
03 - ELIKAGAIEN, EDARIEN ETA TABAKOAREN INDUSTRIAK	2,3	4,6	4,3	7,3	1,9	1,6
04- EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	3,6	3,6	7,1	5,9	1,9	1,7
05- ZURA, PAPERA ETA ARTE GRAFIKOAK	6,0	6,8	12,0	11,6	2,0	1,7
06- KOKE-GAIAK ETA PETROLIO-FINTZEA	-	-	-	-	-	-
07- INDUSTRIA KIMIKOA	8,6	10,6	14,7	16,8	1,7	1,6
08- FARMAZIA-PRODUKTUAK	10,9	9,3	15,2	13,2	1,4	1,4
09- KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	8,5	11,3	16,3	19,9	1,9	1,8
10- METALURGIA ETA METALEZKO PRODUKTUAK	6,2	6,2	12,6	10,6	2,0	1,7
11 - PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	5,6	5,8	10,3	10,1	1,9	1,7
12- MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	3,2	6,8	6,1	12,2	1,9	1,8
13- MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	4,6	5,9	9,2	11,1	2,0	1,9
14- GARRAIO-MATERIALA	4,5	5,4	12,8	15,1	2,9	2,8
15- ALTZARIAK ETA BESTE MANUFAKTURA BATZUK	5,4	6,3	10,2	11,0	1,9	1,7
16- ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	7,1	13,6	12,2	21,8	1,7	1,6
17- UR-HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	3,7	2,3	4,5	2,6	1,2	1,2
18 - ERAIKUNTZA	3,9	4,7	6,9	8,1	1,8	1,7
19- IBILGAILUEN KONPONKETA ETA MERKATARITZA	6,6	7,8	13,6	14,6	2,1	1,9
20- GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	3,8	4,1	5,4	5,8	1,4	1,4
21 - OSTALARITZA	5,1	6,7	12,3	14,6	2,4	2,2
22- EDIZIOA, IRUDIA, IRRATIA ETA TELEBISTA	4,3	4,9	6,6	7,5	1,5	1,5
23 - TELEKOMUNIKAZIOAK	17,9	2,1	47,4	-2,8	2,6	-0,7
24 - INFORMATIKA	4,7	5,2	8,8	9,2	1,9	1,8
25- FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	-	-	-	-	-	-
26- HIGIEZIN-JARDUERAK	2,7	3,8	3,2	4,3	1,2	1,1
27- AHOLKULARITZAK ETA BESTE JARDUERA TEKNIKO BATZUK	4,4	3,1	5,7	3,4	1,3	1,1
28- IKERKETA ETA GARAPENA	0,1	0,7	-0,4	0,6	-3,2	0,8
29- BESTE JARDUERA PROFESIONAL BATZUK	5,8	5,6	9,4	8,6	1,6	1,5
30- ZERBITZU OSAGARRIAK	3,9	5,4	4,9	7,1	1,3	1,3
31- ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA	-	-	-	-	-	-
32- MERKATUKO HEZKUNTZA	2,5	3,2	3,6	4,6	1,5	1,4
33- MERKATUKO OSASUN-JARDUERAK	9,0	8,9	13,8	13,3	1,5	1,5
34- GIZARTE-ZERBITZUETAKO MERKATU-JARDUERAK	2,1	3,6	2,7	5,0	1,3	1,4
35- AISIALDI- ETA KULTURA-JARDUERAK	1,4	2,0	1,4	2,3	1,0	1,2
36 - BESTE ZERBITZU BATZUK	2,5	6,9	4,9	14,6	2,0	2,1

Iturria: EUSTAT: Enpresa ez-finantzarioen ondare-kontuak

2.8. ERRENTA PERTSONALA, SEXUAREN ETA ERRENTA-SEGMENTUEN ARABERA. 2022KO DATUAK

EUSTATen Errenta Pertsonal eta Familiarraren Estatistikaren azken datuen arabera, EAEn bizi den 18 urteko edo hortik gorako biztanleriaren batez besteko errenta pertsonala (guztizko errenta) % 4,8 handitu zen 2022 eta 2023 artean, 26.271 euroan kokatuta. 2019arekin alderatuta, igoera % 16,5ekoa izan da. Bestalde, batez besteko errenta pertsonal erabilgarria, guztizko errenta ken errentaren gaineko zerga eta langileen konturako gizarte-kotizazioak eginda kalkulatua, 21.863 eurokoa izan zen, hau da, guztizko errentaren % 83,2.

I.2.8. GRAFIKOA BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONALAREN BILAKAERA EAEn, ERRENTA MOTAREN ARABERA BEREIZITA. EUROTAN

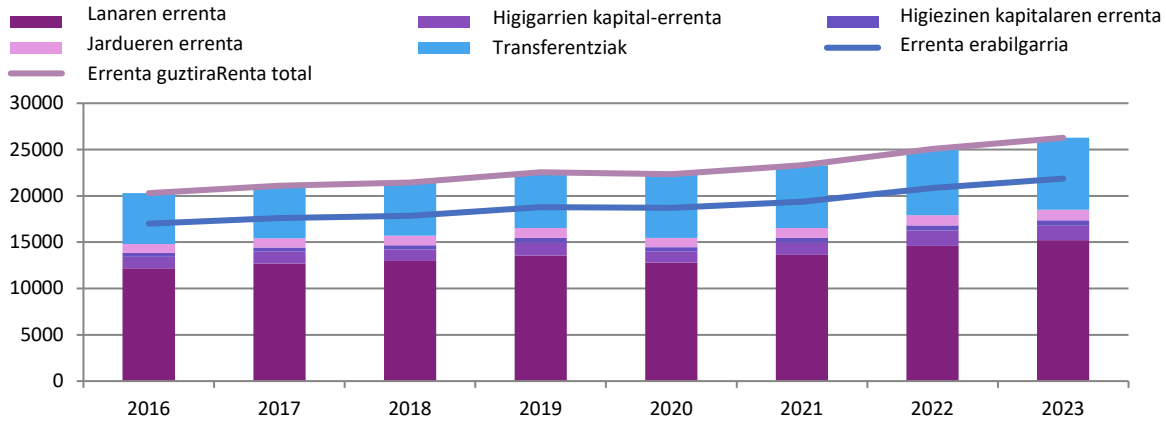

Iturria: EUSTAT. Errenta Pertsonal eta Familiarraren Estatistika

I.2.26 TAULA EAEko BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONALA, ERRENTA MOTAREN ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ETA SEXUAREN ARABERA (EUROAK)

	2019	2021	2022	2023							ALDAK.	
				GUZTIRA	% BERTIKALA	SEXUA		LUR. HIST.			22/23	19/23
						GIZONA	EMAKUMEA	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA		
GUZTIZKO ERRENTA	**22.548**	**23.313**	**25.061**	**26.271**	**100**	**31.641**	**21.322**	**24.921**	**25.867**	**27.545**	**4,8**	**16,5**
LANEKO ERRENTA	13.563	13.623	14.609	15.227	58,0	18.535	12.177	14.597	15.184	15.585	4,2	12,3
KAPITAL HIGIGARRIAREN ERRENTA	1.396	1.319	1.647	1.553	5,9	1.966	1.172	1.303	1.534	1.699	-5,7	11,2
KAPITAL HIGIEZINAREN ERRENTA	501	511	561	583	2,2	553	611	521	536	688	3,9	16,4
JARDUERA EKONOMIKOEN ERRENTA	1.056	1.088	1.087	1.136	4,3	1.516	786	1004	1.104	1.250	4,5	7,6
TRANSFERENTZIAK	6.033	6.772	7.158	7.772	29,6	9.071	6.575	7.496	7.509	8.323	8,6	28,8
BATEZ BESTEKO ERRENTA ERABILGARRIA	**18.768**	**19.366**	**20.855**	**21.863**	**83,2**	**26.117**	**17.942**	**20.828**	**21.508**	**22.912**	**4,8**	**16,5**

Iturria: EUSTAT: Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika. Geuk egina

Batez besteko errenta pertsonalaren (errenta, guztira) % 58 lanaren errentetatik dator, 15.227 € batez beste (+% 4,2, 2023. urtearen aldean), % 29,6 gizarte-transferentzietatik edo -prestazioetatik[16], 7.772 € batez beste (2022. urtearekin alderatuta, +% 8,6, % 8,1 kapital higiezinaren zein higigarriaren errentetatik (2.136 €, -% 3,3) eta % 4,3 ekonomia-jardueren errentetatik (1.136 €, +% 4,5).

[16] *Pentsioak eta hartzeko pasiboak, langabezia-prestazioak edo -subsidioak, ekintza terroristen ziozko prestazio publikoak, giza inmunoeskasiaren--birusak erasandakoek jasotako laguntzak eta ezintasun iraunkorren ziozko prestazioak eta ardurapeko seme-alaba bakoitzeko Gizarte Segurantzaren prestazioak.*

Batez besteko errenta pertsonalaren osaeraren azterketak, azken urteotan errenta motaren arabera bereiziz (I.2.8 GRAFIKOA), erakutsi du laneko errenten ekarpenak murrizten ari direla, baita jarduera ekonomikoenak ere, eta, aldi berean, transferentzietatik datozenak hazten.

I.2.9. GRAFIKOA BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONALAREN OSAERAREN BILAKAERA EAEn (%)

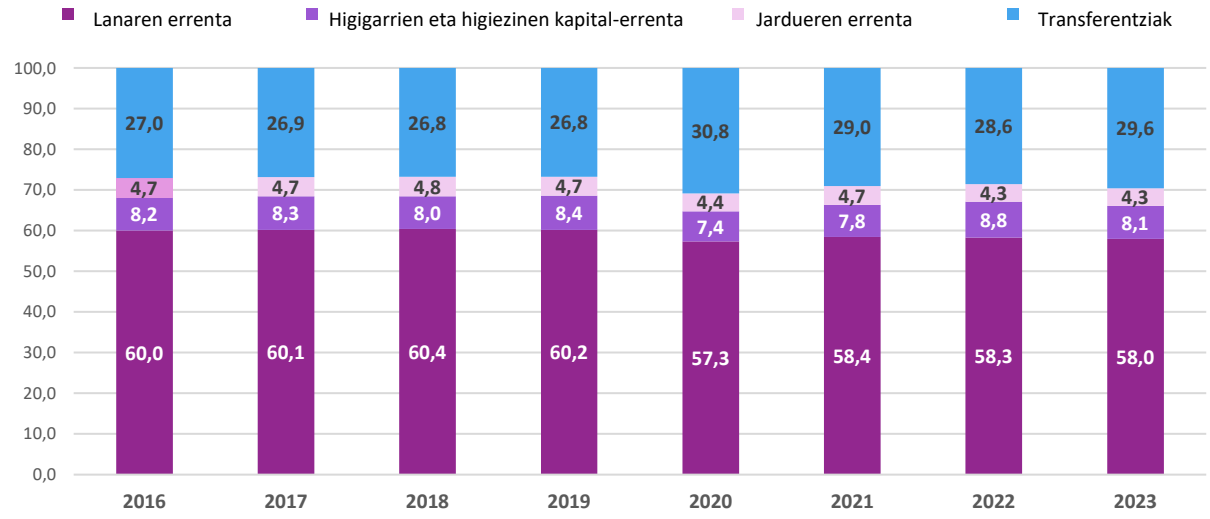

Iturria: EUSTAT.

Batez besteko errenta pertsonala aldatuz doa adinaren eta sexuaren arabera, baita lurralde historikoaren arabera ere.

Lehenengo alderdiari dagokionez, errentak gora egiten du pixkanaka, adinak aurrera egin ahala, 50-54 urteko tartean maximora iritsi arte. Tarte horretatik aurrera, biztanleria aktiboari lotutako adin-tarteetatik urrundu ahala hasten da jaisten.

Sexuen arabera, banaketa ezberdina da gizonen eta emakumeen artean, genero-arrakala agerian geratzen delarik. Hala, gizonek, batez beste (guztira), 31.641 euroko errenta dute; emakumeek, berriz, 21.322 eurokoa batez beste, hots, gizonen errenta emakumeena baino 10.319 euro handiagoa da. EUSTATen arabera, alderik handiena 70 eta 75 urte bitarteko adin-tartean dago; bertan, gizonen batez besteko errenta emakumeena baino 16.8536 € handiagoa da (alde hori 837 euroan handitu zen 2023an, aurreko urtearekin alderatuta).

Erreparatzen badiogu 18 eta 24 urte bitarteko gazteen batez besteko errenta pertsonalari (5.605 euro), 2023an % 10,7 igo da aurreko urtearekin alderatuta. Adin-tarte horretan, gizonen batez besteko errenta (6.287 euro) % 10,8 gehitu da, eta emakumeena (4.876 euro), ordea, % 10,7. Halaber, 25-29 urteko gazteen batez besteko errenta pertsonala (17.930 euro) handitu egin da, baina neurri txikiagoan (% 4,3, 2022arekin alderatuta). Igoera txikiagoa da gizonen artean, emakumeen artean baino (% 2,5 eta % 6,6, hurrenez hurren).

Lurraldeka, ikusi da errenta pertsonala nahiz errenta pertsonal erabilgarria, zergen ondoren, handiagoak direla Gipuzkoan.

- Errenta pertsonala: Gipuzkoan 27.545 €, Bizkaian 25.867 € eta Araban 24.921 €.
- Errenta pertsonal erabilgarria: Gipuzkoan 22.912 €, Bizkaian 21.508 € eta Araban 20.828 €.

Errenta (errenta osoa) biztanleriaren artean banatzeari dagokionez, 1,6 milioi baino gehiago dira errenta motaren bat jasotzen zuten 18 urteko eta gehiagoko pertsonak, hau da, % 87,2, eta adin-talde horietako biztanleriaren % 12,8k ez zuen inolako diru-sarrerarik izan 2023an. Horrez gain, 18 urteko eta gehiagoko biztanleria egoiliarraren % 58,9 inguruk EAEko batezbestekoa (26.271 €) baino errenta pertsonal txikiagoa dute, baina kontuan izan behar da talde horretan sartuta daudela 2023an errentarik jaso ez zutenak (% 12,8); beste muturrean, biztanleria horren % 9ren errenta batezbestekoaren bikoitza da, hau da, 52.542 € baino gehiagokoa.

Paraleloki, biztanleriaren % 36,8k 15.000 eurotik beherako errenta pertsonala du (barne hartuta errentarik ez dutenen % 12,8).

I.2.27 TAULA GUZTIZKO ERRENTAREN BANAKETA 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLEEN ARTEAN (BIZTANLERIAREN %)

	2019	2020	2021	2022	2023	DIF. 22-23	DIF 2019-23
ERRENTA MOTAREN BAT JASOTZEN DUTEN 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLEEN %	86,5	85,4	86,3	87,2	87,2	0,0	0,7
DIRU-SARRERARIK JASOTZEN EZ DUTEN 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLEEN %	13,5	14,6	13,7	12,8	12,8	0,0	-0,7
EAEko BATEZ BESTEKO ERRENTATIK BEHERAKO ERRENTA PERTSONALA DUTEN 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLEEN %	60,0	59,5	59,5	59,5	58,9	-0,6	-1,1
EAEko BATEZ BESTEKO ERRENTAREN BIKOITZA GAINDITZEN DUEN ERRENTA PERTSONALA DAUKATEN 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLEEN %	10,0	10,0	9,7	9,2	9,0	-0,2	-1

Iturria: EUSTAT: Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika. Geuk egina

Mediana, biztanleria bi zati berdinetan banatzen duen errenta zein den ezartzen duen adierazlea, 21.577 eurokoa da; hau da, 2023an, adin nagusiko biztanleriaren erdiak urteko 21.577 eurotik gorako batez besteko errenta pertsonala zuen, eta beste erdiak, berriz, kopuru horretatik beherako errenta.

I.2.10 GRAFIKOA EAEko 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLERIA, ERRENTA PERTSONALEKO GERUZAREN ARABERA, 2023

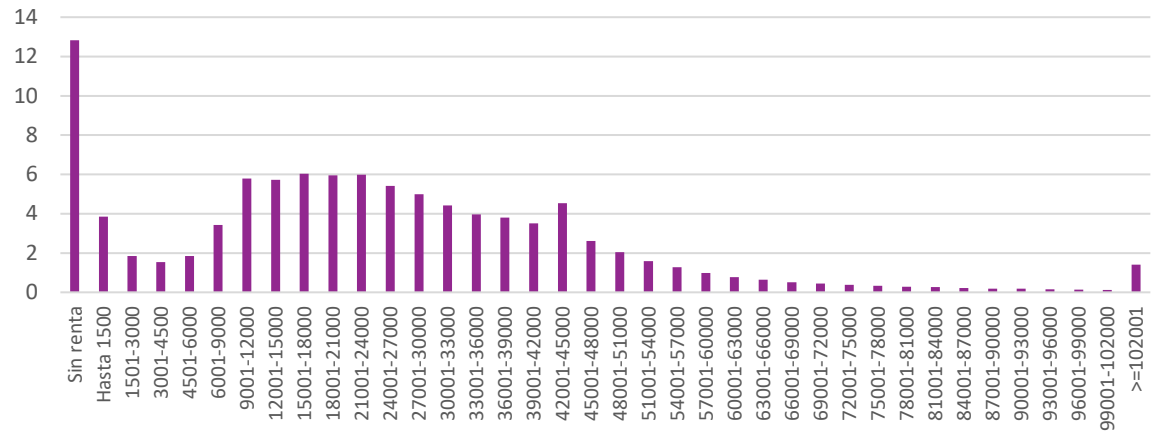

Iturria: EUSTAT. Errenta Pertsonal eta Familiarraren Estatistika

Atxikitako taulan ikusi daitekeenez, mediana baino errenta txikiagoa duten deziletan (2-5 dezilak), emakumeen ratioa gizonena baino handiagoa da: 2. dezilean, % 65 emakumeena, eta % 35 gizonena. Bestalde, errenta-dezil altuenean, emakumeen ratioa % 36,3 da, eta, gizonena, % 63,7.

I.2.28. TAULA. EAEko 18 URTEKO ETA HORTIK GORAKO BIZTANLERIA, ERRENTA PERTSONALEKO DEZILAREN ARABERA, SEXUAREN ARABERA BANATUTA (ehunekoak). 2023

	EHUNEKO BERTIKALAK			EHUNEKO HORIZONTALAK		
	GUZTIRA	GIZONA	EMAKUMEA	GUZTIRA	GIZONA	EMAKUMEA
GUZTIRA	100	100,0	100,0	100	48,0	52,0
2. DEZILA <=4.438 EURO	20	14,6	25,0	100	35,0	65,0
3. DEZILA (4.439-11.456 EURO)	10	7,2	12,6	100	34,7	65,3
4. DEZILA (11.457-16.555 EURO)	10	7,8	12,0	100	37,6	62,4
5. DEZILA (16.556-21.577 EURO)	10	8,9	11,0	100	42,9	57,1
6. DEZILA (21.578-26.868 EURO)	10	10,8	9,3	100	51,6	48,4
7. DEZILA (26.869-33.262 EURO)	10	12,0	8,1	100	57,7	42,3
8. DEZILA (33.263-41.228 EURO)	10	12,4	7,8	100	59,6	40,4
9. DEZILA (41.229-50.812 EURO)	10	12,9	7,3	100	61,9	38,1
10. DEZILA (>=50.813 EURO)	10	13,3	7,0	100	63,7	36,3

Iturria: EUSTAT: Errenta pertsonal eta familiarraren estatistika.

ITURRIAK

1. **ESPAINIAKO BANKUA.** Buletin estatistikoa. 2025.
2. **EUROSTAT**. Datu-basea. 2025.
3. **EUROSTAT**. News release euroindicators.
4. **EUSTAT.** Hiruhileko Ekonomia Kontuak. 2025.
5. **EUSTAT:** Ekonomia Kontuak. 2024 (n-2 urtekoa).
6. **EUSTAT.** Kanpoko merkataritzaren estatistika.-ECOMEX. 2025.
7. **EUSTAT.** EAEko errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika. 2023.
8. **EUSTAT:** Enpresa ez-finantzarioen ondare-kontuak. 2023
9. **Eusko Jaurlaritza.** Ogasun eta Ekonomia Saila. Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza. Abagunea klik batean. 2025eko urtarrileko eta martxoko buletinak.
10. **EIN.** Espainiako Urteko Nazio Kontabilitatea. 2024 (n-2 urtekoa).
11. **EIN**. Espainiako Hiruhileko Kontabilitate Nazionala. 2025.
12. **EIN.** Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. 2025.
13. **EIN.** Kontsumoko Prezioen Indizea. 2025.
14. **Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa** Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. 2025.

3. SEKTORE PRODUKTIBOAK

I. *Ekonomia EAEn* kapituluko hirugarren atal hau sei puntutan banatzen da. Lehenengoan, enpresen Egitura eta Demografia aztertuko da, eta horri esker, informazioa lortu ahal izango da enpresetatik, jarduera ekonomikoak egiten dituzten unitateak diren aldetik. Bigarrenak EAEko egitura produktiboa aurkeztuko du. Hirugarrenak lehen sektorearen magnitude batzuk bilduko ditu. Laugarrenak industriaren sektorearen azterketa egingo du. Horretarako, industriaren estatistikaz eta ekonomia-kontuez gain, koiunturazkoak diren beste adierazle batzuk baliatu ditu, besteak beste Industria Produkzioaren Indizea (IPI) eta Industriako Prezioen Indizea (IPRI). Bosgarrena eraikuntzaren sektorearen azterketa da, honako hauen bidez: Ekonomia Kontuak, Eraikuntzaren Koiuntura Indizea (EKI) eta Eraikuntzako Kostuen Indizea (EKOI). Eta, azkenik, seigarrenak zerbitzuen sektorearen analisia jasoko du, eta azterketa zehatzagoak egingo ditu merkataritzarako, ostalaritzarako eta turismorako eta finantza-sektorerako.

Merkataritza-sektorearen kasu zehatzean, Txikizkako Merkataritza Indizearen (TMI) eta Azalera handiko eta elikadura-kateetako merkataritza-indizearen bilakaera aztertu da. Ostalaritzari eta turismoari dagokienez, establezimendu turistiko hartzaileen inkestako adierazle batzuk aztertu dira. Eta finantza-sektorearen analisia hainbat adierazleren bidez egin da, hala nola banku zentralen esku-hartze motak, interes-tasak, kredituak eta hipotekak, gordailuak eta burtsa-merkatuari buruzko datu zehatz batzuk.

3.1. ENPRESA-DEMOGRAFIA ETA -EGITURA

3.1.1. EAEko enpresa-egitura

EUSTATen Jarduera Ekonomikoen Direktorioak (JED) establezimendu eta enpresa guztien informazioa biltzen du, EAEn jarduera ekonomikoak egiten dituzten unitateak diren aldetik; jarduera ekonomikoei buruzko oinarrizko informazio estrukturala ematen du, eta erreferentzia da sektoreko zentsuak eta inkestak egiteko; gainera, erkidegoko establezimenduetako langileei buruzko azterketa ere ahalbidetzen du. Sektore-estaldurari dagokionez, JEDek ekonomiaren sektore guztiak barne hartzen ditu, salbu eta etxeko langileak baliatzen dituzten etxeak eta lurraldez kanpoko erakundeak.

2025eko urtarrilaren 1ean, JEDen datuen arabera, EAEn 146.404 enpresa[17] zeuden jardunean, guztira 959.515 langile, halako moldez non batez besteko tamainak handitzen jarraitzen baitu eta 6,55 enplegukoa baita enpresako. 2024ko urtarrilaren 1etik 2025eko urtarrilaren 1era bitartean, enpresen kopurua % 0,8 gutxitu zen (1.120 enpresa gutxiago), eta langileek aldakuntza positiboa erregistratu zuten (+% 1,5).

50 enplegu edo gehiagoko enpresen ratioa guztizkoaren % 1,5 da; hau da, 2.157 enpresak 505.874 pertsonari ematen diete enplegua (hau da, enplegu osoaren % 52,7). Aitzitik, 107.611 enpresa (guztien % 73,5) ez dira iristen hiru lanpostura, eta enplegu osoaren % 13,3 baino ez dute hartzen.

EUROSTATen arabera[18], 2021ean 30,1 milioi enpresa zeuden EBko enpresa-ekonomian[19], eta 156,1 milioi pertsona enplegatzen zituzten. Ondorioz, batez besteko tamaina bost enplegukoa zen enpresa bakoitzeko, eta gehienak (% 99,1) 50 pertsona baino gutxiagoko mikroenpresak edo enpresa txikiak. Eta 2022ko datuekin, % 94,2k hamar langile baino gutxiago zituzten. Aldiz, % 0,2k bakarrik zituen 250 langile edo gehiago.

[17] *Enpresa: establezimenduen jarduerari legezko euskarria ematen dion unitate juridikoa, hau da, beregaineko lege-nortasuna duen edozein sozietate, instituzio, organismo, pertsona fisiko edo edozein entitate publiko edo pribatu, zeinaren ardurapean eta zuzendaritzapean jarduerak egiten baitira. 2012az geroztik, EUSTATen estatistikak lehen sektoreko enpresak barne hartzen ditu.*

[18] *Key figures on European business txostenak, 2024ko edizioa eta Key figures on Europe, 2025eko edizioa.*

[19] *Enpresa-estatistikek industria, eraikuntza, banaketa-merkataritza eta merkatuko beste zerbitzu batzuk barne hartzen dituzte, eta jarduera ekonomiko batzuk baztertu, hala nola nekazaritza, basogintza eta arrantza, eta administrazio publikoa ere bai.*

I.3.1 TAULA EAEko ENPRESAK*, SOZIETATE-EGOITZAREN ETA ENPLEGUAREN ARABERA								
	2021/1/1	2022/1/1	2023/1/1	2024/1/1	2025/1/1	22/23 (%)	23/24 (%)	24/25 (%)
ENPRESAK, GUZTIRA (EAE ETA ESTATUA)	**152.554**	**151.088**	**149.070**	**147.524**	**146.404**	**-1,3**	**-1,0**	**-0,8**
EGOITZA EAEn	148.324	146.701	144.348	142.550	141.522	-1,6	-1,2	-0,7
--ARABA	20.858	20.725	20.364	20.041	19.901	-1,7	-1,6	-0,7
--BIZKAIA	77.151	76.050	74.810	74.178	73.581	-1,6	-0,8	-0,8
--GIPUZKOA	50.315	49.926	49.174	48.331	48.040	-1,5	-1,7	-0,6
EGOITZA ESTATUKO GAINONTZEKOAN	4.230	4.387	4.722	4.974	4.882	7,6	5,3	-1,8
EGOITZA EAEn (%)	97,2	97,1	96,8	96,6	96,7			
EGOITZA ESTATUKO GAINONTZEKOAN (%)	2,8	2,9	3,2	3,4	3,3			
ENPLEGUA, GUZTIRA	**909.442**	**911.656**	**928.042**	**945.626**	**959.515**	**1,8**	**1,9**	**1,5**
BATEZ BESTEKO NEURRIA	**5,96**	**6,03**	**6,23**	**6,41**	**6,55**			

** Salbuetsita daude etxeen jarduerak, etxeko langileen enplegatzaile gisa eta norberaren erabilerarako ondasunen eta zerbitzuen ekoizle gisa, eta lurraldez kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak.*
Iturria: EUSTAT. JED eta geuk egina

I.3.2 TAULA EAEKO ENPRESEN EGITURA, ENPLEGUAREN ARABERA										
	2024/1/1				2025/1/1				ALDAKUNTZA 24/25	
	ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)		ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)			
	k	%	k	%	k	%	k	%	ENPRESAK	ENPLEGUA
GUZTIRA	**147.524**	**100**	**945.626**	**100**	**146.404**	**100**	**959.515**	**100**	**-0,8**	**1,5**
=<2	108.954	73,9	129.935	13,7	107.611	73,5	127.731	13,3	-1,2	-1,7
3-5	19.066	12,9	70.524	7,5	18.908	12,9	69.981	7,3	-0,8	-0,8
6-9	7.710	5,2	55.217	5,8	7.776	5,3	55.870	5,8	0,9	1,2
10-14	3.847	2,6	45.010	4,8	3.932	2,7	46.049	4,8	2,2	2,3
15-19	2.038	1,4	34.318	3,6	2.108	1,4	35.391	3,7	3,4	3,1
20-49	3.781	2,6	114.746	12,1	3.912	2,7	118.619	12,4	3,5	3,4
50-99	1.120	0,8	77.772	8,2	1.125	0,8	78.122	8,1	0,4	0,5
100-249	680	0,5	103.876	11,0	696	0,5	106.284	11,1	2,4	2,3
250-499	191	0,1	65.826	7,0	199	0,1	68.663	7,2	4,2	4,3
>= 500	137	0,1	248.402	26,3	137	0,1	252.805	26,3	0,0	1,8

Iturria: EUSTAT. JED.

I.3.1 GRAFIKOA ENPRESEN BANAKETA ENPRESAREN TAMAINAREN ARABERA, 2025

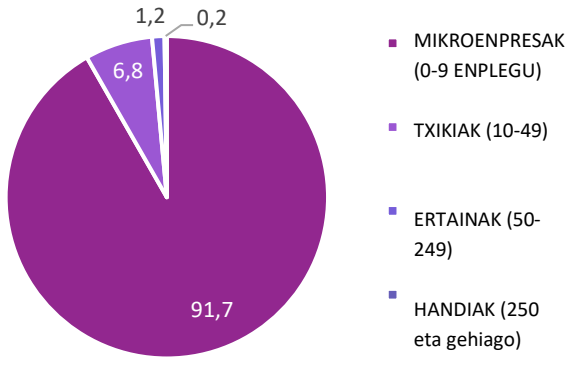

Iturria: EUSTAT

I.3.2 GRAFIKOA ENPLEGUAREN BANAKETA ENPRESAREN TAMAINAREN ARABERA, 2025

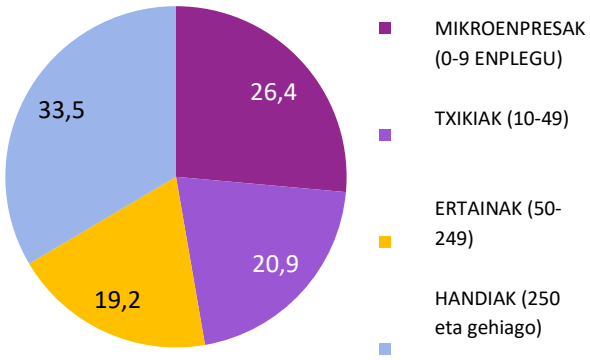

Iturria: EUSTAT

I.3.3 TAULA EAEko ENPRESEN ETA ENPLEGUEN KOPURUAREN EBOLUZIOA, JARDUERA-ADARRAREN ETA NORTASUN JURIDIKOAREN ARABERA

	ENPRESAK				ENPLEGUA				ENPLEGUA, BATEZ BESTE	
	2024/1/1	2025/1/1	PISUA	ALD. 24/25	2024/1/1	2025/1/1	PISUA	ALD. 24/25	2024/1/1	2025/1/1
GUZTIRA	**147.524**	**146.404**	**100,0**	**-0,8**	**945.626**	**959.515**	**100,0**	**1,5**	**6,41**	**6,55**
A. NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA	4.638	4.522	3,1	-2,5	9.383	9.116	1,0	-2,8	2,0	2,0
B. ERAUZKETA-INDUSTRIAK	31	30	0,0	-3,2	367	422	0,0	15,0	11,8	14,1
C. MANUFAKTURA-INDUSTRIA	9.508	9.339	6,4	-1,8	178.303	179.345	18,7	0,6	18,8	19,2
D. ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN ETA AIRE GIROTUAREN HORNIDURA	152	144	0,1	-5,3	2.237	2.353	0,2	5,2	14,7	16,3
E. UR-HORNIDURA; SANEAMENDU-JARDUERAK, HONDAKINEN KUDEAKETA ETA DESKONTAMINAZIOA	245	245	0,2	0,0	6.327	6.293	0,7	-0,5	25,8	25,7
F. ERAIKUNTZA	18.859	18.529	12,7	-1,7	55.508	56.496	5,9	1,8	2,9	3,0
G. HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; IBILGAILU MOTORDUNEN ETA MOTOZIKLETEN KONPONKETA	27.956	27.151	18,5	-2,9	127.322	127.454	13,3	0,1	4,6	4,7
H. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	9.935	10.001	6,8	0,7	45.179	45.973	4,8	1,8	4,5	4,6
I. OSTALARITZA	12.118	12.021	8,2	-0,8	64.655	65.810	6,9	1,8	5,3	5,5
J. INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	3.537	3.714	2,5	5,0	26.476	27.669	2,9	4,5	7,5	7,4
K. FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	2.771	2.766	1,9	-0,2	15.771	16.032	1,7	1,7	5,7	5,8
L. HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	2.807	2.827	1,9	0,7	5.152	5.178	0,5	0,5	1,8	1,8
M. JARDUERA PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	20.314	20.033	13,7	-1,4	64.591	65.959	6,9	2,1	3,2	3,3
N. JARDUERA ADMINISTRATIBOAK ETA ZERBITZU OSAGARRIAK	5.138	5.197	3,5	1,1	70.005	69.856	7,3	-0,2	13,6	13,4
O. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA; DERRIGORREZKO GIZARTE SEGURANTZA	428	432	0,3	0,9	78.241	79.683	8,3	1,8	182,8	184,5
P. HEZKUNTZA	5.501	5.586	3,8	1,5	49.700	50.169	5,2	0,9	9,0	9,0
Q. OSASUNAREN ETA GIZARTE-ZERBITZUEN ARLOKO JARDUERAK	9.892	10.029	6,9	1,4	104.409	109.013	11,4	4,4	10,6	10,9
R. ARTE-, JOLAS- ETA ENTRETENIMENDU-JARDUERAK	4.380	4.470	3,1	2,1	18.211	18.646	1,9	2,4	4,2	4,2
S. BESTELAKO ZERBITZUAK	9.314	9.368	6,4	0,6	23.789	24.048	2,5	1,1	2,6	2,6
PERTSONA FISIKOA	88.348	86.556	58,7	-2,0	122.509	121.685	12,7	-0,7	1,4	1,4
SOZIETATE ANONIMOA	4.553	4.466	3,0	-1,9	206.292	205.022	21,4	-0,6	46,2	47,6
ERANTZUKIZUN MUGATUKO SOZIETATEA	41.331	41.922	28,4	1,4	335.449	345.560	36,0	3,0	8,0	8,2
BESTE SOZIETATE ETA ELKARTE BATZUK	13.935	13.674	9,3	-1,9	134.310	136.732	14,3	1,8	9,8	10,2
• *BESTE SOZIETATE BAT**	6.969	7.049	4,8	1,1	62.712	65.040	6,8	3,7	8,9	9,2
• *ONDASUN-ERKIDEGOA*	5.099	4.722	3,2	-7,4	15.134	14.231	1,5	-6,0	3,2	3,3
• *SOZIETATE KOOPERATIBOA*	1.867	1.903	1,3	1,9	56.464	57.461	6,0	1,8	29,7	30,4
BESTE FORMA JURIDIKO BATZUK	903	906	0,6	0,3	147.066	150.516	15,7	2,3	162,3	167,6
• *TOKIKO KORPORAZIOA*	349	346	0,2	-0,9	30.890	31.491	3,3	1,9	89,3	91,0
• *ORGANISMO AUTONOMOA EDO HAREN PAREKOA. ERLIJIO-ERAKUNDEA.*	517	523	0,4	1,2	29.330	28.758	3,0	-2,0	56,1	55,9
• *ESTATUKO ETA AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO ADMINISTRAZIOEN ORGANOAK*	37	37	0,0	0,0	86.846	90.267	9,4	3,9	2.347,2	2.375,4

**** (Erregular kolektiboa, komanditarioa, elkartea, sozietate zibila eta definitu gabeko beste mota batzuk).***
Iturria: EUSTAT, JED eta geuk egina

Enpresa gehien dituzten jarduera ekonomikoak (I.3.3 TAULA) honako hauek dira: handizkako eta txikizkako merkataritza, ibilgailuen eta motozikleten konponketa (enpresa guztien % 18,5, % 2,9ko murrizketarekin); jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak (enpresen % 13,7, % 1,4ko jaitsierarekin) eta eraikuntza (% 12,7, % 1,7ko jaitsierarekin). Bestalde, enplegu-bolumen handiena biltzen duten jarduera ekonomikoak honako hauek dira: manufaktura-industria (% 18,7, % 0,6ko jaitsierarekin), handizkako eta txikizkako merkataritza; motordun ibilgailuen eta motozikleten konponketa (% 13,3, % 0,1eko jaitsierarekin) eta osasun-jarduerak eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (% 11,4, % 4,4ko hazkundearekin).

Enpresako batez besteko tamaina, arestian ere aipatu dugun moduan, 6,55 enplegukoa da. Administrazio publikoa eta defentsa eta gizarte-segurantza albo batera utzita (184,5 enplegu), enpresako batez besteko tamaina handiena ageri duten sektoreak hauek dira: Ur-hornidura; saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa (25,7); manufaktura-industria (19,2) eta energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura (16,3).

Izaera juridikoari dagokionez[20] eta enpresa txikienak albo batera utzita (titularra pertsona fisikoa dutenak, batez beste 1,4 lagun enpresako), batez besteko tamaina 13,9 lagunekoa da. Sozietate anonimoek 47,6 pertsonako plantilla dute batez beste; kooperatibek 30,4koa, eta erantzukizun mugatuko sozietateek 8,2koa.

"Pertsona fisikoen" estaldura juridikoaren azpian EAEko enpresen % 58,7 dago, nahiz eta enpleguaren % 12,7 bakarrik kontzentratu. Ondorioz, "pertsona juridikoak" diren enpresak guztien % 41,3 dira, eta enpleguaren % 87,3 kontzentratzen dute.

Pertsona fisikoak kontuan hartzen ez badira, enpresa-jardueraren % 76,5 sozietate anonimoen eta erantzukizun mugatuko sozietateen artean banatzen da: % 7,1 sozietate anonimoaren forma juridikoarekin (enpleguaren % 24,5), eta % 69,3 erantzukizun mugatuko sozietatearen forma juridikoarekin (enpleguaren % 41,2). Kooperatiba-sozietateek, bestalde, enpresen % 3,1 eta enpleguaren % 6,9 biltzen dituzte.

3.1.2. Enpresen demografia

Errotazioari dagokionez, enpresen altak[21] eta bajak[22] kontuan hartuta, 14.543 enpresak hasi eta 15.663 enpresak utzi zuten jarduera 2024an, 1.120 enpresako saldo negatiboarekin. Enpresen jaiotza-tasa (sortutakoen eta stockaren arteko zatidura gisa kalkulatuta) % 9,9koa izan zen, eta heriotza-tasa (bajekin kalkulatutako zatidura) % 10,7koa. Emaitzak adierazten du hazkunde-tasa garbia negatiboa izan zela (-% 0,8koa).

Enpresen errotazioari buruzko azterlana (altak, bajak eta saldoa) funtsezkoa da enpresen dinamismoari buruzko ezaugarriak ondorioztatzeko, hots, enpresa berriak sortzeko ahalmenari buruzkoak[23].

I.3.4 TAULA ENPRESEN DEMOGRAFIA EAEko ENPRESEN ALTAK, BAJAK ETA SALDO GARBIA

	2020	2021	2022	2023	2024
ALTAK	12.693	13.627	14.073	13.570	14.543
BAJAK	14.110	15.093	16.091	15.116	15.663
SALDO GARBIA	-1.417	-1.466	-2.018	-1.546	-1.120
ENPRESEN JAIOTZA-TASA	8,3	9,0	9,4	9,2	9,9
ENPRESEN HERIOTZA-TASA	9,2	10,0	10,8	10,2	10,7
HAZKUNDE-TASA GARBIA	-0,9	-1	-1,4	-1	-0,8
ENPRESEN STOCKA (HURRENGO URTEKO 01/01eko DATUA)	152.554	151.088	149.070	147.524	146.404

Iturria: EUSTAT. Enpresak sortzearen eta ixtearen estatistika eta geuk egina.

[20] Titularraren edo enpresaren izaera juridikoa (IFK, IFZ, NAN), kategoria hauen arabera: pertsona fisikoak, sozietate anonimoak, erantzukizun mugatuko sozietateak, beste sozietate eta elkarte batzuk (erregular kolektiboa, komanditarioa, elkarteak, sozietate zibila eta definitu gabeko beste sozietate mota batzuk), ondasun-erkidegoak, sozietate kooperatiboak eta beste forma juridiko batzuk (tokiko korporazioak, organismo autonomoa edo antzekoak. Erlijio-kongregazio edo -erakundeak eta estatuko eta autonomia-erkidegoetako organoak). EUSTAT (Metodologia, Definizioak)

[21] Direktorioaren azken eguneraketan berri gisa sartutako enpresak. Gehienak ireki berriak dira, baina, kasu bakan batzuetan, aurretik zeuden enpresak dira, direktorioan hutsegitez edo omisioz jasota ez zeudenak.

[22] Direktorioaren azken eguneraketan sartutako enpresak. Gehienak itxi egin dira, edo jarduera utzi dute; kasu bakan batzuetan, ordea, aurretik ez zeuden enpresak, enpresa bikoiztuak edo aurreko direktorioan hutsegitez jasotakoak dira.

[23] Altan edo bajan emateko jardueren zati bat honako hauen ondorioz gertatzen dira: erregistroko aldaketak, izen-aldaketak, bategiteak, erosketa-eragiketak, eta abar. Altaren edo bajaren arrazoia ez da jaso.

I.3.5 taulak 2020aren hasieran altan emandako eta hurrengo bost urteetan jardunean jarraitzen zuten enpresen bilakaera jaso du. Egoitza EAEn zuten enpresei dagokienez, 2020an sortutako 13.924 enpresen % 47,1ek jardunean jarraitzen zuten bost urteren ondoren (6.557), eta alderantziz, % 52,9 desagertu egin ziren (7.367). Enpleguan izandako inpaktua ere negatiboa izan zen, baina enpresen kopuruan erregistratutakoa baino txikiagoa: bizirik atera ziren enpresak hasierako enpleguaren % 77,5 ziren; hau da, enplegua galdu zen arren (25.240 enplegutik 19.571 enplegura), galera (% 22,5) nabarmen txikiagoa izan zen enpresen kopuru gisa jasandako bilakaeran erregistratutakoa baino (% 52,5).

Lurralde historikoen arabera aztertuz gero, Araban 2020an altan emandako enpresen % 49k jarraitzen dute aktibo (hasierako enpleguaren % 74,5), Bizkaian % 45,8k (hasierako enpleguaren % 75,8), eta Gipuzkoan % 48,6k (hasierako enpleguaren % 81,7).

Gauzak horrela, 2020an alta eman zitzaien enpresek (egoitza EAEn dutenek) 1,8 laguneko enplegua izan zuten batez beste, eta gaur egun 2,98 lagun dira.

I.3.5 TAULA 2020-01-01ean ALTAN DAUDEN ETA HURRENGO BOST URTEETAN JARDUNEAN JARRAITZEN DUTEN ENPRESAK ETA ENPLEGATUAK

	ALTAK 2020-01-01ean		AKTIBO URTE HAUETAN									
			2021		2022		2023		2024		2025	
	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA
GUZTIRA	**14.445**	**28.992**	**12.646**	**27.970**	**10.825**	**27.279**	**9.076**	**25.360**	**8.060**	**24.771**	**6.826**	**24.147**
EGOITZA EAEn (%)	**13.924**	**25.240**	**12.171**	**23.772**	**10.413**	**22.972**	**8.730**	**20.954**	**7.760**	**20.381**	**6.557**	**19.571**
ARABA	1.859	3.422	1.636	3.229	1.407	3.076	1.194	2.828	1.052	2.706	910	2.550
BIZKAIA	7.818	13.679	6.787	12.963	5.808	12.546	4.795	11.286	4.272	11.008	3.584	10.368
GIPUZKOA	4.247	8.139	3.748	7.580	3.198	7.350	2.741	6.840	2.436	6.667	2063	6.653
BIZIRAUPEN-TASA												
GUZTIRA	**100**	**100**	**87,5**	**96,5**	**74,9**	**94,1**	**62,8**	**87,5**	**55,8**	**85,4**	**47,3**	**83,3**
EGOITZA EAEn (%)	**100**	**100**	**87,4**	**94,2**	**74,8**	**91,0**	**62,7**	**83,0**	**55,7**	**80,7**	**47,1**	**77,5**
ARABA	100	100	88,0	94,4	75,7	89,9	64,2	82,6	56,6	79,1	49,0	74,5
BIZKAIA	100	100	86,8	94,8	74,3	91,7	61,3	82,5	54,6	80,5	45,8	75,8
GIPUZKOA	100	100	88,3	93,1	75,3	90,3	64,5	84,0	57,4	81,9	48,6	81,7

Iturria: EUSTAT. Enpresak sortzearen eta ixtearen estatistika eta geuk egina.

3.1.3. Gizarte Segurantzan izena emandako enpresak

2025eko abenduaren amaieran Gizarte Segurantzan izena emandako langileak zituzten enpresak 57.474 ziren, hau da, 2024ko aldi berean baino % 0,2 gutxiago (111 enpresa gutxiago), aurreko aldian erregistratutako % 0,6ko jaitsierara gehitu da.

Jarduera-sektoreen arabera, guztietan gertatu da beherakada, eraikuntzan izan ezik: lehen sektorean (-% 3,4), industrian (-% 1,9) eta zerbitzuetan (-% 0,1); eraikuntzak % 1,2ko hazkundea izan du.

I.3.6 TAULA GIZARTE SEGURANTZAN IZENA EMANDAKO ENPRESAK, JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA. EAE

	GUZTIRA	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK
2020	57.522	876	6.511	4.945	45.190
2021	58.145	864	6.438	4.980	45.863
2022	57.820	844	6.403	5.061	45.512
2023	57.911	842	6.309	5.103	45.657
2024	57.585	822	6.196	5.086	45.481
2025	**57.474**	**794**	**6.079**	**5.147**	**45.454**
ALD. 2023/24	-0,6	-2,4	-1,8	-0,3	-0,4
ALD. 2024/25	-0,2	-3,4	-1,9	1,2	-0,1

Iturria: Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa eta geuk egina.

3.2. EAEREN EKOIZPEN-EGITURA

EUSTATEn Hiruhilekoko Ekonomia Kontuen arabera, 2024tik 2025era bitartean agregatu ekonomiko handi guztiek areagotu zuten BEGd-a termino korronteetan. Hala, EAEko ekonomia osoaren BPGa % 5 hazi zen termino korronteetan. Enplegua (lanaldi osoko baliokideetan neurtuta), % 1,4.

Egiturari dagokionez, 2025ean, lehen sektoreak, 787,8 milioi euroko BEGd-arekin eta lanaldi osoko 11.609 lanposturekin, BPGaren % 0,8 hartu zuen (prezio korronteetan), eta enpleguaren % 1,2; industria sektoreak, 20.958,3 milioi euroko BEGd-arekin eta lanaldi osoko 202.729 enplegurekin, guztizko BPGaren % 20,3 hartu zuen (prezio korronteetan), eta enpleguaren % 20,3; eraikuntzak, 5.246,1 milioi eurorekin eta lanaldi osoko 61.464 lanposturekin, BPGaren % 5,1 hartu zuen, eta enpleguaren % 6,2; zerbitzuen sektoreak, 66.341 milioi eurorekin eta lanaldi osoko 723.129 lanposturekin, guztizko BPGaren % 64,3 hartu zuen, eta enpleguaren % 72,4.

I.3.7 TAULA EAEko PREZIO KORRONTEKO BEGd-aren ETA ENPLEGUAREN BILAKAERA. AGREGATU MAKROEKONOMIKOAK

	2024				2025				ALDAKUNTZA (%)	
	BPG		ENPLEGUA		BPG		ENPLEGUA			
	EUROAK, MILAKOTAN	% BERTIKALA	PERTSONAK	% BERTIKALA	EUROAK, MILAKOTAN	% BERTIKALA	PERTSONAK	% BERTIKALA	BPG	ENPLEGUA
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	779.192	0,8	11.666	1,2	787.782	0,8	11.609	1,2	1,1	-0,5
INDUSTRIA ETA ENERGIA	19.902.093	20,2	202.145	20,5	20.958.273	20,3	202.729	20,3	5,3	0,3
ERAIKUNTZA	4.514.846	4,6	60.335	6,1	5.246.045	5,1	61.464	6,2	16,2	1,9
ZERBITZUAK	58.724.838	59,7	710.857	72,2	66.341.142	64,3	723.129	72,4	13,0	1,7
BEGd-a oinarrizko preziotan	83.920.969	85,4			93.333.242	90,5			11,2	
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	8.759.275	8,9			9.823.356	9,5			12,1	
BARNE-PRODUKTU GORDINA merkatuko prezioetan/ LANALDI OSOKO ENPLEGUA	**98.289.815**	**100,0**	**985.003**	**100,0**	**103.156.598**	**100,0**	**998.931**	**100,0**	**5,0**	**1,4**

Iturria: EUSTAT, Hiruhilekoko Ekonomia Kontuak (2026ko apirila) eta geuk egina

Jarduera-sektoreen araberako egitura aurkeztuko dugu, EUSTATen Ekonomia Kontuetan agertzen den informaziotik abiatuta. Kontuan hartu behar da BPGaren eta enpleguaren jarduera-sektoreen araberako desagregazioa argitaratutako azken urteari dagokiola; BPGrako 2024a da, eta enplegurako, ordea, 2023a.

BPGari eta enpleguari dagokienez, industria-sektorearen barruko adar nagusiak, energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura albo batera utzita, hauek dira: oinarrizko metalen eta metalezko produktuen fabrikazioa, makineria eta ekipamendua izan ezik (2024ko BPGaren % 5,8 eta 2023ko enpleguaren % 6,8), garraio-materialaren fabrikazioa (% 2,5 eta % 1,9, hurrenez hurren), makineriaren eta ekipamenduaren fabrikazioa (% 2,1 eta % 2,3, hurrenez hurren) eta kautxuzko eta plastikozko produktuen eta metalezkoak ez diren bestelako produktu mineralen fabrikazioa (% 1,9 eta % 1,8, hurrenez hurren).

Zerbitzuen sektorearen barruan, honako hauek dira gailen: handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa (BPGaren % 10,4 eta enpleguaren % 13,2), osasun-jarduerak (% 5,1 eta % 5,7), hezkuntza (% 4,8 eta % 8,5), jarduera juridikoak eta kontabilitatekoak; egoitza nagusien jarduerak; enpresa-kudeaketako aholkularitza-jarduerak; arkitekturako eta ingeniaritzako zerbitzu teknikoak; saiakuntza eta analisi teknikoak (% 5,1 eta % 4,6), ostalaritza (% 4,3 eta % 5,8), garraioa eta biltegiratzea (% 4,7 eta % 4,7) eta administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte-segurantza (% 4,3 eta % 6,6).

Higiezinen jarduerak eta finantza- eta aseguru-jarduerak nabarmendu dira BEGd-ari egiten dioten ekarpenagatik, baina ez hainbeste enpleguari egiten dioten ekarpenagatik.

I.3.8 TAULA EAEren EKOIZPEN-EGITURA: JARDUEREK BPGd-an ETA GUZTIZKO ENPLEGUAN DUTEN PISUA

		BPG eta BEGd 2024			ENPLEGUA 2023	
		BPG 2023 €, MILAKOTAN	BPGaren GAINEKO %	BEGd-aren GAINEKO %	€, MILAKOTAN	% BERTIKALA
LEHEN SEKTOREA	1. NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	765.162	0,8	0,9	12.208	1,3
INDUSTRIA		20.534.986	20,9	23,0	200.422	20,6
	02. ERAUZKETA-INDUSTRIAK	72.418	0,1	0,1	388	0,0
	03. ELIKAGAIEN, EDARIEN ETA TABAKOAREN INDUSTRIA	1.395.573	1,4	1,6	14.058	1,4
	04. EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOEN INDUSTRIA	75.024	0,1	0,1	1.885	0,2
	05. ZURAREN, PAPERAREN ETA ARTE GRAFIKOEN INDUSTRIA	892.363	0,9	1,0	10.691	1,1
	06. KOKE-GAIAK ETA PETROLIO-FINTZEA	240.402	0,2	0,3	896	0,1
	07. INDUSTRIA KIMIKOA	514.330	0,5	0,6	4.185	0,4
	08. FARMAZIA- PRODUKTUEN FABRIKAZIOA	349.772	0,4	0,4	1.331	0,1
	09. KAUTXUZKO ETA PLASTIKOZKO PRODUKTUEN ETA METALEZKOAK EZ DIREN BESTE PRODUKTU MINERAL BATZUEN FABRIKAZIOA	1.872.228	1,9	2,1	17.738	1,8
	10. OINARRIZKO METALEN ETA METALEZKO PRODUKTUEN FABRIKAZIOA, MAKINERIA ETA EKIPAMENDUA KENDUTA	5.673.855	5,8	6,4	66.160	6,8
	11. PRODUKTU INFORMATIKOEN, ELEKTRONIKOEN ETA OPTIKOEN FABRIKAZIOA	618.288	0,6	0,7	7.821	0,8
	12. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOAREN FABRIKAZIOA	817.828	0,8	0,9	9.317	1,0
	13. BISG MAKINERIAREN ETA EKIPAMENDUAREN FABRIKAZIOA	2.068.898	2,1	2,3	22.634	2,3
	14. GARRAIO-MATERIALAREN FABRIKAZIOA	2.428.677	2,5	2,7	18.654	1,9
	15. ALTZARIEN FABRIKAZIOA, BESTE MANUFAKTURA-INDUSTRIA BATZUK, MAKINERIAREN ETA EKIPAMENDUAREN KONPONKETA ETA INSTALAZIOA	1.139.590	1,2	1,3	15.443	1,6
	16. ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN ETA AIRE GIROTUAREN HORNIDURA	1.813.090	1,8	2,0	2.523	0,3
	17. UR-HORNIDURA, SANEAMENDU-JARDUERAK, HONDAKINEN KUDEAKETA ETA DESKONTAMINAZIOA	562.650	0,6	0,6	6.698	0,7
ERAIKUNTZA		**4.941.164**	**5,0**	**5,5**	**60.418**	**6,2**
ZERBITZUAK		**63.060.918**	**64,2**	**70,6**	**697.195**	**71,9**
	19. HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; IBILGAILU MOTORDUNEN ETA MOTOZIKLETEN KONPONKETA	10.244.265	10,4	11,5	128.002	13,2
	20. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	4.608.433	4,7	5,2	45.310	4,7
	21. OSTALARITZA	4.232.971	4,3	4,7	55.986	5,8
	22. EDIZIO-JARDUERAK, IKUS-ENTZUNEZKOENAK ETA IRRATI-NAHIZ TELEBISTA-PROGRAMAZIOKOAK ETA -EMISIOKOAK	362.527	0,4	0,4	5.252	0,5
	23. TELEKOMUNIKAZIOAK	717.953	0,7	0,8	2.229	0,2
	24. PROGRAMAZIOA, AHOLKULARITZA ETA INFORMATIKAREKIN LOTUTAKO BESTE JARDUERA BATZUK, INFORMAZIO-ZERBITZUAK	1.355.114	1,4	1,5	18.688	1,9
	25. FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	5.236.985	5,3	5,9	15.028	1,5
	26. HIGIEZINEN JARDUERAK	8.342.342	8,5	9,3	5.043	0,5
	27. JARDUERA JURIDIKOAK ETA KONTABILITATEKOAK; EGOITZA NAGUSIEN JARDUERAK, ENPRESA-KUDEAKETAKO AHOLKULARITZA-JARDUERAK, ARKITEKTURAKO ETA INGENIARITZAKO ZERBITZU TEKNIKOAK, SAIAKUNTZA ETA ANALISI TEKNIKOAK	4.993.405	5,1	5,6	44.562	4,6
	28. IKERKETA ETA GARAPENA	686.324	0,7	0,8	9.349	1,0
	29. PUBLIZITATEA ETA MERKATU-AZTERKETA, BESTE JARDUERA PROFESIONAL, ZIENTIFIKO ETA TEKNIKO BATZUK, ALBAITARITZA-JARDUERAK	681.524	0,7	0,8	12.257	1,3
	30. JARDUERA ADMINISTRATIBOAK ETA ZERBITZU OSAGARRIAK	2.866.983	2,9	3,2	61.620	6,4
	31. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA; DERRIGORREZKO GIZARTE-SEGURANTZA	4.186.853	4,3	4,7	64.467	6,6
	32. HEZKUNTZA	4.702.577	4,8	5,3	82.762	8,5
	33. OSASUN-JARDUERAK	5.027.530	5,1	5,6	54.948	5,7
	34. GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	1.391.192	1,4	1,6	29.640	3,1
	35. ARTE-, JOLAS- ETA ENTRETENIMENDU-JARDUERAK	1.273.084	1,3	1,4	14.632	1,5
	36. BESTE ZERBITZU BATZUK	1.057.637	1,1	1,2	22.540	2,3
	37. ETXEEN JARDUERAK, ETXEKO LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISA ETA NORBERAREN ERABILERARAKO ONDASUNEN ETA ZERBITZUEN EKOIZLE GISA	1.093.219	1,1	1,2	24.880	2,6
	38. LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEEN ETA ORGANISMOEN JARDUERAK		0,0	0,0		
BEGd-a OINARRIZKO PREZIOTAN		**89.302.230**	**90,9**	**100,0**	**-**	
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK		**8.987.585**	**9,1**			
GUZTIRA		**98.289.815**	**100,0**		**970.243**	**100,0**

Iturria: EUSTAT, Ekonomia Kontuak (2026ko apirila) eta geuk egina
Jatorrizko estatistikan, guztizkoek ez dituzte partidak batzen.

3.3. LEHEN SEKTOREA

EUSTATen "Ekonomia Kontuen" arabera, lehen sektorearen BEGd-ak % 0,5eko jaitsiera izan du urtetik urtera, balio errealetan, 2024tik 2025era bitartean. Bestalde, enplegua (lanaldi osoko baliokidean neurtuta) % 0,5 murriztu zen.

I.3.9 TAULA LEHEN SEKTOREKO ADIERAZLEAK						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BEGd-a PREZIO KORRONTEETAN (MILAKA)	539.267	614.511	716.638	801.941	765.162	787.782
ENPLEGUA LOBetan*	12.087	11.891	12.372	12.208	11.666	11.609
BEGd ALDAKUNTZA (ERREALA)	-16,9	15,0	2,2	12,2	4,3	-0,6
ENPLEGUAREN ALDAKUNTZA	-2,5	-1,6	4	-1,3	-4,4	-0.5
Lanaldi osoko baliokideak						
Iturria: EUSTAT, Ekonomia Kontuak (2026ko apirila)						

3.4. INDUSTRIA

3.4.1. Industriaren 2024ko inkesta: emaitza nagusiak

EAEko industria-sektoreak sortutako BEGd-ak, faktore-kostuan[24], 2024an behera egin zuen, eta 17.336,5 milioi eurora iritsi zen, 2023an lortutakoa baino % 1,2 gutxiago.

Landunen kopurua, berriz, % 0,5 igo zen, eta guztira 209.459 pertsona izan ziren.

Diru-sarreren bolumena (negozio-zifra) 68.445,1 milioi eurokoa izan zen, hau da, aurreko urtean baino % 2,7 txikiagoa.

Inbertsioa 2.669,5 milioi eurora iritsi zen, aurreko urtekoa % 9,6tan gainditua. Zenbateko horretatik % 87,9 ibilgetu materialari dagokio.

Zerga aurreko ekitaldiko emaitzak % 2,6 egin zuen behera euskal industria osoan, eta 2024an 3.845,1 milioi euroan kokatu zen.

Manufaktura-industriaren barruan, funtsezko lau azpisektore industrialetako bakoitzean arreta jarrita, honako hau dugu:

- Metalurgia eta metalezko produktuak (BEGd fk-ren % 28,9, enpleguaren % 32,5, inbertsioaren % 20,3 eta negozio-zifraren % 24,5) murriztu egin ziren BEGd fk-n, enpleguan, inbertsioan eta negozio-zifran, baina gora egin zuen zerga aurreko emaitzetan.

- Makineriaren eta ekipamenduen adarrak (BEGd fk-ren % 12; langileen % 11,3; inbertsioaren % 7,3, eta salmenten % 9,3) igoerak izan zituen hala BEGd fk-an, nola langileetan, inbertsioan, salmentetan eta emaitzetan.

- Garraio-materiala (BEGd fk-ren % 11,7, langileen % 9,8, inbertsioaren % 17,9 eta salmenten % 15,5) handitu egin zen BEGd fk-n, enpleguan, inbertsioan eta emaitzetan, baina behera egin zuen negozio-zifran.

- Kautxuaren eta plastikoen adarrak (BEGd fk-ren % 6,8; langileen % 6,6; inbertsioaren % 6,6 eta salmenten % 5,6) igoerak ikusi zituen BEGd fk-n, langileetan eta emaitzetan, baina murrizketa inbertsioan eta salmentetan.

[24] *Adierazle horrek ondasunen eta zerbitzuen guztizko ekoizpenaren balio ekonomikoa neurtzen du, ekoizpen horretarako beharrezkoak izan diren baliabideak, dirulaguntzak eta zeharkako zergak kenduta. Adierazi beharra dago industria-sektoreak, manufakturaz gain, barruan hartzen dituela erauzketa-industriak, energia elektrikoa, gasa eta lurruna, ur-hornidura eta saneamendua eta hondakinen kudeaketa.*

I.3.10 TAULA INDUSTRIAREN SEKTOREKO MAGNITUDEAK ATALKA											
		Banaketaren % (Industria = 100) 2024				Zergen aurreko emaitzak*	Aldakuntza 23/24				
		BEGd fk	Enplegua	Inbertsioa	Negozio-zifra		BEGd fk	Enplegua	Inbertsioa	Negozio-zifra	Zergen aurreko emaitzak
Industria, guztira		100	100	100	100	100					
	Euroak milakotan eta enplegua pertsonatan	**17.336.517 mila**	**209.459 pertsona**	**2.699.535 mila**	**68.445.104 mila**	**3.845.092 mila**	-1,2	0,5	9,6	-2,7	- 2,6
B atala	Erauzketa-industria	0,4	0,2	0,2	0,2	0,5	13,8	7,4	125,7	12,9	42,6
C atala. Manufaktura-industria	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria	6,1	7,1	7,3	7,6	7,9	8,6	-0,3	-11,8	4,6	22,2
	Ehungintza, jantzigintza, larrugintza eta oinetakoak	0,5	1,1	0,1	0,3	0,5	-1,9	-4,0	-19,7	-9,3	40,0
	Zura, papera eta arte grafikoak	4,9	5,4	3,8	4,0	8,0	-0,7	-0,9	-11,5	-0,8	36,3
	Koke-gaiak eta petrolio-fintzea	1,5	0,5	3,1	10,2	1,9	-52,6	-3,8	-7,1	-4,5	-80,4
	Industria kimikoa eta farmazia-produktuen fabrikazioa	4,3	2,7	9,6	3,3	7,0	6,1	2,1	10,3	-0,6	13,8
	Kautxua eta plastikoak	6,8	6,6	6,6	5,6	8,8	1,0	1,2	-8,6	-1,7	3,6
	Metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuk	2,6	2,3	1,7	1,8	3,4	-10,9	-4,9	-8,0	-9,8	-41,5
	Metalurgia eta metalezko produktuak	28,9	32,5	20,3	24,5	23,6	-3,0	-0,3	-2,0	-4,5	5,9
	Produktu informatikoak eta elektronikoak eta optikoak	3,0	3,8	1,6	2,1	3,7	10,1	4,5	-4,0	7,9	31,1
	Material eta ekipamendu elektrikoa, etxeko tresna (elektrikoa)k barne	4,4	4,7	2,5	3,6	7,3	14,8	6,0	31,7	10,5	118,0
	Makineria eta ekipamendua	12,0	11,3	7,3	9,3	9,7	9,7	0,2	9,3	3,5	0,8
	Garraio-materiala	11,7	9,8	17,9	15,5	12,2	6,7	2,9	88,1	-1,6	38,1
	Altzariak eta beste manufaktura batzuk	5,0	7,4	1,4	3,2	3,8	6,6	0,6	-17,2	4,3	10,9
D atala	Energia elektrikoa, gasa eta lurruna	4,7	1,2	10,7	6,7	-0,5	-33,4	-6,0	12,0	-22,7	-106,3
E atala	Ur-hornidura eta saneamendua	3,3	3,4	5,9	2,1	2,2	5,6	0,4	4,9	4,0	32,6

Iturria: EUSTAT. Industriaren estatistika eta geuk egina

I.3.3 GRAFIKOA INDUSTRIAKO BEGd-aren BANAKETA SEKTOREEN ARABERA, 2024

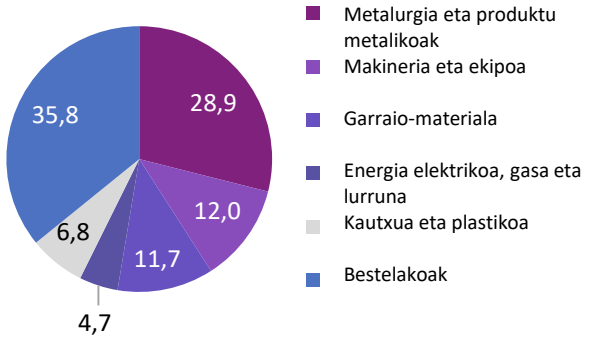

Iturria: EUSTAT

I.3.4. GRAFIKOA ENPLEGU INDUSTRIALAREN BANAKETA SEKTOREEN ARABERA, 2024

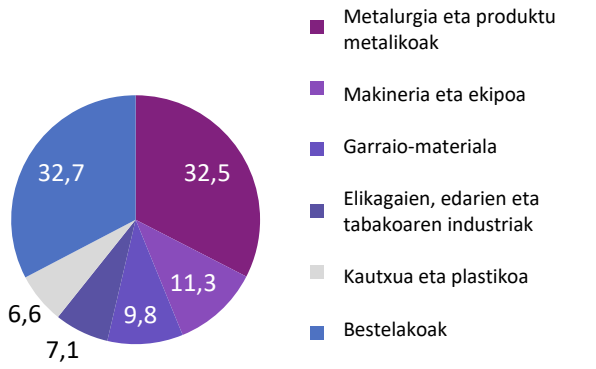

Iturria: EUSTAT

I.3.11 TAULA EAEko MANUFAKTURA-INDUSTRIAREN HIRU JARDUERA-SEKTORE NAGUSIETAKO BEGd fk ETA ENPLEGUA

	ENPLEGUA			BEGd FAKTORE-KOSTUETAN		
	2023	2024	ALD. 2023/24	2023	2024	ALD. 2023/24
KAUTXUA ETA PLASTIKOA	**13.662**	**13.831**	**1,2**	**1.174.088**	**1.185.719**	**1,0**
20.- KAUTXUZKO PRODUKTUAK	7.219	7.176	-0,6	715.643	727.862	1,7
21.- PLASTIKOZKO PRODUKTUAK	6.443	6.655	3,3	458.445	457.857	-0,1
METALURGIA ETA METALEZKO PRODUKTUAK	**68.381**	**68.172**	**-0,3**	**5.169.693**	**5.016.742**	**-3,0**
25/26 SIDERURGIA/BURDINAZKOAK EZ DIREN METALEN EKOIZPENA	10.204	10.312	1,1	1.165.320	993.102	-14,8
27 - METALEN GALDAKETA	7.312	7.003	-4,2	505.855	500.558	-1,0
28 - METALEZKO ERAIKUNTZA	9.761	9.935	1,8	597.235	617.951	3,5
29 - FORJAKETA ETA ESTANPAZIOA	6.824	6.736	-1,3	571.077	554.241	-2,9
30 - INGENIARITZA MEKANIKOA	20.640	20.756	0,6	1.313.388	1.358.705	3,5
31 - METALEZKO ARTIKULUAK	13.640	13.430	-1,5	1.016.818	992.185	-2,4
MAKINERIA ETA EKIPAMENDUA	**23.598**	**23.642**	**0,2**	**1.892.872**	**2.077.104**	**9,7**
35 - ERABILERA OROKORREKO MAKINAK	19.487	19.527	0,2	1.551.682	1.705.313	9,9
36 - MAKINA-ERREMINTA	4.111	4.115	0,1	341.190	371.791	9,0
GARRAIO-MATERIALA	**19.995**	**20.576**	**2,9**	**1.900.842**	**2.028.339**	**6,7**
37 - IBILGAILU MOTORDUNEN FABRIKAZIOA	12.055	12.155	0,8	1.006.846	1.071.748	6,4
38 - ONTZIGINTZA	378	368	-2,6	25.119	21.154	-15,8
39 - GARRAIORAKO BESTELAKO MATERIALA	7.562	8.053	6,5	868.877	935.437	7,7

Iturria: EUSTAT. Industriaren estatistika. Geuk egina

Euskal industriaren maila teknologikoari dagokionez, EUSTATen datuek erakutsi dute maila teknologiko[25] ertaineko eta handiko sektoreen protagonismoa handituz joan dela EAEn urteetan zehar. Hala, 2024an:

- Sektore horietan langile landunak guztizkoaren % 33,5 izan ziren, eta 2019an, berriz, % 32 erregistratu ziren.
- Sektore horietako BEGd-a, faktore-kostuan, guztizkoaren % 36,4ra iritsi zen, eta 2019an, berriz, % 32ra.
- Salmenta garbiak % 34,2ra iritsi ziren, eta 2019an, berriz, % 31,5era.

[25] *EUSTATek erabiltzen duen ELGAren sailkapenaren arabera, maila teknologiko altuak hauek hartzen ditu: 1. Farmazia-produktuen fabrikazioa, 2. Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa eta 3. Eraikuntza aeronautikoa eta espaziala. Ertain-altuan hauek daude: 4. Industria kimikoa, 5. Armen eta munizioen fabrikazioa, 6. Material eta ekipamendu elektronikoen fabrikazioa, makineriaren eta ekipamenduaren fabrikazioa, ibilgailuen fabrikazioa, 7. Beste garraio-material batzuen fabrikazioa, ontzigintza eta eraikuntza aeronautikoa izan ezik, eta 8. Tresna eta hornidura medikoen eta odontologikoen fabrikazioa. Ertain-baxuan hauek jasota ditu: 9. Euskarri grabatuen erreprodukzioa, 10. Koke-gaiak eta petrolio-fintzea, 11. Kautxuzko eta plastikozko produktuen fabrikazioa, metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa. Metalurgia, 12. Metalezko produktuen fabrikazioa, makinak eta armak eta munizioak izan ezik, 13. Ontzigintza, eta 14. Makineriaren eta ekipamenduaren konponketa eta instalazioa. Baxuan hauen jasota ditu: 15. Elikagaien, edarien, tabakoaren, ehungintzaren eta jantzigintzaren industria. Larrugintza eta oinetakoak. Zuraren eta paperaren eta kortxoaren industria, 16. Arte grafikoak, 17. Altzarien fabrikazioa, 18. Beste manufaktura-industria batzuk; eta 19. Sailkatu gabe.*

I.3.12 TAULA INDUSTRIAK EAEn DUEN EDUKI TEKNOLOGIKOA ELGAren SEKTOREEN ARABERA. GUZTIZKOAREN GAINEAN DUTEN PISUA						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
LANGILE LANDUNAK						
GUZTIRA (KOPURUA)	**207.324**	**201.017**	**201.950**	**204.774**	**208.367**	**209.459**
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	5,0	5,0	5,0	5,2	5,6	5,8
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-ALTUA	27,0	27,0	27,1	27,2	27,3	27,7
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-BAXUA	46,9	46,6	46,4	46,1	46,0	45,6
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	16,5	16,5	16,7	16,5	16,2	16,1
SAILKATU GABE	4,6	4,8	4,8	5,0	4,9	4,8
BALIO ERANTSI GORDINA, FAKTORE-KOSTUAN						
GUZTIRA (KOPURUA)	**15.369.283**	**13.150.189**	**14.454.664**	**16.649.729**	**17.554.617**	**17.336.517**
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	5,7	5,6	5,3	5,2	6,0	6,5
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-ALTUA	26,2	28,1	27,4	25,2	27,1	29,9
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-BAXUA	41,1	38,8	45,3	47,8	44,2	42,2
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	13,1	12,8	12,5	11,8	12,3	13,0
SAILKATU GABE	13,8	14,6	9,5	10,0	10,4	8,4
SALMENTA GARBIAK						
GUZTIRA (EUROAK, MILAKOTAN)	**60.367.660**	**49.361.163**	**58.757.265**	**74.641.778**	**70.380.367**	**68.445.104**
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	4,6	4,2	3,7	3,4	4,3	5,0
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-ALTUA	26,9	29,3	27,6	24,9	28,5	29,3
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN-BAXUA	42,6	40,3	43,0	46,3	44,2	43,6
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	13,4	13,6	12,8	11,9	12,5	13,1
SAILKATU GABE	12,5	12,6	12,9	13,5	10,6	9,0

Iturria: EUSTAT. Industriaren estatistika. Geuk egina

3.4.2. Industria-sektorearen bilakaera orokorra

EUSTATen "Ekonomia Kontuek" erakutsi dute industriaren sektorearen hazkundea berriro moteldu dela. Hala, balio errealetan eta egutegiko efektuak deskontatuta, industriako BEGd-ak batez besteko % 0,4ko hazkundea jasan du urtetik urtera, 2024an 2023arekin alderatuta ikusi zena baino ehuneko 1,6 puntu gutxiago (% 2). Manufaktura-industriak hazkunde zertxobait txikiagoa erregistratu zuen, industriaren sektore osoak baino (+% 0,3 vs +% 0,4).

I.3.13 TAULA INDUSTRIAREN SEKTOREKO ADIERAZLEAK				
	BEGd PREZIO KORRONTEETAN (MILIOIKA)	ENPLEGUA LOBetan*	BEGd ALDAKUNTZA (ERREALA)	ENPLEGUAREN ALDAKUNTZA
			URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA	
2020	15.320.809	188.818	-12	-8,5
2021	16.561.870	194.496	4,8	3
2022	18.931.360	197.986	3,9	1,8
2023	19.978.696	200.422	2,2	1,2
2024	20.534.986	202.145	2,0	0,9
2025	20.958.273	202.729	0,4	0,3

**Lanaldi osoko baliokideak*
Iturria: EUSTAT, Ekonomia Kontuak (2026ko apirila)

Hiruhilekoko profilak erakutsi du urtea % 0,4ko hazkunde-tasarekin hasi zela (urtetik urtera) lehenengo hiruhilekoan, bigarrenean moteldu egin zela (% 0,1), hirugarrenean zehar suspertze motela hasi zela (% 0,2) eta laugarren hiruhilekoa % 0,9ko hazkundearekin amaitu zela (urtetik urtera).

EAEko industriaren urtetik urterako balio erantsi gordinaren igoera hori EINek Estatu osorako erregistratu zuenaren azpitik egon da (+% 2,3).

Enpleguari dagokionez (batezbestekoa lanaldi osoko baliokidean (LOB)), 2025. urte osoan % 0,3 hazi da aurreko urtearekin alderatuta.

I.3.5. GRAFIKOA INDUSTRIA-SEKTOREAREN BILAKAERA

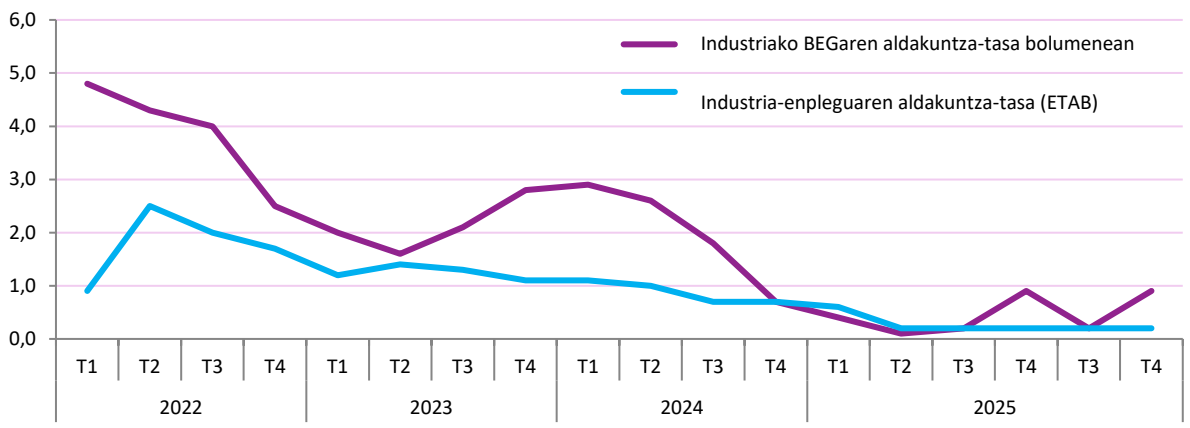

Iturria: HEK. EUSTAT

3.4.3. Industria Produkzioaren Indizea eta Industriako Prezioen Indizea

EUSTATen "Industria Produkzioaren Indizea" (IPI), koiunturazko adierazlea hori, industriako BEGd-aren bolumenak faktore-kostuan izandako bilakaera neurtzen saiatzen da.

I.3.6 GRAFIKOAK erakutsi duen bezala, IPIak gehikuntza ikaragarria izan zuen 2025eko urtarrilean (aurreko urtean pilatutako aldi berari dagokionez (A(m-12)), baina gerora hazkunde negatiboak erregistratu ditu, zeintzuk, hilez hileko gorabeherekin, urte osoan erreproduzitu baitira, udaz geroztik hain zorrotzak ez izan arren. Lurralde historikoaren arabera, Arabak bakarrik izan du tasa metatu negatiboa abenduan, aurreko urteko abenduaren aldean: Araba (-% 4,7). Bizkaian (+% 0,1) eta Gipuzkoan (+% 0,2), ordea, tasa positiboak izan dira.

I.3.6. GRAFIKOA IPIren BILAKAERA
(Urtarriletik behatutako azken hilera arte metatutako aldiko urte arteko aldakuntza-tasa (Am)

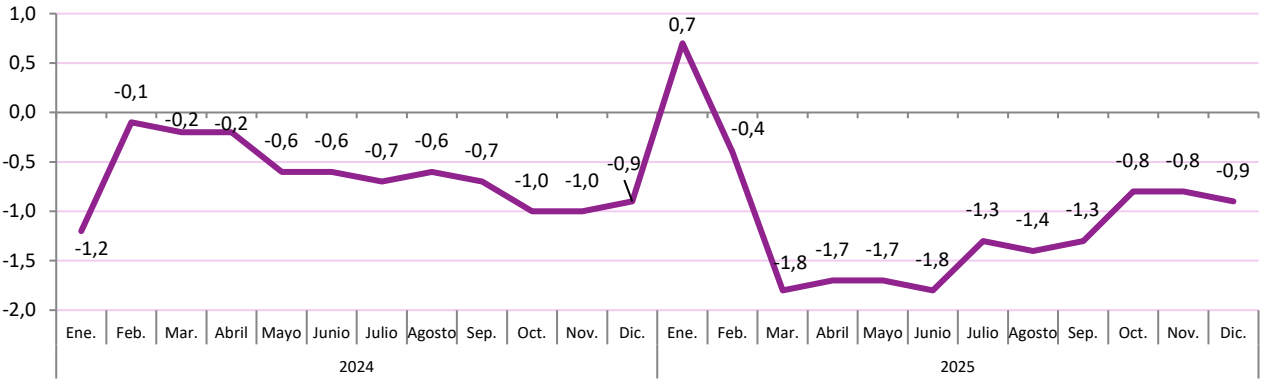

Iturria: HEK. EUSTAT. 2026ko apirileko datuak

Ondasunen xede ekonomikoaren arabera[26], industria-produkzioaren bilakaera negatiboaren iturburua, batez ere, honako hauen portaera izan da: energia (abenduan metatutako % 3,2ko jaitsiera), bitarteko ondasunak (-% 2,1) eta kontsumo-ondasunak (bai iraunkorrak (-% 0,7), bai ez-iraunkorrak (-% 0,7)). Ekipo-ondasunen produkzioa, beste alde batetik, % 1,2 igo da.

Sektorekako analisiak hazkunde hauek erakutsi ditu: altzarien fabrikazioa; beste manufakturako-industria batzuk; makineriaren eta ekipamenduaren konponketa eta instalazioa (% 3,5); makineria eta ekipamendu elektrikoaren fabrikazioa (% 2,6); garraio-materialaren fabrikazioa (% 2,3); energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura (% 1,6) eta BISG makineriaren eta ekipamenduaren fabrikazioa (% 0,7) eta farmazia-produktuen fabrikazioa (% 0,4). Gainontzeko sektoreek aldakuntza negatiboak izan dituzte: nabarmenenak koke-gaiak eta petrolio-fintzea (-% 12,5) eta produktu informatikoen, elektronikoen eta bestelakoen fabrikazioa (-% 8).

Esan bezala, EAEn pisu gehien duten industriako bost azpisektoreetatik hiruk hazkundeak izan dituzte: makineria eta ekipamendu elektrikoaren fabrikazioa (% 2,6), garraio-materialaren fabrikazioa (% 2,3) eta BISG makineriaren eta ekipamenduaren fabrikazioa (% 0,7). Aitzitik, kautxuzko eta plastikozko produktuen eta metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioan (-% 1,1) eta oinarrizko metalen eta metalezko produktuen fabrikazioan (-% 2,6) beherakadak erregistratu dira.

I.3.14 TAULA IPIren BILAKAERA LURRALDE HISTORIKOEN ETA ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOAREN ARABERA. ZUZENDUTAKO DATUAK. URTETIK URTERAKO GEHIKUNTZA METATUA. ABENDUKO DATUAK

	EAE, GUZTIRA	LURRALDE HISTORIKOAK			ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOA					
		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	KONTSUMO-ONDASUNAK			EKIPAMENDU-ONDASUNAK	BITARTEKO ONDASUNAK	ENERGIA
					GUZTIRA	IRAUNKORRA	EZ-IRAUNKORRA			
2020-12	**-13,3**	-13,1	-15,9	-10,6	-6,7	-13,2	-5,1	-12,5	-15,4	-12,0
2021-12	**10,4**	7,6	9,5	12,7	12,2	33,0	7,5	13,3	10,5	0,3
2022-12	**4,2**	3,8	4,2	4,5	6,6	7,8	6,3	9,3	-0,1	10,2
2023-12	**1,0**	1,1	1,6	0,5	1,1	-7,6	3,6	4,0	0,7	-8,3
2024-12	**-0,9**	-2,2	-0,5	-0,6	-0,7	-2,4	-0,2	-1,2	-0,8	0,7
2025-12	**-0,9**	-4,7	0,1	0,2	-0,7	-0,7	-0,7	1,2	-2,1	-3,2

Iturria: EUSTAT IPI (2026ko apirileko datuak)

I.3.15 TAULA IPIren BILAKAERA JARDUERA-ADARREN ARABERA ZUZENDUTAKO DATUAK. URTETIK URTERAKO GEHIKUNTZA METATUA. ABENDUKO DATUAK

	2020-12	2021-12	2022-12	2023-12	2024-12	2025-12
IPI	**-13,3**	**10,4**	**4,2**	**1,0**	**-0,9**	**-0,9**
02. ERAUZKETA-INDUSTRIAK	1,0	6,2	2,7	0,3	7,1	-6,3
03. ELIKAGAIEN, EDARIEN ETA TABAKOAREN INDUSTRIA	-7,3	7,1	2,1	0,3	0,2	-1,0
04. EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOEN INDUSTRIA	-20,8	33,5	1,1	-5,6	-5,3	-1,0
05. ZURAREN, PAPERAREN ETA ARTE GRAFIKOEN INDUSTRIA	-6,6	3,9	-1,1	-5,1	2,2	-2,2
06. KOKE-GAIAK ETA PETROLIO-FINTZEA	-15,9	-0,1	20,2	-5,4	7,8	-12,5
07. INDUSTRIA KIMIKOA	-9,6	14,4	-0,7	-1,4	1,9	-1,4
08. FARMAZIA- PRODUKTUEN FABRIKAZIOA	10,1	15,1	19,1	17,8	10,0	0,4
09. KAUTXUZKO ETA PLASTIKOZKO PRODUKTUEN ETA METALEZKOAK EZ DIREN BESTE PRODUKTU MINERAL BATZUEN FABRIKAZIOA	-13,7	11,3	-0,7	-2,6	-2,7	-1,1
10. OINARRIZKO METALEN ETA METALEZKO PRODUKTUEN FABRIKAZIOA, MAKINERIA ETA EKIPAMENDUA KENDUTA	-20,1	12,3	2,9	0,4	-0,1	-2,6
11. PRODUKTU INFORMATIKOEN, ELEKTRONIKOEN ETA OPTIKOEN FABRIKAZIOA	-9,9	-4,2	0,4	18,3	-3,2	-8,0
12. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOAREN FABRIKAZIOA	-9,3	6,1	0,2	5,1	-0,5	2,6
13. BISG MAKINERIAREN ETA EKIPAMENDUAREN FABRIKAZIOA	-7,3	14,9	8,2	1,0	-0,2	0,7
14. GARRAIO-MATERIALAREN FABRIKAZIOA	-15,3	10,5	10,1	8,0	-4,5	2,3

[26] *Kontsumo-ondasun iraunkorren fabrikazioa: altzarien, etxeko tresnen edo produktu elektronikoen fabrikazioa hartzen ditu.*
Kontsumo-ondasun ez-iraunkorren fabrikazioa: besteak beste, elikagaiak fabrikatzea, prozesatzea eta kontserbatzea, garbiketarako eta higienerako produktuak fabrikatzea eta jantziak egitea.
Ekipamendu-ondasunen fabrikazioa: ibilgailu motordunen fabrikazioa, tren-makinen eta trenbide-materialaren eraikuntza edo aeronautika- edo ontzigintza-eraikuntza.
Bitarteko ondasunen fabrikazioa: metalurgiako eta metalezko produktuen fabrikazioko jarduerak, industria kimikoa eta kautxuzko eta plastikozko produktuen fabrikazioa.
Energia: jarduera aipagarrienen artean energia elektrikoaren hornidura eta petrolio-finketa daude.

15. ALTZARIEN FABRIKAZIOA, BESTE MANUFAKTURA-INDUSTRIA BATZUK, MAKINERIAREN ETA EKIPAMENDUAREN KONPONKETA ETA INSTALAZIOA	-7,2	27,2	4,8	4,6	-3,3	3,5
16. ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN ETA AIRE GIROTUAREN HORNIDURA	-11,8	0,8	7,7	-11,8	-3,2	1,6
17. UR-HORNIDURA; SANEAMENDU-JARDUERAK, HONDAKINEN KUDEAKETA ETA DESKONTAMINAZIOA	-0,5	-2,9	1,5	1,3	1,0	-0,5

Iturria: EUSTAT IPI (2026ko apirileko datuak)

EUSTATen Industriako Prezioen Indizea (IPRI) produktuak merkaturatzeko lehenengo urratseko industria-prezioen bilakaeraren koiuntura-adierazlea da, hots, ekoizleak transakzioan benetan jasotako prezioena, zeharkako zergak eta dirulaguntza garbiak sartu barik, horrelakorik balego. Indize horrek % 0,8 egin zuen behera gure erkidegoan 2024ko abenduaren eta 2025eko abenduaren artean.

Ondasunen xede ekonomikoaren arabera, honako hau izan zen abendu-abenduko urtetik urterako aldakuntza. Energiaren prezioa (-% 11,4) eta kontsumo-ondasunena (-% 0,2) jaitsi egin ziren. Zehazki: Kontsumo-ondasun iraunkorrak (-% 0,7) eta kontsumo-ondasun ez-iraunkorrak (-% 0,1). Aitzitik, igo egin ziren ekipamendu-ondasunen prezioak (+% 2,1) eta bitarteko ondasunenak (+% 1,5).

Jarduera-sektorearen arabera, jaitsierarik handienak energia elektrikoan, gasean eta lurrunean (% 16,6 2024ko abenduan, 2023ko abenduarekin alderatuta) eta koke-gaiak eta petrolio-fintzean (-% 8,9) gertatu dira. Eta igoerarik handienak produktu informatikakoetan eta elektronikoetan (+% 10,5), farmazia-produktuetan (+% 10,2) eta material eta ekipamendu elektrikoan (+% 9,4).

EAEko funtsezko industria-azpisektoreek, kautxuak eta plastikoek izan ezik (% 1,4ko jaitsiera erregistratu dute), hazkundeak antzeman dituzte: metalurgia eta metalezko produktuak (+% 2,1), material eta ekipamendu elektrikoa (+% 9,4), makineria eta ekipamendua (+% 1,1) eta garraio-materiala (+% 0,7).

I.3.16 TAULA IPRI, ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOAREN ETA JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA. AURREKO ABENDUAREN ALDEAN IZANDAKO ALDAKUNTZA

	2020-12	2021-12	2022-12	2023-12	2024-12	2025-12
INDIZE OROKORRA	**-3,1**	**11,3**	**13,9**	**-6,7**	**1,6**	**-0,8**
ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOA						
KONTSUMO-ONDASUNAK	1,9	1,7	8,1	6,5	3,1	-0,2
---KONTSUMO-ONDASUN IRAUNKORRAK	0,9	2,3	7,6	0,4	5,8	-0,7
---KONTSUMO-ONDASUN EZ-IRAUNKORRAK	2,1	1,7	8,2	8,1	2,5	-0,1
EKIPAMENDU-ONDASUNAK	0,8	0,6	5,3	4,9	2,5	2,1
BITARTEKO ONDASUNAK	-0,5	11,5	12,3	-4,5	0,8	1,5
ENERGIA	-15,1	31,3	31,7	-28,2	1,6	-11,4
JARDUERA-SEKTOREAK						
-ERAUZKETA-INDUSTRIAK	2,8	-2,7	10,4	20,4	-0,7	4,0
--ERAUZKETA-INDUSTRIAK	2,8	-2,7	10,4	20,4	-0,7	4,0
-MANUFAKTURA-INDUSTRIA	-2,8	9,7	11,6	-1,4	0,4	0,3
-- ELIKAGAIEN, EDARIEN ETA TABAKOAREN INDUSTRIAK	1,7	1,7	11,0	8,3	2,3	-1,7
--EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	4,3	-6,6	2,6	3,5	6,7	1,7
--ZURA, PAPERA ETA ARTE GRAFIKOAK	-3,1	11,9	25,3	-10,0	2,6	2,6
--KOKE-GAIAK ETA PETROLIO-FINTZEA	-22,6	34,9	27,5	-8,8	-7,9	-8,9
--INDUSTRIA KIMIKOA	-0,2	16,1	29,5	-11,9	4,5	-0,3
--FARMAZIA-PRODUKTUAK	0,0	1,6	3,9	1,8	2,7	10,2
--**KAUTXUA ETA PLASTIKOAK**	0,4	2,9	7,3	6,8	0,8	-1,4
--METALURGIA ETA METALEZKO PRODUKTUAK	-0,6	15,8	9,3	-6,0	-0,1	2,1
- - PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	2,2	5,9	2,3	3,8	3,2	10,5
--**MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA**	1,6	4,8	7,1	1,5	1,0	9,4
--MAKINERIA ETA EKIPAMENDUA	-2,9	2,2	7,5	2,8	2,2	1,1
--GARRAIO-MATERIALA	3,2	-3,2	4,7	6,6	2,8	0,7
--ALTZARIAK ETA BESTE MANUFAKTURA BATZUK	0,7	2,2	7,6	2,2	5,0	0,9
-ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	-5,2	25,2	37,8	-51,1	20,7	-16,6
--ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	-5,2	25,2	37,8	-51,1	20,7	-16,6
-URA	2,8	1,1	12,8	4,5	6,9	2,9
--URA	2,8	1,1	12,8	4,5	6,9	2,9

Iturria: EUSTAT. IPRI. (2026ko apirileko datuak)

3.5. ERAIKUNTZA

3.5.1. Eraikuntzaren sektorearen bilakaera orokorra

EUSTATen "Ekonomia Kontuek" erakutsi dute, balio errealetan eta egutegiko efektuak deskontatuta, eraikuntzaren BEGd-ak % 3,7ko hazkundea erregistratu duela urtetik urtera, 2024an 2023arekin alderatuta zenbatetsitako 1,7 puntuen gainetik (% 2).

I.3.17 TAULA ERAIKUNTZAREN SEKTOREKO ADIERAZLEAK

	BEGd PREZIO KORRONTEETAN (MILIOIKA)	ENPLEGUA LOBetan*	BEGd ALDAKUNTZA (ERREALA)	ENPLEGUAREN ALDAKUNTZA
			URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA	
2020	3.843.955	55.157	-14,4	-8,7
2021	3.892.382	56.045	1,0	1,6
2022	4.259.938	58.556	5,8	4,5
2023	4.630.420	60.418	4,2	3,2
2024	4.941.164	60.335	2,0	-0,1
2025	5.246.045	61.464	3,7	1,9

**Lanaldi osoko baliokideak*
Iturria: EUSTAT, Ekonomia Kontuak (2026ko maiatza) Geuk egina

Hiruhilekoko profilak erakutsi du urtea % 1,7ko hazkunde-tasarekin hasi zela lehenengo hiruhilekoan (urtetik urtera), eta goranzko joeran jarraitu zuela bigarrenean (+% 3,1) eta hirugarrenean (+% 5,1), baina laugarrenean pixka bat moteldu zela (+% 4,9).

EAEko eraikuntzaren urtetik urterako balio erantsi gordinaren igoera hori EINek Estatu osorako erregistratu zuenaren azpitik egon da (+% 5,6).

Enplegua (LOBetan) % 1,9 hazi zen EAEn 2025. urte osoan, aurreko urtearekin alderatuta.

I.3.7. GRAFIKOA ERAIKUNTZAREN SEKTOREAREN BILAKAERA

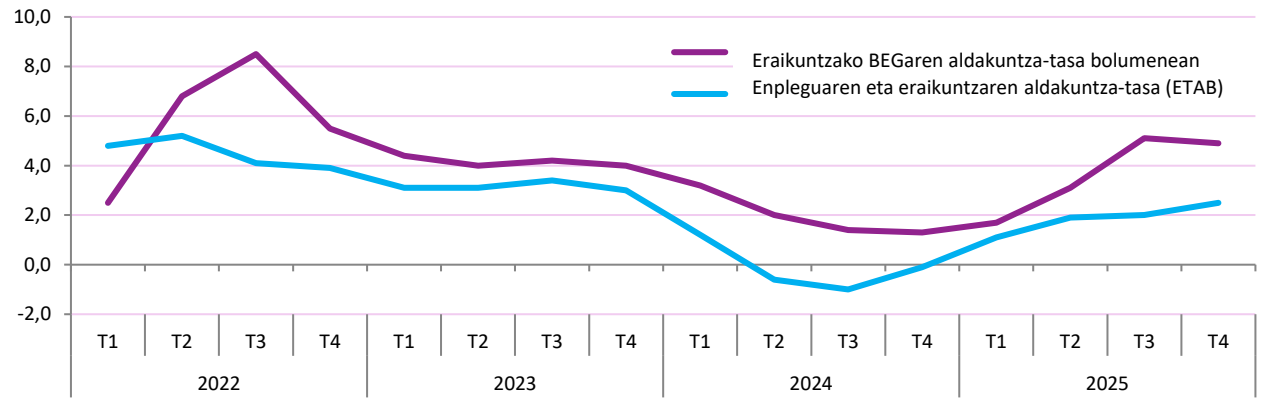

Iturria: HEK. EUSTAT

3.5.2. Eraikuntzaren Koiuntura Indizea eta Eraikuntzaren Kostuen Indizea

EUSTATen Eraikuntzaren Koiuntura Indizeari (EKI) [27] buruzko urteko balantzeak (eraikuntzaren sektoreko produkzioaren bilakaera zenbatesten duen koiuntura-adierazlea da) % 8,2ko urteko batez besteko hazkundea erakutsi du, lan-egutegi homogeneoari dagokionez; eraikingintzan, % 9,5eko hazkundea, eta obra zibilean % 5,3koa.

Bestalde, EKIk (higiezinen sustapenik gabe) % 7,1eko hazkundea azaldu du, eraikuntzan % 7,9ko hazkundea eta obra zibilean % 5,3koa.

[27] *Indize honek eraikuntza-obra mota biak bereizten ditu: eraikingintza (eraikuntza iraunkor oro, bereizia edo independentea, etxebizitza familiarrerako edo kolektiborako egiten dena, edo nekazaritzarako, industriarako, zerbitzugintzarako edo, oro har, jarduera bat egiteko —eskolak, siloak, eta abar— egiten dena) eta obra zibila (azpiegitura-obra oro, eraikingintzaz bestelakoa, kolektiboki edo publikoki erabiltzeko dena).*

EUSTATen Eraikuntzaren Kostuen Indizeak (EKOI) eraikuntzaren sektorearen kostu osoak izandako bilakaera neurtzen du. Kostu hori bitarteko kontsumoen, langileen kostuen eta ustiapeneko soberakinaren batura da, eta Bitarteko Kontsumoen Kostuaren Indizearen eta Eskulanaren Kostuaren Indizearen bilakaeraren bidez kalkulatzen da.

I.3.18 TAULA ERAIKUNTZAREN KOIUNTURA INDIZEA (EKI)
URTEKO BATEZ BESTEKO HAZKUNDEA
(lan-egutegi homogeneoan neurtuta)

	EKI HIGIEZINEN SUSTAPENAREKIN			EKI HIGIEZINEN SUSTAPENIK GABE		
	GUZTIRA	ERAIKINGINTZA	OBRA ZIBILA	GUZTIRA	ERAIKINGINTZA	OBRA ZIBILA
2020	-8,1	-8,4	-6,0	-	-	-
2021	7,8	8,4	4,3	-	-	-
2022	14,0	13,3	15,7	14,2	13,5	15,7
2023	8,8	8,9	8,3	10,3	11,2	8,3
2024	3,4	1,8	6,7	1,1	-1,3	6,7
2025	8,2	9,5	5,3	7,1	7,9	5,3

Iturria: EUSTAT, Eraikuntzaren Koiuntura Indizea (2026ko maiatza) Geuk egina

2024ko abendutik 2025eko abendura bitartean, eraikuntzaren kostuak % 3,3 igo ziren; lehengaienak % 3,8, eta eskulanarenak % 1,7.

Eraikingintza eta obra zibila bereizita, eraikingintzaren kostuak % 3,2 hazi ziren, eta obra zibilarenak % 3,3.

I.3.19 TAULA ERAIKUNTZAREN KOSTUEN URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASA EAEn.
AURREKO ABENDUAREN ALDEAN IZANDAKO ALDAKUNTZA

	KOSTUAK			LEHENGAIEN PREZIOAK			ESKULANAREN KOSTUA
	GUZTIRA	ERAIKINGINTZA	OBRA ZIBILA	GUZTIRA	ERAIKINGINTZA	OBRA ZIBILA	
2020-12	0,9	1,1	-0,2	0,6	0,9	-0,8	1,8
2021-12	4,7	4,6	5,1	5,7	5,6	6,1	1,9
2022-12	10,0	9,9	10,7	11,6	11,4	12,3	5,8
2023-12	4,1	3,9	4,8	3,9	3,7	5,0	4,4
2024-12	0,9	0,9	0,7	-0,7	-0,6	-0,8	5,4
2025-12	3,3	3,2	3,3	3,8	3,8	3,8	1,7

Iturria: EUSTAT. EKOI, 2024ko apirileko datuak. Geuk egina

3.6. ZERBITZUAK

3.6.1. Zerbitzuen sektorearen egitura EAEn

Jarraian, EAEko zerbitzuen sektorearen egitura aurkeztuko dugu, EUSTATen Ekonomia Kontuetan agertzen den informaziotik abiatuta. Gogorarazi behar da BPGaren eta enpleguaren jarduera-sektoreen araberako desagregazioa argitaratutako azken urteari dagokiola; BPGrako 2024a da, eta enplegurako, ordea, 2023a.

BEGd arruntari dagokionez, hauek nabarmendu ziren 2024an: ibilgailuen merkataritza eta konponketa (EAEko zerbitzuen sektorearen % 16,2), higiezinen jarduerak (zerbitzuen sektorearen % 13,2), finantza- eta aseguru-jarduerak (% 8,3), osasun-jarduerak (% 8), aholkularitzak eta jarduera teknikoak (% 7,9), hezkuntza (% 7,5), garraioa eta biltegiratzea (% 7,3), ostalaritza (% 6,7) eta administrazio publikoa eta defentsa (% 6,6). Enpleguaren aldetik, honakoak izan ziren nabarmenenak 2023an: ibilgailuen merkataritza eta konponketa (zerbitzuen sektorearen % 18,4), hezkuntza (% 11,9), administrazio publikoa eta defentsa (% 9,2), zerbitzu osagarriak (% 8,8), ostalaritza (% 8), osasun-jarduerak (% 7,9), garraioa eta biltegiratzea (% 6,5) eta aholkularitzak eta jarduera teknikoak (% 6,4).

2020 eta 2024 bitartean (COVID-19aren eragineko urteak barne), zerbitzuen sektoreko BEGd-aren urteko batez besteko aldakuntza-tasa, balio errealetan, % 4,8koa izan zen. Enpleguari dagokionez, urteko batez besteko aldakuntza-tasa -% 0,7koa izan zen 2019tik 2023ra bitartean.

I.3.8. GRAFIKOA. ZERBITZUEN SEKTOREKO BEGd-aren BANAKETA, SEKTOREEN ARABERA, 2024

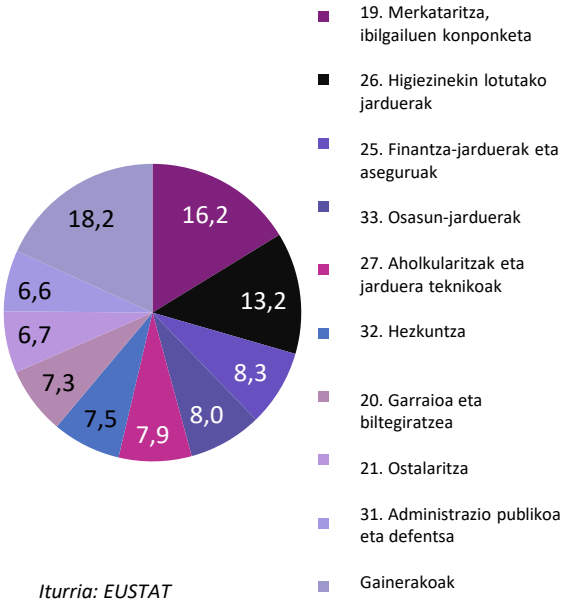

Iturria: EUSTAT

I.3.9. GRAFIKOA. ZERBITZUEN SEKTOREAREN ENPLEGUAREN BANAKETA SEKTOREEN ARABERA, 2023

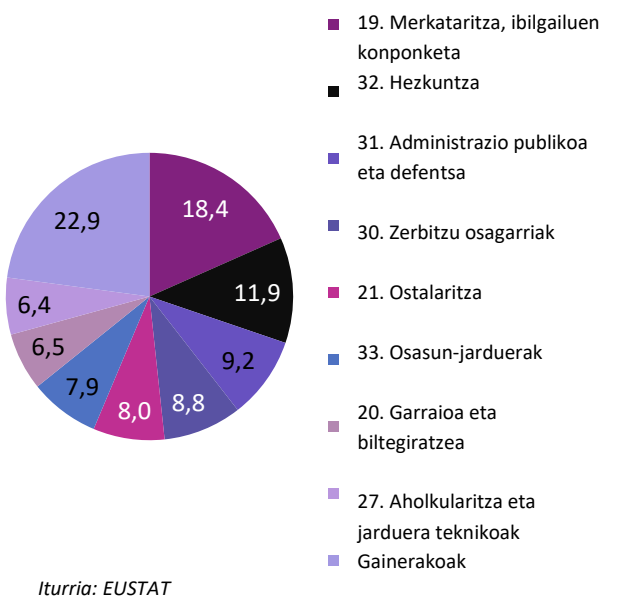

Iturria: EUSTAT

I.3.20 TAULA ZERBITZUEN SEKTOREAREN EGITURA ETA BILAKAERA

	BEGd ARRUNTA (ZERBITZUEN SEKTOREKO BEGd-aren GAINEKO %)			ENPLEGUA (ZERBITZUEN SEKTOREKO ENPLEGUAREN GAINEKO %)			BEGd *	PREZIOAK	ENPLEGUA
	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2020/24		2019/23
19. IBILGAILUEN KONPONKETA ETA MERKATARITZA	16,8	16,4	16,2	19,0	18,6	18,4	4,1	4,8	-0,7
20. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	7,3	7,3	7,3	6,3	6,4	6,5	10,3	-0,8	2,4
21. OSTALARITZA	6,4	6,8	6,7	7,3	7,9	8,0	19,5	5,0	-2,0
22. EDIZIOA, IRUDIA, IRRATIA ETA TELEBISTA	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	1,5	3,2	-1,9
23. TELEKOMUNIKAZIOAK	1,2	1,0	1,1	0,3	0,3	0,3	4,4	0,0	1,7
24. INFORMATIKA	2,1	2,1	2,1	2,4	2,6	2,7	7,1	2,8	5,2
25. FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	6,6	7,7	8,3	2,2	2,2	2,2	2,6	8,3	-0,7
26. HIGIEZINEN JARDUERAK	14,0	13,8	13,2	0,7	0,7	0,7	1,5	1,7	1,4
27. AHOLKULARITZAK ETA BESTE JARDUERA TEKNIKO BATZUK	7,6	7,7	7,9	6,3	6,4	6,4	8,4	1,5	1,3
28. IKERKETA ETA GARAPENA	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3	7,6	3,3	4,4
29. BESTE JARDUERA PROFESIONAL BATZUK	1,1	1,1	1,1	1,8	1,8	1,8	6,0	2,0	0,4
30. ZERBITZU OSAGARRIAK	4,6	4,5	4,5	8,6	8,8	8,8	7,1	3,0	-0,9
31. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA	6,6	6,7	6,6	9,3	9,3	9,2	2,3	3,2	2,8
32. HEZKUNTZA	7,8	7,5	7,5	11,9	11,8	11,9	1,3	2,4	2,7
33. OSASUN-JARDUERAK	8,5	8,0	8,0	8,1	7,9	7,9	3,3	2,5	2,8
34. GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	2,2	2,2	2,2	4,2	4,2	4,3	3,1	2,8	2,3
35. AISIALDI- ETA KULTURA-JARDUERAK	2,1	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	6,6	1,2	-1,5
36. BESTE ZERBITZU BATZUK	1,6	1,7	1,7	3,3	3,2	3,2	3,0	2,8	-1,1
37. ETXEEN JARDUERAK	1,8	1,8	1,7	4,0	3,7	3,6	2,0	3,4	-5,2
38. LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
ZERBITZUAK, GUZTIRA (BPG-a MILA EUROTAN ETA ENPLEGUA LANALDI OSOKO BALIOKIDEETAN)	**54.433.920**	**59.058.497**	**63.060.918**	**664.017**	**683.595**	**697.195**	**4,9**	**3,0**	**0,6**
EKONOMIA, GUZTIRA (BPG-a MILA EUROTAN ETA ENPLEGUA LANALDI OSOKO BALIOKIDEETAN)	**86.714.411**	**93.242.571**	**98.289.815**	**926.449**	**952.509**	**970.243**	**4,3**	**3,4**	**1,2**

**** BPG erreala (bolumen kateatuan)***
Iturria: EUSTAT. Ekonomia Kontuak (2026ko maiatzeko datuak) eta geuk egina

3.6.2. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra

EUSTATen "Ekonomia Kontuek" erakutsi dute, balio errealetan eta egutegiko efektuak deskontatuta, zerbitzuen sektorearen BEGd-ak % 2,8ko hazkundea erregistratu duela urtetik urtera, 2024an 2023arekin alderatuta izandako hazkundearen hamarren bat azpitik (% 2,9).

Hiruhilekoko profilak erakutsi du urtea % 2,7ko hazkunde-tasarekin hasi zela lehenengo hiruhilekoan (urtetik urtera), eta goranzko joeran jarraitu zuela bigarrenean (+% 2,8) eta hirugarrenean (+% 2,9), baina laugarrenean pixka bat moteldu zela (+% 2,8).

EAEko zerbitzuen sektorearen urtetik urterako balio erantsi gordinaren igoera hori EINek Estatu osorako erregistratu zuenaren azpitik egon da (+% 3,2).

Enpleguari dagokionez (batezbestekoa lanaldi osoko baliokidean (LOB)), 2025. urte osoan % 1,7 hazi da aurreko urtearekin alderatuta.

I.3.10 GRAFIKOA ZERBITZUEN SEKTOREAREN BILAKAERA

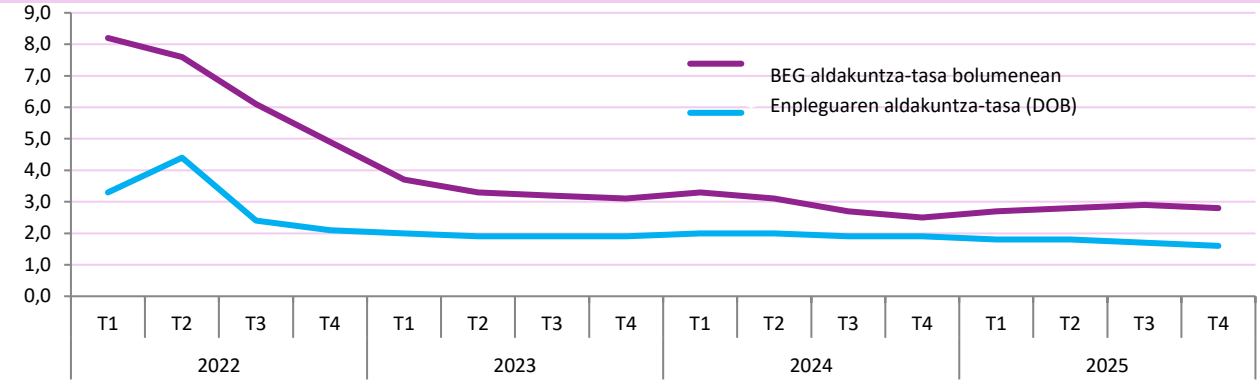

Iturria: HEK. EUSTAT

I.3.21 TAULA ZERBITZUEN SEKTOREAREN BILAKAERA

	BEGd PREZIO KORRONTEAK	LANPOSTUAK (LOB)	ZERBITZUEN BEGd BOLUMEN-INDIZEA URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASAK. ZUZENDUTAKO DATUAK.				LANPOSTU-ALDAKUNTZA (LOB)
			GUZTIRA	MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA GARRAIOAK	AD. PUBLIKOA, HEZK., OSASUNA ETA GIZ. ZERB.	GAINONTZEKO ZERBITZUAK	
2020	46.265.921	643.478	-7,7	-19,6	1,1	-19,1	-5,5
2021	49.738.885	664.017	6,6	15,3	2,3	7,1	3,2
2022	54.433.920	683.595	6,7	12,6	3,0	3,2	2,9
2023	59.058.497	697.195	3,3	3,8	1,2	4,2	2,0
2024	63.060.918	710.857	2,9	2,0	2,9	3,5	2,0
2025	66.341.142	723.129	2,8	3,3	2,1	2,9	1,7

Iturria: EUSTAT, Ekonomia Kontuak (2026ko apirila)

Merkatu-zerbitzuek portaera heterogeneoak dituzte. Hala, merkataritzak, ostalaritzak eta garraioak urtetik urterako % 3,3ko hazkundea izan du, 2024an erregistratutako % 2tik gora, eta gainontzeko zerbitzuen adarrean bildutako jarduerek (higiezinen jarduerak, jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak, eta finantza- eta aseguru-jarduerak), berriz, % 2,9ko urtetik urterako hazkundea jasan dute, aurreko urteko % 3,5aren aldean.

Bestalde, merkatukoak ez diren zerbitzuak (hau da, administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta gizarte-zerbitzuak) % 2,1 hazi dira, 2024an erregistratutako hazkunde-tasaren ehuneko 0,8 puntu azpitik.

II.3.11. GRAFIKOA ZERBITZUEN SEKTOREAREN BILAKAERA BOLUMEN-INDIZEAREN URTE TIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASAK. EAE

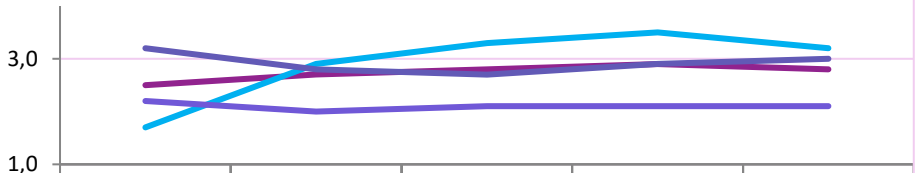

	IV 2024	I 2025	II 2025	III 2025	IV 2025
ZERBITZUAK	2,5	2,7	2,8	2,9	2,8
Merkataritza, ostalaritza eta garraioa	1,7	2,9	3,3	3,5	3,2
Adm. Pub, Hezkuntza, Osasuna eta S.S.	2,2	2,0	2,1	2,1	2,1
Gainerako zerbitzuak	3,2	2,8	2,7	2,9	3,0

Iturria: HEK. EUSTAT

3.6.3. Merkataritza

EUSTATen txikizkako merkataritzaren salmenta-indizearen bilakaera

EUSTATen "Txikizkako Merkataritza Indizea,(TMI)" EAEko txikizkako merkataritzaren sektoreko merkataritzako eta laneko koiunturaren bilakaeraren zuzeneko adierazlea da, eta informazioa jaso deneko bi aldagaien jokabidearen azterketan du oinarria: "salmentak" eta "landunak".

Indize horren datuek erakusten dute salmentek gora egin dutela 2024tik 2025era.

Zehazki, zerbitzuguneetako salmenten indize orokorra % 3,5 hazi zen (lan-egutegi homogeneoan eta prezio konstanteetan), aurreko urteko hazkundea baino 5 hamarren gehiago. Gasolina-zerbitzuguneak albo batera utziz gero, % 2,7 igo zen.

"Elikaduran", salmentak % 2,5 gehitu ziren, "Gainontzeko produktuetan" % 2,9 eta "Automobilgintzarako erregaian" % 12,3.

Elikagaien txikizkako merkataritzaren barruan, elikagaietan, edarietan eta tabakoan espezializatutako merkataritza (fruta-dendak, harategiak, arrandegiak, eta abar) % 1,9 jaitsi zen 2024tik 2025era bitartean, eta espezializatu gabekoa, berriz, % 4 hazi zen.

"Gainontzeko produktuen" txikizkako merkataritzan, portaera positiboa izan zen pertsonen ekipamenduetan espezializatutako merkataritzan (+% 2,3), etxeko ekipamenduan espezializatutako merkataritzan (% 3,3) eta bestelako kontsumo-ondasunetan espezializatutako merkataritzan (+% 5,8). Bestalde, espezializatu gabeko merkataritzako salmentak % 0,4 gutxitu ziren aurreko urtearen aldean.

I.3.22 TAULA TXIKIZKAKO MERKATARITZAREN SALMENTA-INDIZEAREN BILAKAERA. URTETIK URTERAKO TASAK EGUTEGIKO EFEKTUAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK											
	INDIZE OROKORRA, ZERBITZUGUNEEKIN	INDIZE OROKORRA, ZERBITZUGUNERIK GABE	ELIKAGAIAK			GAINONTZEKO PRODUKTUAK					AUTOMOZIORAKO ERREGAIA
			Guztira	Espezializatua	Espezializatugabea	Guztira	Pertsonaren ekipamendua	Etxeko ekipamendua	Kontsumoko beste ondasun batzuk	Espezializatu gabea	
2020	-4,9	-3,9	3,2	-4,9	7,3	-10,3	-13,9	-2,9	-9,2	-15,7	-16,1
2021	3,5	3,1	-3,6	0,7	-5,4	9,9	7,4	19,6	5,9	-0,1	8,2
2022	4,5	5,0	5,2	6,2	4,8	4,7	10,1	0,0	4,2	-4,9	0,6
2023	3,2	4,0	5,9	-5,2	10,5	1,9	4,6	-2,8	-0,5	5,9	-5,2
2024	3,0	3,5	3,9	2,8	4,3	2,9	4,2	-0,4	2,6	5,3	-1,7
2025	3,5	2,7	2,5	-1,9	4,0	2,9	2,3	3,3	5,8	-0,4	12,3
Iturria: EUSTAT, TMI, 2026ko apirileko datuak											

Enpleguan ere, hazkundea moteldu egin da. Hala, indizearen hazkunde-tasa % 0,8koa izan zen[28] 2025ean; aurreko urtean, berriz, % 1ekoa.

Enpleguaren hazkundea moteltzearen arrazoia gainontzeko produktuen saltokietan (-% 0,1) eta automobilgintzarako erregaien saltokietan (-% 2,7) jasandako beherakada da. Bestalde, elikagai-produktuen enplegua % 2 hazi da saltokietan, aurreko urteko hazkunde-ratioaren gainetik (% 1).

I.3.23 TAULA TXIKIZKAKO MERKATARITZAN LAN EGITEN DUTEN LANGILEEN INDIZEA. URTETIK URTERAKO TASAK				
	INDIZE OROKORRA	ELIKAGAIAK	GAINONTZEKO PRODUKTUAK	AUTOMOZIORAKO ERREGAIA
2020	-2,1	1,0	-4,6	-3,8
2021	0,9	1,9	0,0	2,6
2022	3,3	3,5	2,9	7,9
2023	2,3	2,8	1,6	5,8
2024	1,0	1,0	0,7	5,1
2025	0,8	2,0	-0,1	-2,7
bb: behin-behinekoa *Iturria: EUSTAT, TMI, 2026ko apirileko datuak*				

EUSTATen azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizearen bilakaera

Orain, EUSTATen Saltoki handietako eta elikagai-kateetako merkataritza-indizea aztertuko dugu. EAEko saltoki handietako eta elikagai-kateetako[29] merkataritzaren sektorearen salmenten bilakaera komertzialari eta langileei buruzko koiuntura-adierazlea da.

2024tik 2025era bitartean, indizeak % 0,9ko gehikuntza izan du, 2024an erregistratutako % 0,5 baino handiagoa, 2023an hasitako goranzko joerari jarraiki.

I.3.24 TAULA AZALERA HANDIKO SALTOKIETAKO ETA ELIKADURA-KATEETAKO MERKATARITZA-INDIZEA. EAE URTETIK URTERAKO TASAK				
	EGUTEGIKO EFEKTUAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK			LANGILE LANDUNAK (URTARORIK GABEKO DATUAK)
	INDIZE OROKORRA	SALMENTAK		
		ELIKAGAIAK	GAINONTZEKO PRODUKTUAK	
2020	2,3	8,4	-9,5	0,7
2021	-0,2	-3,9	8,6	3,9
2022	-1,3	-4,2	5,1	3,5
2023	0,2	-0,1	0,8	3,3
2024	0,5	0,4	0,7	1,6
2025	0,9	0,7	1,5	1,1
Iturria: EUSTAT, Azalera handiko saltokietako eta elikadura kateetako merkataritza-indizea, 2024ko apirileko datuak				

Hazkunde horrek elikagai-produktuen (+% 0,7) nahiz gainontzeko produktuen (+% 1,5) salmenten igoeran dauka jatorria, baina bigarrenek dinamismo handiagoa dute salmentetan.

Enpleguaren hazkundea, halere, berriro moteldu da, % 1,6ko aldakuntza-tasatik % 1,1ekora igaro baita 2024tik 2025era.

[28] *Koiuntura-indize honetan eta beste indize ekonomiko batzuetan aintzat hartutako enplegatuen artean sartzen dira aldi baterako enplegu-erregulazioko espediente (ABEEE) bati atxikitako pertsonak, Europar Batasuneko Estatistika Bulegoak (Eurostat) Methodology of Short Term Business Statistics eskuliburuan jaso duen enplegatuaren definizioari jarraituz.*

[29] *2.500 m2-ko edo gehiagoko salmenta-azalera duten merkataritza-establezimenduak hartzen dira saltoki handitzat, eta elikagai-kate deitzen zaie gutxienez hiru lokal, saltoki handiak barne, halakorik izanez gero, eta 100 langile baino gehiago dituzten enpresa guztiei. Informazioa lurralde historikoen mailan zabaltzen da 2015etik aurrera*

3.6.4. Turismoa eta ostalaritza

Establezimendu turistikoak: hotel-establezimenduak, landa-ostatuak, apartamentu turistikoak eta aterpetxe turistikoak

EUSTATen Establezimendu turistiko hartzaileen inkestak EAEn dauden establezimendu turistikoen okupazioari buruzko estatistika-informazioa ematen du. Hotel-establezimenduei, landa-ostatuei eta apartamentu turistikoei buruzko informazioa jasotzen du. 2022ko urtarriletik, aterpetxe turistikoak ere sartzen dira.

I.3.25 TAULA BIDAIARIAK, OSTATU-GAUAK, BATEZ BESTEKO EGONALDIA ETA OKUPAZIO-MAILA ESTABLEZIMENDU TURISTIKOETAN

(hotel-establezimenduak, landa-ostatuak eta apartamentu turistikoak. 2022ko urtarriletik, aterpetxe turistikoak ere sartzen dira)

	SARRERAK	OSTATU-GAUAK	EGONALDIA BATEZ BESTE	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA
2020	1.351.804	2.820.063	2,1	30,1
2021	2.376.989	4.886.776	2,1	37,7
2022	3.857.794	7.790.165	2,0	48,5
2023	4.259.113	8.689.200	2,0	51,6
2024	4.400.684	9.075.705	2,1	52,0
2025	4.619.799	9.506.416	2,1	52,6
Ald. 2023/24	3,3	4,4		
Ald. 2024/25	5,0	4,7		

Iturria: EUSTAT. Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta

Inkesta horren arabera, 2024tik eta 2025era bitartean sarrerak nahiz ostatu-gauak eta okupazio-maila areagotu ziren[30]. Hala, sarreren kopurua % 5 hazi zen 4.619.799ra iritsi arte, guztira 9.506.416 ostatu-gau (+% 4,7 2024arekin alderatuta). Plaza bakoitzeko okupazio-maila % 52,6ra iritsi zen. Batez besteko egonaldia 2,1 egunekoa izan zen.

Hotel-establezimenduetako sarrerek eta ostatu-gauek guztizko sarreren eta ostatu-gauen gainean duten pisua jaisten joan bada ere, beste establezimendu turistiko batzuen mesedetan, 2025ean sarreren % 84,4 eta ostatu-gauen % 81,3 ziren oraindik. Hori dela-eta, xehetasun handiagoz aztertuko ditugu establezimendu mota horretako jarduerak.

I.3.26 TAULA HOTEL-ESTABLEZIMENDUETAKO SARREREK ETA OSTATU-GAUEK ESTABLEZIMENDU TURISTIKOETAKO SARRERA ETA OSTATU-GAU GUZTIEN GAINEAN DAUKATEN EHUNEKOA

	SARRERA GUZTIEN GAINEKO %	OSTATU-GAU GUZTIEN GAINEKO %
2020	91,6	85,4
2021	91,4	85,5
2022	86,6	82,7
2023	86,6	83,0
2024	85,5	82,2
2025	84,4	81,3

Iturria: EUSTAT. Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta

Hotel erako establezimenduak

2024tik 2025era bitartean, EAEko hotel-establezimenduetako sarrerek eta ostatu-gauek gora egin zuten berriro ere. Zehazki, 2025ean bidaiarien 3.896.837 sarrera erregistratu ziren, eta guztira 7.727.069 ostatu-gau eragin zituzten. Zifra horiek % 3,5 eta % 3,6 gainditu dituzte, hurrenez hurren, 2024an ikusitakoak, eta, EUSTATen datuen arabera, mugarri historiko berri bat markatu dute.

Sarreren kopurua igo egin da, gehienbat, atzerritik datozen pertsonak gehiagotu egin direlako (1.765,5 milatik 1.867,6 milara, +% 5,8), Estatuko gainerako lekuetatik (EAE kenduta) datozenak % 1,5 bakarrik igo direlako eta EAEkoak diren eta erkidegoaren barruan mugitzen diren pertsonak, aldiz, % 1,8.

Batez besteko egonaldia 1,98 egunekoa izan zen berriro. Plaza bakoitzeko okupazio-maila % 58,3ra iritsi da, eta gela bakoitzeko okupazio-maila % 69,8ra.

[30] *Honela definitzen da: ostatu-gauen guztizkoaren eta eskainitako plazen kopuruaren (edo logelen, dagokionaren arabera) arteko erlazioa, erreferentziako hilabeteak duen egunen kopurua kontuan hartuta.*

I.3.27 TAULA HOTEL-ESTABLEZIMENDUETAN ESKAINITAKO BIDAIARIAK, OSTATU-GAUAK, BATEZ BESTEKO EGONALDIA, OKUPAZIO-MAILA ETA HOTELEKO PLAZAK

	BIDAIARIEN SARRERAK				OSTATU-GAUAK	OKUPAZIO-MAILA		BATEZ BESTEKO EGONALDIA, EGUNETAN
	GUZTIRA	JATORRIA				PLAZA BAKOITZEKO	GELA BAKOITZEKO	
		ESTATUKOA (EAE GABE)	EAE	ATZERRIKOA				
2020	1.238.100	664.580	211.616	361.904	2.409.708	32,8	41,0	1,95
2021	2.172.927	1.174.602	361.900	636.425	4.178.716	41,1	48,8	1,92
2022	3.340.493	1.582.624	360.360	1.397.509	6.442.631	53,9	63,5	1,93
2023	3.687.240	1.643.721	370.224	1.673.295	7.214.545	57,8	68,5	1,96
2024	3.764.003	1.646.031	352.508	1.765.464	7.457.707	57,7	69,0	1,98
2025	3.896.837	1.670.316	358.931	1.867.590	7.727.069	58,3	69,8	1,98
Ald. 23/24	2,1	0,1	-4,8	5,5	3,4			
Ald. 24/25	3,5	1,5	1,8	5,8	3,6			

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta, geuk egina.

II.3.12 GRAFIKOA. EAEko HOTEL-ESTABLEZIMENDUETAN BIDAIARIAK SARTZEAREN BILAKAERA, JATORRIAREN ARABERA. PERTSONAK MILAKOTAN

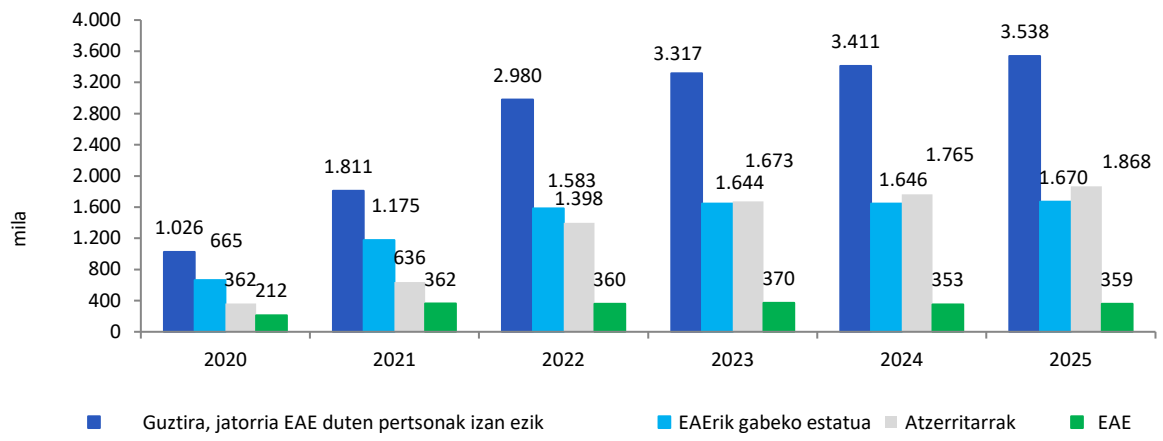

Iturria: EUSTAT eta geuk egina

2024tik 2025era bitartean, hotel-establezimenduen kopurua berriro handitu da, 626tik 641era igarota (+% 2,4), eta goranzko joerari eutsi zaio, eguneko eskainitako logelen kopurua % 2,5 igo da eta eguneko eskainitako plazena % 2,8. Bestalde, landunak % 3,4 gehitu dira.

Errentagarritasun-adierazleak honako hauek izan dira 2025ean:

- ADR (Average Daily Rate) edo eguneko batez besteko tarifa, hau da, logela okupatu bakoitzak egunean lortutako batez besteko diru-sarrera (bainugela duen logela bikoitz bati aplikatzen zaio, ostatu-gau bakoitzeko, beste edozein zerbitzu edo zergak kenduta) 120,4 eurokoa izan da, hau da, 2024an baino % 5,6 gehiago.

- RevPAR (Revenue Per Available Room) aldagaiak eskuragarri dagoen logela bakoitzeko batez besteko diru-sarrerak neurtzen ditu. Aldagai hori 84 eurokoa izan da, hau da, % 6,9 handiagoa.

I.3.28 TAULA. EAEn IREKITAKO HOTEL-ESTABLEZIMENDUAK, EGUNEKO ESKAINITAKO LOGELAK, ESKAINITAKO PLAZAK, LANDUNAK ETA ERRENTAGARRITASUNA GELA ERABILGARRI BAKOITZEKO							
	HOTEL-ESTABLEZIMENDUAK	ESKAINITAKO GELAK EGUNEKO	ESKAINITAKO PLAZAK	ESKAINITAKO PLAZAK EGUNEKO	LANGILE LANDUNAK	EGUNEKO BATEZ BESTEKO TARIFA, GELA BAKOITZEKO (ADR)	EGUNEKO BATEZ BESTEKO DIRU-SARRERAK, GELA BAKOITZEKO (REVPAR)
2020	600	10.387	7.356.784	20.101	2.632	73,1	30,0
2021	601	14.223	10.177.125	27.883	3.099	84,6	41,3
2022	617	16.547	11.944.140	32.724	4.184	98,7	62,7
2023	619	17.186	12.485.024	34.206	4.476	108,3	74,1
2024	626	17.653	12.919.162	35.298	4.678	114,0	78,6
2025	641	18.093	13.245.846	36.290	4.837	120,4	84,0
ALD. 2024/25	2,4	2,5	2,5	2,8	3,4	5,6	6,9
Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta, geuk egina							

3.6.5. Finantza-sektorea

2025eko lehenengo seihilekoan, tasek murrizten jarraitu zuten, Europako Banku Zentralaren (EBZ) eta beste banku zentral batzuen erabakien babesean. Hala ere, 2025eko ekainean, ziurgabetasuna zela-eta, EBZk kautelazko etenaldi estrategiko bat hartu zuen.

I.3.29 TAULA MONETA-MERKATUKO ESKU-HARTZE MOTAK ETA INTERES-TASAK								
	ESKU-HARTZE MOTA (*)				DIRUZKO MERKATUAREN EUROGUNEKO INTERES-TASAK. GORDAILUAK. EURIBORRA			
	EDB	AEB	JAPONIA	ERRESUMA BATUA	HILABETERA	3 HILABETERA	6 HILABETERA	URTEBETERA
2021	0,00	0,25	-0,10	0,25	-0,56	-0,55	-0,52	-0,49
2022	2,50	4,50	-0,10	3,50	0,09	0,34	0,67	1,09
2023	4,50	4,50	-0,10	5,25	3,24	3,43	3,69	3,86
2024	3,15	4,75	0,25	4,75	3.56	3,57	3,48	3,27
2025	2,15	3,75	0,50	4,25	3,12	2,18	2,20	2,22
2025eko azaroa					1,91	2,04	2,13	2,22
2025eko abendua					1,92	2,05	2,14	2,27
Iturria: ESPAINAKO BANKUA. Estatistika Buletina.								

Horrela, Europako Banku Zentrala % 3,15eko esku-hartzearekin hasi zen urtarrilean, eta % 2,15ekoarekin amaitu zuen abenduan. AEBetako Erreserba Federala % 4,5ekin hasi zen urtarrilean, eta % 3,75ekin amaitu abenduan. Japonian, aldiz, esku-hartzea -% 0,25ean hasi zen urtarrilean, eta abenduan % 0,50ean amaitu.

Euroguneko diruzko merkatuko interes-tasei dagokienez (gordailuak), urteko batez besteko balioa kontuan hartuta, murrizten jarraitu zuten epe guztietan. Urtean zehar izandako bilakaerak erakutsi du hilez hil jaitsiera jazo zela azarora arte, eta abenduan joera aldatu zela. Zehazki, 2025eko abenduan Euriborra honela kokatu zen: hilabete batera +% 1,92; hiru hilabetera +% 2,05; sei hilabetera +%2,14 eta urtebetera +% 2,77.

Finantza-erakundeetan jarritako gordailuen analisiak, Espainiako Bankuaren Estatistika Buletinaren datuen arabera, erakutsi du administrazio publikoen jabetzapekoen guztizko saldoa 10.648 milioi eurokoa izan zela EAEn 2025 amaitzean. Kopuru horrek % 1,6ko igoera ekarri dio urteko tasari, eta % 6,6 osatzen dute Estatuko gordailuetan. Beste sektore egoiliar (BSE) batzuetako gordailuen balioa 91.694 milioi eurokoa izan zen, hau da, horien balioak % 2,1eko hazkundea jasan zuen aurreko urtearekin konparatuta, eta % 5,9ko ratioa Estatuko guztizkoaren gainean.

Sektore pribatuko gordailuen modalitateak aztertuta (agerikoa, eperakoa eta aktiboen aldi baterako lagapena (AAL), gordailu guztien % 73,5 ageriko gordailuak dira; % 14,9 eperako gordailuak, eta % 1,2 AALei dagozkie. Eperako gordailuak % 1,7 igo ziren, eta ageriko gordailuak % 2,5.

I.3.30 TAULA SEKTORE PRIBATUAK ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOEK GORDAILU-ERAKUNDEETAN DITUZTEN GORDAILUAK (XII-31ko SALDOAK)										
	EAE								ESTATUA €, MILOIKOTAN	EAEKO % ESTATUKO GUZTIZKOAREN GAINEAN
	EUROAK, MILIOIKOTAN					BANAKETA (% BERT.)	ALDAKUNTZA (%)			
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	23/24	24/25	2025	2025
Pribatua eta publikoa, guztira	**96.160**	**97.644**	**96.298**	**100.326**	**102.342**	**100,0**	**4,2**	**2,0**	**1.722.464**	**5,9**
Sektore publikoa, guztira	9.345	9.839	9.955	10.480	10.648	10,4	5,3	1,6	161.457	6,6
Sektore pribatua (BSE), guztira	86.815	87.806	86.343	89.847	91.694	89,6	4,1	2,1	1.561.007	5,9
Ageriko gordailuak	78.243	80.775	73.083	73.378	75.230	73,5	0,4	2,5	1.299.393	5,8
Eperako gordailuak	7.637	6.243	12.006	14.959	15.218	14,9	24,6	1,7	240.351	6,3
AAL	935	788	1.255	1.510	1.246	1,2	20,3	-17,5	21.263	5,9
Iturria: ESPAINAKO BANKUA. Buletin estatistikoa. Geuk egina										

Espainiako Bankuaren "Buletin Estatistikoaren" datuen arabera, diruzko finantza-erakundeek EDBn bizi diren etxekoen unitateei ematen dieten interes-tasa murriztu egin zen 2024tik 2025era bitartean, kontsumorako kredituen kasuan, % 8,53tik % 8,22ra, eta etxebizitzarako kredituen kasuan, % 3,96tik % 3,56ra.

EAEn, gordailu-erakundeek administrazio publikoen eta beste sektore egoiliar batzuen aurrean emandako kredituaren saldo bizia % 3,4 handitu zen (65.335 milioi eurotik 67.526 milioi eurora). Gorakada hori administrazio publikoei (+% 3,1) eta sektore pribatuari (+% 3,4) emandako kredituaren saldoaren igoerak eragin du. Azken hori guztizkoaren % 87,1 da.

I.3.31 TAULA DIRUZKO FINANTZA-ERAKUNDEEK EUROGUNEKO SEKTORE EGOILIARREI APLIKATUTAKO INTERES-TASA (ERAGIKETA BERRIAK)		
	ETXEEI (URTEKO TASA BALIOKIDEA)	
	KONTSUMORAKO KREDITUA	ETXEBIZITZA EROSTEA
2021	5,83	1,60
2022	6,35	2,33
2023	8,21	4,01
2024	8,53	3,96
2025	8,22	3,56
Iturria: Espainiako Bankua. Estatistika Buletina.		

I.3.32 TAULA GORDAILU-ERAKUNDEEK SEKTORE PUBLIKOARI ETA PRIBATUARI EMANDAKO KREDITUA (saldoak 12/31n).										
	EUROAK, MILIOIKOTAN						BANAKETA EAE 2025 *	ESTATUA 2024	ESTATUAREN GAINEKO %	24/25 ALDAKUNTZA %
	2020	2021	2022	2023	2024	2025				
Guztira	**70.155**	**70.253**	**69.903**	**66.465**	**65.335**	**67.526**	**100,0**	**1.255.541**	**5,4**	**3,4**
Administrazio publikoak	8.150	9.437	9.369	8.809	8.435	8.693	12,9	82.368	10,6	3,1
Sektore Pribatua (BSE)	62.005	60.816	60.533	57.657	56.900	58.833	87,1	1.173.173	5,0	3,4
**** Ehunekoak ez ditu 100 ematen, jatorrizko iturriak zenbakiak borobildu dituelako.***										
Iturria: ESPAINAKO BANKUA. Estatistika Buletina.										

Bestalde, Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoaren datuek, Hipoteken Estatistikan argitaratutakoek, adierazi dute EAEn eratutako hipoteken kopurua igo egin zela 2024 eta 2025 bitartean eta, aldiz, hipotekatutako finkaren gainean mailegatutako batez besteko zenbatekoa berriro jaitsi zela. Lehenengoa, zehazki, % 23,9 igo zen, eta bigarrena % 0,2 jaitsi. Hala, hipotekatutako finkaren gainean mailegatutako batez besteko zenbatekoa 180.142 eurora iritsi zen.

Hipoteken kopuruaren hazkunde hori hiri-finken gaineko hipoteken gorakadak (+% 24,3) eragin du, landa-finken gaineko hipoteken kopuruak behera egin baitzuen (-% 4,9).

Hiri-finken barruan, etxebizitzen gaineko hipoteken kopurua % 21,4 igo zen, eta hipotekatutako etxebizitzaren gainean mailegatutako batez besteko zenbatekoa % 7,3, 158.976 eurotik 170.506 eurora.

I.3.33 TAULA LANDA-FINKEN ETA HIRI-FINKEN HIPOTEKAK EAEn

	2023			2024			2025 bb			ALDAKUNTZA 2024/25		
	KOPURUA	ZENBATEKOA (€, MILAKOTAN)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)	Kop.	ZENBATEKOA (€, MILAKOTAN)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)	Kop.	ZENBATEKOA (€, MILAKOTAN)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)	Kop.	ZENBATEKOA	ZENBATEKOA BATEZ BESTE
HIPOTEKAK GUZTIRA	24.209	4.577.090	189.066	26.471	4.776.280	180.434	32.798	5.908.286	180.142	23,9	23,7	-0,2
LANDA FINKAK	389	69.035	177.468	326	63.899	196.009	310	64.356	207.600	-4,9	0,7	5,9
HIRI-FINKAK	23.820	4.508.055	189.255	26.145	4.712.381	180.240	32.488	5.843.930	179.880	24,3	24,0	-0,2
ETXEBIZITZAK	19.052	3.032.627	159.176	21.006	3.339.454	158.976	25.505	4.348.767	170.506	21,4	30,2	7,3
ORUBEAK	278	549.899	1.978.054	298	491.643	1.649.809	385	416.587	1.082.044	29,2	-15,3	-34,4
BESTE HIRI-FINKA BATZUK	4.490	925.529	206.131	4.841	881.284	182.046	6.598	1.078.576	163.470	36,3	22,4	-10,2

bb: behin-behinekoa.

Iturria: INE Hipoteken Estatistika (Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoa)

Burtsari dagokionez, Espainiako Bankuaren Buletin Estatistikoaren datuen arabera, Madrilgo Burtsaren urteko batez besteko kapitalizazioa 1.103.686 milioi eurokoa izan zen 2025ean, eta % 40,0 hazi zen aurreko urteko balioaren aldean; batez besteko kontratazio-bolumena, 386.251 milioi eurokoa, % 21,1 murriztu zen, eta IBEX-35 indizea % 49,3 hazi zen 2024ko abendutik 2025eko abendura.

I.3.34 TAULA BALOREEN BIGARREN MAILAKO MERKATUA. MADRILGO BURTSA

	KAPITALIZAZIOA (SOZIETATE EGOILIARRAK, EUROAK MILOIKOTAN)	KONTRATAZIO-BOLUMENA (€, MILOIKOTAN)	IBEX 35 XII/31 (OINARRIA abe89=3000)
2020	620.715	425.170	8.073,7
2021	684.820	378.141	8.713,8
2022	620.552	362.602	8.229,1
2023	696.118	301.729	10.102,1
2024	784.929	319.053	11.595,0
2025	1.103.686	386.251	17.307,8
ALD. 24/25	40,6	21,1	49,3

Iturria: ESPAINAKO BANKUA. Buletin Estatistikoa

ITURRIAK

1. **ESPAINIAKO BANKUA.** Buletin estatistikoa. 2025eko datuak.
2. **EUROSTAT**. Datu-basea. 2025.
3. **EUROSTAT**. Key figures on European business, 2024ko edizioa eta Key figures on Europe, 2025eko edizioa.
4. **EUSTAT.** Ekonomia Kontuak. 2025.
5. **EUSTAT.** Jarduera Ekonomikoen Direktorioa (JED). 2025.
6. **EUSTAT.** Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta. 2025.
7. **EUSTAT.** Industriaren Estatistika. 2024.
8. **EUSTAT.** Enpresak sortzearen eta ixtearen estatistika 2025
9. **EUSTAT.** Eraikuntzaren Koiuntura Indizea (EKOI). 2025.
10. **EUSTAT.** Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea. 2025.
11. **EUSTAT.** Eraikuntzaren Kostuen Indizea (EKI). 2025.
12. **EUSTAT.** Industriako Prezioen Indizea (IPRI). 2025.
13. **EUSTAT.** Industria Produkzioaren Indizea (IPI) 2025.
14. **EUSTAT.** Txikizkako merkataritzaren salmenten indizea (TMI). 2025.
15. **EIN.** Eskualde-kontabilitatea. 2025.
16. **EIN**. Hipoteken estatistika. 2025.
17. **EIN.** IPI. 2025.

4. SEKTORE PUBLIKOA

COVID-19aren ondoriozko krisiak 2020an eragin handia izan zuen EAEko finantza publikoetan, baina 2021ean nabarmen suspertu ziren (susperraldiak 2025era arte jarraitu du), hurrengo orrialdeetan ikusiko dugun bezala. Bertan, erreferentziako urteko sektore publikoaren zifra nagusiak azaltzen dira, diru-sarrera, gastu eta aurrekontu-saldoei buruzkoak, baita zorraren eta EAEko administrazio-mailen arteko transferentzien bilakaera ere, Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia eta Ogasun Sailak emandako informazioan eta EUSTATen estatistiketan oinarrituta. Halaber, berrikuntza legez, Administrazio Publikoetako enpleguari buruzko azken apartatua sartu da.

Lehenik eta behin, nabarmendu nahi dugu diru-sarrera publikoak % 0,6 handitu zirela 2024an (memoria hau ixteko egunean eskuragarri dagoen azken datua), aurreko ekitaldiko +% 6,7ren aldean, diru-bilketa fiskalaren (tributu itunduak +% 0,5) eta zorraren (+% 18,1) igoeraren ondorioz. Bestalde, Euskal Sektore Publikoaren (ESP) gastuak % 1,5 handitu ziren (2023an +% 7).

Diru-sarreren eta gastuen bilakaeraren ondorioz, aurrezki publikoa % 42,4 gutxitu zen (BPGd-aren % 1,2), eta 2023ko superabita (156,5 milioi eurotik gorakoa), 47 milioi eurora jaitsi zen 2024an, urte horretarako zenbatetsitako EAEko BPGd-aren % 0,0ra, I.4.1 koadroan jasotzen den moduan.

I.4.1. KOADROA. EAE-KO SEKTORE PUBLIKOA ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK.

	TRIBUTU ITUNDUEN BILKETAREN ALDAKUNTZA (%)	ESPren AURREKONTUKO SALDOA BPGd-AREN GAINEAN		ESPren* ZORRA	
		AURREZKI GORDINA	SUPERABITA / DEFIZITA	ALDAKUNTZA (%)	%, BPGd-AREN GAINEAN
2019	3,3	2,4	0,9	-6,1	13,4
2020	-9,8	0,7	-0,8	15,3	17,1
2021	14,4	2,7	1,3	7,0	16,8
2022	7,3	2,4	0,5	-3,2	14,7
2023	6,3	2,2	0,2	-1,2	13,6
2024	**0,5**	**1,2**	**0,0**	**1,4**	**13,1**

**** Zor bizia aldiaren amaieran.***
Iturria: EUSTATen eta Eusko Jaurlaritzaren datuekin landutakoa.

Defizit hori 70 milioi eurora igo zen 2025ean (BPGd-aren % 0,07) (-% 0,64, 2024an), kontuan hartzen badugu Ogasuneko eta Funtzio Publikoko Ministerioak *eskualdeetako administrazioak berriro orekatzeko abiatutako plan ekonomiko eta finantzarioen* ondoriozko defizitaren kalkulua (EAEko Administrazio Orokorraz gain, haren erakunde autonomoen, LANBIDEren eta Osakidetzaren zifrak ere kontuan hartzen dituzte). Hori da EBko erakundeei buruzko erreferentzia, EBk ezarritako helburuen jarraipena egiteko.

Bestalde, 2022an eta 2023an ez bezala, EAEko sektore publiko osoaren (toki-erakundeak kanpo utzita) zor garbia positiboa izan zen 2024an (eskura dagoen azken datua), hau da, amortizazioa txikiagoa da zor berriaren jaulkipena baino. Zehazki, 171 milioi eurora iritsi zen, eta, beraz, ekitaldi amaieran zor bizia % 1,4 handitu zen, 12.732,8 milioi eurora iritsita.

4.1. DIRU-SARRERAK

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren "*Aurrekontu gauzatzearen estatistikaren*" urteko azken datuen arabera, 2024an Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru-aldundiek batera likidatutako diru-sarrera guztiak 21.233,1 milioi eurokoak izan ziren, eta, aurreko urtearekin alderatuta, % 0,6 igo ziren (2023an, +% 6,7). Zuzeneko eta zeharkako zergen eta transferentzia arrunten diru-bilketak igo egin dira (hurrenez hurren, +% 0,6 eta +% 2,5), eta tasen eta bestelako sarreren diru-bilketa % 5,2 gutxitu. Gainera, 2023an bezala, finantza-pasiboak % 18,1 gehitu dira (hau da, zor handiagoa). Zorraren igoera hori, 4.4 apartatuan ikusiko dugun moduan, Eusko Jaurlaritzaren finantzetan (+% 20,1) eta foru-aldundienetan (+% 12) gertatu da.

Eusko Jaurlaritzaren diru-sarrerak bakarrik handitu dira (+% 1,8); Foru Aldundientzat igoera zero izan da, esan bezala, agregatua +% 0,6 izan baita.

Balantze gisa, Euskal Sektore Publikoak erkidegoko BPGd-arekiko dituen diru-sarreren multzoa puntu bat jaitsi da 2024an (2023an % 22,8 zen), % 21,8ra arte (behin-behineko datuak), BPGd-a diru-sarrera publikoak baino proportzio handiagoan hazi baita (+% 5 termino arruntetan, behin-behineko datuen arabera).

I.4.2. KOADROA. EUSKAL SEKTORE PUBLIKOAREN DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA. EUROAK, MILAKOTAN.

	2023			2024			ALDAKUNTZA (%) 2023/24		
	EJ	FF.AA.	ESP	EJ	FF.AA.	ESP	EJ	FF.AA.	ESP
Zuzeneko zergak	-	9.302.832	9.302.832	-	9.361.853	9.361.853	-	0,6	0,6
Zeharkako zergak	3.873	8.911.267	8.915.140	3.855	8.966.771	8.970.627	-0,4	0,6	0,6
Tasak eta beste diru-sarrera batzuk	198.726	330.591	529.318	194.478	307.350	501.828	-2,1	-7,0	-5,2
Transferentzia arruntak	12.671.722	371.273	827.010	12.873.449	361.635	848.044	1,6	-2,6	2,5
Ondare-sarrerak	111.352	38.815	150.167	113.325	41.521	154.846	1,8	7,0	3,1
ERAGIKETA ARRUNTAK, GUZTIRA	12.985.672	18.954.778	19.724.466	13.185.108	19.039.130	19.837.197	1,5	0,4	0,6
Besterendutako inbertsio errealak	2.934	5.104	8.038	266	3.931	4.197	-90,9	-23,0	-47,8
Kapital-transferentziak	317.303	159.510	423.261	230.623	50.740	279.458	-27,3	-68,2	-34,0
KAPITAL-ERAGIKETAK, GUZTIRA	320.237	164.615	431.299	230.889	54.670	283.655	-27,9	-66,8	-34,2
Aldakuntza Finantza-aktiboetan	15.650	6.520	22.170	21.612	3.477	25.088	38,1	-46,7	13,2
Aldakuntza Finantza-pasiboetan (Zorra)	694.421	226.000	920.421	834.058	253.138	1.087.196	20,1	12,0	18,1
FINANTZA-SARRERAK, GUZTIRA	710.071	232.520	942.591	855.670	256.615	1.112.284	20,5	10,4	18,0
DIRU-SARRERAK, GUZTIRA	**14.015.980**	**19.351.913**	**21.098.356**	**14.271.667**	**19.350.415**	**21.233.136**	**1,8**	**0,0**	**0,6**
SARREREN % / BPGd-a	15,1	20,9	22,8	14,7	19,9	21,8			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu gauzatzearen estatistika.

***Zerga itunduen ziozko bilketa 2025ean*:**

Zerga itunduek zuzeneko eta zeharkako diru-sarrera gehienak osatzen dituzte (I.4.4 koadroa), guztizkoaren % 90 baino gehiago, eta 2025ean 20.324,5 milioi euro bildu zituzten, hau da, aurreko ekitaldiarekin alderatuta, % 11 gehiago. Kopuru horiek 2025eko urrian egindako azken aurreikuspenaren % 101,2 dira (aurreikusitakoa baino 231,8 milioi euro gehiago bildu dira), eta aurrekontu-zifraren % 103,1 (19.713,4 milioi euro). Kopuru horiek, funtsean, barne-eskariaren eta lan-merkatuaren sendotasunaren ondorio dira.

I.4.3. KOADROA. FORU ALDUNDIAK: ITUNDUTAKO ZUZENEKO ETA ZEHARKAKO ZERGENGATIKO DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA. EUROAK, MILAKOTAN.

	ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA		FORU ALDUNDIAK, GUZTIRA	
	ZUZENEKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENEKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENEKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENEKOAK	ZEHARKAKOAK
2021	1.165.410	1.313.878	3.996.277	4.084.205	2.573.653	2.738.253	7.735.340	8.136.336
2022	1.305.306	1.412.711	4.377.693	4.426.005	2.626.392	2.946.662	8.309.391	8.785.378
2023	1.420.208	1.410.983	4.875.029	4.464.521	2.970.578	2.958.490	9.265.815	8.833.994
2024	1.413.441	1.406.456	4.860.145	4.487.605	3.039.424	2.999.557	9.313.009	8.893.618
2025	**1.543.245**	**1.603.786**	**5.324.580**	**5.053.903**	**3.308.095**	**3.384.842**	**10.175.920**	**10.042.531**
% 22/23	8,8	-0,1	11,4	0,9	13,1	0,4	11,5	0,6
% 23/24	-0,5	-0,3	-0,3	0,5	2,3	1,4	0,5	0,7
% 24/25	9,2	14,0	9,6	12,6	8,8	12,8	9,3	12,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. Ogasun eta Finantza Saila.

2025ean, zuzeneko zergek (+% 9,3) eta zeharkakoek (+% 12,9) antzeko portaera izan zuten, baita lurraldeka ere, I.4.3 koadroan ikus daitekeenez. Laburbilduz (tasak eta bestelako diru-sarrerak barne, hurrengo orrialdeko I.4.4 koadroan jasotzen denaren arabera), Bizkaian 10.442 milioi euro bildu ziren (kopuru osoaren % 51,4 eta 2024an baino % 11 gehiago), Gipuzkoan 6.725 milioi euro (kopuru osoaren % 33,1, +10,8) eta Araban 3.157,5 milioi euro (diru-bilketaren % 15,5, +11,5).

Zuzeneko zergetan (+% 9,3), pisurik handiena PFEZk du, % 14,2 handitu baita. Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak egoerari buruzko txostenetan azaltzen duenez, igoera hori eman da urte horretan soldatak handitu zirelako, enplegua sendoagoa zelako eta jarduera ekonomikoa hedatzen ari zelako. Aitzitik, Sozietateen gaineko Zergak beherakada nabarmena izan du (-% 17,3), hainbat faktoreren konbinazioaren ondorioz (batez ere zergadun handien ekarpen txikiagoa eta BGAEren itzulketen igoera), aitortutako emaitzak murriztu baitituzte. Horrez gain, araudian aldaketak egin dira, eta, horri esker, zerga-oinarri negatiboak gehiago erabili ahal izan dira ekitaldi honetan, eta

esportazio-zikloaren eraginpean dauden jarduerak ahulagoak izan dira, bereziki energia eta automobilgintza. Gainera, urte arteko alderaketa egiteko, kontuan hartu behar da 2024an Sozietateen gaineko Zergaren bilketa oso positiboa izan dela. 2025eko zuzeneko zergen berritasun gisa, nabarmentzekoa da "*zenbait finantza-entitateren interes eta komisioen marjinaren gaineko zerga*". Aldi baterako tributu horrek kreditu-erakundeek, kredituko finantza-establezimenduek eta atzerriko kreditu-erakundeen sukurtsalek Espainiako lurraldean egiten duten jardueraren ondorioz lortutako interes-marjina eta komisioak zergapetzen ditu. Lehenengo urtean, 44,1 milioi euro bildu ziren; horietatik 34,2 Bizkaian, 6,8 Gipuzkoan eta 3,1 Araban.

Bestalde, ***zeharkako zergek***, esan bezala, % 12,9 egin zuten gora (+% 0,7 2024an). BEZaren diru-sarrerak % 13,3 handitu ziren, familien gastu handiagoak eta merkataritzako eta zerbitzuetako jardueren igoerak bultzatuta.

I.4.1. GRAFIKOA ZERGA ITUNDUENGATIKO BILKETAREN BILAKAERA EAE-N, INDIZE-ZENBAKIETAN. OINARRIZKO URTEA = 2007

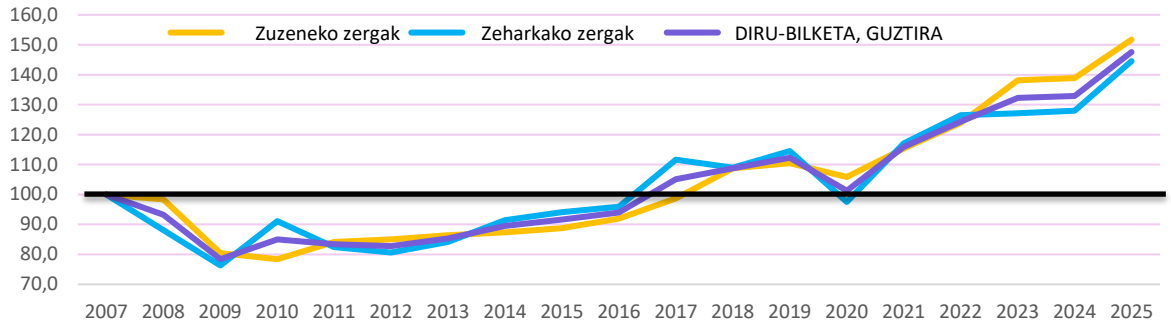

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Geuk egina.

Azkenik, Estatuarekiko doikuntzei lotutako ***zerga bereziek*** urte arteko tasa positiboak izan zituzten berriro ere (+% 9,1), hidrokarburoen portaera onari esker (+% 4,4) eta, batez ere, Estatuarekiko doikuntzari esker (2024koa baino % 12,3 txikiagoa).

I.4.4. KOADROA. EAE-KO FORU ALDUNDIEN ZERGA ITUNDUETATIK BILDUTAKOA (EUROAK, MILAKOTAN).

	EAE 2024	2025				ALDAKUNTZA (%) 23/24	ALDAKUNTZA (%) 24/25
		AFA	BFA	GFA	EAE		
ZUZENEKO ZERGAK	**9.313.009**	**1.543.245**	**5.324.580**	**3.308.095**	**10.175.920**	**0,5**	**9,3**
PFEZ	6.972.672	1.191.756	4.134.768	2.633.978	7.960.502	-1,6	14,2
SOZIETATEEN GAINEKO ZERGA	1.739.711	272.455	699.313	466.630	1.438.397	6,4	-17,3
EZ-EGOILIARREN ERRENTAREN GAINEKO ZERGA	171.107	20.872	142.899	28.695	192.466	-4,9	12,5
OINORDETZAK ETA DOHAINTZAK	179.829	21.263	132.270	72.584	226.116	13,1	25,7
ONDAREAREN GAINEKO ZERGA	197.469	25.858	120.510	84.971	231.338	12,1	17,2
Kreditu-entitateen gordailuen gaineko zerga	29.493	3.956	16.019	9.813	29.788	-0,8	1,0
Energia elektrikoaren ekoizpenaren balioaren gaineko zerga	22.728	4.003	44.599	4.630	53.232	-	134,2
Zenbait finantza-entitateren interes eta komisioen marjinaren gaineko zerga	-	3.084	34.202	6.794	44.081	-	-
ZEHARKAKO ZERGAK	**8.893.618**	**1.603.786**	**5.053.903**	**3.384.842**	**10.042.531**	**0,7**	**12,9**
BEZ	6.873.547	1.249.557	3.923.953	2.616.748	7.790.258	-0,8	13,3
– BEZ, kudeaketa propioa	4.301.748	789.043	2.477.811	1.652.366	4.919.219	-3,1	14,4
– BEZaren doiketa	2.571.799	460.515	1.446.142	964.382	2.871.039	3,3	11,6
Ondare-eskualdaketen gaineko zerga	192.187	32.397	109.835	96.665	238.897	14,4	24,3
Egintza juridiko dokumentatuen gaineko zerga	39.644	7.364	22.721	17.025	47.110	8,7	18,8
ZENBAIT GARRAIOBIDEREN GAINEKO ZERGA BEREZIA	30.043	4.697	12.262	8.571	25.530	10,2	-15,0
ELEKTRIZITATEAREN GAINEKO ZERGA BEREZIA	49.338	11.407	35.822	23.888	71.117	361,7	44,1
ASEGURU-PRIMEN GAINEKO ZERGA	125.275	19.131	72.467	41.479	133.077	6,0	6,2
BESTE ZERGA BEREZI BATZUK	1.632.922	279.233	876.843	580.466	1.736.542	5,1	6,3
TASAK ETA BESTE DIRU-SARRERA BATZUK	**103.402**	**10.490**	**63.478**	**32.083**	**106.051**	**-8,2**	**2,6**
JOKOAREN GAINEKO TASAK	42.308	5.614	24.310	12.208	42.132	0,0	-0,4
ERREKARGUAK, BERANDUTZEA ETA ZEHAPENAK	61.086	4.876	39.167	19.875	63.919	-13,2	4,6
ZERGA ITUNDUAK, GUZTIRA	**18.310.029**	**3.157.522**	**10.441.960**	**6.725.020**	**20.324.502**	**0,5**	**11,0**

Iturria: Ogasun eta Finantza Saila. EUSKO JAURLARITZA.

Bilakaera horren ondorioz, zuzeneko zergen bidezko bilketa guztizkoaren % 50,1 izan da 2025ean, eta zeharkakoena, berriz, % 49,4 (tasen eta beste diru-sarrera batzuen % 0,5). Aurreko ekitaldiarekin alderatuta, zuzeneko zergek zeharkako zergek irabazitako 8 hamarrenak galdu dituzte.

20.324,5 milioi euro bildu dira. Zenbateko hori, behin-behineko datuen arabera, EAEko 2025eko BPGd arruntaren % 19,7 izan da (2024an % 18,6). Bildutako guztiaren % 39,2 PFEZari dagokio, % 38,3 BEZari (kudeaketa propioa, eta barne eragiketengatiko eta aduanengatiko doikuntza), % 7,1 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerakoa, % 15,4, zenbait zerga bereziri.

I.4.5. KOADROA. ZERGA NAGUSIEN BILKETAREN BILAKAERA, BPGd-aren GAINEKO EHUNEKOAN. EAE.

	PFEZ	SOZIETATEEN GAINEKO ZERGA	BEZ	GUZTIRA
2019	7,2	1,6	7,6	19,5
2020	7,9	1,5	7,2	19,4
2021	7,8	1,5	8,0	20,5
2022	7,5	1,6	8,0	19,9
2023	7,6	1,8	7,5	19,7
2024	7,1	1,8	7,0	18,6
2025*	**7,7**	**1,4**	**7,6**	**19,7**

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN eta EUSTATen datuak erabilita egina.
** Behin-behineko datuak.*

I.4.5. koadroak EAEko zerga nagusiek BPGd-an duten pisua jasotzen du; PFEZagatiko bilketa 2025eko BPGd-aren % 7,7 da (behin-behineko datuak), Sozietateen gaineko Zerga % 1,4, eta BEZa % 7,6. Ildo berean, EUROSTATen kalkuluen arabera, 2024an (eskura ditugun azken datuak), EBko batez bestekoan, PFEZaren zerga baliokidea Batasunaren BPGd-aren % 9,6 zen, Sozietateen gaineko Zerga % 3,1 eta BEZa % 7,1. Halere, kontuan hartu behar da, Europako estatistika-erakundearen metodologia berdintzeko ahalegina egin den arren, askotariko zerga-sistemak daudela estatu kideetan.

I.4.6. KOADROA. EAE-N ITUNDUTAKO ZERGENGATIKO GASTU FISKALAK. EUROAK, MILAKOTAN.

	2021	2022	2023				% 20/21	% 21/22	% 22/23
			ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE			
PFEZ	1.990.646	2.118.858	334.917	1.184.476	780.840	2.300.233	-1,0	6,4	8,6
Sozietateen gaineko Zerga	424.186	470.468	52.986	306.951	159.900	519.837	-5,9	10,9	10,5
Ondarearen gaineko Zerga	236.794	256.349	40.650	130.071	103.388	274.109	2,1	8,3	6,9
ZUZENEKO ZERGAK, GUZTIRA	2.651.627	2.845.675	428.553	1.621.498	1.044.128	3.094.179	-1,6	7,3	8,7
BEZ	2.974.163	3.462.102	677.419	2.133.131	1.410.129	4.220.679	-10,7	16,4	21,9
Ondare-eskualdaketen eta egintza juridiko dokumentatuen gaineko zerga	100.679	117.149	45.241	35.909	45.237	126.387	-7,0	16,4	7,9
Zenbait garraiobideren gaineko zerga berezia	4.462	5.218	514	950	512	1.977	-15,4	16,9	-62,1
FABRIKAZIO-ZERGA BEREZIA	263.150	131.550	25.401	79.984	52.874	158.259	10,8	-50,0	20,3
Elektrizitatearen gaineko zerga	861	1.041	9.293	29.877	19.345	57.901	-15,1	20,9	5.462,1
Aseguruen primen gaineko zerga	37.358	41.094	6.948	21.877	14.462	43.287	36,8	10,0	5,3
ZEHARKAKO ZERGAK, GUZTIRA	3.380.673	3.758.154	764.816	2.301.114	1.542.559	4.608.490	-8,9	11,2	22,6
GUZTIRA	**6.032.300**	**6.603.829**	**1.193.370**	**3.922.612**	**2.586.687**	**7.702.669**	**-5,8**	**9,5**	**16,6**

Iturria: ZERGA KOORDINAZIOKO ORGANOAN oinarrituta egina.

Diru-sarreraren murriztapena dakarten partidei dagokienez, aurrekontuaren arabera 2023rako ***gastu fiskala***[31] —urte hori baita informazio zehatza ematen duen azkena— (hau da, beren zergetan eta foru-aldundien ekarpenetan kontabilizatutako zergetan eragina duten onura fiskalen zenbatekoak: salbuespenak, gastu kengarriak, murriztapenak, kenkariak, hobariak, atzerapenak eta abar izan daitezkeenak) 7.702,7 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 16,6 gehiago, hau da, diru-sarrera teorikoen % 30,4 (aurrekontuan sartutako diru-sarrerak eta gastu fiskalak). Gastu fiskalen % 41,8 (3.219,7 milioi) araudi autonomoko tributu itunduei dagokie: PFEZ, Sozietateen gaineko Zerga,

[31] *Gastu fiskalaren kontzeptuak ez du ondo argitutako eta denek onartutako definiziorik ogasunaren doktrinaren barruan. Hala ere, gastu fiskalen aurrekontua honela defini dezakegu: zerga-sarreren murriztapenaren aurreikuspenaren zenbatekoa, politika ekonomiko eta sozialeko zenbait helburu lortzeko asmoz onura fiskalak aplikatzearen ondorioz. ELGAren definizioaren arabera, zergaren egitura "arruntaren" edozein desbiderapen dira gastu fiskalak. Arruntenak eta erabilienak zerga-oinarrian egindako murriztapenak eta kuotako kenkariak dira.*

Ondarearen gaineko Zerga (aberastasunaren eta fortuna handien gaineko zerga Gipuzkoan) eta Ondare-eskualdaketen eta egintza juridiko dokumentatuen gaineko zerga.

4.2. GASTUAK

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren "*Aurrekontu gauzatzearen estatistikaren*" arabera, Euskal Sektore Publikoaren gastu osoa (toki-erakundeak barne hartu gabe) 21.795,1 milioi eurokoa izan zen 2024an (eskura dagoen azken datua), eta % 1,5 handitu zen 2023arekin alderatuta, aurreko urteko +% 7ren aldean. Hala, magnitude horrek EAEko BPGd-arekiko duen ehunekoa 8 hamarren jaitsi da, % 23,2tik % 22,4ra, BPGd-aren bilakaera dela-eta (% 5 hazi da zifra arruntetan, behin-behineko datuen arabera).

Gastuaren gehikuntza Eusko Jaurlaritzan (+% 3,5) gertatu da, foru-aldundietan murriztu egin baita (-% 0,4), eta agregatuaren aldakuntza +% 1,5koa izan da, partida batzuk erakundeen artean konpentsatzen direlako (transferentzien zati bat, adibidez).

I.4.7. KOADROA. EUSKAL SEKTORE PUBLIKOAREN GASTUEN LIKIDAZIOA. EUROAK, MILAKOTAN

	2023			2024			Aldakuntza (%) 2023/24		
	EJ	FF.AA.	ESP	EJ	FF.AA.	ESP	EJ	FF.AA.	ESP
Langile-gastuak	2.662.092	452.235	3.114.326	2.804.883	477.936	3.282.918	5,4	5,7	5,4
Funtzionamendu-gastuak	4.567.236	727.920	5.295.156	5.020.718	776.089	5.796.807	9,9	6,6	9,5
Finantza-gastuak (interesak)	194.951	61.308	256.259	225.519	68.146	293.665	15,7	11,2	14,6
Transferentzia arruntak	4.434.486	16.794.725	9.013.226	4.712.827	16.959.153	9.284.939	6,3	1,0	3,0
KAPITAL-ERAGIKETAK, GUZTIRA	**11.858.765**	**18.036.187**	**17.678.967**	**12.763.947**	**18.281.324**	**18.658.230**	**7,6**	**1,4**	**5,5**
Inbertsio errealak	272.490	407.617	680.107	218.598	400.639	619.237	-19,8	-1,7	-9,0
Kapital-transferentziak	1.272.002	442.978	1.661.428	1.206.205	203.335	1.407.636	-5,2	-54,1	-15,3
KAPITAL-ERAGIKETAK, GUZTIRA	**1.544.492**	**850.595**	**2.341.535**	**1.424.803**	**603.974**	**2.026.873**	**-7,7**	**-29,0**	**-13,4**
Aldakuntza Finantza-aktiboetan	226.458	157.530	383.988	95.006	98.921	193.927	-58,0	-37,2	-49,5
Aldakuntza Finantza-pasiboetan (zor amortizatua)	778.092	293.741	1.071.833	631.975	284.156	916.131	-18,8	-3,3	-14,5
FINANTZA GASTUAK GUZTIRA	**1.004.550**	**451.270**	**1.455.821**	**726.980**	**383.077**	**1.110.057**	**-27,6**	**-15,1**	**-23,8**
GASTUA, GUZTIRA	**14.407.807**	**19.338.053**	**21.476.323**	**14.915.730**	**19.268.376**	**21.795.161**	**3,5**	**-0,4**	**1,5**
LIKIDATUTAKO GASTUA / BPGd-a (%)	15,5	20,9	23,2	15,3	19,8	22,4			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu gauzatzearen estatistika.

Euskal Sektore Publikoaren (toki-erakundeak izan ezik) gastuaren kapituluetan izan diren aldaketa esanguratsuenek baditzute aldeak aurreko urteekiko.

Lehenik eta behin, langile-gastuek aurreko urteetako joera positiboari eutsi diote, eta 2023an baino zertxobait gutxiago hazi dira (+% 5,4, aurreko urtean baino 0,9 puntu gutxiago), bai aldundietan (+% 5,7), bai Jaurlaritzan (+% 5,4). Aldi berean, transferentzia arruntak batez bestekoaren gainetik igo dira, 2023an baino proportzio txikiagoan bada ere (+% 3, 6,1 puntu gutxiago). Funtzionamendu-gastuek (ondasun eta zerbitzuen erosketari

I.4.8. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU ALDUNDIEN GASTU BATERATUA URTEKO HAZKUNDE-TASAK INTERESEKO PARTIDETAN

	LANGILEAK	FUNTZIONA-MENDUA	TRANSF. ARRUNTAK	INBERTSIO ERREALAK	ZORRA	ZORRAREN INTERESAK	GUZTIRA
2014	1,3	2,7	3,4	-23,8	66,5	10,8	4,1
2015	2,0	1,1	3,9	-27,4	26,7	-12,8	1,9
2016	2,0	2,9	1,2	4,7	-11,6	-12,9	0,9
2017	2,5	2,4	7,3	-0,3	9,6	-8,1	5,3
2018	1,5	1,3	-1,4	7,1	63,4	-3,7	3,2
2019	5,6	4,9	3,4	0,6	13,2	-2,6	6,2
2020	3,6	6,1	3,8	-4,4	-45,9	-16	-2,1
2021	4,8	6,5	8,5	24,1	1,9	-1,7	7,6
2022	5,7	3,8	2,1	2,9	9,0	-0,9	7,7
2023	6,3	4,9	9,1	31,0	6,2	46,9	7,0
2024	5,4	9,5	3,0	-9,0	-14,5	14,6	1,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.

dagokionez) aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta, gainera, aurreko ekitaldietan baino gehiago hazi dira (+% 9,5, eta 2023an, aldiz, +% 4,9).

Inbertsio errealei dagokienez, 2023an nabarmen handitu ziren (% 31), eta, horrela, 2020ko jaitsieraren ondoren bilakaera positiboko hiru ekitaldi metatu ziren; 2024an berriro jaitsi ziren, kasu horretan -% 9 kopuru agregatuan, Eusko Jaurlaritzaren -% 19,8ko eta Foru Aldundien -% 1,7ko jaitsieraren ondorioz.

Era berean, 2021-2023 aldiko joera etenda, % 14,5 jaitsi dira finantza-pasiboen bilakaeraren ondoriozko zorrak (zorraren amortizazioa) eragindako gastuak (+% 6,2 2023an). Jaitsiera hori aldundietan gertatu da (-% 3,3), eta, bereziki, Eusko Jaurlaritzan (-% 18,8). Finantza-gastuak (interesak) % 14,6 igo dira, eta bilakaera positiboa izan dute bai Jaurlaritzan (+% 15,7), bai foru-aldundietan (+% 11,2, 2023arekin alderatuta).

EAEko aurrekontu orokorrak gauzatzea

EAEko 2024ko aurrekontu orokorren gauzatze-datuek erakusten dutenez, Eusko Jaurlaritzaren gastua % 3,5 handitu zen 2023koarekin alderatuta (obligazio onartuak); urte hartan, % 5 egin zuen gora. Gastu-bolumen handiena duten bi sail nagusiak Hezkuntza (% 24,2) eta Osasuna (% 35) dira oraindik ere. Gastu likidatua 14.915,7 milioi eurokoa da, eta gure erkidegoko aurtengo BPGd-aren % 15,3 da, behin-behineko datuekin (% 15,5 2023an).

I.4.9. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAREN GASTUA, SAILEN ARABERA. EUROAK, MILAKOTAN.

	EUROAK, MILAKOTAN			2024 BANAKETA %	% 22/23	% 23/24
	2022	2023	2024			
00 LEGEBILTZARRA	32.445	33.420	34.600	0,2	3,0	3,5
01. JAURLARITZAKO LEHENDAKARITZA	25.834	35.597	59.873	0,4	37,8	68,2
02 GOBERNANTZA, ADM. DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	142.734	165.404	170.070	1,1	15,9	2,8
06 EKONOMIA ETA OGASUNA	128.981	141.484	-	-	9,7	-
EKONOMIA, LANA ETA ENPLEGUA*			1.175.943	7,9	-	
OGASUNA ETA FINANTZAK*			73.501	0,5	-	
07 HEZKUNTZA	3.372.801	3.609.697	3.615.747	24,2	7,0	0,2
08 OSASUNA	4.788.159	4.775.249	5.219.804	35,0	-0,3	9,3
09 TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	109.107	108.591	54.834	0,4	-0,5	-49,5
INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKOA ETA JASANGARRITASUNA*			497.398	3,3		
ETXEBIZITZA ETA HIRI-AGENDA*			193.690	1,3		
ONGIZATEA, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA*			154.067	1,0		
MUGIKORTASUN JASANGARRIA*			225.871	1,5		
ZIENTZIA, UNIBERTSITATEAK ETA BERRIKUNTZA*			265.438	1,8		
ELIKADURA, LANDA GARAPENA, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA*			134.916	0,9		
JUSTIZIA ETA GIZA ESKUBIDEAK*			169.067	1,1		
10 KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	334.083	360.111	371.690	2,5	7,8	3,2
11 SEGURTASUNA	683.407	731.990	751.228	5,0	7,1	2,6
13 LANA ETA ENPLEGUA	1.015.907	1.121.115	-	-	10,4	-
14. EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	872.326	839.120	237.795	1,6	-3,8	-71,7
15. LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOA	625.439	743.680	246.872	1,7	18,9	-66,8
16. BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE-POLITIKAK	478.972	603.218	283.021	1,9	25,9	-53,1
51 LAN-HARREMANEN KONTSEILUA	2.688	2.766	2.831	0,0	2,9	2,3
52 EKONOMIA ETA GIZARTE KONTSEILUA	1.629	1.676	1.715	0,0	2,9	2,3
53 KOOPERATIBEN GOREN KONTSEILUA	1.097	1.129	1.156	0,0	2,9	2,4
54 KONTUEN EUSKAL EPAITEGIA	8.278	8.513	8.710	0,1	2,8	2,3
55 DATUAK BABESTEKO EUSKAL AGINTARITZA	1.872	2.665	2.728	0,0	42,4	2,4
90 ZOR PUBLIKOA	877.623	972.547	856.960	5,7	10,8	-11,9
95 ERAKUNDEEN BALIABIDE ETA KONPROMISOAK	218.494	149.835	106.184	0,7	-31,4	-29,1
GUZTIRA	**13.721.874**	**14.407.807**	**14.915.730**	**100,0**	**5,0**	**3,5**
BPGd, merkatu-prezioetan (%)	15,9	15,5	15,3			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EAEko aurrekontu orokorrak gauzatzea.
**** XIII. legegintzaldian (2024ko maiatza) sortu diren sailak dira.***

Generoaren eragina EAEko Aurrekontu Orokorretan

Euskadin, emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina dago, martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretuaren bidez onartua, eta Printzipio Orokorren 3. artikuluan estrategia duala xedatzen du: Alde batetik, euskal botere publikoen politika eta ekintza guztietan genero-ikuspegia txertatzea, politika eta ekintza horiek guztiek desberdinkeria ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko helburu orokorra ezarri behar dutela adierazita; eta bestetik, emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasun eraginkorra lortzea sustatzeko ekintza positiboko neurriak hartzea.

Testuinguru horretan, Eusko Jaurlaritzaren Ogasun eta Finantza Sailak urtero txosten bat egiten du genero-ikuspegiarekin planifikatutako edo diseinu-prozesuan dauden jarduketek EAEko Aurrekontu Orokorretan duten eraginari buruz.

Genero-ikuspegiarekin diseinatutako jarduketatzat jotzen dira emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeria kontuan hartuta planifikatu diren jarduketak, baliabideetarako irispidea aukera-berdintasunean bermatzen dutenak eta benetako berdintasuna lortzeko bidean izandako emaitzak eta inpaktuak identifikatu eta ebaluatzen dituztenak. ***Genero-ikuspegiarekin diseinatzen ari diren jarduketatzat*** jotzen dira etorkizunean genero-ikuspegiarekin diseinatuta egotea ahalbidetzen dutenak.

2025eko aurrekontuei buruzko txostenean ondorioztatzen denez, genero-ikuspegia hainbat mailatan integratzen duen aurrekontu planifikatua aztertutakoaren % 18 da (1.645,5 milioi euro), erakundeen aurrekontua kenduta (Osakidetza, EITB, URA, SPRI eta IHOBE). % 12 genero-ikuspegiarekin diseinatutako jarduketei dagokie, eta gainerako % 6a genero-ikuspegiarekin diseinatzen ari diren jarduketei.

2024an, % 19 izan zen (% 12 genero-ikuspegiarekin diseinatutako jarduketetan eta % 7 genero-ikuspegiarekin diseinatzeko prozesuan daudenetan), baina ezin da alderaketa zuzenik egin, orduan IHOBE azterketan sartuta zegoelako.

I.4.10. KOADROA. GENERO-IKUSPEGIA DUEN EDO DISEINATZEKO BIDEAN DAGOEN AURREKONTU PLANIFIKATUA (ADMINISTRAZIO OROKORRA —1-16 ATALAK—, BERE ERAKUNDE AUTONOMOAK ETA PARTZUERGOAK. XEHETASUNAK SAILEN ARABERA. DATUAK EUROTAN. 2025.

	GENERO IKUSPEGIAREKIN DISEINATUTAKO JARDUKETAK	GENERO-IKUSPEGIAREKIN DISEINATZEN ARI DIREN JARDUKETAK	IDENTIFIKATUTAKO AURREKONTUA GUZTIRA (1. KAPITULUKO LANGILE-GASTUAK EZ DIRA SARTZEN)
LEHENDAKARITZA	4.791.268	0	4.791.268
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	607.600	38.608.590	39.216.190
EKONOMIA, LANA ETA ENPLEGUA	691.018.206	155.213.134	846.231.340
OGASUNA ETA FINANTZAK	390.802	0	390.802
GOBERNANTZA, ADMINISTRAZIO DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	122.000	791.784	913.784
INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKOA ETA JASANGARRITASUNA	145.415.000	136.617.622	282.032.622
SEGURTASUNA	2.194.358	2.491.670	4.686.028
HEZKUNTZA	36.580.970	55.768.267	92.349.237
ETXEBIZITZA ETA HIRI-AGENDA	2.954.495	7.624.826	10.579.321
OSASUNA	6.494.835	56.054	6.550.889
ONGIZATEA, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA	35.766.239	126.124.276	161.890.515
MUGIKORTASUN JASANGARRIA	469.632	0	469.632
ZIENTZIA, UNIBERTSITATEAK ETA BERRIKUNTZA	43.969.176	10.262.834	54.232.010
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	19.500	10.237.950	10.257.450
ELIKADURA, LANDA-GARAPENA, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	88.217.606	13.099.228	101.316.834
JUSTIZIA ETA GIZA ESKUBIDEAK	24.378.618	5.171.800	29.550.418
GUZTIRA	**1.083.390.305**	**562.068.035**	**1.645.458.340**
AZTERTUTAKO AURREKONTUAREKIKO %* (ERAKUNDERIK ETA IHOBE-RIK GABE)	**% 12**	**% 6**	**% 18**

*Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ogasun eta Finantza Saila. * 9.139.264.933 €.*

Sailaren txostenaren arabera, aurreko ekitaldian bezala, 2025ean ere Lanbide da genero-ikuspegiaren esparruan egindako jarduketen aurrekontu-bolumenagatik nabarmentzen dena: jarduketa guztien % 50. Haren atzetik daude Industria, Trantsizio Energetikoa eta Jasangarritasuna (% 17,1), Ongizatea, Gazteria eta Erronka Demografikoa (% 9,8) eta Hezkuntza Saila (% 5,6).

4.3. AURREKONTUKO SALDOA

2024an, EAEko sektore publikoaren (Eusko Jaurlaritza gehi foru-aldundiak) sarrera arruntek % 0,6 egin zuten gora, eta gastu arruntak % 5,5 handitu ziren. Hori dela-eta, % 42,4ko beherakada izan zen aurrezki gordinean, hau da, 1.178,9 milioi euro guztira.

Zenbateko horrek gure autonomia-erkidegoko BPGd-aren % 1,2 hartzen du (behin-behineko datuak). Gainera, 564,2 milioi euroko (BPGd-aren % 0,6) ***defizit publikoa*** erregistratu zen (finantzaketa-beharra, 6. epigrafea I.4.11 koadroan), finantzazkoak ez ziren diru-sarrerak (kapital korronteak baino handiagoak) izaera bereko gastuak baino txikiagoak baitziren. Aurreko ekitaldian, 135,2 milioi euroko superabita izana zen (BPGd-aren % 0,1).

I.4.2 GRAFIKOA. AURREZPENAREN ETA SUPERABIT/DEFIZIT PUBLIKOEN BILAKAERA (FINANTZIAZIO-AHALMENA/ BEHARRA) EAE-N. BPGaren %

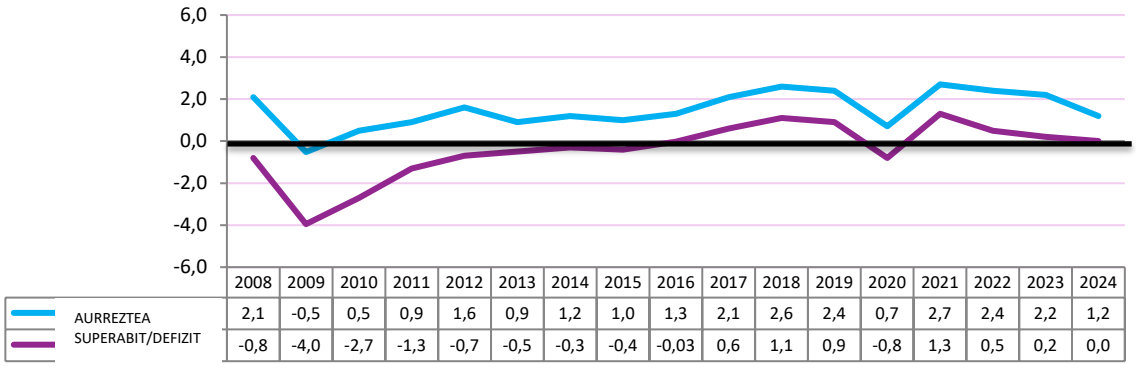

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
AURREZTEA	2,1	-0,5	0,5	0,9	1,6	0,9	1,2	1,0	1,3	2,1	2,6	2,4	0,7	2,7	2,4	2,2	1,2
SUPERABIT/DEFIZIT	-0,8	-4,0	-2,7	-1,3	-0,7	-0,5	-0,3	-0,4	-0,03	0,6	1,1	0,9	-0,8	1,3	0,5	0,2	0,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina.

Finantza-aldagaia kontuan hartuta, eta batez ere zorpetzearen ondorioz, 564,2 milioiko defizit publikoa 47 milioi euroko ***aurrekontu-superabita*** izan zen (BPGd-aren % 0,0); 2023an, ordea, superabit hori 156,5 milioi eurokoa izan zen (-% 70) (10. epigrafea I.4.11 koadroan).

I.4.11. KOADROA. EUSKAL SEKTORE PUBLIKOA: AURREKONTU-MAGNITUDE BATERATUAK. EUROAK, MILAKOTAN.

	2022	2023	2024	% 22/23	% 23/24
1.- SARRERA ARRUNTAK	18.503.084	19.724.466	19.837.197	6,6	0,6
2.- GASTU ARRUNTAK	16.419.715	17.678.967	18.658.230	7,7	5,5
2.1.- LANGILE-GASTUAK	2.930.752	3.114.326	3.282.819	6,3	5,4
2.2.- FUNTZIONAMENDU-GASTUAK	5.049.926	5.295.156	5.796.807	4,9	9,5
2.3.- FINANTZA-GASTUAK	174.428	256.259	293.665	46,9	14,6
2.4. - TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	8.264.609	9.013.226	9.284.939	9,1	3,0
3.- AURREZKI GORDINA (1-2)	2.083.369	2.045.498	1.178.967	-1,8	-42,4
4.- KAPITAL-SARRERAK	652.199	431.299	283.655	-33,9	-34,2
5.- KAPITAL-GASTUAK	2.138.981	2.341.535	2.026.873	9,5	-13,4
5.1.- INBERTSIO ERREALAK	518.970	680.107	619.237	31,0	-9,0
5.2.- KAPITAL-TRANSFERENTZIAK	1.620.011	1.661.428	1.407.636	2,6	-15,3
6. FINANTZAKETA-GAITASUNA (+) / BEHARRA (-) (3+4-5)	596.587	135.263	-564.251	-77,3	-
7.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-464.386	-361.818	-168.838	-	-
7.1.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU-SARRERAK	31.931	22.170	25.088	-30,6	13,2
7.2.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	496.318	383.988	193.927	-22,6	-49,5
8.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-422.806	-151.412	171.065	-	-
8.1.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU-SARRERAK	586.615	920.421	1.087.196	56,9	18,1
8.2.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	1.009.421	1.071.833	916.131	6,2	-14,5
9.- AURREKONTU-SUPERABITA / DEFIZITA (6+7+8)	-290.605	-377.967	-562.024	-	-
9.1.- ORDAINDU GABEKO OBLIGAZIOAK	1.567.401	1.391.688	1.522.132	-11,2	9,4
9.2.- KOBRATU GABEKO ESKUBIDEAK	819.352	857.178	913.127	4,6	6,5
10.- AURREKONTU-SUPERABITA / DEFIZITA. KUTXARI DAGOKIONEZ	457.444	156.543	46.980	-65,8	-70,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu gauzatzearen estatistika.

4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORRA

Eusko Jaurlaritzaren "*Aurrekontu gauzatzearen estatistikak*" erakusten du, lehenik eta behin, EAEko sektore publiko osoaren (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak) zor garbia (zor gordinaren eta amortizazioaren arteko aldea), 2022an eta 2023an ez bezala, positiboa izan zela 2024an (eskura dagoen azken urteko datua), hau da, amortizazioa txikiagoa zela zor berriaren jaulkipena baino. Zehazki, 171 milioi euro izan ziren (-151,4 milioi 2023an).

Zor gordina nabarmen murriztu zen 2022an (-% 67,1), baina hazi egin zen 2023an (+% 56,9) eta, berriz ere, 2024an, 1.087,1 milioi eurora iritsi zen (+% 18,1); haietatik 834 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (+% 20,1), eta gainerako 253,1ak foru-aldundiei (+% 12 2023aren aldean).

I.4.12. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU-ALDUNDIEN ZORRAREN BILAKAERA. (EUROAK, MILAKOTAN)

	ZOR GORDINA		AMORTIZAZIOA	ZOR GARBIA		ZOR BIZIA URTE AMAIERAN	
	(1)	ALDAKUNTZA (%)	(2)	(1) – (2) = (3)	ALDAKUNTZA (%)	GUZTIRA	ALDAKUNTZA (%)
EUSKO JAURLARITZA							
2020	2.092.610	140,3	686.639	1.405.971	-387,5	10.408.544	15,6
2021	1.165.110	-44,3	668.066	497.044	-64,6	10.905.588	4,8
2022	496.615	-57,4	746.218	-249.603	-	10.655.985	-2,3
2023	694.421	39,8	778.092	-83.671	-66,5	10.572.314	-0,8
2024	**834.058**	**20,1**	**631.975**	**202.083**	**-341,5**	**10.774.397**	**1,9**
FORU-ALDUNDIAK							
2020	447.052	274,5	222.372	224.680	-212,2	1.871.162	13,6
2021	617.140	38,0	257.895	359.245	59,9	2.230.407	19,2
2022	90.000	-85,4	263.203	-173.203	-	2.057.204	-7,8
2023	226.000	151,1	293.741	-67.741	-60,9	1.989.463	-3,3
2024	**253.138**	**12,0**	**284.156**	**-31.018**	**-54,2**	**1.958.445**	**-1,6**
EUSKAL SEKTORE PUBLIKOA, GUZTIRA							
2020	2.539.662	156,5	909.011	1.630.651	-336,5	12.279.706	15,3
2021	1.782.250	-29,8	925.961	856.289	-47,5	13.135.995	7,0
2022	586.615	-67,1	1.009.421	-422.806	-	12.713.189	-3,2
2023	920.421	56,9	1.071.833	-151.412	-64,2	12.561.777	-1,2
2024	**1.087.196**	**18,1**	**916.131**	**171.065**	**-213,0**	**12.732.842**	**1,4**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu gauzatzearen estatistika. Guk geuk egina.

Zor gordinaren igoera horrekin batera, dagoen zorraren amortizazioa jaitsi egin da (916,1 milioi euro, eta horietatik 631,9 Eusko Jaurlaritzari dagozkio). Hala, ekitaldiaren amaieran zor bizia % 1,4 handitu da. Ekitaldiaren amaieran, Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek 12.732,8 milioi euroko zorra izan dute (BPGd-aren % 13,1, behin-behineko datuen arabera; 2023an, berriz, % 13,6. Beste urte batez, zorrik handiena Eusko Jaurlaritzak dauka (guztiaren % 84,6, eta % 84,2 aurreko urtean).

Eusko Jaurlaritzaren bonu jasangarriak

Eusko Jaurlaritzak lagundu nahi du Garapen Jasangarrirako Helburuak betetzen; horretarako, besteak beste, zeregin garrantzitsua du finantza jasangarriak nahiz inpaktuko inbertsioa garatzen eta, aldi berean, arduratsua eta eraginkorra den finantzaketa sustatzen, EAEko ingurumen-erronkei eta erronka ekonomiko zein sozialei aurre egiteko. Hori dela eta, 2018an, ***Bonu Jasangarrien Esparrua*** egin zuen, proiektu berdeei edo sozialei lotutako finantzaketa-tresnak definitzen dituena. Finantzaketa jasangarriko tresnak askotarikoak izan daitezke: bonuak, lanpostu pribatuak, maileguak edo zor-agiriak. Bonu Jasangarrien Esparruak honako hauek hartzen ditu barne[32]:

1. Diru-sarrerak erabiltzea: Diru-sarrerak erabiliko dira Eusko Jaurlaritzaren Aurrekontu Orokorretan sartzen diren, diruz lagun daitezkeen proiektuak nahiz kategoriak eta dagozkien aurrekontu-programak finantzatzeko edo berriz finantzatzeko, eta bonu bakoitza jaulki den datarekin bat datorren ekitaldian indarrean dagoen aurrekontuan sartuko da beti.
2. Proiektuen ebaluazioa eta aukeraketa: Proiektuak kategoria hauetako batekoak izan beharko dira: Arrazoizko etxebizitza, funtsezko zerbitzuetara sarbidea: Hezkuntza eta Osasuna, Aurrerapen sozioekonomikoa, Enplegua

[32] *Gai honi buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, joan zaitez Eusko Jaurlaritzaren finantza-estrategiari buruzko webgunera.*

sortzea, Energia berriztagarriak, Garraio garbia, Kutsadura prebenitu eta kontrolatzea, Uraren eta hondakin-uren kudeaketa jasangarria, Lur- nahiz ur-biodibertsitatea kontserbatzea, Energia-efizientzia, eta Klima-aldaketara egokitzea.

3. Diru-sarrerak kudeatzea: Eusko Jaurlaritzak konpromisoa hartzen du proiektuak ebaluatu eta aukeratzeko prozesua egiteko esleipen-prozesua berrikustean: Eusko Jaurlaritzaren Jasangarritasun Bonuen Batzordeak egiaztatuko du zehaztutako hautagarritasun-irizpideak betetzen direla.
4. Txostenak: Eusko Jaurlaritzak azalduko du likidazio-datatik hurrengo hamabi hilabeteetan jaulkitako bonu jasangarri bakoitzak izandako inpaktua.
5. Kanpoko berrikuspena: Kanpo-erakunde batek bigarren iritzia emango du, zeina jaulkitzailearen webgunean nahiz Bonu Jasangarrien Esparruan egongo baita eskuragarri.

2025eko otsailean, Eusko Jaurlaritzak bonu jasangarrien bederatzigarren jaulkipena egin zuen, 700 milioi eurokoa, hamar urterako (2024ko jaulkipenean baino 100 milioi gehiago). Eskaria eskaintza baino zortzi aldiz handiagoa izan zen (5.645 milioi euroko eskariak jaso ziren), eta jaulkipen horretan honako finantza-erakunde hauek parte hartu zuten: BBVA, Banco Santander, Caixabank, Credit Agricole, HSBC, Kutxabank Investment eta ING. Inbertitzaileek nabarmen babestu zuten eragiketa, % 3,25eko kupoi finkoarekin, 10 urterako. Jaurlaritzak kanpo-merkatuan kokatzeko egin duen apustuarekin jarraitzeko, jaulkitakoen % 69 nazioarteko inbertitzaileentzat izan zen —besteak beste, alemaniarrak, britainiarrak, portugaldarrak, luxenburgotarrak, belgikarrak eta frantziarrak—; % 24,3 Estatuko inbertitzaileentzat eta % 6,7 Euskadikoentzat. Lehenengo jaulkipena 2018an egin zen, eta, ordutik 2025era bitartean, Eusko Jaurlaritzak 5.700 milioi euroko balioko bonu jasangarriak jaulki ditu.

I.4.3. GRAFIKOA. EUSKO JAURLARITZAREN BONU JASANGARRIEN JAULKIPENA. DATUAK MILIOI EUROTAN.

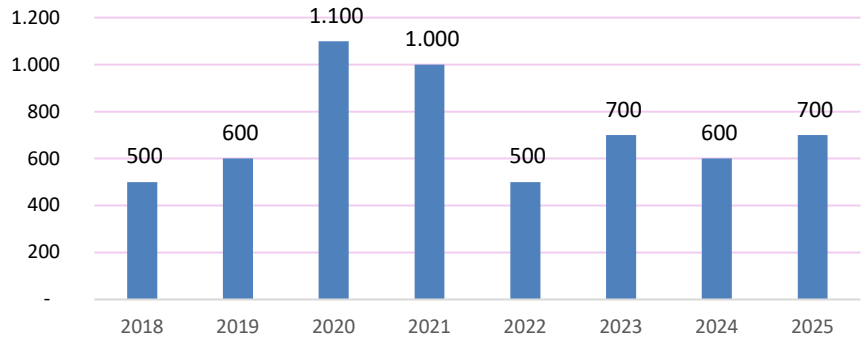

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila.

Finantzaketa-mota horren bitartez jasotako funtsak programatan erabiltzeari dagokionez, eskuragarri dagoen azken ***inpaktu-txostenaren*** bidez aztertu zen ***2023ko bonu jasangarrien*** jaulkipena. Txosten horretan nabarmendu da Eusko Jaurlaritzak 2.521,5 milioi euroko aurrekontua egikaritu zuela, Finantzaketa Jasangarriko tresnen bidez finantza daitezkeen proiektuen kategorietan. Guztira, 2.207,5 milioi euro erabili ziren proiektu sozialetan eta gainerakoa (313,9 milioi euro) proiektu berdeetan. Guztira egikaritutako aurrekontutik, guztira 700 milioi euro balio zuten eta hautatzeko irizpideak betetzen zituzten proiektuak finantzatu ziren Finantzaketa Jasangarriaren kargura. Zenbateko horretatik, 467 milioi euro (% 67) proiektu sozialetan erabili ziren eta gainerako 233 milioi euroak (% 33), berriz, proiektu berdeetan.

Kategoria sozialen baitan, finantzaketa jasangarriaren banaketa nahiko ekitatiboa izan zen. Hala eta guztiz ere, aurreko urteetan bezala, 2023an, aurrerapen sozioekonomikorako programak jaso zuen finantzaketarik handiena (kategoria sozialaren % 30), eta horren ostean osasun-programak (% 24). Aurrerapen sozioekonomikorako programaren baitan, funts gehienak bideratu ziren Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren programara: programaren funtsen % 62. Osasunaren arloan, ospitalekoa ez den farmaziako gastuak finantzatzeko proiektuak jaso du finantziaziorik handiena (programako funtsen % 55). Gainerako gizarte-programek —etxebizitza eskuragarria, hezkuntza eta enplegua sortzea— gizarte-kategoriari adjudikatutako finantzaketa jasangarriaren % 18, % 16 eta % 13 jaso dute, hurrenez hurren.

Berdearen edo ingurumenekoaren kategorian, garraio garbiko programak jasotzen du finantzaketarik handiena (eremu berdeak jasotzen duen finantziazio osoaren % 64). 2023an, tren-operadoreak finantzatzeko inbertsioak garrantzi handia hartu zuen (programaren % 52). Energia berriztagarrien sektoreak, uraren eta hondakin-uren kudeaketa jasangarriak eta ingurumena babesten duen programak kategoria horren % 15, % 11 eta % 10 jaso zuten, hurrenez hurren.

Beste alde batetik, EUSTAT erakundearen "*Sektore Publikoaren* ***Aurrekontu Estatistika***" delakoari esker (eskuragarri dugun azken informazioa 2023koa da), foru-aldundien eta udal guztien zorra zenbatekoa den jakin dezakegu, baita EAEko Administrazio osoaren (Eusko Jaurlaritza + aldundiak + udalak) zorraren zenbatekoa ere.

Foru-aldundiek 226 milioi euroko zorra jaulki zuten 2023an (aurreko ekitaldian baino % 21,1 gutxiago), eta hori guztia Bizkaiko Foru Aldundiaren aldetik (Arabak eta Gipuzkoak ez zuten zorrik jaulki urte hartan). Horrez gain, 316 milioi euroko balioan amortizatu zuten, aurreko ekitaldian baino % 55,2 gehiago. Amortizatutako kopurutik 184,5 milioi Bizkaiko Foru Aldundiari zegozkion; 227,6 Gipuzkoakoari, eta gainerako 78,2 milioiak Arabako Foru Aldundiari. Aldundien zorraren saldo bizia (2.278,7 milioi) % 10,4 txikitu zen aurreko urtekoaren aldean. BPGd-arekiko erlazioak, berriz, hala egin zuen: 2022an % 2,9 izan zen eta 2023an % 2,5.

Estatistika horrek erakusten du 2023an EAEko udalek guztira 79,5 milioi euroko zorra jaulki zutela, eta 40,2 amortizatu zutela; beraz, ekitaldiaren amaieran, zorra 27,5 milioi euro handitu zen, 297,7 milioi euroraino.

Guztira hartuta, EAEko administrazio publiko guztiek (Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek), 2023ko ekitaldian, 12.847,1 milioi euroko zor bizia izan zuten urtearen amaieran (hau da, 2022an baino % 2,3 gutxiago). Zenbateko hori aipatutako urteko BPGd-aren % 13,9 izan zen (2022an, aldiz, % 15,2).

I.4.4. GRAFIKOA. EAE-KO ADMINISTRAZIOEN FINANTZA-ZORRA (MILA EURO).

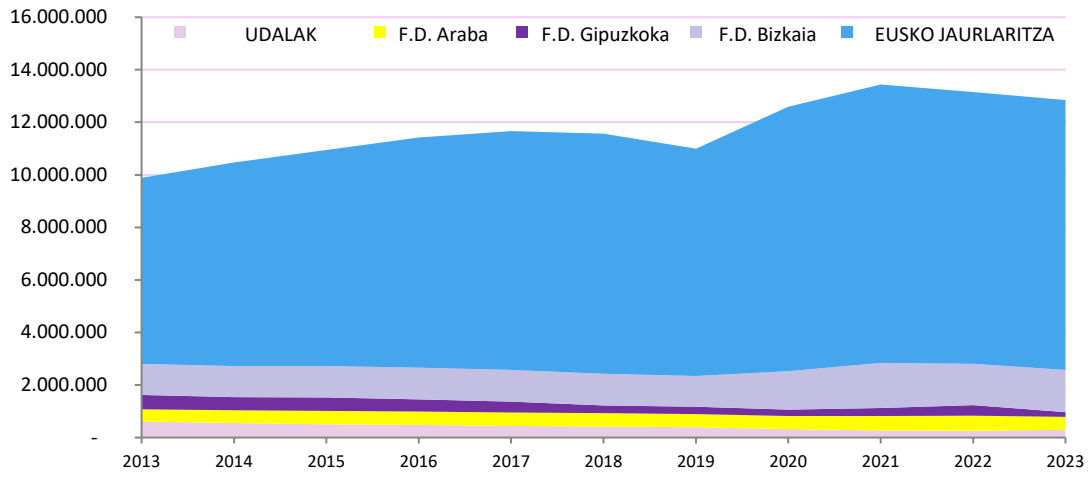

Iturria: EUSTAT. Sektore Publikoaren Aurrekontuen Estatistika.

Guztizko zorraren % 79,9 Eusko Jaurlaritzari zegokion, % 12,5 Bizkaiko Foru Aldundiari, % 3,8 Arabakoari eta % 1,4 Gipuzkoako Foru Aldundiari. Gainerakoa, 297,7 milioi euro, hain zuzen, EAEko udalen finantza-zorrari zegokion, eta EAEko administrazioen zor osoaren % 2,3 zen.

4.5. TRANSFERENTZIA INSTITUZIONALAK

EAEk bere jarduera finantzatzeko sistema berezia dauka; zergarik gehienak biltzeko gaitasuna du. Kupoa deritzonaren bidez EAEk jaso ez dituen eskumenetan, estatuaren gastuak ordaintzen laguntzen du. EAEren eskumenen banaketaren barruan, zerga-bilketa lurralde historiko bakoitzeko Foru Aldundiek egiten dute batez ere. Eusko Jaurlaritzaren finantzazioan laguntzen dute, ekarpenen bidez. Udalek ere zerga-bilketa egiten dute.

EAEko administrazio publikoek lortzen dituzten baliabide propioez gain, Europar Batasunetik eta Estatutik ere hainbat funts jasotzen dituzte: BEZaren bidez eta zerga berezien bidez bildutako dirua egokitzeko, Foru Aldundiek eta Udalek zerga ez itunduetan duten partaidetzagatik; kirol eta ongintzako elkarrekiko apustuetatik eta Estatuko Loteria eta Apustuen Erakunde Nazionaletik bildutako diruaren partaidetzagatik, eta Estatuko administrazioek eta erakunde autonomoek egiten dituzten eta akordioen ondorioz.

Lehenik eta behin, ***Foru Aldundiek Eusko Jaurlaritzari egiten dizkioten ekarpenak*** aipatu behar ditugu, handiak baitira. Baliabideak banatzeko metodologia Ekarpenen Legean jasota dago. Hamabost egunean behin foru-aldundiek biltzen dituzten zerga itunduetatik zein zati transferitu behar dioten Aldundiek Eusko Jaurlaritzari erabakitzen du Legeak, gastu komunak ordaintzeko ekarpen gisa (horrela, Eusko Jaurlaritzak jasotzen dituen diru-sarreren % 90 baino gehiago ekarpen horietatik datoz).

I.4.13. KOADROA. FORU ALDUNDIEK EAEko ERAKUNDE KOMUNEI EGITEN DIZKIETEN EKARPENEN BILAKAERA. EUROAK, MILAKOTAN.

KONTZEPTUA	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	ALDAKUNTZA (%) 23/24	ALDAKUNTZA (%) 24/25
EKARPEN OROKORRA	9.633.564	8.561.419	10.203.963	11.091.024	11.615.393	11.810.213	13.194.455	1,7	11,7
EKARPEN ESPEZIFIKOAK	738.100	656.394	625.790	507.730	459.467	475.479	576.180	3,5	21,2
EAE, GUZTIRA	**10.371.664**	**9.217.813**	**10.829.753**	**11.598.754**	**12.074.860**	**12.285.692**	**13.770.636**	**1,7**	**12,1**
ARABAREN EKARPENA	1.698.879	1.499.738	1.756.586	1.874.359	1.938.015	1.949.739	2.208.810	0,6	13,3
BIZKAIAREN EKARPENA	5.228.356	4.644.856	5.446.283	5.844.612	6.102.634	6.203.046	6.936.269	1,6	11,8
GIPUZKOAREN EKARPENA	3.444.429	3.073.219	3.626.884	3.879.783	4.034.211	4.132.907	4.625.556	2,4	11,9
ARABAREN %	16,38	16,27	16,22	16,16	16,05	15,87	16,04		
BIZKAIAREN %	50,41	50,39	50,29	50,39	50,54	50,49	50,37		
GIPUZKOAREN %	33,21	33,34	33,49	33,45	33,41	33,64	33,59		

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.

2025ean, ekarpen horiek 13.770,6 milioi eurokoak izan ziren, 2024an baino % 12,1 gehiago eta hasierako aurrekontuan baino 570,6 milioi gehiago. 2022-2026 [33] denboraldiko berrikuntzen artean, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak hainbat aldaketa erabaki zituen baliabideak banatzeko eta aldundien ekarpenak zehazteko. Haien artean, nabarmentzekoak dira banaketa bertikaleko koefizientea % 70,04tik % 70,81era igo dela eta Egokitzapenerako Funts Orokorrean aldaketak izan direla, 2007-2011[34] aldian ez bezala, 2022-2026 aldian bi tarte bereizitan egituratuko baita. Egokitzapenerako Funts Orokorraren gehieneko zenbateko bateratua EAEko erakundeen artean banatu beharreko baliabideen % 1,45 da (% 1 aurreko aldirako).

Bigarrenik, 2021ean asko handitu ziren ***Estatuak EAEri egindako transferentziak*** (+% 95,2). Horren arrazoia da gure autonomia-erkidegoari esleitutako COVID-19aren ziozko ezohiko funtsaren zuzkidura (664,5 milioi euro), Next Generation programaren bidez pandemiaren eraginari aurre egiteko xedez Europar Batasunak —Espainiako Gobernuaren bidez— autonomia-erkidegoei emandako laguntzen baitan. 2022an, Estatuaren transferentzia horiek 718,7 milioi

[33] *4/2021 Legea, urriaren 7koa, Baliabideak banatzeko eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko 2022-2026 aldian aplikatuko den metodologiari buruzkoa.*

[34] *2/2007 Legea, martxoaren 23koa, Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Antonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko 2007-2011 aldian aplikatuko den metodologiari buruzkoa (2021eko abenduaren 31ra arte indarrean).*

eurokoak (-% 45,3) izan ziren, eta 2023an 748,2 milioi eurokoak (+% 4,1), eta haietatik 288,6 milioi euro pandemiaren eraginari aurre egiteko programa horri zegozkion.

Bestalde, **Europar Batasunaren funtsetatik datozen dirulaguntzak** aurrekontu-konpromisoen arabera gauzatzen dira. Dirulaguntza horiek aurrerakin gisa edo behin betiko ordainketa gisa jaso daitezke, kasuan kasu araututa dagoenaren arabera. 2023an, informazioa dugun azken urtean, % 47,7 murriztu ziren, eta 163,1 milioi eurora iritsi ziren.

Partida nagusia NBEF Nekazaritza Bermatzeko Europako Funtsari zegokion (2007an sortu zen LGENF Landa Garapenerako Europako Nekazaritza Funtsarekin batera, nekazaritzarako Europako laguntzak kudeatzeko), 53,4 milioi eurorekin, eta, ondoren, EGEF (Eskualde Garapeneko Europako Funtsa), 47,7 milioi eurorekin. Bien artean (EGEF eta NBEF) Europar Batasunetik datozen funtsen % 61,9 osatzen dute. Funtsen bolumena kontuan hartuta, hirugarrenik, EGIFren (Europako Gizarte Funtsa) partida dago; 2023an, 43,4 milioi eurokoa zen (aurreko urtean, 12,9 milioi euro), hau da, Europako funtsetatik jasotako dirulaguntzen % 26,6.

I.4.14. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAK LIKIDATUTAKO DIRU-SARRERAK, JATORRIAREN ARABERA. EUROAK, MILAKOTAN

	2020	2021	2022	2023	BANAK ETA 2023 (%)	2021/2022 ALD. (%)	2022/2023 ALD. (%)
1. FORU-ALDUNDIEN EKARPENAK	**9.217.812**	**10.829.753**	**11.598.754**	**12.074.860**	86,2	7,1	4,1
. EKARPEN OROKORRA	8.561.419	10.203.963	11.091.024	11.615.393	82,9	8,7	4,7
. BERARIAZKO EKARPENAK	656.393	625.790	507.730	459.468	3,3	-18,9	-9,5
2. ERAKUNDEEN BESTE DIRU-SARRERA BATZUK	**766.281**	**1.533.653**	**1.030.655**	**911.333**	6,5	-32,8	-11,6
. EAEKO ERAKUNDEEN TRANSFERENTZIAK	-	11	32	42	0,0	190,9	31,3
. ESTATUAREN TRANSFERENTZIAK	673.675	1.314.738	718.718	748.190	5,3	-45,3	4,1
. EUROPAR BATASUNAREN FUNTSAK, GUZTIRA:	92.606	218.905	311.906	163.102	1,2	42,5	-47,7
- EGIF	*5.215*	*24.817*	*12.855*	*43.386*	0,3	-48,2	237,5
- EGEF	*6.270*	*116.963*	*213.535*	*47.690*	0,3	82,6	-77,7
- LGENF	*17.977*	*13.751*	*12.420*	*8.915*	0,1	-9,7	-28,2
- NBEF	*51.976*	*55.296*	*56.530*	*53.348*	0,4	2,2	-5,6
- FEMP	*9.901*	*6.700*	*14.975*	*9.024*	0,1	123,5	-39,7
- BESTE FUNTS BATZUK	*1.267*	*1.378*	*1.591*	*739*	0,0	15,5	-53,6
3. BESTE BALIABIDE BATZUK	**2.338.049**	**1.437.916**	**783.275**	**1.029.787**	7,3	-45,5	31,5
- ZOR PUBLIKOA	2.092.610	1.165.110	496.615	694.421	5,0	-57,4	39,8
- ZEHARKAKO ZERGAK	2.364	3.149	3.757	3.873	0,0	19,3	3,1
- ONDARE-SARRERAK	26.950	1.765	164	111.352	0,8	-90,7	67.797,6
- INBERTSIO ERREALAK BESTERENTZEA	1	2.866	983	2.934	0,0	-65,7	198,5
- BESTE TRANSFERENTZIA BATZUK	28.978	22.758	19.194	2.832	0,0	-15,7	-85,2
- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA	48.606	73.533	29.063	15.650	0,1	-60,5	-46,2
- TASA ETA PREZIO PUBLIKOAK	138.540	168.735	233.499	198.726	1,4	38,4	-14,9
DIRU-SARRERAK, GUZTIRA	**12.322.142**	**13.801.322**	**13.404.922**	**14.015.980**	100,0	-2,9	4,6

Iturria: ZERGA KOORDINAZIORAKO ORGANOA. Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2023.

Beste partida interesgarri bat ***Estaturako kupoa*** da. Kupoaren zenbateko likidoa, Kupoaren Bost Urteko Legearen bidez urtero zehazten dena, 2025. urtean (behin-behineko likidazioen arabera) 1.059,7 milioi eurokoa izan zen. 2024. urtearen aldean % 3,8 gutxitu zen.

I.4.15. KOADROA. EAE-K ESTATUARI ORDAINDUTAKO KUPOAREN BILAKAERA. EUROAK, MILAKOTAN.

	2022	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
SARTUTAKO KUPOA	1.001.223	1.359.805	1.181.591	1.144.641	-13,1	-3,1
KONPENTSAZIOAK*	-73.342	-66.200	-80.227	-84.909	21,2	5,8
ORDAINDUTAKO KUPOA	**927.881**	**1.293.605**	**1.101.364**	**1.059.731**	**-14,9**	**-3,8**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.
**** Finantza-konpentsazioak fabrikazioaren gaineko zerga bereziengatik.***

Amaitzeko, Estatuari egiten zaizkion ordainketa horiek ez ezik, zenbait zenbateko ere jasotzen dira; haietatik nabarmenena da ***Balio Erantsiaren gaineko Zergaren doikuntza, barne merkatuan eta inportazioetan*** (azken hori Estatuko Ogasunak soilik egiten du) ***egindako eragiketengatik***. Doikuntza hori Estatuko administrazioen eta EAEko administrazioaren arteko finantza-doikuntza da, zerga-administrazioen artean zerga-bilketa teorikoak eta errealak egokitu beharra dagoelako, zerga-administrazio horiek beren lurraldean jarduten baitute muga fiskalik gabeko espazio batean. Doikuntza horiei zerga bereziei dagozkienak erantsi zitzaizkien 1997. urtean. Zerga berezi horiek beharrezkoak

dira distortsioa zuzentzeko, zerga horiek kargatzen dituzten produktuak fabrikatu diren lurraldetik kanpo kontsumitzen baitira.

2023an (informazioa duen azken urtea) BEZagatiko doikuntza 2.488,9 milioi eurokoa izan zen EAEn. Kopuru hori % 8,2 gutxitu zen 2022. urtekoarekin alderatuta. Partida horretan, % 65,3 aduanetako diru-bilketaren egokitzapenari dagokio, eta gainerako % 34,7 barne-eragiketei. Lurralde-banaketa urtero egiten da, koefiziente horizontalen arabera.

I.4.5. GRAFIKOA. EGOKITZAPENAREN BILAKAERA BEZ-AREN ARABERA, LURRALDEKA. MILA EURO.

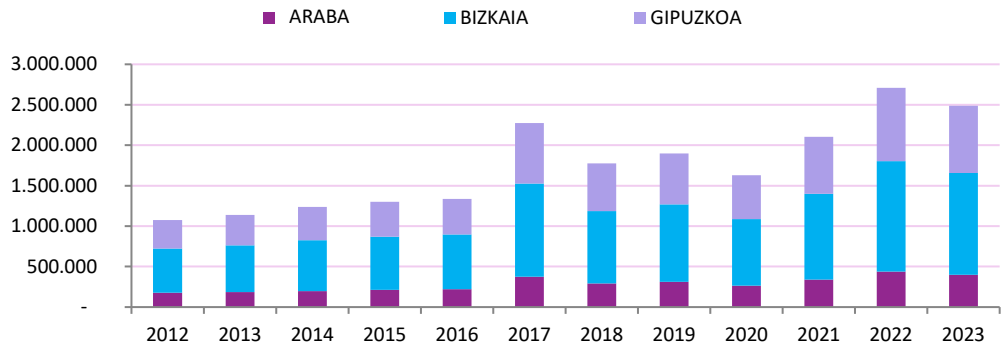

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Zerga Koordinaziorako Organoa.

4.6. ENPLEGUA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN[35]

EAEko administrazio publikoek 148.810 enplegatu zituzten 2025eko urtarrilaren 1ean[36], EUSTATen "***Administrazio Publikoen Direktorioaren***" arabera. Hau da, aurreko urtean baino % 0,2 gutxiago eta EAEn 2025eko lehenengo hiruhilekoan lan egiten zuten guztien % 15 (% 15,1 2024an), BJAren okupazioari buruzko kopuruak kontuan hartuz gero.

Datu horietan ez da sartzen Estatuko administrazioko eta Gizarte Segurantzako langileen multzoa, baina Lurralde Politika eta Memoria Demokratikoko Ministerioak, 2025eko urtarrileko estatistika-aldizkarian kalkulatu zuen EAEn 9.027 pertsona zeudela lanean Estatuko administrazio publikoan (haietatik 4.008 Estatuko administrazio nagusian eta 5.019 "beste batzuk" kategorian, hau da, nagusiki estatuko segurtasun- eta indar-kidegoetan). Zifra biak batzen baditugu, lanpostu publikoak, 2025a hastean, 157.837 inguru lirateke (aurreko urtean baino -% 0,3). Edozelan ere, zenbatespen bat baino ez da zenbateko hori, erreferentzia-data eta metodologia desberdinak erabili baitira[37].

EUSTATen kopuruak berriz ere aztertuta, 2025eko urtarrilean ziren 148.810 enplegatu publikoetatik % 64,9 EAEko administraziokoa zen, % 19,1 toki-erakundeetakoa, % 8,7 foru-aldundietakoa eta gainerako % 7,4 unibertsitate, fundazio eta beste erakunde publiko batzuetakoa.

I.4.16. KOADROA. EAE-KO ADMINISTRAZIOETAKO ENPLEGATUEN BILAKAERA URTARRILAREN 1EAN 2020-2025eko DATUAK.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
EUSKO JAURLARITZA ETA MENDEKO ERAKUNDEAK*	90.374	92.887	96.253	96.122	97.765	96.605	1,7	-1,2
FORU-ALDUNDIAK ETA MENDEKO ERAKUNDEAK*	11.708	11.947	12.225	12.268	12.665	12879	3,2	1,7
TOKI-ERAKUNDEAK ETA MENDEKO ERAKUNDEAK*	27.170	26.826	27.054	27.336	27.783	28.378	1,6	2,1
GAINERAKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	10.633	10.866	11.104	11.242	10.891	10.948	-3,1	0,5
GUZTIRA	**139.885**	**142.526**	**146.636**	**146.968**	**149.104**	**148.810**	**1,5**	**-0,2**

Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.
**** Mendeko erakundeak***

[35] *Gogora ekarri nahi dugu "IV. EAEko enplegua eta lan-harremanak" kapituluak Euskadiko enplegu publikoa aztertzen duela berariazko apartatu batean.*

[36] *Lanaldi osoko langile landun baliokideak.*

[37] *Ministerioaren datuek egonkorra deritzon plantilla zenbatesten dute, 6 hiletik beherako aldi baterako kontratuak baztertuta.*

2024ko urtarrilean, Euskal Administrazioetako lanpostuen kopuruak % 0,2 egin zuen behera (294 langile gutxiago): Jaurlaritzan bakarrik egin zuen behera (-% 1,2; 1.160 langile gutxiago), eta gora foru-aldundietan (214 pertsona gehiago, +% 1,7) eta toki-erakundeetan (595 gehiago, +% 2,1).

Bestalde, funtzionarioak langile guztien % 69,8 ziren (+5,2 puntu 2024arekin alderatuta), % 29,2 langile lan-kontratudunak ziren (-5,3 puntu), kasu bietan Osakidetzaren estatutupeko langileak barne, eta % 1 goi-karguak ziren (aurreko urteetako ratio bera). Gainera, langile finkoak (funtzionarioak, lan-kontratudunak eta estatutupekoak) langileen % 61,1 ziren (2024an baino +3,9 puntu gehiago), % 21,7 bitarteko funtzionarioak (+1,4 puntu) eta % 16,2 aldi baterako lan-kontratudunak (-5,4 puntu). Hala, bitartekotasun eta behin-behinekotasunaren maila % 37,9koa izan zen (% 41,9koa aurreko urtean).

I.4.17. KOADROA. EUSKAL ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO ENPLEGATUAK, ARAU-ESPARRUAREN ARABERA. 2025-01-01eko DATUAK.

	2024	2025					
		EUSKO JAURLARITZA ETA MENDEKO ERAKUNDEAK	FORU-ALDUNDIAK ETA MENDEKO ERAKUNDEAK	TOKI-ERAKUNDEAK ETA MENDEKO ERAKUNDEAK*	GAINERAKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	GUZTIRA	BANAKETA BERTIKALA (%)
GOI-KARGUAK	1.420	331	217	728	180	1.456	1,0
FUNTZIONARIOAK	96.304	75.756	8.104	17.028	2.993	103.881	69,8
- FINKOAK	66.107	54.271	5.028	10.222	2.051	71.572	48,1
- BITARTEKOAK	30.197	21.485	3.076	6.806	942	32.309	21,7
LAN-KONTRATUDUNAK	51.380	20.518	4.558	10.622	7.775	43.473	29,2
- FINKOAK	19.169	7.038	2.695	6.012	3.673	19.418	13,0
- ALDI BATERAKOAK	32.211	13.480	1.863	4.610	4.102	24.055	16,2
GUZTIRA	**149.104**	**96.605**	**12.879**	**28.378**	**10.948**	**148.810**	**100,0**

Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.

Sexuari dagokionez, 2025eko urtarrilaren 1ean, euskal administrazio publikoetako enplegatu guztien % 35,8 gizonezkoak ziren, eta emakumeak % 64,2 (aurreko urteko proportzio bera). Emakumeen nagusitasun hori areagotu egin da azken urteetan. Hala, 2015etik aurrera emakumeen kopurua % 18,9 hazi da, eta gizonena, berriz, % 6,3 (guztira % 14,1 handitu da). Horrela, emakumeek 2,6 puntu irabazi dituzte guztizkoarekiko.

Feminizazio-tasa hori bereziki handia da Eusko Jaurlaritzan eta haren mendeko erakundeetan, emakumeen ehunekoa % 70,2 baita. Foru-aldundietan emakumeen kopurua % 60,2 da, eta toki-erakundeetan, azkenik, gizonen eta emakumeen kopurua nahiko berdinduta dago: Emakumeak % 50,3 eta gizonak % 49,7.

I.4.6. GRAFIKOA. EUSKAL ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO ENPLEGATUEN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA. URTARRILAREN 1EKO DATUAK.

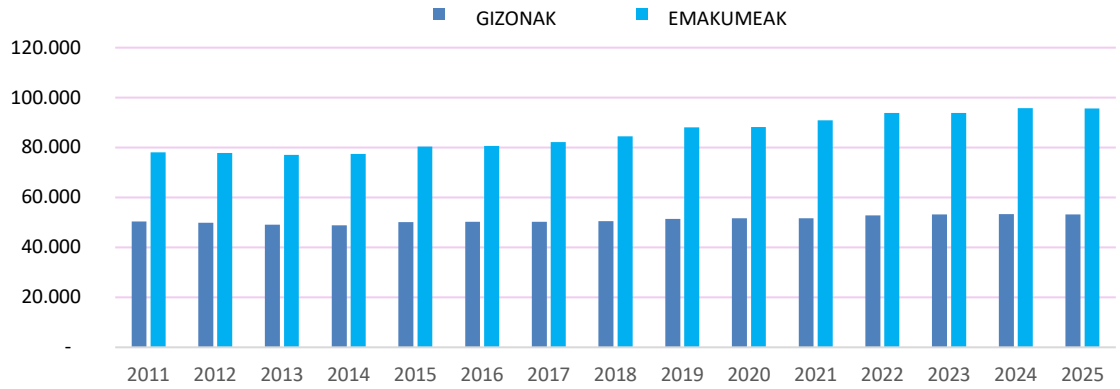

Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.

ITURRIAK

1. **BOE.** 4/2021 Legea, urriaren 7koa, Baliabideak banatzeko eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko 2022-2026 aldian aplikatuko den metodologiari buruzkoa. Estatuko Aldizkari Ofiziala, 2021eko azaroaren 5ekoa, 265. zk.
2. **EUSTAT (2025)**. Administrazio Publikoen Direktorioa. 2025-01-01eko datuak
3. **EUSTAT (2025)**. Sektore Publikoaren Aurrekontuen Estatistika 2023
4. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2024)**. 2025erako EAEko aurrekontu orokorrei buruzko lege-proiektuaren genero-inpaktuari buruzko txostena. 2024ko urriaren 24a
5. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2025)**. Euskadiko bonu jasangarrien ekonomia-, ingurumen- eta gizarte-inpaktua (2023)
6. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2026)**. Zerga Koordinaziorako Organoa. Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2023
7. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2026)**. Zerga itunduen bilketa-zifrak. 2025eko abendua
8. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2026)**. Foru-aldundien kupoari eta ekarpenei buruzko datuak (2025)
9. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2025)**. Aurrekontu-likidazioak. 2024ko abenduko datuak.
10. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2025)**. Aurrekontu gauzatzearen estatistika. 2024ko IV. hiruhilekoa
11. **OGASUNEKO ETA FUNTZIO PUBLIKOKO MINISTERIOA (2026)**. Autonomia-erkidegoen defizit-zifrak 2025ean (behin-behinekoak).
12. **LURRALDE POLITIKAKO ETA MEMORIA DEMOKRATIKOKO MINISTERIOA (2025)**. Administrazio Publikoen Zerbitzuko Langileen Buletin Estatistikoa. 2025eko urtarrila

5. GIZARTE-EKONOMIA EAEN[38]

Kontabilitate Nazionalak, Gizarte-Ekonomiaren barruan, bi zati handi bereizten ditu: a) merkatuarena edo enpresarena eta b) merkatukoak ez diren ekoizleena, "*hirugarren sektorea*" ere esaten zaiona.[39]

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak, *Gizarte Ekonomiaren Estatistika* eta *Gizarte Ekonomiaren Sailarteko 2021-2024 Plan Estrategikoa* dokumentuetan, sailkapen bat egiten du, eta "gizarte-ekonomiaren forma klasikoak" eta "gizarte-ekonomiaren beste forma batzuk" bereizten ditu.

- Gizarte-ekonomiaren forma klasikoak (GEFK): sozietate kooperatiboak eta lan-sozietateak.
- Gizarte-ekonomiaren beste forma batzuk (GEBF): fundazioak, onura publikoko elkarteak, laneratzeko enpresak, enplegurako zentro bereziak, eraldaketarako nekazaritza-sozietateak, arrantzaleen kofradiak eta borondatezko gizarte-aurreikuspeneko erakundeak.

EAEko Memoria sozioekonomikoa bi urtez behin aurkezten ditu, Eusko Jaurlaritzak egiten duen *Gizarte-ekonomiaren estatistikarekin* batera, estatistika-eragiketa horren emaitza nagusiak eta autonomia-erkidegoen arteko konparazio labur bat, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren datuekin. Era berean, Eusko Jaurlaritzaren gizarte-ekonomiarako laguntza lerroak berrikusten dira.

Memoria horren 2024ko edizioak puntu horiek garatu zituen eskuragarri zegoen azken informazioarekin, eta hura helarazten dugu irakurtzeko.

GRÁFICO I.5.1. EVOLUCIÓN DEL PESO DE LA ECONOMÍA SOCIAL EN LA CAPV

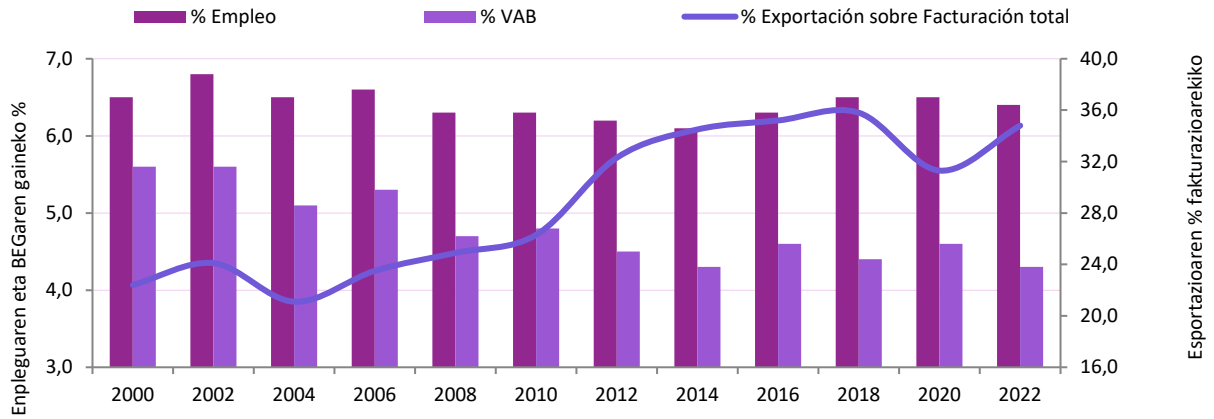

Fuente: GOBIERNO VASCO. Estadística de la Economía Social. Elaboración propia.

[38] *Gizarte Ekonomiari buruzko martxoaren 29ko 5/2011 Estatu Legea mugarria izan zen. Haren arabera, gizarte ekonomiaren erakunde dira "kooperatibak, mutualitateak, fundazioak eta jarduera ekonomikoa garatzen duten elkarteak, lan-sozietateak, laneratzeko enpresak, enplegu-zentro bereziak, arrantzaleen kofradiak, eraldaketako nekazaritza-sozietateak", eta baita jarduera ekonomikoa eta enpresakoa egiten duten erakundeak ere, betiere, haien funtzionamenduak arauaren 4. artikuluan bildutako printzipio-multzoari erantzuten badie. Printzipio horiek honakoak dira:*

a) Pertsonak eta gizarte-xedea gailendu egingo zaizkio kapitalari; horretarako, kudeaketa autonomo eta gardena, demokratikoa eta parte-hartzailea egingo da, eta erabakiak hartzerakoan pertsonak eta horiek erakundeari eskaini dizkioten lana edo zerbitzuak zein gizarte-xedea gehiago hartuko dira kontuan sozietatearen kapitalari egindako ekarpenak baino.

b) Jarduera ekonomikoaren bidez lortutako emaitzak batez ere egindako lana eta zerbitzua zein bazkide edo kideek egindako jarduera kontuan hartuta aplikatzea, edo erakundearen gizarte-xedean aplikatzea.

c) Erakunde barruko eta gizartearekiko elkartasuna sustatzea, tokiko garapenarekiko, gizon eta emakumeen arteko aukera berdintasunarekiko, gizarte-kohesioarekiko, gizarte-bazterkeria jasateko arriskua duten pertsonen gizarteratzearekiko, kalitatezko enplegu egonkorra sortzearekiko, bizitza pertsonala, familia-bizitza eta lan-bizitza uztartzeko eta iraunkortasunarekiko konpromisoa bultzatze aldera.

d) Botere publikoekiko mendekotasunik eza.

[39] *Horrela, merkatu edo enpresako gizarte ekonomia, funtsean, kooperatibek eta lan sozietateek eta mutuek eta mutualitateek osatuko lukete. Bestalde, merkatukoa ez den gizarte-ekonomia, batez ere, elkarteek eta fundazioek osatzen dute. Beste forma juridiko batzuk dauzkaten erakundeak ere egon litezke. Kontabilitate nazionalean ezarritako irizpideen arabera, merkatuz kanpoko ekoizleak diren gizarte-ekonomiako erakundeek osatzen dute, hau da, beren ekoizpena batez ere dohainik edo prezio ekonomikoki ez-esanguratsuetan hornitzen dituzten erakundeek osatzen dute.*

6. "NEXT GENERATION EU" (NGEU) EUROPAKO FUNTSAK: SUSPERTZE ETA ERRESILIENTZIA MEKANISMOA (SEM)

COVID-19aren pandemiak aldatu egin zituen EBren eta Batasuneko kide guztien hurrengo urteetako aurreikuspen ekonomikoak, baina Estatu guztiak ez dira modu berean kaltetu, eta ez dituzte eskura baliabide berberak ondorioei aurre egiteko eta susperraldia bultzatzeko. Egiaztapen horrek agerian uzten du merkatu bakarraren berdintasun-baldintzak hausteko eta Batasuneko kideen arteko desadostasun ekonomikoak areagotzeko arriskua dagoela, eta suspertzeko funts espezifikoa ezartzeko adostasuna ahalbidetu duen funtsezko argudioa bihurtu da.

Hori horrela, 2020ko uztailaren 17tik 21era bitartean egindako bileran, Europako Kontseiluak akordio politiko historikoa lortu zuen azkenean, Europako Batzordeak proposatutako irismen handiko neurri-sorta bati buruz, 2021-2027 aldirako Erkidegoko aurrekontuek izango dituzten finantza-aurreikuspenekin lotuta. Europako suspertze-tresna da, *NextGenerationEU* izenekoa, 750.000 milioi eurokoa, eta haren zati nagusia, 672.500 milioi euro, **Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoari (SEM)** dagokio.

Laguntza lortzeko, Estatu kideek ***suspertze eta erresilientzia plan nazionalak*** egin zituzten, erreformen eta inbertsioen programa azaltzeko.

2021eko uztailaren 13an, Europako erakundeek, ECOFIN Kontseiluaren bidez, **Espainiako Erresumaren Suspertze, Eraldatze eta Erresilientzia Plana** onetsi zuten. Plan horrek 140.000 milioi euroraino emango dizkio Espainiari transferentzia eta kredituetan 2021-2026 aldian.

Plana ***zeharkako lau ardatzen*** inguruan dago egituratuta. Ardatz horiek ekonomia osoaren eraldaketa egituratuko dute, eta erabat lerrokatuta daude EBren agenda estrategikoekin, 2030 Agendarekin eta Nazio Batuen GJHekin: trantsizio ekologikoa, eraldaketa digitala, genero-berdintasuna eta gizarte- eta lurralde-kohesioa.

Lau ardatz horiek ***hamar palanka-politikatan eta 30 osagaitan*** zehazten dira, eta 2023ra begirako erreformen eta inbertsioen programa garrantzitsua egituratzen dute lehenengo fasean. Osagai bakoitzak erronka edo helburu zehatz bat du ardatz, eta helburu horiek lortzen edo erronkak gainditzen laguntzen duten erreformak eta inbertsioak barne hartzen ditu, modu koherente eta osagarrian. Horietarako guztietarako, hauek identifikatzen dira: tarteko jomugak eta mugarriak, espero diren emaitzak, onuradunen kopurua eta elementu bakoitzaren kostu xehatua.

I. PALANKA. Hiri- eta landa-agenda, despopulazioaren aurkako borroka eta nekazaritzaren garapena	1. osagaia: Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiri- eta metropoli-inguruneetan 2. osagaia: Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana 3. osagaia: Nekazaritzako elikagaien eta arrantzaren sistemaren ingurumen-eraldaketa eta eraldaketa digitala
PALANKA II Azpiegitura eta ekosistema erresilienteak	4. osagaia: Ekosistemak eta horien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea 5. osagaia: Itsasertza eta ur-baliabideak babestea 6. osagaia: Mugikortasun jasangarria, segurua eta konektatua
III. PALANKA. Trantsizio energetiko bidezkoa eta inklusiboa	7. osagaia: Energia berriztagarriak hedatzea eta integratzea 8. osagaia: Azpiegitura elektrikoak, sare adimendunen sustapena eta malgutasunaren eta biltegiratzearen hedapena 9. osagaia: Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala 10. osagaia: Bidezko Trantsizio Estrategia
PALANKA IV. XXI. menderako Administrazioa	11. osagaia: Administrazio publikoak modernizazioa
PALANKA V. Industria-sarea eta ETEak modernizatzea eta digitalizatzea, turismoa berreskuratzea eta Espainia nazio bultzatzailea bultzatzea	12. osagaia: Espainiako Industria Politika 2030 13. osagaia: ETEak bultzatzea 14. osagaia: Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana 15. osagaia: Konektibitate digitala, zibersegurtasuna bultzatzea eta 5G hedatzea
PALANKA VI. Zientziaren eta berrikuntzaren aldeko ituna. Osasun Sistema Nazionalaren gaitasunak indartzea	16. osagaia: Adimen Artifizialaren Estrategia Nazionala 17. osagaia: Zientzia, teknologia eta berrikuntza barne hartzen dituen sistema nazionalaren gaitasunak sendotzea eta erakundeak eraberritzea. 18. osagaia: Osasun Sistema Nazionalaren gaitasunak berritzea eta handitzea
PALANKA VII. Hezkuntza eta ezagutza, etengabeko prestakuntza eta gaitasunen garapena	19. osagaia: Gaitasun Digitalen Plan Nazionala (*digital skills*) 20. osagaia: Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa 21. osagaia: Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0-3 urte bitarteko hezkuntza goiztiarra barne

PALANKA VIII. Zainketen ekonomia berria eta enplegu-politikak	22. osagaia: Zainketen ekonomiarako talka-plana egitea eta gizarteratze-politikak indartzea 23. osagaia: Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak
PALANKA IX. Kulturaren eta kirolaren industria bultzatzea	24. osagaia: Kultura-industriaren balioa handitzea 25. osagaia: Espainia, Europako ikus-entzunezkoen hub-a (Spain AVS Hub) 26. osagaia: Kirol-sektorea sustatzeko plana
PALANKA X. Zerga-sistema modernizatzea hazkunde inklusibo eta jasangarria lortzeko	27. osagaia: Iruzur fiskala prebenitzeko eta borrokatzeko neurriak eta jarduketak 28. osagaia: Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea 29. osagaia: Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea 30. osagaia: Pentsio-sistema publikoaren epe luzerako iraunkortasuna, Toledoko Itunaren esparruan

6.1. ESPAINIAKO SUSPERTZE, ERALDATZE ETA ERRESILIENTZIA PLANAK 2025EKO MAIATZERA ARTE IZAN DUEN GAUZATZEA

Espainiako Gobernuaren Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren “Suspertze Plana betearazteari buruzko V. txostenak”, 2025eko maiatzaren 31ra arteko datuekin, alderdi hauek nabarmentzen ditu:

- Espainiak kudeatzen du EBko funtsen bigarren esleipen handiena, eta gertaera garrantzitsu eta helburu gehien bete dituen bigarren herrialdea da. Bosgarren ordainketaren ebaluazioa amaitzen denean mantenduko den lidergo postua da.

- 2025eko maiatzaren 31n argitaratu ziren Suspertze Planaren funtsen kontura finantzatutako deialdiak; guztizko zenbatekoa 79.195 milioi euro baino handiagoa zen. Zifra hau, praktikoki, esleitutako transferentzia guztien baliokidea da. Estatuko Administrazio Orokorrak 47.488 milioi euroko deialdiak egin ditu (% 59,5). Autonomia erkidegoek eta tokiko entitateek, berriz, gainerako 31.707 milioi euroei dagozkien deialdiak egin dituzte

- Aipatutako datara arte 53.646 milioi euroko funtsak esleitu ziren, eta zenbateko horren % 40 baino gehiago ETEei zuzendu zitzaien. Esleipena ebatzita zuten funts guztiei dagokienez, 33.000 milioi euro zegozkion Estatuko Administrazio Orokorrari eta 20.600 euro, berriz, autonomia-erkidegoei.

I.6.1 GRAFIKOA. SUSPERTZE PLANEKO FUNTSAK 2025EKO MAIATZAREN 31N GAUZATZEA

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa

- Planaren palanken arabera egindako funtsen banaketa aztertzen badugu, ikusiko dugu industria-sarearen modernizazioak baliabideen % 24,5 jaso duela eta hiri- nahiz landa-garapenak, berriz, % 20,6. Horrek erakusten du lehentasuna ematen zaiola ekonomiaren lehiakortasuna eta jasangarritasun-helburuak bateragarri egiteari. Planaren funtsen onuradun nagusiak enpresak dira, ebatzitako funts guztien bi heren adjudikatu baitzaizkie.

I.6.2 GRAFIKOA. PALANKAGATIK ETA ADJUDIKAZIODUN-MOTAGAREN ARABERA EBATZITAKO DEIALDIAK 2025EKO MAIATZAREN 31N

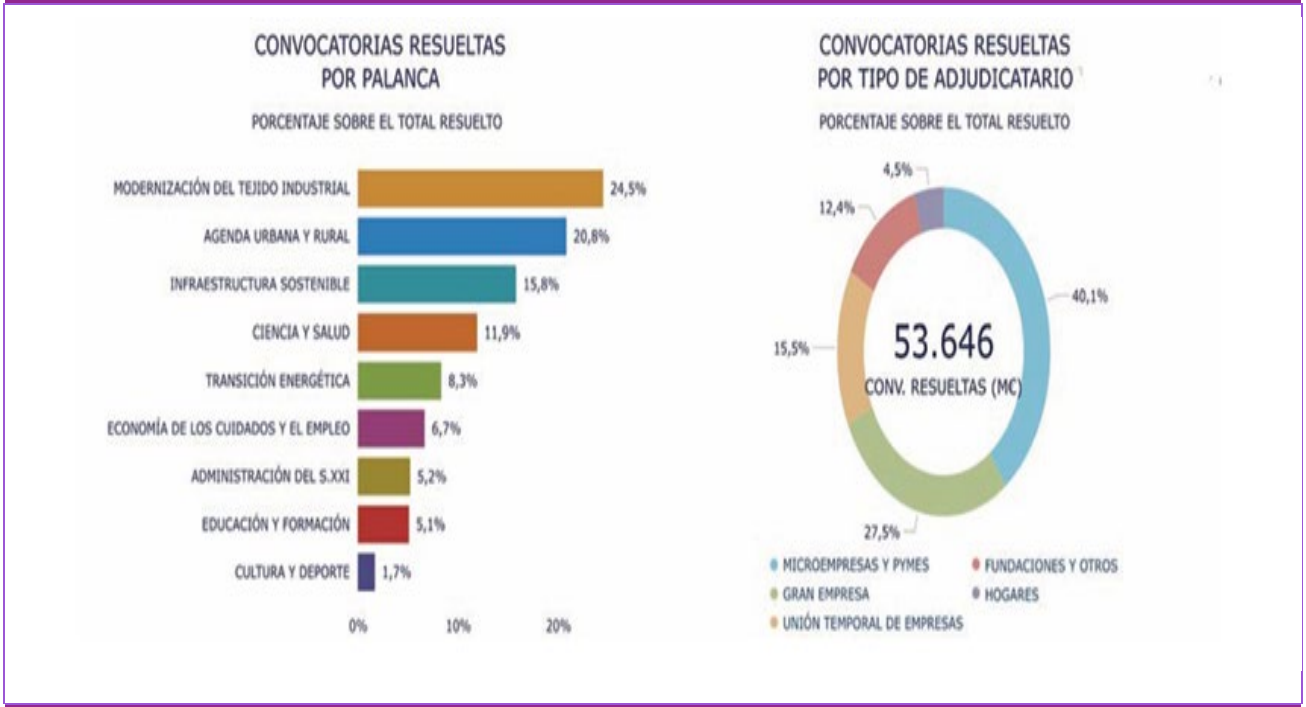

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa

- Funtsak eskualde guztietan banatzen dira; hala, lurraldeetako entitateek funtsezko eginkizuna dute horien gauzatzean

  2025eko maiatzaren 31n, 29.100 milioi euro baino gehiago esleitu zitzaizkien zuzenean kudeatu zitzaten funtsak beren eskumen-eremuetan(hezkuntza, lanbide-heziketa, unibertsitatea, osasuna, gizarte-zerbitzuak, etxebizitza, enplegu-politikak, etab.). Funts horietatik, 1.402 milioi euro (guztizkoaren % 4,8) EAEri esleitu zaizkio.

I.6.3 GRAFIKOA. PLANAREN FUNTSAK AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEAN 2025EKO MAIATZAREN 31N

Iturria: Ogasun Ministerioa

I.6.4 GRAFIKOA. 2025EKO MAIATZAREN 31N EAE-RI ESLEITUTAKO FUNTSAK

Iturria: Ogasun Ministerioa

ELISA tresnaren bitartez, lizitazioen nahiz dirulaguntzen deialdien eta horien ebazpenen jarraipena egin daiteke (Estatuko Administrazio Orokorrak zuzenean kudeatutako funtsak, autonomia-erkidegoei transferitutakoak eta toki-korporazioek betearazitakoak barne). Hala, aurrerapen gisa, nabarmendu nahi dugu aipatutako tresnak adierazitakoaren arabera. 2025eko abenduaren 31n EAEk 3.855 milioi euro euro betearazi zituela, zenbateko horretatik, 1.477 euro zegozkion.

- Suspertze Plana gauzatzeari buruzko V. txostenak adierazitakoaren arabera, 2024an zazpi funts berri sortu ziren, zeinak espezializatuta dauden eta lurraldean presentzia duten eragileek kudeatzen baitituzte.Horien artean, nabarmentzekoak dira, alde batetik, Kreditu Ofizialeko Institutuak (ICO) enpresen eta familien trantsizio berdea laguntzeko eta etxebizitza eskuragarria sustatzeko emandako trebetasunak (34.000 milioi eurotik gora). Bestalde, Erresilientzia Funts Autonomikoa, Europako Inbertsio Bankuarekin (EIB) lankidetzan, eta autonomia erkidegoen protagonismoa (20.000 milioi euro), bai eta beste tresna batzuk ere, 8.500 milioi eurora arte bideratuko dituztenak, hala nola Gizarte Eragin Funtsa edo COFIDESek kudeatutako Konbertsio Funtsa edo Eraldaketa Teknologikorako Espainiako Sozietatearenak.

  Funts horien bidez eragiketak onetsi dira dagoeneko; hala, 2025eko lehen seihilekora arteko egikaritzapena 4.000 milioi euro baino handiagoa izan da, eta finantzatzeko zain dauden jarduketen zenbatekoa 6.500 milioi euro da.

- Deialdi orokorren bidez zabaldutako inbertsioez gain, abian jarri dira Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko hamabi Proiektu Estrategikoak (ESEPE). 12 EBEPE horien esparruan, 2025ko maiatzaren 31an 25.600 milioi euro baino gehiagoko deialdiak egin zituzten, eta horietatik dagoeneko esleitu dira 19.100 milioi euro. Horri gehitu behar zaio 17.000 milioi euroko maileguak egin daitezkeela.

I.6.1. TAULA. EKONOMIA SUSPERTZEKO ETA ERALDATZEKO PROIEKTU ESTRATEGIKOAK ABIAN JARTZEA(ESEPE) 2025eko MAIATZERA

	ESEPE	EGINDAKO DEIALDIAK	EBATZITAKO DEIALDIAK	MAILEGU ERABILGARRIAK
	AEROESPAZIALA	2.677 M€	2.520 M€	266 M€
	URAREN ZIKLOA	981 M€	920 M€	480 M€
	URAREN ZIKLOA	1.167 M€	987 M€	1.805 M€
	HIZKUNTZAREN EKONOMIA BERRIA	784 M€	636 M€	401 M€
	DESKARBONIZAZIO INDUSTRIALA	792 M€	595 M€	1.700 M€
	EKONOMIA ZIRKULARRA	387 M€	165 M€	–
	EKONOMIA SOZIALA ETA ZAINKETENA	2.300 M€	2.300 M€	–
	ENERGIA BERRIZTAGARRIAK, HIDROGENO BERRIZTAGARRIA ETA BILTEGIRATZEA	9.401 M€	5.120 M€	–
	ONTZIEN INDUSTRIA	133 M€	96 M€	70 M€
	MIKROELEKTRONIKA ETA ERDIEROALEAK	1.214 M€	847 M€	10.750 M€
	ABANGOARDIAKO OSASUNA	1.818 M€	1.592 M€	379 M€
	KONEKTATUTAKO IBILGAILU ELEKTRIKOA	4.007 M€	3.358 M€	1.243 M€
	GUZTIRA	**25.661 M€**	**19.136 M€**	**17.094 M€**

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa

- Une garrantzitsuen eta mugarriak eta helburuak betetzeko erritmoari eutsiz, Espainiak 2024an jaso zituen laugarren ordainketari dagozkion 10.000 milioi euroko funtsak, hirurogei mugarri eta helburuak bete eta gero (44 mugarri eta

hamasei helburu) 2024ko abenduaren 20an, Espainiak bosgarren transferentzia-ordainketa eta lehen bi maileguordainketak eskatu zituen, horiek guztiak planaren gehikuntzaren barruan; guztizko zenbateko errekorra 25.000 milioi eurokoa izan zen Zenbateko horretatik, 9.100 milioi euro gordin dagozkie dirulaguntzei eta 16.000 maileguei. Eskakizuna Europako Batzordea ebaluatzen ari da.

6.2. SUSPERTZE ETA ERRESILIENTZIA MEKANISMOA (SEM) EAEN. 2026-01-31KO DATUAK

Aipatu dugun bezala, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren "Suspertze Plana gauzatzeari buruzko V. txostena"ren arabera, 2025eko maiatzaren 31n 29.100 milioi euro esleitu zizkieten autonomia-erkidegoei funtsak beren eskumeneko esparruetan zuzenean kudeatzeko. Funts horietatik 1.402 milioi euro, guztizkotik % 4,8, EAEri esleitu zizkioten.

2026ko urtarrilaren 31n, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren arabera, Estatuak banatutako funtsetatik, EAEk 1.307 milioi euro jaso zituen Eusko Jaurlaritzak zuzenean kudeatzeko.

1.307 milioi euro horien % 96 (1.250 milioi euro) proiektuetarako esleitu dira (indarrean daudenak edo amaituta daudenak), eta 1.307 milioi horien % 84.3 gauzatu dira (1.054 milioi euro). (I.6.2. taula).

Gainera, Eusko Jaurlaritzak zuzenean kudeatzeko 1.307 milioi euro horiei 3.198 milioi euro gehitu behar zaizkie, eta Sailak honela kalifikatzen ditu: "EAEn eragina duten beste administrazio publiko batzuek kudeatutakoak". Horrela, ***Euskadiri 2026ko urtarrilera arte esleitutako Next Generation funtsen zenbateko osoa 4.505 milioi eurokoa da.***

I.6.2. TAULA. SUSPERTZE ETA ERRESILIENTZIA MEKANISMOA (SEM) EAE-N, ADIERAZLEAK 2026-01-31N METATUA.

BANATUTA	OGASUNEAN SARTUTA	INDARREKO EDO BUKATUTAKO PROIEKTUETARA EGOTZITAKOA	EXEKUTATUTA
1.307 M €	1.307 M €	1.250 M €	1.054 M €

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila

6.3. SEM-AREN FUNTSETATIK EAE-RI BANATUTAKOA, SAILEN ARABERA. 2025-12-31ko DATUAK

Eusko Jaurlaritzako sailen arabera, Euskadiri esleitutako SEM funtsen banaketa hurrengo grafikoan jasotakoa da, 2025eko abenduan **metatutako datuekin**[40].

I.6.5 GRAFIKOA. EAE-KO MRRR-REN BANAKETA SAILKA MILIOIKA EURO. 2025EKO ABENDUAREN 3AN METATUTAKOA

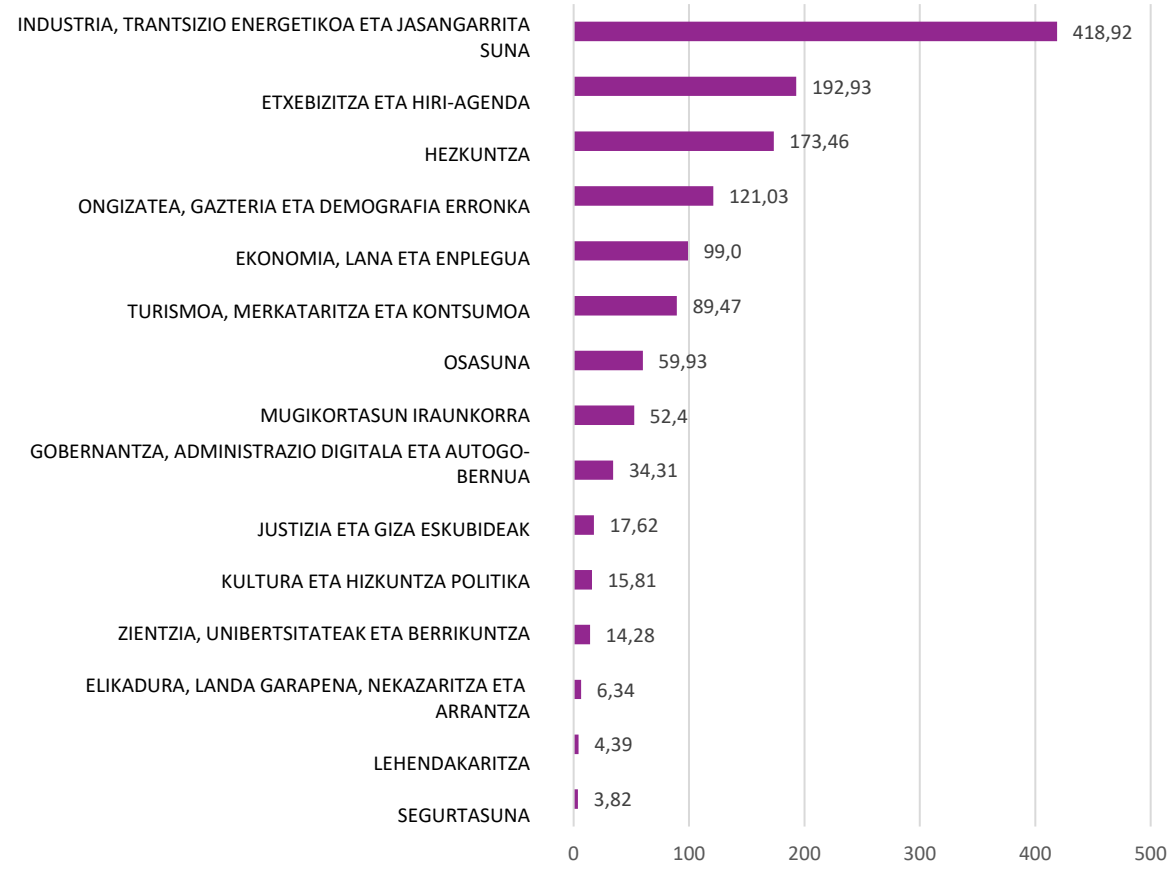

Iturria: Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila, MRR Funtsak

[40] *Sail bakoitzean egin diren proiektuak zehazteko, Gobernuaren* Next Generation EU *buruzko webgunera jo dugu.*

6.4. ESEPE-EN ESLEIPENA EAE-N. 2025-01-31RA ARTEKO DATUAK.

ESEPEak—, Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak—, Europako funtsak esleitzeko mekanismoetako bat dira. Ekimen horiek administrazioen, enpresen eta ikerketa-zentroen arteko elkarlana eskatzen dute, eta Ministro Kontseiluak onetsi behar ditu.

Halaber, Espainiako Gobernuko Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren "Suspertze Plana gauzatzeari buruzko V. txostena"ren arabera, 2025eko maiatzaren 31n, 12 ESEPEen esparruan, 25.600 milioi eurotatik gorako deialdiak egin ziren, eta horietatik 19.100 milioi euroko zenbatekoa ebatzi zen.

2026ko urtarrilaren 31n, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren arabera, EAEk 1.504 milioi euro jaso zituen. Gainera, 1.504 M euro horietatik 304 M kudeaketa autonomikokoak ziren, eta 1.200 M euro Estatuaren kudeaketakoak.

ESEPE-EN I.6.6 GRAFIKOA 2026KO URTARRILAREN 31N

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila

ITURRIAK

1. **ESPAINIAKO GOBERNUA:** Suspertze, Eraldatze eta Erresilientzia Plana
2. **ESPAINIAKO GOBERNUA:** Suspertze Plana gauzatzeari buruzko V. txostena. 2025eko ekaina
3. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA.** Next Generation EU - SEM funtsak. 2026ko urtarrileko datuak. **Next Funtsak.**
4. **EUSKO JAURLARITZA.** Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoaren proiektuak, sailen arabera. 2025eko abenduaren 31ko datuak.

7. EKONOMIA EAEN: LABURPENA ETA ONDORIOAK

7.1. LABURPENA

Munduko jarduera ekonomikoak erritmo apalean hazten jarraitu zuen 2025ean eta erresistentzia-gaitasuna erakutsi zuen.

AEBko politika ekonomikoen lehentasunak nabarmenki aldatu ziren eta horrek urtea markatu zuen. Izan ere, muga-zergak gehitu zituen eta ia mende batean izan duten mailarik handienera iritsi ziren. Mundu-ekonomian sortutako inpaktua merkataritza-kideen erantzun mugatuak leundu zuen arren, etorkizuneko merkataritza-akordioen inguruko zalantzagarritasunak altua izaten jarraitu zuen.

Kontrako efektu horiek gorabehera, munduko jarduera ekonomikoari eutsi zioten beste faktore batzuek. Adimen artifizialari lotutako inbertsioen indarrak teknologia-produktuen merkataritza suspertu zuen eta errenta aldagarriko merkatuek zenbait ekonomiatan irabaziak erregistratzen lagundu zuen. Gainera, enpresek eta etxeek atzerriko ondasunen erosketak azkartu zituzten muga-zergak igo zitezkeela aurreikusita, eta horrek, gutxienez behin-behinean, babestu egin zuen manufakturen ekoizpena eta esportazioak.

NDFren balioespenen arabera, munduko BPGd benetan % 3,4 hazi zen 2024tik 2025era bitartean. Ekonomia aurreratuak % 1,9 areagotu dira: AEBko BPGd % 2,1 hazi da; Eurogunekoa % 1,4, eta Japoniakoa % 1,2. Hazten eta garatzen ari diren merkatuetako ekonomietan igoera % 4,4koa izan zen; Asiako ekonomia berriak % 5,5 hazi ziren (Txina % 5 eta India % 7,6), Europakoak % 2, eta Latinoamerika eta Karibekoak % 2,4. Errusia, bestalde, % 1 hazi da.

Mundu-merkataritza % 5,1eko erritmoan hazi zen. Merkataritza-egunak muga-zergen egoera berrira egokitu ziren eta zenbait fluxu beste herrialde batzuetara desbideratu ziren.

Inflazioari dagokionez, 2025ean gutxitzen jarraitu zuen. Inflazio orokorra kontsumo-prezioen indizearen (KPI) arabera neurtuta, % 2,2ra jaitsi zen 2025eko abenduan eta 2024ko abenduan % 3koa zen.

Energiako lehengaien prezioen joera beheranzkoa izan zen 2024 eta 2025 artean.

Brentaren prezioak % 15,1 gutxitu ziren 2024 eta 2025 artean. Kupel bakoitzaren prezioa urtarrilean 80 $ zen eta urte bukaeran 63,3 $.

Interes-tasek gutxitzen jarraitu zuten 2025eko lehen seihilekoan, Europako Banku Zentralaren (EBZ) eta beste banku zentral batzuen erabakiek babestuta. Hala eta guztiz ere, 2025eko ekainean, zalantzagarritasuna ikusirik, EBZk zuhurtziazko etenaldi estrategikoa egin zuen.

Horrela, EBZ % 3,15eko esku-hartze tasarekin hasi zen urtarrilean, eta % 2,15ekoarekin amaitu zuen abenduan. AEBko Erreserba Federala % 4,5ekin hasi zen urtarrilean, eta % 3,75ekin amaitu abenduan. Japonian, aldiz, esku-hartze tasa % 0,25ean hasi zen urtarrilean, eta abenduan % 0,50ekin amaitu.

Euroguneko moneta merkatuko interes-tasei dagokienez (gordailuak), gutxitzen jarraitu zuten, urteko batezbestekoan eta epe guztietan. Urteko bilakaerak erakusten du hilabetez hilabete gutxitu egin dela azarora arte, eta abenduan joera aldatu egin zen. Zehazki, 2025eko abenduan Euriborra oraintxe jarraitzen duen bezala kokatu zen: hilabetera +% 1,92, hiru hilabetera +% 2,05, sei hilabetera +% 2,14 eta urtebetera +% 2,77.

Bestalde, moneta-erakunde finantzarioek EDBko etxeei emandako interes-tasa gutxitu egin zen kontsumorako kredituetan, % 8,53tik % 8,22ra, eta etxebizitza erosteko kredituetan % 3,96tik % 3,56ra.

Dibisa-merkatuarekin lotuta, euroa balioztatu egin zen yenaren aurrean eta are nabariago AEBko dolarraren aurrean, 2024 bukaerarekin konparatuta. Zehazki, aldaketa nominalaren tasa 0,854 €/$ izan zen 2025eko abenduan, eta 0,954 €/$ 2024ko abenduan. Horrek esan nahi du euroak dolarrarekiko % 11,7ko balioztapena izan zuela.

Burtsa-merkatuetan, Euro Stoxx zabalak eta Ibex 35ek igoerak izan zituzten 2024 eta 2025 artean.

Eurogunean, BPGd erreala % 1,4 hazi zen 2025ean, eta % 0,9, berriz, 2024an, Europako Banku Zentralaren arabera.

Eskaeraren ikuspegitik, hazkundea babestu zuen barne-eskaera indartu izanak, kanpoko asaldura soberan konpentsatu baitzuen. Bilakaerarik pozgarriena inbertsioarena izan zen. Enpresa-inbertsioa erritmo onean hazi zen, aktibo ukiezinen (adimen artifiziala, softwareak eta digitalizazioa) inbertsioek sustatuta, Europako enpresek teknologia digitalak ezarri baitzituzten.

Eskaintzaren ikuspegitik, manufaktura-sektorea pixka bat berreskuratu zen eta zerbitzuen egonkortasunarekin batera, ezinbestekoak izan ziren Euroguneko 2025eko ekonomiaren erresistentzia-gaitasun erlatiboaren kausak ulertzeko, mundu-mailako konplexutasuna gorabehera.

Industria-ekoizpena hazi egin zen 2025ean. Igoera hori nagusiki lehen hiruhilekoan gertatu zen eta honen ondorio izan zen: ekoizpenari behin-behineko sustapena egin zitzaion, denboran aurreratu egin zirelako esportazioak, aurreikusi egin baitzituzten ondoren ezarri ziren muga-zergen igoerak. Hala eta guztiz ere, hazkundearen dinamismoa nabarmenki moteldu zen gainerako urtean, muga-zergak gehitu zirelako, munduko lehia areagotu zelako eta politika ekonomikoekiko zalantzak zeudelako, altua izan arren, pixkanaka murriztu zena.

Zerbitzuen hazkundea moteldu zen arren, Euroguneko zabalkundea babestu zuten. Dezelerazioaren arrazoietako bat etxeetako zuhurtzia izan zen; aurrekoa sektore horren aurrezpenean ikusi zen eta testuinguru orokorrean arrisku geopolitikoek eta zalantzagarritasun ekonomikoak iraun egin zuten. Aldi berean, zerbitzu digitalek eta informazioaren teknologiak nolabaiteko erresistentzia-gaitasuna erakusten jarraitu zuten. Izan ere, automatizazioko, zibersegurtasuneko eta adimen artifizialeko enpresen inbertsioa mantendu izanak mesede egin zien.

Testuinguru horretan, EUROSTATen datuen arabera, Euroguneko administrazio publikoek BPGd-rekiko duten zorra % 87,8ra iritsi zen 2025ean. Ratiorik handienak herrialde hauetan izan ziren: Grezian (% 146,1), Italian (% 137,1), Frantzian (% 115,6), Belgikan (% 107,9) eta Espainian (% 100,7); eta txikienak Estonian (% 24,1), Luxenburgon (% 26,5), Danimarkan (% 27,9) eta Bulgarian (% 29,9). Defizitari dagokionez, Eurogunean BPGd-ren % 2,9n kokatu zen. Ratio altuenak Errumanian (% 7,9), Polonian (% 7,3) eta Belgikan (% 5,2) izan ziren. Ziprek, Danimarkak, Irlandak, Greziak eta Portugalek superabita izan zuten.

Espainiako ekonomiaren BPGd, EINen datuen arabera, % 2,8 hazi zen benetan 2024 eta 2025 artean, aurreko urtean baino zazpi hamarren gutxiago. Eskari nazionalari esker, 3,6 puntuko ekarpena egin zion aurreko urteko BPGd-ren hazkundeari, aurreko urtean baino hiru hamarren gehiago. Bestalde, kanpo-eskariak —0,7 puntuko ekarpena egin zuen, 2024an baino 9 hamarren gutxiago.

Ordainketa Balantzari dagokionez, 2025ean berriz ere izan zuen Espainiako ekonomiak finantzatzeko ahalmena[41]. Finantzaketa-ahalmen hori (superabita) 66.741 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGd-ren % 4; 2024an, berriz, BPGd-ren % 4,3 izan zen.

Finantza publikoei lotuta, administrazio publikoek, oro har, 40.330 milioi euroko defizitarekin itxi zuten 2025. urtea (EBko araudia betetzeko egindako informazioaren arabera), hau da, BPGd-ren % 2,4ko ratioarekin, 2024an erregistratutako % 3,2ko ratioa baino txikiagoa hori. Saldoaren hobekuntza nabarmena da ibilbideari erreparatuz gero; 2022an % 4,6ko defizita izan zen eta 2025ean % 2,4koa. Azpisektoreka, toki-erakundeek izan ezik, agente guztiek

[41] *Hori gertatzen da ekonomiaren sektoreek sortutako aurrezpena, egindako inbertsioari aurre egiteko nahikoa denean, eta, berau kalkulatzeko, Kontu Arrunteko Balantzaren, Kapital kontuaren eta kanpoan bizi diren egoiliarren inbertsioen saldoak kalkulatzen dira.*

defizitarekin itxi zuten 2025. urtea: Administrazio Zentralak BPGd-ren % 2, autonomia-erkidegoek % 0,4 eta Gizarte Segurantzak % 0,3. Toki-erakundeek, bestalde, BPGd-ren % 0,3ko superabita izan zuten.

Diru-sarrera publikoak areagotu izanari esker izan da posible laguntza-neurrien ezarpena eta defizitaren murrizketa bateragarriak izatea. Baliabide publiko ez-finantzarioen guztizkoa % 7,7 igo zen 2024aren aldean, eta 724.554 milioi eurora iritsi zen, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren "Adierazle ekonomikoen laburpenean" jasotako Sektore Publikoaren Aurrekontu Betearazpenaren datuen arabera. Diru-sarreren hobekuntza gastu publikoaren hazkundeari eustearekin osatzen da, eta hori bateragarria da laguntza-neurri beharrezkoenei eustearekin. Gastu publiko agregatua % 5,5 hazi zen 2025ean.

Orain, ***EAEko ekonomiaren bilakaera azalduko dugu***.

EUSTATen Jarduera Ekonomikoen Direktorioko (JEGID) azken datuek, 2025eko urtarrilekoak, EAEn 146.404 ***enpresa***[42] aktibo zenbatu dituzte, 959.515 pertsonari lana ematen dietenak; beraz, batez besteko tamainak handitzen jarraitzen du eta 6,55 enplegukoa da enpresa bakoitzeko. 2024ko urtarrilaren 1etik 2025eko urtarrilaren 1era, enpresa-kopurua % 0,8 gutxitu zen (1.120 enpresa gutxiago) eta langileek bariazio positiboa erregistratu zuten (+% 1,5).

Gizarte Segurantzan inskribatutako enpresei dagokienez, 2025eko abenduaren amaieran langileak Gizarte Segurantzan inskribatuta zituzten enpresak 57.474 izan ziren, hau da, % 0,2 jaitsi ziren 2024ko aldi berarekin alderatuta (437 enpresa gutxiago) eta aurreko aldian izandako % 0,6ko jaitsierari gehitu zitzaion. Jarduera-sektoreen arabera, guztietan ikusten da beherakada, eraikuntzan ez ezik: lehen sektorean (—% 3,4), industrian (—% 1,9), eta zerbitzuetan (—% 0,1); eraikuntzak % 1,2ko hazkundea izan du.

EUROSTATen[43] arabera, 2021ean 30,1 milioi enpresa zeuden EBko enpresa-ekonomian[44] eta 156,1 milioi langile zituzten. Ondorioz, batez besteko tamaina bost enplegukoa zen enpresa bakoitzeko, eta gehienak (% 99,1) 50 pertsona baino gutxiago enplegatzen dituzten enpresa mikro edo txikienak ziren. Eta 2022ko datuekin, % 94,2k hamar langile baino gutxiago zituzten. Kontrara, bakarrik % 0,2k zituzten 250 langile edo gehiago.

EUSTATen Kontu Ekonomikoek erakusten dute euskal ekonomian 2025. urte osorako ***BPGd-ren urte arteko hazkundea***, termino errealetan, % 2,3koa dela 2024koarekin alderatuta; ehuneko 0,2 puntu txikiagoa da 2024koa baino, eta bost hamarren gutxiago Espainiako ekonomiarako zenbatetsitakoa baino (% 2,8 EINen arabera). Hala ere, EAEko hazkundea Eurogunekoa (% 1,4) eta EB-27koa (% 1,5) baino handiagoa da, EUROSTATen datuen arabera.

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren informazioaren arabera, EAEko ekonomiaren termometroak 99,4ko balio leunarekin hasi zuen 2025. urtea eta abendua 104,2ko balioarekin bukatu zuen hazkunde irmoaren zonan[45].

Eskariaren aldetik, barne-eskariaren portaera BPGd-rena baino positiboagoa izan zen, % 2,8ko hazkundea izan baitu 2025ean oro har. Hala, kanpo-eskariak BPGd-ren hazkundeari egiten dion ekarpena negatiboa izan zen (—0,5 puntu). Gastu pribatuaren eta gastu publikoaren baterako bilakaerak azken kontsumoko gastuaren % 2,5eko hazkundea ekarri du, 2024koa baino % 0,3 puntu txikiagoa. Kapital-eraketa gordinak % 4ko urte arteko aldakuntza-tasa erregistratu zuen. Ekipo-ondasunetan egindako inbertsioa % 4,3 hazi zen, eta kapital-eraketa gordinaren gainerakoa, eraikuntzari lotuago

---

[42] *Enpresa: Establezimenduen jarduerei babesa ematen dien unitate juridikoa, hau da, sozietatea, erakundea, organismoa, pertsona fisikoa edo ente publiko edo pribatua, izaera juridiko propioa duena, zeinaren erantzukizun eta zuzendaritza pean gauzatzen diren jarduera horiek. 2012. urtetik aurrera, EUSTATen estatistikan lehenengo sektoreko enpresak sartzen dira.*

[43] *Txostenak: Key figures on European business, 2024ko edizioa eta Key figures on Europe, 2025eko edizioa.*

[44] *Enpresa-estatistikek barne hartzen dituzte industria, eraikuntza, banaketa-merkataritza eta merkatuko beste zerbitzu batzuk eta kanpoan uzten dituzte jarduera ekonomiko batzuk, besteak beste, nekazaritza, basogintza eta arrantza, baita administrazio publikoa ere.*

[45] *EAEko BPGd-rekin korrelazio handia duten hileko ehun aldagai inguru konbinatzen dituen adierazle sintetikoa da.*
Beherapena: x < 50
Hazkunde txikia: 50 < x < 100
Hazkunde sendoa: x > 100

dagoena, % 3,8. Bi ratioen hazkundea azkartu egin zen 2024rekin konparatuta: Ondasun-ekipoak % 1,9 puntu eta KEGren gainerakoa 0,9 puntu.

Kanpo-sektorearen bilakaeran, termino nominaletan, Kanpo-merkataritzaren Estatistikak (Aduanen Erregistroetan oinarritua) atzerriarekiko (ez du barne hartzen estatuaren gainerakoa) ondasunen kanpo-merkataritzari buruz ematen dituen behin-behineko datuek erakusten dute 2025ean esportazioak % 3,6 jaitsi direla (29.851,2 milioi euro guztira). Esportazio ez-energetikoak (guztizkoaren % 95,7) % 1,6 murriztu ziren eta energetikoak % 33,3. Era berean, inportazioak (26.611,3 milioi euro) % 1,6 gutxitu ziren 2024rekin alderatuta. Ez-energetikoak (guztizkoaren % 78,9) % 5,3 hazi ziren eta energetikoak % 20,8 gutxitu ziren.

EAEko kanpo-merkataritzak 3.239,9 milioi euroko saldo positiboa izan zuen 2025an, % 112,2ko estaldura-tasarekin.

Eskaintzaren ikuspegitik, agregatu makroekonomiko handi guztiek, lehenengoak izan ezik, 2025ean urte arteko bariazio positiboak erregistratu zituzten, baina jokaera ezberdinekin.

Industria eta energia % 0,4 hazi zen. Manufaktura-industria erritmo pixka bat txikiagoan hazi zen (% 0,3). Kasu bietan, hazkundea asko moteldu zen aurreko urtean erregistratutakoarekin konparatuta (% 2 eta % 1,7 hurrenez hurren).

Industria Produkzioaren Indizeari (IPI) buruzko datuek erakusten dutenez, EAEko industria-jarduerak igoera nabarmena izan zuen 2025eko urtarrilean (*aurreko urtean metatutako aldi beraren aldean (A(m-12)*), baina gero hazkunde negatiboak izan zituen eta hilabeteetako gorabeherekin, urte osoan gertatu ziren, baina udatik aurrera ez ziren hain zorrotzak izan. EAEn pisu handiena duten bost azpisektore industrialetatik hiruk hazkundeak izan dituzte: Makinak eta ekipo elektrikoak fabrikatzea (% 2,6), Garraio-materiala fabrikatzea (% 2,3) eta bestelako ataletan bildu ez diren makinak eta ekipoak fabrikatzea (% 0,7). Kontrara, kautxuzko produktuak eta metalezkoak ez diren bestelako produktu mineralak fabrikatzeak (—% 1,1) eta oinarrizko metalak eta metalezko produktuak fabrikatzeak (makinak eta ekipoak salbu) (—% 2,6) jaitsierak izan dituzte.

EAEko industriaren teknologia-mailari dagokionez, EUSTATen datuek erakutsi dute urteetan zehar hazi egin dela EAEn [46] maila teknologiko ertain eta altuko sektoreen protagonismoa. Hala, 2024an, sektore horietako landunak % 33,5 izan ziren eta 2019an, aldiz, % 32; faktore-kostuen BEG % 36,4 izan zen eta 2019an % 32; eta salmenta garbiak % 34,2 izan ziren eta 2019an % 31,5.

Eraikuntzaren sektorea % 3,7 zabaldu zen (2024an, % 2). Eraikuntzaren egoera-indizeari (EEI) buruzko urteko balantzeak urtetik urterako % 8,2ko batez besteko hazkundea erakusten du lan-egutegiko zenbaki homogeneotan; % 9,5 igo da eraikuntza, eta % 5,3 obra zibila. Bere aldetik, EEIk (higiezinen sustapenik gabe) % 7,1eko hazkundea erregistratu du, eraikuntza % 7,9 hazi da eta obra zibila % 5,3.

Zerbitzuen sektorea % 2,8 hazi da urtetik urtera (2024an, % 2,9). Merkatu-zerbitzuek portaera heterogeneoak dituzte. Hala, merkataritza, ostalaritza eta garraioaren adarrak 2025 osoan % 3,3ko hazkundea erregistratu du (2024ko % 2 baino altuagoa), eta gainerako zerbitzuen adarreko jarduerek (hala nola higiezinen jarduerak, jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak eta, era berean, jarduera finantzarioak eta aseguruetakoak) urte arteko % 2,9ko hazkundea erregistratu dute (aurreko urtean, % 3,5ekoa). Bestalde, merkatukoak ez diren zerbitzuak (hau da, administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta gizarte-zerbitzuak) % 2,1 hazi dira, 2024an erregistratutako hazkunde-tasaren ehuneko 0,8 puntu azpitik.

[46] *ELGEren sailkapenaren arabera, EUSTATek erabiltzen duena, maila teknologiko altuan hauek daude: 1. Produktu farmazeutikoak fabrikatzea, 2. Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak fabrikatzea, eta 3. Eraikuntza aeronautikoa eta espaziala. Tarteko-altuan hauek daude: 4. Industria kimikoa, 5. Armak eta munizioak fabrikatzea, 6. Material eta ekipo elektronikoen fabrikazioa, makinen eta ekipoen fabrikazioa, ibilgailuen fabrikazioa, 7. Beste garraio-material batzuen fabrikazioa, ontzigintza eta eraikuntza aeronautikoa izan ezik, eta 8. Tresna eta hornidura medikoak eta odontologikoak fabrikatzea. Tarteko-baxuan, hauek: 9. Grabatutako euskarriak erreproduzitzea, 10. Koke-fabrikak eta petrolioa fintzea, 11. Kautxu- eta plastiko-produktuak fabrikatzea, metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuk fabrikatzea. Metalurgia, 12. Produktu metalikoak fabrikatzea, makinak eta armak eta munizioak salbu, 13. Ontzi-eraikuntza, eta 14. Makinak eta ekipamendua konpontzea eta instalatzea. Baxuan, hauek daude: 15. Elikagaien, edarien, tabakoaren, ehunen eta jantzigintzaren industria. Larrugintza eta zapatagintza. Egurraren eta paperaren eta kortxoaren industria, 16. Arte grafikoak, 17. Altzariak fabrikatzea, 18. Beste manufaktura-industria batzuk; eta 19. Sailkatu gabe.*

EUSTATen txikizkako merkataritzaren salmenta-indizearen hazkundea azkartu egin da 2024tik 2025era bitartean. Horrela, txikizkako merkataritzako salmentak % 3,5 igo dira (lan-egutegiko baldintza homogeneoetan eta prezio konstanteetan), aurreko urteko hazkundearen bost hamarren gainetik. Zerbitzuguneak kenduta, % 2,7 gehitu zen. Bestalde, azalera handietako eta elikadura-kate handietako merkataritzaren indizeak (IGSC, gaztelaniaz) % 0,9ko hazkundea izan du, 2024an izandako % 0,5ekoa baino handiagoa, eta 2023an hasitako goranzko joerarekin jarraitu du.

EUSTATen Establezimendu turistiko hartzaileen inkestako datuek erakusten dutenez, 2024 eta 2025 bitartean gora egin zuten EAEko establezimendu turistikoetako (hotel-establezimenduak, landa-ostatuak, apartamentu turistikoak eta aterpetxe turistikoak) sarrerek eta gaualdiek, egonaldiek eta okupazio-mailak[47]. Horrela, sarrerak % 5 gehitu ziren eta 4.619.799 izan ziren eta ostatu-gauak 9.506.416 (+% 4,7 2024rekin alderatuta). Plaza bakoitzeko okupazio-maila % 52,6koa da. Batez besteko egonaldiak 2,1 egunetan mantendu ziren.

Hotel-establezimenduetako sarrerak eta ostatu-gauak sarreren % 84,4 eta establezimendu turistikoetako ostatu-gauen % 81,3 izan dira, baina bestelako turismo-establezimenduen mesedetan murriztu egin dira.

Hotel-kopurua berriro ere gehitu zen 2024 eta 2025 artean, 626tik 641era (+% 2,4), goranzko joerarekin jarraituz; egun bakoitzeko eskainitako logelak % 2,5 hazi ziren eta egun bakoitzeko eskainitako plazak % 2,8. Bestalde, landunak % 3,4 gehitu dira.

Finantza-sektoreari dagokionez, Espainiako Bankuaren datuen arabera, administrazio publikoen titulartasunekoak diren gordailuen saldo osoa 10.648 milioi eurokoa izan zen EAEn 2025 bukaeran. Horrek esan nahi du urtean % 1,6ko igoera izan zela, eta estatuko gordailuen % 6,6 dira. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuen (OSR, gaztelaniaz) balioa 91.694 milioi eurokoa izan zen, hau da, horien balioak % 2,1eko hazkundea izan zuen aurreko urtearekin konparatuta, eta % 5,9ko ratioa Estatuko guztizkoaren gainean. Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak modalitate desberdinen arabera aztertzen baditugu (agerikoa, epera eta aktiboen aldi baterako lagapena), hauxe ikusiko dugu: % 73,5 ageriko gordailuak dira, % 14,9 eperako gordailuak eta % 1,2 aktiboen aldi baterako lagapenak. Eperako gordailuak % 1,7 gehitu ziren eta ageriko gordailuak % 2,5.

Gordailu-erakundeek administrazio publikoen eta beste sektore egoiliar batzuen aurrean emandako kredituaren saldo bizia % 3,4 gehitu zen (65.335 milioi eurotik 67.526 milioi eurora). Gehikuntza hori administrazio publikoei (+% 3,1) eta sektore pribatuari (+% 3,4) emandako kredituaren saldoaren igoerak eragin du. Azken hori guztizkoaren % 87,1 da.

EINen datuen arabera, etxebizitzen gaineko hipoteken kopurua % 21,4 igo zen eta etxebizitza hipotekatuaren gainean mailegatutako batez besteko zenbatekoa % 7,3, 158.976 eurotik 170.506 eurora.

Inflazioarekin lotuta, kontsumo-prezioen indizearen (KPI) urteko tasa orokorra 2025eko abenduan % 2,9 izan zen (Espainian ere bai, % 2,9), 2024ko % 3,6ren azpitik. Hala eta guztiz ere, 2025 berriro ere urte inflazionista izan zen, prezioen hazkundea 2024an erregistratu zenari gehitzen baitzaio. Urteko batez besteko hazkundea % 3koa izan zen (Estatuan % 2,7koa), 2024ko % 3,1en azpitik. Urteko batez besteko tasaren jaitsieran izan zuten eraginarengatik gehien nabarmendu ziren taldeak izan ziren Elikagaiak eta alkoholik gabeko edariak, Alkoholdun edariak eta tabakoa, Jantziak eta oinetakoak, Garraioa eta Aisialdia eta kultura. Inflazioa gorantz presionatu zuten taldeen artean etxebizitza eta hornidurak nabarmendu zen.

[47] *Honela definitzen da: ostatu-gauen guztizkoaren eta eskainitako plaza-kopuruaren (edo logelen, dagokionaren arabera) arteko erlazioa, erreferentziako hilabeteak duen egun-kopurua kontuan hartuta.*

Lan-kostuei[48] dagokienez, EINen "Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. LKHI" txosteneko datuek adierazten dute EAEn 2025eko laugarren hiruhilekoan % 3,8 egin zuela gora enpresen laneko kostuak langileko, 2024ko epealdi berarekin alderatuta (Estatuan +% 3,8 handitu zen), eta 3.849 eurora iritsi zela, hots, 466 euro gehiago Estatuan baino.

Bere aldetik, ***lanaren ustezko produktibitatea*** % 0,9 gehitu zen benetan 2025ean, produkzioa enplegua baino gehiago hazi baitzen.

Errentaren banaketa funtzionala: Gure ekonomian sortutako balio erantsia nagusiki berau sortzen lagundu duten ekoizpen-faktoreetan banatzen da eta, bigarrenik, pertsonen eta familien artean, ekoizpen-faktore horien jabetzan duten partaidetzaren eta jasotako askotariko errenten arabera. Argitaratutako azken datuek erakusten dutenez, 2023 eta 2024 bitartean soldatapekoen ordainsaria BPGd-ren guztizkoaren % 47,2 izatetik % 47 izatera igaro da; ustiapeneko soberakin garbia % 30,2tik % 30,7ra, kapital finkoaren kontsumoa % 12,9n mantentzen da eta dirulaguntzen zerga garbiak % 9,7tik % 9,4ra. Denbora-tarte zabalagoekin, 2021 eta 2024 bitartean soldatapekoen ordainsariaren pisua % 48,8tik % 47ra igaro zen; ustiapeneko soberakin garbia % 27,2tik % 30,7ra, kapital finkoaren kontsumoa % 13,7tik % 12,9ra eta dirulaguntzen zerga garbiak % 10,3tik % 9,4ra.

EUSTATEN ***errenta pertsonalaren*** *eta familiakoaren estatistikaren* arabera, EAEko 18 urte eta gehiagoko egoiliarren batez besteko errenta pertsonala (errenta osoa) % 4,8 hazi zen 2022 eta 2023 artean, eta 26.271 eurokoa da. 2019rekin konparatuta, gehikuntza % 16,5ekoa da. Batez besteko errenta pertsonalaren (errenta guztia) % 58 lanaren errentetatik dator, 15.227 € batez beste (+% 4,2, 2023. urtearen aldean), % 29,6 gizarte-transferentzia edo -prestazioetatik[49], 7.772 € batez beste (2022. urtearekin alderatuta +% 8,6), % 8,1 kapital higiezin zein higigarriaren errentetatik (2.136 €, —% 3,3) eta % 4,3 ekonomia-jardueren errentetatik (1.136 €, +% 4,5).

Batez besteko errenta pertsonala analizatuta errenta-motaren arabera bereizita azken urteetan, ikusten da lan-errenten ekarpenak gutxitzen ari direla, baita ere jarduera ekonomikoenak, eta aldi berean, transferentzia-soberakinak hazi egin dira.

Sexuen arabera, banaketa ezberdina da gizonen eta emakumeen artean, genero-arrakala agerian geratzen delarik. Hala, gizonek 31.641 euroko batez besteko errenta (guztira) lortzen dute, eta emakumeek 21.322 eurokoa.

Errentaren banaketari dagokionez (errenta guztia), 18 urteko eta gehiagoko biztanleria egoiliarraren % 58,9 inguruk EAEko batez bestekoa (26.271 euro) baino errenta pertsonal txikiagoa dute, baina kontuan izan behar da talde horretan sartuta daudela 2023an errentarik jaso ez zutenak (% 12,8); beste muturrean, biztanleria horren % 9ren errenta batez bestekoaren bikoitza da, hau da, 52.542 euro baino gehiagokoa.

Aldi berean, biztanleen % 36,8k 15.000 eurotik beherako errenta pertsonala dute (barne hartzen da errentarik ez dutenen % 12,8).

AEko ***enpresa ez-finantzarioen errentagarritasun ekonomikoa*** % 6,5ekoa izan zen 2023an, eta ***errentagarritasun finantzarioa***, berriz, % 10,4koa, 2010etik izandako emaitzarik onenak. Erregistro horiek 2022an eskuratutakoa baino ia ehuneko puntu bat gehiago dira kasu bietan. Zorpetze-ratioa (finantza-geldialdia) 1,6 izan zen (oroharrean bider bat), eta horrek esan nahi du enpresak beren zorraren menpe daudela funtzionatzeko.

---

[48] *Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeen enplegatzaile-jarduerak eta lurraldez kanpoko erakunde eta organismoen jarduerak izan ezik).*

[49] *Pentsioak eta hartzeko pasiboak, langabezia-prestazio edo –subsidioak, ekintza terroristen ziozko prestazio publikoak, giza inmunoeskasiaren birusak erasandakoek jasotako laguntzak eta ezintasun iraunkorren ziozko prestazioak eta Gizarte Segurantzaren ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioak.*

Jarduera-sektoreen arabera, 2023an jarduera-sektore guztiek errentagarritasun ekonomiko positiboak izan zituzten berriz ere. Bereziki nabarmendu ziren energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura (% 13,6), Kautxuzko eta plastikozko produktuak eta metalezkoak ez diren bestelako produktu mineralak fabrikatzea (% 11,3) eta Industria kimikoa (% 10,6). Kontrako muturrean egon ziren Ikerketa- eta garapen-jarduerak (% 0,7) eta Jarduera artistikoak, jolasekoak eta entretenimendukoak (% 2), zeintzuek tradizionalki errentagarritasuneko maila txikienak mantentzen dituzten.

Bestalde, ***Kanpo Inbertsioen*** Erregistroaren datuen arabera, atzerriko inbertsioa kapital eta ondarean murriztu egin da EAEn 2024 eta 2025 artean, 1.047,2 milioi eurotik 528,9 milioi eurora (—% 49,5). Hala, 2025ean Euskal Autonomia Erkidegoa zortzigarren postuan dago inbertsioen bolumenari dagokionez, Madrilen (14.778,9 milioi euro), Kataluniaren (4.293,8 milioi euro), Aragoiren (3.022,9 milioi euro), Andaluziaren (1.311,3 milioi euro), Valentziako Erkidegoaren, Gaztela-Mantxaren eta Gaztela eta Leonen atzetik. Sektoreka, inbertsio guztien gainean duten pisuarengatik bereziki azpimarratzekoak dira Garraioa eta biltegiratzean, Informatika-produktuen eta produktu elektronikoen eta optikoen fabrikazioan eta Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren horniduran egindako inbertsioak. Lurraldearen ikuspegitik, 2025. urtean, Euskadin egin den inbertsioaren % 51,7 AEBtik dator, eta % 39,4 EB14ko herrialdeetatik [50]. Esparru geografiko horren barruan, nabarmentzekoa da Herbehereetatik egindako inbertsioa: (guztiaren % 17,3).

Bestalde, EAEk atzerrian egindako inbertsioa nabarmen gutxitu da 2024tik 2025era bitartean, 4.770,7 milioi eurotik 416,9 milioi eurora. Hala, EAE seigarren postuan dago autonomia-erkidegoen sailkapenean atzerrian egiten duen inbertsioagatik, Madrilen (8.856,8 milioi €), Asturiasen (698,7 milioi €), Balear Uharteen, Valentziako Erkidegoaren eta Kantabriaren atzetik. Sektoreen arabera, azpimarratzekoak dira Finantza- eta aseguru-jarduerak, Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura eta Motordun ibilgailuen fabrikazioa eta bestelako garraio-materialak. Lurralde-ikuspegitik, inbertsio guztiaren % 42,6 EB27ra zuzendu da, % 25 Latinoamerikara eta % 27,9 Asia eta Ozeaniara. Zifra horietan sakonduta, EBren barnean azpimarratzekoa da Italian egindako inbertsioa, kanpo-inbertsio guztiaren % 25,3 dena. Latinoamerikan azpimarratzekoa da Brasil (bertara doa % 22,1) eta Asian eta Ozeanian Taiwan, inbertsio guztiaren % 25,4 jasotzen duena.

EAEko sektore publikoari dagokionez, lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren *"Aurrekontu-betearazpenaren estatistikaren"* arabera, 2024an Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru-aldundiek batera ***likidatutako diru-sarrera guztiak*** 21.233,1 milioi eurokoak izan ziren eta aurreko urtearekin alderatuta % 0,6 igo ziren (2023an +% 6,7). Zuzeneko eta zeharkako zergen eta transferentzia arrunten diru-bilketak igo egin dira (hurrenez hurren, +% 0,6 eta +% 2,5), eta tasen eta bestelako sarreren diru-bilketa % 5,2 gutxitu. Gainera, 2023an bezala, finantza-pasiboak % 18,1 gehitu dira (hau da, zorpetze handiagoa). Zorpetzearen igoera hori, 4.4 atalean ikusiko dugun moduan, Eusko Jaurlaritzaren finantzetan (+% 20,1) eta foru-aldundienetan (+% 12) gertatu da. Eusko Jaurlaritzaren diru-sarrerak bakarrik areagotu dira (+% 1,8); izan ere, foru-aldundien sarreren igoera zerokoa izan da, eta, esan bezala, agregatua +% 0,6koa izan da.

Balantze gisa, Euskal Sektore Publikoak autonomia-erkidegoko BPGd-rekiko dituen diru-sarreren multzoa, 2023an % 22,8 zena, puntu bat jaitsi da 2024an, % 21,8ra arte (behin-behineko datuak), BPGd diru-sarrera publikoak baino proportzio handiagoan hazi baita (+% 5 termino arruntetan, behin-behineko datuen arabera).

Bigarrenik, ***hitzartutako zergen diru-bilketaren*** gaineko zifrak aitortu ziren; beraiek osatzen dute zerga zuzenen eta zeharkakoen multzoa eta guztiaren % 90 baino gehiago dira. 2025ean 20.324,5 milioi eurokoa zen, aurreko ekitaldian baino % 11 gehiago. Zifra horiek 2025eko urrian egin zen azken aurreikuspenaren % 101,2 dira (aurreikusi zena baino

[50] *EB14: talde hau (Alemania, Austria, Belgika, Danimarka, Espainia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Irlanda, Italia, Luxenburgo, Herbehereak, Portugal eta Suedia) da EBn Atzerriko Inbertsio Zuzenaren hartzaile eta igorle nagusia. Gainera, herrialde horiek buru dira sektore estrategikoetan (energia, teknologia eta defentsa) bloketik kanpo egiten diren atzerriko inbertsioak kontrolatzeko mekanismo berriak ezartzen, EBren araudia betez.*

231,8 M € gehiago bildu dira) eta aurrekontu-zifraren % 103,1 (19.713,4 M €); horren arrazoi nagusia da barne-eskariaren eta lan-merkatuaren indarra. Gainera, zuzeneko zergapetzearen (+% 9,3) eta zeharkakoaren (+% 12,9) portaera nahiko antzekoa ikusten da.

Bildutako bolumena EAEko 2025eko BPGd arruntaren % 19,7 da behin-behineko datuekin (% 18,6 2024an). Bildutako guztiaren % 39,2 PFEZari dagokio, % 38,3 BEZari (kudeaketa propioa, eta barne-eragiketengatiko eta aduanengatiko doikuntza), % 7,1 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerakoa, % 15,4a, zenbait zerga bereziri.

Bestalde, ***Euskal Sektore Publikoaren guztizko gastua*** (tokiko erakundeak alde batera utzita) 21.795,1 milioi eurokoa izan da 2024an, eta % 1,5 igo da 2023aren aldean, aurreko urteko +% 7ren aldean. Hala, magnitude horrek EAEko BPGd-ren gainean duen ehunekoa 8 hamarren murriztu da, % 23,2tik % 22,4ra, BPGd-ren bilakaera dela-eta (% 5 hazi da zifra arruntetan, behin-behineko datuen arabera). Gastuaren gehikuntza Eusko Jaurlaritzan (+% 3,5) gertatu da, foru-aldundietan murriztu egin baita (-% 0,4), eta agregatuaren aldakuntza +% 1,5koa izan da, partida batzuk erakundeen artean konpentsatzen direlako (transferentzien zati bat, adibidez).

EAEko sektore publikoko gastuaren kapituluen aldakuntza garrantzitsuenek (tokiko erakundeak salbuetsiz) zenbait ezberdintasun izan dituzte aurreko urteekin alderatuz. Lehenik eta behin, langile-gastuek aurreko urteetako joera positiboari eutsi diote, eta 2023an baino zertxobait gutxiago hazi dira (+% 5,4, aurreko urtean baino 0,9 puntu gutxiago), bai aldundietan (+% 5,7), bai Jaurlaritzan (+% 5,4). Aldi berean, transferentzia arruntak batez bestekoaren gainetik igo dira, 2023an baino proportzio txikiagoan bada ere (+% 3, 5,9 puntu gutxiago). Funtzionamendu-gastuek (ondasun eta zerbitzuen erosketari dagokionez) aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta, gainera, aurreko ekitaldietan baino gehiago hazi dira (+% 9,5, eta 2023an, aldiz, +% 4,9). Inbertsio errealei dagokienez (2023an % 31 handitu ziren, eta, horrela, 2020ko jaitsieraren ondoren bilakaera positiboko hiru ekitaldi metatu ziren), 2024an berriro jaitsi dira, kasu honetan % 9 kopuru agregatuan, Eusko Jaurlaritzaren % 19,8ko eta Foru Aldundien % 1,7ko jaitsieraren ondorioz.

Eusko Jaurlaritzaren gastuari dagokionez, 2024ko ***"EAEko Aurrekontu Orokorrak gauzatzea"*** txostenaren datuek erakusten dute gastua % 3,5 handitu dela 2023tik (obligazio aitortuak), urte horretan % 5 igo baitzen. Gastu-bolumen handiena duten bi sail nagusiak Hezkuntza (% 24,2) eta Osasuna (% 35) dira oraindik ere. Gastu likidatua 14.915,7 milioi eurokoa da, eta gure autonomia-erkidegoko aurtengo BPGd-ren % 15,3 da, behin-behineko datuekin (% 15,5 2023an).

Bestalde, 2024an EAEko Sektore Publikoaren (Jaurlaritza gehi foru-aldundiak) sarrera arruntak % 0,6 igo direnez eta izaera bereko gastuak % 5,5 igo direnez, % 42,4 jaitsi da aurrezki gordina, hau da, 1.178,9 milioi euro guztira. Zenbateko honek gure autonomia-erkidegoko BPGd-ren % 1,2 hartzen du (behin-behineko datuak). Horrez gain, 564,2 milioi euroko (BPGd-ren % 0,6) defizit publikoa erregistratu da (finantzaketa-beharra), finantzazkoak ez diren diru-sarrerak (arruntak gehi kapitalekoak) txikiagoak baitira horrelako gastuak baino. Aurreko ekitaldian 135,2 milioi euroko superabita izana zen (BPGd-ren % 0,1).

Eusko Jaurlaritzaren "Aurrekontuen Betearazpenari buruzko Estatistikak" erakusten duenez, EAEko sektore publiko osoaren (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak) ***zorpetze*** garbia (zorpetze gordinaren eta amortizazioaren arteko aldea), 2022an eta 2023an ez bezala, positiboa da 2024an: hau da, amortizazioa txikiagoa da zor berriaren jaulkipena baino. Zehazki, 171 milioi euro dira (—151,4 milioi 2023an). Zorpetze gordina nabarmen murriztu zen 2022an (—% 67,1), baina hazi egin zen 2023an (+% 56,9) eta, berriz ere, 2024an, 1.087,1 milioi eurora iritsi zen (+% 18,1); horietatik 834 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (+% 20,1), eta gainerako 253,1ak foru-aldundiei (+% 12 2023aren aldean).

Zorpetze gordinaren igoera horrekin batera, dagoen zorraren amortizazioa jaitsi egin da (916,1 milioi euro, eta horietatik 631,9 Eusko Jaurlaritzari dagozkio). Hala, ekitaldiaren amaieran zor bizia % 1,4 handitu da. Ekitaldi-bukaeran, Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek 12.732,8 milioi euroko zorra aurkeztu dute (BPGd-ren % 13,1, behin-behineko datuen arabera; 2023an, berriz, % 13,6). Beste urte batez, zorrik handiena Eusko Jaurlaritzak dauka (guztiaren % 84,6, eta % 84,2 aurreko urtean).

2025ean, bestalde, ***bonu jasangarrien*** bederatzigarren jaulkipena egin da. Tresna horren bidez, Eusko Jaurlaritzak Garapen Jasangarrirako Helburuei lagundu nahi die, EAEko ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-erronkei aurre egiteko

finantzaketa arduratsua eta eraginkorra sustatuz. 2025eko jaulkipena 700 milioi eurokoa da, eta orain arte egindako bederatzi jaulkipenen zenbateko osoa 5.700 milioi eurokoa da.

Horien eraginari dagokionez, eskuragarri dagoen azken txostenak, 2023koak, dio gobernuak 2.521,5 milioi euroko aurrekontua egikaritu zuela Finantzaketa Jasangarriko tresnen bidez finantzatu daitezkeen proiektuetako kategorietan. Guztira 2.207,5 milioi euro erabili ziren proiektu sozialetan eta gainerakoa (313,9 milioi euro) proiektu berdeetan. Guztira egikaritutako aurrekontutik, Finantzaketa Jasangarriaren kargura hautatzeko irizpideak betetzen zituzten proiektuak finantzatu ziren, 700 milioi euroko baliokoak. Zenbateko horretatik, 467 milioi euro (% 67) proiektu sozialetan erabili ziren eta gainerako 233 milioi euroak (% 33), berriz, proiektu berdeetan.

Eta, azkenik, ***enplegu publikoari*** dagokionez, EAEko administrazio publikoek 148.810 langile zituzten 2025ko urtarrilaren 1ean[51], EUSTATen *"Administrazio Publikoen Direktorioko"* datuen arabera. Hau da, aurreko urtean baino % 0,2 gutxiago eta EAEn 2025eko lehenengo hiruhilekoan lan egiten zuten guztien % 15 (% 15,1 2024an), BJAren okupazioari buruzko kopuruak kontuan hartuz gero. Datu horietan ez da aintzat hartzen estatuko administrazioko eta Gizarte Segurantzako langileen multzoa, baina Lurralde Politika eta Memoria Demokratikoko Ministerioak, 2025eko urtarrileko estatistika-aldizkarian kalkulatu zuen EAEn 9.027 pertsona zeudela lanean estatuko administrazio publikoan (horietatik 4.008 estatuko administrazio nagusian eta 5.019 "beste batzuk" kategorian, hau da, nagusiki estatuko segurtasun- eta indar-kidegoetan). Zifra biak batzen baditugu, lanpostu publikoak, 2025 hastean, 157.837 inguru lirateke (aurreko urtean baino —% 0,3). Hala ere, zifra hori estimazio hutsa da; izan ere, erreferentziazko datak eta erabilitako metodologiak ezberdinak izan dira[52].

EUSTATen zifrak berriz ere aztertuta, 2025eko urtarrileko 148.810 langile publikoetatik % 64,9 EAEko administraziokoak ziren, % 19,1 toki-erakundeetakoak, % 8,7 foru-aldundietakoak eta gainerako % 7,4a unibertsitatekoak, fundazioetakoak eta beste erakunde publiko batzuetakoak.

Bestalde, funtzionarioak langile guztien % 69,8 ziren (+5,2 puntu 2024rekin alderatuta), % 29,2 langile lan-kontratudunak ziren (—5,3 puntu), kasu bietan Osakidetzaren estatutupeko langileak barne, eta % 1 goi-karguak ziren (aurreko urteetako ratio berbera). Gainera, langile finkoak (funtzionarioak, langile lan-kontratudunak eta estatutupekoak) langileen % 61,1 ziren (2024an baino +3,9 puntu gehiago), % 21,7 bitarteko funtzionarioak ziren (+1,4 puntu) eta % 16,2 aldi baterako langile lan-kontratudunak ziren (—5,4 puntu). Hala, bitartekotasun eta behin-behinekotasun maila % 37,9koa izan zen (% 41,9koa aurreko urtean).

COVID-19aren pandemiak aurreikuspen ekonomikoak aldatu zituen, eta agerian utzi zuen merkatu bakarraren berdintasun-baldintzak hausteko eta Batasuneko kideen arteko desadostasun ekonomikoak areagotzeko arriskua. 2020ko uztailean Europako Kontseiluak akordio historikoa lortu zuen azkenean, Europako Batzordeak proposatutako irismen handiko neurri-sorta bati buruz, 2021-2027 aldirako Erkidegoko aurrekontuek izango dituzten finantza-aurreikuspenekin lotuta. Europako suspertze-tresna da, ***NextGenerationEU*** izenekoa, 750.000 milioi eurokoa, eta haren zati nagusia, 672.500 milioi euro, ***Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoari*** (SEM) dagokio.

Laguntza lortzeko, estatu-kideek Berreskuratze eta Erresilientzia Plan Nazionalak egin zituzten, eta 2021eko uztailaren 13an, Europako erakundeek Espainiako Erresumaren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana onartu zuten. Plan horrek 140.000 milioi euro arteko transferentziak eta kredituak emango dizkio Espainiari 2021-2026 aldian.

Espainiako Gobernuaren Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioaren "Berreskuratze-planaren V. Betearazpen-txostenaren" arabera, 2025eko maiatzaren 31n autonomia-erkidegoetarako 29.100 milioi euro baino gehiago esleituta zeuden zuzenean kudeatu zitzaten beren eskumeneko funtsak. Funts horietatik 1.402 M€, guztiaren % 4,8, EAEri esleitu zitzaizkion.

[51] *Landunak, lanaldi osoko baliokidean.*

[52] *Ministerioaren datuetan, adibidez, plantilla egonkorra zenbatzen dute, 6 hilabete baino gutxiagoko kontratuak dituzten langileak albo batera utziz.*

2026ko urtarrilaren 31n, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren informazioaren arabera, Estatuak banatutako funtsetatik EAEk 1.307 milioi euro jaso zituen Eusko Jaurlaritzak zuzenean kudeatzeko.

1.307 milioi euro horien % 96 (1.250 milioi euro) proiektuetarako esleitu dira (indarrean daudenak edo amaituta daudenak), eta 1.250 milioi horien % 84,3 gauzatu dira (1.054 milioi euro).

Gainera, Eusko Jaurlaritzak zuzenean kudeatzeko 1.307 M € horiei 3.198 milioi euro gehitu behar zaizkie, sailak "EAEn inpaktua duten beste administrazio-publiko batzuek kudeatzen dituztenak" bezala kalifikatzen dituenak. Horrela, Euskadiri 2026ko urtarrilera arte esleitutako Next Generation funtsen zenbateko osoa 4.505 milioi eurokoa da.

7.2. ONDORIOAK

Euskal ekonomiak nazioarteko egoera konplexu bat du aurrean, hazkunde globalaren apaltzeak eta merkataritza- eta geopolitika-tentsioen iraunkortasunak baldintzatuta.

Zalantzagarritasun-egoera horretan, 2025ean hazkunde positiboa eta Eurogunean eta EB27n erregistratutakoa baino handiagoa mantendu zuen, baina aurreko urtearekiko pixka bat moteldu zen. Hala eta guztiz ere, hazkunde horren eraketak zaurgarritasun-elementu batzuk ditu: jarduerak atseden hartu zuen nagusiki barne-eskarian eta inbertsioan eta kanpo-eskaerak ekarpen negatiboa mantendu zuen eta industriak dezelerazio argia izan zuen.

Horregatik, Batzorde honek beharrezkotzat jotzen du euskal ekoizpen-sarearen gaitasun lehiakorrak, teknologikoak eta nazioartekoak indartzea, batez ere, kanporako esposizio handiena duten industria-adarretan. Bitartean, testuingurua markatzen dute merkataritza-tentsioek, zalantzagarritasun geopolitikoak eta nazioarteko merkataritzako patroien aldaketek.

Hala, txikizkako merkataritzaren salmenta-indizeak eta azalera handiko saltokietako eta elikadura-kate handietako merkataritzaren indizeak 2024 eta 2025 artean hazkundea bizkortu zuten bitartean, Industria Produkzioaren Indizeak (IPI) hazkunde nabarmena izan zuen 2025eko urtarrilean, baina gero hazkunde negatiboak izan zituen, eta, hilabeteko gorabeherekin, urte osoan errepikatu egin ziren.

Finantzarioak ez diren euskal enpresen errentagarritasun ekonomikoak emaitzarik onenak izan ditu 2010etik. Erregistro horiek 2022an eskuratutakoa baino ia ehuneko puntu bat gehiago dira. Hala eta guztiz ere, errepikatzen dugu behin eta berriz errentagarritasun baxua dutela I+G jardueren enpresek eta jarduera artistikoak, jolasekoak eta entretenimendukoak egiten dituzten enpresek.

Errentaren banaketa funtzionalean ikus daitekeenez, 2024ko datuek, 2021koekin alderatuta, erakusten dute soldatapekoen ordainsariak pisua galdu duela guztizkoaren gainean, eta kapital-errentek baino emaitza txikiagoak lortu dituela.

Azken urteetako batez besteko errenta pertsonala analizatuta errenta-motaren arabera bereizita, ikusten da lan-errenten ekarpenak gutxitzen ari direla, baita ere jarduera ekonomikoenak, eta aldi berean, transferentzia-soberakinak hazi egin dira. Horrekin lotuta, kontuan hartu beharra dago EAEko bizilagunen % 36,8ren errenta pertsonala 15.000 eurotik beherakoa dela.

Bukatzeko, prezioekin lotuta, gogorarazten dugu apaldu egin ziren arren, 2025 urte inflazionista izan zela berriz ere. Izan ere, prezioen gehikuntza 2024an erregistratutakoari gehitzen zaio eta tentsio geopolitikoak areagotu egin dira.

....

EAEko ***sektore publikoari*** dagokionez, Batzorde honek, lehenik eta behin, azpimarratu nahi du COVID-19ak sortutako ekonomia- eta gizarte-krisi larriaren ondoren, 2022an finantza publikoen berreskurapena bukatu zela, nagusiki, inflazioak lagundutako diru-bilketaren bilakaera positiboari esker. Aldagai horren bilakaera positiboa izan da 2025era arte; azken urte horretan gehikuntza nabarmena izan da, % 11koa, barne-eskariaren eta lan-merkatuaren indarrari esker.

Bestalde, inbertsio errealek, herrialdearen garapenerako funtsezkoak direnak ondo bideratuta daudenean, hazkunde nabarmena izan zuten 2023an, eta % 9 jaitsi dira 2024an (ia % 20 Eusko Jaurlaritzari dagokion zatian), eta horrek kezkatu egiten gaitu.

Horrekin lotuta, beharrezkoa da aurrekontu-ahalegin handia eta jarraitua egitea etorkizunean inbertsio-maila onargarriei eusteko. Era berean, berretsi egiten dugu "Next Generation" funts europarren aukera aprobetxatu behar dela funtsezko zerbitzuak eta inbertsio publikoa eta pribatua indartzeko, eta are gehiago kontuan hartuta funts horiek gauzatzeko baimendutako epea geroz eta gertuago dagoela (hasiera batean, 2026. urtea).

Beste alde batetik, positibotzat jotzen dugu 2025ean bederatzigarrenez bonu jasangarriak eman izana. Tresna hori martxan jarri zenetik 5.700 milioi euro metatu dira eta garrantzitsua da aldizka bere gizarte- eta ingurumen-inpaktua baloratzea eta bermatzea zorpetze publikoaren mailak zuhurrak direla.

Enplegu publikoari dagokionez, Batzorde honek, beste urte batez ere, azpimarratzen du beharrezkoa dela EAEko administrazio publikoetako bitartekotasuneko eta behin-behinekotasuneko tasa altuak gutxitzen jarraitzea, modu horretan, egiturazko fenomenoa bihurtu den irregulartasuna zuzentzeko.

II. KAPITULUA

Zientzia, Teknologia, Berrikuntza eta Digitalizazioa EAEn

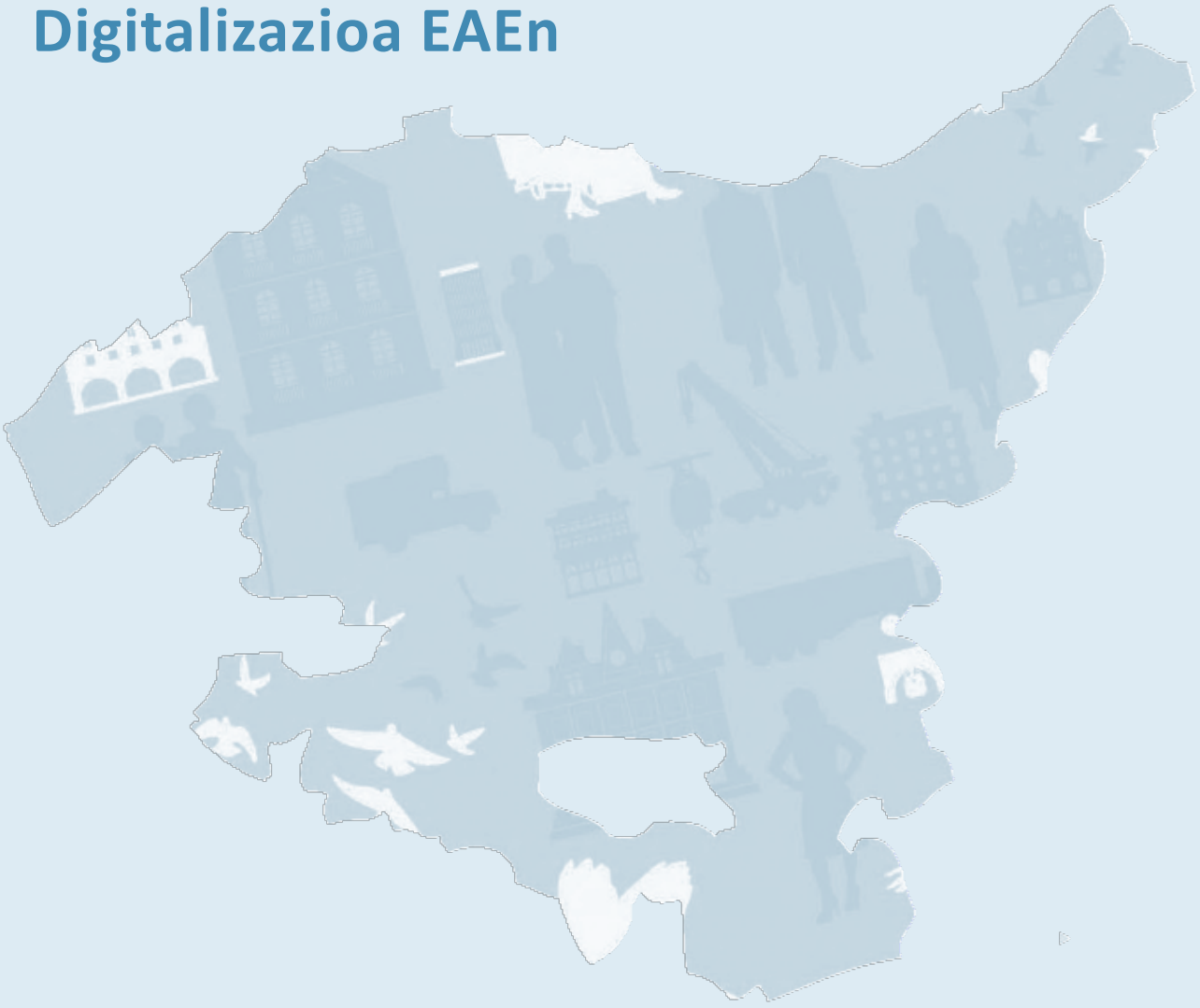

1. I+G+B JARDUERAK

I+G+b jardueren arloan, honako hauek aztertzen dira: I+G+b-ko Euskal Sistemako adierazle nagusiak, I+G jarduerak, berrikuntza-jarduerak, eta EAEk Europako berrikuntza-adierazleen paneletan duen posizioa. Azkenik, Eusko Jaurlaritzaren *2030erako Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren* tarteko ebaluazioa aurkeztu da, hark bidalitako aginte koadrotik abiatuta.

Bestalde, ekonomia eta gizarte digitalari buruzko blokean, euskal biztanleek Internet nola erabiltzen duten aztertzen da (erabilitako zerbitzuak, telelana eta merkataritza elektronikoa), euskal enpresen eraldaketa digitalaren maila (eraldaketa, telelana eta merkataritza elektronikoaren adierazleak), Administrazio Elektronikoa (eskaria, eskaintza eta telelana) eta EAEko Adimen Artifizialaren egoeraren ikuspegia aurkezten da.

1.1. I+G+B-KO EUSKAL SISTEMAREN ADIERAZLE NAGUSIAK, 2024KO DATUAK

EUSTATen "I*kerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jarduerei buruzko estatistikaren*" arabera, 2024an honako hauek izan dira I+G+b-ko Euskal Sistemaren adierazle nagusiak:

I+Gko gastua. 2.114,2 milioi euro inbertitu ziren (+% 5,6, 2023aren aldean).

I+G-ko gastua BPGd-arekiko (ahalegina). % 2,15ekoa da, aurreko urtean erregistratutakoa bezalakoa.

EINen datuen arabera, Nafarroa (% 2,34) eta EAE (% 2,3) dira ratio handienak dituzten autonomia-erkidegoak.

Horrela, EAEko ratioa (iturria EUSTAT edo EIN izan) Estatuko batez bestekoa (% 1,5) baino handiagoa da, baina eurogunekoa (% 2,29) eta arlo horretan erreferentzia diren herrialdeetan erregistratutakoa baino txikiagoa, II.1.1 taulan erakusten den bezala. Aipagarriak dira ratio hauek: Hego Korea (% 4,96 2023an), Suedia (% 3,57), AEB (% 3,45 2023an), Japonia (% 3,44 2023an), Belgika (% 3,36), Austria (% 3,26) eta Alemania (% 3,13).

II.1.1. TAULA. AHALEGINA I+Gn. ERREFERENTZIAZKO HERRIALDEAK, 27EB, EUROGUNEA, ESTATUA ETA EAE (2023. URTEAREN ARABERA ORDENATUTA)

	2016	2023	2024
EAE	**1,80**	**2,15**	**2,15**
HEGO KOREA	4,85	4,96	:
SUEDIA	3,50	3,64	3,57
ESTATU BATUAK	3,49	3,45	:
JAPONIA	3,40	3,44	:
BELGIKA	3,21	3,24	3,36
AUSTRIA	3,17	3,22	3,26
ALEMANIA	3,04	3,13	3,13
FINLANDIA	2,98	3,09	3,22
DANIMARKA	2,88	3,07	3,01
ISLANDIA	2,56	2,62	2,47
TXINA, HONG KONG KENDUTA	2,49	2,58	:
EUROGUNEA-20 (2023-2025)	**2,25**	**2,29**	**2,29**
UE - 27 COUNTRIES (2020tik)	**2,22**	**2,26**	**2,24**
FRANTZIA	2,22	2,18	2,18
HERBEHEREAK	2,18	2,30	2,29
ESLOVENIA	2,10	2,13	2,16
TXEKIAR ERREP.	1,89	1,82	1,82
ESTONIA	1,77	1,83	1,99
PORTUGAL	1,69	1,68	1,72
NORVEGIA	1,55	1,85	1,8
IRLANDA	1,53	1,54	1,38
POLONIA	1,44	1,56	1,41
GREZIA	1,48	1,50	1,54
ESPAINIA	1,40	1,49	1,50
KROAZIA	1,42	1,37	1,35

Iturria: EUSTAT EAErako, EUROSTAT eta geuk egindako lana

II.1.2. TAULA. ZIENTZIA ETA TEKNOLOGIARI BURUZKO ADIERAZLEAK

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I+G ARLOKO GASTUAK									
GUZTIRA (MILIOI EURO)	**1.290.911**	**1.363.176**	**1.423.366**	**1.481.404**	**1.490.038**	**1.646.957**	**1.794.704**	**2.002.465**	**2.114.155**
URTEKO IGOERA (%)	1,4	5,6	4,4	4,1	0,6	10,5	9,0	11,6	5,6
BPGd-AREN GAINEAN (%)	1,80	1,83	1,83	1,84	2,05	2,09	2,07	2,15	2,15(p)
LANGILEAK (AOB)									
GUZTIRA	**17.898,0**	**18.577,3**	**19.274,1**	**19.618,5**	**19.510,9**	**20.804,2**	**21.746,2**	**23.299,7**	**24.409,4**
URTEKO IGOERA	-1,8	3,8	3,8	1,8	-0,5	6,6	4,5	7,1	4,8
LANGILE IKERTZAILEAK (AOB)									
GUZTIRA	**11.915,5**	**12.607,9**	**13.165,1**	**13.520,4**	**13.628,7**	**14.366,6**	**15.230,3**	**16.304,9**	**17.296,2**
URTEKO IGOERA	-1,4	5,8	4,4	2,7	0,8	5,4	6,0	7,1	6,1

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jarduerei buruzko estatistika.

I+G arloko gastua egikaritze-sektorearen arabera [1] . I+Gko gastu handiena enpresek egin zuten, % 76,5 (1.617,2 milioi euro); % 16,7 (353,2 milioi euro) goi-mailako hezkuntzan egin zen, eta gainerakoa, % 6,8 (143,7 milioi euro) administrazioaren mende dauden erakundeetan. Horrela, enpresa-sektorea da oraindik gastuaren zatirik handiena egikaritzen duena. Estatuan, enpresek[2] partaidetza txikiagoa dute guztizkoarekiko (% 56,4), eta goi-mailako irakaskuntzak, berriz, handiagoa (% 25,5).

Aurreko urtearen aldean, hiru sektoreek igo zuten I+Gko gastua: enpresek % 4,6, Administrazioaren menpeko erakundeek % 11,9, eta goi-mailako irakaskuntzak % 7,6.

II.1.3. TAULA. I+G ARLOKO BARNE-GASTUAK, EGIKARITZE-SEKTOREAREN ARABERA. M€

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024 (%)	ALD. 23/24
GUZTIRA	**1.481,4**	**1.490,0**	**1.647,0**	**1.794,7**	**2.002,5**	**2.114,2**	**100,0**	**5,6**
ENPRESAK ETA IAGEP	1.129,6	1.143,0	1.275,2	1.384,5	1.545,7	1.617,2	76,5	4,6
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	98,0	88,3	104,7	115,9	128,5	143,7	6,8	11,9
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	253,8	258,7	267,1	294,3	328,3	353,2	16,7	7,6

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jarduerei buruzko estatistika.

I+G arloko gastuaren finantziazioa (funtsen jatorriaren araberako gastua). Sektore pribatuak gastuaren finantzazioan duen partaidetza % 54,9koa da (aurreko urtean baino % 4,5 gehiago). Horrek esan nahi du sektore pribatua dela finantzazio-iturri nagusia, baina finantzatutako guztizkoan duen partaidetza ehuneko 0,6 puntu jaitsi da. Bestalde, finantzazio publikoa % 8,7 hazi da aurreko urtearen aldean, eta barneko I+G-ko gastu osoaren % 35 da. Horrek esan nahi du pisua ehuneko puntu 1 handitu dela.

II.1.4. TAULA. I+G ARLOKO BARNE-GASTUA, FUNTSEN JATORRIAREN ARABERA. M€

	2020	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
GUZTIRA	1.490,0	1.647,0	1.794,7	2.002,5	2.114,2	5,6
ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK	509,7	541,3	608,5	681,0	740,5	8,7
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	33,9	34,2	30,5	35,5	36,7	3,5
ENPRESAK	812,9	933,1	1.003,6	1.110,9	1.160,7	4,5
IRABAZI-ASMORIK GABEKO ERAKUNDE PRIBATUAK	7,7	7,5	7,9	15,2	14,5	- 4,6
ATZERRITIK ETORRITAKOAK	25,9	30,9	144,2	159,9	161,7	1,2
PISUA, GUZTIZKOARI DAGOKIONEZ						ALDEA 23-24
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-
ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK	34,2	32,9	33,9	34,0	35,0	1,0
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	2,3	2,1	1,7	1,8	1,7	-0,0
ENPRESAK	54,6	56,7	55,9	55,5	54,9	-0,6
IRABAZI-ASMORIK GABEKO ERAKUNDE PRIBATUAK	0,5	0,5	0,4	0,8	0,7	-0,1
ATZERRITIK ETORRITAKOAK	8,5	7,9	8,0	8,0	7,6	-0,3

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifiko eta garapen teknologikoko jarduerei buruzko estatistika eta geuk egindako lana

Finantzaketa publikoaren jatorriari dagokionez, Administrazio Autonomoaren ekarpena da nagusi (545,6 milioi), aurreko urtearekin alderatuta % 7,2 handitu ondoren, 2024an administrazio publikoak finantzatutako guztiaren % 73,7 eta exekutatutako I+G osoaren % 25,8 baita. Bestalde, Administrazio Zentralaren finantzaketa (148,8 milioi) % 9,8 hazi da aurten, eta bere partaidetza administrazio publikoek finantzatutako guztiaren % 20,1ekoa da. Azkenik, foru-aldundiek eta toki-administrazioek (46,1 milioi) % 6,2rekin parte hartu zuten, aurreko urtean baino % 26,2 gehiago.

Estatuan, 2023an, EINen datuen arabera, sektore pribatuak % 47,7 finantzatzen du, eta Administrazio Publikoak, berriz, % 38,6. Eurogunean, EUROSTATen 2023ko datuen arabera, ehunekoak % 56,9 eta % 30,6 dira. Herrialde hauetan,

[1] *Komeni da kontuan hartzea I+G arloko gastuaren zati handi bat Zentro Teknologikoen Sarearen bitartez bideratzen dela; izan ere, zentro horiek, haien izaera juridikoa dela eta, enpresa-sektorearen parte dira eragiketa estatistiko horretan.*

[2] *Europako Estatistika Sistemaren arabera, EINek, Ikerketa eta Garapeneko (I+G) Jardueren gaineko Estatistikan, enpresen sektorean, enpresa-kontzeptu estatistiko berria ezarri du. Aldaketa horren arabera, enpresa estatistikoa bat etor daiteke legezko unitatearekin, enpresa-taldearekin edo enpresa-talde baten zati batekin (azken bi kasuak kopuru osoaren % 3 inguru dira). Ondorioz, eragina izan dezake bai sektore horretako eragiketaren emaitzan, bai enpresen jardueren, tamainen eta egoitza sozialen autonomia-erkidegoen araberako banaketan. Aldaketa metodologiko horren ondorioz, enpresen sektoreko adierazleak ezin dira alderatu aurreko urteetako datuekin.*

I+Gren arloko gastuaren finantzaketa pribatuaren ratioa oso handia izan zen 2023an: Txina, Hong Kong kenduta (% 79,3), Japonia (% 78), Hego Korea (% 76,1), AEB (% 69,6), Suitza (% 63,7), Suedia (% 63,5), Alemania (% 62,6) eta Belgika (% 60,2).

I+G arloko gastua diziplina zientifikoaren arabera. Berriz ere, ingeniaritza eta teknologia nabarmentzen dira (gastu osoaren % 69,2), eta horren atzetik daude medikuntza-zientziak, farmazia barne (% 12,4), zientzia zehatzak (% 9,1) eta gizarte-zientziak (% 6,3). Bestalde, nekazaritzakoak % 3 dira.

Funtsen jatorriari dagokionez, ingeniaritzako ikerketa batik bat enpresen sektoreak finantzatzen du. Hala, % 68,4 enpresek finantzatzen dute, eta % 23,5 sektore publikoak. Zientzia zehatzetan, gizarte-zientzietan eta nekazaritza-zientzietan, baina, kontrakoa gertatzen da, Administrazioak gastuaren % 67,4, % 69,6 eta % 61,4 finantzatzen duelako eta sektore pribatuak % 15,5, % 10,5 eta % 21,4. Medikuntza-zientzietan, finantzaketa publikoaren ratioa % 51,7ekoa da, eta enpresek % 39 finantzatzen dute.

II.1.5. TAULA. I+G ARLOKO BARNE-GASTUAK, DIZIPLINA ZIENTIFIKOAREN, EGIKARITUTAKO SEKTOREAREN ETA FUNTSEN JATORRIAREN ARABERA (MILA EUROTAN)

	2024						23/24 ALDAERAREN %					
	GUZTIRA	FUNTSEN JATORRIA					GUZTIRA	FUNTSEN JATORRIA				
		ADMIN.	GOI-MAILAKO IRAKASK.	ENPR.	IAGEP	ATZER.		ADMIN.	GOI-MAILAKO IRAKASK.	ENPR.	IAGEP	ATZER.
GUZTIRA	**2.114.155**	**740.521**	**36.732**	**1.160.702**	**14.487**	**161.712**	**5,6**	**8,7**	**3,5**	**4,5**	**-4,9**	**1,2**
DIZIPLINA ZIENTIFIKOA												
ZIENTZIA ZEHATZAK ETA NATURALAK	192.161	129.533	5.413	29.859	4.549	22.807	9,4	9,8	-12,1	43,1	-32,5	-4,8
INGENIARITZA ETA TEKNOLOGIA	1.462.504	343.241	12.140	1.000.990	2.680	103.453	5,3	11,3	-12,7	3,7	-10,0	5,2
MEDIKUNTZA ZIENTZIAK (FARMAZIA BARNE)	262.955	136.020	3.595	102.462	4.842	16.035	5,5	3,9	79,8	6,1	25,6	1,6
NEKAZARITZA ZIENTZIAK (ABELTZAINTZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA BARNE)	62.571	38.440	696	13.359	127	9.949	-6,5	-5,9	-2,1	-10,3	-59,6	-1,6
GIZARTE ETA GIZA ZIENTZIAK	133.964	93.287	14.887	14.032	2.290	9.469	9,7	12,5	17,1	3,9	70,3	-18,9
EGIKARITUTAKO SEKTOREA												
ENPRESAK ETA IAGEP	1.617.228	360.992	171	1.122.851	3.245	129.969	4,6	7,0	-87,5	3,8	-10,0	7,0
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	143.748	127.704	237	9.331	2.047	4.429	11,9	11,4	22,2	29,1	21,6	-7,3
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	353.178	251.825	36.323	28.520	9.195	27.315	7,6	10,0	7,1	30,7	-7,5	-18,6

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifiko eta garapen teknologikoko jarduerei buruzko estatistika eta geuk egindako lana

I+G-ko langileak (arduraldi osoko baliokidetzan (AOB[3]) neurtua). 24.409,4 pertsona dira, hau da, aurreko urtean baino % 4,8 gehiago. Egikaritze-sektoreen arabera, % 70,8 enpresei dagokie, % 22, 4 goi-mailako irakaskuntzari, eta % 6,8 Administrazio Publikoari. Okupazioa kontuan hartuta (ikertzaileak, teknikariak edo laguntzaileak), ikertzaileak 17.296,2 dira (AOBeko langile guztien % 70,9), aurreko urtearekin alderatuta % 6,1 hazi ondoren (ikus II.1.2 TAULA eta II.1.6 TAULA).

Jarduera horietan enplegatutako langile guztien % 37,3 emakumeak ziren 2023an, aurreko urtean (% 36,9) baino zertxobait gehiago. EUSTATen arabera, denbora-ikuspegi zabalago batetik, haren pisua ehuneko 3,9 puntu igo da 2010. urtearen aldean, eta 10,7 puntu ere 2000. urtearen aldean.

I+G-ren egikaritze-sektorea kontuan hartuta, ikus daiteke Enpresen sektorean eta Goi Mailako Irakaskuntzan dagoela emakumeen presentzia kuantitatiboki nabarmenena: 5.388,2 eta 2.706,1 emakume, hurrenez hurren, eta 978,6

[3] *Arduraldi osoko baliokidetzan (AOB) dauden langileak: Arduraldi osoko langileak gehi arduraldi partzialeko langileek I+Gko jardueretan ematen duten denbora zatiak batuta lortzen da emaitza.*

emakume administrazio publikoaren sektorean. Hala ere, termino erlatiboetan, Administrazio Publikoan emakumeak langile guztien % 58,7 dira, Goi Mailako Irakaskuntzan % 49,5 eta Enpresetan % 31,2.

II.1.6. TAULA. I+G SEKTOREAN ENPLEGATUTAKO LANGILEAK (LOL), EGIKARITZE-SEKTOREAREN ETA SEXUAREN ARABERA

	GUZTIRA			EMAKUMEAK					
	BALIO ABSOLUTUAK			ABSOLUTUAK			% HORIZONTALAK		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
GUZTIRA	**21.746,2**	**23.299,7**	**24.409,4**	**8.032,5**	**8.687,7**	**9.073,2**	**36,9**	**37,3**	**37,2**
ENPRESAK ETA IAGEP	15.421,7	16.452,4	17.270,9	4.765,3	5.116,1	5.388,2	30,9	31,1	31,2
ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK	1.345,4	1.502,2	1.669,0	751,9	883,6	978,9	55,9	58,8	58,7
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	4.979,1	5.345,1	5.469,5	2.515,3	2.688,0	2.706,1	50,5	50,3	49,5

Iturria: EUSTAT. I+G jarduerei buruzko estatistika eta geuk egindako lana

Ezagutza-aktiboak.

Geroago sakonago aztertuko den "*Berrikuntzako adierazleen panela, EIS*" deritzonak dakarren informazioan oinarrituta aurkeztuko dugu adierazle honen azterketa.

Datuek erakusten dutenez, Euskadik 0,62ko balioa du *Berrikuntzaren adierazle sintetikoan (2025)*, Estatuaren (0,497) eta EB27ren (0,536) gainetik eta "berrikuntza handiko herrialdeen" taldearen mailan.

Hala ere, berrikuntza-prozesuetan errendimendu gisa sortutako jabetza intelektualeko eskubideen formak atzematen dituen EISaren "ezagutza-aktiboak" dimentsioan, adierazlea 0,32 da, EB27ko (0,49) eta are Estatukoaren (0,40) batez bestekoaren azpitik.

II.1.7. TAULA. EZAGUTZA-AKTIBOEN ADIERAZLEAK EIS 2025ean*

		IUS 2025 SAILKAPENA	EZAGUTZA-AKTIBOAK			
			ADIERAZLE KONPOSATUA	PCT PATENTEEN ESKBIDEK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP)	EBren MARKA KOMERTZIALAK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP)	EBren DISEINUAK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP)
1	SUEDIA	0,740	0,64	8,96	8,10	3,32
2	DANIMARKA	0,724	0,62	6,34	7,37	3,74
3	HERBEHEREAK	0,692	0,56	4,82	6,77	3,48
4	FINLANDIA	0,672	0,62	8,04	6,85	3,27
5	IRLANDA	0,660	0,27	1,48	3,08	0,71
6	BELGIKA	0,657	0,44	3,49	5,27	2,09
7	LUXENBURGO	0,614	0,59	1,96	15,32	4,21
8	AUSTRIA	0,611	0,66	4,62	9,48	5,13
	EAE	**0,605**	**0,32**	**1,33**	**5,25**	**1,16**
9	ALEMANIA	0,596	0,58	5,46	6,34	3,70
10	FRANTZIA	0,582	0,43	3,73	3,67	2,24
11	ESTONIA	0,562	0,59	0,82	22,41	4,13
	EB-27	**0,536**	**0,49**	**3,04**	**6,12**	**3,25**
12	MALTA	0,509	0,54	1,14	47,09	1,79
13	ESLOVENIA	0,507	0,47	2,07	8,40	2,95
14	ITALIA	0,499	0,54	1,85	6,43	5,45
15	**ESPAINIA**	**0,497**	**0,40**	**1,32**	**7,16**	**2,53**
16	PORTUGAL	0,486	0,38	1,04	6,48	2,64
17	ZIPRE	0,451	0,50	0,91	35,42	1,17
18	LITUANIA	0,434	0,40	0,46	11,49	2,55
19	TXEKIA	0,432	0,33	0,90	5,30	2,06
20	GREZIA	0,406	0,26	0,67	5,29	0,69
21	KROAZIA	0,384	0,25	0,63	3,98	0,99
22	HUNGARIA	0,373	0,28	1,45	3,53	0,78
23	POLONIA	0,353	0,42	0,52	6,06	4,53
24	ESLOVAKIA	0,336	0,25	0,61	4,72	0,89
25	LETONIA	0,304	0,38	1,10	8,26	1,93
26	BULGARIA	0,246	0,48	0,44	9,12	5,10
27	ERRUMANIA	0,202	0,20	0,20	3,66	1,16

** Indizea kalkulatzeko eskuragarri dauden azken datuak erabili dira; ez dira beti n urtekoak, n-1, n-2... urtekoak izan daitezke.*
Iturria: EUSTAT Berrikuntzako adierazleen panela

Izan ere, beste lurralde eremuekin erkatuta, hauxe ondoriozta daiteke: 1,33 adierazlea duela EAEk BPGko bilioi bakoitzeko PCT[4] patenteen eskarietan (EAP eurotan), 5,25 adierazlea BPGko bilioi bakoitzeko EBko merkataritza-marketan (EAP eurotan) eta 1,16koa PGBko bilioi bakoitzeko (EAP eurotan) EBko diseinuetan. Beraz, EB27ko

[4] *Patenteen gaineko Lankidetza Ituna.*

batezbestekoen (3,04 / 6,12 / 3,25) azpitik dago, eta urruti erreferentziako herrialdeetatik (are, Estatuko batezbestekoen azpitik, patenteen eskaeran izan ezik).

II.1.8. TAULA. I+G ARLOKO AHALEGINAREN ETA EZAGUTZA AKTIBOEN ADIERAZLEEN ARTEKO ALDERAKETA

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I+G ARLOKO ESFORTZUA (GASTUA PBGd-ren GAINETIK)		1,80	1,83	1,83	1,84	2,05	2,09	2,07	dg
EAE-KO EIS 2025-EAN* ERABILITAKO EZAGUTZA-AKTIBOEN ADIERAZLEEN ARABERA	PCT PATENTEEN ESKBIDEAK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	1,52	1,34	1,67	1,34	1,54	1,57	1,33	dg
	EBren MARKA KOMERTZIALAK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	5,52	5,53	5,26	5,47	5,70	5,93	5,72	5,25
	EBren DISEINUAK BPGd-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	2,59	2,22	1,72	1,59	1,53	1,32	1,30	1,16

**** EIS 2025 berrikuntza-adierazleen Europako panelaren metodologiari jarraiki erabilitako urteei buruzko datuak***

Iturria: EUSTAT. Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Jarduerei buruzko Estatistika; eta EUSTAT. EIS 2025 (Ezagutza-aktiboen adierazleak. EAE. 2025) eta geuk egina.

1.2. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ENPRESEN SEKTOREKO I+J JARDUERAK, ZTESEKO ZENTRO TEKNOLOGIKOAK ALDE BATERA UTZITA, 2024KO DATUAK

EUSTATen datuen arabera, 2023an 1.445 enpresak (ZTES-Zientzia eta Teknologiako Euskal Sareko zentro teknologikoak kontuan hartu gabe) egin zituzten I+Gko jarduerak (aurreko urtean baino % 1,3k gehiagok), eta horietatik 638 industria-sektorekoak ziren (2023an baino 73 gehiago); 725 zerbitzu-sektorekoak (67 gutxiago), 69 eraikuntzakoak (12 gehiago) eta 13 lehenengo sektorekoak (1 gehiago). Bestalde, enpresek jarduera horietan egiten duten guztizko gastua % 3,9 igo da 2023tik 2024ra bitartean, eta 1.261,7 milioi eurora iritsi da.

II.1.9. TAULA. I+G ARLOKO ENPRESA-KOPURUAREN ETA BARNE-GASTUAREN BILAKAERA (ZTESeko ZENTRO TEKNOLOGIKORIK GABE)

	GUZTIRA		NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, ARRANTZA, ERAUZKETA-INDUSTRIAK ETA ENERGIA		INDUSTRIA		ERAIKUNTZA		ZERBITZUAK	
	Enpresak guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresak guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresak guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresak guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresak guztira	Gastua (mila eurotan)
2017	1.312	799.792	13	22.825	600	411.694	36	8.932	663	356.341
2018	1.334	853.873	12	18.819	607	401.200	41	10.672	674	423.182
2019	1.313	878.518	12	14.371	534	418.864	36	10.873	731	434.410
2020	1.378	895.445	15	16.900	571	414.817	50	9.130	742	454.598
2021	1.399	1.011.656	14	23.487	554	460.019	45	8.562	786	519.588
2022	1.405	1.092.728	14	25.354	550	510.561	50	13.685	791	543.128
2023	1.426	1.213.738	12	15.703	565	556.236	57	18.641	792	623.158
2024	1.445	1.261.665	13	25.141	638	636.239	69	19.814	725	580.470
Ald. (%) 23/24	1,3	3,9	8,3	60,1	12,9	14,4	21,1	6,3	-8,5	-6,9
Ald. 23-24	19	47.927	1	9.438	73	80.003	12	1.173	-67	-42.688

Iturria: EUSTAT

Jarduera horietan arduraldi osoko langileen kopuruak gora egin du berriro: 13.104,1tik 13.721,9ra AOBn. Langile horietako gehienak zerbitzuetan eta industrian biltzen dira; % 47,4 (6.509,9 LOL) eta % 48,3 (6.631,6 LOL), hurrenez hurren.

13.721,9 pertsona horiek enpresa-sektoreko (ZTES zentro teknologikorik gabe) enplegu osoaren (LOL) % 1,4 dira, eta ratio horrek egonkor iraun du 2023tik. Jarduera-adar handien arabera banakatuta, industriaren sektoreko enplegu osoaren % 4,1 I+Gko jardueretan aritzen da (% 3,2 2023an); zerbitzuen sektorean % 0,9 (aurreko urtean, % 1), eta eraikuntzaren sektorean % 0,5 (2023ko ratio bera).

II.1.10. TAULA. I+G ARLOKO LANGILEEN BILAKAERA (ZTESeko ZENTRO TEKNOLOGIKORIK GABE)								
	2021		2022		2023		2024	
	GUZTIRA	SEKTOREKO ENPLEGU OSOAREN GAINEKO %	GUZTIRA	SEKTOREKO ENPLEGU OSOAREN GAINEKO %	GUZTIRA	SEKTOREKO ENPLEGU OSOAREN GAINEKO %	GUZTIRA	SEKTOREKO ENPLEGU OSOAREN GAINEKO %
GUZTIRA	11.794,7	1,3	12.276,8	1,3	13.104,1	1,4	13.721,9	1,4
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, ARRANTZA, ERAUZKETA-INDUSTRIAK ETA ENERGIA	248	1,8	271,4	2,0	175,8	1,3	281,5	0,9
INDUSTRIA	5.080,70	2,9	5.510,7	3,1	5.745,2	3,2	6.631,6	4,1
ERAIKUNTZA	137,9	0,3	179,0	0,3	256,6	0.5	298,9	0,5
ZERBITZUAK	6.328,10	0,9	6.315,7	0,9	6.926,5	1,0	6.509,9	0,9
Iturria: EUSTAT								

I+Gko jardueren eta beste enpresa-jarduera batzuen adarra alde batera utzita[5], I+Gko jardueretara langile gehien bideratzen duten sektoreak hauek dira oraindik: jarduera informatikoak (% 10,5), garraio-materiala (% 10,3), bestelako makinak eta etxeko gailuak (% 7,8) eta metalezko gaiak (% 5,1).

Antzeman dugunez, euskal enpresek beren funtsekin jarraitzen dute I+Gko gastuak finantzatzen, neurri handi batean (guztizkoaren % 72,3 funts propioak dira).

Nabarmentzekoa da I+Gn aritzen diren euskal enpresen batez besteko tamaina handia: 76 langilekoa da, euskal enpresa guztien batez besteko tamainarekin alderatuta, azken hori 5,8 lagunekoa baita, memoria honen I. kapituluan (EAEko ekonomia), "*Ekoizpen-sektoreak*" atalean jasotzen den bezala.

II.1.11. TAULA. ENPRESA-SEKTOREKO ADIERAZLEAK (ZTESeko ZENTRO TEKNOLOGIKORIK GABE) JARDUERA-ADARREN ARABERA. I+G 2024								
		ENPRESA KOP.	ENPLEGUA, BATEZ BESTE	LANGILEAK AOB	BARNE-GASTUA	FUNTS PROPIOEN %	KANPOKO FUNTSEN %	EAEko LANPOSTUAK, GUZTIRA
GUZTIRA		**1.445**	**76**	**13.721,9**	**1.261.665**	**72,3**	**27,7**	**959.515**
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, ARRANTZA, ERAUZKETA-INDUSTRIAK ETA ENERGIA		13	132	281,5	25.141	88,1	11,9	13.366
INDUSTRIA		638	116,0	6.631,6	636.239	83,7	16,3	181.897
M-A	KIMIKA ETA PETROLIO-FINKETA	47	80	394,2	47.587	83,1	16,9	6.294
M-B	KAUTXUA ETA PLASTIKOA	40	131	317,5	27.235	58,9	41,1	12.965
M-B	METALARENAZ APARTEKO INDUSTRIA	23	63	62,2	5.001	68,5	31,5	3.703
M-B	METALURGIA	46	237	294,8	34.230	75,0	25,0	16.893
M-B	METALEZKO ARTIKULUAK	135	78	694,4	69.301	72,5	27,5	41.507
M-A	MAKINA-ERREMINTA	28	92	395,7	30.734	72,1	27,9	3.456
M-A	ETXEKO GAILUAK*	1	412	18,0	1.773	66,4	33,6	478
M-A	BESTELAKO MAKINAK + ETXEKO GAILUAK*	108	101	1.075,1	88.381	82,5	17,5	25.842
M-A	MATERIAL ELEKTRIKOA	46	108	579,0	51.950	78,8	21,2	8.763
A	MATERIAL ELEKTRONIKOA	23	120	463,4	48.199	68,2	31,8	5.213
A	DOITASUN-MATERIALA	42	56	623,5	52.157	71,4	28,6	3.966
M-A	GARRAIO-MATERIALA	22	623	1.412,0	159.807	90,5	9,5	20.316
	BESTE MANUFAKTURA BATZUK	77	58	301,8	19.884	74,7	25,3	32.501
ERAIKUNTZA		57	69	51	298,9	19.814	72,0	28,0
ZERBITZUAK		792	725	41	6.509,9	530.470	70,6	29,4
A	INFORMATIKA-JARDUERAK	175	42	1.442,6	87.375	75,8	24,2	20.359
A	I+G JARDUERAK	136	23	2.515,6	283.211	59,1	40,9	9.103
	BESTE ENPRESA-JARDUERA BATZUK	263	37	1.852,2	154.061	65,3	34,7	67.443
	BESTE ZERBITZU BATZUK	151	63	699,5	55.823	71,7	28,3	610.474
**Datuak multzokatu ditugu, ez dutelako estatistika-sekretua betetzen.* *Iturria: EUSTAT*								

[5] *Jarduera nagusitzat I+G jarduerak (ingeniaritza eta aholkularitza teknologikoa) dituzten eta, beraz, gainerakoek ez bezalako profil eta helburuak dituzten enpresak.*

1.3. EUSKAL KOMUNITATE ZIENTIFIKOA FISIKA KUANTIKOAREN GARAPENEAN

Teknologia kuantikoa hazten ari da fisikaren eta ingeniaritzaren barruan, eta mekanika kuantikoaren ezaugarrietan oinarritzen diren hainbat teknologia biltzen ditu. Eremu honetako aurrerapenen adibideak dira konputazio kuantikoa, sentsoreak, kriptografia, simulazioa, neurketa eta irudien sorkuntza.

- Konputazio kuantikoak, baten eta zeroen (bits) sistema bitarra erabili beharrean, kubitak edo bit kuantikoak erabiltzen ditu. Funtsean, milaka urte eta milioika eragiketa ekar ditzakeen arazo bat ordenagailu tradizional bat erabiliz gero, minutu edo ordu batzuetan ordenagailu kuantiko batekin konpon daiteke.

- Internet kuantikoa, propietate kuantikoak segurtasun eta abiadura handiagorako aprobetxatuko dituen komunikazio sare bat sortzea bilatzen duena.

- Neurketa elektronikoak, magnetikoak eta azeleraziokoak hobetzeko sentsore kuantikoak. Zifratze kuantikoa duten sentsoreek, besteak beste, energia, trafikoa, hondakinak edo larrialdiak denbora errealean kudeatzen lagunduko dute.

- Kriptografia kuantikoa, intertzeptazioan ia zauriezinak diren komunikazio-metodo seguruak eskaintzen dituena. Hodeiko datuak, txartelarekin egindako ordainketak edo historial klinikoa zenbat babestuko diren 'hacker'en aurrean.

- Simulazio kuantikoak, sistema kuantiko konplexuak modelatzen laguntzen dutenak, kimikan eta materialetan erabilgarria dena.

Zalantzarik gabe, teknologia horiek eragina izango dute gure eguneroko esparru askotan, hala nola komunikazioetan, zibersegurtasunean, osasunean eta medikuntzan, botika berrien garapenean edo energian.

Euskal komunitate zientifikoa lan garrantzitsua egiten ari da fisika kuantikoaren arloan. Hala, 2025ean, munduak mekanika kuantikoaren mendeurrena ospatu zuenean (2025eko Fisikako Nobel Sariak markatutako mugarria, tunel kuantikoan egindako aurrerapenengatik emana), urrian, Milia Kuantikoa inauguratu zen Ibaeta auzoan (Donostia), 1,5 kilometroko ibilbide zientifikoa.

Milia Kuantikoaren historia 2010eko hamarkadatik Euskadin ikerketa zientifikoaren kontzentrazio gero eta handiagoari buruzkoa da. Donostia International Physics Centerrek (DIPC) eta CIC nanoGUNEk mundu osoko ikertzaileak erakarri dituzte, Ibaeta fisika kuantikoan Europako polorik aktiboenetako bat bihurtuz. Baina benetako katalizatzailea 2025ean iritsi zen, Ikerbasqueren eraikinean IBM Quantum System Two instalatuta.

Zazpi zentrok osatzen dute, gaur egun, Milla Kuantikoa deritzona: Donostia International Physics Center (DIPC), Materialen Fisika Zentroa (CFM), CIC nanoGUNE, Tecnun (Nafarroako Unibertsitatea), EHUko Informatika eta Kimika Fakultateak eta Ikerbasqueren eraikin berria, Basque Quantum aliantzaren eta lehen IBM Quantum System Two operatiboaren egoitza Europan eta hirugarrena mundu osoan.

IBM Quantum System Two-ren gaitasunei esker, erronka konplexuei aurre egin ahal izango zaie hainbat arlotan, hala nola material berrien diseinuan, prozesu industrialen optimizazioan, simulazio biomedikoan edo adimen artifizialeko algoritmoen hobekuntzan.

Milia Kuantikoak, Basque Quantum-en babesarekin (Eusko Jaurlaritzako Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Sailak eta Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Foru Aldundiek gidatutako aliantza estrategikoa, Euskadiko ikerketa kuantikoak koordinatzeko), zentroen arteko lankidetza sustatzeaz gain, publikoa heztea ere bilatzen du.

1.4. BERRIKUNTZA-JARDUERAK. DATOS 2024.

a) Enpresa berritzaileak

EUSTATen "*Berrikuntzari buruzko inkesta*"k, beste aldagai batzuen artean, enpresa berritzaileen ehunekoa kontabilizatzen du, baita jarduera berritzaileetan egindako gastuaren zenbatekoa eta jardueren arteko banaketa, horien finantzaketa publikoa eta jarduera berritzaileak egiteko lankidetza ere. Memoria Sozioekonomikoaren edizio hau ixteko datan, EUSTATen datu erabilgarriak 2023koak dira.

II.1.12. TAULA. JARDUERA BERRITZAILEAK GAUZATZEN DITUZTEN ENPRESEN EHUNEKOAREN BILAKAERA ENPRESA GUZTIEN ALDEAN

	2019	2020	2021	2022	2023
ENPRESAK, GUZTIRA	18,2	18,6	19,9	23,8	26,2
10 LANGILE ETA GEHIAGOKOKO ENPRESAK (EIN, EUROSTAT ETA ABARREKIN ALDERATZEKO)	30,8	31,4	32,6	35,4	38,4

** Ez dira sartu aribidean dagoen edo huts egin duen berrikuntzarenak*
Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko inkesta eta geuk egindako lana

EUSTATen datuen arabera, 2023an EAEn enpresen % 26,2 berritzaileak ziren, 2022an baino ehuneko 2,4 puntu gehiago eta 2018an baino 8,9 puntu gehiago. Berrikuntza motaren arabera bereizita, produktuaren berrikuntza enpresen % 11,3k egiten dute, eta negozio-prozesuen berrikuntza % 23,5ek.

Hamar lanpostu eta gehiagoko enpresak bakarrik aintzat hartuz gero (EINen txostenarekin alderatu ditzakegu, horiek ez baitute hamar lanpostu baino gutxiagoko enpresei buruzko informaziorik), enpresa berritzaileak % 38,4 dira, 2022an baino 3 portzentaje-puntu gehiago eta 2018an baino 8,3 puntu gehiago. Berrikuntza motaren arabera bereizita, produktuaren berrikuntza enpresen % 23k egiten dute, eta negozio-prozesuen berrikuntza % 32,9k.

II.1.13. TAULA. EAE-N BERRIKUNTZA EGITEN DUTEN 10 LANGILE ETA GEHIAGOKO ENPRESEN EHUNEKOA (PRODUKTUARI ETA PROZESUARI DAGOKIENEZ, EZ DU BARNE HARTZEN ARIBIDEAN DAGOENA ETA HUTS EGINDAKOA), LURRALDEAREN ETA JARDUERA-ADARRAREN ARABERA

	2021	2022	2023
GUZTIRA	**32,6**	**35,4**	**38,4**
ARABA	28,0	31,6	33,7
BIZKAIA	32,2	35,5	40,2
GIPUZKOA	35,3	37,1	38,0
INDUSTRIA	**38,5**	**39,0**	**44,4**
ERAUZKETA-INDUSTRIAK, KOKEGINTZA ETA PETROLIO-FINKETA	16,7	18,2	55,0
ELIKAGAI, EDARI ETA TABAKO INDUSTRIAK	31,3	29,6	38,5
EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	31,9	25,4	35,7
ZURA, PAPERA ETA ARTE GRAFIKOAK	31,7	30,6	28,0
INDUSTRIA KIMIKOA ETA FARMAZIA-PRODUKTUAK	54,0	59,6	53,6
KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	24,3	22,1	33,3
METALURGIA ETA METALEZKO PRODUKTUAK	34,8	37,4	42,5
PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	68,7	61,4	63,4
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	59,9	59,1	59,2
GARRAIO-MATERIALA	48,0	50,1	62,3
ALTZARIAK ETA BESTELAKO MANUFAKTURAK	27,0	30,1	33,8
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	72,2	65,2	77,0
UR-HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	25,1	23,1	44,7
ERAIKUNTZA	**27,8**	**38,0**	**35,7**
ZERBITZUAK	**31,1**	**34,1**	**36,8**
MERKATARITZA ETA IBILGAILUEN KONPONKETA	34,4	32,9	35,4
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	18,1	24,3	27,0
OSTALARITZA	18,0	26,6	29,4
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	43,5	51,1	57,5
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	65,0	70,1	66,4
HIGIEZIN-JARDUERAK	37,8	50,4	69,1
I+G, AHOLKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	39,5	47,9	45,3
ZERBITZU OSAGARRIAK	14,3	18,6	13,5
BIDAIA-AGENTZIAK ETA BIDAIA-ANTOLATZAILEAK	41,4	49,7	55,2
HEZKUNTZA	36,6	33,6	44,6
OSASUN-JARDUERAK	47,0	43,9	45,4
GIZARTE-, AISIA- ETA KULTURA-JARDUERAK ETA BESTE JARDUERA BATZUK	23,4	29,2	33,9

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

Lurraldeen arabera, gastu-ratiorik handiena Bizkaian dago (% 40,2); ondoren, Gipuzkoan (% 38), eta, azkenik, Araban (% 33,7).

Sektoreka, EAEn, 10 langile eta gehiagoko industria-enpresen % 44,4, eraikuntza-establezimenduen % 35,7 eta zerbitzu-enpresen % 36,8 dira berritzaileak. Azpisektoreen arabera, industrian hauek nabarmentzen dira: energia elektrikoa, gasa eta lurruna (% 77), produktu informatikoak eta elektronikoak, material eta ekipo elektrikoa (% 63,4), garraio-materiala (% 62,3), makinak eta ekipamendua (% 59,2) eta industria kimikoa eta produktu farmazeutikoak (% 53,6). Zerbitzuetan: higiezinen arloko jarduerak (% 69,1), finantza- eta aseguru-jarduerak (% 66,4), telekomunikazioak, informatika eta hedabideak (% 57,5) eta bidaia-agentziak eta bidaia-antolatzaileak (% 55,2).

Enpresa berritzaile gutxien dauzkaten azpisektoreak hauek dira: zerbitzu osagarriak (% 13,5), garraioa eta biltegiratzea (% 27), zura, papera eta arte grafikoak (% 28) eta ostalaritza (% 29,4).

EINen datuen arabera, Estatuan 2024an jarduera berritzaileak dituzten 10 enplegu edo gehiagoko enpresen ehunekoa % 29,5ekoa izan zen. Ratiorik handienak izan zituzten autonomia-erkidegoak EAE (% 36,8), Katalunia (% 36,1), Aragoi (% 33,7), Nafarroa (% 31,6) eta Valentzia (% 30,5) izan ziren.

b) Jarduera berritzaileetarako gastuak

2023an, jarduera berritzaileetarako gastuak 3.565 milioi euro baino gehiago izan ziren (+% 8,3, 2022ko datuen aldean), BPGaren % 3,85. Hamar lanpostu eta gehiagoko enpresetan, berriz, gastua 3.140 milioi eurokoa da (+% 9,3, 2022aren aldean); BPGaren % 3,39, alegia.

Jarduera-sektoreen arabera eta hamar lanpostu eta gehiago dituzten enpresei dagokienez, industrian gastua honela pilatzen da: garraio-materialean % 10,6, metalurgian eta metalezko produktuetan % 7,5, produktu informatiko eta elektronikoetan, material eta ekipamendu elektrikoan % 7,3, eta kautxu eta plastikoetan % 4,6. Zerbitzuen sektorean hauek azpimarratu behar dira: I+Ga, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk, gastuaren % 25,4rekin; telekomunikazioak, informatika eta hedabideak, % 9,48rekin; hezkuntza, % 9,2rekin, eta osasun arloko jarduerak, % 6,9rekin.

II.1.14. TAULA. BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, JARDUERA-SEKTOREEN ARABERA. 10 LANPOSTU ETA GEHIAGOKO ENPRESAK. % BERTIKALAK

	2021	2022	2023
GUZTIRA (MILIOI EUROTAN)	**2.619.001**	**2.871.773**	**3.140.011**
ARABA	15,9	15,5	15,3
BIZKAIA	51,2	51,3	51,4
GIPUZKOA	32,9	33,2	33,3
INDUSTRIA	**37,7**	**41,8**	**41,6**
ERAUZKETA-INDUSTRIAK, KOKEGINTZA ETA PETROLIO-FINKETA	0,4	0,3	0,3
ELIKAGAI, EDARI ETA TABAKO INDUSTRIAK	0,7	0,8	1,3
EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	0,0	0,0	0,0
ZURA, PAPERA ETA ARTE GRAFIKOAK	0,3	0,2	0,1
INDUSTRIA KIMIKOA ETA FARMAZIA-PRODUKTUAK	1,7	1,5	1,5
KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	2,8	5,3	4,6
METALURGIA ETA METALEZKO PRODUKTUAK	7,0	6,4	7,5
PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	5,8	6,1	7,3
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	5,5	4,4	4,2
GARRAIO-MATERIALA	9,7	11,3	10,6
ALTZARIAK ETA BESTELAKO MANUFAKTURAK	1,9	2,9	1,4
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	1,6	2,1	2,5
UR-HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	0,2	0,4	0,3
ERAIKUNTZA	**1,0**	**1,0**	**2,1**
ZERBITZUAK	**61,4**	**57,3**	**56,3**
MERKATARITZA ETA IBILGAILUEN KONPONKETA	3,4	2,8	2,9
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	0,8	0,4	0,6
OSTALARITZA	0,1	0,0	0,1
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	10,1	9,8	9,4
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	0,9	1,5	1,2
HIGIEZIN-JARDUERAK	0,1	0,0	0,1
I+G, AHOLKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	27,6	25,5	25,4
ZERBITZU OSAGARRIAK	0,0	0,3	0,3
BIDAIA-AGENTZIAK ETA BIDAIA-ANTOLATZAILEAK	0,0	0,0	0,0
HEZKUNTZA	9,4	8,7	9,2
OSASUN-JARDUERAK	8,5	7,7	6,9
GIZARTE-, AISIA- ETA KULTURA-JARDUERAK ETA BESTE JARDUERA BATZUK	0,5	0,5	0,3

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

Lurraldeen arabera, gastu-ratiorik handiena Bizkaian dago (% 51,4), eta, ondoren, Gipuzkoan (% 33,32) eta Araban (% 15,3).

II.1.15. TAULA. BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, BPGaren EHUNEKOAREN ARABERA								
	ENPRESAK, GUZTIRA				>= 10 LANGILE			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
GASTUA GUZTIRA (milioika EUROTAN)	**2.788,1**	**3.029,8**	**3.292,0**	**3.565,5**	**2.379,2**	**2.619**	**2.871,8**	**3.140,0**
BPG-AREN GAINEKO %A	3,90	3,88	3,82	3,85	3,33	3,36	3,33	3,39
I+G BARNE-JARDUERAK	2,08	2,11	2,08	2,16	1,96	1,99	1,95	2,02
I+G KANPO-JARDUERAK	0,58	0,57	0,50	0,49	0,46	0,47	0,46	0,45
BESTE JARDUERA BERRITZAILE BATZUK	1,23	1,20	1,23	1,19	0,91	0,90	0,92	0,92
Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa								

c) Finantzaketa publikoa berrikuntza-jarduerak egiteko

Enpresa berritzaileek erakunde publiko baten edo gehiagoren laguntzak jaso ditzakete finantzaketa publikoaren bidez berrikuntza-jarduerak egiteko. EUSTATen datuen arabera, 2023an 10 langile edo gehiago dituzten enpresen % 52,76k laguntza publikoak jaso zituzten, eta Eusko Jaurlaritzak finantzatu zituen 10 langile edo gehiagoko enpresa berritzaile gehien; zehazki, % 38,9. Foru-aldundiek eta toki-administrazioek % 24,1 eta % 8,8 finantzatu zuten, hurrenez hurren; Estatuko Administrazioak, berriz, era horretako enpresen % 22,9 finantzatu zituen. Bestalde, EBk % 20,0 finantzatu zituen: % 10,2 Horizon 2020 programaren bidez, eta % 12,2 Europako beste finantzaketa motaren baten bidez.

II.1.16. TAULA. BERRIKUNTZA-JARDUERETARAKO FINANTZAKETA PUBLIKOA JASOTZEN DUTEN ENPRESA BERRITZAILEAK, FINANTZAKETAREN JATORRIAREN ARABERA. 10 LANGILE EDO GEHIAGOKOKO ENPRESAK. (Enpresaren %a).		
	2022	2023
FINANTZAKETA JASOTZEN DUTE (ENTITATE BATETIK BAINO GEHIAGOTATIK JASO DEZAKETE)	**53,0**	**52,7**
EUSKO JAURLARITZA	39,4	38,9
TOKI-ADMINISTRAZIOA	23,5	24,1
FORU-ALDUNDIAK	7,5	8,8
ADMINISTRAZIO ZENTRALA	21,5	22,9
EUROPAR BATASUNA	19,3	20,0
HORIZON EUROPA PROGRAMA	11,0	10,2
EB-REN BESTE FINANTZAKETA BAT	11,2	12,2
Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa		

d) Berrikuntza zailtzen duten faktoreak

EUSTATen arabera, 2023an 10 langile edo gehiagoko enpresen % 67,9k uste zuten bazirela berrikuntza oztopatzen duten faktore batzuk. 2022an baino 0,8 puntu gehiago. Hauek dira nagusiak: “Enpresaren barruan beste lehentasun batzuk daude” (enpresen % 51,9k adierazi zuten), eta “kostuak altuegiak dira” (enpresen % 44,3k adierazi zuten). Gero, hauek datoz: enpresaren barruko finantzaketa falta, laguntza edo dirulaguntza publikoak jasotzeko zailtasunak, merkatuko eskariaren inguruko ziurgabetasuna eta enpresaren barruko langile kualifikatuen falta datoz, eta, hain zuzen ere, azken hori da 2022tik hazi den bakarra, kanpo-ezagutzetarako sarbide faltaren ondoan, II.1.17 taulan ikusten denez.

II.1.17. TAULA. BERRIKUNTZA ZAILTZEN DUTEN FAKTOREAK 10 LANGILE EDO GEHIAGOKOKO ENPRESAK. (ENPRESAREN %A). RANKINGA, HANDIENETIK TXIKIENERA.			
	2022	2023	ALD. 22/23*
BERRIKUNTZA ZAILTZEN DUTEN FAKTOREAK DAUDELA USTE DUTEN ENPRESEN %A	**68,7**	**67,9**	**-0,8**
FAKTOREEN ARABERA, HANDIENETIK TXIKIENERA:			
1. ENPRESAREN BARRUAN BESTE LEHENTASUN BATZUK DAUDE	51,9	51,9	0,0
2. KOSTU ALTUEGIAK	45,5	44,3	-1,2
3. ENPRESAREN BARRUKO FINANTZAKETA-FALTA	35,8	34,6	-1,2
4. LAGUNTZA EDO DIRULAGUNTZA PUBLIKOAK ESKURATZEKO ZAILTASUNAK	37,4	34,3	-3,1
5. MERKATUKO ESKARIAREN GAINEKO ZIURGABETASUNA	34,4	32,6	-1,8
6. ENPRESAREN BARRUKO LANGILE KUALIFIKATUEN FALTA	27,6	30,6	3,0
7. MERKATUKO GEHIEGIZKO LEHIA	31,2	28,6	-2,6
8. KANPOKO ITURRI PRIBATUEN FINANTZAKETA-FALTA	27,9	26,1	-1,8
9. KANPO EZAGUTZETARAKO SARBIDE-FALTA	21,2	23,1	1,9
10. LANKIDETZARAKO BAZKIDE-FALTA	18,1	16,8	-1,3
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.* *Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko inkesta. Geuk egindakoa.*			

1.5. EAE EUROPAKO BERRIKUNTZA-ADIERAZLEEN PANELETAN

1.5.1. EAE Europako berrikuntza-adierazleen panelean - European Innovation Scoreboard (EIS) 2025

Europako Berrikuntza Adierazleen Panela (ingelesez, European Innovation Scoreboard (EIS)) herrialdeen ekonomiek berrikuntza-jarduerak egiteko zenbaterainoko gaitasuna duten eta zenbateraino garatzen dituzten neurtzen saiatzen da. Etengabe berrikusten diren adierazleen panela da. Urtero aldaketak izaten dira, bai hura osatzen duten adierazleetan, bai kalkulu-formulan. Aldaketa horien ondorioz, ezin da konparaziorik egin aurreko urteetan argitaratutako EISekin. EIS bakoitzean zortzi urterako datuak ematen dira, 2018-2025ekoak EIS 2025aren kasuan, eskuragarri dauden azken datuak erabiliz.

EB27ko herrialdeak lau mailatan daude sailkatuta, lortu duten puntuazioa aintzat hartuta.

- Lehenengo taldean, “berrikuntzan lider diren herrialdeak”, Europako batez bestekoaren % 125etik gorako puntuazioa duten herrialdeak daude, eta 4 kide ditu: Suedia (berrikuntza-adierazle sintetikoaren balioa 0,74 izanik), Danimarka (0,724), Herbehereak (0,692) eta Finlandia (0,672), nahiz eta Europan abangoardia berritzailea duen herrialdea Suitza (0,749) izan.

- Bigarren taldea, “herrialde berritzaile indartsuak”, Europako batez bestekoaren % 100 eta % 125 bitarteko puntuazioa lortzen duten herrialdeek osatzen dute. Kasu honetan, zazpi herrialde daude: Irlanda (0,660), Belgika (0,657), Luxenburgo (0,614), Austria (0,611), Alemania (0,596), Frantzia (0,582) eta Estonia (0,562). EAE, 0,605 punturekin, talde horren mailan legoke, Austriaren eta Alemaniaren artean, EB27ko batezbestekoaren % 112,8ra iritsita.

- Hirugarren taldean, “berrikuntza moderatua duten herrialdeak” izenekoan (batez bestekoaren % 70 eta % 100 artean), hamar herrialde daude, puntuazioaren beheranzko hurrenkeran: Malta, Eslovenia, Italia, Espainia, Portugal, Zipre, Lituania, Txekia, Grezia eta Kroazia, Maltako 0,509 eta Kroaziako 0,384 arteko balorazioekin.

- Azkenik, laugarren taldean, “gorabidean dauden herrialde berritzaileak” izenekoan (batez bestekoaren % 70 baino gutxiago), sei herrialde daude. Hungariak, Poloniak, Eslovakiak, Letoniak, Bulgariak eta Errumaniak 0,373 puntu lortu dituzte lehenengoak eta 0,202 azkenak.

EAEk 0,605eko balioa du, Estatuaren (0,497) eta EB27ren (0,536) gainetik.

GRÁFICO II.1.1. PANEL DE INDICADORES DE INNOVACIÓN EUROPEO EIS 2025, CAPV Y UE27

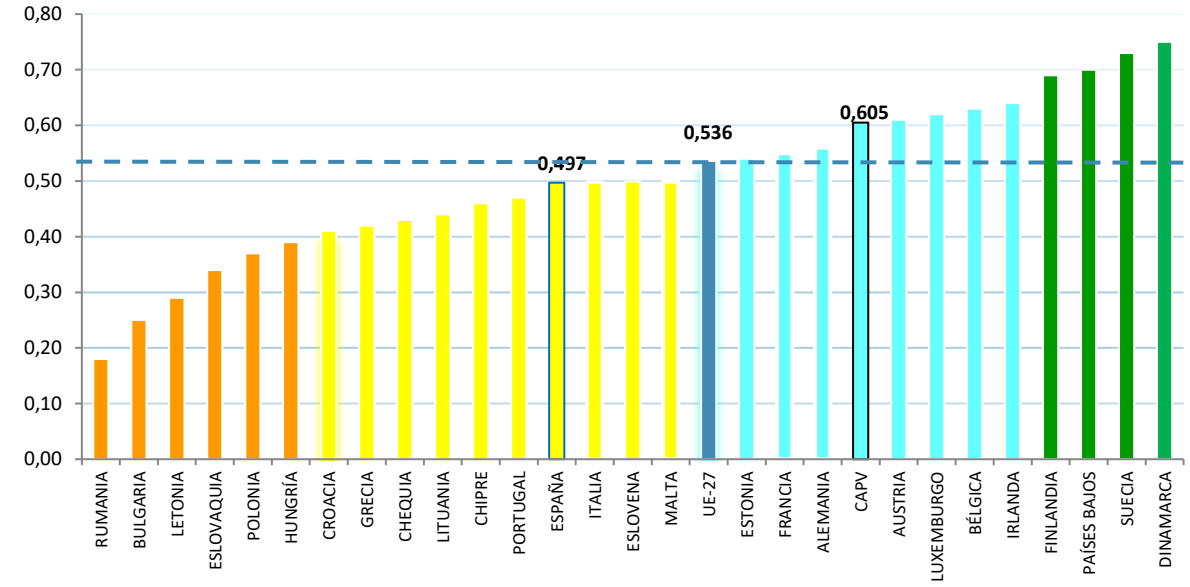

Iturria.- EUSTAT eta Europako Batzordea

Panela lau bloke nagusitan (Esparru baldintzak, Inbertsioak, Berrikuntzako jarduerak eta Eraginak) eta 12 dimentsiotan dago egituratuta, guztira 32 adierazle.

a) ***ESPARRU-BALDINTZAK*** blokean, enpresari ez dagozkion faktore nagusiak jasotzen dira, berrikuntzaren emaitzetan eragiten duten faktoreak, hiru dimentsiotan banatuta: giza baliabideak, ikerketa-sistema erakargarriak eta digitalizazioa.

b) ***INBERTSIOAK*** blokeak ikerketan eta berrikuntzan egindako inbertsio publikoa eta pribatua jasotzen du, eta hiru dimentsio hartzen ditu: finantzaketa eta babesa, enpresen inbertsioak eta informazioaren teknologien erabilera.

II.1.18. TAULA. EUROPAKO BERRIKUNTZA-ADIERAZLEEN PANELA, 2025. 4 BLOKE ETA 10 DIMENTSIO. ADIERAZLE KONPOSATUAK.

	UE27	EAE	EGOERA
EIS 2025	**0,54**	**0,61**	**0,50**
ESPARRU-BALDINTZAK	**0,50**	**0,69**	**0,58**
GIZA BALIABIDEAK	0,49	0,78	0,60
IKERKETA-SISTEMA ERAKARGARRIAK	0,43	0,56	0,39
DIGITALIZAZIOA	0,62	0,77	0,85
INBERTSIOAK	**0,55**	**0,62**	**0,46**
FINANTZIAZIOA ETA BABESA	0,51	0,54	0,56
ENPRESEN INBERTSIOA	0,55	0,70	0,35
INFORMAZIOAREN TEKNOLOGIEN ERABILERA	0,62	0,62	0,47
BERRIKUNTZA-JARDUERAK	**0,45**	**0,45**	**0,35**
BERRITZAILEAK	0,52	0,45	0,29
LAGUNTZAILEAK	0,38	0,64	0,35
EZAGUTZA-AKTIBOAK	0,49	0,32	0,40
ERAGINAK	**0,64**	**0,64**	**0,59**
INPAKTUAK SALMENTETAN ETA ENPLEGUAN	0,56	0,48	0,34
INPAKTUAK MERKATARITZAN	0,81	0,60	0,54
PRODUKTIBITATEA BALIABIDEETAN ETA ENPLEGUAN	0,52	0,75	0,61

Iturria: EUSTAT eta Europako Batzordea

c) ***BERRIKUNTZA-JARDUERAK*** blokeak enpresen berrikuntza-ahaleginak erakusten ditu, hiru dimentsiotan multzokatuta: berritzaileak, laguntzaileak eta ezagutza-aktiboak.

d) ***INPAKTUAK*** blokeak enpresen jarduera berritzaileen ondorioak hartzen ditu, hiru dimentsiotan: inpaktuak salmentetan eta enpleguan, inpaktuak merkataritzan, eta produktibitatea baliabideetan eta enpleguan.

ESPARRU-BALDINTZAK blokean, EAEk 0,69ko puntuazioa du, eta EB27k 0,50ekoa; gainera, gure erkidegoak Europako batezbestekoa gainditzen du blokea osatzen duten hiru dimentsioetan: “Giza baliabideak”, “Ikerketa-sistema erakargarriak” eta “Digitalizazioa”.

- “Giza baliabideak” dimentsioan, berrikuntzarako elementu giltzarri izateko xedez asko gaitu eta hezi den lan-indarra neurtzen da; bada, EAEk 0,78 puntu lortu ditu, aurretik Suedia eta Danimarka bakarrik dituela. Europako batezbestekoa 0,49 puntukoa da. Dimentsio honetan, berori osatzen duten hiru adierazleak Europako batezbestekoa baino altuagoak dira. EAEn, *Zientzian eta teknologian graduatutako 25 eta 34 urte arteko doktore berriak* 1,31 dira mila biztanleko, eta EB27n 0,80. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoan hirugarren mailako hezkuntza duten 25-34 urteko biztanleen ehunekoa % 62,4koa da, eta EB27ko batez bestekoa, berriz, % 44,1ekoa. Dimentsio honen hirugarren adierazlean (*Hezkuntza iraunkorra duten 25 eta 64 urte arteko biztanleen ehunekoa*), EAEko balioa % 13,5ekoa da, EB27koa baino handiagoa berriro ere, non ehunekoa % 12,8koa baita.

- “Ikerketa-sistema erakargarriak” dimentsioak, berriz, oinarri zientifikoaren nazioarteko lehiakortasuna neurtzen du, eta EAE (0,56), berriro ere, EB27ren (0,43) barruan nabarmentzen da. Hiru adierazlek osatzen dute, eta Euskadi hiruretan nabarmentzen da. Hala, *Nazioarteko lankidetzako nazioarteko argitalpen zientifikoen* kopurua 2.003koa da milioi bat biztanleko, eta Europan 1.342koa. *Nazioartean gehien aipatzen diren argitalpen zientifikoen % 10ean daudenen (bikainak deitutakoen)* ehunekoa % 9,73koa da EAEn, eta EB27n, berriz, % 9,761. Amaitzeko, *Herrialdeko doktoreen artean dauden doktore atzerritarren ehunekoa* % 31,6koa da EAEn, eta % 22koa EB27n.

INBERTSIOAK bigarren blokean ere, Euskadik, 0,62ko puntuazioarekin, Europako batez bestekoak (0,55) baino puntuazio hobea lortu du. Eta, hiru dimentsioetan "Finantzaketa eta babesa”, “Enpresen inbertsioa” eta “Informazioaren teknologien erabilera”, EAEk EB27k baino puntuazio hobea lortu du.

- "*Finantzaketa eta babesa*" dimentsioak berrikuntza-proiektuetarako finantzaketaren eskuragarritasuna eta gobernuek ikerketa- eta berrikuntza-jarduerei ematen dieten babesa neurtzen ditu, hiru adierazleren bidez. EAEk 0,54ko puntuazioa lortu du, EB27ren 0,51ekoaren aurrean. Hiru adierazle biltzen ditu. Haietako batean, *I+Gn inbertitzen duten enpresentzako zuzeneko finantzaketako eta zerga-babeseko politika publikoak* izenekoan, Euskadik datu hobea dauka (0,33), EB27k baino (0,18). Beste bi adierazleetan, baina, *I+Gko gastu publikoa BPGarekiko* eta *Arrisku-kapitaleko inbertsioa BPGarekiko* deiturikoetan, EBk erkidegoa gainditzen du: %0,72 % 0,49ren gainean lehenak, eta % 0,15 % 0,10aren gainean bigarrenak.

- “*Enpresen inbertsioa*”. Dimentsio honetan, enpresek berrikuntza sortzeko egiten dituzten hiru inbertsio-adierazle sartzen dira, bai I+Gkoak bai I+Gkoak ez direnak. EAEk 0,70 puntu lortu ditu, eta EBk 0,55; hortaz, EAE EB27ko buruen artean dago, Suediaren, Alemaniaren, Belgikaren eta Maltaren atzetik bakarrik. Enpresek berrikuntza sortzeko egiten dituzten inbertsioen hiru adierazle ditu, bai I+G arlokoak, bai berrikuntzako beste gastu batzuetakoak, eta EAEk EB27ko batez bestekoa gainditzen du hiruretan. Enpresa-sektoreko I+Gko gastuan, BPGren % 1,66, % 1,49; Berrikuntzako gastua, I+Grik gabe, negozio-zifraren gainean, % 0,61, % 0,57; eta Berrikuntzako gastua, langile bakoitzeko, enpresa berritzaileetan, 14.787 €, 7.829 €.

- “*Inbertsioa informazioaren teknologietan*”. EAEk 0,62 puntu ditu, eta EB27ko batez bestekoa da. Dimentsio horrek bi adierazleren bidez jasotzen du informazioaren teknologien erabilera. Lehenengoan, *Enpresetako hodei-konputazioa* izenekoan, Euskadi EB27 baino handiagoa da (% 48,8 eta % 45,3, hurrenez hurren); bigarrenean, berriz, *IKTetako langile espezialistak* EB da, 5eko puntuazioarekin, Euskadi baino handiagoa (4,6 puntu).

Hirugarren blokean, ***BERRIKUNTZA-JARDUERAK*** izenekoan, enpresen mailan berrikuntza-ahaleginak erakusten dira, eta Euskadik Europako batez bestekoaren (0,45) pareko puntuazioa lortu du. Hala ere, bloke honetako hiru dimentsioetatik –*Berritzaileak, Laguntzaileak eta Ezagutza-aktiboak*– Euskadi bigarrenean soilik dago EB27ren aurretik.

- “*Berritzaileak*” dimentsioan, zeinak merkatuan edo beren erakundeetan berrikuntzak sartu dituzten ETEen proportzioa neurtzen baitu, produktuak nahiz negozio-prozesuak berrikuntzatzat hartuta, EAEk (0,45 puntu) EB27k (0,52) baino puntuazio txikiagoa lortu du.

- "*Laguntzaileak*" dimentsioan, enpresa berritzaileen arteko eta sektore publikoarekiko lankidetza-ahaleginak neurtzen dituen dimentsioan, EAEk lortu du EB27ko puntuaziorik onena: 0,64 eta EB27n 0,38.

- "*Ezagutza-aktiboak*" dimentsioan, zeinak berrikuntza-prozesuetan etekin gisa sortutako jabetza intelektualaren eskubideen forma desberdinak hartzen baititu, EAEk 0,32 puntu ditu EB27ren 0,49en aldean.

Bestalde, ***ERAGINAK*** laugarren blokean (enpresen berrikuntza-ahaleginak jasotzen ditu), Euskadik Europako batezbestekoaren pareko puntuazioa lortu du: 0,644 eta 0,635, hurrenez hurren. Bloke honetako hiru dimentsioetatik –*Enpleguko inpaktuak, Salmentetako inpaktuak eta Ingurumen-jasangarritasuna*– Euskadi hirugarrenean baino ez dago EB27ren aurretik.

- "*Salmenten eta enpleguaren gaineko inpaktuak*" atalean, berrikuntzak salmentetan eta enpleguan izan duen arrakasta ekonomikoa neurtzen du, eta EAEk 0,48 eta EB27k 0,56 lortu ditu.

- "*Salmentetako inpaktuak*" izenekoan, berrikuntza-jarduerek merkataritzan izan duten arrakasta ekonomikoa ebaluatzen du, eta 0,60 puntu ditu EAEk eta 0,81 EB27k.

II.1.2 GRAFIKOA. BERRIKUNTZAREN DIMENTSIOAK EAE-N ETA LAUE27-N. BERRIKUNTZA-ADIERAZLEEN EUROPAR PANELA (EIS 2025)

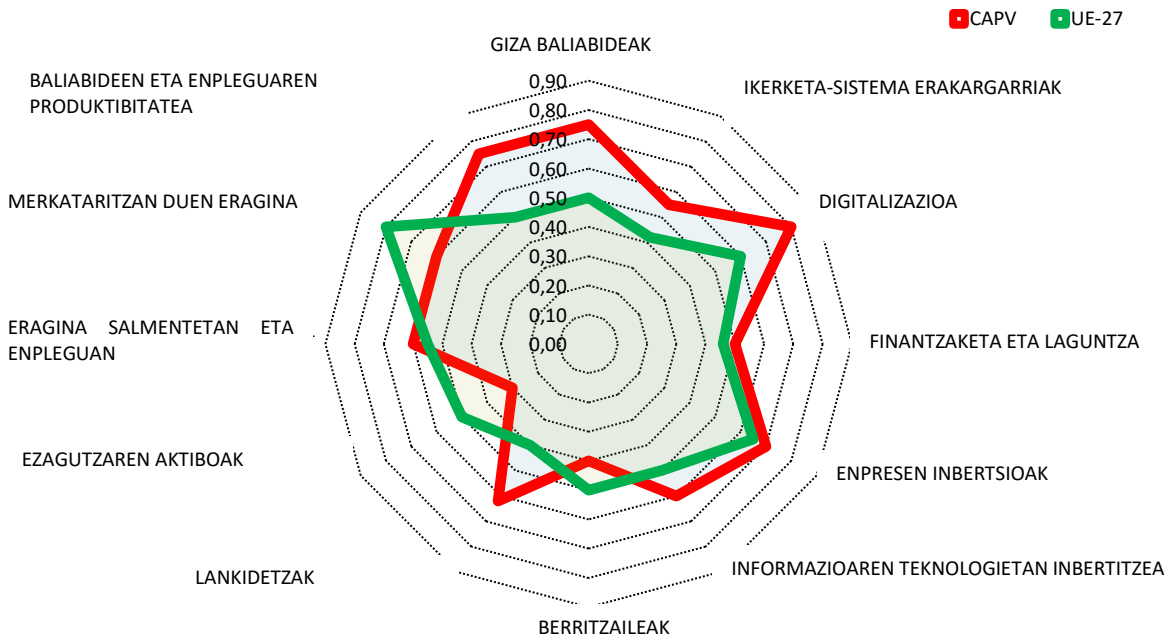

Iturria.- EUSTAT. EIS berrikuntzako adierazleen Europako panela eta Europako Batzordea

1.5.2. EAE Eskualdeko berrikuntza-adierazleen panelean - Regional Innovation Scoreboard (RIS) 2025

Eskualdeko berrikuntzako adierazleen panela (Regional Innovation Scoreboard (RIS), ingelesez) Europako berrikuntzako adierazleen panelaren (EIS) eskualdeko hedapen bat da, eta Europako eskualdeen berrikuntzako jarduna ebaluatzen du adierazle-kopuru mugatu batean oinarrituta. RIS 2025ak EBko, Norvegiako, Serbiako, Suitzako eta Erresuma Batuko 241 eskualdetako berrikuntza-sistemen jardunaren ebaluazio konparatiboa eskaintzen du. Zipre, Estonia, Letonia, Luxenburgo eta Malta barne nazio-mailan.

RIS 2025ak EIS 2025aren metodologia jarraitzen du. Europa osoko 241 eskualdetako datuak erabiltzen ditu, EIS 2025ean sartutako 32 adierazleetatik 23tan oinarrituta. Europako eskualdeak errendimendu berritzaileko lau taldetan

sailkatzen dira, Eskualdeko Berrikuntza Indizearen arabera: Berrikuntzako liderrak (38 eskualde), Berritzaile indartsuak (69 eskualde), Berritzaile moderatuak (74 eskualde) eta Sortzen ari diren berritzaileak (60 eskualde).

EISen adibideari jarraituz, non herrialdeak lau taldetan sailkatzen diren beren berrikuntza-emaitzen arabera, Europako eskualdeak honela sailkatzen dira: berrikuntzako liderrak (38 eskualde), berritzaile indartsuak (69 eskualde), berritzaile neurritsuak (74 eskualde) eta gorabideko berritzaileak (60 eskualde).

Edizio berri honek hau erakusten du:

- Jarduera berritzailea 241 eskualdeetatik 233an handitu dela 2018tik 2025era.
- Eskualde berritzaileenak herrialde berritzaileenetan kokatzeko joera dutela, nahiz eta jarduera berritzaile txikiagoa duten herrialdeetan bikaintasuneko eskualde-foku batzuk identifikatzen diren.
- Europako eskualde berritzaileena Stockholm (Suedia) dela, ondoren Hovedstaden (Danimarka), Londres (Erresuma Batua), Zurich (Suitza) eta Bavaria Garaia (Alemania).

- Euskadi eskualde berritzaile indartsuen taldean dago, zehazki, 241etik 81. postuan.
- Estatuan, bost autonomia erkidego bakarrik dira berritzaile indartsuak, Europako batez bestekoa (% 100) eta Estatukoa (% 92,7) gaindituta: Katalunia, Euskadi, Madril, Nafarroa eta Valentziako Erkidegoa. Euskadi bigarren posturik onena da, Kataluniaren atzetik, eta berrikuntzan duen errendimendua, esan dugun bezala, EB27ko batez bestekoa baino handiagoa da (% 108,1).

  Taula honetan, EAEk Europako batez bestekoarekin alderatuta dituen indargune eta ahulezia nagusiak jasotzen dira, bai eta garapen-joerak ere.

II.1.19. TAULA. EAE-REN INDARGUNE ETA AHULEZIA NAGUSIAK, EUROPAKO BATEZ BESTEKOARI ETA GARAPEN JOEREI DAGOKIENEZ, RIS 2025aren ARABERA

Indargune erlatiboak
• Hirugarren mailako hezkuntza duten biztanleak
• Merkatuko berrikuntza berrien eta enpresarako berrien salmentak
• Beste batzuekin lankidetzan aritzen diren ETE berritzaileak.
Ahulezia erlatiboak
• Hodeiko konputazioa enpresetan
• Negozio-prozesuetan berrikuntzak sartzen dituzten ETEak
• Diseinu-aplikazioak
RIS eskualdeen artean ondoen sailkatutako adierazleak
• Hirugarren mailako hezkuntza duten biztanleak
• I+Gko gastua enpresa-sektorean
• Merkatuko berrikuntza berrien eta enpresarako berrien salmentak
RIS eskualdeen artean okerren sailkatutako adierazleak
• Negozio-prozesuetan berrikuntzak sartzen dituzten ETEak
• Hodeiko konputazioa enpresetan
• Produktu berrikuntzak sartzen dituzten ETEak
Igoera nabarmenak 2023tik
• Beste enpresa batzuekin lankidetzan aritzen diren ETE berritzaileak
• Banda zabala sartzea
• Etengabeko ikaskuntzan inplikatutako biztanleak
Beherakada nabarmenak 2023tik
• Enplegatutako IKTetako espezialistak
• Marken eskaerak
• Aire-emisioak partikula finen bidez

Iturria: RIS 2025. Europako Batzordea.

II.1.3 GRAFIKOA. ESKUALDEKO BERRIKUNTZAKO ADIERAZLEEN PANELA. 2023-2025 ALDERAKETA

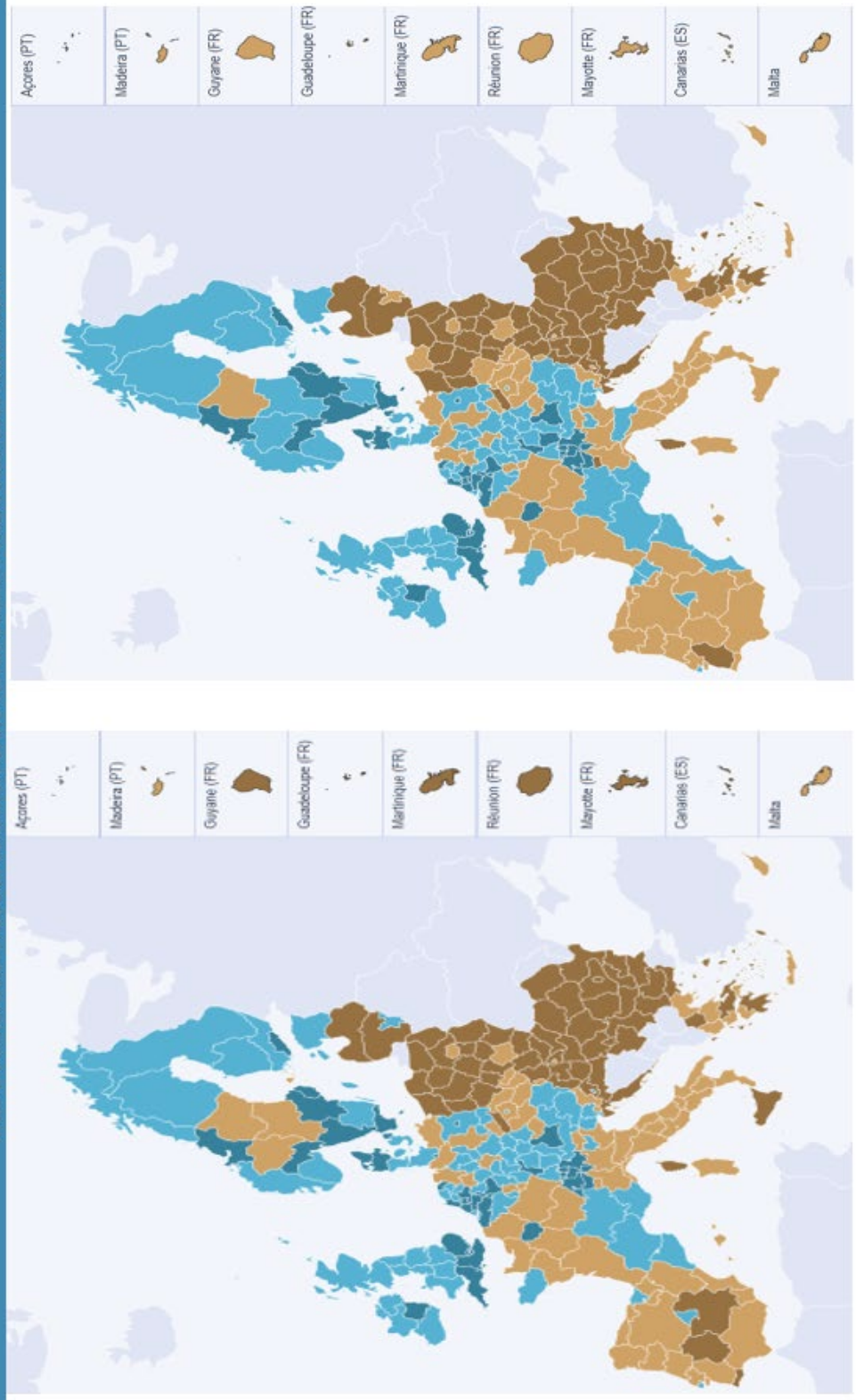

Iturria: Europako Batzordea. Regional Innovation Scoreboard

1.6. EUSKO JAURLARITZAREN EUSKADI 2030 ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA PLANAREN BITARTEKO EBALUAZIOA (ZTBP EUSKADI 2030)

Jarraian, ZTBP Euskadi 2030en bitarteko ebaluazioaren laburpena aurkezten da. Lortutako lorpen nagusiak eta 2030erako erronka nagusiak identifikatzen dira, baita helburu operatiboen eta aginte taulako adierazleen betetze maila ere. Era berean, informazioa aurrekontuen eta gobernantzaren bilakaerarekin osatzen da.

Lortutako lorpen nagusiak

- 2019ra arte, Euskadi "berrikuntza handiko" eskualdetzat hartu zen Europako Batzordearen Regional Innovation Scoreboard (RIS) adierazle sintetikoan, baina edizio horretan "berrikuntza moderatuaren" kategoriara igaro zen, EB osoak aurrerapen handiagoa izan zuelako. 2021ean, "berrikuntza handiaren" estatusa berreskuratu zuen. Era berean, Europako Batzordeak "bikaintasun-gunetzat" jo du berriro, berrikuntza-egoera moderatuan eskualde oso berritzailea delako.

- ZTBP 2020ren azken ebaluazioak I+Gko inbertsioa handitzea adierazten zuen erronkatzat, bereziki enpresetan, EB-27rekiko arrakala murrizteko. ZTBP Euskadi 2030aren lehen hiru urteetan, Euskadik BPGaren gainean handitu du I+Gn egindako barne gastua. Horrela, EB27rekiko aldea murriztu egin da. Eusko Jaurlaritzaren ahaleginak hazkunde horretan lagundu du; I+Gn egindako inbertsioak hasierako konpromisoa gainditu zuen.

- ZTBP Euskadi 2030ek Euskadik Europako Ikerketa Esparruan duen presentzia indartu nahi du, Europako funtsak gehiago bereganatuz eta Horizonte Europan parte hartuz. Bi eremuetan egin dira aurrerapenak.

- 2023an, ETE berritzaileen adierazlean inoizko emaitzarik onena lortu zen.

- Europako patenteen eskaerek (EPO) bilakaera positiboa izan dute Euskadin 2019tik, 2023an 262 izan baitira guztira, eta ZTBPn 2030erako ezarritako helburua gainditu baitute. BPGari dagokionez, erosteko ahalmenaren parekotasunari dagokionez, Euskadiren posizioa hobetu egin da 2019arekin alderatuta, eta Europa osoak joera negatiboa islatzen du. EBko marka komertzialen eskaera-bolumenak ere aurrera egin du, joera negatiboa izan duten diseinu industrialen eskaerek ez bezala.

2030era begirako erronka nagusiak

1. Maila teknologiko handiko esportazioen pisua berreskuratzea.

2. Fakturazioa handitzea produktu berriak saltzeagatik.

3. Gehien aipatzen diren argitalpenen ehunekoa berreskuratzea.

4. Berrikuntzako inbertsioek hainbat jarduera mota hartzen dituzte, hala nola I+G, ingeniaritza eta diseinua, marketina, jabetza intelektualaren kudeaketa, enplegatuen prestakuntza (curriculumaren espezializazioa, hezkuntza duala, STEM arloak indartzea), softwarearen eta datu baseen garapena, aktibo ukigarriak eskuratzea edo berrikuntzaren kudeaketa bera. Euskal enpresen ezaugarria da, Europakoen aldean, I+Gko jarduerak garrantzi handia duela berrikuntzako gastuan. Hala ere, fakturazioari dagokionez, gainerako jardueretan egiten duten inbertsioa % 0,6 ingurukoa da.

5. RISeko posizioa hobetzea. 2025eko edizioan adierazlean posizio ona lortu arren, Euskadi Estatuko rankingeko buru izateari utzi dio lehen aldiz, eta bigarren postura igaro da. Bikaintasun-poloaren kalifikazioari eusteko eta goi-mailako berrikuntzako eskualdeen parte izaten jarraitzeko, kalifikazio txikiena lortu duten eta jarduteko marjina duten adierazleak berrikusi behar dira, hala nola prozesu eta produktuetan berritzaileak diren ETEen ehunekoa edo EBren diseinu-eskaerak.

Helburu operatiboak betetzea

Oro har, ikusten da 18 adierazleetatik 10ek bilakaera positiboa izan dutela 2019ko balioarekin alderatuta, eta 6 adierazlek 2023rako ezarritako helburua gainditu dutela:

- *Emaitza sozioekonomikoak*: enplegu intentsiboa ezagutzan % 19,5era iritsi da. 2023an % 18,3ko helburua gainditu dute.
- *Emaitza zientifikoak eta teknologikoak*: argitalpenen ehunekoak behera egin du nazioarteko top 10ean; teknologia altuko eta ertain-altuko esportazioek 2019aren azpitik jarraitzen dute, nahiz eta 2021eko mailak berreskuratu dituzten.
- *Berrikuntzaren emaitzak*: produktu berrien salmentak 2019ko % 18,3tik 2023ko % 12,8ra jaitsi dira, produktu berrien fakturazioa txikiagoa delako (-% 17) fakturazio osoaren hazkundearen aldean (+% 18).
- *I+G+b bultzatzea*: I+Gko inbertsioak errekor historikoa lortu du 2023an, 2.002 milioi eurorekin eta 1.111 milioi euroko finantzaketa enpresarialarekin, bi kasuetan jomuga gaindituta. Hala ere, fakturazioaren gaineko berrikuntzako inbertsioak behera egin du, egindako salmentak gehiago hazi direlako.
- *Berritzen duten enpresak*: 2023an % 46,1era iritsi arte handitzen dira, baina ez da % 50eko helburua lortzen.
- *Jabetza industriala*: gora egin dute Europako patenteek (262k gainditu dute 2023ko helmuga) eta markek (nahiz eta ez diren helmugara iritsi); diseinu industrialek 2019ko hasierako balioaren azpitik jarraitzen dute, eta ez dute 2023ko helburua lortu.
- Nazioartekotzea: I+Garen nazioarteko finantzaketa 160 milioi eurora igo da (2023an helburua gainditua); Horizonte Europan eta Europako beste programa eta ekimen batzuetan parte hartzea handitzen ari da, baina euskal erakundeen lidergoa % 24tik % 11ra jaitsi da. Nazioarteko lankidetza zientifikoak helburua gainditzen du.
- *Ikerketako kualifikazioa*: doktoreen eta ikertzaileen ehunekoak egonkor mantentzen dira, baina ez dute helburua betetzen. STEM ikasketetarako sarbide berriak handitu egin dira 2019arekin alderatuta, baina ez dute helburua lortu.

II.1.20. TAULA. 2023RAKO EUSKADI 2030 ZTBPren AGINTE KOADROKO ADIERAZLEEN XEDEAK BETETZEA

(*) 2019ko abiapuntuko datuak Plana egin zen datan estatistika-iturrietan eskuragarri zeudenak dira.

					ABIAPUNTUKO DATUAK	DATU EGUNERATUAK (202EKO MARTXOA)					ZTBP 2030ren XEDEAK		
Helburu operatiboa	**Neurketa-eremua**	**Adierazlea**		**Iturria**	**2019**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2023rako xedea**	**2026rako xedea**	**2030erako xedea**
1. Euskal I+G+B emaitzetara ahalik eta gehien bideratzea	Emaitza sozioekonomikoak	1	Enplegu intentsiboa ezagutzan	Eurostat	% 17,7	% 17,7	% 18,8	% 20,1	% 21,0	% 19,5	% 18,3	% 18,6	% 19,0
	Emaitzak zientziaren eta teknologiaren arloetan	2	Nazioarte-mailan gehien aipatu diren top 10eko argitalpen zientifikoak (1)	Ikerbasque	dg	% 14	% 14	% 14,2	% 13,5	% 13,4	% 20	% 21	% 22
		3	Goi-mailako eta erdi- eta goi-mailako teknologiako produktuen esportazioak	Eustat	% 55,30	% 55,50	% 55,61	% 52,68	% 46,64	% 51,88	% 56	% 57	% 58
	Berrikuntza-emaitzak	4	Produktu berrien salmenta fakturazio osoaren gainean	Eustat	% 18,30	% 18,29	% 14,91	% 13,70	% 14,36	% 12,82	% 19	% 19,50	% 20
2. Enpresetan I+G eta berrikuntza bultzatzea, batez ere ETEetan	Jarduerak eta baliabideak berrikuntzarako	5	I+G inbertsioak (euroak, milioiak)	Eustat	1.481	1.481	1.490	1.647	1.795	2.002	1.630	1.892	2.300
		6	Enpresek finantzatutako I+G-ko inbertsioa (milioika eurotan)	Eustat	799	799	813	933	1.004	1.111	810	920	1.100
		7	Negozio-prozesuetan edo/eta -produktuetan berritzaileak diren enpresak	Eustat	% 42,20	% 42,20	% 39,91	% 40,48	% 43,27	% 46,15	% 50	% 55	% 60
		8	Berrikuntzaren gaineko inbertsioak (fakturazioaren gainean)	Eustat	% 0,68	% 0,68	% 0,69	% 0,61	% 0,61	% 0,62	% 0,80	% 0,90	% 1,00
	Informazioaren babesa	9	EPO patenteen eskaera kopurua	Europako Patenteen Bulegoa	194	194	213	224	255	262	220	240	260
		10	EB marka komertzialen eskaera kopurua (2)	Eustat	465	441	406	467	501	515	600	700	800
		11	EB diseinu industrialen eskaera kopurua	Eustat	125	128	108	104	115	114	155	185	225
3. Euskal I+G+B-aren nazioartekotzea bultzatzea	Lidergotza eta nazioarteko lehiakortasuna	12	I+G arloko nazioarteko finantzaketa (milioika eurotan)	Eustat	128	128	126	131	144	160	145	170	200
		13	Europako Horizon proiektuen lidergotza	Innobasque	% 27,00	% 24,29	% 20,85	% 18,84	% 15,70	% 10,87	% 20	% 20	% 20
		14	Euskal enpresen partaidetza Europako Horizon programan	Innobasque	77	85	82	87	99	94	100	110	120
		15	Argitalpen zientifikoak nazioarteko lankidetzan	Ikerbasque	1.651	1.681	1.940	1.971	1.953	1.971	1.920	2.220	2.560
4. Zientzia eta teknologiako ikertzaile talentudunak sustatzea, batez ere emakumeak	Talentua eta bokazio berriak sustatzea	16	Ikerlari doktoreak	Eustat	% 30,9	% 30,88	% 30,40	% 30,55	% 31,00	% 30,37	% 33	% 34	% 35
		17	Graduko STEM titulazioetarako sarbide berriak	Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioa	% 29,1	% 29,15	% 28,77	% 29,68	% 29,61	% 30,13	% 31	% 33	% 35
	Genero-berdintasuna eta emakume ikertzaileen sustapena	18	Emakume ikertzaileak	Eustat	% 36,30	% 36,31	% 36,34	% 36,25	% 36,27	% 36,05	% 37,50	% 38,50	% 40,00
						ZTBP 2020		ZTBP 2030					

(1) Aldaketa metodologikoa: Adierazlean aldaketa metodologiko bat egiten da diziplina zientifiko bakoitzaren pisua kontuan hartuta, eta, beraz, serie historikoa eguneratzen da.
(2) Aldaketa metodologikoa: Adierazlea berrikusi egin da EIS 2021ean, eta dagoeneko ez ditu kontuan hartzen Jabetza intelektualaren Mundu Erakundeak (JIME) erregistratutako marka-eskabideak.

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila. Eusko Jaurlaritza.

Euskadi 2030 ZTBPren aurrekontu-zuzkidura

Eusko Jaurlaritzak konpromisoa hartu zuen I+G+b-ko aurrekontua urtean % 6 handitzeko Euskadi 2030 ZTBPren barruan. Lehen lau urteetan (2021-2024), 2.390 milioi euro bideratu zituen azkenean, aurreikusitakoa baino % 5,9 gehiago (2.256 milioi euro), urteko batez besteko % 6,9ko igoerei esker.

II.1.21. TAULA. EUSKADI 2030 ZTBPren 2021-2024ko AURREKONTUA GAUZATZEA

I+G+b BULTZATZEKO AURREKONTUAK	AURREKONTUA 2021-2024	ZTBP AURREIKUSIA 2021-2024
EUSKO JAURLARITZA (*)	2.390 milioi euro	2.256 milioi euro

(*) Ikerketa zientifikoa eta unibertsitarioa; ikerketa teknologikoa eta industriala; Nekazaritzako elikagaien ikerketa; Osasun ikerketa; Ikerketa eta berrikuntza publikoa; Berrikuntza funtsa
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Saila.

I+G jardueretan egindako inbertsioari dagokionez soilik, 2023an 2.002 milioi eurora iritsi zen Euskadin; urte horretako helburua (1.630 milioi euro) eta 2026rako aurreikusitakoa gainditu ziren. Finantzaketa iturriaren arabera, enpresen ekarpen handia nabarmentzen da, eta 2023an 2030erako ezarritako helburua gainditu zuen.

II.1.22. TAULA. EUSKADI 2030 ZTBPren I+G INBERTSIOA GAUZATZEA, FINANTZAKETA ITURRIAREN ARABERA (M€tan)

	BENETAKO DATUAK			ZTBP AURREIKUSIA		
	2021	2022	2023	2023	2026	2030
I+G ARLOKO INBERTSIOAK, GUZTIRA	**1.647**	**1.795**	**2.002**	**1.630**	**1.892**	**2.300**
FINANTZAKETA PUBLIKOA	575	639	717	676	801	1.001
EUSKO JAURLARITZA (*)	468	507	544	571	680	857
FORU ALDUNDIAK ETA TOKIKO ERAKUNDEAK	21	27	37	23	25	28
ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORRAK	87	105	136	82	96	116
ENPRESEN FINANTZAKETA (**)	**941**	**1.012**	**1.126**	**810**	**920**	**1.100**
NAZIOARTEKO FINANTZAKETA	**131**	**144**	**160**	**145**	**170**	**200**

(*) Goi-mailako irakaskuntzaren sektorearen finantzaketa barne hartzen du.
(**) Irabazi Asmorik Gabeko Erakunde Pribatuen (IAGEP) sektorearen finantzaketa barne hartzen du.
Iturria: EUSTAT eta Eusko Jaurlaritzako Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Saila.

Gobernantza

ZTBPren gobernu- eta koordinazio-organo nagusiek, hala nola Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzarako Euskal Kontseiluak (ZTBEK) edo Sailarteko Batzordeak, Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien, ZTBESko eragileen eta enpresen arteko orientazio estrategikoko eta koordinazioko eginkizunari eutsi diote. Aholku Batzorde Zientifikoak Euskadik berrikuntzan duen jarreraren analisi konparatiboen txostenak aurkeztu ditu.

2. EKONOMIA ETA GIZARTE DIGITALAK

Ekonomien eta gizarteen digitalizazioak funtsezko eginkizuna dauka, bai produktuen berrikuntzan, bai prozesuetan, antolaketan eta marketinean, hala enpresetan nola Administrazio Publikoetan eta gizarte zibilaren beste eremu batzuetan.

2.1. INTERNETEN ERABILERAK EUSKAL HERRITARREN ALDETIK

Atal honetan jasotako informazioaren estatistika-iturria EUSTATen "Informazioaren Gizartearen Inkesta-IGI-Familiak" da. Estatistikan jasotako datuen data edo aldia bat dator urte natural bakoitzeko lehen hiruhilekoarekin.

2.1.1. Erabilitako zerbitzuak

Aipatutako eragiketa estatistikoaren 2025eko datuen arabera, azken hiru hilabeteetan Internetera konektatu ziren 15 urte eta gehiagoko pertsonen kopurua, etxean, lantokian edo ikasketa zentroan edo beste leku batean, adin horietako EAEko biztanleriaren % 89,7 da, eta ehuneko hori 0,2 puntu jaitsi da 2024ko aldi berarekin alderatuta.

II.2.1. TAULA. AZKEN HIRU HILABETEETAN INTERNET ERABILTZEN DUTEN 15 URTE ETA GEHIAGOKO EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BIZTANLEEN %AREN BILAKAERA, ARRAZOI PARTIKULARRENGATIK ERABILITAKO ZERBITZUAREN ARABERA

	2021	2022	2023	2024	2025
INTERNET ERABILTZEN DUTEN BIZTANLEAK	**84,9**	**86,3**	**88,3**	**89,9**	**89,7**
ERABILITAKO ZERBITZUAK					
KOMUNIKAZIOA ETA INFORMAZIOAREN ESKURAGARRITASUNA	99,9	99,4	99,8	99,5	99,8
ENTRETENIMENDUA ETA SORMENA	83,3	84,7	87,4	88,3	87,4
OSASUNA	52,5	55,6	60,8	56,4	64,2
POLITIKA- ETA GIZARTE-PARTAIDETZA	7,7	8,8	10,4	9,7	10,0
BIZITZA PROFESIONALA	19,2	19,7	19,0	19,9	20,7
IKASKUNTZA	31,5	40,4	41,2	28,4	27,3
FITXATEGIAK BILTEGIRATZEA	43,5	46,8	50,3	55,2	54,8
ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA (*)	54,5	60,7	62,3	61,9	61,7
BESTE JARDUERA BATZUK	75,3	79,5	80,7	81,9	82,3

(*) Azken 12 hilabeteetan erabilitako zerbitzuak, gainerako zerbitzuetan denbora-erreferentzia azken 3 hiletakoa da
Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta-IGI-Familiak

II.2.2. TAULA. AZKEN HIRU HILABETEETAN INTERNET ERABILI DUTEN 15 URTEKO ETA GEHIAGOKO EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BIZTANLEAK, ARRAZOI PARTIKULARRENGATIK ERABILITAKO ZERBITZUAREN ARABERA (%). 2025

INTERNET ERABILTZEN DUTEN BIZTANLEAK (EHUNEKOA)			**89,7**
KOMUNIKAZIOA ETA INFORMAZIOAREN ESKURAGARRITASUNA	**99,8**	**POLITIKA- ETA GIZARTE-PARTAIDETZA**	**10,0**
POSTA ELEKTRONIKOA JASO EDO BIDALTZEA	83,8	**BIZITZA PROFESIONALA**	**20,7**
TELEFONO- EDO BIDEO-DEIAK EGITEA	58,3	ENPLEGUA BILATZEA EDO ESKABIDE BAT BIDALTZEA	15
SARE SOZIALETAN PARTE HARTZEA	57,9	SARE PROFESIONALETAN PARTE HARTZEA	14,5
GAURKOTASUNEKO ALBISTEAK, EGUNKARIAK EDO ALDIZKARIAK IRAKURTZEA	80	**IKASKUNTZA**	**27,3**
ONDASUN EDO ZERBITZUEI BURUZKO INFORMAZIOA BILTATZEA	84,9	ONLINE IKASTAROREN BAT EGITEA	16,5
WHATSAPP EDO BEREHALAKO MEZULARITZAKO BESTELAKO APLIKAZIOAK	97,5	IKASTEKO MATERIALA ERABILTZEA	13,3
ENTRETENIMENDUA ETA SORMENA	**87,4**	**FITXATEGIAK BILTEGIRATZEA**	**54,8**
JOLASTEA EDO JOKOAK JAISTEA	31,6	**ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA (*)**	**61,7**
MUSIKA ENTZUTEA	66	INFORMAZIOA LORTZEA	57,9
TELEBISTAKO PROGRAMAK IKUSTEA	40,2	INPRIMAKI OFIZIALAK JAISTEA	51,2
PELIKULAK EDO BIDEOAK NAHIERAN IKUSTEA	58,3	INPRIMAKIAK BETETA BIDALTZEA	57,3
GUNEETAKO BIDEO EDUKIAK IKUSTEA PARTEKATZEKO	66,9	**BESTE JARDUERA BATZUK**	**82,3**
NORBERAREN EDUKIAK WEB ORRI BATEAN ESKEGITZEA PARTEKATUAK IZATEKO	17,7	BIDAIEI ETA OSTATUARI LOTUTAKO ZERBITZUAK ERABILTZEA	54,9
OSASUNA	**64,2**	ONDASUNAK EDO ZERBITZUAK SALTZEA	13,6
OSASUNAREN ARLOKO GAIEI BURUZKO INFORMAZIOA BILATZEA	56,4	BANKA ELEKTRONIKOA	75,0
HITZORDU MEDUKOA ESKATZEA	35,8	PRODUKTUAK EDO ZERBITZUAK EROSTEA	56,3

(*) Azken 12 hilabeteetan erabilitako zerbitzuak, gainerako zerbitzuetan denbora-erreferentzia azken 3 hiletakoa da
Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta-IGI-Familiak

Aurreko urteetan bezala, 65 urteko eta gehiagoko herritarren artean areagotu da gehien Interneten erabiltzaileen kopurua 2025ean (+1,5 ehuneko puntu), % 66,5. Dena dela, 55 eta 64 urte artekoen taldetik (% 97,3) oso urrun dago; bereziki, 54 urtetik beherakoen taldetik urrun, herritar gehien-gehienak direlako Interneten erabiltzaileak.

Komunikatzeko eta informazioa eskuratzeko zerbitzuak dira Interneteko erabiltzaile ia guztiek (% 99,8k) gehien erabiltzen dituztenak. WhatsApp-en eta berehalako mezularitzako antzeko beste aplikazio batzuen erabilera da hedatuena, Interneteko erabiltzaileen % 97,7k erabili baitute.

Komunikatzeko eta informazioa eskuratzeko zerbitzuen artean, hauek ere nabarmentzen dira: ondasunei eta zerbitzuei buruzko informazioa bilatzea (% 84,9), mezu elektronikoak jasotzea edo bidaltzea (% 83,8) eta albisteak, egunkariak edo gaurkotasuneko aldizkariak irakurtzea (% 80).

Entretenimendurako eta sormenerako zerbitzuak erabiltzaileen % 87,4k erabiltzen ditu, batez ere gazteenen artean: 25 eta 34 urte bitarteko ia biztanle guztiek (% 98,7k) erabiltzen dituzte zerbitzu horiek, eta 15 eta 24 urte bitarteko biztanleek (% 98,4k), berriz, batez ere musika entzuteko erabiltzen dituzte zerbitzu horiek (% 91,4k). Zerbitzu horien artean igoerarik handiena Internet bidezko telebista programak ikusteari dagokio, 2024an baino ehuneko 3,8 puntu gehiago. Aitzitik, gehien murriztu den zerbitzua filmak edo bideoak eskariaren arabera ikustea da, erabiltzaileen % 58,3k egiten baitu (-4,6 puntu).

Internet erabiltzen duten biztanleen % 61,7k administrazio elektronikora jo du, eta administrazioek emandako zerbitzuen artean, informazioa lortzea da ohikoena (% 57,9).

Kalkuluen arabera, erabiltzaileen % 75ek (+0,9 puntu, 2024arekin alderatuta) banka elektronikoa erabili dute.

2.1.2. Merkataritza elektronikoa: Internet bidez erosten duten biztanleak

2025eko datuekin 977 mila pertsonak erosi zituzten ondasunak eta zerbitzuak Internet bidez azken hiru hilabeteetan, hau da, 15 urte eta gehiagoko EAEko biztanleen % 50,5ek (2024an baino ehuneko 0,5 puntu gutxiago); zifra hori Internet erabiltzen duten biztanleen % 56,3 da. Internet bidez kontsumitzen duten ia pertsona guztiek erosi dute produktu fisikoren bat (% 94,4), hala nola arropa, oinetakoak edo osagarriak (% 70,6) edo etxerako ondasunak (% 34,9). Erdiek baino gehiagok zerbitzuren bat erosi dute (% 56,9), hala nola ostatuak (% 35,4), kultura-ekitaldietarako sarrerak (% 33,4) edo garraio-zerbitzuak (% 29). Formatu fisikoan edo deskargatzeko moduan, Internet bidez kontsumitzen duten biztanleen % 18,8k liburuak, aldizkariak edo egunkariak erosi dituzte.

II.2.3. TAULA. EUSKADIKO 15 URTEKO EDO GEHIAGOKO BIZTANLEAK, AZKEN HIRU HILABETEETAN INTERNET BIDEZKO EROSKETAREN BAT EGIN DUTENAK. LEHEN HIRUHILEKOA

	%A, INTERNET ERABILTZAILEN DUTEN BIZTANLEEN GAINEAN	%A, BIZTANLE GUZTIAN GAINEAN
2022	55,1	47,6
2023	54,9	48,4
2024	56,8	51,0
2025	56,3	50,5

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta-IGI-Familiak.

2.2. EUSKAL ENPRESEN ERALDAKETA DIGITALA

"Informazioaren Gizartearen Inkesta (IGI-Enpresak)" urtero egiten den estatistika-eragiketa da, eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia (IKT) berriek EAEko enpresetan duten ezarpenari buruzko informazioa ematen du. Biztanleria estatistikoa edozein tamainatako eta edozein jarduera-sektoretako establezimenduen multzoa da, lehen sektorea eta etxeko zerbitzua izan ezik.

2.2.1. Enpresen digitalizazio-adierazleak

Enpresen digitalizazioa (4.0 industria) aztertzeko[6], IGI-Enpresak erakundeak bederatzi adierazle erabiltzen ditu. Honakoak dira:

1. ***Komunikabide sozialak*** (sare sozialak, blogak, webak...) erabiltzea, enpresa-xedeetarako,
2. Ordainpeko "hodeiko" zerbitzu informatikoak erabiltzea (***cloud computing***),
3. ***Aplikazio mugikorrak*** erabiltzea, bezeroentzat,
4. Internet bidez urrutitik monitorizatu edo kontrolatu daitezkeen gailu interkonektatuak erabiltzea (***gauzen Internet***, Internet of Things (***IoT***)),
5. Sistema informatikoak, aplikazioak, gailuak, datuak, finantza-aktiboak eta pertsonak babesteko eta eraso zibernetikoak prebenitu edo haien inpaktua arintzeko ***zibersegurtasun***-jarduerak egitea.
6. Makrodatuak aztertzea (***big data***),
7. Adimen artifizialeko sistemak erabiltzea (***AA***),
8. ***3D inprimagailuak*** erabiltzea eta
9. ***Robotika*** erabiltzea.

2025eko datuen arabera, ***enpresa-xedeetarako komunikabide sozialen*** adierazlea da azpimarragarriena, enpresaren tamaina edozein dela ere (establezimenduen % 53,8 eta 10 lanpostuko edo gehiagoko establezimenduen % 77,9). Jarraian, ***"hodeian" dauden zerbitzu informatikoak*** ageri dira, establezimendu guztien % 32,4k (10 enplegu edo gehiagokoen % 57,9k) ordaintzen baitute ostatatze horrengatik, eta horrela eskura jartzen dute enpresa baten informazioa edo zerbitzua, Interneterako konexio baten bidez edozein gailu mugikor edo finkotatik eta edonon egonda; eta, ***hirugarren tokian, zibersegurtasun-jarduerak*** daude, establezimendu guztien % 24,8k egiten baitituzte (10 enplegu edo gehiagokoen % 51,4k).

10 enplegu edo gehiagoko establezimenduetan, aplikazio mugikorrek, gauzen internetek eta big-data analisiak osatzen dute bigarren taldea. Eta urrunago daude AA, 3D inprimagailuen erabilera eta robotikaren erabilera.

II.2.4. TAULA. EAE-KO ESTABLEZIMENDUETAKO ERALDAKETA DIGITALAREN ADIERAZLEAK, ENPLEGU-GERUZAREN ETA JARDUERA-ADARRAREN ARABERA. LEHEN HIRUHILEKOA

	ESTABLEZIMENDU GUZTIEN GAINEKO %			10 LANGILE EDO GEHIAGOKO ESTABLEZIMENDUEN %							
				GUZTIRA		INDUSTRIA		ERAIKUNTZA		ZERBITZUAK	
	2023	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
KOMUNIKABIDE SOZIALAK ERABILTZEA ENPRESA-HELBURUETARAKO	53,4	53,8	53,8	76,5	77,9	61,0	64,5	50,0	72,0	83,1	82,1
ORDAINPEKO "HODEIKO" ZERBITZU INFORMATIKOAK ERABILTZEA (CLOUD COMPUTING)	31,0	31,7	32,4	57,3	57,9	55,4	59,6	43,4	43,2	59,0	58,7
APLIKAZIO MUGIKORRAK ERABILTZEA, BEZEROENTZAT	14,8	15,1	14,9	28,2	28,0	6,4	7,9	8,3	16,8	36,1	34,6
GAUZEN INTERNETA (IoT) ERABILTZEA	12,6	13,7	14,3	30,1	30,3	22,9	26,0	37,9	22,2	31,5	32,2
ZIBERSEGURTASUN JARDUERAK	22,7	25,4	24,8	54,1	54,1	44,0	42,7	27,4	32,7	59,2	59,1
MAKRODATUEN ANALISIA (BIG DATA)	12,2	12,5	12,2	26,0	28,0	16,2	17,5	26,9	23,6	28,8	31,3
ADIMEN ARTIFIZIALEKO SISTEMAK ERABILTZEA (AA)	5,9	7,4	8,7	12,2	17,4	6,4	8,1	9,8	20,3	14,0	19,8
3D INPRIMAGAILUAK ERABILTZEA	2,4	2,9	2,9	10,4	9,7	15,6	14,1	8,0	14,1	9,2	8,2
ROBOTIKA ERABILTZEA	2,6	2,6	2,6	11,5	11,8	17,4	19,2	12,6	13,9	9,8	9,6

Unitatea: establezimenduen gaineko ehunekoa
Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

[6] *Hauek dira: sare sozialak enpresaren xedeetarako erabiltzea, "hodeiko" zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorrak erabiltzea, gauzen interneta (IoT) erabiltzea, zibersegurtasuneko jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemak erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotikaren erabilera.*

Orain, EAEk arlo horretan dugun egoera estatukoarekin erkatuko dugu. Horretarako, EINek 2025eko lehen hiruhilekoari buruz argitaratutako "Enpresetako IKTen eta merkataritza elektronikoaren erabilerari buruzko inkestako" datuak erabiliko ditugu, 10 enplegu edo gehiagoko enpresetarako[7].

Datu-iturri horren arabera, EAEn, Katalunian eta Madrilgo erkidean kokaturiko egoitzak dituzten 10 langile edo gehiagoko enpresak dira IKTak gehien erabiltzen dituzten enpresak. Zehazkiago:

Zehazki, EAE dago:

- lehen postuan autonomia-erkidegoen rankingean, datuen analisia egiten duten enpresen ehunekoan.
- hirugarren postuan hodeiko zerbitzuak erabiltzen dituzten enpresen ehunekoan eta AA erabiltzen duten enpresen ehunekoan.
- laugarren postuan IKTen arloan espezialistak dituzten enpresen ehunekoan (zibersegurtasunean, AAn, datuetan, cloud-computingean...)

Telelanari dagokionez,

- EAE hirugarren postuan dago erregulartasunez telelanean aritzen diren langileen ehunekoan autonomia-erkidegoen rankingean.
- EAE laugarren postuan dago enplegatuei telelana egiteko aukera ematen dieten enpresen ehunekoan.
- batez beste, langileek astean 2 egunetan egiten dute telelana. Estatu mailako tartea Melillako 3,9 egunen eta EAEko 2 egunen artean dago. Estatuko batez bestekoa 2,4 egunekoa da astean.

II.2.5. TAULA. IKTen ERABILERA, ENPRESAREN EGOITZA SOZIALA KOKATUTA DAGOEN AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. 2025ko LEHEN HIRUHILEKOA 10 LANGILE EDO GEHIAGOKOKO ENPRESAK.

	IKTAK ERABILTZEA - ENPRESEN %A					TELELANA		
	IKT ESPEZIALISTAK ETA PROFILAK (1) (2)	ENERGIA-KONTSUMOA MURRIZTEKO IKT SISTEMAK EDO SOLUZIOAK ERABILTZEN DITUZTENAK (1)	ERABILTZEN DITUZTENAK ORDAINPEKO CLOUD COMPUTING ZERBITZUAK (3)	ADIMEN ARTIFIZIALA ERABILTZEN DUTENAK(3)	DATUEN ANALITIKAK EGITEN DITUZTENAK (4)	ENPLEGATUEI TELELANEAN ARITZEA UZTEN DIETEN ENPRESEN %A (1)	OHIKOTASUNEZ TELELANEAN ARITZEN DIREN ENPLEGATUEN %A (5)	ASTEAN BATEZ BESTE ZENBAT EGUNETAN DAUDE LANGILEAK TELELANEAN (6)
ESTATUA	**16,8**	**28,9**	**44,3**	**21,1**	**63,6**	**37,4**	**20,0**	**2,4**
ANDALUZIA	12,0	26,6	35,9	16,8	56,1	30,9	10,7	2,3
ARAGOI	15,7	26,9	37,3	13,9	71,6	31,7	9,8	2,4
ASTURIAS	12,9	21,1	31,9	15,4	55,4	24,6	11,5	2,7
BALEAR UHARTEAK	11,6	25,6	39,1	14,2	52,6	26,6	12,5	2,3
KANARIAK	11,1	32,7	36,4	17,0	56,1	28,2	5,0	2,4
KANTABRIA	10,9	27,9	31,8	11,1	59,3	19,7	8,0	2,3
GAZTELA ETA LEON	13,3	31,3	33,7	16,9	61,3	31,1	8,4	2,4
GAZTELA-MANTXA	9,4	30,1	31,2	17,8	56,7	22,9	7,1	2,8
KATALUNIA	22,7	30,3	58,0	25,6	68,9	46,5	22,1	2,3
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	17,3	26,9	40,7	20,6	65,2	33,7	8,4	2,5
EXTREMADURA	5,7	31,4	29,3	15,1	54,6	22,9	6,5	2,7
GALIZIA	13,1	28,3	38,2	15,7	61,6	30,9	11,3	2,3
MADRIL	22,5	31,4	54,2	30,1	67,0	53,3	34,2	2,6
MURTZIAKO ERKIDEGOA	8,9	27,2	37,0	15,3	58,2	23,9	5,0	2,2
NAFARROA	19,1	30,2	40,4	20,5	67,0	39,1	11,4	2,3
EAE	**17,9**	**26,3**	**44,0**	**20,6**	**72,7**	**35,0**	**14,1**	**2,0**
ERRIOXA	12,7	29,2	34,8	14,8	70,9	33,7	6,0	2,3
CEUTA	15,6	9,8	31,3	8,2	54,0	21,8	3,7	2,4
MELILLA	2,6	3,5	6,4	3,7	33,2	13,4	3,2	3,9

(1) Enpresa guztien gaineko %a
(2) Adituak zibersegurtasunean, adimen artifizialean, datuetan, cloud computing-ean...
(3) Ehunekoa, Interneterako konexioa duten enpresa guztien gainean
(4) Enplegatu propioek egiten duten datu-analitika
(5) Enpresa guztietako langile guztiekiko ehunekoa
(6) Telelana ahalbidetzen duten enpresak bakarrik hartzen dira kontuan
Iturria: EIN. Enpresetan IKTak eta merkataritza elektronikoa erabiltzeari buruzko inkesta eta geuk egindako lana

[7] *Industria, eraikuntza eta zerbitzuak. Ekonomia Jardueren Sailkapen Nazionalaren arabera (CNAE-2009) C, D, E, F, G, H, I, J, L, M eta N ataletan eta 95.1 taldean dauden enpresak. CNAE 56, 64-66 eta 95.1 kenduta.*

2.2.2. Telelana euskal enpresetan

Azaldu dugunez, EINen datuen arabera (II.2.5 TAULA), 2025eko lehen hiruhilekoan, telelana erregularki egiten duten langileen ratioa (telelana ahalbidetzen duten 10 enplegu edo gehiagoko enpresetan) % 14,1ekoa da EAEn, Estatuko % 20ren aldean, eta gure erkidegoa hirugarren postuan dago estatuko rankingean.

EUSTATen arabera[8], euskal enpresetan telelangileen ehunekoa % 11koa izan zen (% 12,3koa 10 enplegu edo gehiagokoetan). Ratioak 2024an erregistratutakoekin alderatuta, ez da aldaketa esanguratsurik ikusten.

II.2.6. TAULA. EAE-KO ESTABLEZIMENDUETAKO IKT ENPLEGUA ENPRESAREN LOKALETATIK KANPO LAN EGITEN DUTEN LANGILEAK (TELELANGILEAK). LEHEN HIRUHILEKOA (%)

	ESTABLEZIMENDUAK, GUZTIRA			>= 10 LANGILE		
	GUZTIARE N %	SEXUAREN ARABERAKO BANAKETA		GUZTIARE N %	SEXUAREN ARABERAKO BANAKETA	
		EMAKUMEAK	GIZONAK		EMAKUMEAK	GIZONAK
2022	10,2	49,3	50,7	11,0	48,3	51,7
2023	10,6	49,4	50,6	11,5	49,0	51,0
2024	11,0	49,8	50,2	12,2	48,8	51,2
2025	11,0	50,6	49,4	12,3	50,5	49,5

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

Sexuaren araberako analisiak erakusten du joera aldatu egin dela; izan ere, ohi ez bezala, 2025ean telelana egiten duten emakumeen ehunekoa gizonena baino handiagoa da: % 50,6 vs % 49,4 guztizko establezimenduetan, eta % 50,5 vs % 49,5 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduetan.

2.2.3. Merkataritza elektronikoa euskal enpresetan. 2024ko datuak

EUSTATen IGI-enpresen datuen arabera, 47.500 **establezimenduk** egin zuten merkataritza elektronikoa EAEn, hau da, establezimendu guztien % 30,5ek, aurreko urtean baino ehuneko 1,3 puntu gehiago. Gehikuntza hori, neurri handiagoan, erosten duten establezimenduetan oinarritzen da. Establezimendu guztien % 27,8k Internet bidez erosi zuten (aurreko urtean baino ehuneko 1,5 puntu gehiagok), eta % 8,7k salmenta elektronikoak egin zituzten (aurreko urtean baino ehuneko 1 hamarren gutxiagok).

Zenbaki horiek aldatu egiten dira establezimenduen tamaina kontuan hartuz gero. Hala, 10 langile edo gehiagoko establezimenduetan, merkataritza elektronikoa egin zutenen ehunekoa % 40,4koa izan zen, eta ratio hori ez zen aldatu aurreko urtearekiko. Segmentu horretan ere, gehiago dira erosketa elektronikoak egiten dituztenak (% 35,4) salmenta elektronikoak egiten dituztenak baino (% 16,4). Gutxiago dira erosten dutenak (ehuneko 4 hamarren) eta gehiago saltzen dutenak (0,1 puntu).

Zenbatespenen arabera, establezimendu horien salmenta elektronikoak salmenta guztien % 50,3 izan ziren batez beste, eta erosketa elektronikoak erosketa guztien % 40,8. Establezimendu handienetan (10 langile edo gehiagokoetan), salmenta elektronikoak salmenta guztien % 50,1 izan ziren, eta erosketa elektronikoak erosketa guztien % 38,2.

Zifra ekonomikoetan, merkataritza elektronikoa hazi egin zen aurreko urtearen aldean. Hala, sarean bidez edo bestelako sistema elektronikoen bidez sortutako negozio-bolumenak (EDI, datu elektronikoen trukea, etab.) % 10,2 egin zuen gora salmenta elektronikoei dagokienez, orotara 33.081,6 milioi eurora iritsita, eta % 7 erosketetan, 23.311,5 milioi eurora iritsita.

EUROSTATen datuen arabera, EB27n, inkestaren aurreko urtean fakturazioaren gutxienez % 1eko merkataritza elektronikoko eskaerak jaso dituzten 10 enplegu edo gehiagoko enpresen ehunekoa (nekazaritza, basogintza eta arrantza, eta meatzaritza eta harrobiak eta finantza sektorea izan ezik) % 20,3ra iritsi da 2025ean. Danimarkak (% 38,6), Lituaniak (% 36,3) eta Irlandak (% 32,2) izan zituzten ratiorik handienak. Espainian % 25,4 da.

8 EUSTATek telelangile gisa definitzen ditu enpresaren lokaletatik kanpo erregulartasunez (gutxienez lanaldi erdia astean) enpresako IKT sistemekin konektatzeko sare telematikoak erabiliz lan egiten duten langileak.

II.2.7. TAULA. EAE-N MERKATARITZA ELEKTRONIKOA EGITEN DUTEN ESTABLEZIMENDUAK										
	ESTABLEZIMENDUAK, GUZTIRA					10 LANGILE EDO GEHIAGO				
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23-24	2021	2022	2023	2024	ALD. 23-24
MERKATARITZA ELEKTRONIKOAN ARITZEN DIREN ESTABLEZIMENDUEN EHUNEKOA										
MERKATARITZA ELEKTRONIKOA	**28**	**28,7**	**29,2**	**30,5**	**1,3**	**35,3**	**39**	**40,4**	**40,4**	**0**
EROSKETAK	25	25,7	26,3	27,8	1,5	30,2	34,8	35,8	35,4	-0,4
SALMENTAK	8,3	8,5	8,8	8,7	-0,1	14,9	15,7	16,3	16,4	0,1
MERKATARITZA ELEKTRONIKOAN ARITZEN DIREN ESTABLEZIMENDUETAN, EROSKETA/SALMENTA ELEKTRONIKOEN BATEZ BESTEKOAREN % EROSKETA/SALMENTA GUZTIEN ALDEAN										
EROSKETEN %	38,2	37,2	36,3	40,8	4,5	35,5	34,8	35,1	38,2	3,1
SALMENTEN %	44	44,5	45,7	50,3	4,6	43,2	46,6	48,1	50,1	2
Iturria: EUSTAT. IGI, enpresak.										

II.2.8. TAULA. ZIFRA EKONOMIKOAK: EROSKETAK ETA SALMENTAK ENPLEGU-TARTE BAKOITZEKO. EUROAK, MILIOITAN										
	EROSKETAK					SALMENTAK				
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
GUZTIRA	**18.241,3**	**19.673,1**	**21.780,3**	**23.311,5**	**7,0**	**24.224,9**	**26.608,4**	**30.021,0**	**33.081,5**	**10,2**
ENPLEGU-TARTEAK										
0-9	5.405,0	5.720,4	6.043,0	6.020,2	**-0,4**	4.250,9	4.575,2	5.074,3	5.995,3	**18.2**
10ETIK GORA	12.836,3	13.952,7	15.737,2	17.291,3	**9,9**	19.974,0	22.033,2	24.946,7	27.086,2	**8,6**
Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.										

2.3. ADMINISTRAZIOA ELEKTRONIKOA EAEN

2.3.1. Eskaria

a) Administrazio elektronikoa arrazoi partikularrengatik erabiltzen duten biztanleak

2025ean, azken 12 hilabeteetan administrazio publikoen atarietan informatu, formularioak elektronikoki jaitsi eta/edo bidali edo izapide edo prozedura bat erabat teletramitatu duten 15 urteko eta gehiagoko biztanleen ehunekoa % 64,5ekoa da, 2024an erregistratutakoa baino ehuneko 0,5 puntu handiagoa.

II.2.9. TAULA. AZKEN HAMABI HILABETEETAN ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA ERABILI DUTEN EAE-KO 16 ETA 74 URTE BITARTEKO BIZTANLEAK (%)					
	2021	2022	2023	2024	2025
ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA ERABILI DUTEN 16-74 URTEKO BIZTANLEAK (herri-administrazioen atarietan informazioa eman dute, inprimakiak elektronikoki jaitsi eta/edo bidali dituzte, edo izapide edo prozedura bat erabat teletramitatu dute)	53,7	60,0	63,9	64,0	64,5
ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA ERABILI DUTEN 16-74 URTEKO BIZTANLEAK (herri-administrazioen atarietan informazioa eman da, inprimakiak elektronikoki jaitsi eta/edo bidali dira)	54,5	60,7	62,3	61,9	61,7
Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta-IGI-Familiak					

b) Administrazio elektronikoa erabili duten establezimenduak

Atal honetan jasotako informazioaren iturri estatistikoa EUSTATen "Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta Administrazioan - IGI Administrazioa" da.

EUSTATen arabera, administrazio elektronikoa erabiltzeak esan nahi du establezimenduak administrazio publikoen atarietan informazioa bilatu dutela, inprimakiak jaitsi eta/edo bidali dituztela edo izapide edo prozedura bat administrazio elektronikoa medio bideratu dutela oso-osorik.

Administrazio Publikoarekin elkarreragin elektronikoa duten establezimenduen ehunekoa enpresa guztien % 97,7ra eta 10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 98,7ra iritsi da 2025ean.

Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartez (aholkularitza-enpresak…) edo bi prozedurok erabiliz. Hala, enpresen % 62,1k egiten dituzte izapideak zuzenean, eta % 80,5 da hirugarrenen bitartez izapideak egiten dituzten enpresen portzentajea (horietako zenbaitek zuzenean ere egiten dituzte). Bestalde, 10 langile edo gehiago dituzten enpresek, handiagoak izanik bitarteko gehiago dauzkatenez, neurri handiagoan egiten dituzte izapideak zuzenean. Hala, hauexek dira portzentajeak, hurrenez hurren: % 88,7 eta % 66.

Enpresek Administrazioarekin egiten duten izapide motari dagokionez, establezimendu guztietan nabarmentzen dira hauek: BEZa aitortzea (guztizkoaren % 82), informazioa lortzea (% 75,9), inprimakiak eta formularioak lortzea (% 72,1) eta enplegatuen gizarte-kotizazioak aitortzea (% 66,2). 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduei dagokienez, honako hauek nabarmentzen dira: informazioa eskuratzea (tamaina horretako establezimenduen % 87,3), inprimakiak eta inprimakiak beteta itzultzea (% 85,9) eta inprimakiak eta formularioak lortzea (% 85,5).

II.2.10. TAULA. ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREKIKO IZAPIDE ELEKTRONIKOAK EAE-KO ESTABLEZIMENDUETAN (INTERNETEKO KONEXIOAREKIN EDO KONEXIORIK GABE), EGINDAKO IZAPIDEAREN, ALDIAREN ETA TAMAINAREN ARABERA. ESTABLEZIMENDUEN EHUNEKOA

	ESTABLEZIMENDU GUZTIAK			10 LANGILE EDO GEHIAGOKOKO ENPRESAK		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
ADMINISTRAZIOAREKIN IZAPIDEAK EGITEN DITUZTEN ESTABLEZIMENDUAK	97,7	97,3	97,7	98,5	98,3	98,7
--ZUZENEAN	59,6	61,8	62,1	88,1	88,6	88,7
--HIRUGARRENEN BITARTEZ (AHOLKULARITZA-ENPRESAK…)	77,3	77,5	80,5	62,1	64,3	66,0
IZAPIDE MOTA						
INFORMAZIOA LORTZEA	74,0	72,7	75,9	87,7	87,3	87,3
INPRIMAKIAK ETA FORMULARIOAK LORTZEA	70,6	69,8	72,1	86,3	85,6	85,5
INPRIMAKIAK ETA FORMULARIOAK BETETA ITZULTZEA	66,4	66,6	65,8	84,9	85,1	85,9
PROZEDURA ADMINISTRATIBO BAT MODU ERABAT ELEKTRONIKOAN BIDERATZEA	64,8	64,1	61,3	83,3	84,2	82,0
LIZITAZIO ELEKTRONIKOKO SISTEMA BATEAN PROPOSAMENAK AURKEZTEA (E-PROCUREMENT)	19,5	20,9	20,2	35,1	35,0	36,2
LANGILEEN GIZARTE-KOTIZAZIOAK AITORTZEA	70,5	66,9	66,2	83,7	82,5	82,7
SOZIETATEEN GAINEKO ZERGA AITORTZEA	61,7	62,3	59,3	77,7	74,6	72,3
BALIO ERANTSIAREN GAINEKO ZERGA (BEZ) AITORTZEA	82,4	81,7	82,0	83,7	80,4	79,9
ZERGA BEREZIAK EDO ADUANA-ESKUBIDEAK AITORTZEA	13,0	12,9	13,6	29,8	29,2	28,0
BESTE IZAPIDE EDO ZERBITZU BATZUK	12,2	12,7	14,2	10,9	10,5	14,7

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta administrazioan. IGI Administrazioa Datu baseak

Euskal enpresek izapide horiek bitarteko elektronikoak erabiliz zein administraziorekin egiten dituzten galdetuta, foru-aldundiak (% 89,3) eta Administrazio Zentrala (% 74,4) nabarmentzen dira, eta zerga nagusien gaineko eskumenek eragina dute portzentaje horietan. Ondoren, Eusko Jaurlaritza (% 66,5), tokiko erakundeak (% 41) eta Europar Batasuna eta beste batzuk (% 11,7) daude.

Portzentaje horiek handiagoak dira soilik 10 langile edo gehiago dituzten enpresak hartzen badira kontuan. Gainera, Foru Aldundien (% 90,5), Administrazio Zentralaren (% 89,4) eta Eusko Jaurlaritzaren (% 85,3) arteko aldea murriztu egin da; eta e-Administrazioaz baliatzen diren enpresen proportzioak gora egin du toki-erakundeekin (% 58,8) eta Europar Batasunarekin eta beste batzuekin (% 26,0).

II.1.4 GRAFIKOA. EAE-KO ESTABLEZIMENDUETAN HERRI-ADMINISTRAZIOAREKIN EGIN BEHARREKO IZAPIDEAK (INTERNETEKIN KONEXIOA IZAN ALA EZ), TRAMITATZEN DEN ADMINISTRAZIOAREN ARABERA, ESTABLEZIMENDUAREN TAMAINAREN ARABERA (ESTABLEZIMENDUEN %), 2025

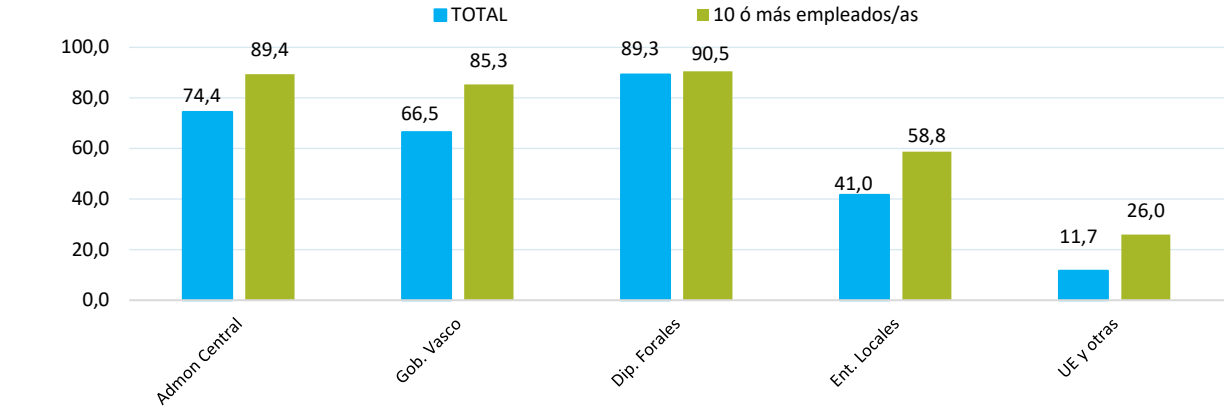

Iturria: EUSTAT. ESI-Administrazioa.

2.3.2. Eskaintza elektroniko publikoa

Administrazio Publikoen eskaintza elektronikoa "*Zerbitzu publiko elektronikoen estatistikaren*" bidez aztertzen da; Eusko Jaurlaritzak egiten du, bost urtetik behin, erroldan oinarrituta. Azkena 2021ean argitaratu zuen Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak.

Estatistika horrek agerian uzten du 2016 eta 2021 artean EAEko administrazio eta sektore publiko guztiek Internet bidez eskaintzen dituzten zerbitzu, prozedura eta izapide guztiak % 20,8 gehitu direla, 38.212 zerbitzu, prozedura eta izapidetara iritsiz. Horien % 63,4 udalek eskaintzen dituzte, % 8,1 sozietate publikoek, % 7,1 organismo autonomoek eta % 6,7 foru-aldundiek. Eusko Jaurlaritza (Administrazio Orokorra) eskaintza elektronikoaren % 3,3 da, eta EHU % 2,8. Kuadrillak, toki-erakunde txikiak, mankomunitateak, partzuergoak, fundazioak, irabazi-asmorik gabeko erakundeak eta beste erakunde publiko batzuk gainerako % 8,6 dira.

Sofistikazio-mailari dagokionez, eskaintzaren % 81,2 Internet bidez has eta buka daiteke; horrek esan nahi du ehuneko 14,4 puntuko igoera izan dela 2016arekin alderatuta, eta, 2016an gertatzen zen bezala, webguneetan eskaintza numeriko erlatiborik txikiena zuten erakundeek zuten sofistikazio-mailarik handiena.

Webguneetan eskaintza handiena duten erakundeen artean, Eusko Jaurlaritza da sofistikazio elektronikoko maila handiena duena, % 87ko izapidetze elektroniko osoa ahalbidetzen baitu.

Argibide gehiago nahi izanez gero, jo beza irakurleak 2023ko gure Memoria Sozioekonomikora.

2.3.3. Telelana euskal administrazio publikoan

EUSTATen "Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta Administrazioan - IGI Administrazioa" inkestako datuen arabera, 2025ean telelangileen ehunekoa % 6,1 izan zen EAEko Administrazio Publikoan (+0,8 ehuneko puntu 2024arekiko). Sexuaren araberako banaketaren azterketak agerian uzten du telelana egiten duten emakumeen ehunekoa (% 60,9) gizonena (% 39,1) baino handiagoa dela.

II.2.11. TAULA. EUSKAL ADMINISTRAZIO PUBLIKOAN TELELANEAN ARI DIREN PERTSONEN EHUNEKOA

	GUZTIRA	% HORIZONTALA	
		EMAKUMEAK	GIZONAK
2022	5,4	57,2	42,8
2023	6,6	58,9	41,1
2024	5,3	60,4	39,6
2025	6,1	60,9	39,1

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta administrazioan. IGI Administrazioa

2.4. ERALDAKETA DIGITALA: ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREN SEKTOREAREN ETA ENPRESEN SEKTOREAREN ARTEKO KONPARAZIOA

2.4.1. Digitalizazio-adierazleak

EUSTATen datuen arabera, administrazio publikoek 4.0 industriaren teknologia-maila handiagoa dute enpresen sektorean baino. Horrela, Administrazio Publikoan enpresa-helburuetarako sare sozialen erabilera % 85,6koa da establezimendu guztietarako, eta enpresen kasuan, berriz, % 53,8koa. Aldea nabarmenagoa da gauzen Interneten erabileran (IoT), Administrazioa establezimendu guztien % 45,8ra iristen baita, eta Enpresen sektorean, berriz, % 14,3ra; Zibersegurtasun jardueren kasuan, ehunekoak aldatu egiten dira Administrazio Publikoaren % 73,4tik Enpresen % 24,8ra, eta Big Dataren kasuan % 41,6tik % 12,2ra. Bi sektoreen arteko aldeak mantendu egin dira gutxien ezarrita dauden teknologietan, hala nola Adimen artifizialeko sistemen erabileran (% 29,5 Administrazioan eta % 8,7 Enpresetan), 3D inprimagailuen erabileran (% 10,6 eta % 2,9, hurrenez hurren) edo Robotikaren erabileran (% 9,7 eta % 2,6, hurrenez hurren).

II.2.12. TAULA. ERALDAKETA DIGITALAREN ADIERAZLEAK. ADMINISTRAZIO SEKTOREAREN ETA ENPRESA SEKTOREAREN ARTEKO KONPARAZIOA. LEHEN HIRUHILEKOA

	ADMINISTRAZIO PUBLIKOA				ENPRESAKO SEKTOREA			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
SARE SOZIALAK ERABILTZEA ENPRESA HELBURUETARAKO	83,9	85,5	84,1	85,6	55,2	53,4	53,8	53,8
"HODEIKO" ZERBITZU INFORMATIKOAK ERABILTZEA	46,0	58,4	61,9	64,0	26,6	31,0	31,7	32,4
MUGIKORRETAKO APLIKAZIOAK BEZEROENTZAKO	.	48,5	50,3	50,7	:	14,8	15,1	14,9
GAUZEN INTERNETA (IoT) ERABILTZEA	37,7	44,2	43,8	45,8	13,6	12,6	13,7	14,3
ZIBERSEGURTASUN JARDUERAK	59,5	66,4	70,9	73,4	20,8	22,7	25,4	24,8
MAKRODATUEN ANALISIA (BIG DATA)	36,4	37,9	40,5	41,6	12,2	12,2	12,5	12,2
ADIMEN ARTIFIZIALEKO SISTEMAK ERABILTZEA	17,8	17,1	29,1	29,5	4,9	5,9	7,4	8,7
3D INPRIMAGAILUAK ERABILTZEA	9,7	10,4	10,4	10,6	2,6	2,4	2,9	2,9
ROBOTIKA ERABILTZEA	6,2	6,6	9,0	9,7	2,3	2,6	2,6	2,6

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta administrazioan. IGI Administrazioa

Konparazioa 10 langile edo gehiago dituzten establezimenduekin egiten bada (establezimendu guztiak baino maila altuagoak dituzte), Administrazioak abantaila esanguratsua izaten jarraitzen du.

2.4.2. Telelana

Azaldu dugun bezala, langile publikoen % 6,1ek telelana egiten du 2025ean. Enpresen kasuan, ehuneko hori ia bikoiztu egiten da, % 11,0ra igoz.

II.2.13. TAULA. ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREN SEKTOREAN ETA ENPRESAREN SEKTOREAN TELELANA EGITEN DUTEN LANGILEAK. LEHEN HIRUHILEKOA (%)

	ADMINISTRAZIO PUBLIKOA			ENPRESAKO SEKTOREA		
	GUZTIARE N %	SEXUAREN ARABERAKO BANAKETA		GUZTIARE N %	SEXUAREN ARABERAKO BANAKETA	
		EMAKUMEAK	GIZONAK		EMAKUMEAK	GIZONAK
2022	5,4	57,2	42,8	10,2	49,3	50,7
2023	6,6	58,9	41,1	10,6	49,4	50,6
2024	5,3	60,4	39,6	11,0	49,8	50,2
2025	6,1	60,9	39,1	11,0	50,6	49,4

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

2.5. EUSKAL HERRIKO EKONOMIA ETA GIZARTE DIGITALAK. DESI 2024

2030erako Hamarkada Digitalaren Programa Estrategikoak[9] gobernantza komuneko esparru bat ekarri zuen Europa mailan, eta esparru horretan oinarritu behar du estatu kide bakoitzak etorkizun digital jasangarri bateranzko bere neurriekin jarraitzeko. Programa honek, gainera, 2030ean Europaren eraldaketa digitalerako helburu eta jomuga batzuk ezartzen ditu, eta, beraz, monitorizazio eta jarraipen mekanismo bat ere bada. Urtero, Batzordeak txosten bat

[9] *EUROPAKO PARLAMENTUAREN ETA KONTSEILUAREN 2022/2481 ERABAKIA (EB), 2022ko abenduaren 14koa, 2030erako Hamarkada Digitalaren Programa Estrategikoa ezartzen duena.*

argitaratzen du “Hamarkada Digitalaren Egoerari” buruz. Txosten horretan, estatu kideek Hamarkada Digitalaren helburuak batera lortzeko egiten duten ekarpena ebaluatzen da.

Ekonomia eta Gizarte Digitalaren Indizeak (DESI) zeregin garrantzitsua du honetan guztian. 2014an sortu zen, eta EBren eta estatu kideen jardun digital globala neurtzeko eta aztertzeko sortu zen; beraz, erreferentea da egungo esparruan. Izan ere, Hamarkada Digitala iparrorratz gisa dago egituratuta, eta bere lau puntu kardinalak DESIaren dimentsioetatik abiatuta hartu dira: (i) trebetasunak; (ii) azpiegiturak; (iii) enpresak eta (iv) gobernua. Hamarkada Digitala abian jarri zenean, indize hori funtsezko adierazleen panel bihurtu zen (*Key Performance Indicators (KPIak)*). Hamarkada Digitaleko helburuekin lerrokatuta, DESIren KPIen panela ezinbesteko tresna da 2030erako markatutako bide orrian egindako aurrerapenak urtero ebaluatzeko.

Orkestrak egindako “Euskadiko ekonomia eta gizarte digitalen txostena (DESI 2024)”-ren 2024ko edizioak EAE positiboki posizionatzen du digitalizazioaren egoerari dagokionez, aztertutako adierazleen % 74 Europako rankingeko lehen hamar posizioen artean baitaude, horietatik hamar, lehen bosten artean. 2023ko konparazioan, joera positiboa da (adierazleen % 83 hazi egin da), eta, estatu kideekiko jarduerari erreparatuz gero, emaitza ere positiboa da, horien % 71k bere posizioak mantentzen edo hobetzen baititu.

Dimentsioei dagokienez, ondorio hauek atera dira:

- **Gaitasun digitalak.** EAEk maila altuak ditu giza kapitalean, eta zeinbateraino prest dagoen mundu digitalean moldatzeko. Euskadi Europako batez bestekoaren gainetik dago adierazle guztietan, eta hori horrela da denboran zehar. Hala ere, muga batzuk ditu alderdi espezifikoagoak aztertzen direnean, hala nola eduki digitala sortzeko gaitasunak edo IKT graduatuak, non posizioak tartekoak diren.

- **Azpiegitura digitalak.** Euskal azpiegitura digitalek indar handia dute digitalizazioaren arloan. EAE Europako rankingaren lehen postuan dago Instalazioetarainoko zuntz-estalduran (FTTP) eta Banda zabal mugikorraren ezarpenean. Beste hiru adierazletan (Interneten ezarpena, ahalmen oso handiko sare finkoaren estaldura (VHCN) eta 3.4-3.8 GHz bandan 5G estaldura), posizioak lehenengo bosten artean daude. Adierazle guztiak hazteaz gain, guztiek irabazten dute edo posizioak mantentzen dituzte (5G espektroa izan ezik, zeinaren balioa Estatuarena baita). Euskadik egungo hazkunde ibilbideari eusten badio, espero daiteke 2030erako ezarritako jomugak betetzea, eta, horrela, lidergoa sendotzea.

- **Enpresen eraldaketa digitala.** Euskal enpresek jarduera ona izaten jarraitzen dute digitalizazio prozesuan, baina indartzeko arloekin. Ia adierazle guztiak hazi dira, eta gehienek gora egin dute edo posizioei eutsi diete. Hala ere, erabilitako teknologia motak dualak dira, oinarrizkotzat jo daitezkeenak baino askoz gehiago erabiltzen baitira. Beste teknologia konplexuago eta potentzial handiagoko batzuk sartzeak (datuen analitika, hodeiko konputazio zerbitzuak edo adimen artifiziala) emaitza zuzenak erakusten ditu Europako batez bestekoarekin alderatuta, baina enpresa guztien % 50 gainditu gabe. Azpimarratu beharreko beste puntu bat da ETEen merkataritza elektronikoak ez duela lortzen Europako mailara iristea, nahiz eta negozio-bolumenaren proportzioa hobetu egin den.

- **Zerbitzu publikoen digitalizazioa.** Euskal administrazio publikoaren digitalizazioaren balantzea bi adierazletan oinarritzen da. Haren analisiak maiz gertatzen diren egoera paradoxikoak islatzen ditu; alde batetik, behera egiten duen adierazle bat, hala nola gobernu elektronikoko erabiltzaileena, baina bere posizioari eusten diona, eta, bestetik, hazi arren, posizioak galtzen dituen adierazle bat, historia mediko elektronikorako sarbidearekin gertatzen den bezala.

Txostenaren azterketatik sortzen diren erronka esanguratsuenak enpresen eraldaketa digitalari buruzkoak dira. Zehazkiago, funtsezko hiru arlotan identifikatzen dira gomendioak:

1. Azpiegituren dimentsioan dauden indargune argien argitan, inbertsioen bidez **abangoardian egoten jarraitzea da erronka**.

2. EAEk gaitasunetan duen posizionamendu orokor ona aprobetxatuz, **etengabeko prestakuntzako eta gaitasunak dituzten pertsonak erakartzeko ekintzak indartu** behar dira.

3. Enpresak teknologia berriak hartzea. Funtsezkoa izango da enpresei laguntzea teknologia sofistikatuenak hartzeko beharrezkoak diren jauziak egiteko. Datuen analitika, hodeiko konputazio zerbitzuak, adimen artifiziala edo zibersegurtasuna abiadura handian ari dira eboluzionatzen, eta berebizikoak dira euskal industriaren produktibitatea eta nazioarteko lehiakortasuna mantentzeko.

II.2.14 TAULA. EAE-KO DESI 2024 PANELEKO ADIERAZLEEN POSIZIONAMENDUA ETA BILAKAERA

DIMENTSIOAK ETA ADIERAZLEAK	EGOERA		BILAKAERA	
	SAILKAPENA	UE-27KO BATEZBESTEKOA	BALIOA	EGOERA
GAITASUN DIGITALAK				
Interneten erabiltzaileak		▲	⇧	↗
Gaitasun digitalak, oinarrizko mailatik behera		▲	⇧⇧	↗
Gaitasun digitalak, oinarrizko mailatik gora		▲	⇧⇧	↘
Eduki digitalak sortzeko gaitasuna, oinarrizko mailan gutxienez		▲	⇩	↘↘
IKTen arloko espezialistak		▲	⇧	↗
IKTen arloko emakume espezialistak		▲	⇧	⇧
IKTen arloko graduatuak		▲	⇧	↗
AZPIEGITURA DIGITALAK				
Interneten ezarpena		▲	⇧	↗
Oso ahalmen handiko sare finkoaren estaldura (VHCN)		▲		→
Zuntz-estaldura instalazioetaraino (FTTP)		▲	⇧⇧	↗→
Banda zabal mugikorra ezartzea		▲	⇧⇧	→
5G estaldura		▲	⇧	→
5G estaldura 3.4.-3.8 GHZ bandan		▲	⇧	⇧
5G espektroa		▲	⇧	⇩
ENPRESEN ERALDAKETA DIGITALA				
Gutxienez intentsitate digitaleko oinarrizko maila duten ETEak		▲	⇧	↘
Informazioa elektronikoki trukatzea		▲	⇧⇧	↘↘
Gizarte Baliabideak		▲	⇧	→
Datuen analisia		▲	---	---
Hodeiko konputazio-zerbitzuak		▲	---	---
Adimen artifiziala		▲	⇧	⇧
Datuen analisia, hodeiko konputazio zerbitzuak eta/edo adimen artifiziala		▲	---	---
Fakturazio elektronikoa		▲	⇧	→
Adarbakarrak				→
Salmenta elektronikoak egiten dituzten ETEak		▼	⇧	→
ETEen merkataritza elektronikoaren negozio-bolumena		▼	⇧	⇧
ZERBITZU PUBLIKOEN DIGITALIZAZIOA				
Gobernu elektronikoaren erabiltzaileak		▲	⇩	→
Historia mediko elektronikorako sarbidea		▲	⇧	↘

Koloretako EB27 RANKING posizioa	1etik 5era	6tik 11ra	12tik 17ra	18tik 23ra	24tik 28ra

OHARRA.- Ezkerreko bi zutabeek EAEk azken urtean estatu kideekiko izan duen kokapena adierazten dute. Lehenengoak rankingeko posizioa hartzen du kontuan, eta posizioak koloreen arabera multzokatu dira, legendan erakusten den bezala (berde ilunak posizio altua adierazten du eta gorriak baxua). Bigarren zutabeak EAEren posizioa Europako batez bestekoaren gainetik (ikur berdea) edo azpitik (ikur gorria) dagoen islatzen du. Bestalde, eskuineko bi zutabeek EAEn eskuragarri dauden azken 2 urteetako bilakaera hartzen dute kontuan. Ezkerreko zutabean balioen aldakuntza azaltzen da: positiboa (gezi berdea), negatiboa (gezi gorria edo aldaketarik gabea (gezi horia). Eskuineko zutabean, aldaketa Europako rankingeko posizioari dagokionez da.
Iturria.- Eustat, EIN, SETELECO, Dealroom, Osakidetza, Eurostat.

2.6. ADIMEN ARTIFIZIALAREN EGOERA EUSKADIN. DATOS 2024.

Atal honetako informazioa BAIC-Basque Artificial Intelligence-k egindako *2025eko Euskadiko adimen artifizialaren egoerari* buruzko txostenetik dator.

AAren ekosistema Euskadin: 1.200 agente inguru identifikatuta

AAren ekosisteman, Euskadin, askotariko eragileak eta erakundeak bizi dira elkarrekin: erakunde publikoetatik hasi eta enpresa sektoreraino, bai AA soluzioak hornitzen badituzte, bai erabiltzen badituzte, baita eragile zientifiko-teknologikoak, erakunde prestatzaileak, azpiegitura hornitzaileak eta AA gaitzen duten plataformak, klusterrak eta elkarteak bezalako bitarteko erakundeak eta ekintzailetza eragileak ere.

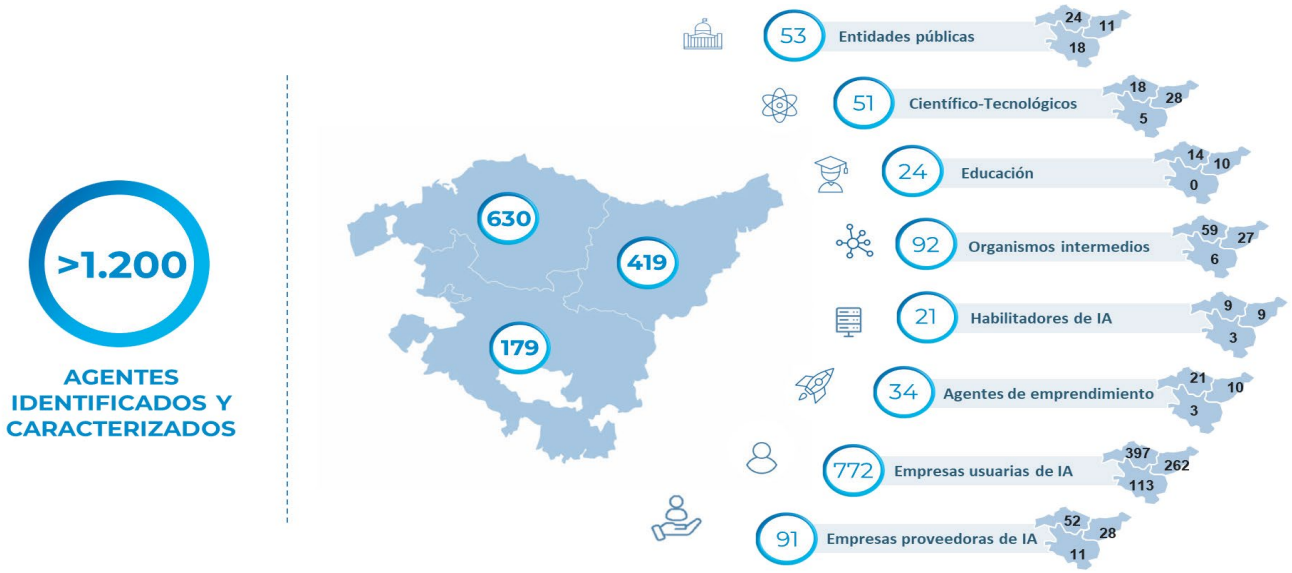

II.2.15. TAULA. ADIMEN ARTIFIZIALAK EAEn IZAN DUEN BILAKAERAREN ADIERAZLEAK		
	2023	2024
ADIMEN ARTIFIZIALA ERABILTZEN DUTEN ENPRESEN %a	9,3	12,2
ADIMEN ARTIFIZIALA ERABILTZEN DUTEN ERAKUNDEEN %a	16,4	29,1
ADIMEN ARTIFIZIALEKO SOLUZIOEN ENPRESA HORNITZAILEEN %a	87	91
ENPRESA ERABILTZAILEAK: ADIMEN ARTIFIZIALARI EGOTZ DAKIOKEEN FAKTURAZIOAREN BATEZ BESTEKO HAZKUNDEA (%)	8,7	8,7
ADIMEN ARTIFIZIALAREN ENPRESA HORNITZAILEAK: FAKTURAZIOA M€-TAN	105	223
BATERAKO INBERTSIOA (ERABILTZAILEAK ETA HORNITZAILEAK) ADIMEN ARTIFIZIALEAN	dg	577
Iturria: Adimen Artifizialaren egoera Euskadin, 2025; BAIC-Basque Artificial Intelligence eta geuk egina		

AAren hartze maila Euskadin

2023tik 2024ra bitartean, Euskadik aurrerapen esanguratsua izan zuen AAren harreran, bai esparru publikoan, bai pribatuan. Enpresa sarean, AA sistemak erabiltzen zituzten enpresen ehunekoa % 9,3tik % 12,2ra hazi zen, eta horrek esan nahi du urte bakar batean ia hiru puntu igo zela. Jarduera-sektoreen arabera, hauek dira nagusi: Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak; manufaktura-industria eta informazioa eta komunikazioak.

2025eko datu aurreratuak igoera are esanguratsuagoa aurreikusten du, enpresen % 17,4ra iritsiz.

Erakunde publikoen kasuan, harrera % 29,1ekoa izan zen 2024an, 2023an erregistratutako mailaren ia bikoitza (% 16,4).

Datu estrategiak ezartzea funtsezko urratsa da AA sistemak hedatzeko, ereduak entrenatzeko kalitatezko informazioa sortzeko, egituratzeko eta aprobetxatzeko aukera ematen baitu. Banaketak erakusten du ETEek kontzentratzen dituztela AAren erabiltzaile diren enpresa gehienak, eta horrek berretsi egiten du funtsezko rola dutela EAEko enpresa sarean teknologia ezartzeko.

Gehien erabiltzen diren teknologiei dagokienez, automatizazio adimenduna (% 23,2), AA sortzailea (% 22,4) eta Machine Learning eta Deep Learning (% 20,1) nabarmentzen dira, eta horrek erakusten du efizientzia operatiboa, sormena eta analisi aurreraturako gaitasuna uztartzen dituzten soluzioetara bideratuta dagoela.

Agenteen erdiak baino gehiagok (% 50,3) AAko lanak azpikontratatzen ditu, batez ere teknologia aurreratua eskuratzeko eta proiektuetarako soluzio azkarrak lortzeko beharragatik.

AAren erabilerak Euskadin

AAren erabilera nagusiak ekoizpen edo zerbitzu prozesuetan (% 12,6), IKTen segurtasunean (% 9,1) eta I+G edo berrikuntza jardueretan (% 8,2) kontzentratzen dira. Datu horiek erakusten dute hobekuntza operatibo eta teknologikorako joera dagoela, bai enpresa-sarean, bai euskal sektore publikoan.

AA hornitzen duten enpresak Euskadin

2023tik 2024ra bitartean, AA soluzioen enpresa hornitzaileen kopurua % 4,6 hazi zen, eta guztira 91 enpresa zenbatu ziren.

AAren eragin ekonomikoa Euskadin

- Erabiltzaileak: enpresa erabiltzaileek 2023an AA soluzioen inplementazioari lotutako batez besteko % 8,7ko fakturazio hazkundea egotzi zuten, enpresa motaren arabera alde nabarmenekin. 2023tik 2024ra bitartean, ehunekoa egonkor mantendu zen (% 8,7 inguru), eta horrek itzulera ekonomikoaren sorreran joera jarraitua berresten du.

- Hornitzaileak: enpresa hornitzaileek bikoiztu egin zuten fakturazioa, 105 milioi eurotik 223 milioi eurora igaro baitziren.

Errendimendu horrekin batera, *inbertsio apustu* sendoa egin da, baterako inbertsioa 577 milioi eurora iritsi zen 2024an AA proiektuetarako, eta inbertsio ahaleginean jarraitzeko aurreikuspena egin da: eragileen % 92,6k teknologia horren alde egiten jarraitzea aurreikusten du.

Adimen artifizialera bideratutako enpleguak Euskadin

AAn diharduten profesionalen kopurua % 25 baino gehiago hazi zen 2023tik 2024ra, 9.500 profesional baino gehiago, eta dagoeneko biztanleria aktiboaren % 0,89 da. Hala ere, talentuaren eskaria urtean % 25,5 hazi beharko litzatekeela kalkulatzen da, eta premia horren % 14,7 bakarrik beteko litzateke aurreikusitako kontratazioen bidez. Gainera, eragileen herenak talentua erabili behar izan du lurraldetik kanpo, funtsezko posizioak betetzeko. Halaber, profil espezializatuak betetzeko batez besteko denbora 4,2 hilabetekoa da.

ITURRIAK

1. **BAIC. BASQUE ARTIFICIAL INTELLIGENT CENTRE**. Euskadiko AAren egoeraren diagnostikoa 2025
2. **EUROPAKO BATZORDEA.** Europako berrikuntza-adierazleen panelak
3. **EUROSTAT**. Digital Economy and Society. 2024ko datu-basea.
4. **EUROSTAT**. Science and Technology. 2024ko datu-basea.
5. **EUSTAT.** Berrikuntzari buruzko galdeketa. 2023.
6. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Administrazioa. 2025.
7. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Enpresak. 2025.
8. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Familiak. 2025.
9. **EUSTAT.** Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Jarduerei buruzko Estatistika. 2024.
10. **EUSTAT.** Europako berrikuntza-adierazleen panela IUS 2025.
11. **EUROSTAT**. Eskualdeko berrikuntza adierazleen panela (RIS) 2025
12. **EUSTAT.** Enpresetako I+G jarduerei buruzko eskaera. 2024.
13. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA**. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plana Euskadi 2030-Birformulazioa
14. **EIN**. Enpresetan IKTak eta merkataritza elektronikoa erabiltzeari buruzko inkesta. 2024
15. **EIN**. Enpresen berrikuntzari buruzko inkesta. 2024.
16. **EIN**. I+G jarduerei buruzko estatistika. 2024.
17. **ORKESTRA.** Euskal autonomia erkidegoko ekonomia eta gizarte digitalak, DESI 2024

3. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA, BERRIKUNTA ETA DIGITALIZAZIOA: LABURPENA ETA ONDORIOAK

3.1. LABURPENA

I+G+B JARDUERAK

EUSTATen arabera, 2024an, EAEn 2.114,2 milioi euro inbertitu ziren I+Gko jardueretan, (+% 5,6 gehiago). Eginahalari dagokionez, BPGd-aren % 2,15 da; aurreko urteko ehuneko berdina. Ratio hori Estatuko batezbestekoa baino handiagoa da (% 1,5), baina eurogunean ikusitakoa (% 2,29) eta arlo horretan erreferentziazkoak diren herrialdeetan erregistratutakoa baino txikiagoa. Ratio hauek nabarmentzen dira: Hego Korea (% 4,96 2022an), Suedia (% 3,57), AEB (% 3,45 2023an), Japonia (% 3,44 2023an), Belgika (% 3,36), Austria (% 3,26) eta Alemania (% 3,13).

Gastua egikaritzeari dagokionez, enpresek % 76,5 egin zuten [10] ; goi-mailako irakaskuntzak % 16,7, eta Administrazioaren mendeko erakundeek gainerako % 6,8. Horrela, enpresa-sektorea da oraindik gastuaren zatirik handiena egikaritzen duena.

Gastu horren finantzaketari dagokionez, sektore pribatuaren partaidetza % 54,9koa da. Administrazio Publikoak gastuaren % 35 finantzatzen du. Eurogunean, EUROSTATen 2021eko datuen arabera, ehunekoak % 56,9 eta % 30,6 dira. Herrialde hauetan, I+Gren arloko gastuaren finantzaketa pribatuaren ratioa oso handia izan zen 2023an: Txina, Hong Kong izan ezik (% 79,3), Japonia (% 78), Hego Korea (% 76,1), AEB (% 69,6), Suitza (% 63,7), Suedia (% 63,5), Alemania (% 62,6) eta Belgika (% 60,2).

DOBko I+G jardueretan enplegatutako langileen kopurua (24.409,4 pertsona) igo egin da berriro (+% 4,8). Sexuaren araberako analisiak agerian uzten du jarduera horietan lan egiten duten langile guztien % 37,2 baino ez direla emakumeak; hala ere, horien pisua 3,9 portzentaje-puntu igo da 2010etik, eta 10,7 puntu 2000tik.

Enpresen sektoreko I+G adierazleen analisia honako hau da, Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sareko zentroak eragiketatik kanpo utzita: 2024an I+Gko jarduerak egin zituzten enpresak 1.426 izan ziren, aurreko urtean baino % 3,9 gehiago. Horietatik 638 industria sektorekoak dira (2023an baino 73 gehiago), 725 zerbitzuen sektorekoak (67 gutxiago), 69 eraikuntzakoak (12 gehiago) eta 13 lehen sektorekoak (1 gehiago). Jarduera horietan lanaldi osoan aritzen diren langileen kopuruak gora egin du berriro: 13.104,1etik 13.721,9ra. Langile horietako gehienak zerbitzuetan eta industrian biltzen dira; % 47,4 (6.509,9 DOB) eta % 43,83 (6.631,6 DOB), hurrenez hurren. Enpresek jarduera horietan egiten duten guztizko gastua % 3,9 igo da 2023tik 2024ra bitartean, eta 1.261,7 milioi eurora iritsi da. Nabarmentzekoa da I+G egiten duten euskal enpresen batez besteko tamaina handia; izan ere, 76 langile dira, euskal enpresaren multzoaren batez besteko tamaina baino askoz handiagoa (5,8 lagunekoa). Antzeman dugunez, euskal enpresek beren funtsekin jarraitzen dute I+Gko gastuak finantzatzen, neurri handi batean (guztizkoaren % 72,3 funts propioak dira).

Enpresen berrikuntza jarduerei dagokienez, 2023an (Memoria Sozioekonomikoaren edizio honen amaieran eskuragarri dauden azken datuak), EUSTATen arabera, 10 enplegu eta gehiagoko enpresen % 38,4 berritzaileak dira, aurreko urtean baino ehuneko 3 puntu gehiago. EINen 2022ko datuen arabera, 10 enplegu edo gehiagoko EAEko enpresen % 29,8 berritzaileak ziren, Estatuko batezbestekoa baino ratio handiagoa hori (% 23,9). Autonomia-erkidegoen rankingean, EAE dago lehen postuan.

Sektoreka, EUSTATen datuen arabera, industria-enpresen % 44,4, eraikuntza-enpresen % 35,7 eta zerbitzuetakoen % 36,8 berritzaileak dira.

[10] *Komeni da kontuan hartzea I+G arloko gastuaren zati handi bat Zentro Teknologikoen Sarearen bitartez bideratzen dela; izan ere, zentro horiek, haien izaera juridikoa dela eta, enpresa-sektorearen parte dira eragiketa estatistiko horretan.*

10 enplegu eta gehiagoko enpresek jarduera berritzaileetan egindako gastua, EUSTATen arabera, 3.140 milioi eurokoa da (+% 9,3, aurreko urtearen aldean), hau da, BPGaren % 3,39.

10 enplegu edo gehiago dituzten enpresen % 67,9k uste dute berrikuntza zailtzen duten faktore jakin batzuk daudela. Hauek dira nagusiak: “Enpresaren barruan beste lehentasun batzuk daude” (enpresen % 51,9k adierazi zuten), eta “kostuak altuegiak dira” (enpresen % 44,3k adierazi zuten). Gero, hauek datoz: “enpresaren barruko finantzaketa falta”, “laguntza edo dirulaguntza publikoak eskuratzeko zailtasunak”, “merkatuko eskariaren inguruko ziurgabetasuna” eta “enpresaren barruan langile kualifikatuak falta dira".

"*Europako Berrikuntzaren Adierazleen panelak (EIS) 2025*" erakusten du EAE berriz ere "berrikuntza handiko herrialdeak" taldearen barruan kokatzen dela. Zehazki, sintesi-adierazleak 0,605ko balioa du, Estatuaren (0,497) eta EB27ren (0,536) gainetik.

- ESPARRU-BALDINTZAK blokean, EAEk 0,69ko puntuazioa du, eta EB27k 0,54koa; gainera, gure erkidegoak Europako batezbestekoa gainditzen du blokea osatzen duten hiru dimentsioetan: *Giza baliabideak, Ikerketa-sistema erakargarriak eta Digitalizazioa.*
- INBERTSIOAK blokean ere, Euskadik, 0,62ko puntuazioarekin, Europako batez bestekoak (0,55) baino puntuazio hobea lortu du. Eta, *Finantzaketa eta babesa, Enpresen inbertsioa eta Informazioaren teknologien erabilera dimentsioetan*, EAEk EB27k baino puntuazio hobea lortu du.
- BERRIKUNTZA-JARDUERAK blokeak berrikuntza-ahaleginak enpresen mailan erakusten ditu, eta Euskadik Europako batez bestekoaren puntuazio bera lortu du, 0,45. Bloke honetako hiru dimentsioetatik –*Berritzaileak, Laguntzaileak eta Ezagutza-aktiboak*– Euskadi bigarrenean soilik dago EB27ren aurretik. Berrikuntza-prozesuen etekin gisa sortutako jabetza intelektualeko eskubideen formak atzematen dituen *Ezagutza-aktiboak* dimentsioan, adierazlea 0,32 da, EB27ko batezbestekoaren (0,49) azpitik. Esan dugunez, historikoki aztertuta, EAEk I+G jardueretan inbertsio handiak egin dituen bitartean, dirudienez, oraindik ere zailtasunak dauzka inbertsio hori emaitzetara eramateko, ezagutza-aktiboen adierazleek baxuak izaten jarraitzen dutelako.
- Bestalde, ERAGINEN blokean (enpresen berrikuntza-ahaleginak erakusten ditu), Euskadik Europako batez bestekoaren antzeko puntuazioa lortu du (0,644 eta 0,635, hurrenez hurren). Bloke honetako hiru dimentsioetatik –*Enpleguko inpaktuak, Salmentetako inpaktuak eta Ingurumen jasangarritasuna*– Euskadi hirugarrenean baino ez dago EB27ren aurretik.

Bestalde, "*Eskualdeko berrikuntzaren adierazleen panela - Regional Innovation Scoreboard (RIS), 2023*" delakoak erakusten duenez, berrikuntzan lider diren eskualdeak, normalean, berrikuntzan lider edo berritzaile indartsu gisa identifikatutako herrialdeetan kokatzen dira EIS 2025ean; eta berritzaile neurritsu eta gorabideko berritzaile gehienak EIS 2025ean berritzaile neurritsu eta gorabideko berritzaile gisa identifikatutako herrialdeetakoak dira. Hala ere, berrikuntza handiko eskualdeak) aurki daitezke berritzaile neurritsuak edo gorabideko berritzaileak diren herrialdeetan; eta eskualde horiei Europako Batzordeak eskualdeko bikaintasun-polo deitzen die. Horien artean dago Euskadi, baina hiru ahulezia erlatibo ditu: enpresek hodeian konputatzea, ETEek prozesu-berrikuntzak sartzea eta diseinu-aplikazioak sartzea.

Eusko Jaurlaritzaren ZTBP 2030en tarteko ebaluazioak erakusten du 2030erako erronka nagusiak hauek direla:

- Maila teknologiko handiko esportazioen pisua berreskuratzea.
- Fakturazioa handitzea produktu berriak saltzeagatik.
- Gehien aipatzen diren argitalpenen ehunekoa berreskuratzea.
- Berrikuntzako inbertsioek hainbat jarduera mota hartzen dituzte, hala nola I+G, ingeniaritza eta diseinua, marketina, jabetza intelektualaren kudeaketa, enplegatuen prestakuntza (curriculumaren espezializazioa, hezkuntza duala, STEM arloak indartzea), softwarearen eta datu baseen garapena, aktibo ukigarriak eskuratzea edo berrikuntzaren kudeaketa bera.
- RISeko posizioa hobetzea. 2025eko edizioan adierazlean posizio ona lortu arren, Euskadi Estatuko rankingeko buru izateari utzi dio lehen aldiz, eta bigarren postura igaro da.

Euskadi 2030 ZTBPren aurrekontu-zuzkidurari dagokionez, Eusko Jaurlaritzak konpromisoa hartu zuen I+G+b-ko aurrekontua urtean % 6 handitzeko Euskadi 2030 ZTBPren barruan. Lehen lau urteetan (2021-2024), 2.390 milioi euro bideratu zituen azkenean, aurreikusitakoa baino % 5,9 gehiago (2.256 milioi euro), urteko batez besteko % 6,9ko igoerei esker. I+G jardueretan egindako inbertsioari dagokionez soilik, 2023an 2.002 milioi eurora iritsi zen Euskadin; urte horretako helburua (1.630 milioi euro) eta 2026rako aurreikusitakoa gainditu ziren. Finantzaketa iturriaren arabera, enpresen ekarpen handia nabarmentzen da, 2023an 2030erako ezarritako helburua gainditu baitzuen.

EKONOMIA ETA GIZARTE DIGITALAK

Biztanleria

EUSTATen "Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta (IGI)-Familiak" inkestaren datuen arabera, 2025ean komunikatzeko eta informazioa eskuratzeko zerbitzuak dira Internet erabiltzen duten ia biztanle guztiek gehien erabiltzen dituztenak (% 99,8), eta, ondoren, entretenimendurako zerbitzuak eta administrazio elektronikoa.

Merkataritza elektronikoari dagokionez, Internet erabiltzen duten 15 urteko eta gehiagoko biztanleen % 56,3k (adin-talde horretako EAEko biztanleria osoaren % 50,5) Internet bidez erosi zituzten ondasunak eta zerbitzuak. Internet bidez kontsumitzen duten ia pertsona guztiek erosi dute produktu fisikoren bat (% 92), hala nola arropa, oinetakoak edo osagarriak (% 66,2) edo etxerako ondasunak (% 34,2). Erdiek baino gehiagok zerbitzuren bat erosi dute (% 58), hala nola ostatuak (% 36,8), kultura-ekitaldietarako sarrerak (% 32,5) edo garraio-zerbitzuak (% 29,6). Formatu fisikoan edo deskargatzeko moduan, Internet bidez kontsumitzen duten biztanleen % 16,5ek liburuak, aldizkariak edo egunkariak erosi dituzte.

Enpresak

EUSTATen "Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta (IGI)-Enpresak" izeneko inkestak bederatzi adierazle darabiltza enpresen eraldaketa digitala aztertzeko (4.0 industria)11. 2024an, enpresaren tamaina edozein dela ere, enpresaren xedeetarako sare sozialak erabiltzea da adierazlerik azpimarragarriena (establezimendu guztien % 53,8k eta 10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 76,5ek). Jarraian, "hodeian" dauden zerbitzu informatikoak ageri dira, establezimendu guztien % 31,7k (10 enplegu edo gehiagokoen % 57,3k) ordaintzen baitute ostatatze horrengatik, eta, hirugarren tokian, zibersegurtasun-jarduerak daude, establezimendu guztien % 25,4k egiten baitituzte (10 enplegu edo gehiagokoen % 51,4k). 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduetara mugatuz, bigarren taldea aplikazio mugikorrek, gauzen internetek eta big-data analisiak osatzen dute. Eta urrunago daude adimen artifiziala, 3D inprimagailuen erabilera eta robotikaren erabilera.

Bestalde, EINen "Enpresetan IKTak eta merkataritza elektronikoa erabiltzeari buruzko inkestaren" 2024ko datuen arabera, 10 enplegu edo gehiago dauzkaten eta egoitza sozialak EAEn dauzkaten enpresek intentsitate handia erakusten dute IKTen erabileran. Zehazki, EAE lehen postuan dago autonomia-erkidegoen rankingean datuen analitika egiten duten enpresen ehunekoa, hirugarrena hodeian zerbitzuak erabiltzen dituzten enpresen ehunekoa eta AA erabiltzen duten enpresen ehunekoa, eta laugarrena IKT espezialistak dituzten enpresen ehunekoa (hau da, zibersegurtasunean, adimen artifizialean, datuetan, cloud-computingean...)

Telelanari dagokionez, EAE hirugarren postuan dago autonomia-erkidegoen rankingean erregularki telelana egiten duten langileen ehunekoetan, eta laugarrena enplegatuei telelana egiteko aukera ematen dieten enpresen ehunekoetan. Batez beste, langileek astean 2 egunetan egiten dute telelana. Estatuko maila Melillako 3,9 egunen eta EAEko 2 egunen artean dago. Estatuko batez bestekoa 2,4 egunekoa da astean.

[11] *Hauek dira: sare sozialak enpresaren xedeetarako erabiltzea, "hodeiko" zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorrak erabiltzea, gauzen interneta (IoT) erabiltzea, zibersegurtasuneko jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemak erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotikaren erabilera.*

EUSTATen arabera, euskal enpresetan telelangileen ehunekoa % 11koa izan zen (% 12,3koa 10 enplegu edo gehiagokoetan). Ez da aldaketa esanguratsurik ikusten 2025 eta 2024 arteko ratioan. Sexuaren araberako analisiak erakusten du joera aldatu egin dela; izan ere, ohi ez bezala, 2025ean telelana egiten duten emakumeen ehunekoa gizonena baino handiagoa da: % 50,6 vs % 49,4 guztizko establezimenduetan, eta % 50,5 vs % 49,5 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduetan.

Transakzio elektronikoei dagokienez, merkataritza elektronikoa egin zuten 10 langile edo gehiagoko establezimenduen ehunekoa % 40,4koa izan zen, eta ratio hori ez da aldatu aurreko urtearekiko. Zenbatespenen arabera, salmenta elektronikoak salmenta guztien % 50,1 izan ziren, eta erosketa elektronikoak erosketa guztien % 38,2. Zifra ekonomikoetan, merkataritza elektronikoa hazi egin zen aurreko urtearen aldean.

EUROSTATen datuen arabera, EB-27n, inkestaren aurreko urtean fakturazioaren gutxienez % 1eko merkataritza elektronikoko eskaerak jaso dituzten 10 enplegu edo gehiagoko enpresen ehunekoa (nekazaritza, basogintza eta arrantza, eta meatzaritza eta harrobiak eta finantza sektorea izan ezik) % 20,3ra iritsi da 2025ean. Danimarkak (% 38,6), Lituaniak (% 36,3) eta Irlandak (% 32,2) izan zituzten ratiorik handienak. Espainian % 25,4 da.

Administrazio elektronikoa

- Eskaria, bai herritarren aldetik, bai enpresa-sarearen aldetik.

  2025ean, azken 12 hilabeteetan administrazio publikoen atarietan informatu, formularioak elektronikoki jaitsi eta/edo bidali edo izapide edo prozedura bat erabat teletramitatu duten 15 urteko eta gehiagoko biztanleen ehunekoa % 64,5ekoa da, 2024an erregistratutakoa baino ehuneko 0,5 puntu handiagoa.

  Administrazio Publikoarekin elektronikoki elkarreragiten duten establezimenduen ehunekoa (administrazio publikoen atarietan informatu dira, inprimakiak elektronikoki jaitsi eta/edo bidali dira edo izapide edo prozedura bat erabat teletramitatu dute) enpresa guztien % 97,7ra iristen da, eta 10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 98,7ra.

  Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartez (aholkularitza-enpresak…) edo bi prozedurok erabiliz. Hala, enpresen % 62,1ek egiten dituzte izapideak zuzenean, eta % 80,5 da hirugarrenen bitartez izapideak egiten dituzten enpresen portzentajea (horietako zenbaitek zuzenean ere egiten dituzte). Bestalde, 10 langile edo gehiago dituzten enpresek, handiagoak izanik bitarteko gehiago dauzkatenez, neurri handiagoan egiten dituzte izapideak zuzenean. Hala, hauexek dira portzentajeak, hurrenez hurren: % 88,7 eta % 66.

  Enpresek Administrazioarekin egiten duten izapide motari dagokionez, establezimendu guztietan nabarmentzen dira hauek: BEZa aitortzea (guztizkoaren % 82), informazioa lortzea (% 75,9), inprimakiak eta formularioak lortzea (% 72,1) eta enplegatuen gizarte-kotizazioak aitortzea (% 66,2). 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduei dagokienez, honako hauek nabarmentzen dira: informazioa lortzea (tamaina horretako establezimenduen % 87,3), betetako inprimakiak eta inprimakiak itzultzea (% 85,9) eta inprimakiak eta inprimakiak lortzea (% 85,5).

- Eskaintza. "Zerbitzu Publiko Elektronikoen Estatistika" bost urtean behingo eragiketa da. Azkena 2021ean argitaratu zuen Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak.

- Telelanari dagokionez, 2025ean EAEko Administrazio Publikoko telelangileen ehunekoa % 6,1ekoa izan zen (+0,8). Telelana egiten duten emakumeen ehunekoa (% 60,9) berriz ere handiagoa da gizonena baino (% 39,1), eta, gainera, goranzko joera du.

Eraldaketa digitala: administrazio publikoaren eta enpresen sektorearen arteko konparazioa

- Digitalizazio-adierazleak: administrazio publikoek 4.0 industriaren ezarpen teknologikoko mailak handiagoak dira enpresen sektorearenak baino. Konparazioa 10 langile edo gehiago dituzten establezimenduekin egiten bada, Administrazioak abantaila esanguratsua izaten jarraitzen du.

- Telelana: administrazio publikoen ratioa % 6,1 da, eta enpresen sektorean, berriz, ia bikoiztu egin da (% 11).

Euskal Autonomia Erkidegoko ekonomia eta gizarte digitalak, DESI 2024

DESIren 2024ko edizioak EAE positiboki kokatzen du digitalizazioaren egoerari dagokionez, aztertutako adierazleen % 74 Europako rankingeko lehen 10 posizioen artean baitaude, eta horietatik hamar, lehen bosten artean. 2023ko konparazioan, joera positiboa da (adierazleen % 83 hazi egin da), eta, estatu kideekiko jarduerari erreparatuz gero, emaitza ere positiboa da, horien % 71k bere posizioak mantentzen edo hobetzen baititu

- **Dimentsioei** dagokienez, honako hau dago:
    - Gaitasun digitalak. EAEk maila altuak ditu giza kapitalean eta mundu digitalean moldatzeko prestakuntzan. Hala ere, muga batzuk ditu alderdi espezifikoagoak aztertzen direnean, hala nola eduki digitala sortzeko gaitasunak edo IKT graduatuak, non posizioak tartekoak diren.
    - Azpiegitura digitalak. Digitalizazioaren arloan duten indar handia dira.
    - Enpresen eraldaketa digitala. Euskal enpresek jarduera ona izaten jarraitzen dute digitalizazio prozesuan, baina indartu beharreko arloak dituzte. Teknologia konplexuagoak eta potentzial handiagokoak sartzeak (datuen analitika, hodeiko konputazio zerbitzuak edo adimen artifiziala) emaitza zuzenak erakusten ditu Europako batez bestekoarekin alderatuta, baina enpresa guztien % 50 gainditu gabe. Azpimarratu beharreko beste puntu bat da ETEen merkataritza elektronikoak ez duela lortzen Europako mailara iristea, nahiz eta negozio-bolumenaren proportzioa hobetu egin den.
    - Zerbitzu publikoen digitalizazioa. Euskal Administrazio Publikoaren digitalizazioaren balantzeak sarritan gertatzen diren egoera paradoxikoak islatzen ditu.

- Erronka esanguratsuenak enpresen eraldaketa digitalari buruzkoak dira. Zehazkiago, hiru arlo gakoetan identifikatzen dira gomendioak: inbertsioen bidez abangoardian egoten jarraitzea, etengabeko prestakuntzako eta gaitasunak dituzten pertsonak erakartzeko ekintzak indartzea eta teknologia berriak enpresa gisa hartzea.

Adimen artifiziala Euskadin, BAIC-Basque Artificial Intelligenceren arabera

- 2023tik 2024ra bitartean, Euskadik aurrerapen esanguratsua izan zuen AAren adopzioan, bai esparru publikoan, bai pribatuan. Enpresa sarean, AA sistemak erabiltzen zituzten enpresen ehunekoa % 9,3tik % 12,2ra igo zen. Erakunde publikoen kasuan, adopzioa % 29,1ekoa izan zen 2024an, 2023an erregistratutako mailaren ia bikoitza (% 16,4).

- AAren erabilera nagusiak ekoizpen edo zerbitzu prozesuetan (% 12,6), IKTen segurtasunean (% 9,1) eta I+G edo berrikuntza jardueretan (% 8,2) kontzentratzen dira.

- 2023tik 2024ra bitartean, AA soluzioen enpresa hornitzaileen kopurua % 4,6 hazi zen, eta guztira 91 enpresa zenbatu ziren.

- AAn diharduten profesionalen kopurua % 25 baino gehiago hazi zen 2023tik 2024ra, 9.500 profesional baino gehiago, eta dagoeneko biztanleria aktiboaren % 0,89 da.

3.2. ONDORIOAK

Ikerketak, garapen teknologikoak eta berrikuntzak, enpresen lehiakortasuna bultzatzeaz gain, eragin positiboa dute ekonomian eta gizartean. Izan ere, gakoa da klima-aldaketaren, biodibertsitatearen galeraren, mendekotasun energetikoaren, osasunaren, biztanleriaren zahartzearen, desberdintasunaren eta digitalizazioaren ziozko lehentasunezko erronkei aurre egiteko. Bestela esanda, I+G+B gakoa da sozietateak aurre egin behar dien erronka handiei aurre egiteko, aise gainditzen baititu ezagutzaren mugan aurrera egiteko eta ekonomien lehiakortasuna sustatzeko helburu klasikoak.

Ezagutza berriak eta berrikuntzak bultzatuko dituzte abian diren eraldaketa energetiko, digital eta sozialak, eta, modu justu, kontziente eta parte-hartzailean kudeatzen baditugu (adostuta), guztiontzat eta planetarentzat jasangarria eta oparoa izango den etorkizun horretarantz azkarrago joaten lagunduko digute.

EGABen ustez, I+G+Bn azaldutako datuak ikusita, gure Erkidegoak abantaila konparatiboak ditu, eta, ondorioz, Europako bikaintasun-gune gisa kokatzen da, berrikuntza handiko eskualdea baita, berritzaile moderatua den estatu kide batean kokatua. Baina ezin dugu alde batera utzi, Europako panelen arabera, Euskadik hiru ahulezia erlatibo dituela: enpresek hodeian konputatzea, ETEek prozesu berrikuntzak sartzea eta diseinu aplikazioak sartzea. Era berean, ezin dugu alde batera utzi berrikuntzak enpleguan eta salmentetan duen eragin ekonomikoa Europako batez bestekoa baino txikiagoa dela. Izan ere, gure enpresek zailtasunak dauzkate oraindik merkatuan edo beren erakundeetan berrikuntzak sartzerakoan, bai eta I+Gn egiten duten inbertsioa emaitzetara eramaterakoan ere.

Pozten gaitu DESIren 2024ko edizioak EAE positiboki kokatzea digitalizazioaren egoerari dagokionez. Zehazkiago, giza kapitalaren maila altuak izatea eta mundu digitalean moldatzeko prestatzea, eta azpiegitura digitaletan Europako liderren artean egotea. Hala ere, gogoratu behar dugu tarteko posizioak dituela eduki digitala sortzeko gaitasunetan edo IKT graduatuetan. Aldi berean, euskal enpresek jarduera ona dute digitalizazio prozesuan, baina teknologia konplexuagoak eta potentzial handiagokoak sartzeak (datuen analitika, hodeiko konputazioa edo AA) emaitza zuzenak erakusten ditu Europako batez bestekoarekin alderatuta, baina enpresa guztien % 50 gainditu gabe. Beste ahulgune bat da ETEen merkataritza elektronikoa ez dela Europako mailara iristen, nahiz eta negozio-bolumenaren proportzioa hobetu egin den.

Ezinbestekoa da, batetik, berrikuntza ingurumen- eta gizarte-irizpideekin sustatzea (isurien eta lurzoruaren erabileraren murrizketa, energia-efizientzia, ekodiseinua, genero-oreka), gizarterako eta ingurunerako balio erantsi iraunkor bat sortuko duten egitasmoak babestuz. Bestetik, berrikuntza industrialetik harago, berrikuntza soziala indartzea komeni da; bereziki, zainketen ekonomiarekin eta zahartze osasuntsuarekin zerikusia duena, pertsonengan oinarritutako metodologiekin; horrela, I+G+Bren dimentsio soziala indartuko da.

Eta esparru horretan, etengabeko bilakaera azkarrean, funtsezkoa da, halaber, ikerketa-, garapen- eta berrikuntza-politikak hezkuntza-, enplegu- eta sustapen profesionaleko politikekin lerrokatzea, berrikuntzako inbertsioak eta pizgarriak enpleguaren kalitatea mantentzera eta hobetzera eta plantillen sustapen profesionalera bideratuz, aldaketen eta trantsizioen gobernantza nahi ez diren ondorioak saihestera eta nahi diren ondorioak maximizatzera bideratzeko, herritarrek beren karrera profesionala garatzeko aukerak izan ditzaten, batez ere Zientziarekin, Teknologiarekin, Ingeniaritzarekin, Artearekin eta Matematikarekin (STEAM profilak) lotutako arloetan ezagutzak dituzten pertsonek, eta enpresa eta administrazio publikoek digitalizazioaren eta teknologia berriak hartzearen arloan (adimen artifiziala, esaterako) gero eta premia handiagoei aurre egiteko behar adinako giza kapitala dutela ziurtatuz.

Azaldutako guztia dela-eta, komenigarria iruditzen zaigu enpresak (beren tamaina edozein dela ere) eta herritarrak egunerokoan I+Ga eta berrikuntza sartzearen inguruan sentsibilizatzen jarraitzea, bai eta gizarteari eta gure enpresa-sareari aholku ematea ere, aldaketak eta trantsizioak ahalik eta ondoen goberna ditzaten eta, horrela, nahi ez ditugun ondorioak saihestu eta nahi ditugunak areagotu daitezen.

Era berean, enpresa-sektoreak garrantzi handia du I+Gko gastua gauzatzean, eta eredu horretan enpresek zeregin garrantzitsua betetzen dute, finantzaketa publikoan oinarrituta. Ezaugarri hori sistemaren indargune bat da lankidetza publiko-pribatuari dagokionez, eta, aldi berean, gainerako eragileen zeregina birbideratzen jarraitzearen egokitasuna planteatzen du, bereziki ezagutza sortzeari eta oinarrizko ikerketari dagokienez.

Azkenik, I+Gko euskal sistemaren indarra, neurri handi batean, ikerkuntzan oso intentsiboa den enpresa- eta industria-nukleo batean oinarritzen da, baina indar hori I+Ga produkzio-sare osora gutxiago hedatzearekin batera gertatzen da, batez ere zerbitzuetan eta enpresa txikiagoetan.

III. KAPITULUA

Ingurumena, energia eta garraioa EAEn

1 INGURUMENA ETA ENERGIA

1.1 KLIMA ALDAKETA

Leku batean egiten duen eguraldia azkar samar alda daiteke. Hala ere, klima (leku jakin batean ohikoak diren baldintzak) ez da hain aldakorra izaten, eta ez da hain bizkor aldatzen. Lurraren historian zehar klimak aldaketak izan ditu. Hala ere, oraingoa aurreko beste batzuen oso desberdina da. Giza jarduerak eragindako berotegi efektuko gasen (BEG) emisioek eta gure energia sortzeko moduak Lurreko atmosferak beroa atxikitzeko duen gaitasuna handitzen dute, berotze globalaren fenomenoa sortuz. IHOBEk argitaratutako "*2025eko txostena. Klimaren egoera Euskadin*" txostenaren arabera, Europa da azkarren berotzen ari den kontinentea, eta Euskadin 2022 eta 2023 urteak izan ziren orain arte erregistratutako bi urte beroenak.

Etorkizunerako ekonomia jasangarriagoa lortu behar da eta, horretarako, **deskarbonizazioak (atmosferara isurtzen dugun karbonoa pixkanaka murrizteko prozesua)** ezinbesteko papera du. Emisio horiek murriztu eta **klima-neutraltasuna** lortzen badugu, pauso handia emango dugu berotze globalaren kontrako borrokan.

Klima-neutraltasunak esan nahi du berotegi-efektuko gasen (BEG) emisio garbiak zero izango direla. Modu horretan, emisioak xurgapenekin konpentsatuko dira nagusiki **emisioak murriztearen**, **teknologia berdeetan egindako inbertsioen** eta **ingurumena babestearen** bitartez.

1.1.1 Klimaren bilakaera

Puntu honek Tecnaliak eta Euskalmetek IHOBErentzat egindako "2025eko txostena. Klimaren Egoera Euskadin" txostenaren sintesi bat jasotzen du. Txosten horrek, aldi berean, EAEko klimari eta trantsizio energetikoari buruzko nazioarteko eta eskualdeko ezagutza zientifikoak laburbiltzen ditu.

Aipatu dugun bezala, klima aldaketa antropogenikoa da gizarte gisa aurre egin beharreko erronka nagusietako bat. Iraganeko klimaren behaketek eta berreraikuntzek agerian uzten dute giza jarduerek eragindako berotze globala, batez ere berotegi-efektuko gasen emisioen bidez.

Klimaren aldaketak ezaugarri espezifikoak hartzen ditu planetako hainbat eremutan. **Oro har**, batez besteko tenperaturen igoeraren, itsas mailaren igoeraren, izotzaren urtzearen edo muturreko gertaeren igoeraren bidez adierazten da. Gure **ingurune hurbilean** gero eta bero-bolada gehiago izaten dira, gero eta sarriago, gero eta luzeago eta biziago; udak luzatu egiten dira; ibaiak eta kostaldeak urpean geratzeko ; ekosistemetako perturbazioak; lehorteak, eta abar izateko arriskua handitu egiten da. **Euskadin** bi eremu klimatiko bereiz daitezke, bata atlantikoa eta bestea mediterraneoa, baita trantsizio-eremu bat ere. Haren klima kokapen geografikoak baldintzatzen du, eta garrantzi berezia hartzen du Bizkaiko golkoaren eraginak, Pirinioekiko hurbiltasunak eta altitude-gradiente handi samarrak, itsas mailatik kilometro gutxi batzuetan altitude handietara igarotzen baita. Ondorioz, Euskadiko klima-aldaketak arreta berezia merezi du, IPCCk (Klima Aldaketari buruzko Gobernu arteko Aditu Taldea) erabiltzen duen eskualde-sailkapenetik harago, hau da: Europako iparraldea, Europa erdialdea eta mendebaldea, Europa ekialdea eta eskualde mediterraneoa. Horren adibide garbia da prezipitazioaren azterketa, Euskadin ez baitator bat aipatutako eremuetako joerekin.

Txostenaren ondorio nagusiak

Tenperatura

- Maila globalean, 2024a erregistro historikoaren urterik beroena izan zen 175 urteetan.
- Europan ere 2024a izan zen erregistratutako urterik beroena.
- Euskadin hamarkada bakoitzeko 0,3 °C igo da 1970etik. 2022a eta 2023a 1950etik erregistratutako bi urterik beroenak izan ziren.
  2014-2023ko hamarkada 1991-2020koa baino 0,6 °C beroagoa izan zen, eta 1971-2000koa baino 1,1 °C beroagoa.
  Kalifikazio klimatikoaren arabera, urterik beroenak 2015etik aurrera gertatu dira.

Muturreko tenperaturak. Mutur beroak handitu egiten dira, eta mutur hotzak, berriz, murriztu

- Maila globalean, egun eta gau beroen kopuruak gora egiten du, eta egun eta gau hotzen kopuruak behera.
- Europan ere tenperatura maximoen eta bero-boladen maiztasunaren igoera ikusi da, baita muturreko hotzen intentsitatea eta maiztasuna ere.
- Euskadin 2014-2023 hamarkadan
  - ✓ Egun beroak % 38 handitu ziren 1991-2020 urtearekin alderatuta, eta % 85 1971-2000 urtearekin alderatuta.
  - ✓ Gau beroak % 35 igo ziren 1991-2020 urtearekin alderatuta, eta % 75 1971-2000 urtearekin alderatuta.
  - ✓ Egun hotzak % 26 murriztu ziren 1991-2020 urtearekin alderatuta, eta % 45 1971-2000 urtearekin alderatuta.
  - ✓ Izozte-egunek % 16 egin zuten behera 1991-2020 urtearekin alderatuta, eta % 26 1971-2000 urtearekin alderatuta.

  Bero boladen egunek egun bat baino gehiago egin dute gora hamarkada bakoitzeko, eta bero gertakarietan erregistratutako batez besteko tenperatura maximoa ere hazi egiten da. Ekitaldirik luzeena 2003an erregistratu zen, 12 eta 13 egun arteko iraupenarekin, eta 2022a aurrekaririk gabeko urtea izan zen, 23 bero bolada baino gehiagorekin.

Intsolazioa, eguzki-orduak eta eguzki-erradiazioa

- Europan, 1983tik aurrera, intsolazio-datu satelitalak dituGunetik, eguzki-orduek eta eguzki-erradiazioak goranzko joera argia dutela ikusi da.
- Euskadin, urteko eguzki-orduak hamarkada bakoitzeko 40 ordu inguru igo ziren 1983tik.
  2014-2023 hamarkadan, eguzki erradiazioa % 0,6 handitu zen 1991-2020 urtearekin alderatuta, eta % 3 1971-2000 urtearekin alderatuta.

Prezipitazioa

- Europan, urteko prezipitazioa eta prezipitazio handiak nabarmen handitu dira 1950etik, baina eskualdeetan alde handiak daude iparraldearen eta hegoaldearen artean; iparraldea gero eta hezeagoa da, eta hegoaldea, berriz, lehorragoa.
- Hala ere, Euskadin ez da joera argirik ikusten urteko eta urtaroko prezipitazioetan. 1989. urtea da lehorrena, eta 2013. urtea euritsuena.
  Egun euritsu eta lehorren bilakaerek ez dute joera esanguratsurik erakusten.
  Muturreko prezipitazioak ez dira modu argian aldatu.

Itsasoaren gainazaleko tenperatura

- Eskala globalean, itsasoaren gainazaleko tenperatura igotzen ari da.
- Bizkaiko golkoan hamarkada bakoitzeko 0,25 °C igo da 1981etik.

Itsas maila

- Eskala globalean, 1993 eta 2023 artean, itsas maila 3,6 mm inguru igo zen urtean. Groenlandiako eta Antartikako izotz geruzen galerak 20 mm baino gehiagoko ekarpena egin zuen 1992-2020 aldian itsas mailaren igoera globalean.
- 1993 eta 2023 artean, Bizkaiko golkoa hartzen duen Ipar Atlantikoko eremuan, itsasoaren batez besteko maila urtean 4 mm inguru igo zen.
- Bizkaiko golkoan itsas maila urtean 2,5 mm igo da 1993tik.
  Eskuragarri dagoen serie luzeenetako batean (Bresteko mareografoa) 20 cm baino gehiagoko igoera erregistratu da azken bi mendeetan (1807-2022), maila globalean ikusitakoaren antzeko balioa. Hala ere, hazkunderik handiena azken aldiari dagokio, XXI. mendean aurreko aldi osoan baino bi aldiz gehiago hazi baita.

Kanpoko ekitaldiak eta inpaktuak

- Maila globalean, 1970-2020 aldian, muturreko baldintza klimatikoek eta meteorologikoek eragindako kalteak 7 aldiz handitu ziren.
- Europan, bero-boladen maiztasuna handitu egin da, kontinentearen erdialdean eta mendebaldean ibai-uholdeak areagotzeko joera dago, eta arro mediterraneoan lehorte hidrologikoak areagotu egin dira. Muturreko fenomeno meteorologikoak eta klimatikoak areagotzen ari diren testuinguru orokor batean, egokitzeko eta arintzeko neurririk ez dagoenez, ez da oso litekeena datozen urteetan horiei lotutako galera ekonomikoak murriztea.
- Euskadin, muturreko gertakarien artean honako hauek daude: ziklogenesi leherkorreko prozesuak dituzten depresioak, uholdeak, elurteak, kostaldeko inpaktuak eta muturreko tenperaturak eragin zituzten prezipitazio ugariko eta iraunkorreko gertakariak, hala nola bero boladak.
  Hondamendi historiko berrienak uholdeen ondorio dira, eta garrantzitsuena 1983ko abuztukoa da, Europa mailan galera ekonomiko gehien eragin zituzten gertakarien artean baitago, 1.200 milioi euroren baliokideak eguneratuta, eta 34 pertsona hil ziren. Nabarmentzekoak dira, halaber, 2009ko eta 2010eko depresio estratropikalak eta bero-boladak. 2003ko bero-boladak, hogei urte geroago, EAEn erregistratutako bero-boladarik luzeena izaten jarraitzen du. Berrikiago, 2022ko udan lau bero bolada izan ziren, eta kalkulatzen da 162 pertsona hil zirela gehiegizko tenperaturei egotz dakizkiekeen arrazoiengatik.

1.1.2 Ekintza klimatikoa: egokitzeko eta arintzeko neurriak

Ekintza klimatikoak bi ikuspegi ditu: klima aldaketa arintzea eta egungo eta etorkizuneko klima aldaketara egokitzea.

Nazioartean, Parisko Akordioak (2015) epe luzerako helburua ezarri zuen munduko tenperaturaren igoera 2 °C-tik oso behera mantentzeko, eta tenperaturaren igoera hori industriaurreko mailekin alderatuta 1,5 °C-ra mugatzeko ahaleginekin jarraitzeko. Akordio hori alderdi sinatzaileek berretsiko dute, aldian-aldian berritu beharko diren murrizketa-konpromisoen bidez.

Europan, Europako Itun Berdearen (2019) helburua da Europa klimatikoki neutroa den lehen kontinentea izatea 2050erako, epe luzerako estrategia bat garatzea, EB gizarte erresilientea eta klima aldaketaren ondorioetara erabat egokitua izan dadin, eta bidezko trantsizio baterako funts bat sortzea. Klimaren Europako

Legeak (2021) emisioak gutxienez % 55 murriztea ezarri zuen 2030erako, 1990arekin alderatuta. Gainera, klima-aldaketara egokitzeko ikuspegi koordinatua behar da, EBko eta estatu kideetako politika eta ekintza garrantzitsu guztietan neurriak txertatuz. % 55eko helburu hori bi eremutan banatzen da, honela:

- *Sektore arautuak*: oro har, instalazio industrial edo energetiko handiak dira, emisioetan intentsiboak. Murrizketa % 62koa izango da[1] 2030ean, 2005. urtearekin alderatuta.

- *Sektore lausoak* (etxebizitza, nekazaritza, hondakinak, garraioa, etab.): 2030ean EBn 2005arekin alderatuta % 40[2] murrizteko batez besteko helburuarekin. Gainera, emisio barreiatuak murrizteko Estatuko helburu lotesleak ezartzen dira. Espainiaren kasuan, emisioak % 37,7 murrizteko helburua du, 2005. urtearekin alderatuta.

Egokitzapenaren arloan, Europako Batzordeak Klima Aldaketara Egokitzeko Estrategia argitaratu zuen 2021ean, eta estrategia hori hartzea Europako Itun Berdean aurreikusitako neurrien parte zen. Estrategiaren helburua da arriskuen ulermenetik soluzioen garapenera eboluzionatzea, eta plangintzatik klima aldaketaren aurrean 2050erako Europa klimatikoki neutro, egokitu eta erresiliente baterantz aurrera egiteko neurrien aplikaziora, Parisko Akordioaren eta Klimaren Europako Legearen ildotik.

Euskadik Energia Trantsizioaren eta Klima Aldaketaren plangintzan ere egin du bere ibilbidea.

2002-2020 aldirako Garapen Iraunkorreko Ingurumen Estrategiatik (2008an onartua), klima-aldaketaren inguruko hainbat plan eta estrategia onartu dira. Horien artean, 2015ean Euskadiko Klima Aldaketaren Estrategia (KLIMA 2050) onartu izana nabarmendu behar da, epe luzerako ikuspegiarekin.

Euskal energia-politikak bilakaera izan du, Euskadiko 3E-2010 Energia Estrategia eta Euskadiko 2030 Energia Estrategia bezalako estrategiekin. Azken horren helburuak dira energia primarioaren kontsumoa % 17 murriztea eta energia berriztagarrien kuota % 21era igotzea 2030erako, energia sektorearen BEG emisioak % 35 murrizteaz gain.

Azkenik, nabarmentzekoa da ***Energia Trantsizioari eta Klima Aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legea*** onartu dela, zeinak esparru juridiko egonkorra ezartzen baitu Euskadin neutraltasun klimatikoa beranduenez 2050ean lortzeko, 2045ean neutraltasun hori lortzeko eta lurraldearen klima aldaketarekiko erresilientzia handitzeko eta trantsizio energetikoak eskaintzen dituen aukera sozial, enpresarial eta ekonomikoak aprobetxatzeko beharrezkoak diren ahaleginak eginez. **Emisioak murrizteko helburuak** jarduera sozioproduktiboa **deskarbonizatuz**, **ekonomia zirkular baterako trantsizioa eginez** eta **klima-aldaketara egokituz lortuko dira**. Laburbilduz, honako helburu hauek ezartzen ditu:

- **Berotegi efektuko gasen emisioak: % 45eko murrizketa 2030ean**, 2005arekin alderatuta.
- **Energiaren azken kontsumoa: gutxienez % 12 aurreztea 2030erako, eta % 37, berriz, 2050erako**, 2021eko datuak oinarri hartuta.
- **Energia berriztagarriek azken energia-kontsumoan parte hartzea: gutxienez % 32 2030ean**, eta ehuneko hori gutxienez gorantz berrikusi ahal izango da, EBk edo Estatuak ezarritako helburuekin bat etorriz.

[1] *2023/959 (EB) ZUZENTARAUA, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2023ko maiatzaren 10ekoa.*
[2] *2023/857 (EB) ERREGELAMENDUA, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2023ko apirilaren 19koa*

1.2 DESKARBONIZAZIOA: BEROTEGI EFEKTUKO GASEN EMISIOA ETA XURGAPENA

1.2.1 Hitzaurrea

Kyotoko Protokoloak eta Parisko Akordioak berotegi-efektuko zazpi gas hauek biltzen dituzte: karbono dioxidoa, metanoa, oxido nitrosoa, hidrofluorokarburoak, perfluorokarburoak, sufre hexafluoruroa eta nitrogeno trifluoruroa. BEGek berotze globalerako potentzial desberdina dute; eta alderatu ahal izateko, CO2 baliokide bihurtu ohi dira.

"Euskadiko klimaren egoerari buruzko 2025eko txostenaren" arabera, maila globalean BEG nagusien (karbono dioxidoa (CO2), metanoa (CH4) eta oxido nitrosoa (N2O)) **kontzentrazio** atmosferikoek maila errekorrak lortu zituzten 2023an, eta 2024an igotzen jarraitu zuten. Maila globalean, CO2 **emisioak** % 63 igo ziren 1990etik 2022ra, eta Europan BEG emisioak % 37 murriztu ziren. *EAEko Berotegi Efektuko Gasen Emisioen Inbentarioaren* datuen arabera, 2023an EAEn guztizko emisioak (inportatutako energia elektrikoa barne) % 22 murriztu ziren 1990arekin alderatuta.

BEGei buruzko WMO-OMMren (*munduko meteorologia erakundea*) 2025eko urriko buletinaren arabera, "*bizitza luzeko hiru BEG ugarienen mailak,karbono dioxidoa (CO2), metanoa (CH4) eta oxido nitrosoa (N2O), errekor berrietara iritsi ziren 2024an. 2023tik 2024ra bitartean, gainazaleko atmosfera globaleko CO2ak urteko igoerarik handiena izan zuen, 1957an neurketa modernoak hasi zirenetik. Igoera hori jatorri fosileko CO2 emisio etengabeek, suteen ondoriozko emisioen igoerak eta lurreko/ozeanoetako hustubideen murrizketak bultzatu zuten 2024an, eta horrek klima berrelikatzea adieraz lezake. Klima aldaketa globalean atmosferako CO2a handitzeak duen garrantzia kontuan hartuta, zero CO2 garbiko emisio antropogenikoak lortzea izan behar da ekintza klimatikoaren ikuspegia. BEGen monitorizazioa mantentzea eta hedatzea funtsezkoa da ahalegin horiek laguntzeko*".

1.2.2 Berotegi-efektuko gasen emisioa EAEn. 2023ko datuak eta 2024ko aurrerapena

"Euskal Autonomia Erkidegoko 2023ko Berotegi Efektuko Gasen Emisioen Inbentarioaren" arabera, Euskadiko **emisio guztiak** (inportatutako energia elektrikoa barne) 20,7 milioi tona CO2 baliokidekoak izan ziren 1990ean, 25,4 milioi tona CO2 baliokidekoak 2005ean, eta 16,2 milioi tona CO2 baliokidekoak 2023an. Hau da, % 36,6 jaitsi ziren 2005arekin alderatuta, % 22 1990arekin alderatuta eta % 11,3 2022arekin alderatuta.

Datuak ikusita, 2023ko emisioak Energia Trantsizioari eta Klima Aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legean planteatutako helburuak betetzeko bidean daude (2030ean BEG emisioak % 45 murriztea, 2005arekin alderatuta).

Berotegi Efektuko Gasen Emisioen Inbentarioaren Aurrerapenak 15,8 milioi tona CO2 baliokideak isurtzea aurreikusten du 2024rako, behin-behineko datuekin. 1990arekin (20,7 milioi tona), 2005arekin (25,5 milioi tona) eta 2023arekin (16,2 milioi tona) alderatuta, emisioak % 2,5 murriztuko lirateke 2023arekin alderatuta, % 38 2005arekin alderatuta, eta % 23,7 1990arekin alderatuta.

2024ko emisioen estimazioaren arabera, Energia Trantsizioari eta Klima Aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legeak ezarritako helburua betetzeko bidean egongo ginateke.

III.1.1. TAULA. EAE-KO BEROTEGI-EFEKTUKO GASEN ZUZENEKO ETA GUZTIZKO ISURKETA SEKTORIALEN BILAKAERA (CO2 tona baliokideak)

	1990	2005	2021	2022	2023		2023KO ALDAKETA, HONEN ALDEAN		
					GUZTIRA	% BERT.	1990	2005	2022
ENERGETIKOA (D+EEI)	7.801.099	10.528.077	5.375.563	6.229.281	4.932.525	30,5	-36,8	-53,1	-20,8
ENERGIAREN SEKTOREA (D)	2.998.198	8.382.657	4.324.930	5.462.017	3.972.016	24,5	32,5	-52,6	-27,3
ENERGIA ELEKTRIKO INPORTATUA (EEI)	4.802.901	2.145.420	1.050.634	767.264	960.508	5,9	-80,0	-55,2	25,2
INDUSTRIA (D)	7.210.561	5.449.358	3.464.323	3.227.391	3.017.840	18,6	-58,1	-44,6	-6,5
GARRAIOA (D)	2.784.069	5.582.923	6.037.991	6.352.811	6.091.519	37,6	118,8	9,1	-4,1
EGOITZAKOA (D)	633.070	946.183	881.427	803.983	603.362	3,7	-4,7	-36,2	-25,0
ZERBITZUAK (D)	222.044	450.292	387.872	358.610	275.062	1,7	23,9	-38,9	-23,3
NEKAZARITZA (D)	1.016.897	1.311.229	713.637	587.652	614.686	3,8	-39,6	-53,1	4,6
HONDAKINAK (D)	1.088.316	1.256.066	746.430	698.181	658.885	4,1	-39,5	-47,5	-5,6
EMISIO ZUZENAK (D)	**15.953.155**	**23.378.709**	**16.556.610**	**17.490.645**	**15.233.370**	**94,1**	**-4,5**	**-34,8**	**-12,9**
EMISIOAK, GUZTIRA (ZUZENAK+EEI)(1)	**20.756.056**	**25.524.129**	**17.607.243**	**18.257.909**	**16.193.878**	**100,0**	**-22,0**	**-36,6**	**-11,3**

(1) - Elektrizitatearen inportazioei lotutako emisioak barne (EEI)
Iturria: Eusko Jaurlaritza, EAEko Berotegi Efektuko Gasen Isurketen Inbentarioa eta geuk egina

III.1.2. TAULA. BEG-EN ISURKETA GUZTIEN SEKTORE-BILAKAERA SEKTORE BAKOITZARI BERE ELEKTRIZITATEAREN ETA BEROAREN KONTSUMOTIK ERATORRITAKO emisioAK ESLEITUTA EAE-N. (CO2ren tona baliokideak)

	1990	2005	2021	2022	2023		2023KO ALDAKETA, HONEN ALDEAN		
					GUZTIRA	% BERT.	1990	2005	2022
ENERGIA-ERALDAKETA	2.754.734	2.827.537	2.239.863	2.270.047	2.090.470	12,9	-24,1	-26,1	-7,9
INDUSTRIA	10.854.980	10.548.915	5.291.805	5.487.356	4.640.071	28,7	-57,3	-56,0	-15,4
GARRAIOA	2.847.092	5.669.467	6.077.134	6.408.208	6.134.547	37,9	115,5	8,2	-4,3
BIZITEGIA	1.506.323	2.096.768	1.432.991	1.483.540	1.090.188	6,7	-27,6	-48,0	-26,5
ZERBITZUAK	677.237	1.789.629	1.093.711	1.309.419	955.150	5,9	41,0	-46,6	-27,1
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	1.027.373	1.335.746	725.309	601.158	624.568	3,9	-39,2	-53,2	3,9
HONDAKINAK	1.088.316	1.256.066	746.430	698.181	658.885	4,1	-39,5	-47,5	-5,6
EMISIOAK, GUZTIRA (1)	**20.756.056**	**25.524.129**	**17.607.243**	**18.257.909**	**16.193.878**	100,0	**-22,0**	**-36,6**	**-11,3**

(1) - Elektrizitatearen inportazioei lotutako emisioak barne (EEI)
Iturria: Eusko Jaurlaritza, EAEko Berotegi Efektuko Gasen Isurketen Inbentarioa eta geuk egina

Ekonomia-sektoreen emisioen bilakaera

Emisio gehien egiten dituzten sektoreak garraioa, energia, eta industria dira. 2023an, hiru horiek zuzeneko emisioen % 87 dira (garraioa: % 37,6; industria: % 18,6; energia: % 30,5).

Hala eta guztiz ere, ikusirik energia-sektorearen emisioak gainerako sektoreei energia hornitzeagatik sortzen direla, sektore bakoitzean elektrizitatearen eta beroaren kontsumoaren emisioak gehitzen baditugu, industria-sektorearen eta garraioaren emisioak % 30,3 eta % 35,2 dira hurrenez hurren. Energia-eraldaketaren sektoreak (finketa, barne-kontsumoak, galerak, etab.) % 12,8ko ekarpena egingo luke eta bizitegi-sektorearen eta zerbitzuen batura % 14,7 izango litzateke.

Nekazaritza eta hondakinen sektoreek emisio gutxiago sortzen dituzte ikuspegi bietatik.

- Energia-sektorea. EAEko isurketa guztien % 33,7 da. Emisioak % 20,8 murriztu dira 2022arekin alderatuta. 2005ekin eta 1990ekin alderatuta emisio horiek hurrenez hurren % 20,3 eta % 40,9 murriztu dira.

- Industria-sektorea. EAEko emisio guztien % 3,5 sortzen duen sektorea da. Emisioak % 6,5 murriztu dira 2022arekin alderatuta. 2005ekin eta 1990ekin alderatuta emisio horiek hurrenez hurren % 58,1 eta % 44,6 murriztu dira.

- Garraioa. 2023an garraio-emisioak % 4,1 gehitu ziren aurreko urtearekin alderatuta eta emisio guztien % 37,6 izan ziren. Horrela, emisio guztietan ekarpen gehien egiten duen sektorea da.

  Sektore honek garrantzi handia du, berotegi-efektuko gasen igorle handienetako bat delako, eta goranzko bilakaera izan duelako; izan ere, emisioak % 9,1 igo dira 2005. urtearekin alderatuta, eta emisioak % 118,8 igo dira 1990etik.

  Sektore honetako emisioen % 95 inguru errepide bidezko garraioari lotuta daude. Emisio horietatik kalkulatzen da % 55 turismoek sortzen dituztela, % 32 baino zerbait gutxiago salgaien garraioak eta gainerakoak beste garraio-moduek (autobusa, motorrak, etab.). Kalkuluen arabera, bai salgaien garraioak, bai pertsonen garraioak, bikoiztu egin dituzte emisioak 1990. urtearekin alderatuta.

- Lehen sektorea. Emisioen % 3,8 sortzen du eta 2005ekin alderatuta % 53,1 gutxitu da eta 1990ekin konparatuta % 39,6. Aurreko urtearekin alderatuta % 4,6 igo dira.

- Bizitegi-sektorea. Emisio guztien % 3,7 dira eta 2022arekin alderatuta % 25 gutxitu dira. 2005arekin alderatuta, % 36,2 jaitsi dira, eta 1990arekin alderatuta, % 4,7.

- Zerbitzuen sektorea. Emisio guztien % 1,7 dira, baina % 23,3 gutxitu dira 2022rekin alderatuta. 2005ekin alderatuta % 38,9 gutxitu dira, baina 1990ekin konparatuta % 23,9 hazi dira.

- Hondakinen sektorea. EAEko emisio guztien % 4,1 sortzen duen sektorea da. Emisioak % 5,6 murriztu dira 2022rekin alderatuta. 2025ekin alderatuta % 47,5 gutxitu dira eta 1990ekin konparatuta % 39,5.

  Emisioak gutxitzea faktore askorengatik gertatu da, besteak beste, birziklapen-ehunekoak gehitu direlako emisioen tasak txikiagoak izatea, zabortegietan aurre-tratamenduak egitea, balorizazioa, konposta ekoiztea eta abar. Gainera, emisio lausoak txikiagoak dira zabortegiko gasa jasotzeko eta erretzeko hobekuntzak ezarri direlako.

  Ikuspegi historikotik eta alderdi azpimarragarri gisa, honako hau ondoriozta daiteke:

  - Emisioak gehien murriztu dituzten sektoreak industria, energia, nekazaritza eta hondakinak dira, nahiz eta azken bien ekarpena txikia izan.

  - 1990etik, zerbitzuen sektorearen emisioak % 23,9 igo dira, baina % 38,9ko murrizketa erakusten dute 2005eko balioekin alderatuta.

  - Emisioak gehien handitu dituen sektorea garraioa izan da, 1990etik % 118,8ko hazkundearekin. Sektoreko igoerak salgaien garraioan eta pertsonenean gertatu dira. Era berean, 2005etik izandako bilakaera azpimarragarria da, ordutik emisioak handitu dituen sektore bakarra baita (% 9,1).

  - 2023an sektore guztietan emisioak murriztu dira aurreko urtearekin alderatuta, nekazaritza sektorean izan ezik, non emisioak % 4,6 handitu diren.

  - Sektore batzuetan elektrifikazioa izan denez, bilakaera aztertu da, sektore bakoitzean elektrizitatearen kontsumotik eratorritako emisioak sartuz. Egiaztatu dugu emisio zuzenen eta emisio guztien ikuspegietatik (zuzenak+elektrizitate-kontsumoa) industria-sektorean emisioak nabarmenki gutxitu direla. Gainerako sektoreek ere, energiakoak izan ezik, zuzeneko emisioen antzeko ereduari jarraitzen

diote, 1990etik emisioen igoera esanguratsuekin garraioaren eta, neurri txikiagoan, zerbitzuen kasuan, eta jaitsiera batekin bizitegi, nekazaritza eta hondakinetarako.

- Energiaren eta industriaren sektoreetako murrizketak hazkunde ekonomikoaren testuinguruan gertatu dira (BPG industriala) eta, 1990eko balioekin alderatuta, kontsumo elektrikoaren hazkundean.

BPGd unitate bakoitzeko emisioak herrialdearen arabera

Euskadiko BPGd unitate bakoitzeko emisioak EB27ko batezbestekoa baino gutxiago izan ziren 2022an. BPGd unitate bakoitzeko emisioekin gutxi gorabehera jakin daiteke zein den sortutako aberastasun-unitate bakoitzeko emisioen intentsitatea. Adierazle hori herrialde baten egitura ekonomikoak baldintzatzen du. Izan ere, sektore guztien intentsitatea ez da berdina emisioetan eta ez dute berdin eragiten BPGd-n.

III.1.1 GRAFIKOA. CO2 INDIZE BALIOKIDEA PIB-PPC-KO (EROSKETA-PAREKOTASUNEAN) EUSKADIRENTZAT ETA EB27KO HERRIALDEENTZAT (2023). EB-27 = 100

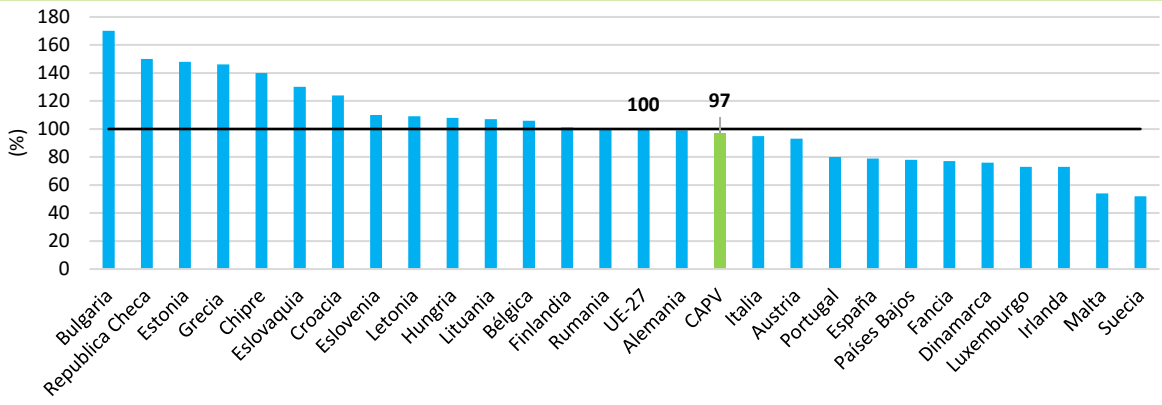

ITURRIA.- IHOBE

Biztanleko emisioak herrialdearen arabera

Euskadiko biztanle bakoitzeko emisioak EB27ko batezbestekoa baino pixka bat handiagoak dira 2023an (7,3 T CO2 baliokide biztanle bakoitzeko Euskadin eta 6,9 EBn). Biztanleko emisioek adierazten dute emisio guztiak nola banatuta dauden biztanle bakoitzeko. Hala ere, hurrengo grafikoan ikus daitekeenez, adierazle horrek asimetria handiak ditu. Izan ere, herrialde bateko egitura ekonomiko osoaren emisioak pertsona bati egozten zaizkio. Ezberdintasun horiek askotariko faktoreen ondorio izan daitezke: ekoizpen-sistemaren egitura, biztanleko errenta-maila, kontsumitutako energia-mota, urteko batez besteko tenperatura, etab.

GRÁFICO III.1.2. RATIOS DE EMISIÓN DE CO2 EQUIVALENTE POR HABITANTE DE EUSKADI Y LOS PAÍSES DE LA UE-27 (2023)

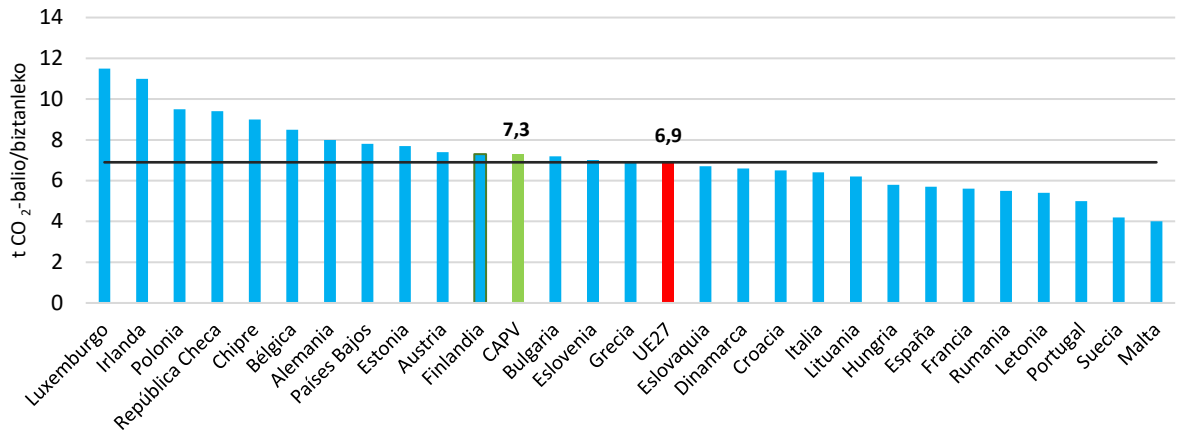

Fuente.- IHOBE

1.2.3 Berotegi-efektuko gasen xurgapena.. Lurraren Erabilerak, Lurraren Erabileren Aldaketa eta Basogintza (UTCUTS) 2023ko datuak

Karbono-neutraltasuna lortzeko, berotegi-efektuko gasen emisioak ahalik eta gehien murriztu behar dira, sortzen direnak ingurune naturalak (atmosfera, itsasoak eta basoak) xurgatu ahal izateko. Bestela esanda, ekosistemek (basoek, larreek eta nekazaritzako lurzoruek, hezeguneek, etab.) CO2 xurgatzea funtsezkoa da "zero emisio garbiak" kontzeptuan.

BEGentzako nazioarteko kontabilitatean, xurgapen hori lurraren sektorean jasotzen da (UTCUTS), eta EAEn hustubide-efektu argia duen arren, emisio-iturri ere izan daiteke (adibidez, baso-suteetatik, hezeguneen suntsiketatik, sumendien erupzioetatik eta abarretatik datozenak). Hala, bereziki kezkagarria da eskualde artiko-borealaren heren batek baino gehiagok, planetarentzako karbono-izozkailu gisa milaka urteren ondoren, emisio-iturri bat izatea orain; izan ere, eskualdeko puntu kritikoek eta iparraldeko latitudeetan gero eta ohikoagoak diren baso-suteek ia deuseztatu egin dute permafrostaren[3] biltegiratze-ahalmen kritikoa. Eremu artikoen berotze antropogenikoaren ondorioz izotza urtzearen ondorioz, eremu horiek CO2 hustubidetik berotegi-efektuko gas indartsu horren iturrira igarotzen ari dira.

IHOBEk argitaratutako “Euskadiko Berotegi Efektuko Gasen Isurketen Inbentarioa 2023” txostenaren datuen arabera, UTCUTS sektorean, oro har, CO2 finkapena edo mugiaraztea egon da aztertutako urte guztietan.

UTCUTS sektoreko lurraren erabileren kategoriak kontuan hartuta (baso-lurrak, labore-lurrak, larreak, asentamenduak, hezeguneak eta beste lur batzuk), aztertutako urteetan, CO2a baso-lurretan finkatu zen batez ere; emisio handienak, berriz, bihurketetatik (baso-soiltzeak eta asentamenduetarako bihurketak) eta kudeaketa-aldaketetatik etorri ziren, eta, ondorioz, larreak eta belardiak sastraka bihurtu ziren.

III.1.3. TAULA. BEG-EN XURGAPENAK UTCUTS SEKTOREAN. EAE
(KT CO2 baliokidea, 1 urtea, CO2 ez diren gasak barne (+ ikurra, finkapenak; - ikurra, emisioak))

1990	2.418
2005	2.154
2017	1.535
2018	806
2019	1.142
2020	1.989
2021	1.497*
2022	1.499*
2023	2.591*

**** Baso-suteen behin-behineko datuekin, behin betiko datuak izan arte.***
Iturria: BEGen Inbentarioa. IHOBE

[3] *Periglaziar eskualdeetako lurzoru geruza etengabe izoztua, hala nola tundra artikoa, Siberia, Alaska, Kanada eta mendialdeak.*

Nabarmentzekoa da 1971tik[4] gaur arte baso-azalera handitu egin dela, eta horrek CO2 gehiago finkatzen lagundu duela.

1.3 DESKARBONIZAZIOA: ENERGIA-KONTSUMOA ETA -EKOIZPENA EAE-N

Puntu honetan, EAEko kontsumo eta ekoizpen energetikoa aztertuko dugu, neutraltasun klimatikoaren funtsezko puntuetako bat energiaren deskarbonizazioa baita, erregai fosilen ordez energia berriztagarriak edo beste erregai biologiko edo sintetiko batzuk jarriz.

1.3.1 Hitzaurrea

Energiaren sektoreak hainbat etapa bereizten ditu: energia primarioaren ekoizpena (biltegiratzea eta garraioa barne), energia hori sortzea eta azken energia gisa kontsumitzea.

Energia-balantzea: zerrenda xehe bat da. Bertan jasotzen dira energia-iturri guztietako energia-ekarpenak, eraldaketa-galeretakoak eta erabilera-formetakoak, eskualde espezifiko batean eta denbora-tarte zehatz batean. Energiaren Euskal Erakundeak (EEE) egiten duen energia-balantzea EUROSTAT Europar Batasunaren estatistika-bulegoak garatutako metodologiarekin gauzatzen da.

Energia primarioa: energia-iturri natural guztiak dira, **jatorrizko forman eta aldaketarik gabe**. Hau da, energia hori bihurtu edo eraldatu aurretik naturan eskuragarri dauden guztiak.

Energiaren kontsumo gordina (barne-kontsumo gordina edo eskaria): azken kontsumorako behar den energia da. Hau da, **azken formatuan** (gasolina, gasolioa, elektrizitatea, gas naturala, etab.) eta azken puntuetan kontsumitutakoa (etxeak, ostalaritza-lokalak, industria-instalazioak, etab.), eta eraldaketarako beharrezkoak (adib.: gas naturala elektrizitate bihurtzea zentral termoelektrikoetan).

Hau da, lurraldearen barruan energiaren kontsumoa eta eraldaketa asetzera bideratutako energiaren guztizkoa da, eta, gainera, eskualde arteko energia mugimenduak eta izakinen aldaketak hartzen ditu kontuan. Norbere ekoizpenaren, inportazioen eta esportazioak kentzen zaizkion izakinen bariazioaren batura da. Energia-mixa deitzen zaio barne-kontsumo gordinaren energiarengatiko banaketari.

Autohornikuntza energetikoaren tasa: energia-iturri baten edo energia-iturri multzo baten berezko ekoizpenaren eta energia-iturri horren edo energia-iturri primarioen guztizko kontsumoaren arteko erlazioa.

Azken energia-kontsumoa: herrialde edo eskualde batean **gastatutako energia** kopurua da. Lehen-mailako energiak edo azken energiak izan daitezke. Lehen kasua lehen-mailako iturrien kontsumoen batura da (ikatza, petrolioa, gas naturala, energia nuklearra, energia hidraulikoa eta beste berriztagarri batzuk). Bigarren kasua sektore ekonomikoek gastatzen dituzten energien batura da.

Elektrifikazio-maila: energia elektrikoak azken energia-kontsumoan duen partaidetza-ratioa.

Energia-intentsitatea: BPGd-ko unitate bakoitzeko energia-kontsumoa da. Energia-efizientzia neurtzeko erabiltzen den ratioetako bat da.

[4] *1971 da aztertutako lehen urtea, 1990. urtea kalkulatzeko 1971-1990 aldia aztertu behar da.*

1.3.2 EAEko energia-balantzea: emaitza nagusiak. 2024ko datuak

III.1.4. TAULA. EAEren ENERGIA BALANTZEA LABURBILDUTA (Ktep) 2024							
	IKATZA ETA ERATORRIAK	PETROLIOA ETA ERATORRIAK	GAS NATURALA	ENERGIA ERATORRIAK	ENERGIA BERRIZTA-GARRIAK	ARGINDARRA	**GUZTIRA**
ENERGIA PRIMARIOAREN EKOIZPENA	**0**	**0**	**0**	**28**	**580**	**0**	**608**
BARNE KONTSUMO GORDINA (ESKARIA)	**21**	**2.858**	**1.825**	**28**	**509**	**758**	**5.998**
AZKEN KONTSUMO ENERGETIKOA	**21**	**2.266**	**824**	**17**	**311**	**1.136**	**4.573**
INDUSTRIA	21	97	580	17	140	645	1.498
GARRAIOA	0	2.066	1	0	109	18	2,193
NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	0	28	1	0	1	4	35
ZERBITZUAK	0	17	56	0	12	270	356
BIZITEGIA	0	58	186	0	48	199	491
	2023-2024 ALDAERA						
ENERGIA PRIMARIOAREN EKOIZPENA				21,7	6,2		6,9
BARNE KONTSUMO GORDINA (ESKARIA)	10,5	1,8	5,0	-87,9	-0,2	-0,7	2,4
AZKEN KONTSUMO ENERGETIKOA	10,5	3,4	-1,7	21,4	-7,2	0,5	1,0
INDUSTRIA	10,5	-26,5	-1,5	21,4	3,7	0,8	-2,0
GARRAIOA		4,7	0,0		-22,1	5,9	2,8
NEKAZARITZA ETA ARRANTZA		21,7	0,0		0,0	0,0	20,7
ZERBITZUAK		30,8	-5,1		0,0	-1,1	-0,6
BIZITEGIA		18,4	-1,1		2,1	1,5	2,3
	SEKTORE BAKOITZAREN PISUA ENERGIAREN AZKEN KONTSUMOAN (% BERTIKALAK)						
AZKEN KONTSUMO ENERGETIKOA	100,0	100,0	100,0	100,0	99,7	100,0	100,0
INDUSTRIA	100,0	4,3	70,4	100,0	45,0	56,8	32,8
GARRAIOA	0,0	91,2	0,1	0,0	35,0	1,6	48,0
NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	0,0	1,2	0,1	0,0	0,3	0,4	0,8
ZERBITZUAK	0,0	0,8	6,8	0,0	3,9	23,8	7,8
BIZITEGIA	0,0	2,6	22,6	0,0	15,4	17,5	10,7
	ENERGIA ITURRI BAKOITZAK SEKTOREAN DUEN PISUA (% HORIZONTALAK)						
AZKEN KONTSUMO ENERGETIKOA	0,5	49,6	18,0	0,4	6,8	24,8	100,0
INDUSTRIA	1,4	6,5	38,7	1,1	9,3	43,1	100,0
GARRAIOA	0,0	94,2	0,0	0,0	5,0	0,8	100,0
NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	0,0	80,0	2,9	0,0	2,9	11,4	100,0
ZERBITZUAK	0,0	4,8	15,7	0,0	3,4	75,8	100,0
BIZITEGIA	0,0	11,8	37,9	0,0	9,8	40,5	100,0

Iturria: EEE eta geuk egina

Energia primarioaren ekoizpena (608 ktep) % 6,9 handitu zen 2023arekin alderatuta, eta, batez ere, energia berriztagarrietan oinarritu zen (580 Ktep).

Energiaren barne kontsumo gordina (eskaria) % 2,4 handitu zen 2023tik 2024ra, eta 5.998 Ktep izan zen. Petrolio-deribatuen partaidetza da nagusi oraindik ere, barne-kontsumo gordinaren ia % 47,6 (2.858 ktep).

Autohornikuntza-tasa (energia primarioaren eta eskariaren arteko ratioa) % 10,1ekoa izan zen. Ondorioz, EAEk kanpoaldearekiko duen ***energia- mendekotasuna*** % 89,9n kokatu zen.

Energiaren azken kontsumoa % 1 handitu zen 2023arekin alderatuta, eta 4.573 ktep izan zen. 2024an, gas naturalaren eta energia berriztagarrien kontsumoa % 1,7 eta % 7,2 murriztu zen, hurrenez hurren. Aitzitik, petrolio-deribatuen eta energia elektrikoaren kontsumoa % 3,4 eta % 0,5 hazi zen.

Elektrifikazio maila % 24,8koa izan zen, eta balio hori konstante mantendu da azken hamarkadan.

III.1.3 GRAFIKOA. ENERGIA PRIMARIOAREN EKOIZPENA (KTEP)

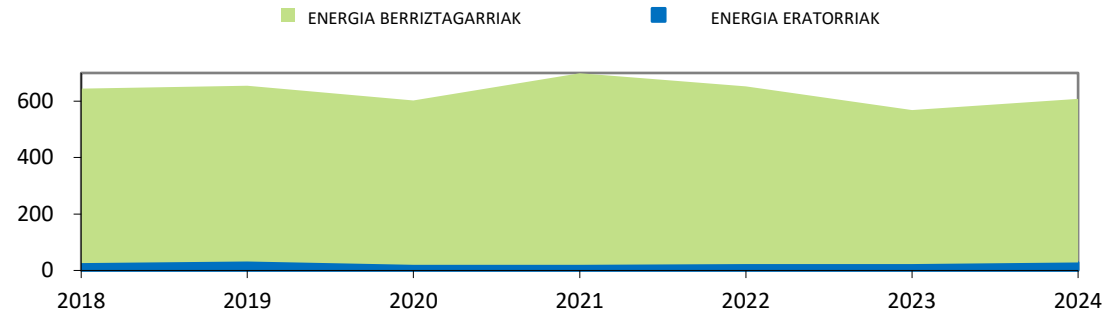

Iturria: EEE eta geuk egina

III.1.4. GRAFIKOA. BARNE-KONTSUMO GORDINA ETA AZKEN ENERGIA-KONTSUMOA

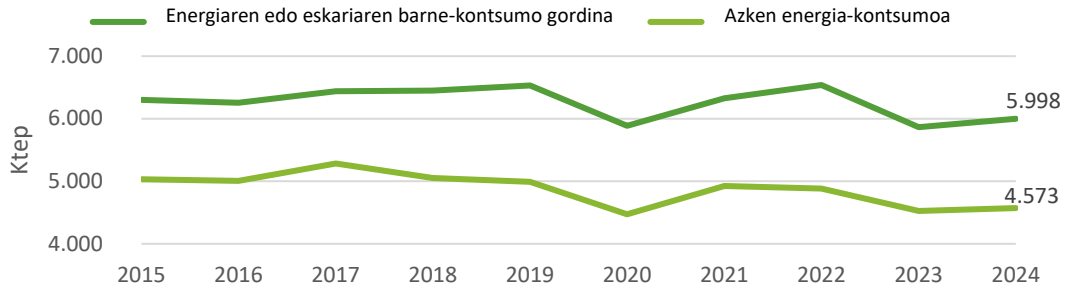

Iturria.- EEE eta geuk egina

Energia-intentsitatea 2023koa baino puntu 1 hobea izan zen, hamarkada osoan eraginkortasun handiagorako joera nabarmenduz.

Hala, industriako energia-intentsitatea 34 puntu hobetu da orain dela hamarkada batekin konparatuta, garraio-sektorea 4 puntu hobetu da eta zerbitzu-sektorea 35 puntu.

III.1.5 GRAFIKOA. ENERGIA-INTENTSITATEAREN BILAKAERA (oinarria 2014=100)

	ENERGIA-INTENTSITATEA	INDUSTRIA-SEKTOREA	GARRAIO-SEKTOREA	ZERBITZU-SEKTOREA
2014	100	100	100	100
2019	87	75	101	88
2023	76	ee	ee	ee
2024	75	66	96	65

Iturria: EEE eta geuk egina

Faktura energetikoari dagokionez, 2022an izandako igoera handiaren ondoren, nabarmen jaitsi zen 2023an eta 2024an, 6.682 milioi eurora iritsita. Kostu horretatik, % 57,3 garraio-sektoreari dagokio, % 20,4 industriari, % 11,9 bizitegi-sektoreari, % 9,8 zerbitzu-sektoreari eta % 0,7 lehen sektoreari.

Bizitegi-sektorean, etxe bakoitzeko faktura % 0,4 igo zen 2023arekin alderatuta, eta etxe eta urte bakoitzeko 850 eurora iritsi zen.

III.1.5 GRAFIKOA. FAKTURA ENERGETIKOAREN BILAKAERA

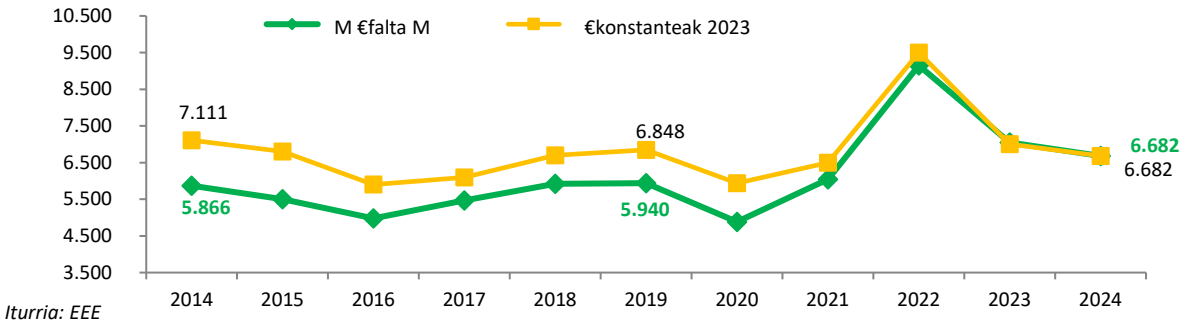

Iturria: EEE

III.1.6. TAULA. FAKTURA ENERGETIKOAREN BILAKAERA SEKTOREKA MILIOIKA EUROTAN*

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	GUZTIAREN %	ALD. 2023/24 (%)
INDUSTRIA	1.128	904	1.288	2.522	1.628	1.363	20,4	-16,3
GARRAIOA	3.148	2.523	3.084	4.522	3.912	3.829	57,3	-2,1
BIZITEGIA	891	823	937	1.105	782	795	11,9	1,7
ZERBITZUAK	713	591	689	949	684	655	9,8	-4,3
LEHEN SEKTOREA	59	44	48	51	42	47	0,7	11,9
GUZTIRA	**5.940**	**4.885**	**6.047**	**9.149**	**7.049**	**6.682**	**100,0**	**-5,2**

Iturria: EEE eta geuk egina
**** Guztizkoak eta sektoreen batura ez datoz bat, biribildu egin direlako***

III.1.6 GRAFIKOA. BIZITEGI-SEKTOREKO FAKTURA ENERGETIKOAREN BILAKAERA

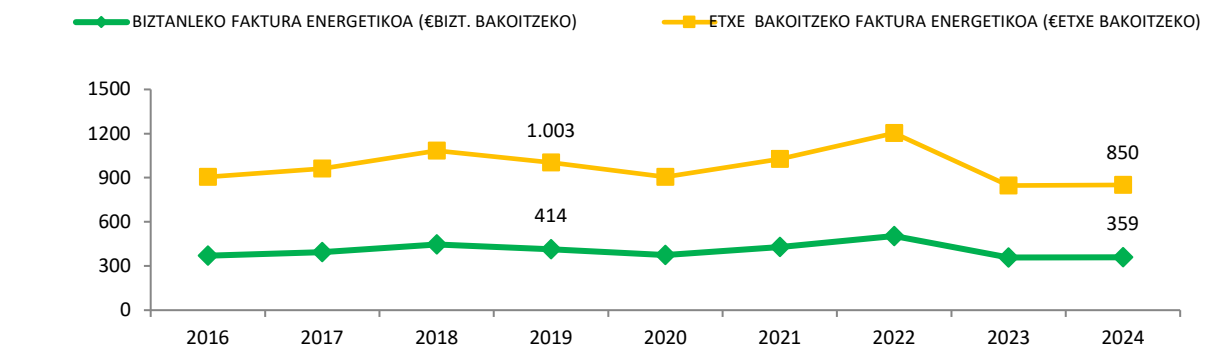

Iturria: EEE

1.3.3 Azken kontsumoaren analisia energia motaren arabera. 2024ko datuak

Orain, energia motaren arabera aztertuko dugu azken kontsumoa, eta hori oso interesgarria da ingurumenaren ikuspegitik, energia mota bakoitzak inpaktu desberdinak dakartzalako.

Kontuan hartu behar da hidrokarburoak (petrolioa eta gas naturala) erabiltzea sorrarazten duten emisioengatik (bereziki petrolioaren deribatuen errekuntzakoak) ez direla energi-iturri garbitzat hartzen, jatorri naturala duten arren. Bere aldetik, erregai fosilen (eta deribatuen) errekuntzak ingurumen-arazoak sortzen ditu. Arazo nagusia BEG emisioak dira, baina baita ere sufrearen eta nitrogeno-oxidoen emisioak, oso kutsatzaileak baitira.

Laburbilduz, petrolioaren eta haren deribatuen kontsumoak gehiengoa izaten jarraitzen du (% 49,6). Ondoren, energia elektrikoa (% 24,8) eta gas naturala (% 18) daude. Oso urruti energia berriztagarriak, erregai solidoak (ikatza eta deribatuak) eta energia-deribatuak daude (horien barruan, gehienbat, industria-prozesuetatik edo energia eraldatzeko prozesuetatik —baterako sorkuntza, adibidez— berreskuraturiko beroa sartzen da).

- **Petrolioaren deribatuak:** azken kontsumoan duen partaidetza nagusitzen jarraitzen du, guztizkoaren % 49,6 izanik, eta goranzko joerarekin.

  Petrolioaren deribatuen kontsumoa batez ere garraioaren sektorean kontzentratzen da (guztizkoaren % 91,2).

- **Gas naturala:** azken kontsumoaren % 18 da, eta % 1,7 jaitsi da aurreko urtearekin alderatuta.

  Gas-kontsumoa industrian (guztizkoaren % 38,7) eta bizitegi-sektorean (% 37,9) kontzentratuta dago.

- **Energia elektrikoa:** energiaren azken kontsumoaren % 24,8 da, aurreko urtean baino % 0,5 gehiago.

  Kontsumoa industria-sektorean kontzentratzen da batez ere (guztizkoaren % 56,8).

- **Energia berriztagarriak.** 1.3.5 puntuan horien azterketa zehatza egiten da.

1.3.4 Azken kontsumoaren azterketa, jarduera-sektorearen arabera. 2024ko datuak

Euskadin kontsumitutako energia zuzenean azken sektoreetan erabiltzen da (industria, garraioa, nekazaritza/arrantza, zerbitzuak eta bizitegiak) edo transformatu egiten da energiaren sektorearen bidez beste energia bat bihurtzeko.

- **Garraio-sektorea.** Bere kontsumoa Euskadiko azken kontsumoaren % 48 da, kontsumoaren serie historikoaren errekorra. 2014an % 37,4ko partaidetza zuen. 2023arekin alderatuta, azken kontsumoa % 2,8 handitu da. Azpisektoreen arabera, guztiek egin dute behera, errepideko garraioak izan ezik, % 4,2 egin baitu gora. Errepideko garraioaren kontsumoa sektorearen % 93,5 da.

  Energia motaren arabera, garraioan kontsumitutako energiaren % 94,2 petrolioaren deribatuak dira.

  Errepideko garraioaren barruan, ibilgailu elektrikoen erabilerak gora egin duen arren, kontsumo elektrikoa guztizkoaren % 1 baino ez da. Bioerregaiak % 6 izan ziren.

- **Industria-sektorea.** Bere kontsumoa Euskadiko azken kontsumoaren % 32,8 da, kontsumoaren serie historikoaren gutxieneko errekorra. Mix sektorialaren pisuak, azken hamarkadan, % 36,6ko batez bestekoa zuen. 2023arekin alderatuta, kontsumoa % 2 jaitsi zen.

  Energia motaren arabera, industrian kontsumitutako energiaren % 81,8 gas naturalaren (% 38,7) eta energia elektrikoaren (% 43,1) artean banatzen da.

- **Bizitegi-sektorea.** Azken kontsumoaren % 10,7 da. Haren kontsumoa % 2,3 handitu zen 2023arekin alderatuta. Etxeko urteko kontsumoa % 1,9 hazi zen.

  Energia motaren arabera, bizitegi-sektorean kontsumitutako energiaren % 78,4 gas naturalaren (% 37,9) eta energia elektrikoaren (% 40,5) artean banatzen da.

- **Zerbitzuen sektorea.** Haren kontsumoa Euskadiko azken kontsumoaren % 7,8 da. 2023arekin alderatuta, kontsumoa % 0,6 jaitsi zen.

  Energia motaren arabera, zerbitzuen sektorean kontsumitutako energiaren % 75,8 energia elektrikoa da.

1.3.5 Energia-iturri berriztagarriak. 2024ko datuak

Energia berriztagarriak lur-planetaren etorkizunerako irtenbide jasangarriak bilatzeko oinarria bihurtu dira. Horrelako energia baliabide naturaletatik lortzen da. Etengabe ordezkatzen dira eta ez dute ingurumena kaltetzen.

ENERGIA BERRIZTAGARRIEN ITURRI NAGUSIAK	
BIOMASA	Nekazaritzako hondakinetatik, baso-hondakinetatik edo labore energetikoetatik eratorritako produktuetatik dator. Biomasa material organikoak dira, adibidez, egurra, laborantzak edo animalien hondarrak eta energia ekoizteko erabiltzen dira. Kontrara, bioerregaia (biogasa) biomasatik eratorritako erregai likidoak edo gaseosoak dira. Funtsean, bioerregai likidoak (bioetanola eta biodiesela) eta bioerregai gaseosoak daude, adibidez, biogasa.
EGUZKI-ENERGIA	Eguzkitik datorren erradiazio elektromagnetiko moduan iristen da Lurrera. Fotovoltaikoa edo termikoa izan daiteke. Eguzki-energia fotovoltaikoak zuzenean sortzen du elektrizitatea. Termikoak beroa sortzen du.
ENERGIA EOLIKOA	Haizeak eragindakoa.
ENERGIA HIDRAULIKOA	Uraren mugimendua aprobetxatzen du energia elektrikoa sortzeko.
ENERGIA GEOTERMIKOA	Lurraren barnealdetik beroa ateratzen du elektrizitatea sortzeko edo eraikinak berotzeko.
MAREA-ENERGIA	Mareen energia aprobetxatzen du.
OLATUEN ENERGIA	Olatuen indarra aprobetxatzen du.

Iturri berriztagarriak bi motetan sailkatzen dira: berriztagarri termikoak, beroa sortzeko erabiltzen direnak (geotermia, eguzki-termikoa, etab.), eta berriztagarri elektrikoak, elektrizitatea sortzeko erabiltzen direnak (fotovoltaikoa, eolikoa, hidraulikoa, etab.).

EEEren datuen arabera, 2024an **energia berriztagarrien aprobetxamendua** (barne kontsumo gordina) 509 ktep izan zen (-% 0,6 aurreko urtearekin alderatuta). Bestalde, iturri berriztagarriek azken kontsumoan duten partaidetza-kuota puntu bat igo zen, % 21,4ra iritsiz.

III.1.7. TAULA. ENERGIA BERRIZTAGARRIEN APROBETXAMENDUA

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BARNE KONTSUMO GORDINA (Ktep)	454	472	539	604	605	576	616	575	512	509
BERRIZTAGARRIAREN % ENERGIAREN AZKEN KONTSUMOAREKIKO	14,5	15,7	14,4	17,8	17,8	19,8	20,2	18,2	20,4	21,4

Iturria: EEE

Energia berriztagarrien **energia hornidurari ekarpenik** handiena 2024an biomasak egin zion (guztizkoaren % 60,3), eta atzetik datoz bioerregaiak (% 21,4), energia hidroelektrikoa (% 5,9), eolikoa (% 4,2) eta eguzki-energiaren, aerotermiaren eta geotermiaren multzoa (% 8,2).

2023tik 2024ra energia hidroelektrikoa % 42,8 handitu zen, eguzki-energiaren, aerotermiaren eta geotermiaren multzoa % 28,4 eta biomasa % 4,2. Bestalde, bioerregaiak % 22 jaitsi ziren eta eolikoa % 9,6.

III.1.7 GRAFIKOA. ITURRI BERRIZTAGARRIEN HORNIDURA. 2024

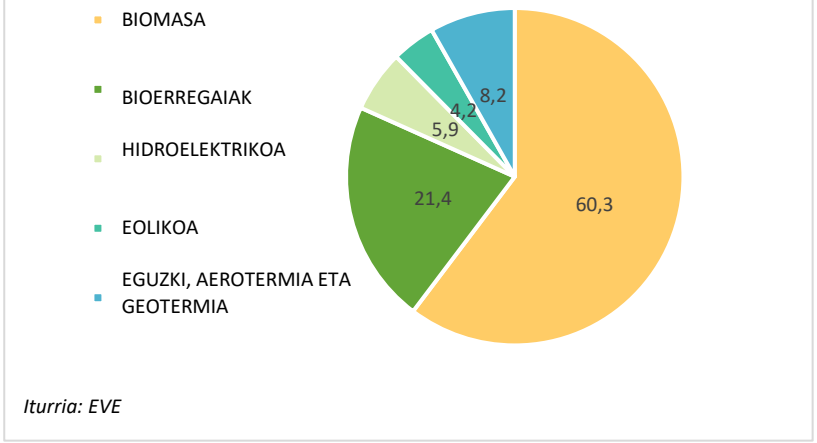

Iturria: EVE

Teknologiaren arabera instalatutako potentziari dagokionez, 2024an guztizkoaren % 25,6 eguzki-energiari dagokio (% 19,5 fotovoltaikoa eta % 6,1 termikoa), % 20 biomasari (% 9,5 elektrikoa eta % 11,5 termikoa), % 19,6 aerotermiari, % 16,4 energia hidraulikoari, % 14,5 eolikoari eta % 2,8 itsaso-energiari.

2023tik 2024ra bitartean, fotovoltaikoak 76 MW handitu zuen instalatutako potentzia, geotermiak 3 MW, aerotermiak 9 MW, biomasa termikoak 3 MW eta eguzki-energia termikoak mila m^2.

III.1.8. GRAFIKOA. TEKNOLOGIA BAKOITZEKO INSTALATUTAKO POTENTZIA (MW). 2024

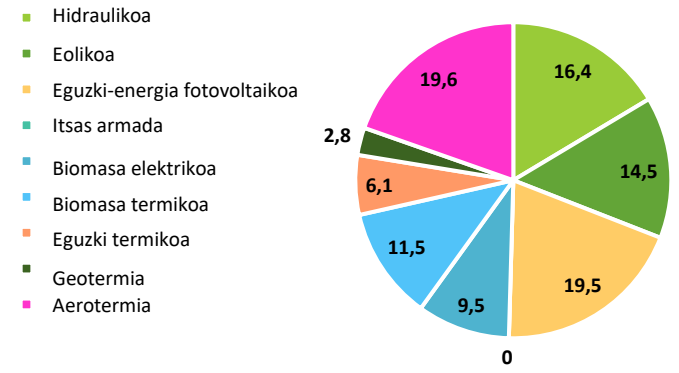

Iturria: EVE

Hurrengo bi tauletan, instalatutako gaitasuna tipologiaren arabera bereizten da, hau da, energia berriztagarrien instalatutako gaitasun elektrikoa (fotovoltaikoa, eolikoa, hidraulikoa, biomasa eta itsas energia) (III.1.8 KOADROA) eta energia berriztagarrien instalatutako gaitasun termikoa (geotermia, eguzki-energia termikoa eta biomasa termikoa) (III.1.1 KOADROA). Nabarmentzekoa da 2024an elektrizitatea sortzeko energia fotovoltaikoaren gaitasun instalatuan izandako igoera handia.

III.1.8. TAULA. ENERGIA BERRIZTAGARRIEN INSTALATUTAKO GAITASUN ELEKTRIKOA

	2010	2015	2020	2023	2024
FOTOVOLTAIKOA (MWp)	22	25	60	130	206
EOLIKOA (MWe)	153	153	153	153	153
HIDROELEKTRIKOA (MWe)	173	173	173	173	173
BIOMASA (MWe)	75	72	83	103	103
ITSAS ENERGIA (MWe)	0	0,3	0,3	0,3	0,3

Iturria: EEE

III.1.9. TAULA. ENERGIA BERRIZTAGARRIEN INSTALATUTAKO GAITASUN TERMIKOA					
	2010	2015	2020	2023	2024
GEOTERMIA (MWg)	6	15	22	26	29
EGUZKI TERMIKOA (mila m2)	39	68	90	91	92
BIOMASA TERMIKOA (MW)	18	93	116	118	121
AEROTEMIA (MW)	129	141	160	ee	207
Iturria: EEE					

1.4 AIREAREN KALITATEA

1.4.1 Hitzaurrea

Airearen kalitatearen ebaluazioaren bidez, kutsatzaileen maila jakin batzuk baloratzen dira giroko airean.

Muga-balioak airearen kalitatea hobetzeari buruzko urtarrilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretuan[5] ezarrita daude. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2008ko maiatzaren 21eko 2008/50/EE Zuzentarauaren (giroko airearen kalitateari eta Europako atmosfera garbiagoari buruzkoa) balioak ekartzen ditu. Balio horiek dira ez-betetzeak dakartzaten Erkidegoko legezko estandarrak, eta, beraz, araudia betetzen den ala ez jakiteko aplikatzen direnak. 2024ko urriaren 23an, zuzentarau hori 2024/2881 Zuzentarauarekin eguneratzea onartu zen. Zuzentarau horren balioak 2030eko urtarrilaren 1ean sartuko dira indarrean beranduenez, eta horrek muga balio murriztaileagoak ezartzen ditu.

Ondorioz, gaur egun erreferentziazko araua 102/2011 Errege Dekretua da. Honako kutsatzaile hauek dituzte osasuna babesteko mugak: SO 2 (sufre dioxidoa), NO 2 (nitrogeno dioxidoa), PM 10 (10 mikratik beherako diametroa duten partikulak), PM 2,5 (2,5 mikratik beherako diametroa duten partikulak), CO (karbono monoxidoa), O3 (ozonoa), C6H6 (bentzenoa), Pb (beruna), As (artsenikoa), Cd (kadmioa), Ni (nikela) eta B(a)P (bentzo(a)pirenoa).

Hona hemen ezarritako mugak:

		BATEZ BESTEKOA	GEHIENEZKO BALIOA	ALERTA-ATALASEA
SO2		ORDURO	350 µg/m³ (24 gainditze urtean, gehienez)	500 µg/m³ (3 orduan)
		EGUNERO	125 µg/m³ (3 gainditze urtean, gehienez)	
NO2		ORDURO	200 µg/m³ (18 gainditze urtean, gehienez)	400 µg/m³ (3 orduan)
		URTERO	40 µg/m3	---
PM10		EGUNERO	50 µg/m³ (35 gainditze urtean, gehienez)	---
		URTERO	40 µg/m3	---
PM2,5		URTERO	25 µg/m3	---
CO		ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	10 µg/m3	---
O3		ORDURO	Informazio-atalasea: 180 µg/m3	240 µg/m3 (jarraikako 3 orduz)
		ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	Xede-balioa: 120 µg/m3 (25 gainditze urtean, gehienez, 3 urteko aldi baten batez besteko moduan)	Epe luzerako helburua: 120 µg/m3
BENTZENOA		URTERO	5 µg/m3	---
METALAK	PLOMOA	URTERO	0,5 µg/m3	---
	ARTSENIKOA	URTERO	6 ng/m3	---
	KADMIOA	URTERO	5 ng/m3	---

[5] *Urtarrilaren 27ko 39/2017 Errege Dekretua, Airearen kalitatea hobetzeari buruzko urtarrilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretua aldatzen duena.*

	NIKELA	URTERO	20 ng/m3	---
BENTZO(A)PIRENOA		URTERO	1 ng/m3	---

Eusko Jaurlaritzaren airearen kalitateari buruzko txostenen ondoz ondoko edizioetan aipatzen den bezala, airearen kalitatearen hainbat helburu mota daude:

- Muga-balioa: ezagutza zientifikoetan oinarrituta finkatutako maila da, ondorio kaltegarriak saihestu, prebenitu edo murrizteko, eta ez da gainditu behar.
- Xede-balioa: ahal den neurrian gainditu behar ez den maila, ondorio kaltegarriak saihestu, prebenitu edo murrizteko.
- Epe luzerako helburua: epe luzera gainditu behar ez den maila, neurri proportzionatuak erabiliz hori ezinezkoa denean izan ezik, ondorio kaltegarrietatik eraginkortasunez babesteko helburuarekin.
- Informazio-atalasea: kutsatzaile bat maila horretara iristen denean, iraupen laburreko esposizio bat arriskutsua da bereziki zaurgarriak diren populazio-taldeen giza osasunerako, eta, horregatik, administrazio eskudunek berehalako informazio egokia eman behar dute.
- Alerta-atalasea: maila horretatik aurrera, iraupen laburreko esposizio bat arriskutsua da giza osasunerako, alegia, herritar guztiei eragiten die, eta, horregatik, administrazio eskudunek berehalako neurriak hartu behar dituzte.

1.4.2 EAEko airearen kalitatearen ebaluazioa

1.4.2.1 Lurraldearen zonifikazioa

EAEko airearen kalitatearen ebaluazioari egunero heltzen zaio, alde batetik, egunero, webgunean argitaratzen den AIREAREN KALITATEAREN INDIZEAren bidez, airearen kalitatearen egoera baloratzen da kontzentrazio-tarte baten arabera zehaztutako kategoria batekin, eta, beste alde batetik, urtero, sare osoan erregistratutako datuen azterketa egiten da, araudiak ezartzen duen lurraldea ebaluatzeko betebeharrari erantzuten dion URTEKO TXOSTENA egiteko.

Gure erkidegoko airearen kalitatearen ebaluazio orokorra EAEko lurraldeak zona eta aglomerazioetan duen zatiketaren arabera egiten da.

Zonakatzea lurraldearen zatiak mugatzean datza, airearen kalitatea kudeatzeko.

EAEko ebaluazio ofizialerako erabiltzen den zonakatze tekniko-administratiboak 8 eremutan banatzen du erkidegoa. Definizio hori antzeko orografiako aire-arroen bidez egiten da; arro horietan, kutsatzaileen mailak iturri berberek eta iturri horietatik aire-masa garraiatzeko prozesu berberek eragiten dituzte batez ere. Lurraldearen zonakatzea ere kutsatzailearen araberakoa da.

- *SO2, NO2, CO eta partikulen* kasuan, zonakatze hau erabiltzen da: 1. Enkarterriak-Nerbioi Garaia, 2. Nerbioi Behera, 3. Kostaldea, 4. Donostialdea, 5. Ibaizabal-Debagoiena, 6. Goierri, 7. Arabako Lautada eta 8. EAE-Erribera. Hau da, eskuinean erakusten den goiko aldeko maparen zonakatzea erabiltzen da.

- *Ozonoaren* kasuan, kutsatzailearen portaera desberdina da. Izan ere, 2004tik 2013ra izandako ozono mailen analisi estatistikoak argi erakusten du ezberdintasun nabariak daudela urtaroetan erregistratutako batez besteko mailen urtaro zikloetan, itsasoarekiko gertutasunaren arabera, hau da, urteko garapenak lotura du eremuko klimatologiarekin. Beraz, ozonoarentzako 5 eremuak hauek dira: Itsasertza, Bilbo-Barakaldo, Kantauriko ibarrak, Barnealdeko arroak eta Ebroko harana, beheko aldeko mapan jasotzen den bezala. Hau da, eskuinean erakusten den beheko aldeko maparen zonakatzea erabiltzen da.

- *C6H6-aren, Pb-aren, metal astunen eta bentzo(a)pireno-aren* ebaluazioa orokorrean egiten da EAE guztiarentzat.

ZONAKATZEA
SO2, NO2, CO eta partikulak NEURTZEKO

ZONAKATZEA
OZONO TROPOSFERIKOA NEURTZEKO

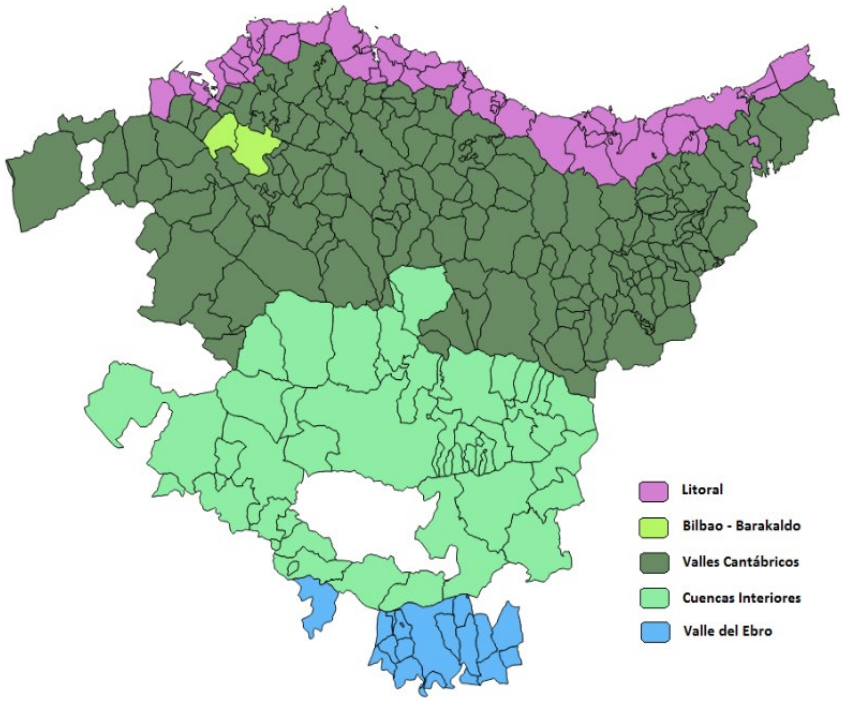

1.4.2.2 Airearen kalitatearen indizea (AKI) eta jasangarritasunaren adierazlea. 2024ko datuak

Airearen kalitatearen indizeak (AKI) biztanleei airearen kalitateari buruzko informazioa modu argian eta errazean helarazteko balio du. Hori lortzeko, hainbat eremutan banatutako estazioetan hainbat kutsatzaile neurtzen dira denbora errealean (aurreko mapa).

Indizea 5 kategoriatan banatzen da, eta kategoria horiek honela sailkatzen dute airearen kalitatearen egoera: Oso ona, Ona, Hobetu beharrekoa, Txarra eta Oso txarra.

Hauek dira indizea kalkulatzeko erabilitako irizpideak:

- AKI bat ezartzen da kutsatzaile eta estazio bakoitzeko, azken hori, kutsatzaile guztien AKI txarrenak zehazten duena.
- Eguneroko AKI kalkulatzeko, hauexek erabiltzen dira:
  - Eguneko batez bestekoen maximoak: NO2.
  - Zortzi orduko batez besteko mugikorren maximoak: O3.
  - Eguneko batez bestekoak: SO2, PM10 eta PM2,5.
- Eremu bakoitzari esleitutako eguneko balioa eremu horretako estazioetako balio txarrena izango da.

Erantsitako taulan, Airearen Kalitatearen Indize Nazionala onartzen duen 2019ko martxoaren 18ko TEC/351/2019 Aginduaren araberako eguneko AKIren tarteak jasotzen dira.

EGUNEROKO AKI µg/m3	SO2	NO2	O3	PM10	PM2,5
OSO ONA	0-100	0-40	0-80	0-20	0-10
ONA	101-200	41-100	81-120	21-35	11-20
TARTEKOA	201-350	101-200	121-180	36-50	21-25
TXARRA	351-500	201-400	181-240	51-100	26-50
OSO TXARRA	501-1250	401-1000	241-600	101-1200	51-800

Jasangarritasunaren adierazleak airearen kalitatearen kalifikazioa ertaina, txarra edo oso txarra ez den egunen kopurua ehunekotan laburbiltzeko balio du[6].

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren informazioaren arabera, jasangarritasunaren adierazlea 2024an, hau da, kalifikazio “oso ona” eta “ona” duten egunen ehunekoa guztizkoaren % 93,4 izan zen. Ratio horrek aurreko urtekoa 2,2 puntutan hobetzen du.

III.1.10. TAULA. AIREAREN KALITATEA. JASANGARRITASUNAREN ADIERAZLEA (1), EREMUAREN ARABERA.

	ESTAZIO-KOPURUA	2020	2021	2022	2023	2024
1: ENKARTERRI - NERBIOI GARAIA	2	% 96,4	% 94,0	% 86,6	% 93,7	% 94,8
2: NERBIOI BEHEA	21	% 69,7	% 74,8	% 75,1	% 77,3	% 86,9
3: KOSTALDEA	2	% 93,2	% 97,5	% 97,5	% 99,2	% 99,7
4: DONOSTIALDEA	12	% 80,9	% 81,6	% 81,6	% 84,9	% 88,5
5: IBAIZABAL GARAIA-DEBAGOIENA	7	% 91,3	% 83,3	% 87,9	% 90,4	% 91,5
6: GOIERRI	4	% 86,6	% 92,1	% 90,1	% 93,4	% 93,2
7: ARABAKO LAUTADA	5	% 94,3	% 91,0	% 88,5	% 91,8	% 94,0
8: EAE-ERRIBERA	2	% 96,7	% 95,9	% 94,2	% 98,9	% 98,4
EAE	55	% 88,6	% 88,8	% 87,7	% 91,2	% 93,4

Iturria: Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. EUSKO JAURLARITZA

Zehazki, 2024an, zortzi eremuetan erregistratutako 2.928 egunetatik, 37 egun egon ziren airearen kalitate txarrarekin, eta bat ere ez oso txarrarekin. 2023an, 2.920 egunetatik 77 egon ziren airearen kalitate txarrarekin,

[6] *Jasangarritasunaren urteko adierazlea: (“Oso ona” kalifikazioa duten egunen kopurua + “Ona” kalifikazioa duten egunen kopurua) / Urteko egun guztien kopurua.*
Jasangarritasunaren hileko adierazlea: (“Oso ona” kalifikazioa duten egunen kopurua + “Ona” kalifikazioa duten egunen kopurua) / Hileko egun guztien kopurua.

eta 6 oso txarrarekin, eta 2022an 130 egun egon ziren airearen kalitate txarrarekin, eta 15 egun oso txarrarekin. Airearen kalitate erregularra duten egunak 174tik 157ra murrizten dira 2023tik 2024ra.

III.1.11. TAULA. AIREAREN KALITATEAREN INDIZEAREN BILAKAERA

	2022 (365 egun* 8 = 2.920 egun)				2023 (365 egun* 8 = 2.920 egun)				2024 (366 egun* 8 = 2.928 egun)			
	OSO ONA ETA ONA	HOBETU DAITEKE / TARTEKOA	TXARRA	OSO TXARRA	OSO ONA ETA ONA	HOBETU DAITEKE / TARTEKOA	TXARRA	OSO TXARRA	OSO ONA ETA ONA	HOBETU DAITEKE / TARTEKOA	TXARRA	OSO TXARRA
1: ENKARTERRI - NERBIOI GARAIA	316	32	13	4	341	15	8	0	347	15	4	0
2: NERBIOI BEHEA	274	45	43	3	282	57	25	1	318	37	11	0
3: KOSTALDEA	356	7	2	0	362	2	1	0	365	1	0	0
4: DONOSTIALDEA	298	39	25	3	310	38	15	2	324	38	4	0
5: IBAIZABAL GARAIA-DEBAGOIENA	321	27	13	4	330	26	8	1	335	27	4	0
6: GOIERRI	329	25	11	0	341	15	8	1	341	18	7	0
7: ARABAKO LAUTADA	323	22	20	0	335	19	11	0	344	18	4	0
8: EAE-ERRIBERA	344	17	3	1	361	2	1	1	360	3	3	0
EGUNEN KOP., AIREAREN KALITATEAREN ARABERA.	**2.561**	**214**	**130**	**15**	**2.662**	**174**	**77**	**6**	**2.734**	**157**	**37**	**0**
EGUNEN %, AIREAREN KALITATEAREN ARABERA.	**87,71**	**7,33**	**4,45**	**0,51**	**91,2**	**6,0**	**2,6**	**0,2**	**93,4**	**5,4**	**1,3**	**0,0**

Iturria: Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. EUSKO JAURLARITZA

1.4.2.3 EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2024ko datuak

2024an airearen kalitatea neurtzeko aurreikusitako kutsatzaileei buruzko balio guztiak araudiak ezarritako mugen azpitik mantendu dira. **Kutsatzaile bakoitzaren egoera** taula honetan ageri da:

III.1.12. TAULA. AIREAREN KALITATEA: EAEko KUTSATAILE ATMOSFERIKOEN EMAITZEN LABURPENA. 2024

	BALORAZIO OROKORRA	XEHETASUNA
Sufre dioxidoa, SO2	Mailak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Inoiz ez da gainditu orduko kontzentrazioei buruzko araudian ezarritakoa. Horren arabera, ezin da gainditu orduko 350eko balioa urtean 24 aldiz baino gehiagotan. Eguneko batez bestekoetarako ezarritako muga-balioa ere ez zen gainditu. Ordutegi-kontzentrazioetarako bildutako hiru erregistrorik altuenak Las Carreraseko estazioan (306 µg/m3), Arraizekoan (283 µg/m3) eta San Julianekoan (222 µg/m3) izan ziren. Orduko kontzentrazio maximo baxuenak Easo eta Valderejoko estazioetan lortu dira, 9 µg/m3-ko eta 12 µg/m3-ko balioekin, hurrenez hurren.
Nitrogeno dioxidoa, NO2	Balioak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Urteko batez besteko handienak zituzten estazioak María Díaz de Haro eta Easo izan ziren berriro, 26 eta 21,5 µg/m^3-ko batez bestekoekin. Batez besteko altuenak zituzten hurrengo puntuak izan ziren Basauri (21 µg/m^3), ondoren, Barakaldo eta gero Mazarredo, eta biek 20 µg/m^3-ko balioa dute. Batez besteko txikienak Mundakako estazioetan (2,9 µg/m^3), Pagoetan eta Valderejon daude (biek 3 µg/m^3). Azpimarratu behar da landa-eremuetako estazioak direla hirurak. Oro har, 2024an erregistratutako mailek 2023ko joerari eusten diote.

PM10 eta PM2,5	Partikulen mailak, bai PM10 bai PM2,5, airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barruan daude.	PM10 partikulen urteko batez bestekoari dagokionez, urteko batez bestekoen tartea 7-21 µg/m³ da. Hiri-estazioen urteko batez bestekoak 11-21 µg/m³ artekoak izan ziren. Azken balio hori, urteko batez bestekoen maximoari dagokiona, hiru urtarok partekatzen dute: Ategorrieta, Arrasate eta San Julian. Hirietako geltokiak dira hirurak. 2024an estazio guztietarako erregistratutako eguneko batez besteko maximoak abenduaren 18an gertatu ziren, Saharako intrusio gertakari batekin batera, Itsuko estazioa izan ezik, horrek 15 µg/m³-ko balioa erregistratu baitzuen egun horretan (gehienez 31 µg/m³-koa izanik). Estazio guztietako PM2,5-eko urteko balioak araubidean ezarritako urteko mugaren azpitik daude. Urteko batez bestekoak Valderejon (landa-estazioa) erregistratutako 4,4 µg/m³-ren minimoaren eta Lezoko eta Mª Díaz de Haroko 10,1 µg/m³-ren maximoaren (urteko batez bestekoa) artean kokatu ziren. Hiriko neurketa-puntuen % 14k (iaz % 80 ziren) 9-10 µg/m³ bitarteko urteko batezbestekoak izan zituzten. Hiriko neurketa-puntuen % 81ek 9 µg/m³-tik beherako urteko batezbestekoak izan zituzten. 10 µg/m³ gainditzen dutenak goian aipatutako bi estazioak dira, 10,1 µg/m³-ko balioarekin.
CO	Azken urteetako joera positiboari jarraitzen dio. Mailak oso baxuak izan ziren estazio guztietan, gehienezko balioaren oso azpitik.	Zortzi orduko balio altuenak izan zituzten estazioak Erandio (1,70 mg/m³) eta Martxoaren hirua (1,20 mg/m³) izan ziren. Orduko balio txikienak Zierbenan (0,50 mg/m³) eta Zelaietan (0,63 mg/m³) erregistratu dira.
O3 (ozonoa)	Urtaroen zikloan, urtaro bakoitzean erregistratutako batez besteko mailen arteko aldea, itsasotik duten hurbiltasunaren arabera	2024an ez zen baliorik neurtu 180 µg/m³-tik (herritarrei jakinarazteko atalasea) gora. Balio altuenak Jaizkibel (148 µg/m³) eta Eltziegoko (146 µg/m³) estazioetan agertzen dira, eta baxuenak Mª Díaz (113 µg/m³) eta Montorra (117 µg/m³) estazioetan. Gizakien osasuna babesteko balio objektiboa (3 urteko batezbestekoan gehienez ere 25 aldiz 120 µg/m3-ren gainetik egotea) ez da gainditu. Gainditze gehien izan dituen estazioa Valderejokoa izan da, guztira 15 gainditze izan baititu. Eguneko gehienezko ordukako balio altuenetako 93,2 pertzentila zuten estazioak Pagoeta (103 µg/m³), Jaizkibel (102 µg/m³) eta Valderejo (102 µg/m³) izan ziren.
Bentzenoa	Urteko batez bestekoak baxuak dira, eta urteko araubideak zehaztutako mugaren barne daude, hau da, 5 µg/m3-ko urteko batez bestekoa.	Neurketa-puntu guztietan urteko batezbestekoak 1 µg/m3-ren azpitik egon ziren.
Metalak eta Bentzo(a)pirenoa	Mailak oso baxuak dira horiek neurtu dituzten lau estazioetan: Maria Diaz Haro (Bilbo), Erandio (Erandio), Tolosa hiribidea (Donostia) eta Martxoaren Hirua (Gasteiz), eta horiek guztiak araudiak ezartzen dituen mugen barruan egon ziren.	Metalei dagokienez, Erandiokoa da berun, kadmio eta nikeleko batez besteko altuenak dituen estazioa, 0,019 µg/m³, 0,96 ng/m³ eta 6,47 ng/m³-ko balioekin, hurrenez hurren. Artsenikoaren kasuan, batez besteko altuena Mª Díaz de Haro da, 0,46 ng/m³-ko balioa baitu. Bentzo(a)pirenoaren batez besteko balioak lau estazioetako kuantifikazio muga baino txikiagoak dira.

Iturria: EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2024. EUSKO JAURLARITZA

1.4.3 2024/2881 (EB) Zuzentaraua

Aipatu dugun bezala, 2024ko urrian onartu zen Europako giroko airearen kalitateari eta atmosfera garbiagoari buruzko 2024/2881 (EB) Zuzentaraua, gai horri buruz aurretik zeuden bi zuzentarauak (2008/50/EE eta 2004/107/EE) batzen dituena. Zuzentarauak estandar zorrotzagoak ezartzen ditu airearen kalitatea hobetzeko, kutsatzaile atmosferikoen (partikula finak, nitrogeno dioxidoa eta ozono troposferikoa) immisio-mailak murriztuz. Enpresak immisio-mugak gainditzearen erantzule direla erabakitzen bada, neurri zuzentzaileak ezarri beharko dituzte.

Proposamenak aukera ematen du, halaber, gizarte zibilak eta herritarrek kalte-ordainak eskatzeko kutsatzaileen maila handiekiko esposizioaren ondoriozko osasun-arazoengatik.

Estatu kideei dagokienez, 2026tik 2029ra bitarteko airearen kalitatearen ibilbide orriak ezarri beharko dituzte, baldin eta kutsatzaileen mailak 2030ean lortu beharreko muga edo helburu balioa gainditzen badu.

Ibilbide-orriek kutsadura murrizteko eta araudian ezarritako mugak betetzeko beharrezkoak diren neurri zuzentzaileak jaso beharko dituzte.

Helburuak garaiz lortuko ez direla hautemanez gero, Betetze Plan bat aurkeztu beharko da, monitorizazio zorrotzarekin, 2028an beranduenez.

Azkenik, zuzentarauak errebote efektua izango du EBko beste erregulazio batzuetan, hala nola ibilgailuei buruzko EURO araudian; izan ere, errekuntzarekin lotutako emisioei buruzko araudiak ez ezik, beste kutsadura iturri batzuei buruzkoak ere gogortuko dira, hala nola balazten eta pneumatikoen higadurak sortutako partikulei buruzkoak.

2024ko azaroaren 20an EBren Egunkari Ofizialean argitaratu ondoren, zuzentaraua 20 egun geroago sartu zen indarrean, eta estatu kideei 2 urteko epea eman zitzaien beren legeria nazionalean txertatzeko. EAEn, bereziki, araudi horren eragina bereziki nabarmena izango da hiriguneetan kokatutako industrietan, sektore intentsiboetan, hala nola energian, garraioan, metalean edo kimikan.

1.5 UR GEZAREN KONTSUMOA ETA UNITATE-KOSTUA

Ur-hornidura gizartearen garapen demografikorako sozialerako eta ekonomikorako oinarrizko zerbitzuetako bat da, eta administrazio publikoek nahitaez eman behar dute zerbitzu hori. Uraren hiri-eskariak, bere ezaugarri nagusiei dagokienez, heterogenotasun handia du erabileraren aldetik, zeren eta etxeko erabilerak nahiz uraren beste erabilera batzuk sartzen baitira, hala nola udalekoak, taldeetakoak, industrietakoak, merkataritzakoak eta nekazaritzakoak. Aldi berean, industria turistikoak eta bigarren etxebizitzak uraren horniduraren eskari handia dakarte eremu askotan; izan ere, bertako biztanleei (erroldatuak) dagokiena baino handiagoa izan daiteke.

Puntu hau garatzeko informazioa EINen "*Uraren hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistika*"[7] delakotik dator. Eragiketa hori bi urtean behin egiten da, eta argitaratutako azken datuak 2022koak dira, eta 2024ko memoria sozioekonomikoaren gure edizioan daude jasota.

1.6 HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA

1.6.1 Hitzaurrea

Ekonomia zirkularrerako hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzko apirilaren 8ko 7/2022 Legearen 2. artikuluaren arabera (BOE 85.zk., 2022-04-09koa):

- "Hondakinak" (al atala): edukitzaileak botatzen dituen edo botatzeko asmoa edo betebeharra duen substantzia edo objektu guztiak.
- "Hondakin ez-arriskutsuak" (an atala) añ atalaren barne ez daudenak: hondakin arriskutsuak.
- "Hondakin arriskutsuak" (añ atala): Legearen I. eranskineko arriskugarritasun ezaugarriren bat edo batzuk dituzten hondakinak, eta gobernuak —Europar Batasunaren araudian edo Espainiak parte hartzen duen nazioarteko akordioetan ezarritakoarekin bat etorriz— hondakin arriskutsutzat jotzen dituenak. Definizio horren barne daude baita ere substantzia edo prestakin arriskutsuen hondakinak dituzten edo hondakinok kutsatu dituzten ontziak, egiaztatzen ez baldin bada I. eranskineko arriskugarritasun-ezaugarririk betetzen ez dutela.

[7] *Inkestaren helburu nagusia da unitate fisikoetan kuantifikatzea eta magnitude ekonomikoetan balioestea uraren ziklo integralarekin lotutako jarduerak. Ziklo hori uraren hornidurak (zuzkidura) eta saneamenduak (estolderia eta hondakin-uren arazketa) osatzen dute.*

- "Hondakinen kudeaketa" (n atala): hondakinak biltzea, garraiatzea, balioztatzea eta deuseztatzea, aurretiazko sailkapena eta bestelakoak barne, eta lan horiek zaintzea eta zabortegiak itxi ondorengo mantentze-lanak egitea. Negoziatzaile edo agente gisa egindako jarduketak ere sartzen dira".

- "Etxeko hondakinak" (at atala): etxeetan egiten diren jardueretan sortutako hondakin arriskutsuak eta ez arriskutsuak. Etxeko hondakinak izango dira baita ere konposizioan eta kantitatean aurreko zerbitzu eta industrietan sortzen diren hondakinekiko antzekoak direnak, baldin eta zerbitzuaren edo industriaren jardueraren ondorioz sortzen ez badira.

  Kategoria horretan daude baita ere etxeetan sortzen diren zenbait hondakin, besteak beste, erabilitako sukaldeko olioak, gailu elektrikoak eta elektronikoak, arropak, pilak, metagailuak, tresnak eta koltxoiak eta eraikuntzako obra txikietan eta etxeetako konponketa-lan txikietan sortzen diren hondakinak eta zaborrak.

  Etxeko hondakintzat joko dira herri-bideak, berdeguneak, jolasguneak eta hondartzak garbitzeko lanetan sortutakoak, hildako abereak eta abandonatutako ibilgailuak.

- "Udal-hondakinak:" (av atala):

  1. Etxean sortutako hondakin nahastuak eta bereizita bildutako hondakinak, papera eta kartoia, beira, metalak, plastikoak, bio-hondakinak, zura, oihalak, ontziak, gailu elektriko eta elektronikoen hondakinak, pilen eta metagailuen hondakinak, etxeko hondakin arriskutsuak eta hondakin handiak, koltxoiak eta altzariak barne.

  2. Beste iturri batzuetatik datozen hondakin nahastuak eta bereizita bildutako hondakinak, hondakin horien ezaugarriak eta osaera etxean sortutako hondakinen antzekoak direnean.

  Udal-hondakinetan ez dira sartzen jatorri hauek dauzkaten hondakinak: ekoizpena, nekazaritza, basogintza, arrantza, putzu septikoak eta estolderia-sarea eta hondakin-urak tratatzeko instalazioak, araztegiko lohiak, ibilgailuak euren balio-bizitzaren amaieran, ez eraikuntza- eta eraispen- hondakinak ere.

8.1. artikuluan hauxe dago ezarrita: "Hondakinen prebentzioari eta kudeaketari buruzko politikak eta legeak egiteko eskumena duten agintariek, ingurumen-emaitza orokor onena lortzeko, hondakinen hierarkia aplikatuko dute, ondoren zehazten den lehentasun-ordenaren arabera: a) Prebenitzea[8]. b) Berrerabiltzeko prestatzea[9].[10] c) Birziklatzea[11]. d) Beste balorizazio mota batzuk, balorizazio energetikoa barne. e) Ezabaketa[12].

Nolanahi ere, hondakin-fluxu zehatz batzuetan ingurumen-emaitza orokor onena lortzeko hierarkia horretatik urrundu behar izanez gero, lehentasunen beste ordena bat finkatu ahal izango da, aurrez justifikatuta,

[8] *Prebentzioa: substantzia, material edo produktu bat sortzeko eta diseinatzeko, ekoizteko, banatzeko eta kontsumitzeko fasean hartutako neurrien multzoa, honako hauek murrizteko: 1. Hondakin kantitatea, baita produktuak berrerabiliz edo produktuen balio-bizitza luzatuz ere. 2. Sortutako hondakinek ingurumenean eta giza osasunean dituzten eragin kaltegarriak, materialen edo energiaren erabileran aurreztea barne. 3. Substantzia arriskutsuen edukia material eta produktuetan.*

[9] *Berrerabiltzeko prestaketa: balorizazio-lan bat da. Bertan, egiaztaketak, garbiketak eta konponketak egiten dira eta hondakin bihurtu diren produktuak edo produktuen osagaiak prestatu egiten dira, aurretiko bestelako eraldaketarik gabe berrerabili ahal izateko eta jada hondakinak ez izateko, baldin eta aplikatzekoak diren produktuen arau teknikoak eta kontsumokoak betetzen badituzte.*

[10] *Balorizazioa: eragiketa bat, bere emaitza nagusia hondakinak xede erabilgarria izatea delarik, beste material batzuk ordezkatzen dituelako, material horiek, bestela, funtzio zehatz bat betetzeko erabiliko zirelarik, edo, emaitza, hondakina prestatzea delarik, funtzio hori betetzeko instalakuntzan edo ekonomian, orokorrean. II. eranskinean, balorizazio-eragiketen zerrenda ez-zehatza jasotzen da.*

[11] *Birziklatzea: balorizazio lana da, zeinaren bitartez, hondakinak berriz ere produktu, material edo substantzia bihurtzen diren, bai hori jatorrizko xedea izanik, bai bestelako xedeetarako. Material organikoaren eraldaketa barne, baina, ez balorizazio energetikoa ezta erregai gisa edo betetze-lanetarako erabiliko diren materialen eraldaketa.*

[12] *Ezabaketa: hondakinak ez balioztatzea, bigarren mailako ondorio gisa substantziak edo materialak aprobetxatzea barne, betiere, tratatutako hondakinaren pisuaren % 50 gainditzen ez badute, edo energia aprobetxatzea. III. eranskinean deuseztatze-lanen zerrenda ez-zehatza jasotzen da).*

eta hondakinak sortu eta kudeatzearen inpaktuari baino gehiago bizi-zikloari erreparatuko zaio, honako hauek kontuan hartuz: ingurumeneko babes-arloko zuhurtzia nahiz jasangarritasuneko printzipio orokorrak, bideragarritasun tekniko eta ekonomikoa, baliabideak babestea, eta gizakien osasunean duen ingurumen-inpaktua nahiz inpaktu ekonomiko eta sozialak, 1 eta 7. artikuluei jarraikiz.

1.6.2 Hondakin ez-arriskutsuen kudeaketa. 2024ko datuak

Atal honetan, Eusko Jaurlaritzako Industria, Trantsizio Energetikoa eta Jasangarritasuna Sailaren *Hondakin ez-arriskutsuen estatistikak/inbentarioak* erabiltzen ditugu, EINk ez baitu autonomia-erkidegoen arabera bereizitako informaziorik eskaintzen.

Jasotako hondakin ez-arriskutsuen barne daude hondakin mota guztiak, hondakin arriskutsuak, hiri-hondakinak eta eraikuntza- eta eraispen-hondakinak. Barne hartzen dira hondakin ez-arriskutsu industrialak (industria-jarduerak sortutako fabrikazio-, eraldaketa-, erabilera-, kontsumo-, garbiketa- edo mantentze-prozesuetako hondakinak) eta jarduera ekonomikoek sortutako hondakin ez-arriskutsuak, betiere, horien hondakinen sorkuntzari buruzko informazioa eskuragarri izanez gero, bai nekazaritza eta elikadura sektoreetakoak, bai zerbitzuetakoak.

2023tik 2024ra bitartean, kudeatutako hondakin ez-arriskutsuen guztizko kopurua % 1,7 murriztu zen, eta 3.614.970 Tm-koa izan zen.

HEZ kodearen arabera, nabarmentzekoak dira hondakinak tratatzeko industriako hondakinak (guztizkoaren % 34,9), prozesu termikoen industriako hondakinak (% 27,8), metalen mekanizazioaren industriako hondakinak (% 11,6), ontziak eta trapuak (% 11,2) eta zuraren eta paperaren industriako hondakinak (% 4,3).

Hondakin horien tratamenduari dagokionez, % 71,3 birziklatu edo konposta egin zen, % 2,4 energetikoki balorizatu zen eta gainerako % 26,3 ezabatu egin zen.

III.1.13. TAULA. EAE-KO HONDAKIN EZ-ARRISKUTSUEN BILAKAERA, HEZ* KODEAREN ARABERA (Tonak)							
	2022		2023		2024		2023/24 aldaera
	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	
01- MEATZEAK ETA HARROBIAK	3.447	0,2	551	0,3	1.807	0,0	228,1
02- NEKAZ., HORTIKULTURA, AKUIKULTURA...	83.628	2,1	62.785	2,1	53.937	1,5	-14,1
03-IND. ZURA ETA PAPERA	239.847	8,3	182.453	8,5	155.043	4,3	-15,0
04-IND. LARRUA ETA EHUNAK	151	0	3.789	0	2.559	0,1	-32,5
05- PETROLIO FINKETA	1.973	0	2.611	0	2.974	0,1	13,9
06-IND. KIMIKA INORGANIKOA	16.310	0,6	13.286	0,5	19.770	0,5	48,8
07-IND. KIMIKA ORGANIKOA	63.833	1,5	106.271	1,2	66.658	1,8	-37,3
08- MARGOAK, BERNIZAK ETA TINDUAK	3.204	0,2	5.509	0,2	6.544	0,2	18,8
09-IND. FOTOGRAFIKOA	16	0	11	0	1.496	0,0	
10-IND. PROZESU TERMIKOAK	1.196.108	29,7	1.184.887	27	1.005.124	27,8	-15,2
11-TTO. ETA ESTALDURA	7.931	0,2	3.827	0,2	2.830	0,1	-26,1
12-IND. METALEN MEKANIZATUA	397.242	23,8	459.719	16	420.976	11,6	-8,4
15- ONTZIAK ETA TRAPUAK	366.488	6	486.620	10,2	405.895	11,2	-16,6
16- BESTELAKO HONDAKINAK	183.157	4,8	177.857	4,2	207.144	5,7	16,5
18- ZERBITZU MEDIKUAK, ALBAITARITZA ZERBITZUAK...	13.248	0	476	0	171	0,0	-64,1
19-IND. HONDAKINEN TRATAMENDUKO IND.	1.017.264	22,6	986.812	29,7	1.262.043	34,9	27,9
GUZTIRA	**3.593.846**	**100**	**3.677.461**	**100**	**3.614.970**	**100,0**	**-1,7**

**** HEZ: Hondakinen Europako Zerrenda***
13 Erabilitako olioak, 14 erabilitako disolbagarriak,17 eraikuntza eta eraispena eta 20 udalekoak eta asimilagarriak kanpo daude.
Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila

III.1.14. TAULA. EAE-N SORTUTAKO HONDAKIN EZ ARRISKUTSUEN KUDEAKETA						
	2022		2023		2024	
	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK
HONDAKINAK, GUZTIRA	**3.593.846**	**100,0**	**3.677.461**	**100,0**	**3.614.970**	**100,0**
BIRZIKLATZEA+BERRERABILTZEA+KONPOSTA EGITEA	2.446.118	68,1	2.533.362	68,9	2.579.259	71,3
BALORIZAZIO ENERGETIKOA	131.136	3,6	90.262	2,5	85.776	2,4
DEUSEZTATZEA (ZABORTEGIA)	1.016.593	28,3	1.053.837	28,7	949.935	26,3
Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila						

1.6.3 Hondakin arriskutsuen kudeaketa. 2024ko datuak

Eusko Jaurlaritzako Industria, Trantsizio Energetikoa eta Jasangarritasuna Sailaren hondakin arriskutsuen estatistiken/inbentarioen arabera, hondakin bat arriskutsua da ezaugarri jakin batzuk dituenean eta, beraz, beharrezkoa da kontrol-baldintza gehiago betetzea, ekiditeko ekoizpenean eta kudeaketan osasunean edo ingurumenean kalteak sortzea.

2023tik 2024ra bitartean, hondakin arriskutsuen kopuru osoa % 6,7 handitu zen.

HEZ kodearen arabera, nabarmentzekoak dira prozesu termikoen industriako hondakinak (hondakin arriskutsu guztien % 43,7), metalen tratamendu eta estaldurako hondakinak (% 11,7) eta olio erabiliak (% 9.7).

Hondakin horien tratamenduari dagokionez, 2024an % 63,1 birziklatu edo konposta egin zen, % 36,8 zabortegira joan zen eta % 0,1 erraustu egin zen.

III.1.15. TAULA. EAE-KO HONDAKIN ARRISKUTSUEN BILAKAERA, HEZ* KODEAREN ARABERA (Tonak)							
	2022		2023		2024		ALDAKUNTZA 23/24
	GUZTIRA	% BERTIKALA	GUZTIRA	% BERTIKALA	GUZTIRA	% BERTIKALA	
01- MEATZEAK ETA HARROBIAK	0	0	14	0,0	27	0,0	93,4
02- NEKAZ., HORTIKULTURA, AKUIKULTURA...	5	0	6	0,0	4	0,0	-30,8
03-IND. ZURA ETA PAPERA	0	0	0	0,0	0	0,0	
04-IND. LARRUA ETA EHUNAK	0	0	0	0,0	0	0,0	
05- PETROLIO FINKETA	731	0,3	1.605	0,5	257	0,1	-84,0
06-IND. KIMIKA INORGANIKOA	1.983	0,7	2.134	0,7	2.767	0,8	29,7
07-IND. KIMIKA ORGANIKOA	5.791	1,5	3.965	1,2	4.411	1,4	11,3
08- MARGOAK, BERNIZAK ETA TINDUAK	7.958	1,9	7.435	2,3	7.431	2,3	-0,1
09-IND. FOTOGRAFIKOA	160	0,1	141	0,0	149	0,0	6,1
10-IND. PROZESU TERMIKOAK	148.408	42,4	139.299	42,8	142.449	43,7	2,3
11-TTO. ETA ESTALDURA	38.563	13	33.504	10,3	37.972	11,7	13,3
12-IND. METALEN MEKANIZATUA	29.875	9	27.108	8,3	25.753	7,9	-5,0
13- ERABILITAKO OLIOAK	26.247	10,5	25.664	7,9	31.666	9,7	23,4
14. ERABILITAKO DISOLBAGARRIAK	1.657	0,8	2.337	0,7	2.277	0,7	-2,5
15- ONTZIAK ETA TRAPUAK	9.689	2,9	9.429	2,9	9.894	3,0	4,9
16- BESTELAKO HONDAKINAK	15.330	4	15.890	4,9	20.962	6,4	31,9
17. ERAIKUNTZA ETA ERAISPENA	33.715	6,3	13.280	4,1	16.279	5,0	22,6
18- ZERBITZU MEDIKOAK, ALBAITARITZA-ZERBITZUAK	2.686	0,5	1.876	0,6	1.928	0,6	2,8
19-IND. HONDAKINEN TRATAMENDUKO IND.	16.137	4	15.501	4,8	15.702	4,8	1,3
20- UDALEKOAK ETA ASIMILAGARRIAK	6.085	2,1	6.169	1,9	5.863	1,8	-5,0
GUZTIRA	**345.020**	**100**	**305.358**	**94**	**325.793**	**100**	**6,7**
**** HEZ: Hondakinen Europako Zerrenda. Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila***							

III.1.16. TAULA. EAE-KO HONDAKIN ARRISKUTSUEN BILAKAERA							
HEZ	2022		2023		2024		22/24 ALD.
	GUZTIRA	% BERT.	GUZTIRA	% BERT.	GUZTIRA	% BERT.	
GUZTIRA	**345.020**	**100**	**305.358**	**100**	**325.793**	**100**	**6,7**
KUDEAKETA-MOTA							
EZABATZEA	136.112	39,5	108.895	35,7	119.867	36,8	10,1
ERRAUSTEA	396	0,1	258	0,1	191	0,1	-26,0
BIRZIKLATZEA	208.512	60,4	196.077	64,2	205.620	63,1	4,9
BALORIZAZIO ENERGETIKOA	1	0,0	127	0,0	114	0,0	
KUDEATZAILEAREN KOKAPENA							
EAE	173.702	50,3	168.380	55,1	172.805	53,0	2,6
EAEtik KANPO	171.319	49,7	136.978	44,9	152.988	47,0	11,7
Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila							

1.6.4 Hiri-hondakinen sorrera. 2023ko datuak

EINen "*Hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak*" izenekoaren datuen arabera, 2023an hiri hondakinak kudeatzen dituzten enpresek hiri hondakinen 885,3 tona jaso zituzten EAEn (eraikuntzako eta eraispeneko hondakinak zenbatu gabe-EEH), 2022an baino % 3,6 gutxiago.

Gaikako bilketaren hondakinak (EEHak sartu gabe) hondakin guztien % 38,8 izan ziren, aurreko urteetan erregistratutako ratioaren azpitik. Estatuan, ehunekoa % 23,9koa da, aurreko urteetako ratioaren gainetik.

EAEn gaika bildutako hiri-hondakinen artean bolumenarengatik papera eta kartoia nabarmendu ziren (guztien % 12,3 EEH zenbatu gabe), eta animalia- eta landare-hondakinak (% 8,6) eta beira (% 7,2) ere bai. Estatuan horiek gailentzen dira.

III.1.17. TAULA. HIRI-HONDAKINEN SORRERA (tonak)

	EAE				ESTATUA				EAE-KO % ESTATUKOAREN GAINEAN 2023
	2021	2022	2023	ALD.	2021	2022	2023	ALD.	
HONDAKIN NAHASTUAK GUZTIRA	566.812	554.280	541.740	-2,3	17.787.795	17.877.702	17.061.447	-4,6	3,2
GAIKA BILDUTAKO HONDAKINAK GUZTIRA	387.730	383.847	60.631	-6,0	5.606.205	5.772.959	5.882.827	1,9	6,1
BEREIZITA BILDUTAKO HONDAKINAK GUZTIRA (EEH eta beste batzuk gabe) (a)	370.255	364.473	343.578	-5,7	5.064.787	5.275.244	5.371.512	1,8	6,4
HONDAKINAK GUZTIRA	**954.542**	**938.127**	**902.371**	**-3,8**	**23.393.999**	**23.650.661**	**22.944.274**	**-3,0**	**3,9**
HONDAKINAK GUZTIRA (EEH eta beste batzuk gabe) (b)	**937.067**	**918.754**	**885.318**	**-3,6**	**22.852.582**	**23.152.946**	**22.432.959**	**-3,1**	**3,9**
% GAIKA BILDUTAKO HIRIKO HONDAKINAK GUZTIRA S/GUZTIRA (EEH gehitu gabe) (a/b)	**39,5**	**39,7**	**38,8**		**22,2**	**22,8**	**23,9**		

EEH eraikuntza- eta eraispen-hondakinak
Iturria: EIN. Hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak, eta geuk egina

III.1.18. TAULA. HONDAKIN-MOTAREN ETA ALDIAREN ARABERA SAILKATUTAKO HIRI-HONDAKIN BILDUAK

	EAE				ESTATUA				EAE/ESTATUA %-TAN 2023
	2022		2023		2022		2023		
	KANTITATEA (Tm)	% GUZTIZ KOAREN GAINEAN (***EEH gabe***)	KANTITATEA (Tm)	% GUZTIZ KOAREN GAINEAN (EEH gabe)	KANTITATEA (Tm)	% GUZTIZKO AREN GAINEAN (***EEH gabe***)	KANTITATEA (Tm)	% GUZTIZKOAREN GAINEAN (***EEH gabe***)	
10.1.1 ETXEKO HONDAKINAK ETA ANTZEKOAK (ETXEKOAK ETA BIDE PUBLIKOAK)	530.840	57,8	516.777	58,4	16.984.892	73,4	16.105.930	71,8	3,2
10.1.2 BOLUMEN HANDIKO ETXEKO HONDAKIN NAHASTUAK (ETXEKO TRESNAK)	23.440	2,6	24.962	2,8	892.810	3,9	955.517	4,3	2,6
06 HONDAKIN METALIKOAK	1.073	0,1	928	0,1	23.297	0,1	24.182	0,1	3,8
07.1 BEIRA-HONDAKINAK	64.246	7,0	63.628	7,2	984.888	4,3	931.188	4,2	6,8
07.2 PAPER- ETA KARTOI-HONDAKINAK	131.739	14,3	108.654	12,3	1.507.886	6,5	1.534.892	6,8	7,1
07.4 PLASTIKOEN HONDAKINAK	2.720	0,3	2.486	0,3	36.433	0,2	24.767	0,1	10,0
07.5 EGUR-HONDAKINAK	33.197	3,6	29.089	3,3	166.782	0,7	166.900	0,7	17,4
07.6 EHUN-HONDAKINAK	5.017	0,5	5.363	0,6	48.187	0,2	71.079	0,3	7,5
08.2 ETA 08.43 BOTATAKO EKIPO ELEKTRIKOAK ETA BOTATAKO EKIPAMENDU ELEKTRONIKOEN OSAGAIAK	3.206	0,3	3.149	0,4	77.099	0,3	12.375	0,1	25,4
08.41 PILEN ETA METAGAILUEN HONDAKINAK	129	0,0	146	0,0	1.926	0,0	1.999	0,0	7,3
09. ANIMALIA ETA LANDAREEN HONDAKINAK	70.860	7,7	76.469	8,6	1.466.356	6,3	1.554.169	6,9	4,9
10.21 ONTZI MISTOAK ETA BILGARRI NAHASTUAK	52.287	5,7	53.666	6,1	962.389	4,2	1.049.962	4,7	5,1
11 LOHI ARRUNTAK (LEHORRAK)	-		-		-		-		
12 HONDAKIN MINERALAK (***ERAIKUNTZA- ETA ERAISPEN-HONDAKINAK BARNE***)	19.345		17.033		496.262		510.282		3,3
18 BESTE BATZUK	28	0,0	20	0,0	1.453	0,0	1.033	0,0	1,9

HONDAKIN NAHASTUAK GUZTIRA	554.280		541.740		17.877.702		17.061.447		3,2
GAIKA BILDUTAKO HONDAKINAK GUZTIRA	383.847		360.631		5.772.959		5.882.827		6,1
BEREIZITA BILDUTAKO HONDAKINAK GUZTIRA (***EEH eta beste batzuk gabe***)	364.473		343.578		5.275.244		5.371.512		6,4
HONDAKINAK GUZTIRA	938.127		902.371		23.650.661		22.944.274		3,9
HONDAKINAK GUZTIRA (***EEH eta beste batzuk gabe***)	918.754	100,0	885.318	100,0	23.152.946	100,0	22.432.959	100,0	3,9

Iturria: EIN. Hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak, eta geuk egina

Per capita terminoetan, 2023an hiri hondakinen 398,8 kg/biztanle jaso ziren EAEn (nahastuta eta bereizita). 398,8 kg biztanleko horietatik 244 hondakin nahastuak izan ziren, eta 154,8 bereizita bildu ziren. Bestalde, banatutako bilketako 154,8 kg biztanleko, 48,9 kg paper eta kartoi bilketakoak izan ziren, eta 28,7 kg beira biltzekoak.

III.1.19. TAULA. HIRI-HONDAKINEN BILKETA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA (Kg biztanleko)

	HONDAKINAK GUZTIRA			2023			
	2021	2022	2023	HONDAKIN NAHASTUAK	PAPER- ETA KARTOI-HONDAKINAK	BEIRA-HONDAKINAK	ONTZI MISTOAK ETA BILGARRI NAHASTUAK
ESTATUA	**482,7**	**484,6**	**464,3**	**353,1**	**31,8**	**19,3**	**21,7**
ANDALUZIA	555,8	563,4	537,2	472,1	15,4	13,5	13,7
ARAGOI	432,6	421	403,3	339,1	20,7	14,9	17,4
ASTURIAS	518,6	519,4	500,1	381,1	43,6	17,1	17,7
BALEARRAK	608,2	662,1	661,4	471,8	42,8	39,3	30
KANARIAK	543,6	612,6	572,9	474,5	19,7	24,9	30,2
KANTABRIA	562,9	509,9	539,7	428,9	20,7	20,3	12,4
GAZTELA ETA LEON	454,7	435,4	449,3	372,6	19,8	21	15,6
GAZTELA-MANTXA	450,6	479,3	463,9	407,7	16,4	12,1	14,8
KATALUNIA	457,4	447,8	412,9	239,3	51,4	25,1	27,3
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	529	525,9	517,2	376,9	63	17,6	23,4
EXTREMADURA	469,6	437,5	424,7	380,1	20	9	13,9
GALIZIA	427,9	416,6	416,3	343	15,7	17,4	12,4
MADRIL	391,6	406,5	378,6	251,6	23,4	17,2	31,6
MURTZIA	559,4	521,5	504,2	454	15,7	17,4	14,3
NAFARROA	451,7	431,4	424,2	223,8	44,8	26,7	31,3
EAE	**425,1**	**415,8**	**398,8**	**244**	**48,9**	**28,7**	**24,2**
ERRIOXA	411,8	403,7	393,7	311,5	24	26,5	18,2

Iturria: EIN. Hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak

Tratamendua aztertzeko helburuarekin, eta kontuan hartuz EINek ez duela autonomia-erkidegoen araberako informaziorik ematen, Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Sailaren "*EAEko hiri-hondakinen estatistika*" erabiliko dugu.

Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen-estatistiken/inbentarioen definizioetan, hiri- edo udal-hondakinak honela definitzen dira: etxe partikularretan, saltokietan, bulegoetan eta zerbitzuetan sortutako hondakinak, bai eta arriskutsuak ez diren eta beren izaera edo konposizioagatik aurreko leku edo jardueretan sortutakoekin pareka daitezkeen guztiak ere. Hiri-hondakinak dira hauek ere: bide publikoak, inguru berdeak, aisialdi-eremuak eta hondartzak garbitzean sortutakoak; etxeetako animalien hilotzak; abandonatutako altzariak, tresnak eta ibilgailuak, eta etxeetako eraikuntza eta konponketetako obra txikietan sortutako hondakinak eta zaborrak.

Azken datuen arabera, 2024an hiri hondakinen 434 kg/biztanle kudeatu ziren EAEn. Hala, 2023tik 2024ra bitartean igoera erregistratu da, 427 kg-tik aipatutako 434 kg-ra igaro baita biztanleko.

Biztanle bakoitzeko 503 kg horietatik, 191 birziklatu egin ziren, 38 konpostari dagozkio (ongarri organikoa), 137 balorizazio energetikoa eta errausketa izan ziren; eta gainerakoak, hau da, 89, zabortegira joan ziren.

III.1.20. TAULA. EAE-N SORTUTAKO HIRI HONDAKINEN KUDEAKETA (kg/biztanleko)*				
	2022	2023	2024	DIFERENTZIA 2023-24
GUZTIA, SORTUTAKO ETA KUDEATUTAKO HIRI HONDAKINAK	**449**	**427**	**434**	**7**
BIRZIKLATZEA	150	137	141	4
KONPOSTA	38	34	36	2
BALORIZAZIO ENERGETIKOA ETA ERRAUSTEA	136	139	137	-2
ZABORTEGIAN UZTEA	76	89	90	1

Zatiek ez dute guztizkoa ematen, uste dugu errefusak eta/edo galerak daudelako.
Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila

1.7 MANUFAKTURA-ENPRESEN INGURUMENA BABESTEKO GASTUA. 2023KO DATUAK

Manufaktura-enpresek ingurumena babesteko egiten duten gastuaren azterketa "*Industriak ingurumena babesteko egiten duen gastuaren inkesta*" oinarri hartuta egiten da. Hori EINen estatistika-eragiketa da, eta "*Ingurumena babesteko jarduerei buruzko estatistikak*" deiturikoen barruan sartzen da.

Inkesta horretan, ingurumena babesteko industriaren sektoreak eginiko gastua azaltzen da, gastu arruntetan nahiz inbertsiokoetan, hain zuzen bere jardueraren ondoriozko kutsadura ekiditeko, murrizteko edo desagerrarazteko (airea kutsatzen duten emisioak, kutsadura akustikoa, hondakin-uren trataera eta sortutako hondakin solidoak, etab).

2023an EAEk 333,3 milioi euroko guztizko gastua erregistratu zuen (gastu arrunta eta inbertsioa) manufaktura-enpresen ingurumen-babesean, hau da, % 21eko igoera egon zen 2022an erregistratutakoaren aldean.

Gastua BPGd-ren ehuneko gisa neurtuta, ratioa % 0,38koa da, 2022an erregistratutakoa (% 0,34) baino handiagoa. 2022an, III.1.9 GRAFIKOAK erakusten duen bezala, EAE zazpigarren postuan dago berriro ahalegin handiena egiten duten erkidegoen rankingean.

III.1.21. TAULA. EAE-KO MANUFAKTURA-ENPRESEK INGURUMEN-BABESEAN EGINDAKO GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA								
	GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA (€)				BPGd-aren GAINEKO EHUNEKOA**			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
ESTATUA*	2.342.935.683	2.854.106.971	3.451.986.317	3.989.570.610	0,21	0,23	0,25	0,27
ANDALUZIA	338.851.189	363.352.334	497.994.303	672.079.030	0,23	0,22	0,27	0,34
ARAGOI	111.437.995	134.584.584	188.995.368	185.711.864	0,31	0,35	0,43	0,40
ASTURIAS	82.135.480	83.518.517	115.807.796	121.535.357	0,38	0,35	0,43	0,43
BALEARRAK	7.395.341	10.573.527	13.841.522	10.475.635	0,03	0,03	0,04	0,03
KANARIAK	22.975.916	21.629.620	22.896.575	34.652.350	0,06	0,05	0,05	0,06
KANTABRIA	49.662.495	60.982.602	65.271.700	69.478.396	0,38	0,43	0,42	0,42
GAZTELA ETA LEON	149.531.521	194.738.501	299.561.307	261.261.698	0,27	0,33	0,46	0,37
GAZTELA-MANTXA	142.157.892	169.103.390	173.214.069	230.359.940	0,35	0,38	0,35	0,43
KATALUNIA	535.132.291	703.519.684	817.241.763	957.260.558	0,25	0,30	0,32	0,34
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	242.336.961	326.049.729	325.519.964	387.578.379	0,23	0,28	0,25	0,28
EXTREMADURA	19.003.493	30.509.532	40.200.908	43.745.861	0,10	0,14	0,17	0,17
GALIZIA	135.398.067	158.797.722	182.128.579	217.826.475	0,23	0,25	0,25	0,28
MADRIL	104.926.692	156.584.980	116.406.654	154.032.820	0,05	0,07	0,04	0,05
MURTZIA	94.516.651	118.933.152	119.578.909	160.896.727	0,31	0,35	0,32	0,41
NAFARROA	104.989.024	111.360.106	167.403.482	123.072.398	0,55	0,53	0,72	0,49
EAE	**177.448.649**	**185.659.642**	**275.318.593**	**333.267.742**	**0,27**	**0,26**	**0,34**	**0,38**
ERRIOXA	25.036.026	24.209.349	30.597.202	26.327.358	0,31	0,28	0,31	0,25

Estatuko BPGd-aren barruan Ceuta, Melilla eta Extra-Regio biltzen dira.
Iturria: EIN - Industriak ingurumena babesteko egiten duen gastuaren inkesta, EIN - Eskualdeko kontabilitatea, eta geuk egina

III.1.9 KOADROA. ESKULANGINTZAKO ENPRESEN GASTU ARRUNTA ETA INGURUMENA BABESTEKO INBERTSIOA, BPG-AREN ARABERA CC.AA. 2023 (EHUNEKOAK)

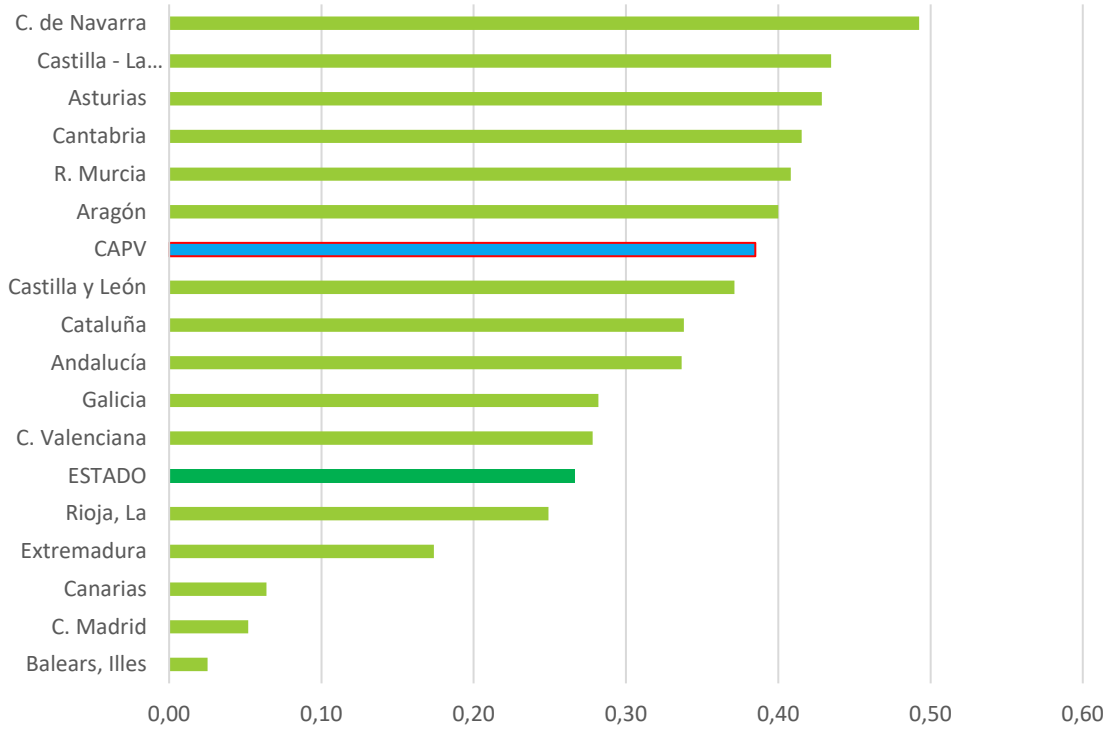

Iturria: INE eta guk egina

2 GARRAIOA

Europako Garraio Sarearen (RTE-T) eta EAEko korridore atlantikoaren egoera aurkeztu ondoren, gure erkidegoko garraio-sistemaren deskribapena egin eta garraio-eskariaren irudia erakusten da. Jarraian, Estatuko Erakunde Publikoek (AENA, ADIF, PORTUAK eta RENFE) ingeniaritza zibilean egindako esleipenei buruzko datuak aztertuko ditugu. Eta hiru garraiobide nagusien egoerari buruzko ikuspegi osatuago batekin amaitzen da: trenbidea, errepidea eta airekoa.

2.1 EUROPA BARNEKO GARRAIO SAREA (RTE-T) ETA ATLANTIKOKO KORRIDOREA EAE-N

Europako erakundeek Europa barneko garraio sarea (EBG-S / TEN-T, ingelesez) diseinatu eta garatu nahi dute, osoa eta integratua, estatu kide eta eskualde guztiak hartuko dituena, eta garraio modu guztien garapen orekaturako oinarria emango duena, sareak Europarentzat duen balio erantsia ahalik eta gehiena aprobetxatzeko. Europako Batzordeak ondorioztatu zuen EBG-S garatzeko modurik onena geruza bikoitzeko sistema bat zela, sare orokor batez eta oinarrizko sare batez osatua.

Sarearen osaera	• Azpiegitura nodalak: Hiri-nodoak, portuak, aireportuak eta salgaien terminal multimodalak (Rail-Road Terminals, RRT), hala nola JLZak (Jarduera Logistikoen Zonak), portu lehorrak eta bestelako plataforma logistikoak. • Azpiegitura linealak edo nodoen arteko loturakoak: trenbidea, errepidea, barneko bide nabigagarriak, itsasoko autobideak.
Sarearen egituraketa	• SARE OROKORRA edo osoa (COMPREHENSIVE Network), EBG-S sarearen kontzepturik zabalena da, interes komuneko elementu guztiek osatua. EBko eskualde guztietarako irisgarritasuna bermatzen du. • OINARRIZKO SAREA (CORE Network) Europar Batasuneko garraio politikaren helburuak lortzeko garrantzi estrategiko handiena duten sare orokorreko elementuek osatzen dute, eta lehentasuna ematen zaie Europar Batasunaren laguntza duten jarduerei.

Oinarrizko sarea Europa zeharkatzen duten 9 **korridorek** osatzen dute, EUROPAKO SARE BAKARRA sortuz. Iberiar penintsulatik igarotzen dira Europako 9 korridoreetatik 2, Mediterraneoko korridorea eta **Atlantikoko korridorea**.

III.2.1 GRAFIKOA. RTE-T/TEN-T KORRIDOREAK

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

Kontseiluaren presidentetzak eta Europako Parlamentuak, ondoren, sarea garatzeko **zabalkunde**-akordioak lortu dituzte. Horrela, hiru etapa ezartzen dira:

- **Oinarrizko sarea:** beranduenez, 2030eko abenduaren 31n amaituko da. Sare horrek lotzen ditu Europako korridore estrategiko nagusiak. Jarduteko lehentasun gorena da, lehenik eta behin osatu egin behar baita, eta funtsezkoa izango baita Europan ekonomia-, gizarte- eta lurralde-kohesioa bultzatzeko.
- **Oinarrizko sare zabaldua:** 2040ko abenduaren 31rako prest egon behar du.
- **Sare orokorra:** azpiegitura guztiak integratzen ditu eta Europako ardatz nagusiak eskualdeko eta tokiko sareekin lotzen ditu, 2050eko abenduaren 31rako prest egon behar du. Sare orokorrak lehendik dauden zein planifikatuta dauden azpiegiturak jasoko ditu, baita ingurumena errespetatzen duen erabilera eraginkorra eta jasangarria bermatuko duten neurriak ere.

Elkarreragingarritasun-baldintza nagusiak eta Atlantikoko korridoreak Estatuan eta EAEn duen deskribapena hurrengo grafikoetan jasotzen dira.

III.2.2 GRAFIKOA. ELKARRERAGINGARRITASUN-BETEKIZUNAK

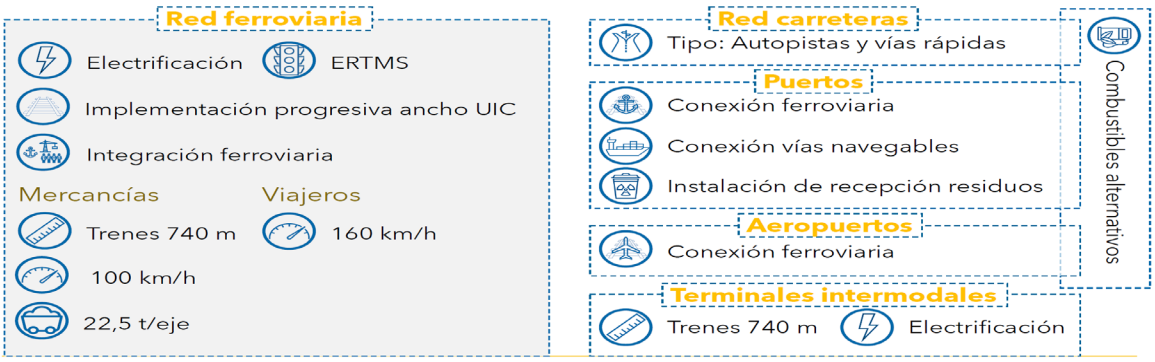

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

III.2.3 GRAFIKOA. ATLANTIKOKO KORRIDOREA ESTATUAN

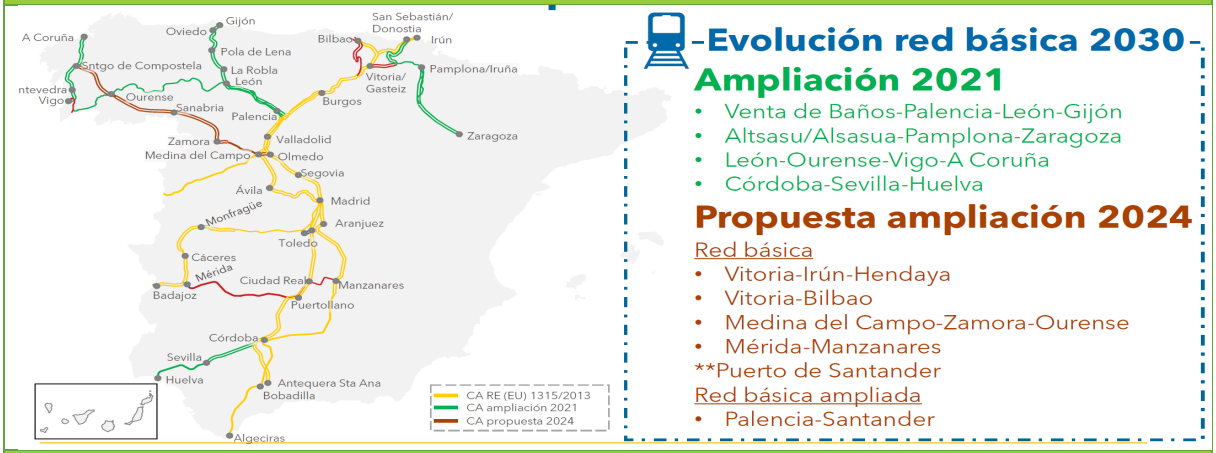

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

III.2.4 GRAFIKOA. ATLANTIKOKO KORRIDOREA ESTATUAN

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.2 EAE-KO GARRAIO-SISTEMAREN DESKRIBAPEN OROKORRA

Egoera estrategikoagatik nahiz industria-jarduera handiagatik, era guztietako trafikoen maila handienetakoa ageri duen Europako eremu bat da EAE. Errepide-sare trinkoa, trenbideak, salgaien bi itsas portu eta hiru aireportu dira barruko trafikoan nahiz kanpokoan ageri diren beharrak estaltzen saiatzen direnak, egunetik egunera osatuagoak eta kalitate handiagokoak diren zerbitzu batzuk eskainita. Ondoko taulan, garraio-sistemaren osaera ageri da, azpiegituraren titulartasuna eta operadorea kontuan izanik betiere.

III.2.1. TAULA. EUSKADIKO GARRAIO-SISTEMA

SISTEMA	AZPIEGITURA		ORGANO TITULARRA	ERAKUNDE OPERADOREA
BIDE-SISTEMA	A-1	A-1. Iparraldeko autobia (Burgos-Armiñon)	Foru Aldundiak	Garraioaren Zerbitzu Publikoaren emakidaduna / hura ematen duena Erabiltzaile partikularra
		AP-1. Gasteiz-Eibar (ordainpekoa)		
	A-8/AP-8	A-8: Kantauriko autobia (Bizkaia-Kantabria probintzia-mugaraino)		
		AP-8: Kantauriko autobidea (Irun-Bilbo, ordainpekoa) Hegoaldeko saihesbidea (Supersur) ere sartzen da (baita ordainpekoa ere)		
	AP-68. Ordainpeko EAE-Aragoiko autobidea (zero KP, Bilbon, 77,5 kilometroraino, Araba eta Burgos arteko mugan)			
	Artxandako tunelak (ordainpekoa)			
	Errei anitzeko errepidea edo arrunta	Bi autonomia-erkidegoren artean.	Foru Aldundiak	
		Eskualdekoa	Foru Aldundiak	
		Hirikoa	Udalak	
TRENBIDE-SISTEMA	Europa Barneko Sarea Penintsulako Sarea		Espainia/EAE	ADIF[13] (RENFE) ETS-RFV (Euskal Trenbide Sarea-Red Ferroviaria Vasca)[14].
	Sare metrikoa		EAE	ETS-RFV
			Estatua	ADIF
	Metro/tranbia		EAE	Bilboko metroa, ETS-RFV
	Bizkaia Zubia		Bilboko Portuko Agintaritza	Pribatua
PORTU-SISTEMA	Interes Orokorreko Portuak: Bilbo eta Pasaia		Estatua	Portuko Agintaritza
	Erkidegoko Portuak		EAE	EAE
AIREKO SISTEMA	Interes Orokorreko Aireportuak: Gasteiz, Bilbo eta Donostia		Estatua	AENA
KABLE-SISTEMA	Igogailuak eta funikularrak. Funikularren artean, Artxandako, Larreinetako, Igeldoko eta Mamarigako funikularrak daude, guztiak Bizkaian kokatuak, Igeldoko Funikularra izan ezik.		EAE	Pribatuak Publikoak
GARRAIO INTERMODALAREN SISTEMA	Garraio eta Logistika Zentroak: GGZ Gasteiz, ZAISA Irun (Gipuzkoa), APARCABISA (Bizkaia)		Partzuergo / entitate publikoak, pribatuak, mistoak	Operadore logistikoak

Iturria: Euskadiko garraioaren panoramika, Euskadiko Garraio Behatokia (EUSGABE) eta geuk egina

2.3 EAE-KO PLATAFORMA LOGISTIKOAK

Plataforma logistikoa eremu mugatua da, eta horren barruan logistikako eta salgaien banaketako jarduera guztiak egiten dituzte hainbat operadore logistikok, bai nazioarteko garraioetarako, bai garraio nazionaletarako.

[13] *ADIF, Trenbide Azpiegituren Administratzailea, Sustapen Ministerioaren menpeko enpresa-erakunde publikoa da. Trenbide azpiegituren administrazioak (trenbideak, geltokiak, salgaien terminalak, etab.) trenen zirkulazioaren kudeaketa, tren-operadoreen ahalmenaren esleipena eta azpiegitura erabiltzeagatiko kanonak hartzen ditu bere gain.*
Trenbide-jardueren gero eta espezializazio handiagoa dela eta, Sustapen Ministerioari atxikitako bi enpresa-erakunde publikotan banatu da ADIF : ADIF eta ADIF Abiadura Handia

[14] *ETS-RFV, Euskal Trenbide Sarea/Red Ferroviaria Vasca EAEren eskumeneko trenbide-azpiegituren administrazioaz arduratzen den Eusko Jaurlaritzaren erakunde publikoa da. Helburua EAEren menpekoak diren azpiegiturak eraikitzea, kontserbatzea, kudeatzea eta administratzea da.*

Monomodalak edo multimodalak diren kontuan hartuta, honelaxe sailkatzen dira: Salgaien Zentro Integratuak (SZI), Jarduera Logistikoen Zonak (JLZ) eta Portu lehorrak.

- Salgaien Zentro Integratuak (SZI): plataforma logistikoak modu bakarrean, errepidea, industria- eta kontsumo-eremu baten inguruan zerbitzua ematen dutenak.
- Jarduera logistikoen zonak (JLZ): portuetatik eta edukiontzien terminaletatik gertu daude, eta aireko garraioarekin ondo komunikatutako logistika intermodala eskaintzen dute, trenbidez edo errepidez.
- Portu lehorrak: salgaien terminal intermodala, ondo komunikatutako erreferentzia-eremu baten barruan kokatu ohi dena, gertuen dauden portuekin trenbidearen edo errepideko garraioaren bidez konektatu ahal izateko.

Koadro honetan, EAEn daudenak jasotzen dira, kokapena, tamaina eta titulartasuna deskribatuta.

III.2.2. TAULA. EAE-KO PLATAFORMA LOGISTIKOAK

	KOKAPENA	HEDADURA	TITULARTASUNA (AKZIODUNAK)
PLATAFORMA LOGISTIKO INTERMODALA, ARASUR (RIBABELLOSA, ARABA)	Hiru errepide garrantzitsu daude, N-1, A-68 eta A-1, eta hiru trenbide: • AP-1, AP-68 eta A-1erako sarbideak • Trenbide-ardatzen elkargunea ✓ Lisboa/Madril – Irun – Paris ✓ Madril - Bilbo ✓ Bartzelona - Bilbo • Forondako aireportua (20 km) • Bilboko portua (65 km) • 2021eko lehenengo astetik Bilboko Portuarekiko trenbide-konexioa du astero (horrek portu lehor bihurtzen du Arasur).	200 ha parke logistiko eta industrial	Kutxabankek, Arabako Foru Aldundiak, Eusko Jaurlaritzak, Erribera Beitiako Udalak eta Merlin Parke Logistikoek parte duten sozietatea.
GASTEIZKO GARRAIO ETA LOGISTIKAKO ZENTRO INTERMODALA, GGZ (JUNDIZ, ARABA)	Gasteizko Jundizko Enpresa Parkean • A-68, A-1, N-1 eta N-240 errepideekin zuzenean lotzen duen saihesbidetik 500 bat metrora. • Gasteiz (3 km) • Forondako aireportua (4 km) • ADIFen karga-terminala kontaktu fisikoan dago GGZrekin[15]	718.141 metro koadro (120.000 m2, biltegietarako trenbide-adarra duten lur-zati industrialak, bagoi-kamioi sarbide bikoitzarekin)	Kutxabank, Arabako Foru Aldundia, Arabako Garapen Agentzia, Arabako Merkataritza Ganbera, Eusko Jaurlaritza, Gasteizko Industria Lurra SA, GILSA; eta SEA
MUGAZ GAINDIKO PLATAFORMA LOGISTIKOA, ZAISA (IRUN, GIPUZKOA)	Irungo mugako hirian, ardatz atlantikoko funtsezko lotunea • A-8 eta A-68 autobideen ondoan • Hondarribia-Donostia eta Biarritz-Parma aireportuetatik eta Pasaiako portutik hurbil.	400.000 metro karratu	Publikoa ehuneko handi batean
BIZKAIKO GARRAIO ZENTROA, APARCABISA (ZIERBENA, BIZKAIA)	• A-8/AP-8 autobidearen oinean • Bilbotik 7 minutura • Bilboko aireportutik 5 minutura • Bilboko portutik 3 minutura.	312.560 metro karratu	Publikoa

Iturria: Geuk egina, plataformetako web-orrialdeetan oinarrituta

[15] *2025eko lehen hiruhilekoan jarri zen martxan industrialdeko estazio intermodalaren lehenengo fasea. Aurreikusi da urtean 50.000 edukiontzi mugituko dituela eta 170.000 izango direla dena funtzionatzen dagoenean. Hala, trafikoa nabarmen gutxituko da, salgai horiek errepide bidez (kamioietan) garraiatzen baitira eta tren-konboietan kargatuko dira.*
Horrek esan nahi du trenen trafikoa asko handituko dela. Zehazki, egunean 8 tren izango dira eta gaur egun 8 dira astean. Plataformaren obrak erritmo onean doaz. Bertan 740 metroko trenak egon ahalko dira banatu behar izan gabe baina, batez ere, lau bide izango ditu eta bi zabalera estandarrekoak (Frantziako mugatik haratago gehien erabiltzen dena) izango dira.
Espazio multimodal interroperagarri hori lehen terminala izango da Espainian prestatuta egongo dena bide estandarreko zabaleran Igarobide Atlantikoari konektatuz.

2.4 EAE-KO GARRAIO-ESKAERAREN IRUDIA

Garraioaren eskariaren irudia bost urtean behin egiten den azterlan bat da, eta EAEko pertsonen eta salgaien garraiobideen eskaria aztertzea du helburu. Azkena 2023an argitaratu zen, 2021eko datuekin, eta ondorio nagusiak gure Memoria Sozioekonomikoaren 2024ko edizioan jasotzen dira. Laburbilduz, komeni da honako hau gogoratzea:

- Pertsonen garraioari dagokionez:
  - ✓ Egiten diren ia desplazamendu guztiak barnekoak dira (% 97,1).
  - ✓ EAEko joan-etorrietako garraio-mota nagusia oraindik ere ibilgailu arina da (autoa, motorra eta taxia). Horiek sartze-kuotaren % 73,8 dira. Autobusa (% 14,3) eta trena (% 11,1) bigarren eta hirugarren daude, hurrenez hurren. Azkenik, kableen bidezko arraioak eta beste batzuek % 0,5 dute eta hegazkinak % 0,3.

- Salgaien garraioari dagokionez:
  - ✓ Modu-banaketari dagokionez, errepidea da gehien erabiltzen dena eta sartze-kuotarik handiena du; EAEn batez besteko egun batean mugitzen diren salgaien % 79,7 errepide bidez mugitzen dira. Itsasoa da bigarrena, guztiaren % 18,52. Trenbidearen kopurua txikia da, % 1,74, eta aire bidezko salgaien garraioa bakarrik % 0,04 da. Gainerakoak kable bidezko garraioa eta beste batzuk izango lirateke.

2.5 ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOEK EAE-N INGENIARITZA ZIBILEAN EGINDAKO ESLEIPENAK

Estatuko erakunde publikoek (AENA, ADIF eta PORTUAK eta RENFE OPERATZAILEA) EAEn egindako ingeniaritza zibileko esleipenei buruz Garraio Ministerioak argitaratutako datuek erakusten dute erakunde guztiek behera egin dutela, 2024tik 2025era. Hala, AENAkoak 8,4 milioi eurotik 5 milioi eurora igaro dira, ADIFekoak 99,8 milioi eurotik 42,5 milioi eurora, PORTUAKekoak 87,3 milioi eurotik 82,9 milioi eurora eta RENFE OPERADORAkoak 8,1 milioi eurotik 0,3 milioi eurora.

III.2.3. TAULA. ESLEIPENAK ESTATUAN ETA EAE-N INGENIARITZA ZIBILEAN, GARRAIO MINISTERIOAREN, ERAKUNDE AUTONOMOEN ETA ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOEN ALDETIK. EUROAK, MILAKOTAN

	EAE						ESTATUA			EAE/ESTATUA (%)	
	2021	2022	2023 p	2024	2025 p	ALDAK. 24/25	2023 p	2024 p	2025 p	2024 p	2025 p
MINISTERIOA, ERAKUNDE AUTONOMOAK ETA ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	110.433	105.287	61.527	166.716	116.890	-29,9	4.594.796	4.729.560	4.062.487	3,5	2,9
ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	110.433	105.287	61.527	166.716	116.890	-29,9	3.699.620	3.811.243	3.419.138	4,4	3,4
AENA	6.098	4.604	17.007	8.421	4.954	-41,2	355.971	402.299	284.764	2,1	1,7
ADIF	66.377	156.145	49.451	99.795	42.478	-57,4	3.267.672	3.475.065	3.036.670	2,9	1,4
PORTUAK	47.517	19.712	12.059	87.324	82.880	-5,1	571.148	1.044.322	684.411	8,4	12,1
RENFE OPERADOREA	3.606	2.858	1.356	8.086	282	-96,5	40.454	51.799	38.494	15,6	0,7

bb: behin-behinekoa
Iturria: Garraio Ministerioa eta geuk egina.

2.6 TRENBIDEKO GARRAIOA

2.6.1 EAEko trenbide-sarea

Trenbide-sare konbentzionalak zabalera iberikoko lineak ditu (trenbidearen zabalera: 1.668 mm), zabalera estandarra (1.435 mm) eta zabalera metrikoa (1.000 mm)[16]. Zabalera estandarra da zabalerarik ohikoena eta lehenetsita aplikatzen dena linea berri gehienetan. Zabalera iberikoko sarea eta zabalera estandarrekoa zabalera-aldaketa automatikoko sistemen bidez daude konektatuta. Zabalera mistoko lineak ere badaude (1.435/1.668 mm), hirugarren erreiko sistemaren bidez.

III.2.4. TAULA. EAE-KO LINEEN ADIBIDEAK, BIDE-ZABALERAREN ARABERA

ZABALERA IBERIKOA (RENFE)	Bidaiariak	Aldiriko lineak: C1 Bilbo-Santurtzi C2 Bilbo-Muskiz C3 Bilbo-Urduña C1 Irun-Brinkola Alsasua-Gasteiz-Miranda
	Salgaiak	Miranda Ebro - Urduña
ZABALERA ESTANDARRA	Bidaiariak	Abiadura handiko sarea (Euskal Y-a)
	Salgaiak	
ZABALERA METRIKOA (LEHEN FEVE)	Mistoa	La Robla Bilbo (Concordia)-León
	Bidaiariak	Bilbo (Concordia)-Basurtu
	Salgaiak	Basurtu - Ariz adarra

Iturria: Guk egindakoa

Trafikoari dagokionez, sarearen zatirik handiena trafiko mistoko lineek osatzen dute (salgaiak eta bidaiariak).

2024an Espainia-Euskadi Transferentzien Batzorde Mistoak onetsi zuen Euskadira transferitzea Renfeko aldirietako trenen gaineko eskumenak (2024ko apirilaren 19ko EHAA). **2025eko urtarriletik, Eusko Jaurlaritzak Bilboko C-1, C-2 eta C-3 lineak[17], Donostiako C-1 linea[18] eta Bilboko zabalera metrikoko C4F linea kudeatzen ditu.** RENFEk trenak erabiltzen jarraituko duen arren, Eusko Jaurlaritzak funtsezko eskumenak hartzen ditu bere gain, hala nola tarifa-politika, ikuskapena eta erabiltzaileen eskubideen erregulazioa.

2025. urtea trantsiziokoa izango da, eta aldaketa esanguratsuak izango ditu; aipagarrienen artean:

- Aiaraldea eta Bilbo arteko C3 linearen berrantolaketa[19], maiztasunak handituz eta bidaia denborak murriztuz, geldialdi mugatuekin, kasu batzuetan.
- Araban, Eusko Jaurlaritzak eta RENFEk Gasteiz-Miranda zerbitzua jarri dute martxan 2025eko maiatzetik. Halaber, gaur egun Gasteizen amaitzen diren ibilbideak luzatzea aurreikusten da, Arabako Lautada osoa hartzeko.

Bestalde, Transferentzien Batzorde Mistoaren akordioak Bilboko portura sartzeko lineen transferentziak aipatzen ditu, etorkizunean hegoaldeko trenbide-saihesbideak ordezkatuko dituenak. Saihesbidea amaitu eta zerbitzuan jarri ondoren egingo da eskualdaketa, eta une horretan entregatuko eta ustiatuko dira lineak: “Bilbo Abando-Santurtzi”, “Desertu Barakaldo-Muskiz” eta “Bilbo Merkantziak-Santurtzi”.

Horrenbestez:

- Adif-Administrador de Infraestructuras Ferroviarias; distantzia ertaineko eta ibilbide luzeko zerbitzuetako azpiegiturak kudeatzen ditu penintsularantz eta Renfeko aldirietako zenbait zerbitzu ere bai.
- ETS-RFVk (Euskal Trenbide Sarea-Red Ferroviaria Vasca) kudeatzen ditu aurretik aipatutako aldiriko lineak, Bilbo-Donostia-Hendaia linea (Bilboko Metroaren 3. linea eta Donostia-Hendaia arteko tartea,

[16] *Bide zabaleko trenbideak dira estandarra baino zabalera handiagoa dutenak, hala nola zabalera iberikoa; eta bide estukoak dira estandarra baino zabalera txikiagoa dutenak, adibidez, zabalera metrikoa.*
Zabalera metrikoko sarea kantauriar erlaitzetik eta Murtziatik igarotzen diren hiriarteko lineen multzo batek osatzen du. Linea horietan bidaiarien eta salgaien trenak ibiltzen dira, Madrilgo Cercedilla-Cotos linearen ondoan (bidaiarientzat bakarrik).

[17] *C-1 (Bilbo Abando-Barakaldo-Santurtzi), C-2 (Bilbo Abando-Barakaldo-Muskiz) eta C-3 (Bilbo Abando-Laudio-Urduña).*

[18] *C-1 (Irun-Donostia-Tolosa-Brinkola).*

[19] *Aiaraldeak udalerri hauek hartzen ditu: Artziniega, Aiara, Laudio, Amurrio eta Okondo.*

Topo izenarekin ezagutzen dena, barne), Txorierriko linea eta Zornotza-Bermeo adarra. Larreinetako funikularra eta Urolaren adar zaharra ere ETS-RFVren ondarearen parte dira; gaur egun, Trenbidearen Euskal Museoko lurrunezko tren turistikoa baino ez da ibiltzen Azpeitia - Lasao tartean. ETSk kudeatzen duen azpiegiturari dagokionez, linearik luzeena hau da: Bilbao-Donostia-Hendaia.

- Bestalde, Zubi Esekiaren (Bizkaiko Zubia) jardueraren kudeaketa honako sozietate honen erantzukizuna da: "Transbordador de Vizcaya SL".

2.6.2 Trenbide-sareari buruzko datuak 2024ko datuak

Garraio Ministerioaren "Estatistika urtekariaren" arabera, 2024an EAEko trenbide sarea 549,44 kilometroko trenbideak osatzen zuen. Horietatik 517,43 elektrifikatuta zeuden (% 94,2).

Bideen 517,43 km horietatik % 64,7 ADIFenak dira (eta ADIF ALTA VELOCIDADenak). 2024an hark kudeatzen zituen distantzia ertaineko eta penintsularanzko ibilbide luzeko zerbitzuei lotutako azpiegiturak eta Bizkaiko eta Gipuzkoako aldirietako zerbitzuak (kudeaketaren transferentzia 2025ean egiten da).. Gainerako % 35,3a Euskal Trenbide Sarea-ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne).

Elektrifikazioari dagokionez, ETSk kudeatzen duen sarearen zatirik handiena elektrifikatuta zegoen 2024an; elektrifikatu gabea Urolako (Azpeitia – Lasao) trenari eta Larreinetako funikularrari eta Ariz-Basurtu eta Irauregi-Barakaldo tarteei dagokie.

III.2.5. TAULA. TRENBIDE KM-A EAE-N.

		2023				2024			
		GUZTIRA	ADIF	ADIF ALTA VELOCIDAD	EUSKOTREN ETS	**GUZTIRA**	ADIF	ADIF ALTA VELOCIDAD	EUSKOTREN ETS
LINEAREN LUZERA (KM)	**GUZTIRA**	**549,4**	**334,2**	**26,7**	**188,6**	**549,4**	**334,1**	**26,7**	**188,6**
	ELEKTRIFIKATU GABE	**32,0**	26,0	0,0	6,1	**32,0**	25,9	0,0	6,1
	ELEKTRIFIKATUTA	**517,4**	308,2	26,7	182,5	**517,4**	308,2	26,7	182,5
	BIDE BAKARRA	**254,4**	127,9	3,6	123,0	**254,5**	127,9	3,6	123,0
	BIDE BIKOITZA	**295,0**	206,2	23,2	65,6	**295,0**	206,2	23,2	65,6
BIDEAREN ZABALERA (KM)	UIC	**1,8**	0,0	1,8		**1,8**	0,0	1,8	
	ZABALERA IBERIKOA	**299,9**	274,9	25,0		**299,8**	274,9	24,9	
	GAINERAKOAK*	**247,8**	59,2	0,0	188,6	**247,8**	59,2	0,0	188,6

**** Barne hartzen ditu zabalera metrikoa, zabalera mistoa, yarda ingelesa eta bide industrialaren zabalera.***
Iturria: Garraio Ministerioaren Urtekari estatistikoa eta geuk egina

2.6.3 EAEko trenbide-sarean egin beharreko jarduketak, Atlantikoko korridorearen esparruan. 2018-2030

Ondorengo taulan, Atlantikoko korridorearen esparruan 2018-2030 aldian euskal trenbide-sarean garatu diren eta garatzeko dauden jardueren multzoa jasotzen da, Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren Ordezkariaren Bulegoaren informazioaren arabera.

Horietako bakoitzaren xehetasuna hurrengo ataletan aztertzen da.

III.2.5 GRAFIKOA. EUSKAL TRENBIDE SAREKO JARDUKETAK. 2018-2030

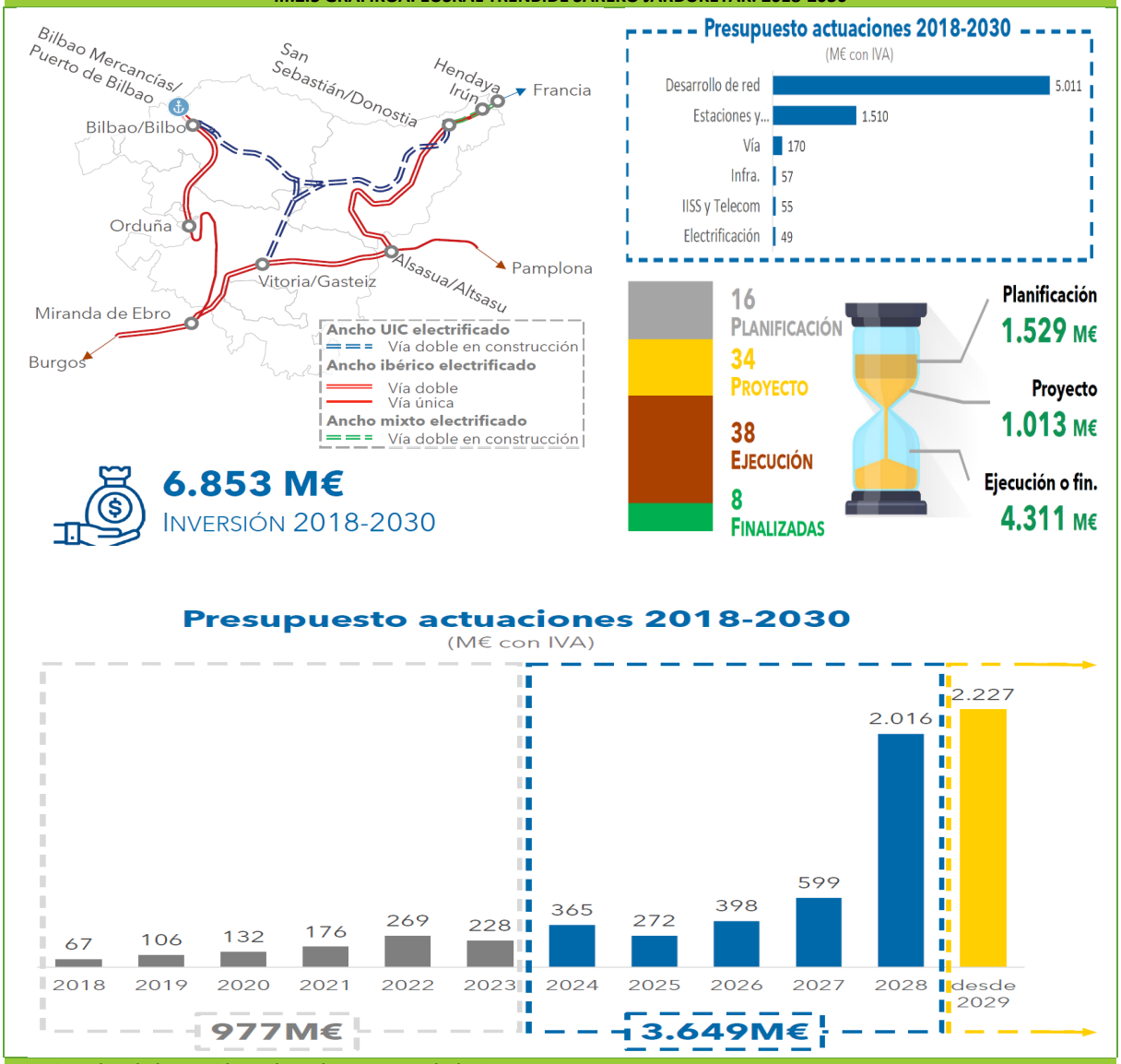

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.4 Euskal Y-a eta Burgos-Gasteizeko LAVerako sarbidea

"Euskal Y"-a EAEko trenbide-proiektu nagusia da Atlantikoko korridorearen barruan, eta Gasteiz, Bilbo eta Donostia lotuko dituen abiadura handiko trenbide linea izango da. Gainera, Frantziako mugarekin (Irunekin) lotuko du. Trazadura Europako zabalera estandarrean diseinatuta dago, eta ERTMS seinaleztapen-sistemak eta elektrifikazio osoa ditu, Europa barneko sarearekiko erabateko elkarreragingarritasuna bermatuz.

Gipuzkoako adarraren plataforma (Bergara-Donostia lotunea), zeina Eusko Jaurlaritzak eraiki baitzuen kupoaren kontura Estatuak finantzatuta, osatuta dago dagoeneko.

Adif alta velocidad prentsa-oharren arabera, Gasteiz-Bilbo-Donostia/Donostia-Frantziako muga Atlantikoko korridorearen ardatz estrategikoaren fase berriak bultzatu dira, Gasteiz-Bilbo adarraren plataforma osatzen den bitartean. Hamalau zati amaituta daude, eta aurrera egiten ari da gainerako bostak osatzeko, horien artean, Bergarako lotuneko sei zatietatik hiru.

Hauek dira Adif AVk 2025ean Euskal Y-an abian jarritako fase berriak:

- Euskal Y osoa **elektrifikatzeko kontratua** esleitu du.
- Bizkaiko hiriburura **sartzeko** eta Bilbao Abandoko geltokia birmoldatzeko **proiektuak** lantzen ari dira. Halaber, trenbidea integratzeko obren lehen fasea **eraikitzeko proiektua** idazteko agindu da, abiadura handia Gasteizera iristea aurreratzeko.
- **Astigarraga-Irun tartean (19 km) hirugarren erreia hedatzen** aurrera egin da, zabalera iberikoko eta zabalera estandarreko zirkulazioetara egokitzeko mugaraino, eta, aldi berean, Irungo geltokia eraldatu eta handitu da, obren lehen fasea amaitu ondoren, instalazioen zati bat zerbitzuan jarrita.
- **Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatu dira Astigarragako geltoki berria (eraikitzen hasita) eta Arkautiko trenbide-lotunea eraikitzeko**, Gasteizen integratzeko. Euskal Y-a + Burgos-Gasteiz abiadura handiko trenbide linearako sarbidea.

III.2.6 GRAFIKOA. EUSKAL Y-A + BURGOS- GASTEIZKO ABIADURA HANDIKO TRENBIDEAREN SARBIDEA. 2018-2030

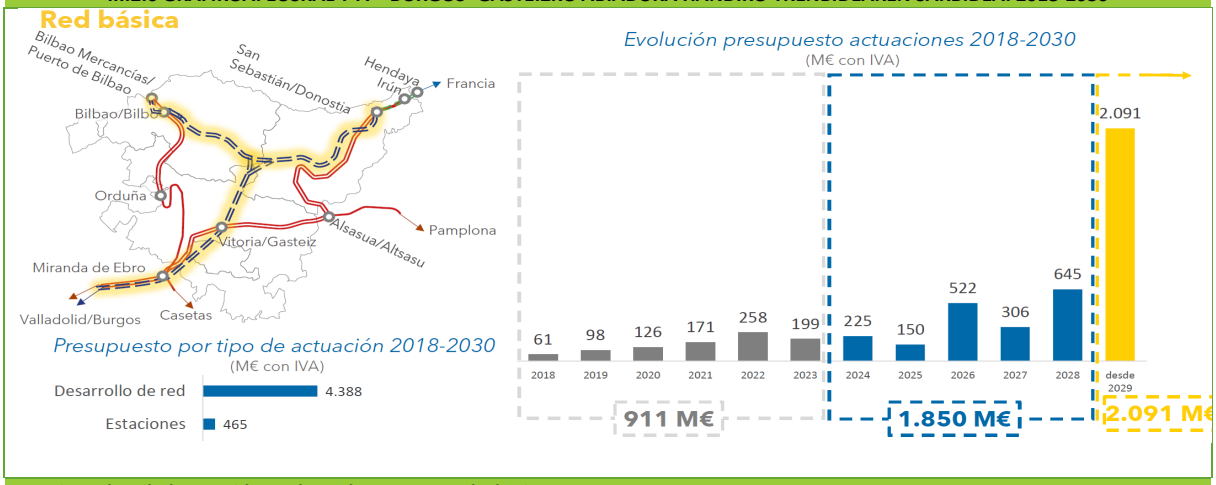

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.5 Burgos-Gasteiz abiadura handiko trenbide linea

Burgos-Gasteiz abiadura handiko linea Atlantikoko Korridorearen Oinarrizko Sarearen parte da, eta funtsezkoa da penintsulako erdialdearen eta EAEren arteko abiadura handiko konexioa osatzeko.

Burgos-Gasteiz abiadura handiko trenbide lineak (96,6 km) zabalera estandarreko trenbide bikoitzeko linea berri bat eta bide bakarreko baipas bat hedatzea dakar Miranda de Ebron (11,2 km). Aurreikusitako inbertsioa 2.477 milioi eurokoa da, eta amaitzeko epea 2030-2032 artekoa.

Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren Ordezkariaren Bulegoaren informazioaren arabera, Adif AV aurrera doa Burgos-Gasteiz abiadura handiko trenbide linearen garapenean;

III.2.7.A GRAFIKOA. BURGOS-GASTEIZ ABIADURA HANDIKO TRENBIDE LINEA

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

izan ere, dagoeneko martxan daude plataformaren eraikuntza egituratu den zazpi tarteetatik lau, gainerako hiruren idazketa eta lizitazioa amaitzen den bitartean.

III.2.8 GRAFIKOA. BURGOS-GASTEIZ ABIADURA HANDIKO TRENBIDE LINEA. XEHETASUNA

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.6 Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidea

Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidea Atlantikoko korridorearen jarduera estrategikoa da, Bilboko porturako trenbide-irisgarritasuna hobetzeko eta metropoli-ingurunean salgaien trafikoa optimizatzeko.

2017an, Sustapen Ministerioak, ADIFek eta Eusko Jaurlaritzak hitzarmen bat sinatu zuten hegoaldeko trenbide-saihesbidearen proiektuak eta obrak bi fasetan egiteko. I. fasea 2023ko azaroan onartu zen (informazio azterketa bat eta ingurumen inpaktuaren adierazpen formulatu bat ditu), eta, II. faseari dagokionez, informazio azterketa idazten ari da.

III.2.9 GRAFIKOA. BILBOKO TRENBIDEAREN HEGOALDEKO SAIHESBIDEA

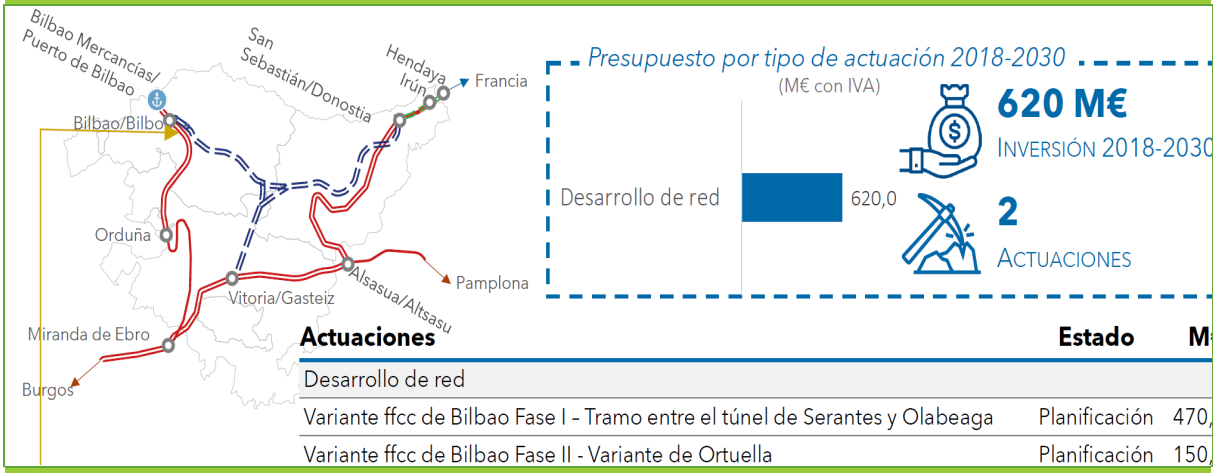

Actuaciones	Estado	M
Desarrollo de red		
Variante ffcc de Bilbao Fase I - Tramo entre el túnel de Serantes y Olabeaga	Planificación	470,
Variante ffcc de Bilbao Fase II - Variante de Ortuella	Planificación	150,

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.7 Miranda-Gasteiz-Donostia-Irun-Hendaia (L100)

Miranda–Gasteiz–Altsasu–Donostia–Irun–Hendaia trenbide-ardatza Atlantikoko Korridorearen Oinarrizko Sarearen eta Oinarrizko Sare Zabalduaren barruan dago, eta Espainia eta Frantzia lotzeko korridore nagusia da. Aurreikusitako jarduerak honako hauetan zentratzen dira: dagoen azpiegitura osorik modernizatzea, Europako zabalera estandarrera pixkanaka egokitzea, elektrifikazioa eta ERTMS sistema trazadura osoan ezartzea.

Hobekuntza horiei esker, linearen gaitasuna eta fidagarritasuna handitu ahal izango dira, salgaiak Kantauriko portuetara garraiatu ahal izango dira eta Frantziako trenbide-sarearekiko elkarreragingarritasuna erraztu ahal izango da. Horrela, Atlantikoko Korridorearen Europaranzko jarraitutasuna indartzen da, Euskadi iberiar penintsula eta kontinentea lotzeko ardatz estrategiko gisa sendotuz.

III.2.10 GRAFIKOA. MIRANDA-GASTEIZ-KATALUNIA-DONOSTIA-IRUN-HENDAIA (L100)

Actuaciones 2018-2030	Estado	M€
Estaciones y terminales		
Edificio viajeros estación de Irún	Ejecución	84,0
Remodelación y adaptación de estándares europeos centro logístico Júndiz	Ejecución	37,8
•••	•••	•••
Vía		
Implantación de ancho estándar tramo Astigarra-Irún	Ejecución	86,0
Implantación de ancho estándar en la estación de Irún	Redacción	49,3
•••	•••	•••

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.8 Bilbo -Castejon

Bilbo-Castejon trenbide-ardatza Atlantikoko Korridorearen Oinarrizko Sare Zabalduaren parte da, eta korridore estrategikoa da EAE eta Ebroko bailara Europa barneko gainerako sarearekin lotzeko. Aurreikusitako jarduketak azpiegitura eta bidea modernizatzera, trazaduraren gaitasuna eta fidagarritasuna hobetzera, seinaleztapen- eta kontrol-sistema aurreratuak (ERTMS) ezartzera eta egiteke dauden tarteen elektrifikazio osora bideratuta daude.

Korridore horrek erraztu egiten du Bilboko eta Pasaiako portuetatik datozen salgaien trafikoa Ebroko ardatzarekin eta Zaragozako nodo logistikoarekin integratzea, trenbideko garraioaren lehiakortasuna eta Europa barneko Garraio Sarearen (TEN-T) barruan duen zeregina indartuz.

III.2.11 GRAFIKOA. MIRANDA-GASTEIZ-KATALUNIA-DONOSTIA-IRUN-HENDAIA (L100)

Iturria. Atlantikoko Korridorerako Gobernuaren ordezkariaren txostena. 2026-02-26

2.6.9 EBn abiadura handiaren garapena bizkortzeko Europako Batzordearen plan integrala. 2040

2025eko azaroan, Europako Batzordeak plan integral bat aurkeztu zuen EB osoan abiadura handiko trenaren garapena bizkortzeko, bidaiariei bidaia denbora nabarmen murriztuak eskainiz. Tren zerbitzu azkar, eroso, seguru eta fidagarriak sustatzean, planak EBren bi helburuak babesten ditu: 2050erako karbonoan neutral bihurtzea eta Europaren lehiakortasun globala indartzea.

RTE-Tan oinarrituta, planak tren bidaia askoren iraupena erdira murrizteko anbizioa ezartzen du. Adibidez, 2030erako, Berlindik Kopenhagera bidaiatu ahal izango da lau ordutan, eta ez zazpi ordutan. 2035erako, Sofia eta Atenas sei ordura baino ez dira egongo, eta mugaz gaindiko konexio berriek Baltikoko herrialdeak lotuko dituzte, eta bidaiariei Paristik Lisboara joateko aukera emango diete, Madriletik.

III.2.12 GRAFIKOA. TRENBIDE KONEXIOAK EUROPAN ETA BIDAIA DENBORAK

Iturria: Europako Batzordea.

2.6.10 Portuko trenbide-trafikoa: jatorria edo helmuga portuetan duten salgaien trafikoa. 2024ko datuak

Espainiako Trenbidearen Behatokiaren (OFE) 2024ko txostenaren arabera[20], portuko trenbide-trafiko gisa, portuetan trenbidetik ontziratutako eta lehorreratutako salgaiak aipatzen dira, tonatan adierazita.

2023tik 2024ra bitartean trafikoa % 14,3 jaitsi da Bilboko Portuan, Estatuko portu guztietan izandako

III.2.6. TAULA. BILBOKO PORTUKO ETA PASAIAKO PORTUKO TRENBIDE-TRAFIKOA

	BILBOKO PORTUA		PASAIAKO PORTUA		OROKORRA, GUZTIRA
	SALGAIEN BOLUMENA, MILIOIKA TONATAN	GUZTIZKOAREN GAINEKO KUOTA	SALGAIEN BOLUMENA, MILIOIKA TONATAN	GUZTIZKOAREN GAINEKO KUOTA	
2021	1.736.829	14,64	179.340	1,51	11.864.071
2022	1.486.991	11,53	EZ DAGO LEHEN 10EN ARTEAN		12.895.179
2023	1.458.479	11,94	258.054	2,11	12.212.324
2024	1.249.334	10,80	193.273	1,67	11.568.889
23/24 ALD.	-14,3		-25,1		-5,3

Iturria: Espainiako Trenbidearen Behatokia

[20] *Espainiako Trenbidearen Behatokia (OFE) Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioaren eginkizunen parte da, beharrezko sektore-azterlanak, koiuntura-txostenak eta garraio-zerbitzuen eta dagozkien kudeaketa-organoen funtzionamenduaren analisia programatu, zuzendu eta koordinatzeari dagokionez. Ministerio-eginkizun horiek Estatistika Plan Nazionalari eta dagozkion urteko programei egiten dieten ekarpenaren baitan daude.*

% 5,3ko jaitsiera baino gehiago. Pasaiako portuko jaitsiera % 25,1ekoa izan zen.

Lehenengo hamar portu-agintaritzetan erregistratutako trafikoa guztizkoaren % 94,9 da. Ranking horren barruan, hauek dira lehenengo bost agintariak: Bartzelona (3,60 milioi tona; +% 7 2023arekin alderatuta); Valentzia (2,99 milioi tona; -% 5,1); Bilbo (1,25 milioi tona; -% 14,3); Santander (0,97 milioi tona; +% 1,1) eta Gijon (0,58 milioi tona; -% 31,8 2023arekin alderatuta).

III.2.13 GRAFIKOA. PORTUKO TRENBIDE-SALGAIAK PORTU AGINTARITZEN ARABERA 2024

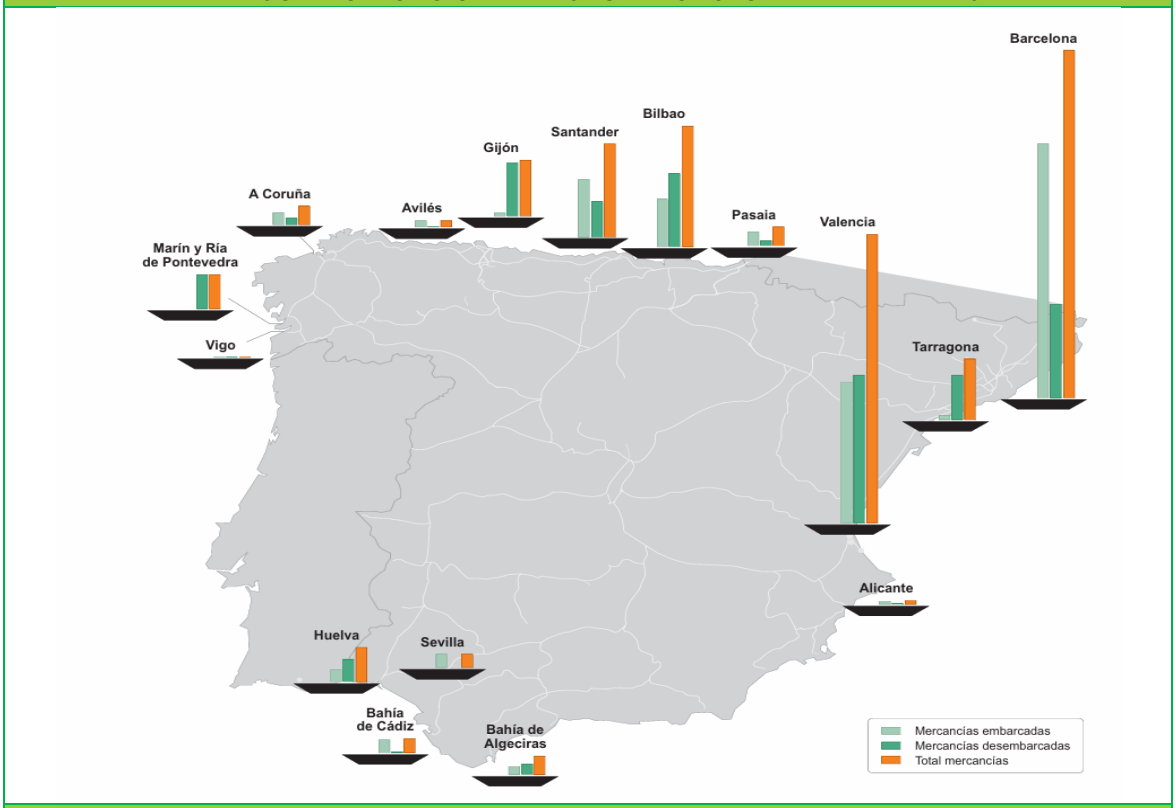

Iturria. Espainiako Trenbidearen Behatokia

Portuko trenbide-trafikoaren merkatu-kuota salgaien guztizkoaren gainean

Egungo garraio-politikak, eskala desberdinetan, intermodalitatean oinarritzen dira, hau da, garraiobideen erabilera eraginkorrenean. Erreferentziazko esparru horretan, portuko trenbide-garraioak merkatu-kuota handiagoa eskuratu beharko luke.

Hala ere, eremu komunitarioan, non bide nabigagarrietako garraioaren kuota ere irudikatzen den, kuota % 17,1etik % 16,9ra jaitsi da 2023tik 2024ra bitartean, Estatuan % 3,18tik % 2,97ra, Bilboko Portuan % 4,76tik % 3,87ra eta Pasaiako Portuan % 7,52tik % 5,79ra.

III.2.7 TAULA. PORTUKO TRENBIDEKO MERKATUKO KUOTAK (%) 2015-2024

	2021	2022	2023	2024
BILBO	6,04	4,84	4,76	3,87
PASAIA	5,14	6,27	7,52	5,79
ESTATUA	---	3,3	3,18	2,97
EB	-	17,1	17,1	16,9

Iturria. Espainiako Trenbidearen Behatokia

Estatuko kuotarik handienak Santanderreko Portu Agintaritzan daude (% 14,14), ondoren Marín eta Ría de Pontevedran (% 13,93), Bartzelonan (% 8,41), Valentzian (% 6,48) eta bosgarrenik Pasaian (% 5,79).

Banaketa modalaren emaitzek adierazten dute EBn dauden oreka modalaren balioak lortzetik urrun gaudela. Zifrei eutsiz, Estatuan salgaien errepideko garraioaren merkatu-kuota % 96 baino handiagoa da 2020tik.

2.7 ERREPIDEKO GARRAIOA

2.7.1 Azpiegitura: errepide-sarea 2024ko datuak

Errepideak, beren ezaugarriak direla eta, honela sailkatzen dira: autobideak, autobiak, errei anitzeko errepideak eta errepide arruntak (37/2015 Legea, Errepideei buruzkoa).

a) Autobideak ezaugarri hauek dituzten errepideak dira: aldameneko jabetzak autobideetara ez sartzea; beste komunikazio-bide edo bide-zor batetik ere ez gurutzatzea, ezta maila berean gurutzatzea ere; eta zirkulazioaren noranzko bakoitzerako galtzada desberdinak izatea, zirkulaziorako ez den lur-zerrenda baten bidez edo, salbuespenezko kasuetan, beste bide batzuen bidez bereizita, salbu eta puntu berezietan edo aldi baterako.
b) Autobiak dira autobideen betekizun guztiak betetzen ez dituzten errepideak, galtzada bereiziak dituztenak zirkulazioaren noranzko bakoitzerako eta mugakide diren jabetzetara eta jabetzetatik sartzeko mugak dituztenak, eta gurutzagunerik ez dutenak.
c) Errei anitzeko errepideak dira, autobide edo autobia izan gabe ere, noranzko bakoitzean gutxienez bi errei dituztenak, noranzko horietatik bereizita edo mugatuta daudenak, eta sestran sarbideak edo bidegurutzeak izan ditzaketenak[21].
d) Errepide arruntak dira aurrekoen ezaugarriak betetzen ez dituztenak.

Titulartasunari dagokionez, nahiz eta Espainiako Konstituzioak Estatuaren esku uzten duen erkidego baten baino gehiagoren lurraldetik igarotzen diren trenbideen eta lurreko garraioen gaineko eskumen esklusiboa, irailaren 26ko 2769/1980 Errege Dekretuaren bidez eskualdatu zitzaizkion EAEri errepideen alorreko eginkizunak eta zerbitzuak, eta abenduaren 3ko 174/2018 Dekretuaren bidez zabaldu egin ziren EAEri eskualdatutako eginkizunak eta zerbitzuak; beraz, EAEko erakunde guztiak dira EAEko errepideen titularrak. Zehazkiago, 2019az geroztik, bide-azpiegituren titulartasuna lurralde bakoitzeko foru-aldundiena da soil-soilik.

Garraio Ministerioaren 2022ko Urtekari estatistikoan argitaratutako datuen arabera, EAEko errepide-sareak azalerako errepide-dentsitatea Espainiakoa baino handiagoa du (errepideen 0,57 eta 0,33 km azalerako km^2 bakoitzeko), nahiz eta dentsitate txikiagoa izan biztanleko (1,85 km errepide 1.000 biztanleko; Espainian, 3,41 km errepide 1.000 biztanleko). % 15,3 baino gehiago edukiera handiko bideek osatzen dute (% 10,7 Espainian), eta ordainpeko autobideak dira edukiera handiko bideen % 39,8 (Espainian, berriz, % 10,2).

Gainera, ikus daitekeenez, Estatuan bidesaria duten autobideek ahalmen handiko bide guztiekiko duten proportzioak beheranzko joera du, baina EAEn egonkor jarraitzen du.

III.2.8. TAULA. ERREPIDE-SAREAREN INDIZEEN BILAKAERA

	EAE			ESTATUA	
	2022	2023	2024	2023	2024
Km errepide	4.122	4.120	4.115	165.705	165.832
Biztanleak	2.205.826	2.216.302	2.227.684	48.085.361	48.619.695
Sare osoa (km) / azalera	0,57	0,57	0,57	0,33	0,33
Sare osoa (km) / 1.000 biztanle	1,87	1,86	1,85	3,45	3,41

Iturria: Garraio Ministerioaren Urtekari estatistikoa, EIN, eta geuk egina

[21] *Errepide horietako erreiak zenbatzean, ez dira kontuan hartuko errei gehigarriak, itxaroteko erreiak, txirikorda-erreiak eta abiadura-aldaketako erreiak.*

III.2.9. TAULA. ERREPIDE-SAREA BIDE-MOTAREN ETA ALDIAREN ARABERA. (Km) (1)(2)					
	2020	2021	2022	2023	2024
ESTATUA					
Errepideen km guztira	165.773	165.935	166.000	165.346	165.832
Bide arruntak (galtzada batekoak)	148.331	148.370	148.340	148.039	148.141
Edukiera handiko bideak guztira	17.442	17.565	17.660	17.307	17.691
Bidesaria duten autobideak	2.530	2.039	1.809	2.028	1.806
Autobiak eta autobide libreak	13.222	13.786	14.047	13.858	13.984
Errei anitzeko errepideak (2)	1.690	1.740	1.804	1.780	1.902
Edukiera handiko bideak / guztira (%)	**10,5**	**10,6**	**10,6**	**10,5**	**10,7**
Bidesaria duten autobideak / edukiera handiko bideak (%)	**14,5**	**11,6**	**10,2**	**11,7**	**10,2**
EAE					
Errepideen km guztira	4.137	4.133	4.122	4.120	4.115
Bide arruntak (galtzada batekoak)	3.508	3.505	3.494	3.491	3.485
Edukiera handiko bideak guztira	629	628	628	629	630
Bidesaria duten autobideak	249	249	249	251	251
Autobiak	250	250	251	251	251
Errei anitzeko errepideak (2)	129	129	129	129	129
Edukiera handiko bideak / guztira (%)	**15,2**	**15,2**	**15,2**	**15,3**	**15,3**
Bidesaria duten autobideak / edukiera handiko bideak (%)	**39,6**	**39,6**	**39,6**	**39,9**	**39,8**

(1) Zifra biribilduak, azpimultzoak ez dira zehazki batzen
(2) 2015az geroztik, galtzada bikoitzeko errepideen definizioa aldatu da, eta errei anitzeko errepide deitzen zaie (37/2015 Legea, irailaren 29koa, Errepideei buruzkoa). Errepide horiek edukiera handiko errepideetan sartzen dira. Nazioarteko egoerarekin alderatzeko, ordainpeko autobideak, autobide libreak eta autobiak soilik hartzen dira halako errepidetzat.
Iturria: Garraio Ministerioaren Urtekari estatistikoa eta geuk egina

2.7.2 Salgaien errepideko garraioa 2024ko eta 2025eko datuak

Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioaren datuek erakusten dute EAEn jatorria edo helmuga duten salgaien bolumena (nazioarteko pasoko trafikoa alde batera utzita) 109 milioi Tm-koa izan zela 2025ean, hau da, % 5,2ko igoera 2024arekin alderatuta. % 47 eskualde barruko trafikoa da (EAE barruan), % 46,6 eskualde artekoa eta % 6,4 nazioartekoa. Igoera eskualde barruko joan-etorrietan garraiatutako salgaien bolumenean izandako hazkundeagatik gertatu da (% 14,2).

III.2.10. TAULA. TONA GARRAIATUAK, JOAN-ETORRI MOTAREN ARABERA, ABIAPUNTUA EDO HELMUGA EAE-N DUTENAK MILA Tm								
		2021	2022	2023	2024	2025	% BERTIKALA 2025	ALD. 2024/25
GUZTIRA		**105.179**	**105.007**	**103.363**	**103.585**	**108.988**	**100,0**	**5,2**
ESKUALDE BARRUKOA (EAE barruan)	**GUZTIRA**	**47.544**	**47.829**	**46.459**	**44.871**	**51.256**	**47,0**	**14,2**
	UDAL BARRUKOA	10.402	8.310	7.704	7.666	12.198	11,2	59,1
	UDAL ARTEKOA	37.142	39.520	38.755	37.205	39.058	35,8	5,0
ESKUALDE ARTEKOA (AUTONOMIA-ERKIDEGOEN artean)	**GUZTIRA**	**50.569**	**50.468**	**50.151**	**51.428**	**50.765**	**46,6**	**-1,3**
	JASOTAKOA	27.182	24.143	23.453	25.383	24.401	22,4	-3,9
	BIDALITAKOA	23.387	26.325	26.698	26.045	26.363	24,2	1,2
NAZIOARTEKOA	**GUZTIRA**	**7.065**	**6.710**	**6.753**	**7.286**	**6.967**	**6,4**	**-4,4**
	JASOTAKOA	3.447	3.098	3.437	3.647	3.094	2,8	-15,2
	BIDALITAKOA	3.618	3.612	3.316	3.639	3.873	3,6	6,4

Iturria: Garraio Ministerioa. Datu-basea eta geuk egina

Aurreko zifretan sakonduz eta Autonomia Erkidegoen arteko trafikoari buruz argitaratutako azken datuen arabera (2024koak), III.2.11 taulak eta III.2.14 grafikoak erakusten duten bezala, Gaztela eta Leon, Kantabria eta Nafarroa dira euskal ekonomiaren merkataritza-bazkide nagusiak. Lehenik eta behin, Gaztela eta Leon dago. Izan ere, Euskadik 10,5 milioi tona baino gehiago trukatzen ditu erkidego horrekin, hau da, trafiko osoaren % 10,9ko partaidetza dakar. Bigarrenik Nafarroa dago 9,1 milioi tonarekin eta trafikoaren % 9,5eko kuotarekin. Hirugarrenik Kantabria dago trukatutako 6,2 milioi tonarekin eta % 6,5eko partaidetzarekin.

III.2.11 LAUKIA. ERREPIDEZ GARRAIATZEN DIREN SALGAIEN HELMUGA ETA JATORRIA, AUTONOMIA-ERKIDEGOAREN ARABERA. (mila tona)

	2023				2024			
	HELMUGA EAE	JATORRIA EAE	TRUKATUTAKOA, GUZTIRA		HELMUGA EAE	JATORRIA EAE	TRUKATUTAKOA, GUZTIRA	
			HELMUGA + JATORRIA	% BERTIKALA			HELMUGA + JATORRIA	% BERTIKALA
ANDALUZIA	881	737	1.618	1,7	484	576	1.060	1,1
ARAGOI	1.832	1.860	3.692	3,9	2.203	2.169	4.372	4,5
ASTURIAS	760	883	1.643	1,7	831	774	1.605	1,7
BALEAR UH.				0,0				0,0
KANARIAR UHARTEAK				0,0				0,0
KANTABRIA	2.456	2.558	5.014	5,3	3.660	2.553	6.213	6,5
GAZTELA-MANTXA	977	773	1.750	1,8	662	859	1.521	1,6
GAZTELA ETA LEON	4.716	5.439	10.155	10,7	4.883	5.643	10.526	10,9
KATALUNIA	1.819	1.785	3.604	3,8	2.453	2.158	4.611	4,8
VALENTZIAKO E.	1.546	1.192	2.738	2,9	1.377	1.328	2.705	2,8
EXTREMADURA	296	190	486	0,5	208	97	305	0,3
GALIZIA	1.427	1.242	2.669	2,8	1.456	1.235	2.691	2,8
MADRIL	1.761	1.712	3.473	3,6	1.547	1.398	2.945	3,1
MURTZIA	167	140	307	0,3	299	324	623	0,6
NAFARROA	3.570	6.387	9.957	10,5	4.159	4.967	9.126	9,5
EAE: (ESKUALDE BARRUKOA)	**46.459**	**46.459**	**46.459**	**48,8**	**44.871**	**44.871**	**44.871**	**46,6**
ERRIOXA	1.247	1.799	1.592	1,7	1.162	1.964	3.126	3,2
CEUTA-MELILLA				0,0				0,0
GUZTIRA	**69.912**	**73.157**	**95.157**	**100,0**	**70.254**	**70.915**	**96.300**	**100,0**
HORRETATIK	**BESTE AUTONOMIA ERKIDEGO BATZUETATIK JASOTAKOA 23.453**	**BESTE AUTONOMIA-ERKIDEGO BATZUETARA BIDALITAKOA 26.698**			**BESTE AUTONOMIA ERKIDEGO BATZUETATIK JASOTAKOA 23.453**	**BESTE AUTONOMIA-ERKIDEGO BATZUETARA BIDALITAKOA 26.045**		

Iturria: Garraio Ministerioaren Urtekari estatistikoa eta geuk egina

III.2.14. GRAFIKOA. ESKUALDE ARTEKO SALGAIEN GARRAIOA EAE-REN ETA GAINERAKO AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARTEAN. (TRUKATUTAKO SALGAIEN MILAKA TONA)

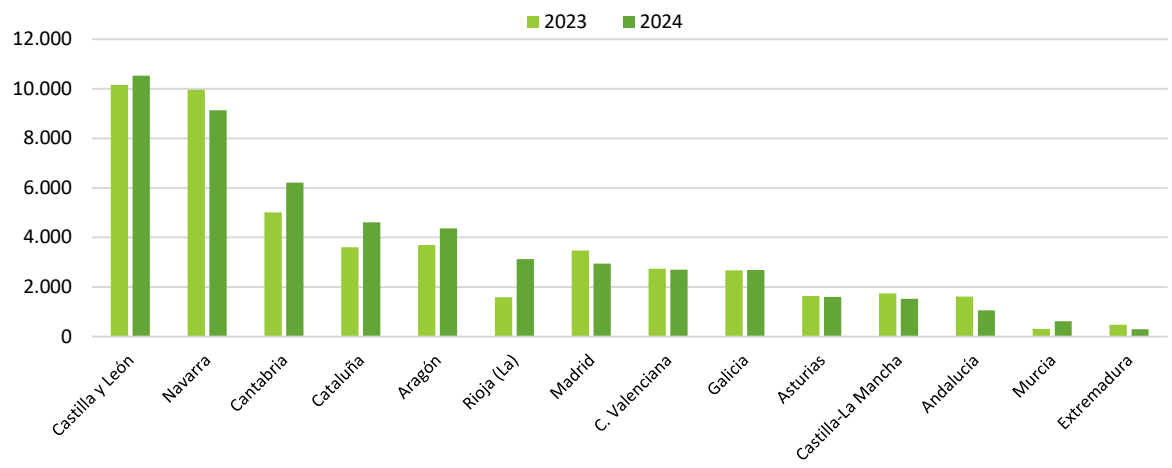

Iturria: Garraio Ministerioaren urtekari estatistikoa eta geuk egina

2.8 ITSAS GARRAIOA

EAEn, merkataritza-portuak Bilboko Portua eta Pasaiako Portua dira, interes orokorreko eta Estatuaren titulartasuneko portu bakarrak. Gainerako portuek (15 guztira[22]) euskal portu-sistema osatzen dute, eta Estatuko Administrazioak maiatzaren 14ko 2.380/1982 Errege Dekretuaren bidez Euskal Administrazioari transferitu ondoren, Eusko Jaurlaritzaren eskumenekoak dira.

Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioaren datuen arabera, 2024tik 2025era bitartean, portuko trafikoa (salgaiak, hornidura eta arrantza) % 7,1 murriztu zen Bilboko Portuan, eta 32,1 milioi tona erregistratu ziren guztira, horietatik 23,9 milioi soltean, eta horietatik % 81,7 (19,5 milioi tona) likidoak ziren. Hau da, garraiatutako salgai guztien % 60,8 solteko likidoak dira, batez ere petrolio-produktuak. Salgai orokorrak trafikoaren % 25,5 hartzen du. Bestalde, ontzien kopuruak % 5,8 egin du behera, 2.772tik 2.610era, eta bidaiarienak % 19,7 egin du gora, 281.932tik 337.562 pertsonara.

Pasaiako portua askoz kota apalagoetan mugitzen da, eta portuko trafikoa % 0,1 hazi zen, guztira 3,4 milioi tona, eta ohiko salgai guztien % 69,4 izan zen. Ontzi kopuruak % 1,1 behera egin zuen, 892tik 882ra, eta bidaiari kopurua 665 pertsonatik 1.669ra igo zen.

III.2.12. TAULA. ONTZIAK, BIDAIARIAK ETA ITSASOKO GARRAIOAK MUGITUTAKO SALGAIAK, MOTAREN ARABERA SAILKATUTA

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	(%)	ALD. 24/25
BILBO	**PORTUKO TRAFIKOA GUZTIRA (MILA Tm-tan)**	**35.561**	**29.645**	**31.299**	**32.889**	**32.933**	**34.591**	**32.122**	**100,0**	**-7,1**
	SALGAIEN TRAFIKOA: SOLTEKO GAIAK	**25.503**	**21.825**	**22.416**	**24.206**	**24.563**	**25.886**	**23.898**	**74,4**	**-7,7**
	SOLTEKO LIKIDOAK	20.822	18.157	17.765	20.453	20.644	21.570	19.526	60,8	-9,5
	SOLTEKO SOLIDOAK	4.681	3.668	4.651	3.753	3.919	4.315	4.373	13,6	1,3
	SALGAIEN TRAFIKOA: SALGAIAK OROKORRA	9.944	7.719	8.767	8.561	8.239	8.554	8.200	25,5	-4,1
	EDUKIONTZIAK	6.718	5.183	5.656	5.399	5.230	5.101	4.795	14,9	-6,0
	OHIKOA	3.226	2.537	3.110	3.162	3.010	3.453	3.405	10,6	-1,4
	BESTELAKO PORTUKO TRAFIKOA	**115**	**101**	**116**	**123**	**130**	**151**	**24**	**0,1**	**-84,1**
	TOKIKO TRAFIKOA ETA HORNIDURA	115	101	116	123	130	151	24	0,1	-84,1
	ARRANTZA	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
	ONTZIAK (KOPURUA)	**2.818**	**2.338**	**2.669**	**2.642**	**2.746**	**2.772**	**2.610**		**-5,8**
	BIDAIARIAK (KOPURUA)	**160.544**	**45.583**	**73.853**	**214.028**	**270.771**	**281.932**	**337.562**		**19,7**
PASAIA	**PORTUKO TRAFIKOA GUZTIRA (MILA Tm-tan)**	**3.245**	**3.037**	**3.537**	**3.313**	**3.494**	**3.418**	**3.420**	**100,0**	**0,1**
	SALGAIEN TRAFIKOA: SOLTEKO GAIAK	**1.031**	**1.009**	**1.104**	**904**	**1.064**	**938**	**1.002**	**29,3**	**6,8**
	SOLTEKO LIKIDOAK	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
	SOLTEKO SOLIDOAK	1.031	1.009	1.104	904	1.064	938	1.002	29,3	6,8
	SALGAIEN TRAFIKOA: SALGAIAK OROKORRA	**2.167**	**1.984**	**2.390**	**2.364**	**2.384**	**2.436**	**2.373**	**69,4**	**-2,6**
	EDUKIONTZIAK	0	40	0	0	0	0	0	0,0	
	OHIKOA	2.167	1.944	2.390	2.364	2.384	2.436	2.373	69,4	-2,6
	BESTELAKO PORTUKO TRAFIKOA	**47**	**43**	**43**	**45**	**45**	**43**	**46**	**1,3**	**5,8**
	TOKIKO TRAFIKOA ETA HORNIDURA	25	23	24	26	27	27	28	0,8	5,1
	ARRANTZA	22	20	19	19	19	16	18	0,5	6,9
	ONTZIAK (KOPURUA)	**933**	**846**	**967**	**883**	**924**	**892**	**882**		**-1,1**
	BIDAIARIAK (KOPURUA)	**205**	**0**	**137**	**1.480**	**935**	**665**	**1.669**		**151,0**

Iturria: Garraio Ministerioa. Estatistika buletina. Estatuko portuak eta geuk egindako lana

[22] Bizkaiko portuak: *Ondarroa | Lekeitio | Ea | Elantxobe | Mundaka | Bermeo | Armintza | Plentzia*
Gipuzkoako portuak: Hondarribia | Donostia | Orio | Getaria | Zumaia | Deba | Mutriku

2025eko azaroan, Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioak 340 milioi euro inguru iragarri zituen EAEko estatuaren titulartasuneko portu-sistemako portuetan 2025etik 2029ra egindako inbertsioetan, eta, horri esker, azpiegitura estrategiko horiek lehiakortasuna hobetu eta hazkundea bultzatu ahal izango dute.

340 milioi eurotik, **Bilboko Portuak** 273,9 milioi euro jasoko ditu. Hona hemen kapituluen araberako banakapena: azpiegiturak: 139,3 milioi euro, jasangarritasuna: 117,3 milioi euro, segurtasuna: 8,5 milioi euro, digitalizazioa: 4,5 milioi euro eta sarbideak: 4,2 milioi euro.

Bilboko portua martxan dagoen proiektuen artean, erdiko kai-muturraren bigarren fasearen eraikuntza nabarmentzen da. Horri esker, 31,2 hektareako portu-azalera berria sortuko da, eta 1.000 metro linealetik gora atrakatzeko kai berriak.

Gainera, nabarmentzekoa da OPS (Onshore Power Supply) elektrifikazio sistema instalatu izana hainbat kaietan, gurutzaontziena barne, interes orokorreko portuek jasangarritasunarekin duten konpromisoaren parte gisa. OPS sistemak (portuko kaien elektrifikazioa) aukera ematen die portuan atrakatutako ontziei sare elektrikora konektatzeko, eta horrek portuen eta garraioaren deskarbonizaziorantz egiten du, beren jardueraren emisio kutsatzaileak murriztuz.

Bestalde, **Pasaiako portuak** 63,2 milioi euro inguru jasoko ditu. Hona hemen, gutxi gorabehera, kapituluen araberako banakapena: azpiegiturak: 44,4 milioi euro, jasangarritasuna: 6,7 milioi euro, segurtasuna: 5,4 milioi euro, sarbideak: 3,9 milioi euro, hiri-portua: 2,3 milioi euro.

Nabarmentzekoa da gaur egun aztertzen ari diren Sarbide Kanala handitzeko proiektua, nabigagarritasuna hobetzeko eta neurri handiagoko merkataritza-ontzien jarduna ahalbidetzeko, portuaren lehiakortasuna handitzen jarraitzeko.

2.9 AIREKO GARRAIOA

EAEko airetiko sistema Bilbo, Donostia eta Gasteizko aireportuetako aireko azpiegiturek osatzen dute. Azpiegitura horiek guztiak estatuaren titulartasunekoak dira eta AENAk kudeatzen ditu.

AENAren datuen arabera, 2025ean 7.843 mila bidaiari igaro ziren EAEko hiru aireportuetatik (% 90,1 Bilboko aireportutik), hau da, 2024an baino % 4,2 gehiago. Bestalde, salgaien trafikoa % 1,8 murriztu zen, eta 70.176 Tm-koa izan zen (% 98,4 Gasteizko aireportuan).

Bilboko aireportuan 7.063 mila bidaiari izan ziren, hau da, aurreko urtean baino % 4,2 gehiago. Salgaien trafikoari dagokionez, % 23 hazi zen.

Gasteizko aireportuan salgaien trafikoa % 2,1 murriztu zen berriro ere, 69.035 tonakoa izan baitzen. Hala eta guztiz ere, Gasteizko aireportuak laugarren tokian jarraitzen du aireportuen sailkapenean garraiaturiko salgaien bolumenari dagokionez, honako hauen atzetik: AS Madril-Barajas, Bartzelona-El Prat eta Zaragoza. Bestalde, bidaiarien mugimenduak % 16,3 egin zuen gora, 264 mila pertsonatik 307 mila pertsonara.

Donostiako aireportuan ere gutxitu egin zen bidaiarien kopurua aurreko urtearekin alderatuta, 487 mila pertsonatik 473 mila pertsonara igaro baitzen (–% 2,9).

III.2.13. TAULA. AIREKO TRAFIKO ZIBILAREN BILAKAERA, KONTZEPTUAREN ETA AIREPORTUAREN ARABERA								
	EAE, GUZTIRA		VITORIA-GASTEIZ		BILBO		DONOSTIA	
	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm)	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm)	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm.)	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm)
2020	1.819	64.718	45	64.334	1.690	384	84	0
2021	2.864	72.995	128	72.522	2.581	472	155	1,1
2022	5.748	74.292	235	73.620	5.129	672	384	0
2023	7.129	72.449	310	71.695	6.336	751	483	2,5
2024	7.529	71.428	264	70.500	6.778	928	487	0
2025	7.843	70.176	307	69.035	7.063	1141	473	0,1
2024/25	4,2	-1,8	16,3	-2,1	4,2	23,0	-2,9	0
Iturria: AENA								

ITURRIAK

1. **AENA.**
2. **BIZKAIKO GARRAIO PARTZUERGOA, APARCABISA.** Web-orria.
3. **Gasteizko Garraio eta Logistikako Zentro Intermodala, GGZ**. Web-orria.
4. **EUSKO TRENBIDE SAREA.** Web-orria.
5. **EUSTAT.** Familiak eta Ingurumena inkesta.
6. **EEE.** Euskadi Energia. Energia-datuak
7. **EUSKO JAURLARITZA.** Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. EAEko aire kalitatearen urteko txostena.
8. **EUSKO JAURLARITZA.** Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. Airearen kalitatearen adierazlea.
9. **EUSKO JAURLARITZA.** Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. Hondakin ez-arriskutsuen estatistika.
10. **EUSKO JAURLARITZA.** Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. Hiri-hondakinen estatistika.
11. **EUSKO JAURLARITZA.** Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Saila. Hondakin arriskutsuen estatistika.
12. **EUSKO JAURLARITZA.** Euskadiko 2030erako V. Ingurumen Esparru Programa
13. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEko garraio-eskaeraren irudia
14. **IHOBE** EAEko Berotegi Efektuko Gasen Emisioen Inbentarioa.
15. **EIN.** Industriak ingurumen babesean egiten duen gastuaren inkesta.
16. **EIN.** Hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak.
17. **EIN.** Uraren hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistika.
18. **MITMA.** Atlantikoko Korridoreko Ordezkariaren Bulegoa.
19. **MITMA.** Urtekari estatistikoa. Hainbat urte; eta prentsa-oharrak.
20. **MITMA.** Datu-basea.
21. **MITMA.** Portuak.
22. **ESPAINIAKO TRENBIDEAREN BEHATOKIA.**
23. **PLATAFORMA LOGISTIKO INTERMODALA, ARASUR.** Web-orria.
24. **Plataforma logística transfronteriza, ZAISA.** WEB orria

3 INGURUMENA, ENERGIA ETA GARRAOIA: LABURPENA ETA ONDORIOAK

3.1 LABURPENA

Ingurumena eta energia

Leku batean egiten duen eguraldi meteorologikoa erlatiboki azkar aldatu daiteke. Hala ere, klima (leku jakin batean ohikoak diren baldintzak) ez da hain aldakorra izaten, eta ez da hain azkar aldatzen. Lur Planetaren historian zehar klimak aldaketak jasan ditu. Hala ere, oraingoa oso desberdina da aurreko beste batzuekin alderatuta. Giza jarduerak eragindako berotegi efektuko gasen (BEG) emisioek eta gure energia sortzeko moduak handitu egiten dute Lurreko atmosferak beroa atxikitzeko duen gaitasuna, eta, ondorioz, berotze globalaren fenomenoa sortzen da.

IHOBEk argitaratutako "Euskadiko klimaren egoerari buruzko 2025eko txostenaren" arabera, Europa da azkarren berotzen ari den kontinentea, eta Euskadin 2022 eta 2023 urteak izan ziren orain arte erregistratutako bi urte beroenak. Txostenak erakutsi bezala, Euskadin urte beroenen zatirik handiena 2015aren ostean etorri da, bero-boladen egunek gora egin dute (egun bat baino gehiago hamarkada bakoitzeko), eta gertakari horietan erregistratutako batez besteko tenperatura maximoa ere igo egin da, eguzki-erradiazioaz gain. Bizkaiko golkoko itsasoaren azaleko tenperatura 0,25 ° C goratu da hamarkada bakoitzeko 1981etik, eta itsas maila, aldiz, 2,5 mm urtean 1993az geroztik. Muturreko gertaeren artean, ikusi egin dira ziklogenesi leherkorreko prozesuak dituzten depresioak; uholdeak, elurteak eta kostaldeko inpaktuak eragin dituzten prezipitazio ugariko eta iraunkorreko gertakariak, eta muturreko tenperaturak.

Beraz, **klima-aldaketa antropogenikoa** da gizarte gisa jarki beharreko erronka nagusietako bat. Etorkizuna ekonomia jasangarriago bat lortzean datza, eta, horretarako, **deskarbonizazioak** (atmosferara isurtzen ditugun karbono-emisioak murrizteko prozesu progresiboa) funtsezko zeregina dauka. Emisio horiek murriztea eta neutraltasun klimatikoa lortzen baditugu, pauso oso garrantzitsuak ematen ariko gara berotze globalaren aurkako borrokan.

Neutraltasun klimatikoak esan nahi du BEGen zero emisio garbi erdiestea (xurgapenek emisioak konpentsatu ditzaten), batez ere **emisioak murriztuz**, **teknologia berdeetan inbertituz** eta **ingurumena babestuz**.

Klimaren Europako Legeak (2021) emisioak gutxienez % 55 murriztea ezarri zuen 2030erako, 1990arekin alderatuta. EAEn, Energia Trantsizioari eta Klima Aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legeak ezarri du emisioak murrizteko helburuak jarduera sozioproduktiboa deskarbonizatuz, ekonomia zirkularrerako trantsizioa eginez eta klima-aldaketara egokituz lortuko direla. Hona hemen helburuak:

- **Berotegi-efektuko gasen emisioak: % 45 murriztea 2030ean**, 2005arekin alderatuta.
- **Energiaren azken kontsumoa: gutxienez % 12 aurreztea 2030erako, eta % 37 2050erako**, 2021eko datuak oinarri hartuta.
- **Energia berriztagarriek energiaren azken kontsumoan parte hartzea: gutxienez % 32 2030ean**, posible izanik gutxieneko ehuneko hori gorantz berrikustea, EBk edo Estatuak ezarritako helburuekin bat etorriz.

IHOBEk argitaratutako "**EAEko 2023ko Berotegi Efektuko Gasen Emisioen** Inbentarioaren" arabera, Euskadiko emisio osoak (inportatutako energia elektrikoa barne) % 36,6 murriztu dira 2005arekin alderatuta, % 22 1990arekin alderatuta eta % 11,3 2022arekin alderatuta. Hala, 2023ko emisioak 1/2024 Legean planteatutako helburuak konplitzeko bidean daude (% 45eko murrizketa 2030ean, 2005arekin alderatuta).

Emisioen ekarpen handiena egiten duten sektoreak garraioa, energia-sektorea eta industria dira. 2023an, hirurek zuzeneko emisioen % 86,7 batu zuten (garraioa: % 37,6, industria: % 18,6 eta energia: % 30,5). Alabaina, energia-sektorearen emisioak gainerako sektoreen energia-horniduraren ondorio direnez, sektore bakoitzean elektrizitatearen eta beroaren emisioak sartzen baditugu, industria- eta garraio-sektorearen emisioak % 30,3 eta % 35,2 bihurtzen dira, hurrenez hurren; energiaren transformazio-sektoreak (koke- eta finketa-jarduerak, eta zentral elektrikoen barne-kontsumoak eta garraio-galerak) % 12,8ko ekarpena egingo luke, eta bizitegi-sektoreen eta zerbitzuen batura % 14,7 suertatuko litzateke. Nekazaritza- eta hondakin-sektoreek emisio txikiagoak izango lituzkete bi ikuspuntuetatik.

Euskadiko BPG unitate bakoitzeko emisioak 27-EBk 2023an edukitako batezbestekoa baino txikiagoak dira. Biztanle bakoitzeko emisioak, berriz, zertxobait handiagoak dira.

Karbono-neutraltasuna lortzeko, beharrezkoa da berotegi-efektuko gasen emisioak ahalik eta gehien murriztea, sortzen direnak ingurune naturalak (atmosfera, itsasoak eta basoak) xurgatu ditzan. Bestela esanda, ekosistemek CO2 xurgatzea giltzarri da "zero emisio garbiak" kontzeptuan. IHOBEren datuen arabera, oro har, aztertutako urte guztietan izan da **CO2 finkatze edo mugitze bat**. Kontuan hartuta UTCUTS sektoreko lurraren erabilera-kategoriak (baso-lurrak, labore-lurrak, larreak, asentuak, hezeguneak eta beste lur batzuk), aztertutako 20 urteetan baso-lurretan finkatu zen batez ere CO2a; emisio handienak, berriz, bihurketetatik (baso-soiltzeak eta asentuetarako bihurketak) eta kudeaketa-aldaketetatik etorri ziren, eta, ondorio gisa, larreak eta belardiak sastrakadi bihurtu ziren. Aipatu beharra dago 1971etik gaur egun arte baso-azalera hedatu egin dela eta horrek CO2 gehiago finkatzen lagundu duela.

Energiaren edo eskariaren barne-kontsumo gordina, EEEren “Euskadi Energia 2024” txostenaren arabera, % 2,4 gehiagotu zen 2023tik 2024ra, eta 5.998 Ktep-etan geratu zen. **Energiaren azken kontsumoa** % 1 handitu zen 2023arekin alderatuta, eta 4.573 Ktep-etan geratu zen.

Energia primarioaren ekoizpena (608 ktep), aurreko urtearen aldean % 6,9 hazi zena, ***energia berriztagarrietan*** oinarritu zen nagusiki (580 Ktep).

Autohornikuntza-tasa (energia primarioaren eta eskariaren arteko ratioa) % 10,1ean kokatu zen. Ondorioz, EAEren kanpoko ***energia-mendekotasuna*** % 89,9an kokatu zen

Elektrifikazio-maila % 24,8koa izan zen, eta balio horrek iraun egin du azken hamarkadan.

Energia-intentsitatea 2023koa baino puntu bat hobea izan zen, hamarkada osoan efizientzia handiagorako joera azpimarratuz. Hala, industriako energia-intentsitatea 34 puntu hobetu da duela hamarkada batetik, garraio-sektorekoa 4 puntu hobetu da eta zerbitzu-sektorekoa 35 puntu.

Faktura energetikoa, 2022an erregistratutako igoeraren ostean, jaitsi egin zen 2023an eta 2024an, eta 6.682 M €-ra iritsi zen. Kostu horretatik, % 57,3 garraio-sektoreari dagokio, % 20,4 industriari, % 11,9 bizitegi-sektoreari, % 9,8 zerbitzu-sektoreari eta % 0,7 lehen sektoreari. Egoitza-sektorean, etxe bakoitzeko faktura % 0,4 igo zen 2023arekin alderatuta, eta 850 eurora iritsi zen etxe eta urte bakoitzeko.

Azken kontsumoa energia motaren arabera aztertuz gero, ikusi dugu petrolioa eta haren deribatuak ageri direla oraindik ere kontsumoaren gehiengo gisa (% 49,6). Atzetik datoz energia elektrikoa (% 24,8) eta gas naturala (% 18). Urrutian kausitzen dira energia berriztagarriak, erregai solidoak (ikatza eta bere deribatuak) eta energia deribatuak.

Kontsumitutako energia zuzenean azken sektoreetan erabiltzen da (industria, garraioa, nekazaritza/arrantza, zerbitzuak eta bizitegiak) edo transformatu egiten da energiaren sektorearen bidez beste energia bat bihurtzeko. **Azken kontsumoa azken sektorearen arabera** aztertuz gero, ikusi da garraioaren kontsumoak Euskadiko azken kontsumoaren % 48 hartzen duela, kontsumoaren serie historikoaren errekorra izanik. Halaber, industria-sektorearen % 32,8 hartzen du (kontsumoaren serie historikoaren minimoa izanik), bizitegi-sektorearen % 10,7 eta zerbitzu-sektorearen % 7,8.

EEEren datuei erreparatuz, 2024an **energia berriztagarrien aprobetxamendua** (barne-kontsumo gordina) 509 ktep izan zen (-% 0,6 aurreko urtearekin konparatuz). Bestalde, iturri berriztagarriek azken kontsumoan daukaten partaidetza-kuota puntu bat igo zen, % 21,4ra iritsi arte.

Energia berriztagarrien energia-hornidurari ekarpenik handiena 2024an biomasak egin zion (guztizkoaren % 60,3), eta, atzetik, bioerregaiek (% 21,4), energia hidroelektrikoak (% 5,9), eolikoak (% 4,2) eta eguzki-energiak, aerotermiak eta geotermiak, hirurok batera (% 8,2). 2023tik 2024ra bitartean, energia hidroelektrikoa % 42,8 handitu zen, eguzki-energia, aerotermia eta geotermia, hirurok batera, % 28,4, eta biomasa, ordea, % 4,2. Bestalde, bioerregaiak % 22 jaitsi ziren, eta eolikoa % 9,6.

Teknologiaren arabera instalatutako potentziari dagokionez, 2024an guztizkoaren % 25,6 eguzki-energiari dagokio (% 19,5 fotovoltaikoa eta % 6,1 termikoa), % 20 biomasari (% 9,5 elektrikoa eta % 11,5 termikoa), % 19,6 aerotermiari, % 16,4 energia hidraulikoari, % 14,5 eolikoari eta % 2,8 itsasokoari. 2023tik 2024ra bitartean, fotovoltaikoak 76 MW handiarazi zuen instalatutako potentzia, geotermiak 3 MW, aerotermiak 9 MW, biomasa termikoak 3 MW eta eguzki termikoak mila m2.

EAEko **airearen kalitatearen** ebaluazioa, alde batetik, egunero gauzatzen da Eusko Jaurlaritzak argitaratzen duen AIREAREN KALITATEAREN INDIZEAREN medioz, eta, bestetik, urtero sare osoan erregistratutako datuen azterketa egiten da, URTEKO TXOSTENA taxutzeko. Informazio horren eredura, 2024ko jasangarritasun-adierazlea, hau da, kalifikazio “oso ona” eta “ona” daukaten egunen ehunekoak guztizkoaren % 93,4 osatzen du, eta ratio hori 2,2 puntu hobetu da aurreko urtearekin konparatuz gero.

Hondakinen sorrerari dagokionez, 2023tik 2024ra bitartean kudeatutako **hondakin ez-arriskutsuen** kopuru osoa % 1,7 beheratu zen. Tratamenduari jaramon eginez, % 71,3 birziklatu zen edo harekin konposta egin, % 2,4 energetikoki balioztatu zen eta gainerako % 26,3a ezabatu egin zen.

Hondakin arriskutsuen kopuru osoak % 6,7ko gorakada jasan zuen 2023tik 2024ra bitartean. Tratamenduari jaramon eginez, % 63,1 birziklatu zen edo harekin konposta egin, % 36,8 zabortegira bota zen eta % 0,1 erraustu egin zen.

Hiri-hondakinei dagokienez, EINen datuen arabera, 2023an hiri-hondakinak kudeatzen dituzten enpresek 885,3 tona hiri-hondakin bildu zituzten EAEn (eraikuntza- eta eraispen-hondakinak, EEH, zenbatu barik); 2022an baino % 3,6 gutxiago, alegia. Gaikako bilketaren hondakinak (EHHak kanpo utzita) hondakin guztien % 38,8 suertatu ziren, aurreko urteetan erregistratutako ratioaren azpitik. Estatuan ehunekoa % 23,9koa da, hots, aurreko urteetako ratioaren gainetik.

EAEn gaika bildutako hiri-hondakinen artean, bolumenari erreparatuz, gailen izan ziren papera eta kartoia (guztizkoaren % 12,3, EEHak zenbatu barik), animalia- eta landare-hondakinak (% 8,6) eta beira (% 7,2).

Per capitaz mintzatuz gero, 2023an 398,8 kg hiri-hondakin bildu ziren biztanle bakoitzeko EAEn (nahastuta eta bereizita). 398,8 kg/bizt. horietatik 244 hondakin nahastuta zeuden, eta 154,8 bereizita bildu ziren.

Tratamendua aztertzeko asmoz, eta EINek ez duenez horren inguruan autonomia-erkidego bakoitzari buruzko informaziorik ematen, Eusko Jaurlaritzaren “EAEko Hiri Hondakinen Estatistika” baliatu dugu, zeinaren arabera, EAEn 434 kg hiri-hondakin kudeatu baitziren biztanle bakoitzeko 2024an. Hala, 2023tik 2024ra bitartean

igoera erregistratu zen: 427 kg-tik aipatutako 434 kg-ra igaro zen biztanle bakoitzeko. 434 horietatik 141 birziklatu egin ziren, 36 konpostari dagozkio (ongarri organikoa), 137 balioztatze energetikoaren eta errausketaren xede izan ziren eta 90 zabortegira bota ziren[23].

Ingurumen-babesari dagokionez, EINen "Industriak ingurumen-babesean egindako gastuaren inkesta" deiturikoko azken datuek erakutsi dute EAEn, 2023an, aipatutako gastua (gastu arrunta eta inbertsioa) % 21 handitu zela 2022arekin konparatuz gero. Ahaleginaz bezainbatean (hau da, BPGaren ehuneko gisa), ratioa % 0,38koa da, eta 2022an erregistratutakoaren gainetik dago (% 0,34). Horrela, EAE zazpigarren postuan dago ahalegin handiena egiten duten erkidegoen rankingean.

Garraioa

Europako erakundeek Europa barneko garraio-sare konpleto eta integratu bat diseinatu eta garatu nahi dute, estatu kide eta eskualde guztiak barruan hartuta. Ondorioztatu zen hura garatzeko modurik onena sare global batez eta oinarrizko sare batez osatutako sistema bat zela. Oinarrizko sarea Europa zeharkatzen duten bederatzi korridoreren inguruan artikulatzen da. Iberiar penintsulatik igarotzen dira bederatzi korridoreetatik bi: Mediterraneoko korridorea eta Atlantikoko korridorea. Kontseiluaren Presidentetzak eta Europako Parlamentuak, gerora, sarea garatzeko zabalkunde-akordioak lortu dituzte. Horrela, etapak hirutan ezarrita geratu dira: Oinarrizko sarea (2030ean amaituko da), oinarrizko sarea zabalduta (2040ra begira) eta sare globala (2050era begira)

Estatuko erakunde publikoek (AENA, ADIF eta PORTUAK eta RENFE OPERADORA) EAEn ingeniaritza zibilean **egindako esleipenei buruz** Garraio Ministerioak argitaratu dituen datuek jaitsierak erakutsi dituzte erakunde guztietan 2024tik 2025era bitartean. Hala, AENAkoak 8,4 M €-tik 5 M €-ra igaro dira, ADIFekoak 99,8 M €-tik 42,5 M €-ra, PORTUAKekoak 87,3 M €-tik 82,9 M €-ra eta RENFE OPERADORAkoak 8,1 M €-tik 0,3 M €-ra.

2024an, EAEko **trenbide-sarea** 549,44 km-ko trenbideak osatzen zuen. Horietatik 517,43 elektrifikatuta zeuden (guztizkoaren % 94,2). 517,43 Km horietatik, % 64,7 ADIFenak dira (eta ADIF ABIADURA HANDIArenak), zeinak 2024an penintsularako ibilbide ertaineko eta luzeko zerbitzuei lotutako azpiegitura kudeatu baitu, baita Bizkaiko eta Gipuzkoako aldiriko zerbitzuei lotutakoa ere (kudeaketa 2025ean eskualdatu zen). Gainerako % 35,3a ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne).

Euskal Y-a EAEko trenbide-proiektu nagusia da Atlantikoko korridorearen barruan, eta Gasteiz, Bilbo eta Donostia lotuko dituen abiadura handiko linea bihurtuko da, Irunen eta Frantziaren arteko mugarekin lotuta. Gipuzkoako adarraren plataforma (Bergara-Donostia lotunea), zeina Eusko Jaurlaritzak eraiki baitzuen Estatuak kupoaren kontura finantzatuta, burututa dago daborduko. Adif abiadura handiaren prentsa-oharren arabera, Euskal Y-aren fase berriak bultzatu dira Gasteiz-Bilbo adarreko plataforma osatzen den bitartean. Hamalau zati amaituta daude, eta aurrera egin da gainerako bostak osatzeko: horien artean, Bergarako lotuneko sei zatietatik hiru.

Hona hemen Adif abiadura handiak 2025ean Euskal Y-an abian jarritako **fase berriak**:

- Euskal Y osoa elektrifikatzeko kontratua esleitu da.
- Bizkaiko hiriburura sartzeko eta Bilbao Abandoko geltokia birmoldatzeko proiektuak aribidean daude. Halaber, trenbidea integratzeko obren lehenengo fasea eraikitzeko proiektua idazteko agindu da, abiadura handia lehenago iristeko Gasteizera.
- Astigarraga-Irun tartean (19 km) hirugarren erreia hedatzen ari da, zabalera iberikoko eta zabalera estandarreko zirkulazioetara egokitzeko mugaraino, eta, aldi berean, Irungo geltokia eraldatzeko eta

[23] *Alderdiek ez dute guztizkoa batzen, errefusak eta/edo galerak daudelako gure iritziz. Gainera, 2020tik aurrera ez da obra txikiko etxeko merkataritza-hondakinen isurketari buruzko daturik sartu (ez gaikako bilketari buruz, ez masako bilketari buruz).*

handitzeko lanak aurrerantz doaz, obren lehenengoa fasea amaituta eta instalazioen zati bat zerbitzuan jarrita dagoelarik.

- Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatu dira Astigarragako geltoki berria eraikitzeko (eraikitzen hasita), bai eta Arkautiko trenbide-lotunea ere, Gasteizen integratu dadin. Euskal Y-a + Burgos-Gasteiz abiadura handiko linearako sarbidea.

Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidea Atlantikoko korridorearen jarduketa estrategikoa da, bideratuta dagoena Bilboko porturako trenbide-irisgarritasuna hobetzera eta metropoli-ingurunean salgaien trafikoa optimizatzera. 2017an, Sustapen Ministerioak, ADIFek eta Eusko Jaurlaritzak hitzarmen bat sinatu zuten hegoaldeko trenbide-saihesbidearen proiektuak eta obrak bi fasetan gauzatzeko. I. fasea 2023ko azaroan onetsi zen (informazio-azterketa bat eta ingurumen-inpaktuaren adierazpen bat dauka formulatuta), eta, II. faserako informazio-azterketa idazten ari da.

"Espainiako Trenbidearen Behatokiaren (OFE)" txostenen arabera, portuko trenbide-trafiko gisa ulertzen dira portuetan treneratutako eta trenetik ateratako salgaiak, tonatan adierazita. 2023tik 2024ra bitartean trafikoa % 14,3 jaitsi da Bilboko Portuan, Estatuko portu guztietan jasandako % 5,3ko jaitsiera baino gehiago. Pasaiako portuko jaitsiera % 25,1ekoa izan zen.

Egungo garraio-politikek, hainbat eskalatan, **intermodalitatea** daukate oinarri. Esparru horretan funtsezkotzat jo da portuko trenbide-garraioak merkatu-kuota handiagoa eskuratzea. Hala ere, erkidego-eremuan, kuota (bide nabigagarrietako garraioaren kuota ere barne) % 17,1etik % 16,9ra jaitsi da 2023tik 2024ra bitartean, Estatuan % 3,18tik % 2,97ra, Bilboko Portuan % 4,76tik % 3,87ra eta Pasaiako Portuan % 7,52tik % 5,79ra. Banaketa modalaren emaitzek adierazi dute urrun gaudela EBn dauden oreka modalaren balioak lortzetik. Zifrei eutsiz, Estatuan salgaiak errepideetan barrena garraiatzeko merkatu-kuotak % 96 gainditu du 2020az geroztik.

EAEn jatorria edo helmuga duten eta **errepideetan barrena garraiatutako salgaien** bolumena (nazioarteko iragaitzazko trafikoa albo batera utzita) 109 milioi Tm-koa izan zen 2025ean, hau da, % 5,2ko igoera jazo zen 2024arekin alderatuta. Guztizkoaren % 44 eskualde barruko trafikoa da, % 46,6 eskualdeen artekoa eta % 6,4 nazioartekoa. Eskualdeen arteko eremuan, trukeen bolumen handiena dela-eta, Gaztela eta Leon, Nafarroa eta Kantabria erkidegoak jo daitezke euskal ekonomiaren merkataritza-bazkide nagusitzat.

EAEko **errepide-sarearen** % 15,3 baino gehiago edukiera handiko bideek osatzen dute, eta Estatuan, berriz, % 10,7. Edukiera handiko bideen % 39,8 ordainpeko autobideak dira, eta Estatuan, berriz, % 10,2. Gainera, ohartu daiteke Estatuan edukiera handiko bide guztien gainean ordainpeko autobideen proportzioak beheranzko joera daukala, eta EAEn, berriz, egonkor mantendu dela gutxi gorabehera.

Portuko trafikoari dagokionez (salgaiak, anoa eta arrantza), Garraio Ministerioaren datuek diotenez, Bilboko Portuan % 7,1 murriztu zen 2024tik 2025era bitartean, eta 32,1 milioi tonatan kokatu zen. Bestalde, Pasaiako Portuan, askoz kota apalagoetan mugitzen den tokian, % 0,1eko igoera jasan zen zirkulazioan, 3,4 milioi tonatan kokatuta.

Aireko trafikoan, AENAren datuen arabera, 2025ean 7.843 mila bidaiari igaro ziren EAEko hiru aireportuetatik (% 90,1 Bilboko aireportutik); 2024an baino % 4,2 gehiago da hori. Salgaien trafikoak, berriz, % 1,8 egin zuen behera, eta 70.176 tonakoa izan zen (% 98,4 Gasteizko aireportuan).

3.2 ONDORIOAK

Klimak hainbat aldaketa jasan ditu Lurraren historian zehar. Hala ere, oraingo aldaketa oso desberdina da aurreko beste batzuekin alderatuta. Giza jarduerak eragindako berotegi efektuko gasen emisioek eta gure energia sortzeko moduak handitu egiten dute Lurreko atmosferak beroa atxikitzeko duen gaitasuna, eta, ondorioz, berotze globalaren fenomenoa sortzen da.

Deskarbonizazioak (atmosferara isurtzen ditugun karbono-emisioak murrizteko prozesu progresiboa) funtsezko zeregina dauka ekonomia jasangarriago bat lortzeko. Horregatik, atsegin dugu egiaztatzea 2023an EAEko emisioak 1/2024 Legean planteatutako helburuak betetzeko bidean daudela, eta aztergai izan diren urteetan, oro har, CO2 finkapen edo mugitze bat gertatu dela. Positiboki baloratu dugu baso-azaleraren handitzea, aipatu finkapena areagotzen lagundu baitu.

Baina deskarbonizazioaren arrakasta neurri aringarriak gainditzen dituen ikuspegi integral baten menpe dago, ez baita nahikoa esku-hartze puntualak aplikatzea prozesu honetako galtzaile zuzenak konpentsatzeko. Eraldaketa ekologikoa ezin da konpentsazioko esku-hartze puntualetara mugatu; aitzitik, eredu ekonomiko berri baten motor gisa eratu behar da. Horregatik guztiagatik, trantsizio energetikoa palanka estrategikotzat etsi behar da, gure eredu ekonomikoa eraldatzeko eta lehiakortasun globala irabazteko, karga gisa ikusi beharrean.

Aurrezpen eta efizientzia energetikoak, bestalde, zeregin garrantzitsua eduki behar dute, kanpoko kontsumoak eta mendekotasun energetikoa murriztuz. Horregatik kezkatzen gaitu energiaren eskarian eta energiaren azken kontsumoan antzeman dugun igoerak, bai eta petrolioak eta bere deribatuek energia-kontsumo horretan pisu handia izaten jarraitzeak ere.

Gogorarazi nahi dugu hidrokarburoen (petrolioa eta gas naturala) eta erregai fosilen nahiz horien deribatuen errekuntzak ingurumen-arazoak sortzen dituela, arazo nagusia berotegi-efektuko gasen emisioa delarik.

Atseginez ikusten dugu energia-efizientziaren bideak batez ere euskal industria sektorearenak) markatzen duen energia-intentsitatearen etengabe hobetuz doala, handitu egin dela martxan jartzen ari diren eguzki-instalazio termikoen zein fotovoltaikoen kopurua handitzearen ondorioz instalatutako potentzia berriztagarria, airearen kalitatea hobetu dela eta industriaren ingurumen-babeserako gastua igo egin dela.

Energia berriztagarrien ekoizpena handitzen jarraitu behar dugu Euskadin, ez bakarrik ingurumenaren gainean dituen abantailengatik, bai eta energia-mendekotasun handiaren maila ekonomikoaren eta aringarriaren gaineko abantailengatik ere.

Bestalde, gure aburuz, arlo horretako politika publikoek bizi-kalitatea hobetzen lagundu behar dute, eta, esparru horretan, ezinbestekoa da herritarrek eta enpresek jasaten duten energia-faktura kontuan hartzea eta, ondorioz, murriztea.

Gainera, kontziente izan behar dugu esparru berri honetan intermodalitatean oinarritzen diren garraio-politikek duten garrantzi nabarmenaz. Europako garraio-sare bakarraren garapena (EAEren esparruan, Atlantikoko korridorea du ardatz, eta euskal Y-aren nahiz portuko trenbide-loturen inguruan biratzen da) bete-betean murgilduta gauden Europako mugarri garrantzitsuenetako bat da.

Ondorioz, funtsezkoa iruditzen zaigu erakundeek konpromisoa hartzea xedatutako jarduketak gauzatzearekin: euskal Y-aren azpiegitura eta gainegitura, trenbide-loturak goi-lautadarekin eta Bilboko Portuarekin, intermodalitatea eta abar, bai eta xedatu ez diren baina interes estrategikokoak diren beste batzuk ere: ibilgailu elektrikoak kargatzeko azpiegiturak ezartzea, zerbitzu publikoko flotak elektrifikatzea (autobusak, azken miliako banaketa).

Ezinbestekoa iruditzen zaigu, halaber, erabiltzen ari garen eredu ekologiko-energetiko berriak erregai fosilen erabilera pixkanaka murriztu dezala eta ekoizpen garbian eta kontsumo-, erabilera- eta birziklapen-jarraibide egokietan eragin dezala; baina, aldi berean, funtsezkoa da balantze orekatua erdiestea trantsizio klimatiko-energetikoaren erritmoaren eta enpleguan dituen efektuen artean. Nolanahi ere, behar diren trantsizioek bidezkoak izan behar dute inklusioari eta kohesioari dagokienez, arrakasta bermatzeko.

Trantsizio ekologiko-energetikoak lanpostuak galtzea ez, baizik eta bidezko birmoldaketa ekarri dezan, funtsezkoa da gobernantza-eredu parte-hartzaile batean lan egitea elkarrekin, eta, horrela, bermatzea eraldaketa ekologikoak ez duela desberdinkerietan sakonduko, baizik eta kohesio sozialerako tresna bihurtuko dela.

Behar adinako aurrerapenarekin, komenigarria izango da prestakuntza- eta birkualifikazio-planak hedatzea hainbat sektoretan, hala nola energia berriztagarrian, etxebizitzen birgaitze energetikoan, mugikortasun jasangarrian edo hondakinen kudeaketan. Gainera, komeni da eskumen “berdeetan” espezializazioa sustatzea lanbide-heziketatik, unibertsitatetik eta etengabeko prestakuntzatik, Espainiak lehiakortasun-elementu nagusi baitu Europako energia garbi merkeenak edukitzea. Gauzak horrela, lehiarako abantaila hori aprobetxatu behar da, eta eraldaketa horretarako erabili beharreko produktuak fabrikatzen dituzten enpresak erakarri.

Bukatzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak uste du komenigarria litzatekeela eragile guztiak (gizartea, enpresak eta administrazioak) sentsibilizatzen jarraitzea, etorkizuneko belaunaldien bizi-kalitatea arriskuan jartzen ez duten bizi-ohituren alde; azturak sortzea berotegi-efektuko gasak murrizten, hondakinak gutxitzen, baliabide naturalak nahiz energetikoak arduraz kontsumitzen, lantokietarako mugikortasun-planak egiten, garraio publikoa erabiltzen eta abarrean laguntzeko; eta kontzientziazio-lan bat gauzatzea, lurraldean energia berriztagarrien azpiegiturak eta proiektuak instalatzeko beharrizanaz jabetu daitezen, baita horrek dakartzan kostuez ere, aldez aurreko azterketari eta proiektuon ingurumen-inpaktuaren nahitaezko kontrolari kalterik egin gabe.

IV. KAPITULUA

Euskal Autonomia Erkidegoko enplegua eta lan-harremanak

Ondoren, EAEko enpleguaren eta lan-harremanen 2025eko bilakaerari buruzko zifra nagusiak emango dira. Lehenik eta behin, jardueraren, okupazioaren eta langabeziaren bilakaera aztertuko da, baita gure autonomia-erkidegoak Europa mailan aldagai horien inguruan duen egoera erlatiboa ere. Geroago, lan-merkatuko sarreren eta irteeren balantzea eskainiko da (kontratazioak, aldi baterako kontratuak amaitzea eta kaleratzeak), baita azken urtean EAEn izan diren lan-harremanen balantzea, soldaten zifrekin jarraituta, eta estatu-mailarekiko alderatzea ere.

Bigarren zatiaren ardatza enplegu-politikak dira: aktiboak, langabetuek lana eskuratzea lortzeko eta landunen enpleguari eusteko eta lanbidean promozionatu ahal izateko; politika pasiboak, berriz, langabetuen babes ekonomikora bideratuta, eta baztertuak izateko arriskuan daudelako edo ezintasunen bat dutelako arreta berezia behar duten pertsonentzako bestelako politika guztiak.

Kapituluaren amaieran, EAEn erreferentziako urtean lan-osasunak eman dituen kopuru nagusiak ageri dira.

GRÁFICO IV.0.1. INDICADORES DE EVOLUCIÓN DEL EMPLEO EN LA CAPV: TASAS DE VARIACIÓN INTERANUAL.

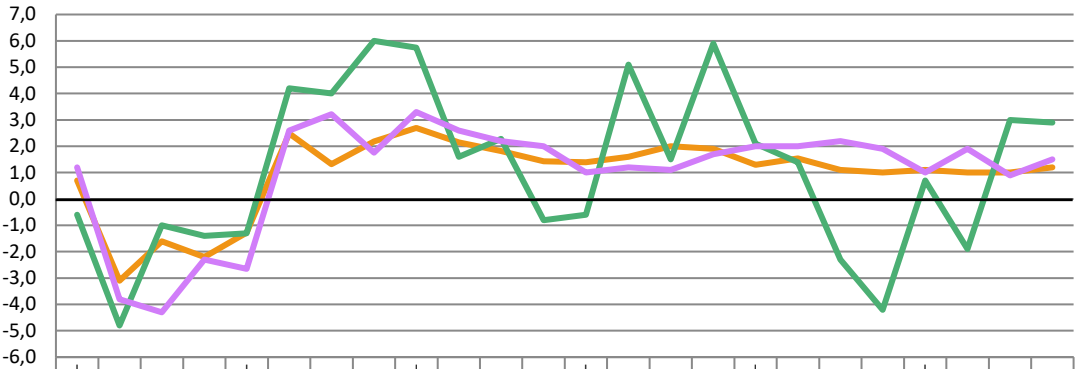

	I 2020	II	III	IV	I 2021	II	III	IV	I 2022	II	III	IV	I 2023	II	III	IV	I 2024	II	III	IV	I 2025	II	III	IV
AFILIACIÓN S. SOCIAL	0,7	-3,1	-1,6	-2,2	-1,3	2,5	1,3	2,2	2,7	2,2	1,8	1,4	1,4	1,6	2,0	1,9	1,3	1,5	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,2
EPA-INE	-0,6	-4,8	-1,0	-1,4	-1,3	4,2	4,0	6,0	5,7	1,6	2,3	-0,8	-0,6	5,1	1,5	5,9	2,1	1,4	-2,3	-4,2	0,7	-1,9	3,0	2,9
PRA-EUSTAT	1,2	-3,8	-4,3	-2,3	-2,7	2,6	3,2	1,8	3,3	2,6	2,2	2,0	1,0	1,2	1,1	1,7	2,0	2,0	2,2	1,9	1,0	1,9	0,9	1,5

Fuente: Elaboración con datos de EUSTAT, INE, y Seguridad Social.

2020an, 2019. urtean sumatzen zen motelaldiaren ondorioz eta, batez ere, eragin zigun pandemiaren ondorioz, lan-merkatuak okupazio-galera handia izan zuen: urtearen amaieran, BJAren 2,3ko jaitsiera izan zen, altako afiliazioaren oso antzeko datua (—% 2,2). BAI inkestak, bestalde, enpleguaren beherakada txikiagoa izan zela kalkulatu zuen, % 1,4koa. 2021ean, lan-merkatuak okupazioa pixkanaka berreskuratu zuen bigarren hiruhilekotik aurrera, eta joera horri eutsi zitzaion 2022 eta 2024 artean.

2025ean saldo positiboak mantendu ziren, intentsitate desberdinekoak izan arren: BJAk enpleguaren % 1,5eko hazkundearekin amaitu zuen laugarren hiruhilekoa eta Gizarte Segurantzako afiliazioak +% 1,2rekin, abenduko hilabeteetako urte arteko hazkundean eta laugarren hiruhilekoen urte arteko zifrak zenbatuz gero ere bai. Kontrara, BAIk urte arteko % 2,9ko saldoarekin amaitu du urtea.

Bestalde, kapitulu honen 2. apartatuan zehatz-mehatz aztertzen denez, lan-kontratazioak, sei urteko bilakaera positiboaren ondoren, behera egin zuen 2020an, eta nabarmen egin zuen gora 2021ean. 2022an lan-kontratuen kopurua % 5,3 jaitsi zen, eta, aldi berean, lan-erreformaren ondorioz, aldaketa handiak izan ziren kontratuen ezaugarrietan eta 2023an berriro gutxitu ziren (—% 10,5). 2024an erreforma hori guztiz ezarrita zegoen eta kontratu-kopurua (+% 2,7) eta proportzio txikiagoan bada ere, 2025ean ere bai (+% 1,2).

Azkenik, BJAren arabera, 2025eko abenduan 67.400 pertsona inguru zeuden langabezian, 2024an baino % 11,4 gutxiago. Bere aldetik, LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuak erregistratutako langabezia 107.434 pertsonara igo zen 2025eko abenduan, 2024an baino % 0,1 gehiago (Espainian —% 5,9; data horretan langabezia 2,4 milioi pertsonatik gorakoa izan zen).

1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA

Atal honetan gehienbat EUSTATen BJAren, LANBIDEren, EUROSTATen eta SEPEren datuak erabili dira nazioarteko eta Gizarte Segurantzako konparazioak egiteko eta afiliazioari buruz informatzeko. Era berean, iturri horietan garrantzitsutzat jotzen diren lan-merkatuaren adierazleei buruzko informaziorik ez badago, eta autonomia-erkidegoen araberako konparazioa egiten bada, EINen BAIra jo da. Azkenik, ez dira kontuan hartzen EUSTATen Hileko Ekonomia Kontuetako (HEK) enpleguari buruzko datuak. Hori begiratzeko, irakurleak memoria honen II. kapitulua kontsultatu dezake: *"I. kapitulua. Ekonomia EAEn".*

1.1. JARDUERA

Lehendabizi, EUSTATen "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren" (BJA) [1] datuen arabera, ***EAEko biztanleria aktiboa*** 2025. urtearen amaieran (IV. hiruhilekoko datuak) 1.083.700 pertsonakoa zen, eta horietatik % 51,4 gizonak ziren (557.400) eta % 48,6 emakumeak (526.300) [2]. 2000. urtean sexuaren araberako banaketa 60/40 zen. Beraz, argi geratu da lan-merkatuan dagoen emakume-kopurua handitu egin dela.

IV.1.1. GRAFIKOA EAE-KO BIZTANLERIA AKTIBOAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK. (MILAKOAK)

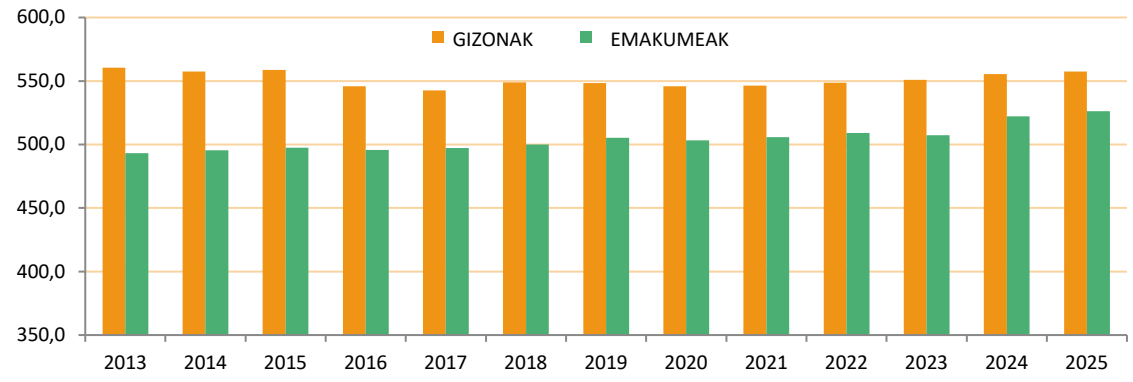

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu-bankua.

2020an biztanleria aktiboaren galera 4.600 pertsonakoa izan zen (—% 0,4), eta 2021ean apur bat igo zen, 2.900 pertsona aktibo gehiago izan baitziren (+% 0,3). 2022 eta 2024 artean (berrikusitako datuak) biztanleria aktiboak hazten jarraitu du eta 25.500 gehiago dira. 2025ean, behin-behineko datuekin, biztanleria aktiboa berriro gehitu zen, kasu honetan 6.200, edo bestela esanda, +% 0,6 hazi zen (+% 1,8 aurreko urtean).

Sexuaren arabera, hazkundea desberdina da: emakume aktiboak % 0,8 hazi dira (+4.200), eta gizon aktiboak, berriz, % 0,4, hau da, +2.000 pertsona gehiago. Bilakaera horien ondorioz, emakumeek EAEko lan-merkatuan duten partaidetza hamarren bat igo da 2025ean, aipatutako % 48,6ra iritsi arte.

Halaber, demografiaren bilakaeraren eta jarduera-mailen ondorioz, azken urtean ***pertsona ez-aktiboen kopuruak gora egin du*** (+% 1,1) 838.000 izateraino, hain zuzen ere, 2024ko amaieran baino +9.200 gehiago (+% 0 2023 eta 2024 bitartean, berrikusitako datuekin). Haietatik, % 56,2 emakumeak dira eta % 43,8 gizonak.

[1] *EUSTATen BJAren 2015eko metodologiaren arabera, hiru datu lortzen dira hiruhileko bakoitzerako: Aribideko urteko datuak "behin-behinekoak" dira, eta aurreko urteko urtarrilaren 1eko behin betiko biztanleria kontuan hartuz kalkulatu dira. Aurreko urteko datuak, urte horretako urtarrilaren 1ean egindako aurreikuspenarekin "berrikusi" dira. Bestalde, aurreko urteetako datuak "behin betikoak" dira, behin betiko biztanlerian oinarritzen direlako. Horiek guztiak aldatu egiten dira urte bakoitzaren lehen hiruhilekoan aldatzen direnekin. Informazio gehiagorako, jo EUSTATen webgunera.*

[2] *Sexuaren araberako aldakuntzen batura maiz ez dator bat saldo osoarekin, datuak milakotan adierazita daudelako, eta BJAk datuak biribiltzen dituelako.*

Kolektibo horren inguruan, EINen BAIk EAEko ***biztanleria ez-aktiboaren banaketa*** ezagutzea ahalbidetzen digu jarduera ezaren motaren arabera. 2025eko laugarren hiruhilekoan ez-aktiboen % 47,1 erretiratuak ziren (gizon ez-aktiboen % 59,4 eta emakume ez-aktiboen % 37,3). Bigarrenik, % 20,7 ikasleak ziren (gizonen % 23,6 eta emakumeen % 18,4) eta hirugarrenik, ez-aktiboen % 15,8k etxeko-lanak egiten zituzten (gizon ez-aktiboen % 5,7k eta emakume ez-aktiboen % 23,9k). Pisu gutxiagoko beste kategoria batzuk ezintasun iraunkorra izatea (% 5,2) edo erretiroa ez den beste pentsio bat jasotzen egotea (% 8,7) dira.

IV.1.1 TAULA. EAE-KO BIZTANLERIA EZ-AKTIBOAREN BANAKETA, JARDUERARIK EZAREN MOTAREN ARABERA. EHUNEKO DATUAK, EZ-AKTIBO GUZTIEN GAINEAN. IV. HIRUHILEKOAK.

	GUZTIRA		GIZONAK		EMAKUMEAK	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
IKASLEA	21,1	20,7	21,9	23,6	20,4	18,4
ERRETIRATUA	46,1	47,1	58,6	59,4	36,2	37,3
ETXEKO-LANAK	16,2	15,8	6,2	5,7	24,2	23,9
BALIAEZINTASUN IRAUNKORRA	6,1	5,2	7,2	7,1	5,2	3,7
ERRETIROA EZ DIREN BESTELAKO PENTSIOAK	8,5	8,7	3,5	2,0	12,5	14,0
BESTE BATZUK	2,0	2,5	2,6	2,2	1,5	2,7
GUZTIRA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Iturria: EIN. BAI. Geuk egina.

EAEko ***jarduera-tasa*** orokorra % 56,3koa da 2025 amaieran (2024an baino 4 hamarren gutxiago); emakumeena % 52,5ekoa da (+1 hamarren), eta gizonena % 60,4koa (—9 hamarren). Europar Batasunean 2025eko batezbestekoa % 75,7 izan da (gizonak % 80,1 eta emakumeak % 71,1), 2024an baino lau hamarren gehiago. Hala ere, kontuan izan behar da EUROSTATek jarduera-tasak 16-65 urtekoetan kalkulatzen dituela, eta EUSTATEk, aldiz, 16 urtetik gorakoetan, goiko adin-maila zehaztu gabe.

IV.1.2 TAULA. JARDUERA-TASAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA ADIN-TALDEEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GUZTIRA		**56,8**	**56,6**	**56,9**	**56,6**	**56,3**	**56,5**	**56,6**	**56,2**	**56,7**	**56,3**
SEXUA	GIZONAK	61,8	61,3	62,0	61,3	61,0	61,1	61,2	60,9	61,3	60,4
	EMAKUMEAK	52,1	52,0	52,2	52,3	52,0	52,2	52,4	52,0	52,4	52,5
ADINA	16 - 24	25,4	23,0	28,7	25,7	30,9	29,5	31,8	31,5	34,3	33,5
	25etik 44ra	89,3	89,7	90,4	90,7	89,3	88,2	89,0	87,9	88,3	88,5
	45 ETA GEHIAGO	44,5	44,8	45,2	45,5	45,8	47,1	47,2	47,5	47,8	47,6

Iturria: EUSTAT. BJA. **Datu-bankua.**

Jarduera-tasek bilakaera ezberdina izan dute adin-taldeen arabera: pixka bat gehitu dira aurreko urtearekin alderatuta (+0,2 puntu) 25-44 urtekoen artean (% 88,5), eta 45 urtetik gorakoen taldean proportzio berdinean murriztu dira (% 47,6raino). 25 urte baino gutxiagoko gazteen artean, jarduera-tasa 8 hamarren gutxitu zen, % 33,5eraino, baina tasa horrek oso txikia izaten jarraitzen du beste adin-taldeekin eta EBko batezbestekoarekin alderatuta (2025ean % 40,7 izan zen).

Datuak sexuaren eta adinaren arabera gurutzatzen badira (IV.1.2 grafikoa), ikus daiteke sexuaren araberako arrakala jarduera-tasan ezberdina dela adinaren arabera. Lehenik eta behin, gazteenen artean jarduera-tasa 3,7 puntu txikiagoa da emakumeen artean (% 30,6) gizonen artean baino (% 34,3). Tarteko adin-taldean (25-44 urte), bi sexuen arteko aldea handiagoa da: 5 puntu gehiago gizonen artean emakumeen artean baino (% 91,5 eta % 86,5). Eta 45 urtetik gorakoen

IV.1.2 GRAFIKOA. JARDUERA-TASAK EAE-N, SEXUAREN ETA ADIN-TALDEEN ARABERA. 2025eko IV. HIRUHILEKOA.

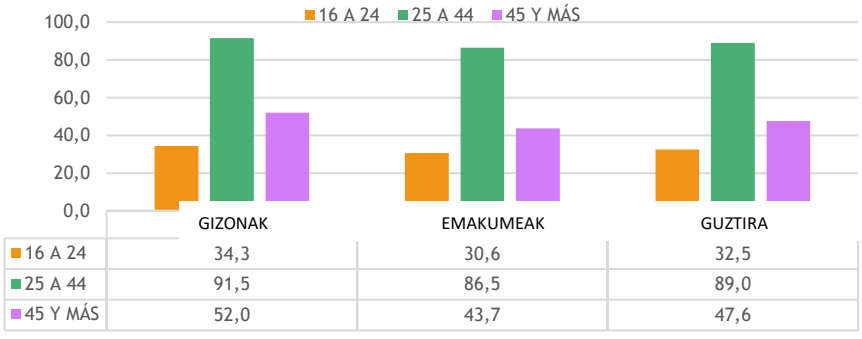

Iturria: EUSTAT. PRA.

kasuan, ezberdintasun hori askoz ere handiagoa da: % 52koa da gizonen jarduera-tasa eta emakumeena % 43,7koa (8,3 puntuko tartea, 2024an baino puntu erdi gutxiago).

Azkenik, eginiko zenbatespenen arabera 2025eko laugarren hiruhilekoan ***930.500 etxe inguru*** daude EAEn: horietatik 614.100ek pertsona aktiboren bat dute (% 66) eta % 34k ez dute pertsona aktiborik (316.500). Halaber, 557.000 familietan pertsona horien guztien erdia baino gehiago lanean ari zen (% 59,9), eta pertsona guztiak lanean ari ziren familiak guztizkoaren % 2,5 ziren, 22.900 lagun (aurreko urtean % 2,9).

1.2. OKUPAZIOA

1.2.1. Okupazioaren zifrak

BJAren datuek erakusten dutenez, gure autonomia-erkidegoan 2025ean enpleguan izandako bilakaeran ***okupazio-edo enplegu-tasa***[3] % 52,9n kokatu zen urte amaieran (% 56,7 gizonen kasuan, eta % 49,4 emakumeenean), aurreko urtean baino 4 hamarren gehiago.

IV.1.3 GRAFIKOA OKUPAZIO-TASA EAE-N, SEXUAREN, ADINAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

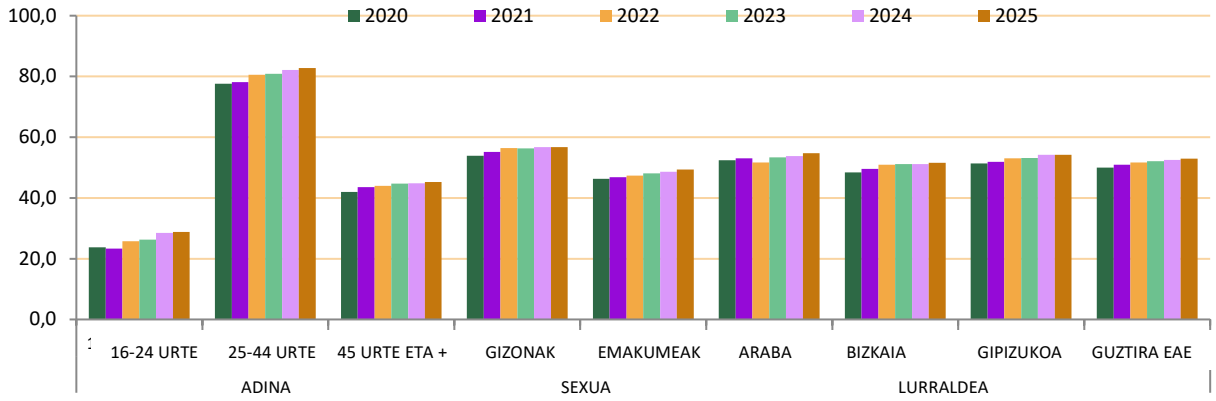

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu-bankua.

Lurraldeka, tasarik handiena Arabakoa da (% 54,7, aurreko urtean baino 0,9 puntu gehiago). Haren atzetik, Gipuzkoa dago, % 54,2rekin (datu bera 2024an), eta azkenik, Bizkaiak dauka ratiorik murriztuena, % 51,6rekin, 2024an baino 0,5 puntu gehiago.

Azken urtean, ***2024ko laugarren hiruhilekotik 2025eko laugarren hiruhilekora***, enplegua % 1,5 igo da EAEn (+15.000 lanpostu). Aurreko urtean, berriz, % 1,9 hazi zen (berrikusitako datuak), eta emakume landunen kopurua 10.900 hazi da (guztizko hazkundearen % 72,7, 2024an % 50,3), eta gizonena, berriz, 4.100 (% 27,3)[4]. Ondorioz, urtea 1.016.300 landunekin amaitzen da, 524.000 gizonekin eta 492.300 emakumerekin (% 51,6 eta % 48,4, hurrenez hurren).

Adinaren arabera, 25 urtetik beherakoen okupazioa % 3,1 hazi da (+1.800 landun gehiago). Hortaz, guztizkoan duten partaidetza % 5,8n mantendu da. Aitzitik, 25 eta 44 urte arteko landunen kopurua gutxiago hazi da: % 0,7 (+2.700 pertsona). Hortaz, okupazioaren % 39,4 dira (2024an % 39,8); azkenik, 45 urtetik gorakoen kopuruak gora egin du (+% 1,9 eta +10.500 langile), eta % 54,7 dira (2024an % 54,5).

[3] *Bestelakorik ez bada esaten, okupazio-tasak 16 urtetik gorakoentzat dira, goitik adin-mugarik zehaztu gabe.*

[4] *Ikus 2. oin-oharra.*

IV.1.4. GRAFIKOA OKUPAZIOAREN BILAKAERA EAE-N, ADIN-TALDEEN ARABERA. MILES. IV. HIRUHILEKOAK.

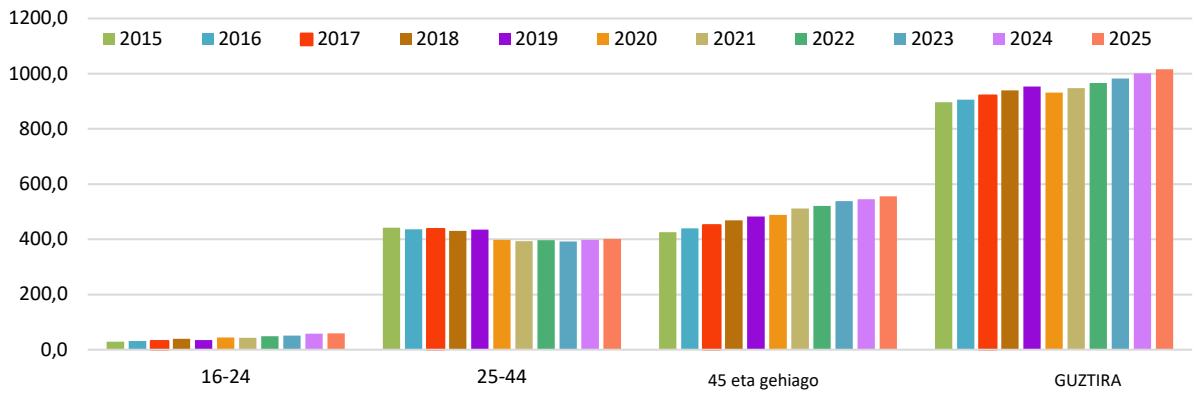

Iturria: EUSTAT. PRA.

Espainian, okupazioa % 2,8 hazi da batez beste (IV. hiruhilekoa, EINen BAIko datuak) (+% 2,2 2024an). Autonomia-erkidego guztiek, Melillak ez ezik (—% 2,1), 2025ean mantendu egin dituzte okupazio-gehikuntzak. Zenbait nabarmenak izan dira, adibidez, Murtzia (+% 5,9) edo Ceuta (+% 9,8).

EINen datuekin, EAEk, 2024an % 4,2ko okupazioa galdu eta gero, 2025ean % 2,9ko hazkundea izan du. Beraz, estatuko batezbestekoa baino pixka bat gorago.

IV.1.3 TAULA. OKUPAZIOAREN URTE ARTEKO HAZKUNDEAREN ETA LANGABEZIA-TASEN BILAKAERA AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

	HAZK. % OKUPAZIOA				LANGABEZIA-TASA			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
ANDALUZIA	0,6	3,7	2,5	4,0	19,1	17,6	15,8	14,7
ARAGOI	0,0	3,4	0,6	0,8	9,6	8,2	7,6	7,7
ASTURIAS	-4,3	4,3	8,6	1,5	14,2	11,6	8,1	8,4
BALEAR UHARTEAK	6,5	1,8	5,8	3,0	10,7	11,2	8,2	7,8
KANARIAR UHARTEAK	6,2	2,7	3,8	1,9	14,9	16,1	11,9	12,6
KANTABRIA	0,5	4,7	2,0	1,9	10,5	7,4	8,2	6,8
GAZTELA ETA LEON	3,0	-0,6	2,8	1,1	8,9	9,6	8,2	8,4
GAZTELA-MANTXA	0,6	2,6	1,2	4,3	14,8	12,3	11,9	12,1
KATALUNIA	1,1	5,7	1,4	1,5	10,3	9,2	7,9	8,2
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	5,6	3,5	1,7	4,2	13,7	12,9	12,3	10,4
EXTREMADURA	2,5	2,5	-0,2	4,6	17,6	16,2	15,3	13,4
GALIZIA	1,1	2,8	1,5	2,9	10,7	9,2	8,7	8,3
MADRIL	1,4	3,9	4,2	2,3	11,3	9,6	8,6	7,0
MURTZIA	1,5	2,7	-1,0	5,9	13,0	11,5	13,4	11,1
NAFARROA	2,3	1,7	5,4	0,1	10,2	9,3	6,6	8,1
EAE	**-0,8**	**5,9**	**-4,2**	**2,9**	**9,0**	**6,4**	**8,2**	**7,5**
ERRIOXA	3,1	-2,4	4,5	2,8	8,5	9,7	8,6	8,0
CEUTA	9,3	-3,3	17,2	9,8	33,3	32,7	21,8	22,2
MELILLA	-8,5	-2,2	8,7	-2,1	26,2	29,6	25,8	23,0
ESPAINIA	**1,8**	**3,6**	**2,2**	**2,8**	**13,0**	**11,8**	**10,6**	**9,9**

Iturria: EIN: BAI.

IV.1.4 TAULA. OKUPAZIOAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)							IGOERA (MILAKOTAN)		URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASA (%)	
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	23-24	24-25	23/24	24/25
GIZONAK	LEHENENGOA	6,9	7,2	6,7	7,6	6,4	8,5	7,2	2,1	-1,3	32,8	-15,3
	INDUSTRIA	158,8	154,1	152,1	154,7	160,4	157,0	159,4	-3,4	2,4	-2,1	1,5
	ERAIKUNTZA	43,8	42,4	49,6	53,0	47,7	51,2	51,6	3,5	0,4	7,3	0,8
	ZERBITZUAK	289,9	278,9	286,1	290,0	296,2	303,2	305,8	7,0	2,6	2,4	0,9
	GUZTIRA	**499,5**	**482,7**	**494,3**	**505,3**	**510,8**	**519,9**	**524,0**	**9,1**	**4,1**	**1,8**	**0,8**
EMAKUMEAK	LEHENENGOA	1,6	0,9	1,3	1,8	1,4	1,4	2,0	0,0	0,6	0,0	42,9
	INDUSTRIA	43,8	44,7	46,0	37,7	41,6	41,4	41,3	-0,2	-0,1	-0,5	-0,2
	ERAIKUNTZA	5,6	7,0	5,9	7,2	8,8	6,2	8,8	-2,6	2,6	-29,5	41,9
	ZERBITZUAK	402,5	396,1	400,2	414,6	420,3	432,4	440,2	12,1	7,8	2,9	1,8
	GUZTIRA	**453,5**	**448,7**	**453,4**	**461,3**	**472,1**	**481,4**	**492,3**	**9,3**	**10,9**	**2,0**	**2,3**
GUZTIRA	LEHENENGOA	8,5	8	7,9	9,4	7,8	9,9	9,2	2,1	-0,7	26,9	-7,1
	INDUSTRIA	202,6	198,9	198,1	192,5	202,0	198,4	200,8	-3,6	2,4	-1,8	1,2
	ERAIKUNTZA	49,5	49,4	55,5	60,2	56,5	57,4	60,4	0,9	3,0	1,6	5,2
	ZERBITZUAK	692,4	675,1	686,3	704,6	716,5	735,6	745,9	19,1	10,3	2,7	1,4
	GUZTIRA	**953**	**931,4**	**947,8**	**966,7**	**982,8**	**1001,3**	**1016,3**	**18,5**	**15,0**	**1,9**	**1,5**

Iturria: EUSTAT. "BJA". Datu-bankua.

Bilakaera jarduera-sektoreen arabera aztertuta, eta BJAren datuetara itzuliz, azken urteko okupazioaren hazkundea zifra absolutuetan EAEn zerbitzuetan gertatu da nagusiki; hala, 10.300 enplegu irabazi dituzte (+% 1,4), eraikuntzak 3.000 irabazi ditu (+% 5,2) eta industrian 2.400 enplegu gehiago daude (+% 1,2, eta aurreko urtean % 1,8 jaitsi zen), guztiak ere gizonen enpleguak ziren (ikusi 2. oin-oharra). Amaitzeko, lehen sektoreak 700 enplegu galdu ditu (—% 7,1).

IV.1.5 TAULA. LANALDI PARTZIALEKO OKUPAZIOAREN EHUNEKOA, SEXUAREN ARABERA IV. HIRUHILEKOAK.

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	ALD. 23-24*	ALD. 24-25*
EAE	**GUZTIRA**	**15,8**	**16,9**	**15,3**	**16,8**	**18,8**	**17,3**	**2,0**	**-1,5**
	GIZONAK	6,2	7,7	7,5	8,4	8,2	8,9	-0,2	0,7
	EMAKUMEAK	26,2	26,5	24,4	26,1	29,9	26,4	3,8	-3,5
ESPAINIA	GUZTIRA	14,5	13,6	13,6	13,5	14,0	13,8	0,5	-0,2
	GIZONAK	6,9	6,2	6,7	6,6	6,9	7,0	0,3	0,1
	EMAKUMEAK	23,5	22,1	21,6	21,4	22,2	21,5	0,8	-0,7
EB 27	GUZTIRA	18,1	17,8	17,6	17,9	17,8	17,8	-0,1	0,0
	GIZONAK	8,4	8,1	8,2	8,4	8,5	8,6	0,1	0,1
	EMAKUMEAK	29,4	28,9	28,4	28,8	28,4	28,2	-0,4	-0,2

Iturria: EUROSTATen eta EINen (BAI) datuekin guk geuk egina (2026-04-28ko datuak).
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.*

Lanaldi-motari dagokionez, EAEko lanaldi partzialeko enpleguaren tasa, BAIren arabera, % 17,3 izan zen 2025eko laugarren hiruhilekoan. Estatukoa, berriz, batez beste % 13,8koa, (% 13,4 EUROSTATen arabera). Bai gure autonomia-erkidegoan, bai estatuan, alde handia dago sexuaren arabera: EAEn, lanaldi partzialeko enplegu-tasa ia heren bat da emakumeen artean (% 26,4). Gizonen artean, berriz, % 8,9 da. Espainian (batez beste), emakumeen ratioa % 21,5 da eta gizonena, berriz % 7. 2025ean, 2024an ez bezala, lanaldi partzialeko enpleguaren tasa orokorra gutxitu egin zen EAEn (—1,5 puntu eta aurreko urtean +2); hala eta guztiz ere, sexuen arabera bilakaera ezberdina da: emakumeen partzialtasuna batezbestekoaren gainetik gutxitu zen (—3,5 puntu), eta gizonen artean 0,7 puntu gehitu zen. Ondorioz, sexuen araberako diferentziala gutxitu egin da, 2024ko 21,7 puntuetatik 2025eko 17,5 puntuetara (—4,2 ehuneko puntu). EUSTATen BJA hartzen badugu iturri gisa, lanaldi partzialeko enplegu-tasa ez da aldatu EAEn eta % 17,1ean mantendu da okupatutako pertsona guztientzat eta % 18,2tik % 18,5era soldatapeko pertsonen artean (2024ko eta 2025eko urte batez besteko datuak).

IV.1.6 TAULA. ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOA, SEXUAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	ALD. 23-24*	ALD. 24-25*
EAE	**GUZTIRA**	**22,6**	**26,0**	**20,1**	**20,7**	**20,4**	**18,2**	**-0,3**	**-2,2**
	GIZONAK	19,2	22,3	16,0	17,3	14,5	15,0	-2,8	0,5
	EMAKUMEAK	26,0	29,5	24,4	24,2	26,4	21,4	2,2	-5,0
ESPAINIA	GUZTIRA	24,6	25,6	18,2	16,6	15,5	15,1	-1,1	-0,4
	GIZONAK	22,8	23,4	15,8	14,4	13,2	12,8	-1,2	-0,6
	EMAKUMEAK	26,6	27,9	20,8	19,0	17,9	17,6	-1,1	-0,3
EB 27	GUZTIRA	13,5	14,0	13,5	13,2	12,5	12,5	-0,7	0,0
	GIZONAK	12,8	13,3	12,7	12,3	11,7	11,7	-0,6	0,0
	EMAKUMEAK	14,4	14,8	14,4	14,1	13,4	13,4	-0,7	0,0

Iturria: EUROSTATen eta EINen (BAI) datuekin geuk egina (25-05-07ko datuak).
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.*

EBn, lanaldi partzialeko enplegu-tasa 2025ean (IV. hiruhilekoa) % 17,8 da (% 20,2 Eurogunean); beste herrialde batzuetan halakorik ia ez da existitzen (% 1,7 Bulgarian eta % 2,1 Errumanian), eta % 30 gainditzen dute beste herrialde batzuek: Austria (% 30,6) eta, bereziki, Herbehereak (% 42,3). Gainera, EBko herrialde guztietan, EAEn bezala, emakumeen lanaldi partziala gizonezkoena baino askoz handiagoa da (batez beste % 26,4 gizonezkoen % 8,6ren aldean), eta % 49 gainditzen da hiru herrialdetan: Alemania (% 49,5), Austria (% 50) eta Herbehereak (% 62,4).

IV.1.7 TAULA. SEKTORE PUBLIKOAN ETA PRIBATUAN ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOAREN BILAKAERA. EAE-REN ETA ESPAINIAREN ARTEKO ALDEA IV. HIRUHILEKOAK.

	GUZTIRA		SEKTORE PRIBATUA		SEKTORE PUBLIKOA	
	EAE	ESPAINIA	EAE	ESPAINIA	EAE	ESPAINIA
2019	24,0	26,1	20,5	25,7	39,1	27,8
2020	22,6	24,6	18,4	23,2	40,2	29,9
2021	26,0	25,6	21,2	24,1	45,6	31,2
2022	20,1	18,2	14,1	15,1	45,3	30,4
2023	20,7	16,6	14,4	13,3	46,0	29,9
2024	20,4	15,5	14,6	12,4	41,1	28,3
2025	**18,2**	**15,1**	**12,6**	**12,4**	**39,8**	**26,8**
ALD. 23-24*	-0,3	-1,1	0,2	-0,9	-4,9	-1,6
24- 25 ALD.*	-2,2	-0,4	-2,0	0,0	-1,3	-1,5

Iturria: EIN. BAI.
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.*

Behin-behinekotasun mailei dagokienez, EINen BAIren datuen arabera, 2025eko laugarren hiruhilekoan aldi baterako lan-kontratua zuten soldatapeko pertsonen portzentajea EAEn % 18,2 zen, aurreko urtean baino 2,2 puntu gutxiago. Estatuko batezbestekoa, berriz, % 15,1 zen, 0,4 puntuko jaitsierarekin (EBn ez zen aldatu eta % 12,5en geratu zen).

Sexuaren arabera, % 21,4ko tasa da EAEn emakumeentzat, gizonezkoen tasa baino 6,4 puntu handiagoa. Diferentzial hori asko gutxitu da, azken urtean 5,5 puntu, emakumeen artean behin-behinekotasuna gutxitu egin delako (—5 puntu) (IV.1.6 taula).

EUSTATen BJA hartzen badugu iturritzat, EAEko behin-behinekotasun tasen bilakaera ere negatiboa izan da azken urtean (—1 puntu ratio osoak, % 19,2tik % 18,2ra), bai gizonen artean, bai emakumeen artean ere (—1 kasu bietan).

Behin-behinekotasun maila handi horiek, EBn, Herbehereetan (% 26), Polonian, Espainian eta Zipren gertatzen dira (hurrenez hurren % 15,8, % 15,2 eta % 15,1). Europar Batasun osoan, batezbestekoa % 12,5 da (gizonen % 11,7 eta emakumeen % 13,4). EUROSTATen datuak 2025eko laugarren hiruhilekorako dira.

IV.1.8 TAULA. ENPLEGU-ADIERAZLEAK EB-N. IV. HIRUHILEKOAK.

	L. PARTZIALEKO ENPLEGUAREN %					ALDI BATERAKO ENPLEGUAREN %				
	2023	2024	2025	23-24*	24-25*	2023	2024	2025	23-24*	24-25*
EB 27	**17,9**	**17,8**	**17,8**	**-0,1**	**0,0**	**13,2**	**12,5**	**12,5**	**-0,7**	**0,0**
EUROGUNEA	**20,8**	**20,2**	**20,2**	**-0,6**	**0,0**	**14,2**	**13,2**	**13,1**	**-1,0**	**-0,1**
BELGIKA	23,4	24,3	25,8	0,9	1,5	9,6	9,5	11,6	-0,1	2,1
BULGARIA	1,4	1,5	1,7	0,1	0,2	2,5	2,4	2,3	-0,1	-0,1
TXEKIAR ERREP.	7,2	7,8	8,1	0,6	0,3	7,5	7,5	7,7	0,0	0,2
DANIMARKA	25,8	28,0	26,8	2,2	-1,2	11,5	12,7	11,3	1,2	-1,4
ALEMANIA	28,8	29,4	29,9	0,6	0,5	12,1	11,4	12,0	-0,7	0,6
ESTONIA	13,1	12,9	12,9	-0,2	0,0	2,4	3,0	3,1	0,6	0,1
IRLANDA	20,7	19,5	19,2	-1,2	-0,3	8,0	7,4	7,0	-0,6	-0,4
GREZIA	7,4	5,3	5,1	-2,1	-0,2	10,7	8,1	8,9	-2,6	0,8
ESPAINIA	**13,3**	**13,7**	**13,4**	**0,4**	**-0,3**	**16,7**	**15,5**	**15,2**	**-1,2**	**-0,3**
FRANTZIA	16,7	16,8	17,0	0,1	0,2	15,1	14,9	14,8	-0,2	-0,1
KROAZIA	3,7	2,8	2,9	-0,9	0,1	10,0	8,2	8,0	-1,8	-0,2
ITALIA	17,9	16,3	14,9	-1,6	-1,4	15,8	14,0	12,9	-1,8	-1,1
ZIPRE	7,9	7,8	7,4	-0,1	-0,4	13,5	13,9	15,1	0,4	1,2
LETONIA	6,9	7,4	7,8	0,5	0,4	2,5	2,5	2,7	0,0	0,2
LITUANIA	6,2	6,4	5,3	0,2	-1,1	2,2	1,9	1,5	-0,3	-0,4
LUXENBURGO	17,5	18,0	17,6	0,5	-0,4	7,4	9,9	8,0	2,5	-1,9
HUNGARIA	4,3	4,3	4,6	0,0	0,3	4,7	4,3	4,6	-0,4	0,3
MALTA	10,6	10,2	9,4	-0,4	-0,8	9,7	10,3	8,9	0,6	-1,4
HERBEHEREAK	42,9	42,1	42,3	-0,8	0,2	26,8	26,0	26,0	-0,8	0,0
AUSTRIA	30,3	30,2	30,6	-0,1	0,4	8,5	8,3	8,1	-0,2	-0,2
POLONIA	5,8	5,8	6,6	0,0	0,8	15,2	15,0	15,8	-0,2	0,8
PORTUGAL	7,2	7,4	7,0	0,2	-0,4	17,0	15,9	14,5	-1,1	-1,4
ERRUMANIA	3,4	3,0	2,1	-0,4	-0,9	2,3	1,8	1,6	-0,5	-0,2
ESLOVENIA	8,0	8,0	8,8	0,0	0,8	10,7	10,1	10,0	-0,6	-0,1
ESLOVAKIA	3,9	3,8	4,5	-0,1	0,7	4,0	3,6	3,8	-0,4	0,2
FINLANDIA	18,1	16,3	17,8	-1,8	1,5	14,3	13,8	13,0	-0,5	-0,8
SUEDIA	20,0	19,5	19,0	-0,5	-0,5	12,9	12,0	12,0	-0,9	0,0
EAE	**16,8**	**18,8**	**17,3**	**2,0**	**-1,5**	**20,7**	**20,4**	**18,2**	**-0,3**	**-2,2**

Iturria: EUROSTATen eta EINen datuekin guk geuk egina (2026-04-28ko datuak).
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.*

Sektore pribatuko eta sektore publikoko soldatapekoen behin-behinekotasun tasak alderatuta ikusten denez, alde nabarmena dago estatuko kopuruaren eta EAEkoaren artean (IV.1.7 taula): EAEn, behin-behinekotasunaren tasa askoz ere handiagoa da sektore publikoan pribatuan baino.

2025eko laugarren hiruhilekoan, sektore publikoko behin-behinekotasun tasa EAEn % 39,8 izan zen sektore pribatuaren % 12,6ren aldean. Horrenbestez, 27,2 puntu daude sektore publikoaren alde (2024an baino 0,7 puntu gehiago). Estatuko batezbestekoan, aldiz, % 26,8ko eta % 12,4ko ratioak ziren hurrenez hurren eta, beraz, 14,4 puntuko aldea dago (azken urtean —1,5 puntu).

1.2.2. Gizarte Segurantzako afiliazioa

2019aren amaieran, EAEk 980.592 afiliatu zituen (abenduko batez besteko datua). 2020ko pandemiaren ondorioz, afiliazioa % 2,2 jaitsi zen. Hala, 21.460 afiliatu galdu ziren altan, sei urtez jarraian bilakaera positiboa izan ondoren. 2021eko abenduan altako afiliazioa berriz igo zen (+% 2,2). Hala, pandemia aurreko zenbatekoak berreskuratu ziren ia-ia. Joera finkatu egin zen 2022 eta 2024 artean, % 1,4ko, % 1,9ko eta % 1,1eko igoerekin hurrenez hurren.

2025ean afiliazioak hazten jarraitu du EAEn eta abenduan, 1.036.804 afiliatu zeuden altan emanda (hilabeteko batez besteko datua). Horietatik % 48,4 emakumeak ziren eta % 51,6 gizonak (2024ko proportzio berberak). Zifra hori % 1,2 igo da aurreko urteko hilabete beraren aldean, eta altan afiliatutako 12.294 pertsona irabazi ditu.

Estatuan, bestalde, 2025eko abenduan, 21,8 milioi afiliazio daude altan emanda, markak hautsiz, 2024ko abenduan baino % 2,4 gehiago. Azken urte honetan, autonomia-erkidego guztietan hazi egin da altan dagoen afiliazioa eta Ceutaz eta Melillaz gain, gehikuntza handienak gertatu dira Valentziako Erkidegoan eta Madrilen, hurrenez hurren, +% 3,7 eta +% 2,9.

IV.1.5. GRAFIKOA GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIAZIOA EAE-N, SEXUAREN ARABERA. ABENDUA.

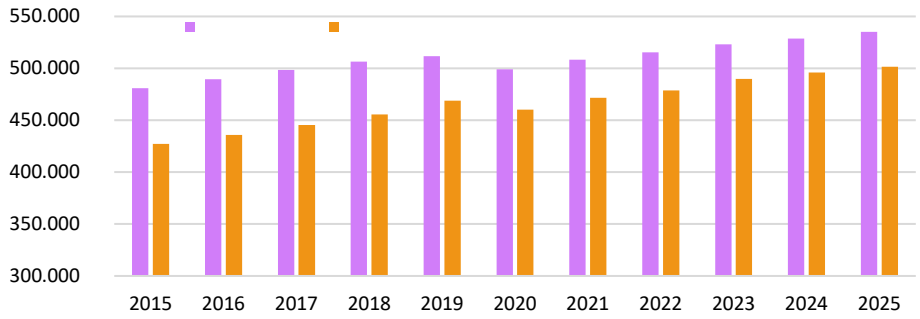

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA.

EAEn, ***lurraldeen arabera***, Bizkaia eta Araba batezbestekoaren gainetik hazi dira (+% 1,4 biak), eta altan zeuden 7.306 eta 2.403 afiliatu irabazi zituzten hurrenez hurren. Bitartean, Gipuzkoan ere gora egin du, baina batezbestekoa (% 1,2) baino 4 hamarren gutxiago, eta 2.584 afiliazio irabazi ditu (+% 0,8) 2024ko abenduaren aldean.

IV.1.9 TAULA. GIZARTE-SEGURANTZAKO KOTIZATZAILEAK ALTAN, LURRALDEAREN ETA SEXUAREN ARABERA[5]. ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK

		ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK							ALDAK. 23-24		24- 25 ALD.	
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Abs.	%	Abs.	%
ARABA	GIZONAK	87.466	84.524	86.261	87.880	89.400	90.532	91.536	1.132	1,3	1.004	1,1
	EMAKUMEAK	74.028	71.762	74.367	75.555	77.556	78.480	79.879	924	1,2	1.399	1,8
	GUZTIRA	161.494	156.286	160.628	163.436	166.956	169.012	171.415	2.056	1,2	2.403	1,4
GIPUZKOA	GIZONAK	172.561	168.064	170.714	172.731	175.351	176.741	177.954	1.390	0,8	1.213	0,7
	EMAKUMEAK	155.155	153.228	156.195	157.953	161.732	163.429	164.801	1.697	1,0	1.372	0,8
	GUZTIRA	327.716	321.293	326.909	330.685	337.083	340.174	342.758	3.091	0,9	2.584	0,8
BIZKAIA	GIZONAK	251.749	246.458	248.334	254.667	258.470	261.367	265.622	2.897	1,1	4.255	1,6
	EMAKUMEAK	239.632	235.094	240.780	245.289	250.437	253.957	257.008	3.520	1,4	3.051	1,2
	GUZTIRA	491.382	481.553	489.114	499.956	508.907	515.325	522.631	6.418	1,3	7.306	1,4
EAE-N GUZTIRA	GIZONAK	511.776	499.047	508.322	515.278	523.221	528.640	535.112	5.419	1,0	6.472	1,2
	EMAKUMEAK	468.815	460.085	471.700	478.797	489.726	495.866	501.689	6.140	1,3	5.823	1,2
	GUZTIRA	**980.592**	**959.132**	**980.022**	**994.077**	**1.012.947**	**1.024.511**	**1.036.804**	**11.564**	**1,1**	**12.293**	**1,2**

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.

Sexuen arabera, biek afiliazioa gehitu dute % 1,2n. Modu horretan, 12.293 pertsonako hazkunde garbitik, irabaziaren % 52,6 gizonei dagokie (+6.472) eta % 47,4 emakumeei (+5.823).

[5] *Guztizkoa batzuetan ez dator bat gizon eta emakumeen baturarekin, zenbait erregistrotan ez delako jasotzen afiliatuaren sexua.*

IV.1.10 TAULA. GIZARTE-SEGURANTZAKO AFILIAZIOA EAE-N, ARAUBIDE ETA LURRALDEEN ARABERA. BATEZ BESTEKO DATUAK 2023-2025 ABENDUA											
		2023	2024	2025				ALD. 23-24		ALD.24/-25	
				ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE	Abs.	%	Abs.	%
ARAUBIDE OROKORRA	OROKORRA	812.339	825.214	148.415	266.940	422.949	838.304	12.875	1,6	13.090	1,6
	G.S. NEKAZARITZAKOA	1.949	1.890	686	544	514	1.745	-59	-3,0	-145	-7,7
	G.S. ETXEKOA	28.152	27.091	2.593	9.111	15.292	26.996	-1.061	-3,8	-95	-0,4
	GUZTIRA	842.440	854.195	151.695	276.595	438.755	867.045	11.755	1,4	12.850	1,5
AUTONOMOAK		167.151	166.949	19.721	65.498	81.220	166.439	-202	-0,1	-510	-0,3
ITSASOA		3.356	3.367	-	665	2.656	3.321	11	0,3	-46	-1,4
GIZ. SEG. SISTEMA, GUZTIRA SOZIALA		**1.012.947**	**1.024.511**	**171.415**	**342.758**	**522.631**	**1.036.804**	**11.564**	**1,1**	**12.293**	**1,2**

Iturria: Gizarteratzeko, Gizarte Segurantzako eta Migrazioetako Ministerioa GSDN. Geuk egina.

Araubideen arabera, 10 afiliatuetatik 8 baino gehiago (% 83,6) araubide orokorrean zeuden altan 2025eko abenduan. Hala, guztizko datuek baino bilakaera hobea izan du, % 1,5 handitu baita batezbestekoaren +% 1,2ren aldean. Bigarrenik, afiliazioaren % 16,1 langile autonomoei dagokie, eta % 0,3ko beherakada izan da 2024rekin alderatuta (aurreko urtean —% 0,1). Azkenik, itsasoko afiliazioaren araubideak kopuru osoaren % 0,3 barne hartzen du (—% 1,4).

IV.1.11 TAULA. GIZARTE-SEGURANTZAKO AFILIAZIOA, KONTRATU-MOTAREN ARABERA (ARAUBIDE OROKORRA) EAE-N. BATEZ BESTEKO DATUAK, 2020-2024KO ABENDUETAKOAK.									
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025EAN EMAKUMEEN %	% 23/ 24 ALDAKUNTZA	% 24/ 25 ALDAKUNTZA
- MUGAG. LANALDI OSOA (1)	388.385	399.452	437.092	455.278	465.890	472.511	37,6	2,3	1,4
- MUGAGABEA, LANALDI PARTZIALA (2)	73.216	77.308	98.709	103.910	106.350	109.284	69,2	2,3	2,8
A. MUGAGABEAK GUZTIRA	461.601	476.760	535.801	559.188	572.240	581.796	43,6	2,3	1,7
B. ALDIZKAKO LANGILE FINKOAK	12.890	14.432	27.201	28.975	28.145	27.441	67,5	-2,9	-2,5
- BEHIN BEHINEKO LANGILEAK LANALDI OSOA (3)	132.049	132.841	100.633	98.706	94.892	92.044	57,5	-3,9	-3,0
- BEHIN-BEHINEKO LANGILEAK, LANALDI PARTZIALA (4)	74.726	77.875	45.852	43.282	43.191	43.498	61,9	-0,2	0,7
C. BEHIN-BEHINEKOAK, GUZTIRA	206.775	210.716	146.485	141.988	138.083	135.542	58,9	-2,8	-1,8
D. BESTERIK*	74.744	74.951	82.232	82.188	86.746	93.525	62,4	5,5	7,8
GUZTIRA (A+B+C+D)	**756.010**	**776.859**	**791.719**	**812.339**	**825.214**	**838.304**	**48,9**	**1,6**	**1,6**
METATUA, LANALDI OSOAN (1+3)	520.434	532.293	537.725	553.984	560.782	564.555	40,9	1,2	0,7
METATUA, LANALDI PARTZIALEAN (2+4)	147.942	155.183	144.561	147.192	149.541	152.782	67,1	1,6	2,2

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa. GSDN. Geuk egina.
**Kontraturik gabeko afiliatuak, funtzionarioak, profesionalak ez diren zaintzaileak, prestakuntza-programak eta enpresako lanekoak ez diren praktikak, eta akatsengatik edo omisioagatik fitxategian kontratu-motarik ez dutenak.*

Eta ***araubide orokorreko kontratu-motaren arabera*** (nekazaritzako eta etxeko kontratu bereziak alde batera utzita), mugagabe guztiek bilakaera positiboa izan dute (+% 1,7), eta aldizkako langile finkoen artean % 2,5 jaitsi da (aurreko urtean —% 2,9), guztizkoaren % 3,3 baino ez badira ere. Bere aldetik, aldi baterako kontratudun altako afiliazioak % 1,8 egin du behera, eta lanaldi osoko behin-behineko afiliazioak behera egin du (—% 3), baina lanaldi partzialekoak gora (+% 0,7).

Afiliazio-zifrak lanaldi-motaren arabera pilatzen badira, lanaldi osoan lan egiten duten afiliatuak 2025eko abenduan 564.555 ziren, 2024an baino % 0,7 gehiago, eta afiliazio guztiaren % 67,3. Lanaldi partzialean 152.782 afiliatu zeuden, aurreko urtean baino % 2,2 gehiago eta guztiaren % 18,2. Gainerakoa aldizkako langile finkoei (% 3,3, esan dugun bezala) eta beste modalitateei dagokie (altako afiliazioen % 11,2) (ikusi IV.1.11 taula).

Genero-arrakala oso adierazgarria da emakumeek altako afiliazioaren kategorietan duten pisua aztertuz gero: emakumeen ehunekoa bereziki altua da lanaldi partzialeko afiliazio mugagabeetan (% 69,2) eta aldizkako langile finkoetan ere bai (% 67,5). Lanaldi partzialeko afiliazioen metatuak emakumeen presentziaren % 67,1 du. Kontrara, lanaldi osoko afiliazio mugagabeen % 37,6 bakarrik dira emakumeenak eta lanaldi osoko afiliazio metatuaren % 40,9.

Jarduera-sektore handiei dagokienez, lehen sektorea % 2,5 jaitsi da eta guztizkoaren gainean duen pisua hamarren bat gutxitu du (% 1,0). Bestalde, industria % 0,3 hazi da, batezbestekoaren azpitik (+% 1,2), eta bere pisuan bi hamarren galdu ditu, % 17,7ra jaitsiz. Eraikuntza % 2,6 hazi da, eta afiliazioaren % 5,8 dauka (+1 hamarren). Azkenik, zerbitzuen

sektoreak batezbestekoa baino portaera hobea izan du, % 1,4 igo baita eta bere pisua 1 hamarren gehitu du, alta-afiliazioen % 75,4ra arte.

Produkzio-adarren arabera [6], gehienetan afiliazio-kopurua igo egin da 2024ko abendutik, salbuespen hauekin: Merkataritza (—% 0,2), Etxeak enplegatzaile gisa (—% 3,7), Etxeko langileak (—% 0,4), eta lehen aipatu dugun Lehen sektorea (—% 2,5).

Igoera absolutuak nabarmentzen dira osasunean (+2.207 afiliazio, hots, % 1,9ko igoera), administrazio-jardueretan (+2.121 afiliazio, +% 3,1), jarduera profesional, zientifiko eta teknikoetan (+1.815 afiliazio, % 2,8ko igoera), eta hezkuntzan (+1.623 afiliazio, +% 1,9ko igoera, 2024ko abenduaren aldean). Hala, lau produkzio-adar horiek afiliazioan urte artean izandako hazkundearen % 63,2 hartzen dute eta, gainera, altan egondakoen afiliazioa 2025eko abenduan EAEko afiliazioaren % 33,3 izan da.

IV. 1.12 TAULA. GIZARTE-SEGURANTZAKO AFILIAZIOAREN BILAKAERA, PRODUKZIO-ADARREN ARABERA. ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK.

	2022	2023	2024	2025	% ALD. 23/24	% 24/ 25 ALDAKUNTZA	ALD. ABS. 24-25
LEHEN SEKTOREA, GUZTIRA	11.250	11.217	11.043	10.767	-1,6	-2,5	-276
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA, ARRANTZA*	9.265	9.268	9.114	9.022	-1,7	-1,0	-92
NEKAZARITZAKO SISTEMA BEREZIA	1.985	1.949	1.929	1.745	-1,0	-9,5	-184
INDUSTRIA GUZTIRA	180.587	182.957	183.429	183.977	0,3	0,3	548
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	535	530	539	574	1,7	6,5	35
MANUFAKTUREN INDUSTRIA	171.980	174.170	174.393	174.756	0,1	0,2	363
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN ETA LURRUNAREN HORNIDURA	1.600	1.750	1.778	1.788	1,6	0,6	10
UR-HORNIDURA, HONDAKINEN KUDEAKETA	6.471	6.507	6.719	6.859	3,3	2,1	140
ERAIKUNTZA	58.183	58.309	58.733	60.273	0,7	2,6	1.540
ZERBITZUAK, GUZTIRA	744.057	760.464	771.306	781.787	1,4	1,4	10.481
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	135.965	136.477	136.555	136.252	0,1	-0,2	-303
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	44.633	45.886	47.088	48.122	2,6	2,2	1.034
OSTALARITZA	67.431	70.306	72.193	73.068	2,7	1,2	875
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	25.676	27.184	27.949	28.584	2,8	2,3	635
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	16.815	17.000	17.343	17.659	2,0	1,8	316
HIGIEZINEN JARDUERAK	4.290	4.372	4.393	4.474	0,5	1,8	81
JARDUERA PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	61.044	62.975	64.571	66.386	2,5	2,8	1.815
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	68.588	68.324	69.506	71.627	1,7	3,1	2.121
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	50.992	52.105	52.145	52.415	0,1	0,5	270
HEZKUNTZA	80.338	84.425	85.655	87.278	1,5	1,9	1.623
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	113.007	115.336	118.004	120.211	2,3	1,9	2.207
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASEKOAK ETA ENTRETENIMENDUKOAK	18.892	19.657	20.200	20.779	2,8	2,9	579
BESTE ZERBITZU BATZUK	27.273	27.242	27.068	26.966	-0,6	-0,4	-102
ETXEBIZITZA-JARDUERAK LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISA	954	942	908	874	-3,6	-3,7	-34
LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORGANISMOAK	77	83	88	95	6,0	8,0	7
ETXEKO LANGILEAK	28.081	28.152	27.092	26.996	-3,8	-0,4	-96
GUZTIRA	**994.077**	**1.012.947**	**1.024.511**	**1.036.804**	**1,1**	**1,2**	**12.293**

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa. GSDN. Geuk egina.
** Itsas araubide bereziko afiliazioa barne Esp. Mar.*

Azkenik, ***kotizatzaile atzerritarrak*** [7] EAEko afiliazio guztiaren % 10,1 ziren 2025eko abenduan (aurreko urtean baino 6 hamarren gehiago) eta % 6,9 egin zuen gora azken urtean, % 1,2ko batezbestekoaren oso gainetik. Bilakaera positiboa da bi sexuetan: gizonen artean % 9,1 hazi da eta emakumeen artean % 4. Gainera, hobekuntza are handiagoa da EBtik kanpo etorritakoen artean, afiliazio horiek % 8,8 egin baitute gora, eta EBko beste herrialde batzuetatik etorritakoen artean, berriz, % 0,4.

[6] *Hiruhilekoetako Ekonomia Kontuek informazio osagarria ematen dute ekoizpenaren eta enpleguaren bilakaerari buruz, ekoizpen-adarren arabera. Ikusi memoria honetako "I. EAEko ekonomia" kapitulua.*

[7] *Enplegu eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak afiliatutako "langile atzerritartzat" jotzen du Espainiako nazionalitaterik ez duen eta lan egiteko lege-baldintzak betetzen dituen (lan-baimena du) eta Gizarte Segurantzan altan emanda dagoen pertsona.*

Igoera horien ondorioz, altan emanda dauden immigranteen kopuruak gora egin du 2024ko abendutik 2025eko abendura bitartean (+6.725), eta igoera hori afiliazioaren guztizko hazkundearen % 54,7da (2024an % 52), ikusi dugun bezala +12.293 izan baita.

IV.1.13 TAULA. GIZARTE-SEGURANTZAKO KOTIZATZAILE ATZERRITARRAK, JATORRIAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO BATEZBESTEKOAK.

		ABENDUKO KOTIZATZAILEAK					ALDAKETA 23-24		ALDAKETA 24-25	
		2021	2022	2023	2024	2025	ABS.	%	ABS.	%
EUROPAR BATASUNA	GIZONAK	12.391	12.752	12.994	13.258	13.284	264	2,0	26	0,2
	EMAKUMEAK	8.021	8.253	8.625	8.833	8.900	208	2,4	67	0,8
	GUZTIRA	20.412	21.005	21.619	22.092	22.184	473	2,2	92	0,4
BESTE BATZUK	GIZONAK	28.471	32.728	37.221	41.483	46.462	4.262	11,5	4.979	12,0
	EMAKUMEAK	25.808	29.489	32.795	34.070	35.725	1.275	3,9	1.655	4,9
	GUZTIRA	54.279	62.217	70.016	75.556	82.188	5.539	7,9	6.632	8,8
GUZTIRA	GIZONAK	40.862	45.480	50.216	54.741	59.746	4.525	9,0	5.005	9,1
	EMAKUMEAK	33.829	37.742	41.420	42.904	44.625	1.484	3,6	1.721	4,0
	GUZTIRA	**74.691**	**83.222**	**91.635**	**97.647**	**104.372**	**6.012**	**6,6**	**6.725**	**6,9**

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.
** Ikus 5. oin-oharra.*

1.2.3. Enplegu publikoa[8]

Lehenik eta behin, ***EINen BAIk*** ahalbidetzen du Euskadiko eta EAEko enplegu publikoaren pisua ezagutzea. Iturri horren arabera, 2025eko laugarren hiruhilekoan 179.900 pertsona inguruk lan egiten zuten soldatapeko langile gisa EAEko sektore publikoan. Zifra hori data horretako soldatapeko guztien % 20,5 zen (% 17,8 landun guztien artean, norbere konturako langileak ere barne hartuta). Sexuen arabera, enplegu publikoaren pisua handiagoa da emakumeen artean: soldatapekoen artean % 26 emakumeak ziren eta % 15,1 gizonak. Zifra horietatik 10,9 puntuko genero-arrakala ondorioztatzen da, 2024koa baino 9 hamarren gutxiago, ia 2 puntu erori baita emakumeen enplegu publikoaren pisua azken urtean, eta gizonena —1,1 puntu.

Estatu osoan, enplegu publikoaren pisua pixka bat txikiagoa da, % 19koa, baina batez besteko zifra horrek errealitate oso ezberdinak ditu autonomia-erkidegoetan. Genero-arrakala estatu osoan ere gertatzen da eta 2025eko laugarren hiruhilekoan 7,7 puntu izan zituen.

IV.1.14 TAULA. ENPLEGU PUBLIKOAREN PISUAREN BILAKAERA SOLDATAPEKOEN ARTEAN, SEXUAREN ETA AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

	GUZTIRA				GIZONAK				EMAKUMEAK			
	2023	2024	2025	24-25	2023	2024	2025	24-25	2023	2024	2025	24-25
ANDALUZIA	21,9	22,8	21,5	-1,3	18,9	20,3	18,6	-1,7	25,3	25,7	24,8	-0,9
ARAGOI	21,8	21,2	20,9	-0,3	16,3	16,9	14,5	-2,4	27,6	25,8	28,0	2,2
ASTURIAS	21,2	21,9	23,7	1,8	13,8	16,3	20,0	3,7	28,3	27,3	27,4	0,1
BALEAR UHARTEAK	19,5	17,8	19,3	1,5	17,5	16,6	15,6	-1,0	21,7	19,2	23,2	4
KANARIAR UHARTEAK	19,7	19,6	21,2	1,6	16,8	16,1	16,9	0,8	22,9	23,3	25,6	2,3
KANTABRIA	22,6	23,8	23,5	-0,3	17,9	18,7	17,0	-1,7	27,6	29,2	30,0	0,8
GAZTELA ETA LEON	25,2	24,4	23,6	-0,8	20,2	19,6	17,5	-2,1	30,6	29,6	30,1	0,5
GAZTELA-MANTXA	21,9	22,6	20,2	-2,4	17,7	17,3	16,1	-1,2	27,0	29,1	25,4	-3,7
KATALUNIA	15,6	14,3	14,8	0,5	12,2	11,9	11,5	-0,4	19,3	17,0	18,2	1,2
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	19,7	18,0	17,0	-1,0	16,5	15,0	13,7	-1,3	23,1	21,2	20,6	-0,6
EXTREMADURA	32,2	29,9	32,1	2,2	23,3	22,8	26,1	3,3	42,4	37,9	38,7	0,8
GALIZIA	21,9	21,0	22,1	1,1	18,2	16,1	17,3	1,2	25,6	25,9	26,5	0,6
MADRIL	16,7	16,3	15,4	-0,9	14,5	13,6	12,7	-0,9	18,9	18,8	18,0	-0,8
MURTZIA	19,9	19,0	19,5	0,5	17,8	15,4	14,7	-0,7	22,6	23,3	25,2	1,9
NAFARROA	19,8	20,6	21,4	0,8	14,7	15,1	14,9	-0,2	25,4	26,3	28,7	2,4
EAE	**20,0**	**22,1**	**20,5**	**-1,6**	**14,2**	**16,2**	**15,1**	**-1,1**	**25,9**	**28,0**	**26,0**	**-2,0**
ERRIOXA	18,4	19,8	16,9	-2,9	12,5	15,2	12,1	-3,1	24,7	24,7	21,6	-3,1
CEUTA	42,6	44,9	53,7	8,8	43,4	49,9	59,9	10	41,5	37,5	44,3	6,8
MELILLA	43,6	40,8	40,8	0,0	48,1	46,7	43,8	-2,9	38,7	34,7	37,1	2,4
ESPAINIA	**19,7**	**19,3**	**19,0**	**-0,3**	**16,2**	**16,0**	**15,3**	**-0,7**	**23,5**	**22,9**	**23,0**	**0,1**

Iturria: EIN: BAI. ** Datu horiek zuhurtziaz hartu behar dira, laginak txikiak baitira.*

[8] *Gogoratu memoria honen 1.4 atalean (sektore publikoa), epigrafeetako batean, administrazio publikoen enpleguari buruzko informazioa dagoela, EUSTATen "Administrazio publikoen direktoriotik" abiatuta.*

Bigarrenik, ***Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren*** datu-basean jasotzen den informazioaren arabera, 2025eko abenduan EAEk 166.610 enplegatu publiko zituen, 2024ko abenduan baino % 2,2 gehiago (eta data horretan altan afiliatuta zeudenen % 16,1). 166.000 langile publiko baino gehiago horien artean, % 64,4 emakumeak ziren (aurreko urtean baino bi hamarren gehiago).

IV.1.15 TAULA. EAE-KO LANPOSTU PUBLIKOAK: ABENDUKO BATEZ BESTEKO AFILIAZIO-DATUAK, ADMINISTRAZIO-EREMUAREN ARABERA. EMAKUMEEN EHUNEKOA.

	ESTATUA	AUTONOMIKOA	TOKIKOA	GUZTIRA	% EMAKUMEAK
2022	7.541	106.313	39.442	153.295	63,5
2023	7.877	110.878	40.501	159.256	63,8
2024	8.027	114.281	40.746	163.054	64,2
2025	**7.943**	**117.471**	**41.195**	**166.610**	**64,4**

Iturria: GSDNaren datuekin egindakoa. Berrikusitako seriea.

Eremuaren arabera, 7.943 langilek (% 4,8k) Estatuko administraziorako egiten zuten lan (—% 1 2024ren aldean); 117.471 langilek (% 70,5ek) autonomia-erkidegoko administrazioan egiten zuten lan (+% 2,8 azken urtean), eta gainerako 41.195 langileak (% 24,7) toki-administraziokoak ziren (+% 1,1 2024ko abenduaren aldean).

1.3. LANGABEZIA

1.3.1. Langabeziaren datuak

EAEn 2025. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAren ***langabezia-tasa orokorra*** % 6,2koa[9] izan da urtearen amaieran (4. hiruhilekoan), aurreko urtean baino 9 hamarren txikiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batezbestekoa gainditu da (EBn % 5,9koa izan da eta Eurogunean % 6,2koa).

IV.1.16. TAULA EAE-KO BIZTANLERIA LANGABEA. ALDAGAI NAGUSIEN BILAKAERA. MILAKOTAN (IV. HIRUHILEKOAK)

	PERTSONA-KOPURUA (MILAKOTAN)					ALDEA (MILAKOTAN)				ALDAKUNTZA (%)				LANGABEZIA-TASA			
	2021	2022	2023	2024	2025	21-22	22-23	23-24	24-25	21/22	22/23	23/24	24/25	2022	2023	2024	2025
GUZTIRA	**104,2**	**91,2**	**75,6**	**76,1**	**67,4**	**-13,0**	**-15,6**	**0,5**	**-8,7**	**-12,5**	**-17,1**	**0,7**	**-11,4**	**8,6**	**7,1**	**7,1**	**6,2**
GIZONAK	52,0	43,3	40,2	35,4	33,4	-8,7	-3,1	-4,8	-2,0	-16,7	-7,2	-11,9	-5,6	7,9	7,3	6,4	6,0
EMAKUMEAK	52,2	47,9	35,3	40,7	34,0	-4,3	-12,6	5,4	-6,7	-8,2	-26,3	15,3	-16,5	9,4	7,0	7,8	6,5
ADINA: 16-24	11,5	11,7	8,8	8,5	7,8	0,2	-2,9	-0,3	-0,7	1,7	-24,8	-3,4	-8,2	19,3	14,6	12,8	11,6
ADINA: 25-44	50,6	41,4	34,1	31,3	30,0	-9,2	-7,3	-2,8	-1,3	-18,2	-17,6	-8,2	-4,2	9,5	8,0	7,3	7,0
ADINA: +45	42,1	38,1	32,7	36,3	29,7	-4,0	-5,4	3,6	-6,6	-9,5	-14,2	11,0	-18,2	6,8	5,7	6,2	5,1

Iturria: EUSTAT, BJA. Datu-bankua.

Sexuaren arabera, 2025ean emakumeen langabezia-tasa gizonena baino handiagoa izan da (% 6,5 eta % 6 hurrenez hurren). Bestalde, ***adin-taldeen arabera***, 25 urtetik beherako gazteengan izan du eraginik handiena (% 11,6), eta 45 urtetik gorakoengan txikiena (% 5,1).

2024ko bukaerari dagokionez (berrikusitako datuak), langabezia-tasa gutxitu egin da sexu bietan eta adin-talde guztietan: —0,4 eta —1,3 puntu, hurrenez hurren, gizon eta emakumeentzat; gazteen langabezia-tasa (25 urtetik beherakoak) 1,2 puntu gutxitu da, tarteko adinekoena (25-44 urte) 0,3 puntu eta azkenik, 45 urtetik gorakoena 1,1 gutxitu da, % 5,1eraino.

Espainian, batez besteko langabezia % 9,9 zen (IV. Hiruhilekoa, EINen BAIren datuak), aurreko urtean baino 7 hamarren gutxiago; hala ere, autonomia-erkidegoen zati handi baten 2024ko datuak okertu egin dira. Iturri horren arabera, EAEk % 7,5eko langabezia-tasa du (—0,7 puntu 2024ko IV. hiruhilekoarekin alderatuta), autonomia-erkidegoen sailkapenean hirugarren postuan jarriz, eta aurretik ditu Kantabria (% 6,8) eta Madril (% 7) (ikus kapitulu honetako IV.1.3 taula).

[9] *Ikusi BJAren metodologiari buruzko kapitulu honen 1. oin-oharra.*

IV.1.6 GRAFIKOA. LANGABEZIA-TASA EAE-N, ADIN-TALDEEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

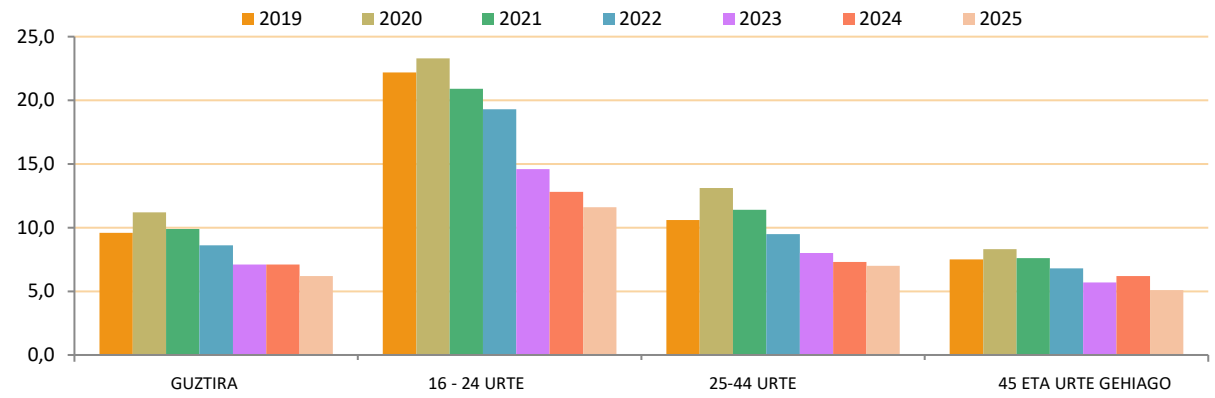

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu-bankua.

Europar Batasunean langabeziak hartzen duen balio-sorta oso altua da, hala nola Espainiakoa eta Suediakoa (% 9,9 eta % 8,5, hurrenez hurren), baita % 3 inguruko ratioak ere, Txekiar Errepublikan, Polonian eta Bulgarian bezala. Europar Batasuneko batezbestekoa % 5,9koa zen, hots, Eurogunekoa baino 0,3 altuagoa (% 6,2); Estatu Batuek 2025ean % 4,4ko langabezia-tasa izan zuten, eta Japoniak % 2,6koa, erreferentziazko beste herrialde batzuk aipatzearren.

IV.1.17 TAULA. LANGABEZIA EB-N: ADIERAZLE NAGUSIAK. IV. HIRUHILEKOAK.

	LANGABEZIA-TASA OROKORRA			GIZONAK			EMAKUMEAK			GAZTEEN LANGAB. T. (< 25 URTE)			IRAUPEN LUZEKO % LANGABEZIA % (> 1 URTE)		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
EB 27	**6,1**	**5,7**	**5,9**	**5,9**	**5,5**	**5,8**	**6,4**	**6,0**	**6,0**	**14,7**	**14,4**	**15,0**	**34,7**	**31,3**	**31,5**
EUROGUNEA	**6,6**	**6,1**	**6,2**	**6,3**	**5,9**	**6,0**	**7,0**	**6,3**	**6,3**	**14,6**	**14,0**	**14,7**	**35,7**	**32,5**	**32,3**
BELGIKA	5,5	5,9	6,4	5,8	6,3	6,6	5,2	5,4	6,2	16,9	17,3	18,4	39,3	34,4	31,9
BULGARIA	4,3	3,8	3,2	4,4	4,4	3,4	4,3	3,2	3,0	14,1	9,8	12,7	51,2	48,3	43,0
TXEKIAR ERREP.	2,6	2,5	2,9	2,2	2,1	2,6	3,1	3,0	3,3	6,5	9,2	10,0	31,5	28,7	32,5
DANIMARKA	6,0	6,5	6,3	5,8	6,2	6,4	6,2	6,8	6,3	13,6	15,9	13,4	10,2	14,0	15,1
ALEMANIA	3,1	3,3	3,7	3,3	3,4	4,0	2,9	3,1	3,4	5,5	5,9	6,5	31,0	26,8	29,1
ESTONIA	6,6	7,4	6,4	6,0	7,5	7,8	7,1	7,2	5,0	20,6	16,7	18,1	22,3	18,4	26,0
IRLANDA	4,3	4,0	4,4	4,2	4,3	4,4	4,4	3,8	4,3	9,4	9,9	9,8	26,6	21,8	26,1
GREZIA	10,6	9,5	8,3	8,5	7,5	6,3	13,1	12,1	10,8	28,8	23,0	17,7	52,4	53,3	58,4
ESPAINIA	**11,9**	**10,6**	**9,9**	**10,5**	**9,5**	**8,8**	**13,4**	**11,8**	**11,2**	**28,5**	**24,9**	**23,0**	**35,4**	**32,9**	**31,3**
FRANTZIA	7,8	7,4	8,1	7,9	7,7	8,4	7,7	7,2	7,7	17,5	18,7	21,6	24,1	23,4	23,2
KROAZIA	6,1	5,0	5,0	5,8	5,2	5,4	6,4	4,8	4,5	20,0	19,1	19,8	35,7	34,9	37,2
ITALIA	7,7	6,1	5,5	6,9	5,5	5,3	8,8	6,8	5,8	24,0	20,6	20,6	55,3	48,1	51,1
ZIPRE	5,6	4,6	4,0	5,8	4,4	3,8	5,4	4,9	4,3	17,5	9,6	14,7	28,0	24,4	17,9
LETONIA	7,1	6,9	6,7	7,8	8,2	7,6	6,3	5,6	5,9	13,7	12,5	13,5	26,8	37,9	27,7
LITUANIA	7,8	6,5	6,8	8,6	7,4	8,4	6,9	5,6	5,2	18,3	13,1	12,9	31,2	41,7	31,0
LUXENBURGO	5,5	6,8	7,2	5,4	7,1	6,5	5,6	6,5	8,0	23,6	16,2	22,8	30,0	35,1	25,2
HUNGARIA	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4	4,5	4,6	4,4	4,3	14,7	14,6	13,8	34,1	34,1	35,9
MALTA	3,2	3,1	3,4	3,3	3,0	3,2	2,9	3,2	3,7	8,2	9,5	12,4	23,2	19,1	19,0
HERBEHEREAK	3,4	3,6	3,9	3,3	3,3	3,7	3,5	3,8	4,0	7,8	8,3	8,6	14,6	12,9	14,0
AUSTRIA	5,0	5,2	5,7	5,2	5,3	5,8	4,8	5,0	5,5	10,1	10,6	10,8	21,9	20,9	24,5
POLONIA	3,1	2,8	3,2	3,0	2,5	3,0	3,3	3,1	3,4	12,7	11,2	11,5	28,0	27,6	26,8
PORTUGAL	6,8	6,7	5,8	6,6	6,5	5,2	7,0	6,9	6,4	24,2	21,8	19,8	35,7	37,3	35,9
ERRUMANIA	5,9	5,9	6,3	6,5	6,1	6,3	5,1	5,5	6,3	22,2	25,9	29,4	35,5	27,7	36,9
ESLOVENIA	3,4	3,5	4,1	3,3	3,0	3,3	3,5	4,2	4,9	10,8	9,5	11,2	33,8	27,8	32,2
ESLOVAKIA	5,7	5,2	5,6	5,5	4,6	5,3	6,0	5,8	5,9	20,1	17,5	15,3	66,4	63,4	64,0
FINLANDIA	7,0	8,1	9,7	7,8	8,6	10,1	6,1	7,5	9,3	14,1	16,3	21,0	24,6	19,4	25,2
SUEDIA	7,6	7,8	8,5	7,4	7,4	8,7	7,7	8,1	8,2	20,5	21,1	22,6	22,9	20,4	20,4
EAE (EUSTAT)	**7,1**	**7,1**	**6,2**	**7,3**	**6,4**	**6,0**	**7,0**	**7,8**	**6,5**	**14,6**	**12,8**	**11,6**	**:**	**:**	**:**
EAE (EIN)	**6,4**	**8,2**	**7,5**	**5,9**	**8,8**	**6,3**	**6,9**	**7,5**	**8,7**	**18,9**	**23,3**	**15,1**	**:**	**:**	**:**

Iturria: EUROSTATen, EINen eta EUSTATen datuekin guk geuk egina (2026-04-28ko datuak).

BJAren zenbatekoetara itzulita, 2020an, langabeziak sei urtez behera egin ondoren, langabeen kopurua % 16,8 igo zen Euskadin. 2021ean % 11,5 jaitsi zen, eta 2022an eta 2023an joera horri eutsi zitzaion, % 12,5 eta % 17,1 hurrenez hurren. Bazirudien 2024an joera aldatuko zela (+% 0,7), baina 2025ean, berriz ere, langabetuen kopurua gutxitu egin da, kasu honetan, % 11,4, behin-behineko datuekin. Hala, ***urtea 67.400 langaberekin amaitu zela uste da***; horietatik % 50,4 emakumeak izan ziren eta % 49,6 gizonak.

2025ean, langabezia % 5,6 gutxitu zen gizonen artean eta % 16,5 emakumeen artean. Horren emaitza da urtea bukatzean bakoitzaren langabezia-tasak puntu erdi ezberdinak direla (2024an arrakalak 1,4 puntu zituen berrikusitako datuekin), esan dugun bezala, emakumeena % 6,5 baitzen eta gizonena % 6. Adinen arabera, langabeak hiru taldetan gutxitu dira: 25 urtetik beherakoen artean % 8,2 (—700 langabe gutxiago), tarteko adinekoen artean % 4,2 gutxiago (—1.300 pertsona) eta jaitsierarik handiena 45 urtetik gorakoen artean gertatu zen, langabezia % 18,2 murriztuz (—6.600 pertsona, langabeziaren jaitsiera guztiaren % 75,9).

Ondorioz, ***gazteen langabezia-tasa*** % 12,8tik % 11,6ra jaitsi da (—1,2 puntu). EBn gazteen langabezia-tasa % 15en kokatu da 2025 amaieran Europar Batasun osoan, eta % 14,7n Eurogunean, ia % 30era iritsiz Errumanian (% 29,4) eta Espainian eta Suedian % 23 inguruko balioekin (% 22,6 eta % 23 hurrenez hurren). Beste muturrean, Alemania, Irlanda eta Herbehereak % 6-10 inguruan daude.

IV.1.18 TAULA. LANGABEEN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)					ALDAKUNTZA (MILAKOTAN)			URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASA (%)		
		2021	2022	2023	2024	2025	22-23	23-24	24-25	22/23	23/24	24/25
GIZONAK	LEHENENGO SEKTOREA	1,5	2,4	1,3	0,5	0,1	-1,1	-0,8	-0,4	-45,8	-61,5	-80,0
	INDUSTRIA	12,4	7,5	5,1	7,5	7,8	-2,4	2,4	0,3	-32,0	47,1	4,0
	ERAIKUNTZA	6,3	4,3	5,6	6,7	4,0	1,3	1,1	-2,7	30,2	19,6	-40,3
	ZERBITZUAK	28,9	25,5	25,1	18,9	19,0	-0,4	-6,2	0,1	-1,6	-24,7	0,5
	1. ENPLEGUAREN BILA	2,9	3,6	3,2	1,8	2,5	-0,4	-1,4	0,7	-11,1	-43,8	38,9
	GUZTIRA	**52,0**	**43,3**	**40,2**	**35,4**	**33,4**	**-3,1**	**-4,8**	**-2,0**	**-7,2**	**-11,9**	**-5,6**
EMAKUMEAK	LEHENENGO SEKTOREA	0,0	0,0	0,3	0,2	0,4	0,3	-0,1	0,2	-	-33,3	100,0
	INDUSTRIA	5,1	1,8	2,2	2,3	2,1	0,4	0,1	-0,2	22,2	4,5	-8,7
	ERAIKUNTZA	1,3	1,4	0,2	0,5	0,6	-1,2	0,3	0,1	-85,7	150,0	20,0
	ZERBITZUAK	40,2	41,2	29,1	34,2	28,2	-12,1	5,1	-6,0	-29,4	17,5	-17,5
	1. ENPLEGUAREN BILA	5,6	3,4	3,5	3,5	2,6	0,1	0,0	-0,9	2,9	0,0	-25,7
	GUZTIRA	**52,2**	**47,9**	**35,3**	**40,7**	**34,0**	**-12,6**	**5,4**	**-6,7**	**-26,3**	**15,3**	**-16,5**
GUZTIRA	LEHENENGO SEKTOREA	1,5	2,4	1,7	0,7	0,5	-0,7	-1,0	-0,2	-29,2	-58,8	-28,6
	INDUSTRIA	17,4	9,3	7,3	9,7	10,0	-2,0	2,4	0,3	-21,5	32,9	3,1
	ERAIKUNTZA	7,6	5,7	5,7	7,2	4,6	0,0	1,5	-2,6	0,0	26,3	-36,1
	ZERBITZUAK	69,1	66,7	54,1	53,1	47,2	-12,6	-1,0	-5,9	-18,9	-1,8	-11,1
	1. ENPLEGUAREN BILA	8,5	7,1	6,7	5,4	5,1	-0,4	-1,3	-0,3	-5,6	-19,4	-5,6
	GUZTIRA	**104,2**	**91,2**	**75,6**	**76,1**	**67,4**	**-15,6**	**0,5**	**-8,7**	**-17,1**	**0,7**	**-11,4**

Iturria: EUSTAT. "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkesta". Datu-bankua.

Sektoreka, 2025eko laugarren hiruhilekoan, langabeen % 70 zerbitzuen sektorekoak dira, eta sektore horretan % 11,1 murriztu da langabezia (—5.900 pertsona; gizon langabeak 100 gehiago ziren eta emakumeak 6.000 gutxiago sektore horretan). Bestalde, industrian, 2025. urtearen amaieran langabezia osoaren % 14,8 izanik, langabezia % 3,1 gehitu da (+300 pertsona), sektore [10] horretan gizon eta emakume langabeen kopuruaren baturaren ondorioz (+300 eta -200, hurrenez hurren). Eraikuntzan, bestalde, % 36,1 gutxitu da langabeen kopurua (—2.600).

Beste alde batetik, ***lehen lanaren bila dabiltzanak*** 300 pertsona gutxiago izan dira (—% 5,6), batez beste 5.100 hiruhilekoan. Horietatik % 51 emakumeak eta % 49 gizonak.

Lurraldeka, hiru lurraldeetan langabezia-tasek behera egin dute 2024ko laugarren hiruhilekoarekin alderatuta. Intzidentziarik txikiena, beste urte batez, Gipuzkoan izan da, % 5eko langabeziarekin (—0,7 puntu gutxiago 2024rekin konparatuta); ondoren Araba dator, % 6,7ko langabeziarekin, —0,2 puntu, eta, azkenik, Bizkaia, daturik altuena mantentzen duena: % 6,7 (—1,1 puntu).

[10] *Ikus kapitulu honen 2. oin-oharra.*

GRÁFICO IV.1.7. EVOLUCIÓN DE LA TASA DE PARO DE LA CAPV POR TERRITORIOS HISTÓRICOS

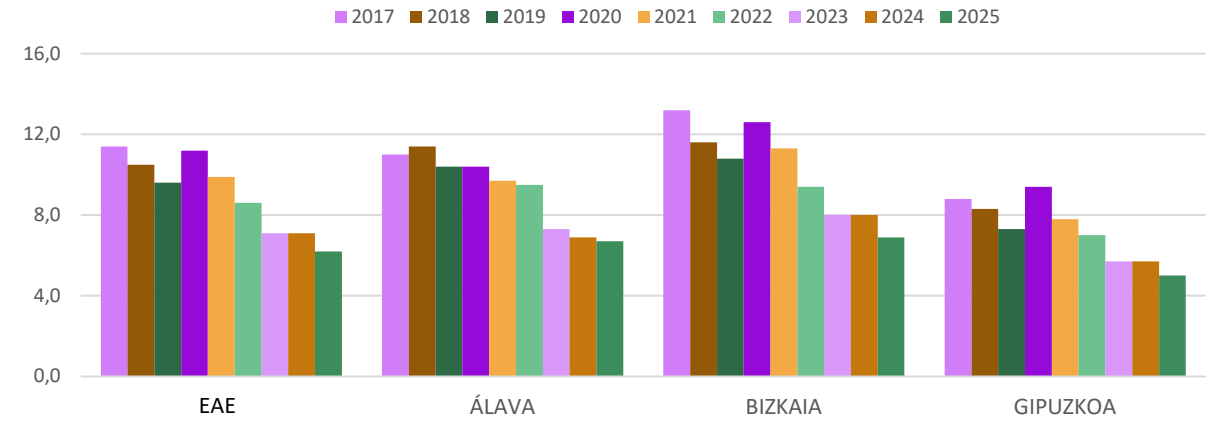

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu-bankua.

1.3.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzaileak

Gure autonomia-erkidegoak 2019aren amaieran 114.162 langabe zituen (abenduko batez besteko datua). 2020ko martxoan hasi zen pandemiaren eta jarduera ekonomikoaren geldialdiaren ondorioz, LANBIDEN eta Enpleguaren Zerbitzu Publikoan (SEPE) 129.240 langabetu erregistratu ziren urtearen amaieran (+% 13,2). 2021ean, langabezia nabarmenki gutxitu zen, % 11,1, baina hurrengo urteetan geroz eta proportzio txikiagoetan: —% 3,5 2022an, —% 2,7 2023an eta —% 0,4 2024an.

IV.1.8. GRAFIKOA ERREGISTRATUTAKO LANGABEZIAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ARABERA. ABENDUA

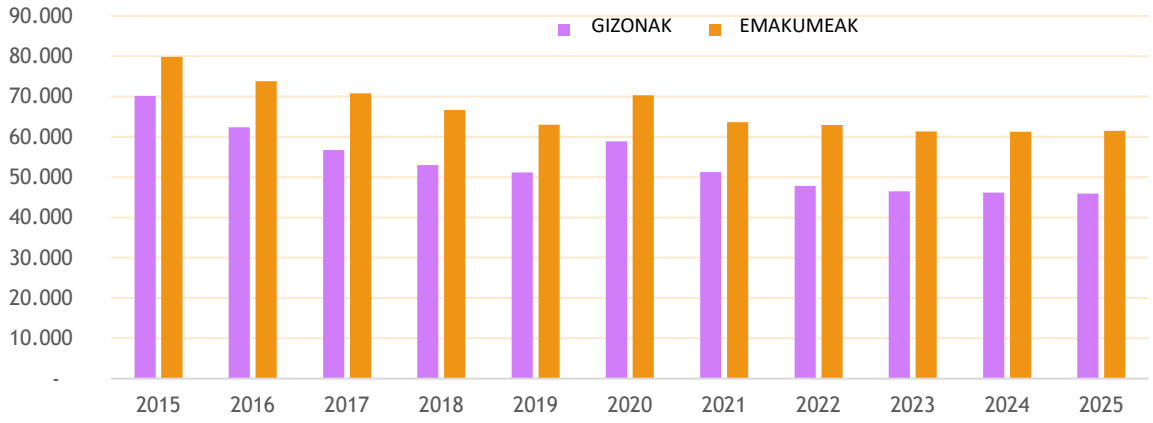

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

2025eko abenduan, ***LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzu Publikoak*** 107.434 langabetu erregistratu zituen, 2024an baino 54 gehiago (+% 0,1, estatuko batezbestekoaren —% 5,9ren aurrean, non langabezia 2,4 milioi pertsonatik gorakoa baita). Aurreko atalean ikusi den bezala, urteko laugarren hiruhilekoan 67.400 pertsona erregistratu zituen EUSTATen Biztanleria Jardueraren Arabera Inkestak.

IV.1.19 TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK, ADINAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.											
		ABENDUKO LANGABEAK						ALDAKETA 23-24		ALDAKETA 24-25	
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	ABS.	%	ABS.	%
< 25 URTE	GIZONAK	5.730	4.639	4.407	4.642	4.967	5.107	325	7,0	140	2,8
	EMAKUMEAK	4.978	4.179	3.814	3.966	4.009	4.090	43	1,1	81	2,0
	GUZTIRA	10.708	8.818	8.221	8.608	8.976	9.197	368	4,3	221	2,5
25 - 44 URTEKOAK	GIZONAK	24.309	19.402	17.279	16.174	15.863	15.328	-311	-1,9	-535	-3,4
	EMAKUMEAK	33.430	25.826	24.939	23.537	23.442	23.376	-95	-0,4	-66	-0,3
	GUZTIRA	57.739	45.228	42.218	39.711	39.305	38.704	-406	-1,0	-601	-1,5
45 URTE ETA HORTIK GORAKOAK	GIZONAK	28.859	27.190	26.159	25.658	25.301	25.480	-357	-1,4	179	0,7
	EMAKUMEAK	31.934	33.609	34.200	33.802	33.798	34.053	-4	0,0	255	0,8
	GUZTIRA	60.793	60.799	60.359	59.460	59.099	59.533	-361	-0,6	434	0,7
GUZTIRA	GIZONAK	58.898	51.231	47.845	46.474	46.131	45.915	-343	-0,7	-216	-0,5
	EMAKUMEAK	70.342	63.614	62.953	61.305	61.249	61.519	-56	-0,1	270	0,4
	GUZTIRA	**129.240**	**114.845**	**110.798**	**107.779**	**107.380**	**107.434**	**-399**	**-0,4**	**54**	**0,1**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Lurraldeen arabera, Bizkaiak % 0,2ko urte arteko saldoaren jaitsiera izan zuen (—139 pertsona eta 60.474 langabe urtea bukatzean), Gipuzkoan 270 langabe gehiago zeuden eta guztira 28.628 izan ziren (+% 0,7) eta Araban % 0,1eko jaitsiera gertatu zen (—17 eta 18.332 langabe 2025eko abenduan).

Sexuen arabera, langabeziaren bilakaera ezberdina da eta gizonen artean gutxitu egin da (—% 0,5) eta emakumeen artean gehitu (+% 0,4). Bilakaera horren ondorioz, langabeen % 57,3 emakumeak dira 2025eko abenduan (2024an % 57).

Adinen arabera, erregistratutako langabezia (ikusi dugun bezala, azken urtean ia ez da aldatu, +% 0,1ekin) bereziki gehitu da 25 urtetik beherakoen artean eta proportzio txikiagoan 45 urtetik gorakoen artean. IV.1.17 taulan egiaztatu daitekeen bezala, langabezia igo egin da 25 urtetik beherakoen artean (+% 2,5 guztira, +% 2,8 gizonentzat eta +% 2 emakumeentzat) eta, aldiz, tarteko adineko taldean gutxitu egin da (—% 1,5, —% 3,4 gizonentzat eta —% 0,3 emakumeentzat). 45 urtetik gorakoen taldean ere gehitu da langabezia batezbestekoaren (% 0,7) gainetik: % 0,7 gizonena emakumeena % 0,8.

IV.1.9. GRAFIKOA EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEEN BANAKETAREN BILAKAERA, ADINAREN ARABERA. ABENDUA.

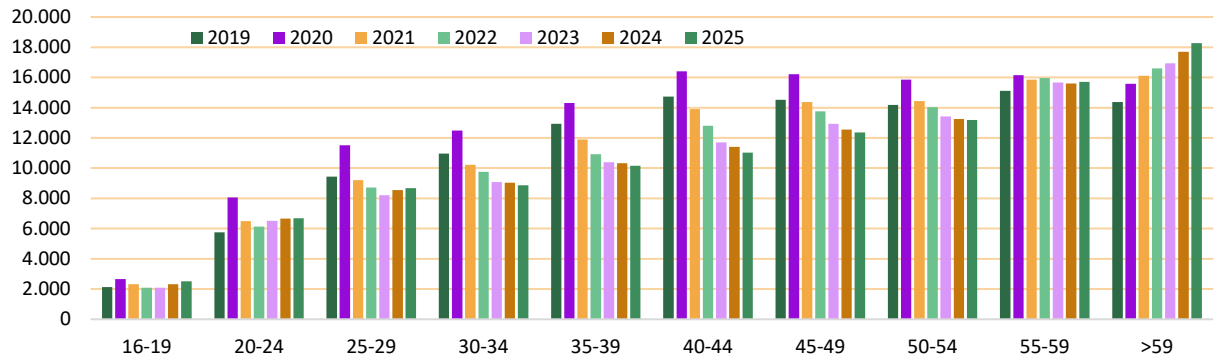

Iturria: LANBIDEren datuekin egitea.

Ikasketa-mailaren arabera, erregistratutako langabeziak behera egin du bigarren mailako ikasketetan, 2024ko abenduarekin alderatuta (—% 0,7), LHko ikasketak dituztenen artean izandako gorakadaren (+% 2,2) eta hezkuntza orokorreko ikasketak dituztenen artean izandako jaitsieraren (—% 1,8) ondorioz. Ikasketarik ez dutenen edo lehenengo mailako ikasketak dituztenen artean ere jaitsi egin da (—% 0,2). Izan ere, ikasketarik ez dutenentzat % 0,7 gutxitu da eta lehenengo mailako ikasketak dituztenentzat gehitu (+% 0,3). Bigarren hezkuntzaren ondorengo ikasketak dituztenen artean, gehikuntza bereziki handia da bigarren eta hirugarren zikloko ikasketak dituztenentzat (+% 4), eta bigarren hezkuntzaren ondorengo ikasketa guztien taldeak % 2,1eko hazkundea izan zuen.

IV.1.20 TAULA. EAE-KO LANGABEAK IKASKETA-MAILAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.										
		ABENDUKO LANGABEAK						ALDAK. 23-24		ALDAK. 24-25	
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	ABS.	%	ABS.	%
IKASKETARIK EZ ETA LEHEN MAILAKO IK.	IKASKETARIK EZ / LEHEN MAILAKOAK AMAITU GABE	12.634	12.561	11.634	10.899	10.879	10.802	-20	-0,2	-77	-0,7
	OSORIK AMAITUTA	16.976	15.258	14.709	12.980	13.254	13.289	274	2,1	35	0,3
	GUZTIRA	**29.610**	**27.819**	**26.343**	**23.879**	**24.133**	**24.091**	**254**	**1,1**	**-42**	**-0,2**
BIGARREN MAILAKOAK	LANBIDE-HEZIKETAKO PROGRAMAK PROF.	11.567	10.269	10.200	15.278	15.618	15.968	340	2,2	350	2,2
	HEZKUNTZA OROKORRA	58.844	51.731	49.368	44.573	42.971	42.211	-1.602	-3,6	-760	-1,8
	GUZTIRA	**70.411**	**62.000**	**59.568**	**59.851**	**58.589**	**58.179**	**-1.262**	**-2,1**	**-410**	**-0,7**
BIGARREN HEZKUNTZAREN ONDORENGOAK	GOI-MAILAKO TEKNI.PROF.	12.890	11.179	11.072	11.520	12.028	12.185	508	4,4	157	1,3
	LEHEN ZIKLOA	3.910	3.339	3.245	2.846	2.725	2.693	-121	-4,3	-32	-1,2
	BIGARREN ETA HIRUGARREN ZIKLOA	12.189	10.298	10.359	9.463	9.670	10.057	207	2,2	387	4,0
	BESTE BATZUK	230	210	211	220	235	229	15	6,8	-6	-2,6
	GUZTIRA	**29.219**	**25.026**	**24.887**	**24.049**	**24.658**	**25.164**	**609**	**2,5**	**506**	**2,1**
GUZTIRA		**129.240**	**114.845**	**110.798**	**107.779**	**107.380**	**107.434**	**-399**	**-0,4**	**54**	**0,1**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Bilakaera, aurreko urteetan bezala, oso antzekoa da bi sexuetan. Titulazio-talde handien arabera, 2025eko abenduan erregistratutako langabeen % 39,3k hezkuntza orokorreko bigarren mailako ikasketak zituen (% 40k, 2024an), eta emakumeen artean pisu hori pixka bat txikiagoa da (emakume langabeen % 36,6 eta gizonen % 42,9). Kopuru absolutuetan, emakumeen taldea handiagoa da, ordea (22.502 emakume eta 19.709 gizon). Izan ere, emakume langabetuak gizonak baino ugariagoak dira ikasketa-maila guztietan (ikus IV.1.10 grafikoa).

Aurten ere, LANBIDEn erregistratuta ageri diren hamar langabetatik seik baino gehiagok (% 61,7, 2024an baino 8 hamarren gutxiago) kualifikazio txikia dutela esan daiteke (lehen edo bigarren mailako hezkuntza orokorreko ikasketak dituztenak). Proportzio hori are handiagoa da gizonen artean (% 64,4 eta emakumeen artean % 59,7).

IV.1.10. GRAFIKOA ERREGISTRATUTAKO LANGABEZIAREN BANAKETA EAE-N, IKASKETA-MAILAREN ETA SEXUAREN ARABERA. 2025eko ABENDUA.

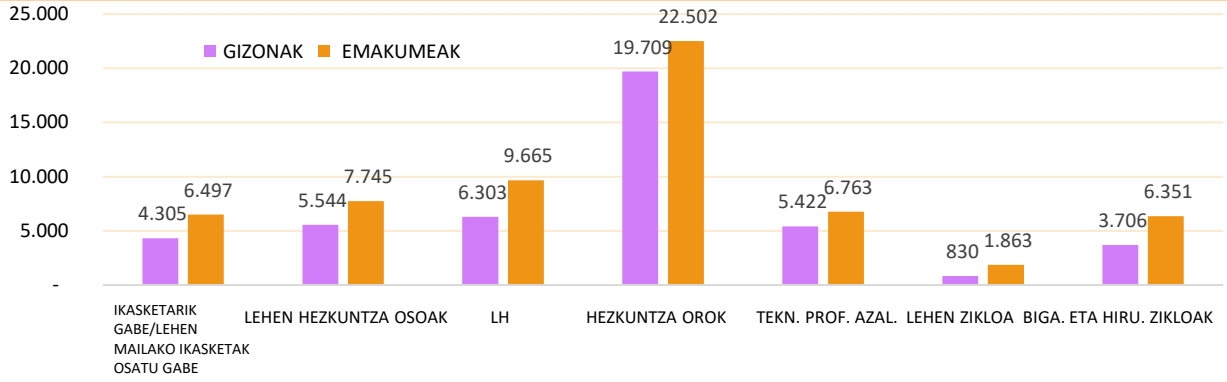

Iturria: SEPEren datuekin egitea.

Aurretik lan-esperientzia duten eta inskribatuta dauden langabeen jarduerari dagokionez, SEPEren datuek diote 2024an aldeko bilakaera izan zuten (hau da, langabezia —% 0,4ko batezbesteko jaitsiera baino gehiago murriztu zen) eta enpleguan (eta langabezian) pisu handia izan zuten jarduera-sektore batzuk 2025eko abenduan okertu egin zirela (langabezia gehitu zen) eta, gainera, guztiaren +% 0,1 baino proportzio handiagoan. Hauek dira: manufaktura-industria (langabeziaren % 9,3), zeinaren langabezia % 2,2 gehitu zen —egiaz, industria-sektore osoan gertatu zen hori, erregistratutako langabezia % 1,7 gehituta—, administrazio-jarduerak (+% 2,2) eta osasunekoak eta gizarte-zerbitzuetakoak (+% 1,3). Beste batzuek, aldiz, 2025ean 2024ko aldeko joera mantendu zuten: eraikuntzako langabezia % 6,1 gutxitu zen, ostalaritzakoa % 1,4 eta administrazio publikokoa % 4,9. Garraioak okerrera egiten jarraitzen du (+% 2,7).

IV.1.21 TAULA. EAE-KO LANGABEZIA, SEXUAREN ETA JARDUERAREN ARABERA (EJSN 2009). ABENDUKO HILABETEAK.									
	2022	2023	2024	2025EKO LANGABEAK				% 23/24	% 24/25
				GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	% BERT.		
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	2.179	2.079	2.028	1.289	633	1.922	1,8	-2,5	-5,2
INDUSTRIA GUZTIRA	11.738	10.687	10.444	7.355	3.270	10.625	9,9	-2,3	1,7
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	39	43	55	32	14	46	0,0	27,9	-16,4
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	11.032	10.055	9.794	6.886	3.127	10.013	9,3	-2,6	2,2
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN ETA LURRUNAREN HORNIKUNTZA	35	33	50	42	31	73	0,1	51,5	46,0
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	632	556	545	395	98	493	0,5	-2,0	-9,5
ERAIKUNTZA	6.428	6.282	5.860	4.759	744	5.503	5,1	-6,7	-6,1
ZERBITZUAK GUZTIRA	77.420	75.456	75.095	27.958	47.250	75.208	70,0	-0,5	0,2
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	15.329	14.771	14.494	5.045	9.374	14.419	13,4	-1,9	-0,5
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	2.983	3.032	3.046	2.186	941	3.127	2,9	0,5	2,7
OSTALARITZA	10.959	10.986	10.798	3.483	7.166	10.649	9,9	-1,7	-1,4
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	1.876	1.904	2.157	1.251	1.012	2.263	2,1	13,3	4,9
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	855	670	576	230	356	586	0,5	-14,0	1,7
HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	386	337	307	75	227	302	0,3	-8,9	-1,6
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	4.472	4.222	4.085	1.514	2.493	4.007	3,7	-3,2	-1,9
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	17.537	16.946	16.685	8.073	8.972	17.045	15,9	-1,5	2,2
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	3.895	3.729	3.639	1.710	1.752	3.462	3,2	-2,4	-4,9
HEZKUNTZA	3.376	2.880	3.074	884	2.168	3.052	2,8	6,7	-0,7
JARD. SANITARIOAK ETA GIZARTE- ZERBITZUETAKOAK	6.485	6.583	6.545	1.277	5.352	6.629	6,2	-0,6	1,3
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	1.868	1.833	1.844	956	869	1.825	1,7	0,6	-1,0
BESTE ZERBITZU BATZUK	3.216	3.141	3.190	959	2.184	3.143	2,9	1,6	-1,5
ETXEAK, LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISA	4.160	4.400	4.631	309	4.370	4.679	4,4	5,3	1,0
LURRALDEZ KANPOKO ERAK. ETA ORGANISMOAK	23	22	24	6	14	20	0,0	9,1	-16,7
AURREKO ENPLEGURIK GABE	13.033	13.275	13.953	4.554	9.622	14.176	13,2	5,1	1,6
GUZTIRA	**110.798**	**107.779**	**107.380**	**45.915**	**61.519**	**107.434**	**100,0**	**-0,4**	**0,1**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Sektore handien arabera, zerbitzuetan emakumeen langabeziaren % 76,8 biltzen da eta gizonen langabeziaren % 60,9. Industrian eta eraikuntzan, bestalde, gizonen presentzia askoz handiagoa da (% 16 eta % 10,4 emakumeen kasuan), enpleguan gertatzen den bezala.

Bestalde, ***aurreko lanik gabekoak*** langabe guztien % 13,2 ziren 2025eko abenduan (2024an % 13) eta, batezbestekoaren gainetik, igo egin dira 2024ko abendutik (+% 1,6). Talde horretan emakumeen presentzia nabarmentzen da. Izan ere, kategoria horretan inskribaturiko 14.176 pertsonen % 67,9 dira (2024ko abenduko pisu berbera).

GRÁFICO IV.1.11. PARO REGISTRADO EN LA CAPV: DISTRIBUCIÓN POR SECTOR DE ACTIVIDAD Y SEXO. DICIEMBRE 2025.

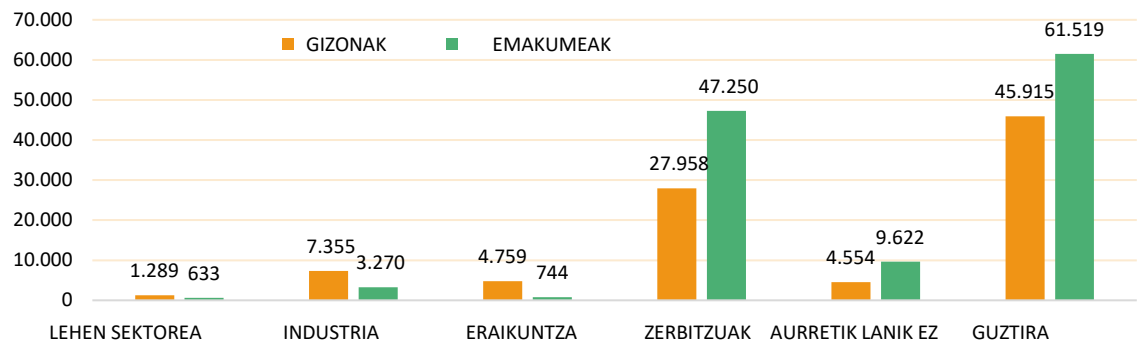

Iturria: SEPE. Geuk egina.

Kontuan hartzen badugu ***langabezian egondako denbora***, 2025ean igo egin da sei hilabete baino gutxiago daramaten langabeen guztizko kopurua (+% 1,8), eta jaitsi, berriz, sei hilabete eta urtebete artean langabezian daramatenena (—% 1,4), batez ere gizonen kasuan (—% 4,3). Eta iraupen luzeko langabeziak, urtebete baino gehiago irauten duenak, behera egin du gizonen artean (—% 0,5) eta emakumeen artean (—% 1,1), eta emaitza metatua % 0,9 jaitsi da (—% 1 2024an).

IV.1.22 TAULA. EAE-KO LANGABE ERREGISTRATUAK, LANGABEZIAREN IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.										
		ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK							ALDAKUNTZA (%)	
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	23/24	24/25
< 6 HILABETE	GIZONAK	22.772	21.438	21.724	20.338	19.030	19.256	19.436	1,2	0,9
	EMAKUMEAK	21.057	19.728	21.246	21.803	20.685	21.015	21.569	1,6	2,6
	GUZTIRA	43.829	41.166	42.970	42.141	39.715	40.271	41.005	1,4	1,8
6 HILABETETIK URTEBETERA	GIZONAK	7.215	11.092	6.768	6.724	6.846	6.873	6.580	0,4	-4,3
	EMAKUMEAK	8.855	11.417	7.813	8.616	9.136	8.659	8.735	-5,2	0,9
	GUZTIRA	16.070	22.509	14.581	15.340	15.982	15.532	15.315	-2,8	-1,4
> URTEBETE	GIZONAK	21.181	26.368	22.793	20.783	20.598	20.002	19.899	-2,9	-0,5
	EMAKUMEAK	33.082	39.197	34.555	32.534	31.484	31.575	31.215	0,3	-1,1
	GUZTIRA	54.263	65.565	57.348	53.317	52.082	51.577	51.114	-1,0	-0,9
GUZTIRA	GIZONAK	51.168	58.898	51.231	47.845	46.474	46.131	45.915	-0,7	-0,5
	EMAKUMEAK	62.994	70.342	63.614	62.953	61.305	61.249	61.519	-0,1	0,4
	GUZTIRA	**114.162**	**129.240**	**114.845**	**110.798**	**107.779**	**107.380**	**107.434**	**-0,4**	**0,1**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Ondorioz, ***luzaroko langabeen ehunekoa*** guztizkoaren aldean 4 hamarren jaitsi da 2025eko abenduan, % 47,6raino (—0,4 puntu estatu osoan, % 45,9ra iritsita). Ratio hori % 43,3koa da gizonen artean (—1 hamarren) eta % 50,7koa emakumeen artean (—9 hamarren). Bi sexuen arteko diferentzia, beraz, 7,4 puntukoa zen 2025eko abenduan, eta 2024ko abenduan arrakala 8,2 puntukoa zen.

IV.1.12. GRAFIKOA IRAUPEN LUZEKO* LANGABEZIA-TASA EAE-N. BILAKAERA SEXUAREN ARABERA. ABENDUA.

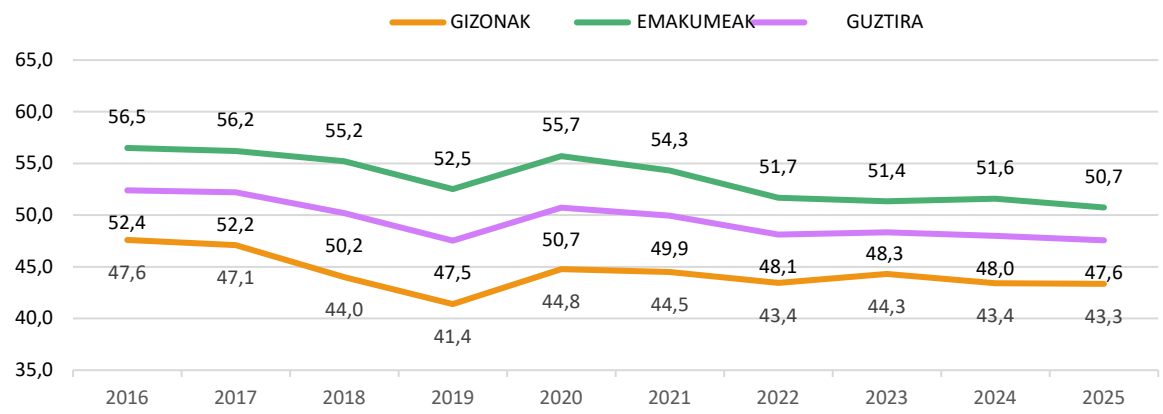

Iturria: SEPE. Geuk egina.
** Langabezian urtebete baino gehiago daramaten langabeen ehunekoa*

Beste alde batetik, ***lan-eskatzaile guztia***k (langabeen eta langabe ez daudenen batura) 2021ean eta 2022an gutxitu egin zen (—% 27,4 eta —% 14,7 hurrenez hurren) eta ordutik aurrera gehitu egin da: +% 6,6 2023an, +% 3,5 2024an eta berriz ere 2025ean. % 1,3 hazi zen, teknikoki langabezian ez dauden [11] enplegu-eskatzaileen kopurua gehitu zelako (+% 1,9) eta langabe dauden lan-eskatzaileak gehitu egin ziren (+% 0,1).

Lan-eskatzaileen guztizko kopurua 2025eko abenduan 310.990 pertsonakoa da, 2024ko abenduan baino 3.910 gehiago. Hazkunde hori proportzio ezberdinetan gertatu da gizonen enplegu-eskariaren (+% 0,4) eta emakumeen (+% 1,9) artean. Estatu-mailan guztizko lan-eskaria % 2 gutxitu da eta 4,3 milioi pertsonara igo da.

[11] *Enplegu-eskatzaileen kopuru osoa erregistratutako langabeek osatzen dute (2025eko abenduan EAEko enplegu-eskatzaile guztien % 34,5 zirenak), gehi beste enplegu bat eta beste egoera batzuk nahi dituzten landunek, hala nola enplegurik ez duten baina baldintza bereziak eta jardun mugatua (etxean bakarrik, atzerrian telelana eta abar) duten eskatzaileak.*

IV.1.23 TAULA. ENPLEGU-ESKAERAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA LAN-EGOERAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.										
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	ALDAKUNTZA (%)		
								22/23	23/24	24/25
LANGABEAK	GIZONAK	58.898	51.231	47.845	46.474	46.131	45.915	-2,9	-0,7	-0,5
	EMAKUMEAK	70.342	63.614	62.953	61.305	61.249	61.519	-2,6	-0,1	0,4
	GUZTIRA	129.240	114.845	110.798	107.779	107.380	107.434	-2,7	-0,4	0,1
LANGABEAK EZ DIRENAK	GIZONAK	157.801	91.629	67.556	76.677	81.577	82.271	13,5	6,4	0,9
	EMAKUMEAK	162.412	119.840	99.985	112.248	118.123	121.285	12,3	5,2	2,7
	GUZTIRA	320.213	211.469	167.541	188.925	199.700	203.556	12,8	5,7	1,9
GUZTIRA	GIZONAK	216.699	142.860	115.401	123.151	127.708	128.186	6,7	3,7	0,4
	EMAKUMEAK	232.754	183.454	162.938	173.553	179.372	182.804	6,5	3,4	1,9
	GUZTIRA	**449.453**	**326.314**	**278.339**	**296.704**	**307.080**	**310.990**	**6,6**	**3,5**	**1,3**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Azkenik, 2025ean ***atzerritarren langabezia***[12] % 2,5 gehitu zen eta batezbestekoa +% 0,1 izan zen. Horrenbestez, atzerriko langabeen pisua gehitu egin da langabeen kolektiboan, % 19,2tik % 19,7ra.

Estatuan, atzerritarrak langabeen % 14 dira (+2 hamarren 2024rekin konparatuta), eta atzerriko langabezia % 4,4 murriztu da azken urtean, guztizko langabeziaren —% 5,9ren aurrean.

IV.1.24 TAULA. ATZERRITARREN ARTEAN ERREGISTRATUTAKO LANGABEZIAREN BILAKAERA EAE-N ETA ESTATUAN, JATORRIAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.				
		EAE	ESPAINIA	% EAE/ ESPAINIA
2022	EB	3.216	116.456	2,8
	EB-TIK KANPO	15.618	256.459	6,1
	GUZTIRA	18.834	372.915	5,1
	Guzt. langab. %	17,2	13,0	-
2023	EB	3.172	112.551	2,8
	EB-TIK KANPO	16.665	243.359	6,8
	GUZTIRA	19.837	355.910	5,6
	Guzt. langab. %	18,4	13,1	-
2024	EB	3.092	107.743	2,9
	EB-TIK KANPO	17.524	244.617	7,2
	GUZTIRA	20.616	352.360	5,9
	Guzt. langab. %	19,2	13,8	-
2025	EB	2.963	102.027	2,9
	EB-TIK KANPO	18.162	234.754	7,7
	GUZTIRA	21.125	336.781	6,3
	Guzt. langab. %	19,7	14,0	-
% 23/ 24 ALDAKUNTZA	EB	-2,5	-4,3	
	EB-TIK KANPO	5,2	0,5	
	GUZTIRA	3,9	-1,0	
% 24/ 25 ALDAKUNTZA	EB	-4,2	-5,3	
	EB-TIK KANPO	3,6	-4,0	
	GUZTIRA	2,5	-4,4	

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

[12] *Enplegu eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak dio "**atzerritar langabea**" dela Espainiako nazionalitaterik ez duen, Espainian legez bizi den, laneko baimena duen eta lanik ez duen pertsona, lanerako prest dagoena eta aktiboki enplegua bilatzen ari dena.*

2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUAK AMAITZEA ETA KALERATZEAK

2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA

2022an ***lan-erreforma berria ezarri zen*** Espainian. Lan-erreformarako, enplegu-egonkortasuna bermatzeko eta lan-merkatua[13] eraldatzeko presazko neurriei buruzko abenduaren 28ko 32/2021 Errege Lege-dekretuaren helburu nagusia Espainian lan-merkatuaren egiturazko erreforma gauzatzea da, hartara bereizgarri dituen behin-behinekotasun tasa altuak murrizteko eta, beraz, behin-behinekotasun horren ondorioz enpleguan dagoen prekarietateari aurre egiteko. Funtsezko helburu horrekin batera, erreformaren beste helburu garrantzitsu batzuk ere lortu nahi dira, hala nola lanaldia murrizteko eta eteteko neurriak bultzatzea, ABEEE direlakoak, lan-kontratuak azkentzearen ordezkoa den aldetik, langileen prestakuntza indartzea eta negoziazio kolektiboa modernizatzea.

Kontratazioak nabarmen egin zuen behera EAEn 2020an (—% 30,2), COVID-19ak eragindako krisiaren ondorioz, eta 2021ean susperraldi handia egon zen (+% 22,5). 2022an kontratazioak % 5,3 egin zuen behera eta aldaketa handiak egon ziren osaeran 32/2021 ELDren ondorioz, 2023ko zifrei ere eragin ziena. Urte horretan kontratu-kopurua (—% 10,5) eta kontratatutako pertsonak (—% 9,5) gutxitu ziren. 2024an, aldiz, bi aldagaiak gehitu egin ziren: +% 2,7 eta +% 1,2 hurrenez hurren.

Jarraian aurkezten dira EAEko 2025eko kontratazioen zifra nagusiak. Aurreko urtean bezala, kontratuen guztizko kopuruak (+% 1,2) eta kontratatutako pertsonen kopuruak (+% 0,8) gora egin zuten.

IV.2.1 GRAFIKOA EAE-KO LAN-KONTRATUEN URTEKO ALDAKUNTZA (%tan): HASIERAKO KONTRATUAK ETA KONTRATU GUZTIAK. ESTATU OSOAREKIKO ALDERAKETA

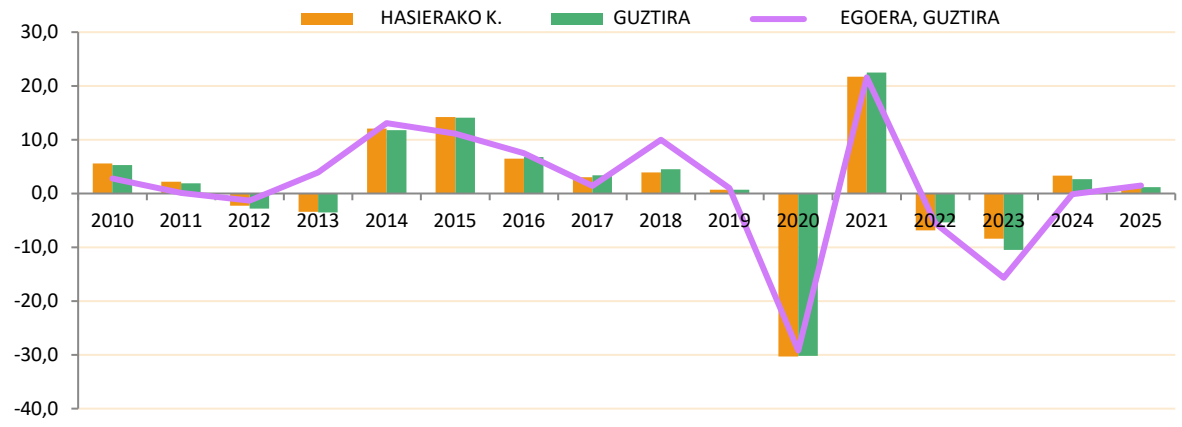

Iturria: LANBIDEren datuekin egitea.

Guztira, ***SEPEk eta LANBIDEk 758.341 lan-kontratu erregistratu zituzten 2025ean gure autonomia-erkidegoan*** (kontratu berriak gehi bihurketak), eta ia % 50ean banatzen dira gizonen eta emakumeen artean (ikus IV.2.2 grafikoa). Aurrerago, urtean sinatutako kontratuen batez besteko kopurua –txandakatzea– eta sexuaren araberako aldea aztertuko dira. Aurreko urtearekin konparatuta, kontratazioak gora egin du, gehiago gizonen artean (% 1,2) emakumeen artean baino (% 1,1)[14].

[13] *ELD hau eta lan-kontratazioan egindako aldaketak xehatzeko, 2022ko Memoria Sozioekonomikoko atal berera jo behar da.*

14 Atal hau idazteko iturri gisa SEPE eta LANBIDE erabili dira. Izan ere, biek ere informazio oso garrantzitsua eta osagarria ematen dute. 2025eko zifretan, kontratu-kopurua bietan bat datorren arren, desdoitze txiki bat dago sexuen araberako bereizketan (SEPEk 31 kontratu gehiago zenbatu ditu emakumeentzat eta, horrenbestez, gizonek sinatutako 31 kontratu gutxiago), baina horrek ez die eragiten zifren interpretazioari ezta urteko zifren jarraipenari ere. SEPE berariaz aipatzen ez bada, iturria LANBIDE izango da.

Lurraldeen arabera, Bizkaia batezbestekoaren gainetik hazi da, % 2,3, eta Araba % 0,3 soilik hazi da. Gipuzkoa, alderantziz, % 0,1 jaitsi da 2024rekin alderatuta. Banaketari dagokionez, Bizkaian kontratuen % 49,7 sinatu ziren (376.793), % 29,8 Gipuzkoan (226.295) eta gainerako % 20,5 Araban (155.253 kontratu).

Estatuan, berriz, SEPEk 15,65 milioi kontratu erregistratu zituen, 2024an baino % 1,5 gehiago.

IV.2.2 GRAFIKOA. KONTRATAZIOAREN BILAKAERA EAE-N: KONTRATU KOPURUA SEXUAREN ARABERA

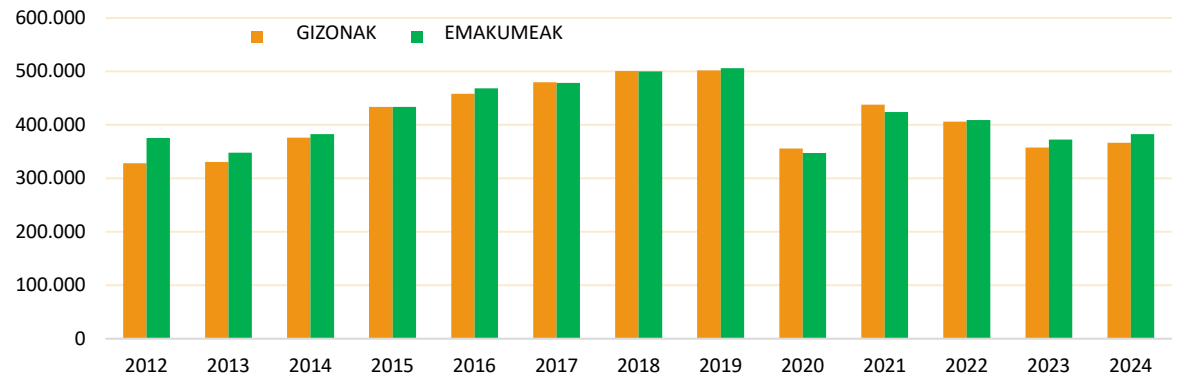

Iturria: LANBIDE. Egileek egina

Sektoreen arabera, kontratazioaren bilakaera ezberdina izan da: Aurreko urtean bezala, eraikuntza eta lehen sektorea jaitsi egin dira (—% 0,2 eta % 3,9 hurrenez hurren) eta industria, 2024an ez bezala, batezbestekoaren gainetik hazi da, zehazki, % 2,3. Alderantziz, zerbitzuek % 1,1 irabazi zuten eta 624.000 kontratuak gainditu zituzten. Emaitza gisa, zerbitzu-sektorearen kontratazioak guztiaren % 82,3n mantendu dira eta industriakoak % 13,5 dira (lehen-sektoreak galdu duen hamarrena gehitu da).

IV.2.1 TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA, SEXUAREN ETA JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
GUZTIRA	**1.001.181**	**1.008.175**	**703.355**	**861.726**	**815.719**	**730.146**	**749.692**	**758.341**	**2,7**	**1,2**
GIZONAK	500.925	502.030	356.019	437.788	406.391	357.872	366.844	371.114	2,5	1,2
EMAKUMEAK	500.256	506.145	347.336	423.938	409.328	372.274	382.848	387.227	2,8	1,1
LEHEN SEKTOREA	18.456	17.618	15.598	15.484	14.865	12.875	11.750	11.291	-8,7	-3,9
INDUSTRIA	155.153	150.691	109.719	137.257	120.377	103.317	100.214	102.469	-3,0	2,3
ERAIKUNTZA	35.560	34.049	28.146	30.286	27.546	22.316	20.368	20.335	-8,7	-0,2
ZERBITZUAK	792.012	805.817	549.892	678.699	652.931	591.638	617.360	624.246	4,3	1,1

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

Jarduera-atalen arabera, bilakaera desberdina da. Kontratazioan pisurik gehien duten atalen artean, merkataritza (kontratuen % 11,7) batezbestekoaren gainetik hazi da % 3,4, manufakturen industria bezala. Azken horretako kontratuak % 1,9 gehitu dira eta guztiaren % 12,7 dira. Ostalaritza kontratazioaren % 13,7 da eta % 1,7 jaitsi da eta aurreko urtean % 5,1 igo zen. Osasun-jardueren bilakaera ere negatiboa izan da (—% 1,8 2024rekin konparatuta eta kontratuen % 12,4 dira). Administrazio-jarduerak (guztien % 9,7) % 0,7 hazi ziren, % 1,2ko batezbestekoaren azpitik.

Aurreko urteetan bezala, sexuaren araberako aldeak ageri dira. Izan ere, manufaktura-industriak gizonek sinatutako kontratuen % 19,2 hartzen du (2024an baino hamarren bat gehiago), eta emakumeen artean, berriz, pisu handiena duten jarduera-atalak Osasun-jarduerak eta Gizarte-zerbitzuen jarduerak eta Ostalaritza dira (bien artean, emakumeek sinatutako kontratuen % 35,9 hartzen dute, aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago. Izan ere, jarduera-sektore biek kontratazioak galdu dituzte).

IV.2.2 TAULA. KONTRATAZIOA EAE-N, SEXUAREN ETA JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA (EJSN 2009)								
	2023	2024	2025EKO KONTRATUAK				%	%
			GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	% BERT.	23/24	24/25
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	12.875	11.750	9.813	1.478	11.291	1,5	-8,7	-3,9
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	109	139	113	32	145	0,0	27,5	4,3
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	97.894	94.743	71.415	25.169	96.584	12,7	-3,2	1,9
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN ETA LURRUNAREN HORNIKUNTZA	236	239	114	130	244	0,0	1,3	2,1
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	5.078	5.093	4.836	660	5.496	0,7	0,3	7,9
ERAIKUNTZA	22.316	20.368	18.721	1.614	20.335	2,7	-8,7	-0,2
HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA, KONPONKETAK...	84.573	85.531	38.417	50.000	88.417	11,7	1,1	3,4
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	54.577	51.948	43.097	9.672	52.769	7,0	-4,8	1,6
OSTALARITZA	100.903	106.039	40.030	64.203	104.233	13,7	5,1	-1,7
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	29.635	52.281	25.461	20.008	45.469	6,0	76,4	-13,0
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	3.317	3.460	1.604	1.918	3.522	0,5	4,3	1,8
HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	1.026	943	311	568	879	0,1	-8,1	-6,8
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	20.325	19.886	9.558	10.731	20.289	2,7	-2,2	2,0
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	78.883	72.949	32.183	41.253	73.436	9,7	-7,5	0,7
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	12.598	12.391	4.519	6.396	10.915	1,4	-1,6	-11,9
HEZKUNTZA	46.589	46.996	12.586	34.724	47.310	6,2	0,9	0,7
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKOAK	92.001	96.009	19.534	74.747	94.281	12,4	4,4	-1,8
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	37.819	42.017	32.024	17.467	49.491	6,5	11,1	17,8
BESTE ZERBITZU BATZUK	14.374	13.694	5.646	8.919	14.565	1,9	-4,7	6,4
ETXEAK LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISA	14.971	13.143	1.111	17.478	18.589	2,5	-12,2	41,4
LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK	47	73	21	60	81	0,0	55,3	11,0
GUZTIRA	**730.146**	**749.692**	**371.114**	**387.227**	**758.341**	**100,0**	**2,7**	**1,2**

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

2025ean ***kontratatutako pertsonak*** 280.734 dira guztira (+ % 0,8 2024. urtearekin alderatuta), SEPEk emandako datuen arabera.

LANBIDEK ***adinaren eta ikasketa-mailaren araberako banaketari*** buruzko informazioa ematen du[15].

IV.2.3. GRAFIKOA EUSKADIN KONTRATATURIKO PERTSONEN BANAKETA ADIN-TALDEEN ARABERA. 2018-2025.

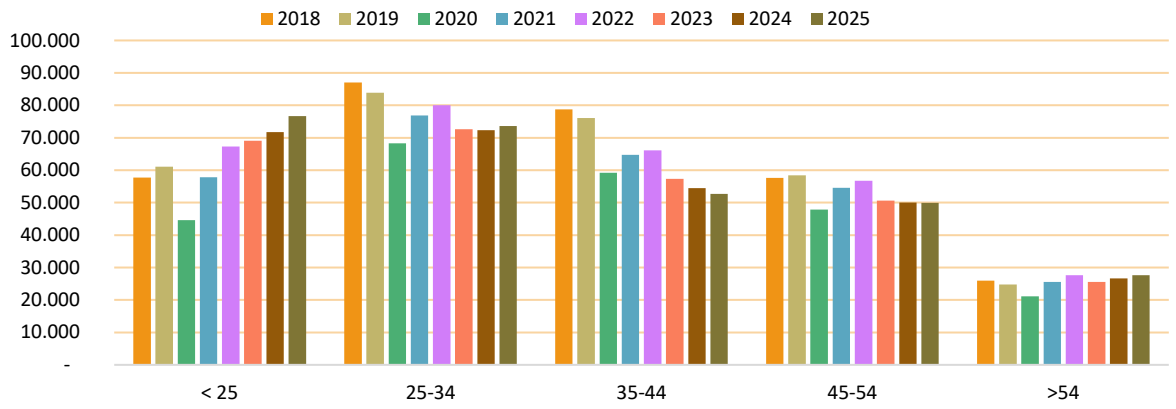

Iturria: LANBIDE. Egileek egina.

Pertsona horietako gehienak, gizonak zein emakumeak, 35 eta 54 urte bitartekoak dira (% 36,6), 35 eta 44 urte bitartekoak (guztizkoaren % 18,8) eta 45 eta 54 urte bitartekoak (% 17,8), hain zuzen ere. 25 urtetik beherako pertsonak % 27,3 dira (2024an % 26,1), hau da, biztanleria aktiboan duten pisua baino nabarmen gehiago, azken hori % 6,1ekoa baita (2025eko laugarren hiruhilekoaren datua). 25 eta 34 urte bitartekoak % 26,2 dira, eta 54 urtetik gorakoak gainerako % 9,8a.

[15] 2025ean EAEn kontratatu zirenen kopurua IV.2.3 taulan jasotako LANBIDEren adinaren eta ikasketa-mailaren araberako analisia egiteko oinarritzat hartzen da (280.619), baina ez dator bat SEPEk argitaratutako zifrekin (280.734).

2024rekin konparatuta, eta sexu bien arteko jokaera nahiko antzekoarekin, 2025ean talde guztiek, 35-54 artekoen talde nagusiak ez ezik (ikusi hurrengo taula), kontratazioak gehitu zituzten, eta bereziki azpimarratu behar da gazteenen taldea; horien kontratuak % 6,9 hazi ziren.

IV.2.3 TAULA. EAE-N KONTRATATUTAKO PERTSONAK: SEXUAREN, ADINAREN ETA IKASKETA-MAILAREN ARABERAKO BANAKETA. 2025.

		2025EAN KONTRATATUTAKO PERTSONAK			PERT. % 2025EKO KONTRATATUAK			HAZK. % 2024/25		
		GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
ADINA	< 25	40.536	36.165	76.701	28,0	26,6	27,3	7,0	6,9	6,9
	25-34	38.944	34.695	73.639	26,9	25,5	26,2	1,9	1,9	1,9
	35 – 44	27.293	25.454	52.747	18,9	18,7	18,8	-4,6	-1,7	-3,2
	45 - 54	24.471	25.439	49.910	16,9	18,7	17,8	-2,2	1,6	-0,3
	> 54	13.530	14.092	27.622	9,3	10,4	9,8	-0,2	7,4	3,6
IKASKETA-MAILA	DBH ARTE	65.502	52.608	118.110	45,2	38,7	42,1	2,2	3,6	2,8
	BATXILERGOA	32.206	30.842	63.048	22,2	22,7	22,5	0,8	-1,5	-0,4
	LH	23.211	20.133	43.344	16,0	14,8	15,4	-1,7	2,1	0,0
	UNIBERTS. IK.	23.714	30.240	53.954	16,4	22,3	19,2	0,7	4,3	2,7
	EZEZAGUNA	141	2.022	2.163	0,1	1,5	0,8	51,6	76,4	74,6
GUZTIRA		**144.774**	**135.845**	**280.619**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**1,0**	**3,0**	**2,0**

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

Kontratatutako pertsonen banaketari dagokionez, ikasketa-mailaren arabera, % 42,1ek derrigorrezko ikasketak edo maila txikiagokoak ditu, proportzio handiagoa gizonen artean (kontratatutakoen % 45,2) eta txikiagoa emakumeen artean (% 38,7). Bigarrenik, kontratuen % 22,5 Batxilergoko ikasketak dituzten pertsonei dagozkie. Ondoren, % 15,4 ikasketa profesionalak dituzten pertsonei dagozkie eta % 19,2 unibertsitate-ikasketak dituztenei. 2024ri dagokionez, Batxilergoko ikasketak izan ezik (—% 0,4), gainerako ikasketa-mailek gora egin dute; batez ere derrigorrezkoek eta unibertsitate-mailakoek (+% 2,8 eta +% 2,7 hurrenez hurren).

IV.2.4 TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN-KONTRATUEN BILAKAERA, SEXUAREN ETA LANALDI-MOTAREN ARABERA

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 22/23	% 23/24	% 24/25
LANALDI PARTZIALA	GIZONAK	135.479	91.181	117.560	103.454	88.548	93.997	97.973	-14,4	6,2	4,2
	EMAKUMEAK	270.460	177.726	221.915	197.129	170.989	176.884	186.821	-13,3	3,4	5,6
	GUZTIRA	**405.939**	**268.907**	**339.475**	**300.583**	**259.537**	**270.881**	**284.794**	**-13,7**	**4,4**	**5,1**
LANALDI OSOA	GIZONAK	364.729	263.845	318.188	283.327	249.875	255.645	255.680	-11,8	2,3	0,0
	EMAKUMEAK	233.174	168.175	199.443	195.061	184.358	191.002	185.021	-5,5	3,6	-3,1
	GUZTIRA	**598.233**	**432.020**	**517.631**	**478.388**	**434.233**	**446.647**	**440.701**	**-9,2**	**2,9**	**-1,3**
LANALDI FINKO ETENA	GIZONAK	1.827	993	2.048	19.613	19.444	17.173	17.430	-0,9	-11,7	1,5
	EMAKUMEAK	2.506	1.435	2.572	17.135	16.932	14.991	15.416	-1,2	-11,5	2,8
	GUZTIRA	**4.333**	**2.428**	**4.620**	**36.748**	**36.376**	**32.164**	**32.846**	**-1**	**-11,6**	**2,1**
GUZTIRA	GIZONAK	502.032	356.017	437.796	406.394	357.867	366.815	371.083	-11,9	2,5	1,2
	EMAKUMEAK	506.143	347.338	423.930	409.325	372.279	382.877	387.258	-9,1	2,8	1,1
	GUZTIRA	**1.008.175**	**703.355**	**861.726**	**815.719**	**730.146**	**749.692**	**758.341**	**-10,5**	**2,7**	**1,2**

Iturria: SEPE. Geuk egina.

Lanaldi-motarekin lotuta, SEPEren datuek diote bilakaera bereziki positiboa gertatzen dela lanaldi partzialeko kontratazioetan, batezbestekoaren gainetik hazi dena (+% 5,1, guztira 284.794 kontratu egiten dituzte, % 37,6), eta maila txikiagoan aldizkako lanaldi finkoetako kontratuak, % 2,1 gehitu dira eta erregistratutako kontratuen % 4,3 dira. Lanaldi osoko kontratuak, bestalde, 440.701 dira, 2024an baino % 1,3 gutxiago (eta guztien % 58,1 dira).

Sexuaren arabera, lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua desberdina da, emakumeek sinatutako kontratuen ia erdia baita (% 48,2 2025ean, aurreko urtean baino 2 puntu gehiago), gizonek sinatutako kontratuen % 26,4ren aldean (+0,8 puntu 2024rekin alderatuta). Hala, 2025. urtean emakumeek sinatu zituzten lanaldi partzialeko kontratuen % 65,6 (% 65,3 2024an).

VI.2.4 GRAFIKOA. LANALDI PARTZIALEKO KONTRATUEN EHUNEKOAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ARABERA

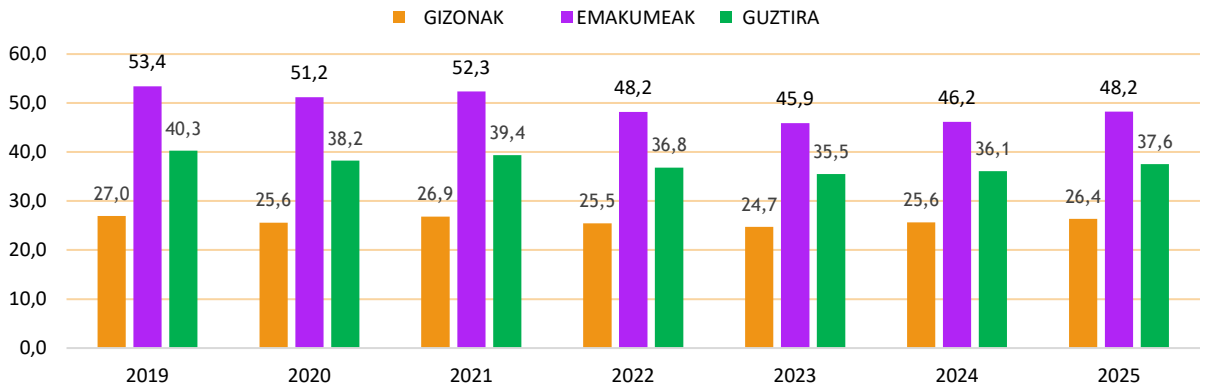

Iturria: SEPE. Egileek egina.

Iraupenari dagokionez, SEPEren datuek diote sinatutako kontratu gehienak aldi batekoak direla oraindik (guztizkoaren % 76,7), 581.704, eta datu hori 2024koa baino % 1 handiagoa da (aurreko urtean % 6 hazi zen). Bestalde, 2025ean kontratu mugagabeak % 1,8 gehitu dira, eta 176.637 sinatu dira, erregistratutako kontratuen % 23,3 izan arte; 2024an, berriz, % 23,1 (% 9,3 2021ean, lan-erreformaren aurretik).

IV.2.5 TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN-KONTRATUEN BILAKAERA, IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 22/23	% 23/24	% 24/25
MUGAGABEAK	GIZONAK	43.483	29.917	40.983	102.698	98.254	92.179	92.147	-4,3	-6,2	0,0
	EMAKUMEAK	40.448	29.531	39.562	97.297	88.238	81.339	84.490	-9,3	-7,8	3,9
	GUZTIRA	83.931	59.448	80.545	199.995	186.492	173.518	176.637	-6,8	-7,0	1,8
ALDI BATEKOAK	GIZONAK	458.549	326.100	396.805	303.696	259.613	274.636	278.936	-14,5	5,8	1,6
	EMAKUMEAK	465.695	317.807	384.376	312.028	284.041	301.538	302.768	-9,0	6,2	0,4
	GUZTIRA	924.244	643.907	781.181	615.724	543.654	576.174	581.704	-11,7	6,0	1,0
GUZTIRA	GIZONAK	502.032	356.017	437.788	406.394	357.867	366.815	371.083	-11,9	2,5	1,2
	EMAKUMEAK	506.143	347.338	423.938	409.325	372.279	382.877	387.258	-9,1	2,8	1,1
	GUZTIRA	**1.008.175**	**703.355**	**861.726**	**815.719**	**730.146**	**749.692**	**758.341**	**-10,5**	**2,7**	**1,2**

Iturria: SEPE. Geuk egina.

Sexuaren arabera, kontratazio mugagabearen pisua handiagoa da gizonezkoen artean (% 24,8 eta emakumeak % 21,8).

IV.2.5 GRAFIKOA KONTRATU MUGAGABEEN EHUNEKOAREN BILAKAERA EAE-N SEXUAREN ARABERA

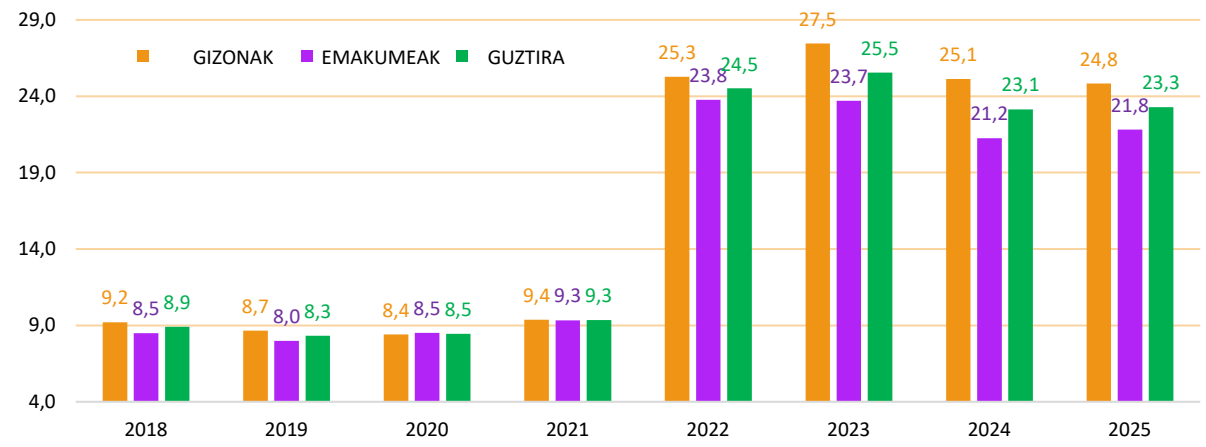

Iturria: SEPE. Egileek egina.

Aldi baterako kontratu-motei dagokienez, erdia baino gehiago (% 64,2) produkzioaren zirkunstantziek eragindako behin-behineko kontratuak dira, eta % 0,1 gehitu dira 2024. urtearen aldean. Bigarrenik, ordezkoen kontratuak daude, guztizkoaren % 24,9 baitira (—% 2,1). Bi mota horiek batuta, aldi baterako kontratuen % 89,1 osatzen dute. Gainera, aldi baterako kontratuak gizonen eta emakumeen artean ia % 50ean banatzen dira (gizonek % 48 sinatzen dute eta emakumeek % 52) eta emakumeen presentzia bereziki garrantzitsua da ordezko-kontratuetan (emakumeek kontratu horien % 33,2 sinatu zituzten), nagusiki, produkzio-inguruabarren kontratuetan (emakumeek % 58,9). Gizonen artean, modalitate ohikoenak berberak dira, baina pisu ezberdinekin: gizonek sinatutako kontratuen % 16 ordezkapenekoak izan ziren eta produkzioaren inguruabarrenak ia-ia 10etik 7 (% 69,9).

IV.2.6 TAULA. EAE-N SINATUTAKO ALDI BATERAKO KONTRATUEN* BANAKETA, MOTAREN ETA SEXUAREN ARABERA 2023-2025.

	2023	2024	2025				% 24/25
			GUZTIRA	% BERTIK.	GIZONAK	EMAKUMEAK	
EKOIZPENAREN INGURUABARRAK	361.286	373.062	373.440	64,2	194.977	178.463	0,1
ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK	1.943	2.236	1.960	0,3	1.076	884	-12,3
EUROPAKO FUNTSEN FINANTZAKETA	216	157	163	0,0	95	68	3,8
ARTISTAK ETA TEKNIKARIAK EDO LAGUNTZAILEAK	21.316	37.218	49.113	8,4	30.406	18.707	32,0
ORDEZKAPENA	140.809	148.126	144.955	24,9	44.550	100.405	-2,1
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONAK	1.345	1.194	1.295	0,2	799	496	8,5
TXANDAKOA	559	621	336	0,1	137	199	-45,9
ERRETIRO PARTZIALA	2.175	2.284	2.196	0,4	1.588	608	-3,9
PRAKTIKA PROFESIONALA ESKURATZEA	4.132	3.799	3.475	0,6	2.215	1.260	-8,5
IKAS-EKINEZKO HEZIKETA	1.661	1.990	1.840	0,3	1.334	506	-7,5
IKERLARI DOKTOREAK	95	185	167	0,0	87	80	-9,7
DOKT. AURREKO IKERTZ. PRESTAK.	503	466	378	0,1	180	198	-18,9
ALDI BATERAKO BESTE KONTRATU BATZUK	7.614	4.836	2.386	0,4	1.492	894	-50,7
GUZTIRA	**543.654**	**576.174**	**581.704**	**100,0**	**278.936**	**302.768**	**1,0**

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa. Kontratuen estatistika
** 32/2021 Errege Lege Dekretuko tipologia.*

Kontratatutako pertsona gehienak hainbat aldiz kontratatu dira urtean zehar. Hala, esan bezala, 2025ean kontratatutakoen kopurua (280.734, +% 0,8 2024. urtearekin alderatuta, SEPEren datuen arabera) erregistratutako kontratu guztiak (758.341 kontratu) baino askoz txikiagoa da (+% 1,2). Horrez gain, 2025ean kontratutako pertsonen % 51,6 gizonak izan ziren; emakumeen % 48,4ren aldean (% 52,1 eta % 47,9 hurrenez hurren 2024an).

IV.2.6 GRAFIKOA. LAN-TXANDAKETAREN BILAKAERA (KONTRATATUTAKO PERTSONA BAKOITZEKO KONTRATUEN BATEZ BESTEKO KOPURUA) SEXUAREN ARABERA EAE-N)

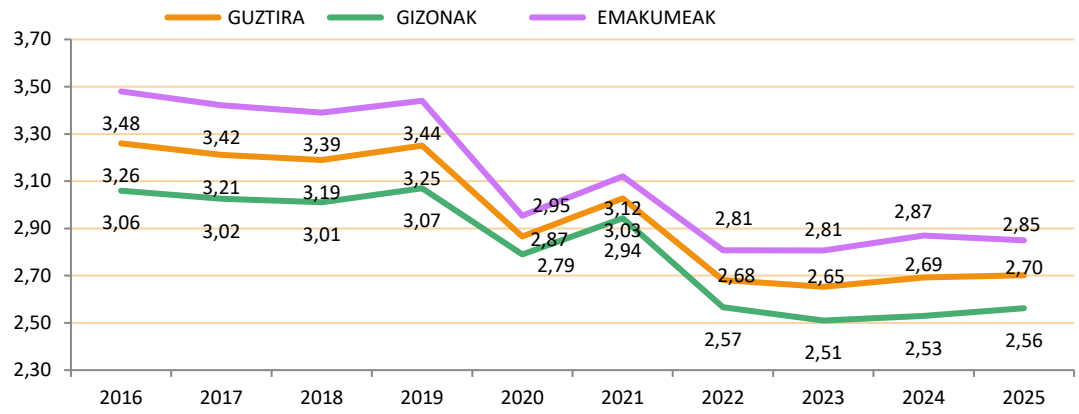

Iturria: SEPEren datuekin egina.

Zifra horiek kontuan hartuz, ***laneko txandakatze-indizea*** kalkulatzen da (sinatutako kontratu-kopuruaren eta kontratutako pertsona-kopuruaren arteko zatidura), emakumeentzat handiagoa izan dena aztertutako sail guztian. 2025ean gora egin dute kontratuen kopuruak (+% 1,2) eta kontratatutako pertsonenak (+% 0,8); beraz, lan-txandakatzeak gora egin du 2,70era arte (+1 ehunen). Emakumeen kasuan, datua 2,85 kontratukoa da (-2 ehunen) eta

gizonena 2,56 (+3 ehunen). Horrenbestez, bi sexuen arteko aldea gutxitu egin da (29 ehunen, aurreko urteko 34en aldean).

Lan-txandaketa hori islatzeko beste modu bat 2025ean kontrataturiko pertsonen erdiak baino zerbait gehiagok urtean kontratu bat izan zuela azpimarratzea da (% 54,3, % 57 gizonen artean eta % 51,3 emakumeen artean), % 27,6k 2 edo 3 lan-kontratu sinatu zituzten, % 17,2k 4-20 kontratu artean sinatu zituzten eta gainerako % 1ek 20 kontratu baino gehiago sinatu zituzten urtean. Banaketa antzekoa da sexuen arabera; hala ere, esan bezala, emakume gehiago dago urtean zehar sinatutako kontratu-kopururik handieneko kategorietan (txandakatze handiagoa).

IV.2.7 GRAFIKOA. EAE-N KONTRATATUTAKO PERTSONEN BANAKETA, SEXUAREN ETA KONTRATU-KOPURUAREN ARABERA. 2025.

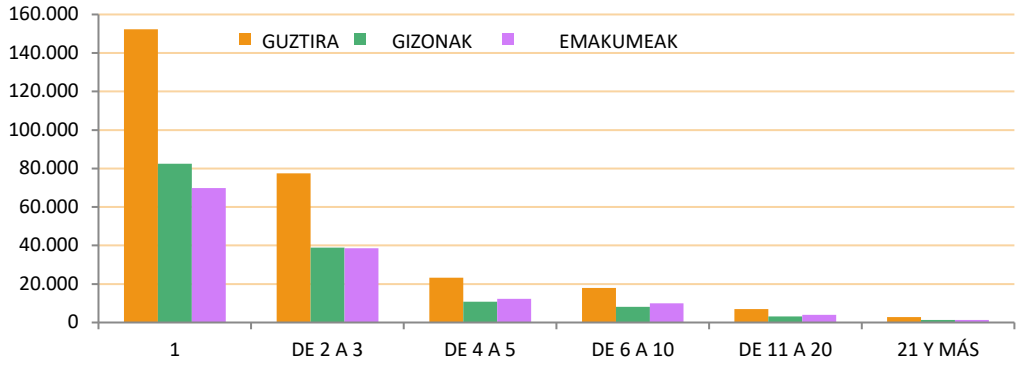

Iturria: SEPEren datuekin egina.

Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupena 2025ean 38 egunekoa da (2024an baino bat gutxiago) eta estatu osokoa baino 6 egun gutxiago. Sexuaren arabera, batez beste, gizonek sinatutako aldi baterako kontratuek emakumeek sinatutakoak baino egun gehiago irauten dute (42 egun eta 34 egun, hurrenez hurren). Alde hori ez da Estatu osoan gertatzen; izan ere, 2025ean sinatutako aldi baterako kontratuek, batez beste, iraupen berbera izan zuten sexu bietan (44 egun).

IV.2.8 GRAFIKOA. ALDI BATERAKO KONTRATUEN BATEZ BESTEKO IRAUPENA EAE-N SEXUAREN ARABERA.

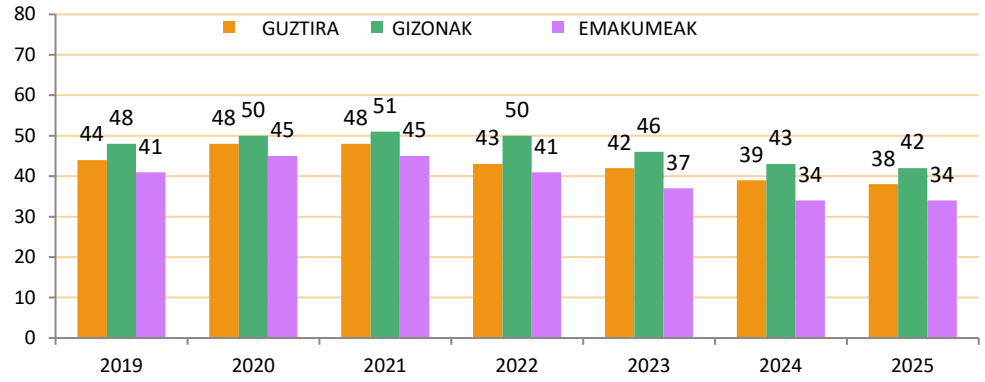

Iturria: SEPEren datuekin egina.

EAEn 2025ean izandako kontratazioa kontratuen iraupenaren eta lanaldi-motaren arabera aztertuta, eta SEPEren datuen arabera, ***bi aldagaiak gurutza daitezke*** hauxe egiaztatzeko: sinaturiko 758.341 kontratuetatik ia erdia (% 47,3 hain zuzen eta % 48,1 2024an), lanaldi osoko aldi baterako kontratuak izan ziren, eta modalitate hori % 0,6 gutxitu zen

(kontratu guztien +% 1,2). Horren atzetik lanaldi partzialeko aldi baterako kontratuak daude, guztizkoaren % 29,4 (% 28,7 2023an), % 3,5 handitu direnak.

Hirugarren tokian dago lanaldi osoko kontratazio mugagabea, % 10,8 dena (—0,7 puntu), eta % 4,5 murriztu da. Laugarren tokian, lanaldi partzialeko kontratazio mugagabea % 8,1en kokatu da (% 7,4 2024an) eta % 11,3 hazi da. Azkenik, lanaldi finko eteneko kontratuak % 4,3 dira, 2024ko pisu berarekin, eta % 2,1 hazi ziren.

IV.2.7 TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN-KONTRATUAK: LANALDI-MOTAREN ETA IRAUPENAREN ARABERAKO DATU GURUTZAKETA BESTE DATU INTERESGARRI BATZUK 2019-2025.

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 2025	% 23/24	% 24/25
LANALDI PARTZIALA	MUGAGABEAK	27.995	20.106	25.981	65.674	57.686	55.412	61.697	8,1	-3,9	11,3
	ALDI BATEKOAK	377.614	248.801	313.494	234.909	201.851	215.469	223.097	29,4	6,7	3,5
	GUZTIRA	405.609	268.907	339.475	300.583	259.537	270.881	284.794	37,6	4,4	5,1
LANALDI OSOA	MUGAGABEAK	51.603	36.914	49.944	97.573	92.430	85.942	82.094	10,8	-7,0	-4,5
	ALDI BATEKOAK	546.630	395.106	467.687	380.815	341.803	360.705	358.607	47,3	5,5	-0,6
	GUZTIRA	598.233	432.020	517.631	478.388	434.233	446.647	440.701	58,1	2,9	-1,3
LANALDI FINKO ETENA	MUGAGABEAK	4.333	2.428	4.620	36.748	36.376	32.164	32.846	4,3	-11,6	2,1
KONTRATUAK GUZTIRA		**1.008.175**	**703.355**	**861.726**	**815.719**	**730.146**	**749.692**	**758.341**	**100,0**	**2,7**	**1,2**
ATZERRITARREI EGINDAKO KONTRATUAK		140.355	104.693	127.987	135.821	133.003	139.216	150.301	19,8	4,7	8,0

Iturria: SEPE. Geuk egina.

SEPEren datuek erakutsi dutenez, 2025ean gure autonomia-erkidegoan sinatutako kontratu guztietatik 150.301 ***atzerritarrek*** sinatu zituzten, kontratu guztien % 19,8 (% 18,6 2024an). Atzerritarrek sinatutako kontratuetatik % 53,5 gizonezkoei dagozkie eta % 46,5 emakumeei (% 45,6 2024an). Kontratu horietatik % 75,6 hirugarren sektorekoak dira, % 13,5 industriakoak, % 5,1 lehen sektorekoak eta % 5,8 eraikuntzakoak.

IV.2.9 GRAFIKOA. EAE-N SINATUTAKO LAN-KONTRATUEN BILAKAERA, IRAUPENAREN ETA LANALDI-MOTAREN ARABERA

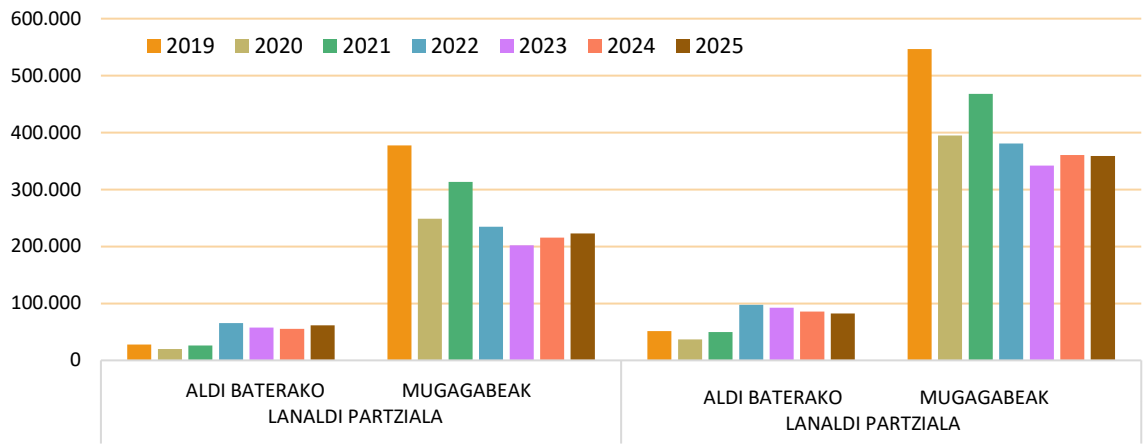

Iturria: SEPE. Egileek egina.

2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO-ESPEDIENTEEN BILAKAERA

Erregistraturiko kaleratze indibidualak Autonomia Erkidegoko lan-administrazioko agintaritza eskudunaren aurrean (Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailaren ordezkaritzarekin) egindako adiskidetzeen ondorioz eta bi aldeak ados egonik egin direnak dira, baita Lan arloko Epaitegien bidez izapidetutakoak ere; kaleratze horiek Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioari jakinarazten zaizkio.

Bestalde, kaleratze kolektiboak dira enpresak erabakitakoak (langileen legezko ordezkariek erabakita, edo erabaki gabe), aldi jakin bat, aldi osoa eta legez ezarritako lan-kontratu kopuru edo ehuneko jakin bat iraungitzeko arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik edo antolaketa edo ekoizpen-arrazoiengatik, azkentzeko enplegu-erregulazioko espediente (EEE) baten bidez.

2.2.1. Kaleratzeak 16

Lehenik eta behin, ***Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren*** estatistiketan 2025ean orotara 6.893 langile zeuden bitartekaritza, arbitraje eta adiskidetze (BAA) gaien eraginpean eta aldeen artean hala adostuta ebatzi ziren (2024an baino % 3,8 gutxiago). Horren ondorioz, batez beste 19.870 euroko kalte-ordaina izan da langileko (+% 12,8).

Halaber, beste 5.687 langileri eragin zieten gizarte-arloko epaitegien bidez izapideturiko iraizpenek (gizarte-gai judizialak, GGJ), 2024an baino % 2,5 gehiago. Hala, adosturiko kantitateen batez besteko zenbatekoa 3.600 euro da, aurreko urtean baino % 36,5 gehiago. Azken finean, 12.577 langile kaleratu ziren (—% 1 2024ren aldean eta Gizarte Segurantzan altan dauden afiliatuen % 1,45 autonomoak kenduta), eta orotara 157,4 milioi euroko kalte-ordainak mugiarazi zituzten, 2024an baino % 11,8 gehiago.

IV.2.10 GRAFIKOA. BANAKAKO KALERATZEAK ETA HELBURUAK: MAC ETA AJS ESPEDIENTEEK KALTETUTAKO LANGILEEN BILAKAERA EAE-N

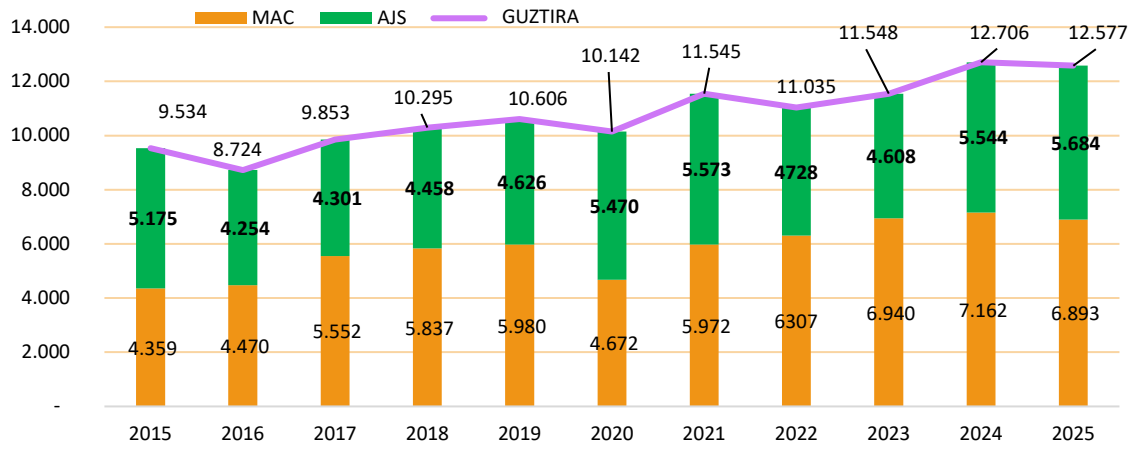

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA. Lan-estatistikak.
MAC: Bitartekaritza, Arbitrajea eta Adiskidetzea. AJS: Gai judizial sozialak

[16] *Banakako kaleratzeak diziplinazko arrazoia edo arrazoi objektibo bat izan dezake. Kaleratze objektiboen kasuan, arrazoiak enpresan eragiten badu, zenbait langilerengan izan dezake eragina baina, hala ere, kopurua ez da inoiz heltzen kaleratze kolektiboaren tarteetara. Informazio gehiagorako, irakurri dagokion glosarioa memoria honen barruan.*

IV.2.8 TAULA. BANAKAKO KALERATZEAK ETA KALERATZE OBJEKTIBOEN BILAKAERA EAE-N (LAN-MINISTERIOA).							
	BALIO ABSOLUTUAK					ALDAKUNTZA (%)	
	2021	2022	2023	2024	2025	23/24	24/25
ERAGINPEKO LANGILEAK							
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA (BAA) *	5.972	6.307	6.940	7.162	6.893	3,2	-3,8
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK (GGJ)	5.573	4.728	4.608	5.544	5.684	20,3	2,5
GUZTIRA	11.545	11.035	11.548	12.706	12.577	10,0	-1,0
% / GIZAR.SEGURANTZAN ALTAN AFILIATUAK ETA EZ-AUTONOMOAK	1,49	1,39	1,37	1,48	1,45	0,11*	-0,03*
ABENIKOAREKIN EGINDAKO ADISKIDETZE-EKITALDIETAN ERABAKITAKO KOPURUAK:							
ZENBATEKOA, GUZTIRA (MILA €)							
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA	113.857	111.847	115.383	126.145	136.964	9,3	8,6
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK	32.506	23.373	25.701	14.623	20.463	-43,1	39,9
GUZTIRA	146.363	135.220	141.084	140.768	157.427	-0,2	11,8
BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)							
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA	19.065,14	17.733,79	16.625,79	17.613,10	19.870,01	5,9	12,8
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK	5.832,80	4.943,53	5.577,47	2.637,63	3.600,11	-52,7	36,5
GUZTIRA	12.677,61	12.253,74	12.217,18	11.078,86	12.517,05	-9,3	13,0

Iturria: Laneko eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa Lan Estatistikak. Geuk egina.
**Aldakuntza ehuneko puntuetan.*

2.2.2. Enplegua Erregulatzeko Espedienteak

2012ko otsailean indarrean sartu zen lan-erreformak taldeko kaleratzeetarako administrazio-baimenaren behar historikoa ezabatu zuen. Horrenbestez, ordutik aurrera enpresak berez erabakitzen du, langileen ordezkariak ados egonda edo ados egon gabe, eta nahitaezko kontsulta-aldiaren ondoren, lan-agintaritzari taldeko kaleratzea gauzatzeko erabakia jakinarazi besterik ez du egin behar. Kasu berezi gisa, ezinbesteko kaleratzeei dagokienez, oraindik lan-agintaritzak egiaztatu behar du zirkunstantzia hori egon badagoela, enpresak kaleratze horiek gauzatu ditzan.

IV.2.9 TAULA. EAE-N ERREGISTRATURIKO ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK: ERAGINPEKO LANGILE-KOPURUA (EUSKO JAURLARITZA)					
	ESPEDIENTEAK	ERAGINPEKO LANGILEAK			
		GUZTIRA	MURRIZKETA	ETENALDIA	AZKENTZEA
2020	30.558	210.019	26.243	182.463	1.313
2021	1.858	32.723	3.332	28.477	914
2022	565	19.772	1.265	18.070	437
2023	276	7.404	525	6.051	828
2024	258	9.508	489	8.092	927
2025	**298**	**6.679**	**1.030**	**4.451**	**1.198**
% 23/24	-6,5	28,4	-6,9	33,7	12,0
% 24/25	15,5	-29,8	110,6	-45,0	29,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila.

Edozelan ere, kontuan izan behar da arlo publiko honi buruz emandako estatistiketan ez direla biltzen izandako kaleratze guztiak, zeren eta ez baititu jasotzen arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla izandako kaleratzeak, noiz-eta kaleratze kolektibotzat ezarritako langile-kopurua baino txikiagori eragiten dionean[17].

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak ***EAEn erregistratutako enplegu-erregulazioko espedienteei (EEE)*** buruzko estatistikak argitaratu ditu, eta 298 espediente zenbatu ditu 2025ean (258 espediente 2024an); 6.679 langileri eragin die (—% 29,8), horietatik % 76,9 gizonak (2024an % 83,2).

Espediente-motaren arabera, eraginpeko langileen % 66,6 aldi baterako etete-espedienteengatik dira (—% 45 2024ren aldean), % 15,4, lanaldia murrizteko (+% 110,6), eta gainerako % 17,9a, azkentzeko EEErengatik (+% 29,2 aurreko

[17] *Taldeko kaleratzetzat jotzen da hark 5 langiletik gorako langileria osoari eragiten dionean, enpresa-jarduera erabat amaitzearen ondorioz edo, laurogeita hamar eguneko epean, 100 langiletik beherako enpresetan gutxienez 10 soldatapekori, langileen % 10i 100 eta 300 langile arteko enpresetan edo 30 soldatapekori 300 langiletik gorako enpresetan (Langileen Estatutuaren Legeko 51. artikulua). Ez badira atalase horiek lortzen, kaleratze objektibo bat dela hartuko da (52. art.).*

urtearen aldean). Azken horiek, azkentze edo kaleratze kolektiboko EEEek, beraz, 1.198 langileri eragiten diete (2024an baino 271 gehiago).

Ondorioz, aldi baterako etendurako edo lanaldi-murrizketako espedienteek, 2025ean, guztira 5.481 langileri eragingo liekete, hau da, EEEek eragindako ia langile guztiei (% 82,1), eta 8.581 izan ziren 2024an (—% 36,1). Hori dela eta, jarraian egiten den EEE-en urteko zifren analisia, oro har, ABEEen irudiari aplika dakioke, hori hain garrantzitsua baita 2020an eta, neurri txikiagoan, hurrengo urteetan.

IV.2.11 GRAFIKOA. EEE-EN BILAKAERA HISTORIKOA EAE-N, MOTAREN ARABERA*

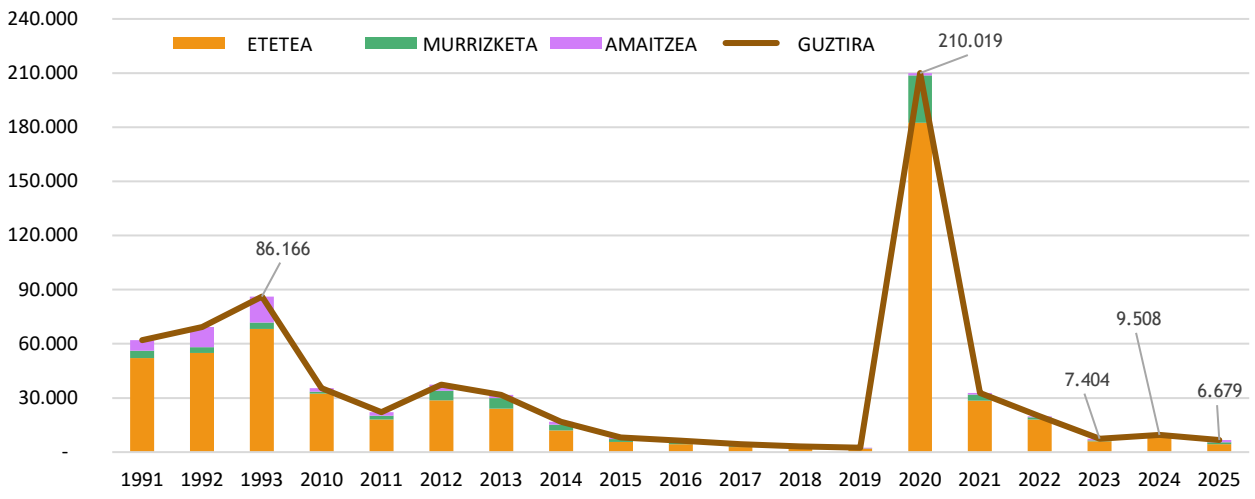

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia, Lan eta Enplegu Departamentua.
** Aldi baterako enplegu-erregulazioko espedienteak (ABEEE) etete- eta murrizketa-espedienteen baturari dagozkio.*

Enpresa-motaren arabera, eraginpeko langileen % 32,6k sozietate anonimoetan egiten du lan, % 63,8k sozietate mugatuetan eta gainerako % 3,6k beste sozietate-mota batzuetan.

Tamainari dagokionez, % 26,4 25 langiletik beherako plantilla duten enpresei dagokie (% 14,9 2024an), eta % 15,4, berriz, 250 langiletik gorakoei (% 37,6, 2024an). Bi kategorien artean, % 22,8 25 eta 50 urte bitarteko plantillei dagokie (2023an % 10,5), % 13 51-100 langileko plantillei (2024an % 9,8) eta gainerako % 22,4a 101-250 langilekoei (% 27,2 aurreko urtean).

IV.2.12 GRAFIKOA. EEE-AK ERAGINDAKO LANGILEEN BANAKETA EUSKADIN, ENPRESAREN TAMAINAREN ARABERA. 2025.

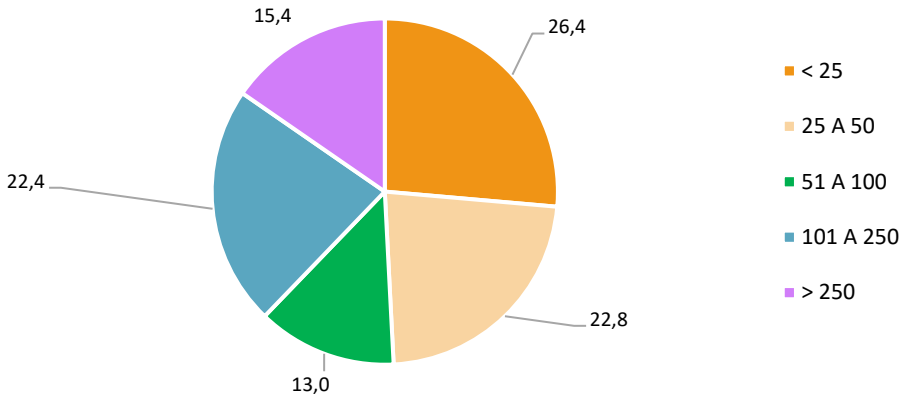

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Egileek egina.

Lurraldeka, Bizkaia jaitsi da gehien eragindako langileen kopurua (—% 45,8), 2.395 langile izateraino. Araban, bestalde, 1.912 pertsonari eragin die (—% 29) eta Gipuzkoan 2.372ri (—% 1 2024rekin alderatuta). Guztira honela banatu da: % 28,6 Araban, % 35,5 Gipuzkoan eta % 35,9 Bizkaian.

IV.2.10 TAULA. EAE-N ERREGISTRATURIKO ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK: ERAGINPEKO LANGILEAK LURRALDEKA (EUSKO JAURLARITZA)

	ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE
2020	43.821	70.282	95.916	210.019
2021	12.021	7.472	13.230	32.723
2022	7.496	5.449	6.827	19.772
2023	2.076	2.076	3.252	7.404
2024	2.693	2.395	4.420	9.508
2025	**1.912**	**2.372**	**2.395**	**6.679**
% 23/24	29,7	15,4	35,9	28,4
% 24/25	-29,0	-1,0	-45,8	-29,8

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila.

Kausen arabera, eskariaren edo ekoizpenaren murrizketak, 2025ean, EEEn eraginpean dauden pertsonen % 61,3 hartzen du eta, ondoren, arazo ekonomiko edo finantzarioak (% 24,1). % 6,3k arrazoi teknikoak eta antolakuntzakoak jarraitzen ditu eta, azkenik, % 8,3k nahitaezko egoerak.

Eta, jarduera-sektoreen arabera, EAEn planteatzen da tradizionalki EEE gehien, espedienteen kopurua eta eraginpeko langileak kontuan hartuta, 2020an gertatutakoa izan ezik, orduan espedienteen % 86k zerbitzuen sektoreari eragin baitzioten (% 38,2k, zehazki, ostalaritzari). 2025ean, espedienteen % 49,7k industrian izan dute eragina, ondoren zerbitzuetan (% 45), lehen sektorean eta eraikuntzan (% 2,4 eta % 3 hurrenez hurren). Eraginpekoen kopuruari dagokionez, % 75,7 industriakoak dira eta % 22 zerbitzuen sektorekoak.

Eusko Jaurlaritzaren estatistikaren bidez, azkenik, ***bi aldeen arteko adostasuna*** duten espedienteek eragindako langileen proportzioa jakin daiteke: 2025ean, EEE batek eragindako langileen % 37,3 alderdiek[18] itundutako espedienteek eragindakoak izan ziren, eta % 45,2, berriz, 2024an (% 79,8, batez beste, estatuan, Lan Ministerioaren arabera). Enplegu-erregulazioko espediente-motaren arabera aldatu egiten da akordioaren proportzio hori, halako moldez non % 35,5 izan baitzen etenaldi-espedienteetan, % 33,4 murrizpenekoetan eta % 46,8 taldeko kaleratzeetan.

2.2.3. Kaleratzeen urteko bilakaera agregatua

Laburbilduz, banakako kaleratzeek eta azkentzeko EEEek 2025ean eragindako langileen agregatua kontuan hartzen badugu, eta iturritzat Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa hartzen badugu (12.577 kaleratze, ikusi den bezala, gehi Ministerioak kontabilizatzen dituen azkentzeko EEEn eragina duten 1.727 langile gehiago), ikusten da % 2,1eko igoera izan dela (2024an +% 8,9).

IV.2.13 GRAFIKOA. KALERATZEAK EAE-N: MOTAREN ARABERAKO BILAKAERA

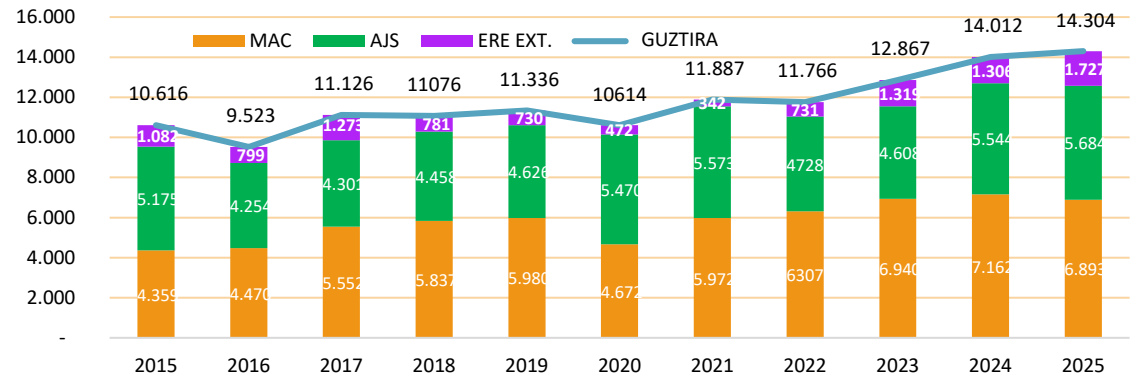

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA. Lan-estatistikak. Egileek egina.
MAC: Bitartekaritza, Arbitrajea eta Adiskidetzea
AJS: Gai judizial sozialak
EEE ext. : Azkentzeko Enplegu Erregulazioko Espedienteak (Kaleratze kolektiboak)

[18] *Salbuetsita daude ratio honetan nahitaezko espedienteak. Ikusi den moduan, 2025ean eraginpeko pertsona guztien % 8,3ko ratioa da.*

Guztira, 14.304 langileri eragin die, eta azkentzeko EEEek eragindakoak nabarmen igo dira (+% 32,2) eta gutxiago GGJren gaiek eragindakoak (+% 2,5). BAA gaiek eragindakoak, aldiz, % 3,8 gutxitu dira 2024rekin alderatuta. EEEren eraginpeko langileak % 12,1 dira eta 2008ko krisiaren hasierako urteetan kaleratzeen zati oso handia ziren. Bestalde, BAAek eragindakoak % 48,2 izan dira, eta GGJ, kaleratzeen % 39,7.

3. LAN-HARREMANAK

3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA:

3.1.1. EAEko sindikatu-ordezkaritza

Lan Harremanen Kontseiluak urtero egindako *"EAEko Egoera Soziolaboralari buruzko txostenetan"* hauek azpimarratu ziren: langileen ordezkariak aukeratzearen garrantzia, besteak beste, arrazoi honetan datza: hauteskunde sindikalen negoziazio-eremuen araberako emaitzen bidez eta dagokion araudiaren arabera, negoziazio-mahaien osaera lortzen da, sektoreko hitzarmenen negoziazio kolektiboan eta langile publikoen lan-baldintzen negoziazioan langileen ordezkaritzari dagokionez.

Halaber, hauteskundeak egiten diren enpresa bakoitzean ordezkarien eraketa eskuratzen da eta, hala dagokionean, enpresa-batzordeena ere bai. Beste funtzio batzuen artean negoziazio kolektiboak egitea eta lan-gatazkak planteatzen eta ebazten direnean parte hartzea dituzte.

IV.3.1 TAULA. EAE-KO SINDIKATU-HAUTAKETEN PROZESUEN METATUTAKO EMAITZAK 2025-12-31N. ORDEZKARIEN KOPURUA ETA EMAKUMEEN ZIFRAK ORDEZKARITZA GEHIEN DUTEN SINDIKATUETAN.

	ADM. PUBLIKOA		ENPRESAK		GUZTIRA	
	ORDEZKARIAK	% EMAKUMEAK	ORDEZKARIAK	% EMAKUMEAK	ORDEZKARIAK	% EMAKUMEAK
ELA	525	48,2	7.613	43,1	8.138	43,4
LAB	362	50,2	3.822	38,6	4.184	40,0
CCOO	185	48,1	3.385	37,7	3.570	38,2
UGT	84	46,4	1.993	40,4	2.077	40,6
S.G.	11	81,8	442	35,5	453	36,6
ESK	39	48,7	307	44,6	346	45,1
LSB-USO	7	57,1	327	27,5	334	28,1
BESTE BATZUK	384	49,5	763	48,1	1.147	48,6
GUZTIRA	**1.597**	**49,2**	**18.652**	**40,7**	**20.249**	**41,3**

Iturria: EUSKO JAURLARITZAren datuekin egina.
S.G. Sindikatu gabeak.

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak jakinarazten du EAEn 2025eko abenduaren 31ra arte egindako hauteskunde sindikaletan 20.249 ordezkari aukeratu zirela, urtebete lehenago baino % 2,9 gehiago; horietatik 18.652 (% 92,1) sektore pribatukoak ziren eta 1.597 (gainerako % 7,9) administrazio publikoetakoak. Urte arteko hazkunde hori sektore pribatuan (+587) bakarrik gertatzen da, administrazioan bederatzi ordezkari galdu baitira. Sexuaren arabera, delegatuen % 58,7 gizonezkoak izan ziren (% 41,3 emakumeak, urtebete lehenago baino lau hamarren gehiago), eta emakumezkoen kopurua txikiagoa da enpresetan (% 40,7 delegatu) administrazioan baino, azken horretan parekotasuna hurbilago baitago (% 49,2 emakumeak).

IV.3.1 GRAFIKOA. EAE-KO HAUTESKUNDE SINDIKALEN PROZESUEN EMAITZAK DATUAK EHUNEKOTAN. 2025EKO ABENDUAREN 31N METATUTAKO DATUAK.

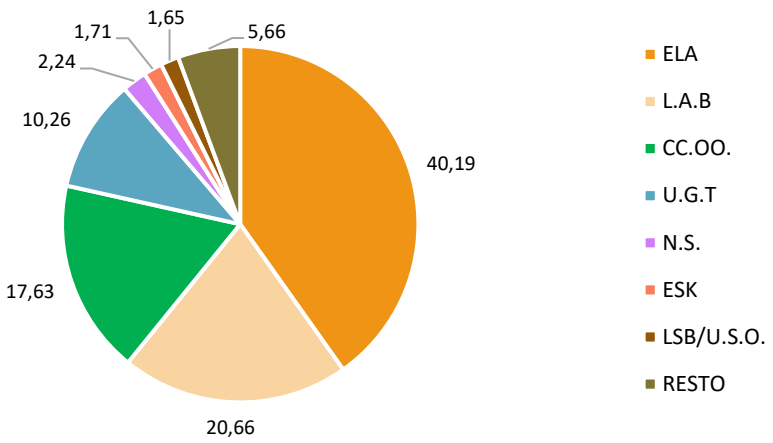

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Egileek egina.

2025eko abenduaren 31ko emaitzetan ELA sindikatua dago lehen postuan, hautatutako ordezkarien % 40,19rekin (2024an % 40,48), eta gero LAB % 20,66rekin (2024an % 20,41). Hirugarren postuan CCOO dago % 17,63rekin (2024an % 17,70) eta laugarren postuan UGT, % 10,26rekin (2024an % 10,51). Horrenbestez, ez dago ezberdintasun aipagarririk aurreko urteko emaitzekin alderatuta. Gauza bera gertatzen da lurraldeen araberako emaitzetan, banaketa oso antzekoak baitituzte elkarren artean eta 2024ko datuekin alderatuta ere bai.

Jarduera-sektoreen arabera, manufaktura-industrien pisu handia azpimarratzen da; sindikatuetako ordezkarien % 26 bertan daude eta kapitulu honetako 1.2.2 atalean ikusi dugun bezala, 2025eko abenduan Gizarte Segurantzako afiliazioan % 17 zuten. Bigarrenik, osasun-jarduerak eta gizarte-zerbitzuetakoak sindikatu-ordezkaritzaren % 10,2 dute eta kasu honetan afiliazioa baino txikiagoa da (% 11,6). Hirugarrenik, merkataritzak sindikatu-ordezkarien % 10 ditu eta 2025eko abenduan altan afiliatuta % 13,1 zeuden.

Emakumeen sindikatu-ordezkaritzari dagokionez, osasun-jardueretan % 60 baino gehiago dira (sindikatu-ordezkarien % 75,2 emakumeak dira), eta ostalaritza (% 68,5) eta hezkuntza (% 61,3) ere azpimarratu behar dira; hain zuzen ere, emakumeen enpleguak pisu gehien duen adarra dira.

IV.3.2 TAULA. EAE-KO SINDIKATU-HAUTAKETEN PROZESUEN METATUTAKO EMAITZAK ABENDUAREN 31N ORDEZKARI-KOPURUA JARDUERA-ATALAREN ARABERA ETA EMAKUMEEN PISUA. KONPARAZIOA 2024- 2025

	2024			2025			ALD. % 24/25
	GUZTIRA	% EMAKUMEAK	% BERTIK.	GUZTIRA	% EMAKUMEAK	% BERTIK.	
LEHENENGO SEKTOREA	60	28,3	0,3	52	19,2	0,3	-13,3
INDUSTRIA GUZTIRA	5.676	-	28,8	5.720	-	28,2	0,8
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	25	12,0	0,1	24	16,7	0,1	-4,0
MANUFAKTUREN INDUSTRIA	5.239	16,0	26,6	5.273	16,1	26,0	0,6
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN ETA LURRUNAREN HORNIDURA	83	15,7	0,4	86	15,1	0,4	3,6
UR-HORNIDURA, HONDAKINEN KUDEAKETA	329	15,5	1,7	337	16,0	1,7	2,4
ERAIKUNTZA	724	13,1	3,7	440	11,6	2,2	-39,2
ZERBITZUAK, GUZTIRA	13.255	-	67,2	14.080	-	69,4	6,2
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	2.145	49,8	10,9	2.029	52,2	10,0	-5,4
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	1.242	25,2	6,3	1.216	24,2	6,0	-2,1
OSTALARITZA	754	68,2	3,8	826	68,5	4,1	9,5
EDIZIOA, IRRATIGINTZA ETA EKOIZPENA. EDUKI-BANAKETA.	575	39,0	2,9	292	44,2	1,4	15,0
TELEKOMUNIKAZIOA, PROGRAMAZIOA. INFORM...				369	31,7	1,8	
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	432	52,6	2,2	449	52,6	2,2	3,9
HIGIEZINEN JARDUERAK	12	33,3	0,1	33	36,4	0,2	175,0
JARDUERA PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	746	46,0	3,8	702	45,0	3,5	-5,9
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	1.563	52,4	7,9	819	33,2	4,0	-47,6
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA. GIZARTE-SEGURANTZA	1.628	50,3	8,3	1.643	50,0	8,1	0,9
HEZKUNTZA	1.454	60,3	7,4	1.389	61,3	6,8	-4,5
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	1.906	75,5	9,7	2.070	75,2	10,2	8,6
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASEKOAK ETA ENTRETENIMENDUKOAK	332	43,1	1,7	637	31,1	3,1	91,9
BESTE ZERBITZU BATZUK	466	54,7	2,4	1.606	60,3	7,9	244,6
GUZTIRA	**19.715**	**40,9**	**100,0**	**20.292**	**41,3**	**100,0**	**2,9**

Iturria: EUSKO JAURLARITZAren datuekin egina.

3.1.2. Negoziazio kolektiboaren emaitzak

LHKren 2025eko datuen arabera, urtea indarreko hitzarmena zuten langileen % 44rekin hasi zen; % 51,4k, berriz, luzatutako hitzarmen bat zuten berritzeke, eta % 4,6k bertan behera zuten beren hitzarmena. ***Negoziazio kolektiboaren*** estaldurak, beraz, langileen % 95,4 hartzen zuen (% 94,9 aurreko urtean).

2025. urtea amaitzean, egoera honako hau da: langileen % 63,8k indarrean zuen hitzarmen bat (% 19,8k urtean erregistratutako hitzarmenekin, eta % 44k aurreko urteetan); % 31,7k luzatuta zuen berritzeko, eta gainerako % 4,5ak hitzarmena indargabetuta zuen (beraz, egiteke zeuden hitzarmenen % 36,2). Ondorioz, 2025. urtean negoziazio

kolektiboaren estaldura % 95,5ekoa izan zen (2024an baino +1 hamarren). Lan Harremanen Kontseiluaren datuek nabarmentzen dutenez, estaldura-maila handiena da 2012ko lan-erreforma onartu zenetik.

IV.3.2 GRAFIKOA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO HITZARMENEN ERAGINPEKO LANGILEAK. DATUAK EHUNEKOTAN

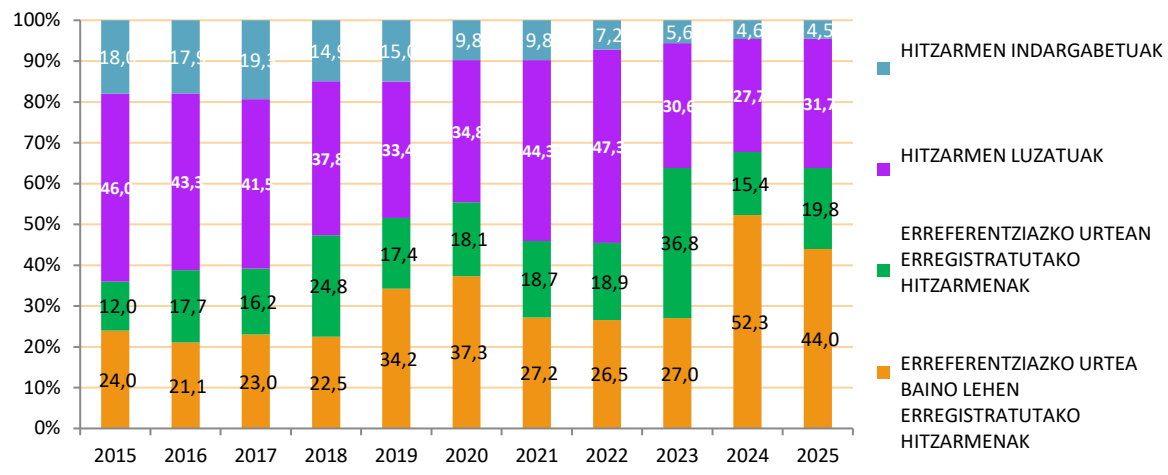

Iturria: CRL

Sexuen araberako banaketari dagokionez, 2024ren aldean, gutxitu egin zen bai gizonen ehunekoa indarreko hitzarmenekin (% 71,4tik % 68ra), bai emakumeena, eguneratutako hitzarmenekin (% 63tik % 58,6ra). Emaitza horiekin, genero-arrakala handitu da, 2024ko 8,4 puntuetatik 2025eko 9,4 puntuetara.

2025ean zehar ***257 hitzarmen erregistratu ziren EAEn***, 2024an baino % 12,9 gutxiago. Horrek 128.650 pertsonak lan-baldintzak berritzea ekarri du, aurreko urtean baino % 26,4 gehiago.

EAEren eremuan, akordio gehiago erregistratu ziren (185 hitzarmen, sektoreko 10 eta enpresako 175) EAEn eragin handiagoa izan zutenak estatuan baino (72 hitzarmen erregistratu ziren) eta, aldi berean, lehenengoek langile gehiago hartu zituzten (73.778 pertsona; estatu-mailako hitzarmenetan, berriz, 54.873).

IV.3.3. TAULA. SINATUTAKO HITZARMENEN BILAKAERA ETA ERAGINPEKO LANGILEAK EAEN

	SINATUTAKO HITZARMENAK	ERAGINPEKO LANGILEAK
2021	258	118.142
2022	293	116.296
2023	351	220.582
2024	295	101.773
2025	257	128.650
% 23/24	-16,0	-53,9
% 24/25	-12,9	26,4

Iturria: LHK.

Horren guztiaren ondorioz, urte-amaierako kopuruak ageri dira ondoko IV.3.4. taulan: indarreko 783 hitzarmen, 415.575 langile orotara, eta beste 634 hitzarmen luzatu (eraginpeko 206.316 langile) eta 22 hitzarmen agortu, orotara eraginpeko 29.398 langile.

Enpresa-hitzarmenek babestutako langileen % 58,5ek 2025ean amaitu zituzten beren hitzarmenak eguneratuta, sektoreko hitzarmenen % 65,6ren aldean (2024an, hurrenez hurren, % 62,6 eta % 69,4).

iV.3.4 TAULA. HITZARMEN KOLEKTIBOAK ETA ERAGINPEKO LANGILEAK EAE-N 2025-12-31n, EGOERAREN ARABERA

	INDARREKOAK		LUZATUTAKOAK		ERORITAKOAK*		GUZTIRA	
	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.
1. EAE-N ERREGISTRATUTAKOAK	568	288.854	497	145.424	19	28.567	1.084	462.845
- ARABA	126	37.857	74	22.213	3	3.657	203	63.727
- BIZKAIA	243	134.985	233	57.295	8	12.532	484	204.812
- GIPUZKOA	187	107.194	157	29.174	8	12.378	352	148.746
- LURRALDE ARTEAN	12	8.818	33	36.742	0	0	45	45.560
2. ESPAINIA	215	126.721	137	60.892	3	831	355	188.444
GUZTIRA (1 + 2)	**783**	**415.575**	**634**	**206.316**	**22**	**29.398**	**1.439**	**651.289**

Iturria: LHKren datuekin egindakoa.
** Hitzarmena indargabetuta duten eta babest langileak*

IV.3.5 TAULA. EAE-N ERABAKITAKO SOLDATA-IGOEREN BILAKAERA. DATUAK EHUNEKOETAN

Bestalde, EAEn indarrean dauden hitzarmenetan 2025erako ***itundutako batez besteko soldata-igoera*** % 3,32koa da (2024ko % 3,35 baino txikiagoa) estatu osokoa (% 3,53) baino txikiagoa (behin-behineko datuak). Bestalde, EAEn negoziaturiko hitzarmenen batez besteko igoera, EAEn eragina duten estatu-mailakoak alde batera utzita, % 2,01 da, 2024an baino txikiagoa (% 3,51).

	2022	2023	2024	2025
ARABA	4,78	2,96	3,45	3,21
BIZKAIA	4,29	4,48	3,21	2,53
GIPUZKOA	5,76	5,62	4,01	3,09
LURRALDE ARTEKOAK	2,39	3,03	2,31	3,68
EAE-N ERREGISTRATURIKOAK	4,80	4,59	3,51	2,01
ESPAINIA	2,89	3,51	2,98	3,57
EAE-N GUZTIRA	**4,08**	**4,22**	**3,35**	**3,32**

Iturria: LHK.

Gainera, aurreko ekitaldiarekin alderatuta, ***lanaldia murriztea barne*** hartzen duten hitzarmenen proportzioa 2020tik jaisten ari zen eta 2024an (datuak eskuragarri dauden azken urtea) hitzarmen horien % 15,9k murriztu egin zuten (%9,6 2023an). Edonola ere, ratio horiek 2009an lanaldia murrizten zuten hitzarmenen % 22,9tik oso urruti jarraitzen dute. EAEn eragina izanda berritu diren hitzarmen guztietan ordubete eta hamar minutuko murrizketaren batezbestekoa lortu da urtean (1,17 ordu urteko, 2023an baino + 0,52).

IV.3.3 GRAFIKOA. LAN-JARDUNA MURRIZTEA NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAREN BIDEZ EAE-N: LAN-JARDUNA MURRIZTEN DUTEN HITZARMENAK SORTZEA EAE-N ETA URTEKO ORDU MURRIZTUAK.

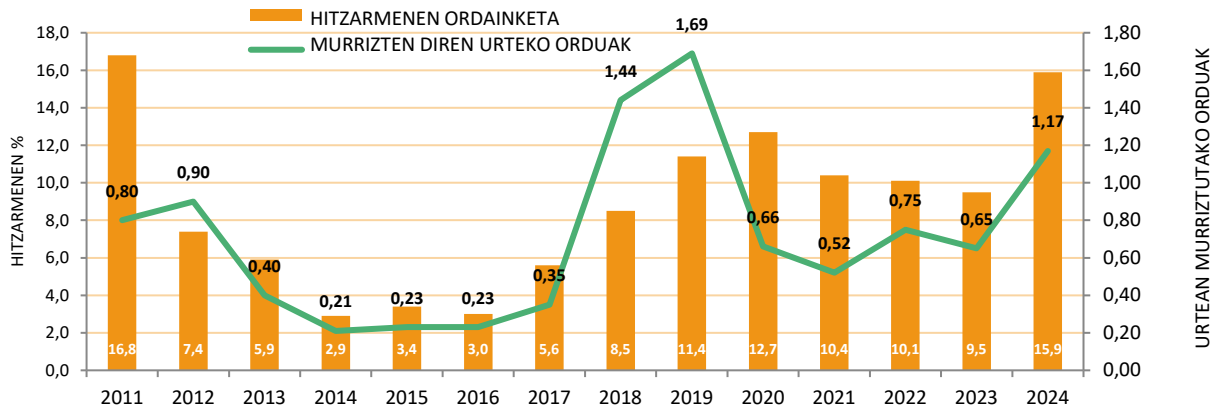

Iturria: CRL. Egileek egina

Ondorioz, hitzarmenetan 2025erako ***itundutako*** (indarrekoak nahiz luzatuak) ***batez besteko lanaldia*** 1.700 ordukoa izan zen EAEn (1.750 batez besteko ordu-kopurua estatuan behin-behineko datuekin), 1.693 ordukoa EAEn erregistraturiko hitzarmenetan eta 1.718 ordukoa EAEn eragina duten estatuan erregistraturiko hitzarmenetan.

LHKren txostenak aukera ematen du jakiteko, halaber, EAEn 2021eko abenduaren 31n zenbat hitzarmen kolektibotan dauden indarrean ***lana eta familia bateragarri egiteko neurriak*** (eskuragarri dauden azken datuak): guztira 297 dira, guztizkoaren % 48,7 (% 47,2, 2020an). Hitzarmen horietako gehienetan bildutako neurriek edoskitzarorako eskubidea lanaldi osoetan metatzeko aukerarekin dute zerikusia, baita indarreko legerian ezarrita dauden eta familiaren edo norberaren inguruabarren zioz ordaindutako zenbait baimenekin ere.

Indarreko enpresa-hitzarmenetatik, % 48,8k bateragarri egiteko neurriak txertatzen dituzte; sektorekoetan, berriz, % 47,6 murriztu dira. Lurraldeka, EAEn negoziatutakoetan, % 43,7k mota horretako neurriak erregulatzen dituzte; estatuan negoziatutakoetan, berriz, ratioa % 61,4 da. Kasu honetan, tamaina handiko enpresen hitzarmenak edo estatu-mailako sektoreko hitzarmenak dira, estatuan eragindako langile-kopuru handiarekin hain zuzen.

IV.3.4 GRAFIKOA. ADISKIDETZE-NEURRIAK APLIKATZEN DITUZTEN EAE-KO INDARREKO HITZARMENEN EHUNEKOA MOTAREN ETA APLIKAZIO EREMUAREN ARABERA

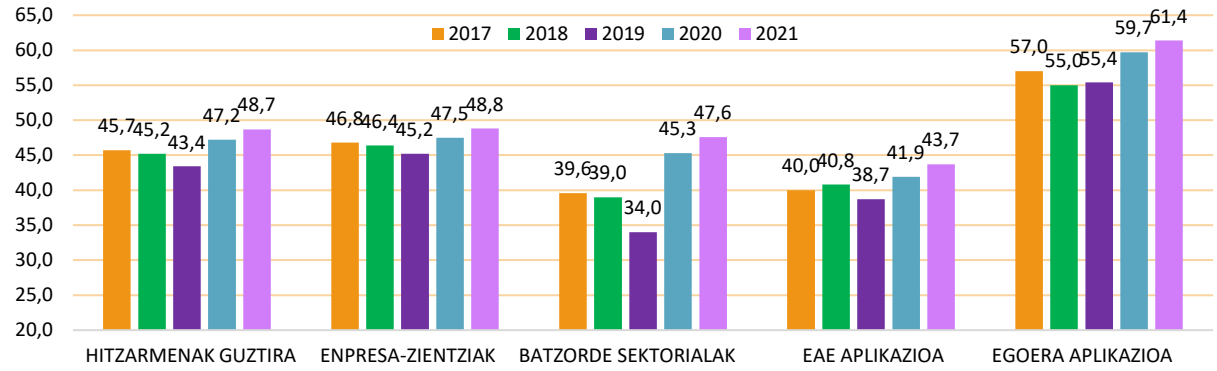

Iturria. CRL Egileek egina.

3.2. LAN-GATAZKAK

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren informazioaren arabera, 2025ean aldatu egin da 2023an eta 2024an detektatutako beheranzko joera lan-gatazkei dagokienez: behera egin dute greba-kopuruak, baina parte-hartzaileek eta lan egin gabeko lanaldiek gora egin dute.

EAEn, aurten, 208 greba erregistratu dira. Horietan, 35.735 parte-hartzaile izan dira, eta, guztira, lanik egin gabeko 163.857 egun egon dira. Kopuru horiek urtearekin alderatuta, % 20 jaitsi da greba-kopurua eta % 57,4 gehitu dira lan egin gabeko lanaldiak. Era berean, greba horietan parte hartu duten langileak % 21,3 gehitu dira 2024. urtearekin alderatuta.

IV.3.6 TAULA. LAN-GATAZKAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIEN BILAKAERA

	GREBAK	PARTAIDEAK	LAN EGIN GABEKO EGUNAK	PARTAIDEAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO EGUNAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO ORDUAK GREBAN EGONDAKO LANGILEKO
2021	248	14.848	140.775	60	568	76
2022	342	106.998	384.459	313	1.124	29
2023	325	58.307	169.836	179	523	23
2024	260	29.451	104.083	113	400	28
2025	208	35.735	163.857	170	788	37
% 22/23	-5,0	-45,5	-55,8	-42,7	-53,5	-20,7
% 23/24	-20,0	-49,5	-38,7	-36,9	-23,5	21,7
% 24/25	-20,0	21,3	57,4	50,4	97,0	32,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin guk geuk egina. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.

Datu horiekin, partaide-kopurua grebako 170 langilekoa izan da (+% 50,4 2024aren aldean), lan egin gabeko egun kopurua 788 (+% 97), eta lan egin gabeko ordu-kopurua greban egondako langileko 37 (+% 32,1).

Sektoreka, greba-kopuru handiena zerbitzuetan metatu zen, 129 grebarekin (% 62), 30.903 langilerekin (% 86,5) eta lan egin gabeko 152.186 lanegunekin (% 92,9). Industrian, berriz, greben % 36,1 izanik (75), eraginpeko langileen % 13,4 daude (4.788) eta lan egin ez den lanegunen % 6,8 (11.056). Eraikuntzan lau greba erregistratu ziren (% 1,9), eta bat ere ez lehen sektorean. Eta, aurreko urteetan bezala, negoziazio kolektiboa nabarmentzen da ***gatazkaren lehen arrazoi gisa***: greben % 79,8 eta eraginpeko langileen % 96,8.

Lurraldeka, Gipuzkoan izan ziren greba gehienak 2025ean (99), 14.967 parte-hartzaile eta 64.443 lanegun lanik gabe. Bizkaian, 71 greba egon ziren, 13.735 partaide eta lan egin gabeko 61.283 egunekin. Araban, 38 greba izan ziren, 7.033 partaide eta lan egin gabeko 38.131 egun.

IV.3.5 GRAFIKOA. LAN-GATAZKAREN BILAKAERA EAE-N

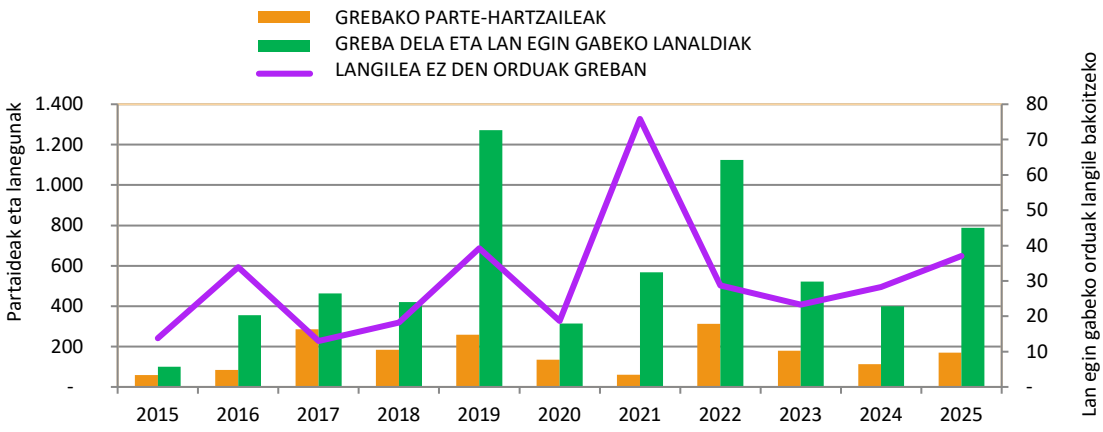

Iturria: CRLren eta EUSKO JAURLARITZAren datuekin egina.

Estatu osoan, 2025. urtean (Laneko eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren datuak), grebak 648 izan ziren (2024. urtean baino —% 8,3 gutxiago), parte-hartzaileak 329.636 izan ziren (+% 42,2) eta lanik egin gabeko egunak 709.771 izan ziren (aurreko urtean baino +% 0,9).

3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

Baliagarria da langileek benetan eginiko lan-egunak eta enpresarekin hitzarturikoarekin duen erlazioa zein den jakitea, baita lan egin gabeko egunak eta kasuen banakapena ere. EINek "*Lan Kostuen Hiruhileko Inkestan*" informazio zabala ematen du horren inguruan, eta horri esker, jarraipena egin daiteke denboran, kopuru absolutuetan (lan egindako eta lan egin gabeko ordu-kopuruaren bilakaera) nahiz estatu-mailako kopuru erlatiboetan (lan egin gabeko orduen banaketa), eta xehetasun maila txikiagoarekin, autonomia-erkidegoka ere bai.

Hona hemen aintzat harturiko aldagai nagusiak (xehetasun handiagoa nahi bada, begiratu memoria honetako glosarioa, amaieran):

- Benetako orduak: benetan lan egindako orduak dira. Hitzartutako orduen (hitzarmenen, hitzezko akordioaren edo banako kontratuaren bidez ezarritakoak) eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken lan egin gabeko orduak (horietatik aparte gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetan lan egindako ordutzat hartzen baitira). Kopuru erlatiboetan, hitzartutako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.
- Lan egin gabeko orduak: ordaindutakoak (oporrak, jaiak, aldi baterako ezintasuna, amatasunaren ziozko baimena eta antzekoak, aparteko orduak konpentsazioaren ziozko atsedenaldiak, sindikatu-ordezkaritzako orduak, azterketak, medikuaren kontsultara joatea...) edo ordaindu gabeak izan daitezke (lan-gatazka, ugazaben itxiera, legezko zaintza –zaintzarako lanaldi murrizketak-, etab.). Kopuru erlatiboetan, benetan lan egindako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.

Lehenik eta behin, ***estatuan lan egindako eta lan egin gabeko orduen xehetasuna*** ageri da, betiere, aldiko urteko batezbestekoak aintzat hartuta. Estatuko langileek batez beste 127,8 ordu lan egin zituzten 2025ean, 2024an baino % 0,1 gutxiago. Lan egindako ordu horiek (benetako orduak) enpresarekin itundutakoen % 84,2 dira (hitzarmen bidez, kontratu bidez, etab.), hau da, 2024ko ratioa baino hamarren bat gutxiago.

IV.3.7 TAULA. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA. BANAKAPENAREN BILAKAERA ESTATUAN. ORDU-KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO. URTEKO BATEZBESTEKOAK.								
	2021	2022	2023	2024	2025		ALD. % 23/24	% ALD. 24/25
					ABS.	% BERT.		
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	151,2	151,6	151,7	151,7	151,8	118,8	0,0	0,1
2 ORDU ORDAINDUTA	151,5	152,0	152,2	152,2	152,3	119,2	0,0	0,1
3. BENETAKO ORDUAK	125,4	128,4	128,2	127,9	127,8	100,0	-0,2	-0,1
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK: (A) + (B)	26,5	23,9	24,2	24,8	24,8	19,4	2,5	0,0
- (A) LAN EGIN GABEKO ETA ORDAINDUTAKO ORDUAK	26,2	23,6	23,9	24,5	24,5	19,2	2,5	0,0
Oporrak	7,7	7,8	7,8	8,0	7,9	6,2	2,6	-1,3
Jaiegunak	6,5	6,4	6,8	6,5	6,3	4,9	-4,4	-3,1
ABE	6,7	7,3	7,4	7,8	8,3	6,5	5,4	6,4
Amatasuna	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	0,9	0,0	0,0
Ordaindutako baimenak*	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	20,0	0,0
Arrazoi tekniko edo ekonomikoak	3,5	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Aparteko orduen konpentsazioa	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	-	0,0
Lantokian galdutako orduak**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Beste batzuk	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	50,0	0,0
- (B) LAN EGIN GABEKO ORDUAK ETA ORDAINDU GABEKO ORDUAK	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0
Lan-gatazkak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Beste batzuk	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0
5. APARTEKO ORDUAK	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,6	0,0	14,3
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	82,9	84,7	84,5	84,3	84,2			
LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	21,1	18,6	18,9	19,2	19,4			

Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. Geuk egina.
**Sindikatua ordezkatzea, azterketak, medikuaren kontsultak eta abar.*
*** Lege-ondorioetarako, lan egindako ordutzat hartzen dira.*

Horrez gain, batez beste lan egin gabeko 24,8 ordu zenbatetsi dira langileko eta hileko; horietatik 24,5 (% 98,8) ordaindutakoak izan ziren. Lan egin gabeko orduak ez dira aldatu azken urtean.

Lan egin gabeko orduen barruan, kategoria nagusia (ikus IV.3.7 taulako xehetasuna) 2025ean gaixotasunagatik lan egin gabeko orduak da (aldi baterako ezintasuna), hau da, 8,3 ordu langileko eta hilabeteko eta gero oporrak daude (7,9 ordu) eta, azkenik, jaiak (6,3). Laugarren postuan amatasuna dago (1,1 ordu hilean langile bakoitzeko). Lau kategorien artean, lan egin ez diren orduen % 95,2 eta benetako orduen % 18,4 dira. Arlo erlatiboari dagokionez, lan egin gabeko ordu-kopurua 2025ean, benetako orduen % 19,4 da (lan egindakoak), 2024an baino bi hamarren gehiago.

Bigarrenik, ***EAEko kopuru absolutuen bilakaera aurkeztuko dugu*** (IV.3.8. taula). 2025ean, batez beste, enpresen eta langileen artean hitzartutako hileko ordu-kopurua 148 izan zen, 2024an baino % 0,1 gehiago. Ordu horietatik 120,5 (+% 0,4) hau da, % 81,4, benetan lan egindakoak izan ziren, eta ratio hori bi hamarren gehitu da azken urtean. Era berean, 2025ean lan egin gabeko orduak 28,1 izan dira langile eta hilabete bakoitzeko, 2024an baino % 0,7 gutxiago eta benetan lan egindako orduen % 23,3 dira.

IV.3.8 TAULA. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA. EAE-KO ALDAGAIEN BILAKAERA. ORDU-KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO. URTEKO BATEZBESTEKOAK.									
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% ALD. 22/23	% 23/24 ALDAK UNTZA	% 24/25 ALDAK UNTZA
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	146,88	149,1	148,3	148,4	147,8	148,0	0,1	-0,4	0,1
2 ORDU ORDAINDUTA	146,53	148,75	148,1	148,2	147,7	148,0	0,1	-0,3	0,2
3. BENETAKO ORDUAK	112,43	120,53	121,0	120,4	120,0	120,5	-0,5	-0,3	0,4
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK	34,85	28,93	27,8	28,4	28,3	28,1	2,2	-0,4	-0,7
5. APARTEKO ORDUAK	0,38	0,38	0,5	0,5	0,5	0,6	0,0	0,0	20,0
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	76,5	80,8	81,6	81,1	81,2	81,4			
LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	31,0	24,0	23,0	23,6	23,6	23,3			

Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. Geuk egina.

Itundutako orduen gaineko benetako orduen ratioek eta benetako orduen gaineko lan egin ez diren orduen ratioek alde batzuk dituzte EAEren eta estatuko batezbestekoaren artean: benetako orduek itundutako orduekiko duten pisua

txikiagoa da EAEn (% 81,4 eta % 84,2), eta lan egin ez direnek pisu handiagoa dute benetako orduekiko (% 23,3 eta % 19,4).

Azkenik, EINen BAIri esker, badakigu zein den egindako ***aparteko orduen banakapena estatu osoan: ordaindutakoak eta ordaindu gabekoak.*** 2025ean, Estatuko soldatapeko langile guztiek, batez beste astean, aparteko 6.381,3 mila ordu egin zituzten, 2024an baino % 5,2 gutxiago. Horietatik 3.891,3 mila ordaindu ziren, aurreko urtean baino % 2,9 gutxiago. Ordaindutako ordu horiek aparteko ordu guztien % 61 dira (% 59,5 2024an).

3.4. TELELANA [19]

COVID-19aren pandemiaren ondorioz 2020an lan-merkatuan gertatutako fenomenoetako bat, enpleguaren beherakadaz gain, telelanaren hedapena izan zen.

BAIren azpilaginaren aldagaiak aztertuta, 2025ean EAEko landunen % 12,6k telelana egin zuten (% 7,7k noizean behin eta % 4,9k egunen erdia baino gehiago), hau da, ehuneko 1,3 puntuko jaitsiera 2024ko datuen aldean. Gainera, zifra horiek erakusten dute behera egin duela telelana noizean behin egiten duen biztanleriak (—0,7 puntu), eta ohiko telelanak (—0,6).

IV.3.9 TAULA. ERREFERENTZIAKO ASTEAN TELELANA EGIN ZUEN BIZTANLERIA LANDUNAREN EHUNEKOA. EAE ETA ESTATUA.

	EAE			ESPAINIA		
	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA
2018	2,9	3,7	6,6	3,2	4,8	8,0
2019	3,5	4,3	7,8	3,5	4,8	8,3
2020	4,2	7,0	11,2	4,2	10,8	15,0
2021	4,5	4,8	9,3	5,8	9,5	15,3
2022	5,5	7,2	12,7	6,2	7,5	13,7
2023	5,5	5,9	11,4	7,0	7,1	14,1
2024	8,4	5,5	13,9	7,6	7,8	15,4
2025	**7,7**	**4,9**	**12,6**	**7,7**	**7,9**	**15,6**

Iturria: EIN. BAI. Azpilaginaren aldagaiak. Berrikusitako datuak.

Estatuan, kontrara, telelanaren erabilera orokorrak gora egin du aurreko urtearen aldean, % 15,6ra iritsi baita (+2 hamarren), eta, gainera, gora egin du noizbehinkako telelanak (+0,1) eta ohikoak (+0,1). Datu horiekin, gure autonomia-erkidegoa, telelana egiten duen biztanleria okupatuaren ehunekoa estatuko batezbestekoa baino txikiagoa zuena, ratio horretatik geroz eta gehiago urruntzen da, 2025erako 3 puntuko aldearekin (2024an 1,5).

Dena dela, alde horien interpretazio zuzena egiteko zenbait aldagai aztertu beharko lirateke, hala nola egitura produktiboa, eta gainera kontuan hartu estatuko batezbestekoak era askotako datuak jasotzen dituela.

IV.3.6 GRAFIKOA. ERREFERENTZIAKO ASTEAN FAMILIAREN ETXEAN LAN EGIN ZUTEN LANDUNEN EHUNEKOAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA.

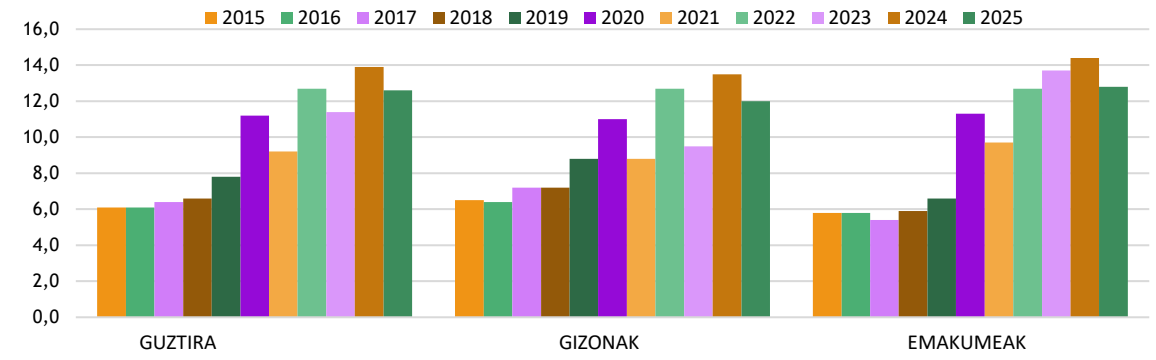

Iturria: INE. EPA.

[19] *Memoria honen II. kapituluan ("Zientzia, teknologia, berrikuntza eta digitalizazioa), telelanaren erabilera ere aztertzen da ikuspegi teknologikotik eta beste eragiketa estatistiko batetik (EUSTATen Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta) eta, beraz, ez du zertan bat etorri haren emaitzak ezta interpretazioak.*

Sexuaren arabera, 2020an pandemia hasi zenetik gertatu den fenomeno bat da, bai estatuan, bai EAEn, aurreko arrakala. Horren arabera, gizonek emakumeek baino telelan gehiago egiten zuten. Egiaz, ordutik aurrera, gehiago ziren telelanean aritzen ziren emakumeak gizonak baino, baina kopuru oso aldakorrekin (2025ean arrakala 0,8 puntukoa izan zen EAEn, eta Espainian telelana egiten duten gizonek hamarren bat gainditzen dituzte emakumeak).

4. SOLDATAK EAE-N

4.1. SOLDATA-EGITURARI BURUZKO 2024KO INKESTAREN EMAITZAK

EINen Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren[20] arabera, ***langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia*** 2024an (eskuragarri dagoen azken datua) EAEn 35.170 € zen, hots, % 5eko igoera aurreko urtearekiko. Kopuru hori estatuko batezbestekoa baino % 19,1 handiagoa da denboraldi berean (29.540 €), eta autonomia-erkidegoen zerrendako lehenengoa da. Ondoren, Madril eta Nafarroa datoz. Hiru autonomia-erkidego horiek erreferentzia-datan gainditu egiten dute urteko batez besteko irabazien 32.000 euroko kopurua, eta beste muturrean Extremaduran, Kanariar Uharteetan eta Gaztela-Mantxan soldata baxuenak dituzte.

IV.4.1 TAULA. LANGILE BAKOITZAREN URTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIAK (EUROTAN). 2023-2024.

	GUZTIRA 2023	2024			2023/2024 ALDAKUNTZA %			GENERO-ARRAKALAREN %		
		GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	2022	2023	2024
ESPAINIAKO BATEZBESTEKOA	28.050	29.540	26.905	32.058	5,3	5,1	5,5	17,1	15,7	16,1
ANDALUZIA	25.052	26.090	23.679	28.296	4,1	4,2	4,5	17,0	16,1	16,3
ARAGOI	26.822	28.062	24.797	31.123	4,6	3,6	5,2	19,6	19,1	20,3
ASTURIAS	27.917	28.562	25.414	31.852	2,3	2,4	2,6	19,5	20,1	20,2
BALEAR UHARTEAK	27.537	29.075	27.886	30.173	5,6	6,2	4,9	7,5	8,7	7,6
KANARIAR UHARTEAK	24.034	25.120	24.299	25.924	4,5	3,7	5,4	4,3	4,7	6,3
KANTABRIA	26.569	27.097	23.863	30.053	2,0	0,6	3,1	18,9	18,6	20,6
GAZTELA ETA LEON	25.227	26.177	23.647	28.610	3,8	2,3	4,6	18,0	15,6	17,3
GAZTELA-MANTXA	24.886	26.062	23.767	28.023	4,7	5,1	4,7	17,4	15,5	15,2
KATALUNIA	29.979	31.730	29.030	34.438	5,8	6,6	5,2	19,5	16,7	15,7
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	25.632	26.817	24.208	29.357	4,6	4,3	5,1	17,0	16,9	17,5
EXTREMADURA	23.684	24.979	23.297	26.661	5,5	5,0	5,9	10,9	11,9	12,6
GALIZIA	25.279	26.547	24.551	28.638	5,0	6,0	4,2	17,7	15,7	14,3
MADRIL	32.220	34.410	31.048	37.634	6,8	6,1	7,4	17,6	16,6	17,5
MURTZIA	25.330	26.349	23.395	29.007	4,0	4,1	4,3	20,1	19,2	19,3
NAFARROA	31.200	32.605	28.777	36.143	4,5	4,8	4,4	18,5	20,7	20,4
EAE	**33.505**	**35.170**	**32.300**	**37.550**	**5,0**	**4,1**	**5,5**	**16,5**	**12,8**	**14,0**
ERRIOXA	26.319	27.855	25.840	30.028	5,8	6,3	5,4	19,7	14,7	13,9

Iturria: EIN 2024

Sexuen araberako soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena baino autonomia-erkidego guztietan 2024an. Hala ere, aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak autonomia-erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. Batez beste, emakumeen soldata gizonen soldataren % 83,9 zen, eta beraz, arrakala % 16,1ekoa da (4 puntu gehiago aurreko urtearen aldean). Kanariar Uharteek zuten genero-arrakalarik txikiena (% 6,3), eta ondoren Extremadurak eta Balear Uharteek. Alderik handiena, berriz, Kantabrian dago (% 20,6) eta ondoren Nafarroan eta Aragoin.

EAEn, 2024an, emakumeen soldataren ratioa gizonen soldataren % 86 zen batez beste (% 14ko arrakala, 2024an baino 1,2 puntu gehiago). Hortaz, Estatuko batez bestekoaren azpitik dago. Kopuru absolutuetan, EAEn, emakumeen batez besteko soldata 32.300 € zen 2024an (+% 4,1 2023rekin alderatuta), eta gizonena, berriz, 37.550 € (+% 5,5).

[20] *EINen **"Soldata-egituraren urteko Inkestak"** autonomia-erkidegoetako datuak ematen ditu, beste aldagai batzuen artean, sexuaren eta lanbidearen araberako soldatei buruz. Ordura arte lau urtetik behin baino ez zen lortzen horren inguruko informazioa soldata-egituraren inkesten bidez, hain zuzen ere, eta gainera, 10 langile edo gehiagoko enpresei buruzkoa baino ez zen. Inkesta horrek hainbat iturritako administrazio-erregistroak erabiltzen ditu, hala nola Gizarte Segurantza edo Zerga Agentziak, baita EINen beraren lan-kostuari buruzko hiruhilekoko inkestako informazioaren zati bat ere, eta soldaten alderdirik estrukturalenak aztertzea ahalbidetzen du. Emaitzetan erabiltzen diren soldaten kontzeptuak balio gordinetan daude, hau da, PFEZren konturako atxikipena edo langileak Gizarte Segurantzarako kotizazioak egin gabe.*

Batez besteko % 14ko soldata-arrakala hori izugarri igotzen da soldaten beheko zatian, eta banaketaren 10. pertzentilean % 33,2ra iristen da eta beheko koartilerako % 24,5ekoa da. Soldata ertainak kontuan hartuta, arrakala % 17,1ekoa da eta asko murrizten da soldata altuenen artean: % 9,8ra iristen da goiko koartilean eta banaketaren 90. pertzentilean % 6,4. 2023rekin alderatuta, arrakala handitu egin da kategoria guztietan (IV.4.2 taula).

IV.4.2 TAULA. SOLDATA-BANAKETA SEXUAREN ARABERA EAE-N. URTEKO SOLDATAK SEXUAREN ARABERA (€) ETA ARRAKALAREN KALKULUA. 2024.

	BATEZBESTEKOA	10 PERTZENTZILA	BEHEKO KOARTILA	MEDIANA	GOIKO KOARTILA	90 PERTZENTZILA
GUZTIRA	**35.170**	**14.170**	**21.433**	**31.912**	**45.393**	**58.050**
EMAKUMEAK	32.300	11.303	18.164	28.467	42.749	56.154
GIZONAK	37.550	16.909	24.070	34.333	47.408	60.000
ARRAKALAREN % 2024	**14,0**	**33,2**	**24,5**	**17,1**	**9,8**	**6,4**
ARRAKALAREN % 2023	12,8	31,0	24,4	16,2	7,0	5,5

Iturria: EIN: EES 2024. Geuk egina.

Bigarrenik, inkestari esker, ***lanordu arrunteko irabazia*** [21] zein den jakin daiteke, ezinbestekoa dena lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasunez aztertzeko.

Orduko irabazi hori, 2024an, 23,06 eurokoa izan zen gure autonomia-erkidegoan, 2023an baino % 4,8 handiagoa. Orduko irabazia, urtekoa bezala, autonomia-erkidego guztietako handiena da (eta estatuko batez bestekoa —18,77 euro orduko— baino % 22,9 handiagoa), Nafarroaren eta Madrilen atzetik. Beste muturrean, orduko soldata baxuenak dituzte Kanariar Uharteetan eta Extremaduran.

IV.4.3 TAULA. LANORDU ARRUNTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIA SEXUAREN ARABERA (EURO). 2023-2024.

	GUZTIRA 2023	2024			23/24 ALDAKUNTZA %			GENERO-ARRAKALAREN %		
		GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	2022	2023	2024
ESPAINIAKO BATEZBESTEKOA	17,82	18,77	17,94	19,49	5,3	5,0	5,5	9,2	7,5	8,0
ANDALUZIA	16,10	16,83	16,22	17,32	4,5	4,4	4,7	7,3	6,2	6,4
ARAGOI	17,04	17,94	16,79	18,91	5,3	5,3	5,2	10,1	11,3	11,2
ASTURIAS	17,86	18,33	17,27	19,33	2,6	2,8	2,8	11,4	10,7	10,7
BALEAR UHARTEAK	17,13	17,93	17,69	18,15	4,7	5,4	4,1	0,8	3,7	2,5
KANARIAR UHARTEAK	14,78	15,46	15,55	15,38	4,6	4,0	5,1	-2,3	-2,2	-1,1
KANTABRIA	16,78	17,33	16,19	18,26	3,3	3,3	3,2	10,8	11,4	11,3
GAZTELA ETA LEON	16,27	16,78	16,02	17,44	3,1	1,6	4,2	9,1	5,8	8,1
GAZTELA-MANTXA	15,90	16,60	16,01	17,05	4,4	3,9	4,9	7,4	5,2	6,1
KATALUNIA	19,01	20,13	19,24	20,95	5,9	6,6	5,3	12,1	9,3	8,2
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	16,50	17,24	16,46	17,92	4,5	4,1	4,9	8,3	7,4	8,1
EXTREMADURA*	15,37	16,22	16,16	16,28	5,5	4,5	6,5	-4,2	-1,2	0,7
GALIZIA	15,96	16,80	16,22	17,35	5,3	5,6	5,0	11,5	7,0	6,5
MADRIL	20,11	21,40	20,02	22,63	6,4	5,7	7,0	11,8	10,4	11,5
MURTZIA	16,10	16,89	16,05	17,56	4,9	5,5	4,7	12,2	9,2	8,6
NAFARROA	20,32	21,37	20,03	22,48	5,2	6,0	4,6	10,5	12,1	10,9
EAE	**22,01**	**23,06**	**22,41**	**23,55**	**4,8**	**4,0**	**5,3**	**8,8**	**3,6**	**4,8**
ERRIOXA	16,95	17,96	17,37	18,54	6,0	5,4	6,6	8,5	5,3	6,3

Iturria: EIN 2024 Geuk egina.
** Extremadurako eta Kanariar Uharteetako datuak tentuz hartu behar dira, lagina txikia baita.*

Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 22,41 eurokoa zen 2024an (+% 4 2023ko datuekin alderatuta); gizonen kasuan, berriz, irabazia 23,55 eurora igotzen da (+% 5,3). Sexuaren araberako arrakala hori estatuko autonomia-erkidego guztietan gertatu da (Kanariar Uharteetan eta Extremaduran ez ezik, baina emaitzak tentuz hartu behar dira laginak txikiak baitira), eta horren ondorioz, emakumeek orduko gizonek kobratu zutenaren % 95,2 kobratu zuten EAEn; hau da, emakumeen orduko irabazia % 4,8 txikiagoa izan zen. Arrakala hori 1,2 puntu handitu da azken urtean (+0,5 puntu estatuko batezbestekoan).

[21] ***Orduko irabazia urteko*** *irabazi gisa zenbatetsi da, erreferentziako urtean lan egindako orduekin zatituz. Informazio-iturri nagusia Lan-kostuaren hiruhileko inkestaren langileko hitzartutako orduak dira, baina Gizarte Segurantzaren datu-baseetan eskuragarri dagoen informazioarekin osatuta; bereziki lanaldi partzialeko langileei dagokienez.*

4.2. LAN-KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK

4.2.1. Lan-kostuei buruzko urteko inkesta, 2024. urtean.

Langileen soldatei eginiko hurbilketa dakarren EINen beste estatistika bat *"Lan-kostuei buruzko inkesta"* da. Urtero egiten da eta lanaren eta bere osagaien faktorearen kostuaren urteko maila ezagutzeko aukera ematen du. Horien artean, *"Lansariak eta soldatak"* partidak besteren konturako langileei diruz zein gauzaz emandako ordainsari guztiak hartzen ditu barne. Soldata-egituraren Inkestaren kasuan bezala, zenbatekoak gordinak dira, hau da, atxikipenak edo langileak Gizarte Segurantzarako kotizazioak egin aurrekoak.

IV.4.4 TAULA. LAN-KOSTUA LANGILEKO ETA URTEKO. AUTONOMIA-ERKIDEGOAREN ARABERAKO DATUAK, €-TAN 2023-2024.

	2023			2024			2023/2024 aldak, %.	
	KOSTU GORDINA	SOLDATAK	SOLDATEN % ETA SOLDATAK / GUZTIA	KOSTUA GORDINA	SOLDATAK	SOLDATEN % ETA SOLDATAK / GUZTIA	KOSTU GORDINA	SOLDATAK
ESPAINIA	36.132	26.556	73,5	37.309	27.559	73,9	3,3	3,8
ANDALUZIA	32.024	23.396	73,1	32.912	23.884	72,6	2,8	2,1
ARAGOI	34.967	25.563	73,1	36.418	26.640	73,2	4,1	4,2
ASTURIAS	35.359	26.004	73,5	37.018	27.228	73,6	4,7	4,7
BALEAR UHARTEAK	35.396	25.832	73,0	36.958	27.046	73,2	4,4	4,7
KANARIAR UHARTEAK	30.374	21.915	72,2	31.234	22.532	72,1	2,8	2,8
KANTABRIA	33.274	24.436	73,4	34.344	25.119	73,1	3,2	2,8
GAZTELA ETA LEON	32.594	23.864	73,2	33.601	24.560	73,1	3,1	2,9
GAZTELA-MANTXA	32.227	23.518	73,0	33.243	24.249	72,9	3,2	3,1
KATALUNIA	38.965	28.725	73,7	40.340	29.727	73,7	3,5	3,5
VALENTZIAKO ERK.	32.331	23.561	72,9	33.787	24.623	72,9	4,5	4,5
EXTREMADURA	28.542	20.774	72,8	30.838	22.527	73,1	8,0	8,4
GALIZIA	32.200	23.423	72,7	33.878	24.666	72,8	5,2	5,3
MADRIL	42.775	32.040	74,9	44.654	33.485	75,0	4,4	4,5
MURTZIA	31.697	23.078	72,8	33.471	24.334	72,7	5,6	5,4
NAFARROA	39.175	28.717	73,3	40.677	29.661	72,9	3,8	3,3
EAE	**41.706**	**30.121**	**72,2**	**42.733**	**30.840**	**72,2**	**2,5**	**2,4**
ERRIOXA	32.767	23.933	73,0	34.301	25.045	73,0	4,7	4,6

Iturria: EIN: Lan-kostuei buruzko urteko inkesta.

2024ko Lan-kostuari buruzko Inkestaren arabera, langile bakoitzeko lan-kostu gordina 42.733 eurokoa zen EAEn (2023. urtearekiko +% 2,4), eta horietatik % 72,2 *"soldatei eta lansariei"* zegokien, hots, 30.840 € (aurreko urtearekiko +% 2,5). Gainerako % 27,8a nahitaezko kotizazioei (% 24,9), borondatezkoei (% 0,9) eta zuzeneko gizarte-prestazioei (% 1,1) zegokien eta gainontzeko % 0,9a beste partida batzuei (gizarte-gastuak, kalte-ordainak, etab.). Soldata-kostu hori

IV.4.1 GRAFIKOA. LAN-KOSTUAREN "SOLDATA ETA LANSARIAK" PARTIDAREN ZENBATEKOA, LANGILEKO ETA URTEKO. EAE-ESTATUAREN ARTEKO KONPARAZIOA.

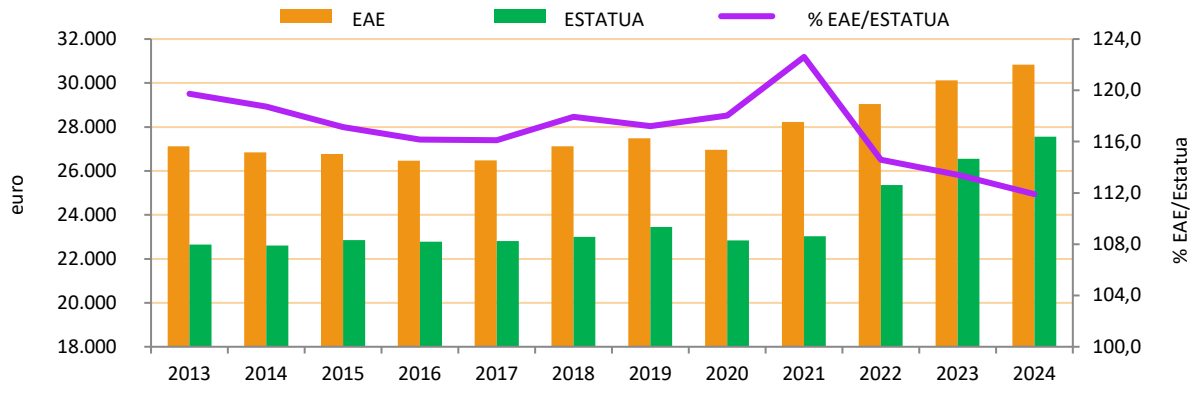

Iturria: INE. Lan Kostuaren Urteko Inkesta

estatuko batezbestekoa baino % 11,9 handiagoa zen erreferentziako urtean, eta Madrilgo Erkidegoaren (33.485 €) atzetik, autonomia-erkidego guztietako bigarren handiena zen.

4.2.2. Lan-kostuen Hiruhileko Inkesta. 2025. urtea

Deskribatutako urteko inkestaz gain, EINek *"Lan-kostuen hiruhileko inkesta"* (LKHI) ere egiten du, EUROSTATen lan-kostu bateratuaren indizea egiteko funtsezko iturria dena, Europako Banku Zentralak Europar Batasuneko herrialdeen arteko konbergentzia-prozesuaren jarraipena egiteko eskatutako "euroadierazleetako" bat delako. Halaber, inkesta horrek lan egindako eta lan egin gabeko denborari (ikusi kapitulu honen 3.3. atala) eta lan-kostuei buruzko informazioa ematen du, lan egindako pertsonako eta hileko (soldaten kontu-sailaren osoa antzekoa da, urteko inkestan oinarrituz[22]), eta baita lan egindako benetako orduko ere.

Lan-kostuak enpresak benetako lanordu baten ordaindu behar duen kostua neurtzen du, kopuru garbitan adierazita, eta lan-kostu osoa eta soldata-kostua bereiz daitezke (kostu osoaren % 75-76 ingurukoa dena; ratioa oso egonkorra da denboran eta autonomia-erkidegoaren arabera), langileei egindako ordainketak barne hartzen dituena, eskudirutan edo gauzaz, besteren konturako lan-zerbitzuen emate profesionalarengatik, ordainketa modua edozein dela, eta lan gisa kontuan hartzen diren atsedenaldiak gorabehera[23].

IV.4.5 TAULA. LAN-KOSTUAREN ETA SOLDATA-KOSTUAREN BILAKAERA, ORDUKO, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. €) IV. HIRUHILEKOAK.

	LAN-KOSTUA			SOLDATA-KOSTUA			% 23/ 24 ALDAKUNTZA		ALD. % 24/25	
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	LK	SK	LK	SK
ESPAINIA	24,98	25,63	26,51	18,74	19,21	19,84	2,6	2,5	3,4	3,3
ANDALUZIA	21,81	22,27	23,43	16,17	16,45	17,36	2,1	1,7	5,2	5,5
ARAGOI	25,36	25,75	26,09	19,19	19,22	19,36	1,5	0,2	1,3	0,7
ASTURIAS	26,04	27,42	27,33	19,46	20,66	20,50	5,3	6,2	-0,3	-0,8
BALEAR UHARTEAK	25,08	25,44	26,41	18,39	18,84	19,74	1,4	2,4	3,8	4,8
KANARIAR UHARTEAK	20,43	20,93	22,01	14,95	15,28	16,14	2,4	2,2	5,2	5,6
KANTABRIA	24,00	24,63	25,18	17,98	18,39	18,45	2,6	2,3	2,2	0,3
GAZTELA ETA LEON	23,59	24,00	24,89	17,68	17,99	18,67	1,7	1,8	3,7	3,8
GAZTELA-MANTXA	21,99	22,52	22,85	16,36	16,70	16,89	2,4	2,1	1,5	1,1
KATALUNIA	27,00	27,48	28,00	20,34	20,68	20,95	1,8	1,7	1,9	1,3
VALENTZIAKO ERK.	22,53	23,21	23,76	16,67	17,24	17,56	3,0	3,4	2,4	1,9
EXTREMADURA	20,64	21,71	22,27	15,38	16,17	16,44	5,2	5,1	2,6	1,7
GALIZIA	22,57	23,29	24,39	16,77	17,35	18,10	3,2	3,5	4,7	4,3
MADRIL	28,41	29,28	30,73	21,73	22,42	23,47	3,1	3,2	5,0	4,7
MURTZIA	22,23	23,45	23,74	16,58	17,43	17,72	5,5	5,1	1,2	1,7
NAFARROA	27,92	28,67	30,15	21,03	21,45	22,57	2,7	2,0	5,2	5,2
EAE	**30,13**	**30,71**	**31,28**	**22,43**	**22,72**	**23,25**	**1,9**	**1,3**	**1,9**	**2,3**
ERRIOXA	22,69	23,97	25,68	16,91	17,97	19,40	5,6	6,3	7,1	8,0

Iturria: EIN: Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta (LKHI).

Lehenik eta behin, LKHIk adierazten du 2025eko laugarren hiruhilekoan ***laneko ordu bakoitzeko lan-kostua*** 31,28 eurokoa zela EAEn, duela urtebete baino % 1,9 gehiago eta % 18 gehiago estatuko batezbestekoa baino, aldi horretan % 3,4 hazi baitzen. Bestalde, ***benetako lanorduko lan-kostua*** 23,25 euro zen EAEn 2025eko laugarren hiruhilekoan (laneko kostu osoaren % 74,3), aurreko urtean baino % 2,3 gehiago. Zenbateko hori autonomia-erkidegoetako bigarren altuena da Madrilen atzetik eta Nafarroaren aurretik eta estatuko batezbestekoa baino % 17,2 handiagoa (19,84 euro). Beste muturrean Kanariar Uharteak eta Extremadura daude, soldata-kostu txikienekin.

4.3. LANEKO PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI) 2023

[22] *Lan-kostuei buruzko urteko inkestak, hilero nominetan jasotzen ez diren soldatek kontu-sail batzuei buruzko datuekin osatzen du informazio hori. Ez da jasotzen hain zuzen mugaeguna hilabete baino handiagoa delako (aurrezki-planak, gauzazko ordainketak, borondatezko kotizazioak eta abar). Zenbatespenen arabera, inkesta horrek lan-kostu osoaren % 98,4 barne hartzen du, eta horregatik ez datoz bat bi inkesten emaitzak, antzekoak badira ere.*

[23] *Xehetasun gehiagorako, memoria honen amaierara jo daiteke, terminoen glosariora.*

IV.4.2. GRAFIKOA LANAREN PREZIOEN INDIZEA. URTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. EAE-ESTATUAREN ARTEKO KONPARAZIOA

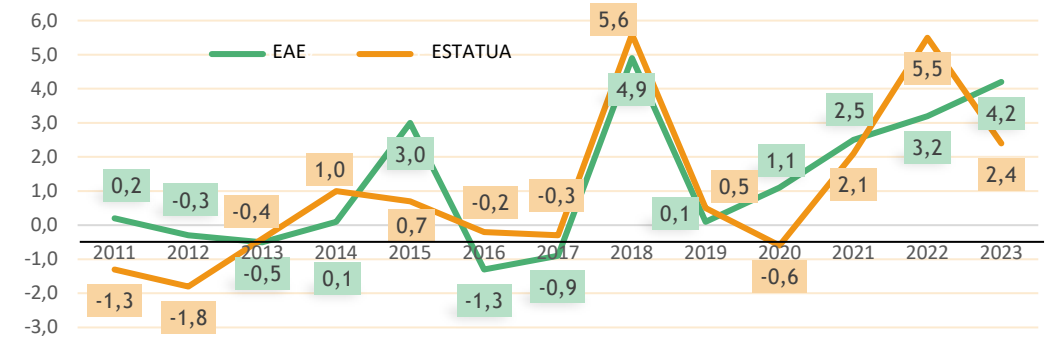

Iturria: INE. IPT.

ElNen *"Lanaren prezioen indizeak"* eskulanak denboran zehar duen prezioaren aldaketa neurtzen du, soil-soilik lan-merkatuaren presioen ondorioz, hots, neurri hori ez dago eginiko lanaren kalitatearen eta kantitatearen aldaketen eraginpean (esaterako, lan-indarraren eraketaren aldaketengatik, soldatapeko pertsonen ezaugarrien aldaketengatik, etab.), hau da, eraketa-efektua deskontaturik[24].

Kontsumo- eta zerbitzu-ondasunen "oinarrizko otzara" estandarizatua neurtzen duen kontsumorako prezioen indizeak bezala (KPI), lanpostuen "oinarrizko otzara" estandarizatuaren prezioaren aldaketak neurtzen ditu LPIk[25].

IV.4.6. TAULA. LANEKO PREZIOEN INDIZEA. AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERAKO DATUAK, URTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. 2017-2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ESPAINIA	**-0,3**	**5,6**	**0,5**	**-0,6**	**2,1**	**5,5**	**2,4**
ANDALUZIA	-0,6	5,2	0,4	-1,6	2,4	5,1	2,6
ARAGOI	0,3	4,9	1,3	-2,0	2,6	5,8	-0,1
ASTURIAS	0,7	4,2	2,2	-1,2	1,5	4,9	3,8
BALEAR UHARTEAK	-1,6	5,4	0,0	-3,4	1,8	15,3	-3,6
KANARIAR UHARTEAK	0,3	6,0	0,4	-1,1	2,6	5,0	3,1
KANTABRIA	1,2	3,1	2,9	-0,9	2,3	6,6	2,1
GAZTELA ETA LEON	-0,5	5,3	-0,6	0,8	2,4	5,5	1,6
GAZTELA-MANTXA	-1,3	7,8	-0,9	-0,4	3,5	5,3	0,4
KATALUNIA	0,4	5,9	0,5	-0,2	1,5	5,4	1,7
VALENTZIAKO ERK.	-0,7	6,3	0,6	-0,8	2,2	5,0	3,6
EXTREMADURA	-1,1	6,7	-1,0	-1,0	3,1	5,9	3,5
GALIZIA	1,1	5,2	-0,7	-0,4	1,5	5,8	3,9
MADRIL	-0,9	5,7	1,2	-0,6	2,3	5,6	2,6
MURTZIA	0,8	4,8	0,3	1,8	0,5	4,2	3,9
NAFARROA	-0,1	3,9	1,2	-0,7	1,5	3,7	5,2
EAE	**-0,9**	**4,9**	**0,1**	**1,1**	**2,5**	**3,2**	**4,2**
ERRIOXA	-1,2	4,8	-0,6	1,5	1,5	6,2	2,4

Iturria: EIN: Lanaren prezioen indizea 2016. oinarria.

LPI % 4,2 handitu zen 2022 eta 2023 urteen bitartean EAEn (eskuratu dugun azken datua). Estatuko batez besteko aldakuntza, berriz, +% 2,4 izan da. Autonomia-erkidegoen multzoko bigarren hazkunderik handiena da eta ondoren Nafarroa dago (+% 5,2). Beste muturrean, Balear Uharteak % 3,6 jaitsi dira eta Aragoi % 0,1 eta aurreko urteetan autonomia-erkidego batek ere ez zuen tasa negatiborik izan bere adierazleetan.

Oinarrizko urtetik (2016-2023) izandako bilakaera aztertuz gero, indize-zenbakiek adierazten duten bezala, igoera % 15,9koa da: 2023rako EAEko datua 115,9 da, eta Estatuko batezbestekoa, berriz, 116,0; horrek adierazten du aldi berean soldatak % 16 igo direla estatuan.

[24] *Gaur egun, Espainian LKHI, LKUI eta EES inkestetatik jasotako informazioan, lan- eta soldata-kostuaren batez besteko emaitzak besterik ez dira adierazten, langileko. Horrela, kostuaren aldakuntza zein enpleguaren konposizioan gertatutako aldaketak barne hartzen dituzte.*

[25] *Informazio gehiagorako, eragiketa estatistiko honen metodologiara jo daiteke:* http://www.ine.es/dynqs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177027&menu=metodologia&idp=1254735976596

GRÁFICO IV.4.3. IPT: INCREMENTO ANUAL RESPECTO DE 2016, AÑO BASE. COMPARATIVA CAPV-MEDIA DEL ESTADO

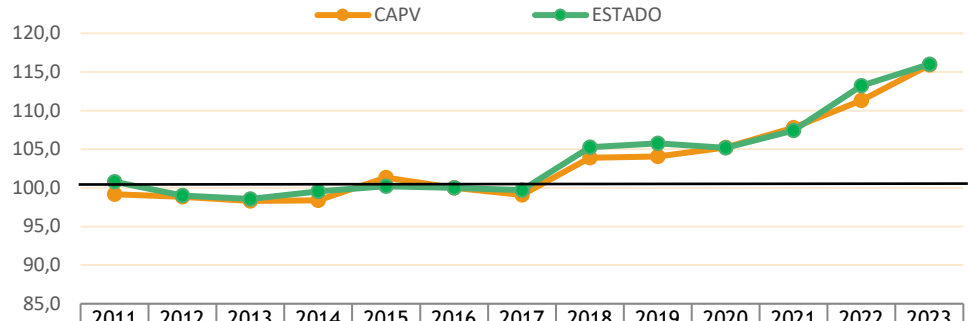

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
CAPV	99,2	98,8	98,3	98,4	101,3	100,0	99,1	103,9	104,0	105,2	107,8	111,3	115,9
ESTADO	100,8	99,0	98,6	99,5	100,2	100,0	99,7	105,3	105,8	105,2	107,4	113,2	116,0

Iturria: INE. IPT. Base 2016.

4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2024KO BAI-REN EMAITZAK

Analisirako eremu zabal horren barruan, EINen *"Biztanleria Aktiboaren Inkestak"* (BAI) familiaren "enplegu nagusiaren soldata" aldagaia kodetzen du deziletan, eta informazio hori biltzeko, informazioa ematen duten etxeekin loturiko administrazio-erregistroak erabiltzen ditu. Soldata horren barruan, laneko errentaren gaineko zergaren konturako atxikipenak eta langileak gizarte-segurantzako sistemei eginiko nahitaezko kotizazioak daude, baita aparteko pagei, aparteko orduei eta beste osagarri batzuei dagozkien hainbanaketak ere. Kontuan hartu behar da etxeetako soldaten aldagai hori ezin izan daitekeela esanguratsua, kopuru absolutuetan, zeren eta etxe bakoitzeko bat baizik ez baitu erregistratzen. Hala ere, soldata-masak gure gizartean konparaziozko datuetan duen banaketari buruzko informazioa ematen du dezilen araberako kodetzeak.

Horretarako, jasotako soldaten zenbatekoaren arabera antolatzen da soldatapeko pertsonen lagina estatu-mailan, eta ondoren 10 talde berdinetan zatitzen da, hots, langileen % 10ekin haietako bakoitzean. Eginiko zenbatespenen arabera, 2018an soldatapeko 16,2 milioi lagun zeuden eta, beraz, dezil bakoitzak soldatapeko 1,6 milioi lagun biltzen ditu gutxi gorabehera. Horrez gain, batezbestekoak (taldearen batez besteko soldata) eta hura mugatzen duten beheragoko eta goragoko soldatek zehaztu dute dezil bakoitza. Hainbat urtetako magnitudeak alderatuz gero, kontuan hartu behar da dezil bakoitzaren mugak urte bakoitzeko informazioaren arabera zenbatesten direla.

Estatistika-eragiketa horri esker, soldatapekoek estaturako definituriko soldaten dezil bakoitzean EAEn duten pisua jakin ahal dugu, hots, gure autonomia-erkidegoak estaturako eginiko banaketa perfektuarekiko duen presentzia erlatiboa eta, era berean, gainerako autonomia-erkidegoekiko[26].

Lehendabizi, nabarmendu dezakegu, 2024. urtean, barne hartzen duen sail guztian bezala, euskal soldatapekoen parte-hartzea 1 eta 6 arteko deziletan, hau da, soldatarik baxuenetan % 10 teorikoa baino txikiagoa dela;. 7 (% 12) eta 10 (% 16,3) arteko deziletan, berriz, handiagoa da. Bestela esanda, estatuko soldaten % 50eko teorikorik handienak EAEko soldatapekoen % 66,4 biltzen du. Estatuko ratiorik handiena da, eta ondoren, Nafarroakoa (% 64) eta Madrilgoa (% 56,8) daude[27]. Beste muturrean, 1etik 3ra arteko dezilek (soldatarik txikienak) EAEko soldatapekoen % 21,9 biltzen dute % 30

[26] *Ez dugu kontuan hartuko, ordea, zenbatekoei buruzko informazioa; izan ere, familien soldata guztiak ez dituenez barne hartzen (nagusia bakarrik), ez da errealitatearen adierazgarria.*
[27] *Ceuta eta Melillako datuak tentuz hartu behar dira, laginak txikiak direlako.*

teorikoaren aldean, eta Nafarroarekin batera, autonomia-erkidego guztietako ratiorik txikiena da. Beste autonomia-erkidego batzuk, aldiz, % 40 gainditzen dute, hala nola Extremadurak edo Murtziak.

IV.4.7 TAULA. SOLDATAPEKOEN EHUNEKOA, ESTATURAKO FINKATUTAKO SOLDATEN DEZILEKO. AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERAKO DATUAK 2024.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	GUZTIRA
ESPAINIA	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
ANDALUZIA	11,9	12,3	12,8	10,6	10,0	9,0	8,6	8,5	9,8	6,4	100,0
ARAGOI	10,5	8,3	6,1	8,4	11,9	12,9	11,9	12,4	9,8	7,8	100,0
ASTURIAS	9,4	11,5	10,9	9,0	7,8	10,8	11,8	10,3	9,3	9,2	100,0
BALEAR UHARTEAK	7,5	6,1	8,5	10,0	11,3	19,7	13,2	8,0	7,9	7,9	100,0
KANARIAR UHARTEAK	9,3	17,1	11,8	15,2	10,8	8,9	7,4	6,4	7,1	5,8	100,0
KANTABRIA	11,4	9,5	8,8	9,3	10,2	9,9	11,2	10,8	10,2	8,7	100,0
GAZTELA ETA LEON	10,3	10,4	9,3	10,3	10,2	11,1	9,6	10,4	10,5	7,8	100,0
GAZTELA-MANTXA	9,5	9,7	11,5	12,6	12,2	9,4	9,2	9,0	9,5	7,4	100,0
KATALUNIA	8,7	7,5	8,3	9,9	9,0	11,5	12,5	11,3	10,1	11,3	100,0
VALENTZIAKO ERK.	13,6	10,7	11,0	9,9	12,5	8,6	8,4	8,6	9,9	6,9	100,0
EXTREMADURA	10,3	15,5	14,4	10,9	11,0	7,9	7,3	8,2	7,8	6,7	100,0
GALIZIA	9,5	10,5	10,7	12,5	11,0	10,5	9,9	9,5	8,8	7,1	100,0
MADRIL	8,5	8,8	8,9	8,3	8,7	8,5	9,1	11,4	10,5	17,4	100,0
MURTZIA	11,0	12,8	13,3	12,0	11,5	9,6	8,1	7,4	6,9	7,4	100,0
NAFARROA	8,1	6,0	7,8	6,3	7,8	11,9	14,4	12,6	13,4	11,7	100,0
EAE	**8,2**	**7,2**	**6,5**	**5,1**	**6,6**	**7,9**	**12,0**	**14,4**	**15,8**	**16,3**	**100,0**
ERRIOXA	8,2	7,7	9,5	9,2	12,0	11,5	11,8	11,0	10,5	8,5	100,0
CEUTA	5,3	14,1	6,2	4,8	7,8	8,3	8,5	6,7	20,6	17,9	100,0
MELILLA	7,7	6,2	2,1	14,2	9,3	19,8	14,9	5,4	8,6	11,9	100,0

Iturria: EIN: Biztanleria Aktiboaren inkesta.

Azken finean, BAIren emaitzetatik ondorioztatzen denez, dezilik handienetara desbideratzen da soldaten banaketa EAEn estatuko batez bestekoarekiko, zeren eta soldatapekorik gehienak banaketaren eskuineko aldean baitaude kokatuta.

Denborari dagokionez, EAEko soldaten banaketa erlatibo horri nahiko egonkor eutsi zaio, baina estatuko batez besteko banaketarekin bat egiteko nolabaiteko joerarekin.

IV.4.8 TAULA. EAE-KO SOLDATAPEKOEN BANAKETAREN BILAKAERA DEZILEN ARABERA ESTATUKO SOLDATAK DATUAK EHUNEKOETAN.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	GUZTIRA
2012	7,5	9,0	6,5	5,4	8,6	9,6	11,4	12,1	14,5	15,3	100,0
2013	7,5	8,4	6,0	6,9	9,0	8,7	11,2	13,0	15,3	14,1	100,0
2014	8,5	7,5	6,3	6,1	7,8	9,5	11,1	13,4	16,4	13,5	100,0
2015	8,0	7,3	6,1	5,8	6,8	8,5	10,7	14,9	17,5	14,5	100,0
2016	8,8	7,8	4,4	7,0	6,6	8,5	11,8	13,8	15,6	15,8	100,0
2017	7,6	7,5	6,5	6,4	6,8	8,9	12,0	14,5	14,5	15,3	100,0
2018	8,1	7,2	5,9	6,8	7,9	8,4	12,1	13,5	15,6	14,6	100,0
2019	8,1	7,2	6,4	5,7	6,8	10,4	12,1	11,4	15,6	16,3	100,0
2020	9,7	8,0	6,5	7,5	8,1	9,1	10,9	11,5	14,0	14,7	100,0
2021	7,5	8,8	5,6	6,7	6,6	7,4	11,4	14,5	16,1	15,4	100,0
2022	8,7	7,1	4,2	8,7	6,0	7,3	14,0	11,1	15,6	17,3	100,0
2023	8,7	6,5	6,3	6,0	8,2	9,3	11,0	13,1	14,5	16,3	100,0
2024	**8,2**	**7,2**	**6,5**	**5,1**	**6,6**	**7,9**	**12,0**	**14,4**	**15,8**	**16,3**	**100,0**

Iturria: EIN: Biztanleria Aktiboaren inkesta.

2012-2024 artean, adibidez, soldaten dezil txikiena % 7,5etik % 8,2ra igo da, eta bigarrena % 9tik % 7,2ra jaitsi. Beste muturrean, dezil handiena % 15,3tik % 16,3ra igo da eta bederatzigarrena % 14,5etik % 15,8ra pasa da.

5. ENPLEGU-POLITIKAK

5.1. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK

Enplegu-politika aktiboak (EPA) tresna nagusietako bat dira Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak ezarritako enplegu-estrategiak eta horiek garatzen dituzten planak garatzeko, laneratzea, mantentzea eta lana sustatzea bultzatzeko, pertsonen enplegagarritasuna hobetzeko, enplegu-mailak handitzeko eta EAEn enpleguaren egonkortasuna eta kalitatea indartzeko.

5.1.1. Enpleguaren Euskal Estrategia (EEE) 2030. Tarteko ebaluazioa

2021eko apirilean onartu zen 2030erako EEE, eta etapa berria ireki zuen kalitatera, gizarteratzera eta berdintasunera bideratutako enplegurako politiketan. Horrez gain, trebakuntzarako eta aktibaziorako eskubide subjektiboari aurre egiten dio, enplegua EAEk aurrea egiteko eta gizarte-kohesioa lortzeko bitarteko izan dadin.

Estrategia lerrokatuta dago Gobernuko programaren ardatzekin, Berpiztu programarekin, Espainiako Gobernuko Estrategiarekin, Next Generation EU proiektuarekin eta Nazio Batuen Garapen Iraunkorrerako Helburuekin, batez ere lan txukunari eta hazkuntza ekonomikoari dagokionarekin. Horren bidez, kalitatezko enpleguak bermatze aldera, administrazioei eskatzen zaie enplegu-zerbitzu publiko aktibatzaileak diseinatzeko, elkarrizketa soziala eta negoziazio kolektiboa sustatzeko, elkarlaneko lan-harremanen alde egiteko eta formula ekonomiko berritzaile, iraunkor eta inklusiboen alde egiteko. Estrategiaren helburua da EAEko gizartea eta ekonomia iraunkortasunez eta berdintasunez garatzen laguntzeko lan-merkatu bat antolatzea. Ildo horretatik, berdintasunean kalitatezko enplegu-aukerak emango ditu, gizarteratzea eta giza garapena bultzatzeaz gain.

Hona hemen bere **ikuspegia eta helburuak**:

IV.5.1. TAULA: 2030erako ENPLEGUAREN EUSKAL ESTRATEGIAREN IKUSPEGIA ETA HELBURUAK

IKUSPEGIA	HELBURUAK
EAEren garapen sozial eta ekonomiko jasangarria eta berdintasunaren alde egiten duen lan-merkatua. Horrez gain, kalitatezko enplegu-aukera berdinak, inklusio soziala eta giza garapena defendatzen dituena, enpleguko politika aktiboak eskubide subjektibotzat joz eta eskubide horren ondorioz, euskal enplegu-sistemako enplegu eskaera-eskaintzei erantzun arin eta eraginkorrak emanez eta enpresa eta pertsonen beharrizanak kontuan hartuz.	1. **Kalitatezko enpleguan** sakontzea, gizarteratzeko eta gizakia garatzeko funtsezko tresna baita. 2. Enplegu erresilientearen bidez EAEko **gizartea eta ekonomia garatzen** laguntzea. Batetik, gure produkzio-sisteman sortuko diren aldaketetara egokitzeko goi-mailako gaikuntza iraunkorra duten pertsonek osatuko dute. Bestetik, enpresak egongo dira lanbide- eta bizi-mailan aukera-agertoki erakargarriak eskaintzen. Lan-aktibazio nahikoa sortzea sustatuko da, eta talentua kudeatzeko neurriak zehaztuko dira, horiei esker, gure produkzio-sektoreak ematen dituen garapen-aukerei erantzun ahal izango baitzaie. 3. Eskubide subjektibo gisa, **enpleguko politika aktiboetarako eskubidea** ezartzea eta eskubide hori dela bide, enpleguko zerbitzu publikoa eraginkorra eta kalitatezkoa izan dadin lortzea, erantzun egokiak eta azkarrak emateko gai izan behar baitu, batetik, enpleguaren galera minimiza dadin eta, bestetik, susperraldia edo eraldaketa sistematiko eta sektorialak azkarragoak izan daitezen. 4. Enpleguari dagokionez, **aukera-berdintasun eraginkorra** bermatzea.

2025ean, Enpleguaren Plan Estrategikoa (2021-2024) planaren indarraldia bukatzearekin bat etorriz (ikusi hurrengo atala), Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak estrategiaren ***tarteko ebaluazioaren*** txostena aurkeztu du. Euskadiko eragile ekonomikoekin eta sozialekin batera egin zuen estrategiaren ezarpenaren aurrerapen-maila baloratzeko, garatutako neurri nagusiak identifikatzeko eta hobekuntza-arloak detektatzeko, horiei esker, posible izan dadin estrategia hedatzen jarraitzeko eta hobetzeko neurriak ezartzea.

Ebaluazioan parte hartzen duten eragileek **tarteko aurrerapen-maila orokorra** jaso dute estrategia egituratzen duten lau bektoreak eta zortzi proiektu eragileak ezartzearekin lotuta. Hona hemen agiri horren ondorioen laburpena.

1. bektorea: Kalitatezko enplegua, gizarteratzeko eta giza garapenerako tresna gisa

Nabari dira 2021eko lan-erreformaren efektuak Euskadiko enpleguaren egonkortasunean, baina hobetzeko tartea dago behin-behinekotasunaren tasa murrizten. Enpleguaren kalitateari dagokionez, aurrera egiten jarraitu behar da lan-istripuak murrizten eta lan-iruzurraren kontrako borrokan, bereziki, lanaldietan eta lan irregularretan gertatzen diren gehiegikeria-kasuetan.

Aurrera egin da inguruari lotutako enpresa-ekimenak eta ekintzailetza sustatzen, batez ere emakumeen ekintzailetzari laguntzako lerro berrien bitartez eta emakumeen talentua txertatuz zuzendaritza-organoetan eta Lanbiden Enpresa eta Ekintzailetza Zuzendaritza sortzearen bitartez. Era berean, positiboa da Gizarte Elkarrizketarako Mahaia aktibatu eta akordioak sinatu izana, adibidez, ABEEEn osagarriak edo Berdintasun Planak garatzearen ingurukoak, azken urteetan sinatu diren hainbaten artean. Hala eta guztiz ere, hobetzeko arloak identifikatu dira gizarte-elkarrizketa indartzearekin, kolektibo autonomoekiko bitartekaritzarekin, ekintzailetzarako laguntza-tresnak zabaltzearekin (batez ere landa-guneetan) eta enplegu publikoan kontratu-egonkortasunetik haratago zerbitzu publikoaren kalitatea finkatzeko beharrarekin lotuta.

Erakundeen arteko koordinazioari dagokionez, pauso garrantzitsuak ematen ari dira eta emaitzak oso ongi baloratzen dituzte inplikatutako eragileek. Horrenbestez, beharrezkoa da elkarrekin eta kolaborazioan gobernatzeko ereduetan aurrera egiten jarraitzea.

2. bektorea: Ekoizpen-sistemara egokitutako enplegu erresilientea

Enplegu-politikak lurraldeko ekonomia- eta industria-garapenarekin lerrokatzeko lanean ari dira eta bereziki aipatzekoa da sektore-klusterrekin kolaborazio aktiboan aritzea eta Lanbideren Batzorde Aholkulariaren eta beste tresna batzuen bitartez beharrak detektatzeko eta aztertzeko mekanismoak garatzea. Aurrerapen garrantzitsuak gertatu dira baita ere etengabeko ikaskuntzan (prestakuntza duala zabaltzearen bitartez), gaitasun profesionalak aitortzen eta trantsizio teknologikoari, klimatikoari eta demografikoari lotutako prestakuntza-edukiak txertatzen. Hala eta guztiz ere, hobekuntza-arloak identifikatu dira: beharrezkoa da industria-enpleguaren erakargarritasuna sustatzen jarraitzea, talentuaren kudeaketa indartzea (batez ere belaunaldi-erreleboari eta profesional kualifikatuak erakartzeari lotuta) eta sektore ezberdinetara egokitutako laneko denbora antolatzeko modu berriak esperimentatzen jarraitzea.

3. bektorea. Enplegu-politika aktiboetarako eskubide subjektiboa eta enplegu-zerbitzu publiko eraginkorra

Aldi honetan detektatu den aurrerapen nagusia Enpleguaren 15/2023 Legea onetsi izana da. Lege horrek paradigma aldatu du, bai enplegu-politikak diseinatzeko baita ezartzeko ere. Halaber, Lanbideren antolamendua aldatu da *Lanbide Hobetzen* programaren bitartez eta, hala, egitura, esku-hartze ereduak eta zerbitzu digitalak modernizatu dira, Lanbidek ematen dituen zerbitzuen kalitatea, efikazia eta pertsonalizazioa gehitzeko helburuarekin. Era berean, azpimarratzekoa da lan-merkatuko beharrak aztertzeko eta analizatzeko egindako aurrerapena, besteak beste, Aztertze Planaren eta *FutureLan*en bidez. Gainera, gobernantza- eta partaidetza-espazioak indartu dira Enpleguko Politika Publikoen Euskal Kontseiluaren, Enpleguaren Euskal Sarearen eta Enplegu Foroaren bidez. Hala eta guztiz ere, hobekuntza-arloak daude zerbitzuak modu homogeneoan pertsonalizatzeko, enpresa-sarearen beharren eta langabeen trebakuntza-prozesuen arteko konexioa indartzeko eta arreta indibidualizatuko prozesuetan etengabeko hobekuntzan aurrera egiteko.

Zeharkako bektorea. Aukera-berdintasuna

Txostenak dio genero-berdintasuna sustatu dela lan-eremuan prestakuntzako programa espezifikoen bidez, emakumeen ekintzailetza babestuta, emakumeak zuzendaritza-organoetan laneratuz eta soldata-arrakala murrizteko jarduketen bidez. Modu berean, programa eta araudi ezberdinak garatzen eta betetzen ari dira pertsona guztiek kalitatezko enplegua lortzeko aukera-berdintasunaren printzipioa eraginkor egiteko: gazteak (Lehen Aukera, Hezibi edo Reactívate), adinekoak (hiru programa 50 urtetik gorakoak laneratzeko, Prometeo proiektua, LanMentoring programa eta etorkizuneko Aditu Fundazioa) eta desgaitasuna dutenak (152/2023 Dekretua onestea). Azkenik, zaintzen profesionalizazioaren arloan garatutako jarduketak baloratzen dira ZainLab proiektuaren eta MENTSAD eta MENTIS programen bidez. Azpimarratzekoa da zailtasun bereziak dituzten kolektiboei egokitutako prestakuntza-metodologien berrikuntza. Edonola ere, hobekuntza-arloak identifikatu dira enpresek berdintasunarekiko, adinkeriaren aurkako borrokarekiko eta lana eta bizitza pertsonala kontziliatzearekiko konpromisoa indartu izanarekin lotuta.

1. proiektu eragilea: Enpleguaren 15/2023 Legea

2023ko abenduan Enpleguaren 15/2023 Legea onetsi zen. Lege horrek eskubide subjektiboa aitortzen du enpleguko politika aktiboak eskuratzeko eta gobernantza, plangintza eta zerbitzu-prestazioa berriro definitzen ditu. Lege hori aitzindaria izan da EAEn eta berau onestea abiapuntua besterik ez da gobernantza-eredu berri bat garatzeko enpleguko politika publikoak diseinatzeko, planifikatzeko eta ebaluatzeko. Benetan hedatzeko beharrezkoa izango da inplikatutako erakunde guztiek esfortzu oso handi bat egitea hurrengo urteetan. Enpleguaren Politika Publikoen Euskal Kontseilua eta Enpleguaren Euskal Sarea sortu zirenetik Tokiko Enplegu eta Garapen Planak martxan jarri zirenera arte, Legean bertan adierazteko tresna komunak diseinatzetik edo enpleguko politika aktiboetarako eskubide subjektiboa zabaltzetik igaroz, beharrezkoa da garapen-prozesua luzea izatea eta ongi finkatua egotea eta legearen helburuei erantzutea.

2. proiektu eragilea: Diru-sarrerak bermatzeko eta gizarteratzeko 4/2011 Legearen erreforma

2022ko abenduan Diru-sarrerak bermatzeko eta gizarteratzeko 14/2022 Legea onetsi zen. Bere bitartez, hobetu egiten da gutxieneko errenten estaldura, arreta pertsonalizatzen da eta sektore arteko koordinazioa ongizate-sistemekin indartzen du. Lege hori zabaltzeko aldi honetan gauzatutako garapenetatik haratago, beharrezkoa da legea ezartzen eta herritarrei laguntzeko eredu berriak finkatzen jarraitzea, baita ere enplegu-sistema eta, hala nola gizarte-zerbitzuen sistema, osasuneko eta hezkuntzakoa eraginkorki koordinatzeko sistemak.

3. proiektu eragilea: *Lanbide Hobetzen*

Oso positiboa da Lanbideren antolamendua aldatu izana. Izan ere, egitura modernizatu da, esku hartzeko eredu berriak zabaldu dira, zerbitzuak digitalizatu dira eta pertsonei eta enpresei ematen zaien arreta pertsonalizatua indartu da. Eredu eta tresna berri horien finkapena eta beren emaitzak ebaluatzea lehentasunezko arreta jaso behar duten eremuak izan behar dira hurrengo aldian.

4. proiektu eragilea. Enplegurako prestakuntzaren euskal esparrua eraldatzea

Aurrerapenak azpimarratzekoak dira: adibidez, prestakuntza-katalogoak berrikusi dira, sortzen ari diren profil profesionalei lotutako espezialitateak txertatu dira eta ibilbide malguagoak sustatu dira, ekoizpen-sarearen beharrei egokituta daudenak. Beharrezkoa da lanerako prestakuntza-eredu berri batean aurrera egiten jarraitzea. Hala, beste sistema batzuekin koordinatuta, adibidez, lanbide-prestakuntzakoa edo unibertsitatekoa, Euskadin egituratuko den prestakuntza-ekosistemak gaitasun profesional berrien beharrei erantzungo die efizientziarekin, efikaziarekin eta azkar.

5. proiektu eragilea. Enplegu eta Prestakuntza Plana, hiru trantsizio handiei dagokienez

Ebaluazioak azpimarratzen du enplegu- eta prestakuntza-programak garatu direla trantsizio teknologikoari, klimatikoari eta demografikoari aurre egiteko eta zenbait sektoretan aurrerapenak gertatu direla, adibidez, logistikan, ekonomia zirkularrean, zaintzetan edo digitalizazioan. Gainera, talentua erakartzeko, belaunaldi-erreleborako eta enplegu-arloko belaunaldi-aniztasuneko jarduketak garatu dira. Balorazioa positiboa den arren, beharrezkoa da programa berritzaile berriak garatzen jarraitzea, hiru trantsizio horietan aurrera egitea errazten dutenak, inor atzean geratu ez dadin. Une honetan talentua oso beharrezkoa da EAEn eta gai izan behar dugu gure herritarren potentzial guztia aprobetxatzeko erronkei aurre egite aldera.

6. proiektu eragilea. Erresilientzia-programa: Sektore tradizionaletako enplegua

Estrategia hau martxan jarri zenetik gauzatu diren aurrerapenak gorabehera, proiektu honen ezarpen-mailaren balorazioa gainerako proiektu eragileen azpitik dago. Sektore horietan arazoak daude belaunaldi-erreleboan eta beharrezkoa da talentua erakartzeko lanean jarraitzea biztanleriaren zati batentzat oraindik erakargarriak ez diren sektoreetara bideratuta.

7. proiektu eragilea. COVID-19 talka-plana

Oso positiboak dira Berpiztu eta Euskadi Next programekin lortu diren emaitzak. Izan ere, inbertsioak mobilizatu dituzte, enplegua sortu dute eta pandemian zehar enpresei, langileei eta kolektibo zaurgarriei laguntzeko ez-ohiko neurriak egituratu dituzte. Proiektua bukatuta dago.

8. proiektu eragilea. EAEn enplegu-politika aktiboak ebaluatzeko sistema

Nabarmentzekoa da BESALDI sortu izana enpleguko eta inklusioko politikak ebaluatzeko organo independente gisa. Horretaz gain, Lanbideren barne-ebaluazioko sistemak indartu dira ebidentzietan oinarritutako erabakiak hartzea erraztuz eta politika publikoak etengabe hobetu dira.

Laburbilduz, tarteko ebaluazio-txostenak nabarmendu du proiektu eragileen ibilbideak asko egin duela aurrera. Lorpen nagusien artean daude legegintza-garapena, enpleguaren zerbitzu publikoaren eraldaketa, prestakuntza-eskaintzaren egokitzapena, kolektibo zaurgarrienei ematen zaien arreta eta ebaluazio-sistemen sustapena. Hala eta guztiz ere, hobekuntza-arloak ere identifikatu ziren, adibidez, zerbitzu pertsonalizatuak indartzea, sektore-politikak guztiz integratzea, martxan dauden trantsizioetan laguntzea eta ebaluazio- eta ikaskuntza-prozesuak etengabe indartzea.

Gobernantza-eredua

Partaidetza-ikuspegia eta koordinaziorako sortutako espazioak (adibidez, Euskadiko Gizarte Elkarrizketarako Mahaia) oso positiboki baloratu dira, baina argi geratu da beharrezkoa dela estrategiaren aurrerapenak partekatzeko komunikazio- eta jarraipen-mekanismoak hobetzea. Era berean, jarraipen-sistematikari lotutako hobekuntza-arlo bat identifikatzen da. Beharrezkoa da aginte-koadroa osatzen dute adierazleak berrikustea. Izan ere, batzuk ez daude zuzenean lotuta estrategiaren jarduketa-lerroak ezartzearekin. Gauzak horrela, ezin da horiekin estrategiaren aurrerapena kuantifikatu. Gainera, adierazle horiek ez daude sexuaren arabera bereizita eta horregatik ezin dira datuak bereizita analizatu eta konparatu gizonen eta emakumeen kasuetan, eta ezin dira ikusgai egin askotariko arloetako genero-desberdintasunak eta -arrakalak.

5.1.2. 2021-2024ko Enplegu Plan Estrategikoa. Azken ebaluazioa

2021-2024 Enplegu Plan Estrategikoak 2030erako Enpleguaren Euskal Estrategia zehaztu eta hedatzen du aipatutako erreferentzia-aldian. EEE 2030 *"EAEko garapen ekonomiko eta sozialean lagunduko duen kalitatezko enplegu inklusibo baten aldeko ituna"* da, beraz, 2021-2024 Planaren estrategia inspiratzailea.

IV.5.2 TAULA. 2021-2024 ENPLEGU-PLAN ESTRATEGIKOAREN JARDUKETA-EREMUAK ETA HELBURU OPERATIBOAK.	
JARDUKETA-EREMUAK	**HELBURU OPERATIBOAK**
1. ENPLEGUA BERRESKURATU, MANTENDU ETA SORTZEA	1. Enplegua berreskuratzea, sortzea eta/edo mantentzea sustatzea.
	2. Enpresak berreskuratzen, sortzen eta/edo finkatzen laguntzea.
	3. Langabezia-tasa murrizten laguntzea eta pandemiaren aurreko tasa hobetzea.
2. ENPLEGUAREN KALITATEA	4. Landunen behin-behinekotasun tasa murrizten laguntzea.
	5. Enplegu publikoan behin-behinekotasunaren tasa murrizten laguntzea.
	6. Landunek desiragarria ez duten lanaldi partzialaren tasa murrizten laguntzea.
	7. Gizonengan eta emakumeengan heriotza sortzen duten lan-istripuen eta lanbide-gaixotasunen intzidentzia-tasa murrizten laguntzea.
	8. Negoziazio kolektiboaren estaldura duten langileen ehunekoa gehitzen laguntzea.
3. ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA 3 TRANTSIZIOTAN: DIGITALA, ENERGETIKO-KLIMATIKOA ETA DEMOGRAFIKOA	9. Hiru trantsizioetarako langabeen eta landunen lanbide-gaitasunak hobetzea.
	10. Zaintzen sektorean landunen lanbide-gaikuntza sustatzea.
	11. Sektore pribatuan errelebo-kontratuen bidez gazteak kontrata ditzaten sustatzea.
	12. Euskal enpresetan adina ordezkatzeko eta kudeatzeko proiektuak garatzea.
4. ENPLEGU ETA PRESTAKUNTZA ERRESILIENTE ETA INKLUSIBOA	13. Talde kalteberentzat, baztertutakoentzat edo bazterketa-arriskua dutenentzat enplegu-prestakuntza programak garatzea.
	14. Sektore tradizionaletan, funtsezkoetan edo hasten ari direnetan behe-mailako prestakuntza duten pertsonentzat prestakuntza- eta enplegu-programak garatzea.
	15. GDSBESren Lege berria inplementatzea.
	16. Orientazio-aktibazio programen, prestakuntza-gaikuntzaren eta laneratzeko laguntza-jarduketen bidez langabeen enplegagarritasuna hobetzea.
	17. Bilakatzen ari den lan-ingurunean landunen lanbide-gaitasunak hobe trebatzea edo egokitzea.
5. ENPLEGURAKO EUSKAL PRESTAKUNTZA-EREDUA	18. Enpresen enplegu- edo trebakuntza-eskea langabeen eta landunen gaitasunekin lerrokatzeko prospekzio- eta informazio-sistemak hobetzea.
	19. Enpresen eta pertsonen beharretara egokituta, prestakuntza-enplegu planak diseinatzen sakontzea.
6. LANBIDE HOBETZEN	20. Lanbideren bulego-sarean esku hartzeko, arretarako eta zerbitzuetarako eredu berria ezartzea.
	21. Enpresetarako zerbitzuen zorroa gehitzea (prospekzio-bisitak, arreta pertsonalizatua, enplegu-hautagaiak arinago izatea, etab.).
7. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK EBALUATZEA	22. Programak eta jarduketa-ildoak ebaluatzeko proiektu pilotuak garatzea Espainiako eta Europako gidalerroak kontuan hartuta, ebaluazio-eredu eskalagarria ezartzeko.
8. ENPLEGUKO EUSKAL SISTEMAREN LEGEA	23. Erakunde eta arlokako eragileen artean ituntze-prozesua garatzea elkarlaneko gobernantza-eredua adosteko; hark sistematika aurreko enplegu-planen alboratzea gaindituko du, eta sistema antolatu, kooperatibo eta lankidetzakorantz urratsa egingo du.
	24. Enpleguko Euskal Sistemaren Legea garatu eta onestea.
9. BERDINTASUNA LAN-MERKATUAN	25. Gizonekiko emakumeen ordainsari-arrakala erdira murrizten laguntzea.
	26. Emakume landunen behin-behinekotasun tasa murrizten laguntzea.
	27. Emakume landunek desiragarria ez duten lanaldi partzialaren tasa murrizten laguntzea.
	28. EB-27rekin bat etorriz, gazteen enplegu-tasa murrizten laguntzea.
	29. EB-27rekin bat etorriz, luzaroko langabeen tasa murrizten laguntzea.
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2021-2024ko Enplegurako Plan Estrategikoa.	

Hauek dira 2021-2024 urteetako Planaren ***jarduketa-printzipioak***, Enplegurako Euskal Estrategia 2030ek ezarritakoak: aukera-berdintasuna; aurrea hartzea, berrikuntza, erantzuteko abiadura eta erresilientzia; lurralde-oreka; adostasuna eta lankidetza, eta gobernantza irekia eta maila askotarikoa.

2021-2024 aldirako EPEk, halaber, 16 ***helburu estrategiko*** lortzea proposatzen du. Helburu horien ildotik, 29 ***helburu operatibo*** planteatzen dira guztira, zortzi jarduera-eremuren inguruan bideratzen direnak, gehi bederatzigarren bat, zeharkakoa, "*lan-merkatuko berdintasunari*" erreferentzia egiten diona, generoari, adinari eta abarri dagokienez. Aurreko orrialdeko III.5.1 taulan jaso dira helburuen xehetasunak.

Planaren ***helburu kualitatiboak*** honako hauek dira: enpleguaren behin-behinekotasuna, nahi gabeko partzialtasuna eta lan-istripuak murriztea, lan-merkatuan genero-berdintasuna sustatzea, gazteen enplegua bultzatzea, iraupen luzeko langabezia murriztea eta enplegatuen nahiz langabeen enplegua eta prestakuntza babestea hiru trantsizioetarako. Era berean, talde kalteberei eta enplegurako orientazio-, ekintzailetza-, laguntza- eta berrikuntza-zentroen sareari laguntzea bilatzen du, baita ere LANBIDEN esku hartzeko eredu berri bat garatzea, laneratzeko ibilbide pertsonalizatuak garatzea eta Enpleguaren Euskal Legea idaztea.

IV.5.3 TAULA. ENPLEGURAKO 2021-2024 URTEETAKO PLAN ESTRATEGIKOAREN AURREKONTU-ZUZKIDURA JARDUKETA-EREMUEN ARABERA. 2021-2024 URTEETAN METATUTAKO, PROGRAMATUTAKO ETA BETETAKO AURREKONTUA, EUROTAN. BETETZE-MAILA (%).					
JARDUKETA-EREMUAK	**ZUZKIDURA AURREKONTU-BALIABIDEAK: HASIERAKOA (1)**	**PROGRAMATUTAKO AZKEN AURREKONTUA (2)**	**2021-2024AN ERABILITAKO AURREKONTUA (3)**	**HASIERAKO AURREKONTUAREKIKO BETE DENAREN EHUNEKOA (3/1)**	**BUKAERAKO AURREKONTUAREKIKO BETE DENAREN EHUNEKOA (3/2)**
1. ENPLEGUA BERRESKURATU, MANTENDU ETA SORTZEA	1.252.779.559	1.509.783.982	1.210.098.627	96,6	80,2
2. ENPLEGUAREN KALITATEA	18.906.000	20.507.556	14.912.597	78,9	72,7
3. ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA 3 TRANTSIZIOTAN: DIGITALA, ENERGETIKO-KLIMATIKOA ETA DEMOGRAFIKOA	166.105.473	129.174.158	93.116.817	56,1	72,1
4. ENPLEGU ETA PRESTAKUNTZA ERRESILIENTE ETA INKLUSIBOA	510.370.478	533.634.277	535.957.242	105,0	100,4
5. ENPLEGURAKO EUSKAL PRESTAKUNTZA-EREDUA	72.713.918	60.313.353	70.662.104	97,2	117,2
6. LANBIDE HOBETZEN 7. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK EBALUATZEA 8. ENPLEGUKO EUSKAL SISTEMAREN LEGEA	50.505.000	27.302.352	15.452.996	30,6	56,6
GUZTIRA	**2.071.380.428**	**2.280.715.677**	**1.940.200.383**	**93,7**	**85,1**
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2021-2024ko Enplegurako Plan Estrategikoa. Amaierako ebaluazio-txostena. Geuk egina.					

Helburu kuantitatiboak, bestalde, honako hauek dira: 80.000 lanpostu sustatzea, 23.000 enpresari laguntzea, 48.000 langaberen gaikuntza eta birkualifikazioa hobetzea, beste 16.000 pertsona prestatzea gaitasun digitaletan, 5.000 pertsona gaitzea zaintzaren sektorean, 52.000 langileren enplegagarritasuna hobetzea eta langabezia-tasa % 10etik behera jartzea.

2021-2024ko Enplegu Plan Estrategikoaren ***aurrekontu-zuzkiduraren*** zenbatespena 2.071 milioi eurokoa zen 2021-2024 epealdirako, eta banaketa hau du arlo operatiboen arabera (IV.5.3. taulan jasota).

2025eko planaren "***Azken ebaluazioaren txostenak***" adierazten du benetan erabilitako funtsak 1.940,2 milioi € izan zirela, hasierako aurrekontuaren % 93,7. Ehuneko hori % 85,1eraino murrizten da 2021etik 2024ra arteko ekitaldietarako programatutako aurrekontuen batura kontuan hartuz gero (2.280,7 milioi euro), aipatu dugun taulan jasota dagoen bezala.

Jarduketak egiteari dagokionez, planaren indarraldian aurreikusita zeuden 205 jarduketetatik 200 egin ziren. Beraz, egite-maila altua izan zen, % 97,6koa, eta % 100era iritsi ziren jarduketa-eremu gehienetan, hurrengo orrialdeko taulan ikus daitekeen bezala. Egiaz, % 100en azpitik daude bakarrik 1. eremua (Enplegua berreskuratzea, mantentzea eta sortzea), 3.a (Enplegua eta prestakuntza erresilientea eta inklusiboa) eta 8.a (Enpleguaren Euskal Legea); lehenengo bietan betetze-maila % 90etik gorakoa izan zen eta hirugarrenean % 80koa.

Planaren balorazio orokorrari dagokionez, agiriak dio planaren indarraldian zehar lan-merkatuaren adierazle gakoen ibilbidea positiboa izan dela. Langabezia-tasak modu jarraituan jaitsi ziren (orokorra eta gazteena) eta behin-behinekotasunaren adierazleen bilakaera ere aldekoa izan da, soldata-arrakalak atzera egin du, afiliazioa hazi egin da eta enplegu-sorkuntzan zifra handiak lortu dira.

Hala eta guztiz ere, aitortzen da erronka handiak daudela oraindik, adibidez, behin-behinekotasuna. Azken horren ibilbidea beherakoa izan den arren, oraindik ere maila altuetan dago, eta, bestalde, langileen segurtasunean eta osasunean ere hobetzen jarraitu behar da. Gauza bera esan behar da, adibidez, gazteen enplegu-tasaren inguruan. EBko baloreekin konparatuta oso altu mantentzen da, eta berdina gertatzen da 55 urtekoen okupazio-tasekin edo ekintzailetza-adierazleekin. Planaren esparruan jarduketa garrantzitsuak egin diren beste eremu bat talentuaren kudeaketarena da, baina hala ere, arreta berezia ematen jarraitu beharra dago. Egiaz, indartu egin behar dira trebakuntza

eta birkualifikazio profesionaleko politikak eta gehiago sakondu behar da enpleguko politika aktiboak optimizatzen. Azken finean, bermatu behar da enplegurako prestakuntza-zerbitzua definitzean ekoizpen-sarearen beharrak, enplegutik urrutien dauden pertsonen beharrak eta talentua jaso behar duen lan-merkatutik eratorritako eskakizunak kontuan hartzen direla.

Planaren indarraldiko lorpen bereziki garrantzitsuenen artean aipatzen da Enpleguaren abenduaren 21eko 15/2023 Legea onetsi izana. Aldaketa handiak ezarri ditu Euskadiko enpleguaren kudeaketa-ereduan. Lehenengo aldiz eskubide espezifikoak txertatu ditu Lanbiden enplegua eskatzen dutenentzat. Gainera, Lanbideren eraldaketa juridikoa egin du eta Enpleguaren Euskal Sarea sortu da. Horren barnean daude Lanbide, foru-aldundiak, udalak eta erakunde kolaboratzaileak.

IV.5.4 TAULA. ENPLEGURAKO PLAN ESTRATEGIKOA 2021-2024: URTEKO EMAITZAK ETA AZKEN EBALUAZIOA EGINDAKO JARDUKETAK LERRO ESTRATEGIKOEN ARABERA

JARDUKETA-EREMUAK	LERRO ESTRATEGIKOAK	2021	2022	2023	2024	GUZTIRA 2021-24	BETEARAZ PENAREN %
1. ENPLEGUA BERRESKURATU, MANTENDU ETA SORTZEA	1.1. EKINTZAILETZA SUSTATZEA ETA ENPRESAK FINKATZEA	17	16	16	14	20	95,2
	1.2. TOKIKO ENPLEGUA SUSTATZEA	3	4	4	6	6	100,0
	1.3. ENPLEGU PUBLIKOA SORTZEA	1	1	1	1	1	100,0
	1.4. EKONOMIA SOZIALA BABESTEA	4	5	6	5	6	100,0
	1.5. ARLOKAKO PROGRAMAK	9	9	10	14	14	100,0
2. ENPLEGUAREN KALITATEA	2.1. ELKARRIZKETA SOZIALA ETA NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA	6	6	5	5	6	100,0
	2.2. IKUSKAPENA BABES- ETA BERME-TRESNA	7	7	7	7	7	100,0
	2.3. LAN-SEGURTASUNA ETA -OSASUNA	9	9	10	11	12	100,0
	2.4. LAN-BALDINTZAK ETA ENPLEGUAREN EGONKORTASUNA	3	3	4	5	6	100,0
3. ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA 3 TRANTSIZIOTAN: DIGITALA, ENERGETIKO-KLIMATIKOA ETA DEMOGRAFIKOA	3.1. ENPLEGATUEN ETA LANGABEEN ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA TRANTSIZIO DIGITALERAKO	6	6	8	8	10	100,0
	3.2. ENPLEGATUEN ETA LANGABEEN ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA TRANTSIZIO ENERGETIKO-KLIMATIKORAKO	4	7	7	8	9	100,0
	3.3. ENPLEGATUEN ETA LANGABEEN ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA TRANTSIZIO SOZIAL ETA DEMOGRAFIKORAKO	5	5	10	16	18	100,0
4. ENPLEGU ETA PRESTAKUNTZA ERRESILIENTE ETA INKLUSIBOA	4.1. ENPLEGU-PRESTAKUNTZA PROGRAMAK LANGABE ETA TALDE KALTEBERENTZAT	11	12	19	21	25	96,2
	4.2. LANDUNAK TREBATZEKO ETA LANBIDE-GAITASUNAK EGOKITZEKO PROGRAMAK	10	9	11	11	16	88,9
	4.3. GDSBESren LEGE BERRIA EZARTZEA	0	1	2	1	2	100,0
5. ENPLEGURAKO EUSKAL PRESTAKUNTZA-EREDUA	5.1. INFORMAZIO- ETA PROSPEKZIO-SISTEMAK HOBETZEA	4	4	4	4	5	100,0
	5.2. PRESTAKUNTZA-ENPLEGU PLANEN DISEINUAN SAKONTZEA	7	7	7	7	9	100,0
6. LANBIDE HOBETZEN	6.1. ESKU HARTZEKO, ARRETARAKO ETA ZERBITZUETARAKO EREDU BERRIA EZARTZEA	4	3	3	5	5	100,0
	6.2. ENPRESENTZAKO ZERBITZUEN ZORROA GEHITZEA	2	1	2	1	2	100,0
7. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK EBALUATZEA	7.1. EBALUAZIO PROIEKTUAK DISEINATU, GARATU ETA HEDATZEA	5	8	14	9	15	100,0
8. ENPLEGUKO EUSKAL SISTEMAREN LEGEA	8.1. ENPLEGUKO EUSKAL SISTEMAREN LEGEA GARATU ETA ONESTEA	0	3	3	5	6	85,7
9. ZEHARKAKO EREMUA: AUKERA-BERDINTASUNA LAN-MERKATUAN	9.1. GENERO-BERDINTASUNA ENPLEGUAN	11	11	12	12	12	100,0
	9.2. GAZTEENTZAKO ENPLEGUA	11	15	13	13	17	100,0
	9.3. 45 URTETIK GORAKOENTZAKO ENPLEGUA	3	4	3	3	7	100,0
	9.4. ENPLEGU INKLUSIBOA	8	8	8	8	8	100,0
	9.5. HIZKUNTZA-BERDINTASUNA	2	2	2	2	2	100,0
GUZTIRA		**117**	**126**	**153**	**163**	**200**	**97,6**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2021-2024ko Enplegurako Plan Estrategikoa. Amaierako ebaluazio-txostena. Geuk egina.

Beste lorpen garrantzitsu bat izan da Enplegurako Orientazio, Ekintzailetza, Laguntza eta Berrikuntza Zentroa sortu izana. Espazio horren asmoa da herritarrei eta enplegu-erronka guztiei erantzutea eta bermatzea pertsonek eta enpresek Lanbide eskuragarri dutela arazo berriei irtenbide berriak aurkitzeko. Asmoa da berrikuntzan lidergoa ziurtatzea eta aurreratzeko eta egokitzeko gaitasun iraunkorra ere bai.

5.1.3. LANBIDEren (Enplegurako Euskal Zerbitzua) jarduera. 2024ko datuak.

LANBIDE -Enplegurako Euskal Zerbitzuak- funtsezko eginkizuna du eratxikia EAEko enplegu-politika aktiboak garatzeko eta Enplegu Plana abiarazteko, zeren eta haren funtzioak lan-jarduera (enplegua sustatzeko programekin, bitartekaritzarekin, orientazioarekin, etab.) eta enplegurako prestakuntza baitira, landunena nahiz langabetuena, baita Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eta beste prestazio osagarri batzuk kudeatzea ere.

Aurrekontu-likidazioetatik abiatuta (aitortutako obligazioak), LANBIDEk 2024an (eskuragarri dagoen azken datua) 1.231,3 milioi euroko gastua izan zuen, 2023an baino % 6 gehiago; horietatik 819,5 milioi, guztizkoaren % 66,6, Gizarteratze Programara bideratu ziren (2023an baino % 6,3 gehiago), 236,9 milioi euro (guztizkoaren % 19,2) Enplegu Programara (+% 12,2) eta 119,5 milioi (gastuaren % 9,7) Prestakuntza Programara (+% 1,1).

Enplegu-politika aktiboetan egindako gastua prestakuntza- eta enplegu-programen batura kontuan hartzea sinplifikatzea badakar ere, gizarteratze-programekin duten berezko lotura dela-eta, LANBIDEk 2024an gauzatutako enplegu-politika aktiboetan 356,4 milioi euroko gastua zenbatetsi daiteke, 2023an baino % 8,2 gehiago, aurreko ekitaldian % 19,7 jaitsi baitzen.

IV.5.1. GRAFIKOA LANBIDE: AURREKONTU-LIKIDAZIOA PROGRAMEN ARABERA. MILA EUROTAN.

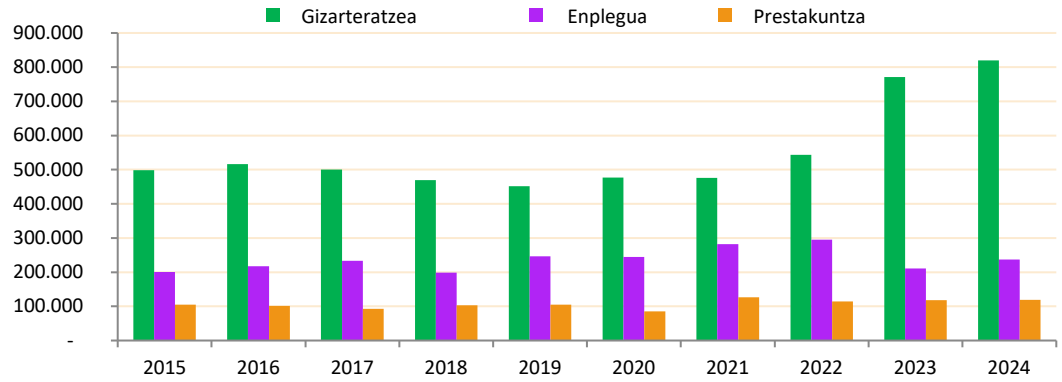

Iturria: LANBIDE. Aurrekontu-likidazioak. Geuk egina.

5.1.4. Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa 2024ko datuak.

Indarrean dauden araudiaren eta eskumenen banaketaren ondorioz, langileei zuzendutako etengabeko prestakuntza-jarduerak Estatuko Enplegurako Prestakuntzarako Estatuko Fundazioaren (FUNDAE) eta LANBIDEren bidez kudeatzen dira EAEn, HOBETUZ Langileen Prestakuntzarako Euskal Fundazioaren likidazio-prozesua amaitu eta LANBIDEn integratu ondoren. Ekintza horien finantzaketa, nagusiki, baterako diru-bilketaren kuoten eta aurrekontu publikoetatik datozen funtsen kargura egiten da, bai Administrazio Zentraletik datozenak (SEPEri esleituak), bai Eusko Jaurlaritzatik datozenak LANBIDEren kasuan.

Langileen etengabeko prestakuntzarako ***FUNDAEk -Enpleguan Prestatzeko Estatuko Fundazioak-*** (enpresa-planetarako, sektorearteko prestakuntza-planetarako, sektoreko planetarako, gizarte-ekonomiarako eta langile autonomoentzako) sustatutako ekintzei dagokienez, 2024an (eskuragarri dagoen FUNDAEren azken txostena), EAEko

164.662 langilek 289.173 prestakuntza-ekintzetan parte hartu zuten (aurreko urtean baino % 4 gehiago), prestakuntza ematen duten 14.770 enpresaren esku-hartzeari esker (2023ren aldean, +% 2,5). 2023an (eskuragarri dagoen azken datua) enplegu-prestakuntzarako eskuragarri zeuden funtsetatik 29,8 milioi € erabili zituzten (+% 4,6 2022rekin alderatuta), eta horien hobariak jaso ziren Gizarte Segurantzako kuotetan.

Enpresa prestatzaileen estaldura-tasa % 22,9 izan zen (2023rekin konparatuta +6 hamarren) eta estatuko batezbestekoa % 20,5 izan zen. Partaidetza-tasa hori oso desberdina da enpresaren tamainaren arabera: % 15,9 mikroenpresetan (1-9 langilekoak), % 53,1 enpresa txikietan (10-49 langilekoak), % 81,5 ertainetan (50-249 langilekoak) eta % 92,7 enpresa handietan (250 langile baino gehiago dituztenak). Horrenbestez, oro har, azken urteetako aldeak mantendu dira. FUNDAEk dio mikroenpresek EAEn erreferentziazko urtean (2024) Gizarte Segurantzan izena emandako soldatapekoen % 83,3 enplegatzen dutela, hau da, enpresa prestatzaileen % 57,9.

IV.5.5 TAULA. FUNDAE: ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA EAE-N: PARTAIDETZA-ZIFRA NAGUSIEN BILAKAERA.

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	% 22/23	% 23/24
	EAE-N PRESTATUTAKO PARTE-HARTZAILEAK								
IKASKETA-MAILAREN ARABERA	PRESTAKUNTZA-EKINTZAK, GUZTIRA	232.382	185.994	238.728	254.673	273.926	289.173	7,6	5,6
	% NAHITAEZKO LEHEN ETA BIGARREN MAILAKO IKASKETARIK GABE	22,6	23,4	23,6	26,4	21,3	20,8	-19,3	-2,3
	% BIGARREN HEZKUNTZA ETA LH	45,5	42,8	32,2	34,2	32,7	32,9	-4,4	0,6
	% UNIBERTSITATEKO IKASKETAK	31,9	33,8	43,2	39,4	42,7	43,6	8,4	2,1
JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA	**ENPRESA FORMATZAILEAK**								
	GUZTIRA	15.915	13.919	14.029	14.445	14.407	14.770	-0,3	2,5
	NEKAZARITZA	148	114	112	121	108	...	-10,7	...
	INDUSTRIA	2.909	2.627	2.644	2.653	2.643	...	-0,4	...
	ERAIKUNTZA	1.760	1.554	1.700	1.809	1.696	...	-6,2	...
	MERKATARITZA	3.308	2.834	2.810	2.775	2.764	...	-0,4	...
	OSTALARITZA	1.896	1.583	1.717	1.817	1.861	...	2,4	...
	BESTE ZERBITZU BATZUK*	5.894	5.207	5.046	5.270	5.335	...	1,2	...
PRESTAKUNTZA-ORDUAK, PARTE-HARTZAILEKO (PRESTAKUNTZA BAKOITZEKO)		15,5	14,9	13,8	13,9	13,3	13,1	-4,3	
FINANTZIAZIOA: ERABILITAKO KREDITUA (MILIOI €)		**29,8**	**22,5**	**26,8**	**28,5**	**29,8**	**...**	**4,6**	**...**

Iturria: Enplegurako Prestakuntzaren Fundazioa. Enpresetako prestakuntza 2024. EAE. Geuk egina.
** Barne hartzen dira Osasuna eta gizarte-zerbitzuak, Hezkuntza, Finantza-bitartekotza, Higiezin-jarduerak, Garraioa eta komunikazioak eta Gizarte- eta kultura-jarduerak.*
*** Guztizkoek ez dute beti % 100 batzen, laugarren kategoria bat dagoelako, "Beste batzuk".*

Jarduera-sektoreen arabera (2023ko datuak), hauexek nabarmentzen dira: % 19,2 da merkataritzan eta % 12,9 ostalaritzan. Enpresa trebatzaileen % 18,3 industriaren sektorekoak dira eta % 11,8 eraikuntzakoak.

Prestakuntza-ekintzen parte-hartzaileei dagokienez, EAEn prestakuntza egin duten soldatapekoak % 24,5 dira (estatuan batez beste % 22,8) eta prestakuntza egin duten 164.662 langileetatik gehienak gizonak ziren, % 53,6 (2023an % 54,2). Prestatutako 72.130 euskal langileek batez beste 1,9 ikastaro egin zituzten 2024an, 12,6 orduko iraupenarekin. Gizonak, beren aldetik, 92.534 izan ziren eta batez besteko partaidetza 1,7 ikastarokoa izan zen eta iraupena guztira 13,4 ordukoa.

IV.5.6 TAULA. FUNDAE: ETENGABEKO PRESTAKUNTZA EAE-N. ENPRESEK PRESTAKUNTZA HOBARITUAN DUTEN PARTAIDETZAREN BILAKAERA

	ENPRESAK ENPRESAK	ESTALDURA	PARTE-HARTZAILEAK (PRESTAKUNTZA-EKINTZAK)	PRESTAKUNTZA-ORDUAK (MILAKA)	BATEZ BESTEKO ORDUAK PARTAIDEKO
2019	15.915	24,1	232.382	3.611	15,5
2020	13.919	21,1	185.994	2.771	14,9
2021	14.226	22,1	238.728	3.296	13,8
2022	14.445	22,3	254.673	3.540	13,9
2023	14.407	22,3	273.926	3.652	13,3
2024	**14.770**	**20,8**	**289.173**	**3.774**	**13,1**
% 22/23	-0,3	0,0	7,6	3,1	-4,3
% 23/24	2,5	-6,7	5,6	3,3	-1,5

Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2024. EAE. Geuk egina.

Halaber, parte-hartzaileen ***ikasketa-maila***, batez ere, goi-mailakoa da (prestatutako langileen % 43,6), gero bigarren mailako ikasketak dituztenak daude (% 32,9) eta, ondoren, lehen mailako eta derrigorrezko bigarren mailako ikasketak dituztenak (% 20,8).

IV.5.7 TAULA. FUNDAE. PARTAIDETZA PRESTAKUNTZA-JARDUERETAN, EAE-N, EDUKIAREN ARABERA. PARTAIDETZA HANDIENEKO 10 TIPOLOGIEN XEHETASUNA. 2023.

	PARTAIDEAK		BB
	KOP.	% BERT.	ORDUAK
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	81.330	29,7	9,5
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	74.805	27,3	10,8
GIZARTE- ETA KULTURA-ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	35.116	12,8	10,2
PRESTAKUNTZA OSAGARRIA	24.801	9,1	27,6
MERKATARITZA ETA MARKETINA	13.442	4,9	12,0
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	12.666	4,6	16,2
ELIKADURA-INDUSTRIAK	7.089	2,6	15,1
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	6.327	2,3	25,9
OSASUNA	5.454	2,0	14,0
FABRIKAZIO MEKANIKOA	2.667	1,0	28,3
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	2.135	0,8	18,3
GAINERAKOAK	8.094	2,9	-
GUZTIRA	**273.926**	**100,0**	**13,3**

Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2023. EAE. Geuk egina.

Prestakuntza-edukiei dagokienez (eskuragarri dauden azken datuak 2023koak dira), prestakuntza-ekintzak, besteak beste, honako hauekin lotzen dira: segurtasuna eta ingurumena (ekintzen % 29,7), administrazioa eta kudeaketa (% 27,3), gizarte- eta kultura-zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 12,8) eta prestakuntza osagarria (% 9,1), beste batzuen artean. Segurtasunaren eta ingurumenaren prestakuntza segurtasunari eta prebentzioari eta ingurumen-kudeaketari buruzko ekintzek osatzen dute; administrazioari eta kudeaketari buruzko prestakuntzak, berriz, administrazioaren eta auditoriaren, finantzen eta aseguruen eta IKTen kudeaketaren eskumeneko arloetako prestakuntzako ekintzak biltzen ditu. Gizarte- eta kultura-zerbitzuen eta komunitaterako zerbitzuen gaineko prestakuntza, azkenik, trebakuntza, hezkuntza eta gizarte-arretarako eskumenetara dago bideratuta.

Prestakuntza-modalitateari dagokionez, 2016tik aurrera prestakuntza hobariduna hiru prestakuntza-metodologiaren bidez egin daiteke: aurrez aurrekoa, teletrebakuntza eta mistoa; urrutiko prestakuntza tradizionala desagertu egin da. Hala, online irakaskuntzaren alde egiten da, teknologia berrien bilakaerarekin bat etorrita.

2023an aurrez aurreko prestakuntza da oraindik ere gehien erabiltzen den modalitatea, prestakuntza-orduen % 53,7rekin eta parte-hartzaileen % 69,1ekin. Hala eta guztiz ere, prestakuntzarik laburrena jaso zuten, batez beste 10,1 ordukoa. Teletrebakuntzak batez bete 18,8 orduko iraupena du, orduen % 43,5 biltzen ditu parte-hartzaileen % 30,2. Azkenik, trebakuntza mistoak aurrez aurreko irakaskuntza eta teletrebakuntza uztartzen ditu eta batez besteko iraupenik luzeeneko modalitatea bihurtu da, 50 ordu, baina prestakuntza-ekintzen % 0,7k baino ez du ezarri eta % 2,7 parte-hartzailek egin dute.

5.2. ENPLEGU-POLITIKA PASIBOAK

Langabeziagatiko prestazioek lan egin ahal eta nahi dutenak baina aldi baterako edo behin betiko lana galdu edo lanaldiaren zati handi bat murriztuta dutenak eta, horren ondorioz, soldatak antzeko moduan murriztuta dituztenak babesten dituzte. Kotizaziopeko prestazioak (erabateko langabezia edo langabezia partziala) eta laguntzako prestazioak (langabeziagatiko laguntza) daude. 2012ko uztailean, aurrekontuen egonkortasuna bermatzeko eta lehiakortasuna [28] sustatzeko neurriei buruzko 20/2012 Errege Lege Dekretua aplikatzearen ondorioz, langabezia-prestazioen zenbatekoak murriztu ziren, eta zenbateko hauek geratu ziren:

- Kotizaziopeko prestazioen zenbatekoa langileek eta enpresariek Gizarte Segurantzari egoera horretarako ordaindutako kotizazioekin finantzatzen da, eta langabeziaren lehenengo 6 hilabeteetan langabearen kotizazio oinarriaren % 70 da (gainerakoan % 50), langabe bakoitzaren familia-egoeraren arabera zenbait muga dituela.

[28] *168. BOE, 2012ko uztailaren 14koa.*

- Langabeziagatiko laguntza familia-egoeraren arabera Askotariko Efektuen Errentaren Adierazle Publikoaren (AEEAP) gaineko ehuneko jakin baten erreferentzia duen prestazio ekonomikoa da. 2025erako AEEAP 600 eurotan mantendu zen hirugarren urtez jarraian.

5.2.1. Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak

2025ean ***langabeziagatiko prestazioen onuradunak***, batez beste, 53.265 izan ziren EAEn, aurreko urtean baino % 3,9 gehiago, SEPEk emandako batez besteko datuen arabera. 53.265 hartzaile horietatik % 56,4 emakumeak dira (+% 4,8 2024ko datuen aldean) eta % 43,6 (+% 2,8) gizonak.

IV.5.8 TAULA. LANGABEZIA-PRESTAZIOEN ONURADUNEN KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N. URTEKO BATEZBESTEKOAK.

	KONTRIBUZIO-MAILA			LAGUNTZA-MAILA*			GUZTIRA		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
2021	15.749	17.499	33.248	9.619	11.084	20.703	26.780	30.052	56.832
2022	13.517	16.228	29.745	8.772	10.388	19.160	23.220	27.869	51.089
2023	13.114	16.086	29.200	9.357	11.767	21.124	22.471	27.853	50.324
2024	13.807	17.069	30.876	8.795	11.592	20.387	22.602	28.660	51.262
2025:**	**14.557**	**17.947**	**32.504**	**8.685**	**12.076**	**20.761**	**23.242**	**30.023**	**53.265**
% 22/23	-3,0	-0,9	-1,8	6,7	13,3	10,3	-3,2	-0,1	-1,5
% 23/24	5,3	6,1	5,7	-6,0	-1,5	-3,5	0,6	2,9	1,9
% 24/25	5,4	5,1	5,3	-1,3	4,2	1,8	2,8	4,8	3,9

** Langabezia-laguntzak eta Gizarteratzeko Errenta Aktiboa barne.*
*** Behin-behineko datuak, aldaketak egin direlako laguntzak aitortzeko sisteman laguntza-mailan.*
Iturria: SEPE, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa.

Erregistraturiko langabezia guztiaren kopuruak kontuan izanik, ***2025eko abenduan*** (107.434 langabetu erregistratuta egonda) EAEko 100 langabetatik 60k ez zuten prestaziorik jasotzen (54rek 2024an), jasotzen zuten 40etatik 29k kotizaziopeko prestazioa jasotzen zuten (2023ko datu berbera) eta 11k dirulaguntza (2023an 16k).

Abenduko langabezia-prestazioak jaso zituzten 43.013 pertsonetatik, % 71,9 kotizaziopeko prestazioenak ziren (30.935 pertsona), % 28 laguntzenak (12.037) eta gainerako 0,1ek laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuten (41). Estatuan, hilabete horretan bertan, 1,44 milioi onuradun erregistratu ziren, 2024ko abenduan baino 350.000 gutxiago, eta kotizaziopeko prestazioa jasotzen zuten pertsonen ratioa % 62,3 izan zen, % 32,9 laguntzetarako eta % 0,1 laneratzeko errenta aktiborako. Gainera, % 4,7k nekazaritzako aldi baterako langileen laguntza jasotzen zuten.

Estatuan, ***langabezia-prestazioen estaldura***, erregistratutako langabeziarekiko, nabarmen aldatu da autonomia-erkidegoen artean. Alde batetik, nabarmendu behar da Balear Uharteen kasuan, eskura ditugun datuen arabera, aurretik lan-esperientzia duten langabe guztiek (Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren metodologiak, kalkulu hori egiteko, lan-esperientziarik gabeko langabeak ez dituelako kontuan hartzen), prestazioren bat jasotzen dutela. Bestalde, Ceutan eta Melillan, langabezian dauden pertsonen % 50 baino gutxiagok jasotzen dute.

IV.5.2 GRAFIKOA. LANGABEZIA-PRESTAZIOAREN ESTALDURA-TASAK SEXUAREN ARABERA, EAE-N ETA ESTATUKO BATEZ BESTEKOA. ABENDUA

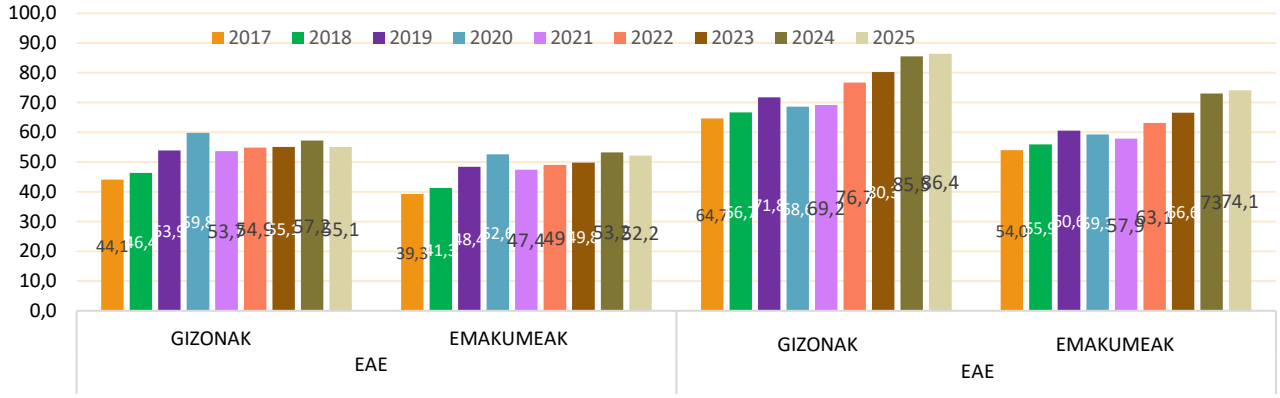

Iturria: SEPE. Geuk egina.

2025eko abenduko datuekin jarraituz, estatuko batez besteko estaldura % 79,1ekoa zen (2024ko abenduan baino puntu bat gehiago), eta hori baino txikiagoa da EAEkoa (lehenago hil horretan erregistraturiko langabetuen % 53,5, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak darabilen metodologiaren arabera). Estaldura hori 1,5 puntu gutxitu da azken urtean. Ohikoa den bezala, EAEk autonomia-erkidego guztietatik langabeziaren estaldura-tasarik txikienetako bat dauka, Ceuta eta Melilla alde batera utzita berarekin[29].

IV.5.9 TAULA. LANGABEZIA-PRESTAZIOEN ESTALDURAREN ETA GASTUAREN ADIERAZLEAK, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA ABENDUKO HILABETEAK.

	Estaldura-tasa*					KOTIZAZIOPEKO PRESTAZIOEN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA ONURADUN BAKOITZEKO (€/HILABETE)				
	2023	2024	2025	23-24	24-25	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
ANDALUZIA	73,2	78,9	81,9	5,7	3,0	965,8	986,5	1.010,4	2,1	2,4
ARAGOI	80,9	87,9	92,4	7,0	4,5	989,1	1.022,8	1.036,5	3,4	1,3
ASTURIAS	63,2	67,9	70,5	4,7	2,6	939,2	971,2	997,5	3,4	2,7
BALEAR UHARTEAK	245,8	340,3	292,5	94,5	-47,8	1.145,0	1.185,7	1.186,9	3,6	0,1
KANARIAR UHARTEAK	57,8	62,6	63,6	4,8	1,0	943,6	971,7	1.003,8	3,0	3,3
KANTABRIA	68,5	73,4	77,2	4,9	3,8	957,6	969,7	1.001,6	1,3	3,3
GAZTELA-MANTXA	70,2	75,2	76,2	5,0	1,0	958,1	985,7	1.004,3	2,9	1,9
G. ETA LEON	70,5	74,2	78,3	3,7	4,1	947,4	972,8	996,5	2,7	2,4
KATALUNIA	77,4	80,4	78,5	3,0	-1,9	1.030,1	1.053,7	1.075,5	2,3	2,1
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	66,0	71,9	73,5	5,9	1,6	971,0	987,7	1.019,5	1,7	3,2
EXTREMADURA	89,4	95,6	96,8	6,2	1,2	892,9	914,7	938,8	2,4	2,6
GALIZIA	73,6	78,8	81,2	5,2	2,4	941,8	971,5	1.000,2	3,2	3,0
MADRIL	62,5	67,5	69,0	5,0	1,5	1.011,4	1.040,1	1.064,4	2,8	2,3
MURTZIA	80,8	87,5	91,9	6,7	4,4	950,8	979,6	1.002,7	3,0	2,4
NAFARROA	65,9	69,9	74,4	4,0	4,5	1.056,2	1.056,4	1.083,7	0,0	2,6
EAE	**52,2**	**55,0**	**53,5**	**2,8**	**-1,5**	**1.018,4**	**1.040,5**	**1.054,2**	**2,2**	**1,3**
ERRIOXA	73,5	78,0	81,9	4,5	3,9	997,3	1.009,0	1.043,7	1,2	3,4
CEUTA	45,9	42,8	38,8	-3,1	-4,0	972,3	1.009,1	1.044,4	3,8	3,5
MELILLA	45,5	42,9	37,3	-2,6	-5,6	966,6	996,9	978,6	3,1	-1,8
GUZTIRA	**72,2**	**78,1**	**79,1**	**5,9**	**1,0**	**990,5**	**1.019,4**	**1.039,3**	**2,9**	**2,0**

Iturria: LGEMren datuekin egindakoa.
**** Estaldura-tasak Ministerioaren metodologiaren arabera kalkulatu dira, hala nola hileko azken egunean altan zeuden prestazioen onuradunak (kotizaziopekoak gehi sorospenak), eta lan-esperientzia zuten langabeak gehi behin-behineko nekazaritza-onuradunak (Andaluzian eta Extremaduran) zatituz.***

Sexuaren arabera, estaldura baxuagoa da emakumeentzat, bai EAEn, bai gainerako autonomia-erkidegoetan. 2025eko abenduan, langabezia-prestazioaren estaldura-tasa gure autonomia-erkidegoan % 52,2 da emakumeen kasuan,

[29] *Arrazoietako bat da langabezia-laguntzari lotzeko, behin kotizaziopeko prestazioa amaituta, bizikidetza-unitatearen errenta kontuan hartzen dela, eta errenta hori, EAEn, laguntza lortzeko gehieneko tartearen gainetik egoten dela askotan. Hori dela eta, langabezian dauden pertsona askok ezin dute laguntza hori eskuratu, eta sistema horretatik kanpo geratzen dira.*

eta % 55,1 gizonenean. Beraz, bi sexuen arteko aldea 2,9 puntukoa da. Azken urteko estalduraren jaitsiera desberdinak (—2,1 ehuneko-puntu gizonentzat eta —1 emakumeentzat) diferentziala murriztu du (4 puntukoa zen 2024ko abenduan).

Langabeziagatiko kotizaziopeko kontribuzioaren batezbestekoak gora egin du beste urte batez EAEn, 2025eko abenduan 1.054,2 euro (aurreko urtean baino % 1,3 gehiago), estatuko batezbestekoaren gainetik (1.039,3 €, 2024ko abenduan baino % 2 gehiago). Hala, prestazio horren batez besteko zenbatekoa oraindik ere handiagoa da EAEn: % 1,4 handiagoa EAEn, estatu osoan baino. Euskal Autonomia Erkidegoa aldagai honen lehen tokietan dago Balear Uharteen, Nafarroaren, Kataluniaren eta Madrilen atzetik.

5.2.2. Langabezia babesteko gastua eta diru-sarrerak

IV.5.3. GRAFIKOA LANGABEZIA-PRESTAZIOAK EAE-N: JASOTZAILE KOPURUAREN ETA GASTUAREN BILAKAERA JASOTZAILE BAKOITZEKO (EUROTAN)

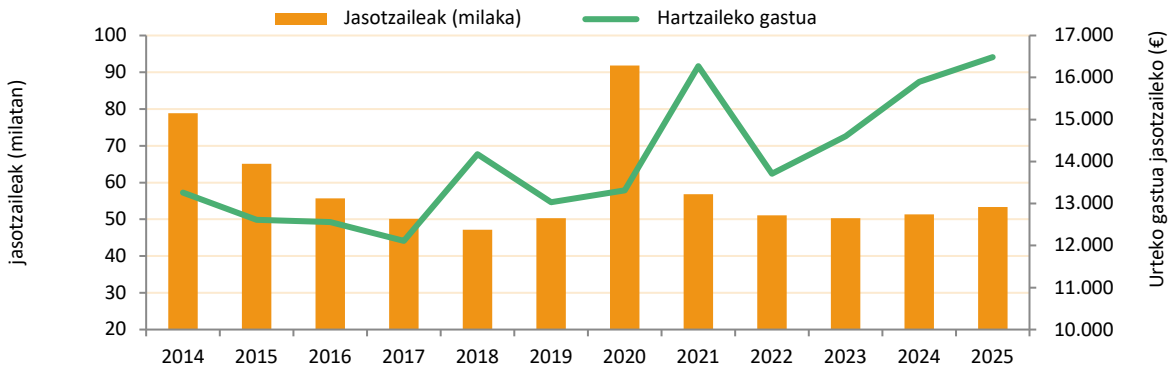

Iturria: SEPEren datuekin egitea.

EAEn 2025eko ***langabezia-prestazioetarako gastua***, SEPEk emandako behin-behineko datuen arabera, 878,64 milioi eurokoa izan zen, 2024an baino % 7,7 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGd-ren % 0,85 da (% 0,83 aurreko urtean), eta estatu osoko langabeziako gastu osoaren % 3,66. Estatuan 24.000 milioi baino gehiago da gastu hori. Gastu horretatik eta jasotzaileen zifretatik, urteko 16.485 €-ko batez besteko gastua zenbatetsi da jasotzaileko, hots, 2024koa baino % 3,7 gehiago.

IV.5.4. GRAFIKOA LANGABEZIA-PRESTAZIOEN GASTUA ETA DIRU-SARRERAK EAE-N

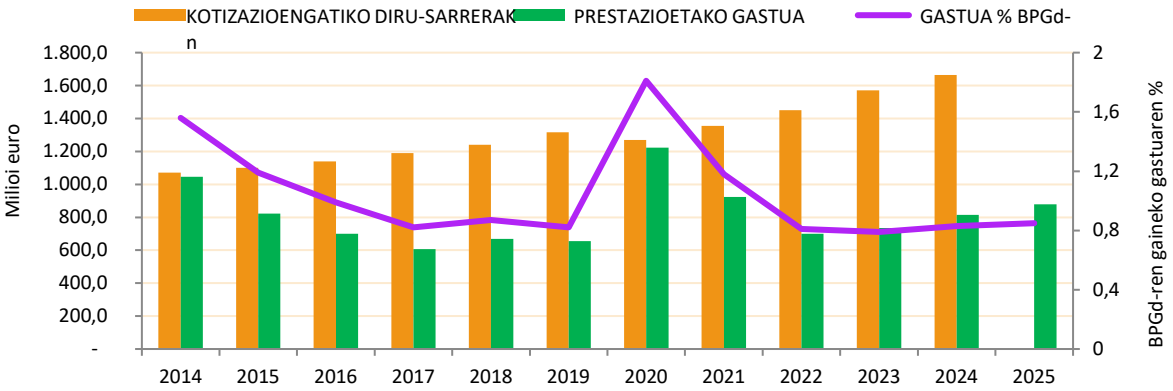

Iturria: SEPEren eta EUSTATen datuekin egina.

Bestalde, enpresek eta soldatapekoek ***SEPErako ordaindutako kotizazio sozialen ziozko sarrerak***, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak bilduak EAEn, 1.664,50 milioi eurokoak ziren 2024an (eskuragarri dugun azken datua), hots, aurreko urtean baino % 6 gehiago. Hala, EAEn langabeziaren kontingentzia estaltzeko gastuen eta sarreren arteko aldeak, urte horretan, saldo positiboa izan zuen, 848,91 milioi eurokoa. Aurreko urtean, 2023an alegia, baino % 1,5 gehiago.

IV.5.10 TAULA. EAE-KO GIZARTE-KOTIZAZIOENGATIKO SEPE-REN LANGABEZIARENGATIKO ETA DIRU-SARRERENGATIKO PRESTAZIOEN GASTUAREN BILAKAERA (MILIOIKA EUROTAN)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025*	% 23/24	% 24/25
ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIO GORDINAK	959,69	621,1	406,2	410,23	451,52	482,47	10,1	6,9
(-) Gizarte Segurantza langabetuaren kontura	96,71	55,2	34,8	34,81	38,42	41,75	10,4	8,7
(-) PFEZren atxikipenak	2,97	1,8	1,8	2,78	3,28	2,83	18,0	-13,7
1- ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIO GARBIAK	860,01	564,2	369,6	372,64	409,82	437,89	10,0	6,8
2– LANGABEZIA-BABESAREN LAGUNTZA-MAILA	115,06	128,9	117,3	120,37	118,30	123,83	-1,7	4,7
3- SEPE-REN KOTIZAZIOAK GIZARTE-SEGURANTZARA SOZIALA	247,45	231,2	213,6	241,39	245,77	272,34	1,8	10,8
-SEPEren kargura, ordaindutakoaren araberako prestazio bakoitzeko	199,31	180,5	162,2	181,53	181,74	203,16	0,1	11,8
-SEPEren kargura, laguntzako prestazio bakoitzeko	48,14	50,7	51,4	59,86	64,03	69,18	7,0	8,0
(1+2+3) LANGABEZIAREN GASTUA GUZTIRA	**1.222,52**	**924,20**	**700,50**	**734,40**	**815,59**	**878,64**	**11,1**	**7,7**
ESTATUKO GASTU OSOAREN GAINEKO %	3,24	3,28	3,25	3,45	3,58	3,66	3,8	2,2
SEPE-RENTZAT BILDUTAKO KUOTAK	1.269,62	1.356,06	1.450,16	1.570,95	1.664,50	...	6,0	...
SALDOA	47,10	431,86	749,66	836,55	848,91	...		
DIRU SARRERA/GASTUA	1,04	1,47	2,07	2,14	2,04	...		

Iturria: SEPEren eta GSDNren datuekin egindakoa. Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa eta Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa.
**** 2025eko datuak behin-behinekoak dira.***

5.3. LANA LORTZEKO ZAILTASUN GEHIAGO DITUZTENEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO, GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK

Jarraian, egoera sozial eta ekonomikoagatik (gizarte-bazterkeriaren egoera edo horretarako arriskua) edo desgaitasuna aitortua izateagatik lan-merkatuan berdintasun-baldintzetan sartzeko zailtasun bereziak dituztenei zuzendutako enplegu-politiken zifrak aurkeztuko ditugu. Kasu honetan, helburu nagusia ordaindutako enplegu duina eta inklusiboa bermatzea da, desgaitasunen bat dutenen eskubideei eta pertsona horiek behar dituzten egokitze pertsonal eta sozialeko zerbitzuen prestazioei buruzko Konbentzioaren 27. artikuluan ezarritakoaren arabera. Aldi berean, lan-merkatu arruntean sartzeko bitarteko bat izan nahi dute. Hori guztia, hain zuzen ere, enplegua pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuak lana lortzeko zailtasun gehiago dituzten kolektiboak laneratzearen arloan garatutako programen emaitzen laburpenaz gain, Enplegurako Zentro Berezien eta Laneratzen Enpresen zifra handiak aurkeztuko dira, LANBIDEk garatutako ekimen horien hartzaile nagusiak baitira.

5.3.1. LANBIDEREN laneratze-programen emaitzak 2024ko memoria

LANBIDE – Euskal Enplegu Zerbitzuaren *"inklusioa"* arloaren xedea da lana lortzeko zailtasun gehiago dituztenak laneratzea sustatzea eta ekiditea lan- eta gizarte-bazterketa arriskua eta kronifikazioa.

LANBIDEren "***2024ko jarduera-memoriak***" azpimarratzen du erreferentzia-urtean aurrera egin dela 14/2022 Legean xedatuta dauden laneratzeko eta gizarteratzeko tresnak eta zerbitzuak garatzen eta ezartzen. Aldi berean, lana lortzeko zailtasun bereziak dituzten kolektiboen laneratzea eta gizarteratzea sustatzeko programak indartu dira eta programa

horiek beharrezkoa dute intentsitate handiko laguntza ematea eta beren enplegagarritasuna hobetzeko laguntza espezifikoak ematea. Ondoren, garatutako jarduketa-lerro nagusiak laburbiltzen dira:

1. Desgaitasunen bat dutenak laneratzea bultzatzea

- Euskal Autonomia Erkidegoan 97 enplegu-zentro berezi daude martxan.
- Enplegu-zentro berezietan desgaitasuna duten 11.964 langile daude batez beste lanean eta horien kontrataziorako dirulaguntzak ematen ditu Lanbidek.
- Jarduera profesionalari laguntzeko 203 teknikarik eta 370 arduradunek Lanbideren dirulaguntza jaso dute.
- Desgaitasunen bat duten 5.063 pertsonak erabili dituzte Lanbidek diruz laguntzen dituen babes-unitateak.

2. Lana lortzeko zailtasun gehiago dituztenak laneratzea sustatzea eta ekiditea lan- eta gizarte-bazterketa arriskua eta kronifikazioa.

- EAEn 44 laneratze-enpresa daude martxan.
- Bazterketa-arriskuan dauden 315 pertsona kontratatu dituzte laneratze-enpresek eta horietatik 164 emakumeak izan ziren eta 151 gizonak.
- 183 pertsona kontratatu dituzte Lanbidek diruz lagundutako laneratze-enpresetan laguntzako teknikari gisa.

3. Berrorekarako eta ekitaterako lurralde-proiektu berriak. Lehentasunezko arreta-taldeak

437 pertsonak jaso dute 45 urtetik goragoko langabeei eta kalteberatasun-egoeran edo bazterketa-arriskuan daudenei zuzendutako arreta. 437 pertsona horietatik 200 emakumeak dira eta 237 gizonak:

- 166 pertsona daude 45 urtetik gorako langabeen proiektuen barnean; horietatik 70 emakumeak dira eta 96 gizonak.
- 271 onuradun daude zaurgarritasun-egoeran edo gizarte-bazterketa egoeran, eta horietatik 130 emakumeak dira eta 141 gizonak. 18 ibilbide-proiektu integral daude errotze-arrazoiengatik bizitzeko eta lanerako baimenak errazteko eta migranteak prestatzeko eta laneratzeko; horietan 237 pertsonek parte hartzen dute, 72 emakumeak dira eta 165 gizonak.

4. Prestakuntzarako errotzea

Proiektu horien helburua da proiektu pilotuen bidez ibilbide mistoen mota ezberdinak probatzea eta emaitzak analizatu eta ebaluatu eta gero eta ikaskuntza nagusiak atera ondoren, EAE osorako orokortu ahal izatea. Proiektuak agente eta erakundeekin, lurralde-eremuekin eta ongizate-estatuaren sistemekin lankidetzan garatu dira.

- 14 esperimentazio-proiektu inklusioko ibilbide mistoetan.
- 361 parte-hartzaile, 183 emakume eta 178 gizon.
- Esku-hartzeek batez beste 292 egun irauten dute (37 parte-hartzailek 450 egunak gainditu dituzte).
- 2.706 prestazio eta zerbitzu aktibatu dira.
- Lan-baimena dutenen % 67k lortu dute enplegua (emakumeen % 68,3 eta gizonen % 65).
- Lan-baimenik ez dutenen % 30,1ek lortu dute enplegua (emakumeen % 40,6 eta gizonen % 23,9).
- Enplegua lortzeko edo prestakuntzak egiteko oztopoak % 50 murriztu dira. Mugak % 25 murriztu dira.
- Esku-hartzea eta gero, parte-hartzaileen % 71rentzat murriztu egin dira lana lortzeko oztopoak edo mugak (emakumeen % 81 eta gizonen % 56).

5.3.2. Enplegurako zentro bereziak

Ezinduen eskubideei eta horien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren testu bategina onetsi duen azaroaren 29ko 1/2013 EDren 37.1 artikuluarekin bat etorriz, hauxe da ezinduen enplegu-politikaren xedea: *"Haien jarduera-tasak eta okupazio-tasak eta laneratzea handitzea, baita enpleguaren kalitatea hobetu eta haien lan-baldintzak hobetzea ere, betiere, diskriminazioaren kontra aktiboki jardunda…"*.

Arau horren arabera, desgaitasuna hauxe da: *"Egoera bat da, urritasun aurrez ikusteko moduan iraunkorrak dituzten pertsonek oztopoak aurkitzen dituztenean sortzen dena, oztopo horiek mugatu edo eragotzi egiten dietelarik gizartean egiaz eta erabat parte hartu ahal izatea, gainerakoen baldintza berdinekin"*. EAEn, administrazioaren konpromisoari eta jarduketa koordinatuari esker, gizarte-solaskideek eta desgaitasunaren elkarte- eta enpresa-egiturak jarduera garrantzitsuak egin dituzte araudi-, programazio- eta aurrekontu-arloetan, desgaitasuna duten pertsonei laneratzen laguntzeko. Eta enplegu babestua, enplegu-zentro berezien bidez (EZB), oinarrizkoa bihurtu da, zeren eta langile ezinduei ekoizpen-lan ordaindua emateko helburu nagusia duten enpresak baitira. Izan ere, lan hori lagungarria izango da lan-merkatu arrunterako trantsizioa eta integrazioa errazteko.

IV.5.5. GRAFIKOA EAEko EZGAITASUNEN BAT DUTEN LANGILEEN BILAKAERA.

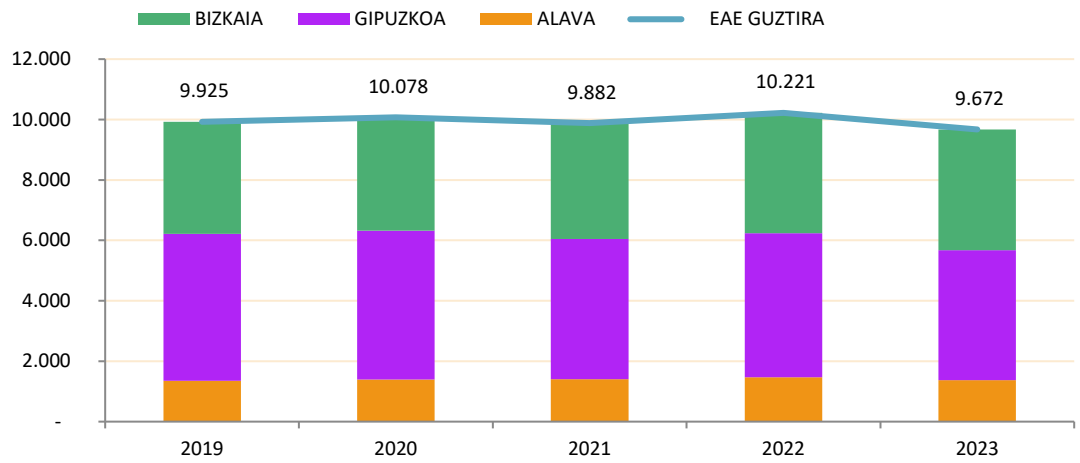

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen Estatistika.

EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatistikak dio 2023an (eskuragarri dagoen azken datua) desgaitasuna zuten 9.672 pertsona (horietatik % 63 gizonak ziren eta % 37emakumeak) EAEko 152 ***Enpleguko Zentro Berezien*** langile-erabiltzaileak zirela. Lurraldeka, Gipuzkoa da bertako 55 Enpleguko Zentro Berezietan lan egiten duten desgaituen kopuru handiena duena (guztizkoaren % 44,5), gero Bizkaia (% 41,3) eta azkenik Araba (% 14,2). Horrez gain, araudian ezarrita dagoenez, gutxienez enpresako plantillaren % 70 desgaituekin osatuta egon behar dute Enpleguko Zentro Bereziek. EAEn ratio hori 2023an % 78,8koa zen. Eta ezintasun-motaren arabera, LANBIDEren 2022ko datuek diote talde horren % 51,4k ezintasun psikikoa dutela, % 39,2k fisikoa eta gainerako % 9ak zentzumen-ezintasuna dute.

EAEko ***Enpleguko Zentro Berezi*** horietan enplegua mantentzeko laguntzei dagokienez, Eusko Jaurlaritzak 2024an (eskuragarri dauden azken datuak) helburu horretarako LANBIDEren bitartez 77,7 milioi € bideratu zituen (+% 11,5, 2023rekin alderatuz), hasieran aurrekontuan zeuden 80 milioietatik.

IV.5.6 GRAFIKOA. EAE-KO ENPLEGU-ZENTROETAN ENPLEGUARI EUSTEKO LAGUNTZEN BILAKAERA. MILA EUROTAN.

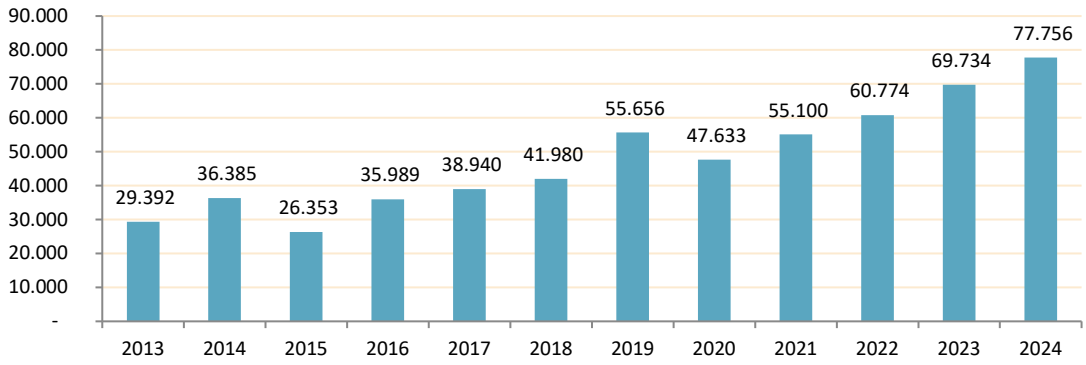

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

IV.5.11 TAULA. JARDUERA PROFESIONALARI LAGUNTZEKO UNITATEAK EZB-N, EAE-N: EMAITZA NAGUSIAK.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	4.523	4.200	5.000	4.807	5.308	5.510	5500*
LAGUNDUTAKO LANGILEAK	4.545	4.573	4.686	4.568	4.760	5.073	5.063
ENPLEGURAKO ZENTRO BEREZIAK (EZB)	35	36	36	38	35	39	41
LAGUNTZA-UNITATEAK (ADITUAK)	510	500	556	517	530	563	573

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.
**** Aurrekontu-datuak.***

Halaber, laneratzeko zailtasun handiak dituzten ezinduentzat (buruko paralisia, buruko gaitza, ezintasun intelektuala eta % 65eko edo hortik gorako gabezia fisiko aitortua duten pertsonak) dirulaguntzak ematen ditu LANBIDEk EZBetako ***lanbide-jarduera laguntzeko unitateentzat***. Lanbide-arlo askotako taldeak dira, pertsona horien hesiak, oztopoak edo zailtasunak gainditzen laguntzeko, betiere, gaitasun pertsonalak eta profesionalak eskuratzeko eta etengabe hobetzeko laguntza-sistema osoa baliatuz.

LANBIDEK, 2024an, 5,5 milioi euro erabili zituen (—% 0,2 2023ren aldean) 5.063 langile ezinduri laguntzeko (—% 0,2) EAEko 41 EZBetan, laguntza-unitateetako 573 adituren lanari esker.

5.3.3. Laneratzeko enpresak

Laneratzeko enpresak honela defini daitezke: gizarte-bazterkeriako egoera paira dezaketen edo pairatzen ari diren pertsonen gizarteratzea eta laneratzea erraztea helburu duten enpresak dira, pertsona horiek lan-merkatura sartzeko zailtasun handiak dituztelako. Enpresa horien ezaugarri nagusia helburu sozial bikoitza da: alde batetik, enpresa osatzeko arrazoia izan den jarduera ekonomikoa gauzatzea; bestetik, baztertuta geratzeko arriskuan daudenak gizarteratzea eta laneratzea. Azken urteetan Espainian laneratze-enpresa asko sortu dira. Alde batetik, hainbat autonomia-erkidegok (horien artean EAE) figura hori arautu, aitortu eta dirulaguntza espezifikoak eman dizkiote; horrez gain, enpresa-kopurua izugarri hazi da.

Euskal Autonomia Erkidegoan, Diru-sarrerak Bermatzeari eta Gizarteratzeari buruzko abenduaren 22ko 14/2022 Legean xedatuta dagoenez, lanerako eskubidea ezinbesteko baldintza da herritartasun osoa eskuratu ahal izateko, eta lan-merkatuan hondar-partaidetza ez izateak, ezinbestean, bazterketa-prozesua dakar, eta beste eskubide sozial batzuk erabiltzeko zuzeneko ondorioak ditu. Lana gizarteratzeko baliabidea dela onartuta, eta bizitzako oinarrizko beharrei aurre egiteko diru-baliabideak izateko aitortzen diren prestazioekin batera, hauxe ezarri da Legean: herri-administrazioek neurriak bideratu behar dituztela beren ezaugarriak direla-eta lan-merkatuan berdintasunean sartzeko zailtasunak izan ditzaketen edo dituzten pertsonak edo taldeak laneratzen laguntzeko eta errazteko. Neurri horien artean, laneratze-

enpresak [30] sortzeko eta mantentzeko laguntza bildu da; izan ere, 2002tik eman izan da laguntza hori urte hartan abenduaren 11ko Agindua onetsita, laguntza horiek araupetzen dituena.

Laguntza horien xedea laguntzarako zenbait formula ematea da enpresa-mota horiei, beren berezitasunetara eta beharretara egokituta. Hartara, haientzat beren beregi sortutako dirulaguntzak arautzeko oinarriak ezarri dira. Haren esparruan, laneratze-enpresak sortzeko erakunde sustatzaileentzako dirulaguntzak eta laneratze-enpresei eurei, irauteko, zuzendutako dirulaguntzak aurreikusten dira.

IV.5.12 TAULA. LANERATZE-ENPRESETARAKO LAGUNTZA-PROGRAMAREN BILAKAERA EAE-N. 2017-2024.

	ERAKUNDEAK ONURADUNAK	EMANDAKO LAGUNTZAK (milaka eurotan)
2017	37	8.128
2018	35	8.887
2019	36	10.899
2020	38	7.226
2021	37	12.500
2022	43	14.200
2023	44	14.830
2024	36	14.475

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin guk geuk egina. Ogasun eta Finantza Saila. Diruz lagundu daitezkeen programen ebaluazioa. Hainbat urte.

Gaur egun, urriaren 31ko 162/2023 Dekretuak laneratzeko enpresen kalifikazioa, horietara sartzeko prozedura eta LANBIDEk kudeatzen duen erregistroa arautzen ditu. Tresna horiekin, Eusko Jaurlaritzaren asmoa da gizarte-bazterketa egoeran edo arriskuan daudenak lan-merkatu arruntean laneratzen laguntzea. Laneratze-enpresak langileei prestakuntza eta orientabideak emango dizkie prozesu edo ibilbide baten bitartez; aurrekoak Dekretuan ezarritako ekintzak eta neurriak barne hartuko ditu.

2024an LANBIDEk 36 laneratze-enpresari eman zitzaizkien ***enpleguak mantentzeko laguntzak***, eta horien zenbatekoa 14,5 milioi eurokoa izan zen. Laguntza horiek eman ziren 316 laneratze-posturi (165 emakume eta 151 gizon) eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 132 teknikariren lanposturi (75 emakume eta 57 gizon) laguntzeko. Une horretan aktibo zeuden hiru deialdiak kontuan hartuz gero (2022, 2023 eta 2024 ekitaldiak), sustatutako laneratze-lanpostuak 933 dira, 183 teknikariren laguntza-lanari esker.

Bestalde, ***Eusko Jaurlaritzaren Laneratze Enpresen Erregistroan*** 43 laneratze-enpresa zeuden 2025eko ekainean aktibo, eta horietatik 40k ***GIZATEAn (Gizarteratzeko eta laneratzeko EAEko Enpresen Elkartea)*** parte hartzen zuten. Bere 2024ko "*Memoria soziala*" txostenetik datu hauek atera ditugu:

IV.5.7 GRAFIKOA. GIZATEA: LANERATZEAREN EMAITZAK. BANAKETA EHUNEKOTAN

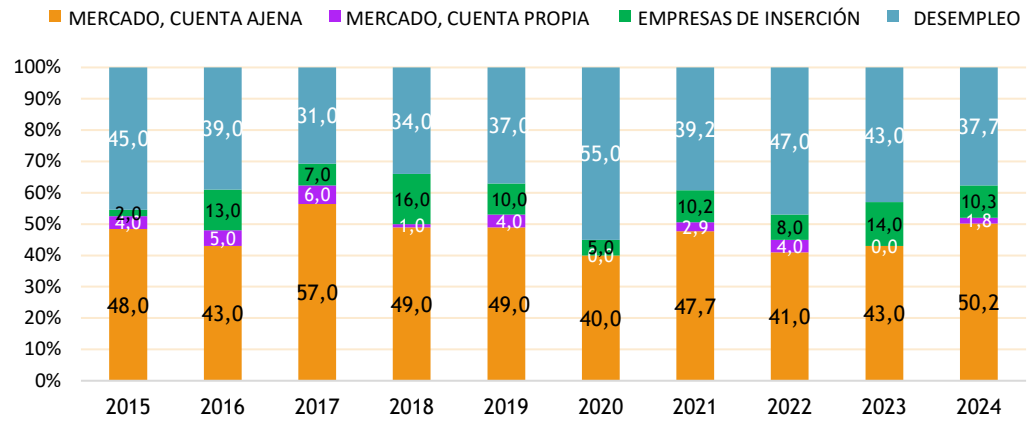

Iturria: GIZATEA. Memoria soziala 2024. Geuk egina.

[30] *Laneratzeko enpresen inguruko 18/2008 Legearen arauzko garapenaren xehetasuna ezagutzeko, azaroaren 11ko 182/2008 Dekretura jo daiteke. Horren bidez, laneratzeko enpresen kalifikazioa arautzen da. Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako kontseilariaren 2009ko maiatzaren 4ko agindura ere jo daiteke. Horren bidez, 2002ko abenduaren 11ko agindua aldatzen da.*

Urte horretan, 1.966 langile zeuden (2023an baino 114 gehiago), eta horietatik 1.206 (+152 2023. urtearen aldean, eta guztien % 61,3) laneratze-langileak ziren. Gainera, laneratze-kolektiboko % 51 emakumeak ziren eta % 49 gizonak.

2023an, gutxi gorabehera 61,7 milioi euroko sarrerak dituzte (+% 11,6), eta horietatik 46,1 milioi jardueraren ziozko fakturazioari dagokio eta gainerako 15,6 milioi laguntza publikoei.

Laneratze-prozesuaren emaitzari dagokionez, GIZATEAren memoriak erakusten duenez, 2024an laneratze-prozesuan zeuden 1.206 lagunetatik 794k (% 65,8) laneratze-prozesuan jarraitzen zuten urtearen bukaeran, 53 lagunek (% 4,4) prozesua utzita zuten bukatu baino lehen, 136k (% 11,3) laneratze-kontratua bukatu zuten eta 223k (% 18,5) laneratze-prozesua bukatu zuten.

Eta laneratze-prozesua bukatu zuten 223 horietatik (IV.5.7 grafikoa), % 62,3 laneratu egin ziren (% 50,2 besteen konturako enpleguetan, % 1,8 norbere kontura eta % 10,3 bestelako laneratze-enpresetan). Gainerako % 37,7a (84 lagun) langabezian gelditu ziren.

6. LAN-OSASUNA

6.1. LAN-ISTRIPUEN ETA GAIXOTASUN PROFESIONALEN URTEKO BILAKAERA

Osalanek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2025ean 31,98 ***lan-istripu izan ziren*** (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere, 1.000 langileko istripu-kopuruaren eta berariaz laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzen den kopurua) gure autonomia-erkidegoan milako (34,66 milako 2024an eta, beraz, ratioa 2,68 puntu gutxitu da).

Sektore bakoitzari dagokionez, intzidentzia handiena eraikuntzan gertatzen da (milako 66,26), eta 5,82 puntu jaitsi da 2024. urtearekin alderatuta. Horren atzetik daude industria milako 62,91rekin (—3,54) eta Lehen Sektorea milako 55,58rekin, eta 8,18 puntu gutxitu da azken urtean. Azkenik, zerbitzuen intzidentzia batezbestekoa baino txikiagoa da, milako 22,14 (-2,1 puntu).

Autonomia-erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzen duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Balear Uharteak ziren sailkapeneko buruan istripuetan 2025. urtean (behin-behineko datuak), eta ondoren Nafarroa zegoen. EAEn, milako 29,77ko indizearekin, % 0,46 jaitsi da datua, eta, beste urte batez, estatuko batezbestekoaren gainetik eutsi dio (milako 28,86), hein batean sektorearen egituragatik, industriak pisu handiagoa baitu, sektore horretan ezbeharren tasa batezbestekoa baino handiagoa da eta.

IV.6.1 TAULA. LANEKO ISTRIPUEN ERAGINA, JARDUERA ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA. DATUAK KONTINGENTZIA BARNE HARTUTA DUTEN MILA PERTSONAKO 2024-2025.

	2024				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	50,99	67,36	86,88	30,85	42,28
BIZKAIA	76,91	69,00	71,88	23,73	33,68
GIPUZKOA	57,14	62,91	66,00	21,85	32,26
EAE	**63,76**	**66,45**	**72,08**	**24,24**	**34,66**
	2025				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	42,92	56,20	72,49	25,00	34,64
BIZKAIA	62,05	68,33	68,67	22,13	31,99
GIPUZKOA	58,68	60,83	59,03	20,78	30,60
EAE	**55,58**	**62,91**	**66,26**	**22,14**	**31,98**
	2024-2025 ALDAKUNTZA				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	-8,07	-11,16	-14,39	-5,85	-7,64
BIZKAIA	-14,86	-0,67	-3,21	-1,6	-1,69
GIPUZKOA	1,54	-2,08	-6,97	-1,07	-1,66
EAE	**-8,18**	**-3,54**	**-5,82**	**-2,1**	**-2,68**

IV.6.2 TAULA. AUTONOMIA-ERKIDEGO BAKOITZEAN LANALDIAN BAJAN EGOTEA ERAGIN DUEN ISTRIPU-KOPURUA DATUAK, MILA LANGILEKO

	2022	2023	2024	2025*	ALD. 23-24 URTE	ALD. 24-25 URTE
ESPAINIA, GUZTIRA	**29,51**	**28,12**	**27,32**	**28,86**	**-0,80**	**1,54**
ANDALUZIA	30,36	30,04	29,18	31,34	-0,86	2,16
ARAGOI	29,84	29,15	30,15	32,47	1,00	2,32
ASTURIAS	35,53	30,81	29,29	32,39	-1,52	3,10
BALEAR UHARTEAK	48,93	42,80	40,11	44,65	-2,69	4,54
KANARIAR UHARTEAK	27,16	28,56	27,41	29,56	-1,15	2,15
KANTABRIA	42,26	28,06	28,03	28,87	-0,03	0,84
GAZTELA-MANTXA	40,54	35,18	34,28	36,84	-0,90	2,56
GAZTELA ETA LEON	28,21	28,91	28,56	30,77	-0,35	2,21
KATALUNIA	28,85	26,31	25,48	26,55	-0,83	1,07
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	27,57	26,97	26,35	28,76	-0,62	2,41
EXTREMADURA	30,23	29,98	28,90	31,83	-1,08	2,93
GALIZIA	27,74	28,22	27,54	30,04	-0,68	2,50
MADRIL	22,87	21,41	21,00	21,15	-0,41	0,15
MURTZIA	31,47	31,00	30,04	32,39	-0,96	2,35
NAFARROA	37,66	38,02	37,29	39,91	-0,73	2,62
EAE	**31,34**	**32,04**	**30,23**	**29,77**	**-1,81**	**-0,46**
ERRIOXA	42,48	34,81	32,60	35,78	-2,21	3,18
CEUTA	26,84	25,43	26,35	27,37	0,92	1,02
MELILLA	29,79	26,89	24,81	22,52	-2,08	-2,29

Iturria: Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa, Laneko istripuen estatistikak.
** Datuen aurrerapena.*

Bestalde, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren ***kontratu-motaren araberako*** lan-istripuen datuek erakusten dutenez, lan-ezbeharren kopurua, normalean, handiagoa zen aldi baterako kontratua zuten pertsonen artean kontratu mugagabea zutenen artean baino.

Analizatutako serie osoan hori gertatzen den arren (ikusi VI.6.1 grafikoa), 2023an kontratu mugagabeak zituztenen lan-istripuek aldi baterako kontratuak zituztenenak gainditu zituzten eta 2024an berriro ere gauza bera gertatu zen (behin-behineko datuak): kontratu mugagabeak zituztenen istripu-tasa 34,6 izan zen soldatapeko mila pertsonako (BAIren enplegu-serieak erabiliz). Aldi baterako kontratua zuten pertsonen artean, berriz, 29 izan zen milako. Ikuspegi dinamikoaren arabera, nabarmentzekoa da 2013an kontratu mugagabea eta aldi baterako kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea 13,1 istripukoa zela 1.000 soldatapeko bakoitzeko, eta 2022an 6,6 puntura murriztu zen (serie osoko ratiorik baxuena). 2023an, diferentziala negatibo bihurtu zen (—3,3) eta 2024an 5,6 puntu negatiboraino gehitu zen. Edonola ere, beharrezkoa izango da aldagai horien jarraipena egitea, ikusteko ea fenomeno puntuala den ala ez.

Azken urtean, istripu-tasa % 11 gutxitu da aldi baterako kontratua duten soldatapekoen artean eta % 1,9 kontratu mugagabea dutenen artean; datu horiek kategoria bateko eta besteko soldatapeko enpleguko aldagaiekin alderatuta handiagoak dira (aldi baterako kontratua duten langileen —% 2,6 eta kontratu mugagabea dutenen —% 0,7, BAIren datuen arabera).

IV.6.1. GRAFIKOA LAN-EZBEHARRAK EAE-N, KONTRATU MOTAREN ARABERA: ISTRIPUAK 1.000 SOLDATAPEKO LANGILEKO

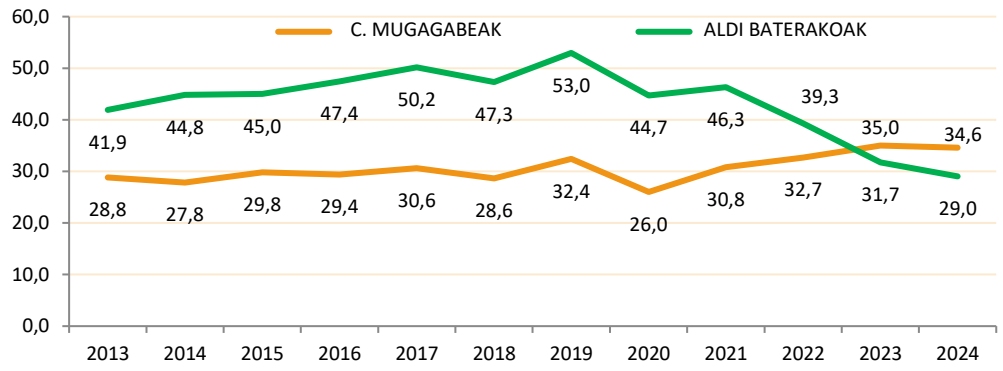

Iturria: INE (EPA) eta Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren datuekin egina.

Datu absolutuei helduta, 2025ean 36.011 lan-istripu gertatu ziren EAEn, 2024an baino % 6,5 gutxiago (istripua izan eta baja hartu zuten langileen kopurua kontuan hartuta, lanaldian eta *in itinere* gertatutako istripuak barne). Bereiziz, lanaldian 31.712 istripu gertatu ziren (—% 6,8), eta 4.299 *in itinere* (–% 4,2).

IV.6.3 TAULA. LAN-OSASUNA EAE-N: BAJA EKARRITAKO ISTRIPU BERRIEK ETA GAIXOTASUN PROFESIONALEK ERAGINDAKO LANGILEAK

	LANALDIKO ISTRIPUAK								ISTRIPUAK IN ITINERE	ISTRIPUAK, GUZTIRA	GAIX. PROF.
	GUZTIRA	LARRITASUNA			SEKTOREAK						
		ARINAK	LARRIAK	HILGARRIAK	NEKAZARITZA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK			
2020	26.958	26.768	169	21	562	9.133	3.426	13.837	3.244	30.202	1.242
2021	31.232	31.017	184	31	578	9.867	3.749	17.038	3.619	34.851	1.347
2022	32.396	32.157	214	25	573	10.253	4.093	17.732	3.855	36.251	1.356
2023	32.099	31.925	148	26	497	10.523	4.076	17.003	4.029	36.128	1.509
2024	34.013	33.826	165	22	576	11.175	4.175	18.087	4.487	38.500	1.539
2025	31.712	31.532	156	24	486	10.582	3.914	16.730	4.299	36.011	1.616
% 23/24	6,0	6,0	11,5	-15,4	15,9	6,2	2,4	6,4	11,4	6,6	2,0
% 24/25	-6,8	-6,8	-5,5	9,1	-15,6	-5,3	-6,3	-7,5	-4,2	-6,5	5,0

Iturria: OSALAN. 2025eko estatistikak.

Horrez gain, 2025ean, 35.288 lan-istripu gertatu ziren bajarik gabe (—% 6,3 2024ren aldean), eta 1.672 birgaixotze, aurretiko bajadun istripuen aldean (—% 9,9).

Lanaldian istripua izandako pertsonei erreparatzen badiegu (31.712, arestian esan dugunez), % 73,8 gizonak izan ziren, eta % 26,2 emakumeak, aurreko urteen antzera. Gainera, azken urtean behera egin dute gorabehera arin eta larriek (—6,8 eta —5,5, hurrenez hurren) eta gora egin dute istripu hilgarriek (+% 9,1). Bere aldetik, sektore-analisiak dio istripuak orokorrean gutxitu egin zirela. Gutxitu egin ziren industrian (—% 5,3), zerbitzuetan (—% 7,5), eraikuntzan (—% 6,3) eta, bereziki, lehen sektorean (—% 15,6).

Azkenik, 2025ean aitortutako ***lanbide-gaixotasunak*** 3.610 izan ziren, 2024an baino % 10,7 gehiago. 1.616 bajarekin (+% 5, 2024. urtearekin alderatuta) eta 1.994 bajarik gabe (+% 15,9). Horietatik % 48,3 emakumeei dagokie eta % 51,7 gizonei. Lanbide-gaixotasunaren tipologiaren arabera, % 76,8 agente fisikoek eragindakoak dira, eta horien atzetik datoz larruazalaren afekzioak (% 10,6) eta infekzio- eta parasito-gaixotasunak (% 6,3). Beste gaixotasun profesional batzuk inhalazioak eta agente kimikoek eragindakoak dira (% 2,7 eta % 2,4, hurrenez hurren) eta, azkenik, agente kantzerigenoek sortutakoak (% 1,2).

Azken urteetako bilakaeraren azterketan jakinarazpen-sisteman egindako aldaketak barne hartu dira; beraz, zifrak zuhurtasunez hartu behar dira.

ITURRIAK

1. **EUROSTAT (2026)**: Lan-indarrari buruzko inkesta (LII) 2025eko laugarren hiruhilekoa.
2. **EUSTAT. BJA (2026):** 2025eko IV. hiruhilekoko datuak (berrikusitako datuak). Datu-bankua.
3. **ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZAREN FUNDAZIOA (FUNDAE) (2025):** Trebakuntza enpresetan. EAEko emaitzen txostena 2024.
4. **GIZATEA. EAEko Laneratze-enpresen Elkartea (2025):** Sozietatearen memoria 2024
5. **EUSKO JAURLARITZA**. **OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2025)**. Aurrekontuko likidazioa LANBIDE 2024
6. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2026):** EEE datuak. 2025eko abendua
7. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2026):** 2025eko lan-gatazkei buruzko datuak
8. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2022):** Enpleguaren Plan Estrategikoa (2021-2024)
9. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2025):** 2021-2024ko Enplegurako Plan Estrategikoa. Amaierako ebaluazio-txostena
10. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2025):** Enpleguaren Euskal Estrategia (EEE) 2030. Tarteko ebaluazioa
11. **INE (2025)**: Lan-kostuei buruzko urteko inkesta, 2024. urtean.
12. **INE (2025)**: Ordainsarien Egiturari buruzko Inkesta, 2023
13. **INE (2025)**: Lanaren prezioen indizea, 2023.
14. **EIN (2026):** Biztanleria Aktiboari buruzko Inkesta (BAI) IV-2025
15. **EIN (2026):** Lan-kostuen Hiruhileko Inkesta. IV-2025
16. **LANBIDE (2026)**: Kontratuen estatistika. 2025eko abendua
17. **LANBIDE (2025)** 2024ko jardueren memoria
18. **LANBIDE/SEPE (2026)**: Erregistraturiko langabezia. 2025eko abendua
19. **INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. GIZARTE-SEGURANTZA (2026)**: Afiliazioa altan. 2025eko abendua
20. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2026)**. Lan-istripuei buruzko estatistikak. 2025eko datuak
21. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2026)**. Enplegu-erregulazioko estatistikak. 2025eko datuak
22. **LAN ETA GIZARTE-EKONOMIAKO MINISTERIOA (2026)**. Lan Estatistikak. 2025eko abendua
23. **LAN ETA GIZARTE-EKONOMIAKO MINISTERIOA (2026).** Erregistraturiko langabeziari buruzko hileko txostena. 2025eko abendua
24. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA. SEPE (2026)**: Langabezia-prestazioen jasotzaileen datuak, mota eta sexuaren arabera. 2025eko batezbestekoak.
25. **LAN ETA GIZARTE-EKONOMIA MINISTERIOA. SEPE (2026)**: Kontratuen estatistika. 2025eko abendua
26. **OSALAN (2026)**: Lan-istripuei buruzko estatistikak. 2025eko abendua
27. **32/2021 ERREGE LEGE-DEKRETUA**, abenduaren 28koa, lan-erreformarako, enplegu-egonkortasunaren bermerako eta lan-merkatuaren eraldaketarako presazko neurriena. Estatuko Aldizkari Ofiziala, 313. zk., 2022ko abenduaren 30ekoa.
28. **Gizarte Segurantzako Diruzaintza Nagusia. DATU-BASEA (2026).** Altan dagoen afiliazioaren zifrak. Enplegu publikoaren datuak. 2025eko abendua.

7. EAEko ENPLEGUA ETA LAN HARREMANAK LABURPENA ETA GOGOETAK

7.1. LABURPENA

Lehendabizi, EUSTATen "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren" (BJA) datuen arabera, ***EAEko biztanleria aktiboa*** 2025. urtearen amaieran (laugarren hiruhilekoko datuak) 1.083.700 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 51,4 gizonak ziren (557.400) eta % 48,6 emakumeak (526.300). 2025ean, behin-behineko datuekin, biztanleria aktiboa 6.200 pertsonakoa zen (+% 0,6). Sexuaren arabera, hazkundea desberdina da: emakume aktiboak % 0,8 hazi dira (+4.200), eta gizon aktiboak, berriz, % 0,4, hau da, +2.000 pertsona gehiago.

Bere aldetik, ***2024ko eta 2025eko laugarren hiruhilekoetan*** enplegua % 1,5 igo da EAEn (+15.000 lanpostu). Aurreko urtean, berriz, % 1,9 hazi zen (berrikusitako datuak), eta emakume landunen kopurua 10.900 hazi da (guztizko hazkundearen % 72,7), eta gizonena, berriz, 4.100 (% 27,3)[31]. Ondorioz, urtea 1.016.300 landunekin amaitzen da, 524.000 gizonekin eta 492.300 emakumerekin (% 51,6 eta % 48,4, hurrenez hurren). Estatuan, okupazioa % 2,8 hazi da batez beste (IV. hiruhilekoa, EINen BAIren datuak), eta autonomia-erkidego guztiek, Melillak salbu, okupazioaren hazkundeari eutsi diote (iturri horren arabera, EAEk % 2,9ko hazkundea izan du). Sektoreen arabera, azken urteko okupazioaren hazkundea zifra absolutuetan EAEn zerbitzuetan gertatu da nagusiki; hala, 10.300 enplegu irabazi dituzte (+% 1,4), eraikuntzak 3.000 irabazi ditu (+% 5,2) eta industrian 2.400 enplegu gehiago daude (+% 1,2, eta aurreko urtean % 1,8 jaitsi zen), guztiak ere gizonen enpleguak ziren. Amaitzeko, lehen sektoreak 700 enplegu galdu ditu (—% 7,1).

Kontuan hartu behar diren ***EAEko lan-merkatuko beste*** **alderdi batzuk** dira lehenik eta behin, 2024an ez bezala, 2025ean lanaldi partzialeko landunen ehunekoak behera egin duela, (—1,5 puntu) % 17,3raino, EINen BAIren datuekin. Bere aldetik, EUSTATen BJA hartzen badugu iturritzat, lanaldi partzialeko enpleguaren tasa ez da aldatu EAEn eta % 17,1en mantendu da (2024ko eta 2025eko urteko batez besteko datuak).

Bigarrenik, BAIren arabera, 2025ean jaitsi egin zen baita ere soldatapekoen behin-behinekotasuna (2,2 puntu, % 20,4tik % 18,2ra) sektore publikoaren (—% 1,3) eta pribatuaren (—% 2,0) bilakaeraren ondorioz. Horrenbestez, 2025eko laugarren hiruhilekoan, behin-behinekotasuna EAEko sektore publikoan % 39,8koa izan zen eta % 12,6koa sektore pribatuan. Era berean, BJAko datuen arabera, behin-behinekotasuna 1 puntu jaitsi da, 2025eko laugarren hiruhilekoan % 18,2ra iritsita.

Bestalde, ***EAEn Gizarte Segurantzan kotizatzen dutenen*** (altan dauden afiliatuak) batez besteko kopurua 1.036.804 da (hilabeteko batezbestekoa) 2025eko abenduan. Horietatik % 48,4 emakumeak dira eta % 51,6 gizonak. Zifra hori % 1,2 igo da aurreko urteko hilabete beraren aldean, eta altan afiliatutako 12.294 pertsona irabazi ditu. Jarduera-sektore handiei dagokienez, lehen sektorea % 2,5 jaitsi da eta guztizkoaren gainean duen pisua hamarren bat gutxitu du (% 1,0). Bestalde, industria % 0,3 hazi da, batezbestekoaren azpitik (+% 1,2), eta bere pisuan bi hamarren galdu ditu, % 17,7ra jaitsiz. Eraikuntza % 2,6 hazi da, eta afiliazioaren % 5,8 dauka (+1 hamarren). Azkenik, zerbitzuen sektoreak batezbestekoa baino portaera hobea izan du, % 1,4 igo baita eta bere pisua 1 hamarren gehitu du, alta-afiliazioen % 75,4ra arte.

Produkzio-adarren arabera, gehienetan afiliazio-kopurua igo egin da 2024ko abendutik, salbuespen hauekin: Merkataritza (—% 0,2), Etxeak enplegatzaile gisa (—% 3,7), Etxeko langileak (—% 0,4), eta lehen aipatu dugun Lehen sektorea (—% 2,5). Igoera absolutuak nabarmentzen dira osasunean (+2.207 afiliazio, hots, % 1,9ko igoera), administrazio-jardueretan (+2.121 afiliazio, +% 3,1), jarduera profesional, zientifiko eta teknikoetan (+1.815 afiliazio, % 2,8ko igoera), eta hezkuntzan (+1.623 afiliazio, +% 1,9ko igoera, 2024ko abenduaren aldean). Hala, lau produkzio-adar horiek afiliazioan urte artean izandako hazkundearen % 63,2 hartzen dute eta, gainera, altan egondakoen afiliazioa 2025eko abenduan EAEko afiliazioaren % 33,3 izan da.

...

[31] *Ikus 2. oin-oharra.*

EAEko lan-merkatuak 2025ean zehar izandako bilakaeraren ondorioz, BJAren ***langabezia-tasa orokorra*** % 6,2ra iritsi da urtearen amaieran (IV. hiruhilekoa) (aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago). (EINen BAIren datuen arabera, EAEko langabezia-tasa % 7,5ekoa da). Europar Batasunean langabeziak hartzen duen balio-sorta oso altua da, hala nola Espainiakoa eta Suediakoa (% 9,9 eta % 8,5, hurrenez hurren), baita % 3 inguruko ratioak ere, Txekiar Errepublikan, Polonian eta Bulgarian bezala. Europar Batasuneko batezbestekoa % 5,9koa zen, hots, Eurogunekoa baino 0,3 altuagoa (% 6,2); Estatu Batuek 2025ean % 4,4ko langabezia-tasa izan zuten, eta Japoniak % 2,6koa, erreferentziazko beste herrialde batzuk aipatzearren.

2020an, langabeziak sei urtez behera egin ondoren, langabeen kopurua % 16,8 igo zen Euskadin. 2021ean % 11,5 jaitsi zen, eta 2022an eta 2023an joera horri eutsi zitzaion, % 12,5 eta % 17,1 hurrenez hurren. Bazirudien 2024an joera aldatuko zela (+% 0,7), baina 2025ean, berriz ere, langabetuen kopurua gutxitu egin da, kasu honetan, % 11,4, behin-behineko datuekin. Hala, ***urtea 67.400 langaberekin amaitu zela uste da***; horietatik % 50,4 emakumeak izan ziren eta % 49,6 gizonak. Adinen arabera, langabeak hiru taldetan gutxitu dira: 25 urtetik beherakoen artean % 8,2 hau da, —700 langabe gutxiago; tarteko adinekoen artean % 4,2 gutxiago (—1.3000 pertsona), eta jaitsierarik handiena 45 urtetik gorakoen artean gertatu zen, langabezia % 18,2 gutxituz (—6.600 pertsona).

Bestalde, 2025eko abenduan, ***LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuak*** 107.434 langabe erregistratu zituen, hau da, 2024an baino 54 langabe gehiago (—% 0,1, eta Estatuan batez beste —% 5,9, non langabezia 2,4 milioi pertsonatik gorakoa baita). Sexuen arabera, langabeziaren bilakaera ezberdina da eta gizonen artean gutxitu egin da (—% 0,5) eta emakumeen artean gehitu (+% 0,4). Horrenbestez, 2025ean abenduko langabeen % 57,3 emakumeak ziren. Adinen arabera, langabezia bereziki igo da 25 urtetik beherakoen artean eta proportzio txikiagoan 45 urtetiko gorakoetan: langabezia hazi egin da 25 urtetik beherakoen taldean (+% 2,5), eta tarteko adina dutenen artean gutxitu egin da (—% 1,5). 45 urtetik gorakoen artean ere langabezia batezbestekoa baino gehiago igo da, % 0,7.

Ikasketa-mailaren arabera, erregistratutako langabeziak behera egin du bigarren mailako ikasketetan, 2024ko abenduarekin alderatuta (—% 0,7), LHko ikasketak dituztenen artean izandako gorakadaren (+% 2,2) eta hezkuntza orokorreko ikasketak dituztenen artean izandako jaitsieraren (—% 1,8) ondorioz. Jaitsi egin da baita ere ikasketarik ez dutenen edo lehenengo mailako ikasketak dituztenen artean (—% 0,2). Bigarren hezkuntzaren ondorengo ikasketak dituztenen artean, gehikuntza bereziki handia da bigarren eta hirugarren zikloko ikasketak dituztenentzat (+% 4), eta bigarren hezkuntzaren ondorengo ikasketa guztien taldeak % 2,1eko hazkundea izan zuen. Aurten ere, LANBIDEn erregistratuta ageri diren hamar langabetatik sei baino gehiagok (% 61,7, 2024an baino 8 hamarren gutxiago) kualifikazio txikia dutela esan daiteke (lehen edo bigarren mailako hezkuntza orokorreko ikasketak dituztenak). Proportzio hori are handiagoa da gizonen artean (% 64,4 eta emakumeen artean % 59,7).

Kontuan hartzen badugu ***langabezian egondako denbora***, 2025ean igo egin da sei hilabete baino gutxiago daramaten langabeen guztizko kopurua (+% 1,8), eta jaitsi, berriz, sei hilabete eta urtebete artean langabezian daramatenena (—% 1,4), batez ere gizonen kasuan (—% 4,3). Eta iraupen luzeko langabeziak, urtebete baino gehiago irauten duenak, behera egin du gizonen artean (—% 0,5) eta emakumeen artean (—% 1,1), eta emaitza metatua % 0,9 jaitsi da. Ondorioz, luzaroko langabeen ehunekoa guztizkoaren aldean lau hamarren jaitsi da 2025eko abenduan, % 47,6raino (% 45,9 estatu osoan). Ratio hori % 43,3koa da gizonen artean (—1 hamarren) eta % 50,7koa emakumeen artean (—9 hamarren).

Bestalde, LANBIDEren bulegoetan erregistraturiko langabeziaren datuek erakusten dutenez, 2025ean % 2,5 gehitu zen EAEn bizi diren atzerritarren langabezia (eta batezbesteko langabezia, aldiz, % 0,1). Hortaz, gora egin du atzerritar langabetuek langabezian duen pisuak, % 19,2tik % 19,7ra.

...

2022an, ***lan-erreforma berria*** sartu zen indarrean Espainian. Lan-erreformarako, enplegu-egonkortasuna bermatzeko eta lan-merkatua eraldatzeko presako neurriei buruzko abenduaren 28ko 32/2021 Errege Lege-dekretuaren helburu nagusia Espainian lan-merkatuaren egiturazko erreforma gauzatzea da, hartara bereizgarri dituen behin-behinekotasun tasa altuak murrizteko eta, beraz, behin-behinekotasun horren ondorioz enpleguan dagoen prekarietateari aurre egiteko. Funtsezko helburu horrekin batera, erreformaren beste helburu garrantzitsu batzuk ere lortu nahi dira, hala nola lanaldia murrizteko eta eteteko neurriak bultzatzea, ABEEE direlakoak, lan-kontratuak azkentzearen ordezkoa den aldetik, langileen prestakuntza indartzea eta negoziazio kolektiboa modernizatzea.

Kontratazioak nabarmen egin zuen behera EAEn 2020an (—% 30,2), COVID-19ak eragindako krisiaren ondorioz, eta 2021ean susperraldi handia egon zen (+% 22,5). 2022an, kontratazioak % 5,3 egin zuen behera, eta aldaketa handiak egon ziren osaeran, 32/2021 ELDaren ondorioz, 2023ko zifrei ere eragin ziena. 2024an, aldiz, bi aldagaiak gehitu egin ziren eta berriro ere bai 2025ean, % 1,2ko gehikuntzarekin kontratu-kopuruan eta % 0,8koarekin kontratatutako pertsonetan.

Jarduera-atalen arabera, bilakaera desberdina da. Kontratazioan pisurik gehien duten atalen artean, merkataritza (kontratuen % 11,7) batezbestekoaren gainetik hazi da % 3,4, manufakturen industria bezala. Azken horretako kontratuak % 1,9 gehitu dira eta guztiaren % 12,7 dira. Ostalaritza kontratazioaren % 13,7 da eta % 1,7 jaitsi da eta aurreko urtean % 5,1 igo zen. Osasun-jardueren bilakaera ere negatiboa izan da (—% 1,8 2024rekin konparatuta eta kontratuen % 12,4 dira). Administrazio-jarduerak (guztien % 9,7) % 0,7 hazi ziren, % 1,2ko batezbestekoaren azpitik. Aurreko urteetan bezala, sexuaren araberako aldeak ageri dira. Izan ere, manufaktura-industriak gizonek sinatutako kontratuen % 19,2 hartzen du (2024an baino hamarren bat gehiago), eta emakumeen artean, berriz, pisu handiena duten jarduera-atalak Osasun-jarduerak eta Gizarte-zerbitzuen jarduerak eta Ostalaritza dira (bien artean, emakumeek sinatutako kontratuen % 35,9 hartzen dute, aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago. Izan ere, jarduera-sektore biek kontratazioak galdu dituzte).

2025ean kontratatutako pertsonak 280.734 izan dira guztira (+% 0,8), SEPEk emandako datuen arabera. Adin-taldeen arabera, pertsona horietako gehienak, gizonak zein emakumeak, 35 eta 54 urte bitartekoak dira (% 36,6): horien artean, 35 eta 44 urte bitartekoak (guztizkoaren % 18,8) eta 45 eta 54 urte bitartekoak (% 17,8). 25 urtetik beherako pertsonak % 27,6 handia dira, hau da, biztanleria aktiboan duten pisua baino nabarmen gehiago, azken hori % 6,1ekoa baita (2025eko laugarren hiruhilekoaren datua). 25 eta 34 urte bitartekoak % 26,2 dira, eta 54 urtetik gorakoak gainerako % 9,8a. 2024rekin konparatuta, eta sexu bien arteko jokaera nahiko antzekoarekin, 2025ean talde guztiek, 35-54 artekoen talde nagusiak ez ezik, kontratazioak gehitu dituzte, eta bereziki azpimarratu behar da gazteenen taldea; horien kontratuak % 6,9 hazi ziren.

Kontratatutako pertsonen banaketari dagokionez, ikasketa-mailaren arabera, % 42,1ek derrigorrezko edo beheragoko ikasketak ditu, proportzio handiagoa gizonen artean (kontratatutakoen % 45,2) eta txikiagoa emakumeen artean (% 38,7). Bigarrenik, kontratuen % 22,5 Batxilergoko ikasketak dituzten pertsonei dagozkie. Ondoren, % 15,4 ikasketa profesionalak dituzten pertsonei dagozkie eta % 19,2 unibertsitate-ikasketak dituztenei. 2024ari dagokionez, Batxilergoko ikasketak izan ezik (—% 0,4), gainerako ikasketa-mailek gora egin dute; batez ere derrigorrezkoek eta unibertsitate-mailakoek (+% 2,8 eta +% 2,7 hurrenez hurren).

Lanaldi-motarekin lotuta, bilakaera bereziki positiboa gertatzen da lanaldi partzialeko kontratazioetan, batezbestekoaren gainetik hazi dena (+% 5,1, guztira 284.794 kontratu egiten dituzte, % 37,6), eta maila txikiagoan aldizkako lanaldi finkoetako kontratuak, % 2,1 gehitu dira eta guztien % 4,3 dira. Lanaldi osoko kontratuak, bestalde, 440.701 dira, 2024an baino % 1,3 gutxiago (eta guztien % 59,6 dira). Sexuaren arabera, lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua desberdina da, zeren eta emakumeek sinaturiko kontratuen ia erdia baita (% 48,2 2025ean). Gizonezkoek sinaturiko kontratuak, berriz, % 26,4 dira. Hala, 2025. urtean emakumeek sinatu zituzten lanaldi partzialeko kontratuen % 65,6 (% 65,3 2024an).

Iraupenari dagokionez, sinatutako kontratu gehienak aldi baterakoak dira oraindik (guztizkoaren % 76,7), 581.704, nahiz eta datu hori 2024an baino % 1 handiagoa den. Bestalde, 2025ean kontratu mugagabeak % 1,8 gehitu dira, eta 176.637 sinatu dira, guztien % 23,3 izan arte (% 9,3 2021ean, lan-erreformaren aurretik).

Gainera, kontratatutako pertsona gehienak hainbat aldiz kontratatu dira urtean zehar. 2025ean kontratatutako pertsonen kopurua (280.734) erregistratutako kontratuen guztizkoa (758.341) baino askoz txikiagoa da. Zifra horiek kontuan hartuz, laneko txandakatze-indizea kalkulatzen da (sinatutako kontratu-kopuruaren eta kontratutako pertsona-kopuruaren arteko zatidura), emakumeentzat handiagoa izan dena aztertutako sail guztian. Esan bezala, 2025ean gora egin dute kontratuen kopuruak (+% 1,2) eta kontratatutako pertsonenak (+% 0,8); beraz, lan-txandakatzeak gora egin du 2,70era arte (+1 ehunen). Emakumeen kasuan, datua 2,85 kontratukoa da (-2 ehunen) eta gizonena 2,56 (+3 ehunen). Horrenbestez, bi sexuen arteko aldea gutxitu egin da (29 ehunen, aurreko urteko 34en aldean). Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupena 2025ean 38 egunekoa da (2024an baino egun bat gutxiago) eta estatu osokoa baino sei egun gutxiago.

“Lanaldi mota” eta “iraupena” aldagaiak gurutzatuta, sinatutako 758.341 kontratuetatik ia erdia, % 47,3 (% 48,1 2024an), lanaldi osoko aldi baterako kontratuak izan ziren, eta modalitate horrek % 0,6 egin du behera (guztizkoaren +% 1,2). Horren atzetik lanaldi partzialeko aldi baterako kontratuak daude, guztizkoaren % 29,4 (% 28,7 2023an), % 3,5 handitu direnak. Hirugarren tokian dago lanaldi osoko kontratazio mugagabea, % 10,8 dena (—0,7 puntu), eta % 4,5 murriztu da. Laugarren tokian, lanaldi partzialeko kontratazio mugagabea % 8,1en kokatu da (% 7,4 2024an) eta % 11,3 hazi da. Azkenik, lanaldi finko eteneko kontratuak % 4,3 dira, % 2,1 haziz.

...

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak ***EAEn erregistratutako enplegu-erregulazioko espedienteei*** buruzko estatistikak argitaratu ditu, eta 298 espediente zenbatu ditu 2025ean (258 espediente 2024an); 6.679 langileri eragin die (—% 29,8), horietatik % 76,9 gizonak. Espediente-motaren arabera, eraginpeko langileen % 66,6 aldi baterako etete-espedienteengatik dira (—% 45 2024ren aldean), % 15,4, lanaldia murrizteko (+% 110,6), eta gainerako % 17,9a, azkentzeko EEErengatik (+% 29,2 aurreko urtearen aldean). Azken horiek, azkentze edo kaleratze kolektiboko EEEek, beraz, 1.198 langileri eragiten diete (2024an baino 271 gehiago). Ondorioz, aldi baterako etendurako edo lanaldi-murrizketako espedienteek, 2025ean, guztira 5.481 langileri eragingo liekete, hau da, EEEek eragindako ia langile guztiei (% 82,1), eta 8.581 izan ziren 2024an (—% 36,1).

Bestalde, banakako iraizpenak eta azkentzeko EEEek 2025ean eragindako langileen agregatua kontuan hartzen badugu, eta iturritzat Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa hartzen badugu (12.577 iraizpen gehi Ministerioak kontabilizatzen dituen azkentzeko EEEn eragina duten 1.727 langile gehiago), ikusten da % 2,1eko igoera izan dela, aurreko urtean % 8,9 hazi baitzen.

...

Langileen ordezkariak aukeratzearen garrantzia, besteak beste, arrazoi honetan datza: ***hauteskunde sindikalen*** negoziazio-eremuen araberako emaitzen bidez eta dagokion araudiaren arabera, negoziazio-mahaien osaera lortzen da, sektoreko hitzarmenen negoziazio kolektiboan eta enplegatu publikoen lan-baldintzen negoziazioan langileen ordezkaritzari dagokionez. Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak jakinarazten du EAEn 2025eko abenduaren 31ra arte egindako hauteskunde sindikaletan 20.249 ordezkari aukeratu zirela, urtebete lehenago baino % 2,9 gehiago; horietatik 18.652 (% 92,1) sektore pribatukoak ziren eta 1.597 (gainerako % 7,9a) administrazio publikoetakoak. Urte arteko hazkunde hori sektore pribatuan (+587) bakarrik gertatzen da, administrazioan bederatzi ordezkari galdu baitira. Sexuaren arabera, delegatuen % 58,7 gizonezkoak izan ziren (% 41,3 emakumeak, urtebete lehenago baino lau hamarren gehiago), eta emakumezkoen kopurua txikiagoa da enpresetan (% 40,7 delegatu) administrazioan baino, azken horretan parekotasuna hurbilago baitago (% 49,2 emakumeak).

LHKren 2025eko datuen arabera, urtea indarreko hitzarmena zuten langileen % 44rekin hasi zen; % 51,4k, berriz, luzatutako hitzarmen bat zuen berritzeke, eta % 4,6k bertan behera zuen bere hitzarmena. ***Negoziazio kolektiboaren*** estaldurak, beraz, langileen % 95,4 hartzen zuen (% 94,9 aurreko urtean).

Negoziazio-jarduerari dagokionez, 2025ean zehar ***257 hitzarmen erregistratu ziren EAEn***, 2024an baino % 12,9 gutxiago. Horrek, 128.650 pertsonak lan-baldintzak berritzea ekarri du, aurreko urtean baino % 26,4 gehiago. EAEren eremuan, akordio gehiago erregistratu ziren (185 hitzarmen, sektoreko 10 eta enpresako 175) EAEn eragin handiagoa izan zutenak estatuan baino (72 hitzarmen erregistratu ziren) eta, aldi berean, lehenengoek langile gehiago hartu zituzten (73.778 pertsona; estatu-mailako hitzarmenetan, berriz, 54.873).

Horrenbestez, negoziazio kolektiboaren egoera, urtea amaitzean, hauxe da: langileen % 63,8k indarrean zuen hitzarmen bat (% 19,8, urtean erregistratutako hitzarmenekin, eta % 44, aurreko urteetan); % 31,7k luzatuta zeukan berritzeko eta gainerako % 4,5ak hitzarmena indargabetuta zuen (beraz, egiteko zeuden hitzarmenen % 36,2). Ondorioz, 2025. urtean negoziazio kolektiboaren estaldura % 95,5ekoa izan zen (2024an baino +1 hamarren). Lan Harremanen Kontseiluaren datuek nabarmentzen dutenez, estaldura-maila handiena da 2012ko lan-erreforma onartu zenetik. Sexuen araberako banaketari dagokionez, 2024ren aldean, gutxitu egin zen bai gizonen ehunekoa indarreko hitzarmenekin (% 71,4tik % 68ra), bai emakumeena, eguneratutako hitzarmenekin (% 63tik % 58,6ra). Emaitza horiekin, genero-arrakala handitu da, 2024ko 8,4 puntuetatik 2025eko 9,4 puntuetara.

Lortutako akordioen edukiei dagokienez, EAEn indarrean dauden hitzarmenetan 2025erako itundutako batez besteko soldata-igoera % 3,32koa da (% 3,53 Estatu osoan), eta hitzartutako batez besteko lanaldia 1.700 ordukoa da urtean. Lana eta familia bateragarri egiteko neurriei dagokienez, LHKren txostenak nabarmentzen du indarreko hitzarmenen % 48,7k soilik hartzen dituela barnean 2021ean horrelako neurriak (% 47,2 2020an), horietako gehienek edoskitzeko eskubidea metatzeko aukerarekin lotuta, baita indarreko legerian ezarritakoa hobetzen duten ordaindutako baimen batzuk ere.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailaren datuen arabera, 2025ean ***lan-gatazkei*** dagokienez 2023an eta 2024an atzemandako beheranzko joera aldatu egin da: EAEn, aurten, 208 greba erregistratu dira. Horietan, 35.735 parte-hartzaile izan dira, eta, guztira, lanik egin gabeko 163.857 egun egon dira. Kopuru horiek urtearekin alderatuta, % 20 jaitsi da greba-kopurua eta % 57,4 gehitu dira lan egin gabeko lanaldiak. Era berean, greba horietan parte hartu duten langileak % 21,3 gehitu dira 2024. urtearekin alderatuta.

Bestalde, EINen "*Lan Kostuen Hiruhileroko Inkestako*" zifren arabera, 2025ean (urteko batezbestekoak), enpresen eta langileen artean ***itundutako*** hileko ordu-kopurua 148 izan zen, 2024an baino % 0,1 gehiago. Ordu horietatik 120,5 (+% 0,4) hau da, % 81,4, benetan lan egindakoak izan ziren, eta ratio hori bi hamarren gehitu da azken urtean. Era berean, 2025ean lan egin gabeko orduak 28,1 izan dira langile eta hilabete bakoitzeko, 2024an baino % 0,7 gutxiago eta benetan lan egindako orduen % 23,3 dira. Gainera, EINen BAIk dio 2025ean, Estatuko soldatapeko langile guztiek, batez beste astean, aparteko 6.381,3 mila ordu egin zituztela, 2024an baino % 5,2 gutxiago. Horietatik 3.891,3 mila ordaindu ziren, aurreko urtean baino % 2,9 gutxiago. Ordaindutako ordu horiek aparteko ordu guztien % 61 dira (% 59,5 2024an).

Zifra horiei zuzenean lotuta, gogoratuko dugu 2020an lan-merkatuan pandemiaren ondorioz izandako gertakarietako bat, enpleguaren jaitsieraz gain, ***telelanaren*** zabalkundea izan dela.

2025ean EAEko landunen % 12,6k telelana egin zuen (% 7,7k noizean behin eta % 4,9k egunen erdia baino gehiago), hau da, ehuneko 1,3 puntuko beherakada 2024ko datuen aldean. Gainera, zifra horiek erakusten dute behera egin duela telelana noizean behin egiten duen biztanleriak (—0,7 puntu), eta ohiko telelanak (—0,6). Estatuan, kontrara, telelanaren erabilera orokorrak gora egin du aurreko urtearen aldean, % 15,6ra iritsi baita (+2 hamarren), eta, gainera, gora egin du noizbehinkako telelanak (+0,1) eta ohikoak (+0,1). Datu horiekin, gure autonomia-erkidegoa, telelana egiten duen biztanleria okupatuaren ehunekoa estatuko batezbestekoa baino txikiagoa zuena, ratio horretatik geroz eta gehiago urruntzen da, 2025erako 3 puntuko aldearekin (2024an 1,5). Dena dela, alde horien interpretazio zuzena egiteko zenbait aldagai aztertu beharko lirateke, hala nola egitura produktiboa, eta gainera kontuan hartu estatuko batezbestekoak era askotako datuak jasotzen dituela.

...

Soldatei dagokienez, EINen *"Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren"* arabera, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 2024an (eskuragarri dagoen azken datua) EAEn 35.170 € zen, hots, % 5eko igoera aurreko urtearekiko. Kopuru hori estatuko batezbestekoa baino % 19,1 handiagoa da denboraldi berean (29.540 €), eta autonomia-erkidegoen zerrendako lehenengoa da. Ondoren, Madril eta Nafarroa datoz. Sexuen araberako soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena baino autonomia-erkidego guztietan 2024an. Hala ere, aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak autonomia-erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. EAEn emakumeen soldata batez beste gizonezkoen % 86koa zen. Hau da, % 14ko arrakala, 2024an baino 1,2 puntu gehiago.

Batez besteko % 14ko soldata-arrakala hori izugarri igotzen da soldaten beheko zatian, eta banaketaren 10. pertzentilean % 33,2ra iristen da eta beheko koartilerako % 24,5ekoa da. Soldata ertainak kontuan hartuta, arrakala % 17,1ekoa da eta asko murrizten da soldata altuenen artean: % 9,8ra iristen da goiko koartilean eta banaketaren 90. pertzentilean % 6,4.

Eta, lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasunean ikasi ahal izateko beharrezkoa den lan-ordu normaleko irabazia kontuan hartuta, irabazia, 2024. urtean, 23,06 eurokoa izan zen gure autonomia-erkidegoan, 2023. urtean baino % 4,8 gehiago. Orduko irabazia, urteko batez bestekoa bezala, autonomia-erkidego guztietako handiena da (eta estatuko batez bestekoa —18,77 euro orduko— baino % 22,9 handiagoa). Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 22,41 eurokoa zen 2024an (+% 4 2023ko datuekin alderatuta); gizonen kasuan, berriz, irabazia 23,55 eurora igotzen da (+% 5,3). Sexuaren araberako alde horrek esan nahi du emakumeek orduko kobratu zutela EAEn gizonek jaso zutenaren % 95,2, edo, bestela esanda, orduko irabazia % 4,8 txikiagoa izan zela. Arrakala hori 1,2 puntu handitu da azken urtean.

Bestalde, EINen *"Laneko Prezioen Indizeak"* (lan-merkatuaren presioen ondorioz soilik eskulanaren prezioan izandako aldaketa neurtzen du, egindako lanaren kalitatean eta kantitatean izandako aldaketek eraginik izan barik) erakusten du 2022tik 2023ra (azken datua) % 4,2 igo dela, estatuko batez besteko aldakuntzarekin alderatuta (+% 2,4). Oinarrizko urtetik (2016-2023) izandako bilakaera aztertuta ageri denez, igoera % 15,9koa izan da: 2023rako EAEko datua 115,9 da, eta estatuko batezbestekoa, berriz, 116,0.

...

Enplegu-politiken arloan, gaur egun indarrean dago ***Enplegurako 2030eko Euskal Estrategia.*** 2021eko apirilean onetsi zen estrategia hori, eta orain etapa berri bati ekin dio kalitatera, gizarteratzera eta berdintasunera bideratutako enplegu-politiketan. Horrez gain, trebakuntzarako eta aktibaziorako eskubide subjektiboari aurre egiten dio, enplegua EAEk aurrea egiteko eta gizarte-kohesioa lortzeko bitarteko izan dadin. Estrategia lerrokatuta dago Gobernuko programaren ardatzekin, Berpiztu programarekin, Espainiako Gobernuko Estrategiarekin, Next Generation EU proiektuarekin eta Nazio Batuen Garapen Iraunkorrerako Helburuekin, batez ere lan txukunari eta hazkuntza ekonomikoari dagokionarekin. Horren bidez, kalitatezko enpleguak bermatze aldera, administrazioei eskatzen zaie enplegu-zerbitzu publiko aktibatzaileak diseinatzeko, elkarrizketa soziala eta negoziazio kolektiboa sustatzeko, elkarlaneko lan-harremanen alde egiteko eta formula ekonomiko berritzaile, iraunkor eta inklusiboen alde egiteko. Estrategiaren helburua da EAEko gizartea eta ekonomia iraunkortasunez eta berdintasunez garatzen laguntzeko lan-merkatu bat antolatzea. Ildo horretatik, berdintasunean kalitatezko enplegu-aukerak emango ditu, gizarteratzea eta giza garapena bultzatzeaz gain.

2025ean, Ekonomia, Lan eta Enplegu Sailak estrategiaren tarteko ebaluazio-txostena aurkeztu zuen eta azpimarratzen du proiektu eragileen ibilbideak aurrerapen handia izan duela. Lorpen nagusien artean daude legegintza-garapena, enpleguaren zerbitzu publikoaren eraldaketa, prestakuntza-eskaintzaren egokitzapena, kolektibo zaurgarrienei ematen zaien arreta eta ebaluazio-sistemen sustapena. Hala eta guztiz ere, hobekuntza-arloak ere identifikatu ziren, adibidez,

zerbitzu pertsonalizatuak indartzea, sektore-politikak guztiz integratzea, martxan dauden trantsizioetan laguntzea eta ebaluazio- eta ikaskuntza-prozesuak etengabe indartzea.

Bigarren maila batean, ***Enplegurako 2021-2024 Plan Estrategikoak*** Enpleguaren 2030eko Euskal Estrategia zehazten eta hedatzen du bere erreferentzia-aldian eta berarekin partekatzen ditu jarduketa-printzipioak: aukera-berdintasuna; aurreratzea, berrikuntza, erantzun azkarrak eta erresilientzia; lurralde-oreka; adostasuna eta kolaborazioa; eta gobernantza irekia eta maila anitzekoa.

2025eko planaren "*Azken ebaluazioaren txostenak*" adierazten du betetako funtsak 1.940,2 milioi € izan zirela, hasierako aurrekontuaren % 93,7. Jarduketen egite-mailari dagokionez, planaren indarraldian aurreikusita zeuden 205 jarduketetatik 200 egin ziren. Beraz, egite-maila altua izan zen, % 97,6koa, eta % 100era iritsi ziren jarduketa-eremu gehienetan, hurrengo orrialdeko taulan ikus daitekeen bezala. Egiaz, % 100en azpitik daude bakarrik 1. eremua (Enplegua berreskuratzea, mantentzea eta sortzea), 3.a (Enplegua eta prestakuntza erresilientea eta inklusiboa) eta 8.a (Enpleguaren Euskal Legea); lehenengo bietan betetze-maila % 90etik gorakoa izan zen eta hirugarrenean % 80koa.

Planaren balorazio orokorrari dagokionez, agiriak dio planaren indarraldian zehar lan-merkatuaren adierazle gakoen ibilbidea positiboa izan dela. Langabezia-tasak modu jarraituan jaitsi ziren (orokorra eta gazteena) eta behin-behinekotasunaren adierazleen bilakaera ere aldekoa izan da, soldata-arrakalak atzera egin du, afiliazioa hazi egin da eta enplegu-sorkuntzan zifra handiak lortu dira. Hala eta guztiz ere, aitortzen da erronka handiak daudela oraindik, adibidez, behin-behinekotasuna. Azken horren ibilbidea beherakoa izan den arren, oraindik ere maila altuetan dago, eta, bestalde, langileen segurtasunean eta osasunean ere hobetzen jarraitu behar da. Gauza bera esan behar da, adibidez, gazteen enplegu-tasaren inguruan. EBko baloreekin konparatuta oso altu mantentzen da, eta berdina gertatzen da 55 urtekoen okupazio-tasekin edo ekintzailetza-adierazleekin. Planaren esparruan jarduketa garrantzitsuak egin diren beste eremu bat talentuaren kudeaketarena da, baina hala ere, arreta berezia ematen jarraitu beharra dago. Egiaz, indartu egin behar dira trebakuntza eta birkualifikazio profesionaleko politikak eta gehiago sakondu behar da enpleguko politika aktiboak optimizatzen. Azken finean, bermatu behar da enplegurako prestakuntza-zerbitzua definitzean ekoizpen-sarearen beharrak, enplegutik urrutien dauden pertsonen beharrak eta talentua jaso behar duen lan-merkatutik eratorritako eskakizunak kontuan hartzen direla.

Bestalde, ***LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuak*** funtsezko zeregina du EAEko enpleguaren gaineko politika aktiboen garapenean eta planaren ezarpenean, zeren eta haren eginkizunak lan-aktibazioa (enpleguaren sustapena, bitartekotza, orientazioa, eta abar) eta enplegurako prestakuntza (landunak nahiz langabeak) dira.

Aurrekontu-likidazioetatik abiatuta (aitortutako obligazioak), LANBIDEk 2024an 1.231,3 milioi euroko gastua izan zuen, 2023an baino % 6 gehiago; horietatik 819,5 milioi, guztizkoaren % 66,6, Gizarteratze Programara bideratu ziren (2023an baino % 6,3 gehiago), 236,9 milioi euro (guztizkoaren % 19,2) Enplegu Programara (+% 12,2) eta 119,5 milioi (gastuaren % 9,7) Prestakuntza Programara (+% 1,1). Eta enplegu-politika aktiboetan egindako gastua prestakuntza- eta enplegu-programen batura kontuan hartzea sinplifikatzea badakar ere, gizarteratze-programekin duten berezko lotura dela-eta, LANBIDEk 2024an gauzatutako enplegu-politika aktiboetan 356,4 milioi euroko gastua zenbatetsi daiteke, 2023an baino % 8,2 gehiago, aurreko ekitaldian % 19,7 jaitsi baitzen.

Langileei zuzendutako ***etengabeko prestakuntza*** ere enplegu-politika aktiboen barruan sartzen da. EAEn, indarrean dagoen araudiaren eta eskumen-banaketaren ondorioz, jarduera horiek LANBIDEk eta estatu-mailan Enpleguan Prestatzeko Estatuko Fundazioak (FUNDAE) kudeatzen dituzte.

FUNDAEk sustatutako ekintzei dagokienez, 2024an EAEn 289.173 prestakuntza-ekintza egin ziren 164.662 langilerentzat, aurreko urtean baino % 4 gehiago, 14.770 prestakuntza-enpresek esku hartu zutelako (+% 2,5 2023ren aldean). 2023an (eskuragarri dagoen azken datua) enplegu-prestakuntzarako eskuragarri zeuden funtsetatik 29,8 milioi € erabili zituzten (+% 4,6 2022rekin alderatuta), eta horien hobariak jaso ziren Gizarte Segurantzako kuotetan.

...

Enplegurako politika pasiboei dagokienez, EAEn 2025ean langabezia-prestazioetarako gastua, SEPEk emandako behin-behineko datuen arabera, 878,64 milioi eurokoa izan zen, 2024an baino % 7,7 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGd-ren % 0,85 da (% 0,83 aurreko urtean), eta estatu osoko langabeziako gastu osoaren % 3,66. Estatuan 24.000 milioi baino gehiago da gastu hori.

2025ean langabeziagatiko prestazioen onuradunak, batez beste, 53.265 izan ziren EAEn, aurreko urtean baino % 3,9 gehiago, SEPEk emandako batez besteko datuen arabera. 53.265 hartzaile horietatik % 56,4 emakumeak dira (+% 4,8 2024ko datuen aldean) eta % 43,6 (+% 2,8) gizonak.

Eta, abenduko langabezia-prestazioak jaso zituzten 43.013 pertsonetatik, % 71,9 kotizaziopeko prestazioenak ziren (30.935 pertsona), % 28 laguntzenak (12.037) eta gainerako 0,1ek laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuen (41). Estatuan, hilabete horretan bertan, 1,44 milioi onuradun erregistratu ziren, 2024ko abenduan baino 350.000 gutxiago, eta kotizaziopeko prestazioa jasotzen zuten pertsonen ratioa % 62,3 izan zen, % 32,9 laguntzetarako eta % 0,1 laneratzeko errenta aktiborako. Gainera, % 4,7k nekazaritzako aldi baterako langileen laguntza jasotzen zuten.

Zifra horiekin, langabezia-prestazioen batez besteko estaldura, estatuan % 79,1ekoa zen (2024an baino 1 puntu gehiago), eta EAEko datua hori baino txikiagoa da (hilabete horretan erregistratutako langabeen % 53,5ek lehenago lan egin zuen, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren metodologiaren arabera). Estaldura hori 1,5 puntu gutxitu da azken urtean. Ohikoa den bezala, EAEk autonomia-erkidego guztietatik langabeziaren estaldura-tasarik txikienetako bat dauka, Ceuta eta Melilla alde batera utzita berarekin[32].

...

Halaber, bere inguruabar sozialengatik eta ekonomikoengatik (gizartean baztertuta edo arrisku horretan egotea) edo ezintasunen bat izateagatik ***lan-merkatuan berdintasunean sartzeko*** zailtasun bereziak dituzten pertsonentzako enplegu-politikaren kopuruak aurkeztuko dira. Kasu honetan, helburu nagusia ordaindutako enplegu duina eta inklusiboa bermatzea da, desgaitasunen bat dutenen eskubideei eta pertsona horiek behar dituzten egokitze pertsonal eta sozialeko zerbitzuen prestazioei buruzko Konbentzioaren 27. artikuluan ezarritakoaren arabera. Aldi berean, lan-merkatu arruntean sartzeko bitarteko bat izan nahi dute. Hori guztia, hain zuzen ere, enplegua pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

Lehenik eta behin, EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatistikak dio 2023an desgaitasuna zuten 9.672 pertsona (horietatik % 63 gizonak ziren eta % 37emakumeak) EAEko 152 ***Enpleguko Zentro Berezien*** (CEE, gaztelaniaz) langile-erabiltzaileak zirela. Lurraldeka, Gipuzkoa da CEEetan lan egiten duten desgaituen kopuru handiena duena (guztizkoaren % 44,5), gero Bizkaia (% 41,3) eta azkenik Araba (% 14,2). Horrez gain, araudian ezarrita dagoenez, gutxienez enpresako plantillaren % 70 desgaituekin osatuta egon behar dute Enpleguko Zentro Bereziek. EAEn ratio hori 2023an % 78,8koa zen.

[32] *Arrazoietako bat da langabezia-laguntzari lotzeko, behin kotizaziopeko prestazioa amaituta, bizikidetza-unitatearen errenta kontuan hartzen dela, eta errenta hori, EAEn, laguntza lortzeko gehieneko tartearen gainetik egoten dela askotan. Hori dela eta, langabezian dauden pertsona askok ezin dute laguntza hori eskuratu, eta sistema horretatik kanpo geratzen dira.*

Zentro horietan enplegua mantentzeko laguntzei dagokienez, Eusko Jaurlaritzak 2024an helburu horretarako LANBIDEren bitartez 77,7 milioi € bideratu zituen (+% 11,5, 2023rekin alderatuz), hasieran aurrekontuan zeuden 80 milioietatik. Halaber, LANBIDEK, 2024an, 5,5 milioi euro erabili zituen (—% 0,2 2023ren aldean), 5.063 langile desgaituri laguntzeko (—% 0,2) EAEko 41 CEEetan, jarduera profesionalerako laguntza-unitateetako 573 adituren lanari esker.

Bigarrenik, Eusko Jaurlaritzak gizarteratze eta laneratzeko modalitate berezi hori ***laneratzeko enpresen*** bidez hedatzea sustatu nahi du; haren bidez, pertsona bat, bai besteren konturako langile gisa, bai bazkide langile edo laneko bazkide gisa, laneratze-enpresa batean sartzea kontratu baten bidez bideratzen da, laneko kontratua lehen kasuan eta sozietatekoa bigarrenean, eta lehenago txertaketarako hitzarmen bat sinatzetik ondorioztatzen da.

Gaur egun, urriaren 31ko 162/2023 Dekretuak laneratzeko enpresen kalifikazioa, horietara sartzeko prozedura eta LANBIDEk kudeatzen duen erregistroa arautzen ditu. 2024an 36 laneratze-enpresari eman zitzaizkien laguntzak, eta horien zenbatekoa 14,5 milioikoa izan zen. Laguntza horiek eman ziren 316 laneratze-posturi (165 emakume eta 151 gizon) eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 132 teknikariren lanposturi laguntzeko. Une horretan aktibo zeuden hiru deialdiak kontuan hartuz gero (2022, 2023 eta 2024 ekitaldiak), sustatutako laneratze-lanpostuak 933 dira, 183 teknikariren laguntza-lanari esker.

...

Osalanek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2025ean 31,98 ***lan-istripu izan ziren*** (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere, 1.000 langileko istripu-kopuruaren eta berariaz laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzen den kopurua) gure autonomia-erkidegoan milako (34,66 milako 2024an eta, beraz, ratioa 2,68 puntu gutxitu da). Sektore bakoitzari dagokionez, intzidentzia handiena eraikuntzan gertatzen da (milako 66,26), eta 5,82 puntu jaitsi da 2024. urtearekin alderatuta. Horren atzetik daude industria milako 62,91rekin (—3,54) eta Lehen Sektorea milako 55,58rekin, eta 8,18 puntu gutxitu da azken urtean. Azkenik, zerbitzuen intzidentzia batezbestekoa baino txikiagoa da, milako 22,14 (-2,1 puntu).

Autonomia-erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzen duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Balear Uharteak ziren rankingeko buruan istripuetan 2025. urtean (behin-behineko datuak), eta ondoren Nafarroa zegoen. EAEn, milako 29,77ko indizearekin, % 0,46 jaitsi da datua, eta, beste urte batez, estatuko batezbestekoaren gainetik eutsi dio (milako 28,86), hein batean sektorearen egituragatik, industriak pisu handiagoa baitu, sektore horretan ezbeharren tasa batezbestekoa baino handiagoa da eta.

7.2. OHARRAK

Orokorrean, 2025ean lan-merkatuak 2023ko eta 2024ko joera positiboa mantendu du okupazioan eta enpleguaren jaitsieran, eta urte arteko tasek jaisten jarraitzen dute. Gainera, hobekuntzaren arrazoia dira zerbitzuen eta industriaren bilakaera; azken horrek aurreko urtean baino zifra hobeak lortu ditu.

Positiboki nabarmentzen dugu biztanleria aktiboak gora egiten jarraitu duela azken urtean, baina enpleguaren proportzio txikiagoan, eta aldi berean ratio txikietan jarraitzen du, batez ere, emakumeen artean.

Bere aldetik, iturriek diote behin-behinekotasun tasek jaisten jarraitzen dutela. Nolanahi ere, behin-behinekotasunak oso altua izaten jarraitzen du sektore publikoan, eta arazo hori lehenbailehen zuzendu behar da. Partzialtasunari dagokionez, bilakaera ez dago hain argi, iturri ezberdinek irakurketa ezberdinak ematen baitituzte. Edonola ere, nahi ez den partzialtasuna da enplegua gehien prekarizatzen duten alderdietako bat eta batez ere emakumeei eragiten die.

Aldi berean, behin-behinekotasunaren adierazleak hobetzeak gomendatzen du lan-merkatuaren jarraipena osatzea lan-ibilbideen benetako egonkortasunaren adierazleekin, eta kontuan hartuta jarduera-adarrak, txandakatzea, behin-behineko kontratuen batez besteko iraupena eta sexuen araberako diferentziak.

Beste alde batetik, EAEko lan-merkatuaren bilakaerak agerian jartzen du atzerritarrak[33] geroz eta gehiago direla bai afiliazioan, bai kontratazioetan, eta langabeziarekiko esposizio erlatibo handiagoak iraun egiten du. Horrek berresten du beharrezkoa dela beraien laneratzean laguntzea kualifikazio-politikekin, gaitasunak aitortuz eta laneratze-prozesuetan lagunduz, horrela, lan-integrazioa erraztu dadin berdintasun- eta kalitate-baldintzetan.

Lan-erreformari dagokionez, adierazi nahi dugu, indarraldiko lehen urtean hobekuntza argia izan ondoren, ondorioak mantentzen ari direla Gizarte Segurantzako afiliazioaren zifretan, baina agortze-sintoma batzuk ikusten direla, lehen ondorioei dagokienez.

Era berean, genero-arrakalen murrizketan izandako aurrerapenak positiboak direla ikusten badugu ere, lan-merkatuan emakumeei eragiten dieten desberdintasunak zuzentzeko ahaleginak sakondu eta zabaldu behar direla uste dugu, adibidez, jarduera-tasa txikiei, behin-behinekotasun handiari eta partzialtasunari dagokienez, besteak beste.

Bestalde, enplegu-politika aktiboek zailtasun handienak dituzten kolektiboak enpleguan txertatzeko eta mantentzeko ahaleginak hobetzen jarraitu behar dute, baita enplegua lortzeko aukerak hobetzen ere, Lanbideren zerbitzu-zorroa ondo diseinatuta.

Era berean, enplegurako, bereziki, laneratzeko eta enpleguari eusteko zailtasun handienak dituzten kolektiboentzako partida publikoen garrantzia nabarmendu behar da, baita gizarte-babesekoak ere, enpleguaren gaineko helburuak lortzen ez diren bitartean.

Gainera, eta 2023an eta 2024an bezala, 2025eko negoziazio kolektiboaren emaitza positiboak azpimarratu nahi ditugu, urtearen amaieran % 95,5eko estaldura izan baitute, azken hamarkadako handiena, eta, aldi berean, estaldura horretan dagoen genero-arrakalan arreta jarri beharra dugu, puntu bat hazi baita.

Bukatzeko, 2025eko lan-istripuen datuek konpentsatu egin dute aurreko urteko goranzko bilakaera. Gauzak horrela, esfortzuak egiten jarraitu beharra dago arriskuen prebentzioa eta lan-merkatuko segurtasun-kultura indartzeko eta esposizio handiena duten sektoreak lehenetsi behar dira.

[33] *Ikus kapitulu honen 7. eta 12. oin-oharrak.*

V. KAPITULUA

Bizi-baldintzak eta gizarte-babesa EAEn

DEMOGRAFIA

Kapitulu honek EAEko biztanleriaren berezko mugimenduari (jaiotzak eta heriotzak eta horri dagokion saldo begetatiboa) eta migrazio-mugimenduei buruzko oinarrizko adierazle demografikoen datu nagusiak ematen ditu, datuon bilakaera Estatuan eta Europar Batasunean izandakoarekin erkatuta.

Ondoren, EAEn bizi diren atzerritar jatorriko biztanleei buruzko azken zifrak aurkezten dira (demografikoak eta pertzepzio sozialari dagozkionak, batez ere), Eusko Jaurlaritzaren "*Erronka Demografikorako 2030erako Euskal Estrategiari*" erreferentzia eginez bukatzeko.

Nazio Batuen arabera, 2024an munduko biztanleria 8.200 milioi lagunekoa baino handiagoa izan zen, eta datozen hamarkadetan hazten jarraituko du; 2080ko hamarkadan, maila gorenera iritsiko da, 10.400 milioi lagunekin. Orduan, markarik gorenera iritsi ondoren, munduko biztanleria murrizten hasiko da, eta mende amaieran 10.200 milioi ingurura iritsiko da, hori guztia gaur egungo hazkundearen erritmoa XX. mendeko 50eko hamarkadatik izan den txikiena delako. Hainbat faktoreri egozten zaie maximo demografiko aurreratu hori; besteak beste, munduko herrialde populatuenetako batzuetan (bereziki, Txinan) ugalkortasuna dezente jaisteari.

Bestalde, EUROSTATen kalkuluen arabera, EB-27ko biztanleria hazi egin zen berriro 2024an, 2024ko urtarrileko 449,3 milioietatik 2025eko urtarrileko 450,4 milioietara (milako +2,4). Beste urte batez, saldo begetatibo negatiboa (heriotza gehiago jaiotzak baino; milako -2,8) orekatu egin da migrazio-saldoarekin (milako +5,2), COVID-19 osteko migrazio-mugimenduengatik eta EBko estatu-kideen babesa jaso zuten Ukrainatik etorritako pertsonen desplazamendu masiboagatik, Errusiak 2022ko otsailean haien herrialdea inbaditu ondoren.

Epe luzeko ikuspegian, gaur egungo EBko biztanleria hazi egin da 1960an zituen 354,5 milioi biztanleetatik 2025eko urtarrileko 450,4 biztanleetara (+95,9 milioi). Hazkunde-erritmoa pixkanaka murriztuz joan da azken hamarkadetan; hala, 60ko hamarkadan urteko hazkundeak, batez beste, +3 milioikoak baziren, batez besteko urteko hazkundea +0,8 milioiraino murriztu da 2005-2024 aldian.

1.1. OINARRIZKO ADIERAZLE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA

1.1.1. EAEko biztanleria

EUSTATen *Biztanleriaren eta Etxebizitzen Zentsuaren* datuen arabera[1], EAEko biztanleria 2.218.210 pertsonakoa zen 2025eko urtarrilaren 1ean; hau da, 2024an baino 10.203 gehiago (+% 0,5). Igoera hori 2023an (+10.228) eta 2024an (+11.262) gertatutakoen atzetik dator, eta, horrela, hiru urtez jarraian bilakaera positiboa ikusi izan da.

Lurraldeka, biztanleria-hazkunderik handiena Bizkaian izan da, 2024an baino 5.696 biztanle gehiago baitaude (+% 0,5), 1.155.733 guztira; ondoren, Araban, 337.680 biztanle daude, aurreko urtean baino 2.534 gehiago (+% 0,8); eta, azkenik, Gipuzkoan, 1.973 biztanle gehiago daude, guztira 724.797 (+% 0,3).

V.1.1. TAULA. EAEko BIZTANLERIAREN ARESTIKO BILAKAERA. 2022-2025

	2022	2023	2024	2025	ALDAK. 24-25	% 24/25
ARABA	330.692	332.851	335.146	337.680	2.534	0,8
BIZKAIA	1.139.209	1.144.019	1.150.037	1.155.733	5.696	0,5
GIPUZKOA	716.616	719.875	722.824	724.797	1.973	0,3
EAE	**2.186.517**	**2.196.745**	**2.208.007**	**2.218.210**	**10.203**	**0,5**

Iturria: EUSTAT (Biztanleen udal-estatistika)

[1] *EUSTATen Biztanleriaren eta Etxebizitzen Zentsuak biztanleen udal-erroldaren administrazio-erregistroak erabiltzen ditu iturri nagusi gisa, eta udal-informazio demografikoa eguneratuta mantentzen du.*

Aldi zabalago batean (2005 eta 2025 artean) egindako azterketak adierazten du Araban 39.514 biztanle gehiago izan zirela, hau da, % 13,3 gehiago, eta Gipuzkoan % 6 gehiago, hau da, 40.977 lagun gehiago. Bizkaiak, aldi horretan, 33.323 biztanle irabazi ditu, biztanleriaren % 3. Laburbilduz, EAEk 113.814 biztanle irabazi ditu azken 20 urteetan, hau da, % 5,4ko hazkundea izan du.

1.1 GRAFIKOA EAEko BIZTANLERIAREN PIRAMIDEA. 2005-2025

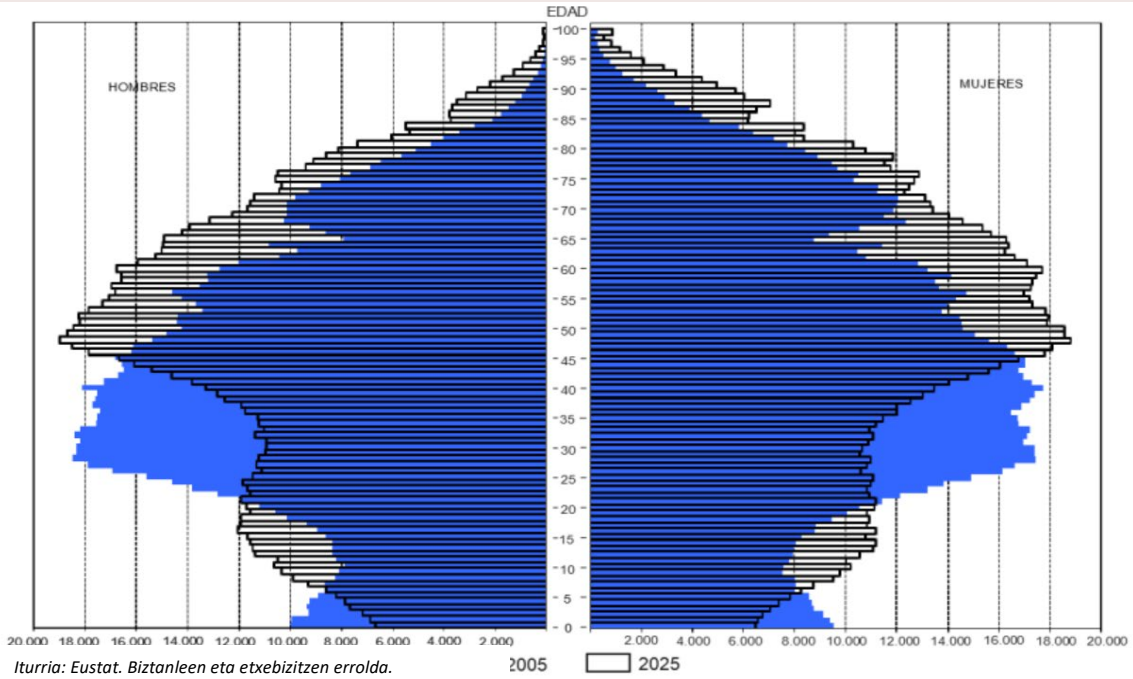

Iturria: Eustat. Biztanleen eta etxebizitzen errolda.

Hiru euskal hiriburuetan, biztanleriak gora egin zuen 2024an eta 2025ean. Hazkunderik handiena Bilbon izan da, 2.525 biztanle gehiago, ondoren Vitoria-Gasteiz, 1.982, eta, azkenik, Donostia, 496 pertsona gehiago. 2005. urtera itzuliz gero, Bilbok 763 biztanle irabazi ditu (+% 0,2), eta Donostiak nolabaiteko hazkundea jasan du, 1.670 pertsonakoa (+% 0,9). Gasteizek, berriz, 30.003 biztanle irabazi ditu (% 13,4) bi hamarkada horietan, 223.953 biztanle izatetik 253.956 izatera igaro baita.

EAEko gainerako udalerriei buruz, nabarmendu beharra dago azken urtean 150 udalerrik berreskuratu dutela biztanleria, eta 93k galdu. Biztanleria gehien areagotu duten udalerriak hauek dira, hurrenkera honetan: Barakaldo (649 biztanle), Berango (638 biztanle) eta Urduliz, azken horrek 410 biztanle gehiago dituela. Termino absolutuetan jaitsiera handiena izan duen udalerria, berriz, Getxo izan da aurten ere, 291 biztanle galdu baititu; hurrengoa Hondarribia da, 145 biztanle galduta. Eskuernagak, Armiñonek eta Elantxobek izan dute ehuneko jaitsierarik handiena, hiru kasuetan % 4tik gorakoa. Eta, 2005 eta 2025 artean, Bilbo Handiko Getxo, Galdakao, Portugalete, Basauri eta Sestao izan ziren biztanle gehien galdu zituzten udalerriak, guztira 18.213 pertsona galdu baitzituzten. Ondarroak (Bizkaia) ere 1.000 biztanle baino gehiago galdu zituen. Bestetik, Barakaldok, Leioak eta Etxebarrik 4.000 biztanle baino gehiago irabazi zituzten aldi berean.

EAEko biztanleriaren batez besteko adina 46,1 urtekoa da 2025ean (45,9koa 2024an), Estatuko batezbestekoa baino 2 urte gehiagokoa. 2005. urtearekin alderatuta, batez besteko adina 4 urte igo da. Sexuen arteko aldea 3 urtekoa da; izan ere, gizonen batez besteko adina 44,6 urtekoa da, eta emakumeena 47,6koa, adin aurreratuetan emakume gehiago daudelako. Lurraldeen batez besteko adinak haien adin-egitura islatzen du: Arabako batez besteko adina

erkidegokoa baino ia urtebete txikiagoa da (45,3 urte); Gipuzkoa batezbesteko horretara hurbiltzen da, baina azpitik (45,7), eta Bizkaiak gainditu egiten du, 46,6 urtera iritsi arte.

2025ean, EAEk (% 24,3, aurreko urtean baino 0,3 puntu gehiago) Espainiako 65 urte eta gehiagoko biztanleriaren proportzioa (% 20,7) gainditzen du. Lau autonomia-erkidegok baino ez dute gainditzen ehuneko hori: Asturiasko Printzerriak (% 28,4), Gaztela eta Leonek (% 27,3), Galiziak (% 26,9) eta Kantabriak (% 24,5). Sexua kontuan hartuta, emakumeen artean 65 urte eta gehiagokoen proportzioa % 26,9koa da, eta gizonen artean, berriz, % 21,6koa.

Eta, adin aurreratuenei erreparatuz gero, 85 urte eta gehiagoko pertsonak 2005ean % 1,9 izatetik 2025ean % 4 izatera igaro dira, nahiz eta ehuneko hori oso modu desberdinean banatzen den gizonen eta emakumeen artean: EAEko gizonen % 2,6k 85 urte edo gehiago dituzte, eta emakumeen artean, berriz, proportzio hori % 5,2ra igotzen da. 100 urte eta gehiagoko biztanlerian, hazkundea handiagoa izan da: 2005ean adin horretako 299 pertsona izatetik, 960 izatera igaro da hogei urte geroago, eta adin-talde horretako % 86,4 emakumeak dira.

1.1.2. Biztanleriaren mugimendu naturala 2024ko datuak

2024ko behin-behineko datuek adierazi dute hazkunde naturala edo begetatiboa (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa izan dela EAEn, hamabigarren urtez jarraian, aurreko hamarkadan bilakaera positiboa nabaritu ondoren: aurten 12.937 jaiotza erregistratu dira, aurreko urtean baino % 3,8 gutxiago, eta 22.392 heriotza, 2023an baino % 0,4 gehiago. Horren emaitza gisa, hazkunde begetatiboa -9.455ekoa izan da, hots, milako 4,3koa.

V.1.2. TAULA. EAEko BIZTANLERIAREN MUGIMENDU NATURALA*

	BIZIRIK JAIOAK	TASA	HERIOTZAK	TASAK	HAZK. BEGETATIBOA	TASA
2017	17.076	7,8	21.632	9,9	-4.556	-2,1
2018	16.090	7,4	21.745	10,0	-5.655	-2,6
2019	15.418	7,0	21.560	9,8	-6.142	-2,8
2020	14.739	6,7	24.232	11,0	-9.493	-4,3
2021	14.257	6,5	23.073	10,5	-8.816	-4,0
2022	13.636	6,2	24.194	11,0	-10.558	-4,9
2023	13.453	6,1	22.311	10,1	-8.858	-4,0
2024	**12.937**	**5,8**	**22.392**	**10,1**	**-9.455**	**-4,3**

** Mila biztanleko tasak.*
Iturria: EUSTAT. Jaiotzen eta Heriotzen Estatistika eta testuaren egileak egindakoa.

2024ko saldo begetatibo negatiboa berdina da hiru lurraldeetan: Bizkaiak, 2023. urtean 5.217 biztanle galdu zituenak, 5.620 galdu ditu 2024an. Arabak, 2023. urtean 698 biztanle galdu zituenak, 932 galdu ditu; Gipuzkoak, berriz, 2.903ko saldo negatiboa du (2023an -2.943).

Jaiotzak

EUSTATen "Jaiotzen Inkestak" (ENAC) erakusten duenez, jaiotzek behera egin dute EAEko hiru lurraldeetan: 2024an, EAEko batez besteko % 3,8ko jaitsieraren aurrean, Araban 2.094 haur jaio ziren (–% 5,5, 2023koaren aldean), eta Bizkaian 6.421 jaiotza (–% 3,7) erregistratu ziren; Gipuzkoan, aldiz, jaiotza kopurua 4.422koa da, aurreko urtekoa baino txikiagoa (–% 3,2).

Emaitza horiek, EAE osorako, milako 5,8ko jaiotza-tasa adierazten dute (milako 6,1 2022an). Gaur egun, EAEk Estatuko eta EBko batez bestekoak baino tasa txikiagoak ditu (milako 6,5 eta 7,9, hurrenez hurren). Lurraldez lurralde, Arabak milako 6,2ko jaiotza-tasa du –hiru lurraldeetatik handiena-, Bizkaiak milako 5,6koa– txikiena- eta Gipuzkoak milako 6,1ekoa. EAEko jaiotza-tasa txikiena da EBko herrialde guztiekin alderatuta.

EUROSTATen kalkuluen arabera, 2024an 3,6 milioi jaiotza izan ziren EBn (7,9 mila biztanleko), aurreko urtean baino 100.000 bat gutxiago. Ratiorik handienak Zipren (milako 10,2), Lituania Irlandan (milako 10) eta Frantzian (milako 9,7) daude, eta txikienak, aldiz, Italian (milako 6,3), Espainian (milako 6,5) eta Grezian eta Lituanian (milako 6,6 biek).

Jaiotza-tasak, bestalde, EAEn bilakaera bestelakoa izan da, amaren nazionalitatea kontuan hartuz gero. Espainiako nazionalitatea duten amen artean, jaiotza-kopurua % 5,6 jaitsi zen 2024an EAEn; atzerritarren artean, berriz, % 1,4ko igoera gertatu zen. 2024. urtean bizirik jaio ziren 12.937 haurretatik 3.443k ama atzerritarra zuten, alegia, jaiotakoen % 26,6k (% 25,2 2023an), atzerriko nazionalitateko biztanleen proportzioa, kapitulu honetan egiaztatzen denez, dezente txikiagoa den arren. Jatorriko herrialderik ohikoenak Maroko (620 ama), Kolonbia (437) eta Nikaragua (208) dira.

Beste urte batez, azpimarratu behar da ama ezkongabeengandik jaiotakoen portzentajea gero eta handiagoa dela[2]. 2024an, ezkontzatik kanpo jaiotakoak 6.541 izan ziren, guztien % 50,6 (aurreko urtean, % 50,5). Oraingo datua duela hamar urtekoarekin erkatuta (2014an, % 39,9), ama ezkongabeengandik jaiotako umeen ratioa nabarmen igo dela ikusten da.

Herrialdeka, ama ezkongabeek izandako haurren ehunekoak EBn (2023ko datuak) Frantziako eta Portugalgo mailen —% 60tik hurbil (% 58,5 eta % 59,5, hurrenez hurren)— eta Greziako (% 29,7) eta Hungariako (% 24,4) mailen artean daude. Batasuneko batezbestekoa % 41,1ekoa da, eta, hortik kanpo, nabarmentzekoa da Islandiako tasa handia. Bertan, 2019an (eskuragarri dugun azken datua) jaiotakoen % 69,4ren amak ezkongabeak izan ziren. Espainian, 2023an, ehuneko hori % 50ekoa zen.

V.1.3. TAULA. JAIOTZA- ETA HERIOTZA-TASAK EBn MILA BIZTANLEKO. 2012 ETA 2024 URTEEN ARTEKO ERKAKETA

	JAIOTZAK			HERIOTZAK		
	2012	2023	2024	2012	2023	2024
EB	10,0	8,2	7,9	10,1	10,8	10,7
ALEMANIA	8,4	8,3	8,1	10,8	12,3	12,1
AUSTRIA	9,4	8,5	8,4	9,4	9,8	9,6
BELGIKA	11,5	9,4	9,2	9,8	9,4	9,5
BULGARIA	9,5	8,9	8,3	15,0	15,7	15,6
ZIPRE	11,8	10,7	10,2	6,6	7,0	6,9
DANIMARKA	10,4	9,7	9,5	9,4	9,8	9,5
ESLOVAKIA	10,3	9,0	8,5	9,7	10,0	9,9
ESLOVENIA	10,7	8,0	7,9	9,4	10,2	10,1
ESPAINIA	9,7	6,6	6,5	8,6	9,0	8,9
ESTONIA	10,6	8,0	7,1	11,7	11,7	11,5
FINLANDIA	11,0	7,8	7,8	9,6	11,0	10,4
FRANTZIA	12,6	9,9	9,7	8,7	9,4	9,4
KROAZIA	9,8	8,3	8,3	12,1	13,3	13,2
GREZIA	9,1	6,8	6,6	10,6	12,2	12,1
HERBEHEREAK	10,5	9,2	9,2	8,4	9,5	9,6
HUNGARIA	9,1	9,1	8,2	13,0	13,4	13,4
IRLANDA	15,6	10,3	10,0	6,3	6,6	6,5
ITALIA	8,9	6,4	6,3	10,2	11,4	11,0
LETONIA	9,8	7,7	6,9	14,3	14,9	14,3
LITUANIA	10,0	7,2	6,6	13,7	12,9	13,0
LUXENBURGO	11,3	9,5	9,5	7,3	6,6	6,6
MALTA	9,8	8,1	7,7	8,1	7,3	7,3
POLONIA	10,1	7,4	6,9	10,1	11,1	11,2
PORTUGAL	8,5	8,1	7,9	10,2	11,2	11,1
TXEKIA	10,3	8,4	7,7	10,3	10,4	10,3
ERRUMANIA	10,0	8,4	7,5	12,7	12,8	12,8
SUEDIA	11,9	9,5	9,3	9,7	9,0	8,6
EAE	**9,4**	**6,1**	**5,8**	**9,3**	**10,1**	**10,1**

Fuentes: EUROSTAT (2026/01/19an ateratako datuak) eta EUSTAT.

V.1.2 GRAFIKOA JAIOTZA-TASEN BILAKAERA, LURRALDEKA ETA EZKONDUTA EZ DAUDEN AMEK IZANDAKO HAURREN EHUNEKOAREN ARABERA. EAE.

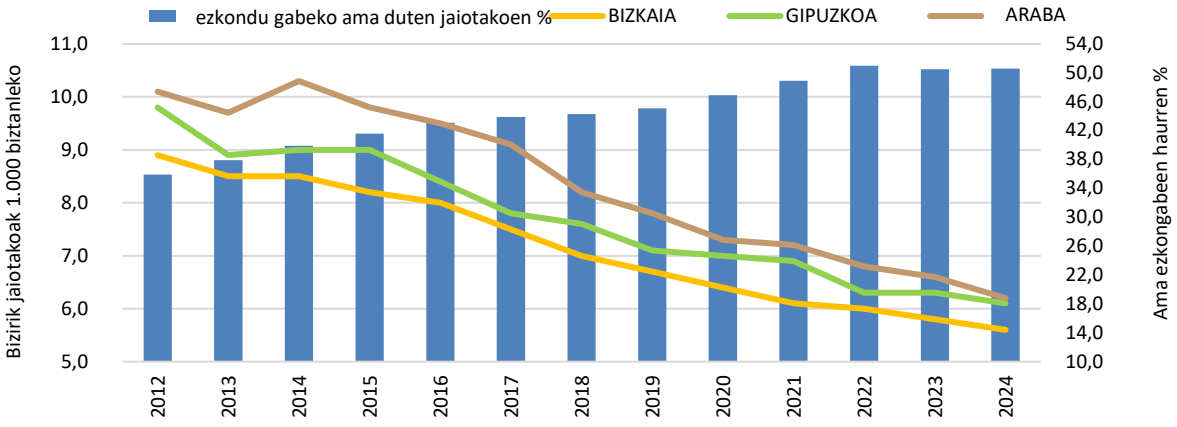

Iturria: EUSTATen datuekin egindakoa. ENAC

[2] *Ama ezkongabeek / ezkontzatik kanpo izandako jaiotzek ez dakarte, ezinbestean, bikoterik eza, zeren eta ezkontzarik izan gabe eta ezkontzatik kanpora izan baitaiteke bikotea.*

V.1.3 GRAFIKOA JAIOTZEN BILAKAERA, AMAREN ADINAREN ARABERA. EAE.

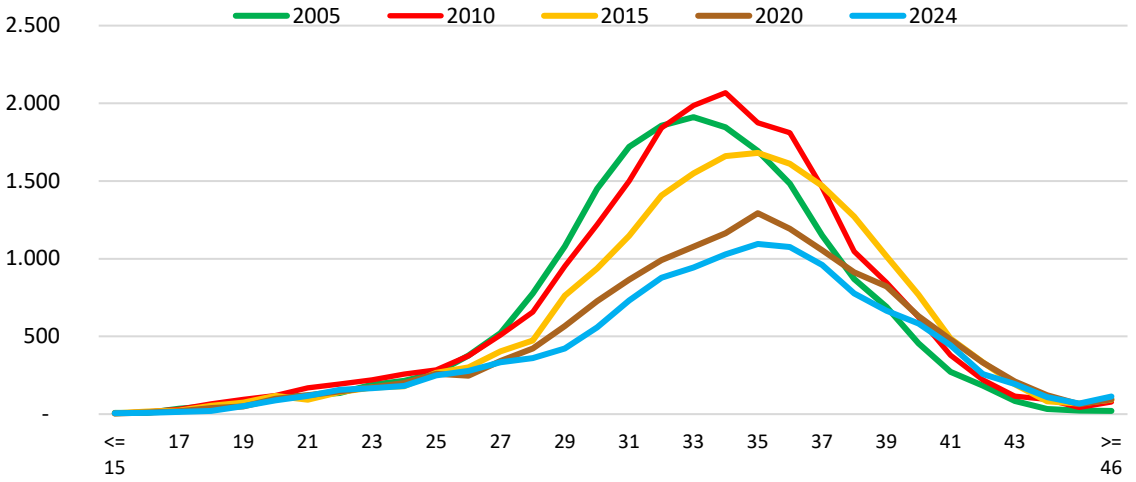

Iturria: EUSTAT. Jaiotzen estatistika.

Azken urteotan jaiotza-tasa jaisteari mesede egin dion faktoreetako bat, jakina den bezala, amatasuna pixkanaka atzeratu izana da. Joera mantendu da 2024. urtean, izan ere, seme-alabak izan zituzten emakumeen % 78,9k 30 urte edo gehiago zituzten. Talde ugariena 30 eta 34 urte artekoa da: jaiotza guztien % 34,3. Ondoren, 35 eta 39 urteko amek izandako haurren jaiotza kopurua dator (% 33,4), eta 25 eta 29 urte arteko taldea (% 13,8) nabarmen gainditzen du. Ama nerabeak guztizkoaren % 1,1 dira. Espainiar nazionalitateko amen batez besteko adina 34,3 urtekoa izan zen. Ama atzerritarrena, berriz, 30,8 urtekoa (33,4 emakume guztiak hartuta; Europan, aldiz, 31,2 urte batez beste, 2023ko datuak). Halaber, lehenengo haurra izan zuten amen batez besteko adina, 2024an, 32,4 urtekoa izan zen.

Jaiotzetatik, 6.528 (% 50,5) lehenengo seme-alabak izan ziren; jaiotzen % 36,2 aurretik beste seme-alabaren bat zegoeneko familietara iritsi ziren, eta hirugarren seme-alabak eta ondorengoak guztien % 13,3 izan ziren.

EUSTATen *Fenomeno demografikoak aztertzeko adierazleak* iturritzat hartuta egiaztatu denez, EAEn ama izateko adin aurreratua bat dator *ugalkortasun-tasa* erabat murritzarekin, erkaketa eginez gero. 2024an, emakume bakoitzeko 1,17 jaiotza izan ziren, aurreko urtean baino bi hamarren gehiago, EBn batez beste zeuden 1,38 jaiotzen azpitik (azkenengo datua 2023koa da), eta 1976an batez beste izandako 2,7 jaiotzen eta belaunaldi-ordezkapenerako behar diren 2,1 jaiotzetatik oso urrun.

V.1.4. TAULA. UGALKORTASUN-TASAK ETA AMA IZATEKO BATEZ BESTEKO ADINA, EBn. ERKAKETA EAErekin

	UGALKORTASUN-TASA		AMA IZATEKO BATEZ BESTEKO ADINA	
	2022	2023	2022	2023
EB	1,46	1,38	31,1	31,2
ALEMANIA	1,46	1,39	31,4	31,3
AUSTRIA	1,41	1,32	31,2	31,2
BELGIKA	1,53	1,47	31,1	31,1
BULGARIA	1,78	1,81	28,0	28,2
ZIPRE	1,37	1,40	31,5	31,5
DANIMARKA	1,55	1,50	31,7	31,8
ESLOVAKIA	1,57	1,49	28,9	28,8
ESLOVENIA	1,55	1,51	30,4	30,5
ESPAINIA	1,16	1,12	32,6	32,6
ESTONIA	1,41	1,31	30,9	31,0
FINLANDIA	1,32	1,26	31,5	31,5
FRANTZIA	1,78	1,66	31,0	31,0
KROAZIA	1,53	1,47	30,7	30,8
GREZIA	1,32	1,26	32,0	32,1
HERBEHEREAK	1,49	1,43	31,8	31,8
HUNGARIA	1,57	1,55	30,0	30,2
IRLANDA	1,51	1,50	33,1	33,2
ITALIA	1,24	1,21	32,4	32,5
LETONIA	1,47	1,36	30,3	30,4
LITUANIA	1,27	1,18	30,2	30,4
LUXENBURGO	1,31	1,25	32,4	32,4
MALTA	1,08	1,06	31,1	31,2
POLONIA	1,29	1,20	30,0	30,1
PORTUGAL	1,43	1,45	31,7	31,7
TXEKIA	1,64	1,46	30,4	30,4
ERRUMANIA	1,71	1,54	28,2	28,3
SUEDIA	1,53	1,45	31,6	31,7
EAE	**1,20**	**1,15**	**33,4**	**33,3**

Fuentes: EUROSTAT (2026/01/15ean ateratako datuak) eta EUSTAT.

Lurraldeka, indizerik baxuena Bizkaian dago (1,09 jaiotza emakumeko); Araban eta Gipuzkoan, berriz, tasak 1,27koa eta 1,25ekoa dira, hurrenez hurren.

Estatistika-iturri horren arabera, aurreikustekoa da emakume bakoitzak 0,59 lehen jaiotza edukitzea (hau da, emakumeen % 41ek ez du ondorengorik edukiko), emakume bakoitzak 0,42 bigarren jaiotza edukitzea eta 0,16 hirugarren edo ondorengo jaiotza edukitzea. Hau da, azken kasu horretan, hamar emakumetik bik baino gutxiagok izango dute hirugarren haurra edo ondorengo bat; 1976ko zifrekin alderatuta, jaitsiera % 81ekoa izan da.

Europarekin alderatuta, EUROSTATen 2023ko datuek agerian jarri dute Bulgariak daukala Batasuneko ugalkortasun-tasarik handiena (1,81ekoa) eta Maltak (1,06), Espainiak (1,12) eta EAEk (ikusi moduan, 2023an 1,15ekoa) daukatela txikiena.

V.1.4. GRAFIKOA UGALKORTASUN-TASAREN ETA AMATASUNERAKO BATEZ BESTEKO ADINAREN BILAKAERA. EAE.

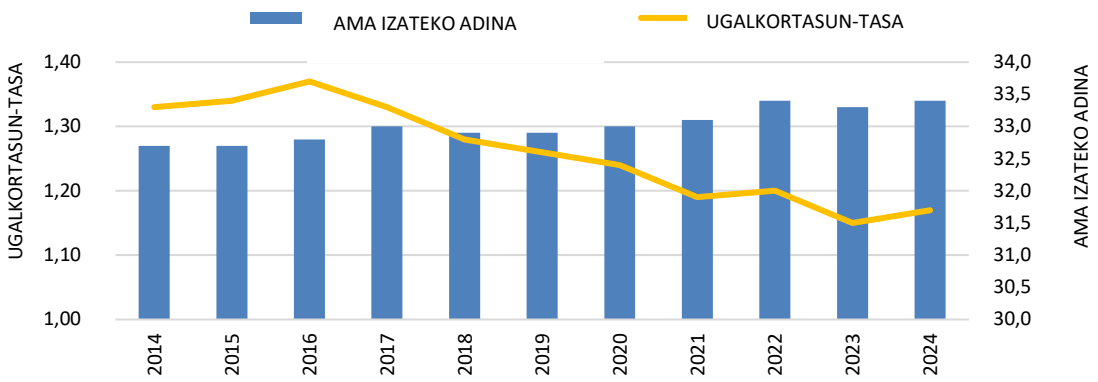

Iturria: EUSTATen datuekin egindakoa. Fenomeno demografikoak aztertzeko adierazleak.

Heriotzak

EUSTATen "*Heriotzen Estatistikak*" (HERE) erakutsi dutenez, urte horretan 22.392 heriotza gertatu ziren EAEn, lehen esan bezala, aurreko urtean baino % 0,4 gehiago, ia % 50ean banatuta gizonen eta emakumeen artean (11.403 gizon eta 10.989 emakume).

2024an heriotzen % 27,7 tumoreengatik izan zen. Ondoren, zirkulazio-sistemako gaixotasunak daude (% 25,5), eta, hirugarrenik, buru- eta portaera-nahasmenduak (heriotzen % 8,7). Arnasketako gaixotasunak, % 8,3rekin, laugarren postuan daude[3]. Lurraldeka, Araban 3.026 pertsona hil ziren (+% 3,8, 2023arekin alderatuta); 12.041 Bizkaian (+% 1,3), eta 7.325 Gipuzkoan (+% 2,5, aurreko urtearen aldean).

2024an hildakoen batez besteko adina 81,7 urtekoa zen gure erkidegoan, 78,3 gizonentzat eta 84,9 emakumeentzat, denbora luzeagoz bizi baitira. Hala, azken hamarkadan gure erkidegoko bizi-itxaropena 2,1 urte handitu da gizonentzat, eta emakumeentzat, berriz, 2,3 (+2,4 urte biztanleria orokorrari dagokionez).

Azkenik, 2024an EAEn hildako pertsonetatik 545k 100 urte edo gehiago zeuzkaten (2023an baino 7 gutxiagok), eta horien % 84,2 emakumezkoak ziren. 100 urte beteta hiltzen diren pertsonen ehunekoak (% 2,4) hamarren bat egin du behera 2023az geroztik.

[3] *Memoria honen "Osasuna eta osasun-sistema" deritzon VI.3. atalean, zehatz aztertu dira euskal biztanleriaren heriotzaren kausak.*

Europar Batasunean, 2024ko datuek 4,8 milioi heriotza zenbatetsi dituzte, 2023ko datutik gertu (heriotza tasa milako 10,7 izanik). Ratio handienak Bulgarian (milako 15,6), Letonian (14,3) eta Hungarian (13,4) daude; txikienak, ostera, Irlandan (milako 6,5 hildako), Luxenburgon (6,6) eta Zipren (6,9). Ondorioz, Batasunaren hazkunde begetatiboa edo naturala (jaiotzak ken heriotzak) negatibo gertatu zen eta -1,3 milioi pertsonatan zenbatetsi zen (-2,8 milako).

Azkenik, HEREren arabera, EAEko heriotza-tasa, 2024an, mila biztanleko 10,1ekoa izan zen (2023. urteko datu berbera).

V.1.5. GRAFIKOA JAIOTZEN ETA HERIOTZEN BILAKAERA EAEn.

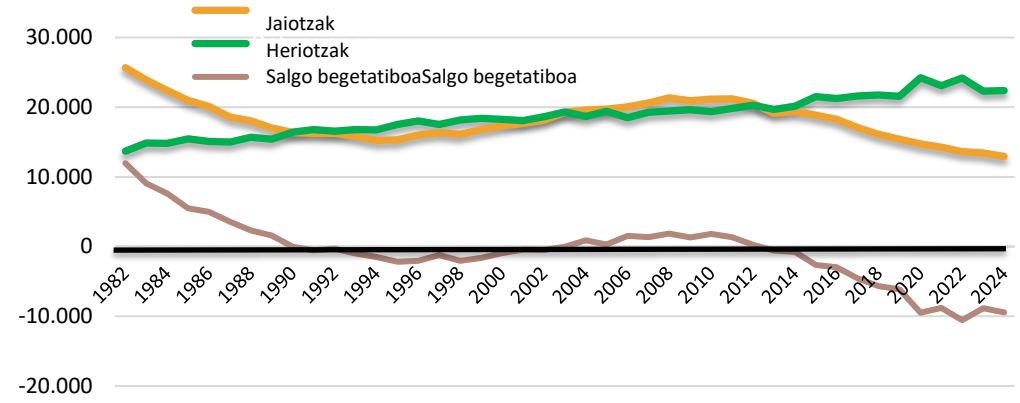

Iturria: EUSTATen datuekin egindakoa.

1.1.3. Migrazio-mugimenduen estatistika. 2024ko datuak

EUSTATen 2024ko "*Migrazio Mugimenduen Estatistikak*" (MME) COVID-19aren inpaktuaren ondoren 2021ean hasitako susperraldia sendotu egin dela gailendu du, urte hartan migrazioak nabarmen murriztu baitziren, Estatuko gainontzeko lurraldeetakoak zein atzerriko herrialdeetakoak (ikus V.1.6. grafikoa)

V.1.5. TAULA. MIGRAZIO-SALDOEN BILAKAERA EAEn

	ATZERRIAREKIKO	ESTATUKO GAINONTZEKO LURRALDEEKIKO	MIGRAZIO-SALDOA*			
			EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2018	14.642	82	14.724	2.870	7.019	4.835
2019	18.133	1.335	19.468	2.862	11.217	5.389
2020	5.245	-733	4.512	799	1.583	2.130
2021	4.161	-573	3.588	1.382	1.353	853
2022	23.325	-1.154	22.171	3.371	11.818	6.982
2023	19.114	1.814	20.928	3.209	11.622	6.097
2024	**19.162**	**1.708**	**20.870**	**3.548**	**11.845**	**5.477**

(*) Estatuarekiko eta atzerriko herrialdeekiko migrazio-saldoarekin batuketa.
Iturria: EUSTAT: "Migrazio Mugimenduen Estatistika".

2024an, gure erkidegoak 20.870 pertsona gehiago erregistratu zituen guztira (2023an baino % 0,3 gutxiago, urte hartan 20.928 gehiago izan baitziren). Lurraldeka, Bizkaiak 11.845 pertsona gehiago ditu (-% 1,9 2023. urtearen aldean), Arabak 3.548 (-% 10,6), eta Gipuzkoak 5.477 (-% 10,2).

EAEren eta gainontzeko autonomia-erkidegoen arteko mugimenduei dagokienez, 2024an 2023ko datu positiboa mantendu da, oraingoan +1.708 pertsonakoa izan baita (+1.814 2023an); hau da, sarrera gehiago erregistratu dira Estatuko gainontzeko erkidegoetatik, irteerak baino. Bestalde, atzerriko herrialdeekiko migrazio-saldoa positiboa izan zen (19.162 lagunekoa), 2023an +19.114 lagunekoa izan zenean (+% 0,3), V.1.5 taulan eta V.1.6 grafikoan jaso bezala. Migrazio-fluxu horien bilakaera V.1.7 grafikoan ikus daiteke. Grafiko horrek aldagai horiek berak jasotzen ditu indize-kopuruan, 1988a oinarritzat hartuta.

EAEren eta gainerako autonomia-erkidegoen artean izandako mugimenduei dagokienez, EUSTATen datuek erakutsi dute, 90eko hamarkadan jaitsiera handia jazo ondoren, nazioarteko migrazio-fluxuen saldo positiboa EBn datu positiboan egonkortu dela 2003az geroztik, finkaturiko datuen arabera.

V.1.6. GRAFIKOA EAEko MIGRAZIO-SALDOEN BILAKAERA

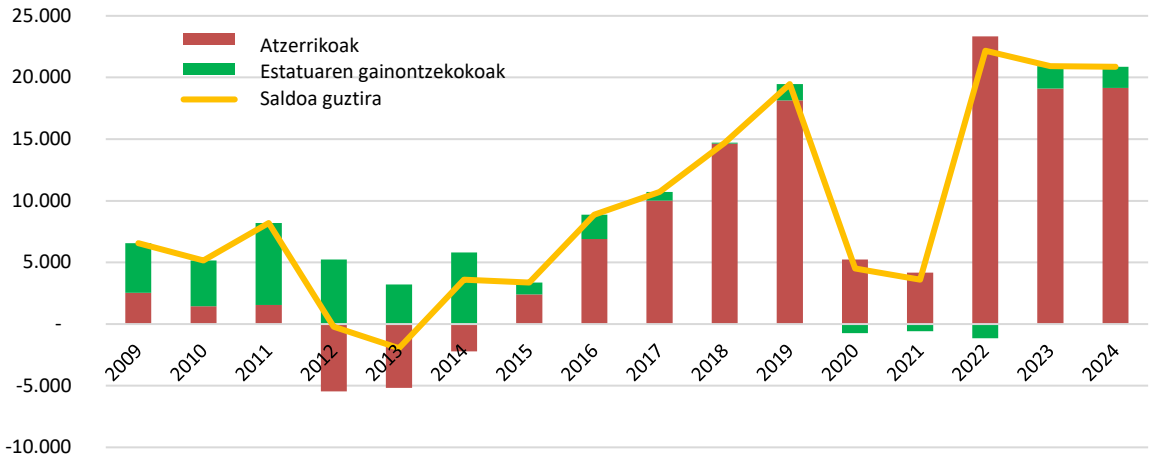

Iturria: EUSTAT. Migrazio-mugimenduen estatistika.

2024an, migrazio-saldoa +2,3 milioi lagunekoa izan zen (+2,8 milioikoa 2023an); migrazio-tasa gordina milako +6,3koa izan zen, eta 2022an milako +9,1ekoa. Saldo positibo horren % 54,5 hiru herrialderi dagokie: Alemania (% 19,4), Espainia (% 24,7) eta Italia (% 10,4). Gainera, 2022an Greziak bakarrik galdu zituenean migratzaileak, 2023an Batasuneko 27 kideek migrazio saldo positiboak eduki zituzten (sarrera gehiago irteerak baino), eta 2024an Lituaniak bakarrik eman zuen datu negatiboa, EUROSTATen kalkuluen arabera.

V.1.7. GRAFIKOA INMIGRAZIOEN ETA EMIGRAZIOEN BILAKAERA EAEn, INDIZE ZENBAKIETAN. OINARRI-URTEA 1988 = 100.

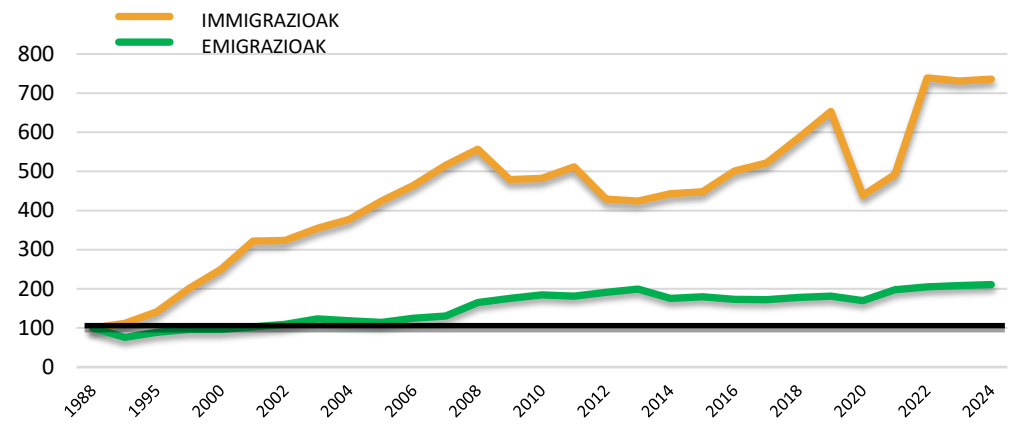

Iturria: EUSTATen datuekin egitea. MME.

Bestalde, 2024an, 244.809 lagunek, aurreko urtean baino %1,9 gehiagok, bizileku aldaketaren bat egin zuten EAEn (EAEko biztanleen % 11,1ek); mugikortasun horren % 37,3 udal beraren barruan izan zen (91.318 joan-etorri guztira).

Kanpoko edo erkidegotik kanpoko mugikortasun geografikoak EAEko mila biztanletik 44ri eragin zien 2024an (Araban milako 47,3ri, Bizkaian milako 44,6ri eta Gipuzkoan milako 41,4ri), 2023an baino bi hamarren gehiago besterik ez. Autonomia-erkidegoekiko migrazio-mugimenduak kontuan hartzen baditugu, ikusiko dugu horietako 13rekin EAEk migrazio-saldo positiboa eduki zuela; gainerako lauekin, berriz, negatiboa. Gaztela eta Leonek, Madrilek, Kantabriak, Kataluniak eta Andaluziak jaso zituzten, bosten artean, gure erkidegoa beste erkidego batzuetara joateko utzi zuten pertsonen % 57,3.

Bestalde, atzerritarren immigrazioak, 2024an, 42.003 pertsonakoak izan ziren. Horietatik, 7.658 beste erkidego batzuetatik iritsi ziren (Madril, Katalunia eta Andaluzia, nagusiki) eta 34.345 zuzenean atzerritik. Atzerritarren emigrazioak, bestalde, 19.507 pertsonakoak izan ziren 2024an, guztizkoaren % 51,2, eta haien % 73ren helmuga atzerriko herrialderen bat izan zen.

Azkenik, MMEak agerian utzi duenez, etorkinen eta emigratzaileen batez besteko adina desberdina da (33,3 eta 37,4 urte, hurrenez hurren), baina, kasu bietan, 20-39 urte artekoek egiten dute migrazioen erdia (immigrazioen % 50,9 eta emigrazioen % 47,2); bestetik, mugimenduak egiten dituzten biztanleen generoa kontuan hartuz gero, etorkinen % 53,1 gizonezkoak dira (% 46,9 emakumezkoak), eta emigrazioetan, berriz, % 54,1 gizonezkoak dira eta % 45,9 emakumezkoak (aurreko urteetako proportzioen antzera).

1.2. IMMIGRAZIOA EAEN

1.2.1. Testuingurua: Immigrazioa Europar Batasunean

Nazioarteko migrazioak nazioarteko agenda politikoaren eta garapenaren funtsezko gaietako bat dira; izan ere, gizarte eta ekonomia globalen egungo berezitasunetako bat da.

V.1.8. GRAFIKOA EUROPAR BATASUNEKO HAZKUNDE DEMOGRAFIKOAREN BILAKAERA, OSAGAIEN ARABERA. 1.000 BIZTANLEKO RATIOAK

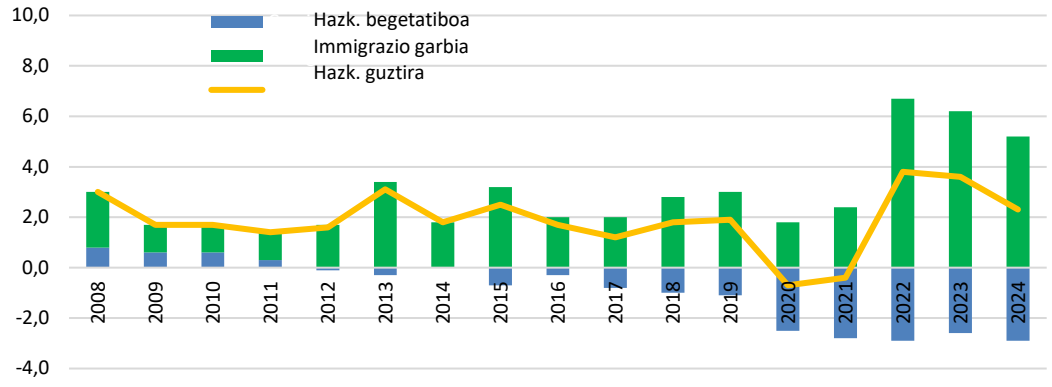

Iturria: EUROSTAT.

Europar Batasuneko biztanleria etengabe hazi zen 2019ra arte (+1,1 milioi urte horretan), migrazio-saldo positiboak hazkunde begetatiboa (jaiotzak ken heriotzak) konpentsatzen zuelako, zeina negatiboa baita 2015etik. 2020an, positiboa izan arren (+1,8 milako), migrazio-saldo hori azken hamarkadako txikiena izan zen, eta, aldi berean, begetatiboa milako 2,5 jaitsi zen, pandemiak eragindako heriotza ugarien ondorioz EBk biztanleria galdu zuelako, 2021ean bezala. 2022an, saldo positiboak berreskuratu ziren, Batasunerako migrazio-mugimenduak suspertu zirelako, eta emaitza horiek 2023an eta 2024an mantendu ziren, ikusi dugun bezala.

2024an, saldo begetatibo negatiboa (heriotza gehiago jaiotzak baino) (-2,8 milako) konpentsatu ahal izan da, 2022an eta 2023an bezala, migrazio-saldo positiboagatik (milako +5,2); guztira, +1,1 milioi pertsonako hazkundea izan da (milako +2,4), 2023ra arte berrikusitako datuekin eta 2024rako behin-behineko datuekin.

Egiaztatu denez, beraz, joera globalei buruzko ziurgabetasun handiko urte atipiko hauetan ere, migrazio-mugimenduak funtsezkoak dira Batasuneko herrialdeen dinamika demografikoetan[4].

Euskadin, euskal administrazioek eta gizarte-erakunde gehienek 2019an sinatutako "***Migraziorako Euskal Itun Sozialak***" izenburu gisa du "*Jaso nahiko genukeena eskaintzea*", onartuta edozein pertsona egon daitekeela migratzera behartuta eta migratzaile bagina jaso nahi genituzkeen duintasun baldintza unibertsal batzuk definitu behar direla, orain behar dutenei gauza bera eskaintzeko. 2021aren amaieran hasi zen Euskal Itun Sozialaren hedapenaren helburua da Itunaren eta haren balioen garrantzia euskal gizartearen eremu guztietara eramatea, eta, hura amaitzean, memoria honetan horren emaitzen berri emango da.

1.2.2. Inpaktu demografikoa. EINen datuak[5]

V.1.9. GRAFIKOA. ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLERIAREN URTETIK URTERAKO GEHIKUNTZA ABSOLUTUA EAEn. 2003-2025

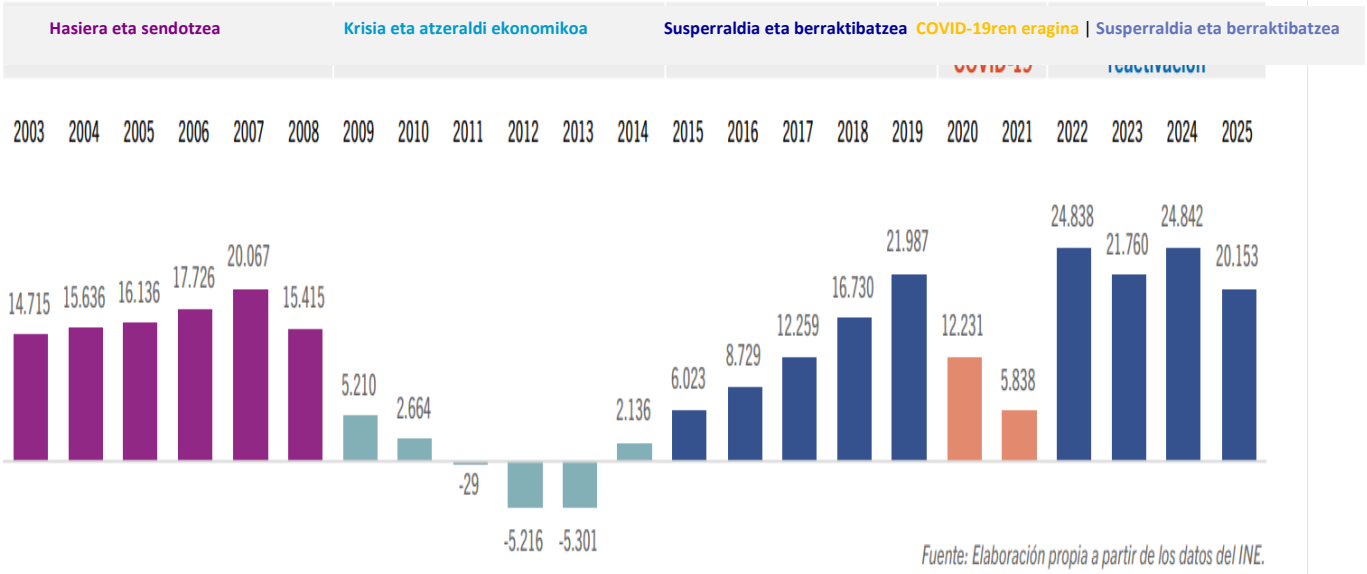

Iturria: IKUSPEGI (99. Begirada, 2026ko otsailekoa), EINen datuekin.

[4] *EBko 27 estatu kideetatik 8k baino ez zuten galdu biztanleria 2023an. Horien artean, Lituaniak dauzka zifra negatiboak saldo begetatiboan zein migratzailean, eta beste zazpi herrialdeetarako (Bulgaria, Estonia, Italia, Hungaria, Polonia, Errumania eta Eslovakia) migrazioaren eragin garbi positiboa ez da nahikoa izan saldo begetatibo negatiboa konpentsatzeko.*

[5] *2026ko otsaileko 99. Begirada IKUSPEGIk EAEra migratutako biztanleen inpaktu demografikoa aztertzen du, EINek 2026ko urtarrilaren 1ean aldagai batzuetarako emandako behin-behineko datuekin eta 2025eko urtarrilaren 1ean beste aldagai batzuetarako emandako behin betiko datuekin. Kasu bakoitzean zehazten da.*

Ikuspegik erabiltzen dituen EINen datuen arabera, 2026ko urtarrilaren 1ean EAEn bizi diren atzerritarrak 340.897 dira (guztizkoaren % 15,1), eta, beraz, 2025ean zehar gehikuntza erregistratu da hamabigarren urtez jarraian (20.153 pertsona gehiago, +% 6,3), atzean utzita gutxieneko hazkunde-zifrak bildu zituen 2021-2022 biurtekoa, COVID-19ak demografia-dinamiketan izan zuen inpaktuaren ondorioz. 2023ko, 2024ko eta 2025eko gorakadek tinkatu egin dute, V.1.9 grafikoan antzeman bezala, gure erkidegora iritsi diren migratzaileak berreskuratzeko eta berraktibatzeko joera, eta pandemia aurreko balioei heldu zaie berriro.

V.1.10 GRAFIKOA ESTATUKO ETA EAEko ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLEEN EHUNEKOAREN BILAKAERA

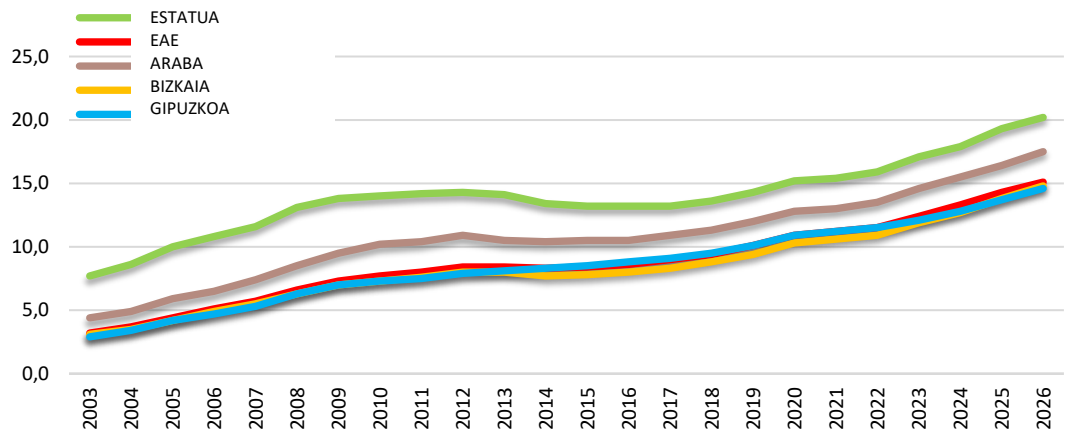

Iturria: IKUSPEGI, EINen datuekin.

2026ko urtarrilean EAEn bizi diren atzerritar jatorriko 340.897 pertsonak biztanleriaren % 15,1 ziren, 2025ean baino zortzi hamarren gehiago; Estatuan, berriz, ratio hori bederatzi hamarren hazi da, % 20,2ra iritsi arte. Eusko Jaurlaritzaren Immigrazioaren Euskal Behatokiak (Ikuspegi) EINen datuak aztertzen ditu, eta, ***2026ko otsaileko Begirada aldizkariaren 99. zenbakian***, agerian jarri du autonomia-erkidegoen rankingean gure erkidegoa toki ertain-baxuan dagoela, Gaztela-Mantxaren (atzerritar jatorria duten biztanleak % 16,2 dira) eta Ceutaren (% 14,1) artean, beste erkidego batzuetatik oso urrun (hala nola Balear Uharteak, % 29,3rekin, eta Katalunia, % 26,1ekin), ehuneko handiagoak baitauzkate. Beste muturrean, Extremaduran, biztanleen % 6,6 dira jatorri atzerritarrekoak, eta, Asturiasen, % 12,5. V.1.11 grafikoan ikusi daitekeenez, 2024tik 2025era bitartean erkidego guzti-guztietan (Melillan salbu, bi hamarren murriztu baita) egin du gora biztanle immigratzaileen tasak.

Lurraldeka, Arabak dauka tasarik altuena (biztanleen % 16,4 eta EAEko immigratzaileen kolektiboaren % 17,7); Bizkaia eta Gipuzkoa, berriz, batezbestekotik zertxobait behera daude: Bizkaian, jatorri atzerritarreko biztanleen ehunekoa % 14,8 da (EAEko immigratzaileen % 50,5), eta, Gipuzkoan, % 14,6 (guztizkoaren % 31,8).

EAEn atzerritar jatorriko biztanleria ia zati berdinetan banatzen da sexuaren arabera, eta emakumeak dira nagusi: % 48,5 gizonak dira, eta % 51,5 emakumeak; hala ere, aldeak ikusten dira jatorrizko lurraldearen arabera: Latinoamerikatik etorritako biztanleen artean, emakumeen presentzia handiagoa da (% 59,2), eta Europakoen artean, berriz, ia % 50eko oreka dago. Asiar eta afrikar jatorriko biztanleriari dagokionez, gizonen pisua emakumeena baino handiagoa da, eta alderik handiena Saharaz hegoaldeko Afrikatik etorritako kolektiboan dago (Afrikako gainontzeko herrialdeak tauletan daude)(% 64,2 gizonak dira).

Bestetik, immigratzaileen presentzia eskualdeen eta nazionalitateen arabera aztertzen badugu, ikusiko dugu 2025ean gehienek jatorri latinoamerikarra dutela (% 56,4); ondoren, Europako herrialdeetatik etorritakoak daude, baina, urterik urte, pisua galtzen ari dira (guztizkoaren % 15,4 dira, eta haien % 10,7k EBko jatorria dute, eta % 4,7k Europako gainontzeko herrialdeetakoa). Afrikatik etorritakoak gero eta gehiago dira 2003az geroztik; hala, Magrebetik etorritakoak hirugarren tokian daude (% 14,9), baina bigarren tokian egongo lirateke Europatik etorritakoak gaineratzen ez baditugu (ikusi V.1.6 taula).

Afrikako gainontzeko herrialdeek pisu txikiagoa daukate: % 6,3 2025ean. Asiako jatorria dutenen presentzia txikiagoa da, eta azken hamarkadan % 6tik % 7ra bitartean mantendu da (% 6,1 2025ean).

Nazionalitateen arabera, 2025ean, lehenengo hamar garrantzitsuenen artean, zortzi Latinoamerikakoak dira (Kolonbia, Nikaragua, Venezuela, Bolivia, Honduras, Ekuador, Paraguai eta Peru), bat EBkoa (Errumania), eta bat Afrikakoa (Maroko). Hamar jatorri horiek batuta atzerritar jatorriko biztanleriaren % 60,5era iristen bagara ere, 2008ra atzera eginez gero, pilaketa hori handiagoa zela ikusiko dugu, eta horrek askotariko jatorriko herrialdeen presentzia handiagoa eta dibertsifikazioa erakusten ditu, gaur egun, EAEn bizi diren atzerritarren kolektiboaren osaeran.

V.1.11. GRAFIKOA ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLERIAREN EHUNEKOA BIZTANLERIA OSOAREKIKO, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. URTARRILAREN 1EKO DATUAK. 2025-2026.

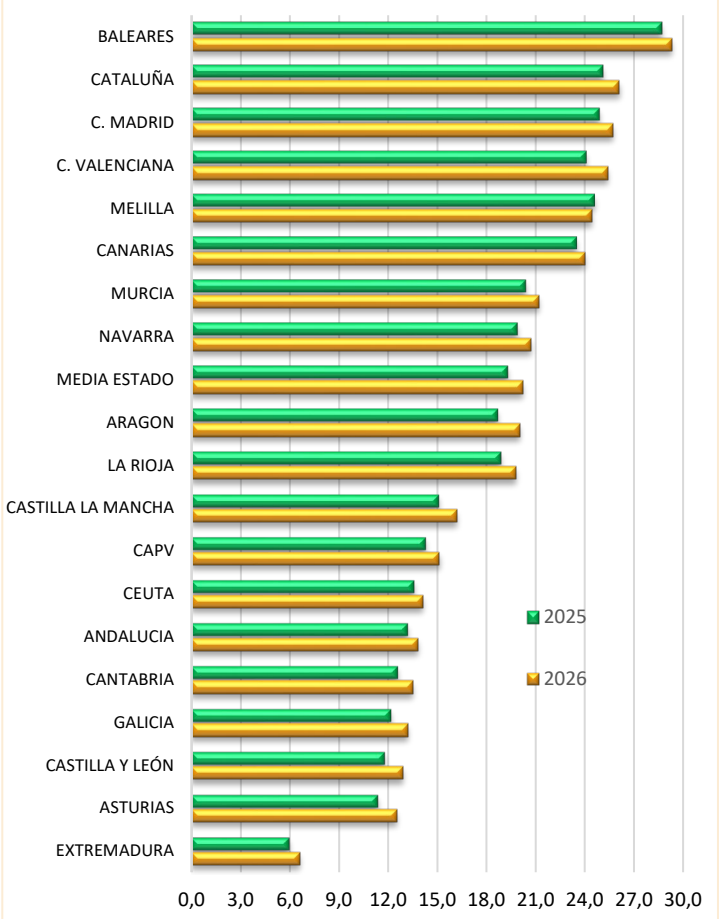

Iturria: IKUSPEGI, EINen datuekin.

2025ean, 2023an eta 2024an gertatu moduan, zenbait urtez Maroko nagusi izan ondoren, kolonbiarra da atzerriko nazionalitate nagusia EAEn, 45.495 pertsona baitaude erroldatuta (2024an baino 5.498 gehiago), eta EAEko atzerritar jatorriko pertsonen % 14,2 osatzen dute. Bigarren jatorria marokoarra da, guztizkoaren % 11,5, eta, distantzia nabarmen batera, Nikaraguak gure erkidegoan erroldatutako atzerritar jatorriko pertsonen % 6 ditu.

V.1.6. TAULA. JATORRI ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLERIA ARABERA. 2025.

	GUZTIRA	% GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	EMAKUMEAK (%)
EB	34.279	10,7	17.859	16.420	47,9
EUROPAKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	15.142	4,7	7.041	8.101	53,5
MAGREB	47.719	14,9	30.731	16.988	35,6
AFRIKAKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	20.267	6,3	13.002	7.265	35,8
ESTATU BATUAK ETA KANADA	2.534	0,8	1.231	1.303	51,4
LATINOAMERIKA	180.901	56,4	73.891	107.010	59,2
ASIA	19.453	6,1	10.612	8.841	45,4
OZEANIA	449	0,1	256	193	43,0
GUZTIRA	**320.744**	**100,0**	**154.623**	**166.121**	**51,8**

Iturria: IKUSPEGI, EINen datuekin.

V.1.7. TAULA. EAEn BIZI DIREN ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLEEN JATORRIZKO HERRIALDE NAGUSIAK. DATUAK, LURRALDEKA. 2025.											
V.1.7. TAULA EAE-N BIZI DIREN ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLEEN JATORRIZKO HERRIALDE NAGUSIAK. DATUAK LURRALDEKA. 2025.											
EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%
1. KOLONBIA	45.495	14,2	1. KOLONBIA	10.312	18,2	1. KOLONBIA	24.859	15,3	1. MAROKO	11.643	11,4
2. MAROKO	36.923	11,5	2. MAROKO	8.008	14,1	2. MAROKO	17.272	10,7	2. KOLONBIA	10.324	10,1
3. NIKARAGUA	19.345	6,0	3. ALJERIA	3.551	6,3	3. VENEZUELA	11.789	7,3	3. NIKARAGUA	9.816	9,6
4. VENEZUELA	18.209	5,7	4. PERU	2.835	5,0	4. BOLIVIA	10.689	6,6	4. HONDURAS	7.848	7,7
5. ERRUMANIA	14.230	4,4	5. VENEZUELA	2.740	4,8	5. NIKARAGUA	8.994	5,6	5. ERRUMANIA	4.853	4,8
6. BOLIVIA	13.293	4,1	6. PAKISTAN	2.178	3,8	6. PARAGUAI	8.893	5,5	6. EKUADOR	4.111	4,0
7. HONDURAS	12.459	3,9	7. PARAGUAI	2.037	3,6	7. ERRUMANIA	8.141	5,0	7. VENEZUELA	3.680	3,6
8. PERU	12.264	3,8	8. EKUADOR	1.723	3,0	8. PERU	6.117	3,8	8. Argentinakoa	3.656	3,6
9. PARAGUAI	11.664	3,6	9. BRASIL	1.635	2,9	9. EKUADOR	4.393	2,7	9. PAKISTAN	3.411	3,3
10. EKUADOR	10.227	3,2	10. NIGERIA	1.511	2,7	10. ARGENTINA	4.171	2,6	10. PERU	3.312	3,2
GUZTIRA 10	194.109	60,5	GUZTIRA 10	36.530	64,4	GUZTIRA 10	105.318	65,0	GUZTIRA 10	62.654	61,4
GAINONTZEKOAK	126.635	39,5	GAINONTZEKOAK	20.203	35,6	GAINONTZEKOAK	56.714	35,0	GAINONTZEKOAK	39.325	38,6
GUZTIRA	**320.744**	**100,0**	**GUZTIRA**	**56.733**	**100,0**	**GUZTIRA**	**162.032**	**100,0**	**GUZTIRA**	**101.979**	**100,0**
Iturria: IKUSPEGI, EINen datuekin.											

1.2.3. Bizileku-baimenen estatistika

Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuen arabera, 2025eko abenduaren 31n 194.858 **atzerritar zeuden EAEn bizileku-agiriak indarrean zituztela**, duela urtebete baino % 4,9 gehiago eta hamarkada bat lehenago 2015eko abenduan baino % 56,3 gehiago. Lurraldeka, Bizkaiak 95.231 baimen zituen, guztizkoaren % 48,9 eta aurreko urtean baino % 4,2 gehiago; Gipuzkoak 64.392 zituen, guztizkoaren % 33 eta 2024an baino % 6,5 gehiago, eta Araban, azkenik, 35.235 atzerritar baimendurekin, urtebete lehenago baino % 3,8 gehiago eta EAEko guztizkoaren % 18,1.

V.1.12 GRAFIKOA EUSKADIN ATZERRIKO NAZIONALITATEA DUTEN PERTSONEN BIZILEKU-AGIRIAREN KOPURUAREN BILAKAERA. DATUAK AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

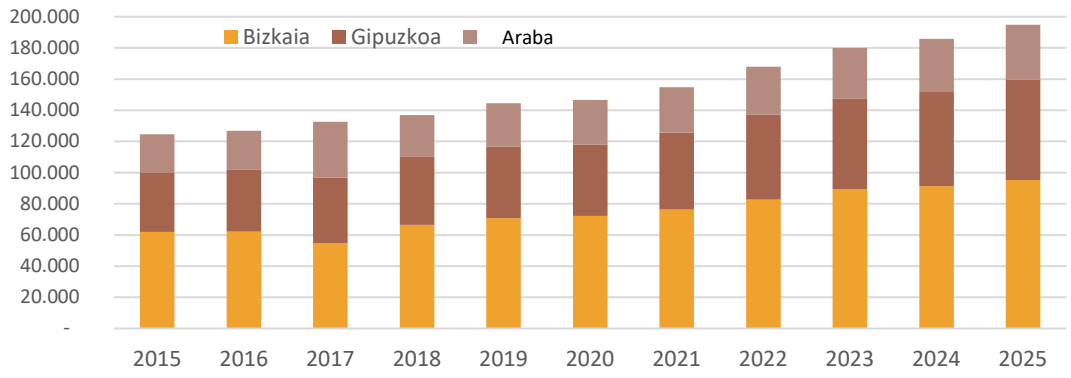

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. Geuk egindakoa.

Espainiako Estatistika Planean, indarreko bizileku-agiria edo -txartela duten atzerritarren estatistikari buruzko informazioa jasotzen da. Bada, informazio hori Barne Ministerioko Polizia Zuzendaritza Nagusiak kudeatzen duen Atzerritarren Erregistro Nagusitik ateratako fitxategietatik egiten da, eta argitalpen-datan Espainiako araudiak ezarritako betekizunak betetzen dituzten atzerritar guztiak jasota ditu:

1) Atzerritartasun-araubidearen mende eta indarrean den bizileku-baimena duten atzerritarrak, negozioaren eta talentuaren eremura lotutako baimenak, enpresen artean mugitzeko baimenak eta jatorriko kontratazioen kudeaketa kolektiboaren ondoriozko baimenak (ICT-UE) barne hartuta. Zehazki, irailaren 27ko 14/2013 Legearen (ekintzaileei eta haien nazioartekotzeari laguntzeari buruzkoaren) 62. artikuluan jaso diren bizileku-bisetako bat daukaten pertsonak

(bisak urtebete ere iraun dezake). Estatistika horrek kategoria berean sartu ditu, bat etorrita asilo- eta babes-araudiarekin eta herrigabeen estatutuari buruzko erregelamenduarekin, nazioarteko babesagatik edo aberrigabeziagatik emandako baimena daukaten atzerritarrak eta, bestetik, aldi baterako babesari buruzko zuzentaraua aplikatuta emandako baimenekin Ukrainatik tokialdatutakoak.

2) "Ateratze-akordioa" deiturikoaren arabera emandako Atzerritarren Nortasun Txartela daukaten britainiarrak eta haien senideak.

3) Atzerritarren Erregistro Nagusiak emandako erregistro-ziurtagiria (edo Europar Batasuneko nazional baten senideen bizileku-txartela edo Merkataritza Askearen Europako Elkartearena) daukaten atzerritarrak. Talde honetan, EBko edo Merkataritza Askearen Europako Elkarteko nazionalak eta haien senideak sartzen dira, baita ateratze-akordioan ezarritako bizileku-araubidearen mendeko britainiarrak eta haien senideak ere, oraindik ere agiri berria (atzerritarren nortasun-txartela) hartu ez dutenak.

V.1.8. TAULA. ATZERRIKO NAZIONALITATEA IZANIK BIZILEKU-AGIRIA INDARREAN DAUKATEN PERTSONAK, BAIMEN MOTAREN ARABERA. ABENDUAREN 31KO DATUAK. EAE.

	2024		2025		% 2024/25
	GUZTIRA	EMAKUM EAK (%)	GUZTIRA	EMAKUM EAK (%)	
BAIMENA (ATZERRITARTASUNA)	107.782	47,9	117.185	47,7	8,7
ERREGISTRO-ZIURTAGIRIA (EB)	76.760	45,5	76.543	45,1	-0,3
ATERATZE-AKORDIOA (UK)	1.179	38,2	1.130	38,1	-4,2
GUZTIRA	**185.721**	**46,8**	**194.858**	**46,6**	**4,9**

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. Geuk egindakoa.

Aipatzekoa da, 2025eko Memoria Sozioekonomiko honetan, 511/2025 Errege Dekretuak **EAEri eskumenak eskualdatzea** formalizatu duela, gure lurraldean lan egiten duten atzerritarren hasierako bizileku- eta lan-baimenak zuzenean kudeatzeko. 2025eko uztailaren 1etik aurrera, EAEko Administrazioa da –eta ez Estatukoa– hasierako bizileku-baimena eta norbere edo besteren kontura lan egiteko hasierako baimena izapidetzen, ebazten eta jakinarazten dituena. Honako hauek barne hartuta:

- Hasierako lan-baimenak izapidetzea (besteren edo norbere kontura).
- Sasoiko lan-baimenak.
- Jatorriko kontratazioen kudeaketa kolektiboa.
- Bere lurralde-eremuko errotze soziolaboralari eta sozioformatiboari buruzko txostenak

Ebazpenak Estatuko administrazio orokorrarekin batera egiten jarraituko dira, indarrean dagoen legeriak hala eskatzen duenean (adibidez, bizileku- eta lan-ebazpen bateratua eman behar denean), baina lan-alderdia Euskadin kudeatuko da oso-osorik.

Ministerioaren estatistikara itzuliz, memoria hau egin zen egunean (2025eko abenduaren 31n) eskura zegoen iturri bakarra izanik, aurreko urteetan bezala, baimen horietako gehienak atzerritartasun-araubideko baimenei dagozkie (% 60,1), eta, gainera, urtetik urterako aldakuntzan, baimen guztien % 8,7 baino gehiago hazi dira. Bigarrenik, erregistro-ziurtagiriek (EBko zirkulazio askekoak) guztizkoaren % 39,3 osatzen dute, eta % 0,3 murriztu dira 2024ko datuekin alderatuta. Erresuma Batuko herritarrei emandako baimenak guztizkoaren % 0,6 dira, eta % 4,2 jaitsi dira azken urtean.

V.1.9. TAULA. EAEn BIZILEKU-BAIMENA (ATZERRITARTASUN-ARAUBIDEA) DAUKATEN PERTSONAK, BAIMENA EMATEKO ARRAZOIAREN ARABERA. SEXUAREN ARABERAKO DATUAK., ABENDUAREN 31KOAK.

	2024			2025		
	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
ABERRIGABEZIAGATIKO BAIMENA	3.753	2.181	1.572	3.790	2.229	1.561
NAZIOARTEKO BABESAGATIKO BAIMENA	2.038	1.120	918	2.526	1.422	1.104
ALDI BATERAKO BAIMENA, EZ-IRABAZIZKOA	2.218	1.106	1.112	2.984	1.488	1.496
FAMILIA BERRIRO ELKARTZEKO ALDI BATERAKO BAIMENA	4.082	1.532	2.550	4.301	1.604	2.697
ALDI BATERAKO BAIMENA BESTEREN KONTURAKO LANA	...	...	...	1.630	747	883
ALDI BATERAKO BAIMENA ESPAINIAKO NAZIONALITATEA DUEN SENIDEA	11.715	6.360	5.355	9.587	5.633	3.954
ALDI BATERAKO BAIMENA NORBERE KONTURAKO LANA	358	254	104	389	293	96
ALDI BATERAKO BAIMENA BESTEREN ETA NORBERE KONTURAKO LANEN BATERAGARRITASUNA	4.060	2.252	1.808	7.047	4.285	2.762
ALDI BATERAKO BAIMENA LAN-BAIMENAREN SALBUESPENA	126	66	60	168	88	80
ALDI BATERAKO BAIMENA, 14/2013 LEGEA* ETA ANTZEKOAK	2.288	1.274	1.014	2.859	1.574	1.285
ERROTZEAGATIKO ALDI BATERAKO BAIMENA	**15.474**	**7.982**	**7.492**	**20.902**	**10.260**	**10.642**
ALDI BATERAKO BAIMENA BESTE BATZUK	11.757	4.984	6.773	13.591	5.909	7.682
JATORRIKO KONTRATAZIOEN KUDEAKETA KOLEKTIBOA	0	0	0	7	6	1
IRAUPEN NAZIONAL LUZEKO BAIMENA	45.223	23.374	21.849	42.968	22.318	20.650
IRAUPEN LUZEKO BAIMENA EB ZUZENTARAUA	4.690	3.656	1.034	4.436	3.480	956
GUZTIRA	**107.782**	**56.141**	**51.641**	**117.185**	**61.336**	**55.849**

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. Geuk egindakoa.
**14/2013 Lege estatala, irailaren 27koa, ekintzaileei eta haien nazioartekotzeari laguntzeari buruzkoa.*

Atzerritartasun-araubidera lotutako bizileku-baimenei helduz, **baimena emateko arrazoiaren araberako banakapena** jaso da V.1.9 taulan. Guztizkoaren gainean pisurik handiena daukaten kategoriak[6] iraupen nazional luzeko baimenak dira (bost urteko aldiagatiko legezko bizileku-baimena, 4/2000 Lege Organikoa aplikatuta), guztizkoaren % 36,7 izanik, nahiz eta % 5 murriztu diren azken urtean; atzetik, errotzeagatiko aldi baterako bizileku-baimenak datoz, guztizkoaren % 17,8, eta, gainera, % 35,1 hazi dira. Hirugarrenik, nazionalitate espainiarra duten pertsonen senideentzako aldi baterako bizileku-baimenak daude, kategoria berri horrek guztizkoaren % 8,2 baitu. Banakapen horretan, ez da sexuaren araberako alderik ikusten.

Errotzeagatiko baimenetan, Espainian aldi batez bizitzeko baimena ematen zaie errotze laboralagatiko, errotze sozialagatiko, errotze familiarragatiko edo errotze formatiboagatiko salbuespeneko inguruabarrengatik aldi baterako bizileku-baimena duten atzerritarrei (prestakuntzarena 2022tik dago indarrean, uztailaren 26ko 629/2022 Errege Dekretuarekin bat). Erreforma horren ondoren, atzerritar batek errotzeagatiko aldi baterako baimena edukitzeko arauzko betekizunak bi eratakoak dira: batetik, lurraldean aurretik aldi jakin batez jarraian egoteari dagokiona, eta, bestetik, legegileak baimen-eskera oinarritzen duen kasu zehatza konfiguratzeko garrantzitsutzat jotako salbuespeneko inguruabarrei dagozkienak (errotze mota).

Ministerioaren estatistikak erakutsi duenaren arabera, errotzeagatiko baimenak gero eta ugariagoak dira, V.1.13 grafikoan ikusten den moduan: 2020an 2.500 pasatxo ziren, eta 2025ean 20.000. Abenduaren 31n, baimen horiek 20.902 ziren, aurreko urtean baino % 35,1 gehiago, eta Estatuan errotzeagatik indarrean diren 394.000 baimenen % 5,3 (2024an, % 4,9).

Errotzeagatiko baimenetatik, gehienak[7] errotze familiarragatik dira, 10.951, guztizkoaren % 52,4 (Estatu osoan, % 64,2). Bigarrenik, errotze formatiboa dago, 3.842 baimenekin, guztizkoaren % 18,4, Estatu osoan daukana baino 3,5 puntu gehiagoko pisuarekin (% 14,9). Errotze sozialak % 10,4 osatzen du, eta, azkenik, errotze laborala % 0,5 besterik ez da. 2025eko maiatzean indarrean sartu ziren errotze modalitate berrien artean, errotze soziolaborala % 10,4 da, eta errotze sozioformatiboa % 4,3. Indargabetutako errotze laborala eta formatiboa ordeztera datoz haiek, baina aldi baterako guztiak elkarrekin biziko dira estatistiketan (ikus oin-oharra).

6 *Definizio guztien xehetasunak irakurtzeko, jo estatistika honen metodologiara.*

7 *Ikus eragiketa honen **metodologia** errotzeagatiko baimenen xehetasunerako eta tipologiarako. Kontuan izan, gainera, erreferentziazko datan une horretan indarrean dauden errotze mota guztiak daudela, baita indargabetutako arauetan ezarritakoak ere, iraungiz doazen heinean desagertuz joango direnak. Gure kasuan (2025-09-30), errotze laborala eta formatiboa dira, 2025eko maiatzean indarrean sartu zen azaroaren 19ko 1.155/2024 Errege Dekretuak indargabetu zituenak, errotze familiarraren eta sozialaren baldintzak aldatu eta bigarren aukerako errotze soziolaborala eta sozioformatiboa sortu dituenak.*

V.1.13. GRAFIKOA EAEn ERROTUTA EGOTEAGATIKO BIZILEKU-BAIMENEN BILAKAERA, MOTAREN ARABERA. ABENDUAREN 31KO DATUAK.

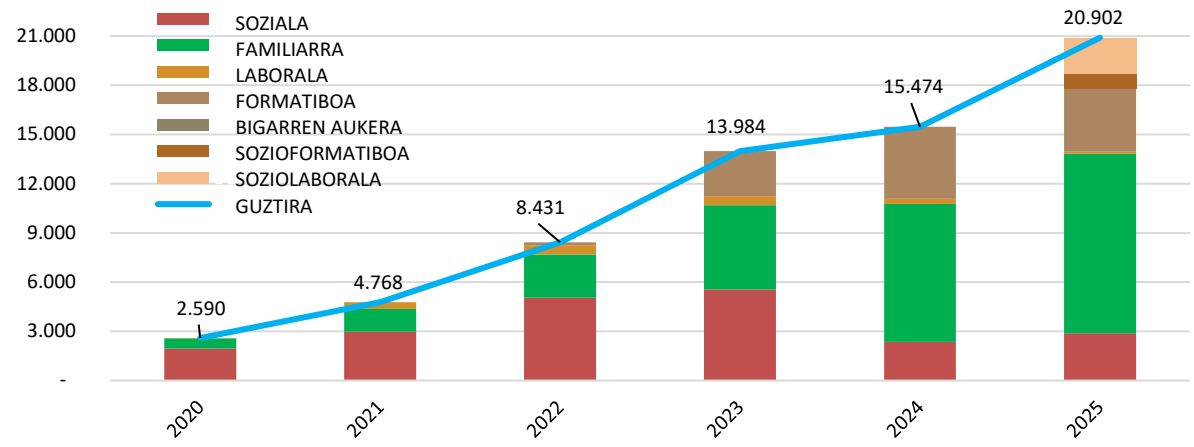

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. Geuk egindakoa.

1.2.4. Pertzepzio soziala: Ikuspegiren 2025eko barometroa

Ikuspegiren 2025eko barometroaren arabera, euskaldunentzat immigrazioa ez da arazo bat. Soilik % 3,8k aipatu du berez EAEko lehenengo arazo gisa (datu berbera 2024an), eta aipamenak, guztira, % 9,7 dira (2024an % 9,1), gehienez hiru erantzun emateko aukera izanda. Iradokizun modura, elkarrizketatutako herritarren % 10,7k aipatu du hori; 2024an, berriz, % 10ek.

Eragin pertsonalari dagokionez, 2025ean gehien aipatu diren arazoak etxebizitza (% 36), ekonomia (% 34,3) eta osasuna (% 25,7) izan dira; immigrazioa, berriz, inkestatutako pertsonen % 2,7rentzat soilik izan da hiru arazo pertsonal nagusietako bat (% 1,2rentzat, lehenengo aipamen gisa soilik jotzen bada).

V.1.14. GRAFIKOA ARAZO PERTSONALA DUEN IMMIGRAZIOAREN EDO EUSKADIREN PERTZEPZIOAREN BILAKAERA. BAIEZKO ERANTZUNAREN EHUNEKOA*. EAE.

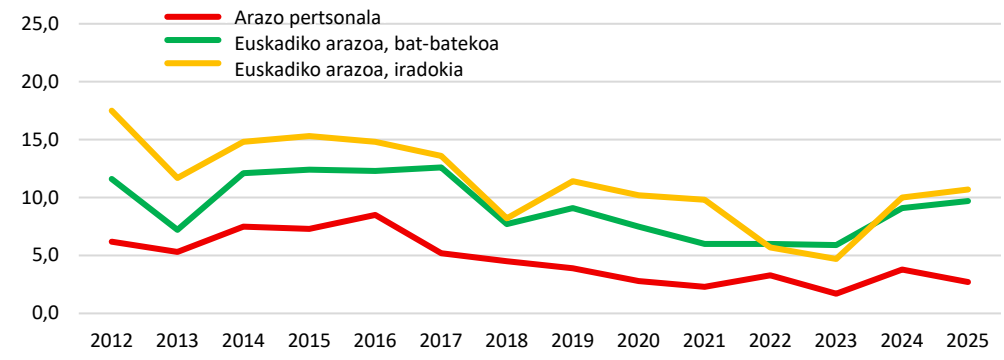

Iturria: IKUSPEGI. 2025eko barometroa.
** Aipamenak, guztira, gehienez hiru.*

Enpleguan, immigrazioarekiko ikuspegi utilitarista (lan-merkatuari dagokionez) nabarmen higatu zen 2008an hasitako krisiaren ondorioz: 2004an, % 80k uste zuen etorkinak behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko, eta 2014an, berriz, % 30,4k bakarrik uste zuen hori. Gorabehera batzuekin, 2015az geroztik, ordea, berriro hazi zen ikuspegi utilitarista hori, 2025ean % 77,9raino iritsi arte (+5 puntu 2024ren aldean; orain arte seriean lortutako daturik handiena).

V.1.15 GRAFIKOA EAEko IMMIGRAZIOAREN IKUSPEGI UTILITARISTA: ADIERAZITAKO BAIEZTAPENEN ARABERAKO PERTSONEN KOPURUA

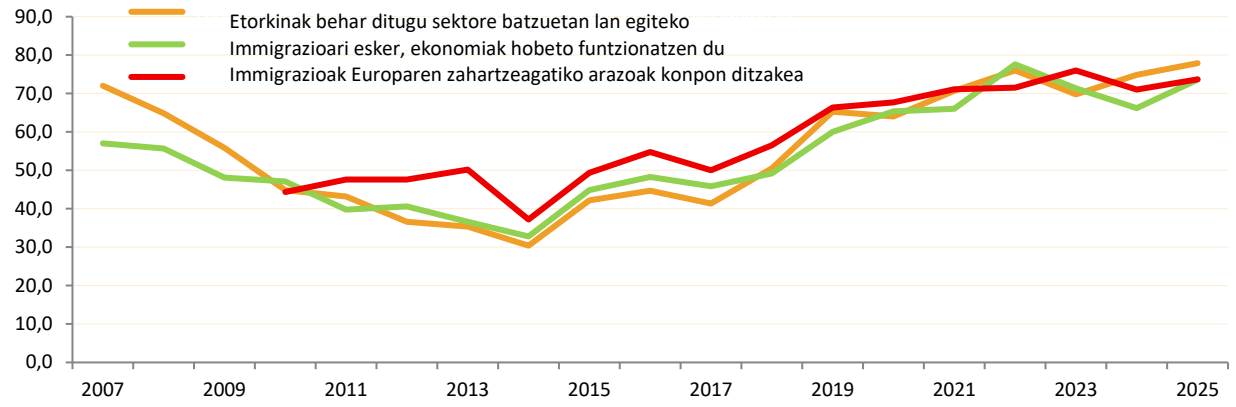

Iturria: IKUSPEGI. 2025eko barometroa

Antzeko zerbait gertatu zen beste baieztapen batekin ere, hain zuzen etorkinek bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituztela. 2014an % 32,8 zegoen ados baieztapen horrekin (kontsideraturiko serie osoko ratiorik txikiena) eta, berriz ere zenbait gorabehera izanik, % 73,6raino iritsi da 2025ean (2024an baino 7,4 puntu gehiago).

Era berean, EAEko biztanleriak immigrazioarekiko ikuspegi utilitarista horren hirugarren adierazle batek izan duen bilakaera hartu dezakegu kontuan: 2025ean inkestatutako pertsonen % 73,7k uste du etorkinak Europara iristeagatik benetan konpon daitezkeela biztanleriaren zahartzearen ondoriozko arazoak (Euskadirena ez ezik, Europa osoarena ere) (ikus V.1.15 grafikoa, 2010a geroztiko datuak).

V.1.16. GRAFIKOA ZEIN ETORKINEK IZAN BEHARKO LITUZKETE ESKUBIDE HAUEK? EAE, 2025.

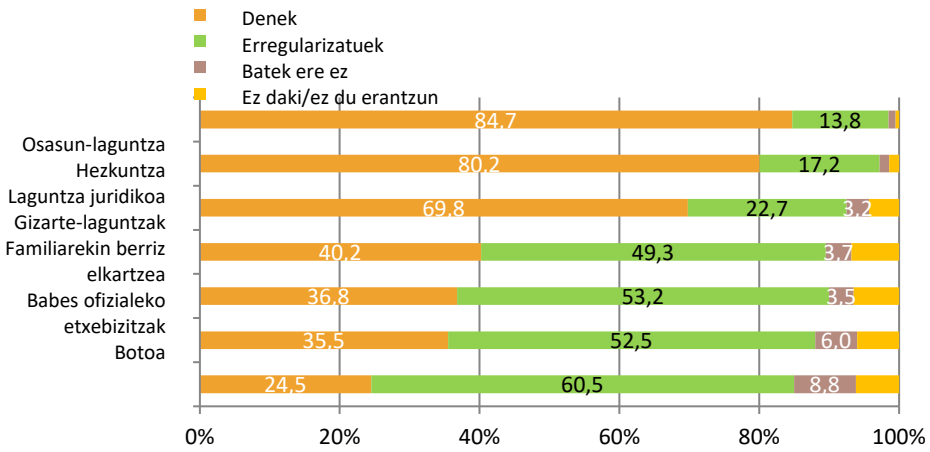

Iturria: Ikuspegiren 2025eko barometroa.

Bestalde, biztanleria autoktonoak eskubide eta zerbitzu jakin batzuk etorkinen eskura egoteari buruz duen iritzia eskubide edo zerbitzu motaren arabera aldatzen da. Euskal gizartearen gehiengoak eskubide unibertsaltzat jo ditu hezkuntza (% 84,7) eta osasuna (% 80,2), eta, ondorioz, uste du eskubide horiek eskuratzeak etorkin guztientzat egon behar lukeela zabalik, egoera irregularrean egon zein ez. Beste eskubide batzuez ari garenean (laguntza juridikoa, gizarte-laguntzak, berrelkartzea, BOE edo bozkatzeko eskubidea), euskal biztanle gehienak murriztearen eta egoera administratibo erregularrean dauden pertsonek baino ezin eskuratzearen alde daude, V.1.16. grafikoan ikus daitekeen bezala.

Azkenik, urteko inkestan bildutako datuak oinarri hartuta, IKUSPEGIK euskal biztanleriak immigrazioarekiko duen "*tolerantzia-indizea*" egin ohi du. 2020ko barometroak 2019koak baino indize handiagoa eman zuen (65 puntu, aurreko urteko 60,67 puntuen aldean), serie historikoko altuena. Bilakaera horri dagokionez, IKUSPEGIren txostenean ondorioztatu zen indize horretan lortutako emaitzak oso lotuta egon zirela ordura arte dinamika makroekonomikoekin, eta, beraz, hedapen ekonomikoko aldietan puntuazio altuagoak lortzen direla eta krisi-faseei atzerritar jatorriko pertsonekiko konfiantza-galerak eta tolerantzia txikiagoa lotzen zaizkiela, eta lotura hori immigrazioaren eta kultura-aniztasunaren fase goiztiarretan dauden gizarteetan gertatzen dela.

Hala ere, 2020an hasitako COVID-19aren krisiak lotura hori hausten zuen egoera berritzaile bat ekarri zuen; izan ere, ekonomiaren gainbeherak ez zuen tolerantziaren beherakada ekarri, kontrakoa baizik. Indizea 2021ean eta 2022an hazi zen berriro, 69,3raino. 2022ko gorakada nabarmena, hein batean, behintzat, Errusiak Ukrainan egindako inbasioaren eta ukrainarrak asilo eta aterpe bila iristearen ondorioz etorri zen.

V.1.17. GRAFIKOA IMMIGRAZIOAREKIKO TOLERANTZIA-INDIZEAREN BILAKAERA EAEn

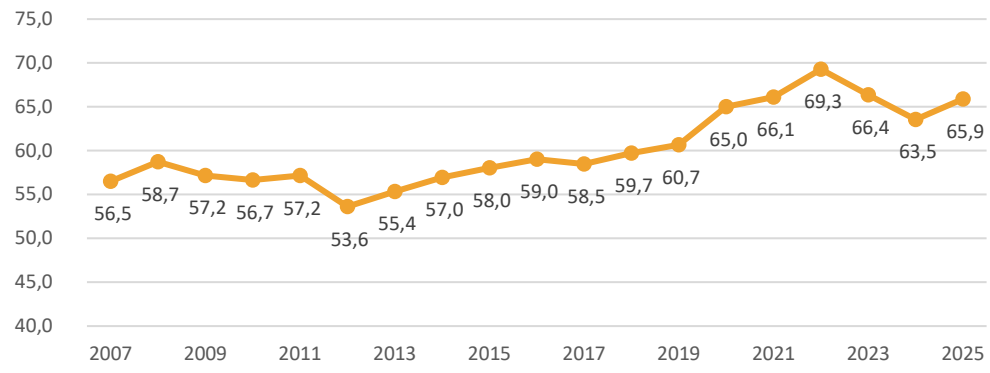

Iturria: IKUSPEGI. 2025eko barometroa.

2025ean, tolerantzia-indizea 65,9ra igo da (+2,4 puntu), aurreko bi urteetan jaitsiera ikusi eta gero. Ikuspegiren ustez, 2023-2025 aldia (ikus grafikoa) portaerak eta jarrerak doitzeko garaia izan da, ezohiko gertakariak igarota, eta euskal gizartea osasun- nahiz asilo-krisiaren aurreko jarreretara bihurtu da.

1.2.5. Etorkinek Euskadin integratzeari buruz duten pertzepzioa: 2023ko EPOE inkesta

EPOEn (Eusko Jaurlaritzak lau urtean behin egiten duen "*Atzerritar jatorriko biztanleriaren inkesta*") erabiltzen diren integrazioari buruzko adierazleek aukera ematen dute jakiteko atzerritar jatorriko biztanleek zer harreman duten beren ingurunearekin eta 18 urteko eta gorako pertsonek gizartean eta elkarteetan duten parte-hartzearen maila. Era berean, jokaera arrazistaren eta xenofoboaren pertzepzioarekin lotutako gaiak aztertzen dira, baita horiei lotutako arbuio- eta/edo marjinazio-prozesuak ere, eta, amaitzeko, biztanleria autoktonoaren gaineko pertzepzioarekin eta etorkizunean gure erkidegoan egingo dituzten bizi-planekin lotutako beste gai batzuk.

2023an, EPOEren azken edizioaren urtean, inkestatutako atzerritar jatorriko biztanleen % 85,4k adierazi zuten ez dutela ***arazorik tokiko pertsonekin edo taldeekin integratzeko*** (eta % 90,2k ere ez, beste etorkin-talde batzuekin, izan haien nazionalitate berekoak edo izan beste edozein jatorritakoak), eta, aldi berean, tokiko biztanleekin harremanik bilatzen ez duten edo etorkinekin harremanak izatea nahiago duten pertsonen ehunekoa % 8,7 da. Zifra horiek aldatu egiten dira pertsonaren jatorrizko eremuaren arabera; izan ere, integrazio-arazorik eza % 100era iristen da Paraguaiko jatorrizko pertsonen artean, eta % 97tik gorakoa da Argentinako, Txileko eta Uruguaiko pertsonen kasuan, % 56,1era jaisten da txinatar jatorriko pertsonen kasuan (tasarik txikiena), eta % 69,2koa da Afrikatik datorren biztanleriaren zati handi baten kasuan.

V.1.10. TAULA. EAEn BIZI DIREN 18 URTEKO ETA GORAKO ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLEAK, BERTAKO BIZTANLEEKIN INTEGRATZEKO ARAZORIK EZ DUTELA ADIERAZI DUTENAK. DATUAK, EHUNEKOTAN, JATORRIZKO EREMU BAKOITZARI BURUZ. HAINBAT URTE.

	2010	2014	2018	2023
MENDEBALDEKO EB	98,3	97,8	92,5	95,9
ERRUMANIA ETA EKIALDEKO EBko BESTE BATZUK	93,3	85,1	89,0	91,5
MAGREB	87,4	88,0	79,9	72,7
ARGENTINA, TXILE, URUGUAI	98,4	96,2	92,3	97,1
KOLONBIA, EKUADOR, PERU	94,4	96,3	95,0	90,5
BOLIVIA	89,6	90,9	88,9	89,8
PARAGUAI	94,1	89,3	90,8	100,0
BRASIL, VENEZUELA, DOMINIKAR ERREPUBLIKA	94,1	94,1	94,2	93,3
GAINONTZEKO LATINOAMERIKA	97,1	86,6	92,6	84,5
TXINA	46,3	63,1	62,7	56,1
SENEGAL	89,8	81,4	80,7	74,8
AFRIKAKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	94,6	84,9	83,5	69,2
MUNDUKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	87,5	79,4	76,4	81,6
GUZTIRA	**92,0**	**89,6**	**87,9**	**85,4**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2023ko EPOE. Geuk egindakoa.

Denborari begiratuta, hauteman da behera egin duela etengabe bertakoekin integratzeko arazorik ez dutela adierazi duten atzerritar jatorriko pertsonen proportzioak (% 92,0 2010ean, % 89,6 2014an, % 87,9 2018an eta % 85,4 2023an), eta, aldi berean, gora egin du bertako biztanleekin harremanik ez dutela edo harremanak etorkinengana mugatu nahi dituztela adierazi dutenen proportzioak: % 3,9 2010ean, % 5,8 2014an, % 8,8 2018an eta % 8,7 2023an.

Atzerritar jatorriko pertsonen arteko harremanetara mugatzeko jarrera ezaugarri gisa aurkitu zen, 2023an, Afrikako lurraldeetatik, Latinoamerikako gainontzeko lurraldeetatik eta, kolektiborik garrantzitsuena izanik, Txinatik datozen biztanleen artean, eta haietatik % 30,3k ez dute hemengo pertsonekin harremanik bilatzen (bat dator datu aipagarri batekin: erdiak pasatxok adierazi du ez duela integrazio-arazorik EAEko biztanleriarekin). Afrikatik datozen taldeen kasuan, % 25,2k eta % 30,8k adierazi dute integrazio-arazoak dauzkatela 2023an hemengo biztanleekin. Etorkinen taldeen arteko harremanean zentratzen direnen proportzioa % 17,4ra iritsi da Afrikako gainontzeko herrialdeetako pertsonen artean, % 18,2ra Magreben kasuan eta % 14,8ra Senegalen kasuan.

V.1.11. TAULA. EAEn BIZI DEN ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLERIA, 18 URTEKOA ETA GORAKOA: XENOFOBIA-, ARBUIO- EDO MARJINAZIO-ARAZOEN INPAKTUA. ADIERAZI DUTE "ARAZOREN BAT" IZAN DUTELA. DATUAK, EHUNEKOTAN, JATORRIZKO EREMU BAKOITZARI BURUZ. HAINBAT URTE.

	2010	2014	2018	2023
MENDEBALDEKO EB	6,3	4,8	8,8	2,2
ERRUMANIA ETA EKIALDEKO EBko BESTE BATZUK	17,2	22,1	6,7	4,4
MAGREB	20,0	22,5	23,8	12,7
ARGENTINA, TXILE, URUGUAI	12,1	11,6	10,3	6,3
KOLONBIA, EKUADOR, PERU	23,3	24,8	15,4	19,1
BOLIVIA	28,9	26,5	27,3	21,6
PARAGUAI	15,4	8,7	9,3	5,6
BRASIL, VENEZUELA, DOMINIKAR ERREPUBLIKA	31,6	14,7	28,2	17,5
GAINONTZEKO LATINOAMERIKA	18,1	13,1	17,3	16,6
TXINA	13,1	12,0	4,5	8,4
SENEGAL	25,7	23,5	30,8	9,6
AFRIKAKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	35,3	16,1	27,4	15,5
MUNDUKO GAINONTZEKO HERRIALDEAK	10,5	11,0	7,8	4,7
GUZTIRA	**19,6**	**17,5**	**17,1**	**12,9**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2023ko EPOE. Geuk egindakoa.

Ildo beretik, 18 urtetik gorako atzerritar jatorriko biztanleria osoan, aisialdia eta denbora librea zuzeneko familiarekin eta jatorri edo kultura bereko pertsonekin pasatzera mugatzen diren pertsonen proportzioa 2018an % 31

izatetik 2023an % 35 izatera igaro da, nahiz eta datu hori 2010eko % 38,2aren azpitik dagoen.

Inklusio-prozesuetan garrantzi handiko alderdia da ***arrazakeriari edo xenofobiari lotutako problematikak*** borrokatzea, **baita horiei lotutako arbuio- eta marjinazio-prozesuak gainditzea ere**. EPOEk emandako datuek adierazi moduan, 2023an atzerritar jatorriko biztanleen % 12,9k arazo horiekin lotutako esperientziak bizi izan zituzten Euskadin, eta proportzio hori jaisten ari da 2018ko % 17,1ekin, 2010eko % 19,6rekin eta 2014ko % 17,5ekin alderatuta. Kasuen % 8,2an, gainera, arrazakeria-, xenofobia-, arbuio- edo marjinazio-esperientzia horiek **larritzat** jo dira, eta ratio hori 2018ko % 10,2tik beherakoa da, baina 2010eko % 6,5etik eta 2014ko % 4,2tik gorakoa.

Kontuan hartutako problematika larrien ezaugarriak aztertuta, honako egoera hauei lotzen zaizkie: Kasuen % 2 maiz irainduak eta etiketatuak izateari buruzkoak dira, % 3,9 diskriminazioko, abusuko, tratu txarreko edo arbuio/isolamenduko jardunbide larriak dira eskolan edo lanean, % 1,5 bizitza sozialean maiz gertatzen diren mespretxu edo arbuio pertsonaleko kasuak dira eta % 0,9, aldiz, zerbitzu publikoetan edo pribatuetan maiz gertatzen diren tratu txarrak. Adierazitako kasu larrien % 8,2az gain, antzemandako beste % 4,7 batek honako egoera hauei egiten die erreferentzia: erlijio edo kultura-talde jakin bati lotutako jantzi-mota zehatz bat erabiltzeagatik mespretxuzko edo larderiazko errankizunen maiztasuna.

Nabarmentzea merezi duen dimentsio batean, kolektiboaren beste % 10,5ek adierazi du maiz entzun dituela errankizunak delituzko edo sozialki gaitzesgarriak diren jarduera jakin batzuen eta immigrazioaren artean dagoen loturari buruz, edo immigrazioaren eta gizarte-laguntzak eskuratzearen edo osasun-zerbitzuen saturazioaren arteko loturari buruz. Gainera, % 38,7k aipamen negatibo isolatu hutsak aipatu ditu, eta gainerako % 37,9ak azpimarratu du aztertutako arazoetako bat ere ez duela jasan.

V.1.12. TAULA. EAEn BIZI DEN ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLERIA, 18 URTEKOA ETA GORAKOA: XENOFOBIA-, ARBUIO- EDO MARJINAZIO-ARAZOEN INPAKTUA. ADIERAZI DUTE "ARAZOREN BAT" IZAN DUTELA. AITORTUTAKO ARAZO MOTAREN, ABSOLUTUEN ETA EHUNEKO BERTIKALEN ARABERAKO DATUAK. 2018 ETA 2023.

	2018		2023	
	ABS.	%	ABS.	%
DISKRIMINAZIOA, ABUSUA, TRATU TXARRAK EDO ARBUIOA/ISOLAMENDUA ESKOLAN/LANEAN	5.935	3,6	8.330	3,9
MESPRETXU/ARBUIO SARRIA BIZITZA SOZIALEAN	2.719	1,6	3.169	1,5
TRATU TXAR SARRIAK ZERBITZU PUBLIKOETAN EDO PRIBATUETAN	1.670	1,0	1.964	0,9
IRAINTZE/ETIKETATZE SARRIA	6.510	3,9	4.279	2,0
MESPRETXUZKO/LARDERIAZKO ERRANKIZUNAK JANTZIENGATIK	11.346	6,9	10.137	4,7
DELITUZKO/SOZIALKI GAITZESGARRIAK DIREN JARDUEREI ETA IMMIGRAZIOARI BURUZKO OHIKO ERRANKIZUNAK	19.118	11,6	17.466	8,1
IMMIGRAZIOAREN ETA GIZARTE-LAGUNTZEN/OSASUN-ZERBITZUEN SATURAZIOAREN ARTEKO LOTURARI BURUZKO OHIKO ERRANKIZUNAK	5.345	3,2	5.113	2,4
AIPAMEN NEGATIBO ISOLATUAK	49.492	30,0	83.528	38,7
ARAZO BEREZIRIK GABE	63.019	38,2	81.649	37,9
GUZTIRA	**165.153**	**100,0**	**215.636**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2023ko EPOE. Geuk egindakoa.

2023an, arrazakeria-, xenofobia-, arbuio- edo marjinazio-arazo larrien eraginpean dauden taldeak Afrikako lurraldeetatik eta Latinoamerikako eremu batzuetatik datozenak dira gehienbat (Kolonbia/Ekuador/Peru, Bolivia, Brasil/Venezuela/Dominikar Errepublika eta Latinoamerikako gainontzeko herrialdeak). Inpaktu handiena, ukitutako pertsonen % 15,6 eta % 13,2 artekoa, Latinoamerikako gainontzeko herrialdeetatik eta Afrikako gainontzeko herrialdeetatik etorritako biztanleriari dagokio, eta, atzetik, Magrebetik etorritakoen % 10,1 daude.

18 urtetik gorako atzerritar jatorriko biztanleek EAErekin duten identifikazio-mailari dagokionez, gailendu beharreko lehen alderdi bat da % 87k hemengo biztanleriaren balorazio positiboa daukala, eta % 2,1ek soilik iritzi negatiboak dituela (% 10,9ri ez dio axola edo ez du erantzun).

Bestalde, ***EAEn integratzeko sentimendua*** ñabartu egin da atzerritar jatorriko biztanleen artean. Euskadin oso integratuta sentitzen diren pertsonen proportzioa ez zen % 23,2tik pasatu 2023an; daturik txikiena da hori 2010az

geroztik. Alabaina, % 54,5ek adierazi du "nahiko integratuta" sentitzen dela, eta, beraz, atzerritar jatorria duten pertsonen % 77,7k integrazio-mailen alde positiborantz bideratutako jarrera duela. Datu horiek 2018ko % 83,9aren, 2014ko % 80,6aren eta 2010eko % 80,8aren azpitik daude. Azkenik, EAEn gutxi integratuta dagoela edo batere integratuta ez dagoela uste duen biztanleria guztizkoaren % 22,3 da; datu hori handiena izan da 2010az geroztik. Eskas integratutako (Euskadin gutxi integratuta edo batere integratu gabe) proportzio handiena hartzen duten kolektiboak jatorria Txinan (% 41,9), Magreben (% 35,9) eta Afrikako gainontzeko herrialdeetan (% 44,6) duten biztanleak dira.

Euskal Autonomia Erkidegoko atzerritar jatorriko biztanleriaren ***etorkizuneko aurreikuspenei*** dagokienez, ohartu da gure erkidegoan atzerritar jatorriko biztanleria mantendu egingo dela. Proportzioa % 95,8ra igo da, bost urtera begira. Bizi-proiektuari erreparatuz, proportzioa % 89koa da oraindik. Zifra hori etengabe hazten ari da 2010eko % 75,9tik. Eremu geografikoaren arabera, Euskadin bizitza-proiektu gisa geratzeko asmoa duten pertsonen proportzioa, jatorri guztietan, % 83,5etik gora dago (baliorik txikiena da hori, EBko mendebaldean jatorria duten biztanleentzat). Kopururik handiena Errumanian eta EBko ekialdeko beste lurralde batzuetan erregistratu da (% 92,1), atzetik Afrikako gainontzeko herrialdeak datozelarik (% 92).

V.1.16. GRAFIKOA 18 URTEKO ETA GORAKO ATZERRITAR JATORRIKO BIZTANLEAK, EUSKAL GIZARTEAN INTEGRATZEKO SENTIMENDUAREN ETA JATORRIZKO EREMU GEOGRAFIKOAREN ARABERA. DATUAK EHUNEKOTAN. 2023.

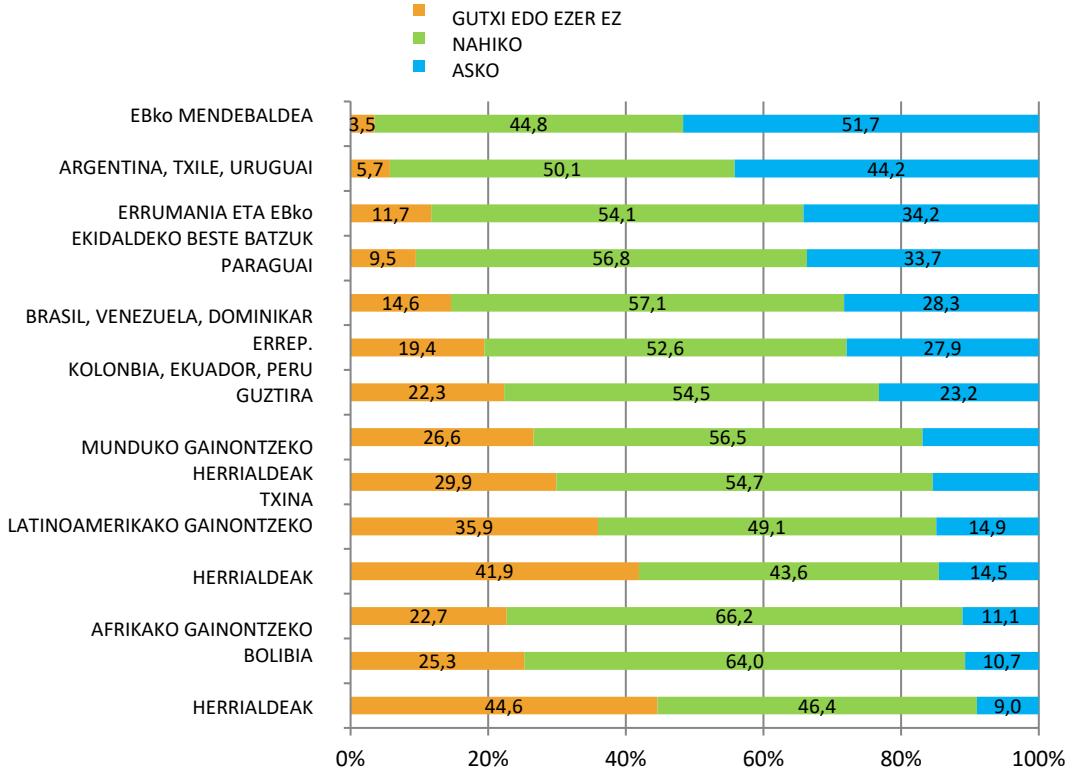

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EPOE 2023.

Hurrengo bost urteetarako aurreikuspen pertsonalei dagokienez, enplegua hobetzeko proiektuek erabakigarriak izaten jarraitzen dute, aztertutako biztanleriaren % 56,4k bere egoera hobetu nahi baitu enpleguaren arloan: % 5,9k lana lortu du, % 27,5ek enplegu egonkorra lortu du eta % 25,3k, ostera, soldatarekin, jarduera-sektorearekin edo enplegua kualifikaziora egokitzearekin lotutako hobekuntzak finkatu ditu.

Testuinguru horretan, aldaketarik deigarriena da handitu egin dela etxebizitza erosteko asmoa duten atzerritar jatorriko biztanleen proportzioa. Proportzio horrek gora egin du 2023an, eta % 26,1ean kokatu da, 2018ko % 18,6aren gainetik, 2014ko % 12,9aren gainetik eta 2010eko % 23,9aren gainetik. Etxebizitza erosteko itxaropena % 30etik gorakoa da honako herrialde hauetako biztanleen artean: Paraguai (% 36,2), Kolonbia, Ekuador, Peru (% 35,4), Brasil, Venezuela, Dominikar Errepublika (% 33,4), Latinoamerikako gainontzekoak (% 33,7) eta Bolivia (% 30,1).

1.3. ERRONKA DEMOGRAFIKORAKO "2030 ESTRATEGIA"

Demografiaren gaia da, gaur egun, gizarte-trantsizioan eragin handiena duen faktoreetako bat. Familia, emantzipazioa, gizarte-politikak, etxebizitza, enplegua, haur-hezkuntza eta antzeko politika sektorialek zuzenean eragiten duten erronka bat. Gazteek emantzipatzeko eta bizitza autonomoko proiektu bat garatzeko dituzten baldintzak aztertzea xede duen funtsezko adierazle bat. Hori dela eta, lehentasunezko kezka da, bai tokiko ikuspegitik, bai ikuspegi globaletik. Nazio Batuen 2030 Agendaren ikuspegi estrategikoaren parte da. EBk ere azpimarratu du desoreka demografiko gorakorra hurrengo urteetako makrojoeretako bat dela. EBko Kontseiluak, "*Erronka demografikoen aurrean jarraitu beharreko bidea*" deituriko dokumentuan, politika demografikoen esparru bat lantzea, mantentzea eta eguneratzea eskatu du, gizarte-solaskideek esku hartuta.

V.1.13. TAULA. ERRONKA DEMOGRAFIKORAKO 2030 EUSKAL ESTRATEGIA. GAKO NAGUSIAK.

PRINTZIPIOAK

A. UMILTASUNA ETA MUGATZE-KONTZIENTZIA
B. AITORPENA ETA BALIO POSITIBO IRAUNKORRAREN KONTZIENTZIA
C. ERANTZUKIZUNA ETA KONTZIENTZIA ETIKO PERTSONALA
D. SOLIDARITATEA ETA GIZA DUINTASUNAREN KONTZIENTZIA

BALIOAK

I. ELKARRIZKETA
II. KOOPERAZIOA
III. JARRAIKITASUNA
IV. PROAKTIBITATEA

PREMISA ESTRATEGIKOAK

1. IKUSPEGI INTEGRALA, SISTEMIKOA ETA PROGRESIBOA
2. GENERO-IKUSPEGIA
3. DIBERTSITATEA ETA TRATU-BERDINTASUNA ETA DISKRIMINAZIORIK EZA
4. ERANTZUNKIDETASUNA
5. JASANGARRITASUNA
6. ESKUBIDEEN ETA AUTODETERMINAZIOAREN BERMEA ETA ADINEKOEN AUTONOMIA
7. GAZTEEN EMANTZIPAZIO-PROZESUAREN ZENTRALITATEA
8. ZEHARKAKOTASUNA ETA POLITIKEN KOHERENTZIA
9. ESKUBIDEEN IKUSPEGIA ETA GIZARTE-BABESA SENDOTZEA
10. BELAUNALDIEN ARTEKO ELKARTASUNA.

Iturria: Eusko Jaurlaritza. ERRONKA DEMOGRAFIKORAKO 2030 EUSKAL ESTRATEGIA (2022). Geuk egindakoa.

Kapitulu honetan ikusi den bezala, Euskadi ugalkortasunari eta jaiotza-tasari buruzko daturik baxuenak dituen Europako herrialdeen artean dago. Horri gehitu behar zaio Espainiako Estatuan eta Euskadin ELGAko batezbestekoaren azpitik gaudela, familian inbertitzera bideratutako BPGren ehunekoan. Eskuragarri dauden azken datuen arabera, ELGAren batezbestekoa BPGaren % 2,3an legoke (2021), eta EAEn, berriz, ehuneko hori ez da % 1era iritsi (% 0,97), EUSTATen azken zifren arabera (2024).

Konparazioan, balantze onenak eskaintzen dituzten herrialdeak bereizi egin dira, baliabide gehiago bideratzen dituztelako gazteen bizimodu independenteko proiektuak sustatzera, askotariko neurriak direla bide, eta familiei zuzeneko laguntza ekonomiko handiagoak eta luzeagoak ematen dizkietelako seme edo alaba bakoitzeko. Horrez gain, bateragarritasun-neurriak sustatzen dituzte, migrazioaren etorrera eta gizarteratzea eta laneratzea errazten dute, eta, bestalde, zahartze aktiborako eta osasungarrirako politikak bultzatzen dituzte, adinekoen autonomia sustatzen dute, edo landa-ingurunearen potentziala birbalioesten dute.

2021ean, Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak sailen arteko gogoeta-prozesu bat bultzatu zuen, Eusko Jaurlaritzaren barruan, eta instituzioen artekoa foru-aldundiekin, erronka demografikorako EAEk izango duen estrategiaren edukiak definitzeko. Prozesu hori 2022ko ekainean amaitu zen,

"*Erronka demografikorako 2030 Euskal Estrategia*" onetsi zenean. Horren ildo nagusiak ***memoria honen 2022ko edizioan*** aurkeztu ziren; hortaz, xehetasun gehiago izateko, jo hara.

Halaber, ***2023ko memoria sozioekonomikora*** jotzea gomendatzen dugu, urte hartan estrategiaren esparruan egindako jarduketen berri izateko (kapitulu hau idatzi dugunean eskuragarri zeuden azken datuak dira).

ITURRIAK

1. **EUROSTAT (2025):** Estatistika demografikoak, 2024
2. **EUSTAT (2025):** Migrazio-mugimenduen estatistika (MME), 2024
3. **EUSTAT (2025):** Jaiotzen Estatistika (JAIE), 2024
4. **EUSTAT (2025):** Heriotzen Estatistika (HERE), 2024
5. **EUSTAT (2025):** Fenomeno demografikoak aztertzeko adierazleak, 2024
6. **EUSTAT (2025)**. Biztanleriaren eta etxebizitzen erroldak. 2025eko urtarrilaren 1eko datuak.
7. **EUSKO JAURLARITZA**. LEHENDAKARITZA (2019). Migraziorako Euskal Itun Soziala
8. **EUSKO JAURLARITZA.** LEHENDAKARITZA (2022). "*Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia*". Esparru orokorra eta Dokumentu operatiboa
9. **EUSKO JAURLARITZA (2024).** Atzerritar jatorriko biztanleen inkesta (EPOE), 2023
10. **IKUSPEGI (2026):** Atzerriko biztanleriari buruzko azterketa. EINen 2025-2026 aldiko datuekin eginikoa.
11. **IKUSPEGI (2025):** 2025eko barometroa. Geure inkesta.
12. **INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA.** IMMIGRAZIOAREN BEHATOKI IRAUNKORRA (2026). Bizileku-agiria indarrean duten pertsonen estatistika. 2025eko abenduaren 31ko datuak.

2. BIZI-BALDINTZAK

Nazioarteko testuingurua

Memoria honen hurrengo orrialdeetan landuko diren bizi-baldintzen eremuen adierazle argigarriek erakusten dute Euskadik bizi-kalitatearen estandar altuak dituela, bai estatuan, bai nazioartean.

Mundu-mailan, EAEk bere horretan jarraitzen zuen 2023an (azken datuak, 2025-05-27an argitaratuak), 12. postuan —Irlandaren eta Finlandiaren artean—, ***NBEren Giza Garapenaren Indizearen (GGI)*** herrialdeen sailkapenaren arabera. Mundu-mailako giza aurrerapenaren indize sintetikoa da, osasunari, hezkuntzari eta pertsonen diru-sarrerei buruzko informazioa konbinatzen duena, eta EUSTATek indize horretarako EAEko datua kalkulatzen du, Garapenerako Nazio Batuen Programaren (GNBP) [8] metodologia aplikatuta, herrialde bat balitz munduko rankingean zer toki edukiko lukeen balioesteko.

V.2.1. GRAFIKOA GIZA GARAPENAREN INDIZEA 2023AN.

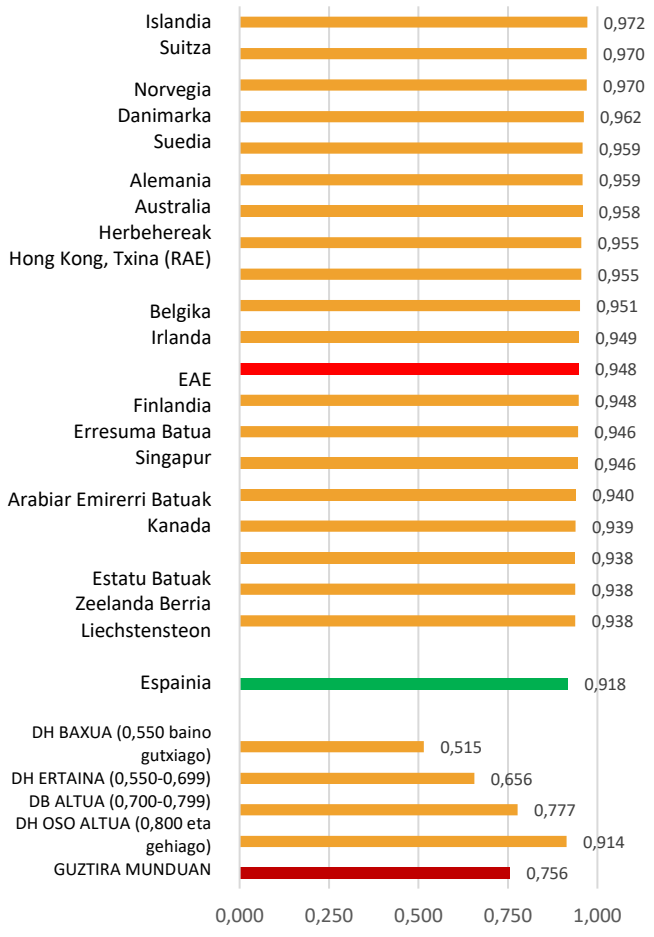

Iturria: EUSTAT: 2025eko Egiturazko Adierazleak.

GNBPren txostenak mundu mailako sailkapena ezartzen du, 193 herrialdez osatua, bakoitzaren bizi-baldintzen arabera ordenatuta. Azterlanak GGI bat esleitzen dio haietako bakoitzari (0tik 1erako eskalan), eta EAEko gizartea, 0,948 punturekin, planetako garatuenen artean kokatzen du, Islandia (0,972), Suitza, Norvegia, Danimarka, Suedia, Alemania, Australia, Herbehereak, Hong Kong-Txina, Belgika eta Irlandaren atzetik eta Finlandiarekin berdinduta. GNBPren txostenean, Espainia 28. postuan dago (Israelen eta Txekiar Errepublikaren artean), 0,918ko GGIrekin. Sailkapena Hego Sudanek ixten du, 0,388rekin.

GNBPk, azken txostenean, munduko GGI mundu osoan moteldu dela nabarmentzen du; hala, 2020-2021. urteak kenduta, 35 urtean izan den igoerarik txikiena egon da. Herrialde aberatsen eta pobreen arteko desberdinkeriek gora egiten jarraitzen dutela gaineratu behar diogu horri. Ondoz ondoko laugarren urtez, GGI baxua eta GGI oso altua duten herrialdeen arteko desberdinkeriak hazi egin dira; hala, aurreko 20 urteetan ikusitako joera irauli zen 2020an, aurreko urte haietan herrialdeen arteko desberdinkeriak murrizten joan baitziren.

[8] *GGI indize konposatua da, giza garapenaren oinarrizko hiru dimentsiotan ardazten dena: bizitza luze eta osasungarria izateko gaitasuna, jaiotzako bizi-itxaropenaren arabera neurtzen dena; ezagutzak eskuratzeko gaitasuna, batez besteko eskolatze-urteen eta espero den eskolatze-urteen arabera neurtzen dena; eta bizi-maila duina lortzeko gaitasuna, per capita diru-sarrera nazional gordinaren arabera neurtzen dena.*

Bestalde, 2023ko datuek adierazten dutenez, EAEko giza garapenak hobera egin du azken urtean: indize orokorra 0,943tik 0,948ra igo da (serie historikoko datu gorena), jaiotzean den bizi-itxaropenak izandako bilakaeraren ondorioz (83,4tik 84ra igo da), esperotako eskolatze-urteen ondorioz (18,6tik 18,5era jaitsi dira) eta per capita errentaren bilakaeraren ondorioz, zeina 64.678 dolarretik 66.096 dolarrera igo baita (+% 2,2) (ikusi aztertutako aldagaien xehetasunak V.2.1 taulan).

V.2.1. TAULA. EAE-KO GIZA GARAPENAREN INDIZEAREN BILAKAERA, DIMENTSIOEN, ADIERAZLEEN ETA INDIZEEN ARABERA. 2013-2023.

		1. OSASUNAREN ALDERDIA		2. HEZKUNTZAREN ALDERDIA			3. BIZITZA-MAILAREN ALDERDIA	
	GGI	BIZI-ITXAROPENA JAIOTZEAN (URTEAK)	OSASUN-INDIZEA	ESPERO DIREN ESKOLATZE-URTEAK	BATEZ BESTEKO ESKOLATZE-URTEAK	HEZKUNTZA-INDIZEA	PER CAPITA ERRENTA NAZIONAL GORDINA (US$) PPP-TAN 2021	BIZITZA-MAILAREN INDIZEA
2013	0,924	83,0	0,969	18,6	10,6	0,854	54.770	0,953
2014	0,927	83,1	0,971	18,8	10,8	0,860	55.736	0,955
2015	0,930	83,1	0,971	18,8	10,9	0,863	57.367	0,960
2016	0,934	83,3	0,974	18,8	11,0	0,866	59.268	0,964
2017	0,936	83,4	0,976	18,8	11,0	0,867	60.768	0,968
2018	0,939	83,5	0,977	18,7	11,1	0,870	62.475	0,972
2019	0,943	83,8	0,981	18,6	11,3	0,875	63.627	0,975
2020	0,937	83,6	0,978	18,5	11,3	0,876	57.528	0,960
2021	0,941	83,6	0,978	18,5	11,4	0,879	61.227	0,969
2022	0,943	83,4	0,975	18,6	11,4	0,881	64.678	0,978
2023	**0,948**	**84,0**	**0,984**	**18,5**	**11,5**	**0,882**	**66.096**	**0,981**

Iturria: EUSTAT. Giza Garapenaren Indizea. Berrikusitako seriea.

Hitzaurrea

EAE ez dago gizarte-bazterketaren arazotik kanpo, gizarte garaikideen zeharkako errealitatea baita. Erakunde eta ikertzaileek urte askoan erabili duten “pobrezia” kontzeptuak ez ditu agortzen bere horretan gizarte-bazterketaren errealitatea eta dinamikak. Horrexegatik dago adostasun zabala azken hamarkadetan, bai gizarte-ikerkuntzaren ikuspegitik, bai kudeaketa publikoko erantzukizunak dituztenen artean: pobreziaren kategoria "gizarte-bazterketa" kategoriara zabaldu da, pobrezia ekonomikoaren gaineko ideia zorrotza gainditu delako eta, batez ere, egungo gizarteetan gertatu diren eraldaketa sakonengatik, hain zuzen ere, aurrerapen teknologikoek, bizimodu aldaketek eta aribideko gizarte erreformek eragindakoak.

Kapitulu honetan, lehenik eta behin, EUROSTATen Bizi-baldintzen Inkestaren (EU-SILC) azken datuetatik abiatuta, EBko bizi-baldintzei buruzko zifra nagusiak aurkezten dira, eta EAEren eta Estatuaren egoerarekin lotzen dira, Europako Batzordeak 2030erako finkatutako helburuen jarraipena egiteko erabiltzen den "AROPE" (*population at risk of poverty and exclusion*) tasaren osagaiak xehetasunez aztertuta (azken datuak 2024koak dira).

Jarraian, EINren 2025eko Bizi-baldintzen Inkestaren emaitzak emango dira. Haiei esker, EAEk gainerako autonomia-erkidegoen aldean izan duen bilakaera erka daiteke, errenta eta gabezia materiala adierazle nagusiei dagokienez. Era berean, 2024ko EAEko Pobreziaren eta Gizarte-desparekotasunei buruzko Inkestaren (PGDI)[9] emaitza nagusiak ematen dira.

Apartatu honen bigarren atalean, EAEko familien arazoak, haien bateratzeko beharrak eta horretarako garatutako politikak aztertzen dira, eta, ondoren, memoria honek Euskadiko bizitegi-bazterketa larriari buruz bi urtean behin egiten duen berrikuspena egiten da.

[9] *Eusko Jaurlaritzaren 2024ko Pobreziaren eta Gizarte Desparekotasunei buruzko Inkestari (PGDI) buruzko 2.3 epigrafean 2022ko PGDIari buruzko informazio bera eguneratzen da, 2023ko Memoria Sozioekonomikoan jasoa.*

2.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPAKO TESTUINGURUAN: "AROPE" TASA

Europar Batasunean, 2010ean sortu zen AROPE (ingelesezko siglak: *At Risk Of Poverty or social Exclusion*) pobrezia erlatiboa neurtzeko, eta pobreziaren arrisku-tasaren kontzeptua zabaldu zen, diru-sarrerak bakarrik hartzen baitzituen kontuan. Horrela, AROPE tasa pobrezia-arriskuan dauden, gabezia material eta sozialak dituzten edo enpleguan intentsitate txikia duten biztanleak gehituta eraikitzen da.

V.2.2. TAULA. BIZI-BALDINTZAK EAE-N. "2030 AGENDA" ERREFERENTZIA-ADIERAZLEAK ETA ALDERAKETA ESTATUAREKIN ETA EB-REKIN.

	EAE			ESTATUA		EB 27
	2015	2024	2025	2024	2025	2024
"AROPE" TASA	**18,2**	**14,8**	**14,7**	**25,8**	**25,7**	**21,0**
- POBREZIAREN ATALASEAREN AZPITIK DAGOEN BIZTANLERIAREN %A (MEDIANAREN % 60) – DIRUZKO POBREZIA	10,9	9,4	9,3	19,7	19,5	16,2
- GABEZIA MATERIAL ETA SOZIAL LARRIA	6,6	4,6	3,0	8,3	8,1	6,4
- LAN-INTENTSITATE TXIKIA (18 - 64 URTE)	13,9	6,9	7,3	8,0	8,0	7,9

Iturriak: EUROSTAT eta EIN. EUROSTAT metodologia.

EINk EUROSTATen metodologia erabiltzen du autonomia-erkidegoetako AROPE tasa kalkulatzeko, eta, beraz, baita EAEkoa kalkulatzeko ere. Kontuan hartu behar dugu Estatuko betez besteko "pobrezia-atalasea" aplikatzen zaiela autonomia-erkidego guztiei eta, era berean, autonomia-erkidego bakoitzaren pobrezia-atalaseak kontuan hartuz gero, diruzko pobreziaren adierazlea (AROPE tasaren hiru ataletatik lehenengoa) zein AROPE tasa desberdinak izango liratekeela (zentzuzkoa da pentsatzea eskualdeetako atalaseak aplikatzeak erkidego txiroenen pobrezia murriztu eta egoera hobean daudenena areagotuko lukeela). Adierazleen kalkuluan EAEko pobrezia-atalasea (Estatuko batezbestekoa baino altuagoa) aplikatzeak, beraz, hurrengo orrialdeetan azaltzen direnak baino pobrezia-ratio handiagoak emango lituzke.

2024an (herrialdeen arabera eskuragarri dauden azken datuak), pobreziaren edo bazterketaren arriskuak biztanleriaren % 21i eragiten zion EBn, 2023an baino hiru hamarren gutxiago edo, bestela esanda, 93,3 milioi pertsonari (ikus banaketa V.2.3 grafikoan), "*2030 Agendan*" ezarritako irizpideen arabera. Kolektibo horretan, % 53,8 emakumeak dira (haien AROPE tasa % 21,9 zen, batezbestekoa baino 9 hamarren handiagoa), eta % 46,2 gizonak (pobrezia- edo bazterketa-arriskua: % 20).

"*2030 Agendaren*" ondorioetarako, pertsona bat pobrezia- edo bazterketa-arriskuan dago langabezia-arazoak edo lan-intentsitate txikia dituen familia-unitate batean bizi bada eta familia-unitate horrek gizarte-transferentzien ondoren pobrezia-arriskua badu eta/edo gabezia material eta sozial larria badu.

Gogora dezagun 2030 Agendak ezarritako helburua dela 2015. urtearekin alderatuta gutxienez erdira murriztea pobrezia-arriskuan dauden herritarren proportzioa, dimentsio guztietan, kasuan kasuko definizio nazionalen arabera (1.2 xedea). Urte horrekin alderatuta, EBko batez bestekoa 3 puntu murriztu da (11,6 milioi pertsona gutxiago), nahiz eta Batasuneko 4 herrialdetan pobrezia- eta bazterketa-arriskua handitu (Alemania, Frantzia, Luxenburgo eta Eslovakia).

GRAFIKOA. V.2.2. POBREZIA- ETA BAZTERKERIA-ARRISKUAREN TASAREN ETA BERE HIRU OSAGAIEN BILAKAERA EUROPAR BATASUNEAN

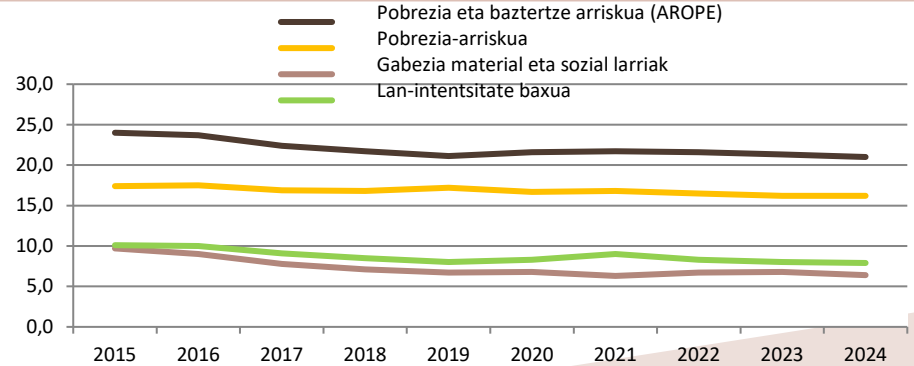

Iturria: EUROSTAT.

V.2.3. TAULA. POBREZIA- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN EB-KO BIZTANLEAK, "2030 AGENDA" ESTRATEGIAREN IRIZPIDEEN ARABERA								
	EHUNEKOA				ABSOLUTUAK (MILIOITAN)			
	2015	2022	2023	2024	2015	2022	2023	2024
EB	24,0	21,6	21,3	21,0	104,9	95,3	94,4	93,3
BELGIKA	21,6	18,6	18,8	18,3	2,4	2,1	2,2	2,1
BULGARIA	43,3	32,2	30,0	30,3	3,1	2,2	1,9	2,0
TXEKIAKO ERREPUBLIKA	13,0	11,8	12,0	11,3	1,3	1,2	1,2	1,2
DANIMARKA	18,6	17,1	17,9	18,0	1,0	1,0	1,1	1,1
ALEMANIA	20,0	21,1	21,3	21,1	16,1	17,3	17,9	17,7
ESTONIA	23,6	25,2	24,2	22,2	0,3	0,3	0,3	0,3
IRLANDA	25,4	19,6	19,2	17,1	1,2	1,0	1,0	0,9
GREZIA	32,4	26,3	26,1	26,9	3,5	2,7	2,7	2,7
ESPAINIA	28,7	26,0	26,5	25,8	13,2	12,2	12,6	12,5
FRANTZIA	18,4	20,7	20,4	20,5	11,5	13,9	13,5	13,6
KROAZIA	24,4	19,9	20,7	21,7	1,0	0,8	0,8	0,8
ITALIA	28,4	24,4	22,8	23,1	17,3	14,3	13,4	13,5
ZIPRE	22,8	17,5	17,4	17,1	0,2	0,2	0,2	0,2
LETONIA	30,0	26,0	25,6	24,3	0,6	0,5	0,5	0,4
LITUANIA	29,4	24,6	24,3	25,8	0,9	0,7	0,7	0,7
LUXENBURGO	18,4	19,4	21,4	20,0	0,1	0,1	0,1	0,1
HUNGARIA	30,6	18,8	19,7	19,3	3,0	1,8	1,9	1,8
MALTA	22,2	20,1	19,8	19,7	0,1	0,1	0,1	0,1
HERBEHEREAK	16,4	16,5	15,8	15,4	2,8	2,9	2,8	2,7
AUSTRIA	16,9	17,5	17,7	16,9	1,4	1,6	1,6	1,5
POLONIA	22,5	15,9	16,3	16,0	8,4	5,9	6,0	5,8
PORTUGAL	26,4	20,1	20,1	19,7	2,7	2,1	2,1	2,1
ERRUMANIA	44,5	34,4	32,0	27,9	8,8	6,5	6,0	5,3
ESLOVENIA	17,7	13,3	13,7	14,4	0,4	0,3	0,3	0,3
ESLOVAKIA	17,3	16,5	17,6	18,3	0,9	0,9	0,9	1,0
FINLANDIA	16,9	16,3	15,8	16,8	0,9	0,9	0,9	0,9
SUEDIA	18,2	18,6	18,4	17,5	1,8	1,9	1,9	1,8
EAE	**18,2**	**15,7**	**15,5**	**14,8**	**0,40**	**0,34**	**0,34**	**0,33**
Iturria: Guk geuk egina, EUROSTATen eta EINren datuekin. EUROSTAT metodologia.								

Espainian, 2025eko ratioa (EINren datuak) % 25,7 da (12,7 milioi pertsona), eta hamarren bat handitu da azken urtean (-3 puntu 2015aren aldean). Sexuaren arabera, emakumezkoen AROPE tasa % 26,8 da, eta gizonezkoena % 24,5. Espainian, beraz, eragina ertain-altua da, Lituaniaren antzera (% 25,8, 2024an).

V.2.3 GRAFIKOA. EB-N POBREZIA EDO GIZARTE-BAZTERKETA JASATEKO ARRISKUAN DAGOEN BIZTANLERIA, ARRISKU-MOTAREN ARABERA. KATEGORIEN ARTEKO ELKARGUNEAK. DATUAK MILIOIKA PERTSONATAN. 2024

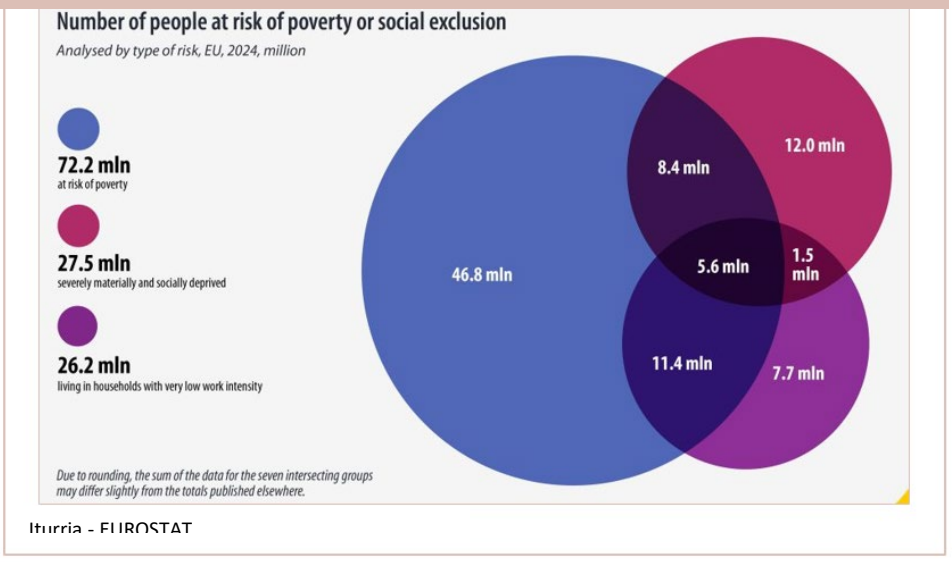

Iturria - EUROSTAT

2024ko datuek erakusten dutenez Bulgarian pobrezia- eta bazterketa-arriskuan zegoen biztanleriaren % 30,3, eta egoera zaurgarrian dauden pertsonen tasarik handiena duen herrialdea zen. Ondoren Errumania (% 27,9) eta Grezia (% 26,9) zeuden; Txekiar Errepublikak (% 11,3) eta Esloveniak (% 14,4), aldiz, tasarik txikienak zituzten urte hartan.

V.2.4. TAULA. POBREZIA- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, "2030 AGENDA" ESTRATEGIAREN IRIZPIDEEN ARABERA": "AROPE" TASAREN OSAGAIAK. EHUNEKOA, BIZTANLERIA OSOARI DAGOKIONEZ.

	"AROPE" TASA OROKORRA			1. POBREZIA-ARRISKUA (ATALASEA % 60)			2. GABEZIA MATERIAL ETA SOZIAL LARRIA			3. LAN-INTENTSITATE OSO TXIKIA		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
ESTATUA, GUZTIRA	26,5	25,8	25,7	20,2	19,7	19,5	9,0	8,3	8,1	8,4	8,0	8,0
ANDALUZIA	37,5	35,6	34,7	30,5	29,2	27,7	12,6	10,6	10,9	12,1	12,0	12,0
ARAGOI	20,4	21,0	19,1	15,1	15,1	13,6	7,1	8,2	6,5	5,3	5,5	4,9
ASTURIAS	25,0	20,9	22,4	18,6	15,6	17,2	6,5	5,7	6,7	13,6	10,0	11,1
BALEAR UHARTEAK	20,6	16,2	15,2	15,3	11,3	11,6	6,1	4,3	3,6	5,0	4,2	4,6
KANARIAK	33,8	31,2	31,2	26,1	24,6	22,9	11,0	10,8	9,3	14,3	10,4	11,6
KANTABRIA	22,0	22,2	19,2	15,2	17,3	13,9	6,2	6,0	5,0	9,8	7,7	9,0
GAZTELA-MANTXA	22,4	24,0	24,1	18,2	18,5	19,8	6,4	6,5	6,7	7,3	7,0	9,5
GAZTELA ETA LEON	31,7	34,2	34,0	25,5	27,4	25,9	8,5	8,6	9,8	6,8	10,7	10,0
KATALUNIA	21,2	20,5	21,3	13,9	12,9	14,3	8,9	8,6	8,9	6,6	6,1	5,9
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	29,6	29,9	30,7	24,3	24,8	26,0	8,3	9,1	6,9	8,7	8,8	7,9
EXTREMADURA	32,8	32,4	30,4	27,6	27,5	26,2	8,0	5,0	6,3	11,1	10,6	7,7
GALIZIA	25,5	18,8	22,1	19,4	14,2	16,0	8,2	4,8	7,1	7,5	7,1	7,6
MADRIL	19,4	20,9	19,4	12,9	14,3	12,7	8,9	8,5	8,4	5,2	4,9	3,5
MURTZIA	30,5	32,4	32,5	24,2	26,0	26,7	8,5	8,5	9,6	5,9	5,9	10,0
NAFARROA	17,2	18,3	16,5	13,8	14,2	12,3	6,2	6,3	4,8	7,9	8,5	7,4
EAE	**15,5**	**14,8**	**14,7**	**10,2**	**9,4**	**9,3**	**5,6**	**4,6**	**3,0**	**7,6**	**6,9**	**7,3**
ERRIOXA	21,8	22,6	22,8	16,9	19,4	18,4	6,7	3,7	4,3	4,8	5,2	7,4
CEUTA	41,8	42,2	40,8	35,9	34,6	37,0	19,1	14,0	11,0	17,3	21,9	27,5
MELILLA	36,7	44,5	43,7	30,8	41,4	39,3	9,8	9,4	11,8	20,3	16,3	23,9

Iturria: EIN. Bizi-baldintzen Inkesta. EUROSTAT metodologia.

EAEn, pobrezia- eta bazterketa-arriskuak biztanleriaren % 14,7ri eragiten zion 2025ean (EUROSTATen eta EINren metodologiaren arabera), edo, bestela esanda, 325.000 pertsonari (oso interesgarria izango litzatekeen arren, ez dago sexuaren araberako informaziorik), 2024an baino hamarren bat gutxiago eta 2015ean baino 3,5 puntu gutxiago. Eragin hori, beste urte batez, nahiko txikia da Europako testuinguruan, Esloveniakoarekin alderatuta (% 14,4); izan ere, 2024an, Txekiarekin batera (% 11,3), Europar Batasuneko tasarik txikienak zituen, arestian ikusi denez.

2.4. GRAFIKOA. EAEKO AROPE TASAREN BILAKAERAREN JARRAIPENA 2030 AGENDAREN HELBURUAREKIKO (TASA ERDIRA JAISTEA 2015EKO DATUAREN ALDEAN).

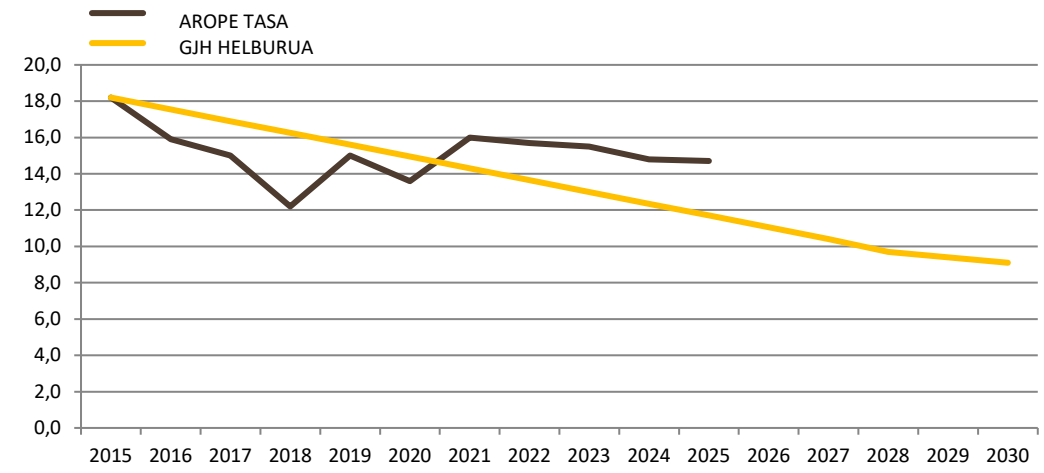

Iturria: INE. ECV Egileek egina.

2030 Agendaren 2.1 helburuari lotuta (hau da, pobrezian dauden herritarren proportzioa erdira murriztea), V.2.4 grafikoak EAEko AROPE tasaren jarraipena egiten du. Zenbaki zehatzetan, helburu hori lortzeak berekin ekarriko luke 2015eko % 18,2ko tasatik 2030ean % 9,1eko tasara igarotzea. Ikusten da 2021etik datu errealaren eta helburuaren arteko aldea positiboa eta gero eta handiagoa dela; izan ere, pobrezia-zifrak murriztu arren, 2030eko helburura iristeko proportzio handiagoan gutxitu beharko litzateke (grafikoa egiteko, adierazle horren urteko murrizketa jarraitua hartu da kontuan). 2025ean, arrakala hori ehuneko 3 puntu zen, 2024an baino puntu erdi gehiago.

2025ean, Estatuko batezbestekorako AROPE tasa oso gutxi murriztu da (-1 hamarren), eta, horrekin batera, autonomia-erkidego gehienetan gutxitu egin da pobrezia- eta bazterkeria-arriskua. Zehazki, haietako hamabitan AROPE tasa (EAE barne) gutxitu da, batek aldaezin mantentzen du eta seitan handitu da.

2.1.1. Pobrezia-atalasearen azpitik dauden biztanleak (diruzko pobrezia)

Adierazle hori osatzen duten elementuetako bakoitzari begiratuta, lehenik eta behin, EBko biztanleen % 16,2 pobrezia-arriskuan zegoen 2024an, gizarte-transferentzien ondoren, kontuan izanik egoera horretan zeudela, herrialde bakoitzean kontsumo-unitateko diru-sarreren banaketaren batezbestekoaren % 60 baino gutxiagoko diru-sarrerak baitzituzten ("*pobreziaren atalasea*" esaten zaio); beraz, herrialde bakoitzean, gutxieneko errenta horretara iristen ez den biztanleriaren ehunekoa neurtuko luke, "*diruzko pobrezia*" ere deitzen zaiona.

Ehuneko hori ez da aldatu 2023koarekin alderatuta, eta bost pertsonatik bat baino gehiago zegoen egoera horretan bost herrialdetan: Bulgaria (% 21,7), Letonia (% 21,6), Lituania (% 21,5), Kroazia (% 20,3) eta Estonia (% 20,2). 2015eko datuekin alderatuta, pobrezia-arriskuan dauden pertsonen proportzioak gora egin du EBko zortzi herrialdetan, eta behera egin du gainerako 19etan.

EAEn, tasa % 9,3ra iritsi da 2025ean, 2024an baino hamarren bat gutxiago (2015ean baino 1,6 puntu gutxiago), eta 205.300 pertsona ingururi eragiten die. Autonomia-erkidegoen testuinguruan, 12 autonomia-erkidegotan diruzko pobrezia gutxitu egin da, bat (Aragoi) ez da aldatu, eta beste 7 autonomia-erkidegotan ratio hori handitu egin da. Estatuko batez bestekoa 2 hamarren gutxitu da.

2.1.2. Gabezia material eta sozial larria

Bigarrenik, EBko herritarren % 6,4k gabezia material eta sozial larria jasan zuen 2024an, baliabide faltak bizi-baldintza batzuei eragiten baitzien, hala nola fakturei aurre egiteko gaitasunari (etxeko ohiko gastuei dagozkienak), etxea bero mantentzeari edo urteko opor-aste batez gozatu ahal izateari[10]. Ratio hori 4 hamarren gutxitu da 2023koarekin alderatuta, eta 2015eko % 9,7ren azpitik dago. Batasunean, gabezia horren eragina asko aldatzen da herrialde batetik bestera: Eslovenian, Kroazian, Luxenburgon eta Polonian, 2024an % 2,5etik behera zeuden, aldiz, Errumanian, % 17tik gora, eta Bulgarian, % 16,6 zen. Emaitzak herrialde gehienetan 16tan) hobetu dira, 2023ko datuekin alderatuta.

2015aren aldean, gabezia larria pairatzen duten pertsonen proportzioak gora egin du 6 herrialdetan, eta behera gainerako 21etan.

[10] *Zehazki, EUROSTATek uste du (2030 Agendatik abiatutako metodologiarekin) pertsonek gabezia material eta sozial larria jasaten dutela hamahiru item hauetako gutxienez zazpi egia badira. Batetik, familiaren alorreko zazpi kontzeptu dira (urtean gutxienez astebetez oporretara joan ezin izatea, gutxienez bi egunean behin okela, oilaskoa edo arraina jan ahal izatea, etxebizitza tenperatura egokian mantentzea, ustekabeko gastuei aurre egitea, autoa edukitzea, hondatutako altzariak edo zaharrak ordezkatzea edo etxebizitza nagusiarekin lotutako gastuak ordaintzeko atzerapenak izatea), eta, bestetik, sei kontzeptu berri, etxeko kide bakoitzarentzat pertsona-mailan definitutakoak (hondatutako arropa ordezkatzeko arazoak, bi zapata pare baldintza onetan izatea, lagunekin edo familiarekin biltzea hilean behin gutxienez bazkaltzeko edo mokadu bat hartzeko, aisialdiko jardueretan aldizka parte hartzea, diru kopuru txiki bat gastatzea norberarentzat edo interneterako konexioa izatea).*

Espainiak (EINren datuekin) % 8,1eko tasa zuen 2025ean (2024an baino -0,2 puntu), eta EAEk % 3koa (-1,6 puntu), hau da, 66.240 pertsona inguru, aurreko urtean baino 35.260 gutxiago.

Autonomia-erkidego guztiak kontuan hartuta, hamarretan gabeziaren tasa handitu da, eta gainerako bederatzietan —horien artean, Euskadi— gabezia material eta sozial larriaren tasak gutxitu dira.

V.2.5. TAULA. POBREZIA- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN EB-KO BIZTANLEAK, "2030 AGENDAREN" IRIZPIDEEN ARABERA: "AROPE" TASAREN OSAGAIAK: EHUNEKOA, BIZTANLERIA OSOARI DAGOKIONEZ.

	1. POBREZIA-ARRISKUA (ATALASEA % 60)				2. GABEZIA MATERIAL ETA SOZIAL LARRIA				3. LAN-INTENTSITATE OSO TXIKIA			
	2015	2022	2023	2024	2015	2022	2023	2024	2015	2022	2023	2024
EB 27	17,4	16,5	16,2	16,2	9,7	6,7	6,8	6,4	10,1	8,3	8,0	7,9
BELGIKA	14,9	13,1	12,4	11,4	7,2	5,7	6,1	6,2	15,0	11,7	10,6	11,4
BULGARIA	22,0	22,9	20,6	21,7	36,8	18,7	18,0	16,6	11,5	8,6	7,0	7,9
TXEKIAKO ERREPUBLIKA	9,7	10,2	9,8	9,5	4,5	2,1	2,7	2,6	6,8	4,5	5,1	5,2
DANIMARKA	12,2	12,4	11,8	11,6	3,2	3,2	4,9	4,0	11,9	8,8	9,8	10,6
ALEMANIA	16,7	14,8	14,4	15,5	5,7	6,2	6,9	6,2	9,5	9,8	9,9	10,0
ESTONIA	21,6	22,8	22,5	20,2	3,5	3,3	2,5	3,1	6,2	5,7	5,9	5,3
IRLANDA	16,2	13,4	12,0	12,7	9,4	5,3	6,0	4,5	18,8	9,6	9,1	7,4
GREZIA	21,4	18,8	18,9	19,6	17,6	13,9	13,5	14,0	15,3	9,5	8,3	7,5
ESPAINIA	22,1	20,4	20,2	19,7	7,4	7,7	9,0	8,3	15,4	8,7	8,4	8,0
FRANTZIA	13,6	15,6	15,4	15,9	6,8	7,0	6,6	6,6	8,3	9,9	9,2	8,7
KROAZIA	20,0	18,0	19,3	20,3	8,4	4,0	2,8	2,0	12,3	6,3	5,5	4,7
ITALIA	19,9	20,1	18,9	18,9	12,1	4,5	4,7	4,6	11,2	9,8	8,9	9,2
ZIPRE	16,2	14,7	14,9	14,6	7,9	2,7	2,4	2,5	10,4	5,0	4,5	4,2
LETONIA	22,5	22,5	22,5	21,6	15,4	7,8	6,2	5,3	7,7	7,2	7,0	6,5
LITUANIA	22,2	20,9	20,6	21,5	14,6	6,0	6,1	6,1	9,1	8,3	8,0	9,4
LUXENBURGO	15,3	17,3	18,8	18,1	2,5	2,0	2,5	2,3	5,4	3,5	3,9	3,9
HUNGARIA	14,9	13,5	13,8	14,3	24,1	9,1	10,3	9,3	8,8	6,2	4,9	4,7
MALTA	16,6	16,7	16,6	16,8	8,2	4,9	4,1	4,0	9,2	3,8	3,6	4,5
HERBEHEREAK	11,6	14,5	13,0	12,1	3,2	2,5	2,7	3,1	10,0	8,4	8,2	8,0
AUSTRIA	13,9	14,8	14,9	14,3	2,9	2,3	3,7	3,7	6,3	5,7	5,7	6,0
POLONIA	17,6	13,7	14,0	13,8	7,8	2,8	3,0	2,3	6,9	3,8	3,9	3,9
PORTUGAL	19,5	16,4	17,0	16,6	10,9	5,3	4,9	4,3	10,2	5,6	6,3	4,8
ERRUMANIA	25,4	21,2	21,1	19,0	34,0	24,3	19,8	17,2	6,2	4,2	5,2	4,3
ESLOVENIA	14,3	12,1	12,7	13,2	4,8	1,4	2,0	1,8	5,8	3,8	3,8	3,5
ESLOVAKIA	12,3	13,7	14,3	14,5	8,4	6,3	7,0	7,3	7,0	3,8	4,6	5,0
FINLANDIA	12,4	12,7	12,2	12,6	1,0	1,9	2,8	3,7	11,5	10,1	8,7	9,3
SUEDIA	16,3	16,0	16,1	14,8	1,1	2,3	2,5	3,0	7,8	8,1	8,0	7,7
EAE	**10,9**	**12,2**	**10,2**	**9,4**	**6,6**	**3,7**	**5,6**	**4,6**	**13,9**	**6,3**	**7,6**	**6,9**

Iturria: Guk geuk egina, EUROSTATen eta EINren datuekin. EUROSTAT metodologia.

2.1.3. Lan-intentsitate oso txikiko biztanleria

Azkenik, 2024an, EBko biztanleen % 7,9 lan-intentsitate oso txikiko familietan bizi zen; izan ere, egoera hori dagoela jotzen da etxeko 64 urte baino gutxiagoko helduek azkenengo urtean guztira duten lan-ahalmenaren % 20 baino gutxiago lan egiten dutenean (2023an baino hamarren bat gutxiago eta 2015ean baino 2,2 puntu gutxiago). Belgikak (% 11,4), Danimarkak (% 10,6) eta Alemaniak (% 10) zituzten Batasuneko ratiorik handienak, eta Esloveniak, Poloniak eta Luxenburgok % 4tik beherakoak. 2015aren aldean, tasa hori

V.2.6. TAULA. AROPE TASAREN ETA HAREN OSAGAIEN BILAKAERA. ALDERAKETA EAE-REN ETA ESTATUKO BATEZ BESTEKOAREN ARTEAN.

	POBREZIA- ETA BAZTERKETA-ARRISKUA (AROPE)		1. POBREZIA-ARRISKUA (<% 60-KO ATALASEA) (DIRUZKO POBREZIA)		2. GABEZIA MATERIAL ETA SOZIAL LARRIA		3. LAN-INTENTSITATE OSO TXIKIA	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2015	28,7	18,2	22,1	10,9	7,4	6,6	15,4	13,9
2021	27,8	16,0	21,7	12,2	8,3	4,6	11,6	7,5
2022	26,0	15,7	20,4	12,2	7,7	3,7	8,7	6,3
2023	26,5	15,5	20,2	10,2	9,0	5,6	8,4	7,6
2024	25,8	14,8	19,7	9,4	8,3	4,6	8,0	6,9
2025	25,7	14,7	19,5	9,3	8,1	3,0	8,0	7,3
Ald. 23-24	-0,7	-0,7	-0,5	-0,8	-0,7	-1,0	-0,4	-0,7
Ald. 24-25	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2	-1,6	0,0	0,4
Ald. 15-25	-3,0	-3,5	-2,6	-1,6	0,7	-3,6	-7,4	-6,6

Iturria: EINren datuak oinarri hartuta egina. EUROSTAT metodologia.

bi herrialdetan bakarrik handitu zen (Alemania eta Lituania), eta 7 puntu edo gehiago gutxitu zen Kroazian, Grezian, Espainian eta Irlandan.

2025eko EAEko datua 4 hamarren handitu da, % 6,9tik % 7,3ra (161.000 pertsona inguru, 2024an baino 10.000 gehiago), EBko 2024ko batezbestekoa baino 6 hamarren gutxiago (% 7,9), eta 2015ean baino 6,6 puntu gutxiago. Espainia Europar Batasunaren batezbestekoaren parean dago, eta ez du aldaketarik izan 2024koarekin alderatuta (% 8). Hamaika autonomia-erkidegotan, nahiz eta orokorrean joera egonkorra izan, lan-intentsitatearen tasa oso gutxi handitu da —besteak beste, Euskadi—, bakar batek (Andaluzia) ez du aldaketarik izan, eta gainerakoek (7) hobekuntzak (beherakadak) izan dituzte adierazle horretan.

2.2. BIZI-BALDINTZEI BURUZKO 2024KO INKESTAREN EMAITZAK.

EINren "*Encuesta de Condiciones de Vida*" (Bizi-baldintzen inkesta; BBI) Errentari eta Bizi-baldintzei buruzko Europar Batasuneko estatistikak —"*Statistics on income and living conditions*" (EU-SILC) izenekoa— harmonizatzeko prozesu baten parte da. Helburu nagusietako bat pobrezia eta gizarte-bazterketa aztertu ahal izateko informazioa ematea da. Alde horretatik, askotariko informazioa ematen du, hain zuzen ere, etxebizitzari buruzko datuak, horrek sortzen dituen gastuak, diru-sarrerak, ekipamendua, egoera ekonomikoa, helduen jarduera, osasuna, osasun-arretarako sarbide, hezkuntza eta datu biografikoak[11].

2.2.1. Errenta

2025eko BBIren emaitzek adierazten dutenez, EAEn ***pertsonako batez besteko errenta*** 19.923 eurokoa da urtean (ez dago sexuaren araberako informaziorik), aurreko urtean baino % 4,4 gehiago, eta autonomia-erkidegoen araberako rankingean lehenengo postuan jarraitzen du, Nafarroa eta Madril atzetik dituela. Estatuko batezbestekoa, berriz, % 5,5 handitu da. 2015arekin alderatuta, batez besteko errenta pertsonalaren bilakaera positiboa da EAEn, % 44 hazi baita; alabaina, Estatuko batezbestekoa (% 49,9 igo dena) baino ratio txikiagoa du.

V.2.7. TAULA. URTEKO BATEZ BESTEKO ERRENTA GARBIAREN BILAKAERA PERTSONAKO ETA FAMILIAKO (ELKARRIZKETAREN AURREKO URTEA) AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. EUROAK.

	BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONAKO					BATEZ BESTEKO ERRENTA FAMILIAKO				
	2015	2023	2024	2025	% 24/25	2015	2023	2024	2025	% 24/25
ESTATUA, GUZTIRA	10.419	14.082	14.807	15.620	5,5	26.092	34.821	36.996	38.994	5,4
ANDALUZIA	7.942	11.719	12.191	13.079	7,3	20.851	29.916	31.015	33.078	6,7
ARAGOI	12.427	14.810	15.747	16.717	6,2	30.058	35.026	37.563	39.943	6,3
ASTURIAS	11.427	15.432	16.201	16.725	3,2	25.909	33.709	35.784	36.869	3,0
BALEAR UHARTEAK	10.828	14.139	15.926	16.735	5,1	27.284	36.904	42.232	44.457	5,3
KANARIAK	8.640	12.177	13.372	14.222	6,4	22.261	31.296	34.819	37.023	6,3
KANTABRIA	10.494	14.162	14.708	15.964	8,5	25.282	33.373	35.149	38.022	8,2
GAZTELA-MANTXA	10.570	14.124	14.940	15.598	4,4	24.838	31.863	33.615	35.011	4,2
GAZTELA ETA LEON	8.498	11.913	12.357	13.387	8,3	21.939	29.965	31.001	33.499	8,1
KATALUNIA	12.283	15.830	16.546	17.262	4,3	30.655	38.888	41.959	43.889	4,6
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	9.098	12.805	13.374	14.017	4,8	22.132	31.324	33.031	34.682	5,0
EXTREMADURA	8.469	11.363	12.421	12.995	4,6	21.092	27.051	29.341	30.519	4,0
GALIZIA	10.212	13.147	14.558	15.467	6,2	25.614	31.301	34.892	36.925	5,8
MADRIL	12.534	16.817	17.275	18.169	5,2	31.243	42.926	44.889	47.375	5,5
MURTZIA	7.924	11.314	11.967	12.554	4,9	21.529	30.509	32.764	34.155	4,2
NAFARROA	13.300	16.599	17.253	18.349	6,4	32.979	41.187	43.524	46.136	6,0
EAE	**13.836**	**18.189**	**19.078**	**19.923**	**4,4**	**33.053**	**42.760**	**44.698**	**46.537**	**4,1**
ERRIOXA	11.132	14.184	14.529	15.654	7,7	26.604	33.245	34.295	36.828	7,4
CEUTA	8.512	13.421	13.403	13.770	2,7	28.280	40.621	42.801	42.555	-0,6
MELILLA	10.027	13.854	12.745	12.696	-0,4	31.526	39.727	39.855	40.711	2,1

Iturria: EIN. Bizi-baldintzen Inkesta.

[11] *Bizi-baldintzei buruzko inkestak familia-lagin bati urte bakoitzeko laugarren hiruhilekoan egin ohi dio galdetegia, eta elkarrizketa egin zenean dituzten bizi-baldintzei eta aurreko urteko diru-sarrerei buruzko informazioa jasotzen du.*

Gainera, EAEk errentarik txikienak jasotzen dituzten pertsonen ehuneko txiki samarra du (pertsonen % 4,9 lehenengo errenta-dezilean, autonomia-erkidego guztien artean ehunekorik txikiena), eta, erkidego guztien artean, errentarik handienak kobratzen dituztenen ehunekorik handiena du (% 19,6 hamargarren errenta-dezilean); jarraian Madril dago.

Bestalde, aurreko urtean EAEn ***familiako jasotako batez besteko errenta*** % 4,1 handitu da aurreko urtearekin alderatuta, eta 46.537 euro da, Estatuko batezbestekoa (38.994 euro; +% 5,4) baino % 19,3 handiagoa. EAEko datua, kasu honetan, bigarren postuan dago autonomia-erkidegoen rankingean, Madrilek gainditzen baitu (familia bakoitzeko batez besteko diru-sarrera 47.375 eurokoa da)[12]. Eta 2015-2025 aldia kontuan hartuta, familiako batez besteko errenta % 40,8 hazi da EAEn; Estatu osoan, aldiz, igoera % 49,4koa izan da.

Azken urteko bilakaera positiboa izan da bi aldagaietan autonomia-erkidego guztietan, Ceutan (familiako errenta) eta Melillan (errenta pertsonala) izan ezik. Okerrenetan daude, bi aldagaietan eta aurreko urteetan bezala, Murtzia, Extremadura, Andaluzia eta Gaztela eta Leon.

2.2.2. Gabezia materiala

Familien bizi-baldintzen eta errenta-mailaren erakusgarri den beste adierazle bat ***hilaren amaierara iristeko zailtasunak*** dituzten etxeen ehunekoari dagokio: egoera horrek gure erkidegoko familien % 31,5i eragiten zien 2025ean, aurreko urtean baino 1,4 puntu gutxiago. Estatuko batezbestekoa handiagoa da, % 44,2ra iristen baita, eta azken urtean 1,2 puntu gutxitu da. 2015eko egoerarekin alderatuta, zailtasunak 10,6 puntu egin du behera EAEn eta 18,9 Estatuan.

V.2.8. TAULA. ZAILTASUN MATERIALAK DITUZTEN ETA/EDO ZENBAIT GASTU ORDAINDU EZIN DITUZTEN FAMILIEN EHUNEKOA. ALDERAKETA EAE-REN ETA ESTATUKO BATEZ BESTEKOAREN ARTEAN. ALDAKUNTZA EHUNEKO PUNTUETAN.

	EZIN DUTE URTERO GUTXIENEZ ASTEBETEKO OPORRALDIA HARTU		HILAREN AMAIERARA IRISTEKO ZAILTASUNAK		ATZERAPENAK ETXEBIZITZA NAGUSIAREN ORDAINKETETAN*		USTEKABEKO GASTUAK ORDAINTZEKO EZINTASUNA	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2015	40,6	20,3	63,1	42,1	9,4	4,6	39,4	18,5
2022	33,5	18,8	46,5	31,8	10,0	5,0	35,5	20,1
2023	32,5	18,8	46,4	31,5	10,0	7,6	36,2	21,4
2024	32,4	18,3	45,4	32,9	10,3	5,2	34,9	22,5
2025	31,5	19,5	44,2	31,5	9,8	5,2	35,7	22,0
Ald. 23-24	-0,1	-0,5	-1,0	1,4	0,3	-2,4	-1,3	1,1
Ald. 24-25	-0,9	1,2	-1,2	-1,4	-0,5	0,0	0,8	-0,5
Ald. 15-25	-9,1	-0,8	-18,9	-10,6	0,4	0,6	-3,7	3,5

**** Etxebizitza nagusiarekin lotutako gastuen ordainketetan (hipoteka edo alokairua, gasaren, erkidegoaren eta abarrenen ordainagiriak,...) atzerapenak izan dituzte azken 12 hilabeteetan.***
Iturria: EIN. Bizi-baldintzen Inkesta.

Horrez gain, kontuan izan behar da, 2025ean, hilaren amaierara iristeko zailtasunak dituztela dioten euskal familien % 31,5etik % 3,9k "zailtasun handiak" dituztela (% 5,5ek 2024an), % 7,9k "zailtasunak" beste barik eta gainerako % 19,7k "nolabaiteko zailtasunak". Banaketa hori Estatukoaren antzekoa da, baina zailtasun gehien dituztenen ehunekoa handiagoa da, Espainiako familien % 8,2ri eragiten baitie.

Halaber, Inkestak ***gastu jakin batzuk ordaindu ezin dituztela*** dioten familien ehunekoa kalkulatzen du: EAEko familien % 19,5ek 2025ean ezin zuen urtean astebeteko oporraldirik hartu (% 31,5ek Estatuan), 2024an baino 1,2 puntu gehiago, eta familien % 22k ezin die ustekabeko gastuei aurre egin (Estatuko batezbestekoa % 35,7 da). Ratio hori puntu erdi gutxitu da Euskadin, 2024ko datuekin alderatuta. Gainera, familien % 5,2k atzerapenak izan ditu etxebizitzarekin lotutako ordainketetan, 2024ko proportzio berean, eta Espainian familien % 9,8k adierazi du hori.

[12] *Ceuta eta Melillako datu handiak tentuz hartu behar dira, laginaren tamaina txikia baita.*

EBn (EUROSTATEN datuak), 2024an familien % 30ek ezin zien ***ustekabeko gastuei aurre egin***, eta % 27k ezin zuen ***urtean astebeteko oporraldia*** hartu. Herrialdeen arteko aldeak handiak dira, eta Grezia, Bulgaria eta Letonia nabarmentzen dira, horien bizi-mailek okerrera egin dutelako (familien ia erdiek zailtasunak dituzte ustekabeko gastuei aurre egiteko, adibidez).

Ildo horretan, deigarria da ***hilaren amaierara iristeko zailtasunak*** dituzten familien ehuneko handia. Batasunean, batez besteko tasa % 41,6 zen 2024an (-3,9 puntu 2023aren aldean). Horien artean, % 6,3k "zailtasun handiak" zituen (larritasun handieneko kategoria); % 11,1ek "zailtasunak", eta gehienek, % 24,2k, "zailtasun batzuk". Zailtasunik handienak, berriz ere, Greziak (% 86,2), Bulgariak (% 77,2), Eslovakiak (% 65,9) eta Errumaniak (% 64,9) izan zituzten; beste muturrean, Luxenburgon, Alemanian eta Herbehereetan % 20k inguru jasan zituen. EAEn, ikusi den bezala, hilaren amaierara iristeko zailtasunak dituzten familien tasa % 31,5 izan zen 2025ean, eta ratio hori Belgikakoarekin edo Danimarkakoarekin aldera daiteke.

V.2.9. TAULA. EUROPAR BATASUNEKO FAMILIEN GABEZIA-ADIERAZLEAK. ALDERAKETA EAE-REKIN.

	USTEKABEKO GASTUAK ORDAINTZEKO EZINTASUNA			HILAREN AMAIERARA IRISTEKO ZAILTASUNAK			ETXEA TENPERATURA EGOKIAN MANTENTZEKO EZINTASUNA		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
EB 27	**31,6**	**31,2**	**30,0**	**45,5**	**45,5**	**41,6**	**9,3**	**10,6**	**9,2**
BELGIKA	22,7	21,6	21,6	33,1	31,1	33,1	5,1	6,0	4,8
BULGARIA	42,4	46,7	45,6	80,3	78,2	77,2	22,5	20,7	19,0
TXEKIAKO ERREPUBLIKA	17,5	19,7	19,2	39,3	42,1	42,6	2,9	6,1	4,9
DANIMARKA	20,2	23,1	21,1	27,0	33,6	30,9	5,1	6,9	4,4
ALEMANIA	33,5	35,0	32,2	19,0	21,8	18,1	6,6	8,2	6,3
ESTONIA	31,2	30,4	34,7	40,4	43,2	41,6	3,4	4,1	3,6
IRLANDA	34,7	34,3	31,6	52,2	49,6	48,1	7,2	7,2	4,9
GREZIA	43,6	44,3	43,9	89,6	87,6	86,2	18,7	19,2	19,0
ESPAINIA	35,5	37,2	35,9	47,8	48,8	47,5	17,1	20,8	17,4
FRANTZIA	31,4	29,4	29,4	42,1	41,1	41,5	10,7	12,1	11,8
KROAZIA	44,8	41,4	34,9	69,3	66,3	60,4	7,0	6,2	4,6
ITALIA	32,9	28,8	29,9	64,0	58,5	54,9	8,8	9,5	8,6
ZIPRE	39,7	37,5	34,8	52,9	47,4	45,3	19,2	17,1	14,6
LETONIA	44,1	44,8	45,3	60,2	58,2	60,2	7,1	6,6	4,9
LITUANIA	39,3	40,5	41,3	60,9	61,4	58,5	17,5	20,0	18,0
LUXENBURGO	18,8	24,1	22,5	21,6	24,0	23,7	2,1	2,1	3,6
HUNGARIA	33,9	31,3	28,6	52,2	53,3	49,0	4,7	7,1	6,0
MALTA	15,4	15,9	18,3	54,7	50,2	48,5	7,6	6,8	7,8
HERBEHEREAK	14,6	15,9	16,9	19,2	19,7	19,3	5,3	7,1	7,1
AUSTRIA	19,0	22,8	20,9	33,6	35,0	33,8	2,7	3,9	4,0
POLONIA	27,1	25,7	22,8	54,9	52,3	44,7	4,9	4,7	3,3
PORTUGAL	29,9	30,5	28,7	58,7	59,3	56,8	17,5	20,8	15,7
ERRUMANIA	47,9	46,4	40,0	71,9	68,1	64,9	15,2	12,5	10,8
ESLOVENIA	24,6	22,7	23,2	43,4	40,5	40,0	2,6	3,6	3,3
ESLOVAKIA	27,0	29,3	28,2	65,0	66,0	65,9	7,1	8,1	8,3
FINLANDIA	23,2	26,0	27,3	20,9	25,2	28,1	1,4	2,6	2,7
SUEDIA	21,2	21,8	22,3	18,8	23,0	25,3	3,3	5,9	4,1
EAE	**20,1**	**21,4**	**22,5**	**31,8**	**31,5**	**32,9**	**10,3**	**12,6**	**12,6**

Iturria: EUROSTATen eta EINren datuekin egina.

"Energia-pobrezia" deiturikoa beste gabezia-adierazle bat dugu. Europan, "*fuel poverty*" deritzona Erresuma Batuko, Irlandako edo Belgikako agenda politikoaren parte da duela hamarkada batzuetatik, baina azken urteotan gabezia horrek protagonismo handiagoa hartu du, nabarmen hedatu baita.

2010ean, Munduko Ekonomia Foroak honela definitu zuen energia-pobretasuna: "*energia-zerbitzu eta -produktu jasangarri eta modernoak eskuratzeko aukerarik eza*". Hala ere, definizio hori gaur egun ez da nahikoa, ez baitu eskuragarritasunaren arazoa barne hartzen[13]. Azken hori, baina, Europako Batzordearen 2022ko definizio batean

[13] *García Álvarez, Guillermo (2022): Se acerca el invierno: claves para entender la pobreza energética en el contexto de la crisis energética europea. Rev. Panorama Social núm. 36. Funcas.*

jasotzen da: "*Diru-sarrera txikiak, energian gastatutako errenta erabilgarriaren proportzio handia eta eraginkortasun energetiko txarra konbinatzearen emaitza da, batez ere eraikinetan*".

Europan, EUROSTATen zifren arabera, etxean tenperatura egokia edukitzeko ezintasunak familien % 9,2ri eragiten zion 2024an (2023an baino 1,4 puntu gutxiago). Iturri horren arabera, arazo horrek hainbat balio ditu: Bulgaria, Lituania eta Grezia % 18-19 inguruan daude, eta % 3 inguruko indizeak dituzte Poloniak eta Esloveniak (biek % 3,3 dute) edo Finlandiak (% 2,7).

EINren Bizi Baldintzen Inkestaren arabera, bestalde, Estatuan arazo horren eragina EBko batezbestekoaren gainetik dago, eta 2025ean % 16,1era iritsi zen (-1,3 puntu, 2024koaren aldean). Era berean, 2025ean, EAEko familien % 10,4k ezin zuen etxebizitza tenperatura egokian mantendu (2024an baino 2,2 puntu gutxiago). Autonomia-erkidego kaltetuenak Ceuta, Extremadura eta Murtzia dira, hirurak % 20tik gora; eta kontrako muturrean daude Nafarroa, EAE eta Aragoi (% 7,8, % 10,4 eta % 11,3ko eraginarekin, hurrenez hurren). Eta, 2015etik gertatutakoa kontuan hartzen badugu, gabezia horren eragina 2,7 puntu handitu da EAEn, eta bikoitza, 5,4 puntu, Estatu osoan.

V.2.10. TAULA. ENERGIA-POBREZIA ESTATUAN: ETXEBIZITZAN TENPERATURA EGOKIA MANTENDU EZIN DUTEN FAMILIEN EHUNEKOA.

	2015	2022	2023	2024	2025	23-24*	24-25*
ESTATUA, GUZTIRA	10,7	17,7	21,0	17,4	16,1	-3,6	-1,3
ANDALUZIA	12,1	21,4	24,0	20,1	18,7	-3,9	-1,4
ARAGOI	5,1	8,4	13,7	13,0	11,3	-0,7	-1,7
ASTURIAS	13,9	15,9	17,8	15,2	16,2	-2,6	1,0
BALEAR UHARTEAK	7,5	16,2	20,2	15,6	14,0	-4,6	-1,6
KANARIAK	7,8	15,1	24,0	16,8	18,2	-7,2	1,4
KANTABRIA	7,9	15,3	20,4	15,9	14,3	-4,5	-1,6
GAZTELA-MANTXA	5,9	11,3	15,3	14,7	12,0	-0,6	-2,7
GAZTELA ETA LEON	14,7	21,4	23,0	19,5	19,7	-3,5	0,2
KATALUNIA	8,7	19,9	20,7	17,8	16,3	-2,9	-1,5
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	17,1	19,6	22,8	17,8	14,8	-5,0	-3,0
EXTREMADURA	9,4	23,8	26,8	21,7	20,2	-5,1	-1,5
GALIZIA	15,4	19,1	22,7	18,4	17,9	-4,3	-0,5
MADRIL	8,8	15,2	19,4	16,2	15,3	-3,2	-0,9
MURTZIA	13,5	22,8	28,5	20,9	20,7	-7,6	-0,2
NAFARROA	2,3	9,1	12,9	12,4	7,8	-0,5	-4,6
EAE	**7,7**	**10,3**	**12,6**	**12,6**	**10,4**	**0,0**	**-2,2**
ERRIOXA	7,3	9,7	16,4	14,6	14,2	-1,8	-0,4
CEUTA	22,4	24,2	30,5	24,2	21,7	-6,3	-2,5
MELILLA	17,7	21,0	15,1	15,6	17,6	0,5	2,0

Iturria: EIN. Bizi-baldintzen Inkesta.
***Aldaketa ehuneko puntuetan.**

Azkenik, gutxienez bi egunetik behin ***okela, oilaskoa edo arraina*** jan ezin duten familien ehunekoa (edo baliokide begetarianoa), energia-pobrezia bezalaxe, zailtasun ekonomiko eta gabezia handienak dituzten pertsonen adierazleak dira, ziurrenik muturreko pobrezia-egoeran daudenenak. EAEn, arazo horrek EAEko familien % 3ri eragiten zion 2025ean (-2,1 puntu, 2024arekin alderatuta), eta azken bi urteetako goranzko joera geldiarazi zuen (V.2.5 grafikoa). Estatuko batezbestekoa, berriz, % 5,7 da (-0,3 puntu, 2024arekin alderatuta), EINren datuen arabera.

GRAFIKOA V.2.5. GABEZIAREN ADIERAZLE BATZUEN BILAKAERA EAEN: GASTU HAUEK ORDAINDU EZIN DITUZTEN FAMILIA-ETXEEN EHUNEKOA.

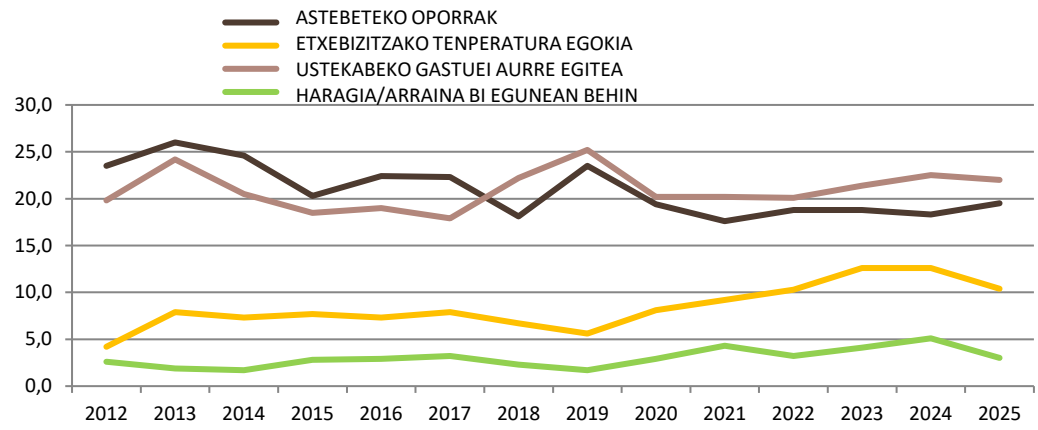

Iturria: INE. ECV.

EBn (EUROSTAT), gabezia horrek etxeen % 8,5i eragiten zion 2024an, 2023an baino puntu bat gutxiago. Ratioak askotarikoak dira: Bulgarian % 18,7, Errumanian % 16,3, Zipren % 1,2 eta Irlandan % 1,8.

2.3. POBREZIARI ETA GIZARTE-DESPAREKOTASUNEI BURUZKO INKESTA (PGDI) 2024: EMAITZA NAGUSIAK

2.3.1. Pobreziaren eta prekarietatearen eragin orokorra

Eusko Jaurlaritzak bi urterik behin egiten du "*Pobreziari eta Gizarte-desparekotasunei buruzko Inkesta*" (PGDI), eta horri esker, posible da pobreziak gure gizartean duen eragina, horri eragiten dioten arrisku-faktoreak eta banaketa desberdina zein diren ezagutzea.

2024ko Inkestaren emaitza nagusia da ezen, 2018-2022 aldiko PGDI adierazleetan (ongizaterik ezari nahiz pobrezia larriaren arriskuari buruzkoetan) hobekuntza (beherakada) izateko joera orokorra etenda, 2024an pobrezia-arriskuaren eta ongizaterik ezaren tasak handitu egin direla, mantentze-pobreziaren arriskua izan ezik, zeina hamarren bat besterik ez baita murriztu.

V.2.11. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN PGDI-REN OINARRIZKO ADIERAZLEEN BILAKAERA

		2000	2004	2008	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
MANTENTZE-POBREZIA	POBREZIA-ARRISKUA	7,9	5,6	5,7	7,3	8,2	7,1	8,0	8,0	7,3	7,2
	ONGIZATERIK EZA	24,7	21,9	16,4	19,9	21,9	18,4	22,4	19,6	22,3	19,2
METATZE-POBREZIA	POBREZIA-ARRISKUA	4,2	3,6	1,5	1,4	2,0	1,6	0,9	0,3	0,2	1,1
	ONGIZATERIK EZA	17,2	19,4	18,6	17,5	20,0	17,0	20,2	13,9	10,1	20,5
BENETAKO POBREZIA	POBREZIA-ARRISKUA	5,1	4,5	4,2	5,3	5,9	5,7	6,1	5,6	4,0	6,1
	ONGIZATERIK EZA	11,0	11,2	8,2	10,1	11,5	10,8	12,5	9,5	7,8	11,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI.

- Aipatu berri dugunez, ***mantentze-pobreziaren arriskuari***[14] dagokionez, PGDIren arabera eragina % 7,2 izan zen 2024an (2022an baino hamarren bat gutxiago), eta 157.948 pertsonari eragin zien (-% 0,6). 2008arekin alderatuta, 2024ko pobrezia-tasak handiagoa izaten jarraitzen du (+1,5 puntu), eta 36.073 pertsona gehiagori eragiten die (urte horretan eragindako pertsonen kopurua 121.875 zen).

  Ongizaterik ezaren arriskua (gurea bezalako gizarte batean espero den gutxieneko ongizate-mailari eusteko behar diren gastu-premiekin lotzen dena), ordea, gutxitu egin da 2022 eta 2024 artean, % 22,3tik % 19,2ra igaro baita. Ondorioz, 2024an ongizaterik ezaren arriskuan zeuden 424.879 pertsona, 2022an baino % 12 gutxiago (eta 2008an baino % 20 gehiago).

- ***Metatze-pobreziaren arriskuak*** honako hauekin du zerikusia: epe ertain eta luzera bizi-baldintza onargarriei eusteko gaitasunik ezarekin eta ohiz kanpoko gastu-premiei aurre egiteko edo diru-sarrerarik eza osatzeko gutxieneko ondare-erreserba bat edukitzeko gaitasunik ezarekin. 2014-2022 aldiaren dinamikan adierazleak beheranzko joera izan zuen (% 2tik % 0,2ra). 2024an, ordea, tasa hori % 1,1eraino handitu zen, eta pobrezia-mota horrek 23.753 pertsonari eragin zion (2022an baino 20.000 gehiagori), oraindik 2008an izandako % 27,7 (32.838 pertsona) baino txikiagoa bazen ere.

[14] ***Mantentze-pobreziaren testuinguruan***, *pobrezia jasateko arrisku-egoerak, oinarrizko beharrak (elikadura, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak) asetzeko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen dira. Beste alde batetik, ongizatea ez izateko arriskua, hau da, oinarrizko beharrak asetzeaz harago gizarte jakin batean espero diren ongizatearen eta erosotasunaren gutxieneko mailei eusteko beharrezko gastuei aurre egiteko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen da.*

Gainera, bilakaera bereziki txarra izan zen dimentsio horren *ongizate-gabeziaren* forma guztietan, 2024an biztanleriaren % 20,5i eragin baitzion (452.200 pertsona), 2022ko kopuruaren bikoitza (% 10,1). Eragin hori, gainera, 2008koa (% 18,6) baino 1,9 puntu handiagoa da.

V.2.6 GRAFIKOA. POBREZIA-ARRISKUAREN BILAKAERA EAE-N. EPDS METODOLOGIA.

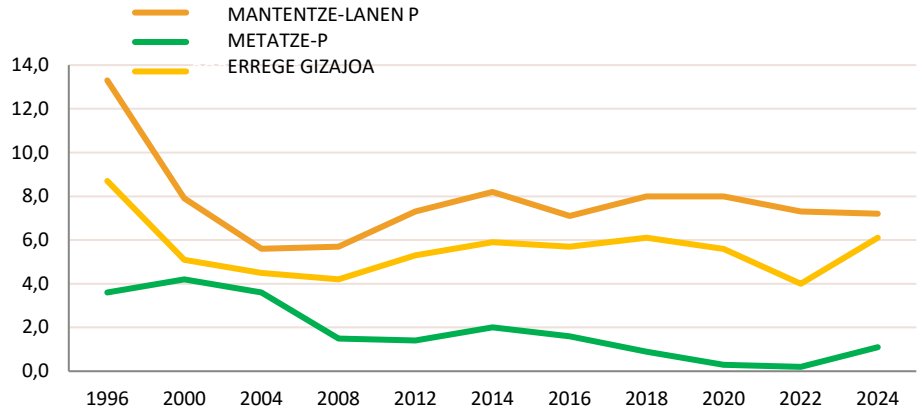

Iturria: GOBIERNO VASCO. EPDS.

- Arrisku-arazo edo -egoerak ez direnez automatikoki benetako pobrezia edo estutasun bilakatzen, PGDIn ***benetako pobreziaren adierazlearekin*** osatzen dute azterlana, hau da, arlo batzuetako bizimodu egokiak beste arlo batzuetako gabeziak orekatzen ez dituen egoerak zehazten dituzte. Benetako pobreziaren tasa etengabe jaitsi zen 2018tik (orduan % 6,1era iritsi zen), eta % 4ra iritsi zen 2022an; 2024an, aldiz, % 6,1era igo zen. Datu horrek adierazten du benetako pobrezia 2008ko % 4,2tik gora dagoela berriro. Termino absolutuetan, benetako pobreziak 134.493 pertsonari eragiten zien 2024an, 2022an baino % 53,9 gehiagori (87.387), eta 2008an baino % 49,9 gehiagori (89.706).

Era berean, handitu egin da ongizaterik ezaren adierazlea benetako pobreziaren dimentsio horretan: 2022ko % 7,8tik % 11,9ra pasatu da, 2022an baino 4,1 puntu gehiago eta 2008ko datua baino 3,7 gehiago.

V.2.7 GRAFIKOA. EAEKO BIZTANLERIAREN BANAKETAREN BILAKAERA, EUSKO JAURLARITZAKO GJEREN POBREZIA ERREALAREN ADIERAZLEEN ARABERA. DATUAK EHUNEKOTAN.

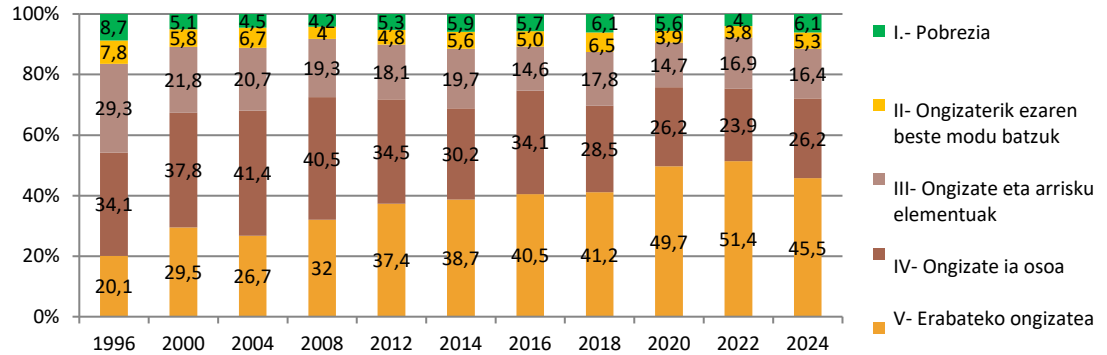

Iturria: Eusko Jaurlaritza. PGDI.

EAEko ***biztanleriaren banaketa ongizatearen eta pobreziaren eskalan duen kokapenaren arabera*** aztertzen badugu, eta benetako pobreziaren adierazlea hartzen badugu, EAEko biztanleriaren erdia baino gutxixeago (% 45,5) erabateko ongizatean zegoen 2024an, PGDIren serie historikoaren proportziorik handiena baino 5,9 puntu beherago (2022an eman zen). Gainera, handitu egin da pobrezia-motaren bat jasaten duten taldeen kopurua (I., II. eta III. kategorien batura V.2.7 grafikoan). Kategoria horiek biztanleen % 24,7ri eragiten zioten 2022an, eta

% 27,8ri 2024an, I. eta II. kategorien kopurua handitu egin baitzen. Tartean kokatzen den taldea (ongizate ia osoa, IV. kategoria) 2,3 puntu handitu da, % 23,9tik % 26,2ra.

2008. urtearekin alderatuta, 2024ko egoeraren ezaugarri nagusia da I. eta II. kategoriak (bizi-baldintza txarrenak dituztenak) igo egin direla, % 8,2tik % 11,4ra, eta tarteko kategoriak (III eta IV) 2,9 eta 14,3 puntu egin dutela behera, hurrenez hurren. Bilakaera horien ondorioz, bosgarren kategoriara pasatu da, erabateko ongizatera, alegia, eta EAEko biztanleriaren % 32tik % 45,5era igo da (+13,5 puntu).

2.3.2. Pobrezia-arrisku handiena duten eremuak eta gizarte-taldeak

- ***Lurralde-dimentsioari*** dagokionez, nabarmendu beharreko alderdi nagusia da ezen, 2022an ez bezala, benetako pobreziaren beherakada orokorrak gertatu zirenean, 2024an hiru lurraldeek okerrera egin zutela ratioetan, eta ez bakarrik benetako pobrezian, baita metaketaren dimentsioan ere. Mantentze-pobreziaren kasuan, ikusi dugun bezala, batez beste hamarren bat jaitsi da, Gipuzkoak eta Bizkaiak hobetu egin dute (tasak murriztu dituzte), eta Arabak okerrera egin du (ikus V.2.12 taula).

V.2.8 GRAFIKOA. POBREZIA ERREALAREN TASAREN BILAKAERA EUSKADIN, LURRALDEKA.

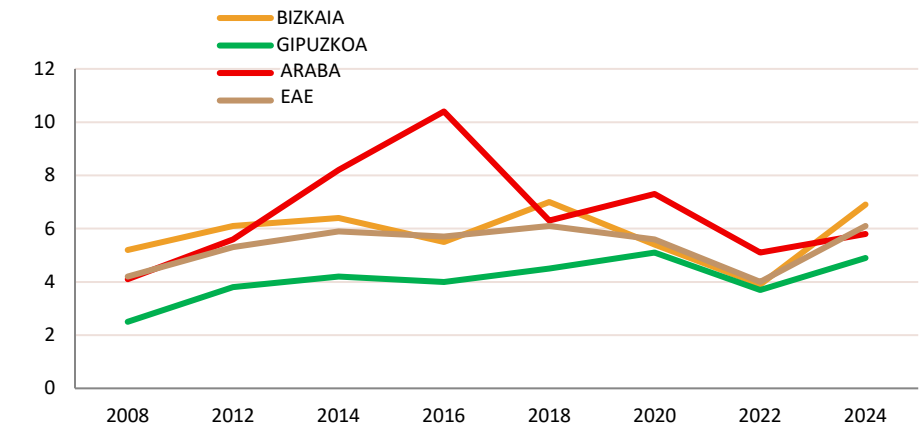

Iturria: Eusko Jaurlaritza. PGDI.

2022 eta 2024 artean, Bizkaian benetako pobreziaren tasa % 3,9tik % 6,9ra igo da, eta lurralderik kaltetuena da, batezbestekoa (% 6,1) gainditu baita. Araban (% 5,8) 7 hamarren egin da okerrera, eta Gipuzkoan, azkenik, ratioa % 4,9ra heldu da (txikiena), 2022an baino 1,2 puntu gehiago.

Eskualdeen araberako hurbilketak aukera ematen du lurralde-aldaketen azterketan sakontzeko. Araban, bereziki nabarmentzekoa da Aiaraldeak okerrera egin duela, bi urtean mantentze-pobrezia bikoiztu egin baita (% 3,2tik % 6,4ra), metatze-pobrezia zerotik % 1,2ra pasatu baita, eta, benetako pobrezian, eragina % 1,8tik % 4,7ra igo baita. Gasteizko eskualdeak, berriz, okerrera egin du benetako pobrezian eta metatze-pobrezian, baina murriztu egin du mantentze-dimentsioan, V.2.12 taulan ikus daitekeenez.

Bizkaian, Ezkerraldea da benetako pobrezia-egoeren eraginik handiena duen eskualdea (% 9,7raino iritsi zen 2024an), baita mantentze-egoerena ere (% 10,4, 2022an baino 2,8 puntu gehiago). Metatze-dimentsioan ere nabarmen egin du okerrera (% 3,3; 2022an, % 0,2), baina, dimentsio horretan, Bilbo da eraginik handiena duen eskualdea: % 3,4, duela bi urteko % 0,1en aldean. Beste muturrean, Bizkaia-Kostaldea mantentze-pobreziaren (% 4,3) eta benetako pobreziaren (% 3,1) batezbestekoaren azpitik dago, eta, gainera, 2022ko egoerarekin alderatuta, hobetu egin da. Metatze-pobreziak ere okerrera egin du Bizkaiko eskualde horretan (% 1era iritsi da, 2022an baino bi hamarren gehiago).

V.2.12. TAULA. PGDIren POBREZIA-ADIERAZLEEN BILAKAERA LURRALDE ETA ESKUALDEKA, 2008-2024. FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLEEN GAINEKO EHUNEKOA.												
	MANTENTZE-POBREZIA				METATZE-POBREZIA				BENETAKO POBREZIA			
	2008	2020	2022	2024	2008	2020	2022	2024	2008	2020	2022	2024
BIZKAIA	6,7	8,1	8,0	7,8	2,1	0,4	0,2	2,4	5,2	5,4	3,9	6,9
GIPUZKOA	3,9	7,0	6,4	6,0	0,4	0,2	0,1	1,4	2,5	5,1	3,7	4,9
ARABA	5,8	9,8	7,1	7,2	1,8	0,6	0,3	1,2	4,1	7,3	5,1	5,8
ESKUINALDEA	5,3	6,0	6,0	4,3	0,2	0,0	0,0	0,8	3,0	3,6	4,1	3,5
BILBO	10,1	12,2	10,2	8,3	2,3	0,7	0,1	3,4	7,6	8,2	4,9	7,7
EZKERRALDEA	5,8	7,7	7,6	10,4	3,3	0,3	0,2	3,3	5,6	4,6	3,1	9,7
BIZKAIKO KOSTA	3,2	3,5	5,7	4,3	1,3	0,0	0,8	1,0	2,0	2,6	3,6	3,1
DURANGALDEA	5,3	6,2	8,2	6,8	1,1	1,0	0,0	0,3	2,8	5,6	4,0	4,2
DONOSTIALDEA	4,7	7,6	5,7	5,5	0,4	0,0	0,2	1,2	3,1	5,2	3,8	4,6
TOLOSA-GOIERRI	2,1	4,6	8,4	5,2	0,3	0,3	0,0	2,2	1,3	4,2	2,8	4,6
DEBAGOIENA	1,2	4,2	5,1	5,8	0,9	0,0	0,1	0,1	0,4	3,5	1,8	2,9
DEBABARRENA	3,4	10,3	9,9	12,1	0,0	1,2	0,0	3,0	1,8	8,2	6,7	10,6
GASTEIZ	6,1	10,2	7,6	7,3	1,7	0,7	0,4	1,1	4,4	7,7	5,6	5,9
AIARALDEA	4,3	7,4	3,2	6,4	2,1	0,0	0,0	1,2	2,3	5,1	1,8	4,7
EAE, GUZTIRA	**5,7**	**8,0**	**7,3**	**7,2**	**1,5**	**0,3**	**0,2**	**1,9**	**4,2**	**5,6**	**4,0**	**6,1**
Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. PGDI 2024.												

Gipuzkoan, azkenik, Debabarrenak EAEko batezbestekoa baino pobrezia-maila handiagoa du beste urtebetez, eta, gainera, nabarmen egin du okerrera azken biurtekoan. Hala, mantentze-pobrezia % 12,1era iritsi da (+2,2 puntu), eta benetakoa % 10etik gorakoa da (% 10,6, 2022an baino 3,9 puntu gehiago). Metatze-pobrezia, zeina 2022an, beste eskualde batzuetan bezala, zero baitzen, % 3ra iritsi zen 2024an. Beste muturrean, Debagoienak Euskadiko benetako pobreziaren tasarik txikienari eusten dio (% 2,9; ratio hori 1,1 puntu handitu da azken biurtekoan), eta Tolosa-Goierrik ere oso datu onak ditu, bertako benetako pobreziaren tasa % 4,6 baita (+1,8 puntu).

V.2.13. TAULA. PGDIren POBREZIA-ADIERAZLEEN BILAKAERA FAMILIA-TALDEEN MOTAREN ARABERA (2008-2024). FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLEEN GAINEKO EHUNEKOA.												
	MANTENTZE-POBREZIA				METATZE-POBREZIA				BENETAKO POBREZIA			
	2008	2020	2022	2024	2008	2020	2022	2024	2008	2020	2022	2024
BAKARRIK BIZI DIREN PERTSONAK / BESTE TALDEAK	9,7	15,5	11,2	10,3	2,4	0,3	0,6	3,3	6,4	7,2	4,7	7,7
SEME-ALABARIK GABEKO BIKOTEAK	3,9	3,3	3,9	3,1	0,9	0,3	0,1	0,8	1,9	1,8	1,3	2,3
SEME-ALABADUN BIKOTEAK	4,4	6,1	4,5	4,6	1,2	0,2	0,1	1,8	3,3	4,8	3,1	6,0
GURASO BAKARREKO FAMILIAK	13,7	18,6	19,2	11,8	4,1	1,1	0,4	2,5	13,2	15,6	11,6	10,7
GUZTIRA	**5,7**	**8,0**	**7,3**	**7,2**	**1,5**	**0,3**	**0,2**	**1,9**	**4,2**	**5,6**	**4,0**	**6,1**
Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. PGDI 2024.												

- ***Familien osaeraren*** ikuspegitik, benetako pobreziaren eragina familia-tipologia guztietan handitu da, guraso bakarrekoetan izan ezik (% 10,7, 2022an baino 0,9 puntu gutxiago; beraz, eragin handiena izaten jarraitzen dute), eta, aldi berean, mantentze-pobrezia ere jaitsi egin da (2022ko % 19,2tik % 11,8ra), baina metatze-pobrezia batez bestekoaren oso gainetik igo da (% 0,4tik % 2,5era, eta batez bestekoa % 1,9koa da). Nabarmentzekoa da, halaber, bakarrik bizi diren pertsonen benetako pobreziaren gorakada, % 4,7tik % 7,7ra igo baita. Hain deigarria ez bada ere, seme-alabak dituzten familien arteko metatze-pobrezia ere handitu egin da, azken biurtekoan % 0,1etik % 1,8ra igaro baita.

  2008arekin alderatuta, benetako pobrezia hazi egin da kontuan hartutako familia guztietan, guraso bakarreko familietan izan ezik, baita metatze-pobreziarekin lotutako arazoetan ere (ikus V.2.13 taula).

V.2.9 GRAFIKOA. BENETAKO POBREZIA-TASAREN BILAKAERA, ETXEKO ERREFERENTZIAZKO PERTSONAREN SEXUAREN ARABERA. EAE

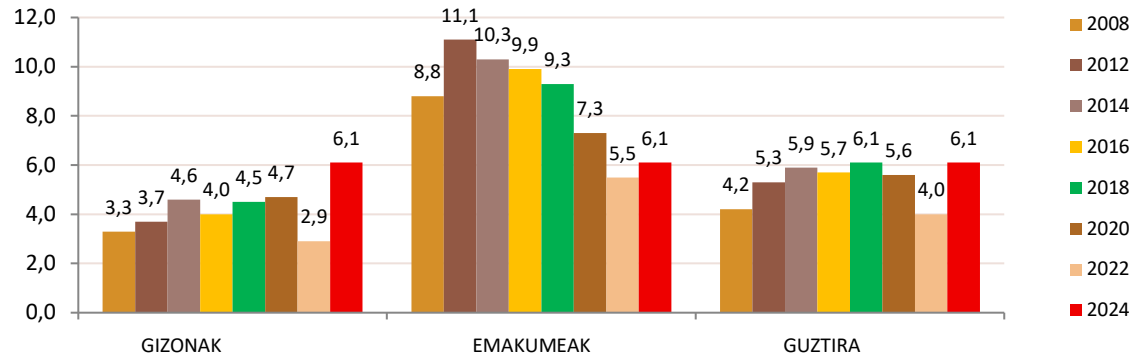

Iturria: Eusko Jaurlaritza. EPDS 2024.

- ***Sexuaren ikuspegitik***, 2024an, batezbestekoaren gainetik bereziki handitu da benetako pobrezia erreferentziazko pertsona gizonezkoa duten familietan[15]; aldi berean, emakumeak buru zituztenak batez bestekoaren gainetik zeuden (ikus V.2.9 grafikoa), eta azken biurtekoan ere okerrera egin dute, baina proportzio txikiagoan. Izan ere, bi sexuetan izandako igoerek (% 2,9tik % 6,1era gizonetan eta % 5,5etik % 6,1era emakumeetan) genero-arrakala ezabatu dute 2024an, biek ala biek batezbestekoa berdintzen baitute. Gauza bera gertatzen da, gainera, mantentze- eta metatze-adierazleetan.

  2008ko datuekin alderatuta, gizonen pobreziak okerrera egin du azken biurtekoan, nabarmen egin baitu gora (% 3,3tik % 6,1era), eta emakumeen pobreziak, berriz, hobera egin du (behera egin du). Izan ere, garai batzuetan, emakumeak buru dituzten familietako pobrezia-tasa gizonezkoak buru dituzten familietakoa baino hiru aldiz handiagoa zen (ikus 2012ko datuak: emakumeen benetako pobrezia % 11,1 zen, eta gizonena % 3,7).

- Etxeko pertsona nagusiaren ***adinari*** dagokionez, 2022tik 2024ra bitartean, okerrera egin duen testuinguru orokor batean, pobrezia-tasen igoera nabarmena izan da adin txikieneko kolektiboan, 35 urtetik beherako pertsonak buru dituzten etxeetan (benetako pobrezia % 16,6), baita 35-44 urte bitartekoetan ere (% 11,2). Mantentze-pobrezia, ikusi dugun bezala, batez beste hamarren bat murriztu da, % 7,2raino, eta adinekoei esker eboluzionatu du; izan ere, 55 eta 64 bitarteko taldeetan eta 65 eta gehiagokoetan eragina hobetu egiten da, eta bilakaera negatiboa da gainerako adin-tarteetan ere.

V.2.14. TAULA. BENETAKO POBREZIA- ETA ESTUTASUN-EGOEREN BILAKAERA, PERTSONA NAGUSIAREN ADINAREN ARABERA, 2008-2020. FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLEEN GAINEKO EHUNEKOA.

		< 35	35-44	45-54	55-64	>65	GUZTIRA
MANTENTZE-POBREZIA	2008	11,8	8,4	3,8	4,8	3,2	5,7
	2018	19,0	11,5	8,5	6,6	3,4	8,0
	2020	19,6	12,9	8,8	4,8	4,2	8,0
	2022	8,9	7,5	6,1	7,7	5,7	7,3
	2024	18,2	11,7	9,0	5,8	2,3	7,2
METATZE-POBREZIA	2008	2,7	3,0	0,4	0,7	1,3	1,5
	2018	2,0	1,7	0,9	0,4	0,4	0,9
	2020	1,5	0,8	0,2	0,1	0,1	0,3
	2022	0,2	0,4	0,0	0,3	0,1	0,2
	2024	4,1	4,6	0,8	1,0	1,7	1,9
BENETAKO POBREZIA	2008	9,4	7,6	2,6	2,7	1,6	4,2
	2018	16,2	9,9	6,6	4,4	1,7	6,1
	2020	15,3	9,7	6,6	3,2	1,8	5,6
	2022	6,1	5,0	3,2	3,3	1,7	4,0
	2024	16,6	11,2	7,1	4,3	2,1	6,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2024.

[15] *Erreferentziako pertsona edo pertsona nagusi terminoa familian edo bizikidetza-unitatean informazioa emateko erreferentzia gisa adierazten den pertsonari lotzen zaio. Kontzeptua erabat asimilagarria ez den arren, baliokidetzat erabiltzen dira ezaugarri soziodemografiko bat edo bestea dituen erreferentziako pertsona bat duen familiaren kontzeptua eta ezaugarri horiek dituen pertsona bat buru duen familiaren kontzeptua.*

2008-2024 aldian, benetako pobreziaren eragina handitu egin da adin-talde guztietan, baina, bereziki, familia gazteenetan (% 9,4tik % 16,6ra 35 urtetik beherakoak buru dituztenentzat, eta % 7,6tik % 11,2ra hurrengo adin-taldean, 35-44 urte bitartekoentzat).

GRÁFICO V.2.10. EVOLUCIÓN DE LA TASA DE POBREZA REAL SEGÚN NIVEL DE ESTUDIOS DE LA PERSONA PRINCIPAL DEL HOGAR. CAPV.

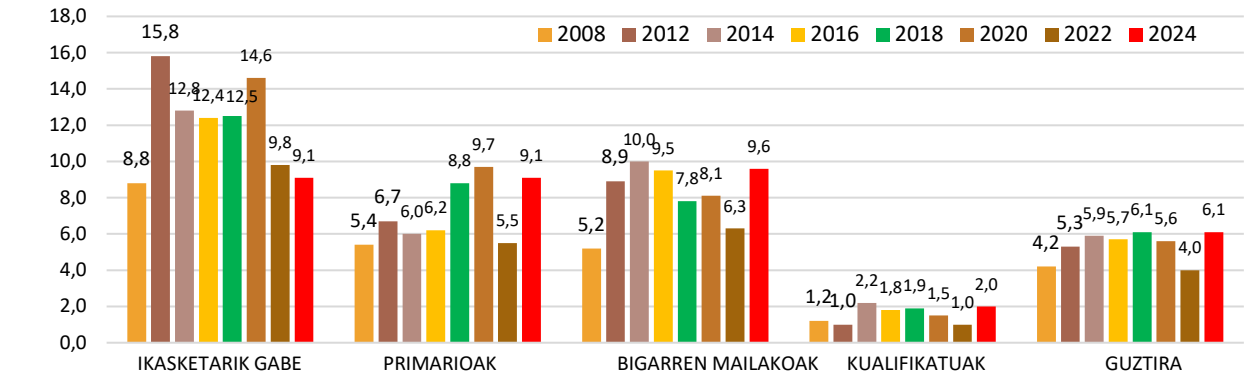

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI.

- Etxeko pertsona nagusiaren ***ikasketa-mailari*** lotuta, V.2.10 grafikoan ikusten denez, aztertutako kategoria guztietan, "ikasketarik gabekoak" izan ezik (% 9,8tik % 9,1era), okerrera egin du pobreziak azken biurtekoan, eta "lehenengo mailako ikasketetan" nabarmen handitu da (% 5,5etik % 9,1era). Nolanahi ere, etxeko pertsona nagusiaren ikasketa-mailaren eta pobreziaren eraginaren artean alderantzizko erlazioa dago argi eta garbi, eta, beraz, ikasketa kualifikatuak dituzten pertsonei lotutako pobrezia-maila txikia da (2024an % 2 zen, baina bi urte lehenago zituztenen bikoitza). 2008tik 2024ra bitarteko bilakaerari erreparatuz gero, talde guztiek egin dute okerrera, tarteko taldeek gehiago.

GRÁFICO V.2.11. EVOLUCIÓN DE LA INCIDENCIA DE LA POBREZA REAL SEGÚN NACIONALIDAD DE LA PERSONA PRINCIPAL EN EL HOGAR. CAPV.

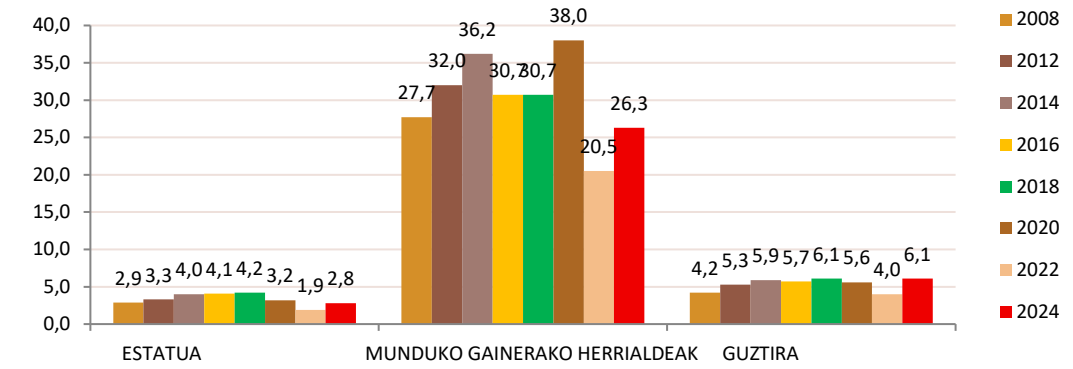

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI.

- Benetako pobrezia, PGDIren serie osoan, askoz handiagoa da pertsona nagusia ***atzerritarra*** duten familietako biztanleen artean, eta nabarmen murriztu da 2020 eta 2022 artean (% 38tik % 20,5era). 2024an, nazionalitate espainiarra duten pertsonak buru dituzten familietako biztanleen artean, benetako pobrezia % 1,9tik % 2,8ra handitu da; nazionalitate atzerritarra dutenen artean, berriz, % 20,5etik % 26,3ra (+5,8 puntu), tasa orokorra % 6,1 izanik. Hori dela eta, pobrezia-kasuen % 59,8 atzerritarrak diren familietan gertatzen da (2022an baino

1,5 puntu gehiago), nahiz eta demografian askoz gutxiago izan, eta% 50 baino gehiago dira bigarren aldiz (lehenengoa 2022an izan zen).

- Pobrezia- eta bazterketa-arrisku egoeren eragina aztertzen du PGDIk ***familiako pertsonen jarduerarekiko*** erlazioaren arabera. Pobrezia-tasarik handienak, jakina, lanik ezarekin daude lotuta eta, funtsean, lan egiteko moduan diren pertsona guztiak langabe daudeneko familiekin.

V.2.15. TAULA. BENETAKO POBREZIAREN ERAGINA ETXE MOTAREN ETA KIDEEN JARDUERAREKIKO HARREMANAREN ARABERA. 2008-2024.

	2008	2016	2018	2020	2022	2024
AKTIBO LANDUN EGONKORRAK	1,4	1,2	1,8	1,6	1,7	2,4
OKUPAZIO EGONKORREKO BESTE KASU BATZUK	0,6	2,8	2,7	2,9	2,5	6,1
BATEN BAT LANDUN EZ EGONKORRA	14,7	16,0	11,9	12,1	7,0	13,1
DENAK LANGABE	49,7	39,1	45,6	43,0	32,0	52,6
EZ AKTIBOAK	5,7	4,8	7,8	5,6	4,9	4,7
GUZTIRA	**4,2**	**5,7**	**6,1**	**5,6**	**4,0**	**6,1**

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. PGDI.

Kasu horietan, benetako pobreziaren tasa % 52,6ra iritsi zen 2024an, eta eragin hori 20,6 puntu handitu da 2022koaren aldean, eta 2008ko datuaren oso azpitik; izan ere, orduan, familiako kideak langabezian zeuden euskal familien erdiak baino gehiago jasaten zuen benetako pobrezia (% 49,7).

Pobrezia-tasarik murriztuenak, bukatutako serie osoan, kideek lan egonkorrak dituzten familietan daude (kontratu mugagabea) eta, aitzitik, lan ezegonkorrak dituzten familietan (aldi baterako kontratua edo kontraturik ez), pobrezia askoz handiagoa da: “lan-pobreziaz” ari gara. Kolektibo horren pobrezia-tasa % 14,7 zen 2008an, eta % 16ra iritsi zen 2016an. Ordutik aurrera, etengabe murriztuz joan zen 2022ra arte, orduan tasa % 7 izan baitzen. 2024an, eragin hori 6,1 puntu handitu zen, % 13,1eraino.

GRÁFICO V.2.12. EVOLUCIÓN DE LA DISTRIBUCIÓN DE LAS SITUACIONES DE POBREZA REAL SEGÚN RELACIÓN CON LA ACTIVIDAD EN EL HOGAR. CAPV.

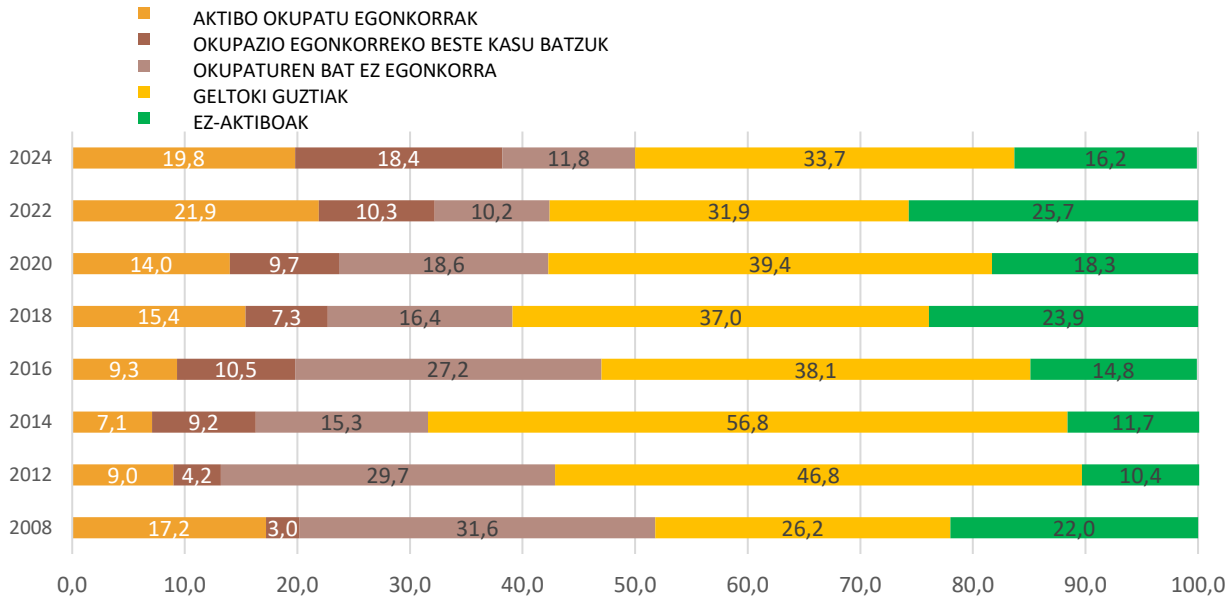

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI.

Kontuan hartu behar da, gainera, ***pobrezia-egoerak familien artean jarduerarekin duten loturaren arabera banatzean*** (V.2.12 grafikoa), 2022-2024 biurtekoan mantendu egin zela aurreko biurtekoan hasitako aldaketa, hau da, langabezian dauden familia ezegonkorrak eta ez-aktiboak okupatu egonkorren kategorietara aldatzea: bi kategorien batura (aktibo okupatu egonkorrak gehi beste okupazio egonkor batzuk) 2020ko % 23,7tik 2022ko % 32,2ra igo zen (+8,5 puntu), eta 2024an % 38,2ra (+6 puntu azken biurtekoan).

- Amaitzeko, kontuan hartutako aldagaiak ***sintetikoki*** aztertuz gero, benetako pobrezia-egoeren % 78,7 lau familia-mota espezifikori zegozkien 2024an: EBtik kanpoko atzerritarrez osatutakoak (% 55,8), okupazio egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsonak dituzten familia-taldeak (% 12,2), lan egonkorrik ez duten emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak (% 6; haietatik % 3,3 45 urtetik gorakoak ziren, eta % 2,7, adin horretatik beherakoak), eta, laugarrenik, lan egonkorra duten 45 urtetik beherako pertsonak dituzten familia-taldeak (% 4,7).

  Lau talde horiek benetako pobrezia-egoeretan duten garrantzi erlatiboa 18,2 puntu handitu da azken biurtekoan, batez ere EBtik kanpoko pertsonek osatutako familien pobrezia-egoeren gorakadagatik (guztizkoaren % 36,6tik % 55,8ra pasatu da), eta, neurri txikiagoan, lan egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsonak dituzten familia-taldeena (% 11,3tik % 12,2ra). Aldiz, emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak 2022an % 10,1 izatetik % 6 izatera pasatu dira.

  Termino absolutuetan, 2024an pobreziak eragindako etxeetako 134.493 pertsonetatik (azken biurtekoan 47.106 lagun gehiago izan dira) 75.077 EBtik kanpoko atzerritarren familietakoak ziren (2022ko datuekin alderatuta, 43.080 pertsona gehiago daude taldean), 16.359 okupazio egonkorrik gabeko 45 urtetik gorako pertsonak dituzten familia-taldeetakoak (+6.442 2022arekiko), 6.280 okupazio egonkorreko 45 urtetik beherako pertsonak dituzten familia-taldeetakoak (talde hau da proportzioan gehien hazi dena, 4.063 guztira), eta, laugarrenik, okupazio egonkorrik gabeko emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familietakoak, guztira 7.974 pertsona (-779 2022rekiko).

V.2.16. TAULA. BENETAKO POBREZIA-EGOEREN BILAKAERA, FAMILIA MOTAREN EDO FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN ARABERA. FAMILIA-ETXEBIZITZAN BIZI DEN BIZTANLERIA. ERAGINA ETA POBREZIA OSOAREN GAINEKO BANAKETA. 2008-2024.

	ERAGINA					POBREZIA OSOAREN GAINEKO BANAKETA				
	2008	2018	2020	2022	2024	2008	2018	2020	2022	2024
GUR. BAK. FAM. EMAK. OK. EGONK. GABE <45	60,7	58,9	49,0	38,9	38,6	8,9	8,9	5,2	6,1	2,7
GUR. BAK. FAM. EMAK. OK. EGONK. GABE >=45	9,7	12,2	32,2	10,1	16,2	2,5	4,1	9,7	4,0	3,3
GUR. BAK. FAM. EMAK. OK. EGONK.	6,9	9,2	5,1	11,2	4,3	2,5	3,9	2,0	10,6	2,3
EMAK. BAK. OK. EGONK. GABE <45	5,4	19,2	13,1	11,7	19,2	0,3	1,4	0,8	1,1	0,7
EMAK. BAK. OK. EGONK. GABE >=45	30,1	20,4	19,3	16,1	16,6	5,0	3,3	3,3	4,6	2,0
EM. BAK. <65 OK. EGONK.	4,1	2,1	3,9	0,7	2,4	0,9	0,6	1,4	0,4	0,8
GIZ. BAK. <65 OK. EGONK.	0,0	0,0	1,1	0,3	0,7	0,0	0,0	0,4	0,2	0,3
GIZ. BAK. <65 OK. EGONK. GABE	24,1	22,9	22,7	13,4	20,6	3,9	4,9	6,0	4,1	3,8
FAM TALD. < 45 OK. EGONK. GABE	19,1	20,0	15,8	9,5	14,7	15,2	12,4	11,2	7,1	3,4
FAM TALD. >= 45 OK. EGONK. GABE	2,8	10,6	3,6	5,6	10,7	5,9	13,6	6,5	11,3	12,2
FAM TALD. <45 OK. EGONK.	1,3	0,8	0,3	0,8	2,8	7,4	2,1	0,7	2,5	4,7
FAM TALD. >=45 OK. EGONK.	0,8	1,2	0,8	0,2	0,6	5,7	5,3	3,8	1,3	2,6
GIZONAK >65	1,1	0,7	1,1	1,2	0,7	4,4	2,1	3,6	4,9	1,8
EMAKUMEAK >65	2,4	3,0	1,7	1,5	1,5	4,6	5,0	3,0	4,8	3,1
EBTIK KANPOKO HERRIALDEAK	34,5	34,0	44,6	28,3	29,6	31,2	31,5	41,7	36,6	55,8
GURASO BAKARREKO FAM. GIZONAK	7,4	5,1	3,3	0,7	3,1	1,6	0,9	0,7	0,2	0,5
GUZTIRA	**4,2**	**6,1**	**5,6**	**4,0**	**6,1**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. PGDI 2024.

2.4. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA

EAEko familia-sistemen tipologiak aldaketa nabarmena izan du azken hamarkadetan, prozesu demografiko, sozial eta kulturalen ondorioz. Aldaketa aipagarrienen artean honako hauek daude: familia moten aniztasun handiagoa, horien batez besteko tamainaren jaitsiera, familia horietako erreferentziazko pertsonen profilean izandako aldaketa garrantzitsuak, familien adingabeen proportzioaren jaitsiera, mendetasun-egoeren gorakada eta guraso bakarreko familien gizarte-errealitatea, beheranzko bilakaeran bada ere, mantentzea.

EINren[16] arabera, EAEk 2024an 942.076 familia zituen (Estatuko familien % 4,9), 2022an baino % 3,1 gehiago; horietatik % 31 bi lagunek osatzen zuten, % 30,8 kide bakarrak, % 18,6 hiru lagunek, eta gainerako % 19,6 lau kidek edo gehiagok. Batez besteko tamaina 2,34 pertsonakoa da etxeko, Estatuko 2,50 baino txikiagoa. Euskadi familiako kide gutxien dituen hirugarren autonomia-erkidegoa da, Asturiasekin (2,21) eta Gaztela eta Leonekin (2,25) batera.

Eusko Jaurlaritzaren "*Erronka demografikorako 2030 Estrategiak*" (2022) agerian uzten du izandako seme-alaben benetako kopurua ez dela idealarekin bat etortzen; izan ere, inkestatutako biztanleen % 52k adierazi dute eduki nahiko lituzketen edo izatea gustatuko litzaiekeen baino seme-alaba gutxiago izan dituztela. 18 eta 29 urteko gazteen artean, ehuneko hori % 81era iristen da, eta % 54k etorkizunean izatea espero du. Hala ere, gurasotasunari uko egiten dioten jarrerak gora egin du; izan ere, 0 seme-alaba izatea gustatuko litzaiekeela dioten biztanleen ehunekoa 10 puntu hazi da sei urtean (% 15 izan zen 2022an).

V.2.17. TAULA. EUSKADIKO FAMILIEN EZAUGARRI NAGUSIAK. 2025.

- ✓ *ADINGABEREN BAT DUTEN ETXEEN EDO FAMILIEN PROPORTZIOA GUTXITU DA*
- ✓ *ANIZTASUNA FAMILIA MOTETAN*
- ✓ *MENDEKO SEME-ALABAK DITUZTEN 265.000 FAMILIA BAINO GEHIAGO*
- ✓ *MENDEKO SEME-ALABAK DITUZTEN GURASO BAKARREKO ETXEEN KOPURUA HANDITU DA*
- ✓ *HIRUGARREN SEMEA EDO ALABA DIREN 1.900 JAIOBERRI INGURU*
- ✓ *EUSKADIN JAIOTAKO PERTSONEN ERDIAK BAINO GEHIAGO EZKONDUTA EZ DAUDEN AMENAK DIRA*
- ✓ *GAZTEEK SEME-ALABAK IZATEKO GOGO HANDIA DUTE, BAINA AMATASUN ETA AITATASUN ATZERATUAREN KOPURUAK GORA EGIN DU*
- ✓ *BOST URTEKO ALDEA ADIN ERREALAREN ETA EMANTZIPATZEKO ADIN IDEALAREN ARTEAN GAZTEEN ARTEAN*
- ✓ *25 ETA 34 URTE BITARTEKO GAZTEEN % 30 EZIN DA INDEPENDIZATU ARRAZOI EKONOMIKOENGATIK*
- ✓ *EUSKADIKO GAZTEEN % 14K UGALKETA-ARAZOAK DITU NAHI DUTEN SEME-ALABAK IZATEKO*
- ✓ *SEME-ALABAK INDEPENDIZATZEKO ARAZOAK*
- ✓ *SEME-ALABEKIN ARAZO LARRIAK DITUZTEN FAMILIEN EHUNEKOA JAITSI EGIN DA*
- ✓ *BERRIZ ERATUTAKO ETXEEN EHUNEKOA HANDITU EGIN DA PIXKA BAT*
- ✓ *HAZI EGIN DA SEME-ALABAK DITUZTEN FAMILIA ATZERRITARREN KOPURUA*

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030). Egoeraren diagnostikoa. Geuk egindakoa.

Lehenengo semea edo alaba izateko adinik egokienari dagokionez, 2022an jasotako erantzun guztien batez bestekoa 28 urte da. Hala ere, Euskal Autonomia Erkidegoko emakumeek batez beste 32,6 urterekin dute lehen semea edo alaba.

Gazteen emantzipazioari dagokionez, txostenak agerian uzten du nahi baino 5 urte beranduago egiten dela; izan ere, euskaldunen iritziz, emantzipatzeko batez besteko adin egokiena 25 urte dira. Hala ere, euskal gazteen emantzipatzeko batez besteko adina 30,2 urtekoa da.

[16] *Iturria: EIN (2024). Proyección de hogares 2024-2039. Estatistika-eragiketa hori bi urtean behin egiten da, eta abiapuntua 2024ko urtarrilaren 1eko familien kopurua da, udal-erroldako zifretatik abiatuta.*

Azkenik, Estrategiak nabarmentzen du erronka demografikoa lehentasuna dela euskaldunentzat, eta arazo demografikoak garrantzitsuenetakotzat jotzen dira, 10etik 7ko "larritasun" eskalan, "gizarte-desparekotasunen eta pobreziaren" atzean (7,1)[17].

Gai horiek eta EAEko familien beste ezaugarri batzuk V.2.17 taulan jaso dira, modu sintetikoan. Taula hori 2025eko apirileko egoeraren diagnostikoan oinarrituta egin da, eta kapitulu honen 2.4.2. apartatuan aztertzen den Familiei Laguntzeko V. Planaren barruan dago.

2.4.1. Bateratzeko beharrak

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko adin egokiak eta lanean hasteko eta laneko promoziorako adinak bat datoz eta horrek oso egoera zailean kokatzen ditu emakume gazteak ondorengoak edukitzeko erabakiari dagokionez. Ama izan nahi duten gehienek enpleguarekin bateragarri egin nahi dute, eta gero eta familia gehiagotan daude biek lan egiten duten eta 15 urtetik beherako seme-alabak dituztenak.

Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoen Kabinetearen **"***Familia 2020***"** txostenaren emaitzetan jasotzen denez, elkarrizketatutako emakumeen % 51k uste du ondorengoak edukitzeak dezente oztopatzen duela karrera profesionala (% 44k 2016an, urte hartan egin baitzen aurreko inkesta), eta % 22k uste du "asko" oztopatzen duela (2016an, % 26k); guztira, emakumeen % 86k uste du karrera oztopatzen duela (2016ko datu berbera). Galdekatutako gizonen % 12k bakarrik uste du, baina, seme-alabak edukitzeak karrera profesionala oztopatzen duela (2016an, % 13k), eta gizonen % 57k uste du oztoporen bat sortzen dela (2016an, % 56k). Beste muturrean, gizonen % 41ek uste du aitatasunak ez diola "batere" eragiten gizonen karrera profesionalari, eta ehuneko hori % 10 baino ez da emakumeen kasuan (bi ehunekoak oso egonkor mantendu dira urteetan zehar, V.2.7 grafikoan ikus daitekeenez).

V.2.13 GRAFIKOA. AMATASUNA/AITATASUNA KARRERA PROFESIONALERAKO OZTOPO GISA. EAE, 2012-2020.

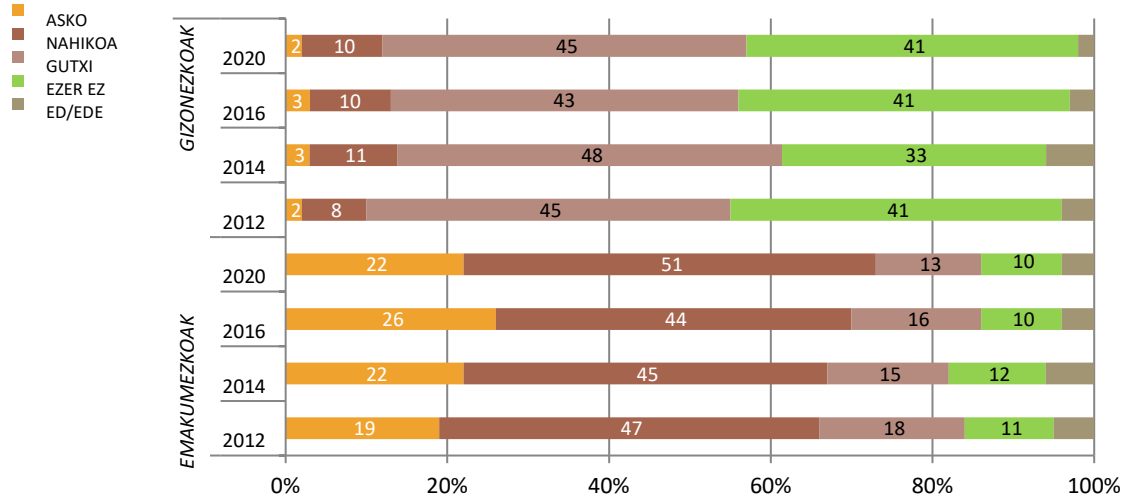

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familia 2020.

2018an, Europar Batasunean bizi ziren 18 eta 64 arteko 308 milioi pertsonetatik, % 34k (106 milioik) zainketa-erantzukizunak aitortzen zituen (EUROSTAT, *LFS Lan-indarraren Inkestaren* 2018ko modulua). Erantzukizun horiek

[17] *Estrategia horri buruzko xehetasun gehiagorako, jo 2022ko Memoria Sozioekonomikora.*

15 urtetik beherakoak (% 29), mendeko senideak (% 4) edo biak (% 1) zaintzeko eskatzen zuten. Sexuaren arabera, tasa % 37 zen emakumeentzat, eta % 32 gizonentzat, eta aipatutako hiru kategorietan alde hori mantendu zen.

Egoera horiek arazo berriak sortu dituzte bizikidetza-unitateen barruan, ordaindutako lana eta familia-zainketa uztartzeko premiaren inguruan; hala, adibidez, adingabeak zaintzeko erantzukizuna duten EBko soldatapekoen % 27k beren lanak egokitu behar izan ditu enplegua eta zaintza bateragarri egiteko (lanaldi-murrizketak, enplegu- edo zeregin-aldaketak eta abar), eta sexuaren araberako arrakala oso handia da: emakume langileen % 39 eta gizonen % 17 (EUROSTAT, 2018). Hori guztia dela eta, gizarte-politikari buruzko eztabaidaren ardatz nagusi bihurtu da herritarrek familia-bizitza eta konpromiso pertsonalak eta lan-bizitza bateratzeko aukera izatea.

Gai horiek eta bateratzea, zainketak eta erantzunkidetasuna EAEn definitzen dituzten beste gai batzuk V.2.18 taulan jaso dira modu laburtuan. Koadro hori 2025eko apirileko egoera-diagnostikoan oinarrituta egin da, eta kapitulu honen 2.4.2 apartatuan aztertzen den Familiei Laguntzeko V. Planaren barruan dago.

V.2.18. TAULA. BATERATZEA, ZAINKETAK ETA ERANTZUNKIDETASUNA EUSKADIN. 2025.

- ✓ *ZAINTZAILE INFORMALEN PREBALENTZIA HANDIAGOA DA EMAKUMEEN ARTEAN GIZONEN ARTEAN BAINO, ETA HANDIAGOA DA ADINEAN SARTU AHALA*
- ✓ *EMAKUMEEK ETXEAN GEHIAGO ZAINDU BEHAR DUTE, ETA DENBORA GEHIAGO EMAN BEHAR DUTE HORRETAN*
- ✓ *LANA ETA FAMILIA UZTARTZEKO ZAILTASUNAK DIRA EUSKADIKO FAMILIEN ARAZO HANDIETAKO BAT*
- ✓ *BIZTANLEEN % 4,5EK ETA EMAKUMEEN % 7,3K ETEN EGIN DU LAN-JARDUERA, LANA ETA FAMILIA UZTARTZEKO ARAZOAK DIRELA ETA*
- ✓ *LANEAN DIHARDUTEN BIZTANLEEN HEREN BATEK ZAILTASUNAK DITU LANA ETA 15 URTETIK BEHERAKO SEME-ALABEN ZAINTZA BATERATZEKO*
- ✓ *NAHIKO ZABALDUTA DAGO ZAINTZARAKO LAN-BAIMENAK ESKATZEAK IBILBIDE PROFESIONALEAN DUEN ERAGIN NEGATIBOARI BURUZKO PERTZEPZIOA, BATEZ ERE EMAKUMEEN ARTEAN*
- ✓ *AMATASUNAGATIKO SOLDATA- ETA LANBIDE-ZIGOR IRAUNKORRAK*

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030). Egoera eta diagnostikoa. Geuk egindakoa.

Bestalde, EUSTATek EAEn bizi diren familia okupatuek beren lan-bizitza familiakoarekin eta bizitza pertsonalarekin bateragarri egiteko dituzten aukerak ikertzen ditu 2010az geroztik, **"***Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzeari buruzko inkestaren***"** bitartez.

2024ko emaitzek lehendabizi nabarmentzen dute EAEn lan egiten ari ziren pertsonek zailtasun ertaina (10etik 5) aitortu zutela lana eta ondorengoen zainketa bateratzeko, eta zertxobait txikiagoa (10etik 4,3) seme-alaba adingabeak artatzeko. Bestalde, sexuen artean aldeak zeuden mendetasuna duten pertsonak zaintzeari dagokionez (5,4 emakumeentzat, eta 4,6 gizonentzat) nahiz seme-alaba adingabeak zaintzeari dagokionez: emakumeentzat zailtasuna 4,4 zen, eta gizonentzat 4,1.

Bestalde, etxetik kanpo lan egiten duten emakumeek gizonek baino % 34,3 ordu gehiago ematen dituzte seme-alaba adingabeak zaintzen, eta % 37,5 gehiago mendetasuna duten pertsonak zaintzen. Horrez gain, % 31,3 gehiago ematen dute etxeko lanetan, gizonek baino. Gizonek egunean 3,5 ordu ematen dituzte adingabeak zaintzen (2023an 3,6), eta emakumeek 4,7 (2023an emandako datu bera); beraz, arrakala 3,7 puntu handitu da azken urtean. Aldea are handiagoa da, mendekotasuna duten pertsonen zaintza kontuan hartzen bada (% 37,5); izan ere, gizonek 1,6 ordu ematen dituzte jarduera horretan egunean (1,9 2023an), eta emakumeek 2,2 ordu (2,3 2023an). Gainera, emakumezkoek, batez beste, 2,1 ordu ematen dituzte etxeko lanak egiten, gizonezkoek, aldiz, 1,6 ordu (2 eta 1,6 ordu, hurrenez hurren, 2023an). Batezbesteko horiek batuta, emakumeek etxeko lanetan eta zainketa-lanetan emandako denbora, guztira, 9 ordu dira, gizonen 6,7 orduen aldean. Beraz, arrakala % 34,3 da. Ratio hori % 32,4 zen 2022an eta % 26,8 2023an; beraz, ez da joera argirik ikusten.

V.2.19. TAULA. BIZTANLERIA LANDUNAK ETXEKO LANETAN EGUNEAN EMANDAKO ORDUAK, EZAUGARRIEN ARABERA. ARRAKALA-EHUNEKOA, SEXUAREN ARABERA. EAE.								
	2023				2024			
	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ARRAKALAREN %	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ARRAKALAREN %
ETXEKO LANAK	1,8	1,6	2,0	% 25,0	1,9	1,6	2,1	% 31,3
SEME-ALABA ADINGABEAK ZAINTZEA	4,1	3,6	4,7	% 30,6	4,1	3,5	4,7	% 34,3
MENDEKOTASUNA DUTEN PERTSONAK ZAINTZEA	2,1	1,9	2,3	% 21,1	1,9	1,6	2,2	% 37,5
GUZTIRA	**8,0**	**7,1**	**9,0**	**% 26,8**	**7,9**	**6,7**	**9,0**	**% 34,3**
Iturria: EUSTATen datuekin egindakoa (Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzeari buruzko inkesta).								

Bere gain hartutako kargen desparekotasun horrek etxeko lanen banaketarekiko gogobetetze-mailari eragiten dio; izan ere, emakumeek, batez beste, 10etik 6,1eko gogobetetze-maila adierazten dute beren ezkontideak edo bikotekideak etxeko lanak egiteko eskaintzen duen lankidetzari buruz, eta gizonek 7,8.

Bateratzearen alderdiak kontuan hartuta, seme-alaba adingabeak zaintzeko denborarekiko batez besteko gogobetetze-maila 6,7 da, datu bera gizonen kasuan, eta pixka bat handiagoa emakumeen kasuan, 6,8. Gogobetetze hori txikiagoa da mendeko pertsonen zaintzari dagokionez (batez besteko maila 5,5 da, baina gizonena handiagoa da: 5,6 gizonena, eta 5,4 emakumeena). Bizitza pertsonalerako (aisia, ikasketak, gizarte-bizitza) duten denborari dagokionez, batez besteko gogobetetze-maila 5,9koa da, eta txikiagoa, berriro ere, emakumeentzat (5,6koa emakumeena, eta 6,1ekoa gizonena).

V.2.14 GRAFIKOA. LANA DUTEN BIZTANLEEK KONTZILIAZIO-ALDERDIETAN EMANDAKO DENBORAREKIKO DUTEN GOGOBETETZE-MAILA, SEXUAREN ARABERA. EAE, 2024.

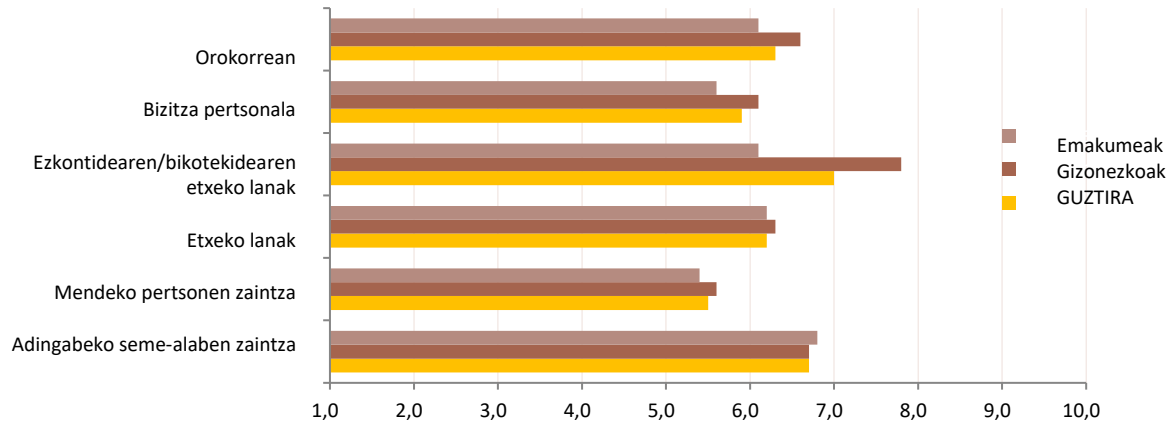

Iturria: EUSTAT. ECVL, 2024.

Enpresan edo erakundean baimen jakin batzuk eskatzeko zailtasunari dagokionez, EUSTATen inkestak adierazten du landunek, batez beste, 10etik 3,4ko zailtasun-maila orokorra dutela (2015ean, 3,5 —ez dago 2014ko daturik—), eta 2,5, zehazki, norberaren arazoak konpontzeko lanetik irteteko baimena lortzeko (2015ean, 2,7). Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea errazteko neurrien artean, eszedentziek 4ko batez besteko zailtasuna dute (3,9 2015ean), lanaldi-murrizketak ere 4,1eko zailtasuna (3,8 2015ean), eta enplegurik eta soldatarik gabeko egunek 10etik 2,9ko zailtasun-indizea dute (3,4 2015ean).

Azken urtean, 2024an, gertatu diren aldaketei dagokienez, ez da aldaketarik hauteman aipatutako zailtasunetan, honako hauek izan ezik: lanik eta soldatarik gabeko egunak eskatzeko zailtasuna, hamarren bat igo baita, eta eszedentziak, proportzio berean murriztu baitira.

V.2.15 GRAFIKOA. LANA ETA FAMILIA BATERAGARRI EGITEAREKIN LOTUTAKO BAIMENAK ESKATZEKO ZAILTASUNAREN BATEZ BESTEKO MAILAREN (10ETIK) BILAKAERA. EAE.

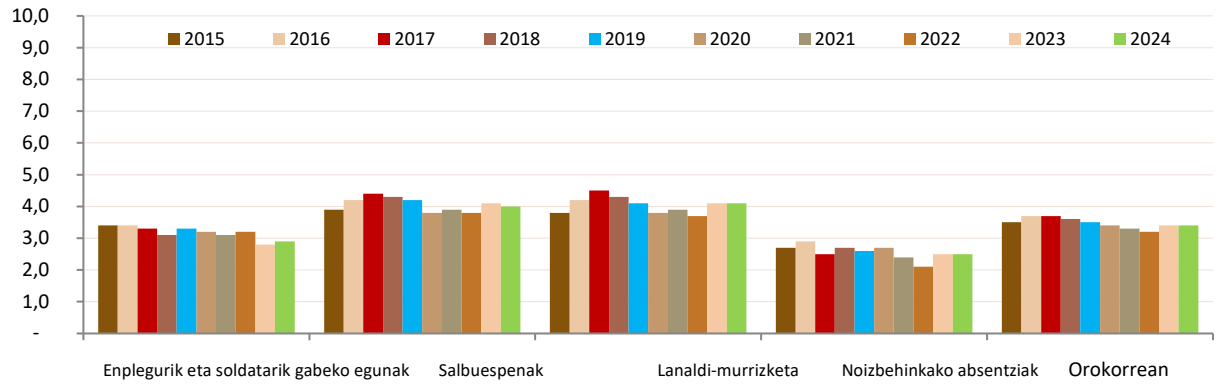

Iturria: EUSTAT. ECVL Datu-bankua.

Zailtasun horietan ez da antzeman sexuaren araberako desparekotasunik, eta adinak, ziur aski lanpostuko antzinatasunari lotuak, aipatutako uztartze-neurriak lortzeko zailtasunak murrizten ditu.

Hala ere, emakumeen artean gizonen artean baino beldur handiagoa dago bateratzearekin lotutako zenbait alderdik beren ibilbide profesionalean izan dezaketen eragin negatiboa dela-eta (emakumeen % 30,5ek uste zuten hori, eta gizonen artean, berriz, % 26,5ek, 2020an) (eskuragarri dagoen azken datua).

V.2.16 GRAFIKOA. SEME-ALABAK EDO BESTELAKO SENITARTEKOAK ZAINTZEKO LAN-ESZEDENTZIAK EAE-N. GUZTIRA ETA GIZONEN EHUNEKOA.

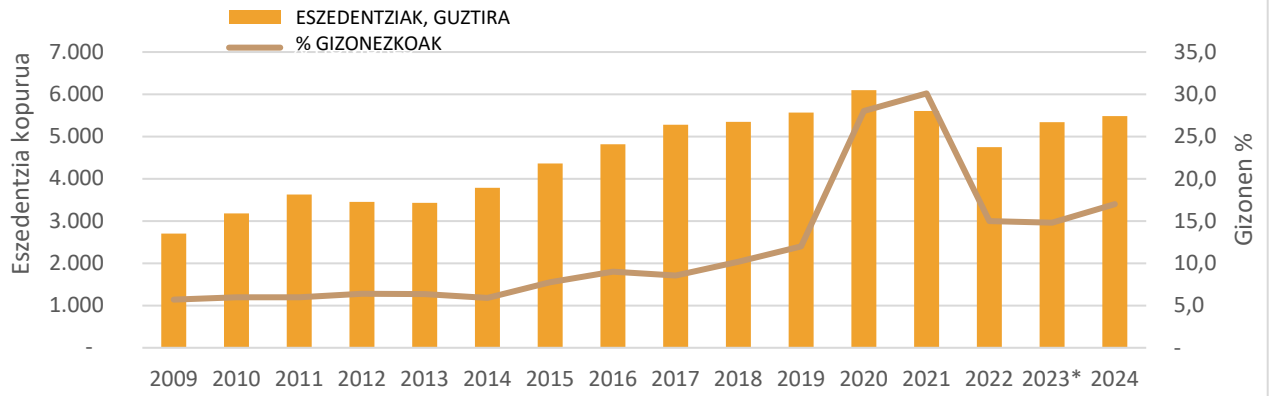

Iturria: Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren datuekin egina.
** 2023ko datua, berrikusia.*

Horren isla da gizonek neurri horietan (eszedentziak edo lanaldi-murrizketak hartzea) duten parte-hartze oso txikia, azken urteotan ez baita nabarmen aldatu. Hala, adingabeak edo mendetasuna duten senitartekoak zaintzeko 5.486 lan-eszedentzien % 17 soilik sinatu zituzten gizonek EAEn 2024an, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren datuen arabera (% 16 Estatu osoan). Zaintza-arrazoiengatiko lanaldi-murrizketei dagokienez, Estatu osoko zifrek (Biztanleria Aktiboaren Inkestaren azpilaginen datu aldakorrak ez dira autonomia-erkidegoen arabera bereizten) adierazten dute 2024an familiakoak zaintzeko lanaldi partzialean borondatez lan egiten zuten soldatapeko 417.000 pertsonen % 8,6 baino ez zirela gizonak.

Arrakala hori Europar Batasun osoan gertatzen da; izan ere EUROSTATek adierazten du, batez beste, 2018an zainketa-lanak bateratzeko lanaldia murriztu zuten langileen % 18 baino ez zirela gizonak (% 82 emakumeak), baina herrialdeen arteko aldeak oso nabarmenak dira (gizonen % 42 Finlandian, alderdi horretan herrialde berdinzaleena; Txekian, aldiz, % 3,2 baino ez).

Ordutegi-motei eta malgutasunari dagokienez, EUSTATen Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkestaren arabera, 2024an, EAEko langileen % 18,9k ia egunero luzatu behar zuten lanaldia (eta % 15,5ek batzuetan). 2023. urtearekin alderatuta, ohiko edo noizbehinkako lanaldia luzatzera behartuta dauden pertsonen ehunekoa 2,3 puntu gutxitu da, % 36,7tik % 34,4ra, lanaldia ia beti luzatzen dutenen (-1,8 puntu) eta batzuetan luzatzen dutenen (-0,5 puntu) beherakadaren ondorioz.

Ildo beretik EUROSTATek "*Lanaren antolaketari eta lanaldiari*" buruz egindako inkestaren arabera, 2019an, EBko langileen % 21ek, astean behin, lanaldia egokitu behar zuen beren enpleguaren eskakizunetara, eta % 19k baino gehiagok hilean behin (ratioak % 13 eta % 10 dira Espainian, hurrenez hurren) (eskuragarri zeuden azken datuak).

Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkestaren arabera, irteera-ordutegi malgua, hobeto bateratzeko tresna osagarria, EAEko langileen % 55,8k baliatzen du (% 51k 2023an), eta neurri txikiagoan emakumeek (% 51) gizonek baino (% 60,4). Norberaren etxean lan egiteari dagokionez, % 9,7k noizean behin egiten du lan etxean eta % 7,4k egunen erdia gutxienez. Oro har, beraz, enplegua duten pertsonen % 17,1ek noizbehinka edo maizago lan egiten du etxean (% 15,8k 2023an, % 17,8k 2022an, % 18,7k 2021ean, % 18,1ek 2020an eta % 15,5ek 2019an), eta ratio horrek COVID-19aren eragina izan zuen[18].

GRÁFICO V.2.17. EVOLUCIÓN DEL GRADO DE SATISFACCIÓN MEDIO (SOBRE 10) SOBRE LA JORNADA LABORAL Y LA FLEXIBILIDAD DE HORARIOS PARA LA CONCILIACIÓN, POR SEXO. CAPV.

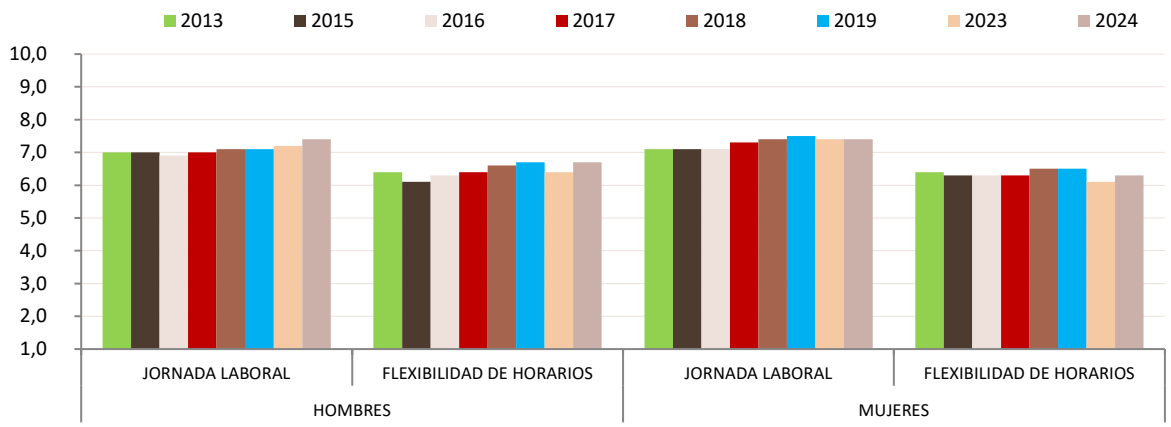

Fuente: EUSTAT. ECVL. Banco de datos.

[18] *Ikusi telelanari buruzko apartatua memoria honen kapitulu honetan: "IV. EAEko enplegua eta lan-harremanak".*

Azken hamarkadan (2015etik 2024ra —ez dago 2014ko daturik—), zertxobait hobetu da langileek beren lanaldiarekin eta ordutegien malgutasunarekin duten gogobetetasuna, eta, aldi berean, sexuen arteko aldeak oso txikiak dira. Gizonen artean, lanaldiari buruzko batez besteko gogobetetasun-maila 10etik 7 zen 2015ean, eta 7,4 2024an; ordutegien malgutasunari dagokionez, 6,1etik 6,7ra igo da. Emakumeen kasuan, lanaldiari buruzko gogobetetzea 7,1etik 7,4ra igo da, eta, ordutegien malgutasunari dagokionez, 6,3an mantendu da. 2023ari dagokionez, datuak ez dira nabarmen aldatu.

2.18. GRAFIKOA. LANGILEEN BALORAZIOA LANALDIAREN ETA LANETIK KANPO DITUZTEN FAMILIA - ETA GIZARTE-BEHARREN ARTEKO EGOKITZAPENARI BURUZ, SEXUAREN ARABERA. BANAKETA EHUNEKOTAN. EBKO BATEZ BESTEKOAK 27. HAINBAT URTE.

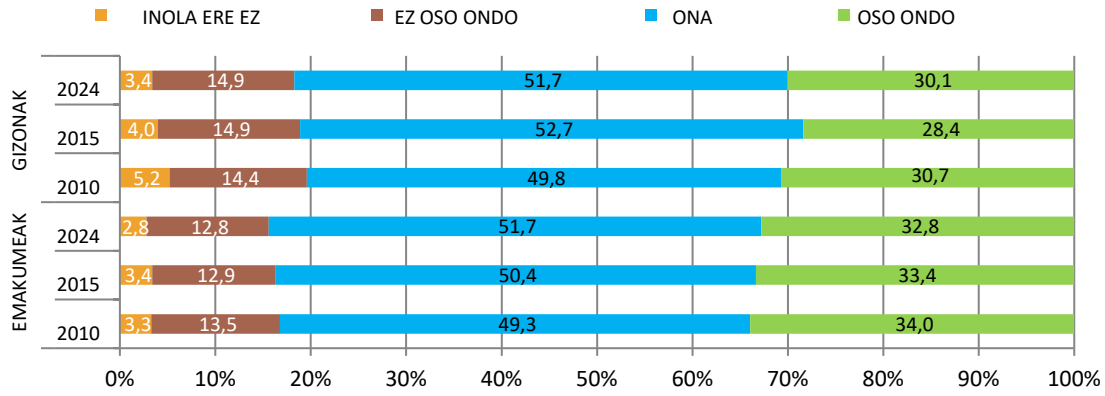

Iturria: EUROFOUND. Europako Lan Baldintzen Inkesta 2024.

Ildo beretik, EUROFOUNDek (Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioa) egindako azken "*Lan Baldintzei buruzko Europako Inkestak*" (2024), bateragarritasunari buruzko apartatuan, adierazten du EBko langile gehienek 2024an adierazi dutela beren lanaldia ondo egokitzen dela (% 52) edo oso ondo (% 31) beren familia- edo gizarte-beharretara (guztira % 83). Aitzitik, % 14k uste du bere lanaldia ez datorrela bat aipatutako beharrekin, eta % 3k ez datorrela bat inola ere. Sexuaren arabera, gizonek adierazi dute lanaldia eta bateragarritasun-beharrak emakumeek baino zertxobait okerrago doitzen dituztela (% 82 gizonek eta % 85 emakumeek), baita etxean seme-alabak daudenean ere (gizonen % 78 eta emakumeen % 82). Bilakaeraren ikuspegitik, ia ez da hobekuntza txikirik hauteman langileek beren lanaldiaren eta bateragarritasun-beharren arteko orekari buruz egindako balorazioan (ikus V.2.18 grafikoa).

Baldintza horien ondorioz, Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkestak adierazten du adingabeak lanaldian eta eskola-orduetatik kanpo zaintzen dituzten pertsonen % 35,3 senideak edo ordainsaririk gabekoak direla bikotearen bi kideek lan egiten duten familietan; kasuen % 35,3an, berriz, bikotearen kide batek edo biek egiten dute, eta kasuen % 5,2an, berriz, ordainsaridun beste pertsona batzuek. Bestalde, mendetasuna duten pertsonak lanaldian zaintzen dituzten pertsonen % 43,7 ordainsaririk gabeko senideak dira; % 24,8 ordainsaria duten beste pertsona batzuk, eta % 20,3 gizarte-zerbitzuak.

Adingabeen zaintzan, aitona-amonek funtsezko zeregina dute: "*Familia 2020*" inkestari buruzko txostenak adierazten duenez, bilobak dituzten pertsonei (laginaren % 23) galdetuta, % 18k adierazi dute egunero zaintzen dituztela (% 20k 2016an), eta % 19k astean behin baino gehiagotan (% 23k 2016an). % 22k hilean zenbait alditan zaintzen ditu (% 10k 2016an). Adinekoen % 59k bilobak zaindu ohi dituzte (duela 4 urte baino 6 puntu gehiago, baina intentsitate txikiagoarekin), eta lan hori zama eramangarria da adinekoentzat (1,4; 0tik —ez da inola ere karga bat— 10era —karga zaila da— bitarteko eskalan), 2016ko 2tik beherakoa.

Era berean, familia-ingurunean mendetasuna duten adinekoen zaintzari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoen Kabinetearen 2018ko "*Adinekoak*" txostenaren arabera, gizonen % 59k eta emakumeen % 61ek uste dute, aurreko belaunaldiekin alderatuta, adineko aitek eta amek arreta okerragoa dutela gaur egun, eta balorazio hori, gainera, oso antzekoa da adin-talde guztietan (kasu guztietan % 50etik gorako ratioekin).

2.4.2. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko politika publikoak

Azaldutako egoera horiek arintzeko, Eusko Jaurlaritza Familiei Laguntzeko Planak egiten ari da 2002az geroztik, familiei seme-alaben kopurua askatasunez erabakitzea eragozten dieten oztopo ekonomikoak eta soziolaboralak gainditzeko, eta 2008an *Familiei Laguntzeko Legea* onartu zuen, familia-politika integralaren esparruari eta oinarriei maila juridiko handiagoa emateko.

Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030)

Euskadiko Familiei Laguntzeko Erakunde arteko IV. Planaren (2018-2022) ebaluazioak nabarmendu zuen, bere indarguneen artean, badela esparru arauemaile eta estrategiko sendo bat, V. Plana eraikitzeko oinarri izango dena; eta familiak, haurrak eta nerabeak politika publikoen eskubideen eta lehentasunezko nukleoen subjektu gisa aitortzen dituena. Esparru horretan sartzen dira, besteak beste, Euskal Autonomia Erkidegoko Familiei Laguntzeko 13/2008 Legea; 2018ko Familia eta haurtzaroaren aldeko euskal ituna; Haur eta nerabeen kontrako indarkeriari aurre egiteko euskal Estrategia 2022-2025; Haur eta Nerabeei buruzko 2/2024 Legea; Euskadiko Haur Bermearen Estrategia 2030; Erronka demografikorako 2030erako Euskal Estrategia; etorkizunean Zainketen Aldeko Herri-Ituna egiteko 2024ko akordioa. Aipatutako horiek guztiak bat datoz Haurren Eskubideei buruzko 1989ko Hitzarmenarekin eta NBEk 2015ean onartutako Garapen Jasangarrirako 2030 Agendarekin.

V.2.20. TAULA. FAMILIEI, HAURREI ETA NERABEEI LAGUNTZEKO ERAKUNDE ARTEKO EUSKADIKO V. PLANA (2026-2030). ARDATZAK ETA HELBURUAK.

1. ARDATZA: ASKOTARIKO FAMILIA-PROIEKTU JASANGARRIAK

1. helburua. Familia-proiektuak gauzatzeko baldintza egokiak sustatzea
2. helburua. Pobreziaren belaunaldien arteko transmisioa prebenitzea
3. helburua. Familiei hazkuntza arduratsuan laguntzea
4. helburua. Zainketetan erantzunkidetasuna sustatzea

2. ARDATZA. HAURREN ETA NERABEEN ONGIZATE OSOA

5. helburua. Hezkuntzako aukera-berdintasuna sustatzea
6. helburua. Haurren eta nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea
7. helburua. Haurren eta nerabeen herritartasunaren garapena bermatzea
8. helburua. Haurren eta nerabeen aurkako indarkeriari aurrea hartzea

3. ARDATZA. GOBERNANTZA PARTEKATUA ETA BERRIKUNTZA

9. helburua. Eragile eta sistema guztien arteko gobernantza partekatua bultzatzea, haur eta familientzako politikak garatzeko.
10. helburua. Ikerketa, berrikuntza, ebaluazioa eta ongizate pertsonala sustatzea haurren eta familientzako politikak garatzeko.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030).

V. Plan hori 2025eko uztailean aurkeztu zen, eta, azkenean, Gobernu Kontseiluak onartu zuen, 2026ko otsailean. Plan horren helburua da haurren, nerabeen eta familien arloko arau-agindu berrienetatik eratorritako jarduketa nagusiak biltzea eta moldatzea. Era berean, kontuan hartzen ditu ebaluazioaren gomendioak, familia, haurtzaro eta nerabezaroari buruzko politiken arloko komunikazioari, prebentzioari eta koordinazioari lotutako ahaleginak bikoizteko beharra adierazten baitute.

Plan berri hori ondorengo **ikuspegi eta printzipioen** arabera planteatzen da:

- Familiek guztien onerako egiten duten gizarte-ekarpena aintzat hartzea eta laguntzen izaera unibertsalaren alde egitea
- Familia-aniztasunari balioa ematea, berdintasuna eta diskriminaziorik eza bermatuta
- Haurtzaroan inbertitzeko erabakia, prebentzio-estrategia gisa
- Genero-ikuspegia eta ikuspegi intersekzionala, laguntzak egokitzeko
- Komunitate-loturak indartzea eta hurbileko esku-hartzea arrakastarako giltzarri gisa

- Politiken berrikuntzaren eta ebaluazioaren aldeko apustu irmoa, haien eragina hobetzeko
- Haur eta nerabeek eta familiek politikak diseinatzen, ezartzen eta ebaluatzen parte hartuko dutela bermatzea
- Erakundeek eta gizarteak haurrak hazteko duten erantzukizun partekatuan sinestea

Aurreko orrialdeetan jasotako V.2.17 eta V.2.18 koadroetan laburbildu den **diagnostikoa** abiapuntutzat hartuta, Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana formulatu da, **hiru ardatzen** inguruan egituratuta. Hiru ardatz horiek **hamar helburu estrategiko** eta **34 jarduketa-ildo**[19] biltzen dituzte, identifikatutako erronka nagusiekin lerrokatuak. Hiru ardatz horiek elkarri estuki lotuta daude, eta helburua da erantzun integral eta koherentea eskaintzea, haurren, nerabeen eta familien eskubideak, beharrak eta ahalmenak elkartuko dituena, ekintza publiko eraginkorrago, inklusiboago eta eraldatzaileago baten esparruan.

Planak **bi foku** ditu, familiena eta haur eta nerabeena, eta haietako bakoitzari dagozkion jarduketa-ildoak eta bereizitako neurriak jasotzen ditu. Estrategia guztiek elkar bultzatzen badute ere, ikuspegi bikoitz horri esker, politika publikoek modu koordinatuan eta osagarrian egin dezakete aurrera bi arloetan. Alde batetik, familiei beren aniztasun osoan laguntzeko beharretan arreta jarrita, eta bestetik, haurren eta nerabeen eskubideak, ongizatea eta parte-hartze aktiboa bermatzeko.

Plan berriak adierazten du Familiei Laguntzeko IV. Euskal Planaren ebaluazioak erakundeen arteko koordinazioa indartzeko erronka planteatu zuela, behar besteko bultzada politikoa ziurtatzeko, eta **gobernantza-eredu** eraginkor, kolaboratibo eta egituratu baten alde egiten dela, erakundeen lidergoa indartzeko, konpromisoen jarraipen partekatua bermatzeko eta etengabeko hobekuntzaren ikuspegia duen ebaluazioa bultzatzeko. Eta, ildo horretan, honako hau xedatzen du:

- Eusko Jaurlaritzaren Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailaren Haur, Nerabe eta Familia Zuzendaritza izango da plana ezartzeko, jarraipena egiteko eta ebaluatzeko arduraduna. Zuzendaritza horrek parte hartzen duten eragileen parte-hartze aktibo eta koordinatua bermatzeko behar diren mekanismoak bultzatuko ditu. Era berean, Planari buruzko informazioa zabaltzeko ardura ere izango du, eta, horretarako, berariazko webgunea eguneratuta edukiko du.

- Familien Kontseilua eta Haurren eta Nerabeen Kontseilua —Planean inplikatutako Eusko Jaurlaritzaren sailak, inplikatutako gainerako erakunde publikoak eta gizarte-erakundeen lagin bat ordezkatuta daude kontseilu horretan— funtsezkoak izango dira Planaren aurrerapenak partekatzeko eta baliozkotzeko eta prestatutako ekintzak betetzeko; horretarako, definitutako jarduera- eta inpaktu-adierazleetan oinarrituta lortutako emaitzen berri emango dute urtero. Espazio horiek erronka komunei buruzko hausnarketa kolektiboa ziurta dezaten saiatuko gara, politika horien zeharkakotasuna eraginkorra izan dadin.

- Era berean, Familien, Haurren eta Nerabeen Behatokiek funtsezko zeregina izango dute jarraipen- eta ebaluazio-sisteman, haurren, nerabeen eta familien egoeraren eta ongizatearen bilakaera monitorizatzeko aztertu beharko diren funtsezko datuak sortzeari lotuta.

- Berariazko mekanismoak ezarriko dira ebaluazio-sistema horrek haurrei, nerabeei eta familiei zuzeneko kontsultak egingo dizkiela bermatzeko, haien bizipenak, balorazioak eta hobetzeko proposamenak jasotzeko. Euskadiko Haurren eta Nerabeen Legean jasotzen den Haurren eta Nerabeen Foroa sortzen denean, baloratu ahal izango da kontsulta horietarako tresna gisa balio ote duen.

[19] *Jarduketa-ildoen xehetasunak ikusteko, jo Planaren dokumentura.*

Gobernu Kontseiluak plana 2026ko otsailean onartzearekin batera, kalkulatu da 2026-2030 aldirako ***871,7 milioi euro inbertituko direla guztira***, koadro honetan jasotzen den moduan banatuta:

V.2.21. TAULA. FAMILIEI, HAURREI ETA NERABEEI LAGUNTZEKO ERAKUNDE ARTEKO EUSKADIKO V. PLANA (2026-2030). PENTSATUTAKO INBERTSIOA JARDUKETA-ARDATZEN ARABERA. KOPURUAK MILIOI EUROTAN*.						
	2026	2027	2028	2029	2030	GUZTIRA
ASKOTARIKO FAMILIA-PROIEKTU JASANGARRIAK	160,78	174,98	174,19	173,18	173,00	856,14
HAURREN ETA NERABEEN ONGIZATE OSOA	2,50	2,90	2,90	2,90	2,90	14,10
GOBERNANTZA PARTEKATUA ETA BERRIKUNTZA	0,32	0,32	0,28	0,28	0,28	1,48
GUZTIRA	**163,61**	**178,20**	**177,37**	**176,36**	**176,18**	**871,73**
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030). **Milioi eurotan biribildutako kopuruak dira; beraz, baliteke baturak bat ez etortzea.*						

Memoria honen hurrengo edizioetan, Plan horren esparruan egiten diren jarduketen jarraipena egingo da.

<u>Aurrekontuei eta laguntza-ildo nagusien familia onuradunei buruzko datuak</u>

Familia Planetan jasotako ekimenetara bideratutako funtsei buruzko datu eguneraturik ez dagoenez, ekitaldi hauetako "*EAEko Sektore Publikoaren Urteko Kontuen*" aurrekontu-betearazpenari buruzko zifrak aztertu ditugu; zehazki, Eusko Jaurlaritzaren Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailaren eta Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailaren (XII. legegintzaldiaren amaieraraino) ***Familia eta Komunitate Politikako 3124*** **Programari** dagozkionak.

V.2.22. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN FAMILIEI LAGUNTZEKO POLITIKA: FAMILIEI EGINDAKO TRANSFERENTZIEN BILAKAERA, PROGRAMEN ARABERA. EUROAK.									
		2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
SEME-ALABAK DITUZTEN FAMILIENTZAKO LAGUNTZAK	30/2015 DEKRETUA	25.706.450	24.209.000	26.607.117	14.890.100	21.960.800	22.878.400	11.301.700	242.200
	255/2006 DEKRETUA	65.500	32.300	400	-	-	-	-	-
	176/2002 ETA 109/2006 DEKRETUAK	-	900	-	-	-	-	-	-
	27/2023 DEKRETUA	-	-	-	-	-	-	92.627.300	102.123.300
	GUZTIRA	**25.771.950**	**24.242.200**	**26.607.517**	**14.890.100**	**21.960.800**	**22.878.400**	**103.929.000**	**102.365.500**
BATERAGARRI EGITEKO LAGUNTZAK	ADINGABEAK ZAINTZEKO	23.056.734	23.260.936	20.071.769	13.387.599	22.523.077	19.489.037	22.511.191	17.116.091
	3 URTETIK BEHERAKO SEME-ALABENTZAKO ZAINTZAILEAK KONTRATATZEKO	210.167	262.255	270.092	216.630	455.156	295.261	18.372	876
	MENDETASUNA DUTEN PERTSONAK ZAINTZEKO	644.937	657.260	671.297	511.517	975.618	895.025	934.060	674.731
	AMATASUN-LIZENTZIA BALIATZEN EZ DUTEN GURASOAK	-	-	-	116.496	4.411.822	716.444	197.353	288.017
	14 URTETIK BEHERAKO SEME-ALABENTZAKO ZAINTZAILEAK KONTRATATZEKO	-	-	-	-	-	336.598	1.001.254	926.454
	3 ETA 14 URTE ARTEKO SEME-ALABENTZAKO ZAINTZAILEAK KONTRATATZEKO	-	-	-	-	-	-	5.309	-
	GUZTIRA	**23.911.838**	**24.180.451**	**21.013.158**	**14.232.243**	**28.365.673**	**21.732.365**	**24.667.539**	**19.006.169**
	LAGUNTZAK, GUZTIRA	**49.683.788**	**48.422.650**	**47.620.675**	**29.122.343**	**50.326.473**	**44.610.765**	**128.596.539**	**121.371.669**
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren betearazpena. Aitortutako obligazioak. Geuk egindakoa.									

2024an, Eusko Jaurlaritzaren Familia eta Komunitate Politikako 3124 Programak 121,4 milioi euro bideratu zituen guztira *familientzako transferentzia* horietara, 2023an baino % 5,6 gutxiago; horietatik 102,4 milioi seme-alabak dituzten familientzako laguntzetarako (guztizkoaren % 84,3) eta 19 milioi bateragarri egiteko laguntzetarako (guztizkoaren % 15,7).

2023an, seme-alabak dituzten familientzako laguntzetara bideratutako funtsak asko handitu ziren 27/2023 Dekretu berriaren ondorioz. Dekretu horri esker, hiru urtetik beherako seme-alabak beren kargura dituzten familiei 200 euro ordaintzen zaizkie hilean jaiotzen direnetik hiru urte bete arte, eta hilean 100 euro ordainduko dira adingabeak zazpi urte bete arte, hirugarren seme-alaben eta ondorengoen kasuan (familia ugariak). Hori dela-eta, seme-alabak dituzten familientzako laguntzetara bideratutako zenbatekoa 22,9 milioi eurokoa zen 2022an, eta 103,9 milioikoa (+% 354,3) 2023an. 2024an, familientzako laguntza horiek (27/2023 Dekretua) % 10,2 handitu ziren, 102 milioi eurotik gorakoak izateraino, eta seme-alabak dituzten familientzako laguntza guztiak % 1,5 gutxitu ziren dira. Bateragarri egiteko laguntzak, berriz, % 23 gutxitu ziren aurreko ekitaldiaren aldean (ikus xehetasunak V.2.22 taulan).

V.2.19 GRAFIKOA. EUSKO JAURLARITZAKO ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILAREN "FAMILIA ETA KOMUNITATE POLITIKA" PROGRAMAKO FAMILIEI EGINDAKO TRANSFERENTZIEN ZENBATEKOAREN BILAKAERA. EURO.

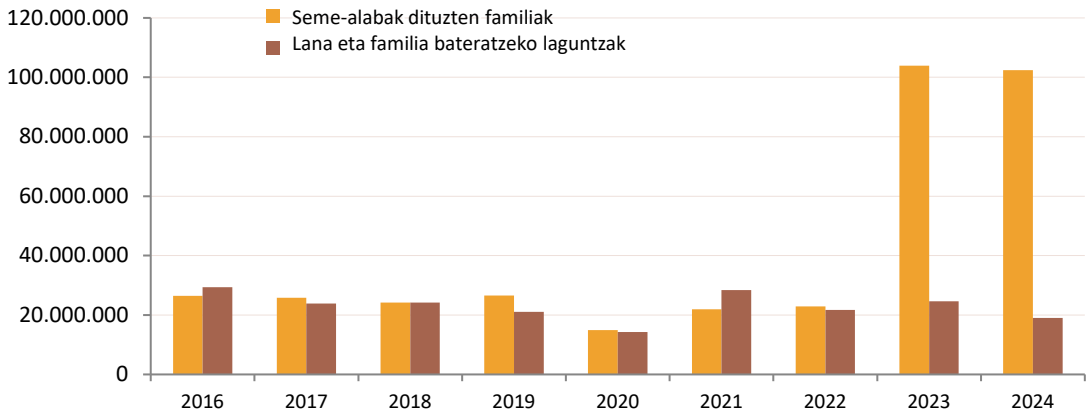

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Egileek egina

Bestalde, seme-alabak dituzten familientzako eta bateragarri egiteko laguntzen *onuradun diren pertsonen (familien)* zifrak ezagutzen dira, Ekonomia eta Ogasun Sailak "*Dirulaguntzen Programen Ebaluazioaren*" urteko txostenean sailez sail jasotako informaziotik abiatuta. 2024ko ekitaldiari buruzkoak adierazten du urte horretan 69.163 onuradunek jaso zituztela familientzako laguntzak, 2023an baino % 16,1 gutxiagok.

Kopuru horretatik, 56.484 (guztizkoaren % 81,7) jaiotza eta/edo adopzioagatik familiei emandako laguntzei dagozkie (-% 16,9, 2023koarekin alderatuta). Familia onuradun guztietatik 325ek 30/2015 Dekretuak araututako laguntzak jasotzen dituzte. Horietatik 27 lehenengo seme-alabaren jaiotzari dagozkio, 24 bigarren seme edo alabaren jaiotzari, 22 hirugarren seme-alabaren jaiotzari eta, azkenik, 252 familiak beste laguntza bat jaso zuten desgaitasunaren edo mendetasunaren ondorioz. Halaber, 27/2023 Dekretuak laguntza berriak jasotzeko aukera eman die 56.159 familiari: 48.281 familiak 0 eta 3 urte bitarteko seme-alabengatiko laguntzak jaso dituzte; 7.109k 3 eta 7 urte bitarteko seme-alabengatiko laguntzak; 187k erditze edo adopzio anizkoitzengatiko laguntzak, eta, azkenik, 582k desgaitasunagatiko edo mendetasunagatiko laguntza bikoitzak.

V.2.20 GRAFIKOA. EUSKO JAURLARITZAREN "FAMILIA ETA KOMUNITATE POLITIKA" PROGRAMAREN TRANSFERENTZIEN ONURADUN IZAN DEN PERTSONA-KOPURUAREN (FAMILIEN) BILAKAERA

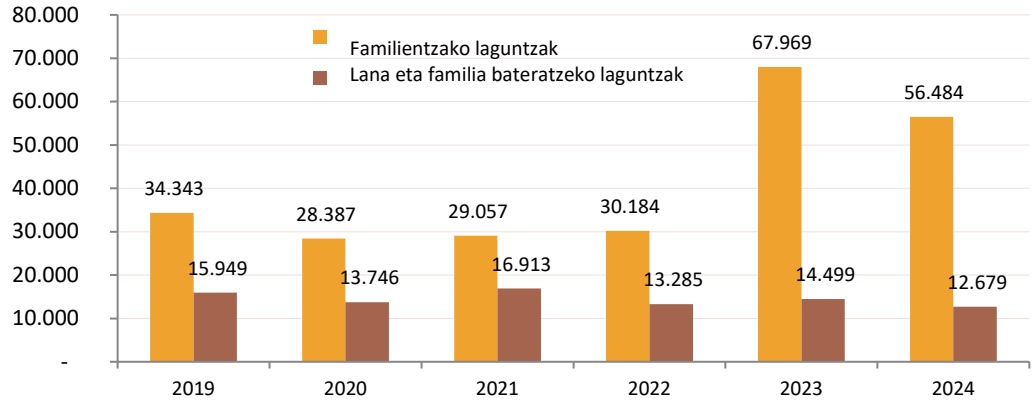

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila. Egileek egina.

Bigarrenik, 12.679 langile (guztizkoaren % 18,3) bateragarri egiteko laguntzen onuradun izan ziren 2024an (-% 12,6, 2023ko datuekin alderatuta), eta horietatik 11.316k laguntzak jaso zituzten seme-alabak zaintzeko eszedentzian edo lanaldi-murrizketan egoteagatik, 461ek mendetasun-egoeran edo osasun-egoera oso larrian dauden senitartekoak zaintzeko egoera horietako batean egoteagatik, batek seme-alabak zaintzeko langileak kontratatzeko laguntzak jaso zituen, 37k lan-eszedentzian egoteagatik, gurasoek urtebetetik beherako jaiotzagatiko eta zaintzagatiko kotizaziopeko prestazioen aldiak parekatzeko, eta, amaitzeko, 854k 14 urtetik beherako seme-alabak zaintzeko langileak kontratatzeko laguntzak jaso zituzten.

Nolanahi ere, eta laguntzak jasotzen dituzten familien zifra horiek gorabehera, kontuan hartu behar da Eusko Jaurlaritzaren "*Familiei eta Etxeei buruzko Inkestaren*" emaitzen arabera 2023an EAEko familien % 38k ez zuela seme-alabak dituzten familientzako laguntzen berri. Gainera, ehunekoa are handiagoa da (% 58,3) mendeko seme-alabak dauzkaten familia nuklearren (bi guraso) artean, eta % 43,5 mendeko seme-alabak dauzkaten guraso bakarreko familien artean. 2019an (aurreko inkestaren urtean), ratioa % 43,4 zen familia guztietan; % 63,7 familia nuklearretan, eta % 57,1 guraso bakarreko familietan. Halaber, 2023an, familien % 35,6k adierazi zuen ez zeukala 3 urtetik beherako seme-alabak zaintzeko lan-eszedentzia hartzeagatiko laguntza publikoen berri, eta oso antzeko ratioak daude 12 urtetik beherako seme-alabak zaintzeko (% 36,5) edo mendeko senideak zaintzeko (% 34,3) lan-murrizketengatiko laguntzen inguruan.

Haur Bermearen Euskal Estrategia 2030

2024an, eta Familiei eta Haurrei eta Nerabeei Laguntzeko Erakunde arteko V. Plana egiteko prozesuarekin lotuta, Eusko Jaurlaritzak Haur bermearen Estrategia bat egin zuen lehenengo aldiz, 2030erako. 2030erako Haur Bermearen Estrategiak haurrek eta nerabeek beren bizi-proiektuak bultzatzeko eskubideak eta aukerak eskuratzeko aukera jorratzen du. Euskal estrategia hori bat dator Europako Haur Bermearekin, eta modu berritzailean eragiten du funtsezko arloetan, baina ez dira beti kontuan hartzen, hala nola aisialdian eta kulturan, bai eta gizartean eta politikan ere. Haurren Eskubideen Konbentzioan, 2030 Agendan eta Gizarte Eskubideen Europako Zutabean kokatzeaz gainera, EAEko Haur Bermearen Estrategia *Haur eta Nerabeei buruzko otsailaren 15eko 2/2024 Legean* oinarritzen da, eta haren lehenengo hedapena da[20].

[20] *Estrategia horri buruzko xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikus memoria honen 2024ko edizioa..*

2.4.3. Arartekoaren txostena Euskadiko familiei laguntzeko politikei buruz (2025). Ondorio eta gomendio nagusiak

2025eko abenduan, Arartekoak "*Familiei laguntzeko politikak Euskadin: analisiak eta proposamenak*" txostena aurkeztu zuen, 2014an horri buruz egin zuen txostena jarraitzeko azterlana. Diagnostiko baten ildo nagusiak bat datoz EAEko familien errealitateari buruz kapitulu honetan jasotako zifrekin, eta, diagnostiko horretatik abiatuta, **ondorio** hauek atera dira:

- Familien tamaina murriztu egin da EAEn. Hazi egin dira pertsona bakarreko familiak eta 65 urtetik gorako pertsonek osatutakoak, eta gutxitu seme-alabak dituzten familia nuklearrak.
- Immigrazioak zehazten ditu, dagoeneko, gaur egungo euskal gizartearen osaera eta etorkizuneko familien egitura. Euskadin jaiotzen diren hiru haurretatik bat jatorri atzerritarreko familia batean jaiotzen da.
- Guraso bakarreko familiak, pobreziak eta desparekotasunak gehien eragiten duten familia-eredua.
- Familiaren eginkizunen imajinario sozialean aldaketak: biziraupenetik gogobetetasun pertsonalera eta loturaren kalitatera.
- eta, familia moten aitorpen sozialean egindako aurrerapenak izan arren, ez dute behar adinako aitorpen juridikorik, eta horrek zaildu egiten du maila instituzionalek familia horiek babesteko bideratzen dituzten esku-hartzeen diseinu koordinatua.
- Azken urteotan, gizarte-babeserako euskal ereduak gizarte-inbertsioaren ikuspegia bereganatu du, eta babes handiagoa eskaini die gazteei eta seme-alabak dituzten familiei. Hala eta guztiz ere, EAEk familian eta haurtzaroan egiten duen gastua EBko herrialde gehienek egiten dutenetik urrun dago oraindik.
- Gizarte-inbertsioranzko paradigma-aldaketarekin batera, EAEn beren ardurapean seme-alabak dituzten familientzako zuzeneko prestazio ekonomikoen sistema unibertsaltasunerantz eboluzionatzen joan da.
- Seme-alabak dituzten familiei laguntzeko euskal sistema, izatez, elkarrekin bizi diren bi sistemek osatzen dute: PFEZren kenkari fiskalak eta seme-alabengatiko prestazio ekonomikoak, azken urteotan asko garatu direnak. Errenta txikiko familiek, gainera, prestazio espezifikoak edo ardazturikoak jaso ditzakete (DSBE eta BGD). Familientzako laguntzen antolaketa horren emaitza integrazio eta koordinaziorik gabeko sistema da.
- Zerga-politikak seme-alabak dituzten familiei laguntza ekonomikoa emateko tresna nagusia izaten jarraitzen dute. Bide horrek, ordea, ez die behar bezala erantzuten ekonomikoki ahulenak diren familiei.
- EAEn errenta txikiak eta oso txikiak dituzten familiei diru-sarrerak bermatzeko sistematik ematen zaie laguntza; izan ere, azken urteetan, sistema horrek hobetu egin du seme-alabak dituzten familien estaldura. Sistema horrek, ordea, erakusten jarraitzen du ezjakintasunagatik edo zailtasun burokratikoengatik (*non take up*) onuradun izan daitezkeen familia askok ez dutela irispiderik.
- Aurrerapen esanguratsuak egin dira bateragarri egiteko eskubidearen bermean eta zainketen erantzunkidetasunean, baina oraindik ere sexuaren araberako desparekotasuna dago gizonezkoek eta emakumezkoek hura beren gain hartzeari dagokionez. Zainketek oso feminizatuta jarraitzen dute.
- Familiei laguntzeko politiketan egindako aurrerapenek gabeziak dituzte ezagutzaren eta irismenaren inguruan.
- EAEn lege-esparru aurreratua egon arren, etxebizitza-parke publikoaren urritasunak eta dauden lege-tresnen eraginkortasunik ezak ez dute lortu kostuaren igoera eta etxebizitza-eskaintza urria geldiaraztea, eta etxebizitza zen familien kezka nagusia 2025ean.

Baieztapen horietatik abiatuta, Arartekoak **32 gomendio** egiten ditu, ondorengo taulan jasotzen direnak:

V.2.23. TAULA. FAMILIEI LAGUNTZEKO POLITIKAK EUSKADIN: ARARTEKOAREN GOMENDIOAK. 2025.

1. **Familia-politikak bizi-ziklo osora bideratzea, iraupen luzeko zainketei (adinekoak, mendekoak eta desgaitasunen bat dutenak) ematen zaien laguntza berariaz sartuta familia-politikaren barruan, eta ez gizarte-zerbitzuen arloan bakarrik.**

2. **Familiei atseden hartzeko aukera ematea, zainketak "desfamiliarizatzeko" neurriak areagotuta. Neurri horien artean, honako hauek bultzatzea proposatzen da: etxeko arreta-zerbitzu eta eguneko zentro gehiago, zaintzaileei atsedena emateko; hurbileko zaintza komunitarioko sareak hedatzea, udalekin koordinatuta.**

3. **Adinekoen pertsona bakarreko familietarako neurri espezifikoak diseinatzea, formulak landuta nahi ez den bakardadea arintzeko, etxebizitzaren irisgarritasuna bultzatzeko, eten digitalari aurre egiteko eta izapide administratiboak kudeatzeko laguntza eskaintzeko.**

4. **Seme-alabak dituzten familiek atzerritartasunaren arloko orientabide soziojuridikoko zerbitzu publikoan sartzeko aukera izan dezaten sustatzea, honako helburu hauek lortzeko: 1) administrazio-irregularsunak ekiditea; 2) familia berrelkartzea prestatzea.**

5. **Familiei zuzendutako programen, zerbitzuen eta laguntzen plangintzan kultura-aniztasunarekiko errespetuzko ikuspegia sartzea.**

6. **Familiei laguntzeko politika publikoetan familien beharrei buruzko paradigma berriak txertatzen laguntzea, haietan inbertsio globalaren ikuspegi kualitatiboa sartuta, eta inbertsio horiek beharrizan berri horietara kualitatiboki egokitutako helburuetara bideratuta.**

7. **Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren aldetik, Estatuko legegileak Familien Estatuko Lege bat onartzeko beharrari buruzko hausnarketa sustatzea. Lege horrek familia-ereduen aniztasuna juridikoki onartu behar du; definizio bateratuak ezarri behar ditu (adibidez, "guraso bakarreko familia"); eta gutxieneko babes-estandarrak eta bereizkeriarik eza ezarri behar ditu familia-aniztasunari buruz.**

8. **Euskadin familia-motei buruzko erreferentziazko esparru juridiko bateratua garatzea, Familiei Laguntzeko 13/2008 Legearen erreformaren bidez, helburu hauekin: Euskal administrazioek etorkizunean egin ditzaketen ekintza positiboak edo familia-aniztasuna integratzeko ekintzak legalki gaitzea, familia-ereduen eta, bereziki, kalteberatasun-egoeran dauden familien kontzeptuak argi eta garbi zehaztuta. Horrenbestez, kategoria horiek politika sektorialetan (etxebizitza, diru-sarreren bermea, fiskalitatea, hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, kultura, kirolak eta abar) duten proiekzioa ziurtatzea.**

9. **Eusko Jaurlaritzaren 2025eko abenduko dekretu berriaren arabera, guraso bakarreko familiak akreditatzeko sistema bat garatzea, baliabide espezifikoetara iristeko balioko duena (etxebizitzen baremoa ezartzea, lehentasuna laguntzak ematean eta abar).**

10. **Administrazio-prozedurak, formularioak eta jakinarazpenak berrikustea, familia-ereduak jaso ditzaten eta ohiko familia nuklearrean oinarritutako baldintza inplizituak saihets ditzaten.**

11. **Euskal administrazioek dagoeneko abian jarritako bidea indartzea, familietan egiten den gastuaren Europako batezbestekora iristeko, urtero esparru horretako aurrekontu-ahaleginak handituta eta gizarte-itzulkin handiko inbertsioei lehentasuna emanda, nazioarteko ebidentziaren arabera (haurrak hazteko laguntza ekonomikoa bizitzaren lehenengo urteetan, hezkuntza eta lehen haurtzaroko zainketak; bateragarritasun- eta erantzunkidetasun-politikak; haurren pobrezia murriztea). Horretarako, tresna hauek dira egokienak: 1) Erakundeen arteko familia-planak; 2) Euskal administrazioen beste ekonomia-, finantza- eta aurrekontu-tresna batzuk.**

12. **Familia-politiken inpaktuaren ebaluazioa indartzea (ez soilik egikaritze-politikena): planetan adierazle-sistema sendoak sartzea; programen jarraitutasuna eta hedapena eraginkortasun-ebidentziekin lotzea.**

13. **Sektore-politiketan (etxebizitza, enplegua, osasuna, hezkuntza, garraioa) "familia-ikuspegiaren" zeharkakotasuna bermatzea, familia-motetan duen eraginaren azterketa sistematikoki sartuta.**

14. **Erakundeen arteko koordinazioa indartzea, akordioak (Familia eta haurtzaroaren aldeko euskal ituna, adibidez), koordinazio-guneak (Familien Euskal Kontseilua, adibidez) eta tresnak (erakundeen arteko planak, adibidez) sustatuta. Hori guztia, lidergo politiko argi batekin eta jarraipen-organo egonkorrekin.**

15. **Seme-alabengatiko laguntzen unibertsaltasun eraginkorrerantz eta automatizaziorantz aurrera egitea: estaldura pixkanaka 18 urtetik beherako haur eta nerabe guztietara zabaltzea; prestazioen hasierako onarpena jaiotza-erregistroari eta zerga- eta errolda-informazioari lotzea, eskaera esplizituaren beharra murrizteko.**

16. **Adin garestiagoetarako (13-17 urte) osagarrien diseinua berrikustea, nerabeentzako zenbatekoak handituta, tarte horietan hazkuntza-kostu handiagoa dagoelako ebidentziaren arabera.**

17. **Familia-prestazioen sistema osoa ebaluatzeko eta txosten publikoak egiteko sistema egonkor bat ezartzea, honako hauek baloratzeko aukera emango duena: banaketan guztira duen eragina (errentaren, familia-motaren, lurraldearen arabera); haurren pobrezian eta familiek nahi adina seme-alaba izateko duten ahalmenean duen eragina.**

18. **Familiei laguntzeko prestazio ekonomikoak (seme-alabengatiko prestazioak eta bateragarritasuna, diru-sarrerak bermatzeko prestazioak, zerga-politika) oinarritzen diren hiru zutabeen diseinu integraturantz aurrera egitea, "hazkuntzagatiko prestazioaren"**

eskema koherentea lortzeko, errenta eta adinagatiko osagarriekin.

19. Gainjartzeak, hutsuneak eta aurreikusi gabeko ondorioak murriztea PFEZaren, seme-alaba bakoitzeko prestazioen eta DSBE/BGD-Haurrentzako laguntzaren osagarriaren artean, honako hauek zehaztuta: bateragarritasun-arau argiak; informazio gurutzatuko mekanismoak, familiek eskema batetik bestera pasatzean laguntzarik gal ez dezaten.

20. Berriro argitaratzea Arartekoak 2014ko txostenean foru-aldundiei eta Eusko Jaurlaritzari zuzendutako gomendioa, koordinazio soziojuridikoa indartzeko neurriak ezartzeari —estrategia integralen bidez— eta haien eragina egiaztatzea ahalbidetuko duten ekimen pilotuen garapenean aurrera egiteari buruzkoa. Zehazkiago, gomendatzen da foru-aldundiek prozesu pilotuak egiteko aukera aztertzea, itzuli beharreko kenkarien sistema esperimental bat aplikatzeko, eredu horren benetako eragina (soziala eta ekonomikoa) eta ondorioak (positiboak eta negatiboak) neurtu ahal izateko, familiei laguntzeko ereduaren unibertsaltasunean aurrera egiten jarraitzeko.

21. Berriro ere azpimarratzea Arartekoak 2014an egindako gomendioa, "non take up" delakoaren aurkako ekintza sendoagoak abian jartzekoa, diru-sarrerak bermatzeko gizarte-prestazioen arloan.

22. Arartekoak 2014an euskal administrazio guztiei zuzendutako gomendioan aurrera egiten jarraitzea, pertsonak eta enpresak sozialki sentsibilizatzeko pertsonen zaintzan erantzukidetasunak duen garrantziari buruz eta familia- eta lan-bizitza bateragarri egiteko beharrari buruz. Honako hauek bereziki: Erantzunkidetasunari eta bateragarritsaun-eskubideei buruz gizonei zuzendutako berariazko kanpainak sustatzea, hauek erabilita: 1) generoaren rol tradizionala zalantzan jartzen duten mezuak; 2) gizon zaintzaileen adibide positiboak; 3) lantokietan, sindikatuetan, patronaletan eta komunikabideetan zabaltzea. Gurasoei transferitu ezin diren eta ondo ordaintzen diren baimen-tarteak erabiltzen lagunduko dieten baldintzak ezartzea, baita horiek malgutasunez erabiltzeko formulak ere (lanaldi partziala, lanaldi zatitua), horrela lanarekin bateragarriak izan daitezen. Baimenak erabiltzean berdintasunaren sustapena negoziazio kolektiboarekin eta kontratazio publikoarekin lotzea, honako hauek kontuan hartuta: 1) berdintasun-plan eraginkorrak eta sexuaren araberako baimenen erabilera-datuak baloratzen dituzten kontratu publikoetako gizarte-klausulak; 2) Administrazioak erreferentziako enplegatzaile gisa dituen konpromisoak (aplikazio aurreratua Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuan eta euskal araudia). Enpresa txiki eta ertainei laguntza indartzea bateragarritasun-eskubide berriak aplikatzeko (gidak, prestakuntza, ETEentzako aholkularitza).

23. Familientzako Baliabideen Gida benetako "informazio-puntu bakar" bihurtzea: erakundeen arteko datu-basea zabaltzea eta eguneratuta mantentzea, erabilgarritasuna eta eskuragarritasuna bermatzeko (irakurketa erraza, hizkuntzak, formatu mugikorra).

24. Informatzeko eta laguntzeko estrategia proaktiboa hedatzea, honako hauek erabilita: jaiotzen Erregistro Zibilean alta eman ondorengo bidalketa automatikoak; eskola-kanalak (ikastetxeak, guraso-elkarteak), lehen mailako arretako osasun-zentroak eta gizarte-zerbitzuak; auzo edo lurralde kalteberetarako kanpaina espezifikoak.

25. Aurrez aurreko eta telefono bidezko arreta irisgarria bermatzea, honako hauekin: familia-aniztasunean eta hizkuntza argian trebatutako eragileak; kulturarteko interpretazioa eta bitartekaritza, behar den tokian; Zuzenean zerbitzutik orientabide argiak ematea kasu bakoitzean familiari dagozkion programa edo zerbitzuetara

26. Prozedurak sinplifikatzea eta dokumentu-karga murriztea, honakoak sustatuta: administrazioen arteko elkarreragingarritasuna eta jada Administrazioaren esku dauden datuak berrerabiltzea (erroldak, errenta eta abar); formulario sinplifikatuak eta auto-aitorpenak, ahal denean.

27. Prestazioetarako "eskuraezintasuna" (non take-up) monitorizatzea, familia-motaren, sexuaren, adinaren eta jatorriaren araberako adierazleak sartuta, eta politiken diseinua doituta eten iraunkorrak hautematen direnean.

28. Alokairuko etxebizitzen parke publikoa nabarmen handitzea, eta honako hauek lehenestea: seme-alabak dituzten familientzako eta guraso bakarreko familientzako etxebizitza egokituak; bizitegi-larrialdiko egoeran dauden familientzako berariazko erreserba.

29. Etxebizitzako prestazio ekonomikoak merkatuko benetako prezioetara egokitzea: babespeko etxebizitzaz gozatzeak ordezten duen prestazioaren zenbatekoa gorantz berrikustea (gaur egun, 300 €, argi eta garbi, ez dira nahikoak 750 euro baino gehiagoko batez besteko errentekin alderatuta); errentako mugak eta gazteentzako Gaztelagun, Emantzipa eta abar programen alokairua malgutzea.

30. Bizitegi-larrialdien prozedura hobetzea: Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek etxebizitzaren eta gizarte-zerbitzuen arloan dituzten rolak argitu; familiei informazio argia eta eskuragarria bermatu; administrazio-ebazpen arrazoituak eman, kontrola eta errekurtsoak ahalbidetzeko.

31. Familia kalteberen babesa indartzea etxebizitzarako eskubidearen esparruan: guraso bakarreko familiak, familia ugariak eta bananduak baremazio eta prozeduretan premia bereziko kolektibo gisa aintzat hartzea sustatzea; erabat aplikatzea utzarazpen-prozeduretan adiskidetzeko/bitartekaritza egiteko betebeharrak.

32. Etxebizitza-politikak eta hazkuntza eta diru-sarreren bermea sustatzeko politikak lotzea, eta etxebizitza osagai kritiko gisa identifikatzea, hazkuntza-kostuari eta haurren pobreziaren aurkako borrokan.

Iturria: ARARTEKOA. Familiei laguntzeko politikak euskadin: Azterketa eta proposamenak (2025). Geuk egindakoa.

2.5. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIA. ETXERIK GABEKO PERTSONAK

Europako Batzordeak 2020ko azterlan batean[21] aditzera eman zuenez, azken hamarkadan bizitegi-bazterketa larrian zeuden pertsonen kopuruak gora egin zuen Batasuneko herrialde guztietan, Kroazian, Polonian eta Portugalen izan ezik, han egonkortu egin baitzen, eta Finlandian, estatistikoki nabarmen murriztu den herrialde bakarra baitzen. Ondorioz, gauero 700.000 pertsona baino gehiagok egiten dute lo kale gorrian Europan, duela hamarkada bat baino % 70 gehiagok.

Egoera horrek, COVID-19aren pandemiak areagotuta, "*Lisboako Adierazpena*" sinatzera eraman zituen Europako erakundeak 2021ean, etxegabetasunaren aurkako borroka Europa sozialerako lehentasun gisa berresteko. Zehazki, "*Etxegabetasunari aurre egiteko Europako Plataforma*" eratzea erabaki zen, Europa mailan gaiari buruzko ulermen komuna eraikitzeko, bai erakunde publiko nazionaletan, bai tokiko eragileetan eta gizarte zibileko erakundeetan, azken horiek zuzenean sartuta baitaude kalean bizi diren pertsonei arreta emateko politiken ezarpenean.

Hauek dira Lisboako Adierazpenaren oinarrizko printzipioak: (i) inork ez dezala aire zabalean lo egin larrialdi-bizitoki irisgarri, seguru eta egokirik ez dagoelako; (ii) inor ez dadila bizi larrialdi-bizitoki edo trantsizio-bizitoki batean behar baino denbora gehiago etxebizitza iraunkorreko konponbide batera behar bezala igarotzeko; (iii) inork ez dezala alta jaso inongo erakundetan (adibidez, espetxea, ospitalea, arreta-zentroa) etxebizitza-eskaintza egokirik gabe; (iv) etxegabetzeak saihestu egin behar dira ahal den guztietan, eta inor ez da etxetik bota behar, behar denean, etxebizitza egoki baterako laguntzarik gabe; (v) inor ez dadila diskriminatu etxegabe izateagatik.

2.5.1. Etxegabeen egoera Euskadin

Hona hemen erakundeek bizitegi-bazterketa larriari aurre egiteko izan ohi duten muga nagusietako bat: fenomeno horrek oro har herritarrengan duen eraginari buruzko informazioa bildu eta talde horren ezaugarriak zein diren jakitea ahalbidetzen duten estatistikak eta azterlan espezifikoak ez izatea.

Eusko Jaurlaritza kolektibo hori aztertzen ari da 2012tik, EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen kopurua kuantifikatzeko, haien ezaugarri soziodemografiko garrantzitsuenak eta bizi-baldintzak eta bizi-ibilbideak ezagutzeko. 2025ean, **"***EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko VII. Azterlana*" egin du, memoria honen aurreko edizioetan aurkeztutako aurretiazko azterlan batzuen emaitzak eguneratzeko.

Ikerketa hori EAEko 30 udalerritan 2024ko urriaren 23tik 24rako gauean egindako etxerik gabeko pertsonen gaueko zenbaketan oinarrituta egin zen (2022ko zenbaketa 23 udalerritan egin zen). Udalerri horiek EAEko biztanleriaren % 70 biltzen dute. Gau horretan bertan bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonei zuzendutako EAEko 404 egoitza-zentro eta -zerbitzuetan ere egin zen zenbaketa. Berariaz etxerik gabe daudenentzat edo aldi batez aterpetxeetan edo etxerik gabekoei osatuta emateko beste toki batzuetan dauden pertsonentzat dira zenbaketa horiek, eta 80ko hamarkadatik hona egin izan dira munduko hiri handi askotan. Izan ere, baliozko metodologia dira une jakin batean jakiteko zenbat pertsona dauden egoera horretan eta zein diren haien ezaugarriak. Eta, aurreko edizioetan bezala, zenbaketa EAEko administrazioen eta gizarte-ekintzako hirugarren sektoreko erakundeen lankidetzarekin egin zen.

[21] *EUROPEAN COMISSION (2020): Fighting homelessness and housing exclusion in Europe. A study case of national policies 2019.*

Zenbaketa egin zen gauean bizitegi-bazterketa larrian zeuden 4.326 pertsona aurkitu ziren (3.380 2022an). Pertsona horien % 36 kalean edo bizitzeko egokiak ez diren beste leku batzuetan zegoen, hala nola eraikin abandonatuetan, ibilgailuetan edo lonjetan (1.556 pertsona). Gainerako % 64k ikerketa honetan jasotako eta ostatua eta egoitzak zituzten Gizarte Zerbitzuen sareko zentroren batean pasatzen zuen gaua (3.170 pertsona). Zehazki, % 10,3k gizarteratzeko zentro eta pisuetan egiten zuen lo, % 12,9k aterpetxeetan eta gaueko harrera-zentroetan eta % 7,4k indarkeria matxistaren biktima diren emakumeentzako harrera-zerbitzuetan. Era berean, 1.447 pertsonak (% 33,4) ebaluazio fasean dauden asilo-eskatzaileentzako Estatuko sareko zentroetan hartu zuten ostatu. Aurkitutako 4.326 pertsonetatik 524 Araban zeuden (% 12,1), 2.282 Bizkaian (% 52,8) eta 1.520 Gipuzkoan (% 35,1).

V.2.24. TAULA. EAE-N IDENTIFIKATUTAKO BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIKO EGOEREN KOPURUA ETA BANAKETA, LURRALDEKA. 2024KO URRIAREN 23-24.

		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE, GUZTIRA
PERTSONA-KOPURUA	KALEAN	122	910	524	1.556
	ATERPETXEAK ETA GAUA PASATZEKO ZENTROAK	82	304	172	558
	INDARK. MATXIS. BIKTIM. ZENTR. ETA PISUAK	71	177	73	321
	ASILO-ESKATZAILEEN ZENTROAK (EBALUAZIOA)	154	575	718	1.447
	GIZARTERATZEKO ZENTROAK ETA PISUAK	95	316	33	444
	GUZTIRA	**524**	**2.282**	**1.520**	**4.326**
BANAKETA BERTIKALA	KALEAN	23,3	39,9	34,5	36,0
	ATERPETXEAK ETA GAUA PASATZEKO ZENTROAK	15,6	13,3	11,3	12,9
	INDARK. MATXIS. BIKTIM. ZENTR. ETA PISUAK	13,5	7,8	4,8	7,4
	ASILO-ESKATZAILEEN ZENTROAK (EBALUAZIOA)	29,4	25,2	47,2	33,4
	GIZARTERATZEKO ZENTROAK ETA PISUAK	18,1	13,8	2,2	10,3
	GUZTIRA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA (2025). EAEN bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko VII. azterlana.

Aurreko urteetan bezala, kolektiboaren gehiengoa EAEko hiriburuetan hauteman zen (% 72,3, 2022ko % 77,1en aldean). 2016az geroztik gora egin du "etxerik gabeko" pertsonen kopuruak Bilbon, 2016an 298 pertsona izatetik 2024an 605 izatera igaro baita, hau da, % 103 gehiago. Donostian, igoera are handiagoa izan da: 2016an 180 izatetik 2024an 413 izatera igaro da (+% 129,4). Aitzitik, Gasteizko egoeraren ezaugarri nagusia egonkortasuna da (115 pertsona identifikatu ziren 2016an eta 107 2024an).

V.2.21 GRAFIKOA. EAE-KO HIRIBURUETAN KALEAN ETA ATERPETXEETAN* DAUDEN ETXERIK GABEKO PERTSONEN KOPURUAREN BILAKAERA

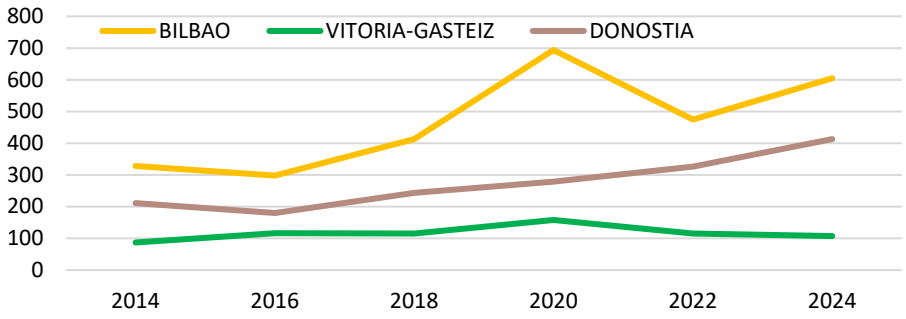

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Bazterkeria egoeran dauden pertsonen egoerari buruzko VII. azterlana bizitegi larria.
** 2020ko emaitzetan, aterpetxeetan eta gailu berezietan dauden pertsonak sartu ziren cOVID-19aren pandemia dela eta.*

Zenbatutako pertsonen artean, % 89,1 gizonezkoak dira, eta gizonezkoen kopurua handitzeko joera txikia dute hiriburuetan. Hiru hiriburuetan 2024an zenbatutako “etxerik gabeko” pertsonen % 90 gizonak dira eta % 10 emakumeak. Gizonen kopurua antzekoa da Donostian (% 90) eta Bilbon (% 89,4), eta zertxobait handiagoa Gasteizen (% 94,4; emakumeen presentzia txikiagoa). Gaua igarotzen duten tokiaren arabera, kalean dauden pertsonen % 4,4 baino ez dira emakumeak.

V.2.22 GRAFIKOA. ETXERIK GABEKO PERTSONEN EZAUGARRI SOZIODEMOGRAFIKO NAGUSIEN BILAKAERA EAE-N. DATUAK EHUNEKOTAN.

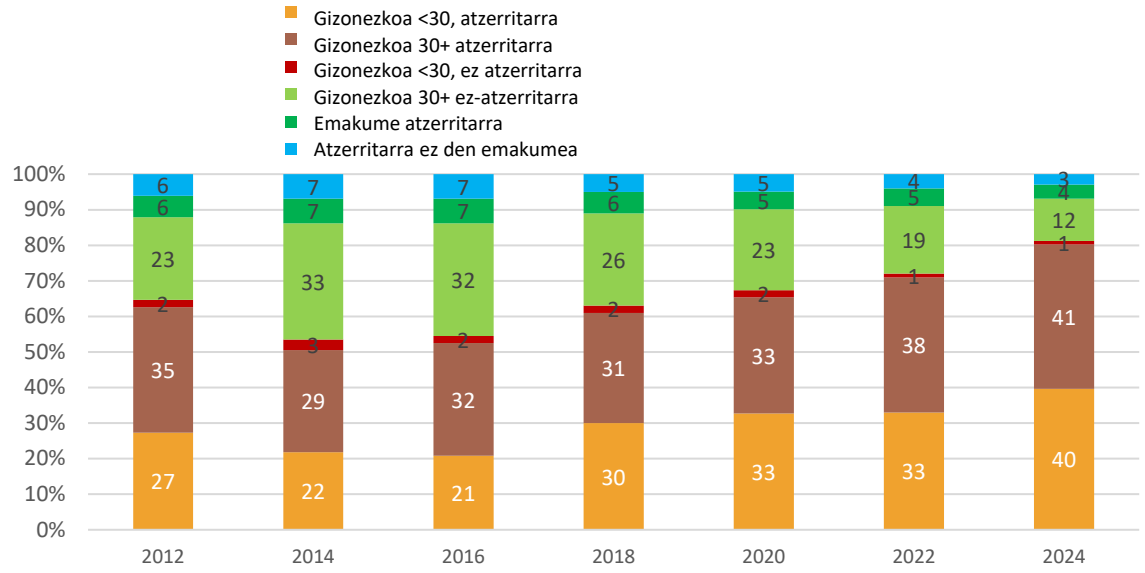

Iturria.- Eusko Jaurlaritza. Bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko VII. azterlana

Adinari dagokionez, 2018tik hona 30 urtetik beherakoen presentzia nabarmen igo da. 2016an kolektiboaren % 25 besterik ez ziren, eta 2024an % 41 ziren. Hala eta guztiz ere, talde nagusia 30 eta 54 urte bitarteko pertsonena da (% 50), eta 55 urtetik gorakoena ia ez da aldatu (% 9 2024an). Bestalde, 2016az geroztik, atzerritar jatorriko pertsonen kopurua etengabe hazi da “etxerik gabeko” pertsonen kolektiboan. Proportzioa 2016an % 63 izatetik 2024an % 84 izatera igaro da. Esan daiteke, hain zuzen ere, "etxerik gabeko" pertsonen kopuruak Euskadin izan duen hazkundearen arrazoi nagusia "etxerik gabeko" atzerritarren kopuruak gora egin izana dela.

Zenbatutako pertsona guztietatik, 864 lagunek erantzun zioten kolektiboaren bizi-baldintzen ezaugarriak zehazteko aukera ematen duen galdetegi bati, baina Eusko Jaurlaritzaren txostenak ohartarazten du emaitzak zuhurtziaz interpretatu behar direla, estatistikoki ez baitira adierazgarriak:

Jatorria, bertan emandako denbora eta etxegabetasunaren arrazoiak

Jatorria. Etxerik gabeko pertsonen % 83 atzerrian jaio da, % 11 Euskadin eta % 6 Estatuan. Atzerritarren proportzioa handiagoa da gizonen artean (% 84,6) emakumeen artean baino (% 59,6), baita 30 urtetik beherakoen artean ere (% 96,5). Atzerrian jaiotako pertsona gehienak (% 79,4) Afrikako iparraldekoak dira. Ondoren, Sahelen eta Afrikako gainerako herrialdeetan (% 9,5), Amerikan (% 5,3) eta Europako beste herrialde batzuetan jaiotakoak daude (% 4,6). Atzerrian jaiotako etxerik gabeko emakume guztien % 44,1 Amerikatik dator.

Euskadin emandako denbora. % 38,8k urtebete baino gutxiago darama Euskadin, % 26,6k urtebete eta bi urte bitartean, eta % 22,3k bost urte edo gehiago, Euskadin bizitza osoa daramaten pertsonak barne hartuta (% 11,6). Eboluzioaren ikuspegitik, nabarmentzekoa da Euskadin denbora gutxi daramaten etxerik gabeko pertsonen gorakada: 2016an, % 25 ziren urtebete baino gutxiago zeramatenak; 2024an, berriz, % 39.

Etxegabetasunaren arrazoiak. Etxegabetasunak lotura estua du etxebizitza eskuratzeko ezintasunarekin, baina fenomeno konplexu eta faktore anitzekoa da, eta hainbat bazterketa-dinamikak parte hartzen dute pertsonen bizitzaren beste esparru batzuetan, hala nola lan-arloan, arlo ekonomikoan edo gizarte-arloan. Ikuspegi horretatik, etxerik gabe egotea eragiten duten faktoreak lau kausa-multzo handitan sailka daitezke: egiturazkoak, instituzionalak, harremanei dagozkienak eta pertsonalak. Arrazoi horiei buruz zuzenean galdetuta, jasotako erantzunen arabera, egitura-faktoreak dira etxegabetasunaren arrazoi nagusia; hala adierazi dute kasuen % 74,5ean. Kategoria horren barruan, bereziki garrantzitsuak dira arazo ekonomikoak (% 46,5), lan-arazoak (% 35,1) eta administrazio-egoera irregularrak eragindako oztopoak (% 31,3). Askoz gutxiagotan, galdetutako pertsonen % 21,3k faktore pertsonalak aipatu ditu, eta % 11,2k harreman-faktoreak. % 4,4k bakarrik aipatu ditu instituzioren batetik irtetearekin edo harrera-baliabideren bat uztearekin lotutako faktore instituzionalak.

Ikasketa-maila, jarduera, diru-sarrerak eta DSBE

Ikasketa- eta prestakuntza-maila. Etxerik gabe dauden hiru pertsonatik batek (% 33,8), gehienez ere, lehen hezkuntza gainditu du, eta % 31,5ek bigarren hezkuntza. Gainerakoek goi-mailako bigarren hezkuntza (% 22,8) edo unibertsitate-ikasketak (% 5,7) dituzte. Bilakaerari buruzko datuek erakusten dute nabarmen murriztu dela ikasketarik gabeko edo lehen mailako ikasketak dituzten pertsonen proportzioa. Gainera, % 48,6k adierazi du ikasten edo prestakuntza-motaren bat egiten ari dela (hizkuntzak ikastea barne), lana lortzeko edo egungoa hobetzeko. Adinari dagokionez, 30 urtetik beherakoen % 64,9k egiten dituzte prestakuntza-jarduerak; 30 eta 54 urte bitartekoen artean, % 40,9k, eta 54 urtetik gorakoen artean, % 14,6k.

Lan-jarduera. Gaur egun, etxerik gabe dauden hamar pertsonatik bik lan edo jarduera ordainduren bat egiten dute, nahiz eta lan hori adinaren arabera aldatu egiten den, eta 30 eta 54 urte bitarteko pertsonetan gertatzen da gehien (% 24). Datuetatik ondorioztatzen da, halaber, kalean bizi diren pertsonen proportzio handiagoak egiten duela jardueraren bat (% 23), gehienetan ekonomia informalaren barruan. Gehien egiten den lan-jarduera ordaindua txatarra biltzea eta saltzea da, kasuen % 47,1ean; jarraian, eraikuntzako lanak (% 7,1), mantentze-lanak (% 6,5) eta ostalaritza (% 5,3) daude.

Diru-sarreren iturriak. Azken hilabetean diru-sarrerarik izan duten galdetu zaienean, elkarrizketatutako pertsonen % 35,5ek esan du prestazio edo laguntza publikoren bat jaso duela; herenak, berriz, adierazi du izaera pribatuko diru-sarrerak lortu dituela, laguntzako gizarte-saretik, kalean eskatzetik edo, neurri txikiagoan, hirugarren sektoreko erakunderen batetik. Bestalde, % 15,2k adierazi du lan-jardueraren batetik eratorritako diru-sarrerak jaso dituela, eta hamar lagunetik ia lauk (% 38,8) adierazi du ez duela inolako diru-sarrerarik. Emakumeek gizonek baino neurri handiagoan eskuratzen dituzte prestazio edo laguntza publikoak (% 47,4 eta % 34,7, hurrenez hurren), baita izaera pribatuko diru-sarrerak ere (% 52,6 eta % 31,7, hurrenez hurren). Era berean, prestazio edo laguntza publikoak eskuratzeko aukera askoz handiagoa da atzerritarrak ez diren pertsonen artean (% 60,5) atzerritarren artean baino (% 30,4).

DSBE eskuratzea. Elkarrizketatutako pertsonen % 9k adierazi du DSBEaren onuraduna dela, hau da, prestazio ekonomiko horren berri duten guztien % 16,1ek. Logikoa denez, diru-sarrerak bermatzeko errenta gehien ezagutzen duten taldeak dira, hain zuzen ere, diru-sarrerak gehien jasotzen dituztenak: atzerritarrak ez diren pertsonak (guztien % 27k jasotzen dute diru-sarrerak bermatzeko errenta), 55 urte edo gehiago dituztenak (% 23) eta emakumeak (% 23). Nabarmentzekoa da prestazio horrek oso irismen txikia duela gazteenen artean —30 urtetik beherako pertsonen % 2k baino ez du jasotzen DSBEa—. Diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzean ere alde handia dago gaueko harrera-zentroetan edo -zerbitzuetan daudenen artean (% 12) eta kalean daudenen artean (% 6).

Etxegabetasunetik irteteko zerbitzuak erabiltzea eta lehentasuna

Erabilera. Azken hiru hilabeteetan hainbat zerbitzu erabiltzeari buruz galdetuta, % 61,2k adierazi du ostatua duten zerbitzuetara jo duela, hala nola aterpetxeetara, gau-zentroetara eta gizarteratze-pisuetara. Gaueko zenbaketan baliabide-mota horietan zeuden pertsonak alde batera utzita (% 100), kalean lo egiten duten pertsonen % 28,6k erabili du ostatu-mota hori duela gutxi. Ostatu horiekin batera, osasun-zerbitzuak dira etxerik gabeko pertsonen artean gehien erabiltzen direnak (bai lehen mailako arretakoak, bai arreta espezializatukoak edo ospitalekoak). Elkarrizketatutako pertsonen % 60,9k erabili ditu zerbitzu horiek azken hiru hilabeteetan. Hirugarrenik, udalen gizarte-zerbitzuak daude: etxerik gabeko pertsonen erdiak baino gehiagok (% 55,4) jo du zerbitzu horretara berriki. Halaber, proportzio txikixeago batek (% 48,8) Lanbideren bulegoren batera jo du.

Pixka bat gutxiago erabili dira gizarte-jantokiak (% 46,4), eguneko zentroak edo eguneko arreta-zerbitzuak (% 42,7) eta gizarte-larrialdietako zerbitzuak (% 35,9). Gutxien erabiltzen diren zerbitzuen artean daude osasun mentaleko zentroak (elkarrizketatutako pertsonen % 10,9k erabiltzen ditu), laneratzeko tailerrak edo enpresak (% 12,6) eta kaleko hezkuntzako taldeak (% 28).

Bilakaerari dagokionez, nabarmen jaitsi da gaueko ostatu-zerbitzuetara jotzen dutela adierazi duten pertsonen ehunekoa (ez kopurua): gero eta jende gehiagok erabiltzen duen baliabidea izan arren, haietara joan direla adierazi duten pertsona sintetikoen proportzioa 2012ko % 81etik 2024ko % 63ra jaitsi da. Bestalde, nabarmen handitu da udalen gizarte-zerbitzuak erabiltzen dituzten pertsonen proportzioa: 2012an, % 38k erabiltzen zituen, eta, 2024an, % 58k.

Etxegabetasunetik ateratzeko baliabideak edo zerbitzuak. Etxegabetasunetik irteteko zer elementu edo laguntza beharko lituzketen galdetuta, elkarrizketatutako pertsonen % 43,8k adierazi du etxebizitza edo logela bat izango litzatekeela lehenengo aukera, eta, ondoren, egoera administratiboa erregularizatzea (% 17,8) eta enplegua lortzea (% 16,9).

Aztertu ditugun multzo guztiak aintzat hartuta, ia ez dago alderik etxebizitza etxegabetasunetik ateratzeko bide nagusitzat hartzeko orduan. Enpleguari ematen zaion garrantzia (ez du zertan lehenengo aukera izan) handiagoa da atzerritarren artean (% 69,5) atzerritarrak ez direnen artean baino (% 47,6); emakumeek, berriz, etxegabetasunetik irteteko faktore garrantzitsutzat jotzen dituzte prestazio ekonomikoak gizonek baino gehiago (emakumeen % 56,1ek eta gizonen % 24,9k).

Halaber, atzerritar jatorriko gizonen artean, lanerako prestakuntza edo orientazioa askoz garrantzitsuagoa da atzerritar ez direnen artean baino. Gizonezko gazte atzerritarren ia erdiek lehenengo, bigarren edo hirugarren aukeratzat hartzen dute, eta batez besteko adina handiagoa duten jatorri ez-atzerritarreko gizonen % 6,5ek.

Osasun-egoera eta osasun-arreta

Osasun txartela. Etxerik gabekoen % 62k adierazi du osasun-txartela duela. Eskuragarritasun hori txikiagoa da atzerritarren artean (% 56,8) atzerritarrak ez direnen artean baino (% 88,4). Atzerritarren batez besteko adina txikiagoa denez, osasun txartela gehiago dago zaharrenen artean. Edonola ere, analisi ebolutiboak ez du agerian jartzen gorabehera handirik gai horretan; izan ere, osasun-txartelik ez duten etxerik gabeko pertsonen proportzioa nahiko egonkor mantendu da, heren bat inguru, azken 12 urteetan.

Osasunaren autobalorazioa. Elkarrizketatutako pertsonen % 54,4ren iritzi, haien osasuna ona edo oso ona da; % 28,6ren iritzi, berriz, erregularra, eta % 13,1en iritzi, txarra edo oso txarra. Espero zitekeenez, osasun onaren pertzepzioa txikiagotu egiten da adinean aurrera egin ahala. Hala, gazteenen % 60,3k uste du osasun ona edo oso ona duela; aldiz, 55 urtetik gorakoen % 46,3k uste du osasun ona edo oso ona duela. Osasun onaren edo oso onaren pertzepzioa ere handiagoa da atzerritarren artean (% 56,2) atzerritarrak ez direnen artean baino (% 46,3). Datuen arabera, kalean lo egiten duten pertsonen artean (% 49) eta gaueko harrera-zentroetan edo -zerbitzuetan lo egiten dutenen artean (% 60,8) aldeak daude osasun onaren pertzepzioari buruz.

Osasun-arazo larriak edo kronikoak. Pertsona helduen % 28,5ek adierazi du horrelako arazoren bat duela. Arazo horien prebalentzia askoz handiagoa da emakumeen artean (% 45,6) gizonen artean baino (% 27,3). Halaber, arazo horien intzidentzia handiagoa da Estatuan jaiotakoen artean (% 45,6), atzerritarren artean baino (% 25). Arazo larri edo kroniko ohikoenak, % 7tik gorako prebalentziarekin, traumatismoak eta gaixotasun osteoartikularrak dira, arnas aparatuko arazoekin batera. Nahasmendu eta gaixotasun mentalek ere prebalentzia handia dute, kontsultatutako pertsonen % 6,4ri eragiten baitiote. Nahasmendu eta gaixotasun mentalak ohikoagoak dira aterpetxeetan ostatu hartzen duten pertsonen artean kalean lo egiten dutenen artean baino, eta atzerritarrak ez diren gizonen artean, gainerako taldeetan baino.

Osasun-arreta. Elkarrizketatutako pertsonen % 11,1ek adierazi du inolako tratamendurik jasotzen ez duen osasun-arazo larriren bat edo kronikoren bat duela, eta % 9,8k adierazi du tratamendu egokia jasotzen duela horrelako arazoetarako. Elkarrizketatutako pertsonen % 6,6k, bestalde, horrelako arazoak ditu, baina tratamendu partzial bat baino ez du jasotzen (arazo horietako batzuetarako). Osasun-arazo larriren bat edo kronikoren bat dutela adierazten duten pertsonen artean, handiagoa da tratamendua —partziala edo osoa— jasotzeko aukera emakumeen artean gizonen artean baino. Tratamendua jasotzeko aukera handiagoa dute, halaber, adinez zaharrenek, atzerritarrak ez direnek eta gaueko harrera-zentroetan lo egiten dutenek.

Bestalde, Estatistikako Institutu Nazionalaren "*Etxerik Gabeko Pertsonei Arreta emateko Zentro eta Zerbitzuei buruzko Inkestak*", bi urtean behin egiten denak, etxerik gabeko pertsonei arreta emateko zerbitzuen ezaugarriak ezagutzeko aukera ematen du, eta agerian uzten ditu erkidegoen arteko alde handiak, batez besteko okupazioari edo plaza-hornidurari dagokionez.

2024ko inkestak erakusten du, lehenik eta behin, erreferentziazko urtean etxerik gabeko pertsonentzako ostatu-plazak 5.361 zirela EAEn (2022an baino % 24,3 gehiago), Estatuko guztizkoaren % 12,7. Era berean, zentro horien batez besteko okupazioa, Estatuan % 87,5era iristen dena, gure erkidegoan % 80,1ekoa izan zen, eta guzti horietatik plazen % 27,5 soilik betetzen dituzte emakumeek (% 20,3 Estatuan, batez beste). 2022ko datuekin alderatuta, okupazio horrek puntu bat egin du gora gure autonomia-erkidegoan; Estatuan, berriz, 6,3 puntu.

V.2.25. TAULA. ETXERIK GABEKO PERTSONENTZAKO ARRETA ZENTROAK, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. ADIERAZLE NAGUSIAK.

	PLAZAK			OKUPAZIOA (%)		
	2020	2022	2024	2020	2022	2024
ESTATUA, GUZTIRA	**20.613**	**26.690**	**42.274**	**86,2**	**81,2**	**87,5**
ANDALUZIA	2.123	2.464	3.466	84,2	83,6	88,8
ARAGOI	600	1.051	1.423	75,7	85,4	86,9
ASTURIAS	905	1.048	1.079	83,3	81,9	90,5
BALEAR UHARTEAK	483	430	838	85,8	87,9	91,8
KANARIAK	641	2.339	5.546	83,9	67,6	90,2
KANTABRIA	95	366	209	76,8	58,2	82,3
GAZTELA ETA LEON	1.541	1.964	2.332	78,0	82,0	83,1
GAZTELA-MANTXA	407	687	1.411	85,4	87,3	91,1
KATALUNIA	2.367	2.810	5.607	80,1	93,5	84,3
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	703	1.170	1.362	77,7	94,8	93,4
EXTREMADURA	340	355	1.338	87,8	92,7	95,1
GALIZIA	1.163	1.092	1.797	77,9	76,3	87,7
MADRIL	2.459	2.989	5.099	84,7	88,2	90,5
MURTZIA	642	1.117	2.864	77,2	85,5	85,0
NAFARROA	452	845	796	87,4	94,8	87,4
EAE	**4.260**	**4.313**	**5.361**	**81,5**	**79,1**	**80,1**
ERRIOXA	272	288	289	58,0	57,1	76,8
CEUTA	330	525	525	97,7	80,2	82,5
MELILLA	834	840	932	196,1	23,7*	106,9

Iturria: EIN. Etxerik gabeko pertsonei arreta emateko zentro eta zerbitzuei buruzko inkesta.
***Melillan, 2022an, okupazio txikia izan zen pertsonak penintsulako beste zentro batzuetara lekualdatu zirelako.**

2.5.2. Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako II. euskal estrategia (2024-2028)

2023an egindako bizitegi-bazterketaren aurkako I. euskal estrategiaren ebaluazioa (2018-2021)[22] oinarria izan zen 2024ko otsailean onartutako 2024tik 2028ra bitarteko aldirako "*Bizitegi-bazterketa Larriaren aurkako Euskal Estrategia*" berria egiteko.

Estrategia berri horren hasieran, **ERRONKAK** zerrendatzen dira (V.2.26 taula), aipatutako ebaluazioan eta aurreko epigrafean bildutako etxerik gabeko pertsonen egoerari buruzko Euskadiko diagnostiko kualitatiboan oinarrituta, eta arlo horretan esku hartzen duten eragileekin kontrastatuta.

V.2.26. TAULA. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIAREN AURKAKO II. EUSKAL ESTRATEGIA (2024-2028). LEHENTASUNEZKO ERRONKAK.

1. Etxegabetasunari eta bizitegi-bazterketa larriari aurrea hartzea.
2. Sei eskubideak (osasuna, hezkuntza, gizarte-zerbitzuak, enplegua, diru-sarreren bermea eta etxebizitza) benetan baliatzera bideratutako ikuspegia bultzatzea.
3. Etxebizitzari buruzko gizarte-politika herritar guztientzat hedatzea, bereziki bizitegi-bazterketa larrian daudenentzat.
4. GZESren baliabide-sarea modu orekatuagoan hedatzea lurralde historiko bakoitzean, eta lehen eta bigarren mailako arretaren antolaketa hobetzea.
5. Etxerik gabeko pertsonei arreta emateko sistemen arteko lankidetza bultzatzea, "espazio soziokulturalak" sustatuta: soziohabitazionala, soziolaborala, soziosanitarioa, soziohezitzailea, soziojudiziala eta abar.
6. Familiaren laguntza-sarerik gabeko gazte, migratzaile edo bertakoentzako arreta zabaltzen jarraitzea, gazteria eta migrazioen politika unibertsaletatik abiatuta —eta, beraz, politika inklusiboetatik—.
7. Arreta-baliabideen kalitatea hobetzea, eredu komunitarioaren arabera, arreta pertsonalizatzea bultzatzeko, osotasunaren eta jarraitutasunaren, hurbiltasunaren, prebentzioaren eta pertsonen, familien eta komunitate hartzaileen benetako parte-hartzearen bidez.
8. Genero-ikuspegia eta ikuspegi intersekzionala zabaltzea bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonentzako politika eta zerbitzuetan, eta egoera horretan dauden emakumeentzako baliabide espezifikoak.
9. Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako politiketan erakundeen arteko elkarlana eta kide anitzeko gobernantza sustatzea, EHSSren (Euskadiko hirugarren sektore soziala) eta pertsona, familia eta komunitate hartzaileen parte-hartzearekin.
10. Eta erantzunak lehentasunezko profiletara egokitzen jarraitzea: Etxegabetasun-ibilbidea eta osasun mentaleko arazoak eta/edo adikzioak dituzten pertsonak; bizitegi-bazterketa larrian dauden emakume eta guraso bakarreko familiak; familiaren laguntza-sarerik ez duten gazteak, adinez nagusi direla Euskadira heldu direnak edo emantzipazio-fasearen ondoren GZESren babes-saretik ateratakoak; GZESren beste zentro batzuetatik, osasun-sistematik edo espetxeetatik ateratakoak; beren sexu-orientazioagatik bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonak.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIAREN AURKAKO II. EUSKAL ESTRATEGIA (2024-2028).

Hortik abiatuta, estrategia berriak **XEDE** hau du:

> *Politika publikoak artikulatu, bideratu eta bultzatzea, Euskadin bizitegi-bazterketa larriko egoerei aurrea hartzeko, aurre egiteko eta, ahal den neurrian, horiek desagerrarazteko, eta pairatzen dietenek eskubideak benetan balia ditzaten sustatzea. Horretarako, pertsona guztiei etxebizitza izateko eskubidea eta kalean ez egoteko aukera eskaintzen zaie gauez eta egunez.*
>
> *Eta, horretarako, etxebizitzaren gizarte-politika eta sistemen arteko eta hirugarren sektore sozialarekiko lankidetza bultzatzea, kasu bakoitzerako laguntza egokiak eskaintzeko, eta eskubide-ikuspegi komunitarioa, dimentsio anitzekoa eta generokoa eta intersekzionala aplikatuz.*
>
> *Hori guztia, pertsona guztiek komunitatean erabat txertatzeko bidean aurrera egin dezaten eta, ahal den neurrian, bizitza independentea gara dezaten.*

Horrela, estrategiaren bost **PRINTZIPIO GIDARI** hauek dira:

[22] *Ebaluazio horren xehetasun gehiago nahi izanez gero, jo Memoria Sozioekonomiko honen 2023ko ediziora.*

1. *Eskubideetan oinarritutako ikuspegia*, etxebizitzatik hasita eta kasu bakoitzean eta, oro har, modu konbinatuan, egoitza- eta gizarte-bazterketan eragiten duten gainerako faktoreetan eraginez.
2. Arretaren pertsonalizazioa eta, beraz, integraltasuna eta jarraitutasuna, artikulazioa eta desinstituzionalizazioa, bazterketa prebenituz eta bizitza independentea eta komunitatean erabat sartzea sustatuz, sareko lanetik (laguntza-sarea) eta *komunitate-ikuspegitik*.
3. Bazterketaren *dimentsio anitzeko* ikuspegia, sailen arteko eta erakundeen arteko lankidetza eskatzen duena, eta maila anitzeko gobernantza parte-hartzailea, bazterketan eta bizitegi-bazterketa larrian, bereziki, aldi berean eragina duten faktoreei heltzeko.
4. *Genero eta intersekzionalitate ikuspegia*, kontuan hartuta generoaren eragina, adina eta jatorria, edo autonomia-maila, besteak beste, zaurgarritasunean eta bizitegi-bazterketa larrian.
5. *Berrikuntza*, esperimentazioa eta *ebidentzian oinarritutako* politiken garapena.

Misioaren hedapena, bost printzipio horietan oinarrituta, Lisboako Adierazpenaren konpromisoei eta Europako Parlamentuaren ebazpenei erantzutera eta honako **IKUSPEGI** hau lortzera bideratuta dago.

Estrategiaren denbora-tartean (2028), Euskadin bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsona guztiak:

- *Araudiak aitortzen dizkien eskubide guztiak ezagutuko dituzte, baita gizarte-zerbitzuen, osasunaren, hezkuntzaren, enpleguaren, diru-sarreren bermearen eta etxebizitzaren sistema eta politika publikoak eskuratzeko bideak ere.*
- *Eskubide horiekin koherente izanik eta horien egikaritza sustatzeko, etxebizitza eskuratzeko aukera bat eskainiko zaie, bai eta, hala badagokio, behar beste laguntza egoki batzuk ere. Komunitatean bizitza independenterako laguntzak ematea. Laguntza horiek, beren eskubide eta beharren arabera, gizarte-zerbitzuen, osasunaren, hezkuntzaren, enpleguaren eta diru-sarrerak bermatzearen eta gizarteratzearen katalogoetako prestazioak eta zerbitzuak jaso ahal izango dituzte.*
- *Eta eskubide haietara benetan iristearekin eta horiek erabiltzearekin bat, aurrera egingo dute gizarteratzeko prozesuan eta komunitatean bizitza independentea garatzeko prozesuan.*

Estrategiak, halaber, **arretarako lehentasunezko profil** hauek zehazten ditu:

- Bizitegi-prekarietatean edo etxebizitza galtzeko arriskuan dauden pertsonak eta familiak
- Egoitza-irtenbiderik ez duten zentroetako egresatuak
- Gizarte-bazterketa larrian dauden etxerik gabeko emakumeak
- Euskadin familia-laguntzarako sarerik ez duten gazte etorkinak
- Desgaitasunen bat duten etxerik gabeko pertsonak, adinekoak edo mendekotasun-egoeran daudenak
- Etxerik gabeko pertsonak, buruko gaixotasuna eta/edo mendekotasuna dutenak
- Orientazio sexuala dela eta, egoitza-bazterketa larrian dauden pertsonak

Ondoren, **HELBURU ESTRATEGIKO** hauek formulatzen dira:

Lehenengo lauren helburua da bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonek:

1. Etxebizitza eskubidea erabil dezaten, ez dezaten etxegabetzerik pairatu edo alternatibak izan ditzaten.

2. Aipatu diren sistema eta politika publikoen laguntza pertsonalizatuak izan ditzaten, bizitza independentea garatzeko eta komunitatean erabat gizartera daitezen.

3. Ekonomia-, gizarte-, politika- eta kultura-arloetan parte hartu dezaten.

4. Segurtasun pertsonala bermatua izan dezaten eta ez daitezela biktimizatuak izan

Hurrengo hirurak talde espezifikoetan oinarritzen dira, bizitegi-bazterketa larriko egoeran, bai eta biztanleria orokorrean ere, eta helburu hauek dituzte:

5. Euskadin gazteek eta familia-laguntzako sarerik ez duten beste batzuek gizarte-laguntza eta bestelako laguntzak izatea emantzipazio-prozesuetan edo helduarora igarotzeko prozesuetan, bai eta desinstituzionalizazio-prozesuetan, zentroen irteeran edo altan ere.

6. EAEko herritarrei egoitza-bazterketa larriaren fenomenoa ikusarazi eta sentsibilizatzea, etxerik gabeko pertsonei buruzko pertzepzio positiboa garatzea eta pertsona horien gizarteratzearekin bat datozen portaerak hartzea.

7. Emakumeek arreta egokia jasotzea generoaren eta sektore arteko ikuspegitik, politika egokiak eta zerbitzu espezifikoak izanik, sexu-orientazioa dela-eta egoitza-bazterketa larrian dauden pertsonek bezala.

Azkenik, izaera estrategikoko 7 helburu horiek bat egiten dute haiei lotutako jarraibide, neurri (ekintzarako orientabideak) eta ebaluazio-adierazle batzuekin. Horiek xeheago ikusteko, jo Estrategiaren dokumentura.

ITURRIAK

1. EUROSTAT (2019): Lan-indarrari buruzko inkesta (2018). Familia Kontziliazioari buruzko modulua
2. EUROSTAT (2020): "Antolaketa eta lanaldia" inkesta (2019)
3. EUROSTAT (2025): Bizi-baldintzen Inkesta (UE-SILC) 2024
4. EUSTAT (2025): Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkesta (2024)
5. EUSTAT. EGITURAZKO ADIERAZLEAK (2025): Giza garapenaren indizea 2025 (2023ko datuak).
6. EUSKO JAURLARITZA (2024). Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako II. euskal estrategia (2024-2028)
7. EUSKO JAURLARITZA (2025). EAEN bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko VII. azterlana
8. EUSKO JAURLARITZA. ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA (2022). Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia.
9. EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA: Diru-laguntza jaso dezaketen programen ebaluazioa.Hainbat urte.
10. EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA FINANTZA SAILA: Aurrekontu-likidazioak. Jarduketen memoriak.Hainbat urte.
11. EUSKO JAURLARITZA. ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA (2026). Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2026-2030). 2026ko otsailaren 17a.
12. EUSKO JAURLARITZA. ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA (2024): Haur Bermearen Euskal Estrategia 2030.
13. EUSKO JAURLARITZA. ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA (2024): Euskal Familien eta Familia-Etxeetako Inkesta 2023. Emaitzen taula.
14. EUSKO JAURLARITZA. ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA (2026): Pobreziari eta Gizarte-desparekotasunei buruzko Inkesta (PGDI) 2024.
15. EUSKO JAURLARITZA. PROSPEKZIO SOZIOLOGIKOEN KABINETEA (2018): Pertsona nagusiak 2017
16. EUSKO JAURLARITZA. PROSPEKZIO SOZIOLOGIKOEN KABINETEA (2020): "*Familia 2020*" Inkesta
17. EIN (2024): Proyección de Hogares 2024-2039.
18. EIN (2026): Encuesta de Condiciones de Vida 2025.
19. EIN (2025). Etxerik gabeko pertsonei arreta emateko zentro eta zerbitzuei buruzko inkesta (Encuesta sobre Centros y Servicios de Atención a Personas Sin Hogar, 2024).
20. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2025). Laneko estatistikak 2024.

3. EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAEN

3.1. SARRERA

EAE ez dago emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriaren arazo unibertsaletik kanpo, eta, memoria honen hainbat ataletan egiaztatu daitekeenez, oraindik urrun gaude benetako berdintasuna lortzetik. Adibide modura, lan-merkatuari eta gizonek eta emakumeek jasotzen dituzten diru-sarrerei buruzko zenbakiak emango ditugu.

"*IV. EAEko enplegua eta lan-harremanak*" kapituluan ikusi dugunez, emakumeek lan-merkatuan duten partaidetza oraindik ere ez da berdintasunezkoa, nahiz eta arrakalak bilakaera ona izan: 2000n, EAEko biztanleria aktiboaren % 40 ziren emakumeak, baina ratio hori handitzen ari da urtez urte, eta, 2025aren amaieran, % 48,6koa da (BJAren laugarren hiruhilekoko datuak). Era berean, emakumeek ia-ia pisu bera dute okupazioan eta biztanleria aktiboan (% 48,4koa, 2025eko laugarren hiruhilekoan); hala ere, sektorearen arabera, emakumeen presentzia oso desberdina da: Erreferentziazko datan, lehenengo sektorean zebiltzan emakumeen ehunekoa % 21,7koa zen, eta are txikiagoa eraikuntzan: % 14,6. Industrian, bost langiletik bat emakumea da (% 20,6); zerbitzuetan, aldiz, proportzio hori askoz ere handiagoa da, % 59koa.

Lan-merkatuan genero-arrakala itzelak dauzkaten beste aldagai batzuk ditugu, adibidez, denbora partzialeko lanaldia eta aldi baterako enplegua. Lehenengoari dagokionez, 2025eko laugarren hiruhilekoan lanean ari ziren emakumeen % 26,4 denbora partzialean ari ziren, eta gizonen % 8,9 (EINen datuak); hortaz, bi sexuen arteko arrakala 17,5 puntukoa da. Espainian (14,5 puntu) eta Europar Batasunean (19,6) ere aldea dago. Alabaina, zenbaki horiek ondo interpretatzeko, jakin beharko genuke emakumeen eta gizonen zer ehunekoak lan egiten duten denbora partzialean beraiek aukeratuta eta ez beste lanaldi bat eskuratu ezinagatik, familiartekoak zaintzeko atazak egin behar dituztelako nagusiki. Bestetik, 2025eko laugarren hiruhilekoan, EAEn aldi baterako kontratua daukaten emakumeen ehunekoa % 21,4koa da, eta gizonena % 15ekoa (6,4 puntuko arrakala). Kasu horretan, genero-arrakalak are intentsitate txikiagoa du Estatu osoan (4,8 puntu) eta EBn (1,7 puntu), eta hori, neurri batean, emakumeen enplegua sektore publikoan kontzentratzen delako gertatzen da, EAEk behin-behinekotasun indize handia baitu hor.

Aldi baterako kontratazioaren pisu handi hori, IV. kapituluan ikusi dugun bezala, kontratuetara lotutako lan-errotazioan egiaztatzen da: 2025ean EAEn kontratatutako emakumeek, batez beste, 2,85 kontratu sinatu zituzten urtean, eta gizonek 2,56. Gainera, errotazio hori azken urteotan murrizten ari bada ere, emakumeen eta gizonen arteko arrakala ez da ia batere aldatu.

V.3.1 GRAFIKOA. GENERO-ARRAKALEN BILAKAERA EAEko SOLDATETAN.

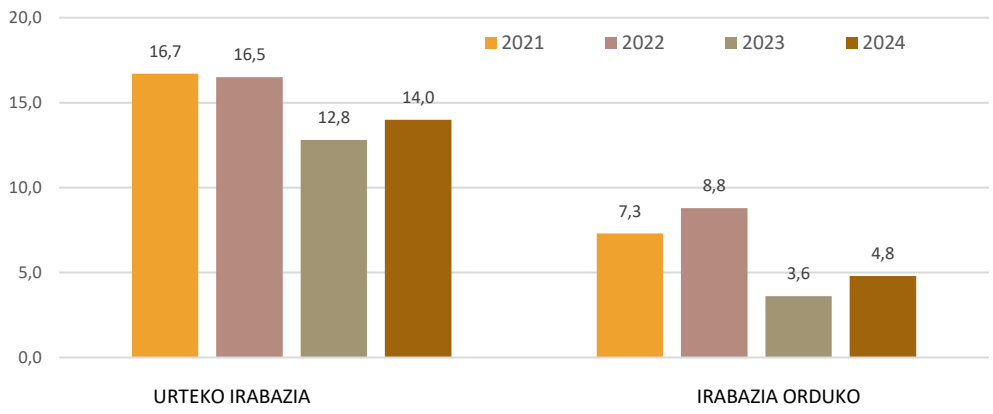

Iturria: EIN. Soldata-egiturari buruzko inkesta. Geuk egina.

Aldagai horien eta beste batzuen ondorioz, emakumeen soldatak gizonenak baino baxuagoak dira; urteko batez besteko irabazietan, arrakala % 14koa da, eta lan egindako ordu bakoitzeko batez besteko irabaziena % 4,8koa, bat etorriz EINek EAErako egiten duen soldata-egituraren inkestaren (2024) datuekin. Arrakala horiek Estatuko batezbestekoak baino txikiagoak dira (% 16,1ekoa eta % 8koa dira, hurrenez hurren).

Era berean, kapitulu honen 4. atalean ikusiko dugunez, erretiroagatiko pentsioetan ere genero-arrakala dago (horiexek dira modalitate nagusia). 2025eko batez besteko datuen arabera, EAEko emakume erretiratuek batez beste jasotzen duten pentsioa gizonek jasotzen dutena baino % 50,5 txikiagoa da; halere, arrakala urtez urte jaisten ari da. Izan ere, urtean jazotako alten zenbatekoa bakarrik kontuan hartuz gero, arrakala % 21,2koa da.

Datu horiek eskuragarri dauden aldagai guztietan genero-ikuspegia sartzeaz gain, EAEko memoria sozioekonomikoak 2024ko edizioaz geroztik atal espezifiko hau txertatu du, bizi-baldintzei eta babes sozialari buruzko kapituluaren zati gisa, antzemandako gabeziak modu sintetikoan ikusarazteko asmoz, eta, aldi berean, Eusko Jaurlaritzak duela hiru hamarkada baino gehiagotik egiten dituen berdintasun-politiken ildo nagusiak deskribatzen dira. Aurreko memorian genero-berdintasunaren 2024ko indizearen emaitza nagusiak aurkeztu ziren, EUSTATek Genero Berdintasunerako Europako Institutuaren (EIGE) metodologiarekin kalkulatuta. 2025eko edizio honetan, Euskadiko emakumeen aurkako indarkeriari buruzko zifra nagusiak aurkeztu dira, 2024an Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Sailak emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruz egindako lehenengo inkestatik abiatuta.

3.2. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA ETA PERTSONEN ARTEKO BESTE INDARKERIA MOTA BATZUK EAEn. 2024ko DATUAK

Emakumeen aurkako indarkeria matxista giza eskubideen urraketa da, lehenengo mailako arazo soziala eta osasun publikokoa, eta botere-harreman desorekatuen eta emakumeen aurkako diskriminazioaren adierazpena, zeinak, gainera, generoaren arabera dauden egiturazko desberdinkeriak betikotzen baititu.

Erreferentziazko arau-esparruaren arabera, uste da emakumeen aurkako indarkeria matxistak zera: "*Emakume izateagatik emakumeen kontra baliatzen den indarkeria oro hartzen du, neska txikien, neska nerabeen eta emakume transexualen kontra egiten dena barne, edo neurriz kanpo eragiten dien indarkeria, bai eremu publikoan, bai pribatuan. Indarkeria egitezkoa zein ez-egitezkoa izan daiteke, eta bitartekoak izan daitezke fisikoak, psikologikoak edo ekonomikoak, mehatxuak, larderia eta hertsapena barne, baldin eta horien ondorioa mina, sufrimendua edo kalte fisikoa, sexuala, psikologikoa, soziala, sozioekonomikoa edo ondarearekin lotutakoa bada. Halaber, emakumeen aurkako indarkeria matxistatzat jotzen da biktimak babesten dituzten pertsonen aurka egiten den indarkeria, bai eta haien hurbileko ingurunearen edo ingurune afektiboaren aurka egiten dena ere, bereziki seme-alaben edo beste senide batzuen aurkakoa, emakumea atsekabetzeko borondatez.*

Eusko Jaurlaritzak 2024an egindako "*Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko inkesta*" da EAEn inoiz egin den lehenengo inkesta ofiziala (2023-2026 aldiko euskal estatistika-planean sartuta), arazo horren tamaina neurtzeko eta datuak biltzeko Euskadiko emakumeek emakume izateagatik hainbat indarkeria mota jasaten dituzten maiztasunari buruz edozein eremu publikotan edo pribatutan, besteak beste, bikotekidearen inguruan, familian, lanean, hezkuntza-eremuan, komunitatean eta ingurune birtualean.

Lau urtean behin garatzea xedatu den estatistika-eragiketa ofiziala da hau, Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen manuetako bati erantzuteko. Lege horren 55.2 artikuluak hauxe ezarri du: "*Autonomia Erkidegoko Administrazioak biztanleria osoaren aldizkako prospekzio-inkestak edo azterlanak egin edo babestu behar ditu, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren*

adierazpenei buruzkoak, arazoaren neurria eta prebalentzia zenbaterainokoa den jakiteko, kontuan hartuta diskriminazio anizkoitzaren faktore eragileak (...), eta ikuspegi intersekzionala txertatuta".

Inkesta horren lehenengo blokean indarkeria matxistari buruzko alderdiak jaso dira, bai bikotekidearen inguruan, bai harengandik urrun, eta bigarren blokean, emakumeen aurkako indarkeria lan-ingurunean.

3.2.1. Indarkeria matxista[23]

EAEn bizi diren 16 eta 85 urte bitarteko 4.500 emakumeri egindako inkesta honen lehenengo blokean, honako emaitza nagusi hauek atera dira[24]:

V.3.2 GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN PREBALENTZIA BIZITZAN ZEHAR, INDARKERIA MOTAREN ETA GERTATZEN DEN EREMUAREN ARABERA. DATUAK EHUNEKOTAN. EAE. 2024.

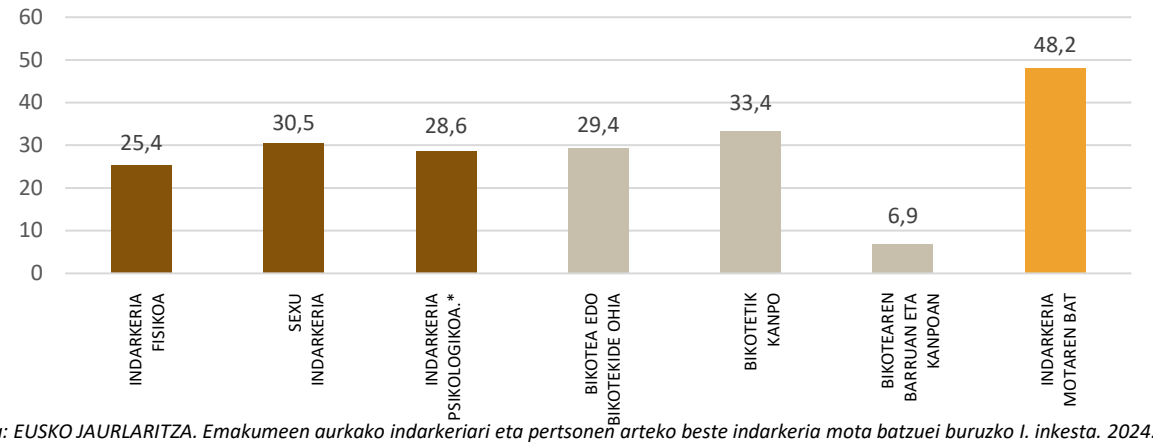

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.
** Indarkeria psikologikoa bikotearen eremuan bakarrik aztertu da.*

Emakumeen aurkako indarkeriaren prebalentzia. EAEn bizi diren 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 48,2k indarkeria motaren bat jasan du bizitzako uneren batean, eta % 7,4k azken urtean. Ikerlanean jasotako indarkeria motak aztertzean dakusagunez, emakumeen heren batek sexu-indarkeria jasan du bizitzan zehar, % 28,6k indarkeria psikologikoa jasan du bikote-harremanean eta % 25,4k indarkeria fisikoa jasan du edo min hartzeko mehatxuak jaso ditu. Indarkeria gertatzen den eremuaren arabera, emakumeen % 29,4k adierazi du bikotekidearen edo bikotekide ohiaren eskutik jasan duela, % 33,4k bikote-harremanetik kanpo, eta % 6,9k berretsi du bi testuinguruetan bizi izan duela[25].

Zifra horiek ez daude urrun Europakoetatik, genero-indarkeriari buruzko Europako inkestak bildutakoetatik (EUROSTAT, 2024, 2021eko datuekin) (laginen adin-tartean, adibidez, desberdinkeria metodologikoak daudela kontuan hartuta): EBn, 16 eta 74 urte bitarteko emakumeen % 30,7k aitortu du bizitzako uneren batean indarkeria fisikoa edo sexuala jasan duela (% 28,2 Espainian), eta emakumeen % 31,8k indarkeria fisikoa, sexuala edo psikikoa jasan du noizbait bikotekide edo bikotekide ohi baten eskutik (% 28,6 Espainian).

[23] *3.2.1 zenbakiaren horrek "indarkeria matxista" du izenburu, eta 3.2.2 zenbakiak, berriz, "emakumeen aurkako indarkeria...", bi tituluak "2024ko Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko inkestak" erabilitako terminologiara egokitzearren.*

[24] *Atal hau* Gizarte Zerbitzuen Euskal Behatokiaren (Behatuz) Gizarteratuz aldizkarian (2025) jasotako inkestaren sintesia *erreferentziatzat hartuta egin da.*

[25] *Emakumeen aurkako indarkeria moten definizioak xehatzeko, memoria honen amaierako glosariora jo da, bai eta* sailak egindako inkestaren emaitzen txostenera ere.

Indarkeriak ez die berdin eragiten emakume guztiei. Adinaren aldagaiari esker, aldeak ikusi daitezke indarkeria mota guztien prebalentzia-tasetan, baina datuek adierazten dute edozein adineko emakumeei eragiten diela[26]. Prebalentzia altuagoa da 45 urtetik beherako emakumeen artean, eta bereziki gailen dira 30-44 urteko taldeak (% 62,3) eta 16-29 urteko taldeak (% 55,8). Kopuru hori nabarmen txikiagoa da 65 urte eta gehiagoko emakumeen artean. Hala ere, Jaurlaritzaren txostenean esandakoagatik, garrantzitsua da kontuan hartzea adin handieneko emakumeen artean tasarik baxuen arrazoia indarkeria-egoerak aintzatestea zailtzen duten hezkuntza- eta/edo kultura-baldintzak izan daitezkeela. Gainera, emakumeen nazionalitateak ere desberdinkeriak islatzen ditu indarkeriaren prebalentzian. Zehazki, atzerritar jatorriko emakumeek ehuneko erlatiboki handiagoa dute bikotekidearen inguruan gertatzen den indarkeria psikologikoko kasuen artean (% 48,7ko prebalentzia dute, eta Espainiako nazionalitatea duten emakumeek, berriz, % 26,5ekoa).

V.3.2 GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN PREBALENTZIA BIZITZAN ZEHAR, NAZIONALITATEAREN ARABERA. DATUAK EHUNEKOTAN. EAE. 2024.

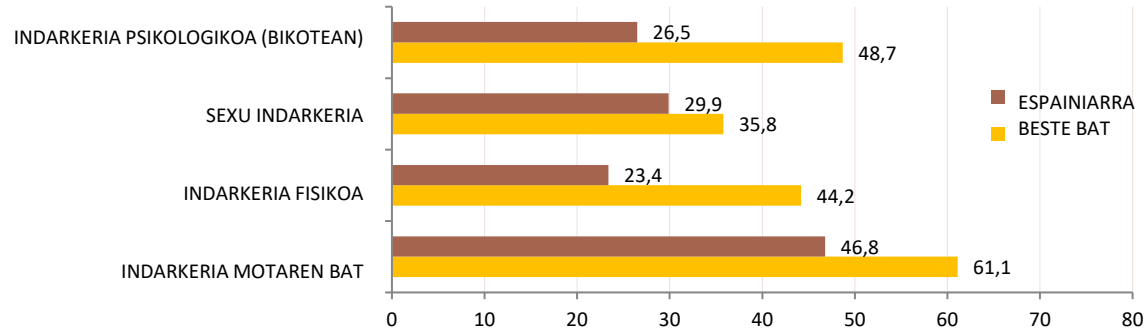

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

Laguntza-eskaera eta salaketa. Bizitzan zehar indarkeria motaren bat pairatu duten emakumeen % 18,4k laguntza medikoa edo psikologikoa jaso du gertaera horien ondorioz. Aitzitik, % 17,3k ez zuen hura jaso, nahiz eta jaso egin behar zuela uste izan, eta gainontzeko % 63,8k berretsi du ez duela horrelako laguntzarik behar izan (falta den % 0,5a "ez daki/ez du erantzun" gisa sailkatu da). Indarkeria fisikoaren eta psikologikoaren kasuetan, ukitutako emakumeen heren batek, gutxi gorabehera, nolabaiteko arreta jaso du. Hura jaso ez arren, behar izan zutela uste dutenak gehituz gero, biktima izan diren emakumeen erdira igotzen da ehuneko hori.

V.3.3. GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA BIZITZA OSOAN: LAGUNTZA-HARRERAREN ETA JASANDAKO INDARKERIA MOTAREN

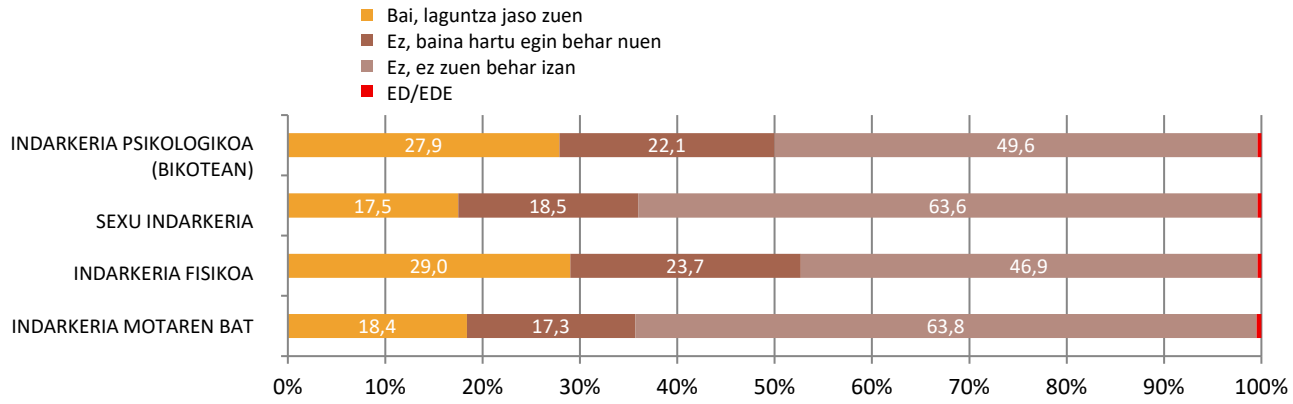

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

26 *Aipatzekoa da kontuan hartutako adina ez dela oraingoa, baizik eta emakumeak indarkeria-gertaera pairatu zuen unean zeukan adina dela.*

Salaketei erreparatuz, ikerlaneko datuek agerian utzi dute indarkeria-gertaera gehienak ez direla salatzen. Bikote-harremanaren barruan edo kanpoan indarkeria pairatu dutela adierazi duten emakumeen % 13,9k bakarrik jarri du salaketa noizbait. Ehuneko hori altuagoa da indarkeria fisikoaren kasuetan, % 24,5era iristen baita. Salaketa ez jartzeko arrazoi nagusien artean, gailen dira indarkeria delitu salagarri gisa ez identifikatzea (% 64,5), erru-sentimendua, lotsa edo blokeo emozionala agertzea (% 19,1) edo prozesu judizial bati dagokionez hautematen diren zailtasunak (% 18,4).

Bikote-harreman barruko indarkeriaren kasuan, % 9,5eko pisua nabarmendu daiteke, eta rankingean hirugarren posizioan kokatuta dago, arrazoia "seme-alabak edo familiako beste kide batzuk babestea" izanik, eta bikote-harremanetik kanpoko indarkeriaren kasuan, berriz, salaketa ez jartzeko hiru arrazoi nagusiak kasu guztiak batuta topatzen diren berberak dira.

V.3.4. GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA BIZITZA OSOAN: BIZI IZANDAKO EGOERAK SALATZEN DITUZTEN EMAKUMEEN EHUNEKOA, INDARKERIA MOTAREN ARABERA. EAE. 2024.

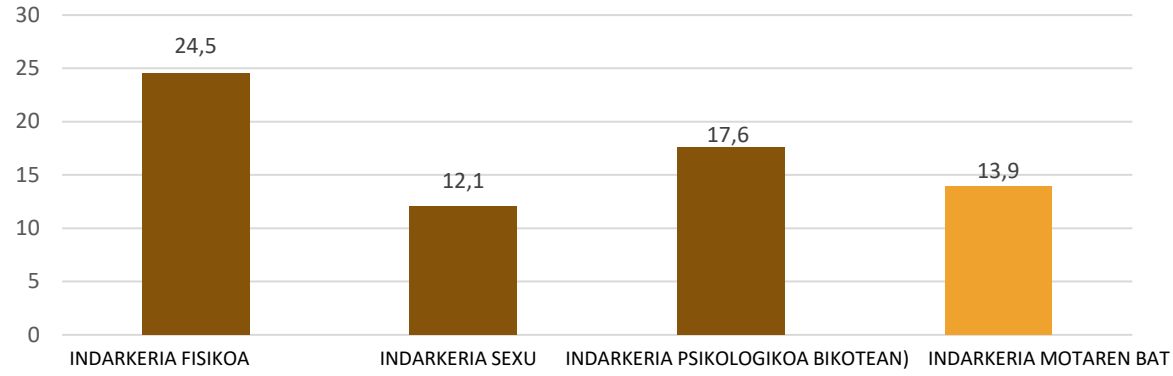

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.
** Indarkeria psikologikoa bikotearen eremuan bakarrik aztertu da.*

Salaketa-tasa murritz horien ondorioz, beste iturri batzuek emakumeen aurkako indarkeriari buruz helarazitako zifrak ez dute, argi eta garbi, behar bezainbeste irudikatzen islatu nahi duten problematika. Hori izango litzateke Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailak Ertzaintzaren eginbideei buruzko datuetan oinarrituta egindako "***Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko estatistika***", EUSTATek urtero argitaratzen duena. Nolanahi ere, estatistika horren datu absolutuak emakumeek jasaten dituzten indarkeria-gertaeren benetako kopurutik oso urrun badaude, kontuan eduki behar da, EUSTATek estatistika horri buruzko txostenean adierazi bezala, azken bi hamarkadotan emakumeen aurkako indarkeria-kasuak % 120 gehiagotu direla. EUSTATen arabera, hazkunde horren arrazoia indarkeria-ekintzen benetako gorakada izan daiteke, bai eta biktimek salaketak egiteko borondate handiagoa izatea ere.

Adibide gisa, azpimarratuko dugu Ertzaintzak 2024an emakumeen aurkako 7.118 indarkeria matxista kasu erregistratu zituela guztira, 2023an baino % 8,3 gehiago eta bost urte lehenago (2019) baino % 29 gehiago. Aipatutako 7.118 kasuetatik, 5.121 bikotekideak edo bikotekide ohiak eragindako indarkeria izan zen, 1.231 familia barruko indarkeria eta 766 sexu-indarkeria.

V.3.5. GRAFIKO.A EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA EAEN: BIKTIMIZAZIOEN (KASUAK) URTEKO KOPURUAREN BILAKAERA, INDARKERIA MOTAREN ARABERA.

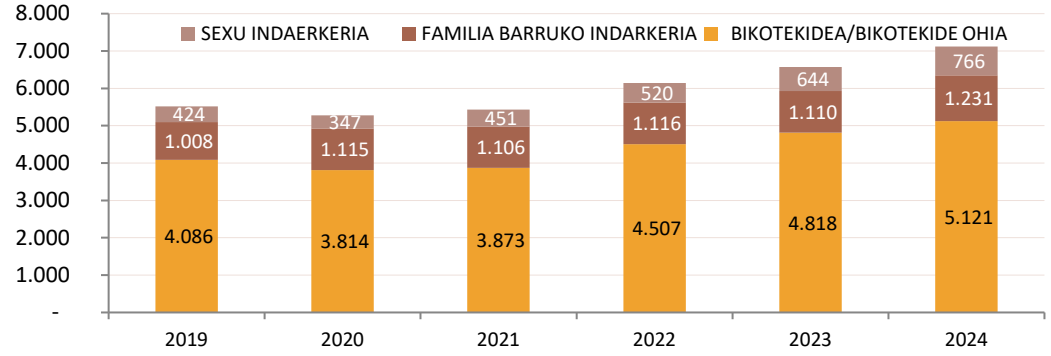

Iturria: EUSTAT, Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailaren datuekin.

Erasotzaileen ezaugarriak. Eusko Jaurlaritzaren inkestaren emaitzetara itzuliz, esango dugu emakumeen aurkako bikote-indarkeriaren ia kasu guztietan erasotzailea gizonezkoa dela (% 98,3). Erasotzaile gehienek (% 37,2) 16 eta 29 urte bitartean zeuzkaten indarkeria-gertaeraren unean, eta atzetik 30-44 urteko taldea dator, guztizkoaren % 34,9 osatzen baitu. Gainera, emakumezko biktima gehienek espainiar nazionalitateko pertsonengandik jaso dute erasoa (kasuen % 83,1).

Bikote-harremanetik kanpoko indarkeriaz bezainbatean, galdetutako emakumeen % 96,6k gutxienez gizon bat identifikatu du erasotzaile gisa. Kasu gehienetan (% 88,8), erasoen arduradun guztiak gizonezkoak ziren, eta ehuneko hori % 98,5era igotzen da sexu-indarkeriaz ari garenean. Halaber, biktimen ia erdiak adierazi du erasotzaileetako bat, gutxienez, ezagun zaiela. Kasuen % 40,3an, biktimaren ingurukoak ziren guztiak; % 50,9ak, berriz, ezezagun zitzaien esklusiboki.

3.2.2. Emakumeen aurkako indarkeria lan-inguruneAN

Atal hau lan-eremuan gertatzen den indarkeriari buruzkoa da bereziki, horrek dakartzan espezifikotasunak ikusarazteko helburuarekin. "*Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko inkesta*" deiturikoaren emaitza-txostenak (2024ko datuak) dioenez, lan-inguruneko indarkeriaz mintzatzen garenean, "*emakumearen lan-inguruneko pertsonek eragindako indarkeria edo jazarpen-egoerei egiten diegu erreferentzia, lantokitik kanpo edo barruan gertatzen dela albo batera utzita; horrek esan nahi du biktimak eta erasotzaileak lotura profesionala izan dutela (nagusia, mendekoak, lankideak, bezeroak, erabiltzaileak eta abar izan daitezke)*". Zehazki, inkestak indarkeria mota hauek hartuta ditu kontuan:

- Indarkeria fisikoa, jasandako kalte fisikoa eta kalte fisikoaren mehatxuak barne.
- Sexu-indarkeria.
- Sexu jazarpena, nahi ez diren eta konnotazio sexuala daukaten jokabideak barne, emakumeen lan-eremuko pertsonek emakumeak deseroso, umiliatuak edo beldurtuak sentiarazten dituztenean.
- Jazarpen errepikatua, hots, emakumeen lan-eremuko pertsona batek behin eta berriz iraingarri edo mehatxagarri jokatu duenean, emakumeak beldurtu dituen punturaino.

Jokabideokin lotutako emaitza nagusiak honako hauek dira:

Indarkeriaren prebalentzia lan-eremuan. Lehenik eta behin, EAEko 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 2,1ek indarkeria fisikoa jasan du noizbait lan-ingurunean. Testuinguru horretan ohikoena mehatxuak (% 1,8) eta nahita egindako bultzadak eta tiradizoak dira (% 1). Halaber, kalkulatu da noizbait lana izan duten emakumeen % 1,4k sexu-indarkeriako gertaerak bizi izan dituela lan-ingurunean. Genitaletan, bularrean, ipurdian edo ezpainetan zirriak sentitu

dituzte gehienetan (% 1). Hala eta guztiz ere, noizbait lan egin duten emakume horien % 3,1ek **indarkeria fisikoa eta/edo sexuala** jasan du lan-eremuan noizbait.

V.3.1 KOADROA EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA LAN-INGURUNEAN, BIZITZAN ZEHAR. PREBALENTZIA-TASAK*. NOIZBAIT LANA IZAN DUTEN EAEKO EMAKUMEEN GUZTIZKOAREN GAINEKO EHUNEKOA. 2024.

NOIZBAIT BIZITZAN, LAN-INGURUNEAN...	
SEXU-JAZARPENA	10,1
JAZARPEN ERREPIKATUA	3,5
SEXU-JAZARPENA ETA/EDO ERREPIKATUA	11,5
INDARKERIA FISIKOA (MEHATXUAK BARNE)	2,1
SEXU-INDARKERIA	1,4
INDARKERIA FISIKOA ETA/EDO SEXUALA	3,1
JAZARPENA ETA/EDO INDARKERIA LAN-INGURUNEAN	**13,2**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

**** Prebalentzien baturak ez du zertan bat etorri ukitutako emakume guztiekin, emakume bakar batek hainbat jazarpen- eta/edo indarkeria-egoera bizi ahal izan baititu.***

Lan-eremuan sexu-jazarpenari buruz bildutako datuei erreparatuz gero, EAEn bizi diren 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 10,1ek sexu-jazarpena pairatu du noizbait lan-ingurunean. Egoera ohikoenak honako hauek dira: etengabeko begiradak edo lizunak (% 6); sexu-txantxak edo gorputzari edo bizitza pribatuari buruzko iruzkin iraingarriak (% 4); eta nahi gabeko kontaktu fisikoa, hala nola larregi hurbiltzea, zirriak, musuak/besarkadak, eta abar (% 4).

Halaber, kalkulatu da Euskadin bizi diren 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 3,5ek behin eta berriz pairatu duela jazarpena lan-ingurunean bizitzan noizbait. Gero, % 1,3k adierazi du nahi gabeko mezuak, e-mailak, gutunak edo opariak jaso dituela, eta antzeko ehuneko batek dio erasotzailea behin eta berriz saiatu dela harekin harremanetan jartzen, eta zain edo zokomiran ibili dela haren etxearen, ikastetxearen edo lantokiaren inguruan. Eta, bi jazarpen moten datuak batera aztertuz gero, ikusi daiteke EAEn bizi diren eta noizbait lan egin duten 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 11,5ek behin eta berriz pairatu duela **sexu-jazarpena eta/edo jazarpena** lan-ingurunean bizitzan zehar.

Lan-inguruneko indarkeriaren eta jazarpenaren azterketa agregatuak adierazi du noizbait lan bat izan duten EAEko emakumeen % 13,2k noizbait pairatu duela indarkeria edo jazarpena eremu horretan bizitzan zehar (prebalentzien batura ez dator bat ukitutako emakume guztiekin, emakume bakar batek hainbat jazarpen- eta/edo indarkeria-egoera bizi ahal izan baititu). Inkestaren kalkuluen arabera, ehuneko hori ia 100.000 emakumek osatzen dute (97.566).

Jazarpenaren ezaugarriak. **Lan-ingurunean gertatzen diren sexu-jazarpenari eta/edo errepikatuari** buruzko datuei soilik erreparatzen badiegu, ohartu daiteke emakume horien % 1,9k lan-jazarpena jasan duela azken urtean. Gero, % 2,5 jazarpenaren biktima izan da duela urtebete baino gehiagoz eta bost urte baino gutxiagoz, eta gainerako % 7,1 iragan urrunagoan. Bestalde, sexu-jazarpena eta/edo errepikatua pairatu duten emakumeen % 54,9k egungoa ez den beste lan batean pairatu dute, eta % 43,6k, berriz, gaur egun oraindik dagoen lanean pairatu dutela aitortu du. Hamar biktimatik seik (% 60,7) ziurtatu dute jazarpen-gertaeretan pertsona bakar batek parte hartu zuela, eta % 38,3k, berriz, hainbat pertsonak parte hartu zutela jazarpen-egoeretan. Biktimen % 28,6k duela sei hilabete baino gutxiago hasi ziren jazarpen-gertaerei egin diete erreferentzia, eta % 23,4k, berriz, bi urte baino gehiagoz gertatzen ari direnei.

V.3.6. GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO JAZARPENA LAN-EREMUAN: OHIKOA DENAREN GAINEKO PERTZEPZIOA, EHUNEKOTAN BANATUTA. EAE. 2024.

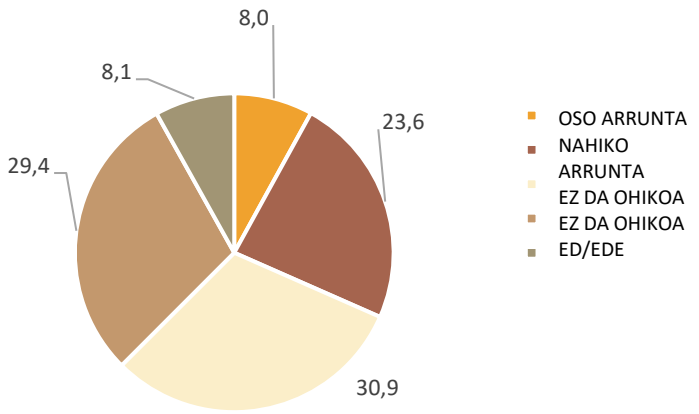

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

Bestalde, ohikoa da azken urtean lan-ingurunean sexu-jazarpena eta/edo errepikatua jasan dutenek egunero edo astero jasan izana (kasuen % 32,5). Azkenik, inkestak azpimarratu du lan-eremuan sexu-jazarpena edo jazarpen errepikatua pairatu duten emakumeen % 31,6k uste duela gaur egungo lantokian sexu-jazarpena oso ohikoa dela (% 8) edo nahiko ohikoa dela (inkestatutako emakumeen % 23,6).

V.3.2 KOADROA LAN-INGURUNEKO SEXU-JAZARPENAREN ETA/EDO JAZARPEN ERREPIKATUAREN PREBALENTZIA BIZITZAN ZEHAR, EMAKUMEEN EZAUGARRI SOZIODEMOGRAFIKOEN ARABERA*. DATUAK EHUNEKOTAN. EAE, 2024.

JAZARRITAKO EMAKUMEEN EZAUGARRIAK		SEXU-JAZARPENA ETA/EDO ERREPIKATUA	SEXU-JAZARPENA	JAZARPEN ERREPIKATUA
ADINA	16-29 URTE	8,2	6,7	3,0
	30-44 URTE	14,3	12,1	5,8
	45-64 URTE	12,6	11,3	3,5
	65-85 URTE	7,9	7,5	1,0
DESGAITASUNA ETA/EDO MUGAKETA LARRIAK	BAI	13,2	12,6	3,7
	EZ	11,4	10,0	3,5
NAZIONALITATEA	ESPAINIARRA	11,5	10,1	3,5
	BESTE BAT	12,0	10,5	3,6
IKASKETA-MAILA	LEHEN MAILAKOAK EDO HORTIK BEHERAKOAK	6,2	6,2	0,4
	DERRIGORREZKO BIGARRENEKOAK	9,7	8,1	3,5
	DERRIGORREZKO BIGARRENAREN ONDOKOAK ETA LANBIDE HEZIKETA I	11,0	10,1	3,4
	GOI-MAILAKO IKASKETAK	13,5	11,6	4,2
ETXEKO HILEKO DIRU-SARRERA GARBIAK	ERRENTA BAXUA: < 1.200 €	12,6	12,3	3,8
	ERRENTA ERTAINA-BAXUA: 1.201-2.400 €	10,4	9,2	3,7
	ERRENTA ERTAINA-ALTUA: 2.401-4.500 €	11,3	9,5	3,7
	ERRENTA ALTUA: > 4.500 €	15,2	13,5	3,4
GUZTIRA		**11,5**	**10,1**	**3,5**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.
**** Tarte bakoitzean noizbait lan egin duten emakumeen guztizkoaren gaineko ehunekoa.***

Prebalentzia, emakumeen ezaugarri soziodemografikoen arabera. Lehenik eta behin, adinaren araberako azterketak adierazi du, jazarpen mota edozein dela ere, 30 eta 44 urte bitarteko emakumeek daukatela laneko jazarpen tasarik handiena (% 14,3), eta, atzetik, 45 eta 65 urte bitartekoek (% 12,6). Azkenik, 65 eta 85 urte bitarteko emakumeak dira prebalentziarik murritzena daukatenak (% 7,9). Bestalde, datuek adierazi dute desgaitasuna duten emakumeek (% 33koa edo handiagoa aitortua eta/edo eguneroko bizitzako jarduerak egiteko

mugaketa larriekin) gainontzeko emakumeek baino aukera pixka bat handiagoa dutela lan-eremuan jazarpena pairatzeko (% 13,2 eta % 11,4, hurrenez hurren), sexuala zein errepikatua.

Badirudi nazionalitateak ez duela alde nabarmenik markatzen laneko jazarpena pairatzeko aukerei dagokienez. Espainiako nazionalitatea eta beste nazionalitate bat daukaten emakumeen jazarpen-tasak puntu erdigatik baino ez dira desberdinak (% 11,5 eta % 12, hurrenez hurren). Orobat, datuek diote emakumeen ikasketa-mailak gora egin ahala, laneko jazarpenak ere gora egiten duela. Hala, goi-mailako ikasketak dituzten emakumeen artean lan-inguruneko sexu-jazarpen eta/edo jazarpen errepikatu aintzatetsiaren tasa (% 13,5) batez bestekoaren gainetik dago, eta lehen mailako edo beheragoko ikasketak dituzten emakumeen tasa bikoizten du (% 6,2). Bestalde, etxeko hileko diru-sarrera garbien mailaren araberako prebalentzia-datuek ez dute uzten erlazio argirik eta esanguratsurik ondorioztatzen.

Jazarpena egiten duten pertsonen ezaugarriak. Jazarpen-egoerak kontatu dituzten emakumeen % 84,5ek aipatu dute gizon batek egin zituela, eta kasu gehienetan (% 80,9) aipatutako erasotzaile guztiak gizonezkoak ziren. Sexu-jazarpeneko kasuak soilik kontuan hartuz gero, ehunekoak are handiagoak dira, % 88,4ra eta % 86ra igotzen baitira, hurrenez hurren. Kasuen % 37,4an, erasotzailea gizonezko lankide bat zen, % 29an gizonezko nagusi bat eta % 32,9an beste gizon batek egin du jazarpena (bezeroak, hornitzaileak, eta abar).

Jazarpenaren ondorioak lan-ingurunean. Lan-ingurunean sexu-jazarpena eta/edo jazarpen errepikatua pairatu duten emakume guztien artean, % 3,8k agerian jarri du laguntza medikoa edo psikologikoa jaso duela jazarpen-gertaeren ondorioz, eta % 8,3k ez du jaso, baina uste du jaso egin beharko lukeela. Enparauko % 87,5ek adierazi du ez duela horrelako laguntzarik behar izan (falta den % 0,5a "ez daki/ez du erantzun" gisa sailkatu da). Gainera, lan-ingurunean jazarpen errepikatua jasan duten emakumeek aitortu dute arlo horretan sexu jazarpenaren biktima izan direnek baino neurri handiagoan behar izan dutela laguntza medikoa eta/edo psikologikoa (% 9 eta % 2,7, hurrenez hurren).

V.3.7. GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO JAZARPENA LAN-EREMUAN. LAGUNTZA MEDIKOAREN EDO PSIKOLOGIKOAREN BEHARRIZANA, JAZARPEN MOTAREN ARABERA. EAE. 2024.

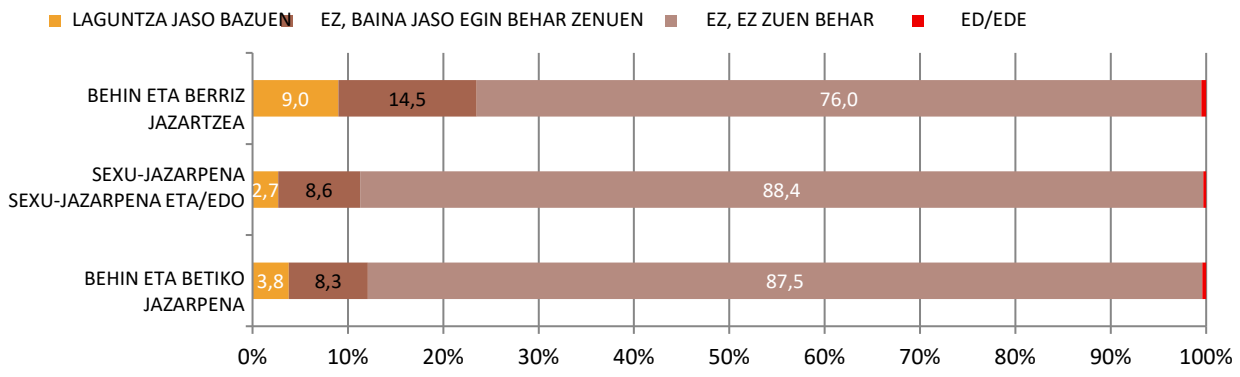

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

Bestalde, lan-eremuan jazarpena pairatu duten emakumeen % 9,3k denbora batez egon behar izan du lanera joan ezinik edo ikastetxera joan gabe, pairatutako jazarpenaren ondorioz. Ohikoagoa da lan-ingurunean jazarpen errepikatuaren biktima diren emakumeek lantokira edo ikasketetara joateari uztea aldi baterako (% 16,4 eta sexu-jazarpenaren biktima diren emakumeen % 8,7, hurrenez hurren). Eta, zentzu horretan, nabarmentzekoa da, halaber, desgaitasuna duten eta lanean jazarpen-gertaerak jasan dituztela dioten emakumeen % 12k diotela, hain zuzen ere, gertaera horien ondorio dela beren desgaitasuna edo eguneroko bizitzako jardueretarako daukaten mugaketa.

Salaketa. Bildutako datuek erakutsi dutenez, emakumeen ehuneko handi batek ez ditu jasaten dituzten laneko jazarpenak salatzen polizia-etxean edo epaitegian. Lan-ingurunean sexu-jazarpena eta/edo jazarpen errepikatua jasan dutela adierazi duten emakumeen % 4,1ek soilik salatu du noizbait indarkeria hori, eta % 0,7k azken urtean. Gertaera horiek ez salatzeko arrazoi nagusien artean honako hauek dira gailen: delitu salagarri batekin lotutako jazarpen-egoerak ez identifikatzea (% 42,3); prozesu judizial batekin lotuta hautematen diren zailtasunak (% 12,8) eta errua, lotsa edo blokeo emozionalaren sentimendua agertzea (% 6,9).

Hala ere, inkestaren arabera, litekeena da biktimak bere inguruko pertsonaren bati, adiskideei edo familiari kontatzea berari gertatu zaiona (kasuen % 82,4tan), eta bizipen horiek laneko norbaitekin partekatzea gutxiagotan jazotzea: lan-eremuan jazarpenen bat pairatu duten emakumeen % 42,8k ez du horri buruz hitz egin laneko inorekin. Hitz egin dutenen artean, gehiengoak (% 37,8) lankide batekin egin du, % 13,6k enplegatzailearekin edo buruarekin eta % 4,9k horrelako kasuen aurrean jokatu behar duen arduradunarekin.

Eta, salaketetara itzuliz, gehienak emakumeek beraiek jartzen dituzte. Eremu horretan, ohikoagoa da jazarpen errepikatuak salatzea sexu-jazarpenak salatzea baino (% 6,9 eta % 3,5, hurrenez hurren). Bestalde, salaketa jarri duten emakumeen % 43,1ek dio salaketaren ostean jazarpen-portaerak gelditu egin zirela eta beste % 19,8tan murriztu egin zirela (ez ziren inola ere ugaritu). Alabaina, emakumeen % 37,1ek adierazi du salaketaren ostean jazarpen-gertaerek bere horretan jarraitu zutela.

V.3.8. GRAFIKOA. EMAKUMEEN AURKAKO JAZARPENA LAN-EREMUAN. JAZARPEN-PORTAEREN BILAKAERA SALAKETA JARRI OSTEAN. EAE. 2024.

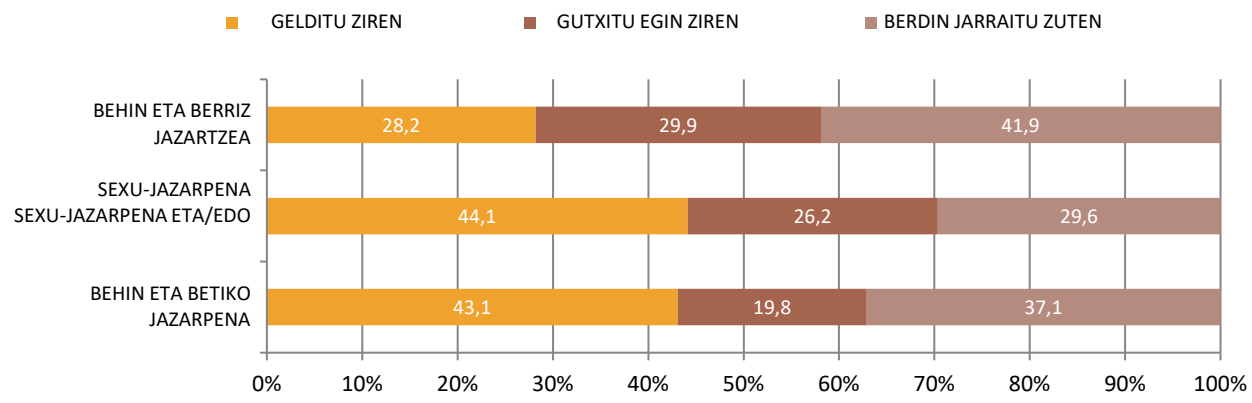

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024.

Enpresen estrategiak emakumeenganako jazarpenaren aurka borrokatzeko. Lan-ingurunean jazarpenen bat jasan duten hiru emakumetik bik (% 63) adierazi dute beren lantokian ez dagoela prestakuntza espezifikorik laneko sexu-jazarpeneko kasuen aurrean jarraitu beharreko prozedura ezagutarazteko, eta % 26,2k adierazi dute badaudela halakoak (gainontzeko % 2,6k erantzun dute ez dagoela prestakuntzarik, baina planifikatuta daudela). Halaber, biktimen % 58,1ek adierazi du bere lantokian ez dagoela pertsonarik edo sailik mota horretako jazarpena pairatu duten emakumeei informazioa edo laguntza emateko, eta % 28,9k adierazi du badagoela halakorik (gainontzeko % 2k adierazi du planifikatuta daudela).

3.3. EUSKO JAURLARITZAREN BERDINTASUN-POLITIKAK. 2030 ESTRATEGIA

EAEko berdintasun-politikak 1988an sortu ziren, **EMAKUNDE-Emakumearen Euskal Erakundea** legez sortu zenean, emakumeen mugimenduen eskariari eta arlo horretan sinatutako nazioarteko konpromisoei erantzuteko. Emakunde Eusko Jaurlaritzako Lehendakaritzara atxikitako organismo autonomo bat da; lehendakaria da Zuzendaritza Kontseiluko burua, eta autonomia-erkidegoko, foru-aldundietako eta udalerrietako administrazioetako, Eusko Legebiltzarreko eta emakumeen elkartze-mugimenduko ordezkariek osatzen dute, bai eta Eusko Legebiltzarrak emakumeen eta gizonen berdintasun-arloan egindako ibilbide pertsonalaren edo profesionalaren arabera izendatutako sei pertsonak ere.

EMAKUNDEren azken helburua da emakumeen aurkako diskriminazio mota guztiak ezabatzea eta EAEn emakumeen eta gizonen arteko berdintasun erreala eta eraginkorra lortzea. Horretarako, gure erkidegoko berdintasun-politikak arautzeaz, bultzatzeaz, aholkatzeaz, planifikatzeaz eta ebaluatzeaz arduratzen den erakundea da.

Gaur egun, indarrean dago ***Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen (Berdintasunerako Legearen) testu bategina onetsi duen martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretua***. Dekretu horren helburua da "*emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan botere publikoen jarduna gidatu behar duten printzipio orokorrak ezartzea, bai eta emakumeen eta gizonen arteko aukera- eta tratu-berdintasuna sustatzeko eta bermatzeko neurriak arautzea ere, eta, bereziki, emakumeen ahalduntzea, haien autonomia eta haien posizio soziala, ekonomikoa eta politikoa indartzea, egiturazko desberdintasuna eta sexuagatiko diskriminazio mota guztiak ezabatzeko, emakumeen aurkako indarkeria matxista barne. Horren guztiaren azken helburua da berdintasunezko gizarte bat lortzea, indarkeria matxistarik gabea, non pertsona guztiak askeak izango diren, bai eremu publikoan, bai pribatuan, beren gaitasun pertsonalak garatzeko eta erabakiak hartzeko rol tradizionalek generoaren arabera ezarritako mugarik gabe, eta non berdin kontuan hartuko, baloratuko eta bultzatuko diren emakumeen eta gizonen jokabideak, jomugak eta beharrizanak*".

Plangintzari dagokionez, Berdintasunerako Lehenengo Plana 1991n onetsi zen, eta gaur, Berdintasunerako Zortzigarren Plana dago indarrean, ***EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako 2030erako estrategia*** deritzona (Gobernu Kontseiluak 2024ko otsailean onetsi zuen). 2030erako Estrategia onetsita, Eusko Jaurlaritzak, lehenengo aldiz, legegintzaldi bakoitzean berdintasun-plan bat taxutzeari utzi dio, eta proiekzio estrategikoagoa egin du, luzaroagorako. Estrategia lau ardatzetan oinarritzen da: Gobernu ona, emakumeen ahalduntzea, gizarte-antolaketa jasangarri eta ekitatiboa eta indarkeria matxistarik gabeko bizitzak.

2030 Estrategiari buruzko xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikus memoria honen 2023ko edizioa.

ITURRIAK

1. **EHAA (1988).** 2/1988 Legea, otsailaren 5ekoa, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundea sortzekoa
2. **EHAA (2023).** 1/2023 Legegintzako Dekretua, martxoaren 16koa, emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onetsi duena
3. **EUROSTAT (2024).** EU gender-based violence survey. Key results (wave 2021)
4. **EUSTAT (2025).** EAEko emakumeen aurkako indarkeriari buruzko txostena. 2024ko datuak. 2025/11/25.
5. **EUSKO JAURLARITZA (2024).** EAEko Emakumeen Berdintasunerako 2030erako Estrategia
6. **EUSKO JAURLARITZA (2025).** Emakumeen aurkako indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria mota batzuei buruzko I. inkesta. 2024ko datuak.

4. GIZARTE-BABESA

Gizarte-babesa egiturazko elkartasunerako mekanismo gisa ulertzen da, pertsonak bizitzako arriskuen aurka babesteko diseinatua, hala nola gaixotasunaren, langabeziaren edo zahartzaroaren aurka. Laguntza-sistema bat baino ez da, baina funtsezko egonkortzaile ekonomiko bat da, kontsumoa mantentzen duena eta krisi-garaietan ziurgabetasuna murrizten duena, eta ekonomia erresilienteagoa eta gizartea kohesionatuagoa izatea ahalbidetzen duena.

Ikuspegi operatibo batetik, EBk SEEPROS sistemaren bidez definitzen du kontzeptu hori, zeinak babesa antolatzen baitu funtsezko zortzi eremutan: osasuna, baliaezintasuna, zahartzaroa, biziraupena, familia, langabezia, etxebizitza eta gizarte-bazterketa. Egitura horri esker, estatu kide bakoitzak bere sistemak subsidiariotasun-printzipioaren arabera kudeatzen baditu ere, hizkuntza komun bat dago bermatzeko herritarrek ez dituztela beren eskubideak galtzen Europako lurraldetik ibiltzean.

Europako ikuspegiaren ardatz nagusietako bat Eskubide Sozialen Europako Zutabea da, babesaren kontzeptua modernizatzen duena XXI. mendera egokitzeko. Esparru horrek ezartzen du gizarte-babesak ez duela guztiz erreaktiboa izan behar, proaktiboa baizik, eta kalitatezko osasun-zerbitzuak, gutxieneko errenta bermatuak eta funtsezko zerbitzuetarako sarbidea integratu behar dituela. Helburua da ongizatea ez egotea aurretiazko lan-ibilbidearen mende soilik, baizik eta herritar izatearen eta benetako beharraren mende.

Azkenik, gizarte-babesa lehiakortasun-aktibotzat hartzen da gaur egun. Europako Batzordearen iritziz, gizarte-sistema sendoak ez dira oztopo hazkunderako, giza kapitalean egindako inbertsioa baizik. Segurtasuna ematean, erraztu egiten da langileek teknologia berrietan trebatzeko edo ekiteko behar diren arriskuak beren gain hartzea, trantsizio digital eta ekologikoak bidezkoak direla eta inor atzean uzten ez dutela bermatuta[27].

V. kapituluaren laugarren apartatu honetan, gizarte-babesak gure erkidegoan dituen eremu nagusiak berrikusiko ditugu. Lehenik eta behin, EAEn gizarte-babesean eginiko gastua azalduko dugu, eta EUSTATek EBren metodologia jarraituz eginiko kontuak emango ditugu. Jarraian, Gizarte Segurantzaren prestazioak eta pobreziaren eta gizarte-bazterketaren aurkako borrokatzeko tresnak aztertuko dira, zeinak Inklusiorako eta Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legearen ondoriozkoak baitira. Tresna nagusia DSBEa da. Apartatu hau osatzeko, bizitzeko gutxieneko diru-sarrerari buruzko informazioa dugu; Estatuaren titulartasuneko prestazio berria da, eta horren agerpena 2020an bizkortu egin zuen COVID-19ak eragindako osasun-krisiak.

Ondoren, Gizarte-zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legetik ondorioztatzen den Gizarte-zerbitzuen Euskal Sistemaren deskribapena egiten da, baita dagokion estatistikaren emaitza nagusiak ere, eta, horrekin batera, EAEn mendetasunari arreta emateko sistema ezartzearen jarraipena egiten da, dagokion estatuko legeak arautua. Apartatu hau osatzeko, Europako zainketa-eredua eta EBko ordaindu gabeko zainketei buruzko zifra batzuk aztertzen dira. Amaitzeko, eta memoria honen aurreko edizioetan bezala, Euskadiko gizarte-aurreikuspeneko sistema osagarrien zifra handiak emango dira.

Azkenik, gogorarazten dugu ezen, Europako Batzordearen 458/2007 Erregelamenduak berariaz langabezia-prestazioak barne hartzen dituen arren (gizarte-babesa barne hartzen duen eremuen sailkapenean), haiei buruzko informazioa Memoria Sozioekonomiko honen IV. kapituluan (“*Enplegua eta lan-harremanak EAEn*”) sartzea erabaki dela, enplegu-politiken ikuspegi osoa eskaintzeko eta politika aktiboak eta pasiboak batera lantzeko.

[27] Iturria: Europako Batzordea COM(2017) 206, 2017ko apirilaren 26koa. Europako gizarte-dimentsioari buruzko gogoeta-dokumentua.

4.1. GIZARTE-BABESAREN KONTUA. 2024ko AURRERAPENA

Gizarte-babeserako estatistiken Europako Sistemak (SEEPROS) honela definitzen du gizarte-babesa: "*arrisku edo behar jakin batzuek familientzat eta gizabanakoentzat eragiten dituzten kargak arintzeko erakundeen jarduera guztiak, baldin eta ez badago ez aldi bereko ez elkarrekiko akordiorik, ezta banakakorik ere*[28]".

V.4.1 KOADROA. GASTUA GIZARTE-BABESEAN EAE-N. ADIERAZLE NAGUSIAK.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Ald. 22/23	Ald. 23/24 *
GASTUA GUZTIRA (MILIOI EURO)	18.470	19.561	21.464	22.011	22.617	24.379	25.910	7,8	6,3
BPGd-aren GAINEKO GASTUA (%)	24,0	24,6	29,9	28,0	26,1	26,1	26,4	0,0**	0,3**
BIZTANLE BAKOITZEKO GASTUA EUROTAN	8.456	8.916	9.772	10.051	10.320	11.070	11.707	7,3	5,8
GASTUA EAP-ETAN, BIZTANLEKO	9.022	9.464	9.857	10.302	11.045	12.153	12.908	10,0	6,2
GASTUA PRESTAZIOETAN (MILIOI EURO)	18.221	19.312	21.199	21.746	22.351	24.096	25.617	7,8	6,3
- GAIXOTASUNA/OSASUN-ARRETA	4.740	5.088	5.557	5.955	6.163	6.356	6.811	3,1	7,2
- ZAHARTZAROA	8.123	8.565	8.843	9.281	9.781	10.756	11.546	10,0	7,3
- LANGABEZIA	948	1.027	2.037	1.493	1.158	1.205	1.248	4,1	3,6
- GAINERAKO FUNTZIOAK	4.410	4.632	4.762	5.017	5.249	5.779	6.012	10,1	4,0
GASTUA UNIT. INSTUTZIONALEKO									
- GIZ. SEG. SIST. ETA ESTATUKO ADM.	11.236	11.926	13.380	13.487	13.784	14.938	15.981	8,4	7,0
- EUSKAL ADMINISTRAZIOAK	5.947	6.285	6.665	7.064	7.316	7.869	8.312	7,6	5,6
- ERAKUNDE PRIBATUAK	1.287	1.350	1.419	1.460	1.517	1.572	1.617	3,6	2,9

Iturria: EUSTAT. Gizarte-babesaren kontua EAEn. Geuk egina.
**** Behin-behineko datuak.***
***** Diferentzia ehuneko puntuetan.***

Gizarte-babesaren arloko beste estatistika batzuen aldean (adibidez, LANE; gizarte-segurantzako sistemen erakundeek egindako ekintzak bakarrik barne hartzen ditu), SEEPROS metodologian, behaketa-eremua gizarte-babeseko ekintzak egiten dituen edozein erakundetara zabaltzen da, publikoa zein pribatua, definizio orokorraren baldintzen arabera. Apartatu honen hasieran azaldu den bezala, kontzeptu hori definizioan aipatzen diren arrisku eta premien zerrendarekin osatzen da (funtzioak deritze haiei guztiei). Honako hauek dira: Gaixotasuna / Osasun-arreta, Baliaezintasuna, Zahartzaroa, Bizirik irauten dutenak, Familia / Seme-alabak, Langabezia, Etxebizitza, beste inon sailkatuta ez dagoen gizarte-bazterketa.

GRÁFICO V.4.1. DISTRIBUCIÓN DEL GASTO EN PRESTACIONES SOCIALES EN LA CAPV POR FUNCIONES. 2024

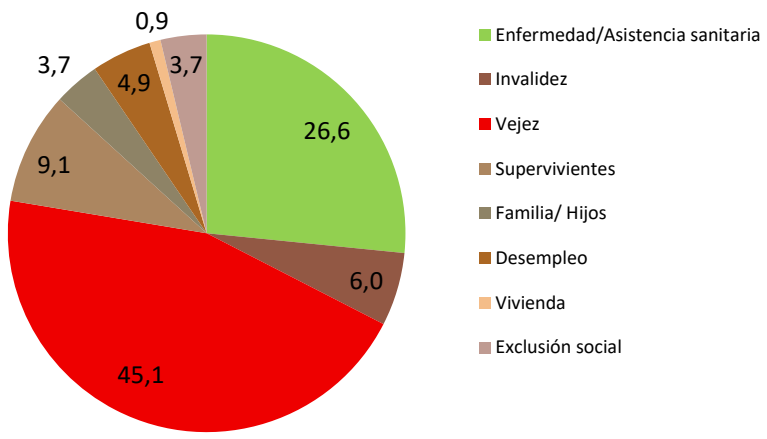

Fuente: EUSTAT. Cuenta de la Protección Social.

[28] *Ikus terminoen glosarioa memoria honen amaieran.*

EUSTATen "*EAEko Gizarte-babesaren Kontuaren*" azken datuen arabera, 2024ari dagozkionak (behin-behineko datuak), EAEn eginkizun horretarako erabilitako baliabide guztiak 25.910 milioi euro izan ziren aipaturiko urtean, 2023an baino % 6,3 gehiago (+1.531 milioi). Kopuru hori urte horretako BPGd-aren % 26,4 da (2023an baino 3 hamarren gehiago).

Gizarte-babeseko gastu osoak etengabe egin du gora estatistika horrek darabilen denbora-seriean: biztanleko gastua 6.402 eurokoa izan zen 2008an, eta 11.707 eurokoa 2024an (+% 82,9).

Administrazio-gastuak kenduta, gizarte-prestazioen zenbatekoa 25.617 milioi eurokoa da, 2023an baino % 6,3 gehiago. Funtzioka egindako gastu horren azterketak erakusten duenez, egoitzako eta etxeko arretako pentsioak eta laguntza-prestazioak barne hartzen dituen "*Zahartzaroa*" funtzioari dagokion zatia da pisurik handiena duena: 11.546 milioi euro, guztizkoaren % 45,1. 2023. urtearekin alderatuta, % 7,3 hazi da, prestazioen batez besteko hazkundea (% 6,3) baino gehiago. Bigarren funtziorik garrantzitsuena "*Gaixotasuna/osasun-arreta*" da, 2024an 6.811 milioi euroko gastuarekin, guztizkoaren % 26,6, eta 2023an baino % 7,2 gehiago. Biek batera, beraz, gizarte-prestazioetako gastuaren % 71,7 hartzen dute (ikus V.4.1 grafikoa).

Erakunde-unitateen araberako gizarte-babeseko gastuari dagokionez, Gizarte Segurantzaren sistemak eta Estatuko Administrazioak egiten duten gastua % 61,7koa izan zen 2024an, eta % 7 hazi da aurreko urtearekin alderatuta. Bestalde, euskal administrazioen gastua % 32,1ekoa da, 8.312 milioi eurokoa; 2023an baino % 5,6 gehiago. Gainerakoa (1.617 milioi euro; guztizkoaren % 6,2), erakunde pribatuek egiten duten gastuari dagokio (+% 2,9).

GRÁFICO V.4.2. EVOLUCIÓN DEL GASTO PER CAPITA EN PRESTACIONES SOCIALES (€ EN PPC)

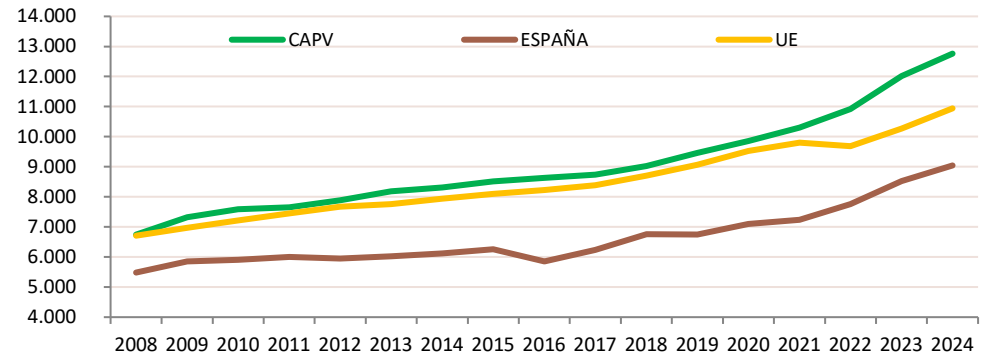

Fuente: EUSTAT. Cuenta de la Protección Social con datos de EUROSTAT.

Amaitzeko, EUROSTATek argitaratutako azken datuen arabera, 2024an, Euskadiko gizarte-prestazioetako per capita gastua, erosteko ahalmenaren parekotasunean neurtuta, 12.762 euro izan zen, EBko batez bestekoaren (10.942 €) gainetik, baita Estatuko batez bestekoaren (9.044 €) gainetik ere (10.962 € eurogunean, 2023ko datuen arabera).

4.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK[29]

2025ean, milioi erdi pertsona baino gehiago (542.437, lehenengo zenbatespenaren arabera) Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioen onuradunak izan ziren gure Erkidegoan (kotizaziopekoak eta kotizazio gabekoak[30]), aurreko urtean baino % 1,1 gehiago. Azken urteotan gertatzen ari den bezala, igoera hori kotizaziopeko pentsioen onuradunen kolektiboaren pisuaren eta bilakaeraren ondorio da, gainerako modalitateak, oro har, gutxieneko kopuruetan mantentzen baitira. Gizarte Segurantzak emandako prestazio ekonomikoak jasotzen dituzten EAEko biztanleen portzentajea % 24,5era heldu zen, aurreko urtean baino bi hamarren gehiago.

V.4.2 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAREN PENTSIOAK EAE-N, MOTAREN ARABERA. LABURPEN-KOADROA

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
ONURADUNAK (URTEKO BATEZ BESTEKOA)	-KOTIZAZIOPEKO P.	507.617	509.327	512.782	514.961	518.417	522.570	528.220	0,8	1,1
	-KOTIZAZIO GABEKO P.	12.093	12.172	12.581	12.920	13.411	13.789	14.217	2,8	3,1
	GUZTIRA	519.710	521.499	525.363	527.881	531.828	536.359	542.437	0,9	1,1
	- BIZTANLEEN %	23,7	23,7	24,0	24,1	24,2	24,3	24,5	+0,1 ehuneko puntu	+0,2 ehuneko puntu
GASTUA (MILIOI EURO)	-KOTIZAZIOPEKO P.*	9.597,6	9.835,1	10.279,1	10.718,9	11.841,4	12.531,5	13.197,8	5,8	5,3
	-KOTIZAZIO GABEKO P.	67,5	68,9	72,0	84,1	92,3	103,8	109,3	12,5	5,3
	GUZTIRA	9.665,1	9.904,0	10.351,1	10.803,0	11.933,7	12.635,3	13.307,1	5,9	5,3
	-%, BPGD-AREKIKO	12	13,8	13,4	12,5	12,9	12,9	12,9	-	-

Iturria: ESTADISSen eta IMSERSOren datu-baseak. Geuk egina.
** Kotizaziopeko pentsioen gastua ESTADISSek argitaratzen dituen pentsio horien urteko nominatik abiatuta zenbatesten da.*

Kotizaziopeko pentsioei dagokienez (onuradunen % 97,4 eta gastuaren % 99,2), 2025ean batez beste 528.220 onuradun zeuden (+% 1,1), eta 584.900 pentsio jaso zituzten (+% 1,1). Izan ere, pertsona batek kotizaziopeko pentsio bat baino gehiago jaso ditzake, eta urteko gastua 13.197,8 milioi eurokoa izan zen, hau da, 2024an baino % 5,3 gehiago. Kotizazio gabeko pentsioek, bestalde, 14.217 pertsona estaltzen zituzten 2025ean (urteko batez besteko datua), eta 109,3 milioi euroko gastua sortzen zuten (+% 5,3, 2024. urtearekin alderatuta).

Laburbilduz, EAEn pentsioetan egindako guztizko gastua 13.307,1 milioi eurora igo zen 2025ean, behin-behineko datuekin, eta % 5,3ko igoera izan zuen 2024. urtearekin alderatuta. Hala, BPGd-aren gaineko ehunekoa bere horretan mantendu da, % 12,9an (EUSTATen behin-behineko datuekin). Kontuan izan behar da kotizaziopeko pentsioen gutxieneko zenbatekoak (gehienak dira, ikusi dugun bezala) % 6 igo zirela 2025ean (+% 2,8, oro har), urtarrilaren 28ko 1/2025 Errege Lege Dekretua aplikatuta.

4.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak

a) Pentsioen eta onuradunen kopurua

2025ean, 528.220 pertsonak jaso zituzten Gizarte Segurantzako kotizaziopeko pentsioak EAEn, Estatuko guztizkoaren % 5,6 (2024an baino hamarren bat gutxiago), eta aurreko urtean baino % 1,1 gehiago. Sexuaren arabera, ia % 50ean banatzen dira (urteko batez besteko datuan, gizonak % 50,9 dira).

[29] *Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak kudeatzen dituen transferitu gabeko Gizarte Segurantzaren prestazioak bi motatakoak dira:*
- *Kotizaziopekoak, aurretik kotizatu den denboraren eta zenbatekoaren arabera egiten direnak; iraupen zehaztugabea dute, eta gizarte-babeseko guztizko gastuaren % 50 inguru dira. Funtsean, baldintza jakin batzuk betez prestazio hori jasotzeko eskubidea sortu duten pertsonei errentak lortzeko jarraitutasuna bermatzeko funtzioa betetzen dute, lan-bizitza iraungitzea eragin dezaketen gertakizunak direla-eta errentak eteten direnean.*
- *Kotizazio gabekoak, hala nola erretiro- eta baliaezintasun-pentsioak, kotizazio gabeko modalitatean, eta amatasun- eta familia-prestazioak.*

[30] *Kalkulu horietan ez dira barne hartu laguntza-pentsioak eta Desgaitasunen bat duten pertsonen gizarteratzeari buruzko Legearen ondoriozkoak, desagertuz joan direnak. Gainera, ez dago informazio eguneraturik. Dena den, guztizkoaren gaineko pisua % 0,4aren azpitik dago.*

Bestalde, kotizaziopeko pentsioen kopurua 584.900 da (+% 1,1 2024koaren aldean); beraz, hartzaile bakoitzeko pentsioen ratioa (urteko batezbestekoa) 1,1 da, eta balio hori aldaketarik gabe mantendu da. Pentsio horien batez besteko zenbatekoa hileko 1.616,3 eurokoa da (Estatuko batezbestekoa baino % 23,2 handiagoa da, 2024an baino puntu erdi gutxiago), eta horrek % 4,1eko igoera dakar 2024arekin alderatuta, pentsio berriek (oro har zenbateko handiagoa dutenek) batez besteko pentsioaren zenbatekoa igotzen baitute. Erretiro-pentsioari dagokionez (kotizaziopeko pentsioen % 66,9), 2025eko batez besteko zenbatekoa 1.834,6 eurokoa da hilean, 2024an baino % 4 gehiago.

Gainerako pentsioen batez besteko zenbatekoek gora egin dute 2025ean: baliaezintasun iraunkorragatiko pentsioak batezbestekoaren azpitik igo dira (% 3,6), eta gainerakoak batezbestekoaren inguruan (% 4,1). Batez besteko zenbatekoa 1.532,1 eurokoa (baliaezintasun iraunkorra), 1.128,5 eurokoa (alarguntza) eta 677,2 eurokoa (zurztasuna eta familiaren aldekoa) izan da.

V.4.3 KOADROA. GIZARTE-SEGURANTZAKO KOTIZAZIOPEKO PENTSIOEN BILAKAERA EAE-N ETA HORREN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)

	2021	2022	2023	2024	2025	% 2025*	%, LGSrekiko (2025**)	% 23/24	% 24/25
PENTSIOEN KOPURUA (MILAKOETAN)									
GUZTIRA	**565,4**	**568,5**	**573,0**	**578,3**	**584,9**	**100,0**		**0,9**	**1,1**
EZINTASUN IRAUNKORRA	41,7	40,6	39,7	40,0	42,5	7,3		0,8	6,3
ERRETIROA	370,7	375,1	380,9	386,3	391,3	66,9		1,4	1,3
ALARGUNTZA	135,1	134,6	134,4	133,8	133,0	22,7		-0,4	-0,6
ZURZTASUNA / FAMILIAREN ALDE	18,0	18,1	18,1	18,1	18,1	3,1		0,0	0,0
BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (EURO/HILEKO)									
GUZTIRA	**1.283,1**	**1.351,1**	**1.480,5**	**1.552,6**	**1.616,3**	**100,0**	**136,5**	**4,9**	**4,1**
EZINTASUN IRAUNKORRA	1.275,6	1.326,4	1.431,6	1.479,1	1.532,1	94,8	129,4	3,3	3,6
ERRETIROA	1.459,8	1.537,0	1.683,3	1.763,7	1.834,6	113,5	154,9	4,8	4,0
ALARGUNTZA	900,5	947,0	1.036,2	1.087,7	1.128,5	69,8	95,3	5,0	3,8
ZURZTASUNA / FAMILIAREN ALDE	531,6	560,0	615,2	646,9	677,2	41,9	57,2	5,2	4,7

Iturria: LANEKO ETA EKONOMIA SOZIALEKO MINISTERIOAREN "Lan Estatistiken Aldizkaria" oinarri hartuta egindakoa.
** Ehuneko bertikalak, pentsioen guztizkoa eta prestazio horien batez besteko zenbatekoa % 100 gisa hartuta.*
*** 2025eko LGSa igo egin da, eta honako hau da: 1.184 euro/hilean.*

Erretiro-pentsioei helduta (esan bezala, EAEko pentsiodun gehienek jasotzen dituzte), 2025eko pentsioen (391.320) % 58,9 gizonek jaso dituzte, eta % 41,1 emakumeek (aurreko urtean baino puntu erdi gehiago).

V.4.4 KOADROA. ERRETIRO-PENTSIOEN ZENBATEKOA EAE-N: BATEZ BESTEKO PENTSIO OSOAREN ETA ALTA BERRIEN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA BEREIZITA. URTEKO BATEZ BESTEKOAK. EURO/HILEAN.

	GUZTIRA, ERRETIRO-PENTSIOAK			ERRETIRO-PENTSIOEN ALTA BERRIAK			GIZONEN ETA EMAKUMEEN ARTEKO ALDEA (%)*	
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	PENTSIO GUZTIAK	ALTAK
2020	1.679,06	1026,01	1.428,91	1.871,65	1.484,97	1.707,53	63,6	26,0
2021	1.711,96	1.064,14	1.459,79	1.854,26	1.473,76	1.688,06	60,9	25,8
2022	1.798,06	1.137,20	1.536,95	1.908,84	1.487,80	1.728,25	58,1	28,3
2023	1.965,07	1.261,24	1.683,28	1.966,54	1.550,51	1.782,02	55,8	26,8
2024	2.053,52	1.339,71	1.763,68	2.075,45	1.709,94	1.912,77	53,3	21,4
2025	**2.128,41**	**1.414,31**	**1.834,59**	**2.127,04**	**1.755,43**	**1.961,20**	**50,5**	**21,2**
Aldakuntza 23/24 (%)	4,5	6,2	4,8	5,5	10,3	7,3	-4,5	-20,2
Aldakuntza 24/25 (%)	3,6	5,6	4,0	2,5	2,7	2,5	-5,3	-1,1

Iturria: GSIN-REN DATU-BASEA. Geuk egina.
** Gizonen batez besteko pentsioa emakumeena baino handiagoa den ehunekoa.*

Eta pentsio horien zenbatekoak aztertuz gero, 2025eko batez besteko datuekin, gizonentzako erretiro-pentsioa % 50,5 handiagoa zen EAEn emakumeena baino, eta arrakala hori ere jaisten ari da urtez urte (33 puntu murriztu da azken hamarkadan). Eta, batez besteko zenbateko horiek azken urtean egindako alta berrien pentsioekin erkatuta, aldea % 21,2koa zen 2025ean; aurreko urtekoa baino 2 hamarren txikiagoa.

Era berean, erretiratu guztien batez besteko erretiro-pentsioak erretiroan sartutako azken pertsonenekin alderatuz gero, 2025ean, azken horiek kolektibo osoak baino % 6,9 gehiago kobratzen dutela ikusten da (% 8,5 2024an) (1.961,20 €, batez beste, eta 1.834,59 €, berriz, guztira).

Amaitzeko, 2025eko abenduaren 31n, EAEko kotizaziopeko batez besteko pentsioa 1.624,97 eurokoa zen, eta % 4,1 igo zen 2024ko abenduarekin alderatuta.

V.4.5 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK EAE-N, MOTAREN ARABERA. BATEZ BESTEKO ZENBATEKOEN ETA PENTSIOEN KOPURUA, 2025EKO ABENDUAREN 31N.

	PENTSIOAK			BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA *	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
EZINTASUN IRAUNKORRA	28.234	14.884	43.118	1.638,17	1.353,23	1.539,81
ERRETIROA	231.240	163.796	395.037	2.135,88	1.429,84	1.843,13
ALARGUNTZA	10.959	121.809	132.768	765,75	1.164,61	1.131,68
ZURZTASUNA	8.332	7.420	15.752	646,04	624,72	636,00
FAMILIAREN ALDE	712	1.585	2.297	986,19	1.004,73	998,98
KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK GUZTIRA	**279.477**	**309.494**	**588.972**	**1.984,53**	**1.300,29**	**1.624,97**

Iturria: GSIN-REN DATU-BASEA. Geuk egina.
**Guztizkoa ez dator bat gizon eta emakumeen baturarekin, zenbait erregistrotan ez delako jasotzen pertsonaren sexua.*

b) Gastua eta diru-sarrera

Ikusi dugu pentsioetan zenbatetsitako guztizko gastua % 5,3 hazi zela 2025ean (V.4.2 koadroa), eta datu bera kotizaziopeko pentsioen urteko batez besteko kopuruaren eta horien batez besteko zenbatekoen emaitza kalkulatuz gero (V.4.6 koadroa).

V.4.6 KOADROA. PENTSIOEN ARLOKO AHALEGINAREN HURBILKETA EAE-N

	PENTSIOAK KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK (1)	BATEZ BESTEKO ZENBAT. €/HILEAN (2)	ZENBATEKOA, GUZTIRA, €/HILEAN (3) = (1)*(2)	GIZARTE-SEGURANTZAKO AFILIATUAK *(4)	AHALEGINA : €/HILEAN AFILIATU BAKOITZEKO (3) / (4)
2021	565.400	1.283,10	725.464.740	956.000	758,85
2022	568.500	1.351,10	768.100.350	976.700	786,42
2023	573.000	1.480,50	848.326.500	992.900	854,39
2024	578.300	1.552,60	897.868.580	1.009.100	889,77
2025	**584.900**	**1.616,30**	**945.373.870**	**1.019.200**	**927,56**
ALDAKUNTZA 23/24 (%)	0,9	4,9	5,8	1,6	4,1
ALDAKUNTZA 24/25 (%)	1,1	4,1	5,3	1,0	4,2

Iturria: LANEKO ETA EKONOMIA SOZIALEKO MINISTERIOAREN datuekin egindakoa.
** Gizarte Segurantzan alta emanda dauden kotizatzaileak. Urteko batez besteko datua.*

Kotizaziopeko pentsioen gastuaren bilakaera Gizarte Segurantzan afiliatutako langileen kopuruarekin alderatzen badugu, balioetsi dezakegu pentsio horiek alta emanda dagoen afiliatutako pertsona bakoitzeko ordaintzeak dakarren ahalegina, hileko eurotan. 2025ean 927,56 euro/hileko zen, aurreko urtean baino % 4,2 gehiago (+% 4,1 2024an), pentsio-gastuaren igoeraren (+% 5,3) ondorioz, zeina kotizatzaileen kopurua baino dezente handiagoa baita (+% 1, urteko batezbestekoan).

Bestalde, 2024an (datu bateratuak dauden azken urtea), ***Gizarte Segurantzaren Sistemak 9.504,8 milioi euro bildu zituen EAEn***, aurreko ekitaldian baino % 6,6 gehiago, eta Estatuan bildutako guztizkoaren % 5,8 (2023an bildutako ratio bera). Zenbateko hori gure erkidegoko urte horretako BPGd-aren % 9,77 da, behin-behineko datuen arabera (% 9,62

V.4.3 GRAFIKOA. GIZARTE SEGURANTZAREN KOTIZAZIOEN ARABERAKO* BILKETAREN BILAKAERA EAEN

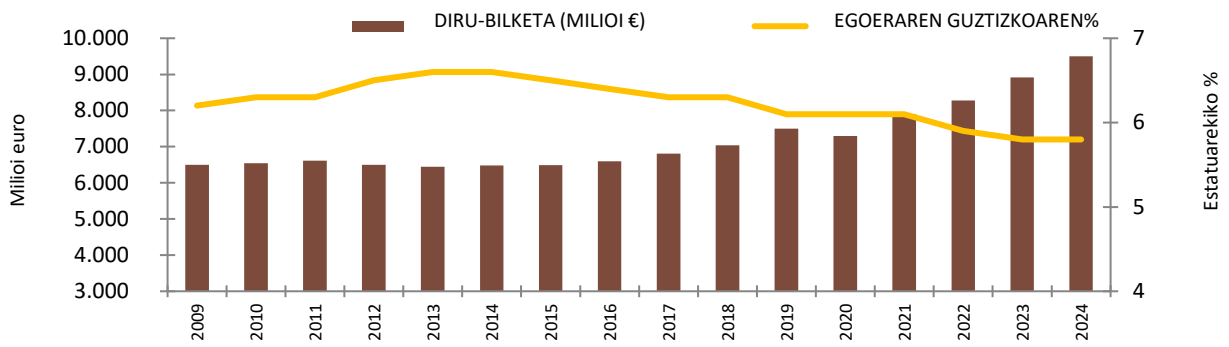

(*) Langabeziarik gabe, LH eta FOGASA.
Iturria: TGSS bidez egina. Urteko memoriak.

2023an). Bildutako bolumen horretatik, 1.603,9 milioi Arabari dagozkio (% 16,9), 3.154,8 milioi Gipuzkoari (% 33,2) eta 4.746,1 milioi Bizkaiari (guztizkoaren % 49,9).

V.4.7 KOADROA. GIZARTE-SEGURANTZAREN DIRUZAINTZA OROKORRAREN KUOTEN DIRU-BILKETAREN BILAKAERA EAE-N. MILIOI EURO*.

	BEHIN BETIKO DATUAK (MEMORIA)							ALDAKUNTZA (%)	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Banaketa (%) 2024	22/23	23/24
BELAUNALDIARTEKO EKITATE-MEKANISMOA[31]					153,8	209,5	2,2	-	36,2
OROKORRA	5.629,8	5.471,3	5.837,4	6.242,1	6.597,9	7.030,9	74,0	5,7	6,6
AUTONOMOAK	711,5	597,4	682,0	700,4	733,1	752,0	7,9	4,7	2,6
ITSASOKO LANGILEAK	35,3	35,0	35,0	34,5	35,1	36,1	0,4	1,7	2,8
LI ETA LG KUOTAK (DIRUZAINTZA)	11,3	10,0	10,0	11,2	12,3	12,8	0,1	9,8	4,1
SEPEKO LANGABEAK	333,7	428,8	516,0	376,1	389,8	410,9	4,3	3,6	5,4
GSDNREN KUOTAK, GUZTIRA (A)	**6.721,7**	**6.542,5**	**7.080,2**	**7.364,4**	**7.922,1**	**8.452,3**	**88,9**	**7,6**	**6,7**
MUTUALITATEAK, LI/LG ETA HAURDUNALDIKO ARRISKUA	532,3	521,5	560,9	599,4	641,5	681,1	7,2	7,0	6,2
KONTINGENTZIA ARRUNTAK	229,7	222,8	234,1	296,0	331,3	353,2	3,7	11,9	6,6
JARDUERA ETETEA	14,7	10,9	21,3	19,6	18,8	18,3	0,2	-4,1	-2,7
MUTUALITATEAK, GUZTIRA (B)	**776,6**	**755,2**	**816,4**	**915,0**	**991,5**	**1.052,6**	**11,1**	**8,4**	**6,2**
GS-KO SISTEMAREN DIRU-BILKETA, GUZTIRA (A+B)	**7.498,3**	**7.297,7**	**7.896,6**	**8.279,4**	**8.913,6**	**9.504,8**	**100,0**	**7,7**	**6,6**
LANGABEZIARAKO KUOTAK	1.316	1.270	1.356	1.450,2	1.570,9	1.664,5	17,5	8,3	6,0
SOLDATAK BERMATZEKO FUNTSA	33	31	28	35,8	39,2	41,7	0,4	9,5	6,4
LANBIDE-HEZIKETA	144	142	150	161,3	171,9	183,1	1,9	6,6	6,5

Iturriak: GIZARTE SEGURANTZA. Informazio ekonomikoa eta finantzarioa. GSDN: Urteko memoriak. Geuk egina.
***Nekazaritzaren, ikatzaren eta etxeko lanaren erregimenen kuotak ez dira bilketan sartzen, zifrak milioi eurotan adierazten direnez zenbatekoak zero direlako (bilketa horien batura, 2024an, 102.390 eurokoa izan zen).**

Zenbateko horretatik % 88,9 Gizarte Segurantzaren Kuotei dagokie; gainerako % 11,1, berriz, lan-istripu eta eritasun profesionalen mutualitateei. % 74ren jatorria araubide orokorra da, eta guztira 7.030,9 milioi euro dira (+% 6,6 aurreko urtearen aldean). Halaber, Gizarte Segurantzak Langabeziari, Soldatak Bermatzeko Funtsari eta Lanbide Heziketari dagozkien kuotak biltzen ditu, eta horien guztizko batura, gure erkidegoan, 1.889,3 milioi eurokoa izan zen 2024an, 2023an baino 107,3 gehiago.

Gizarte Segurantzaren kotizaziopeko pentsioen EAEko gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketako zifrak erlazionatzen baditugu, 2024an, bi zifrak eskuragarri dauden azken ekitaldian, gastua 12.531,5 milioikoa zen, 9.504,8 milioiko diru-sarreren aldean, eta, beraz, saldoa negatiboa izango litzateke, 3.026,7 milioi eurokoa, 2023an baino % 3,4 handiagoa.

V.4.8 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAREN DIRUZAINTZA NAGUSIAREN KOTIZAZIOPEKO PENTSIOETAKO GASTUAREN ETA KUOTAK BILTZEAGATIKO DIRU-SARREREN BILAKAERA EAE-N (MILAKA EUROTAN)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*	ALDAKUNTZA 22/23 (%)	ALDAKUNTZA 23/24 (%)	ALDAKUNTZA 24/25 (%)
GSDN-K BILDUTAKO KUOTENGATIKO SARRERAK	7.498,3	7.297,7	7.896,6	8.279,4	8.913,6	9.504,8	..	7,7	6,6	..
KOTIZAZIOPEKO PENTSIOEN GASTUA GIZARTE-SEGURANTZA**	9.597,6	9.835,1	10.279,1	10.718,9	11.841,4	12.531,5	13.197,8	10,5	5,8	5,3
SALDOA	**-2.099,3**	**-2.537,4**	**-2.382,4**	**-2.439,5**	**-2.927,8**	**-3.026,7**	**..**	**20,0**	**3,4**	**..**
DIRU SARRERA/GASTUA	0,78	0,74	0,77	0,77	0,75	0,76	..			

Iturria: GIZARTE SEGURANTZA. Geuk egina.
****Behin-behineko datuak.***
***** Kotizaziopeko pentsioen gastua ESTADISSek argitaratzen dituen pentsio horien urteko nominatik abiatuta zenbatesten da.***

[31] *2022ko pentsio-erreforma aplikatuta (abenduaren 28ko 21/2021 Legearen azken xedapenetatik laugarrena), 2023an «Belaunaldiarteko Ekitate Mekanismoa» sortu zen, erretiroagatik kotizatzen den kasu guztietan eta erregimen guztietan aplikatzekoa den kotizazio finalista gisa. Kotizazio osagarri horrek Gizarte Segurantzaren Erreserbako Funtsa elikatuko du.*

4.2.2. Kudeaketa transferitua duten prestazioak: Kotizazio gabeko prestazioak

Honako hauek dira kotizazio gabeko prestazioak: inoiz kotizatu ez duten pertsonei edo kontribuzio-mailako prestazioak lortzeko behar beste denbora kotizatu ez dutenei eta bizibiderik ez dutelako premia-egoeran daudenei ematen zaizkienak. Errenta ekonomiko bat aitortzeaz gain, laguntza mediko eta farmazeutikoa eta gizarte zerbitzuak jasotzeko eskubidea ere badute; hortaz, premia-egoeran egonez gero estaldura osoa ematen zaie. Estatuan autonomia-erkidegoek dute eskumena. EAEn, aldiz, eginkizunak eta zerbitzuak besterendu ondoren, foru-aldundiei dagokie prestazioa aitortzea, kudeatzea eta finantzatzea. Prestazio horiek hiru motatakoak izan daitezke: Gizarte Segurantzaren kotizazio gabeko pentsioak, laguntza-pentsioak eta Desgaitasunen bat duten pertsonen gizarteratzeari buruzko Legeko prestazioak. Jasotzen den zenbatekoa errentaren eta norberaren egoeraren arabera ezartzen da.

V.4.9 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAREN ERRETIROAGATIKO KOTIZAZIO GABEKO PRESTAZIOAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIAK.

	KOTIZAZIO GABEKO ERRETIRO-PENTSIOAK*	ZENBATEKOA GORDINA (€)	BATEZ BESTEKO HILEKO PENTSIOA (€)
2020	6.131	32.483.756	378,45
2021	6.535	34.973.000	389,81
2022	6.961	42.479.311	440,92
2023	7.432	48.114.299	469,28
2024	7.906	55.913.957	514,56
2025	**8.460**	**61.008.023**	**527,60**

Iturria: IMSERSOren datuekin egindakoa. Prestazio ekonomikoen arloa.
** Urteko batez besteko datua.*

EAEko foru-aldundiek emandako kotizazio gabeko pentsioak, kopuruari eta zenbatekoari dagokienez, kotizazio gabeko prestazioen artean nabarmenenak dira. Diru-sarrera nahikoak ez dituzten pertsonentzat dira (diru-sarrerak nahikoak ez direla zehazteko, urteko diru-sarreren baturak pentsioaren urteko zenbatekoak baino txikiagoa izan behar du) eta zenbatekoak berdintsu eutsi dio 2013tik. 2025ean, guztira 14.217 pertsonak jaso zituzten pentsio horiek (batez besteko datuak), aurreko urtean baino % 3,1 gehiago, 8.460 erretiro-modalitatean eta 5.757 baliaezintasunagatik.

V.4.10 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAREN KOTIZAZIO GABEKO BALIAEZINTASUNAGATIKO PENTSIOAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIAK.

	KOTIZAZIO GABEKO BALIAEZINTASUNAGATIKO PENTSIOAK*	ZENBATEKOA GORDINA (€)	HILEKO BATEZ BESTEKO PENTSIOA (€)
2020	6.041	36.379.322	423,68
2021	6.046	36.995.378	434,77
2022	5.959	41.684.325	491,98
2023	5.979	44.177.614	523,48
2024	5.883	47.879.225	573,08
2025	**5.757**	**48.267.990**	**590,80**

Iturria: IMSERSOren datuekin egindakoa. Prestazio ekonomikoen arloa.
** Urteko batez besteko datua.*

Kotizazio gabeko pentsioen zenbatekoak Estatu osorako ezartzen dira urtero. 2024rako, 564,70 euroan finkatu ziren hilean erretirorako eta % 65ekoa edo hortik gorakoa baliaezintasunerako (+% 9 2024arekin alderatuta), eta, gainera, zenbait osagarri onartu ziren. Horiek aplikatuta, EAEn hileko 590,80 euroko batez besteko pentsioa dugu baliaezintasunerako, eta 527,60 euroko pentsioa erretirorako (14 ordainsari bi kasuetan). Gure autonomia-erkidegoan, pentsio horietarako zenbateko osoa 109,3 milioi euro da, 2024an baino % 5,3 gehiago.

4.3. POBREZIAREN ETA BAZTERKETAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N

Pobrezia, tradizioz, desparekotasun ekonomikoei lotuta egon da, eta diru-sarrera txikiak dituzten biztanleei lotuta. Hala ere, azken urteotan, gure gizartean gertatutako aldaketekin batera —bai ekonomiari, bai gizarteari, bai familiari lotutakoak—, bazterketa- eta zaurgarritasun-adierazpen berriak agertu dira. Ekonomia hutsari lotutakoaz gain, beste faktore batzuk daude (bakardadea, mendetasuna, “adinkeria”) gizarte-bazterketako prozesuak eragiten dituztenak.

EAEko pobreziari eta gizarte-bazterketari aurre egiteko tresna nagusien artean —Gizarte-zerbitzuei buruzko Legean, Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren Legean jasoak—, honako hauek daude: Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE), Etxebizitzako Gastuetarako Prestazio Osagarria (EGPO) eta Gizarte-Larrialdietarako Laguntzak (GLL), Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sisteman sartutako gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko programak. Horiek ez ezik, gizarteratze-, prestakuntza- eta laneratze-programak ere badaude, esku hartzen

duten alderdien (laneratze-enpresak sortu ahal izatea aintzat hartu da), udalen eta bazterketa-egoeran edo -arriskuan dauden pertsonen arteko hitzarmenen bidez.

4.3.1. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren ebaluazioa (2023-2024).

Testuinguru horretan, Eusko Jaurlaritzak hainbat plan egin izan ditu pobreziaren eta bazterketaren kontra. Izen desberdinak izan dituzten plan horien helburua pobreziaren eta gizarte-bazterketaren kontrako borrokaren oinarriak ezartzea eta aipaturiko araudia garatzeko abiatu beharreko helburuak eta neurriak egituratzea da. Gaur egun, "*Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026*"[32] dago indarrean, zeinean urteko 1.202 milioi euroko gastua aurreikusten baita —hezkuntzako eta osasuneko gastuak zenbatu gabe—, hau da, 6.010 milioi euro inguruko gastu metatua indarrean dagoen aldian zehar.

V.4.11 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANA 2022-2026. ARDATZ ESTRATEGIKOAK.
1. ARDATZA. HERRITARTASUN-ESKUBIDEAK BALIATZEKO AUKERA
2. ARDATZA. DESPAREKOTASUNA MURRIZTEA
3. ARDATZA. BERRIKUNTZA, KOORDINAZIOA, ANTOLAMENDUA ETA GOBERNANTZA
4. ARDATZA. ERANTZUNKIDETASUNA, PARTE-HARTZEA, AKTIBAZIO KOMUNITARIOA ETA SENTSIBILIZAZIOA
5. ARDATZA. GIZARTERATZEKO POLITIKEN LURRALDE-ANTOLAMENDUA
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026.

Lehenengo Plan Operatiboan (2023-2024) parte hartu zuten Inklusiorako Euskal Kontseilua eta Elkarrizketa Zibilerako Mahaia osatzen duten erakunde publiko eta pribatuek, eta lau **jarduketa-mailatan** egituratuta dago:

- Politika bultzatzaileak. Inklusiorako Euskal Kontseiluan parte hartzen duten Eusko Jaurlaritzaren sail hauen politika publikoak: Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila, Eusko Jaurlaritzaren Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Saila, Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila, Osasun Saila eta Hezkuntza Saila, Lehendakaritzarekin batera. Sistema eraldatzeko eta V. Planean ezarritako helburuak lortzeko eragile edo bultzatzaile gisa jarduten duten neurriak dira.

- **Inklusio-proiektu esperimentalak**. Proiektu esperimentalak, erakunde publikoek zein gizarte-erakundeek sustatuak, ikuspegi berezi eta berritzailea eskaintzen dutenak eta, emaitza positiboak lortu ezkero, beste esparru edo lurralde batzuetara hedatu daitezkeenak.

- **Inklusioan laguntzeko ibilbide mistoak**. Proiektu esperimentalak, gizarte- eta lan-esparruan baztertuak izateko arriskuan dauden edo baztertuak dauden pertsonei zuzendutako ibilbide mistoetan laguntzeko, ongizate-estatuaren sistemen artean sektoreen arteko arreta koordinatua edo lan-sare pertsonalizatua eskaintzeko.

- **Aldaketarako jarduketak**. Administrazio publikoek (Eusko Jaurlaritza, foru-aldundiak eta udalak) Planaren helburuak lortzeko hartzen dituzten neurriak, aurretik egiten ari ziren jarduketak hobetzen dituztenak.

Eusko Jaurlaritzak egindako I. Plan Operatiboaren (2023-2024) balantze-txostenak adierazten du, laburbilduta, guztira 2023rako eta 2024rako kalkulatutako ***aurrekontuaren % 98 betearazi dela***; zehazki, 1.476,6 milioi euro betearazi dira, 1.506,5 milioi euroko aurreikuspenarekin, V.4.12 koadroan jasotzen den moduan.

V.4.12 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANAREN (2022-2026) LEHENENGO PLAN OPERATIBOA (2023-2024). AURREKONTUAREN BETEARAZPENA. DATUAK EUROTAN.			
	AURREIKUSPENA	GAUZATUA	GAUZATUTAKO %
POLITIKA BULTZATZAILEAK	172.861.307	115.513.436	66,8
INKLUSIO-PROIEKTU ESPERIMENTALAK	6.847.107	6.041.857	88,2
IBILBIDE MISTOKO PROIEKTU ESPERIMENTALAK	1.111.288	1.111.288	100,0
ALDAKETARAKO JARDUKETAK	1.325.723.170	1.353.951.513	102,1
GUZTIRA	**1.506.542.872**	**1.476.618.094**	**98,0**
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren Balantzea (2023-2024).			

[32] *Plan honi buruzko xehetasun gehiagorako, jo 2022ko Memoria Sozioekonomikora.*

Hurrengo koadroetan, Planaren 2023ko eta 2024ko **aurrekontu-betearazpenaren laburpena** jasotzen da, ekimen bakoitzean betearazitako gastutik abiatuta. Kontseilu honek egin du sintesia, I. Plan Operatiboaren jarraipen-txostenetik abiatuta. Hura interpretatzeko, honako hau hartu behar da kontuan, txostenean bertan adierazten den bezala:

- Politika bultzatzaileak egiturazkoak direnez, batzuetan zaila da ekitaldi bakoitzerako aurrekontuko partida bat zehaztea. Zailtasun horiek hainbat arrazoiren ondorio dira: estrategia batzuk orientatzaileak edo kontzeptualak dira funtsean; beste batzuk, berriz, sailen artekoak; eta beste batzuek, azkenik, ez dute aurrekontu espezifikorik. Beraz, informazio hori jasotzen duten politiken aurrekontu-informazioa baino ez da jaso.

- Proiektu esperimentalei dagokienez, beren izaera pilotuaz harago, ohartarazi behar da ezen, 2024ko urritik abendura bitartean informazioa bildu denez, erakunde askorentzat zaila izan dela ekitaldi itxian aurrekontuaren betearazpenari buruzko informazioa ematea, eta, beraz, betearazpen-datua 2024ko abenduaren 31n benetan egin dena baino txikiagoa dela nahitaez.

- Aldaketarako jarduketen kasuan, erakundeek ezin izan dituzte beti zehaztu bi ekitaldietarako aurrekontuaren aurreikuspena eta betearazpena. Kasu honetan, bi ekitaldietarako aurrekontuaren informazioa edota ekitaldi baterako aurrekontuaren zenbatespen eta betearazpen osoa duten jarduketak bakarrik sartu dira. Gainera, aurreikusitako 182 jarduketetako askori buruzko informaziorik eman ez denez, informazio hori tentuz hartu behar da.

V.4.13 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANA. POLITIKA BULTZATZAILEEN BETEARAZPENA 2023-2024. GAUZATUTAKO DATUAK EUROTAN ETA AURREIKUSPENAREN GAINEKO EHUNEKOA.

	2023		2024	
	GAUZATUA	%	GAUZATUA	%
DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ETA GIZARTERATZEKO EUSKAL SISTEMAREN LEGEAREN ARAU-GARAPENA ETA EZARPENA	692.000	100	706.048	100
EBALUAZIO-, IKERKETA- ETA BERRIKUNTZA-ORGANOA HEDATZEA INKLUSIOAREN ARLOAN	0	0	52.000	146
GIZARTE-INKLUSIOKO SISTEMEN ARTEKO TOKIKO KOORDINAZIO-MAHAIAK	100.000	100	100.000	100
ENPLEGURAKO EUSKAL PRESTAKUNTZA-EREDUA MARTXAN JARTZEA	9.935.768	70,4	11.334.944	67,7
SOLDATA BAXUKO LANGILEEI ZUZENDUTAKO ENPLEGURAKO PIZGARRIEN SISTEMAREN EBALUAZIOA ETA BIRDISEINUA	54.103	100	0	0
LANBIDEN PRESTAZIOEN ETA ZERBITZUEN EREDU BERRIA EZARTZEA / LANBIDE HOBETZEN	2.214.000	100	325.000	100
EMANTZIPA PROGRAMA	0	0	7.834.500	14,8
ADINGABE ETA GAZTE ZAURGARRIEN INKLUSIORAKO EUSKARRI ESTRATEGIA	4.000.000	100	5.000.000	100
HAUR BERMEAREN EUSKAL ESTRATEGIA 2023-2030	0	0	13.567	6,2
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONENTZAKO BIZITZA-EREDU INDEPENDENTEA	15.000	100	70.000	100
ETXERIK GABEKO PERTSONENTZAKO II. EUSKAL ESTRATEGIA EGIN ETA HEDATZEA	195.000	130	60.000	40
PRESO DAUDEN PERTSONEN ORIENTAZIORAKO ETA AKONPAINAMENDU OSORAKO SISTEMA	16.880	56,3	0	0
HEZKUNTZAREN AUZOLANA PROIEKTUA (ALDAKETARAKO JARDUKETAK)	-	-	-	-
ETXEBIZITZARAKO PRESTAZIO EKONOMIKOA HEDATZEA	6.411.264	73,1	23.092.000	100
EMANTZIPAZIORAKO LAGUNTZEN GAZTELAGUN PROGRAMA	17.989	100	25.372.855	100
2022-2030 OSASUN PLANA HEDATZEA (ZUZKIDURARIK GABE)	-	-	-	-
OSASUN MENTALARI HELTZEKO ESTRATEGIA GARATZEA (ZUZKIDURARIK GABE)	-	-	-	-
GUZTIRA	**41.623.505**	**86,5**	**73.961.914**	**-**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren Balantzea (2023-2024). Geuk egina.

V.4.14 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANA. INKLUSIO-PROIEKTU ESPERIMENTALEN BETEARAZPENA 2023-2024. GAUZATUTAKO DATUAK EUROTAN ETA AURREIKUSPENAREN GAINEKO EHUNEKOA.

	2023		2024	
	GAUZATUA	%	GAUZATUA	%
AURKIGUNE AKTIBAZIO SOZIOKOMUNITARIOKO ZENTROAK	149.082	100	113.215	34
EKINTZA BIRIBILA 2023 - ENPLEGU INKLUSIBORAKO ALIANTZA	700.000	92,6	370.185	100
EMAKLANEAN BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN EMAKUMEEI LAGUNTZEA INDUSTRIA-SEKTOREAN LANERATZEKO	379.225	111,4	301.663	88,6
KONTZILIAZIO-PREMIAK DITUZTEN GURASOEI LAGUNTZA EMATEKO CONCILIA GUNEA	183.455	64,4	158.762	56
ETXERIK GABE EDO BAZTERKETA-EGOERAN DAUDEN PERTSONENTZAKO NÓMADA JAIALDIA	96.356	100	168.685	100
EMAKUME ETORKINENTZAKO EKINTZAILETZA-INKUBAGAILUA	151.060	100	113.400	80
DESGAITASUN PSIKIKOA EDO INTELEKTUALA DUTEN ARTISTA PLASTIKOAK LANERATZEA	282.621	82,4	299.043	98
PROZESU SOZIOSANITARIOEN ARTEKO LOTURA GAIXOTASUN MENTALETAN ETA ADIKZIOETAN ARRETA PERTSONALIZATUA EMATEKO	71.200	100,6	84.024	100
ITSASLUR CAPACITA: BAZTERKETA-EGOERAN DAUDEN PERTSONENTZAKO ENPLEGAGARRITASUNA HOBETZEA LEHEN SEKTOREAN	32.000	100	29.415	92,1
BIZITZA INDEPENDENTEARI LAGUNTZEKO BULEGOA, DIBERTSITATE FUNTZIONALA ETA/EDO GAIXOTASUN MENTALA DUTEN PERTSONENTZAT	39.847	44,3	11.695	13
GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO PROZESUAK BAZTERKETA-EGOERAN DAUDEN EMAKUMEENTZAT -ZAINDU, SAIATU ETA LANDU	187.500	100	187.500	100
ENPLEGU-PROIEKTU INKLUSIBO INTEGRALA: UBA ATERPE-ESKOLA	120.890	78,5	149.559	159,1
ZAURGARRITASUN HANDIKO FAMILIEKIN GIZARTE- ETA HEZKUNTZA-ARLOAN ETA/EDO ARLO PSIKOSOZIALEAN ESKU HARTZEKO PROIEKTU PILOTUA - SENDIKO	100.000	100	115.000	115
DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA JASOTZEN DUTEN ETORKINAK ERREGULARIZATZEKO ETA LANERATZEKO IBILBIDEEN "W" PROIEKTUA	346.493	100	160.067	100
APIRIKU, ETXERIK GABE DAUDEN PERTSONENTZAKO EGUNEKO ARRETA-ZERBITZUA	242.200	100	242.200	100
ETXEBIZITZA-PARKE PUBLIKOAREN ERRENTARIAK DIREN PERTSONENTZAKO ARRETA-ZERBITZUA	48.072	80,1	59.242	98,7
BAZTERKETA-EGOERAN DAUDEN GURASO BAKARREKO FAMILIENTZAKO GIZARTERATZE ETA LANERATZE-ZERBITZUA – EMAKUMEAK SAREAN INDARTUZ	175.500	79,5	173.050	77
GUZTIRA	**3.238.190**	**87,8**	**2.736.705**	-
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren Balantzea (2023-2024). Geuk egina.				

V.4.15 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANA. INKLUSIO-IBILBIDE MISTOEN BETEARAZPENA 2023-2024. GAUZATUTAKO DATUAK EUROTAN ETA AURREIKUSPENAREN GAINEKO EHUNEKOA.

	2023		2024	
	GAUZATUA	%	GAUZATUA	%
ELKARLAN PUBLIKO-PRIBATUKO PROIEKTU PILOTUA, OSASUN MENTALAREN ARLOAN GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO PROZESUAK GARATZEKO	68.475	100	22.939	100
EMAUKERA ARABA	63.045	100	21.120	100
EMPLEANDO.NOS	81.369	100	23.785	100
BILBO ZAHARRA, SAN FRANTZISKO ETA ZABALA IBILBIDE MISTOA	53.100	100	16.180	100
GAZTE LAN: ZAILTASUN BEREZIAK DITUZTEN GAZTEAK GIZARTERATZEN ETA LANERATZEN LAGUNTZEA	10.000	50	0	0
ENKAREMAK BAI!	50.664	100	16.972	100
GIZAKIA: LANEKO BAZTERKETA —EDO BAZTERTUAK IZATEKO ARRISKUA— ETA ADIKZIOAK DITUZTEN PERTSONENTZAKO IBILBIDE MISTOEN PROIEKTU PILOTUA	84.208	100	28.210	100
ELKAR HOBETZEN: GURASO BAKARREKO FAMILIEN GIZARTERATZEA ETA LANERATZEA HOBETZEA	53.100	100	17.788	100
SUZIRIA: LEHEN PAUSUA HIRITARGORANTZ. EL PRIMER PASO HACIA LA CIUDADANÍA	42.876	100	14.363	100
SORTARAZI: ERREGULARIZAZIO-PROZESUAN DAUDEN GAZTE ETORKINAK	42.980	100	14.398	100
BATZEN: HAURRAK ETA NERABEAK BABESTEKO SISTEMATIK ATERATZEN DIREN GAZTEEI GIZARTE- ETA LAN-ARLOKO LAGUNTZA EMATEKO LAGUNTZA ESPEZIALIZATUA	105.061	100	34.770	100
IBIL2DEAK: KUALIFIKAZIO BAXUKO PERTSONAK LANERATZEKO IBILBIDEAK	116.144	100	28.733	100
OARSO-SAREA	14.700	100	4.924	100
DEBABARRENA: IBILBIDE MISTO INTEGRATUA, IRAUPEN LUZEKO LANGABEEI ZUZENDUA	69.945	100	21.445	100
GUZTIRA	**855.667**	**98,8**	**265.627**	-
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren Balantzea (2023-2024). Geuk egina.				

Aldaketarako jarduketei dagokienez, I. Plan Operatiboaren balantzean, gauzatutako 100 jarduketa baino gehiago zehazten dira, Planak aurreikusitako helburu estrategikoen barruan. Jarduketa horien xehetasunak ikusteko, jo Balantzearen dokumentura.

Jarraian, Inklusiorako V. Planaren helburuak biltzen dituen koadro bat dago, ardatzen arabera ordenatuta, eta 2023-2024 biurtekoan haietako bakoitzaren esparruan egindako aldaketarako jarduketen kopurua jasotzen da.

V.4.16 KOADROA. INKLUSIORAKO V. EUSKAL PLANA. ALDAKETARAKO JARDUKETAK EGIKARITZEA (2023-2024). GAUZATUTAKO JARDUKETEN KOPURUA, ARDATZ ETA HELBURU ESTRATEGIKOEN ARABERA.

	JARDUKETEN KOPURUA
1. ARDATZA. HERRITARTASUN-ESKUBIDEAK BALIATZEKO AUKERA	
1. GIZARTE-BAZTERKETAKO EGOERAN EDO ARRISKUAN DAUDEN PERTSONEI GIZARTE-LAGUNTZA EMATEKO PROZESUAK HOBETZEA, GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMAREN ZERBITZU ETA PRESTAZIOEN ESPARRUAN	14
2. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO EUSKAL SISTEMA INDARTZEA, ETA SISTEMA HORI OSATZEN DUTEN PRESTAZIO GUZTIEN EGOKITASUNA, ESKURAGARRITASUNA ETA ERAGINKORTASUNA HOBETZEA	7
3. ENPLEGUA SORTZERA ETA ENPLEGUAREN KALITATEA HOBETZERA BIDERATUTAKO POLITIKA PUBLIKOAK BULTZATZEA	1
4. ENPLEGU-POLITIKA AKTIBOAK INDARTZEA ETA HAIEN FUNTZIONAMENDUA ENPLEGUA LORTZEKO ZAILTASUNIK HANDIENAK DITUZTEN PERTSONEN PREMIA ESPEZIFIKOETARA EGOKITZEA	10
5. ETXEBIZITZA IZATEKO ESKUBIDE SUBJEKTIBOA GARATZEA ETA BAZTERKETA-EGOERAN EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN PERTSONEI SUSTAPEN PUBLIKOKO ETXEBIZITZA BAT ESKURATZEKO AUKERA ERRAZTEA	2
6. ENERGIA-POBREZIA PREBENITZEA ETA ERRENTARIK TXIKIENEKO PERTSONEI OINARRIZKO HORNIGAIAK ESKURATZEKO AUKERA ERRAZTEA	2
7. ESKOLATZE ZABALA ETA BERDINTASUN-BALDINTZETAN BERMATZEKO BEHARREZKOAK DIREN NEURRIAK BULTZATZEA, JATORRI-DESBERDINTASUNAK KONPENTSATZEKO ETA ESKOLA-PORROTA ETA ESKOLA-UZTE GOIZTIARRA GERTATZEKO ARRISKUA TXIKIAGOTZEKO	6
8. LANBIDE-HEZIKETA ETA BIZITZA OSOKO IKASKUNTZA BULTZATZEA	6
9. OSASUN-ARLOAN GIZARTE- ETA GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	1
10. EAEKO ESPETXEETAN ZIGORRA BETETZEN ARI DIREN PERTSONAK GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK INDARTZEA	1
11. HERRITARREK INGURUMEN OSASUNTSUA IZATEKO DUTEN ESKUBIDEA BULTZATZEA	1
2. ARDATZA. DESPAREKOTASUNA MURRIZTEA	
12. BAZTERKETA-EGOERAN EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN EMAKUMEEN PREMIEI ERANTZUTEA AHALBIDETUKO DUTEN NEURRI ETA JARDUKETA ESPEZIFIKOAK EZARTZEA ETA GIZARTE- ETA ENPLEGU-POLITIKAK DISEINATZEAN GENERO-IKUSPEGIA BULTZATZEA	11
13. POBREZIAREN BELAUNALDIARTEKO ERREPRODUKZIOA PREBENITZEKO ETA HAUR ETA GAZTEEN POBREZIARI AURRE EGITEKO NEURRI ESPEZIFIKOAK ANTOLATZEA	3
14. KONPLEXUTASUN HANDIKO BAZTERKETA-EGOERAK AGERTZEN DITUZTEN PERTSONEI EMATEN ZAIEN ARRETA HOBETZEA	9
15. DESGAITASUNA, GAIXOTASUN MENTALA ETA/EDO MENDEKOTASUNA DUTEN PERTSONEN POBREZIA ETA BAZTERKETA PREBENITZEKO NEURRI ESPEZIFIKOAK BULTZATZEA	14
16. TUTORETZAPEKO ADINGABEEI ETA TUTORETZAPEKOAK IZAN DIREN GAZTEEI EMANDAKO LAGUNTZEN HOBEKUNTZA BULTZATZEA	4
17. ADINKERIAREN AURKAKO BORROKA BULTZATZEA, BATEZ ERE 50 URTETIK GORAKO PERTSONEN KASUAN	3
3. ARDATZA. BERRIKUNTZA, KOORDINAZIOA, ANTOLAMENDUA ETA GOBERNANTZA	
18. SISTEMAREN KOORDINAZIO- ETA GOBERNANTZA-MEKANISMOAK BULTZATZEA	9
19. EBALUATZEKO, PRESTATZEKO, BERRITZEKO, BEHATZEKO ETA IKERTZEKO TRESNAK BULTZATZEA	5
20. GIZARTE-BAZTERKETARI LOTUTAKO PROBLEMATIKEI SEKTORE ARTEAN AURRE EGITEKO AUKERA BULTZATZEA, ETA ZERBITZUAK KOORDINATU ETA BATERATZEKO FORMULEN SORKUNTZA ERRAZTEA	4
4. ARDATZA. ERANTZUNKIDETASUNA, PARTE-HARTZEA, AKTIBAZIO KOMUNITARIOA ETA SENTSIBILIZAZIOA	
21. GIZARTE-BAZTERKETAKO EGOERAN EDO ARRISKUAN DAUDEN ETA BABES-SISTEMA PUBLIKOAK ESKURATZEKO ZAILTASUNAK DITUZTEN PERTSONEI ESTALDURA EMATERA BIDERATUTAKO JARDUKETAK GARATZEA	2
22. GIZARTE-BAZTERKETAKO EGOEREI AURREA HARTZEKO ETA AURRE EGITEKO AUKERA ERRAZTUKO DUTEN TOKIKO ETA HURBILEKO EKIMEN KOMUNITARIOAK BULTZATZEA	5
23. BAZTERKETA-EGOERAN EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN PERTSONEK INGURUNE KOMUNITARIOAN KULTURA, AISIA EDO ASTIALDIKO JARDUERAK EGITEKO AUKERA ERRAZTEA	8
24. HERRITAR GUZTIAK LURRALDEKO POBREZIA, DESBERDINTASUN ETA GIZARTE-BAZTERKETAKO EGOEREN INGURUAN INFORMATU ETA SENTSIBILIZATZEA AHALBIDETUKO DUTEN EKINTZAK BULTZATZEA	1
25. ERABILTZAILEEK ZERBITZUEN KUDEAKETAN ETA EBALUAZIOAN PARTE HARTZEKO AUKERA SUSTATZEA	3
26. HERRITAR GUZTIEI GIZARTE-POLITIKEN DISEINUAN PARTE HARTZEKO AUKERA ERRAZTEA	7
27. JARRERA DISKRIMINATZAILE MOTA GUZTIEI AURREA HARTZEA ETA AURRE EGITEA (ADINKERIA, ARRAZAKERIA, XENOFOBIA, ISLAMOFOBIA, APORAFOBIA ETA ABAR)	2
5. ARDATZA. GIZARTERATZEKO POLITIKEN LURRALDE-ANTOLAMENDUA	
28. BAZTERKETAREN ARLOAN KOORDINATZEKO ETA BAZTERKETARI AURREA HARTU ETA AURRE EGITEKO TOKIKO ETA ESKUALDEKO MEKANISMOAK BULTZATZEA	2
29. HERRITAR GUZTIENTZAKO HIRIRAKO ESKUBIDEA FINKATZEKO BIDEAN AURRERA EGITEA, AUZO ETA EREMU KALTEBEREN HIRIGINTZA-BERRONERATZE INTEGRALERAKO ETA IRISGARRITASUN UNIBERTSALERAKO EUSKADIKO HIRI AGENDA BULTZATZEAREN BIDEZ	1
30. EUSKADIKO GARRAIO-SARE PUBLIKOA BALIATZEKO AUKERA ERRAZTEA, BATEZ ERE GIZARTE-KALTEBERATASUNEKO EGOERAN DAUDEN KOLEKTIBOEN KASUAN	1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. I. Plan Operatiboaren Balantzea (2023-2024). Geuk egina.

4.3.2. Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemaren prestazioak

"*Inklusiorako eta Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legea*" pertsonen bazterketa-arriskua prebenitzeko, bazterketa pertsonala, soziala eta lanekoa arintzeko, bizitza duinaren garapena bermatzeko eta behar adina baliabide pertsonal, laboral, sozial edo ekonomikorik ez dutenak gizartean erabat txerta daitezen sustatzeko tresna nagusia da.

Behin-behineko datuen arabera, Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak 459,6 milioi euro gastatu zituen 2025ean, 2024an baino % 11,5 gutxiago. Honela banatzen dira: 380,9 milioi Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan egindako gastuari dagozkio (guztizkoaren % 82,9, eta 2024an baino % 3,4 gutxiago), 30,3 milioi Etxebizitzako Gastuak Osatzeko Prestaziorako (guztizkoaren % 6,6 eta 2024an baino % 60,3 gutxiago), eta, azkenik, 2025eko zenbatekoa falta denez, kalkulatzen dugu 48,4 milioi euro (2024ko datua) gizarte-larrialdietarako laguntzetara bideratu zirela (sistemaren % 10,5).

V.4.4 GRAFIKOA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO EUSKAL SISTEMAREN PRESTAZIOETAKO GASTUAREN BILAKAERA (MILIOI EUROTAN)

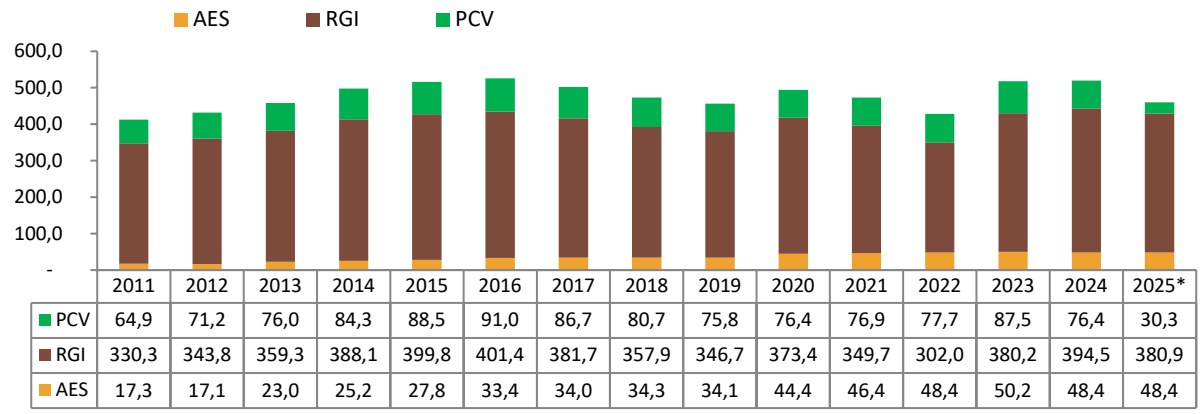

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
PCV	64,9	71,2	76,0	84,3	88,5	91,0	86,7	80,7	75,8	76,4	76,9	77,7	87,5	76,4	30,3
RGI	330,3	343,8	359,3	388,1	399,8	401,4	381,7	357,9	346,7	373,4	349,7	302,0	380,2	394,5	380,9
AES	17,3	17,1	23,0	25,2	27,8	33,4	34,0	34,3	34,1	44,4	46,4	48,4	50,2	48,4	48,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuetan oinarrituta egina.
** 2025eko GLLen datua estimazio bat da.*

Prestazio horiek EAEko bizi-baldintzetan dituzten ondorioei dagokienez, Eusko Jaurlaritzaren 2024ko "*Pobreziaren eta Gizarte Desparekotasunei buruzko Inkestaren*" (PGDI) arabera, EAEn % 33,8 murriztu da pobreziaren atalase-mailaren pean bizi diren pertsonen kopurua laguntza horien ondorioz (-% 45,3 2022an, aurreko inkestaren urtean). Prestazio horiek izan ezean, benetako pobrezia duten pertsonen kopurua biztanleriaren % 9,2 izango litzateke (203.303 pertsona); % 6,1era jaisten da (134.493 pertsona) prestazio horiek banatu ondoren: % 2,7, oraindik ere laguntza jaso arren pobreziatik irteten ez dena, gehi % 3,4, laguntzarik jasotzen ez duena.

Kopuru horiek ikusita ondorioztatzen denez, 2024an EAEko Diru-sarrerak Bermatzeko Sistema pobrezia-arriskuan zeuden biztanleen % 63,6rengana iritsi zen (% 75,5 2022an): 129.293 pertsona (biztanleriaren % 5,9). Pobrezia-arriskuan dauden biztanleen estaldura-ratioa, beraz, 11,9 puntu murriztu da azken bi urteetan, eta 2008ko ehuneko berean dago.

Era berean, 2024ko PGDIan adierazten denez, arrisku-egoeran dauden biztanleen zati bat ez da Sistemara iristen; zehazki, kolektibo horren % 36,4 (74.010 pertsona, 2022an baino % 89,1 gehiago). Era berean, adierazi du 60.483 pertsona sartzen direla Sistemara, baina ez direla pobreziatik irteten (arrisku-egoeran dauden biztanleen % 29,8, hau da, 2022an baino 0,4 puntu gutxiago).

V.4.17 KOADROA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: INPAKTUA POBREZIA-ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEENGAN. ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEEN DATU ABSOLUTUAK ETA EHUNEKOAK.

	2008	2016	2018	2020	2022	2024		2022/24	2008/24
						Abs.	Biztanleria osoaren %		
SISTEMAN ARTATUTAKO BIZTANLEAK	83.023	134.563	136.567	127.953	120.594	129.293	5,9	7,2	55,7
- EZ DA POBREZIATIK IRTEN	42.165	63.069	70.348	67.306	48.244	60.483	2,7	25,4	43,4
- POBREZIATIK IRTEN DA	40.858	71.494	66.219	60.647	72.350	68.810	3,1	-4,9	68,4
SISTEMAN ARTATU EZ DIREN BIZTANLEAK	47.542	59.497	60.618	54.197	39.143	74.010	3,4	89,1	55,7
ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, GUZTIRA	**130.565**	**194.060**	**197.185**	**182.150**	**159.737**	**203.303**	**9,2**	**27,3**	**55,7**
SISTEMAN ARTATUTAKO BIZTANLEAK (%)	63,6	69,3	69,3	70,3	75,5	63,6		-11,9*	0,0*
- POBREZIATIK IRTEN EZ DIRENEN %	32,3	32,5	35,7	37,0	30,2	29,8		-0,4*	-2,5*
- POBREZIATIK IRTEN DIRENEN %	31,3	36,8	33,6	33,3	45,3	33,8		-11,5*	2,5*
SISTEMAN ARTATU EZ DIREN BIZTANLEEN %	36,4	30,7	30,7	29,8	24,5	36,4		11,9*	0,0*
ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, GUZTIRA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**		-	-

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2024. Geuk egina.
**** Aldakuntzak ehuneko puntuetan.***

a) Diru-sarrerak bermatzeko errenta

Diru-sarrerak bermatzeko errenta (DSBE) ematen zaie EAEn gutxienez urtebetean erroldatuta dauden eta oinarrizko premiei eta laneratzeko eta inklusiorako prozesuaren ondoriozko premiei aurre egiteko nahikoa diru-baliabiderik ez duten pertsonei, baldin eta 14/2022 Legean eta hura garatzeko araudian[33] ezarritako betekizunak betetzen badituzte. 2023an indarrean sartu zen araudi berriarekin, prestazioak jasotzeko betekizunak malgutu egin dira profil ahulenetara iristea errazteko, hala nola adingabeak dauden etxeetara, eta haien artean guraso bakarrekoetara, askotariko indarkerien biktimengana edo errefuxiatuengana.

Diru-sarrerak bermatzeko errentaren kontzeptuan ***guztira*** 380,9 milioi euro ***ordaindu ziren*** 2025ean (2024an baino

V.4.18 KOADROA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: GASTUAREN BILAKAERA, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA. MILIOI EURO.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	ALDAKUNTZA 23/24 (%)	ALDAKUNTZA 24/25 (%)
ARABA	57,5	56,6	62,6	63,2	54,8	71,0	72,3	70,7	1,8	-2,2
GIPUZKOA	79,8	77,3	85,1	79,3	66,7	85,3	89,7	87,3	5,2	-2,7
BIZKAIA	220,7	212,8	225,7	207,2	180,4	223,4	232,5	222,8	4,1	-4,2
EAE	**357,9**	**346,7**	**373,4**	**349,7**	**301,9**	**380,2**	**394,5**	**380,9**	**3,8**	**-3,4**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.

% 3,4 gutxiago), 2023an izan zen ezohiko igoeraren ondoren (+% 25,9), eta 2024an proportzio txikiagokoa izan ondoren (+% 3,8), araudian izandako aldaketen ondorioz.

Bestalde, 57.482 ***bizikidetza-unitatek jaso zuten*** diru-sarrerak bermatzeko errenta 2025ean (abenduko datua), eta 2024aren amaieran, berriz, 57.986k; hau da, % 0,9 gutxiago izan ziren. Unitate jasotzaileen kopuru hori 100.000 pertsona onuradun ingururi dagokio[34].

[33] https://www.lanbide.euskadi.eus/informazioa/dbe-araudia-eta-legedia/weblan00-content/eu/

[34] *Azken kalkulu erabilgarria 2024koa da, eta* 97.472 onuradun zituen.

V.4.5 GRAFIKOA. DSBE: BIZIKIDETZA-UNITATE HARTZAILEEN BILAKAERA ABENDUAREN 31N, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.

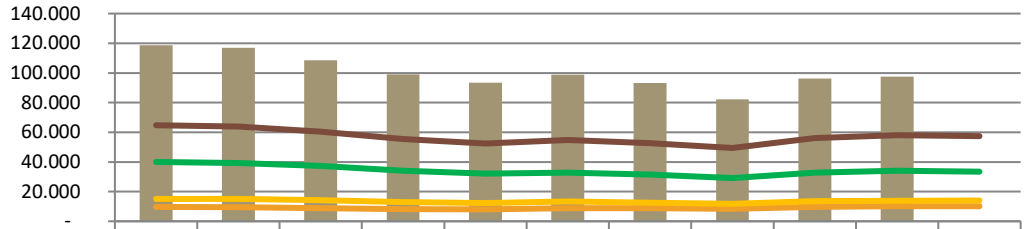

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ONURADUNAK, GUZTIRA*	118.745	117.044	108.524	98.930	93.350	98.901	93.152	82.263	96.253	97.472	
T.P. Araba	9.659	9.575	8.892	8.224	8.028	8.811	8.902	8.495	9.794	10.185	10.123
T.P. Gipuzkoa	15.077	15.039	14.128	12.992	12.361	13.257	12.401	11.777	13.673	13.798	13.906
T.P. Bizkaia	39.990	39.183	37.385	34.164	32.066	32.679	31.420	29.141	32.677	34.003	33.453
TITULAR HARTZAILEAK,	64.726	63.797	60.405	55.380	52.455	54.747	52.723	49.413	56.144	57.986	57.482

Iturria: LANBIDE.
**2024ko datua estimazio bat da.*

Lurraldeka, Bizkaiak du bizikidetza-unitate hartzaile gehien, 33.453 guztira, hau da, EAEko guztizkoaren % 58,2; Gipuzkoak, berriz, bizikidetza-unitate hartzaileen % 24,2 biltzen du (13.906 guztira), eta Arabak gainerako % 17,6 (10.123 titular).

V.4.6 GRAFIKOA. DSBE JASOTZEN DUTEN TITULARREN BILAKAERA ADIN-TARTEEN ARABERA. ABENDUKO ESPEDIENTE AKTIBOAK.

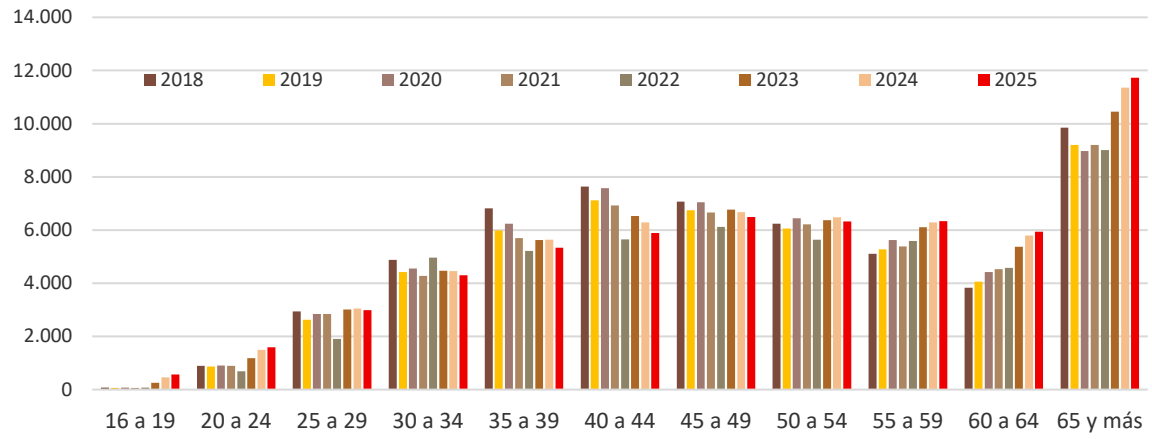

Iturria: LANBIDE. Egileek egina.

LANBIDEn 2025eko abenduan aktibo zeuden espedienteen fitxaren [35] arabera, bizikidetza-unitateetako 57.482 titularretatik % 42,3 gizonezkoak ziren eta % 57,7 emakumezkoak (aurreko urtean baino puntu erdi gutxiago). Onuradun gehien dituen adin-tartea 45-54 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 22,3), eta nabarmentzekoa da 9.444 hartzaile 34 urtetik beherakoak direla (% 16,5, 2024an baino 2 hamarren gehiago).

[35] *Erreferentzia-hilabetean ordainketa-mugimenduren bat izan dutenak.*

DSBEa **jasotzen emandako denborari** dagokionez, 2025eko urteko batez besteko datuen arabera, titularren % 13,1ek urtebete baino gutxiago darama hartzaile gisa, % 28,6k urtebete eta bi urte artean, % 22k 3 eta 5 urte artean, % 16,6k 6 eta 10 urte artean eta gainerako % 19,6k 10 urte baino gehiago daramatza DSBEa jasotzen. Banaketa honetan, ez da antzeman titular hartzailearen sexuaren araberako alderik.

V.4.19 KOADROA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: URTEKO BATEZ BESTEKO TITULARREN (BESTELAKOAK) BANAKETA, DSBE-N EMANDAKO DENBORAREN ARABERA. 2020-2025.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
< URTE 1	17,6	13,5	12,9	17,6	14,9	13,1
1-2 URTE	24,1	25,1	26,0	24,6	28,1	28,6
3-5 URTE	14,0	20,6	19,9	20,2	21,0	22,0
6-10 URTE	30,0	22,4	21,1	19,0	17,1	16,6
≥11 URTE	14,4	18,4	20,1	18,7	19,0	19,6
GUZTIRA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila. Geuk egina.

LANBIDEren zifren arabera, bizikidetza-unitate hartzailearen **titularraren profila** (aztertutako seriean ia ez da aldatzen) honako hau da: emakumea, Espainiako nazionalitatearekin, 40 urtetik gorakoa eta oinarrizko ikasketak dituena (% 61,2k derrigorrezko ikasketak ditu —amaituta edo ez—, % 18,2k lanbide-tituluren bat, eta % 4,6k unibertsitate-tituluren bat). Gainera, urtebete eta 5 urte artean daramatza DSBEa jasotzen (guztizkoaren % 50,6, 2025eko batez besteko datuen arabera).

Bestalde, titular hartzaileen % 27,1 **pentsiodunak** dira (2024an % 26,6). Era berean, 11.697 pertsonak, hau da, bizikidetza-unitate hartzaileen % 20,3k, jasotzen dute DSBEa, **soldata-errenten osagarri** gisa (-0,6 puntu 2024arekin alderatuta). 2024an prestazioa jasotzen zuten titularren % 39,2 **atzerritarrak** ziren (2023an % 38, urteko datuen arabera).

V.4.7 GRAFIKOA. DSBE DIRU-SARREREN OSAGARRI GISA: PRESTAZIOA SOLDATAREN OSAGARRI GISA JASOTZEN DUTEN PENTSIODUN ETA LANGILEEN KOPURUAREN BILAKAERA. ABENDUA.

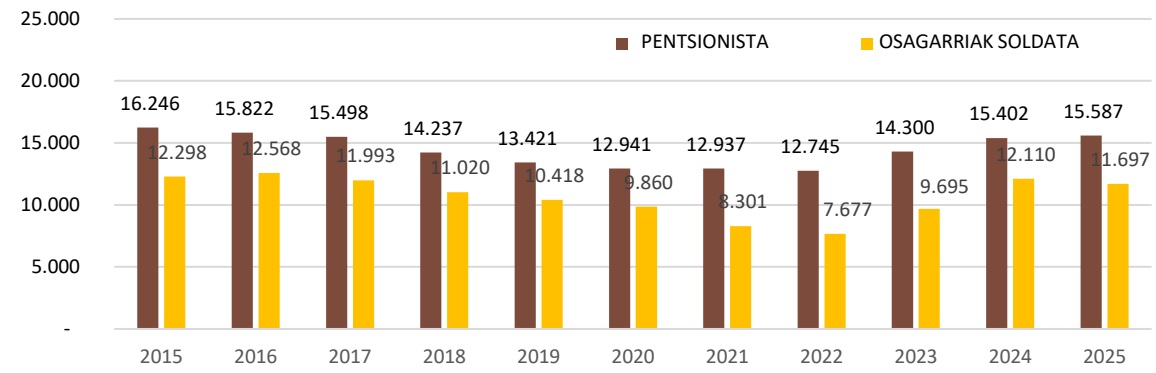

Iturria: LANBIDE. Egileek egina.

DSBEaren osagarriei dagokienez, lehena etxebizitzarako prestazio osagarria (EGPO) da, 2025eko abenduan 3.414 bizikidetza-unitatek jasotakoa, hau da, guztizkoaren % 5,9k (ikus hurrengo apartatua), eta, aldi berean, unitate horien 7.777 titularrek guraso bakarra izateagatiko osagarria jasotzen dute (% 13,5).

V.4.20 KOADROA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: TITULARREN BANAKETAREN BILAKAERA, KONTZEPTU APLIKAGARRIEN ARABERA. EHUNEKOA, GUZTIZKOARI DAGOKIONEZ. ABENDUAN.							
	MODALITATEA		PENTSIODUNA		OSAGARRIAK		GUZTIRA
	DIRU-SARREREN OSAGARRIA LANA	OINARRIZKOA	EZ	BAI	GURASO BAKARREKOA	EGPO	
2021	15,7	84,3	75,5	24,5	16,0	47,4	100,0
2022	15,5	84,5	74,2	25,8	14,5	47,6	100,0
2023	17,3	82,7	74,5	25,5	14,3	45,4	100,0
2024	20,9	79,1	73,4	26,6	13,8	26,5	100,0
2025	**20,3**	**79,7**	**72,9**	**27,1**	**13,5**	**5,9**	**100,0**
Ald. 23-24	3,6	-3,6	-1,1	1,1	-0,5	-18,9	-
Ald. 24-25	-0,6	+0,6	-0,5	0,5	-0,3	-20,6	-
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. LANBIDEren datuekin egindakoa.							

Bestalde, Gizarte Eskubideetako eta 2030 Agendako Ministerioaren "***Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostenari***" esker, erkidegoen diru-sarrerak bermatzeko sistemen zifra handien urteko jarraipen konparatiboa egin daiteke, araudien heterogeneotasuna eta sistema horien garapen-mailak kontuan hartuta betiere. 2024ari buruzko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), urte horretan, gure erkidegoak 3.735 euroko gastua zuen prestazio horien titular bakoitzeko; Estatuko batezbestekoa, berriz, 2.955 eurokoa izan zen (% 26,4 gehiago), eta estaldura-tasa, berriz, 31,6koa mila biztanleko, Estatukoa 5ekoa izanik.

Azterketaren arabera, 2024an, EAEk DSBErako eta EGPOrako bideratutakoa Estatuan autonomia-erkidegoek prestazio horietara bideratutako funtsen % 30en baliokidea da (2023an, % 20,3). Euskal biztanleriak Estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino ehuneko askoz handiagoa da; izan ere, % 4,6koa da erreferentziako urtean. Bestalde, 2024an, DSBEaren oinarrizko zenbatekoa hilean 840,68 eurokoa zen, autonomia-erkidego guztietako handiena; gero, Nafarroakoa (762,01 €) eta Kataluniakoa (755,82 €).

V.4.21 KOADROA. GIZARTERATZEKO GUTXIENEKO ERRENTEN ALDERAKETA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. 2023-2024. (BERRIKUSITAKO 2023KO DATUAK)										
	ESTALDURA-TASA (1.000 BIZTANLEKO) *		HARTZAILEAK GUZTIRA (TITULARRAK + MENPEKO KIDEAK)				GASTUA (MILIOIKA EUROTAN)			
	2023	2024	2023	2024	2024 %	ALDAKUNTZA (%) 23/24	2023	2024	2024 %	ALDAKUNTZA (%) 23/24
ANDALUZIA	1,1	0,7	17.200	14.163	2,7	-17,7	46,96	27,38	1,7	-41,7
ARAGOI	4,6	4,3	20.910	16.413	3,1	-21,5	1,79	3,51	0,2	96,1
ASTURIAS	10,6	8,3	11.217	25.089	4,7	123,7	68,48	55,41	3,5	-19,1
BALEAR UHARTEAK	2,3	2,0	5.309	4.554	0,9	-14,2	42,21	38,29	2,4	-9,3
KANARIAK	6,1	6,3	37.975	27.401	5,2	-27,8	86,95	102,41	6,5	17,8
KANTABRIA	5,4	4,4	3.177	4.616	0,9	45,3	14,22	11,87	0,8	-16,5
GAZTELA-MANTXA	0,2	0,1	1.741	713	0,1	-59,0	2,25	1,50	0,1	-33,3
GAZTELA ETA LEON	1,6	1,0	7.307	4.854	0,9	-33,6	15,96	10,17	0,6	-36,3
KATALUNIA	6,5	5,6	108.809	89.861	16,9	-17,4	415,72	394,67	25,1	-5,1
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	3,2	9,5	163.101	146.122	27,5	-10,4	301,32	276,07	17,6	-8,4
EXTREMADURA	6,1	5,1	14.122	11.052	2,1	-21,7	23,12	18,10	1,2	-21,7
GALIZIA	3,2	2,9	14.751	13.793	2,6	-6,5	34,07	31,22	2,0	-8,4
MADRIL	0,4	0,2	7.290	3.706	0,7	-49,2	11,89	6,75	0,4	-43,2
MURTZIA	1,4	1,5	4.614	4.701	0,9	1,9	7,16	7,97	0,5	11,3
NAFARROA	24,4	24,7	35.471	36.246	6,8	2,2	103,94	111,39	7,1	7,2
EAE	**29,6**	**31,6**	**115.839**	**126.086**	**23,7**	8,8	**467,68**	**470,94**	**30,0**	**0,7**
ERRIOXA	3,2	2,7	1.874	1.576	0,3	-15,9	4,74	3,47	0,2	-26,8
CEUTA	3,2	3,5	843	918	0,2	8,9	0,94	1,14	0,1	21,3
MELILLA	0,7	0,8	182	206	0,0	13,2	0,13	0,14	0,0	7,7
ESTATUA	**5,4**	**5,0**	**571.732**	**532.070**	**100,0**	**-6,9**	**1.649,00**	**1.572,40**	**100,0**	**-4,6**
Iturria: Gizarte Eskubideetako eta 2030 Agendako Ministerioaren datuekin egindakoa. Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena 2024. **Titularren ratioa 1.000 biztanleko.*										

b) Etxebizitzarako prestazio osagarria

Apartatu honetan jasotako informazioak epigrafe honen a) apartatuaren DSBEaren etxebizitzarako prestazio osagarriari buruzko informazioa osatzen du.

Etxebizitzarako prestazio osagarria (EGPO) eskubide subjektiboko prestazio gisa eratu izanak sistemaren funtsezko osagai bilakatu du, eta 18/2008 Legearen helburuaren isla da; zehazki: diru-sarrerak bermatzeko errenta osatzeko prestazio ekonomikoen sistema bat eratzea, biztanlerik zaurgarrienei etxebizitzari lotutako gastuei aurre egiteko aukera emateko. Funtsezko gastuak estaltzeko gutxieneko egonkortasuna bermatu ez ezik, jarduketa-tresna horren xedea GLLak jatorrizko helbururantz birbideratzea ere bada, hots, gastu bereziak estaltzera. Horrela, bilakaera negatiboa zuzendu da, izan ere, premiak direla-eta, urteen poderioz GLLek, praktikan, aldizkako izaera hartu zuten eta, proportzio handi batean, etxebizitza-gastuak ordaintzeko bideratu ziren. Arestikoak ez du inondik inora esan nahi etxebizitza-gastuak lege-esparru berriak gizarte-larrialdietarako laguntzei emandako xedeetatik at geratu direnik, halako gastuak estaltzeko diru-sarrerak bermatzeko errentaren titularrak ez diren pertsonei bakarrik esleituko zaizkiela baizik. EGPOaren xehetasunak, DSBEaren prestazio osagarri den aldetik eta gehienez hilean 250 eurokoa izanik, Etxebizitzarako prestazio osagarriari buruzko urtarrilaren 12ko 2/2010 Dekretuan daude araututa.

Indarraldiko lehenengo urtean (2010), guztira 51 milioi eurotik gorako gastua eragin zuen EGPOak, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016an 91 milioi eurotara iritsi arte (orain arteko zenbatekorik altuena). 2025ean, 30,3 milioi euro erabili ziren guztira prestazio horretarako (2024an baino % 60,3 gutxiago). Zenbateko horretatik, 6 milioi Arabari dagozkio (guztizkoaren % 19,7), 17,6 milioi Bizkaiari (% 58,1) eta 6,7 milioi euro Gipuzkoari (% 22,2).

V.4.8 GRAFIKOA. ETXEBIZITZAKO GASTUETARAKO PRESTAZIO OSAGARRIA: URTEKO GASTUAREN BILAKAERA, DSBE-AREN OSAGARRI GISA. MILIOIKA EURO.

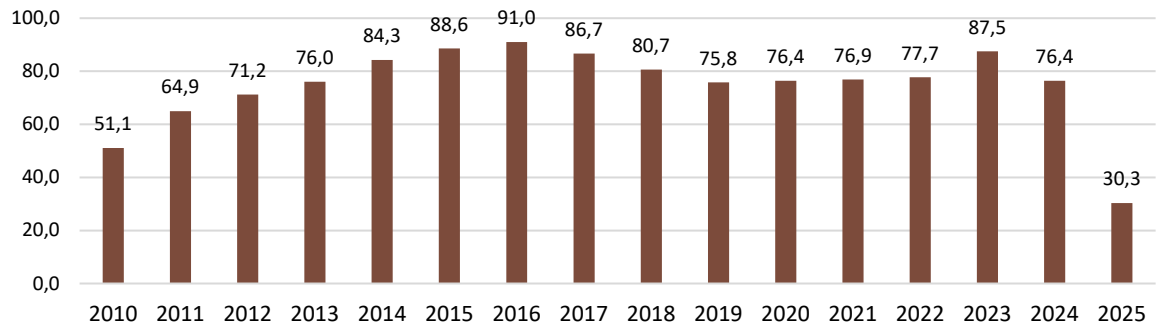

Iturria: LANBIDE

Titular hartzaileen kopuruari dagokionez, 2025eko abenduan DSBEaren 3.414 bizikidetza-unitate onuradunek EGPOa ere jaso dute (aurreko urtean baino % 77,8 gutxiagok).

Beherakada garrantzitsu hori, bai gastuetan, bai titularretan, **147/2023 Dekretuak bultzatutako arau-esparru berriaren** ondorio da; dekretu horrek etxebizitza bat okupatzeko eskubide subjektiboa arautzen du. Indarrean sartu zenetik, 2024ko apirilaren 2tik, trantsizioa hasi zen, Etxebizitzako Gastuetarako Prestazio Osagarritik (EGPO; orain arte Lanbidek kudeatua) Etxebizitzarako Prestazio Ekonomiko (EPE) berrirantz, eta haren kudeaketa Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza eta Hiri Agenda Sailari dagokio. Egun horretatik aurrera, ez da EGPO berririk onartzen, eredu-aldaketa osatzeko. Testuinguru horretan, Alokabide sozietate publikoak bere gain hartzen du onuradunei EPEa hilero ordaintzea, aipatutako dekretuak ezartzen duen moduan. Memoria honen VI.4 kapituluak, etxebizitzari buruzkoak, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikari buruzko apartatuan (hara jo informazio gehiago nahi izanez gero) jasotzen du 2024an (eskura dagoen azken datua) 8.393 etxebizitzarako prestazio ekonomiko eman zirela.

c) Gizarte-larrialdietarako laguntzak

Gizarte-larrialdietarako laguntzak (GLL) aldian-aldian emango ez diren prestazioak dira eta oinarrizko premia zehatzei aurre egitera daude bideratuak. Premia horiek batez ere etxebizitzari daude lotuta eta ustekabean agertu ohi dira, eta gizarte-bazterketa egoerak prebenitu, saihestu edo arintzeko behar diren gastuei aurre egiteko behar beste baliabiderik ez duten pertsonentzat dira. Izaera finalista dute, eta eman diren xederako baino ezin dira erabili.

V.4.22 KOADROA. GIZARTE-LARRIALDIETARAKO LAGUNTZAK (GLL): GASTUAREN BILAKAERA, LURRALDEEN ARABERA.

	LAGUNTZEN ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN).					EMANDAKO BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)			
	2021	2022	2023	2024	ALDAKUNTZA (%) 2024	2021	2022	2023	2024
ARABA	9.141,23	8.383,69	9.479,48	9.242,50	19,1	1.991,12	1.998,49	2.365,14	2.502,03
GIPUZKOA	12.797,05	13.798,25	14.103,79	13.551,11	28,0	1.527,64	1.691,38	1.683,63	1.640,57
BIZKAIA	24.422,42	26.244,00	26.586,65	25.590,07	52,9	1.479,52	1.622,50	1.624,50	1.636,72
EAE	**46.360,70**	**48.425,94**	**50.169,92**	**48.383,68**	**100,0**	**1.572,88**	**1.697,55**	**1.744,98**	**1.753,73**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Justizia eta Giza Eskubideen Saila.

Laguntza horien bidez estalitako berariazko gastuak honako hauekin lotuak daude: etxebizitzaz edo ohiko bizitokiaz gozatzea eta mantentzea, etxebizitzaren edo ohiko bizitokiaren epe luzerako bizigarritasunari eta oinarrizko ekipamenduari (altzariak, linea zuriko etxetresna elektrikoak, oinarrizko instalazioak edo horiek egokitzeko eta/edo konpontzeko gastuak). Era berean, honako gastu hauek estaltzen dituzte: sistema publikoek estaltzen ez dituzten jantzi, hezkuntza, prestakuntza edo osasun-arretari buruzko oinarrizko premiei lotutako ezohiko premiak, ustekabekoak eta ohikoak ez direnak, edo, oinarrizko gizarte-zerbitzuen iritzi, gizarte-bazterkeriako egoerak prebenitzeko, saihesteko edo arintzeko beharrezkoa den antzeko beste edozein premia.

V.4.23 KOADROA. GIZARTE-LARRIALDIETARAKO LAGUNTZAK (GLL): KONTZEPTUAREN ETA LURRALDEAREN ARABERAKO LAGUNTZAK (2024)

	ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE	ALDAKUNTZA (%). EAE
ALOKAIRUA	1.647	2.811	3.686	8.144	13,3
ZORPETZEA	1.349	569	698	2.616	4,3
ENERGIA	2.563	4.032	8.920	15.515	25,3
HIPOTEKA	138	774	1.562	2.474	4,0
MANTENTZEA	2.425	5.462	9.163	17.050	27,8
ALTZARIAK	47	118	1.720	1.885	3,1
OINARRIZKO PREMIAK	996	3.038	8.264	12.298	20,1
KONPONKETAK	11	172	1.165	1.348	2,2
GUZTIRA	**9.176**	**16.976**	**35.178**	**61.330**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Justizia eta Giza Eskubideen Saila. Geuk egina.

V.4.9 GRAFIKOA. GIZARTE-LARRIALDIETARAKO LAGUNTZAK: UNITATE HARTZAILEEN KOPURUAREN BILAKAERA LURRALDEKA.

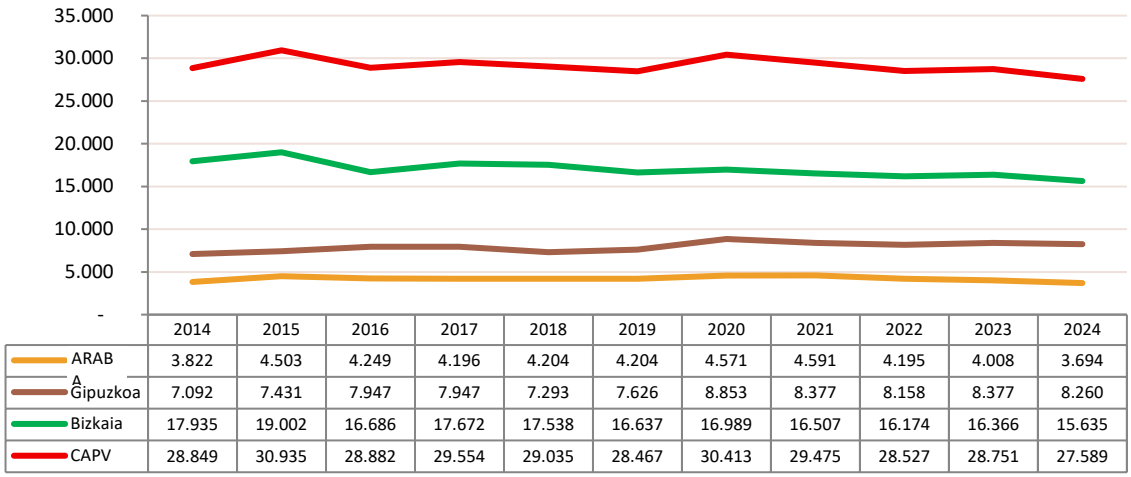

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ARABA	3.822	4.503	4.249	4.196	4.204	4.204	4.571	4.591	4.195	4.008	3.694
Gipuzkoa	7.092	7.431	7.947	7.947	7.293	7.626	8.853	8.377	8.158	8.377	8.260
Bizkaia	17.935	19.002	16.686	17.672	17.538	16.637	16.989	16.507	16.174	16.366	15.635
CAPV	28.849	30.935	28.882	29.554	29.035	28.467	30.413	29.475	28.527	28.751	27.589

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Saila Justizia eta Giza Eskubideak.

EGPOa indarrean jarri ondoren, GLLek jatorrizko helburua berreskuratu zuten eta, horregatik, nabarmen murriztu zitzaien aurrekontuko partida. Hala, 2010ean, 24 milioi euro erabili ziren guztira laguntza horietarako. Aurreko urtean, aldiz, 54,5 milioi euro baliatu ziren. 2024an (eskura dagoen azken datua, dagokion estatistikaren arabera), 48,38 milioi euro erabili ziren guztira laguntza horietarako (2023an baino % 3,6 gutxiago). Zenbateko horretatik, % 52,9 Bizkaiari dagokio, % 28 Gipuzkoari, eta gainerako % 19,1 Arabari.

2024an, 27.589 kontsumo-unitate hartzaile zenbatu ziren, 2023an baino % 4 gutxiago; horietatik 3.694 Araban bizi ziren (guztizkoaren % 13,4), 8.260 Gipuzkoan (% 29,9) eta gainerako 15.635ak Bizkaian (% 56,7). Guztira, urtean 61.330 laguntza eman ziren hainbat kontzepturengatik (2023an baino % 6,7 gutxiago), hala nola oinarrizko premiak (12.298 laguntza, guztizkoaren % 20,1), alokairua (8.144 laguntza, % 13,3), energia (15.515 laguntza, guztizkoaren % 25,3) edo etxebizitza mantentzea (17.050, laguntzen % 27,8). Laguntza bakoitzeko batez besteko zenbatekoa 1.753,73 eurokoa izan zen (2023an baino % 0,5 gehiago).

4.3.3. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera

2020ko maiatzaren 29an 20/2020 Errege Lege Dekretua onartu zen, Espainian bizitzeko gutxieneko diru-sarrera ezartzeko. Pandemiaren krisialdi bete-betean agertu zen, eta COVID-19ak Espainian eragindako zaurgarritasun ekonomiko eta sozialaren gorakadari erantzun zion. Hala ere, ez da pandemiari lotutako koiunturazko neurria, egiturazko tresna bat baizik, zeinaren agerpena osasun-krisiak bizkortu baitu. Tresna honen helburua da konponbidea ematea diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari.

Diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren gabeziak sarritan aipatu dira Europako erakundeen txosten eta gomendioetan, eta azken urteotan hainbat ekimen egin dira Espainian gutxieneko diru-sarreren prestazio bat aztertzeko eta ezartzeko. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera Gizarte Segurantzaren prestazio ekonomiko gisa sortu da, kotizazio gabeko modalitatean, bakarrik edo bizikidetza-unitate batean integratuta bizi diren pertsonen pobrezia- eta gizarte-bazterketako arriskua prebenitzeko prestazioa izan dadin, baldin eta pertsona horiek egoera zaurgarrian badaude, beren oinarrizko premiak estaltzeko behar beste baliabide ekonomikorik ez dutelako. Prestazio ekonomiko gisa, gutxieneko errenta bat bermatzen du. Alderdi ekonomikoaz gain, onuradunen gizarteratzeko eta laneratzeko benetako aukerak hobetzea du helburu.

V.4.24 KOADROA. BIZITZEKO GUTXIENEKO DIRU-SARRERA: 2020KO EKAINETIK 2025EKO ABENDURA BITARTEKO ALTEN, ONURADUNEN ETA ORDAINDUTAKO ZENBATEKOEN (MILIOI EUROTAN) BALANTZEA. DATU METATUAK.

	ALTAK IZAPIDETUAK	PERTSONA ONURADUNAK	ABONATUTAKO NOMINEN ZENBATEKOA (MILIOI EUROTAN)	NOMINEN %, ESTATUAREN GUZTIAREKIKO
ESTATUA, GUZTIRA	**1.144.147**	**3.393.059**	**18.408,3**	**100,0**
ANDALUZIA	354.031	1.074.083	5.359,1	29,1
ARAGOI	26.887	82.414	466,2	2,5
ASTURIAS	27.356	64.224	584,0	3,2
BALEAR UHARTEAK	13.761	40.213	229,5	1,2
KANARIAK	55.703	133.055	895,7	4,9
KANTABRIA	11.819	31.378	201,3	1,1
GAZTELA-MANTXA	49.948	159.492	641,2	3,5
GAZTELA ETA LEON	50.601	148.582	800,7	4,3
KATALUNIA	109.971	349.454	1.608,5	8,7
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	130.344	384.554	2.110,8	11,5
EXTREMADURA	41.626	122.483	559,6	3,0
GALIZIA	53.454	141.569	830,1	4,5
MADRIL	97.452	294.614	1.913,8	10,4
MURTZIA	49.326	166.987	706,5	3,8
NAFARROA	12.261	38.489	276,2	1,5
EAE	**41.542**	**96.943**	**900,1**	**4,9**
- ARABA	8.267	21.948	186,1	1,0
- GIPUZKOA	10.951	25.315	220,5	1,2
- BIZKAIA	22.324	49.680	493,5	2,7
ERRIOXA	7.515	22.746	133,1	0,7
CEUTA	5.105	20.061	86,8	0,5
MELILLA	5.445	21.718	104,9	0,6

Iturria: GIZARTE ESKUBIDEETAKO, KONTSUMOKO ETA 2030 AGENDAKO MINISTERIOA. BGD estatistika.

EAEn, bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren kudeaketa Lanbideri esleitu zitzaion 2022ko ekainean. Hark kudeatzen du DSBEa ere, eta, kasu batzuetan izan ezik, eskaintzen dituen prestazioen zenbatekoa handiagoa da eta Estatuko

prestazioan sartzen ez diren kolektibo batzuk biltzen ditu, hala nola pentsiodunak. DSBEa, beraz, bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren prestazio osagarri eta subsidiario gisa eratu da.

Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera 2020ko ekainaren 1etik aurrera jarri zen abian ondorio ekonomikoekin. Euskadin, bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren betekizunak betetzen zituztenek soilik egin behar zituzten eskaera-izapideak, baina ez DSBEarenak betetzen zituztenek. Bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren osagarria eta subsidiarioa da DSBEa, eta aurrezpen handia ekarriko du Eusko Jaurlaritzaren diru-kutxarako; izan ere, Estatuaren erantzukizuna izango da, Gizarte Segurantzaren bidez, diru-sarrerak bermatzeko errentaren prestazioaren zatia finantzatzea, horren kasua bat badator bizitzeko diru-sarrerarekin. Eusko Jaurlaritzak balioetsi zuenez, une hartan 30.000 bat bizikidetza-unitatek jaso zezaketen BGDa, eta 50.000 familia baino gehiago zeuden DSBEarekin estalita.

Espainian, martxan jarri zen unean, Gobernuak kalkulatu zuen bizitzeko gutxieneko diru-sarrera 850.000 etxek jaso ahalko zutela, 2,3 milioi lagunek gutxi gorabehera. Gizarte Eskubideetako, Kontsumoko eta 2030 Agendako Ministerioaren "*BGD estatistikak*" txostenaren arabera, 2025eko abendura arte GSINk 1.144.147 etxeri aitortu die prestazio hori, eta 3,4 milioi pertsonak jaso dute prestazioa. Laguntza horietara bideratutako funtsen zenbateko osoa, martxan jarri zenetik 2025eko abenduaren 31ra arte, 18.408 milioi eurokoa da (5.051 milioi euro azken urtean).

V.4.10 GRAFIKOA. BIZITZEKO GUTXIENEKO DIRU-SARRERA EAEn: ORDAINDUTAKO NOMINEN ZENBATEKOA. MILIOIKA EURO.

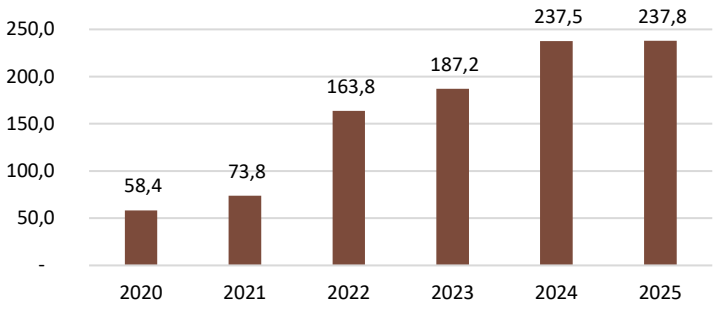

Iturria: GIZARTE SEGURANTZA. Egileek egina.

Iturri horrek erakusten duenez, EAEn 41.542 ebazpen onartu ziren 2025eko abenduaren 31ra arte, eta datu hori 96.943 onuraduni dagokie, guztira 900,1 milioi euro ordainduta (Estatuko guztizkoaren % 4,9); 2025ean, LANBIDEk 237,8 milioi euroko balioan izapidetu zituen laguntza horiek (2024an baino % 0,1 gehiago).

4.3.4. Gizarteratzea errazteko programak: Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntzak, gizartean esku hartzeko esparruan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko

Hauxe xedatu da Gizarte-zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legearen 6.3 artikuluan: "*Gizarte-ongizatea, gizarteratzea eta gizarte-kohesioa ez dira Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren berezko helburuak, baizik eta gizarte-babeseko beste sistema eta politika publiko batzuekin batera gauzatu beharrekoak; hala bada, horiek gauzatzeko orduan, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema bereak diren helburu eta eginkizunen esparruan arituko da elkarlanean. Halaber, elkartasuna eta elkarbizitza sustatzea eta gizartearen parte-hartzea sustatzea beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatutako helburutzat joko dira*". Hortaz, gizarte-inklusioa gizarte-zerbitzuen helburu gisa identifikatzen da, baina beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatzen da; eta, modu koherentean, Inklusiorako eta Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legeak inklusio-politikaren zeharkakotasuna aipatzen du, eta bi sistemek lagundu behar dute horretan: Gizarte Zerbitzuek eta Diru-sarrerak Bermatzekoak.

Euskal Autonomia Erkidegoko esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko dirulaguntzak arautzen dituen abenduaren 29ko 649/2009 Dekretuan, gizarte esku-hartzea, funtsean, pertsona guztiak gizarteratzera bideratuta zegoela aitortzen zen, baina hainbat laguntza-lerro edo esku-hartze agintzen zituen, ez soilik gizarte-inklusioaren arloari lotutakoak, baizik eta bestelako zeharkako modalitateak hartzen ziren aintzat, honako hauek bilduta: familiaren babesa, droga-mendetasunaren prebentzioa, haurren eta nerabeen arreta eta babesa, etorkinen gizarteratzea eta, oro har, kulturartekotasuna, adinekoen arreta eta babesa, mendetasunean bizi direnak eta, oro har, baliaezintasuna eta maitasun-sexu askatasuna eta aniztasuna[36].

V.4.25 KOADROA. GIZARTE ESKU-HARTZERAKO JARDUERAK SUSTATZEKO DIRULAGUNTZAK. HIRUGARREN SEKTOREKO ERAKUNDEAK ETA DIRUZ LAGUNDUTAKO PROIEKTUAK PROGRAMA-ILDOAREN ARABERA

	HIRUGARREN SEKTOREKO ERAKUNDE PARTE-HARTZAILEAK			DIRUZ LAGUNDUTAKO PROIEKTUAK		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
GIZ	145	162	206	245	272	212
ELK	81	84	88	92	96	86
JAK	64	54	83	76	67	82
GUZTIRA	**290**	**300**	**377**	**413**	**435**	**380**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila. Diruz lagun daitezkeen programen ebaluazioa. Hainbat urte.

V.4.11 GRAFIKOA. ESKU-HARTZE SOZIALAREN EREMUAN HIRUGARREN SEKTOREKO JARDUERAK INDARTZEKO DIRU-LAGUNTZEN ZENBATEKOA. DATUAK MILIOI EUROTAN

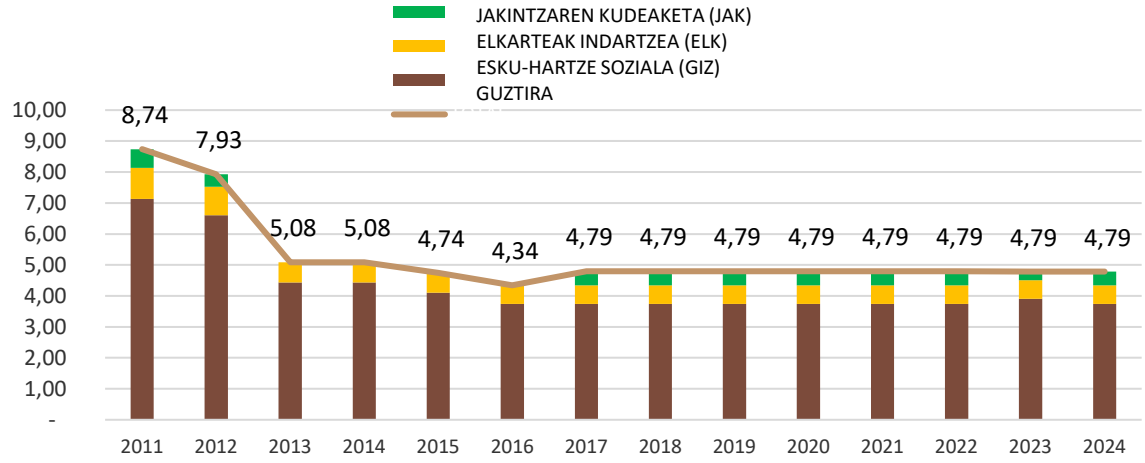

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Egileek egina.

2024an (eskuragarri dauden azken datuak), Eusko Jaurlaritzak 4,79 milioi euroko dirulaguntzak mantendu zituen esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko, aurreko urteetako zenbateko bera (ikusi grafikoa). Laguntza horietatik, 3,74 milioi (% 81,6) "esku-hartze sozialaren" GIZ ildora bideratu ziren, % 12,5 (600.000 euro) "elkarteak indartzera" (ELK ildoa) eta gainerako % 5,8a (450.000 euro) "jakintzaren kudeaketa" ildora (JAK).

Dirulaguntza jaso zuten erakunde eta proiektuei dagokienez, 2024an, guztira, hirugarren sektoreko 377 erakundek jaso zituzten dirulaguntzak esku-hartze sozialeko 380 proiektu gauzatzeko. Haietatik, 212 esku-hartze sozialeko ekimenei dagozkie (GIZ), 86 elkarteak indartzeari (ELK), eta 82 jakintzaren kudeaketaren ildoari (JAK), Ekonomia eta Ogasun Sailaren datuen arabera.

[36] *Ondoren, abenduaren 4ko 271/2012 Dekretuak EAEko esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko dirulaguntzak arautuko lituzke, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren bitartez, eta haietatik kanpo geratuko litzateke droga-mendetasunen prebentzioa, izan ere, eskumen-egitura dela-eta, jarduketa-arlo hori garai hartako Osasun eta Kontsumo Sailera (gaur egun Osasun Saila) igaro zen.*

Hala ere, kontuan hartu behar da Eusko Jaurlaritzaren programa zehatz horren zenbatekoak direla, baina beste erakunde batzuek (foru-aldundiek eta udal ugarik) funtsak bideratzen dituztela helburu horietara. Hala ere, ez dago horri buruzko informazio erantsirik.

4.4. GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA

Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GZES) erantzukizun publikoko sare publiko arautu gisa eratu da, eta bere helburua da pertsona, familia eta talde guztiak gizartera daitezen eta gizarte-autonomia eta -ongizatea lor dezaten laguntzea; horretarako, sustatzeko, prebenitzeko, babesteko eta laguntzeko eginkizunak egingo ditu, batez ere pertsonalak eta harremanezkoak diren prestazio eta zerbitzuen bidez. Titulartasun publikoko eta pribatu itunduko prestazio, zerbitzu eta horniduraz dago osatua, eta bere jarduketak gizarte-ongizatea lortu nahian ari diren beste sistema eta politika publiko kideko edo osagarri batzuekin koordinatu behar dira. Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak (GZL) arautzen eta antolatzen du sistema hori, eta hauek dira haren ezaugarri nagusiak: gizarte-zerbitzuetarako eskubide subjektiboa ezartzea, Sistemaren Prestazio eta Zerbitzuen Katalogoa definitzea eta, horrela, eskubide horren irismena zehaztea eta haren garapena eta ezarpena bermatzea, eta, azkenik, katalogo horren garapenaren aurreikuspena, prestazio eta zerbitzuen zorro baten bidez, haren ezaugarri nagusiak eta sarbide-baldintzak definituko dituena[37].

4.4.1. EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa 2023-2026

GZESa "*Gizarte Zerbitzuen Plan Estrategikoarekin*" (GZPE) osatzen da. Plan horren bigarren edizioa 2023-2026 aldirako onetsi zuen Eusko Jaurlaritzak 2023ko urrian, eta helburua Gizarte-zerbitzuen Euskal Sisteman ahalik eta eraginkortasunik eta efizientziarik handiena lortzeko beharrezkoak diren prestazioak, zerbitzuak, programak eta bestelako jarduketak planifikatzea da. Plan horren arabera, GZESaren gastu korronte publikoa urtean 1.491 milioi eurokoa izango da 2025erako, eta 1.695 milioi eurokoa 2030erako.

V.4.26 KOADROA. GASTU ARRUNT PUBLIKOA EAE-KO GIZARTE-ZERBITZUETAN 2019AN EXEKUTATUTAKO GASTUA ETA 2025ERAKO ETA 2030ERAKO AURREIKUSPENAK EUROAK, MILAKOTAN.

	2019	2025	2030
ARABA	227.547,6	303.349,2	349.168,2
BIZKAIA	522.100,6	684.736,3	776.449,9
GIPUZKOA	382.249,1	503.021,2	569.432,2
EAE, GUZTIRA	**1.131.897,3**	**1.491.106,7**	**1.695.050,4**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa 2023-2026.

2016-2019 aldirako I. GZPEk ez bezala (GZESa finkatzea eta hedatzea xede duena, sistemaren onurak eta zerbitzuak eskuratzeko aukera bermatzeko —batez ere, finantza-krisi baten erdian—), II. GZPEk baliabideak euskal gizartearen zahartzeari egokitzea du helburu, hurrengo hamarkadan baby boomaren belaunaldiak izango duen inpaktu demografikoa kontuan hartuta. Gainera, pandemiak eragindako premiazko egoerei erantzutera bideratu da, arreta berezia jarrita gizarte-zainketetan, bereziki erantzukizun publikokoak direnetan.

Planaren helburua da gizarte-zerbitzuak demografia- eta gizarte-trantsizioetara egokitzea, funtsezko proiektuen bidez, eta bost **helburu estrategiko** ezartzen ditu:

1. **Autonomia**: Arreta-piramidea alderantzikatu nahi du, komunitatean lehenengo eta bigarren mailako piramideak indartuta kontingentzia guztietarako (desgaitasuna, mendetasuna, bazterketa, babesgabetasuna). Desgaitasuna duten pertsonen bizimodu independentea sustatzen da, eta adinekoentzako egoitza-zentroak eraldatzea planteatzen da.
2. **Integrazioa**: Bazterkeriaren aurkako sarea sendotzea du helburu, eta aurrera egiten du lehenengo eta bigarren mailako arretaren antolamenduan eta jarraitutasunean, baita arreta deszentralizatzean ere, eredu komunitarioaren arabera. Gizarteratzeko laguntzak bultzatuko dira.

[37] *Informazio gehiagorako, jo Eusko Jaurlaritzaren webgunera, bertan jasotzen baita gizarte-zerbitzuen araudia.*

3. **Oreka**: Planak zainketen antolaketa soziala sustatzen du, lidergo publiko batetik abiatuta. Oreka berri bat bilatzen du erakundeen zaintzaren (erantzukizun publikokoa) eta familiaren zaintzaren artean, lehenengoari mesede eginda.
4. **Antolamendua**: Gizarte-zerbitzuen Euskal Sistemaren kudeaketa bultzatzea eta sistemaren kudeaketa integratu eta kolegiatuan aurrera egitea.
5. **Genero-ikuspegi intersekzionala**: Generoaren, adinaren, jatorriaren eta autonomia-mailaren araberako diskriminazio-egoerak hautematea eta haiei aurre egitea, arreta dibertsitatera egokituta.

Bost helburu estrategiko horiek ***proiektu bultzatzaileen eta jarduketa osagarrien*** bidez garatzen dira; Planak zerrenda ireki gisa ematen ditu, eta zerrenda horretan ekimen berriak gehitu beharko dira. Proiektuon xehetasunak ikusteko, jo 2023ko Memoria Sozioekonomikora. GZPEk, halaber, ***Gizarte Zerbitzuen mapa*** bat jasotzen du, Sistema plazen, erabiltzaileen eta Etxez Etxeko Laguntza Zerbitzuko orduen arabera dimentsionatzen duena, besteak beste, 2025erako eta 2030erako helburuak finkatuta (xehetasunak ikusteko, jo gure 2023ko Memoriara).

Memoria hau egin dugun egunean, ez dugu Planaren esparruan egindako jarduketen gaineko informaziorik.

4.4.2. Euskadiko Arreta Soziosanitariorako Estrategia 2021-2024. Azken ebaluazioa

Memoria Sozioekonomikoaren edizio honetan, *Euskadiko Arreta Soziosanitariorako Estrategiari (2021-2024)* buruz arituko gara. Estrategia horren ebaluazioa 2025ean argitaratu da, oso garrantzitsua baita zainketa-, gizarte- eta osasun-beharrei erantzuteko esparru integratu bat egituratzeko.

2021-2024 aldirako Estrategia Soziosanitarioaren misioa da edukitzea "*pertsonak bizi-zikloaren etapa guztietan haien bizi-proiektua errespetatzen duen ikuspegi sistemiko eta jasangarri batetik zaintzen dituen arreta soziosanitarioa*", honako hau lortzeko: "*pertsonentzako ahalik eta ongizaterik handiena erdiestea euskal gizartean sortzen ari diren beharrekiko sentikorra den arreta-esparru koordinatu batean, gizarte- eta osasun-zaintzen tokiko ekosistemen sare moduan antolatuta*". Aurretik formulatutako estratetan ez bezala, proiektuen kopurua murriztea proposatu zuen, ekimenei modu konplexuan ekin ahal izateko eta lortu nahi ziren helburuetan efikazia eta efizientzia handiagoa lortzeko.

Arreta Soziosanitarioko Euskal Kontseiluak (ASEK) zehaztutako eta onartutako lan-eremua da, eta bertan parte hartzen dute arreta horretan erantzukizuna duten erakunde guztiek; hiru lurralde historikoetako eta euskal udalerrietako sentsibilitate eta errealitatearen berri ematen da bertan. Euskadin arreta soziosanitarioaren antolamenduarekin jarraitzeko oinarriak ezartzen ditu, gizarte- eta osasun-zerbitzuen sistemak koordinatzeko eredu baten arabera. Eredu horrek, formulatu zenean, baliabide ugari zituen jada.

Praktikoa izan zedin, bost arlo estrategikoren eta hamabost proiekturen inguruan egituratu zen, eta haien betetze-maila V.4.27 koadroan laburbiltzen da.

Indarraldia amaituta, Eusko Jaurlaritzak 2025ean egindako Estrategiaren ebaluazio-txostenak dio ***batez besteko gauzatze-maila handia dela (% 84)***.

Arlo estrategikoen azterketa kuantitatiboak erakusten du Gobernantza Soziosanitarioa, Arreta Soziosanitarioa eta Elkarreragingarritasun Soziosanitarioa izan direla gehien garatu direnak (% 100, % 98 eta % 87, hurrenez hurren). Aldiz, gutxiago garatu dira prebentzio soziosanitarioarekin eta I+G+b soziosanitarioarekin lotutako arloak, eta egikaritze-ehunekoak % 62 eta % 75 ingurukoak izan dira, hurrenez hurren. Proiektu estrategikoen garapenari dagokionez, gehienek gauzatze-ehuneko altuak lortu dituzte. Estrategian zehaztutako hamabost proiektuetatik bederatzi amaitu dira (% 60), eta gainerako seiak gauzatzen jarraitzen dute (% 40), epe luzerako proiekzioa baitute. Azkenik, bost estrategia-eremuak hurrengo estrategiarako jarraipen-ildotzat hartu dira, haien garrantzia eta etorkizuneko proiekzioa direla-eta, baita 2021-2024ko Estrategian egindako aurrerapen garrantzitsuengatik ere.

V.4.27. KOADROA. EUSKADIKO ARRETA SOZIOSANITARIORAKO ESTRATEGIA 2021-2024. EBALUAZIOAREN LABURPENA ARLO ETA PROIEKTU ESTRATEGIKOEN ARABERA.

	GAUZATUTAKO %	EGOERA
1. GOBERNANTZA SOZIOSANITARIOA	**100,0**	**JARRAIPEN-LERROA**
1.1. ONARPEN JURIDIKOA ETA GOBERNANTZA SOZIOSANITARIOA HEDATZEA	100,0	AMAITUTA
1.2. ZUZENDARITZA SOZIOSANITARIOAREN ANTOLAMENDUA	100,0	AMAITUTA
1.3. FINANTZAKETA SOZIOSANITARIOKO ESPARRU PARTEKATUA	100,0	AMAITUTA
2. ELKARRERAGINGARRITASUN SOZIOSANITARIOA	**87,5**	**JARRAIPEN-LERROA**
2.1. HISTORIA SOZIOSANITARIO ELEKTRONIKOA	100,0	AMAITUTA
2.2. AGINTE-KOADROA	75,0	GAUZATZE-BIDEAN
2.3. HISTORIA KLINIKORAKO SARBIDEA EGOITZA-ZENTROETATIK	100,0	AMAITUTA
2.4. ELKARRERAGINGARRITASUN SOZIOSANITARIOA GAUZATZEKO DEKRETUA	75,0	GAUZATZE-BIDEAN
3. PREBENTZIO SOZIOSANITARIOA	**62,5**	**JARRAIPEN-LERROA**
3.1. PREBENTZIO SOZIOSANITARIOKO ESPARRU KOORDINATU BAT DEFINITZEA	100,0	AMAITUTA
3.2. ARRISKU SOZIOSANITARIOA DETEKTATZEKO TRESNA	25,0	AMAITUTA
4. ARRETA SOZIOSANITARIOA	**98,3**	**JARRAIPEN-LERROA**
4.1. LEHEN MAILAKO ARRETA SOZIOSANITARIOA HEDATZEA	95,0	GAUZATZE-BIDEAN
4.2. JARDUKETAK ARRETA SOZIOSANITARIOAREN XEDE DIREN KOLEKTIBOENTZAT	100,0	GAUZATZE-BIDEAN
4.3. ARRETA GOIZTIARRA ETA GIZARTE- ETA HEZKUNTZA-EREMUA GARATZEA	66,6	GAUZATZE-BIDEAN
5. I+G+b SOZIOSANITARIOA	**75,1**	**JARRAIPEN-LERROA**
5.1. ARRETA SOZIOSANITARIORAKO, EZAGUTZA SORTZEKO ETA ZABALTZEKO ATARIA	90,0	GAUZATZE-BIDEAN
5.2. I+G+b SOZIOSANITARIOKO POLITIKA ETA EKIMENEI BURUZKO ERREFERENTZIEN NODOA	66,6	AMAITUTA
5.3. EKOSISTEMA SOZIOSANITARIOAREN OINARRIETATIK I+G+b PROIEKTUAK SUSTATZEA	68,7	AMAITUTA

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadiko Arreta Soziosanitariorako Estrategiaren ebaluazioa (2021-2024). Geuk egina.

Hauek dira ***ebaluazioaren ondorioak***:

- Oro har, Arreta Soziosanitariorako Estrategiak **emaitzen balantze positiboa** izan du, aurreikusitako proiektu gehienak garatu dira, eta, aurrekoekin alderatuta, estrategia horrek lortu du garapen-indizerik handiena. Funtsezko bi alderdirengatik izan da. Batetik, aurreko aldian ikastitakoak aplikatu dira, zehazki, COVID-19ak eragindako osasun-larrialdiaren eraginagatik ikasitakoak. Eta, bestetik, Arreta Soziosanitarioko Zuzendaritza Osasun Sailean egituratu da, eta horren ondorioz, arlo soziosanitarioa jardun estrategikoko arlo gisa onartu zen erakundeetan.
- **Antolamendu- eta funtzio-egitura soziosanitario** bat finkatu da, eta Euskadiko Gobernantza Soziosanitarioaren abenduaren 7ko 150/2022 Dekretua argitaratzean gauzatu da.
- **Elkarreragingarritasun soziosanitarioan** lanean jarraitu dugu, gizarte- eta osasun-sistemetako euskal zerbitzuen artean oinarrizko datuak trukatzea oinarri duen estrategia berri batetik abiatuta. Estrategia horrek asistentzia-koordinazioa errazten eta lan partekatuko espazioak izateko helburua gauzatzen laguntzen du.
- Ahalegin berezia egin da **prebentzio soziosanitarioko elementuak** garatzeko —arrisku soziosanitarioko egoerei aurrea hartzea, alegia—, hainbat lan-ildo aztertuta eta ikertuta, espero ziren emaitza guztiak lortu ez diren arren.
- Arreta soziosanitarioari dagokionez, arlo horren zentraltasuna agerian dago Estrategian. Aurrerapen handiak egin dira behar soziosanitario zehatzak dituzten pertsonei (arreta soziosanitarioaren xede diren kolektiboak) emandako

arreta koordinatua hobetzeko, baita zuzeneko arretako profesionalek eskainitako asistentzia-jardueran ere. Horretarako, koordinazio eraginkorra hedatzeko tresna eta prozedura batzuk jarri dira eskura.

- **Arreta Soziosanitariorako Atariaren** bidez, izaera soziosanitarioko jakintza eta joera nazionalak eta nazioartekoak hedatzeko eta sustatzeko lana bultzatu nahi izan da, eta, aldi berean, berrargitaratu eta eguneratu egin da. Halaber, **ikerketa eta berrikuntza soziosanitarioa** bultzatu da zeharka Estrategia osoan, bai ekimen berritzaileen esperimentazio eta laguntzaren bidez, bai hainbat erakunde eta instituziok sustatutako proiektu eragileen elkarlanaren eta parte-hartzearen bidez.
- Gai horiek aztertuta, **hobetzeko arloak** identifikatu ahal izan dira, eta kontuan hartuko dira hurrengo estrategia formulatzean. Gai horiek honako hauekin dute zerikusia: gobernantza soziosanitarioa berrikustea eta sinplifikatzea, hobeto ulertzeko eta eraginkorragoa izateko; koordinazio soziosanitarioko beharretan egoera berriak sartzea, esate baterako, landa-ingurunean; premia soziosanitarioko egoerak prebenitzeko jarduketa berriak aztertzea; arreta soziosanitarioko funtsezko beste eragile batzuengana hurbiltzea (hirugarren sektorea edo esparru akademikoa); beste kolektibo batzuen behar berrietara hurbiltzea (bazterketa, kronikotasuna, gaixotasun neurodegeneratiboak eta abar); edo, arreta soziosanitarioan parte hartzen duten profesionalen trebakuntza eta ezagutza estrategikoaren hedapena indartzea, besteak beste.

Ondorio horietan eta antzemandako hobekuntza-arloetan oinarrituta, 2021-2024 aldirako Estrategiaren Ebaluazioak ***etorkizuneko lan-ildo*** hauek zehazten ditu:

1. Zainketen jarraipenera bideratutako praktikak bultzatzea, arreta berezia jarrita iraupen luzeko zainketetan.
2. Diziplina arteko lan partekatua bultzatzen duten jarduketak bultzatzea, adibidez, kasua kudeatzeko funtsezkoa den informazioa elektronikoki trukatuta.
3. Sistemaren jasangarritasuna lortzeko esku-hartzeak bultzatzea, baliabideak modu eraginkorragoan erabilita.
4. Behar soziosanitarioak dituzten pertsonak jarduketen erdigunean jartzea, arreta eta zaintza hobea izateko formula berritzaileak bilatzeko.
5. Behar soziosanitarioak dituzten pertsonen iritziak jasotzea, haiek prozesuaren partaide egiteko eta erabakiak hartzen lagun diezaieten.
6. Profesionalak elkarreragingarritasunera eta telemedikuntzara bideratutako ekintzetan trebatzea sustatzea, aldaketaren aurkako erresistentzia murrizteko, trebatutako profesionalak izan daitezen eta asistentzialen agendaren denborak hobeto kudeatzeko.
7. Erakundeen arteko lantaldeak hobeto ezagutzen lagunduko duten protokoloak eta programak sustatzea, haiek finkatzeko eta esku-hartzeen koordinazio ona eta zainketen planifikazio ezin hobea ziurtatzeko.
8. Erabilera-kasu berrietara bideratutako elkarreragingarritasun soziosanitarioaren hedapenean aurrera egitea.
9. Berrikuntza bultzatzea, politika eta programa soziosanitarioen zeharkako ardatz gisa.
10. Arreta osasun integralaren eta sareko lanaren ikuspegira zuzentzea, honako hau kontuan hartuta: "*Pertsona guztiak gara zaurgarriak*".

4.4.3. EUSTATen Gizarte-zerbitzuen eta gizarte-ekintzaren estatistika. 2023ko datuak

EAEko Gizarte Zerbitzuen gastua 3.817 milioi eurokoa izan zen 2023an (urte horretakoa da daukagun azken informazioa), aurreko urtean baino % 18,4 gehiago, EUSTATen[38] "*Gizarte-zerbitzuei eta Gizarte-ekintzari buruzko Estatistikaren*" arabera. Gastu hori gure erkidegoaren urte horretako BPGd-aren % 4,1 da eta biztanle bakoitzeko batez beste 1.737,6 euroko gastua, 2022 baino % 17,8 gehiago. Gastuaren % 68,1, ia 2.600 milioi euro, gastu arruntei dagokie, eta kopuru horretatik 1.063,1 milioi familiei transferentziak egiteko erabili ziren (2022an baino % 21,3 gehiago). Gainera, administrazio publikoek 2.724,8 milioi euro finantzatu zituzten (+% 17,2), guztizkoaren % 71,4; sektore pribatuak, berriz, gainerako % 28,6 finantzatu zuen.

V.4.12 GRAFIKOA. GIZARTE-ZERBITZUEN GASTU-ADIERAZLEEN bilakaera EAEn

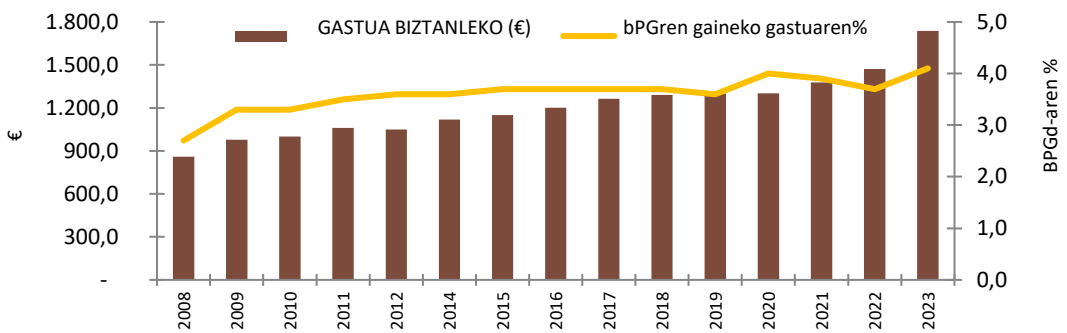

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren Estatistika.

V.4.28 KOADROA. GIZARTE-ZERBITZUAK EAE-N: MAGNITUDE NAGUSIEN BILAKAERA

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% 21/22	% 22/23
GASTUA (MILAKA EUROTAN)	**2.815.136**	**2.842.232**	**2.865.828**	**3.023.687**	**3.224.773**	**3.816.985**	**6,7**	**18,4**
- GASTU ARRUNTAK	2.002.079	2.058.128	2.047.433	2.179.662	2.294.773	2.599.575	5,3	13,3
- FAMILIEI EGINDAKO TRANSFERENTZIAK	761.000	741.805	787.828	786.598	876.337	1.063.111	11,4	21,3
- KAPITAL-GASTUAK	52.057	42.299	30.567	57.426	53.664	154.300	-6,6	187,5
GASTUA BIZTANLEKO (EUROAK)	1.291,1	1.299,0	1.302,8	1.378,7	1.474,8	1.737,6	7,0	17,8
GASTUA / BPGD (%)	3,7	3,6	4,0	3,9	3,7	4,1	..	..
- FINANTZAKETA PUBLIKOA	1.940.520	1.984.499	2.098.105	2.204.159	2.325.089	2.724.785	5,5	17,2
- FINANTZAKETA PRIBATUA	874.616	857.733	767.734	819.414	899.729	1.092.200	9,8	21,4
LANGILEAK, GUZTIRA	56.870	56.811	62.568	58.036	53.580	55.757	-7,7	4,1
- LANGILE PROPIOAK	33.588	34.459	35.036	35.051	36.531	36.947	4,2	1,1
- BORONDATEZKO LANGILEAK	23.282	22.352	27.532	22.985	17.049	18.810	-25,8	10,3
- ZENTROEN KOPURUA	3.577	3.569	3.544	3.593	3.608	3.736	0,4	3,5
- EGOITZEN KOPURUA	1.442	1.441	1.436	1.487	1.465	1.597	-1,5	9,0
- EGOITZETAKO PLAZAK	29.041	30.036	30.675	30.925	31.591	32.175	2,2	1,8

Iturria: EUSTAT. Gizarte-zerbitzuei eta Gizarte-ekintzari buruzko Estatistika. Geuk egina.

[38] *Kontuan izan behar da diru-sarrerak bermatzeko errenta (DSBE) eta enplegurako zentro bereziak ez daudela Gizarte-zerbitzuen Euskal Sistemaren barruan, estatistika horrek barne hartzen dituen arren. Haiei buruzko informazio zehatza eskuratzeko, jo kapitulu honen 4.3.2 apartatura (DSBE) eta IV. kapitulura. Enplegua eta lan-harremanak EAEn (EEE).*

Sektoreko giza baliabideei dagokienez, EAEko gizarte-zerbitzuen multzoak 55.757 langile zituen 2023an, 2022an baino % 4,1 gehiago. % 66,3 langile propioei dagokie, eta % 33,7 boluntarioei. Hala, 18.810 langile ari ziren lanean, 2022an baino 1.761 gehiago (+% 10,3).

Gizarte-zerbitzuen aniztasunari dagokionez, biztanle guztiei eta adinekoei zuzendutako zerbitzuak dira baliabide gehien dituzten arloak; izan ere, bien artean gastuaren % 64,6 egiten dute (guztizkoaren % 39 eta % 25,6, hurrenez hurren), eta, haien atzetik, desgaitasunen bat duten pertsonei zuzendutako zerbitzuak daude (gastuaren % 25,5). Biztanleria osoari zuzendutako baliabideen artean, familiei egindako transferentziak nabarmentzen dira (1.063,1 milioi euro), gastu osoaren % 27,9, eta % 21,3 igo dira azken urtean. Adinekoei dagokienez, haiei ematen zaien arreta, nagusiki, honako prestazio hauek dira: egoitza-zerbitzuak, eguneko laguntza-zentroak, etxez etxeko laguntza zerbitzuak eta telelaguntza.

IV.2.29 KOADROA. GIZARTE-ZERBITZUAK EAE-N: GASTUAK, BIZTANLE HARTZAILEEN KOLEKTIBOEN ARABERA. EUROAK, MILAKOTAN.

	2019	2020	2021	2022	2023	% 21/22	% 22/23
GASTUA GUZTIRA (MILAKA EUROTAN)	**2.842.232**	**2.865.839**	**3.023.687**	**3.224.773**	**3.816.985**	**6,7**	**18,4**
BIZTANLERIA, ORO HAR	1.010.460	1.093.929	1.176.332	1.219.858	1.488.992	3,7	22,1
HAURRAK-GAZTEAK	129.518	130.448	129.523	139.154	156.818	7,4	12,7
EMAKUMEAK	14.081	15.352	15.212	16.674	18.353	9,6	10,1
ADINEKOAK	774.317	771.622	782.974	835.887	975.946	6,8	16,8
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONAK	767.299	698.021	752.318	827.868	973.318	10,0	17,6
GIZARTE-BAZTERKETA	146.557	156.467	167.328	185.332	203.558	10,8	9,8

Iturria: EUSTAT. Gizarte-zerbitzuei eta Gizarte-ekintzari buruzko Estatistika. Geuk egina.

Adinekoentzako egoitza-zentroei dagokienez, EAEn 427 zentro zeuden 2023an (2022ko kopuru bera), eta haietatik 147 titulartasun publikokoak ziren eta 280 titulartasun pribatukoak. Adinekoentzako 21.171 egoitza-plaza eskaintzen ziren (egoitza-plazen % 65,8); haietatik 7.292 (% 34,4) titulartasun publikokoak ziren, eta 13.879 (% 65,6) titulartasun pribatukoak. Sistema horretan, erreferentziazko urtean, 35.225 euroko gastu arrunta egin zen plaza bakoitzeko (+% 9,4, 2022koarekin alderatuta), eta 11.458 euroko gorabehera izan zen pertsona autonomoen plazetan eta 39.050 eurokoa mendeko pertsonen plazetan.

Lurraldeka, plazen % 16,8 Araban zeuden, % 54,3 Bizkaian eta % 28,9 Gipuzkoan. 2023an, adineko erabiltzaileen kopurua 18.917 zen (+% 2,9), hau da, plaza guztien kopurua baino txikiagoa. Haietatik, % 35,3 plaza publikoen erabiltzaileak dira, eta gainerako % 64,7 plaza pribatuen erabiltzaileak.

4.4.4. 39/2006 Legearen Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) emaitzak

Autonomia pertsonala sustatzeari eta mendetasun-egoeran dauden pertsonak zaintzeari buruzko Legea [39] (Mendetasunaren Legea), 2007. urtean indarrean jarri zen Estatu-mailako araudia, honako helburu honekin sortu zen: "*Egoera berezi batean egoteagatik kalteberak diren pertsonei, dituzten premietan laguntza eskaintzea, hau da, eguneroko bizitzako oinarrizko ekintzak aurrera eramateko laguntza eskaintzea, autonomia pertsonal handiagoa eskuratu eta herritar gisa dituzten eskubideez oso-osorik baliatu ahal izateko*". Aurrerapen garrantzitsua da gizarte-politikei dagokienez, mendetasun-egoeran dauden pertsonek legean bertan ezarritako prestazioak eta zerbitzuak jasotzeko duten eskubide subjektiboa aitortzen eta arautzen baitu Estatuan. Prestazio eta zerbitzu horien kudeaketa, EAEn, autonomia-erkidegoetako administrazioek egiten dute, lehen aipatutako Gizarte Zerbitzuen Zorroaren baitan.

IMSERSOren 2025eko abenduaren 31ko datuek adierazten dute, lehenik eta behin, erreferentziako datan EAEk 121.716 balorazio-eskaera zituela erregistratuta Mendetasunaren Arretarako Sisteman (AMAS), eta haietatik gehienak mendetasun-maila aitortzeko berrikuspenei dagozkiela, gainerako erkidegoetan bezala. Eskaeren kopuruaren ratioa EAEko biztanleriaren % 5,46koa da (+0,15 puntu, aurreko urtearekin alderatuta).

[39] *39/2006 Legea, abenduaren 14koa, autonomia pertsonala sustatzeari eta mendetasun-egoeran dauden pertsonak zaintzeari buruzkoa.*

Eskaera horiek, gainera, Estatuan erregistratutakoen % 5,23 dira. Gure erkidegoko biztanleria, berriz, % 4,58 da; izan ere, EAEk Estatuko populaziorik zaharkituenetakoa du.

Eskatzailearen profila honako hau da: emakumea (guztizkoaren % 60,3) eta 80 urte edo gehiagokoa (eskaeren % 53,9; baina % 63,6 emakumeen artean). Hurrengo adin-talde nagusia 65 eta 79 urte bitartekoena da, eskaera guztien % 19,9.

V.4.30 KOADROA. MENDETASUNAREN ARRETA, AUTONOMIA-ERKIDEGOKA. EGOERA KONPARATIBOA 2025EKO ABENDUAREN 31N.

	ESKAEREN % BIZTANLERIAREKIKO			EBAZPENEN % ESKAEREKIKO			AITORTUTAKOEN % EBAZPENEKIKO		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
ANDALUZIA	4,95	4,93	5,28	93,25	92,42	96,78	82,07	80,21	79,79
ARAGOI	4,08	4,32	4,54	89,76	91,95	93,33	83,40	85,17	86,11
ASTURIAS	4,67	5,10	4,96	87,92	83,23	87,12	79,01	78,65	78,28
BALEAR UHARTEAK	3,70	3,82	4,11	93,44	95,25	93,96	81,89	80,84	79,97
KANARIAK	2,90	3,42	3,54	83,85	78,22	96,88	87,90	88,60	88,91
KANTABRIA	4,08	4,00	4,03	96,65	99,23	98,07	81,25	79,37	79,52
GAZTELA-MANTXA	6,60	6,74	6,80	95,91	97,38	98,37	81,75	80,73	80,81
GAZTELA ETA LEON	4,61	4,74	4,94	97,11	98,32	97,51	81,40	82,33	83,13
KATALUNIA	4,53	4,84	5,24	92,81	92,15	89,60	76,38	76,40	76,25
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	4,03	4,19	4,45	91,92	92,20	92,55	85,59	85,72	85,85
EXTREMADURA	5,58	5,64	5,89	95,90	95,42	94,57	72,69	72,26	72,34
GALIZIA	3,12	3,16	3,72	99,36	99,94	99,85	90,64	92,08	93,90
MADRIL	3,51	3,73	3,96	99,92	99,96	99,94	78,41	78,73	79,24
MURTZIA	4,10	4,31	4,76	86,13	88,95	90,01	88,02	86,86	85,74
NAFARROA	3,33	3,20	3,57	99,65	99,67	99,65	76,26	78,97	75,35
EAE	**5,17**	**5,31**	**5,46**	**99,62**	**99,87**	**99,88**	**72,43**	**72,46**	**72,42**
ERRIOXA	4,57	4,57	4,62	99,89	99,80	99,96	72,84	70,83	69,68
CEUTA ETA MELILLA	3,11	3,33	3,50	96,31	96,36	97,67	73,91	74,09	74,58
ESTATUA, GUZTIRA	**4,34**	**4,50**	**4,78**	**94,32**	**94,10**	**95,30**	**80,60**	**80,32**	**80,48**

Iturria: IMSERSOren datuekin egindakoa. Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika-informazioa. Abenduaren 31ko datuak.

Erregistratutako 121.716 irizpen-eskaeretatik, 121.567k, % 99,88k zegokion ebazpena jaso zuten jada (Estatuan, batez beste, % 95,30), eta 88.036 pertsonari, irizpena jaso zuten kasuen % 72,42ri, prestazioa jasotzeko eskubidea onartu zieten. Ehuneko hori Estatuko batez bestekoa (% 80,48) baino txikiagoa da. Baina biztanleria aitortuaren ratioa kontuan hartzen badugu, tasa handiagoa da EAEn Estatuan baino: Biztanleriaren % 3,95 EAEn, eta % 3,67 Estatuan.

Ebazpena duten 121.567 pertsonen % 16,3k III. mendetasun-gradua zuen aitortua[40]; % 22,7k II. gradua, eta % 33,4k I. mendetasun-gradua (gainerako % 27,6ri ez zioten gradurik aitortu). Edo, bestela esanda, mendetasun-graduren bat aitortu zieten 88.036 pertsonen % 46,1ek (40.584) I. graduko aitortza jaso zuten; % 31,4k (27.608) II. Gradukoa, eta % 22,4k (19.844) III. gradukoa.

[40] *39/2006 Legearen 26. artikuluak xedatzen du mendetasun-egoera hiru gradutan sailkatzen dela:*
- I. gradua. Mendetasun arina: Kasu hauetan, pertsonak laguntza behar du eguneroko bizitzako oinarrizko hainbat jarduera aurrera eramateko, eta hori gutxienez egunean behin, edo tarteka laguntza mugatua behar du, autonomia pertsonalarekin laguntzeko.
- II. gradua. Mendetasun larria: Pertsonak laguntza behar du eguneroko bizitzako oinarrizko hainbat jarduera aurrera eramateko, eta hori egunean bi edo hiru aldiz, baina ez du nahi kanpoko zaintzaile batek etengabe laguntzea, edo laguntza-premia zabalak ditu autonomia pertsonalaren arloan.
- III. gradua. Mendetasun handia: Pertsonak laguntza behar du eguneroko bizitzako oinarrizko hainbat jarduera aurrera eramateko, egunean hainbat aldiz, eta autonomia fisiko, mental, intelektual edo sentsoriala erabat galdu duenez, beste pertsona batek lagundu behar dio nahitaez eta etengabe, edo laguntza orokorra behar du autonomia pertsonalik ezaren ondorioz.

V.4.13 GRAFIKOA. MENDEKOTASUNAREN ARRETA EAE-N: PRESTAZIOEN BANAKETA MOTAREN ARABERA. 31.12.2025.

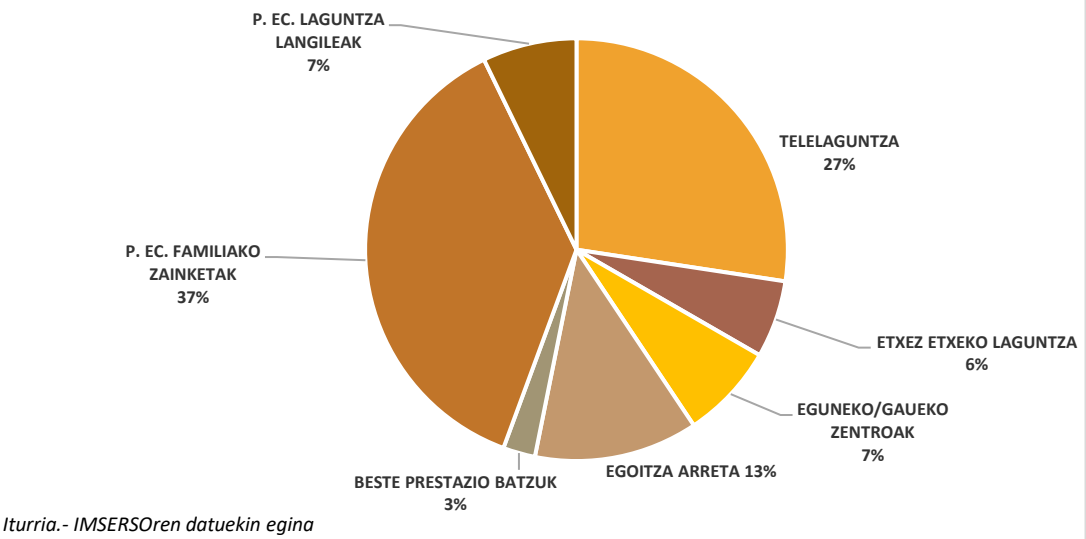

Iturria.- IMSERSOren datuekin egina

Bestalde, erreferentziazko datan, 107.665 prestazio eman ziren (2024ko datuekin alderatuta, +% 6,6), eta haien % 37,17 familia-zaintzagatiko prestazio ekonomikoari dagozkio (Estatuko batezbestekoa baino ratio handiagoa, zeina % 30,77koa baita); % 12,53 egoitza-arretari, % 27,40 telelaguntza-zerbitzuari, % 7,31 eguneko/gaueko zentroetako zainketei, eta % 5,92 etxez etxeko laguntza-zerbitzuei, prestazio eta zerbitzu garrantzitsuenak horiek.

V.4.31 KOADROA. MENDETASUNAREN ARRETA, AUTONOMIA-ERKIDEGOKA. ONURADUNAGATIKO PRESTAZIOAK ETA FAMILIA-ZAINTZARAKO PRESTAZIO EKONOMIKOEN GARRANTZIA. EGOERA 2025-12-31N.

	PRESTAZIOAK ONURADUN BAKOITZEKO			FAMILIA ZAINTZEKO PRESTAZIO EKONOMIKOEN %		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
ANDALUZIA	1,47	1,49	1,54	19,56	19,64	18,31
ARAGOI	1,29	1,32	1,32	38,86	39,16	40.29
ASTURIAS	1,29	1,37	1,42	28,37	27,36	27,48
BALEAR UHARTEAK	1,64	1,66	1,66	45,57	45,66	45.46
KANARIAK	1,13	1,38	1,15	36,31	32,92	37.38
KANTABRIA	1,56	1,58	1,60	33,39	32,79	33.32
GAZTELA-MANTXA	1,38	1,41	1,42	19,49	20,73	21,46
GAZTELA ETA LEON	1,34	1,37	1,44	17,75	18,45	19,38
KATALUNIA	1,22	1,23	1,24	43,84	47,96	51.06
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1,37	1,52	1,51	48,54	44,11	47,40
EXTREMADURA	1,15	1,20	1,19	15,76	15,55	16,72
GALIZIA	1,22	1,36	1.58	19,68	19,96	24,73
MADRIL	1,37	1,39	1,42	18,84	19,45	19.92
MURTZIA	1,25	1,30	1,33	47,82	46,10	46,82
NAFARROA	1,37	1,41	1,43	44,10	41,15	41,31
EAE	**1,40**	**1,43**	**1,44**	**36,76**	**37,45**	**37,17**
ERRIOXA	1,52	1,52	1,55	8,82	8,45	8.22
CEUTA ETA MELILLA	1,34	1,33	1,34	38,23	37,98	37,69
ESTATUA, GUZTIRA	**1,35**	**1,40**	**1,43**	**29,29**	**29,93**	**30,77**

Iturria: IMSERSOren datuekin egindakoa. Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika-informazioa. Abenduaren 31ko datuak.

Prestazioek 74.802 onuradun izan zituzten (ratioa 1,44 prestaziokoa da pertsona bakoitzeko, pertsona bat zerbitzu edo prestazio bat baino gehiagoren onuradun izan baitaiteke). Kopuru hori prestazioa jasotzeko eskubidea aitortuta duten 88.036 pertsonen % 85 da.

Zifra horien osagarri, Espainiako Gizarte Zerbitzuetako Zuzendari eta Kudeatzaileen Elkarteko kideek osatutako "***Mendetasunaren Espainiako Behatokiaren***" txostenek aukera ematen dute AMASren autonomia-erkidegoen araberako hedapenaren (Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Legearen ondoriozko hedapena) balorazio profesionalari jarraipena egiteko; eman berri ditugun IMSERSOren zifretatik abiatuta egina.

Azken irizpena AMASren 2025eko abenduko datuekin egin da. Sistemaren ezarpenaren zifren eta profesionalen balorazioen laburpen gisa, Behatokiak Erkidegoak puntuatu eta ranking bat eman du. 2025eko abenduko rankinean, Gaztela-Mantxa eta Gaztela eta Leon dira buru (10etik 8,3 eta 7,5, hurrenez hurren), eta EAE hamaikagarren tokian dago (2024an baino posizio bat beherago), 4 punturekin (-0,7); 2015era bitartean, baina, sistema ezartzeko prozesuan zentratutako metodologia batekin, askoz ere posizio hobea eskuratu zuen (2015etik, jarraipena egiten zaio AMAS sendotzeko bigarren etapari).

AMASren balorazio orokorrean, Behatokiak nabarmentzen du ezen, nahiz eta Estatuko aurrekontua ez zen handitu adostutako mailarako, 2025ean 159 milioi euro gehiago gastatu zirela, Ministerioak gutxieneko finantzaketa-mailari eutsi behar izan ziolako, artatutako pertsonen kopurua handitu egin baitzen, eta kopuru horri 121 milioi gehitu behar zaizkio autonomia-erkidegoen artean banatzeko, (urriaren 21eko 11/2025 Legegintzako Errege Dekretuan —AEAren Legea— ezarritako mendekotasun-maila adostua finantzatzeko kreditu-gehigarria). Halaber, 96 milioi euro gehitu behar izan ziren zaintzaile ez-profesionalen Gizarte Segurantzako kuotetarako. Hala, 2025ean, Sisteman inbertitzeko gehienezko muga ezarri zen, 13.506,6 milioi euro, hau da, BPGd-aren % 0,8, EBko herrialdeek batez beste ematen dutenaren erdia.

EAEri dagokionez, nabarmendu behar da, azken urtean Sistemak artatutako pertsonen kopurua hazi bada ere, hazkunde hori, 2024an gertatu zen bezala, Estatu osokoa baino txikiagoa dela (+% 5,7, Estatuko batez bestekoaren +% 10aren aldean). Alderdi positibo gisa, nabarmendu da itxarote-zerrenda murriztu egin dela, baita bigarren urtez jarraian ere, % 7,5 oraingoan; hala, Estatuko batezbestekoan mantentzen da, eta 835 enplegu garbi sortu dira; beraz, zuzeneko 19.600 enpleguen muga gainditu da.

V.4.32 KOADROA. MENDETASUNARI EMANDAKO ARRETAREN EBALUAZIOA, MENDETASUNAREN BEHATOKIARENA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. EGOERA URTE BAKOITZEKO ABENDUAN*. 2017-2025.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GAZTELA-MANTXA	8,2	8,2	8,6	7,1	8,1	7,9	8,3	8,3	8,3
GAZTELA ETA LEON	9,3	9,3	9,3	8,9	8,4	8,5	8,3	8,3	7,5
ANDALUZIA	6,4	6,8	6,4	7,1	7,5	7,6	6,7	5,6	6,8
GALIZIA	6,1	5,4	5,4	6,8	4,4	5,3	6,4	5,3	6,8
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	3,6	3,6	3,9	3,9	5,0	6,2	5,8	6,4	5,8
ARAGOI	3,2	5,0	5,7	3,2	6,3	4,4	4,4	5,3	5,3
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	**4,6**	**5,0**	**4,9**	**4,6**	**5,1**	**5,1**	**4,9**	**5,1**	**4,8**
NAFARROA	3,9	4,3	3,6	3,9	3,4	5,0	4,7	4,7	4,8
ASTURIAS	3,2	2,9	1,1	4,3	4,7	3,5	3,9	3,9	4,5
KANARIAK	1,8	1,8	1,8	2,1	1,6	2,9	3,3	3,3	4,5
MADRIL	3,9	6,8	5,0	3,2	7,2	6,5	6,4	5,8	4,5
BALEAR UHARTEAK	2,1	2,9	5,0	6,1	6,3	5,6	6,1	5,8	4,3
EAE	**5,7**	**6,1**	**6,1**	**5,4**	**5,3**	**3,8**	**4,4**	**4,7**	**4,0**
ERRIOXA	6,1	7,1	6,8	5,0	5,9	5,3	6,1	4,2	4,0
KANTABRIA	5,4	4,3	5,7	3,6	3,4	3,5	2,5	3,6	3,5
KATALUNIA	2,5	2,9	2,1	1,4	2,8	3,5	1,7	3,6	3,3
MURTZIA	5,7	4,6	4,3	3,9	3,4	2,4	1,7	3,1	3,3
CEUTA ETA MELILLA	3,6	3,9	3,9	2,5	3,4	4,4	2,8	3,9	2,5
EXTREMADURA	2,5	5,0	2,9	5,0	4,7	4,7	5,3	5,3	2,3

Iturria: MENDETASUNAREN BEHATOKIA.
(*) Espainiako Gizarte Zerbitzuetako Zuzendari eta Kudeatzaileen Elkarteak Mendetasunaren Arretarako Sistemaren hedapen-mailari eta funtzionamenduari buruz sei hilean behin emandako puntuazioa, 0tik 10era. Erkidegoak puntuazio handienetik txikienera ordenatu dira aldagai horretan, 2025erako. Koloreak Behatokiaren balorazioari dagozkio.

4.4.5. Zaintzen azterketa. Ordaindu gabeko zainketak EBn (EUROFOUND)

Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemari buruzko 4.4. apartatu honen osagarri gisa, nazioartean ikusten diren zainketei[41] eta joera batzuei erreparatuko diegu. Europa hegoaldeko herrialdeetako zainketen eredu tradizionalaren arabera, familia da zainketen eta laguntzaren arduradun nagusia. Ikuspegi horrek zaintza-erantzukizunak eremu pribatuan kokatzen ditu, eta familiei esleitzen dizkie sozialki, eta, bereziki, emakumeei, haiek arduratzen baitira batez ere zeregin horretaz. Hala ere, zaintza-eredu tradizional hori krisian dago. Biztanleriaren zahartzea, gaur egungoa eta espero dena, "zainketen krisia" deiturikoan eragina duten faktoreetako bat da.

Baina eredu alternatibo bat justifikatzen duen funtsezko arrazoia emakumeen eta gizonen berdintasuna da, eta horrek ikuspegi berri batera garamatza, zeinaren helburua baita zaintzak familiatik banantzea eta desfeminizatzea, eskubideak aitortuta eta gizarte-zerbitzuen zorroko zerbitzuetan lidergoa, erantzukizuna eta gastu publikoa indartuta; EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoak 2025eko zorroan ia 1.500 milioi euro sartzea aurreikusten du, 4.4.1 apartatuan aipatutakoaren arabera. Eredu berriak, gainera, kontziliazioa, erantzukidetasuna eta lankidetza sustatzen ditu zainketa ematen parte hartzen duten lau eragileen artean: Estatua, merkatua, hirugarren sektorea eta komunitateak eta familiak.

Jarraian, EUROFOUND Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioaren 2025eko "*Ordaindu gabeko zaintza EBn*" txostenaren emaitza batzuk azaltzen dira. Txosten hori gizarte-zerbitzuei eta zainketei buruzko Europako hainbat iturri eta estatistiketan oinarrituta egin da. Guztiek ez dituzte EBko herrialde guztiak hartzen, eta ez dira urte berekoak, baina, oro har, gaiak Europan eta, hedaduraz, gure erkidegoan duen egoerari buruzko ikuspegi orokorra ematen dute. Metodologiaren xehetasunak eta informazio gehiago eskuratzeko, EUROFOUNDen txostenera jo behar da.

V.4.33 KOADROA. ORDAINDU GABEKO ZAINKETAREN PREBALENTZIA MOTAREN ARABERA, ZAINTZAILEAREN SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA. EB, 2025.

	ADIN TXIKIKOAK (BEREZKOAK)	ADIN TXIKIKOAK (EZ-BEREZKOAK)	IRAUPEN LUZEKO ZAINKETAK	ZAINKETA GUZTIAK
EMAKUMEAK	28,3	13,2	21,6	48,1
GIZONAK	24,8	11,2	20,9	42,3
16-17	6,3	19,2	19,1	34,6
18-24	18,2	20,8	26,5	45,2
25-34	37,6	14,6	26,0	53,8
35-44	43,7	10,2	22,1	56,5
45-54	33,9	7,4	20,9	48,9
55-64	13,2	10,4	19,3	35,6
65+	4,3	14,5	12,7	26,8
GUZTIRA	**26,5**	**12,2**	**21,3**	**45,2**

Iturria: EUROFOUND.

Biztanleria zahartzea, jaiotza-tasa jaistea, familia-egiturak aldatzea, klima-aldaketa eta digitalizazioa zainketa-beharrak eta haien prestazioa eraldatzen ari dira. Eta, alde horretatik, EUROFOUNDek **aurkikuntza** hauek nabarmentzen ditu:

- EBko biztanleriaren ia erdiak (% 45) ordaindu gabeko zainketak ematen ditu. % 10ek hainbat zaintza-erantzukizun bateratzen ditu. Emakumeek gizonek baino probabilitate handiagoa dute zaintzaile izateko, modu intentsiboan egiteko eta hainbat rol txandakatzeko.

- "Ezkutuko zainketak" esan nahi du ordaindu gabeko zaintzaile asko ez direla atzematen inkestetan. Zaintzaile gazteei (18 urtetik beherakoak) buruzko datuak bereziki urriak dira. Kalkulu kontserbadoreek iradokitzen dute 15 eta 17 urte bitarteko gazteen ia laurden batek haurrak modu ez ordainduan zaintzen dituela, eta % 8 eta % 24 artean iraupen luzeko zainketak ematen dituela.

[41] *Kontzeptu horren deskribapenak Gizarte Zerbitzuen Euskal Behatokiaren "Gizarteratuz" aldizkariaren 2024ko maiatzeko alea du iturri nagusi, "Zaintza-eredu berri baterantz". **Zaintzen aldeko Aliantza Globalaren** esanetan, zaintza-lanaren barruan sartzen dira pertsonen eguneroko ongizatea bermatzeko egiten diren jarduera guztiak, hainbat ikuspegitatik begiratuta: fisikoa, ekonomikoa eta emozionala. Bi jarduera mota bereizten dira: zuzeneko zaintza-jarduera pertsonal eta erlazionalak, hala nola jaten ematea edo garbitzea, eta zeharkako zaintza-jarduerak, hala nola janaria prestatzea eta garbitzea. Zaintza-premiak bizi osoan agertzen dira, hasieran eta bukaeran bereziki, baina iraupen luzekoak edo jarraituak ere badaude, bizitzaren amaierarainokoak. Hala ere, zaintzen eta zahartzaroaren arteko loturak bizirik jarraitzen du.*

- Batez besteko asteko konpromisoa 29,7 ordukoa da zaintzaile guztientzat, eta nerabeek, batez beste, 18 ordu ematen dituzte horretan. Rol bikoitzak edo hirukoitzak dituztenek askoz denbora gehiago ematen dute.

- Iraupen luzeko zainketak ematen dituztenen % 61ek eta haurrak zaintzen dituztenen % 67k ere ordaindutako lana dute.

- Ordaindu gabeko zaintzaren arrazoia hautua baino gehiago betebeharra izan ohi da, arau sozialek eta kalitatezko zerbitzu formal eskuragarrien gabeziak baldintzatuta.

- Zaintzeak osasun fisikoari eta mentalari kalte egin diezaioke, gizarte-isolamendua eta finantza-zailtasunak eragin ditzake, eta lan-merkatuko parte-hartzea murritz dezake.

- "*Ordaindu gabeko zaintzailearen*" aitorpena eta definizioa aldatu egiten dira EBn, eta horrek aldeak sortzen ditu laguntza-sistema nazionaletan, finantza-neurrietan eta gizarte-babesean.

- Lan malguko politikek eta baimenek lana eta zaintza uztartzen laguntzen dute, bazterketa ekonomikoa saihesteko. Gorabehera handiak daude herrialdeen artean neurri horien emankortasunean.

- Arreta formaleko zerbitzuak, eskuragarriak eta kalitate onekoak eskura izatea funtsezkoa da zaintza benetako hautua izan dadin bermatzeko, profesionalak ez diren zaintzaileei laguntzeko eta zaintzailearen zama arintzeko.

V.4.14 GRAFIKOA. EUROPAKO BIZTANLERIA ZAINTZAILE ORDAINDU GABEA: ZAINDUTAKO PERTSONA MOTAREN ARABERAKO PREBALENTZIA ETA HAINBAT ZAINKETAREN KOINTZIDENTZIAK. 2022.

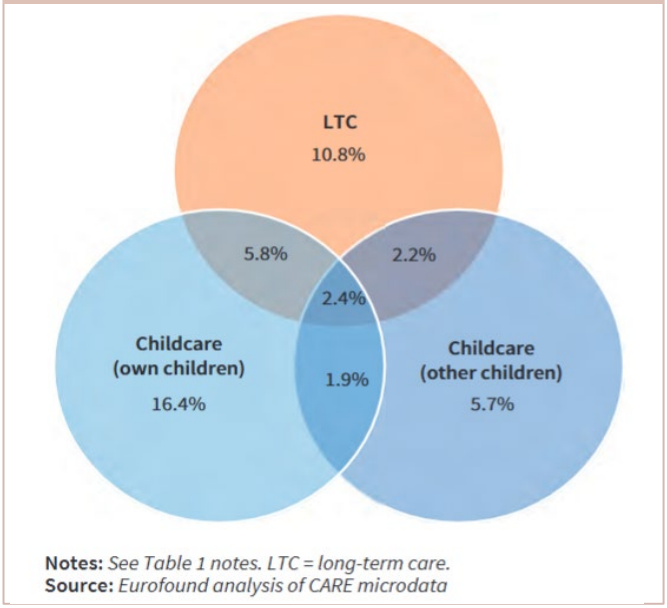

Notes: *See Table 1 notes. LTC = long-term care.*
Source: *Eurofound analysis of CARE microdata*

- Atseden hartzeko zerbitzuak eta eguneko zentroak funtsezkoak dira zaintzailea ez nekatzeko; trebakuntza, hezkuntza eta osasun-arloko esku-hartze espezifikoak, berriz, zaintzaileen osasunaren eta ongizatearen aldekoak dira.

- Zaintzaile gazteak ikusezinak dira, neurri handi batean, esparru politikoetan, baina estatu kide batzuetan babes-esparruak sortzen ari dira.

Egoera horren aurrean, honako hauek **gomendatzen** dira:

1) Ordaindu gabeko zaintzaileak legediaren, estrategia nazionalen eta politika-esparruen bidez aintzat hartzen direla bermatzea. Adin talde guztiak, askotariko familia egiturak eta familiakoak ez diren zaintzaileak hartu behar dira aintzat. Autoidentifikazioa erraztu behar da, laguntza eskura daitekeela bermatzeko.
2) Zaintzaileei laguntzea, kalitate handiko arreta-zerbitzuak eskainita, eskuragarriak eta irisgarriak, haurren zaintza, familiaren atsedena eta etxez etxeko laguntza barne.
3) Zaintzarekin lotutako lizentzia malguak ematea lan egiten edo ikasten duten zaintzaileei. Zaintzaileen gaitasunak sustatzea, trebakuntzaren eta hezkuntzaren bidez. Gainera, zaintza-esperientzia lan-merkatura transferitzea erraztea.
4) Zaintzaileentzako laguntzari buruzko informazio argia eta eskuragarria ematea.
5) Zaintzaileen finantza-ongizatea hobetzea, gizarte-babeseko eskemen bidez, eta haientzako gizarte-babes zabalena hobetzea, zaintza-aldiak eskubideekin eta osasun- eta istripu-aseguruarekin lotuta.

6) Zaintzaile ez-ordainduek beren gain hartutako zuzeneko eta zeharkako finantza-kostuak aitortzea eta arintzea.
7) Ordaindu gabeko zaintzaileen osasuna eta ongizatea babestea, estigmari helduta eta zama fisikoa eta arriskuekiko eragina kontuan hartuta. Osasun mentalari ematen zaion laguntza zaintzaren erronka espezifikoetara egokitu behar da, bakardadea barne.
8) EB osoan ordaindu gabeko zaintzari buruzko datu konparatiboak biltzen direla bermatzea, datu-iturri administratiboak erabilita eta zainketa ezkutua eta gutxiegi zaintzea minimizatzeko inkesta-metodoak erabilita, batez ere zaintzaile gazteen artean.
9) Zaintzaren ikuspegi holistikoa hartzea, aldi bereko zaintza-rolak dituzten pertsonak, zaintzaile gazteak eta eurek zaindu behar dituztenak aintzat hartuta, eta laguntza-premia handienak dituzten zaintzaileengan arreta jarrita.

Testuinguru honetan, EAEko Elkarrizketa Sozialerako Mahaiak eta Elkarrizketa Zibilerako Mahaiak bi akordio sinatu dituzte 2024an, *zaintzen aldeko herri-itun* baterako oinarriak ezartzeko, zaintza-eredu propio, publiko eta komunitario baterantz aurrera egiteko gakoak horiek. Oinarri horiek Emakunderen Aholkularitza Batzordearekin eta Migrazio eta Asilo Euskal Foroaren Berdintasun Batzordearekin partekatu dituzte, genero-ikuspegi intersekzionalean sakontzeko xedez.

Gero, hiru euskal hiriburuetako udalek, hiru foru-aldundiek eta Eusko Jaurlaritzak akordio instituzional bat sinatu zuten ***Zaintzen Aldeko Herri Ituna*** egiteko. Zaintzen Euskal Ituna sendotzen joateko beste urrats bat izan da hura; itun horrek euskal gizartearen premiei eta erronkei erantzun behar die, eta "bidezko zaintza-eredu inklusibo eta jasangarriago bateranzko aurrerapausoa" da. Akordio instituzional horretan, zaintzen sistema hobetzeko ikuspegi integrala duten zenbait konpromiso jasotzen dira, sektoreko enpleguaren kalitatea handitzea, genero-berdintasuna sustatzea eta zaintzak eskubide eta erantzukizun kolektibo gisa aitortzea helburu.

Erakunde sinatzaileek dokumentuan baieztatu dutenez, zaintzak "guztion onerako dira, interes orokorrekoak, eta sektore publikoak antolatu behar ditu, emakumeen eta gizonen eta gizarte osoaren parte-hartze erantzukidea bultzatuta". Hori dela-eta, akordio edo konpromiso kolektibo bat sustatuko dute: akordio hori ebaluatu egingo da, eta etengabe berritu eta eguneratuko, bereziki datozen bi hamarkadetan (2030 eta 2040), eraldaketa sozial eta demografiko sakoneko testuingurua izango baita.

4.5. GIZARTE-AURREIKUSPENEKO SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N

EAEn, gizarte-aurreikuspen osagarriko sistema pribatuak Borondatezko Gizarte-aurreikuspeneko Erakundeak (BGAE) eta haiek osatzen dituzten aurreikuspen-planak ditu protagonista nagusi. EAEko zergapekoek BGAEetara bideratzen dute errentaren gaineko zergaren aitorpenean gizarte-aurreikuspen osagarriko erakundeei ordaindutakoagatik kentzen dutenaren % 92 inguru. Gainerako % 8a beste figura batzuetara bideratzen dute, besteak beste, pentsio-plan eta -funtsetara, taldeko aseguru-kontratuetara, mutualitateetara eta abar.

V.4.15 GRAFIKOA. EAE-KO BGAE: ATXIKIPEN KOPURUAREN BILAKAERA (MILAKA) ETA ONDARETIK (MILIOI EUROTAN).

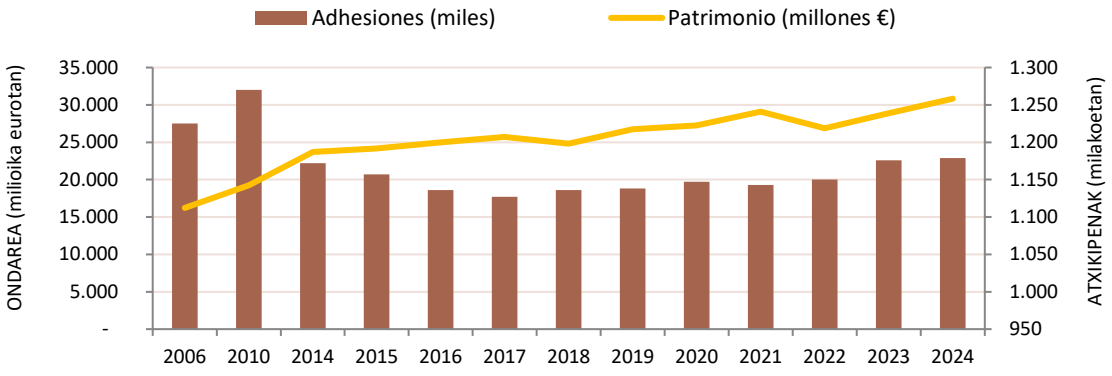

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. SAILA OGASUN ETA FINANTZA SAILA.

Gizarte Segurantzako sistema publikoen osagarri diren pentsio-plan pribatuak dituzten herrialde guztietan bezala, EAEn bi plan mota nagusi daude: enplegu- edo okupazio-aurreikuspenekoak, langileei zuzenduak eta enpresaren eta lan-harremanen esparruan artikulatzen direnak; eta finantza-erakundeek sustatutako banakako aurreikuspen-planak edo kontu pertsonalak, zeinetara edozein pertsona fisiko elkartu baitaiteke. Azkenik, gure legerian hirugarren modalitate bat ere badago: aurreikuspen-plan elkartuak. Plan horien bazkideak elkarte, sindikatu, elkargo edo antolakunde bateko kideak dira eta ez daude besteak bezain zabalduta.

4.5.1. Magnitude nagusiak. 2024ko datuak

Eusko Jaurlaritzaren Ogasun eta Finantza Sailak EAEko gizarte-aurreikuspen Osagarriari buruz egindako txostenaren arabera, 2024an (eskura dagoen azken datua) EAEko BGAEek 30.826,56 milioi euroko ondarea zuten, aurreko urtearen aldean % 6,7 handitu den zenbatekoa, aurtengo BPGdaren % 31,68. Era berean, erakunde horietan 1,18 milioi pertsona daude kidetuta edo atxikita (kontuen kopurua kontuan hartuta eta ez pertsonen kopurua, zaila baita zehaztea zenbat dauden bikoiztuta edo zenbat bazkide dauden etenda ekarpenetan), hau da, 2023an baino % 0,3 gehiago. 2024ko abenduaren 31n, Euskadin 68 BGAE zeuden; haietatik 41 enpleguko BGAEak ziren (haietatik 3 lehentasunezko enplegukoak[42]), 25 banakakoak eta 2 elkartutakoak.

V.4.34 KOADROA. EUSKADIKO BGAEak: DATUAK 2024-12-31N (DATU EKONOMIKOAK EUROTAN)

	ERAKUNDE BAZKIDEAK	BAZKIDEAK	EKARPENAK	ONDAREA	PRESTAZIOAK	ERRESKATEAK
ENPLEGUA	38	174.594	189.004.483	4.724.298.744	153.747.676	576.444
LEHENTASUNEZKO ENPLEGUA	3	395.581	276.315.548	12.264.881.049	343.987.287	1.586.988
BANAKAKOAK	25	607.444	414.678.227	13.816.122.401	236.050.187	128.508.836
BAZKIDEAK	2	1.272	251.182	21.254.577	932.769	55.707
BGAEak, GUZTIRA	**68**	**1.178.891**	**880.249.440**	**30.826.556.773**	**734.717.919**	**130.727.975**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ogasun eta Finantza Saila.

[42] *Enpleguko BGAEek lehentasunezko enpleguko BGAE kalifikazioa lor dezakete, baldin eta betekizun jakin batzuk betetzen badituzte; besteak beste, jatorria eta enpresa-hitzarmen edo -itun bidez eratu izana, bazkideak hartzeko orduan diskriminaziorik ezaren printzipioa eta, ahal dela, prestazioa errenta gisa jasotzea. Memoria hau egin den egunean, GEROA, ELKARKIDETZA eta LAGUNARO dira lehentasunezko enpleguko hiru BGAEak.*

Bazkideen erdiak baino gehiago (% 51,5) banakako BGAEetan zeuden, eta haien atzetik enplegukoak (bazkideen % 48,4). Ondareari dagokionez, % 55,1 enpleguko BGAEei dagokie, eta gainerako ia guztia banakakoei (% 44,8); ordaindutako prestazioak, berriz, enplegu-erakundeetan eta banakakoetan biltzen dira gehienbat (guztizkoaren % 67,7 eta % 32,1, hurrenez hurren). Azkenik, ekarpenak nagusiki enpleguko BGAEei dagozkie (% 52,9), eta gero banakoei (% 47,1).

V.4.35 KOADROA. EUSKADIKO BGAEak. MAGNITUDE NAGUSIEN BILAKAERA

	2020	2021	2022	2023	2024	ALDAKUNTZA (%) 22/23	ALDAKUNTZA 23/24 (%)
BAZKIDEAK	1.146.867	1.143.748	1.150.275	1.175.919	1.178.891	2,2	0,3
EKARPENAK (€)	799.416.273	842.254.879	834.646.550	843.950.183	880.249.440	1,1	4,3
PRESTAZIOAK (€)	647.347.3901	627.923.322	667.447.716	691.776.711	734.717.919	3,6	6,2
ONDAREA (€)	27.256.865.559	29.081.772.456	26.887.502.285	28.894.371.064	30.826.556.773	7,5	6,7
EKARPENEN %, BPGd-AREKIKO	1,11	1,08	0,97	0,91	0,90		
ONDAREAREN %, BPGd-AREKIKO	37,95	37,27	31,17	31,18	31,68		

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. Ogasun eta Finantza Saila.

EAEko BGAEen ondareak gure erkidegoaren BPGd-aren % 31,68 hartzen du (2023an baino puntu erdi gehiago); ratio hori Estatuko batezbestekoa (% 8,3) baino askoz handiagoa da, baita EB14ko batezbestea (% 20,4) baino handiagoa ere. Aldi berean, ELGAko batezbestekotik urrun dago, EAEko BGAEen federazioak kalkulatutakoaren arabera % 57,6 baita.

Genero-ikuspegitik, bazkideen % 55 gizonak dira eta % 45 emakumeak, aurreko urteen antzera. Adinari begiratuta, bazkideen % 14,9k 65 urtetik gora dituzte, eta, 65 urtetik beherako pertsonak soilik kontuan hartzen badira, haien batez besteko adina 49 urte da (aurreko urteetako datu bera); kopuru hori berbera da bi sexuetan. Kolektibo horren % 28k 46 urte baino gutxiago ditu; % 44, berriz, 46 eta 60 urte bitarteko adin-tartean dago, eta, azkenik, gainerako % 12,3 60 eta 65 urte bitartean.

V.4.16 GRAFIKOA. AURREIKUSPEN PLANAK DITUZTEN BGAE-ETAKO BAZKIDEEN BANAKETA ADIN TARTEEN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2024.

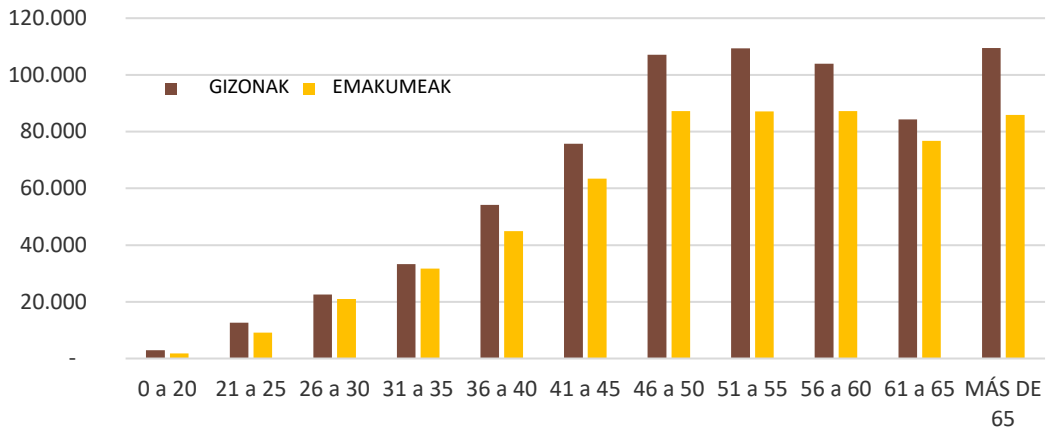

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Ogasun eta Finantza Saila.

Kuotak edo ekarpenak, bestalde, 2024an 880,3 milioi eurokoak izan ziren, hau da, 2023an baino % 4,3 gehiago. Genero-ikuspegiaren araberako portaera aurreko ekitaldietakoaren antzekoa izan da. Izan ere, sistemari egindako ekarpenen % 57 gizonek ordaindu dituzte, eta % 43 emakumeek.

V.4.17 GRAFIKOA. BORONDATEZKO GIZARTE-AURREIKUSPENEKO PLANETAKO KIDEEN BANAKETA, EHUNEKOTAN, URTEKO EKARPEN-TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2024.

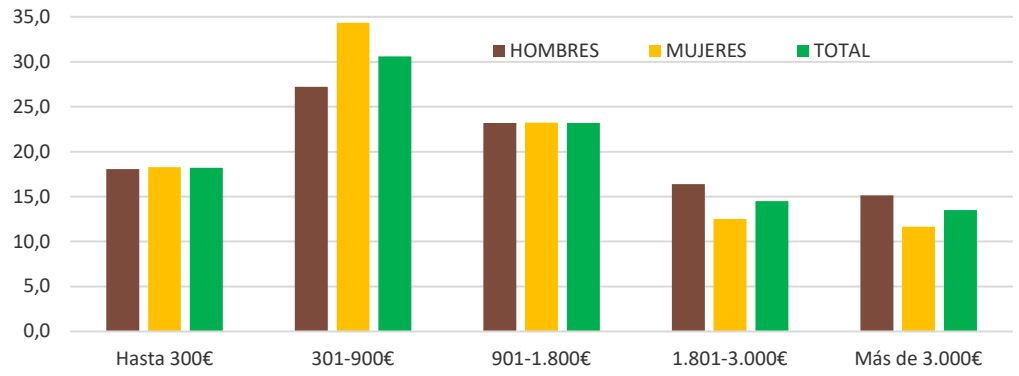

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Ogasun eta Finantza Saila.

% 48,8k 900 eurotik beherako ekarpenak egin zituen. Emakumeen kasuan, ehuneko hori % 52,6ra iritsi zen, eta gizonen kasuan, berriz, % 45,3ra. Beste muturrean, kolektiboaren % 28k egin zituen 1.800 eurotik gorako ekarpenak, eta ehuneko hori bera da enpleguko BGAEetara ekarpenak egiten dituzten pertsonen artean.[43].

BGAEek emandako prestazioak, berriz, 734,7 milioi eurokoak izan dira; kopuru hori 2023koa baino % 6,2 handiagoa da. Batez besteko zenbatekoa 9.303 eurokoa da (2023koarekin alderatuta, +% 1,9), eta datu hori sexuaren arabera kalkulatzen bada, gizonek jasotzen duten batez besteko zenbatekoa emakumeek jasotzen dutena baino % 43,2 handiagoa da (10.837 € eta 7.569 €, hurrenez hurren). Gainera, prestazioetan ordaindutakoaren % 75 erretiro-kontingentziari dagokio, eta % 18 erakundean sartutako pertsona baten heriotzari. Gainerako % 7a baliaezintasun iraunkorrari eta iraupen luzeko langabeziari dagokie.

Halaber, 2024an, 130,7 milioi euro erreskatatu ziren guztira; aurreko urtearekin alderatuta (123,8 milioi), % 5,6 gehiago[44]. Genero-ikuspegitik, pentsioekin gertatzen denaren antzeko zerbait gertatzen da erreskateekin ere; hau da, 2024an erreskatatu duten gizonen ehunekoa % 55 da, eta jasotako ehunekoa, berriz, % 59 (2022ko eta 2023ko ratio berberak).

Azkenik, ekarpenen, prestazioen eta erreskateen bilakaera batera aztertzen badugu, ikus daiteke ekarpenengatik bildutakoaren eta ordaindutako prestazioen baturaren eta aurreikuspen-planetan egindako erreskateen arteko aldeak saldo negatiboa duela 2017-2019 aldian; hortaz, ekitaldi horretan saldo negatibo hori 27 milioi eurokoa izan zen. 2020an, saldoa bigarren aldiz positiboa izan zen 2013tik, eta horrela mantendu zen 2024ra arte; urte hartan, aipatutako saldoa 14,8 milioi eurokoa izan zen, 2023an baino % 47,9 gutxiago, V.4.36 koadroan ikusten denez.

[43] Kontuan izan behar da, Eusko Jaurlaritzaren txostenak adierazten duen bezala, 1.800 euroko zenbateko hori 30.000 euroko urteko soldata gordinaren % 6 dela. EAEko Gizarte-aurreikuspen Osagarriko Planean jasotzen denez, urteko soldata gordinaren % 6ko ekarpenak egin behar dira 37 urtez, erretiroa hartu aurreko soldataren % 20ren pareko pentsioa lortzeko.

[44] BGAEei aplikatu beharreko araudiak aukera ematen die banakako modalitateko edo modalitate elkartuko BGAEetako bazkideei hamar urtetik gorako antzinatasuna duten eskubide ekonomikoak aldez aurretik eskuratzeko. Bestalde, enplegu-modalitateko BGAEek ez dute baimentzen hamar urterako erreskatea, salbuespen iragankor batekin: xedapen aurreratuaren aukera hori BGAEei buruzko otsailaren 23ko 5/2012 Legea indarrean sartzean erreskate-aukera hori zuten planek soilik jasotzen dute, eta data horretan zeuden eskubide ekonomikoengatik.

V.4.36 KOADROA. EUSKADIKO BGAEak. EKARPENEN, PRESTAZIOEN ETA ERRESKATEEN BILAKAERA (EUROTAN). BERRIKUSITAKO SERIEA.								
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	% 22/23	% 23/24
1. EKARPENAK	775.113.076	799.416.273	842.254.879	834.646.550	843.950.183	880.249.440	1,1	4,3
2. PRESTAZIOAK	660.591.971	647.3473901	627.923.322	667.447.716	691.776.711	734.717.919	3,6	6,2
3. ERRESKATEAK	142.302.686	131.367.442	114.838.802	117.263.226	123.772.814	130.727.975	5,6	5,6
SALDOA 1- (2+3)	**-27.781.581**	**20.700.930**	**99.492.755**	**49.935.608**	**28.400.658**	**14.803.546**	**-43,1**	**-47,9**
Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. Ogasun eta Finantza Saila.								

4.5.2. Zerga-araubidea

BGAEek EAEn lortu duten garapen garrantzitsua, neurri handi batean, aurrezki-formula horren erakargarritasuna areagotu duen zerga-pizgarriari zor zaio, batez ere PFEZaren bidez (zenbaki-bazkideentzat), baina baita sozietateen gaineko zergaren bidez ere (bai erakundeentzat eurentzat, bai enpresa edo bazkide babesleek enplegu-planetan parte har dezaten sustatzeko).

EAEn, zergei buruzko eskumenak lurralde historiko bakoitzeko foru-aldundiak eta batzar nagusiek gauzatzen dituzte. Oro har, bazkideek egindako ekarpenen zenbatekoak pertsona fisikoen errentaren gaineko zergaren zerga-oinarritik ken daitezke[45]. Bestalde, errenta geroratutzat jotzen direnez, BGAEetatik jasotako prestazioak (eta erreskateak edo kontingentzia jazo aurretik ordaindutako zenbatekoak) norberaren lanaren etekin osotzat jotzen dira, baita atxikipenari dagokionez ere[46].

Zergak Koordinatzeko Organoak Euskal Ogasunaren 2023ko Urteko Txosten Integratuan (eskuragarri dagoen azkena) 2022ko PFEZaren likidazioari buruz emandako datuen arabera, BGAEei egindako ekarpenengatiko eta gainerako aurreikuspen-formulengatiko murrizketa 825,8 milioi eurokoa izan zen, 2021ean baino % 0,4 gutxiago, hau da, EAEko urte hartako BPGd-aren % 0,96 (2021ean % 1,06), 404.150 aitortzaile izanik guztira, aurreko urtean baino % 0,6 gehiago (aitortzaileen % 33,9).

V.4.37 KOADROA. PFEZ-AREN LIKIDAZIOA: PENTSIO-PLANETARAKO ETA BGAE-ETARAKO EKARPENENGATIKO ZERGA-OINARRI OROKORRAREN MURRIZKETAK.				
	ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	AITORTZAILEAK		BATEZ BESTEKO MURRIZKETA (€)
		KOPURUA	GUZTIZ KOARE KIKO %	
2018	735.444	398.184	35,1	1.847
2019	780.453	401.631	35,2	1.943
2020	796.794	398.259	33,1	2.000
2021	828.975	401.923	33,6	2.063
2022	825.854	404.150	33,9	2.043
% 20/21	4,0	0,9	1,5	3,2
% 21/22	-0,4	0,6	0,9	-1,0
Iturria: ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOAREN datuak erabilita egindakoa.				

Lurraldeka, Arabak aitortzaileen % 13,6 eta zerga-oinarriaren murrizketen guztizko zenbatekoaren % 15,2 hartzen ditu (54.855 aitortzaile eta 125,3 milioi euroko murrizketa); Bizkaiak, berriz, aitortzaileen % 42,9 eta murrizketaren % 43,6 ditu, eta Gipuzkoak aitortzaileen % 43,5 eta zenbateko murriztuaren % 41,2.

Zenbateko horrek esan nahi du 2.043 euroko batez besteko murrizketa egon dela, aurreko ekitaldiko batez besteko murrizketa baino % 1 txikiagoa, eta batez besteko ekarpena aldatu egiten da errenta-mailaren arabera: 1.295 euro errenta-maila txikienetan (30.000 euroko likidazio-oinarrira arte), non zergadunen % 22,5ek bakarrik egiten dituen ekarpenak; 2.506 euro 30.000 eta 90.000 € bitarteko oinarriak dituzten zergadunen kasuan (% 49,9k egiten ditu ekarpenak); eta 4.937 euro errenta-maila altuetan, non ekarpenak egiten dituzten zergadunen ehunekoa % 62,3 baita.

[45] Ondarearen gaineko zerga bereziari dagokionez, elkartekidearen eskubide finkatuak soilik zenbatzen dira zerga honen aitorpena egiteko betebeharra dagoen zehazteko, nahiz eta eskubide salbuetsitzat hartzen diren eta, beraz, ez diren haren zerga-oinarriaren parte.
[46] Prestazioa kapital gisa jasotako kopurua bada, % 40ko kenkaria dakar, eta errenta bada, aldiz, oso-osorik sartzen da zerga-oinarrian.

ITURRIAK

1. **EUSTAT (2025)**. Gizarte-babesaren kontua EAEn. 2024ko aurrerapena
2. **EUSTAT (2026)**: Gizarte-zerbitzuei eta Gizarte-ekintzari buruzko Estatistika. 2023ko datuak
3. **EUSKO JAURLARITZA (2023)**. Gizarte-zerbitzuen II. Plan Estrategikoa 2023-2026
4. **EUSKO JAURLARITZA (2022)**. V. Inklusio Plana 2022-2026
5. **EUSKO JAURLARITZA (2025)**. Euskadiko Arreta Soziosanitarioko Estrategiaren ebaluazioa 2021-2024
6. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA, LAN ETA ENPLEGU SAILA (2026)**. Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemari buruzko 2025eko datuak.
7. **EUSKO JAURLARITZA**. **OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2025)**. Euskadiko Gizarte-aurreikuspen Osagarriaren Txostena. 2024. urtea.
8. **EUSKO JAURLARITZA**. **OGASUN ETA FINANTZA SAILA (2025)**. Diruz lagun daitezkeen programen ebaluazioa. 2024. urtea.
9. **IMSERSO (2026)**. Kotizazio gabeko pentsioei (KGP) buruzko estatistika-informazioa. 2025eko abendua.
10. **IMSERSO (2026).** Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika-informazioa. 2025eko abenduaren 31ko datuak.
11. **GSIN. DATU-BASEA (2025)**. 2025eko abenduko datuak.
12. **LANBIDE (2026)**. DSBEaren datuak. 2025eko abendua.
13. **GIZARTE ESKUBIDEETAKO ETA 2030 AGENDAKO MINISTERIOA (2025)**. Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena 2024.
14. **LANEKO ETA EKONOMIA SOZIALEKO MINISTERIOA (2026)**. Lan-estatistikei buruzko Buletina. 2025eko abendua.
15. **MENDETASUNAREN BEHATOKIA (2026)**. Behatokiaren XXVI. Irizpena. 2025eko abenduaren 31ko datuak.
16. **GIZARTE-ZERBITZUEN EUSKAL BEHATOKIA (2024)**. Gizarteratuz. “Zaintza-eredu berri baterantz” monografikoa. 2024ko maiatza.
17. **EUSKO JAURLARTZIAREN ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOA (2025)**. Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2023.
18. **GSDN (2025).** Urteko memoriak. 2024. urtea.

5. BIZI BALDINTZAK: LABURPENA ETA ONDORIOAK

5.1 LABURPENA

5.1.1. Demografia

EUSTAT[47]en *Biztanleriaren eta Etxebizitzen Zentsuaren* datuen arabera, EAEko biztanleria 2.218.210 pertsonakoa zen 2025eko urtarrilaren 1ean; hau da, 2024an baino 10.203 gehiago (+% 0,5). Igoera hori 2023an (+10.228) eta 2024an (+11.262) gertatutakoen atzetik dator, eta, horrela, hiru urtez jarraian bilakaera positiboa ikusi izan da. Lurraldeka, biztanleria-hazkunderik handiena Bizkaian izan da, 2024an baino 5.696 biztanle gehiago baitaude (+% 0,5), 1.155.733 guztira; ondoren, Araban, 337.680 biztanle daude, aurreko urtean baino 2.534 gehiago (+% 0,8); eta, azkenik, Gipuzkoan, 1.973 biztanle gehiago daude, guztira 724.797 (+% 0,3).

Bestalde, EUROSTATen kalkuluen arabera, EB-27ko biztanleria hazi egin zen berriro 2024an, 2024ko urtarrileko 449,3 milioietatik 2025eko urtarrileko 450,4 milioietara (milako +2,4). Beste urte batez, saldo begetatibo negatiboa (heriotza gehiago jaiotzak baino; milako -2,8) orekatu egin da migrazio-saldoarekin (milako +5,2), COVID-19 osteko migrazio-mugimenduengatik eta EBko estatu-kideen babesa jaso zuten Ukrainatik etorritako pertsonen desplazamendu masiboagatik, Errusiak 2022ko otsailean haien herrialdea inbaditu ondoren.

EAEn berriro ere, 2024ko behin-behineko datuek adierazi dute hazkunde naturala edo begetatiboa (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa izan dela EAEn, hamabigarren urtez jarraian, aurreko hamarkadan bilakaera positiboa nabaritu ondoren: aurten 12.937 jaiotza erregistratu dira, aurreko urtean baino % 3,8 gutxiago, eta 22.392 heriotza, 2023an baino % 0,4 gehiago. Horren emaitza gisa, hazkunde begetatiboa -9.455ekoa izan da, hots, milako 4,3koa.

Beste gai bati erreparatuz, EUSTATen 2024ko ***"Migrazio Mugimenduen Estatistikak"*** (MME) azpimarratu egiten du COVID-19aren inpaktuaren ondoren 2021ean hasitako susperraldiaren sendotzea, urte hartan migrazioak nabarmen murriztu baitziren, Estatuko enparauarekin zein atzerriarekin. 2024an, gure erkidegoak 20.870 pertsona gehiago erregistratu zituen guztira (2023an baino % 0,3 gutxiago, urte horretan 20.928 gehiago izan baitziren). Lurraldeka, Bizkaiak 11.845 pertsona gehiago ditu (-% 1,9 2023. urtearen aldean), Arabak 3.548 (-% 10,6), eta Gipuzkoak 5.477 (-% 10,2).

...

Immigrazioari dagokionez, Ikuspegik esku artean dituen INEren datuen arabera, 2026ko urtarrilaren 1ean *EAEn bizi diren atzerritarrak* 340.897 dira (guztizkoaren % 15,1), eta, beraz, 2025ean zehar gehikuntza erregistratu da hamabigarren urtez jarraian (20.153 pertsona gehiago, +% 6,3), atzean utzita gutxieneko hazkunde-zifrak izan zituen 2021-2022 biurtekoa, COVID-19ak demografia-dinamiketan izan zuen inpaktuaren ondorioz. 2023ko, 2024ko eta 2025eko gorakadek finkatu egin dute gure erkidegora iritsi diren migratzaileak berreskuratzeko eta berraktibatzeko joera, eta pandemia aurreko balioei heldu zaie berriro.

Nazionalitateka (2025eko datuak), hamar garrantzitsuenen artean Latinoamerikako zortzi daude (Kolonbia, Nikaragua, Venezuela, Bolivia, Honduras, Ekuador, Paraguai eta Peru), Europar Batasuneko bat (Errumania) eta Afrikako bat (Maroko). Hamar jatorri horiek batuta atzerritar jatorriko biztanleriaren % 60,5era iristen bagara ere, 2008ra atzera eginez gero, pilaketa hori handiagoa zela ikusiko dugu, eta horrek askotariko jatorriko herrialdeen presentzia handiagoa eta dibertsifikazioa erakusten ditu, gaur egun, EAEn bizi diren atzerritarren kolektiboaren osaeran.

[47] *EUSTATen Biztanleriaren eta Etxebizitzen Zentsuak Biztanleen Udal Erroldako administrazio-erregistroak erabiltzen ditu iturri nagusi gisa, eta horrek eguneratuta mantentzen du udalaren informazio demografikoa.*

Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren arabera, berriz, 2025eko abenduaren 31n 194.858 atzerritar zeuden EAEn bizileku-agiriak indarrean zituztela, duela urtebete baino % 4,9 gehiago eta hamarkada bat lehenago 2015eko abenduan baino % 56,3 gehiago. Aurreko urteetan bezala, baimen horietako gehienak atzerritartasun-erregimeneko baimenei dagozkie (% 60,1), eta, gainera, urtetik urterako aldaketan, baimen guztien % 8,7 baino gehiago hazi dira. Bigarrenik, erregistro-ziurtagiriek (EBko zirkulazio askekoak) guztizkoaren % 39,3 osatzen dute, eta % 0,3 murriztu dira 2024ko datuekin alderatuta. Erresuma Batuko herritarrei emandako baimenak guztizkoaren % 0,6 dira, eta % 4,2 jaitsi dira azken urtean.

Migrazio fenomenoaren pertzepzio sozialari dagokionez, Ikuspegik dio euskal biztanleriak ez duela immigrazioa arazo gisa bizi. Soilik % 3,8k aipatu du berez EAEko lehenengo arazo gisa 2025ean (datu berbera 2024an), eta aipamenak, guztira, % 9,7 dira (2024an % 9,1), gehienez hiru erantzun emateko aukera izanda. Iradokizun modura, elkarrizketatutako herritarren % 10,7k aipatu du hori; 2024an, berriz, % 10ek.

Enpleguan, immigrazioarekiko ikuspegi funtzionala (lan-merkatuari dagokionez) nabarmen higatu zen 2008an hasitako krisiaren ondorioz: 2004an, % 80k uste zuen etorkinak behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko, eta 2014an, berriz, % 30,4k bakarrik uste zuen hori. Gorabehera batzuekin, 2015az geroztik, ordea, berriro hazi zen ikuspegi utilitarista hori, 2025ean % 77,9raino iritsi arte (+5 puntu 2024ren aldean; orain arte seriean lortutako daturik handiena). Antzeko zerbait gertatu zen beste baieztapen batekin ere, hain zuzen etorkinek bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituztela. 2014an % 32,8 zegoen ados baieztapen horrekin (kontsideraturiko serie osoko ratiorik txikiena) eta, berriz ere zenbait gorabehera izanik, % 73,6raino iritsi da 2025ean (2024an baino 7,4 puntu gehiago).

Era berean, EAEko biztanleriak immigrazioarekiko ikuspegi utilitarista horren hirugarren adierazle batek izan duen bilakaera hartu dezakegu kontuan: 2025ean inkestatutako pertsonen % 73,7k uste du etorkinak Europara iristeagatik benetan konpon daitezkeela biztanleriaren zahartzearen ondoriozko arazoak (Euskadirena ez ezik, Europa osoarena ere).

Azkenik, urteko inkestan bildutako datuak oinarri hartuta, IKUSPEGIK euskal biztanleriak immigrazioarekiko duen "*tolerantzia-indizea*" egin ohi du. 2020ko Barometroak 2019koak baino indize handiagoa eman zuen (65 puntu, aurreko urteko 60,67 puntuen aldean), serie historikoko altuena. Bilakaera horri dagokionez, IKUSPEGIren txostenak ondorioztatu zuen indize horretan lortutako emaitzak ordura arte oso lotuta egon zirela dinamika makroekonomikoei. Hala ere, 2020an hasitako COVID-19aren krisiak lotura hori hausten zuen egoera berritzaile bat ekarri zuen; izan ere, ekonomiaren gainbeherak ez zuen tolerantziaren beherakada ekarri, kontrakoa baizik. Indizea 2021ean eta 2022an hazi zen berriro, 69,3raino. 2022ko gorakada nabarmena, hein batean, behintzat, Errusiak Ukrainan egindako inbasioaren eta ukrainarrak asilo eta aterpe bila iristearen ondorioz etorri zen. 2025ean, tolerantzia-indizea 65,9ra igo da (+2,4 puntu), aurreko bi urteetan jaitsiera ikusi eta gero. Ikuspegiren ustez, 2023-2025 aldia portaerak eta jarrerak doitzeko garaia izan da, ezohiko gertakariak igarota, eta euskal gizartea osasun- nahiz asilo-krisiaren aurreko jarreretara bihurtu da.

Beste gai bati erreparatuz, Eusko Jaurlaritzaren "*Atzerritar Jatorriko Biztanleriaren Inkestak*" (EPOE) aukera ematen du lau urtean behin jakiteko **zein den atzerritar jatorriko biztanleek beren inguruneekin duten harremana** eta 18 urteko eta gorako pertsonek gizartean eta elkarteetan duten parte-hartzearen maila. Era berean, ***jokaera arrazistaren eta xenofoboaren pertzepzioarekin lotutako gaiak aztertzen dira, baita horiei lotutako arbuio- eta/edo marjinazio-prozesuak ere***, eta, amaitzeko, biztanleria autoktonoaren gaineko pertzepzioarekin eta etorkizunean gure erkidegoan egingo dituzten bizi-planekin lotutako beste gai batzuk.

2023an, EPOEren azken edizioaren urtean, inkestatutako atzerritar jatorriko biztanleen % 85,4k adierazi zuten ez dutela arazorik tokiko pertsonekin edo taldeekin integratzeko (eta % 90,2k ere ez, beste etorkin-talde batzuekin, izan haien nazionalitate berekoak edo izan beste edozein jatorritakoak), eta, aldi berean, tokiko biztanleekin harremanik bilatzen ez duten edo etorkinekin harremanak izatea nahiago duten pertsonen ehunekoa % 8,7 da. Zifra horiek aldatu egiten dira pertsonaren jatorrizko eremuaren arabera; izan ere, integrazio-arazorik eza % 100era iristen da Paraguaiko jatorrizko pertsonen artean, eta % 97tik gorakoa da Argentinako, Txileko eta Uruguaiko pertsonen kasuan, % 56,1era

jaisten da txinatar jatorriko pertsonen kasuan (tasarik txikiena), eta % 69,2koa da Afrikatik datorren biztanleriaren zati handi baten kasuan.

Inklusio-prozesuetan garrantzi handiko alderdia da arrazakeriari edo xenofobiari lotutako problematikak borrokatzea, baita horiei lotutako arbuio- eta marjinazio-prozesuak gainditzea ere. 2023an, atzerritar jatorriko biztanleen % 12,9k arazo horiekin lotutako esperientziak bizi izan zituzten Euskadin, eta proportzio hori jaisten ari da 2018ko % 17,1ekin, 2010eko % 19,6rekin eta 2014ko % 17,5ekin alderatuta. Kasuen % 8,2an, gainera, arrazakeria-, xenofobia-, arbuio- edo marjinazio-esperientzia horiek larritzat jo dira, eta ratio hori 2018ko % 10,2tik beherakoa da, baina 2010eko % 6,5etik eta 2014ko % 4,2tik gorakoa. Kontuan hartutako problematika larrien ezaugarriak aztertuta, honako egoera hauei lotzen zaizkie: Kasuen % 2 maiz irainduak eta etiketatuak izateari buruzkoak dira, % 3,9 diskriminazioko, abusuko, tratu txarreko edo arbuio/isolamenduko jardunbide larriak dira eskolan edo lanean, % 1,5 bizitza sozialean maiz gertatzen diren mespretxu edo arbuio pertsonaleko kasuak dira eta % 0,9, aldiz, zerbitzu publikoetan edo pribatuetan maiz gertatzen diren tratu txarrak.

…

Demografiaren gaia da, gaur egun, gizarte-trantsizioan eragin handiena duen faktoreetako bat. Familia, emantzipazioa, gizarte-politikak, etxebizitza, enplegua, haur-hezkuntza eta antzeko politika sektorialek zuzenean eragiten duten erronka bat. Gazteek emantzipatzeko eta bizitza autonomoko proiektu bat garatzeko dituzten baldintzak aztertzea xede duen funtsezko adierazle bat. Kapitulu honetan ikusi den bezala, Euskadi ugalkortasunari eta jaiotza-tasari buruzko daturik baxuenak dituen Europako herrialdeen artean dago. 2021ean, Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak sailen arteko gogoeta-prozesu bat bultzatu zuen, Eusko Jaurlaritzaren barruan, eta erakundeen artekoa foru-aldundiekin, erronka demografikorako EAEk izango duen estrategiaren edukiak definitzeko. Prozesu hori 2022ko ekainean amaitu zen, *"Erronka demografikorako Euskal Estrategia 2030"* onetsi zenean.

Euskadiko datuek erakusten dutenez, Europar Batasuneko herrialdeen artean, demografia-balantze baxuena duten herrialdeen artean gaude, eta, beraz, lehenengo mailako gizarte-erronka baten aurrean gaude. Horri gehitu behar zaio Espainiako Estatuan eta Euskadin ELGAko batezbestekoaren azpitik gaudela, familian inbertitzera bideratutako BPGd-aren ehunekoari dagokionez. Konparazioan, balantze onenak eskaintzen dituzten herrialdeak bereizi egiten dira, baliabide gehiago bideratzen dituztelako gazteen bizimodu independenteko proiektuak sustatzera, askotariko neurriekin, eta familiei zuzeneko laguntza ekonomiko handiagoak eta luzeagoak ematen dizkietelako seme edo alaba bakoitzeko. Horrez gain, bateragarritasun-neurriak sustatzen dituzte, migrazioaren etorrera eta gizarteratzea eta laneratzea errazten dute, eta, bestalde, zahartze aktiborako eta osasungarrirako politikak bultzatzen dituzte, adinekoen autonomia sustatzen dute, edo landa-inguruneren potentziala birbalioesten dute[48].

5.1.2. Bizi-baldintzak

Europar Batasunean, 2010ean ***pobreziaren edo gizarte-bazterketaren arrisku-tasa***, AROPE (ingelesezko siglak: At Risk Of Poverty or social Exclusion), sortu zuten pobrezia erlatiboa neurtzeko, pobrezia-arriskuaren tasaren kontzeptua zabalduz, diru-sarrerak soilik kontuan hartzen baititu azken horrek. Horrela, AROPE tasa pobrezia-arriskuan dauden, gabezia material eta sozialak dituzten edo enpleguan intentsitate baxua duten biztanleak gehituta eraikitzen da. 2024an (herrialdeen arabera eskuragarri dauden azken datuak), pobreziaren edo bazterketaren arriskuak biztanleriaren % 21i eragiten zion EBn, 2023an baino hiru hamarren gutxiago edo, bestela esanda, 93,3 milioi pertsonari, "2030 Agendan" ezarritako irizpideen arabera.

[48] *2022ko eta 2023ko Memoria Sozioekonomikoetara jo dugu Estrategiaren xehetasunak jasotzeko eta 2023ko jarduketak deskribatzeko (azken informazio erabilgarria), hurrenez hurren.*

Agenda horren arabera, pertsona bat pobrezia- edo bazterketa-arriskuan dago langabezia-arazoak edo lan-intentsitate txikia dituen familia-unitate batean bizi bada eta familia-unitate horrek gizarte-transferentzien ondoren pobrezia-arriskua badu eta/edo gabezia material eta sozial larria badu.

EAEn (munduko testuinguruan 12. postuan mantentzen da, Irlandaren eta Finlandiaren artean, NBEren 2023ko Giza Garapenaren Indizearen sailkapenaren arabera), pobrezia- eta bazterketa-arriskuak biztanleriaren % 14,7ri eragiten dio 2025ean (EUROSTAT eta EINen metodologiaren arabera), edo, bestela esanda, 325.000 pertsona ingururi, 2024an baino hamarren bat gutxiagori. Intzidentzia hori, beste urte batez, nahiko txikia da Europako testuinguruan, eta Esloveniakoarekin (% 14,4) aldera daiteke, 2024an Europar Batasuneko tasarik baxuenak baitzituzten, Txekiarekin (% 11,3) batera.

EAEk Europako testuinguruan duen posizio konparatiboa oso positiboa da, bai oro har, bai AROPE tasa osatzen duten hiru elementuetan, eta adierazi behar dugu, gainera, azken urtean (2024-2025), adierazle orokorraren bilakaera positiboarekin (beheranzkoa) batera, hiru elementutatik bik bilakaera berdina izan dutela, baina hirugarrenak ez (lan-intentsitate baxuarena):

1. Lehenik eta behin, EBko biztanleen % 16,2 ***transferentzia sozialen ondoren pobrezia-arriskuan*** zegoen 2024an. Egoera horretan dago, kontsumo-unitate bakoitzeko diru-sarreren banaketaren medianaren % 60tik beherako diru-sarrerak dituelako herrialde bakoitzean ("pobreziaren atalasea" deritzona; beraz, herrialde bakoitzean, gutxieneko errenta-atalase horretara iristen ez den biztanleriaren ehunekoa neurtuko luke, hau da, “atalase monetarioa”). Ehuneko hori aldatu gabe mantendu da 2023tik, eta bost pertsonatik bat baino gehiago zeuden egoera horretan bost herrialdetan: Bulgaria (% 21,7), Letonia (% 21,6), Lituania (% 21,5), Kroazia (% 20,3) eta Estonia (% 20,2). EAEn, 2025ean tasa % 9,3koa da, 2024an baino hamarren bat gutxiago (2015ean baino 1,6 puntu gutxiago), eta 205.300 pertsona ingururi eragiten die.

2. 2024an, EBko herritarren % 6,4k ***gabezia material eta sozial larria*** izan dute; izan ere, baliabide-faltak eragindako bizi-baldintzak dituzte, hala nola fakturei aurre egiteko gaitasuna (etxeko ohiko gastuenak), etxea bero edukitzea, edo urtean astebeteko oporraldia hartu ahal izatea. Ratio hori lau hamarren gutxitu da 2023tik, eta 2015eko % 9,7ren azpitik dago. Europar Batasunean, gabezia horren eragina oso desberdina da herrialdeen artean: Eslovenia, Kroazia, Luxenburgo eta Polonia (% 2,5etik behera zeuden 2024an), Errumania (% 17tik gora) eta Bulgaria (% 16,6). Espainiak (EINen datuekin) % 8,1eko tasa du 2025ean (2024an baino —0,2 puntu), eta EAEk % 3koa (—1,6 puntu), hau da, 66.240 pertsona inguru, aurreko urtean baino 35.260 gutxiago.

3. EBko biztanleriaren % 7,9 ***lan-intentsitate oso baxuko*** familietan bizi zen 2024an, halakotzat hartuta etxeko 64 urtetik beherako helduek azken urtean guztizko lan-potentzialaren % 20 baino gutxiago lan egin zutenean (2023an baino hamarren bat gutxiago). Belgikak (% 11,4), Danimarkak (% 10,6) eta Alemaniak (% 10) zituzten Batasuneko ratiorik handienak, eta, Esloveniak, Poloniak eta Luxenburgok % 4tik beherakoak. EAEko 2025erako datua lau hamarren igo da azken urtean, % 6,9tik % 7,6ra (161.000 pertsona inguru, 2024an baino 10.000 gehiago).

Bere aldetik, EINen 2025eko ***“Bizi baldintzen inkestaren”*** zifretan, ohikoa den arren adierazle batzuk hobetzea eta beste batzuek okerrera egitea, badirudi gure autonomia-erkidegoa hobetu egin dela, salbuespen batzuekin:

- Errenta pertsonalak zein familia-errentak lau urtez igoerak izan dituzte (2025ean % 4,4 eta % 4,1 hazi dira, hurrenez hurren), baina biak estatuko batezbestekoa baino proportzio txikiagoan hazi dira. Zifra horiei esker, EAE autonomia-erkidegoen araberako zerrendetako lehen postuetan dago, baina kontuan hartu behar da prezioek aldagai horietan duten eragina.

- 2025ean zenbait aldagai hobetu ziren: hilabete-bukaerara iristeko zailtasunak dituzten familien ehunekoa (% 31,5, 2024an baino 1,4 puntu gutxiago), ustekabeko gastuei aurre egin ezin diezaieketenak (% 22, puntu erdi gutxiago) edo ohiko etxebizitza ordaintzeko atzerapenak deklaratu dituztenak; azken horiek ez dira aldatu eta % 5,2n

jarraitzen dute. Hala eta guztiz ere, okerrera egin du urtean astebeteko oporraldirik izan ezin duten familien proportzioak, % 18,3tik % 19,5era igaro baita.

- Ziur aski zailtasun eta gabezia handienak islatzen dituzten bi adierazleei dagokienez, biek erakusten dute bizi-baldintzek hobera egin dutela; izan ere, haragia, oilaskoa edo arraina gutxienez bi egunean behin jan ezin duten etxeen ehunekoak behera egin du (% 5,1etik % 3ra), energia-pobretasunak eragindako familien ehunekoak bezala (% 10,4); 2023-2024 biurtekoan baino 2,2 puntu gutxiagoko intzidentzia gertatu da.

...

Bigarrenik, ***2024ko Pobreziaren eta gizarte-desberdintasunen inkestaren*** emaitza hau da: 2018-2022ko adierazleen hobekuntzako joera orokorra etenda (beherantz), bai ongizaterik ezarena bai pobrezia larriko arriskuarena, 2024an detektatu da pobrezia-arriskuko eta ongizaterik ezeko tasak gehitu egin direla. Salbuespena da mantentze-pobreziaren arriskua, hamarren eskas bat gutxitu dena.

Aztertzen diren aldagaiei begiratuta, honako hau nabarmenduko dugu:

- ***Mantentze-pobreziaren arriskua*** (lotuta dago behar oinarrizkoenei —elikadura, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak— aurre egiteko potentzialki nahikoak diren diru-sarrerarik ez izatearekin) eta kalkulatzen da intzidentzia % 7,2koa dela (2022an baino hamarren bat gutxiago) eta 157.948 pertsona direla kaltetuak (—% 0,6). 2008rekin alderatuta, 2024ko pobrezia-tasak handiagoa izaten jarraitzen du (+1,5 puntu), eta 36.073 pertsona gehiagori eragiten die (urte horretan eragindako pertsonen kopurua 121.875 zen). *Ongizaterik ezaren arriskua* (gurea bezalako gizarte batean espero den gutxieneko ongizate-mailari eusteko behar diren gastu-premiekin lotzen dena), ordea, gutxitu egin da 2022 eta 2024 artean, % 22,3tik % 19,2ra igaro baita. Ondorioz, ongizaterik ezaren arriskuan dauden pertsonak 2024an 424.879 ziren, 2022an baino % 12 gutxiago (eta 2008an baino % 20 gehiago).

- ***Metatze-pobreziaren arriskuak*** honako hauekin du zerikusia: epe ertain eta luzera bizi-baldintza onargarriei eusteko gaitasunik ezarekin eta ohiz kanpoko gastu-premiei aurre egiteko edo diru-sarrerarik eza osatzeko gutxieneko ondare-erreserba bat edukitzeko gaitasunik ezarekin. 2014-2022 aldian adierazle horrek behera egin zuen, % 2tik % 0,2raino. 2024an, hala eta guztiz ere, tasa % 1,1eraino gehitu zen eta horrelako pobrezian zeuden pertsonak 23.753 ziren (2022an baino 20.000 gehiago), baina 2008ko 32.838ren % 27,7 azpitik. Gainera, bilakaera bereziki kontrakoa da dimentsio horretako *ongizaterik ezaren* forma ezberdinetan; 2024an biztanleriaren % 20,5i (452.200 herritar) eragiten zioten, 2022rekin konparatuta bikoitza (% 10,1). Intzidentzia hori, gainera, 2008koa baino (% 18,6) 1,9 puntu handiagoa da.

- Arrisku-problematika edo -egoerak ez direnez automatikoki benetako pobrezia- edo estutasun-bizipen bilakatzen, PGDIn ***benetako pobreziaren adierazlearekin*** osatzen dute azterlana, hau da, arlo batzuetako bizimodu egokiak beste arlo batzuetako gabeziak orekatzen ez dituen egoerak zehazten dituzte. Benetako pobreziaren tasa etengabe ari zen jaisten 2018tik, urte hartan % 6,1ekoa baitzen, eta 2022an, berriz, % 4koa, baina 2024an % 6,1eraino igo zen. Datu horrek esan nahi du benetako pobrezia berriro ere 2008ko % 4,2ren gainetik dagoela. Termino absolutuetan, benetako pobreziak 134.493 pertsonari eragiten zien 2024an; datu hori 2022koa (87.387) baino % 53,9 handiagoa da eta 2008an (89.706) baino % 49,9 gehiago.

  Adierazle horren bilakaerari dagokionez, halaber, emaitza hauek nabarmendu behar dira:

  - ✓ Benetako pobreziaren adierazle hori hartuta, ***EAEko biztanleriak ongizate-pobrezia eskalan duen posizioaren arabera duen banaketa aztertuz*** gero, EAEko biztanleriaren erdia baino zerbait gutxiago (% 45,5) erabateko ongizatean zegoen 2024an, eta hori PGDI inkestak maneiatzen duen serie historikoaren proportziorik handienaren (2022an gertatu zena) behetik dago, zehazki, 5,9 puntu beherago. Gainera, pobrezia-motaren batek (I., II. eta III. kategorien batura) eragindako taldeen garrantzia gehitu da. Kategoria horiek biztanleriaren % 24,7ri eragiten zioten 2022an, eta % 27,8ra igaro da 2024an, I. eta II. kategorien pisua handitu delako.

Tarteko posizioan kokatzen den taldea (ongizate ia osoa, IV. kategoria) 2,3 puntu handitu da, % 23,9tik % 26,2ra.

- ✓ Lurralde-***dimentsioan,*** 2022an ez bezala, orduan pobrezia errealak orokorrean behera egin zuen, 2024an hiru lurraldeetako ratioek okerrera egin zuten, eta ez bakarrik pobrezia errealean, baizik eta metatze-dimentsioan ere bai. Mantentze-pobrezian, ikusi dugun bezala batez bestean hamarren bat gutxitu dena, Gipuzkoa eta Bizkaia hobetu egin dira (tasak murriztu dituzte) eta Arabak okerrera egin du. 2022 eta 2024 artean Bizkaiko benetako pobreziaren tasa % 3,9tik % 6,9ra igo zen eta lurralderik kaltetuena izan zen, % 6,1eko batezbestekoaren gainetik baitzegoen. Arabak % 5,8 izan zuen eta bere tasa zazpi hamarren okertu zen eta Gipuzkoaren ratioa % 4,9 izan zen (txikiena), 2022an baino 1,2 puntu gehiago.

- ✓ Inkesta honetan aztertzen diren ***aldagai sozioekonomikoekiko hurbilketa sintetiko batean***, benetako pobrezia-egoeren % 78,7 lau familia-mota espezifikori dagokie 2024an: EBtik kanpoko atzerritarrek osatutakoak (% 55,8), lan egonkorrik gabeko 45 urtetik gorako pertsonak dituzten familia-taldeak (% 12,2), lan egonkorrik ez duten emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak (% 6, eta horietatik % 3,3 45 urtetik gorakoak eta % 2,7 45 urtetik beherakoak) eta, azkenik, lan egonkorra duten 45 urtetik beherako kideak dituzten familiak (% 4,7). Lau talde horiek benetako pobrezia-egoeretan duten pisu erlatiboa 18,2 puntu gehitu da azken biurtekoan, batez ere EBtik kanpoko pertsonekin osatutako familien pobrezia-egoeren pisua gehitu delako (guztizkoaren % 36,6tik % 55,8ra igaro da) eta, neurri txikiagoan, lan egonkorrik ez duten 45 urtetik gorakoen familien taldearena (% 11,3tik % 12,2ra). Bitartean, lan egonkorrik ez duten emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak gutxitu egin dira, 2022an % 10,1 ziren eta % 6ra gutxitu dira.

...

Bestalde, EAEko ***familia-sistemen*** tipologia nabarmen aldatu da azken hamarkadetan, prozesu demografiko, sozial eta kulturalen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean, honako hauek daude: familia-moten dibertsitate handiagoa; batez besteko tamainaren murrizketa; aldaketa handiak etxe horietako erreferentziazko pertsonen profilean; etxean dauden adingabeen proportzioaren murrizketa eta menpekotasun-egoeren areagotzea.

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko eta laneratzeko adin aproposak bat datozenez gero, emakumezko gazteak egoera zailean daude, seme-alabak izateko erabakiari dagokionez.

EUSTATek “Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkesta” egin du. Inkesta horren 2024ko emaitzak nabarmentzekoak dira. Hasteko, etxetik kanpo lan egiten duten emakumeek gizonek baino % 34,3 ordu gehiago ematen dituzte egunean seme-alaba adingabeak zaintzen, eta % 37,5 gehiago menpekotasuna duten pertsonak zaintzen; gainera, bikotekideek baino % 31,3 denbora gehiago ematen dute etxeko lanetan. Gizonek egunean 3,5 ordu ematen dituzte adingabeak zaintzen (2023an 3,6), eta emakumeek, berriz, 4,7 (2023ko datu bera). Beraz, arrakala 3,7 puntu gehitu da azken urtean. Alde hori dezente handiagoa da mendetasuna duten pertsonen zaintzari dagokionez; jarduera horretan egunean 1,6 ordu ematen dituzte gizonek (2023an 1,9) eta 2,2 ordu emakumeek (2023an 2,3). Gainera, emakumezkoek, batez beste, 2,1 ordu ematen dituzte etxeko lanak egiten, eta gizonezkoek, aldiz, 1,6 ordu (2 eta 1,6, hurrenez hurren, 2023an).

Batezbesteko horiek batuz, emakumeek etxeko lanetan eta zainketa-lanetan emandako denbora, guztira, 9 ordu dira, gizonen 6,7 orduen aldean. Beraz, arrakala % 34,3koa da. Ratio hori % 32,4koa zen 2022an, eta % 26,8koa 2023an; ez da ikusten joera argirik. Bere gain hartutako kargen desberdintasun horrek etxeko lanen banaketarekiko gogobetetze-mailari eragiten dio; izan ere, emakumeek, batez beste, 10etik 6,1eko gogobetetze-maila adierazten dute beren ezkontideak edo bikotekideak etxeko lanak egiteko eskaintzen duen lankidetzari buruz, eta gizonek 7,8koa.

Enpresan edo erakundean baimen jakin batzuk eskatzeko zailtasunari dagokionez, EUSTATen inkestaren arabera, landunek, batez beste, 10etik 3,4ko zailtasun-maila dute (2015ean 3,5 eta ez dago 2014ko daturik), eta, 2,5ekoa, zehazki, norberaren arazoak konpontzeko lanetik irteteko baimena lortzeko (2015ean 2,7koa). Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea errazteko neurrien artean, eszedentziek 4ko batez besteko zailtasuna dute (3,9koa 2015ean), lanaldi-murrizketak ere 4,1eko zailtasuna (3,8koa 2015ean), eta enplegurik eta soldatarik gabeko egunek 10etik 2,9ko zailtasun-indizea dute (3,4koa 2015ean). Azken urteko aldaketen inguruan, 2024an ez da aldaketarik gertatu zailtasun horietan, salbu eta enplegurik eta soldatarik gabeko egunak eskatzeko zailtasuna, hamarren bat gehitu baita, eta eszedentziak, proportzio berean gutxitu baitira.

Zailtasun horietan ez da antzeman sexuaren araberako desberdintasunik, eta adinak, ziur aski lanpostuko antzinatasunari lotuak, aipatutako uztartze-neurriak lortzeko zailtasunak murrizten ditu. Hala ere, emakumeen artean gizonen artean baino beldur handiagoa dago kontziliazioarekin lotutako zenbait alderdik beren ibilbide profesionalean izan dezaketen eragin negatiboa dela-eta (emakumeen % 30,5ek uste zuten hori, eta gizonen artean, berriz, % 26,5ek, 2020an) (eskuragarri dagoen azken datua).

Horren isla da gizonek neurri horietan (eszedentziak edo lanaldi-murrizketak hartzea) duten ia parte-hartze testimoniala, azken urteotan ez baita nabarmen aldatu. Hala, adingabeak edo mendetasuna duten senitartekoak zaintzeko 5.486 lan-eszedentzien % 17 soilik sinatu zituzten gizonek EAEn 2024an, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren datuen arabera (% 16 Estatu osoan). Zaintzagatiko lanaldi-murrizketei dagokienez, Estatu osorako zifrek (Biztanleria Aktiboaren Inkestaren datuak, azpilaginaren aldagaiak, ez dira autonomia-erkidegoen arabera bereizten) adierazten dute 2024an lanaldi partzialean borondatez lan egiten zuten 417.000 soldatapekoen % 8,6 baino ez zirela gizonak, senitartekoak —adingabeak izan edo ez— zaindu ahal izateko.

Ordutegi-motei eta malgutasunari dagokienez, EUSTATen Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzeari buruzko inkestaren arabera, 2024an, EAEko langileen % 18,9k ia egunero luzatu behar zuten lanaldia (eta % 15,5ek batzuetan). 2023. urteari dagokionez, ohiko edo noizbehinkako lanaldia luzatu behar duten pertsonen ehunekoak 2,3 puntu egin du behera, % 36,7tik % 34,4ra, lanaldia ia beti luzatzen dutenen ehunekoak behera egin duelako (—1,8 puntu) eta batzuetan luzatzen dutenen ehunekoak ere bai (—0,5).

Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeari buruzko inkestaren arabera, irteera-ordutegi malgua, kontziliazioa hobetzeko tresna osagarria, EAEko langileen % 55,8k baliatzen dute (% 51k 2023an), eta neurri txikiagoan emakumeek (% 51) gizonek baino (% 60,4). Norberaren etxean lan egiteari dagokionez, % 9,7k noizean behin egiten du lan etxean eta % 7,4k egunen erdia gutxienez. Oro har, beraz, enplegua duten pertsonen % 17,1ek noizbehinka edo maizago lan egiten dute etxean (% 15,8k 2023an, % 17,8k 2022an, % 18,7k 2021ean, % 18,1ek 2020an eta % 15,5ek 2019an), eta ratio horrek COVID-19aren eragina izan zuen.

Deskribatutako egoerak arintzeko, 2002tik aurrera Familiei Laguntzeko Planak martxan daude, familiei seme-alaben kopurua askatasunez erabakitzea eragozten dieten oztopo ekonomikoak eta soziolaboralak gainditzeko, eta 2008an Familiei Laguntzeko Legea onartu zuen, familia-politika integralaren esparruari eta oinarriei maila juridiko handiagoa emateko.

"Familiei eta Haurrei eta Nerabeei Laguntzeko Erakundearteko V. Plana 2026-2030" 2025eko uztailean aurkeztu zen, Gobernu Kontseiluak 2026ko otsailean onetsi zuen eta ikuspegi eta printzipio hauetatik planteatu zen: Familiek guztien onerako egiten duten gizarte-ekarpena aitortzea eta laguntzen izaera unibertsalaren alde egitea; familia-aniztasunari balioa ematea, berdintasuna eta diskriminaziorik eza bermatuz; haurtzaroan inbertitzeko erabakia, prebentzio-estrategia gisa; genero-ikuspegia eta intersekzionala, laguntzak egokitzeko; komunitate-loturak indartzea eta hurbileko esku-hartzeak arrakastaren gako moduan; apustu irmoa politikak berritzearen eta ebaluatzearen alde, beren inpaktua hobetzeko; haur eta nerabeen eta familien partaidetza bermatzea politikak diseinatzen, ezartzen eta ebaluatzen direnean, eta hazkuntzarako erakundeen eta gizartearen erantzukidetasunean sinestea. Plan hau hiru ardatzetan egituratzen da: Familia-proiektu anitzak eta jasangarriak, haur eta nerabeen ongizate integrala eta baterako gobernantza eta berrikuntza, eta 2026-2030 urteetarako kalkulatu da inbertsio guztia 871,7 milioi eurokoa izango dela.

Aurrekontua gauzatzeari buruzko informazioari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren *"Familia eta Komunitate Politikako 3124 Programak"* 2024an (finkatutako informazioa duen azken ekitaldia hori da) 121,4 milioi euro bideratu zituen guztira familientzako transferentzia horietara, 2023an baino % 5,6 gutxiago; horietatik 102,4 milioi seme-alabak dituzten familientzako laguntzetarako (guztizkoaren % 84,3) eta 19 milioi uztartzeko laguntzetarako (guztizkoaren % 15,7). 2023an, seme-alabak dituzten familientzako laguntzetara bideratutako funtsak asko handitu dira 27/2023 Dekretu berriaren ondorioz. Dekretu horri esker, hiru urtetik beherako seme-alabak beren kargura dituzten familiek 200 euro ordaintzen dituzte hilean jaiotzen direnetik hiru urte bete arte, eta hilean 100 euro ordainduko dira adingabeak zazpi urte bete arte, hirugarren seme-alaben eta ondorengoen kasuan (familia ugariak). Hori dela-eta, seme-alabak dituzten familientzako laguntzetara bideratutako zenbatekoa 22,9 milioi eurokoa zen 2022an, eta 103,9 milioikoa (+% 354,3) 2023an. 2024an, familientzako laguntza horiek (27/2023 Dekretua) % 10,2 hazi dira, 102 milioi eurotik gorakoak izateraino, eta seme-alabak dituzten familientzako laguntza guztiak % 1,5 jaitsi dira. Kontziliaziorako laguntzei dagokienez, % 23 jaitsi dira aurreko ekitaldiaren aldean.

Bestalde, seme-alabak dituzten familientzako eta kontziliaziorako laguntzen onuradun diren pertsonen (familien) zifrak ezagutzen dira, Ekonomia eta Ogasun Sailak "***Dirulaguntzen Programen Ebaluazioaren***" urteko txostenean sailez sail jasotako informaziotik abiatuta. 2024ko ekitaldiari buruzkoak adierazten du urte horretan 69.163 onuradunek jaso zituztela familientzako laguntzak, 2023an baino % 16,1 gutxiagok. Horietatik 56.484 (guztizkoaren % 81,7) jaiotzagatik eta/edo adopzioagatik familiei ematen zaizkien laguntzei dagozkie (—% 16,9 2023rekin alderatuta), eta 12.679 langile (guztizkoaren % 18,3) uztartze-laguntzen onuradun izan ziren (—% 12,6) 2024an.

Nolanahi ere, eta laguntzak jasotzen dituzten familien zifra horiek gorabehera, kontuan hartu behar da Eusko Jaurlaritzaren *"Familiei eta Etxeei buruzko Inkestaren"* emaitzen arabera 2023an EAEko familien % 38k ez zutela seme-alabak dituzten familientzako laguntzen berri.

……

Azkenik, Europako Batzordeak 2020ko azterlan batean aditzera eman zuenez, azken hamarkadan ***bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen*** kopuruak gora egin du Batasuneko herrialde guztietan, Kroazian, Polonian eta Portugalen izan ezik, han egonkortu egin baita, eta Finlandian, estatistikoki nabarmen murriztu den herrialde bakarra baita. Ondorioz, gauero 700.000 pertsonak baino gehiagok egiten dute lo aire librean Europan, duela hamarkada bat baino % 70 gehiagok. Egoera horrek, COVID-19aren pandemiak areagotuta, *"Lisboako Adierazpena"* sinatzera eraman zituen Europako erakundeak 2021ean, etxegabetasunaren aurkako borroka Europa sozialerako lehentasun gisa berresteko.

Bizitegi-bazterketa larriko egoeran dagoen pertsona-kopuruari dagokionez, EAEn bizi direnean artean, haien ezaugarri demografikoak eta bizitza-baldintzak eta bizitza-ibilbideak ezagutzeko, Eusko Jaurlaritzak *"EAEn bizitegi-bazterketa larrian daudenen egoerari buruzko VII. azterlana"* egin zuen 2024an. Horri esker, 2012tik egiten dituen zenbaketen jarraipena egiteko aukera izan zuen. Hona hemen txostenaren emaitza nagusiak:

- Guztira, bizitegi-bazterketa larrian zeuden 4.326 pertsona zenbatu ziren (2022an 3.380). Horietatik % 36 kalean eta bizitzeko egokiak ez diren beste leku batzuetan detektatu zituzten, adibidez, abandonatutako eraikinetan, ibilgailuetan edo lonjetan (1.556 pertsona). Gainerako % 64ak ikerketa honetan jasotako eta ostatua eta egoitzak zituzten Gizarte Zerbitzuen sareko zentroren batean pasatzen zuen gaua (3.170 pertsona). Zehazki, % 10,3k gizarteratzeko zentro eta pisuetan egiten zuen lo, % 12,9k aterpetxeetan eta gaueko harrera-zentroetan eta % 7,4k indarkeria matxistaren biktima diren emakumeentzako harrera-zerbitzuetan. Halaber, 1.447 pertsona (% 33,4) asilo-eskaerak ebaluazio-fasean dituztenentzako estatuko sareko zentroetan zeuden.

- Aurreko kontaketetan bezala, kolektiboaren gehiengoa EAEko hiriburuetan hauteman zen (% 72,3, 2022ko % 77,1en aldean). 2016az geroztik gora egin du "etxerik gabeko" pertsonen kopuruak Bilbon, 2016an 298 pertsona izatetik 2024an 605 izatera igaro baita, hau da, % 103 gehiago. Donostian, igoera are handiagoa izan da: 2016an

180 izatetik 2024an 413 izatera igaro da (+% 129,4). Kontrara, Gasteizko egoeraren ezaugarri nagusia egonkortasuna da (115 pertsona identifikatu ziren 2016an eta 107 2024an).

- % 89,1 gizonak ziren eta hiriburuetan gizonen pisuak pixka bat gora egitearen joera dago. Hiru hiriburuetan 2024an zenbatutako “etxerik gabeko” pertsonen % 90 gizonak dira eta % 10 emakumeak. Adinaren ikuspegitik, 2018tik aurrera 30 urtetik beherakoen presentzia asko handitu da. 2016an kolektibo horren % 25 eskasa ziren eta 2024an % 41. Aurreko guztiarekin, talde handiena 30-54 urtekoena da (% 50), eta 55 urtetik gorakoena ia ez da aldatu (% 9 2024an).

- 2016az geroztik, atzerritar jatorriko pertsonen pisu erlatiboa etengabe hazi da “etxerik gabeko” pertsonen kolektiboan. Proportzioa 2016an % 63 izatetik 2024an % 84 izatera igaro da. Esan daiteke, hain zuzen ere, "etxerik gabeko" pertsonen kopuruak Euskadin izan duen hazkundearen arrazoi nagusia "etxerik gabeko" atzerritarren kopuruak gora egin izana dela.

- Kolektiboaren ezaugarriei dagokienez, % 38,8k urtebete baino gutxiago darama EAEn, % 26,6k urtebete eta bi urte artean, eta % 22,3k bost urte edo gehiago, barne hartuta bizi osoa Euskadin daramatenak (% 11,6). Eta etxerik ez izatearen kausekin lotuta, galdera hori zuzenean egin eta gero, erantzun zuten egitura-faktoreak direla horren arrazoi nagusia, kasuen % 74,5en aipatu baitzituzten. Kategoria horren barnean, bereziki garrantzitsuak dira arazo ekonomikoak (% 46,5), laneko arazoak (% 35,1) eta administrazio-egoera irregularrengatik sortutako oztopoak (% 31,3). Urruti, elkarrizketatuen %21,3k arazo pertsonalak aipatu zituzten eta % 11,2k harreman-arazoak. Soilik % 4,4k aipatu zituzten erakunde-faktoreak, adibidez, erakunderen batetik irten izana, edo harrera-baliabideetan gertatutako abandonuak.

- Prestakuntzari dagokionez, etxerik ez duten hirutik batek (% 33,8) gehienez ere lehen-hezkuntza bukatu zuten eta % 31,5ek oinarrizko bigarren-hezkuntza. Gainerakoek, goi-mailako bigarren-mailako hezkuntza (% 22,8) edo unibertsitate-ikasketak (% 5,7) dituzte. Halaber, etxerik ez duten hamarretik bik nolabaiteko lana edo ordaindutako jarduera egiten dute, baina lan-jarduera aldatu egiten da adinarekin eta gehiago lan egiten dute 30-54 urtekoek (% 24). Datuetatik ondorioztatu da, baita ere, kalean daudenen proportzio handiago batek nolabaiteko jarduerak egiten dituela (% 23), gehienetan, ekonomia informalekoak.

Egoera horren aurrean, euskal erakundeek erakunde arteko akordio bat sinatu zuten 2018an, “Etxerik gabeko pertsonentzako lehen euskal estrategia 2018-2021” garatzeko, Euskadiko udalerri handietan kalean lo egiten duten pertsona kopurua nabarmen murrizteko -% 20 gutxienez-. Gaur egun, indarrean dago **Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako II. Euskal estrategia (2024-2028)**, eta bere xedea da politika publikoak egituratzea, orientatzea eta sustatzea, Euskadin bizitegi-bazterketa larriko egoerak jorratzeko eta, ahal den heinean, horiek deuseztatzeko.

5.1.3. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasun

Emakumeen aurkako indarkeria giza eskubideen urraketa da, lehenengo mailako gizarte-arazoa eta osasun publikoko arazoa, eta botere-harreman desorekatuen eta emakumeen aurkako diskriminazioaren adierazpena, zeinak, gainera, generoaren arabera dauden egiturazko desberdinkeriak iraunarazten baititu. Eusko Jaurlaritzaren 2024ko *Emakumeen aurkako Indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria-mota batzuei buruzko Inkesta* da egindako lehenengo inkesta ofiziala, arazo horren larritasuna neurtzeko eta datuak biltzeko Euskadiko emakumeek —edozein eremu publiko edo pribatutan— era askotako indarkeria jasaten duten maiztasunari buruz; besteak beste, bikotea, familia, lana, hezkuntza, komunitatea eta ingurune birtuala.

Inkestak adierazten du, lehenik eta behin, 16 eta 85 urte bitarteko euskal emakumeen % 48,2k ***indarkeria matxista*** jasan duela bere bizitzako uneren batean, eta % 7,4k azken urtean. Azterlanean jasotako indarkeria-motak aztertzean, ikusten da, lehenik eta behin, emakumeen herena sexu-indarkeriaren biktima izan dela bizitzan zehar, % 28,6k bikotekidearen indarkeria psikologikoa jasan duela, eta % 25,4k indarkeria fisikoa jasan duela edo kaltea jasateko mehatxua izan duela. Indarkeria zer eremutan gertatzen den kontuan hartuta, emakumeen % 29,4k adierazi du bikotekidearengandik edo bikotekide ohiarengandik jasan duela, % 33,4k bikotekidea ez denarengandik, eta % 6,9k adierazi du bi testuinguruetan jasan izan duela.

Kopuru horiek ez daude Europakoetatik urrun, eta Genero Indarkeriaren Europako Inkestak (EUROSTAT, 2021eko datuekin) jaso ditu (metodologian aldeak daudela kontuan hartuta, laginen adin-tartean, adibidez): EBn, 16 eta 74 urte bitarteko emakumeen % 30,7k adierazi du bere bizitzako uneren batean indarkeria fisikoa edo sexuala jasan duela (Espainian, % 28,2k), eta emakumeen % 31,8k noizbait indarkeria fisikoa, sexuala edo psikikoa jasan du bikotekidearen edo bikotekide ohiaren aldetik (Espainian, % 28,6k).

Bestalde, indarkeria horrek ez die berdin eragiten emakume guztiei: Euskadin, gehiago dira 45 urtetik beherako emakumeak, batez ere 30 eta 44 urte bitartekoak (% 62,3) eta atzerritarrak (% 61,1; Espainiako nazionalitatea dutenak, berriz, % 46,8). % 18,4k bakarrik eskatu zuen laguntza, baina % 17,3k uste du jaso behar zukeela. Gainera, indarkeria jasan zuten emakumeen % 13,9k soilik jarri zuen salaketa.

Bigarrenik, Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko inkestak adierazten du EAEn lana izan duten 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 13,2k ***indarkeria edo jazarpena jasan duela lan-eremuan*** noizbait. Talde horretan, % 2,1ek indarkeria fisikoa jasan du, eta % 1,4k sexu-indarkeria. Horrez gain, lana izan duten emakumeen % 3,1ek indarkeria fisikoa eta/edo sexuala jasan du inoiz lantokian (bien batura ez dator bat eragindako emakume guztien kopuruarekin, emakume batzuek hainbat jazarpen- eta/edo indarkeria-egoera bizi izan baitituzte). Sexu-jazarpenari buruzko datuei erreparatzen badiegu, EAEn bizi diren 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 10,1ek noizbait jasan du sexu-jazarpena lan-ingurunean. Era berean, % 3,5ek behin baino gehiagotan jasan du laneko jazarpena bere bizitzan zehar, eta bi jazarpen-motak batera kontuan hartzen badira, EAEn bizi diren eta lana izan duten 16 eta 85 urte bitarteko emakumeen % 11,5ek behin baino gehiagotan jasan du sexu-jazarpena eta/edo laneko jazarpena bizitzan zehar.

Emakumeek lan-eremuan jasan duten jazarpenari dagokionez, noizbait jasan dutenen % 9,3k lanera joan gabe egon behar izan du aldi batez, eta egoera hori ohikoagoa da behin baino gehiagotan jazarpena jasan dutenen artean (% 16,4) sexu-jazarpena jasan dutenen artean baino (% 8,7). Gainera, biktimen % 82,4k esan du lagun edo senideren batekin hitz egin duela gertaera horiei buruz, baina % 17,4k ez dio esperientzia hori inguruko inori kontatu. Bestalde, are ezohikoagoa da horrelako bizipenak laneko norbaitekin partekatzea: % 42,8k ez du halakorik egin. Laneko pertsonaren batekin esperientzia partekatzen dutenen artean, gehienek (% 37,8) lankideren batekin partekatu dute. Bildutako datuek erakusten dute, halaber, emakumeen ehuneko oso handi batek ez dituela laneko jazarpen-gertakariak salatzen, ez polizian, ez epaitegian. Soilik % 4,1ek salatu du inoiz, eta % 0,7k azken urtean. Ez salatzeko arrazoi nagusiak hauek dira: jazarpen-egoerak delitu salagarri batekin ez identifikatzea (% 42,3); prozesu judizial batekin lotuta hautematen diren zailtasunak (% 12,8) eta erruduntasuna, lotsa edo blokeo emozionala sentitzea (% 6,9).

Emakumeek jasaten duten jazarpenaren aurka borrokatzeko enpresek dituzten estrategiei buruz, biktimen % 63k adierazi du lantokian ez dagoela prestakuntza espezifikorik laneko sexu-jazarpeneko kasuetan jarraitu beharreko prozedura ezagutarazteko, eta % 58,1ek adierazi du ez dagoela pertsona edo sailik biktima diren emakumeei informazioa edo babesa emateko. Baiezko tasak % 26,2 eta % 28,9 dira, hurrenez hurren, eta gainerako kasuetan prestakuntzak eta asistentzia-mekanismoak planifikatuta daude.

…

EAEko berdintasun-politikak 1988an sortu ziren, ***EMAKUNDE-Emakumearen Euskal Erakundea*** legez sortu zenean, emakumeen mugimenduen eskariari eta arlo horretan sinatutako nazioarteko konpromisoei erantzuteko. EMAKUNDEren azken helburua da emakumeen aurkako diskriminazio-mota guztiak ezabatzea eta EAEn emakumeen

eta gizonen arteko berdintasun erreala eta eraginkorra lortzea. Horretarako, gure erkidegoko berdintasun-politikak arautu, bultzatu, aholkatu, planifikatu eta ebaluatzeaz arduratzen den erakundea da.

Gaur egun, indarrean dago ***Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duen martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretua*** (aurrerantzean, Berdintasunerako Legea). Dekretu horren ***helburua*** da "*emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan botere publikoen jarduera gidatu behar duten printzipio orokorrak ezartzea, eta zenbait neurri arautzea bizitzaren arlo guztietan emakumeek eta gizonek aukera eta tratu berdinak izan ditzaten sustatzeko eta bermatzeko, eta, bereziki, emakumeen autonomia eta ahalduntzea bultzatzeko eta emakumeek jendartean, ekonomian zein politikan duten estatusa sendotzeko, egiturazko desberdinkeria eta sexuan oinarritutako diskriminazio-modu oro ezabatzeko, emakumeen aurkako indarkeria matxista barne dela. Azken batean, jendarte berdinzalea eta indarkeria matxistarik gabea lortu nahi da, non pertsona oro libre izango den, hala eremu publikoan nola pribatuan, bere gaitasun pertsonalak garatu eta erabakiak hartzeko, ohiko rolek generoaren arabera ezartzen dituzten mugak izan gabe; non berdin aintzat hartu, baloratu eta bultzatuko diren emakumeek eta gizonek dituzten portaerak, jomugak eta beharrizanak*".

Plangintzari dagokionez, lehenengo Berdintasun Plana 1991n onartu zen, eta, gaur egun, indarrean dago zortzigarren Berdintasun Plana: ***EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategia***, 2024ko otsailean Gobernu Kontseiluak onartua. Plan horren ***xedea*** da "*euskal botere publikoei beharrezko jarraibideak eta orientabideak ematea, beren politiken bidez egungo gizarte-antolaketa patriarkalaren ereduaren alternatiba bat eraiki dezaten. Estrategia Eusko Jaurlaritzaren plangintza-tresna da, emakumeek, emakume izateagatik, estrukturalki aurre egin behar dieten desberdintasunak eta diskriminazioak ezabatzeko, eta 2030ean gizarte-antolaketa demokratikoagoa, bidezkoagoa, berdinzaleagoa, jasangarriagoa eta indarkeria matxistarik gabea eraikitzeko bidean aurrera egiteko. Horretarako, Estrategiak paradigma feministan oinarritu behar du, eta zeharka lagundu behar du balioak aldatzen eta genero-rolak eta -estereotipoak ezabatzen*".

5.1.4 Gizarte-babesa

Lehenik eta behin, EUSTATen 2024ko ***"EAEko Gizarte-babesaren Kontuaren"*** azken datuen arabera, EAEn eginkizun horretarako erabilitako baliabideak 25.910 milioi euro izan ziren aipaturiko urtean, 2023an baino % 6,3 gehiago (+1.531 milioi). Kopuru hori urte horretako BPGd-ren % 26,4 da (2023an baino 3 hamarren gehiago). Gizarte-babeseko gastu osoak etengabe egin du gora estatistika horrek maneiatzen duen denbora-serie erabilgarrian: biztanleko gastua 6.402 eurokoa izan zen 2008an, eta 11.707 eurokoa 2024an (+% 82,9). Gainera, EUROSTAT erakundeak argitaratutako datuen arabera, 2024. urtean, biztanleko gastua gizarte-babesean EAEn, eroste-ahalmenaren parekotasunaren arabera neurtuta, 12.762 eurokoa izan zen, hau da, EBko batez bestekoaren (10.942 €) eta Estatuko batez bestekoaren (9.044 €) gainetik (Eurogunean 10.962 €, 2023ko datuen arabera).

...

Bigarrenik, 2025ean, milioi erdi pertsona baino gehiago (542.437, lehen zenbatespenaren arabera) ***Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioen*** onuradunak izan ziren gure autonomia-erkidegoan (kotizaziopekoak eta kotizazio gabekoak[49]), aurreko urtean baino % 1,1 gehiago. Azken urteotan gertatzen ari den bezala, igoera hori kotizaziopeko pentsioen onuradunen kolektiboaren pisuaren eta bilakaeraren ondorio da, gainerako modalitateak, oro har, gutxieneko kopuruetan mantentzen baitira. Gizarte Segurantzak emandako prestazio ekonomikoak jasotzen dituzten EAEko biztanleen portzentajea % 24,5era heldu da, aurreko urtean baino bi hamarren gehiago.

Kotizaziopeko pentsioei dagokienez (onuradunen % 97,4 eta gastuaren % 99,2), 2025ean batez beste 528.220 onuradun daude (+% 1,1), eta 584.900 pentsio jaso zituzten (+% 1,1). Izan ere, pertsona batek kotizaziopeko pentsio bat baino gehiago jaso ditzake, eta urteko gastua 13.197,8 milioi eurokoa izan da, hau da, 2024an baino % 5,3 gehiago. Kotizazio gabeko pentsioek, bestalde, 14.217 pertsona estali dituzte 2025ean (urteko batez besteko datua), eta 109,3 milioi euroko gastua sortu dute (+% 5,3 2024. urtearekin alderatuta). Laburbilduz, EAEn pentsioetan egindako guztizko gastua 13.307,1 milioi eurora igo da 2025ean, behin-behineko datuekin, eta % 5,3ko igoera izan du, 2024. urtearekin alderatuta. Hala, BPGd-ri dagokionez, ehunekoa % 12,9n mantendu da (EUSTATen behin-behineko datuekin).

Gizarte Segurantzaren kotizaziopeko pentsioen EAEko gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketako zifrak erlazionatzen baditugu, 2024an (bi zifrak eskuragarri dauden azken ekitaldian) gastua 12.531,5 milioikoa izan zen, 9.504,8 milioiko diru-sarreren aldean, eta, beraz, saldoa negatiboa izango litzateke, 3.026,7 milioi eurokoa, 2023an baino % 3,4 gehiago.

...

EAEko pobreziari eta gizarte-bazterketari aurre egiteko tresna nagusien artean —Gizarte-zerbitzuei buruzko Legean, Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren Legean jasoak—, honako hauek daude: Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE), Etxebizitzako Gastuetarako Prestazio Osagarria (EPO) eta Gizarte-Larrialdietarako Laguntzak (GLL), ***Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sisteman*** sartutako gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko programak.

Testuinguru horretan, Eusko Jaurlaritzak hainbat plan egin izan ditu pobreziaren eta gizarte-bazterketaren kontrako borrokaren oinarriak ezartzeko eta aipaturiko araudia garatzeko abiatu beharreko helburuak eta neurriak egituratzeko. Gaur egun, ***"Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026"*** dago indarrean, zeinetan urteko 1.202 milioi euroko gastua aurreikusten baita —hezkuntzako eta osasuneko gastuak zenbatu gabe—, hau da, 6.010 milioi euro inguruko gastu metatua egingo da berorren indarraldian.

Eusko Jaurlaritzak egindako 2023-2024 urteetarako I. Plan Operatiboaren balantze-txostenak dio orokorrean 2023rako eta 2024rako kalkulatutako aurrekontuaren % 98 bete dela; zehatzago esanda, 1.476,6 M€ erabili dira 1.506,5 milioi euroko aurreikuspenetik. Horretarako, epigrafe hauetan jasotako ekimen-multzoa martxan jarri da: "politika eragileak (115,5 M€ erabili dira 2023-2024 biurtekoan), "inklusioko esperimentazio-proiektuak" (6 M€), "ibilbide mistoen esperimentazio-proiektuak" (1,1 M€) eta "aldaketarako jarduketak" (1.353,9 M€).

Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren funtsezko prestazioa ***Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta*** (DSBE) da. Laguntza horien ondorioz, 2024ko PGDI inkestaren arabera, EAEn pobreziaren atalase-mailaren azpian bizi diren pertsonen kopurua % 45,3 jaitsi da (—% 45,3 2022an). Zifra horietatik ere ondorioztatzen da sistema hori pobrezia-arriskuan zeuden biztanleen % 63,6 zela erreferentziako urtean: 129.293 pertsona (biztanleria osoaren % 5,9).

[49] *Kalkulu horietan ez dira barne hartu laguntza-pentsioak eta Desgaitasunen bat duten pertsonen gizarteratzeari buruzko Legearen ondoriozkoak, desagertuz joan direnak. Gainera, ez dago informazio eguneraturik. Dena den, guztizkoaren gaineko pisua % 0,4ren azpitik dago.*

2025ean 57.482 bizikidetza-unitatek jaso zuten DSBEa (abenduko datua; 100.000 onuradun inguru), eta laguntza horiek 57.986 izan ziren 2024. urtearen amaieran, beraz, 2024an % 0,9ko jaitsiera izan zen. LANBIDEn 2025eko abenduan aktibo [50] zeuden espedienteen fitxaren arabera, bizikidetza-unitateetako 57.482 titularren % 42,3 gizonezkoak dira eta % 57,7 emakumezkoak (aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago). Onuradun gehien dituen adin-tartea 45-54 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 22,3), eta nabarmentzekoa da 9.444 hartzaile 34 urtetik beherakoak direla (% 16,5, 2024an baino 2 hamarren gehiago). DSBE jasotzen emandako denborari dagokionez, 2025eko urteko batez besteko datuen arabera, titularren % 13,1ek urtebete baino gutxiago darama hartzaile gisa, % 28,6k urtebete eta bi urte artean, % 22k 3 eta 5 urte artean, % 16,6k 6 eta 10 urte artean, eta gainerako % 19,6ak 10 urte baino gehiago daramatza DSBE jasotzen.

LANBIDEren zifren arabera, bizikidetza-unitate hartzailearen titularraren profila (aztertutako seriean ia ez da aldatzen) honako hau da: emakumea, Espainiako nazionalitatearekin, 40 urtetik gorakoa eta oinarrizko ikasketak dituena (% 61,2k derrigorrezko ikasketak ditu —amaituta edo ez—, % 18,2k lanbide-tituluren bat, eta % 4,6k unibertsitate-tituluren bat). Gainera, urtebete eta 5 urte artean daramatza DSBEa jasotzen (guztizkoaren % 50,6, 2025eko batez besteko datuen arabera). Bestalde, titular hartzaileen % 27,1 pentsiodunak dira (2024an % 26,6). Era berean, 11.697 pertsonak, hau da, bizikidetza-unitate hartzaileen % 20,3k, jasotzen dute DSBE soldata-errenten osagarri gisa (—0,6 puntu 2024rekin alderatuta). Eskuragarri dagoen azken datuaren arabera, 2024an prestazioa jasotzen duten titularren % 39,2 atzerritarrak dira (2023an % 38, urteko datuen arabera).

2010ean, 18/2008 Legea garatzeko, ***Etxebizitzako Gastuetarako Prestazio Osagarria*** (EPO) jarri zen abian. Prestazio ekonomikoen sistema bat bideratzea du helburu, DSBEren osagarri, biztanleriaren talde ahulenei etxebizitzarekin lotutako gastuei aurre egiteko aukera emateko.

Indarraldiko lehenengo urtean (2010), guztira 51 milioi eurotik gorako gastua eragin zuen EPOk, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016an 91 milioi eurotara iritsi arte (orain arteko zenbatekorik altuena). 2025ean 30,3 milioi euro erabili ziren prestazio horretarako (—% 60,3 2024ko datuekin alderatuta). Zenbateko horretatik, 6 milioi Arabari dagozkio (guztizkoaren % 19,7), 17,6 milioi Bizkaiari (% 58,1) eta 6,7 milioi euro Gipuzkoari (% 22,2). Jaitsiera handi horren arrazoia da Etxebizitzarako eskubide subjektiboa arautzen duen 147/2023 Dekretutik aurrera, Etxebizitzaren Prestazio Ekonomikoa sortu zela; geroago, EPO ordezkatu zuen.

EPO abian jarri ondoren, ***Gizarte Larrialdiko Laguntzak*** (GLL) bere jatorrizko helburua berreskuratu zuen (oinarrizko beharrizan espezifikoei aurre egiteko aldizkakoak ez diren prestazioak dira, batez ere etxebizitzarekin zerikusia dutenak, gizarte-bazterketako egoerak prebenitzeko, ekiditeko edo leuntzeko gastuei aurre egiteko baliabide nahikorik ez daukaten pertsonei egoera zehatzetan sortzen zaizkienak) eta bere aurrekontu-partida nabarmen murriztu zen: 2010. urtean (informazio finkatua daukagun azken urtea) laguntza horretarako 24 milioi euro bideratu ziren, aurreko urteko 54,5 milioien aldean. 2024an (eskura dagoen azken datua, dagokion estatistikaren arabera) 48,38 milioi euro bideratu ziren laguntza horietara (2023an baino —% 3,6).

2024an 27.589 kontsumo-unitate hartzaile zenbatu dira, 2023an baino % 4 gutxiago; horietatik 3.694 Araban bizi ziren (guztizkoaren % 13,4), 8.260 Gipuzkoan (% 29,9) eta gainerako 15.635 Bizkaian (% 56,7). Guztira, urtean 61.330 laguntza eman ziren (2023an baino —% 6,7) kontzeptu ezberdinengatik, hala nola oinarrizko premiak (12.298 laguntza, guztizkoaren % 20,1), alokairua (8.144 laguntza, % 13,3), energia (15.515 laguntza, guztizkoaren % 25,3) edo etxebizitza mantentzeko lanak (17.050, laguntzen % 27,8). Laguntza bakoitzeko batez besteko zenbatekoa 1.753,73 eurokoa izan zen (2023an baino +% 0,5).

[50] *Erreferentzia-hilabetean ordainketa-mugimenduren bat izan dutenak.*

Behin-behineko datuekin, Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak 459,6 milioi euro gastatu zituen orotara 2025ean, 2024an baino % 11,5 gutxiago. Honelaxe daude banatuta: 380,9 milioi Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan egindako gastuari dagozkio (kopuru osoaren % 82,9, eta 2024an baino % 3,4 gutxiago), 30,3 milioi Etxebizitzako Prestazio Osagarrirako (kopuru osoaren % 6,6 eta 2024an baino % 60,3 gutxiago) eta, azkenik, 2025eko zenbatekoa falta denez, kalkulatuko dugu 48,4 milioi euro (2024ko datua) erabili zirela Gizarte-larrialdietarako laguntzetarako (sistemaren % 10,5).

Konparazioa egite aldera, Eskubide Sozialen eta 2030 Agendaren Ministerioaren *"Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostenari"* esker, autonomia-erkidegoen diru-sarrerak bermatzeko sistemen zifra handien urteko jarraipen konparatiboa egin daiteke, araudien heterogeneotasuna eta sistema horien garapen-mailak kontuan hartuta betiere. 2024ko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), gure autonomia-erkidegoak DBE gehi EPO gastuetarako erabili zuen estatuan autonomia-erkidegoek prestazio horietara bideratutako funts guztien % 30en baliokidea. Euskal biztanleriak estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino askoz ehuneko handiagoa da; izan ere, % 4,6koa zen erreferentziazko urtean.

2020an, estatuan ***bizitzeko gutxieneko diru-sarrera*** (BGDS) sortu zen. Pandemiaren krisialdi bete-betean agertu zen, eta COVID-19ak Espainian eragindako zaurgarritasun ekonomiko eta sozialaren gorakadari erantzun zion. Hala ere, ez da pandemiari lotutako koiunturazko neurria, egiturazko tresna bat baizik, zeinaren agerpena osasun-krisiak bizkortu baitu. Tresna honen helburua da konponbidea ematea diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari.

Gizarte Eskubide, Kontsumo eta Agenda 2030 Ministerioaren "*Estadísticas IMV*" txostenaren arabera, 2025eko abendura arte GSINk 1.144.147 etxeri aitortu die prestazio hori, eta 3,4 milioi pertsonek jaso dute prestazioa. Laguntza horietara bideratutako funtsen zenbateko osoa, martxan jarri zenetik 2025eko abenduaren 31ra arte, 18.408 milioi eurokoa da (5.051 azken urtean).

Iturri horrek erakusten duenez, EAEn 41.542 ebazpen onetsi ziren 2025eko abenduaren 31ra arte, eta datu hori 96.943 onuraduni dagokie, guztira 900,1 milioi euro ordainduta. 2025ean, Euskal Enplegu Zerbitzuak 237,8 milioi euroko laguntza horiek izapidetu zituen (2024an baino % 0,1 gehiago).

Azkenik, ***esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatuz*** gizarteratzea bultzatzeko programen barruan, 2024an Eusko Jaurlaritzak esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko dirulaguntzak eman zituen, guztira 4,79 milioi eurokoak, aurreko urteetako zenbateko bera. Laguntza horietatik, 3,74 milioi (% 81,6) "esku-hartze soziala" ildora bideratu ziren, % 12,5 (600.000 euro) "indartze asoziatibora" eta gainerako % 5,8a (450.000 euro) "ezagutzaren kudeaketa" ildora. Eusko Jaurlaritzaren programa zehatz horren zenbatekoak dira, baina beste erakunde batzuek (foru-aldundiak eta udal ugari) ere funtsak bideratzen dituzte helburu horietara, eta ez dago programa horiei buruzko informaziorik.

...

Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GZES) arretako sare publiko egituratua da, erantzukizun publikokoa, eta bere helburua da gizarteratzea, autonomia eta ongizatea bideratzea pertsona, familia eta talde guztiei, sustapen-, prebentzio-, babes- eta laguntza-funtzioa garatuz, funtsean pertsonen eta harremanen arlokoak diren prestazioen eta zerbitzuen bidez. Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak (GZL) arautzen eta antolatzen du sistema hori, eta hauek dira haren ezaugarri nagusiak: gizarte-zerbitzuetarako eskubide subjektiboa ezartzea, Sistema osatzen duten Prestazio eta Zerbitzuen Katalogoa definitzea, horrela eskubide horren irismena zehaztuz eta haren garapena eta ezarpena bermatuz, eta, azkenik, katalogo hori garatzeko aurreikuspena, prestazio eta zerbitzuen zorro baten bidez: ezaugarri nagusiak eta sarbide-baldintzak definitzen ditu.

GZES "*Gizarte Zerbitzuen Plan Estrategikoarekin*" osatzen da. Plan horren bigarren edizioa 2023-2026 aldirako egin da, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sisteman ahalik eta eraginkortasunik eta efizientziarik handiena lortzeko beharrezkoak

diren prestazioak, zerbitzuak, programak eta bestelako jarduketak planifikatzeko. Plan horren arabera, GZESren gastu arrunt publikoa urtean 1.491 milioi eurokoa izango da 2025erako, eta 1.695 milioi eurokoa 2030erako.

Halaber, gure autonomia-erkidegoak "*2021-2024 urteetako arreta soziosanitarioko estrategia*" garatu du; zaintzei, osasunari eta gizarteari lotutako beharrei arreta emateko esparru integratu baten elementu egituratzailea da. Estrategia horren misioa hau da: *"Pertsonak bizi-zikloaren etapa guztietan zainduko dituen arreta soziosanitarioa, ikuspegi sistemiko, jasangarri eta beren bizi-proiektua errespetatuko duena*" eskuragarri izatea eta ikuspegiaren helburua da *"ahalik eta ongizaterik handiena lortzea pertsonentzat, arreta koordinatuaren esparruan eta euskal gizartean sortzen ari diren premiekiko sentikorra den esparruan. Tokiko zaintza-, gizarte- eta osasun-ekosistemen sare gisa egituratuko da".*

Estrategiaren indarraldia bukatuta, 2025ean Eusko Jaurlaritzak egin zuen ebaluazio-txostenak dio betearazpenaren batez bestekoa altua izan zela (% 84). Arlo estrategikoen analisi kuantitatiboak dio Gobernantza Soziosanitarioa, Arreta Soziosanitarioa eta Elkarreragingarritasun Soziosanitarioa izan zirela gehien garatu direnak: betearazpenen batez bestekoak % 100, % 98 eta % 87 dira hurrenez hurren. Kontrara, Prebentzio Soziosanitarioa eta I+G+b Soziosanitarioa gutxiago garatu dira; hurrenez hurren, horien betearazpen-ehunekoak % 62 eta % 75 dira. Proiektu estrategikoak garatzeari dagokionez, gehienek betearazpen-maila altuak izan dituzte. Estrategiako hamabost proiektuetatik bederatzi bukatu ziren (% 60) eta gainerako seik (% 40) garatzen jarraitzen dute, epe luzeko proiektuak direlako.

Bestalde, ***EAEko Gizarte Zerbitzuen gastua*** 2023an (datuak dituen azken urtea) 3.817 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 18,4 gehiago, EUSTATen[51] "Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistikaren" arabera. Gastu hori gure autonomia-erkidegoaren urte horretako BPGd-ren % 4,1 da eta biztanle bakoitzeko batez beste 1.737,6 euroko gastua, 2022 baino % 17,8 gehiago. Gastuaren % 68,1, ia 2.600 milioi euro, gastu arruntei dagokie, eta horietatik 1.063,1 milioi familiei transferentziak egiteko erabili ziren (2022an baino % 21,3 gehiago). Gainera, administrazio publikoek 2.724,8 milioi euro finantzatu zituzten (+% 17,2), guztizkoaren % 71,4; sektore pribatuak, berriz, gainerako % 28,6a finantzatu zuen.

...

2007ko Mendetasunaren Legea ezartzeari dagokionez, *Adinduen eta Gizarte Zerbitzuen Institutuaren* (IMSERSO) 2025eko abenduaren 31ko azken datuen arabera, aipaturiko data horretan, EAEk 121.716 balorazio-eskaera zituen erregistraturik Mendetasunaren Arretarako Sisteman. Horietatik (gainerako erkidegoetan bezala) gehienak mendekotasun-gradua aintzatesteko berrikuspenei dagozkie. Eskatzailearen profila honako hau da: emakumea (guztizkoaren % 60,3) eta 80 urte edo gehiagokoa (eskaeren % 53,9; baina % 63,6 emakumeen artean).

Erregistratutako 121.716 irizpen-eskaeretatik, % 99,88k zegokion ebazpena jaso zuten jada (Estatuan, batez beste, % 95,30), eta 88.036 pertsonari, irizpena jaso zuten kasuen % 72,42ri, prestazioa jasotzeko eskubidea onartu zieten. Ehuneko hori Estatuko batez bestekoa (% 80,48) baino txikiagoa da. Baina biztanleria osoaren gaineko onuradunen ratioa kontuan hartzen badugu, tasa handiagoa da EAEn Estatuan baino: Biztanleriaren % 3,95 EAEn, eta % 3,67 Estatuan.

Mendekotasunaren Espainiako Behatokiak, EAEri dagokionez, nabarmendu du azken urtean sistemak artatutako pertsonen kopurua hazi egin dela, baina 2024an gertatu zen bezala, hazkunde hori estatukoa baino txikiagoa da (+% 5,7, Estatuko batez bestekoaren +% 10en aldean). Alderdi positibo gisa, nabarmendu da itxarote-zerrenda, bigarren urtez jarraian, murriztu egin dela, aurten % 7,5 eta Estatuko batezbestekoaren parean mantendu da; halaber, 835 enplegu garbi sortu dira, eta, beraz, zuzeneko 19.600 enpleguen muga gainditu da.

[51] *Kontuan izan behar da diru-sarrerak bermatzeko errenta (DSBE) eta enplegurako zentro bereziak ez daudela Gizarte-zerbitzuen Euskal Sistemaren barruan, estatistika horrek barne hartzen dituen arren. Horiei buruzko informazio zehatza eskuratzeko, kapitulu honetako 4.3.2 atalera (DSBE) eta III. kapitulura jo daiteke. Enplegua eta lan-harremanak EAEn (EEE).*

Zainketei dagokienez, Europa hegoaldeko herrialdeetako eredu tradizionalak familia jartzen du zainketen eta laguntzaren emaile nagusi gisa. Ikuspegi horrek zaintza-erantzukizunak eremu pribatuan kokatzen ditu, eta familiei esleitzen dizkie sozialki, eta, bereziki, emakumeei, haiek arduratzen baitira batez ere zeregin horretaz. Hala ere, zaintza eredu tradizional hori krisian dago. Biztanleriaren zahartzea, gaur egungoa eta espero dena, "zainketen krisia" deiturikoan eragina duten faktoreetako bat da.

Testuinguru horretan, EUROFOUNDek, Bizi Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioak, orain dela gutxi gin duen "*Ordaindu gabeko zaintzak EBn*"" izeneko txostenean azpimarratu du, beste batzuen artean, EBko biztanleen ia erdiak (% 45) ordaindu gabeko zaintzak ematen dituela. % 10ek zaintzei lotutako askotariko erantzukizunak betetzen dituzte aldi berean eta emakumeek probabilitate handiagoa dute zaintzaile izateko gizonek baino, zaintzak modu intentsiboan eman behar izateko ere bai eta aldi berean rol ezberdinak betetzeko baita ere. Gainera, "zaintza ezkutuak" direla-eta, ordaindu gabeko zaintzaile asko ez dira inkestetan detektatzen. Zaintzaile gazteei buruzko datuak (18 urtetik beherakoak) oso urriak dira. Kalkuluek diote 15-17 urte arteko gazteen laurden batek haurrak zaintzen dituela ordainsaririk jaso gabe eta % 8 eta % 24 arteko ehunekoak epe luzeko zaintzak ematen dituztela.

...

Amaitzeko, ***EAEko borondatezko gizarte-aurreikuspeneko sistemaren bilakaeraren*** balantzea egiteko, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailak adierazten du 2024an EAEko BGAEek 30.826,56 milioi euroko ondarea zutela (azken datu erabilgarria). Zenbateko hori % 6,7 handitu da aurreko urtearekin alderatuta, eta aurtengo BPGd-ren % 31,69 da. Era berean, erakunde horietan 1,18 milioi pertsona daude kidetuta edo atxikita (kontuen kopurua kontuan hartuta eta ez pertsonen kopurua, zaila baita zehaztea zenbat dauden bikoiztuta edo zenbat bazkide dauden etenda ekarpenetan), hau da, 2023an baino % 0,3 gehiago. 2024ko abenduaren 31n, EAEn 68 BGAE zeuden; horietatik 41 enpleguko BGAE ziren (horietatik 3 lehentasunezko enplegukoak[52]), 25 banan-banakakoak eta 2 elkartutakoak.

Bazkideen erdia baino gehiago (% 51,5) banakako BGAEetan zeuden, eta, horien atzetik, enplegukoetan (bazkideen % 48,4). Ondareari dagokionez, % 55,1 enpleguko BGAEei dagokie, eta gainerako ia guztia banakakoei (% 44,8); ordaindutako prestazioak, berriz, enplegu-erakundeetan eta banakakoetan biltzen dira gehienbat (guztizkoaren % 67,7 eta % 32,1, hurrenez hurren). Azkenik, ekarpenak nagusiki enpleguko BGAEei dagozkie (% 52,9), eta gero banakoei (% 47,1).

2024ko balantze gisa, EAEko BGAEren ondarea 30.826 milioi eurotik gorakoa da, eta % 6,7 hazi da aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Kuotak edo ekarpenak, bestalde, 2024an 880,2 milioi eurokoak izan ziren, hau da, 2023an baino % 4,3 gehiago. Genero-ikuspegiaren araberako portaera aurreko ekitaldietakoaren antzekoa izan da. Izan ere, sistemari egindako ekarpenen % 57 gizonek ordaindu dituzte, eta % 43 emakumeek.

Eta, BGAEei eta pentsio-planei egindako ekarpenengatik PFEZaren zerga-oinarri orokorrean egindako murrizketei dagokienez, 2022an (eskura dagoen azken datua) murrizketen zenbatekoa (—% 0,4) eta aitortzaile bakoitzeko batez besteko murrizketa (—% 1) gutxitu dira. Azken hori 2.043 € izan da. Zenbateko hori aldatu egiten da: errenta-maila baxuenen batez besteko ekarpena 1.295 eurokoa da (30.000 eurorainoko likidazio-oinarria), eta zergadunen % 22,5ek soilik egin ditu ekarpenak; 30.000 eta 90.000 euro arteko oinarria duten zergadunen batez besteko ekarpena 2.506 eurokoa da, eta % 49,9k egin ditu ekarpenak; eta batez besteko ekarpena 4.937 eurokoa da errenta-mailarik handienetan, eta zergadunen % 62,3k egin ditu ekarpenak.

[52] *Enpleguko BGAEek lehentasunezko enpleguko BGAE kalifikazioa lor dezakete, baldin eta baldintza jakin batzuk betetzen badituzte; besteak beste, jatorria eta enpresa-hitzarmen edo -itun bidez eratzea, bazkideak hartzeko orduan diskriminaziorik ezaren printzipioa eta, ahal dela, prestazioa errenta gisa jasotzea. Memoria hau egin den egunean, GEROA, ELKARKIDETZA eta LAGUNARO dira lehentasunezko enpleguko hiru BGAEak.*

5.2 ONDORIOAK

5.2.1. Demografia

Beste urte batez, migrazio-saldo positiboek, pandemiaren eraginetik berreskuratutakoek, hazkunde natural negatiboa (jaiotzak ken heriotzak) orekatzen jarraitzen dute, eta, horri esker, biztanleria hazten ari da, bai gure erkidegoan, bai EB osoan.

Hala eta guztiz ere, ezin dugu ahaztu aurrean dugun egoera demografikoa. Memoria honetan azaldutako kopuruen aurrean, Erronka Demografikorako 2030 Estrategia sakontzeko eta bizkortzeko beharra azpimarratu nahi dugu, ez baitaukagu 2024. eta 2025. urteetan estrategia horren inguruan egin denari buruzko informaziorik. Familia-politiketan egindako gastuari dagokionez, deigarri egin nahi dugu, estrategiak berak adierazi bezala, Euskal Autonomia Erkidegoa ELGAko batezbestekotik oso urrun dagoela, familian inbertitzera bideratutako BPGd-aren ehunekoari dagokionez.

Halaber, eraldaketa demografikoaren funtsezko alderdi gisa, aurten ere migrazio-erronkaren garrantzia azpimarratu nahi dugu. Eta, zentzu horretan, IKUSPEGIren urteko azterlanetan egiaztatu dugu euskal gizartea kontziente dela migrazioaren gaia egiturazko prozesu bat dela dinamika globalago baten barruan, eta migrazio-prozesuak gure aberastasunari eta ongizateari laguntzen dien moduak, guk ere ekarpenak egin ditzakegula pertsona horiek gure zuzenbide-estatuaren esparruan benetan parte har dezaten laguntzen duten mekanismoen garapenean, horrek ezartzen baititu gure eskubideak eta betebeharrak.

Hala ere, ohartarazi nahi dugu, Euskadin bizi den atzerritar jatorriko biztanleriaren zati handi batek hemengo biztanleekin integratzeko zailtasun handirik ez duela adierazi arren, egoera hori oso desberdina dela pertsona horien jatorri geografikoaren arabera, eta, gainera, diskriminazio- eta abusu-esperientziak eta tratu txarren kasuak, batzuetan, larriak izatera irits daitezkeela.

Gogorarazi nahi dugu, ildo beretik, 2030 Estrategiaren testuinguruan, harrera-politikak ez ezik, gizarte-kohesiorako eta -bizikidetzarako mekanismoak ere indartzea garrantzitsua dela, dinamika demografikoa migrazio-saldoaren mende dagoen testuinguru batean.

5.2.2. Bizi-baldintzak

Beste urte batez, Euskadi oso posizio onean dago bizi-kalitatearen nazioarteko zerrendetan (GGI), Bizi Baldintzen Inkestako adierazle gehienetan bezalaxe.

Oro har, adierazi behar dugu, iaz bezala, 2025ean ere hobekuntzak hauteman zirela. Hala ere, adierazle jakin batzuen bilakaerak arriskuan jartzen du 2030 Agendaren helburuak betetzea. Izan ere, kontrako emaitza batzuk ikusi ditugu eta horien inguruan arreta jarriko dugu.

Beste urte batez ere, AROPEko adierazleek erakutsi dute 2025ean gutxitu egin dela pobrezia- eta bazterketa-egoeran zeuden biztanleen kopurua, baina bakarrik hamarren bat eta, gainera, adierazle nagusia bereizita dagoen hiru arloetatik bitan soilik. Izan ere, lan-intentsitate baxua duten herritarrak, Europako batezbestekoaren azpitik egon arren, gehitu egin dira azken urtean.

Gainera, ez dugu ahaztu behar orokorrean bilakaera ona den arren, AROPEren adierazleek 2030 Agendan ezarritako helburuekiko duten distantzia oraindik ere handia dela. Horrek agerian uzten du garrantzitsua dela pobrezia eta gizarte-bazterketa murrizteko politikak mantendu eta indartu beharra.

Bestalde, Bizi-baldintzen Inkestak (BBI) adierazten du 2025erako errenta pertsonala eta familiarra handitu egingo dela Euskadin; lau urtez jarraian daramatza horrela. Orobat, gurea bezalako gizarte baten bizi-maila baloratzeko beste adierazle garrantzitsuetako batzuek okerrera egin zuten 2024an, baina 2025ean hobetu egin dira. Hain zuzen ere,

pobrezia energetikoa duten edo ongi elikatu ezin diren familien ehunekoak dira, beste batzuen artean. Hala eta guztiz ere, okerrera egin du urtean astebeteko oporraldirik izan ezin duten familien proportzioak. Aurreko guztiarekin, jarraipen xehea egin behar zaien aldagaiak dira.

PGDI inkestaren azken emaitzen arabera (2024koak) egoerak orokorrean okerrera egin du eta kezkatu egiten gaitu ongizate osoan dauden familien ehunekoa gutxitu izanak 2022ko gehieneko historikoarekiko, baina batez ere, EBtik kanpoko atzerritarren bizi-baldintzak okertu izanak. Izan ere, benetako pobreziaren erdia baino gehiago dira eta lan egonkorrik ez duten taldeen egoerak ere okerrera egin du. Bestalde, hobetu egin da ama buru duten guraso bakarreko familien egoera eta emakumeen pobrezia ere bai, orokorrean.

Gainera, gogorarazi nahi dugu, aurten ere, ezinbestekoa dela kontuan hartzea familia-tipologietan gertatzen ari diren aldaketak eta aldaketa horien ondorioak. Familiek botere publikoen lehentasunezko arreta behar dute; izan ere, tipologia desberdinak izan arren, gure gizartean beren zentralitatea mantentzen jarraitzen dute.

Familia-politikekin lotuta, gogorarazi nahi dugu Arartekoak orain dela gutxi argitaratu duen txosten batean gomendatu zuela euskal administrazioek hasitako bidea indartu beharra dagoela, bat etortzeko Europako familien batezbesteko gastuarekin. Horretarako, urtero gehitu behar dira eremu horretako aurrekontu-esfortzuak eta gizarte-itzulera handia duten inbertsioak lehenetsi behar dira nazioarteko ebidentziarekin bat etorriz (laguntza ekonomikoak hazkuntzarako bizitzaren lehen urteetan, lehen haurtzaroko hezkuntza eta zainketak, kontziliazio- eta erantzunkidetasun-politikak eta haur-pobrezia murriztea). Aurrekoa lortzeko, honelako tresnak egokiak dira: 1) Familien erakunde-arteko planak; 2) Euskal administrazioen bestelako ekonomiako, finantzetako eta aurrekontuetako tresnak.

Gainera, uste dugu bereziki zuzenak direla zaintzen feminizazioaren eta etxebizitzaren egoeraren inguruan azaldu dituzten ondorioak, lege-esparrua aurreratuta egon arren, euskal familien egoerak kontuan hartuta.

Aurrekoarekin lotuta, espero dugu Familiei Laguntzeko 2026-2030 Plan Berriak (horren aurrekontu-zuzkidurak 2023an hasitako bidea finkatzen du diru-kopuru handiekin) lagunduko duela familiek nahi duten ondorea eta baldintza onenetan izan dezaten.

Lana, bizitza pertsonala eta familia-bizitza uztartzearen adierazleei dagokienez, egin dugun adierazleen urteko jarraipenean ez dugu detektatu zaintza-lanetan genero-arrakala modu argi eta jarraituan murriztu denik. Egiaz, altua izaten jarraitzen du emakumeek eta gizonek etxeko lanak egiten ematen duten denboraren diferentziak, eta horrek kezkatu egiten gaitu.

Bukatzeko, ikusi dugu nahiz eta pertsona askori eragiten ez dion, bizitegi-bazterketa larriaren bilakaera berria asko handitu dela eta agerian jartzen du bere dimentsio kuantitatibotik haratago doan arazo konplexu bat, eta erronka kolektibo bat planteatzen du inklusioaren eta gizarte-kohesioaren alde egiten duen gizarte batean. Horrekin lotuta, espero dugu Eusko Jaurlaritzak 2024-2028 urteetarako sortu duen estrategia berriaren ikuspegia lotesleak diren ekimenetan hezurmamituko dela, arazo hori modu efikazean borrokatzen lagunduko dutenak.

5.2.3. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna

EAE ez dago emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriaren arazo unibertsaletik kanpo, eta, Memoria honen apartatuetan egiazta daitekeenez, azken urteotan bilakaera positiboa izan den arren, oraindik urrun gaude benetako berdintasuna lortzetik. Bereziki nabarmendu nahi dugu lan-eremuan ikusten den bereizketa, baita lanaldiak, kontratuak, soldatak eta ondorengo pentsioak kontuan hartzean ikusten diren genero-arrakalak ere.

Datu horiek eskuragarri dauden aldagai guztietan genero-ikuspegia txertatzeaz gain, 2024ko edizioaz geroztik, memoria honek berariazko apartatu bat du, hautemandako gabeziak modu sintetikoan ikustarazteko, eta, aldi berean, Eusko Jaurlaritzak duela hiru hamarkada baino gehiagotik gauzatzen dituen berdintasun-politiken ildo nagusiak deskribatzen ditu.

Oraingo honetan, emakumeen aurkako indarkerian jarri dugu arreta, egiturazko arazoa baita. Horrez gain, komeni da Arartekoak esandakoa[53] gogora ekartzea: "*indarkeria matxistak urtero errugabeen biziak kentzen jarraitzen duela, indarkeria hori zuzenean nozitzen duten emakumeen osotasun fisiko eta moralaren eta duintasunaren kontra eraso egiten, baina, horrez gain, zauri moral sakona sortzen duela emakume guztiengan, emakume izate hutsagatik segurtasunik ezaren espazio sinbolikoan kokatzen dituena*".

Gogoratu nahi dugu indarkeria matxistari aurre egitea, bere zentzu guztietan, gizarte osoaren eta erakundeen zeregina dela, eta emakumeek, beren sexuagatik eta diren bezalakoak izateagatik betetzen duten espazio sinbolikoari esanahi berria ematea ere badakarrela. Emakumeak ahalduntzeak, matxismo bortitzaren aurrean emakume eta neskato guztientzako espazio seguruak sortuta, munduan bere lekua izateko eskubidea aitortzea dakar, beren berdintasunaren eta duintasunaren defentsa bermatuta.

Eta, emakumeen aurkako indarkeriaren gaitzari aurre egiteko, funtsezko lehenengo urratsa da arazoaren dimentsioa kategorizatzea eta kuantifikatzea. Testuinguru horretan, uste dugu lehenengo urratsa dela Eusko Jaurlaritzak 2024an egindako *Emakumeen aurkako Indarkeriari eta pertsonen arteko beste indarkeria-mota batzuei buruzko Inkesta*. Inkesta horretatik atera dugu apartatu honen informazio gehiena.

Hala ere, emaitzen txostenean hobetu beharreko eremuak aurkitu ditugu, etorkizuneko lanei begira:

- Lehenik eta behin, oso ondo azaldu beharko lirateke besteak beste "indarkeria matxista" eta "emakumeen aurkako indarkeria" kontzeptuak, indarrean dagoen araudira egokituta, eta Inkestaren izenburutik eta apartatuetatik hasita.

- Era berean, lan-inguruneko jazarpenari buruzko apartatuan ikusten dugu ez daudela argi lan-jazarpenaren, sexu-jazarpenaren, sexuagatiko jazarpenaren eta abarren kontzeptuak. Uste dugu zehaztasun osoz bereizi behar direla egoera horiek, biktimek identifika dezaten zer gertatzen zaien.

- Era berean, lan-inguruneko indarkeriari buruzko salaketen tratamenduan gabeziak antzematen ditugu, ez baita galdetzen lehen auzialdiko salaketa-bideei buruz, adibidez, enpresan dagokion protokoloa irekitzeaz edo, protokolorik ez dagoenean, lan-ikuskaritzara jotzeko erabakiaz.

- Azkenik, laneko jazarpen-kasu baten ondoren, enpresan borondatezko baja eskatu zuten emakumeen proportzioaren kalkulua ere falta da inkestan, emakumeen erdiek baino gehiagok adierazi baitute gertaera horiek beste lan batean jasan dituztela.

Bestalde, emakumeen aurkako indarkeriari buruzko EUSTATen emaitzen txostenak adierazten du, kasuen hazkundeaz hitz egitean, biktimek "borondate" handiagoa dutela dagozkien salaketak jartzeko. Gure ustez, borondate hori, askotan, "gaitasun" handiagoa izan daiteke, laguntzeko sistema bat dagoelako, edo salaketak jartzeko erraztasun handiagoa. Edonola ere, beste terminologia-eremu bat da, eta hobetzea eta etorkizuneko inkestetan zehaztea komeni da.

Memoria honetan jasotako datuak kontuan hartuta, kezkatu egiten gaituzte laguntza eskatzeko eta salatzeko dauden tasa txikiek, batez ere emakumeen aurkako indarkeria-mota batzuetan, baita kolektibo batzuek jasaten dituzten gorabehera handiek ere, hala nola jatorri atzerritarreko emakumeek, bereziki bikote barruko eta kanpoko indarkeria matxistari erreferentzia egitean. Horrek guztiak, gure ustez, erakundeen arreta berezia behar du.

Azkenik, lan-ingurunean gertatzen diren sexu-jazarpen eta/edo jazarpen errepikatuko egoerak direla eta, kezkatu egiten gaitu ikusteak, behin salaketa jarri ondoren, biktimen kopuru handi batek adierazten duela jokabide horiek bere horretan jarraitzen dutela. Horregatik, eta enpresek lan-ingurunean emakumeen aurkako jazarpenari aurre egiteko garatu dituzten tresnetan antzeman den hobekuntza-tarte handiarekin batera, ezinbestekotzat jotzen dugu indarkeria-mota horien aurrean emakumeak babesteko sistema osoa berrikustea, aplikatu beharreko araudiaren helburua bete dadin.

[53] *Arartekoaren erakunde-adierazpena, 2025eko azaroaren 25ekoa, Emakumeen aurkako Indarkeria Desagerrarazteko Nazioarteko Eguna dela-eta.*

5.2.4. Gizarte babesa

Atal honetan azaldutako datuek erakusten dute EAEko gizarte-babeseko sistemak bere estaldura mantentzen duela beste urte batez, Europako herrialde nagusien pareko mailetan. EAEko Gizarte Babesaren Kontuak erakusten du 2023an gizarte-babesera bideratutako baliabideen bolumenak gora egiten jarraitzen zuela. Era berean, EAEko gizarte-babeseko biztanleko gastua EBko eta Estatuko batez bestekoen gainetik zegoen.

Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemari dagokionez, gure ongizate-sistemaren tresna garrantzitsua baita, Eusko Jaurlaritzaren azken PGDIak (2024ko datuekin) baieztatzen du tresna hau beharrezkoa dela, EAEn pobrezia nabarmen murrizteko aukera ematen duen neurrian. (% 45,3 2022an eta % 33,8 2024an). Hala eta guztiz ere, PGDIk kalkulatzen du sistema 2024an pobrezia-egoeren % 63,6ra iritsi dela, 2022an baino gutxiago (% 75,5 izan zen). 2023an DSBEn gertatu ziren araudi-aldaketak analizatu behar dira; asmoa izan zen detektatutako beharrak hobeto kudeatu ahal izatea eta detekzioak azaleratzen laguntzea eta ordura arte estaltzen ez ziren arazo batzuei erantzun ahal izatea.

Testuinguru horretan, 2023an arau-aldaketa horiekin batera gertatu zen aurrekontu-igoera nabarmendu nahi dugu, eta ahalegin horri eutsi zaio gaur egunera arte ere. Espero dugu Inklusiorako V. Planean jasotako ekimenekin lortutako aurrerapenek herritar guztien bizi-baldintzak hobetzen lagunduko duela.

Bestalde, 2023-2026 aldirako diseinatutako Gizarte Zerbitzuen Plan Estrategikoak, Gizarte Zerbitzuen Sistema *baby boom*aren belaunaldiaren zahartzeak dakarren inpaktura egokitzeko erronka duenak, ahalegin berezia egin beharko du, gure ustez, beharrizanak dituzten kolektibo guztiak gizarteratzeko laguntza-sarea indartzen jarraitzeko, zahartzearen ondoriozko mendekotasun- edo bazterketa-egoeretatik harago. Adibidez, bizitegi-bazterketa jasaten duten pertsonei edo etorkinei buruz ari gara.

Mendekotasunaren Arretarako Sistemari dagokionez, Mendekotasunaren Espainiako Behatokiaren txostenek nabarmentzen dute EAEk beste autonomia-erkidego batzuek baino garapen handiagoa duela, bai baloratutako pertsonen ehunekoari dagokionez, bai emandako prestazioei dagokienez ere. Aldi berean, azken bi urteetan, itxarote-zerrendak murriztu egin dira, eta datozen urteetan finkatzea espero dugu. Hala eta guztiz ere, sistemak lanean jarraitu behar du hurrengo urteetan. Izan ere, zerbitzu-prestazioaren eskaintza- eta estaltze-mailak bateratu egin behar dira geroz eta zaharragoa den gizarte baten beharrekin.

Era berean, funtsezkoa iruditzen zaigu, ardura duten instantzia guztietatik, sistema hori behar beste hornitzea geroz eta behar handiagoekin, zainketen kostu handia dela-eta. Eta, testuinguru horretan, ezinbestekoa da zaintzarekin zerikusia duten lan guztien aitorpen sozial eta ekonomiko handiagoa egitea, bai familietan, bai lan profesionalizatuetan. Eta aitorpen hori egiteko, uste dugu garrantzitsua dela informazio gehiago izatea EAEko zaintza-jardueren inguruan, batez ere, sexuen bereizketari dagokionez, modu horretan, errealitate horiei neurri egokiekin erantzuteko.

Gizarte Segurantzaren pentsioei dagokienez, beste urte batez, EAEko saldo defizitarioak kezkatzen gaitu. Sistemaren jasangarritasunari eta ekitateari dagokienez, gogorarazi nahi dugu berrikuntza-neurrien ondorioak egiaztatzeko aplikazio-epe bat behar dela, eta, beraz, jarraipena eta azterketa egin behar direla neurrion inpaktua eta planteatutako helburuekiko egokitasuna egiaztatzeko. Hala ere, oraingoz mantendu egiten da sistemak geroz eta defizit handiagoa izateko duen joera.

DSBEri dagokionez, azpimarratu beharra dago bere ondarearen bolumena EAEn estatuko batezbestekoarekin konparatuta (BPGd-ren % 31,7 eta % 8,3). Aldi berean, uste dugu arreta jarri beharko zaiela gure ongizate-sistemaren bigarren zutabe horretako araudi-berritze berriari.

Edozelan ere, 2025. urteak agerian utzi du, beste urte batez, gizarte-babeseko sistema sendoa izateak duen garrantzia, gure gizarteak bere gain hartu dituen erronkei, geroz eta premia handiagoei eta balizko erronka eta errealitate berriei aurre egiteko.

VI. KAPITULUA

Bizi-kalitatea EAEn

1. HEZKUNTZA

Hezkuntza da pertsonen eta gizarteen aurrerapenean gehien eragiten duten faktoreetako bat; izan ere, beharrezkoa da ongizatean eta gizarte-kohesioan eta hazkunde ekonomikoan mailarik onenak lortzeko, zientzia, teknologia eta berrikuntza eta abar sustatzeko zein komunitatea hobetzen lagunduko duten herritar demokratiko, kritiko eta solidarioak lortzeko. Garrantzitsua izan da beti garapen ekonomikorako eta sozialerako, baina gaur egungo munduan, neurri batean zientziaren aurrerapenak eta horren aplikazioek eragindako eraldaketa sakonak bizi diren munduan, geroz eta garrantzi handiagoa hartu du, baita horiek bezain azkar garatzen diren teknologia berriek eragindako eraldaketengatik ere.

Gizarte modernoetan faktorerik garrantzitsuenetako bat bilakatu da jakintza. Arlo ekonomikoan eta sozialean gehien aurreratu diren gizarteak dira ezagutzan oinarrituriko aurrerapena lortu dutenak, eskolaren bidez transmititzen den ezagutzan nahiz ikerketaren bidez sortzen denean. Hezkuntzak, zientziak eta berrikuntzak geroz eta eragin handiagoa dute produktibitatean eta lehiakortasun ekonomikoan, baita lurraldeen garapen sozialaren eta kulturalaren zati handi batean ere.

Euskal Autonomia Erkidegoko bizi-kalitateari buruzko VI. kapituluaren lehenengo puntu honetan 4 apartatu daude. Lehenengo bietan unibertsitatean eta unibertsitatetik kanpo matrikulatutako ikasleen bilakaera analizatzen da, baita lanbide-heziketako eta unibertsitateko ikasleen laneratzea ere. Hirugarrenean, hezkuntza-sistemaren gastua eta finantzaketa aztertzen dira, eta laugarrenean, beste hezkuntza-adierazle batzuk.

1.1. UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IRAKASKUNTZAK

1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak, hezkuntza-sareen eta hizkuntza-ereduen arabera

EUSTATen “Eskola-jardueraren Estatistika (EJE)” errolda-ekimena da, urtean behin egiten dena, eta, horri esker, aurretiazko azterketetan hezkuntza-sistema ezagutzen da, eta, bertan, irakaskuntza arautua ematen duten ikastetxe guztiak kontuan hartzen dira, hau da, Eusko Jaurlaritzaren Ikastetxeen Erregistroan daudenak, publikoak zein pribatuak. Bertan, araubide orokorreko eta araubide bereziko irakaskuntzak bereizten dira. Lehenengoen artean, honako hauek daude: Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza (DBH), Batxilergoa, Lanbide Heziketa (LH) eta Helduen Hezkuntza (HHE). Araubide bereziko irakaskuntzak honako hauek dira: hizkuntzak, musika, kirola, arte plastikoak, dantza eta arte dramatikoa.

Estatistika horren arabera, unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzetan 362.431 ikasle zeuden matrikulatuta 2024-25 ikasturtean (HHEkoak kanpo), eta horrek esan nahi du aurreko ikasturtearekin alderatuta 3.558 ikasle gehiago egon zirela.

Matrikulazioaren bilakaera bestelakoa izan zen **hezkuntza-mailaren arabera**.

- Hasierako etapak: azken urteetako beheranzko joera finkatu da.

  Hezkuntza berezia zenbatu gabe, Haur eta Lehen Hezkuntzan 187.818 ikasle matrikulatu ziren (70.095 Haur Hezkuntzan eta 117.723 Lehen Hezkuntzan), hau da, 2023-24 ikasturtean baino % 4 eta % 3,1 ikasle gutxiago, hurrenez hurren.

- DBH: ordura arteko goranzko joera eten eta beherakada izan zen.

  431 ikasle gutxiago izan zituen, guztira 89.904.

- Oinarrizko LH: azken urteetako hazkundea mantendu zen.

  329 ikasle gehiago izan zituen, guztira 5.612.

- Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondokoa: hazkundea Batxilergoan eta Lanbide Heziketan.

  - Batxilergoan 33.255 pertsona [1] matrikulatu ziren (+% 2,1, aurreko urtearekin alderatuta), eta erdi-mailako LHn 17.395 (+% 6,7). Hala, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, ikasleen % 65,7k Batxilergoa aukeratu zuen eta % 34,3k, aldiz, Erdi-mailako Lanbide Heziketan eskainitako zikloetako bat egitea.

  - Goi-mailako Lanbide Heziketan 25.913 pertsona matrikulatu ziren, aurreko ikasturtean baino % 5 gehiago [2].

  - Lanbide Heziketan egindako matrikulen kopuruak gora egin zuen berriro. Termino absolutuetan, azken urteotako hazkunderik handiena izan da. 50.000 ikaslek baino gehiagok egin zuten Lanbide Heziketaren aldeko hautua, eta bederatzi ikasturte daramatza hazten, EUSTATen arabera.

Batxilergoan eta Lanbide Heziketan sexuaren araberako banaketa [3] ez zen antzekoa izan. Batxilergoan, guztizkoaren % 54,2 emakumeak dira. Bestalde, Lanbide Heziketak desoreka handiagoa izan zuen eta gizonen kopurua handiagoa izan zen, batez ere oinarrizko mailan. Horiek horrela, honako datu hauek lortu dira: % 64,3 gizonak eta % 35,7 emakumeak erdi-mailan; % 62,7 eta % 37,3 goi-mailan eta % 72,3 eta % 27,7 oinarrizko mailan.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur eta Lehen Hezkuntzan eta Lanbide Heziketan matrikula gehiago egon dira sare publikoan sare pribatuan baino. Bestalde, DBHn eta Batxilergoan matrikulen kopurua pixka bat handiagoa izan da sare pribatuan sare publikoan baino.

[1] Batxilergoan bi ikasturte daude, ohiko moduan 16 eta 18 urte artean egiten direnak.

[2] Lanbide Heziketaren irakaskuntza-sisteman 16 urterekin sartzen dira ikasleak erdi-mailako heziketa-zikloan, Batxilergoaren alternatiba gisa, eta 18 urterekin goi-mailako heziketa-zikloan, betiere Hirugarren Hezkuntzaren edo goi-mailako irakaskuntzaren baitan.
Erdi-mailako heziketa-zikloekin teknikari-titulua lortzen da, eta goi-mailako heziketa-zikloekin, berriz, goi-mailako teknikari-titulua.

[3] Derrigorrezko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako sexuen araberako banaketa ez da aztertu, ez baitu zerikusirik hautaketa-arrazoiekin.

VI.1.1. TAULA. ARAUBIDE OROKORREAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, MAILA (1) ETA IKASTURTEAREN ARABERA									
	2020-21 IKASTURTEA	2021-22 IKAST URTEA	2022-23 IKASTURTEA	2023-24 IKAST URTEA	2024-25 IKAST URTEA	ALDAKUNTZA (%) 22-23 / 23-24	ALDAKUNTZA (%) 23-24 / 24-25	ALDEA 22-23 / 23-24	ALDEA 23-24 / 24-25
GUZTIRA	**371.612**	**368.557**	**365.921**	**365.989**	**362.431**	**0,0**	**-1,0**	**68**	**-3.558**
HAUR-HEZKUNTZA	78.613	76.387	73.766	73.031	70.095	-1,0	-4,0	-735	-2.936
LEHEN HEZKUNTZA	128.125	125.889	124.151	121.539	117.723	-2,1	-3,1	-2.612	-3.816
HEZKUNTZA BEREZIA (HAUR-HEZKUNTZA ETA LEHEN HEZKUNTZA)	472	531	538	549	566	2,0	3,1	11	17
DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA (DBH)	87.189	87.091	88.889	90.335	89.904	1,6	-0,5	1.446	-431
HEZKUNTZA BEREZIA (DBH)	495	490	523	595	674	13,8	13,3	72	79
OINARRIZKO LANBIDE-HEZIKETA	4.820	4.746	4.905	5.283	5.612	7,7	6,2	378	329
BATXILERGOA	32.502	32.640	32.476	32.575	33.255	0,3	2,1	99	680
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA	15.752	16.289	16.029	16.305	17.395	1,7	6,7	276	1.090
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETAKO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK		33	59	39	30	-33,9	-23,1	-20	-9
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA	23.056	23.749	23.706	24.669	25.913	4,1	5,0	963	1.244
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETAKO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK		110	254	434	623	70,9	43,5	180	189
HEZKUNTZA BEREZIA: ZEREGINEN IKASKUNTZA	588	602	625	635	641	1,6	0,9	10	6
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA ETA BATXILERGOA (A)	48.254	48.929	48.505	48.880	50.650	0,8	3,6	375	1.770
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA / A (%)	32,6	33,3	33,0	33,4	34,3	0,9	3,0	0,3	1,0
BATXILERGOA / A (%)	67,4	66,7	67,0	66,6	65,7	-0,5	-1,5	-0,3	-1,0
ERDI-MAILAKO ETA GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROEKIN	38.808	40.181	40.048	41.447	43.961	3,5	6,1	1.399	2.514

(i) Unibertsitatetik kanpoko Araubide Orokorreko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Etengabea ez da barnean sartzen.
Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren Estatistika (2026-3-30)

VI.1.2. KOADROA. ARAUBIDE OROKORREKO UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA-MAILAREN, SEXUAREN (1) ETA IKASTETXEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA. 2024-25 IKASTURTEA					
	GUZTIRA	SEXUA		IKASTETXEAREN TITULARTASUNA	
		GIZONAK	EMAKUMEAK	PUBLIKOA	PRIBATUA
GUZTIRA (HHE GABE)	**362.431**	**52,8**	**47,2**	**51,9**	**48,2**
HAUR-HEZKUNTZA	70.095	51,8	48,2	54,2	45,8
LEHEN HEZKUNTZA	117.723	51,3	48,7	52,3	47,7
HEZKUNTZA BEREZIA (HAUR ETA LEHEN HEZKUNTZA)	566	71,6	28,4	50,7	49,3
DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA	89.904	51,3	48,7	47,5	52,5
HEZKUNTZA BEREZIA (BIGARREN HEZKUNTZA)	674	66,8	33,2	58,5	41,5
OINARRIZKO LANBIDE-HEZIKETA	5.612	72,3	27,7	31,3	68,7
BATXILERGOA	33.255	45,8	54,2	48,1	51,9
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA	17.395	64,3	35,7	64,1	35,9
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETAKO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK	30	66,7	33,3	43,3	56,7
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA	25.913	62,7	37,3	59,1	40,9
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETAKO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK	623	82,7	17,3	64,7	35,3
ZEREGINEN IKASKUNTZA	641	64,9	35,1	64,3	35,7

(i) Unibertsitatetik kanpoko Araubide Orokorreko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Etengabea ez da barnean sartzen.
Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

VI.1.3 TAULA. ARAUBIDE OROKORREKO UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN BANAKETA HEZKUNTZA-MAILAREN ETA HIZKUNTZA-EREDUAREN ARABERA

(EZ DIRA BARNEAN SARTZEN HHE, HEZKUNTZA BEREZIA EZTA LH-KO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK)

	BALIO ABSOLUTUAK					GARRANTZIA				
	2020-21 IKASTURTEA	2021-22 IKASTURTEA	2022-23 IKASTURTEA	2023-24 IKASTURTEA	2024-25 IKASTURTEA	2020-21 IKASTURTEA	2021-22 IKASTURTEA	2022-23 IKASTURTEA	2023-24 IKASTURTEA	2024-25 IKASTURTEA
GUZTIRA	**370.057**	**366.791**	**363.922**	**363.737**	**359.897**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
A EREDUA	**45.860**	**44.652**	**43.061**	**42.789**	**43.745**	**12,4**	**12,2**	**11,8**	**11,8**	**12,2**
B EREDUA	**66.779**	**64.099**	**62.433**	**59.919**	**57.046**	**18,0**	**17,5**	**17,2**	**16,5**	**15,9**
D EREDUA	**255.171**	**255.736**	**256.175**	**258.784**	**256.924**	**69,0**	**69,7**	**70,4**	**71,1**	**71,4**
X EREDUA (1)	**2.247**	**2.304**	**2.253**	**2.245**	**2.182**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
HAUR-HEZKUNTZA										
GUZTIRA	78.613	76.387	73.766	73.031	70.095	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	1.806	1.459	1.201	1.003	1.040	2,3	1,9	1,6	1,4	1,5
B EREDUA	12.162	11.430	10.890	10.219	9.700	15,5	15,0	14,8	14,0	13,8
D EREDUA	64.264	63.106	61.338	61.489	59.050	81,7	82,6	83,2	84,2	84,2
X EREDUA	381	392	337	320	305	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
LEHEN HEZKUNTZA										
GUZTIRA	128.125	125.889	124.151	121.539	117.723	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	4.238	3.977	3.868	3.541	3.028	3,3	3,2	3,1	2,9	2,6
B EREDUA	24.597	23.051	21.758	20.485	19.472	19,2	18,3	17,5	16,9	16,5
D EREDUA	98.250	97.824	97.527	96.566	94.362	76,7	77,7	78,6	79,5	80,2
X EREDUA	1.040	1.037	998	947	861	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
DBH										
GUZTIRA	87.189	87.091	88.889	90.335	89.904	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	5.437	5.074	5.055	4.932	4.769	6,2	5,8	5,7	5,5	5,3
B EREDUA	19.338	18.588	18.475	18.345	18.012	22,2	21,3	20,8	20,3	20,0
D EREDUA	61.853	62.819	64.688	66.329	66.385	70,9	72,1	72,8	73,4	73,8
X EREDUA	561	610	671	729	738	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8
BATXILERGOA										
GUZTIRA	32.502	32.640	32.476	32.575	33.255	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	8.961	8.451	8.140	7.884	7.849	27,6	25,9	25,1	24,2	23,6
B EREDUA	1.817	2.030	2.262	2.381	2.481	5,6	6,2	7,0	7,3	7,5
D EREDUA	21.459	21.894	21.827	22.061	22.647	66,0	67,1	67,2	67,7	68,1
X EREDUA	265	265	247	249	278	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA										
GUZTIRA	15.752	16.289	16.029	16.305	17.395	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	8.193	8.415	7.981	8.092	8.848	52,0	51,7	49,8	49,6	50,9
B EREDUA	4.118	4.104	3.935	3.584	3.068	26,1	25,2	24,5	22,0	17,6
D EREDUA	3.441	3.770	4.113	4.629	5.479	21,8	23,1	25,7	28,4	31,5
X EREDUA										
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA										
GUZTIRA	23.056	23.749	23.706	24.669	25.913	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	12.793	12.960	12.428	12.717	13.392	55,5	54,6	52,4	51,6	51,7
B EREDUA	4.417	4.540	4.705	4.471	3.867	19,2	19,1	19,8	18,1	14,9
D EREDUA	5.846	6.249	6.573	7.481	8.654	25,4	26,3	27,7	30,3	33,4
X EREDUA										
OINARRIZKO LANBIDE-HEZIKETA										
GUZTIRA	4.820	4.746	4.905	5.283	5.612	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A EREDUA	4.432	4.316	4.388	4.620	4.819	92,0	90,9	89,5	87,5	85,9
B EREDUA	330	356	408	434	446	6,8	7,5	8,3	8,2	7,9
D EREDUA	58	74	109	229	347	1,2	1,6	2,2	4,3	6,2
X EREDUA										

(1) X ereduaren barnean daude gaur egun euskara ikasten ez duten ikasleak. Ez da irakaskuntza elebiduneko eredua.
Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

Euskara lanbide-irakaskuntzetan eta ez-profesionaletan

Euskal hezkuntza-sistemaren hizkuntza-egoera egonkor mantendu zen aurreko ikasturteekin alderatuta, eta D ereduak gorantz egin zuen pixka bat. Euskara komunikazio-hizkuntza gisa erabiltzen duen eredu hori izan zen, argi eta garbi, aukera nagusia, 2024-25 ikasturtean ikasleen % 71,4 bildu baitzen (VI.1.3 KOADROA), B ereduaren (% 15,9) eta A ereduaren (% 12,2) oso gainetik. Gainerakoa X ereduari dagokio (% 0,6); ratio hori egonkor mantendu da.

Hala ere, irakaskuntza ez-profesionalen eta Lanbide Heziketaren arteko bi dinamika bereizten dituzte datuek.

Lehenengoetan, argi ikusten da D ereduaren beheranzko joera hezkuntza-etapan aurrera egin ahala: Haur Hezkuntzan % 84,2 izatetik Lehen Hezkuntzan % 80,2 izatera pasa zen, DBHn % 73,8ra eta Batxilergoan % 68,1era. Hau da, D ereduak etapa horietan guztietan gehiengoa izaten jarraitu bazuen ere, bere indarra gutxituz joan zen pixkanaka.

Lanbide Heziketan, nahiz eta ikuspegi historikotik ere D ereduko matrikulazioak indar handiagoa izan, hizkuntza-ereduen araberako banaketa aurreko eredutik urrundu zen. Ikasleen erdiak baino gehiagok (% 55,3) prestakuntza gaztelaniaz egitea erabaki zuen, eta euskara gero eta gehiago agertu zen maila akademiko handieneko ikasketetan. Bereziki nabarmendu zen Oinarrizko Lanbide Heziketa: A eredua izan zen nagusi (% 85,9), eta D eredua bazterrean geratu zen (% 6,2). Erdi- eta goi-mailako zikloetako ikasleen erdia baino gehixeago A ereduan matrikulatu zen, eta hirutik bat inguru D ereduan.

VI.1.4. KOADROA. ARAUBIDE OROKORREKO UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA-MAILAREN, HIZKUNTZA-EREDUAREN ETA TITULARTASUNAREN ARABERA.
(EZ DIRA BARNEAN SARTZEN HHE, HEZKUNTZA BEREZIA EZTA LH-KO ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK)

	2023-24 IKASTURTEA		
	GUZTIRA	% HORIZONTALAK	
		PUBLIKOA	PRIBATUA
GUZTIRA	359.897	51,8	48,2
A EREDUA	43.745	42,1	57,9
B EREDUA	57.046	11,0	89,0
D EREDUA	256.924	63,0	37,0
X EREDUA (1)	2.182	0,0	100,0
HAUR-HEZKUNTZA			
GUZTIRA	70.095	54,2	45,8
A EREDUA	1.040	27,2	72,8
B EREDUA	9.700	3,9	96,1
D EREDUA	59.050	63,2	36,8
X EREDUA	305	0,0	100,0
LEHEN HEZKUNTZA			
GUZTIRA	117.723	52,3	47,7
A EREDUA	3.028	26,5	73,5
B EREDUA	19.472	5,6	94,4
D EREDUA	94.362	63,2	36,8
X EREDUA	861	0,0	100,0
DBH			
GUZTIRA	89.904	47,5	52,5
A EREDUA	4.769	29,8	70,2
B EREDUA	18.012	8,3	91,7
D EREDUA	66.385	60,0	40,0
X EREDUA	738	0,0	100,0
BATXILERGOA			
GUZTIRA	33.255	48,1	51,9
A EREDUA	7.849	25,5	74,5
B EREDUA	2.481	4,9	95,1
D EREDUA	22.647	61,3	38,7
X EREDUA	278	0,0	100,0
ERDI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA			
GUZTIRA	17.395	64,1	35,9
A EREDUA	8.848	57,2	42,8
B EREDUA	3.068	50,9	49,1
D EREDUA	5.479	82,8	17,2
X EREDUA	0		
GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETA			
GUZTIRA	25.913	59,1	40,9
A EREDUA	13.392	55,5	44,5
B EREDUA	3.867	40,0	60,0
D EREDUA	8.654	73,3	26,7
X EREDUA	0		
OINARRIZKO LANBIDE-HEZIKETA			
GUZTIRA	5.612	31,3	68,7
A EREDUA	4.819	29,2	70,8
B EREDUA	446	22,0	78,0
D EREDUA	347	72,3	27,7
X EREDUA	0		

(1) X ereduaren barnean daude gaur egun euskara ikasten ez duten ikasleak. Ez da irakaskuntza elebiduneko eredua.
Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

Azterketa hezkuntza-mailaren eta ikastetxeen titulartasunaren arabera egiten bada, ikusi da D ereduan matrikulatu ziren ikasleen % 63 titulartasun publikoko ikastetxe batean matrikulatu zela eta Lanbide Heziketan zeudela ratiorik handienak, bereziki erdi-

mailako Lanbide Heziketan: D ereduan matrikulatu ziren ikasleen % 82,8 ikastetxe publiko batean matrikulatu zen.

1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak

2023-24 ikasturtean erabat ezarri zen 243/2022 Errege Dekretua, Batxilergoaren antolamendua ezartzen duena. Beste kontu batzuen artean, arau horrek Batxilergoko modalitateak aldatu zituen[4]. Berritasun handienetako bat da modalitate Orokorra sortu zela, prestakuntza orokorragoa eta malguagoa egin nahi dutenentzat. Hala, ikasle horiei ahalbidetzen zaie askotariko prestakuntza-ibilbideak egitea, hainbat modalitatetako ikasgaiak hauta baititzakete.

EUSTATen datuen arabera, ikasleen % 56 Zientzia eta Teknologia kategorian matrikulatu zen, % 38,6 Giza eta Gizarte Zientzietan, % 2,9 "Arteak: Arte Plastikoen, Irudiaren eta Diseinuaren ibilbidea" kategorian, % 0,8 "Arteak: Musikaren eta Arte Eszenikoen ibilbidea" kategorian eta % 1,7 Orokorrean. Beste era batera esanda, oraingoz, Modalitate Orokorrak ez du harrera handirik izan EAEn; Zientziak eta Teknologia modalitateak, ordea, Batxilergoko ikasleen erdia baino gehiago erakarri zuen.

Aurreko ikasturteetan bezala, datuek berriz ere agerian utzi zituzten Batxilergoko modalitatearen hautaketan izandako generoen arteko aldeak. Artearen adarrean lau matrikulatik hiru emakumeenak izan ziren, eta Giza eta Gizarte Zientzietan ere nagusitu ziren (% 58,2). Kontrako aldean, batxilergo orokorra dago, zeinak gizonezkoen matrikulen % 59,8 erregistratu baitzuen. Zientziak eta Teknologia modalitatean bakarrik egon ziren bi sexuak modu parekatuan.

VI.1.5. KOADROA. IKASLEEN BATXILERGOKO BANAKETA, MODALITATEAREN, IKASTURTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA. 2024-25

	GUZTIRA		GIZONAK	EMAKUMEAK	% BERTIKALA		% HORIZONTALA	
	KOPURUA, GUZTIRA	% BERTIKALA			GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	33.255	100	15.217	18.038	100	100	45,8	54,2
ARTEAK: ARTE PLASTIKOAK, IRUDIA ETA DISEINUA	964	2,9	208	756	1,4	4,2	21,6	78,4
ARTEAK: MUSIKA ETA ARTE ESZENIKOAK	256	0,8	65	191	0,4	1,1	25,4	74,6
GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIAK	12.829	38,6	5.365	7.464	35,3	41,4	41,8	58,2
ZIENTZIAK ETA TEKNOLOGIA	18.634	56,0	9.237	9.397	60,7	52,1	49,6	50,4
OROKORRA	572	1,7	342	230	2,2	1,1	59,8	40,2

Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

1.1.3. Erdi-mailako eta goi-mailako Lanbide Heziketa: lanbide-arloaren arabera matrikulatutako ikasleak eta ikasleen laneratzea

Azken urteotan Lanbide Heziketak goranzko bilakaera orokorra izan du, argi eta garbi. Gizon zein emakumeen kasuan egon da joera hori, baina beti egon dira gizonezko ikasle gehiago.

1.1.3.1. Matrikulatutako ikasleak, lanbide-arloaren arabera

2024-25 ikasturtean, ikasle gehien bildu zituzten erdi-mailako zikloak lanbide-arlo hauetakoak izan ziren: Osasuna (% 17,7, +% 4), Fabrikazio Mekanikoa (% 13,3, +% 12,3), Elektrizitatea eta Elektronika (% 9,4, +% 5,8), Instalazioa eta Mantentze-lanak (% 8,2, +% 11,7), Administrazioa eta Kudeaketa (% 7,9, +% 7,5), Informatika eta Komunikazioak (% 7,6, +% 7,3) Garraioa eta Ibilgailuen Mantentze-lanak (% 6,9, +% 1,9) eta Zerbitzu

[4] *2021-22 ikasturtera arte ikasleak lau kategoriatan banatuta zeuden: Arteak, Giza eta Gizarte Zientziak (Giza Zientziak), Giza eta Gizarte Zientziak (Gizarte Zientziak) eta Zientziak.*

Soziokulturalak eta Komunitatearentzako Zerbitzuak (% 6,6, +% 5,4). Goi-mailako tituluen artean, hauek nabarmendu ziren matrikulazio bolumenaren arabera: Informatika eta Komunikazioak (% 12,4, +% 14), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,1, +% 6,8), Fabrikazio Mekanikoa (% 11, -% 0,6), Elektrizitatea eta Elektronika (% 10,3, +% 5,8), Zerbitzu Soziokulturalak eta Komunitatearentzako Zerbitzuak (% 10,2, +% 4,6), Osasuna (% 8,6, +% 5,7) eta Instalazioa eta Mantentze-lanak (% 7,4, +% 11).

Emakumeen kopuruak oso handia izaten jarraitzen du honako hauetan: Irudi pertsonala; Zerbitzu Soziokulturalak eta Komunitatearentzako Zerbitzuak; Ehungintza, Jantzigintza eta Larrugintza eta Osasuna. Bigarren talde garrantzitsuan, berriro nabarmendu dira Elikagaien industriak, Administrazioa eta kudeaketa, Merkataritza eta marketina, Kimika eta Arte grafikoak. Hala ere, batez beste, emakumeen parte-hartzea gizonena baino txikiagoa da lanbide-ikasketetan (erdi-mailako heziketa-zikloetan, % 35,7; goi-mailako heziketa-zikloetan, berriz, % 36,8). Horrez gain, hurrengo apartatuan aztertuko dugun bezala, ikusi da emakume gutxiago matrikulatu direla teknikoagoak diren lanbide-arloetan, laneratzeko aukera hobeak eskaintzen badituzte ere. Hala, Elektrizitatea eta Elektronika, Fabrikazio Mekanikoa, Informatika eta Komunikazioak, Instalazioa eta Mantentze Lanak, eta Garraioa eta Ibilgailuen Mantentze Lanak arloei dagokienez, emakumeen matrikulazioa % 15,7koa izan da soilik, kasurik onenean (goi-mailako zikloa Informatikan eta Komunikazioetan, alegia).

VI.1.6. KOADROA. LANBIDE-HEZIKETAKO ERDI-MAILAKO ETA GOI-MAILAKO ZIKLOETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, LANBIDE-ARLOAREN ARABERA (ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK BARNE).

	ERDI-MAILA (% bertikalak)			GOI-MAILA (% bertikalak)		
	22-23	23-24	24-25	22-23	23-24	24-25
GUZTIRA	**16.088**	**16.344**	**17.425**	**23.960**	**25.103**	**26.536**
JARDUERA FISIKOAK ETA KIROL-JARDUERAK	2,0	1,9	2,0	3,7	3,8	3,8
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	7,9	7,8	7,9	10,8	11,0	11,1
NEKAZARITZA	1,5	1,4	1,3	1,0	1,1	1,2
ARTE GRAFIKOAK	1,8	1,8	1,6	1,2	1,2	1,2
MERKATARITZA ETA MARKETINA	2,4	2,6	2,5	5,2	5,0	5,0
ERAIKUNTZA ETA OBRA ZIBILA	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,5
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	9,5	9,4	9,4	10,4	10,3	10,3
ENERGIA ETA URA	0,0	0,0	0,0	0,9	1,1	1,0
FABRIKAZIO MEKANIKOA	12,3	12,6	13,3	12,3	11,7	11,0
OSTALARITZA ETA TURISMOA	4,7	4,5	4,3	3,6	3,3	3,0
IRUDI PERTSONALA	4,5	4,3	4,3	1,8	1,7	1,7
IRUDIA ETA SOINUA	0,3	0,3	0,3	3,0	3,0	2,7
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK	0,9	0,9	0,9	0,2	0,2	0,2
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	7,5	7,6	7,6	11,1	11,5	12,4
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE-LANAK	7,7	7,8	8,2	7,3	7,0	7,4
ZURGINTZA, ALTZARIGINTZA ETA KORTXOA	1,7	1,7	1,6	0,5	0,5	0,3
ITSASOA ETA ARRANTZA	1,3	1,2	1,0	1,2	1,2	1,1
KIMIKA	0,6	0,8	0,9	2,3	2,4	2,5
OSASUNA	17,7	18,2	17,7	8,0	8,6	8,6
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	0,0	0,0	0,1	0,7	0,6	0,6
ZERBITZU SOZIOKULTURALAK ETA KOMUNITATEARENTZAKO ZERBITZUAK	6,9	6,6	6,6	10,2	10,3	10,2
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	7,2	7,2	6,9	2,7	2,6	2,6

Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

VI.1.7. KOADROA. LANBIDE-HEZIKETAKO ERDI-MAILAKO IKASLEAK (ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK BARNE), LANBIDE-ARLOAREN ETA IKASTURTEAREN ARABERA. EAE .

	2022-23 IKASTURTEA		2023-24 IKASTURTEA		2024-25 IKASTURTEA		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		EMAKUMEAK (%)		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	22-23/23-24	23-24/24-25	22-23/23-24	23-24/24-25	2022-23	2023-24	2024-25
GUZTIRA	**16.088**	**5.716**	**16.344**	**5.875**	**17.425**	**6.219**	**1,6**	**6,6**	**2,8**	**5,9**	**35,5**	**35,9**	**35,7**
JARDUERA FISIKOAK ETA KIROL-JARDUERAK	320	60	308	68	350	75	-3,8	13,6	13,3	10,3	18,8	22,1	21,4
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	1.273	672	1.275	659	1.370	714	0,2	7,5	-1,9	8,3	52,8	51,7	52,1
NEKAZARITZA	241	41	225	52	223	55	-6,6	-0,9	26,8	5,8	17,0	23,1	24,7
ARTE GRAFIKOAK	284	133	288	157	277	140	1,4	-3,8	18,0	-10,8	46,8	54,5	50,5
MERKATARITZA ETA MARKETINA	392	180	425	201	428	179	8,4	0,7	11,7	-10,9	45,9	47,3	41,8
ERAIKUNTZA ETA OBRA ZIBILA	173	46	172	35	213	61	-0,6	23,8	-23,9	74,3	26,6	20,3	28,6
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	1.524	82	1.541	80	1.630	76	1,1	5,8	-2,4	-5,0	5,4	5,2	4,7
ENERGIA ETA URA	-	-	-	-	-	-							
FABRIKAZIO MEKANIKOA	1.986	93	2.059	100	2.313	133	3,7	12,3	7,5	33,0	4,7	4,9	5,8
OSTALARITZA ETA TURISMOA	755	299	733	300	757	300	-2,9	3,3	0,3	0,0	39,6	40,9	39,6
IRUDI PERTSONALA	726	646	695	627	755	677	-4,3	8,6	-2,9	8,0	89,0	90,2	89,7
IRUDIA ETA SOINUA	50	10	45	10	48	13	-10,0	6,7	0,0	30,0	20,0	22,2	27,1
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK	150	80	139	84	164	98	-7,3	18,0	5,0	16,7	53,3	60,4	59,8
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	1.212	92	1.241	99	1.331	120	2,4	7,3	7,6	21,2	7,6	8,0	9,0
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE-LANAK	1.243	53	1.277	63	1.427	67	2,7	11,7	18,9	6,3	4,3	4,9	4,7
ZURGINTZA, ALTZARIGINTZA ETA KORTXOA	275	33	283	31	282	29	2,9	-0,4	-6,1	-6,5	12,0	11,0	10,3
ITSASOA ETA ARRANTZA	217	5	201	10	181	14	-7,4	-10,0	100,0	40,0	2,3	5,0	7,7
KIMIKA	99	55	130	69	161	85	31,3	23,8	25,5	23,2	55,6	53,1	52,8
OSASUNA	2.848	2.138	2.972	2.231	3.091	2.353	4,4	4,0	4,3	5,5	75,1	75,1	76,1
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	-	-	-	-	24	2							
ZERBITZU SOZIOKULTURALAK ETA KOMUNITATEARENTZAKO ZERBITZUAK	1.117	905	1.084	882	1.142	912	-3,0	5,4	-2,5	3,4	81,0	81,4	79,9
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	48	42	78	59	63	45		-19,2		-23,7		75,6	71,4
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	1.155	51	1.173	58	1.195	71	1,6	1,9	13,7	22,4	4,4	4,9	5,9

Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika

VI.1.8. KOADROA. GOI-MAILAKO LANBIDE-HEZIKETAKO IKASLEAK (ESPEZIALIZAZIO-IKASTAROAK BARNE), LANBIDE-ARLOAREN ETA IKASTURTEAREN ARABERA. EAE													
	2022-23 IKASTURTEA		2023-24 IKASTURTEA		2024-25 IKASTURTEA		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		EMAKUMEAK (%)		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	22-23/23-24	23-24/24-25	22-23/23-24	23-24/24-25	2022-23	2023-24	2024-25
GUZTIRA	**23.960**	**8.679**	**25.103**	**9.189**	**26.536**	**9.772**	**4,8**	**5,7**	**5,9**	**6,3**	**36,2**	**36,6**	**36,8**
JARDUERA FISIKOAK ETA KIROL-JARDUERAK	881	186	949	186	1.004	216	7,7	5,8	0,0	16,1	21,1	19,6	21,5
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	2.583	1.516	2.751	1.561	2.938	1.648	6,5	6,8	3,0	5,6	58,7	56,7	56,1
NEKAZARITZA	247	50	272	60	320	68	10,1	17,6	20,0	13,3	20,2	22,1	21,3
ARTE GRAFIKOAK	285	172	308	179	330	203	8,1	7,1	4,1	13,4	60,4	58,1	61,5
MERKATARITZA ETA MARKETINA	1.237	538	1.254	520	1.314	537	1,4	4,8	-3,3	3,3	43,5	41,5	40,9
ERAIKUNTZA ETA OBRA ZIBILA	290	99	338	125	389	148	16,6	15,1	26,3	18,4	34,1	37,0	38,0
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	2.488	176	2.583	209	2.732	233	3,8	5,8	18,8	11,5	7,1	8,1	8,5
ENERGIA ETA URA	226	18	266	24	273	21	17,7	2,6	33,3	-12,5	8,0	9,0	7,7
FABRIKAZIO MEKANIKOA	2.954	349	2.938	352	2.919	370	-0,5	-0,6	0,9	5,1	11,8	12,0	12,7
OSTALARITZA ETA TURISMOA	865	417	826	427	805	438	-4,5	-2,5	2,4	2,6	48,2	51,7	54,4
IRUDI PERTSONALA	430	394	434	396	445	417	0,9	2,5	0,5	5,3	91,6	91,2	93,7
IRUDIA ETA SOINUA	719	233	760	262	725	259	5,7	-4,6	12,4	-1,1	32,4	34,5	35,7
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK	47	22	50	31	59	42		18,0		35,5	46,8	62,0	71,2
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	2.657	394	2.880	437	3.282	515	8,4	14,0	10,9	17,8	14,8	15,2	15,7
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE-LANAK	1.759	148	1.767	129	1.961	149	0,5	11,0	-12,8	15,5	8,4	7,3	7,6
ZURGINTZA, ALTZARIGINTZA ETA KORTXOA	117	21	119	23	87	19	1,7	-26,9	9,5	-17,4	17,9	19,3	21,8
ITSASOA ETA ARRANTZA	297	17	294	12	294	19	-1,0	0,0	-29,4	58,3	5,7	4,1	6,5
KIMIKA	559	335	610	358	666	417	9,1	9,2	6,9	16,5	59,9	58,7	62,6
OSASUNA	1.926	1.502	2.157	1.671	2.279	1.761	12,0	5,7	11,3	5,4	78,0	77,5	77,3
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	164	71	155	73	165	81	-5,5	6,5	2,8	11,0	43,3	47,1	49,1
ZERBITZU SOZIOKULTURALAK ETA KOMUNITATEAREN TZAKO ZERBITZUAK	2.448	1.873	2.598	1.993	2.718	2.064	6,1	4,6	6,4	3,6	76,5	76,7	75,9
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	127	118	140	123	128	108	10,2	-8,6	4,2	-12,2	92,9	87,9	84,4
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	654	30	654	38	703	39	0,0	7,5	26,7	2,6	4,6	5,8	5,5
Iturria: EUSTAT. Eskola-jardueraren estatistika													

1.1.3.2. Ikasleak lan-munduan sartzea

LANBIDE – Euskal Enplegu Zerbitzuak inkesta egiten die EAEko ikastetxe publiko eta itunduetan ikasketak amaitu dituzten lanbide-heziketako erdi-mailako eta goi-mailako promozioei.

VI.1.9. eta VI.1.10. koadroek 2023an ikasketak amaitu zituzten biztanleen adierazle nagusiak jasotzen dituzte: promozioaren deskribapena, ikasketak amaitu zituztenean zuten lan-egoera eta titulua lortu eta urtebetera zuten lan-egoera.

- 2023ko promozioaren deskribapena:
  - ✓ Ikasketak amaitu zituzten artean gizonezkoak izan ziren nagusi, guztizkoaren % 62.
  - ✓ Ikasketak amaitzean, batez besteko adina 23,1 urte izan zen.
  - ✓ Ikasleen % 51k euskarazko prestakuntza jaso zuen (B edo D eredua).
- 2023ko ekainean, eta urte bereko promozioan:
  - ✓ % 7k baieztatu zuen ikasi bitartean lanean zegoela eta enpresa horretan lan egiten jarraitu zuela.
  - ✓ % 34k baieztatu zuen praktikaldiari esker hasi zela lanean.
  - ✓ % 10ek baieztatu zuen lanean hasi zela, baina ez praktikaldiari esker.
  - ✓ % 18k esan zuen lan bila zebilela.
  - ✓ % 31k adierazi zuen ikasten jarraitzen zuela.
- 2023ko promozioaren lan-egoera hau izan zen urtebete geroago:
  - ✓ Jarduera-tasa [5] % 60,3koa izan zen eta kasu horretan handiagoa izan zen emakumeen tasa gizonena baino (% 60,8 eta % 60, hurrenez hurren).
  - ✓ Okupazio-tasa [6] % 84,6koa izan zen, eta emakumeen eta gizonen tasak parekoak izan ziren.
  - ✓ Langabezia-tasa [7] % 15,4koa izan zen, eta emakumeen eta gizonen tasak parekoak izan ziren.
  - ✓ Enplegu-tasa [8] % 51koa izan zen, eta emakumeen tasa gizonena baino handiagoa izan zen (% 51,5 eta % 50,7, hurrenez hurren).

VI.1.9. KOADROA. EAE-KO LANBIDE-HEZIKETAKO IKASTETXE PUBLIKOETAN ETA ITUNPEKOETAN IKASKETAK AMAITU ZITUZTENAK LAN-MUNDUAN SARTZEA. PROMOZIOAREN ETA LAN-EGOERAREN DESKRIBAPENA IKASKETAK BUKATZEAN

PROMOZIOA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
IKASKETAK AMAITU DITUZTEN IKASLEEN KOPURUA	10.602	10.865	11.229	13.034	11.338	13.489	12.280	12.368
EMAKUMEAK (%)	41	40	38	38	38	39	38	38
BATEZ BESTEKO ADINA (LANBIDE-HEZIKETA AMAITZEAN)	25,2	26,2	24,8	24,6	23,5	23,4	23,3	23,1
EUSKARAZ IKASI DUTENEN % (B EDO D EREDUAK)	29	-	36	-	-	49	49	51
LAN-EGOERA, IKASKETAK AMAITU BEZAIN LASTER (URTE BEREKO EKAINA) (EHUNEKOA (%), DAGOKION BIZTANLERIA OSOAREN GAINEAN KALKULATUA)								
PROMOZIOA INKESTA EGIN ZEN UNEA: IKASKETAK AMAITU BEZAIN LASTER	2016 (2016-06)	2017 (2017-06)	2018 (2018-06)	2019 (2019-06)	2020 (2020-06)	2021 (2021-06)	2022 (2022-06)	2023 (2023-06)
IKASTEN ZEUDEN BITARTEAN LANEAN ARI ZIREN ETA ENPRESAN JARRAITU ZUTEN (%)	7	7	7	13	9	8	8	7
PRAKTIKALDIARI ESKER HASI ZIREN LANEAN (%)	32	33	35	33	16	32	34	34
LANEAN HASI ZIREN, BAINA EZ PRAKTIKALDIARI ESKER (%)	10	12	14	11	9	10	10	10
LAN BILA ARI ZIREN (%)	26	23	20	20	33	22	20	18
IKASTEN JARRAITU ZUTEN / BESTE BATZUK (%)	25	24	24	23	34	28	28	31

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

[5] *Jarduera-tasa: lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun duten pertsonen kopurua, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[6] *Okupazio-tasa: okupatuta (lanean) daudela erantzun duten pertsonen kopurua, lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

7 *Langabezia-tasa: langabezian (lan bila) daudela erantzun duten pertsonen kopurua, lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

8 *Enplegu-tasa: lanean daudela erantzun duten pertsonen kopurua, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

VI.1.10. KOADROA. LANBIDE-HEZIKETAKO IKASKETAK AMAITU DITUZTEN IKASLEAK LAN-MUNDUAN SARTZEA, SEXUAREN ARABERA. EAE

INKESTA EGIN DEN URTEA ETA HILABETEA (PROMOZIOA)	2021EKO IV. HIRUHILEKOA (2020)			2022KO IV. HIRUHILEKOA (2021)			2023KO IV. HIRUHILEKOA (2022)			2024KO IV. HIRUHILEKOA (2023)		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
JARDUERA-TASA (%)	56,8	60,3	54,5	65,1	66,8	64,0	62,9	65,1	61,5	60,3	60,8	60,0
OKUPAZIO-TASA (%)	79,1	77,9	79,9	83,2	80,8	84,8	84,5	84,3	84,7	84,6	84,6	84,6
LANGABEZIA-TASA (%)	20,9	22,1	20,1	16,8	19,2	15,2	15,5	15,7	15,3	15,4	15,4	15,4
ENPLEGU-TASA (%)	44,9	46,9	43,5	54,2	54,0	54,2	53,2	54,9	52,1	51,0	51,5	50,7

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

Lanbide-arloen (24 guztira) araberako azterketak erakusten duenez, promozioko ikasleen kopururik handiena duten 8en artean (Osasuna, Fabrikazio Mekanikoa, Zerbitzu Soziokulturalak eta Komunitatearentzako Zerbitzuak, Elektrizitatea eta Elektronika, Administrazioa, Informatika, Produkziorako zerbitzuen mantentze-lanak eta Ibilgailu autopropultsatuen mantentze-lanak), enplegu- eta okupazio-tasarik handienak honako hauek dituzte: Produkziorako zerbitzuen mantentze-lanak (% 56,3 eta % 89, hurrenez hurren), Zerbitzu autopropultsatuen mantentze-lanak (% 55,9 eta % 89), Elektrizitatea eta Elektronika (% 54,2 eta % 87), Fabrikazio Mekanikoa (% 51 eta % 87), Administrazioa (% 53,6 eta % 83) eta Osasuna (% 50,4 eta % 86, hurrenez hurren).

Administrazioan, Zerbitzu Soziokultural eta Komunitatearentzako Zerbitzuetan eta Osasunean izan ezik, ia ez dago emakumeen matrikulaziorik.VI.1.11. KOADROA. JARDUERA-, ENPLEGU-, OKUPAZIO- ETA LANGABEZIA-TASAK IKASKETAK BUKATU ZITUZTEN IKASLEEN KOPURUAREN ETA LANBIDE-ARLOEN ARABERA. 2023KO PROMOZIOA

	PROMOZIOAREN IKASLEEN KOPURUA	EMAKUMEAK (%)	JARDUERA-TASA	ENPLEGU-TASA	OKUPAZIO-TASA	LANGABEZIA-TASA
NEKAZARITZA-JARDUERAK	156	23,7	63,8	53,4	84	16
ITSASOKO ETA ARRANTZAKO JARDUERAK	111	7,2	71,1	63,9	90	10
JARDUERA FISIKOAK ETA KIROL-JARDUERAK	481	20,8	44,6	39,8	89	11
ADMINISTRAZIOA	**1.159**	**59,1**	**64,8**	**53,6**	**83**	**17**
ARTE GRAFIKOAK	170	45,3	45,0	29,8	66	34
MERKATARITZA ETA MARKETINA	535	45,4	71,1	58,5	82	18
KOMUNIKAZIOA, IRUDIA ETA SOINUA	239	28,5	67,0	46,2	69	31
ERAIKUNTZA ETA OBRA ZIBILA	106	33,0	67,9	59,0	87	13
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	**1.232**	**6,0**	**62,3**	**54,2**	**87**	**13**
FABRIKAZIO MEKANIKOA	**1.480**	**7,8**	**59,0**	**51,0**	**87**	**13**
OSTALARITZA	264	33,3	70,6	62,4	88	12
TURISMOA	114	71,1	80,0	71,8	90	10
IRUDI PERTSONALA	378	92,1	61,1	46,9	77	23
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK	70	50,0	61,5	53,8	88	13
INFORMATIKA	**997**	**11,4**	**56,4**	**44,9**	**80**	**20**
ZURGINTZA ETA ALTZARIGINTZA	112	12,5	71,8	61,2	85	15
IBILGAILU AUTOPROPULTSATUEN MANTENTZE-LANAK	**573**	**5,1**	**62,9**	**55,9**	**89**	**11**
PRODUKZIORAKO ZERBITZUEN MANTENTZE-LANAK	**929**	**5,7**	**63,3**	**56,5**	**89**	**11**
KIMIKA	201	63,2	62,1	50,3	81	19
OSASUNA	**1.657**	**77,3**	**58,5**	**50,4**	**86**	**14**
ZERBITZU SOZIOKULTURALAK ETA KOMUNITATEARENTZAKO ZERBITZUAK	**1.240**	**80,0**	**51,1**	**43,2**	**85**	**15**
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	36	97,2	63,0	48,1	76	24
ENERGIA ETA URA	72	1,4	79,6	70,4	88	12
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	56	25,0	65,1	39,5	61	39
GUZTIRA	**12.368**	**37,6**	**60,3**	**51,0**	**84,6**	**15,4**
INKESTARI ERANTZUN ZIOTENEN EHUNEKOA	**76,9**					

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

V.1.12 koadroan, 8 lanbide-familien prestakuntza-zikloen okupazio-tasak ageri dira:

- Honako hauek dira ikasketak amaitu dituzten 100 ikasle baino gehiago dituzten eta % 85 inguruko edo hortik gorako okupazio-tasa duten zikloak:

    - Elektrizitatean eta Elektronikan: Telekomunikazio Instalazioen erdi-mailako zikloa, Automatizazio eta Robotika Industrialeko goi-mailako zikloa eta Sistema Elektrotekniko eta Automatizatuen goi-mailako zikloa.
    - Fabrikazio Mekanikoan: Fabrikazio Mekanikoko Diseinuko goi-mailako zikloa eta Fabrikazio Mekanikoko Produkzioaren Programazioaren goi-mailako zikloa.
    - Garraio eta Ibilgailuen Mantentze-lanetan: Ibilgailu Automobilen Elektromekanikako erdi-mailako zikloa eta Automozioko goi-mailako zikloa.
    - Instalazio eta Mantentze-lanetan: Mekatronika Industrialeko goi-mailako zikloa.
    - Osasunean: Erizaintzako Zaintza Osagarrietako erdi-mailako zikloa eta Ahoaren Eta Hortzen Higieneko goi-mailako zikloa.

- Honako hauek dira okupazio-tasa % 90ekoa edo handiagoa duten eta ikasketak amaitu dituzten 100 ikasle baino gutxiago dituzten zikloak:

    - Elektrizitatean eta Elektronikan: Elektromedikuntza Klinikoko goi-mailako zikloa.
    - Garraio eta Ibilgailuen Mantentze-lanetan: Makineriaren Elektromekanikako erdi-mailako zikloa.
    - Instalazio eta Mantentze-lanetan: Hozteko eta Girotzeko Instalazioen erdi-mailako zikloa, Instalazio Termiko eta Fluidodunen Proiektuak Garatzeko goi-mailako zikloa eta Arrisku Profesionalaren Prebentziorako goi-mailako zikloa.
    - Osasunean: Osasun Dokumentazio eta Administrazioko goi-mailako zikloa eta Ortoprotesiak eta Laguntza Produktuen goi-mailako zikloa.

VI.1.12. KOADROA. LANBIDE-HEZIKETA. LANERATZE HANDIENA DUTEN ZORTZI LANBIDE-ARLOETAKO HEZIKETA-ZIKLOEN OKUPAZIO-TASAK ETA IKASLEEN KOPURUA. 2023KO PROMOZIOA

		IKASKETAK AMAITU ZITUZTENAK	LANGABEZIA-TASA	OKUPAZIO-TASA
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	Administrazio-kudeaketa (erdi-mailako heziketa-zikloa)	366	23	78
	Administrazioa eta finantzak (goi-mailako heziketa-zikloa)	695	16	84
	Zuzendaritzarako laguntza (goi-mailako heziketa-zikloa)	98	18	82
	Guztira	**1.159**	**17**	**83**
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	Instalazio elektrikoak eta automatikoak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	319	15	85
	Telekomunikazio-instalazioak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	113	10	90
	Mantentze-lan elektronikoa (goi-mailako heziketa-zikloa)	98	15	85
	Automatizazioa eta Robotika Industriala (goi-mailako heziketa-zikloa)	435	11	89
	Telekomunikazio- eta informatika-sistemak (goi-mailako heziketa-zikloa)	102	18	82
	Sistema elektroteknikoak eta automatizatuak (goi-mailako heziketa-zikloa)	151	12	88
	Elektromedikuntza klinikoa (goi-mailako heziketa-zikloa)	14	9	91
	Guztira	**1.232**	**13**	**87**
FABRIKAZIO MEKANIKOA	Mekanizazioa (erdi-mailako heziketa-zikloa)	473	18	82
	Soldadura eta Galdaragintza (erdi-mailako heziketa-zikloa)	152	16	84
	Eraikuntza Metalikoak (goi-mailako heziketa-zikloa)	82	15	85
	Fabrikazio mekanikoko diseinua (goi-mailako heziketa-zikloa)	246	9	91
	Fabrikazio mekanikoaren ekoizpenaren programazioa (goi-mailako heziketa-zikloa)	527	14	86
	Guztira	**1.480**	**13**	**87**
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	Sistema Mikroinformatikoak eta Sareak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	359	26	74
	Sareko informatika-sistemen administrazioa (goi-mailako heziketa-zikloa)	267	% 16	84
	Plataforma anitzeko aplikazioak garatzea (goi-mailako heziketa-zikloa)	194	21	79
	Web-aplikazioen garapena (goi-mailako heziketa-zikloa)	177	23	77
	Guztira	**997**	**20**	**80**
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	Karrozeria (erdi-mailako heziketa-zikloa)	110	16	84
	Ibilgailu automobilen elektromekanika (erdi-mailako heziketa-zikloa)	195	11	89
	Makineriaren elektromekanika (erdi-mailako heziketa-zikloa)	19	0	100
	Automozioa (goi-mailako heziketa-zikloa)	249	10	90
	Guztira	**573**	**11**	**89**
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE-LANAK	Mantentze-lan elektromekanikoak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	271	17	83
	Beroa sortzeko instalazioak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	73	18	82
	Hozteko eta girotzeko instalazioak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	54	0	100
	Instalazio termiko eta fluidodunen proiektuak garatzea (goi-mailako heziketa-zikloa)	5	0	100
	Mekatronika industriala (goi-mailako heziketa-zikloa)	425	9	91
	Lanbide-arriskuen prebentzioa (goi-mailako heziketa-zikloa)	39	4	96
	Instalazio termiko eta fluidodunak mantentzea (goi-mailako heziketa-zikloa)	62	17	83
	Guztira	**929**	**11**	**89**
OSASUNA	Erizaintzako zaintza osagarriak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	743	12	88
	Farmazia eta parafarmazia (erdi-mailako heziketa-zikloa)	96	13	87
	Osasun-larrialdiak (erdi-mailako heziketa-zikloa)	115	17	83
	Anatomia patologikoa eta zitodiagnosia (goi-mailako heziketa-zikloa)	83	19	81

	Farmacia y Parafarmacia CF.GM	96	13	87
	Emergencias Sanitarias CF.GM	115	17	83
	Anatomía Patológica y Citodiagnóstico CF.GS	83	19	81
	Dietética CF.GS	103	17	83
	Doc. y Admon. Sanitaria CF.GS	63	7	93
	Higiene Bucodental CF.GS	145	5	95
	Imagen p. el Diagnóstico y Medicina Nuclear CF.GS	68	13	87
	Laboratorio Clínico y Biomédico CF.GS.	173	21	79
	Ortoprótesis y Productos de Apoyo CF.GS	13	0	100
	Prótesis Dentales CF.GS	19	25	75
	Radioterapia y Dosimetría CF.GS	36	40	60
	Total	**1.657**	**14**	**86**
SS. SOCIOCULTURALES Y A LA COMUNIDAD	Atención a Personas en Situación de Dependencia CF.	339	9	91
	Animación Sociocultural y Turística CF.GS	20	45	55
	Educación Infantil CF.GS	372	17	83
	Integración Social CF.GS	485	15	85
	Promoción De Igualdad De Género CF.GS.	24	15	85
	Total	**1.240**	**15**	**85**
TOTAL		**12.368**	**15,4**	**84,6**

Fuente: LANBIDE - Servicio Vasco de Empleo. Estudio de incorporación a la vida laboral. Inserción laboral

1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK

1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa

EUSTATen "Unibertsitatearen estatistikan" jasotako datuen arabera, 2023-24 ikasturtean, EAEko unibertsitateetan 72.915 ikasle zeuden matrikulatuta, hau da, aurreko ikasturtearekin alderatuta, kopurua % 2,5 handitu zen. Hala, finkotu egin da azken urteetako goranzko joera. Igoera unibertsitate-maila guztietan gertatu zen. Zehazki, graduko ikasleak kopuru osoaren % 84,2 izan ziren, hau da, % 2,4 gehiago. Gainerako % 15,8a graduondoko ikasketetan matrikulatu zen (master ofizialak eta doktoretzak), eta kopurua % 3,1 handitu zen (% 3,3 masterretan eta % 2,7 doktoretzetan).

VI.1.1. GRAFIKOA EAE-N IKASKETETAN MATRIKULATUTAKO UNIBERTSITATE-IKASLEEN BILAKAERA

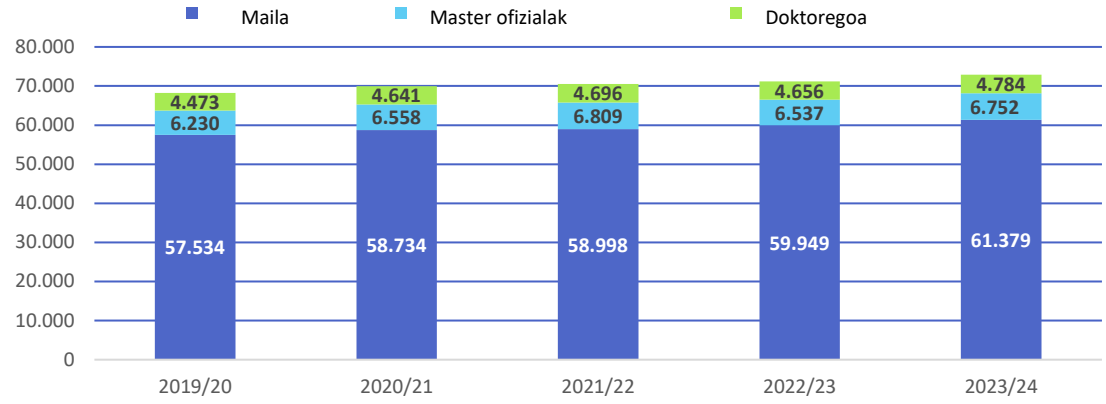

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko Estatistika

VI.1.13. KOADROA. EAE-N UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN BILAKAERA, IKASKETEN ARABERA

	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24		ALDAKUNTZA (%)
					GUZTIRA	% BERTIKALA	22-23 / 23/24
GUZTIRA	**68.237**	**69.933**	**70.503**	**71.142**	**72.915**	**100,0**	**2,5**
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	57.534	58.734	58.998	59.949	61.379	84,2	2,4
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	10.703	11.199	11.505	11.193	11.536	15,8	3,1
MASTER OFIZIALAK	6.230	6.558	6.809	6.537	6.752	9,3	3,3
DOKTORETZA	4.473	4.641	4.696	4.656	4.784	6,6	2,7

Iturria: EUSTAT. Unibertsitatearen estatistika

VI.1.14. KOADROA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK IKASKETEN, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA

	2021-22			2022-23			2023-24		
	GUZTIRA	EMAKUMEEN %	IKASTETXE PUBLIKOETAN (%)	GUZTIRA	EMAKUMEEN %	IKASTETXE PUBLIKOETAN (%)	GUZTIRA	EMAKUMEEN %	IKASTETXE PUBLIKOETAN (%)
GUZTIRA	**70.503**	**54,3**	**70,1**	**71.142**	**54,2**	**69,0**	**72.915**	**54,3**	**68,1**
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	58.998	55,0	70,0	59.949	54,9	68,6	61.379	55,0	67,5
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	11.505	51,2	70,5	11.193	50,5	70,8	11.536	50,3	71,1
MASTER OFIZIALAK	6.809	51,3	59,8	6.537	50,6	59,7	6.752	50,8	60,8
DOKTORETZA	4.696	51,0	86,0	4.656	50,3	86,4	4.784	49,7	85,7

Iturria: EUSTAT. Unibertsitatearen estatistika

Unibertsitateko ikasle gehienek emakumeak izaten jarraitzen dute (% 54,3). Graduetan % 55 dira eta graduondoko prometan % 50,3, baina doktoretzan ez dira % 50era iristen.

Ikasle gehienek (% 68,1) unibertsitate publikoa aukeratzen jarraitu zuten. Hala ere, zentro publiko eta pribatuen arteko matrikulen banaketan azken horien aldeko joera nabari da. Hala, EUSTATen arabera, 2010-11 ikasturtean lortu zuen goia euskal unibertsitate publikoak (bost matrikulatik lau). Ordutik aurrera, ordea, behera egin du, pixkanaka.

Unibertsitate publikoa, ordea, titulu bikoitzen gorakadara egokitzen ari da bere eskaintza [9]. Duela hamarkada bat gradu bikoitzak unibertsitate pribatuen eskumen esklusiboa baziren ere, publikoak eskaintzen ez zituelako, unibertsitate publikoaren bilakaera nabarmena izan da. 2023-24 ikasturtean, 3.708 pertsona matrikulatu ziren gradu bikoitzetan, aurreko ikasturtean baino % 11,9 gehiago: +% 17,7 unibertsitate publikoan eta +% 6,6 unibertsitate pribatuetan.

EUSTATen arabera, Enpresen Administrazioa eta Zuzendaritza (EAZ) eta Zuzenbidea uztartzen dituen titulua eskatu zen gehien (796 ikasle), eta, ondoren, Lehen Hezkuntzako eta Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren Zientzietako gradu bikoitza (416 lagunek eman zuten izena).

Ikasketa-adarrari dagokionez, Gizarte eta Lege Zientzien matrikulazioa da matrikulazio osoaren % 48,3. Jarraian, Ingeniaritza eta Arkitektura (% 23,4) eta, ondoren, Osasun Zientziak (% 14,7).

VI.1.15. KOADROA. UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, IKASKETA-ARLOAREN ETA SEXUAREN ARABERA.

	2021-22			2022-23			2023-24		
	GUZTIRA	%	EMAKUMEEN %	GUZTIRA	%	EMAKUMEEN %	GUZTIRA	%	EMAKUMEEN %
GUZTIRA	**58.998**	**100,0**	**55,0**	**59.949**	**100,0**	**54,9**	**61.379**	**100,0**	**55,0**
ARTEA ETA GIZA ZIENTZIAK	5.295	9,0	64,6	5.192	8,7	65,3	5.214	8,5	65,5
ZIENTZIAK	3.138	5,3	50,8	3.060	5,1	52,7	3.074	5,0	53,0
OSASUN-ZIENTZIAK	8.046	13,6	77,7	8.388	14,0	77,3	9.042	14,7	76,2
GIZARTE- ETA LEGE-ZIENTZIAK	29.334	49,7	59,1	29.557	49,3	58,7	29.659	48,3	59,0
INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	13.185	22,3	28,8	13.752	22,9	29,5	14.390	23,4	30,3
TITULU BIKOITZA	**3.059**	**5,2**	**57,3**	**3.315**	**5,5**	**56,3**	**3.708**	**6,0**	**56,7**

Titulu bikoitzetan matrikulatutako ikasleak informazio gisa azaltzen dira. Ikasle horiek gradu bikoitza osatzen duten titulu indibidualetan zenbatu dira, baita ere arloen araberako guztizkoetan eta guztikoan
Iturria: Eustat. Unibertsitatearen estatistika

EUSTATen informazioaren arabera, hiru tituluk graduko ikasleen % 22 bildu zuten. Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako, Lehen Hezkuntzako eta Zuzenbideko graduak dira, eta matrikula gehien dituzten tituluen zerrendaren lehenengo postuetan daude, bai gizonen artean, bai emakumeen artean. Hala ere, matrikulatutako pertsona gehien zituzten hamar graduen taldea osatu zuten gainerako tituluetan alde handiak izan ziren gizonen eta emakumeen artean. Gizonezkoen sailkapenean hainbat ingeniaritza zeuden, eta emakumezkoenean ugari ziren osasun-arloko eta gizarte-arloko ikasketak.

Datuak gradu bakoitzaren barruko sexuen banaketaren ikuspuntutik begiratuta, azken urteetako emaitzak errepikatu ziren. Pedagogia eta Haur Hezkuntza izan ziren emakume gehien izan zituztenak, ikasleen % 88,4 eta % 85,3 emakumeak izan baitziren, hurrenez hurren.

[9] *Gradu bikoitzak programa bateratuak dira; irakasgaien sekuentziazioa antolatzen da eta bi graduren ordutegia koordinatzen da, ikasleek bi titulu lor ditzaten aldi berean, biak bereizita egiteko behar dena baino denbora laburragoan.*

Beste muturrean, Automobilgintza, Itsas Ingeniaritza eta Mekatronika daude, hamar ikasletik bat emakumezkoa baitzen. Bideojokoen Diseinu eta Garapeneko graduaren kasua nabarmendu zen, lehenengo aldiz 2023-24 ikasturtean eman baitzen eta gizonez soilik osatutako talde txiki batekin egin baitzuen debuta.

Gizonen eta emakumeen artean oreka handiena duten tituluen artean, erakundeen kudeaketaren arloko batzuk daude, hala nola Enpresen Administrazioa eta Zuzendaritza, Negozioen Kudeaketa, Zientzia Politikoa eta Kudeaketa Publikoa edo Negozioei Aplikatutako Datuen Analisia.

Euskal unibertsitateetako ikasleek prestakuntza jasotzen duten hizkuntzari dagokionez, matrikulatutako kredituen erdia baino gehiago gaztelaniaz eman zen (% 54,6), eta euskararen eta ingelesaren erabilera % 37,7koa eta % 7,3koa izan zen, hurrenez hurren.

Euskara gehiago erabili zen unibertsitate publikoetan pribatuetan baino. Zehazki, eremu publikoan euskaraz emandako kredituen proportzioa pribatuan emandakoa baino ehuneko 16 puntu handiagoa izan zen. Aldiz, unibertsitate pribatuen kopurua publikoena baino handiagoa izan zen ingelesezko irakaskuntzan.

Ikasketa-mailaren araberako banaketari dagokionez, garrantzitsua da adieraztea, graduko ikasketekin alderatuta (banaketa lehen aipatutakoaren antzekoa izan zen), gaztelaniaren presentzia handitu zela masterretan, euskararen kaltetan. Hala, master-ikasketetan matrikulatutako 10 kreditutik 7 gaztelaniaz eman ziren. Gainerakoak, erdibana banatu ziren euskara eta ingelesaren artean.

1.2.2. EAEko unibertsitateetan graduak ikasi dituzten promozioen laneratzea

LANBIDE – Euskal Enplegu Zerbitzuak EAEko hiru unibertsitateetan ikasketak amaitzen dituzten ikasleei inkesta egiten die haien egoera, lan-ibilbidea eta lan-baldintzak ezagutzeko, baita prestakuntza-maila enpleguari egokitzen zaion jakiteko ere. Bukaturiko ikasketak dituzten promozioak dira azterketaren ardatza; izan ere, hiru urteko marjina uzten da ikasketak amaitu ondoren inkesta egiteko. Hau da, lanbide-heziketako titulua dutenekin ez bezala, inkesta egiteko igaro beharreko denbora hiru urtekoa da eta ez urtebetekoa (titulua lortu ondoren).

V.1.16. eta V.1.17. koadroetan 2021ean ikasketak bukatu zituztenen adierazle nagusiak eta 2024an zuten lan-egoera jasotzen dira. Haien arabera, hau ondorioztatzen da:

- Promozioaren deskribapena:
  - ✓ 2021ean ikasketak bukatu zituzten gehienak emakumeak izan ziren (% 58).
  - ✓ Unibertsitate-ikasketak bukatu zituztenen % 47k euskararen C1/C2 mailak egiaztatu zituen.
  - ✓ Karrera bukatzeko batez besteko denbora 4,7 urte izan zen.
  - ✓ Ikasketak bukatu zituztenen % 77k praktikaldiak egin zituen karreran zehar.
  - ✓ Ikasketak bukatu zituztenen % 9k mugikortasun-programaren batean parte hartu zuen.
- 2021eko promozioaren lan-egoera hau izan zen hiru urte geroago:
  - ✓ 2024ko jarduera-tasa [10] % 94koa izan zen eta handiagoa izan zen gizonen tasa emakumeena baino (% 95 eta % 93, hurrenez hurren).
  - ✓ Enplegua-tasa [11] % 85ekoa izan zen eta handiagoa izan zen gizonen tasa emakumeena baino (% 87 eta % 84, hurrenez hurren).

[10] Jarduera-tasa: lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela eta lanean hasteko prest daudela) erantzun duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.
[11] Enplegu-tasa: enplegu ordaindua duten edo jarduera independente bat burutzen duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.

- ✓ Okupazio-tasa [12] % 91koa izan zen eta handiagoa izan zen gizonen tasa emakumeena baino (% 92 eta % 90, hurrenez hurren).
- ✓ Langabezia-tasa [13] % 9koa izan zen eta txikiagoa izan zen gizonen tasa emakumeena baino (% 8 eta % 10, hurrenez hurren).
- ✓ Ikasketen amaieraren eta lehenengo lanaren arteko denbora 11 hilabetekoa izan zen, eta lehenengo lana bilatzeko denbora, berriz, 3 hilabetekoa. Bi adierazleetan ez dago sexuaren araberako alderik.
- ✓ Serie historikoa erreferentziatzat hartuta, eta datuak 2018koekin alderatuta (langabezia-tasa % 8 eta enplegu-tasa % 87), ikusten da pixka bat okerrera egin duela.

VI.1.16 KOADROA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN IKASKETAK AMAITU DITUZTENEN LANERATZEA PROMOZIOAREN DESKRIBAPENA ETA LANERATZEARI BURUZKO DATUAK

LANERATU ZIREN URTEA (PROMOZIOA)	2018 (2015)	2019 (2016)	2020 (2017)	2021 (2018)	2022 (2019)	2023 (2020)	2024 (2021)
IKASKETAK AMAITU DITUZTEN IKASLEEN KOPURUA	8.880	8.965	8.255	8.457	8.512	9.194	9.244
EMAKUMEAK (%)	57	57	58	58	59	59	58
BATEZ BESTEKO ADINA (UNIBERTSITATEKO IKASKETAK AMAITZEAN)	25	25	24	24	24	24	24
EGIAZTATUTAKO EUSKARA-MAILA (%)							
B1					2	3	4
B2					13	15	25
C1/C2					54	55	47
KARRERAREN BATEZ BESTEKO IRAUPENA, URTETAN	4,7	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	4,7
IKASI BITARTEAN PRAKTIKALDIAK EGITEA (%)					76	79	77
IKASKETA-MUGIKORTASUNA EGIN DUTE (%)					14	14	9
JARDUERA-TASA (%)	94	93	93	91	93	93	94
ENPLEGU-TASA (%)	87	84	81	79	83	85	85
OKUPAZIO-TASA (%)	92	90	87	87	90	92	91
LANGABEZIA-TASA (%)	8	10	13	13	10	8	9
KARRERA AMAITU ETA LEHENENGO ENPLEGUA LORTU ARTEKO DENBORA	11	13	11	10	9	13	11
LEHENENGO LANA BILATZEKO DENBORA	4	6	4	5	3	3	3

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

VI.1.17 KOADROA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN IKASKETAK AMAITU DITUZTENEN LANERATZEA, SEXUAREN ARABERA

	2019KO PROMOZIOA 2022ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)			2020KO PROMOZIOA 2023ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)			2021EKO PROMOZIOA 2024ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
JARDUERA-TASA	93	92	93	93	92	93	94	93	95
ENPLEGU-TASA	83	82	84	85	84	87	85	84	87
OKUPAZIO-TASA	90	89	91	92	91	93	91	90	92
LANGABEZIA-TASA	10	11	9	8	9	7	9	10	8
KARRERA AMAITU ETA LEHENENGO ENPLEGUA LORTU ARTEKO DENBORA	9	9	9	13	13	13	11	11	11
LEHENENGO LANA BILATZEKO DENBORA	3	3	3	3	3	2	3	3	3

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

Enpleguarekin lotutako adierazle batzuk aztertuko ditugu ondoren:

- Ikasketei lotutako enplegu-tasa % 88ra iritsi zen, aurreko promozioaren tasa bera. Tasa horrek hirugarren mailako prestakuntzarekin (unibertsitatea edo goi-mailako lanbide-heziketa [14]) lotutako enplegua duten landunen ehunekoa islatzen du. Emakumeen tasa eta batez besteko tasa bat datoz.

[12] *Okupazio-tasa: ordaindutako enplegua duten pertsonen %, pertsona aktiboen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[13] *Langabezia-tasa: ordaindutako enplegurik ez duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[14] *Enpresen zuzendaritza eta gerentzia, unibertsitateko tituluari lotutako profesional zientifikoak eta intelektualak, eta laguntza-teknikariak eta -profesionalak.*

- Ikasketei lotutako enplegu-tasa, beren lanak unibertsitate-ikasketekin zerikusi nahiko handia edo handia duela uste duten pertsona okupatuen ehunekoa neurtzen duena, eta, beraz, ikuspegi kualitatibo batetik, kontuan hartutako enplegu-tasa osatzen duenak, % 77koa izan zen, aurreko promozioarena baino puntu bat handiagoa. Emakumeen tasa batez besteko tasa baino ehuneko puntu bat handiagoa izan zen.

- Hileko soldata garbia 1.828 eurokoa izan zen (lanaldi osoan eta 14 ordainketatan). Emakumeen soldata txikiagoa izan zen, 1.780 eurokoa izan baitzen. Emakumeek soldatarekiko zuten gogobetetze-maila batezbestekoaren parekoa izan zen (7,1 10etik).

- Emakumeek enpleguarekiko zuten gogobetetze-maila orokorra (egindako funtzioak, igotzeko aukerak, soldata, lan-egonkortasuna…) batezbestekoa baino pixka bat txikiagoa izan zen (7,1 eta 7,2, 10etik).

- Ikasketak amaitu ondoren, % 8k EAEtik kanpo bizi eta lan egiten zuen.

VI.1.18. KOADROA. ENPLEGUAREKIN LOTUTAKO DATUAK SEXUAREN ARABERA

		2019KO PROMOZIOA 2022ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)		2020KO PROMOZIOA 2023ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)		2021EKO PROMOZIOA 2024ko EGOERA (4. HIRUHILEKOAN)	
		GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK
IKASKETEI LOTUTAKO ENPLEGUA (%)		86	84	88	88	88	87
IKASKETEI LOTUA (NAHIKO EDO ASKO)		79	79	76	77	77	78
HILEKO SOLDATA GARBIA 14 ORDAINKETEKIN, LANALDI OSOAN ETA EUROTAN		1.677	1.623	1.751	1.693	1.828	1.780
ENPLEGU EGONKORRA / ENPLEGUA GUZTIRA		56	51	61	55	64	59
SOLDATAREKIKO GOGOBETETASUNA (0-10 ESKALA)		7,1	7,1	7	7	7,1	7,1
ENPLEGUAREKIKO GOGOBETETASUNA (0-10 ESKALA)		7,4	7,4	7,2	7,1	7,2	7,1
LANTOKIA EAE-TIK KANPO (Ez du zertan EAEtik kanpo bizi)	BESTE HERRIALDE BAT (%)	3	Daturik ez	4	Daturik ez	3	Daturik ez
	BESTE AUTONOMIA-ERKIDEGO BAT (%)	11	Daturik ez	11	Daturik ez	12	Daturik ez
BIZILEKUA ETA LANA EAE-TIK KANPO (%)		8	Daturik ez	8	Daturik ez	8	Daturik ez

Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea

Jarduera-, enplegu- eta langabezia-tasak ezagutza-eremuen arabera banakatuz gero, alde nabarmenak daude. Bereziki, honako hauek:

- Titulu teknikoek, osasunari lotutakoek eta ekonomiko-juridikoek enplegu-tasarik handienak eta langabezia-tasarik txikienak dituzte.

  Zehazki, arlo teknikoek % 3ko langabezia-tasa izan zuten, osasunari lotutakoek % 5ekoa eta arlo ekonomiko-juridikoek % 7koa. Gainerako arloek % 10etik gorakoak izan zituzten.

- Ikasketei lotutako enplegu-tasa % 98ra iritsi zen arlo teknikoetan, % 96ra osasunarekin lotutakoetan eta % 93ra arlo esperimentaletan. Guztiak batezbestekoaren gainetik daude, hura % 88 izan baitzen. Tasarik txikiena, berriz, % 82koa izan zen, arlo ekonomiko-juridikoan.

- Osasun-arloko enpleguaren % 88k lotura nahikoa edo handia du ikasketekin; arlo teknikoetan % 83k eta arlo esperimentalean % 78k. Guztiak batezbestekoaren gainetik daude (% 77). Tasarik txikiena, aldiz, giza zientzietan izan zen (% 59).

VI.1.19 KOADROA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN IKASKETAK AMAITU DITUZTEN BIZTANLEEN LANERATZEA, JAKINTZA-ARLOAREN ARABERA. DATUAK, EHUNEKOTAN					
2019KO PROMOZIOA 2022KO LAUGARREN HIRUHILEKOAN					
	JARDUERA-TASA	ENPLEGU-TASA	LANGABEZIA-TASA	IKASKETEI LOTUTAKO ENPLEGU-TASA	IKASKETEKIN NAHIKO EDO OSO LOTUTA DAGOEN ENPLEGUA (%)
ESPERIMENTALAK	90	81	9	96	79
TEKNIKOAK	96	91	5	97	84
OSASUNA	94	89	6	96	94
GIZARTE-ARLOKOAK	92	77	16	80	72
EKONOMIKO-JURIDIKOAK	91	83	9	79	75
GIZA ZIENTZIAK	91	79	13	77	64
GUZTIRA	**93**	**83**	**10**	**86**	**79**
2020KO PROMOZIOA 2023KO LAUGARREN HIRUHILEKOAN					
ESPERIMENTALAK	93	89	4	93	76
TEKNIKOAK	97	92	4	98	80
OSASUNA	92	88	5	96	90
GIZARTE-ARLOKOAK	91	80	12	83	71
EKONOMIKO-JURIDIKOAK	93	87	7	82	74
GIZA ZIENTZIAK	89	78	12	84	67
GUZTIRA	**93**	**85**	**8**	**88**	**76**
2021EKO PROMOZIOA 2024KO LAUGARREN HIRUHILEKOAN					
ESPERIMENTALAK	91	81	11	97	78
TEKNIKOAK	97	94	3	98	83
OSASUNA	91	87	5	95	88
GIZARTE-ARLOKOAK	95	80	16	81	69
EKONOMIKO-JURIDIKOAK	94	88	7	94	76
GIZA ZIENTZIAK	89	75	15	73	59
GUZTIRA	**94**	**85**	**9**	**88**	**77**
Iturria: Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzua. Laneratzeari buruzko azterlana. Laneratzea. Euskal unibertsitateen multzoa					

1.3. HEZKUNTZA-SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA

1.3.1. EUSTAT. Hezkuntzaren kontua

EUSTATen hezkuntza-kontuan **hezkuntza-arlo guztietako** (araututakoak eta ez arautuak) **ohiko gastua eta kapital-gastua** jasotzen dira, hezkuntza-erakundeetan eta bestelako zentroetan eta enpresetan egindakoak, eta **iturri publikoekin eta pribatuekin finantzatuak** izan direnak.

2014tik aurrera kontuak emaitza bereiziak eskaintzen ditu urte guztietarako, oraindik ere bi urtez behin egiten eta argitaratzen bada ere.

EUSTATek argitaratutako azken datuen arabera (2025eko maiatza), 2024an EAEko hezkuntzako guztizko gastua % 6,4 handitu zen 2023aren aldean, eta 5.240,5 milioi eurokoa izan zen. Guztizko gastutik, 5.003,8 milioi erabili ziren gastu arrunterako eta 236,6 milioi inbertsiorako (kapital-eraketa gordina).

Biztanle bakoitzeko hezkuntzako gastua 2.373 eurokoa izan zen, hau da, % 6,1 gehiago; eta BPGd-ari dagokionez, % 5,4ra iritsi zen, aurreko urtean baino ehuneko 0,1 puntu gutxiago.

Finantzaketari dagokionez, aurreko urteetako egiturak jarraitzen du eta finantzaketa publikoa pribatua baino gehiago hazi zen. Finantzaketa publikoa % 76 izan zen 2019an eta % 78,4 2024an, azken 10 urteetako ehunekorik handiena. Bestalde, 2019ko finantzaketa pribatua % 24koa izan zen eta 2024an, berriz, % 21,6koa.

Informazio gehiago nahi izanez gero, jo gure Memoria Sozioekonomikoaren 2024ko ediziora.

1.3.2. Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza Sailaren gastua

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua (hezkuntza-arloa soilik) 3.615.746 mila eurokoa izan zen 2024an. Hortaz, % 0,2 handitu da aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Zenbateko hori Eusko Jaurlaritzaren guztizko gastuaren % 24,2 izan zen, aurreko urtean baino txikiagoa, beraz. Gastu hori EAEko BPGd-aren % 3,88 da, 2023an erregistratutako ratioaren antzekoa.

Ikasle bakoitzeko hezkuntza-gastuaren ratioak (ikasle guztiak, hau da, bai araubide orokorrekoak[15], bai berezikoak[16]) behera egin zuen 2023tik 2024ra, 7.574 eurotik 7.556 eurora.

2025eko aurrekontuetan hezkuntzarako partida 3.248.371 milioi eurokoa izan zen. Hortaz, % 3,9 handitu da aurreko urteko aurrekontuaren gastuarekin alderatuta. Zenbateko hori Eusko Jaurlaritzaren gastuen aurrekontuaren % 20,7 da. Gastu hori EAEko BPGd-aren % 3,15 da.

VI.1.20. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAK HEZKUNTZAN LIKIDATUTAKO/AURREKONTUETAN SARTUTAKO GASTUAREN BILAKAERA

Urteak	EUROAK, MILAKOTAN	JAURLARITZAREN GUZTIZKOA (MILAKA EUROTAN)	EUSKO JAURLARITZAK LIKIDATUTAKO GUZTIZKO GASTUAREN GAINEKO %	BPGd (MILAKA EUROTAN)	BPGd-AREN GAINEKO %	OINARRIA: 2019 = 100	IKASLEAK, GUZTIRA (1)	IKASLE BAKOITZEKO GASTUA, EUROTAN
AURREKONTU-LIKIDAZIOEKIN								
2020	3.047.202	11.779.674	25,9	71.828.616	4,24	103	487.480	6.251
2021	3.189.797	12.717.982	25,1	78.709.402	4,05	108	482.063	6.617
2022	3.372.801	13.721.874	24,6	86.714.411	3,89	115	478.444	7.050
2023	3.609.697	14.407.807	25,1	92.680.244	3,89	123	476.602	7.574
2024	3.615.746	14.915.730	24,2	93.242.571	3,88	123	478.531	7.556
ALDAKUNTZA 23/24 (%)	0,2	3,5	--	98.289.815	--	--	0,4	-0,2
AURREKONTUEKIN								
2024	3.125.912	15.025.441	20,8	98.289.815	3,18	106	478.531	6.532
2025	3.248.371	15.728.196	20,7	103.156.598	3,15	110	-	-
ALDAKUNTZA 24/25 (%)	3,9	4,7		5,0				

(1) Ikasle guztien kopuruak barne hartzen ditu araubide orokorreko ikasleak nahiz araubide berezikoak. Araubide orokorreko ikasleen kopuruak barne hartzen ditu unibertsitateaz kanpoko ikasleak (Lanbide Heziketako eta Helduen Etengabeko Hezkuntzako ikasleak barne hartuta) nahiz unibertsitateko ikasleak. Araubide bereziko ikasleen kopuruak barne hartzen ditu arte plastiko eta diseinuko, hizkuntzetako, musikako, dantzako, kiroleko eta diseinuko goi-mailako ikasketetako ikasleak.
Iturria: Geuk egina, oinarri hartuta EUSTATen, EAEko Kontu Orokorren eta azken bi urteetako aurrekontuen datuak.

1.3.3. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren datuak.

Hezkuntzako guztizko gastu publikoaren nazioarteko alderaketa, BPGd-arekiko.

Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren "Espainiako hezkuntzaren zifrak, 2026ko edizioa" txostenean jasotako EUROSTATen datuen arabera, EB27ko hezkuntzako gastu publikoa[17] BPGd-aren % 4,66koa izan zen 2022an, Espainiako % 4,42ko ratioaren gainetik. Ratiorik handienak izan dituzten herrialdeak azken urteotako berberak dira, baina aldaketak daude sailkapenean: Suedia (% 6,86), Belgika (% 6,18), Finlandia (% 5,96), Danimarka (% 5,87), Herbehereak (% 5,18) eta Austria (% 5,13).

Hezkuntzako gastu publikoaren estatistika

Estatistika-ondorioetarako, kontuan hartu behar da hau:

[15] *Unibertsitatekoa eta unibertsitateaz kanpokoa.*

[16] *Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi-mailako ikasketak.*

[17] *Maila guztiak sartzen dira, INSN 01 azpimaila izan ezik: Lehen haurtzaroko hezkuntza-garapena (Haur Hezkuntzako lehenengo zikloa).*

- Hezkuntzako gastu publikoa administrazio publikoetan eta unibertsitate publikoetan hezkuntzara bideratutako gastua da, albo batera utzita ikastetxe publikoetan edo pribatuetan gauzatzen badira. Horrenbestez, finantzatzailearen nolakotasunak zehazten du hezkuntza-gastua publikoa edo pribatua den, ez jasotzailearenak.

  Unibertsitate publikoen kasuan, ordea, eta gastuen aurrekontu-egituran jatorri pribatuko baliabideekin finantzatutakoak bereiztea ezinezkoa denez, hezkuntzako gastu publikotzat hartu da beren gastu-aurrekontuen likidazioetan agertzen den zenbateko osoa.

- Hezkuntza-agenteak dira agente publiko hauek: Hezkuntza Ministerioa (hainbat hezkuntza-mailatan eskumena duten ministerioak), Autonomia Erkidegoetako Hezkuntza eta Unibertsitate Sailak, gainerako ministerioak, gainerako kontseilaritzak/sailak, unibertsitate publikoak, toki-korporazioak eta erakunde autonomoak (bai administrazio zentralekoak, bai autonomia-erkidegokoak).

  Itunpeko ikastetxe pribatuak titulartasun pribatukoak direnez, ez dira hezkuntzaren agente publikotzat jo, nahiz eta beraien baliabideen iturri nagusia sektore publikoa izan.

Gastua administrazio-motaren, hezkuntza-jardueraren eta izaera ekonomikoaren arabera bereizita ematen da.

Gastu publikoa hezkuntzan, guztira

2024an, Estatuan egindako hezkuntzako gastu publiko OSOA 71.059,9 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGd-aren % 4,46, finantza-kapituluak kenduta, nazioarteko metodologian kontuan hartzen den bezala. Hala, gastua % 4,7 handitu zen.

Hezkuntzako gastu publikoa administrazio-motaren arabera

EAEn, Hezkuntza Sailaren gastua 3.799,1 milioi eurokoa izan zen 2024an, aurreko urtean baino % 6,6 gehiago. BPGd-aren gaineko ehunekoa EAEko BPGd-aren % 4,15 da. Ratio hori pixka bat handitu da aurreko urtearekin alderatuta, baina Estatuko ratioaren azpitik dago: Estatuko BPGd-aren % 4,46.

VI.1.21. KOADROA. HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOA, ESTALDURA EKONOMIKOAREN, ADMINISTRAZIO-MOTAREN ETA ALDIAREN ARABERA (MILAKA EUROTAN).
(FINANTZA-KAPITULUAK KENDUTA). DENBORA-SERIEAK. BEHIN BETIKO DATUAK

	GASTUA					BPGd-aren GASTUA (%)		
	2022	2023	2024			2022	2023	2024
			GUZTIRA	%	ALDAKUNTZA 22/23			
GUZTIRA	**63.178.584**	**67.901.423**	**71.059.935**	**100,0**	**4,7**	**4,59**	**4,53**	**4,46**
HEZKUNTZA MINISTERIOA ETA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO HEZKUNTZA-ADMINISTRAZIOAK	55.901.143	59.937.116	63.049.838	88,7	5,2	4,06	4,00	3,95
HEZKUNTZA MINISTERIOA	5.759.397	5.387.214	5.067.588	7,1	-5,9	0,42	0,36	0,32
HEZKUNTZA MINISTERIOA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEI EGINDAKO TRANSFERENTZIAK KENDUTA	2.744.765	3.021.437	3.198.757	4,5	5,9	0,20	0,20	0,20
AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO HEZKUNTZA-ADMINISTRAZIOAK	53.156.378	56.915.678	59.851.081	84,2	5,2	3,86	3,80	3,75
ANDALUZIA - HEZKUNTZA SAILA	10.667.777	11.401.456	11.510.239	16,2	1,0	5,79	5,72	5,42
ARAGOI - HEZKUNTZA SAILA	1.443.906	1.547.146	1.665.117	2,3	7,6	3,31	3,31	3,35
ASTURIASKO PRINTZERRIA - HEZKUNTZA SAILA	989.957	1.047.175	1.096.369	1,5	4,7	3,71	3,69	3,65
BALEAR UHARTEAK - HEZKUNTZA SAILA	1.186.978	1.254.807	1.332.079	1,9	6,2	3,19	3,02	2,98
KANARIA UHARTEAK - HEZKUNTZA SAILA	2.156.958	2.330.296	2.465.268	3,5	5,8	4,41	4,32	4,24
KANTABRIA - HEZKUNTZA SAILA	711.299	765.588	798.658	1,1	4,3	4,57	4,57	4,51
GAZTELA ETA LEON - HEZKUNTZA SAILA	2.577.183	2.809.533	3.007.623	4,2	7,1	3,94	4,02	4,06
GAZTELA-MANTXA - HEZKUNTZA SAILA	2.142.137	2.308.850	2.312.463	3,3	0,2	4,28	4,39	4,16
KATALUNIA - HEZKUNTZA SAILA	8.324.894	9.134.518	9.620.744	13,5	5,3	3,22	3,22	3,18
VALENTZIAKO ERKIDEGOA - HEZKUNTZA SAILA	6.013.423	6.069.674	6.752.051	9,5	11,2	4,71	4,35	4,55
EXTREMADURA - HEZKUNTZA SAILA	1.255.842	1.346.769	1.370.555	1,9	1,8	5,35	5,35	5,16
GALIZIA - HEZKUNTZA SAILA	2.821.227	2.985.971	3.135.933	4,4	5,0	3,94	3,85	3,83
MADRILGO ERKIDEGOA - HEZKUNTZA SAILA (2)	6.524.991	7.094.285	7.481.206	10,5	5,5	2,44	2,40	2,37
MURTZIAKO ERREGIOA - HEZKUNTZA SAILA (2)	1.723.334	1.874.418	2.045.118	2,9	9,1	4,61	4,71	4,81
NAFARROAKO FORU-KOMUNITATEA - HEZKUNTZA SAILA	892.730	965.256	1.019.020	1,4	5,6	3,85	3,86	3,83
EAE - HEZKUNTZA SAILA	**3.331.791**	**3.563.561**	**3.799.137**	**5,3**	**6,6**	**4,15**	**4,11**	**4,15**
ERRIOXA - HEZKUNTZA SAILA	391.951	416.377	439.500	0,6	5,6	4,01	3,97	3,96
HEZKUNTZA-ESKUMEN GUZTIAK EZ DITUZTEN AUTONOMIA ERKIDEGOAK	.	.	.			...	...	...
BESTE ADMINISTRAZIO BATZUK	4.816.646	5.440.179	5.497.734	7,7	1,1			
ADMINISTRAZIOAK BANATU EZ DUEN GASTUA - EGOTZITAKO GIZARTE-KOTIZAZIOAK	4.474.000	4.636.000	4.685.000	6,6	1,1			
HEZKUNTZA-ADMINISTRAZIOEK TOKI-ERAKUNDEEI EGINDAKO TRANSFERENTZIAK - DOIKETARAKO PARTIDA	-501.575	-630.773	-669.852	-0,9	6,2			
UNIBERTSITATE-HEZKUNTZAN SARTUTAKO FINANTZAZIO PRIBATUA - DOIKETARAKO PARTIDA	-1.511.629	-1.481.099	-1.502.785	-2,1	1,5			

Iturria: Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren Estatistika eta Azterlanen Zuzendariordetza Nagusia, EIN eta geuk egindakoa

Gastu publikoa hezkuntzan, hezkuntza-jardueraren arabera: gastu publikoa unibertsitateaz kanpoko eta unibertsitateko hezkuntza-erakundeetan

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailak unibertsitateaz kanpoko hezkuntzan 2024an egindako ahalegina (BPGd-aren gaineko gastuaren ehunekoa) Estatu osokoa baino handiagoa da (BPGd-aren % 3,46 eta % 3,19); ez, ordea, unibertsitate-hezkuntzan egindakoa (% 0,6 eta % 0,8).

VI.1.22. KOADROA. GASTU PUBLIKOAREN ETA AHALEGINAREN BILAKAERA (FINANTZA-KAPITULUAK KENDUTA) UNIBERTSITATEAZ KANPOKO ETA UNIBERTSITATEKO HEZKUNTZA-ERAKUNDEETAN. DENBORA-SERIEAK. BEHIN BETIKO DATUAK

	GASTUA (MILAKA EUROTAN)				GASTUA/BPGd (%)		
	2022	2023	2024	ALDAKUNTZA	2022	2023	2024
UNIBERTSITATEAZ KANPOKO HEZKUNTZA							
GUZTIRA	44.961.221	48.410.552	50.872.530	5,1	3,27	3,23	3,19
Autonomia-erkidegoetako hezkuntza-administrazioak	41.250.259	44.199.394	46.662.442	5,6	3,00	2,95	2,93
EAEko Hezkuntza Saila	2.757.179	2.948.543	3.168.201	7,4	3,44	3,40	3,46
UNIBERTSITATEKO HEZKUNTZA							
GUZTIRA	11.400.435	12.139.574	12.693.558	4,6	0,83	0,81	0,80
Autonomia-erkidegoetako hezkuntza-administrazioak	10.942.588	11.688.758	12.225.553	4,6	0,80	0,78	0,77
EAEko Hezkuntza Saila	489.487	523.283	546.989	4,5	0,61	0,60	0,60

Iturria: Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren Estatistika eta Azterlanen Zuzendariordetza Nagusia, EIN eta geuk egindakoa

Hezkuntzako gastu publikoa, izaera ekonomikoaren arabera: itunetako gastu publikoa eta irakaskuntza pribaturako dirulaguntzak, hezkuntza-administrazioaren arabera

Estatuan, irakaskuntza pribaturako itun eta dirulaguntzen gastu publikoa 8.342,3 milioi eurokoa izan zen 2024an, 2023an baino % 6 handiagoa. EAEn 989,4 milioi eurokoa izan zen, 2023an baino % 12,5 handiagoa.

Hala, EAEn itun eta dirulaguntzen gastua Hezkuntza Sailaren gastuaren % 26 da, Estatuan erregistratutako % 11,7aren gainetik, eta EAE da ratiorik handiena duen erkidegoa.

VI.1.23. KOADROA. GASTU PUBLIKOA IRAKASKUNTZA PRIBATURAKO ITUNETAN ETA DIRULAGUNTZETAN HEZKUNTZA-ADMINISTRAZIOAREN ETA ALDIAREN ARABERA, ETA GASTU PUBLIKO OSOAREKIKO EHUNEKOA

	MILAKA EUROTAN ETA ALDAKUNTZA				EHUNEKOA HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOAREN GAINEAN		
	2022	2023	2024	ALDAKUNTZA 23/24	2022	2023	2024
GUZTIRA	**7.495.192**	**7.870.171**	**8.342.270**	**6,0**	**11,9**	**11,6**	**11,7**
HEZKUNTZA MINISTERIOA (1)	23.070	23.323	24.667	5,8	0,4	0,4	0,5
AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO HEZKUNTZA-ADMINISTRAZIOAK	7.472.122	7.846.848	8.317.603	6,0	14,1	13,8	13,9
ANDALUZIA - HEZKUNTZA SAILA	1.097.062	1.143.476	1.188.410	3,9	10,3	10,0	10,3
ARAGOI - HEZKUNTZA SAILA	178.497	201.034	209.083	4,0	12,4	13,0	12,6
ASTURIASKO PRINTZERRIA - HEZKUNTZA SAILA	96.002	100.943	103.992	3,0	9,7	9,6	9,5
BALEAR UHARTEAK - HEZKUNTZA SAILA	192.221	205.081	217.897	6,2	16,2	16,3	16,4
KANARIA UHARTEAK - HEZKUNTZA SAILA	174.844	177.572	188.683	6,3	8,1	7,6	7,7
KANTABRIA - HEZKUNTZA SAILA	110.559	113.390	118.550	4,6	15,5	14,8	14,8
GAZTELA ETA LEON - HEZKUNTZA SAILA	351.947	393.424	441.947	12,3	13,7	14,0	14,7
GAZTELA-MANTXA - HEZKUNTZA SAILA	170.549	176.732	180.902	2,4	8,0	7,7	7,8
KATALUNIA - HEZKUNTZA SAILA	1.366.739	1.354.504	1.462.236	8,0	16,4	14,8	15,2
VALENTZIAKO ERKIDEGOA - HEZKUNTZA SAILA	790.951	813.824	844.764	3,8	13,2	13,4	12,5
EXTREMADURA - HEZKUNTZA SAILA	97.558	98.800	106.048	7,3	7,8	7,3	7,7
GALIZIA - HEZKUNTZA SAILA	337.054	349.082	367.139	5,2	11,9	11,7	11,7
MADRILGO ERKIDEGOA - HEZKUNTZA SAILA (2)	1.229.483	1.300.616	1.338.472	2,9	18,8	18,3	17,9
MURTZIAKO ERREGIOA - HEZKUNTZA SAILA (2)	276.954	309.622	316.329	2,2	16,1	16,5	15,5
NAFARROAKO FORU-KOMUNITATEA - HEZKUNTZA SAILA	157.173	163.522	171.620	5,0	17,6	16,9	16,8
EAE - HEZKUNTZA SAILA	**782.669**	**879.387**	**989.418**	**12,5**	**23,5**	**24,7**	**26,0**
ERRIOXA - HEZKUNTZA SAILA	61.859	65.841	72.111	9,5	15,8	15,8	16,4

Iturria: Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren Estatistika eta Azterlanen Zuzendariordetza Nagusia, EIN eta geuk egindakoa

Unibertsitateaz kanpoko irakaskuntzako gastu publikoa ikasle bakoitzeko. Estatuko konparazioa.

Ikasle bakoitzeko eta autonomia-erkidegoen araberako gastu publikoa unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzarentzat kalkulatzeko, ELGAk adierazleen proiektuan adierazle hori eskuratzeko aplikatzen duen arau-metodologia erabiltzen da. Beraz:

- Autonomia-erkidegoan hezkuntzan egindako gastu publiko guztia barne hartzen da (beken gastua salbuetsita), albo batera utzita hura finantzatzen duen erakundea. Horren ondorioz, hezkuntzakoak ez diren administrazioen hezkuntza-gastuak gehitzeaz gain, egotzitako gizarte-kotizazioen gastua lurraldeen arabera banatzen da.
- Kapitulu finantzarioak gastuaren zenbatekoan kentzen dira.
- Urte bateko ikasle gisa bi ikasturteko zifrak haztatzearen emaitza erabiltzen da (adibidez, 2022rako, 2021-2022ko eta 2022-2023ko ikasleak erabiltzen dira), unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzako estatistikan agertzen direnak. Horrez gain, hainbat irakaskuntzatan matrikulatutakoen zenbatekoa denbora osoko baliokideetara eraldatzen da, nazioarteko estatistikan erabiltzen diren konbertsio-faktore berberekin.

VI.1.24. KOADROA. UNIBERTSITATEAZ KANPOKO IKASLE BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA (1), AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA 2023 (eurotan)

	IKASLE PUBLIKO ETA ITUNPEKO BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA	IKASLE PUBLIKO BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA
ESTATUA	**6.851**	7.943
ANDALUZIA	6.487	7.365
ARAGOI	6.833	7.824
ASTURIAS	7.743	9.062
BALEAR UHARTEAK	7.047	8.361
KANARIAK	7.624	8.431
KANTABRIA	8.079	9.314
GAZTELA ETA LEON	7.281	8.896
GAZTELA-MANTXA	6.742	7.306
KATALUNIA	6.950	8.116
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	6.210	6.982
EXTREMADURA	7.937	8.875
GALIZIA	7.605	8.748
MADRIL	5.534	6.502
MURTZIA	6.088	6.827
NAFARROA	8.192	9.991
EAE	**8.946**	**12.484**
ERRIOXA	7.294	8.966

(1) Ikasle bakoitzeko gastu publikoa unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzetan, beraz, lanbide prestakuntza kenduta. 2023rako, Lanbide Heziketa presentzialeko ikasleen lanaldi osoaren baliokidea kalkulatzeko modua berrikusi da, nazioarteko estatistikako datuak kalkulatzeko aplikatu den metodologiaren arabera, eta hura kontuan hartu behar da aurreko urteetan kalkulatutako datuekin alderatuta.
Iturria: Espainiako hezkuntza-datuak (Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa)

- "Ikasle publiko eta itunpeko ikasle bakoitzeko gastu publikoa" "ikasle publiko bakoitzeko gastu publiko" bihurtzeko, kenduko da itunpeko ikastetxe pribatuek jasotzen dituzten dirulaguntzen eta ekonomia-itunen zenbatekoa; halaber, ikasleen datuetan soilik jaso dira ikastetxe publikoetako ikasleak. Lanbide-prestakuntzako jarduerekin lotutako gastu egiaztagarria ere kanpoan utzi da.
- Bestalde, adierazlean eragin dezaketen askotariko faktoreak daude, kalkuluan jasota ez daudenak, hala nola banaketa geografikoa, ikasleak hainbat hezkuntza-mailatan banatuta egotea eta eskaintza publikoaren eta pribatuaren garrantzia.

Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren datuen arabera, ikasle publiko nahiz itunpeko bakoitzagatik unibertsitateaz kanpoko irakaskuntzan EAEn egindako gastu publikoa 8.946 eurokoa izan zen 2023. urtean; hortaz, EAEk lehen postua lortu zuen berriz ere autonomia-erkidegoen sailkapenean.

Unibertsitateaz kanpoko ikastetxe publikoetako ikasle bakoitzeko gastu publikoa 12.484 eurokoa izan zen EAEn 2023an, eta, hortaz, EAEk du, berriz ere, ikasle bakoitzeko gasturik handiena. Horrela, EAEko ikastetxe publikoetako ikasle bakoitzeko gastua Estatuko batezbestekoa baino % 57,2 handiagoa izan zen.

Hezkuntza-erakundeen ikasle bakoitzeko gastua (eurotan, Erosteko Ahalmenaren Estandarra erabiliz bihurtuta). Nazioarteko konparazioa. Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Aurreko adierazleak ez bezala, adierazle honek erakunde publiko eta pribatuetan gastu publikoa nahiz pribatua eta lanerako prestakuntza hartzen ditu kontuan, eta eurotan kalkulatuta dago (Erosteko Ahalmenaren Estandarra erabiliz bihurtuta). Hezkuntza-maila guztiei erreparatzen zaie, haurren hasierako hezkuntza-garapenari (Haur Hezkuntzako lehenengo zikloa) izan ezik.

EUROSTATen arabera, 2022an ikasle bakoitzeko gastua 8.140 euro izan zen Estatuan, hezkuntza-erakunde publiko eta pribatuak barne hartuta, eta 9.155 eurokoa erakunde publikoetan. Bi gastuak EB27ko eta estatu kide gehienen gastuen azpitik daude.

GRAFIKOA VI.1.2. IKASLE EDO IKASLE BAKOITZEKO GASTUA (EURO BIHURGARRIAK USANDO PPS). 2022

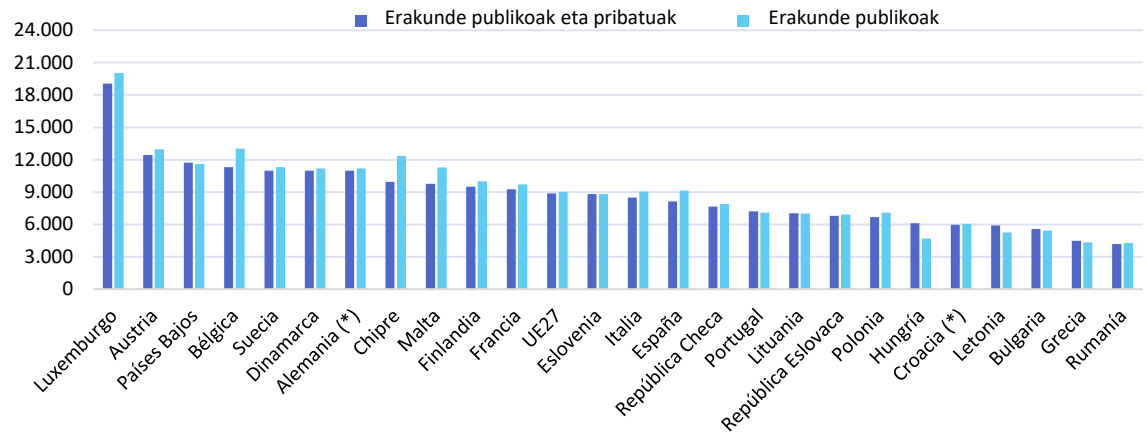

(*) Adierazlearen definizioa desberdina da.
Datuak eskuragarri dituzten estatuak baino ez dira sartzen
Iturria: EUROSTAT Espainiako Hezkuntzaren Zifretan. 2025eko edizioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

1.4. BESTELAKO HEZKUNTZA-ADIERAZLEAK

Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioak "*Espainiako hezkuntza-zifrak*", "*Hezkuntzako adierazleen Estatuko sistema*" eta "*Unibertsitate-estatistikak*" txostenen bitartez Estatuko eta autonomia-erkidegoetako hezkuntza-estatistika nagusien informazioa ematen du, baita nazioarteko datuak ere.

Estatistika horietan adierazle asko daudenez, guztiak ez dira urtero jarraitzen. Batzuk bi urtean edo hiru urtean behin aztertzen dira, modu horretan, beste batzuek ere beren lekua izan dezaten. Halaber, adierazle batzuen azterketek eta argitalpenek maiztasun zehatza dute (adibidez, PISA txostenak) eta bakarrik informazioa argitaratzen denean aztertzen dira.

Era berean, unibertsitate-adierazleen artean, Academic Ranking of World Universities (ARWU) ere aztertzen da, Shanghaiko Ranking-a izenez ere ezaguna.

"*Espainiako hezkuntzaren zifrak*" txostenak adierazleen 6 multzo ditu:

- Hezkuntzara bideratutako baliabideak
- Eskolatzea, trantsizioa eta hezkuntza-sistemaren emaitzak
- Irakaskuntzak hezkuntza- eta prestakuntza-sisteman
- Hezkuntzako epe luzeko emaitzak
- Espainiako hezkuntza-sistemaren harremanak kanpoaldearekin
- Nazioarteko estatistika-adierazleak

Bestalde, Hezkuntzako adierazleen Estatuko sistemaren informazioa *(*berrikuntza-adierazleen Estatuko sistemaren mapa) adierazleen hiru multzo nagusitan bereizten da:

- Eskolaratzea eta hezkuntza-ingurunea
- Hezkuntza-finantzaketa
- Hezkuntzako emaitzak

1.4.1. Eskolatze-adierazleak

Haur-hezkuntzako eskolatze-tasa

Definizioa: aztertutako adineko ikasleen arteko erlazio portzentuala da; 0 eta 5 urte bitarteko Haur Hezkuntzaren kasuan, adin horretako biztanleria osoarekiko.

Testuingurua: Hezkuntzaren eta prestakuntzaren arloko Europako lankidetzarako esparru estrategikoak (2021-2030) ezartzen du, besteak beste, 2030erako hiru urte eta derrigorrezko eskolatze-adina bitarteko haurren % 96k gutxienez lehen haurtzaroko hezkuntzan eta zainketetan parte hartu behar duela. 2030 Agendaren 4. GJHaren barruan, 4.2 xedea dago: Hemendik 2030era, bermatzea haur guztiek eskura izango dituztela lehen haurtzaroko arreta- eta garapen-zerbitzuak eta kalitateko eskolaurreko hezkuntza, lehen hezkuntzarako prest egon daitezen.

Haur Hezkuntza gure hezkuntza-sistemaren lehenengo etapa da, eta bi ziklotan antolatzen da. Lehenengoan hiru urte artekoak sartzen dira, eta bigarrenean, berriz, hiru urtetik sei urtera artekoak. Borondatezkoa den arren, garrantzi handia du etorkizuneko ikaskuntzarako, baita ingurune soziokultural ahulenetatik datozen ikasleen hezkuntza-desabantailak murrizteko ere. Etaparen bigarren zikloa doakoa da.

Analisia: Ministerioaren datuen arabera, 2022-23 ikasturtean, EAEko Haur Hezkuntzako eskolatze-urteen batez bestekoa (0-5 urte) 4,6 urte izan zen, Estatuko batezbestekoaren gainetik (4,3), eta mailarik altuena izan zuen, Galiziarekin, Andaluziarekin eta Madrilgo Erkidegoarekin batera (haiek ere 4,6 urte).

Zenbakiak aztertuz gero, ikus daiteke 2 urteko haurren eskolatze-tasa % 94ra iritsi zela EAEn 2024-25 ikasturtean, eta autonomia-erkidegoen rankingean lehenengo postuan geratu zela (Estatuko batezbestekoa: % 74,7).

Eskolatzean ez da alde nabarmenik ikusten neska-mutilen artean.

VI.1.25. KOADROA. HAUR HEZKUNTZAKO ESKOLATZEA: 2 URTEKO ESKOLATZE-TASA GARBIA, AUTONOMIA-ERKIDEGOKA

	2022-23	2023-24	2024-25	2022-23		2023-24	
				GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	**71,2**	**73,3**	**74,7**	**71,7**	**70,6**	**73,7**	**72,9**
ANDALUZIA	80,3	81,4	81,7	81,1	79,5	82,0	80,7
ARAGOI	60,4	62,1	64,3	61,4	59,4	62,8	61,4
ASTURIAS	41,2	44,0	42,0	41,5	40,9	44,7	43,3
BALEAR UHARTEAK	52,1	57,7	63,2	52,8	51,5	59,3	56,1
KANARIAK	44,8	46,0	55,0	44,9	44,7	46,0	46,1
KANTABRIA	80,8	81,0	82,5	79,6	82,0	82,1	79,8
GAZTELA ETA LEON	74,3	76,3	77,1	74,3	74,3	76,4	76,2
GAZTELA-MANTXA	57,8	58,1	59,7	58,1	57,6	59,1	57,1
KATALUNIA	70,1	70,1	70,9	70,7	69,3	70,2	69,9
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	73,1	75,6	75,8	73,8	72,4	76,4	74,8
EXTREMADURA	62,9	65,8	67,1	63,5	62,3	66,7	64,9
GALIZIA	78,6	82,6	84,6	79,1	78,1	82,9	82,2
MADRILGO ERKIDEGOA	80,4	82,2	82,2	81,3	79,6	82,4	82,1
MURTZIAKO ERREGIOA	38,9	54,3	63,0	38,9	38,8	55,0	53,6
NAFARROAKO FORU-KOMUNITATEA	51,6	60,4	59,2	51,4	51,8	61,3	59,4
EAE	**93,0**	**94,0**	**94,0**	**93,7**	**92,3**	**93,5**	**94,6**
ERRIOXA	75,6	79,4	78,6	75,5	75,8	79,4	79,5
CEUTA	47,5	48,9	57,4	46,2	49,1	45,4	52,7
MELILLA	63,5	60,9	62,7	62,1	65,0	59,6	62,1

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.

Nazioarteko konparazio-azterketa Haur Hezkuntzako bigarren zikloari buruzko Estatuko datuekin egiten da. Datu horien arabera, erabateko eskolatze-tasak dituzten EB27ko herrialdeetako bat da Estatua. Hala, 2022-23 ikasturtean, eskolatze-tasak % 96tik gorakoak izan ziren 3, 4 eta 5 urterekin. Adin horretako tasarik handienak Frantzian (% 100 eta % 100,6 artean), Belgikan (% 97,6 eta % 98,3 artean), Hungarian (% 96,8 eta % 97,7 artean), Estatuan (% 96,6 eta % 98,5 artean) eta Danimarkan (% 94,7 eta % 96,3 artean) daude.

Amaitzeko, datuak homogeneoak ez badira ere, EAEren egoera Lehen Hezkuntzako eskolatze-tasa garbiekiko positiboa dela ondoriozta daiteke.

VI.1.26. KOADROA. ESKOLATZE-TASA GARBIAK EB27-N, 3, 4 ETA 5 URTEREKIN. 2022-23 IKASTURTEA

	3 URTE	4 URTE	5 URTE
EB27	**90,6**	**95,5**	**97,5**
ALEMANIA	91,7	96,0	98,2
AUSTRIA	81,0	94,4	97,7
BELGIKA	97,6	98,0	98,3
BULGARIA	80,6	86,5	93,0
ZIPRE	71,8	84,2	100,6
KROAZIA	75,7	80,7	84,6
DANIMARKA	94,7	96,2	96,3
ESLOVENIA	90,5	93,5	95,4
ESPAINIA	**96,6**	**97,9**	**98,5**
ESTONIA	87,3	92,1	92,4
FINLANDIA	86,1	90,0	91,1
FRANTZIA	100,0	100,0	100,6
GREZIA	...	...	...
HUNGARIA	96,8	97,6	97,7
IRLANDA	91,4	94,2	99,5
ITALIA	90,7	94,3	95,2
LETONIA	91,9	94,9	97,6
LITUANIA	94,4	95,6	96,5
LUXENBURGO	91,0	97,8	99,1
MALTA	93,0	93,5	98,8
HERBEHEREAK	86,3	94,9	98,3
POLONIA	84,6	95,7	100,0
PORTUGAL	83,0	96,8	100,2
TXEKIAKO ERREPUBLIKA	74,2	87,9	93,6
ESLOVAKIAR ERREPUBLIKA	68,9	80,9	92,3
ERRUMANIA	68,1	78,0	80,8
SUEDIA	94,4	95,5	95,9

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.

Ikasleak, hezkuntza-taldearen arabera, unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzetan: nazioarteko konparazioa Lehen Hezkuntzan

Definizioa: unibertsitateaz kanpoko Araubide Orokorreko Irakaskuntzetan, hezkuntza-talde bakoitzeko batez besteko ikasleen kopurua da.

Testuingurua: ikastaldearen tamaina da aldagairik eztabaidatuenetako bat, eta interesgarria da ikaskuntzan izan dezakeen eraginagatik eta legegintza-erabakien mende egoteagatik. Ikastaldearen tamaina txikitzeko inbertsioaren kostua ikasleen ikaskuntzan eragin positiboa duten beste neurri batzuetan inbertitzearekin batera aztertu behar da. Nazioarteko erakundeek taldeen tamaina txikitzearen kostua eta eraginkortasuna sakontasunez aztertzea gomendatzen dute.

Analisia: Ministerioaren datuen arabera, 2022-23 ikasturtean, talde bakoitzeko batez besteko ikasleen kopurua txikiagoa da EAEn estatuko batez bestekoa baino unibertsitateaz kanpoko hezkuntza-maila guztietan, Erdi Mailako Heziketa Zikloetan eta Hezkuntza Berezian izan ezik, haietan batezbestekoak handixeagoak baitira.

Nazioarteko datu konparatiboak dituen Lehen Hezkuntzara mugatuta, 2022-23 ikasturtean EAEko talde bakoitzeko batez besteko ikasleen kopurua 20,8koa izan zen, Estatuko balioaren antzekoa (20,9), baina ELGAko batez bestekoaren (19,9) eta ELGAko kide diren edo elkartuta dauden EBko herrialdeen batez bestekoaren gainetik (18,8).

Zentroaren titulartasunari erreparatuta, Estatuko datuen arabera (ez dago autonomia-erkidegoen araberako banaketarik), batez besteko ratioa txikiagoa izan zen ikastetxe publikoentzat (20) pribatuentzat baino (23,1). Egoera bestelakoa izan zen nazioartean, ratiorik txikienak zentro pribatuetan eman baitziren: ELGA (19,1 pribatuak eta 20,1 publikoak) eta ELGAko kide diren edo elkartu diren EBko herrialdeak (17,9 pribatuak eta 19,1 publikoak).

VI.1.27. KOADROA. TALDEKO BATEZ BESTEKO IKASLEEN KOPURUA LEHEN HEZKUNTZAN. IKASTETXEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA. EAE, ESPAINIA, ELGA eta EB25en arteko KONPARAZIOA.

	EAE 2022-23 IKASTURTEA	ESTATUA 2022-23 IKASTURTEA	ELGA 2022	ELGA-KO KIDE DIREN EDO ELKARTU DIREN EB-KO HERRIALDEAK 2022
IKASTETXE GUZTIAK	20,8	20,9	19,9	18,5
IKASTETXE PUBLIKOAK	-	20,0	20,1	19,1
IKASTETXE PRIBATUAK	-	23,1	19,1	17,9

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa. Geuk egindakoa.

Unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzetako ikasleen kopurua, irakasle bakoitzeko

Definizioa: unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzetan, irakasle bakoitzeko batez besteko ikasleen kopurua da, lanaldi osoaren baliokidean (LOB) [18].

Testuingurua: irakasle bakoitzeko batez besteko ikasleen kopuruak, ikastalde bakoitzeko ikasleen adierazlea osatuta, irakasleen baliabideak ikasleen arabera nola banatzen diren adierazten du. Ikasleen antolamenduari buruzko hezkuntza-politiketan eta irakasleek eskolak ematen dituzten agertokietan dauden aldeek (taldeen banaketa, gela barruko laguntza beste irakasle batekin, aniztasunaren arreta eta abar) eragin dezakete adierazle horien arteko erlazioa guztiz zuzena ez izatea.

[18] *Lanaldi osoko irakasleak gehi lanaldi partzialeko irakasleen denbora-zatiak batuta lortzen da. Adibidez, lanaldi oso bat astean 40 orduren baliokidea bada, astean 20 orduz lan egiten duen pertsona bat 0,5 LOBren baliokidea izango litzateke.*

Analisia: EAEn 2023-24 ikasturtean LOBko irakasle bakoitzeko batez besteko ikasleen kopurua 11,2 izan zen, Estatuko batez bestekoaren antzeko ratioa (11,1).

VI.1.28. KOADROA. IRAKASLE BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO IKASLEEN KOPURUA, LANALDI OSOKO BALIOKIDEETAN (1), ZENTRO-MOTAREN ETA TITULARTASUNAREN ARABERA. UNIBERTSITATEAZ KANPOKO ARAUBIDE OROKORREKO IRAKASKUNTZAK. 2023-24 IKASTURTEA

	GUZTIRA	HAUR-HEZKUNTZAKO IKASTETXEAK	LEHEN HEZKUNTZAKO IKASTETXEAK	LEHEN HEZKUNTZAKO ETA DBH-KO IKASTETXEAK	DBH-KO ETA/EDO BATXILERGOKO ETA/EDO LH-KO IKASTETXEAK
IKASTETXE GUZTIAK					
ESTATUA	**11,1**	**8,6**	**11,2**	**13,0**	**9,8**
EAE (2)	**11,2**	7,2	9,8	14,4	8,6
IKASTETXE PUBLIKOAK					
ESTATUA	**10,0**	**7,8**	**11,2**	**9,1**	**9,5**
EAE (2)	**8,4**	5,8	9,7	8,4	7,6
IKASTETXE PRIBATUAK					
ESTATUA	**14,2**	**10,0**	**13,2**	**14,6**	**15,1**
EAE (2)	**17,4**	12,7	13,5	15,9	14,6

(1) Araubide orokorreko ikastetxeetako ikasleen eta irakasleen kopuruen arteko zatidura gisa kalkulatua, lanaldi partzialeko ikasleen eta irakasleen datuak lanaldi osoaren baliokide bihurtuta.
(2) EAEn ez dira sartzen atzerriko zentroen datuak.
Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa. Geuk egindakoa.

Ikastetxeen titulartasuna kontuan hartuta, EAEko ikastetxe publikoetako LOBko irakasle bakoitzeko ikasleen batez bestekoa 8,4 izan zen, Estatuko batez bestekoaren azpitik (10). Zentro pribatuetan, berriz, 17,4 izan zen, Estatuko batez bestekoaren gainetik.

Lehen Hezkuntzako eta DBHko mailak batera ematen diren ikastetxeetan dago irakasle bakoitzeko ikasle-ratiorik handiena (EAEn: 14,4), ikastetxe horietako asko pribatuak baitira. Ratiorik txikiena Haur Hezkuntzako ikastetxeetan dago (EAEn: 7,2 ikasle).

Nazioarteko azterketa konparatiboa egiten da Estatuan 2022-23 ikasturtean Lehen eta Bigarren Hezkuntzan jasotako datuekin. Ministerioaren arabera, Estatuko ratioak (12,3, 10,9 eta 10, hurrenez hurren) EB27ko batezbestekoak baino txikiagoak dira (13,4, 11,7 eta 11,3 hurrenez hurren). Ratio txikienak Grezian, Maltan, Kroazian eta Luxenburgon daude.

VI.1.29. KOADROA. EB27-N IRAKASLE BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO IKASLEEN KOPURUA. 2022-23 IKASTURTEA

	LEHEN HEZKUNTZA (INSN 1)	BIGARREN HEZKUNTZA 1. ETAPA (INSN 2)	BIGARREN HEZKUNTZA 2. ETAPA (INSN 3)
EB27	**13,4**	**11,7**	**11,3**
ALEMANIA	15,2	13,0	12,0
AUSTRIA	13,0	8,7	9,8
BELGIKA	11,6	9,2	8,9
BULGARIA	10,2	9,6	12,7
ZIPRE	11,9	9,0	8,2
KROAZIA	11,7	8,0	7,7
DANIMARKA	12,2	11,2	12,8
ESLOVENIA	11,6	...	14,3
ESPAINIA	**12,3**	**10,9**	**10,0**
ESTONIA	12,2	10,4	16,0
FINLANDIA	12,4	9,2	17,4
FRANTZIA	18,1	14,7	11,4
GREZIA	8,2	7,9	9,3
HUNGARIA	10,8	11,0	10,8
IRLANDA	13,1	...	12,6
ITALIA	10,7	10,5	10,6
LETONIA	13,1	9,6	13,0
LITUANIA	14,1	10,3	10,5
LUXENBURGO	8,6	9,6	8,4
MALTA	12,9	6,6	7,3
HERBEHEREAK	16,2	15,3	16,5
POLONIA	12,5	9,7	11,7
PORTUGAL	12,3	9,4	8,8
TXEKIAKO ERREPUBLIKA	17,7	12,7	10,9
ESLOVAKIAR ERREPUBLIKA	14,3	16,1	13,5
ERRUMANIA	18,4	11,1	13,1
SUEDIA	12,6	11,1	13,1

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.

1.4.2. Hezkuntza-emaitzen adierazleak

Hezkuntza eta prestakuntza goiz uztea

Definizioa: ikasketa-mailarik handiena Bigarren Hezkuntzako lehenengo etapa edo aurreko hezkuntza-maila (INSN 0, 1 eta 2) duten eta inolako hezkuntza edo prestakuntzarik ez duten 18 eta 24 urte bitarteko pertsonen ehunekoa da.

Testuingurua: Europako Hezkuntza Esparrura eta harago begira Hezkuntzaren eta prestakuntzaren arloko Europako lankidetzarako esparru estrategiko berriaren barruan (2021-2030), hezkuntzaren eta prestakuntzaren esparruan guztien kalitatea, ekitatea, inklusioa eta arrakasta areagotzeko lehentasun estrategikoa jaso da eta hezkuntza eta prestakuntza behar baino lehen uzten dutenen kopurua murrizteko helburua planteatu da. Izan ere, Europako erreferentzia-puntu gisa, 2030erako, hezkuntza eta prestakuntza behar baino lehenago uzten dutenen ehunekoa % 9tik behera egon behar dela ezartzen da. Bigarren hezkuntzako bigarren etapako gutxieneko prestakuntza-maila lortu gabe uzteak ondorioak eta kostuak dituzte herritarrentzat eta gizartearentzat, bai lan-merkatuaren ikuspegitik, bai ongizatearen ikuspegitik, oro har. Gazteen ingurune sozioekonomikoa funtsezkoa da prestakuntza uzteko orduan.

Analisia: Euskadin, Ministerioaren datuen arabera, hezkuntza eta prestakuntza goiz utzi dutenen tasa % 5 izan zen 2024an, Estatuko batez bestekoaren azpitik (% 13), % 9ko helburuaren azpitik eta EB27ko batez bestekoaren azpitik (% 7,7).

Sexuaren arabera, uzte-tasa txikiagoa da oraindik ere emakumeen artean gizonen artean baino. EAEn, 2024an, emakumeen tasa 4,2 puntu txikiagoa izan zen gizonena baino (% 2,9 eta % 7,1).

V.1.30. KOADROA. HEZKUNTZAREN ETA PRESTAKUNTZAREN UZTE GOIZTIARRA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ETA SEXUEN ARABERA.

	GUZTIRA			GIZONAK			EMAKUMEAK		
	2014	2019	2024	2014	2019	2024	2014	2019	2024
EB27	**11,1**	**10,1**	**9,4**	**12,7**	**11,8**	**11,0**	**9,4**	**8,4**	**7,7**
ESTATUA, GUZTIRA	**21,9**	**17,3**	**13,0**	**25,6**	**21,4**	**15,8**	**18,1**	**13,0**	**10,0**
ANDALUZIA	27,7	21,6	15,5	31,0	26,1	19,6	24,2	16,9	11,3
ARAGOI	18,4	14,6	11,9	18,6	20,7	12,8	18,2	8,0	11,0
ASTURIAS	13,6	12,4	10,5	15,9	14,8	12,5	11,2	10,0	8,4
BALEAR UHARTEAK	32,1	24,2	20,1	37,6	28,1	27,9	26,2	20,3	11,9
KANARIAK	23,8	20,8	13,1	26,4	24,8	16,0	21,1	16,7	10,0
KANTABRIA	9,7	12,8	5,5	12,1	14,4	7,9	7,0	11,1	3,0
GAZTELA ETA LEON	16,8	14,3	10,8	21,0	17,2	12,5	12,4	11,3	9,0
GAZTELA-MANTXA	22,3	20,3	14,6	25,8	25,7	18,1	18,5	14,4	10,8
KATALUNIA	22,2	19,0	13,7	26,7	24,7	16,5	17,5	13,0	10,6
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	23,4	16,4	12,9	28,3	19,7	15,1	18,0	12,8	10,4
EXTREMADURA	22,9	20,5	13,1	29,9	27,5	16,2	15,5	13,1	9,9
GALIZIA	18,5	12,6	10,8	21,7	16,8	15,0	15,2	8,2	6,5
MADRIL	18,3	11,9	10,5	21,0	13,8	11,3	15,7	9,9	9,7
MURTZIA	24,1	22,6	18,2	28,4	28,5	20,1	19,6	16,3	16,2
NAFARROA	11,8	14,0	9,9	13,9	17,8	13,4	9,5	10,1	6,2
EAE	**9,4**	**6,8**	**5,0**	**11,8**	**9,1**	**7,1**	**7,0**	**4,3**	**2,9**
ERRIOXA	21,1	13,9	17,0	28,1	17,7	23,6	14,2	10,2	9,9
CEUTA	29,5	24,7	14,6	38,4	27,8	16,6	...	...	13,4
MELILLA	19,6	24,1	26,0	...	...	30,0	...	...	20,0

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2025. urteko edizioa Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.

Ministerioak emandako informazioaren arabera, gurasoen hezkuntza-mailak, uzteari eragiten dio bereziki, amarenak batez ere. 2024an, Estatu osoko datuak kontuan hartuta, goi-mailako ikasketak dituzten amen gazteen uzte-ehunekoa % 2,3koa izan zen, eta % 8,6ra igo zen amak Bigarren Hezkuntzako 2. etapara iritsi zirenean. Balioak Estatukoak baino handiagoak dira Bigarren Hezkuntzako 1. etapako maila bada (% 19,1), eta askoz handiagoak Lehen Hezkuntzakoa bakarrik bada edo baxuagoa bada (% 34).

Goi-mailako ikasketetako titulua dutenen ehunekoa gazteen artean (25-34 urte)

Definizioa: goi-mailako hezkuntza (unibertsitatekoa eta goi-mailako LH) duen erreferentziazko adin-taldeko pertsonen kopuruaren erlazio portzentuala da.

Testuingurua: Europako Hezkuntza Esparrura eta harago begira Hezkuntzaren eta prestakuntzaren arloko Europako lankidetzarako esparru estrategiko berriaren barruan (2021-2030), Europako goi-mailako hezkuntza indartzeko lehentasun estrategikoa jaso da, eta helburu gisa planteatu da goi-mailako irakaskuntza amaitzen dutenen kopurua handitzea. Hala, 2030erako, Europako erreferentzia-puntu gisa ezarri da goi-mailako hezkuntza amaitu duten 25 eta 34 urte bitartekoen ehunekoa gutxienez % 45ekoa izan behar dela.

Analisia: Ministerioaren datuen arabera, 2024an goi-mailako hezkuntzan titulatutako 25 eta 34 urte bitarteko pertsonen ehunekoa % 67,8koa izan zen EAEn, % 66,6koa gizonentzat eta % 69koa emakumeentzat. Ratio horiek estatuko batez bestekoak (% 52,6; gizonezkoak % 47,1 eta emakumezkoak % 58,3) baino handiagoak dira, baita Europako helburua (% 45) eta EB27ko batez bestekoa (% 44,1) baino askoz handiagoak ere. Alde nabarmena dago gizonen eta emakumeen artean eta kopurua handiagoa da emakumeen kasuan.

Berriz ere, gure erkidegoak du Estatuko ratiorik handiena, eta % 10,2 igo da 2014. eta 2024. urteen artean.

Ehunekorik handienak izan zituztenak Irlanda (% 65,2), Luxenburgo (% 63,8) eta Zipre (% 60,1) izan ziren.

V.1.31. KOADROA. GOI-MAILAKO TITULUAK DITUZTEN 25 ETA 34 URTE ARTEKOEN EHUNEKOA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ETA SEXUEN ARABERA

	GUZTIRA			GIZONAK			EMAKUMEAK		
	2014	2019	2024	2014	2019	2024	2014	2019	2024
EB27	**35,9**	**39,6**	**44,1**	**30,9**	**34,3**	**38,6**	**40,9**	**45,1**	**49,8**
ESTATUA, GUZTIRA	**41,5**	**46,5**	**52,6**	**35,4**	**40,6**	**47,1**	**47,5**	**52,4**	**58,3**
ANDALUZIA	32,5	37,6	46,0	26,6	32,0	38,1	38,4	43,2	54,3
ARAGOI	43,5	47,8	47,7	37,0	40,8	41,8	50,1	54,8	54,0
ASTURIAS	51,7	51,9	58,0	45,2	47,6	51,2	58,3	56,3	64,9
BALEAR UHARTEAK	33,7	36,4	44,2	22,4	29,2	36,9	44,8	43,6	51,6
KANARIAK	34,9	42,4	45,3	29,1	34,8	39,1	40,5	49,8	51,5
KANTABRIA	44,6	51,8	61,9	37,5	43,9	56,8	51,8	59,9	67,1
GAZTELA ETA LEON	42,4	48,5	52,8	33,9	41,2	46,4	51,2	56,2	59,7
GAZTELA-MANTXA	31,6	40,7	47,9	24,0	33,2	42,1	39,7	48,7	54,4
KATALUNIA	45,9	51,6	57,5	39,2	46,2	54,3	52,3	56,9	60,8
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	39,9	46,5	51,3	34,8	41,0	44,0	45,0	52,2	58,9
EXTREMADURA	39,4	37,9	47,5	33,9	25,6	40,5	45,1	50,8	54,8
GALIZIA	43,4	48,7	53,0	34,6	42,1	42,9	52,2	55,3	63,5
MADRIL	51,8	54,4	58,7	48,4	49,9	55,8	55,0	58,6	61,4
MURTZIA	31,6	37,3	41,6	27,2	31,9	36,8	36,2	42,9	46,8
NAFARROA	48,4	55,8	60,4	39,6	48,4	55,9	57,3	63,2	65,2
EAE	**57,6**	**60,8**	**67,8**	**53,2**	**58,0**	**66,6**	**62,0**	**63,5**	**69,0**
ERRIOXA	42,8	42,3	57,7	40,4	37,9	49,5	45,1	46,7	66,1
CEUTA	24,4	30,5	44,8	23,4	22,7	41,0	25,4	38,4	48,4
MELILLA	41,5	46,5	52,6	35,4	40,6	47,1	47,5	52,4	58,3

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2025. urteko edizioa Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.

V.1 GRAFIKOA. 3. GOI-MAILAKO HEZKUNTZA DUTEN 25 ETA 34 URTE BITARTEKO BIZTANLEEN EHUNEKOA HERRIALDEKA. EUROPAR BATASUNA. 2024

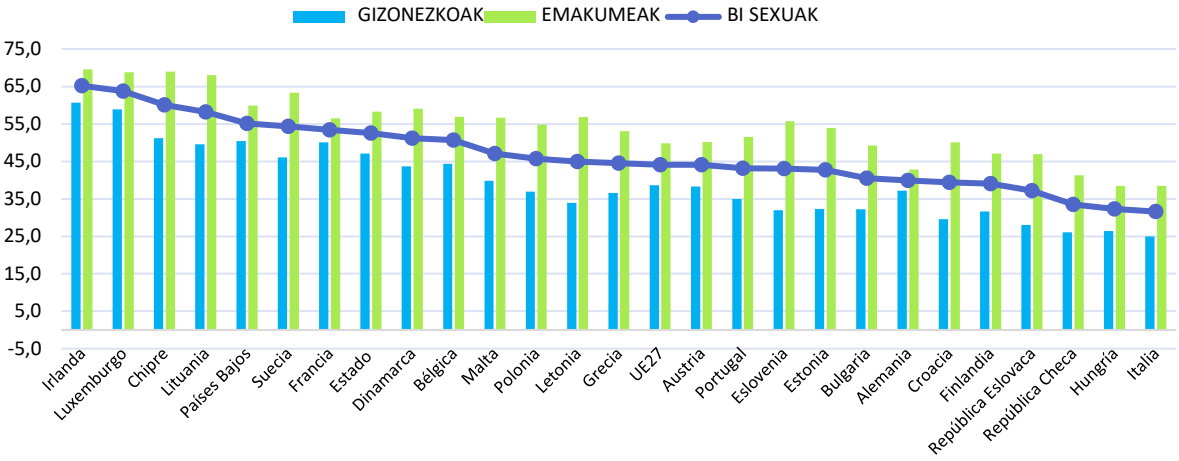

Iturria: Espainiako hezkuntzaren zifrak. 2026ko edizioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

1.4.3. Unibertsitateko adierazleak

Uzte- eta trantsizio-tasak

Apartatu honen datuak Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioaren "Errendimendu akademikoaren estatistikatik" lortu dira. 2026an, Ministerioak analisiaren aurkezpena nabarmen aldatu du, eta orain arte argitaratu ditugun adierazleak ezin dira eguneratu.

Hala ere, Ministerioak argitaratutako prentsa-oharrari esker, egoeraren ikuspegi bat lor daiteke, batez ere, estatu-mailakoa.

VI.1.4 GRAFIKOA. SUE-N UNIBERTSITATE PRESENTZIALETAKO GRADUKO IKASKETAK BERTAN BEHERA UZTEAREN TASA OROKORRA, AUTONOMIA-ERKIDEGOKA
*2019-**2020ko** taldea*

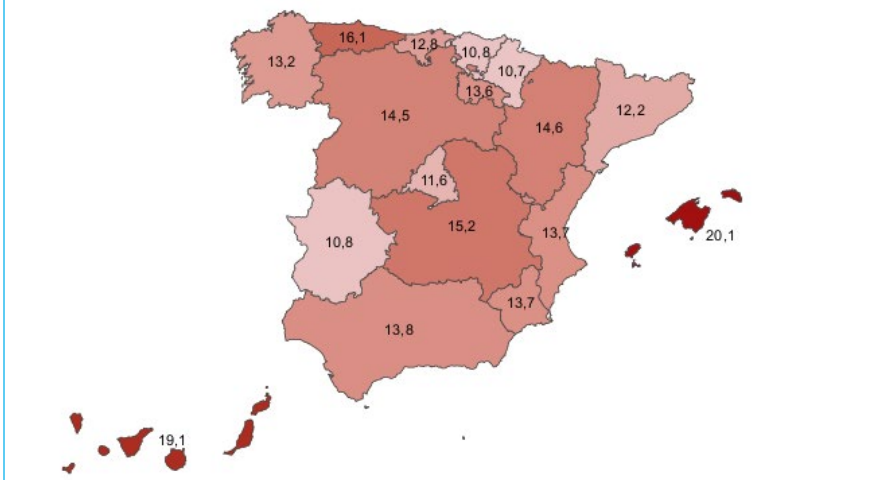

Iturria: Unibertsitate-nazioartekotzearen estatistika. Unibertsitateko Informazio Sistema Integratua (SIIU). Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Hala, Espainiako Unibertsitate Sisteman (SUE), unibertsitate presentzialetako **Graduko ikasketak bertan behera uztearen tasak** (2019-20ko taldea)[19] alde handiak erakusten ditu autonomia-erkidegoen artean. EAE, Nafarroarekin eta Extremadurarekin batera, baliorik txikienak dituztenen artean dago (Nafarroa (% 10,7), EAE (% 10,8) eta Extremadura (% 10,8).

[19] *SUEren uzte-tasa: X ikasturtean sartu berri diren, T tituluan U unibertsitatean matrikulatuta dauden eta titulu horretan graduatu gabe bi ikasturtetan titulu horretan edo beste ezein titulutan matrikulatu ez diren ikasleen ehunekoa.*

Gradutik masterrerako trantsizio-tasari dagokionez, 2022-2023 ikasturtean SUEn graduatu ziren ikasleen % 25,1 master batean matrikulatu zen hurrengo urtean. Gradutik masterrerako trantsizio handiena duten autonomia-erkidegoak EAE (% 31,5) eta Asturias (% 30,1) dira.

VI.1.5 GRAFIKOA. UNIBERTSITATE PRESENTZIALETAKO GRADUTIK MASTERRERAKO TRANTSIZIO-TASAK, AUTONOMIA-ERKIDEGOKA. 2022-23 IKASTURTEA

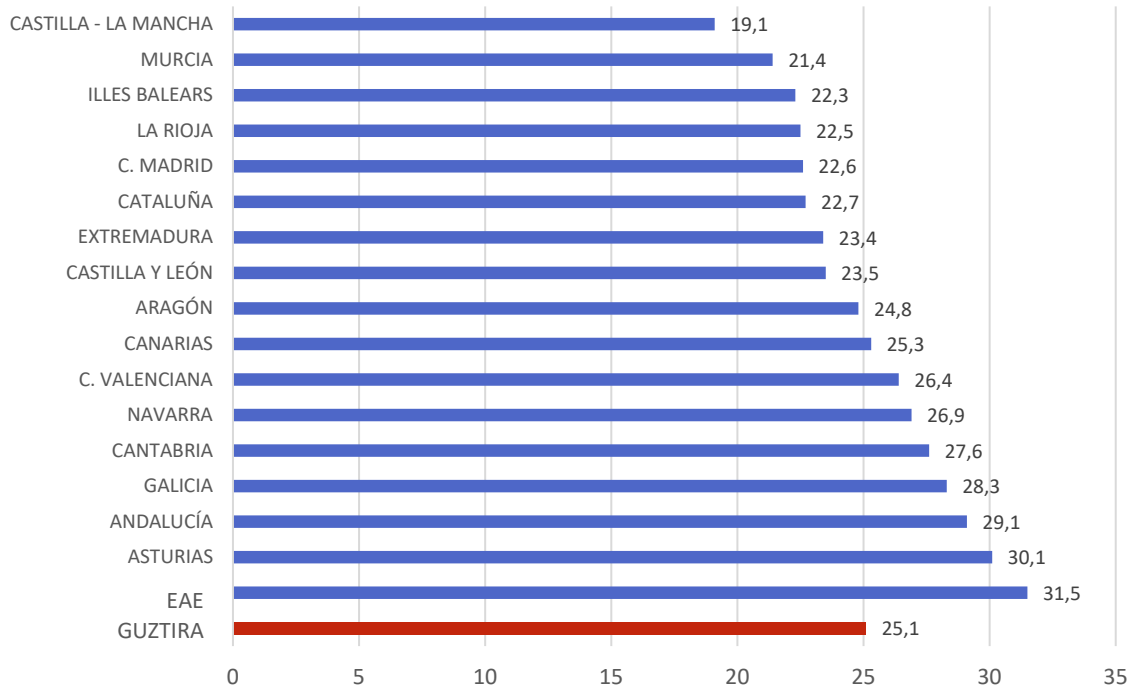

Iturria: Unibertsitate nazioartekotzeari buruzko estatistika. Unibertsitateko Informazio Sistema Integratua (SIIU). Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Ikasleen mugikortasuna unibertsitate-ikasketak egiteko. 2023-2024 ikasturtea

Unibertsitateko ikasketak egiteko ikasleen mugikortasunari buruzko datuak (sarrera eta irteera) Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioaren "Unibertsitate-nazioartekotzearen estatistika"-tik lortzen dira.

Aurreko kasuan bezala, Ministerioak datuen analisiaren aurkezpena nabarmen aldatu du 2023-24 ikasturtean, eta ezin dira eguneratu orain arte argitaratu ditugun adierazleak.

Izan ere, Ministerioak "nazioartekotze-estatistikako infografia" bat aurkeztu du, eta ez du informaziorik ematen aurrez aurreko unibertsitateetan matrikula arrunta duten nazioarteko ikasleen mugikortasunari buruz [20].

[20] *Unibertsitate-nazioartekotzearen estatistikaren metodologia.*

- *Analisi-unitateak:*
  - ✓ *Nazioarteko ikasleen mugikortasuna: Espainiako unibertsitate **presentzial** guztiak, publikoak zein pribatuak, eta titulu ofizialak ematen dituzten zentro guztiak, berezkoak eta atxikiak, Estatuan kokatuak.*
  - ✓ *Atzerriko ikasleak: Espainiako unibertsitate guztiak, publikoak zein pribatuak, **presentzialak eta ez-presentzialak**, eta beren zentro guztiak, berezkoak eta atxikiak, Estatuan kokatuta daudenak, titulu ofizialak ematen dituztenak.*
- *Estatistikaren esparrua:*
  - ✓ *Nazioarteko ikasleen mugikortasuna. Bi ikasle-mota ditu:*

Matrikula arrunta duten ikasle atzerritarren kopuruari buruzko informazioa baino ez da ematen (guztizkoa eta egoiliarrena). Definizioz (ikus 21. oin-oharra), unibertsitate presentzialetan eta ez-presentzialetan matrikulatuta egon daitezke.

Hala ere, argitaratutako prentsa-oharrari esker, egoeraren ikuspegi bat lor daiteke, batez ere, estatu-mailakoa. Aipatutakoaren arabera, SUEk nazioarteko 159.002 ikasle presentzial jaso zituen 2023-24 ikasturtean. 63.182 mugikortasun-programa baten bidez sartu ziren, eta gainerakoak (95.378) unibertsitatean matrikulatu ziren, modu arruntean, titulu ofizial batean. Aurreko ikasturtearekin alderatuta, nazioarteko 9.724 ikasle gehiago sartu ziren (+% 6,5, aurreko ikasturtearekin alderatuta), eta igoera handiagoa izan zen ohiko matrikulazioa egin zuten ikasleen artean (+% 8,7, aurreko ikasturtearekin alderatuta), mugikortasun-programen bidez etorri zirenekin alderatuta (+% 3,4). Bestalde, 2023-24 ikasturtean, 196.567 ikasle atzerritar matrikulatu ziren ofizialki (mugikortasun-programak kontuan hartu gabe). Ikasle horiek honela banatzen dira maila akademikoaren arabera: Graduan % 45,6, Masterrean % 39,7 eta gainerako % 14,7 Doktoretzan.

EAEra mugatuta (V.1.32 koadroa, infografia horretatik abiatuta egina), 2023-24 ikasturtean, EAEko unibertsitate presentzialek nazioarteko 2.305 ikasle jaso zituzten mugikortasun-programen bidez; aurreko ikasturtean, berriz, 2.366 ikasle izan ziren (-% 2,6). Estatuko aldakuntza, aldiz, positiboa da (% 3,2).

Nazioarteko 2.305 ikasle horietatik, 1.231 (% 53,4) unibertsitate publikora joan ziren, eta 1.074 (% 46,6) unibertsitate pribatuetara. Estatuko ehunekoak, berriz, % 80,6 eta % 19,4 dira.

V.1.32. KOADROA. IKASLE ATZERRITARREN KOPURUA EAE-KO ETA ESTATUKO UNIBERTSITATEETAN

	EAE				ESTATUA			
	ATZERRITARRAK	MUGIKORTASUN-PROGRAMETAN	MATRIKULA ARRUNTA	MATRIKULA ARRUNTA (EGOILIARRAK)	ATZERRITARRAK	MUGIKORTASUN-PROGRAMETAN	MATRIKULA ARRUNTA	MATRIKULA ARRUNTA (EGOILIARRAK)
2020-21	3.791	769	3.022	1.700	175.382	19.463	155.919	67.982
2021-22	5.311	2.076	3.235	1.661	224.082	53.858	170.224	68.932
2022-23	5.686	2.366	3.320	1.706	241.777	61.214	180.563	70.076
2023-24	5.736	2.305	3.431	1.969	259.749	63.182	196.567	73.877
ALDAKUNTZA 23-24	**0,9**	**-2,6**	**3,3**	**15,4**	**7,4**	**3,2**	**8,9**	**5,4**

Iturria: Unibertsitate-nazioartekotzearen estatistika. Unibertsitateko Informazio Sistema Integratua (SIIU). Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioa

- *Matrikula arrunta duten nazioarteko ikasleak (Degree mobility): ohiko bizilekua Espainiatik kanpo duten eta Espainiako unibertsitate presentzialetan titulu ofizialetan matrikulatuta dauden ikasle espainiar zein atzerritar guztiak.*
- *Nazioarteko ikasleak mugikortasun programaren arabera (Credit mobility): mugikortasun-programa batean (Eramus edo beste bat) parte hartzen duten ikasleak, sarrera edo irteera izan. Ikasle horien matrikula edo mugikortasun-programa ikasketa-maila hauetako edozeinetan eman daiteke: Gradua, masterra eta doktoregoa.*

✓ *Matrikulatutako ikasle atzerritarrak: Espainiakoa ez den nazionalitatea duten eta Espainiako unibertsitateetan titulu ofizialetan matrikulatuta dauden ikasle guztiak.*

✓ *Atzerriko ikasleak: Espainiako unibertsitateetako titulu ofizialetan matrikulatutako ikasle guztiak, baldin eta Espainiako nazionalitatea ez badute, eta mugikortasun-programa batetik datozenak.*

Ministerioaren prentsa-oharreko datuen arabera, 2023-24 ikasturtean EAEko unibertsitate batera sartu ziren nazioarteko ikasleen kopurua (Credit mobility eta Degree mobility barne) ikasle guztien % 6,8 da. Datuek barne hartzen dituzte unibertsitate publikoa eta pribatuak.

Nazioarteko ikasle gehien dituzten autonomia-erkidegoak, ikasle guztiak kontuan hartuta, Nafarroa, Kantabria, Gaztela eta Leon, Katalunia eta Valentziako Erkidegoa dira.

VI.1.6 GRAFIKOA. SUE-N SARTZEN DIREN NAZIOARTEKO IKASLEAK, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. 2023-24 IKASTURTEA
nazioarteko ikasleen ehunekoa (%), ikasle guztiekiko

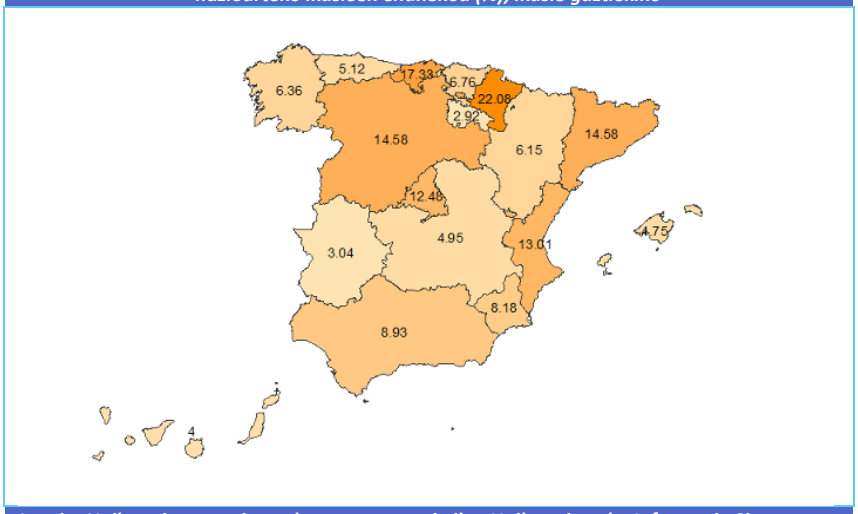

Iturria: Unibertsitate-nazioartekotzearen estatistika. Unibertsitateko Informazio Sistema Integratua (SIIU). Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Jatorrizko herrialdeari erreparatuz gero, Europar Batasunetik, Latinoamerikatik eta Karibetik datozen ikasleak nabarmentzen dira, bai EAEn, bai Estatuan.

Academic Ranking of Word Universities (Shanghaiko Rankinga)

Nahiz eta iturri publikoa ez izan, ARWU unibertsitateen ranking orokorren aitzindaria da, eta fidagarriena baita ere.

Unibertsitateak errendimendu akademikoaren edo ikerketa-errendimenduaren hainbat adierazleren arabera sailkatzen dira, hala nola Nobel sariak eta Fields dominak jaso dituzten ikasle ohien kopurua, Clarivatek hautatutako aipamen handiko ikertzaileen kopurua edo Nature edo Science aldizkarietan argitaratutako artikuluak. Gainera, Web of Science plataformaren Science Citation Index-Expanded (SCIE) eta Social Science Citation Index (SSCI) delakoetan indexatutako artikuluen kopuru esanguratsua duten unibertsitateak ere sartzen dira. Guztira, 2.500 unibertsitate baino gehiago sailkatzen dira, eta 1.000 onenak argitaratzen dira.

VI.1.33. KOADROA. ARWU-REN RANKING-AREN TOP 20 ATALEAN DAUDEN UNIBERTSITATEAK

2021	2022	2023	2024	2025	ERAKUNDEA	HERRIALDEA
1	1	1	1	1	Harvard Unibertsitatea	AEB
2	2	2	2	2	Stanford Unibertsitatea	AEB
4	3	2	3	3	Massachusettseko Teknologia Institutua (MIT)	AEB
3	4	4	4	4	Cambridge Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
5	5	5	5	5	Kaliforniako Unibertsitatea, Berkeley	AEB
7	7	7	6	6	Oxford Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
6	6	6	7	7	Princeton Unibertsitatea	AEB
8	8	8	8	8	Columbia Unibertsitatea	AEB
9	9	9	9	9	Kaliforniako (Caltech) Teknologia Institutua	AEB
10	10	10	10	10	Chicagoko Unibertsitatea	AEB
11	11	11	11	11	Yale Unibertsitatea	AEB
12	12	12	12	12	Cornell Unibertsitatea	AEB
13	16	15	13	13	Paris-Saclay Unibertsitatea	FRANTZIA
17	18	17	16	14	Londresko University College	ERRESUMA BATUA
15	15	14	14	15	Pennsylvaniako Unibertsitatea	AEB
14	13	13	16	16	Kaliforniako Unibertsitatea, Los Angeles	AEB
19	17	18	18	17	Washingtongo Unibertsitatea	AEB
				18	Tsinghua Unibertsitatea	TXINA
16	14	16	17	19	Johns Hopkins Unibertsitatea	AEB
18	19	19	19	20	Kaliforniako Unibertsitatea, San Diego	AEB
			20	21	Kaliforniako Unibertsitatea, San Frantzisko	AEB
21	*20*	*20*	*21*	22	*ETH Zurich*	*SUITZA*

Iturria: ARWU

2025eko sailkapenaren lehenengo bost unibertsitateak honako hauek dira: Harvard, Stanford, MIT (Massachuset Institute of Technology), Cambridge eta Berkeley. Beraz, lau AEBn daude eta bat Erresuma Batuan.

Zehazki, lehenengo 20 horietatik 15 AEBn daude, 3 Erresuma Batuan, 1 Frantzian eta 1 Txinan.

2025. urtean Estatuak 10 unibertsitate zituen munduko 500 onenen artean. 200 onenen artean Bartzelonako Unibertsitatea baino ez dago. 300 onenen artean dago, Bartzelonako Unibertsitateaz gain, Valentziako Unibertsitatea. 400 onenen artean, aurrekoez gain, honako hauek ageri dira: Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Complutense Unibertsitatea, Pompeu Fabra Unibertsitatea, Granadako Unibertsitatea eta EHU[21]. Eta TOP 500ean, aipatutakoez gain, Valentziako Unibertsitate Politeknikoa (UPV) eta Sevillakoa daude.

EHU berriro ere top 400 multzoan kokatu zen, top 500en artean kokatu beharrean.

VI.1.34. KOADROA. ARWUREN RANKING-AREN TOP 500 ATALEAN DAUDEN ESPAINIAKO UNIBERTSITATEAK
Sailkapen berean sartu diren erakundeak alfabetikoki zerrendatu dira

SAILKAPENA	ARWU 2022	ARWU 2023	ARWU 2024	ARWU 2025
151-200			Bartzelonako Unibertsitatea	Bartzelonako Unibertsitatea
201-300	Bartzelonako Unibertsitatea	Granadako Unibertsitatea	Valentziako Unibertsitatea	Valentziako Unibertsitatea
301-400	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Complutense Unibertsitatea Granadako Unibertsitatea Valentziako Unibertsitatea	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Complutense Unibertsitatea Pompeu Fabra Unibertsitatea	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Granadako Unibertsitatea Madrilgo Complutense Unibertsitatea Pompeu Fabra Unibertsitatea UPV-EHU	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Complutense Unibertsitatea Pompeu Fabra Unibertsitatea Granadako Unibertsitatea EHU
401-500	Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Pompeu Fabra Unibertsitatea UPV-EHU	Valentziako Unibertsitate Politeknikoa UPV-EHU	Sevillako Unibertsitatea Valentziako Unibertsitate Politeknikoa	Valentziako Unibertsitate Politeknikoa Sevillako Unibertsitatea

Iturria: ARWU eta geuk egina

Zehazki, hauek dira 2025ean EHUn ondoen kokatuta dauden diziplinak: Ingeniaritza kimikoa; Kimika; Nanozientzia eta Nanoteknologia; Matematika; Ingeniaritza zibila; Materialen zientzia eta ingeniaritza; Zientzia eta ingeniaritza energetikoa; Elikagaien zientzia eta teknologia; Fisika, Konputazioaren zientzia eta ingeniaritza; Ekologia eta Lurraren zientziak.

VI.1.35. KOADROA. ARWU RANKING-EAN PUNTUAZIORIK ONENA LORTU DUTEN EHU-REN DIZIPLINAK
Sailkapen berean alfabetikoki zerrendatu dira

SAILKAPENA	ARWU 2025
101-150	Ingeniaritza kimikoa
151-200	Kimika Nanozientziak eta nanoteknologiak
201-300	Matematikak Ingeniaritza zibila Materialen zientzia eta ingeniaritza Zientzia eta ingeniaritza energetikoa Elikagaien zientzia eta teknologia
301-400	Fisika Konputazioaren zientzia eta ingeniaritza Ekologia
401-500	Lurraren zientziak

Iturria: ARWU eta geuk egina

[21] *2025eko ekainean, euskal unibertsitate publikoaren errektoretza-taldeak erabaki zuen euskarazko siglak bakarrik erabiltzea bere irudi korporatiborako, hala, Valentziako Unibertsitate Politeknikoarekin nahasterik ez sortzeko. Beraz, gaztelaniazko siglak (UPV) kendu zituen, EHU (Euskal Herriko Unibertsitatea) izateko soilik. Izen ofiziala elebiduna izaten jarraitu zuen 2026ko apirilera arte. Ordutik aurrera, Universidad del País Vasco-Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV-EHU) ofizialki izatetik Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU) izatera pasatu zen.*

ITURRIAK

1. **ACADEMIC RANKING OF WORD UNIVERSITIES (ARWU).** Shangaiko Unibertsitate Ranking-a. 2025eko datuak
2. **EUSTAT**en Unibertsitatearen Estatistika. 2023-24 ikasturtea
3. **EUSTAT.** Kontu ekonomikoak.
4. **EUSTAT.** Eskola Jardueraren Estatistika. 2024-25 ikasturtea
5. **EUSTAT.** Hezkuntzaren Kontua. 2025eko aurrerapena.
6. **EUSTAT.** Unibertsitatearen Estatistika. 2023-24 ikasturtea
7. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEko Kontu Orokorrak eta EAEko Aurrekontuak.
8. **EIN.** Espainiako Eskualdeko Kontabilitatea.
9. **LANBIDE.** Lanbide Heziketako ikasleen laneratzea.
10. **LANBIDE.** Unibertsitateko ikasketak amaitu dituzten biztanleen laneratzeari buruzko azterlana.
11. **HEZKUNTZAKO ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA.** Unibertsitate-estatistikak.
    - ✓ Nazioartekotzea. 2023-24 ikasturtea
    - ✓ Errendimendu akademikoa. 2023-24 ikasturtea
12. **HEZKUNTZAKO ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA.** Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2026. urteko edizioa.
13. **HEZKUNTZAKO ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA.** Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa.
14. **HEZKUNTZAKO ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA.** Hezkuntza Adierazleen Estatuko Sistema, 2025

2. KULTURA ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

2.1. HITZAURREA

"Kultura eta hizkuntza-aniztasuna" izeneko 2. puntu honen egitura berezia da, kultura eta hizkuntza lotuta baitaude. Kultura eta hizkuntzaren artean lotura estua dago ezinezkoa delako kultura bat ulertzea hizkuntzarik gabe, eta alderantziz. Eremu jakin batean bizi diren pertsonek beren sinesmen, balio kultural eta hizkuntza guztiak partekatzen dituzte.

Eusko Jaurlaritzaren *Kultura 2028 Plan Estrategikoan* jasotzen denez, "Herri batek, gizarte batek, kultura behar du bere eraketarako eta kohesiorako. Kulturak norbanakoaren autonomia eta ahalmen kritikoa, komunitate kultural eta politikoaren sendotasuna, gure hizkuntzaren bizitasuna, emakumeen eta gizonen berdintasuna eta pertsonen arteko aniztasuna lantzen ditu. Kultura alor ekonomiko bat da, baita ere. Kultura industriek gero eta garrantzi handiagoa dute ekonomian, enpleguan eta berrikuntzan.

Kultura kontsumitzeko eta sortzeko modua aldatzen ari da. Aro digitalak sakon astindu ditu informaziora eta ezagutzara heltzeko moldeak, kultura edukien ekoizpenerako eta hedapenerako prozesuak eta, batez ere, kultura produktuen kontsumitzeko, gozatzeko eta erabiltzeko moduak".

Testuinguru horretan, eta argitaratutako informazioak maiztasun finkorik ez duenez, datu-iturriaren araberako azterketa egitea erabaki da, kontuan hartuta EAEn bi hizkuntza koofizial daudela.

Azterketa, iturri ofizialek baldintzatuta dagoenez, egitura bat jarraitzen saiatzen da, ahal den neurrian. Hasteko, biztanleek kultura-jardueretan eta kultura-azpiegitura eta/edo -zerbitzuetan duten parte-hartzea aztertzen da. Ondoren, kultura jarduera ekonomiko gisa hartzen da, eta, azkenik, kulturaren gastua eta finantzaketa aztertzen dira.

2.2. KULTURA ETA KIROL MINISTERIOAREN DATUAK

2.2.1. Kultura-ohiturak eta -praktikak. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa

Kultura eta Kirol Ministerioaren "Kultura-ohituren eta -praktiken inkestak" (EHPC) Estatuko kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko informazioa biltzen du. Familia-etxebizitzetan bizi diren 15 urtetik gorako herritarrek mugatzen dute biztanleria-eremua. Azken argitalpena (2025eko irailean argitaratua) bi urteko aldirako egin den lehenengoa izan da, eta aurretik hiru urtean eta lau urtean behin egindako lana jarraitzen du.

Proiektuaren helburua askotarikoa da: batetik, herritarren kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko adierazle nagusien bilakaera ebaluatzen du; eta, bestetik, kultura-arloko beste alderdi garrantzitsu batzuetan sakontzen du, batez ere kultura-kontsumoaren inguruan.

Inkestaren aurreko edizioarekin (2021-2022) alderatuta emaitzak behar bezala interpretatzeko, kontuan izan behar da aldi horretan eragin handia izan zuela COVID krisiak.

Bi kontzeptu nagusi daude:

- Kultura-jarduera jakin bat egitea. Kultura-jarduera jakin bat aldi jakin batean egin den eta, hala badagokio, jarduera horren intentsitatea adierazten duten adierazleak dira: zenbat aldiz edo zenbat denbora eman duten jarduera horretan. Aztertutako sektore gehienetan azken hiruhilekorako eta azken urterako eskatu da.

- Kultura-jarduera jakin bat egiteko ohitura orokorra. Adierazle generiko bat da, ikertutako pertsonek hainbat kultura-jardueraren aurrean duten ohiko jokabidea jasotzen duena, eta ez dago halabeharrez jarduera horiek egitearekin lotuta. Adierazle hau sektore jakin batzuetan erabiltzen da: grabatutako musika; ikus-entzunezko edukiak; telebista; irratia; ordenagailua, mugikorra, tableta, bideojokoak eta Internet. Ohituraren maiztasunak ez du esan nahi, nahitaez, denbora-tarte jakin batean egiten denik.

Ikerketaren helburu diren jarduerak honako hauek dira: Monumentuak, aztarnategiak, museoak eta artxiboak, Irakurketa eta liburutegiak, Baleta edo dantza, opera, zarzuela, antzerkia eta zirkua, Musika klasikoko eta egungo musikako kontzertuak, Grabatutako musika, Zinema eta ikus-entzunezko edukiak (filmak, telesailak eta bestelakoak), Telebista, Irratia, Ordenagailua, mugikorra, Tableta, bideojokoak eta Internet, eta Aisialdiarekin eta kulturarekin lotutako beste praktika batzuk

Argitaratu diren azken datuek, 2024-2025 aldikoek, pandemiaren aurreko ohiturak itzuli direla erakusten dute. Hala, **kultura-jardueren gauzatze pasiboaren** ratioak berreskuratu egin dira, eta, gainera, jarduera horiek egiten dituzten 15 urtetik gorako pertsonen ehunekoa handiagoa da EAEn Estatuan baino.

Hala ere, **parte-hartze aktiboari** dagokionez (idaztea, margotzea, marraztea, argazkigintza, dantza/balleta, abesbatza batean kantatzea edo musika-tresna bat jotzea), gauzatze-ratioak txikiagoak izan dira EAEn Estatuan baino, eta 2025ean argitaratutako datuek joera berretsi dute.

VI.2.1. KOADROA. 15 URTETIK GORAKOEN KULTURA-OHITURAK ETA -PRAKTIKAK (KOLEKTIBO BAKOITZAREN %)

	EAE			ESTATUA			EAE ETA ESTATUAREN ARTEKO ALDEA	
	18-19	21-22	24-25	18-19	21-22	24-25	21-22	24-25
PARTE-HARTZE PASIBOA BIZITZA KULTURALEAN								
AZKEN URTEAN MUSEOAK, ERAKUSKETAK, ARTE-GALERIAK, MONUMENTUAK ETA AZTARNATEGI ARKEOLOGIKOAK BISITATU ZITUZTEN PERTSONAK								
MUSEOAK BISITATZEA	48,2	18,0	47,3	40,5	20,1	40,6	-2,1	6,7
ERAKUSKETAK BISITATZEA	34,3	12,3	39,6	29,8	14,5	33,9	-2,2	5,7
ARTE-GALERIAK BISITATZEA	16,4	6,1	21,7	16,0	6,9	18,5	-0,8	3,2
MONUMENTUAK BISITATZEA	51,1	21,9	55,0	49,3	26,4	50,5	-4,5	4,5
AZTARNATEGI ARKEOLOGIKOAK BISITATZEA	22,4	7,3	23,6	21,8	11,6	22,8	-4,3	0,8
AZKEN URTEAN LIBURUAK EDO PRENTSA (LANAGATIK EDO AISIALDIAGATIK) IRAKURRI ZITUZTEN EDO LIBURUTEGIETARA SARTU ZIREN PERTSONAK							0	0
LIBURUAK IRAKURTZEA	70,9	61,0	66,9	65,8	61,7	64,9	-0,7	2
LIBURUTEGIETARA SARTZEA (MODU PRESENTZIALEAN EDO INTERNET BIDEZ)	32,5	15,2	31,8	26,8	18,4	28,6	-3,2	3,2
AZKEN URTEAN ARTE ESZENIKOETAKO IKUSKIZUNETARA JOAN ZIREN PERTSONAK (1)	32,3	7,9	31,1	30,8	10,5	30,0	-2,6	1,1
MUSIKAREKIN LOTUTAKO JARDUERAREN BAT EGIN ZUTEN PERTSONAK							0	0
MUSIKA ENTZUTEA ETA KONTZERTUETARA JOATEA	85,6	79,6		87,2	85,7		-6,1	0
AZKEN URTEAN KONTZERTUETARA JOAN ZIREN			41,3			35,9	0	5,4
GUTXIENEZ HILEAN BEHIN ENTZUTEN DUTE MUSIKA			79,6			77,8	0	1,8
HIRU HILABETEAN ZINEMARA JOAN DIREN PERTSONAK	38,8	18,4	29,0	40,2	12,4	28,5	6	0,5
AZKEN URTEAN BIDEOAK (FILMAK, TELESAILAK, BESTE BATZUK) IKUSI ZITUZTEN PERTSONAK	74,7	83,4	84,9	65,1	77,7	86,4	5,7	-1,5
AZKEN URTEAN BIZITZA KULTURALEAN AKTIBOKI PARTE HARTU IZANA								
IDAZTEA	4,4	6,3	5,0	8,7	6,4	6,9	-0,1	-1,9
MARGOTZEA EDO MARRAZTEA	13,1	7,6	12,2	16,1	10,1	14,3	-2,5	-2,1
BESTE ARTE PLASTIKO BATZUK	7,0	3,7	4,3	10,3	5,2	6,0	-1,5	-1,7
ARGAZKIAK EGITEA	24,7	8,8	16,4	28,8	13,1	19,6	-4,3	-3,2
BIDEOAK EGITEA	14,5	3,7	8,0	16,7	7,1	9,3	-3,4	-1,3
WEB-ORRIAK DISEINATZEA	2,9	0,6	2,1	3,2	1,4	2,4	-0,8	-0,3
NORBERAREN BLOG-A	1,4		0,8	2,5		1,1	0	-0,3

BESTELAKO IKUS-ENTZUNEZKOAK	3,5	0,6	1,2	3,1	1,3	2,4	-0,7	-1,2
ANTZERKIGINTZA	1,0	0,3	1,7	2,2	1,3	1,3	-1	0,4
DANTZA, BALLETA	4,9	1,3	2,9	6,2	2,6	3,8	-1,3	-0,9
FLAMENKOA, ESPAINIAKO DANTZA	1,5	0,3	0,2	2,2	1,1	1,1	-0,8	-0,9
ARETOKO DANTZAK	1,4	0,2	1,3	2,5	0,6	1,2	-0,4	0,1
MUSIKA-TRESNA BAT JOTZEA	7,3	4,3	8,9	9,6	6,5	8,5	-2,2	0,4
ABESBATZA BATEAN ABESTEA	1,9	0,6	1,9	2,7	1,0	1,8	-0,4	0,1

(1) Antzerkia, opera, zarzuela, balleta, dantza, zirkua eta abar.
Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura-ohituren eta -praktiken inkesta (EHPC)

2.2.2. Jarduera ekonomikoa: kultura-enpresak eta -enplegua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa. 2024ko datuak

Apartatu honetan, jarduera ekonomiko nagusia kultura izan zuten enpresen kopurua aztertzen da, baita kulturako enplegua ere. Bi adierazle horiek EINren berariazko lanetatik lortu dira. Enpresen kopuruari dagokiona *Enpresen Direktorio Nagusian* (DIRCE) lortu da, eta enpleguari dagokiona, berriz, *Biztanleria Aktiboaren Inkestan* (BAI) [22].

2023az geroztik, DIRCEren datuak ezin dira erabat alderatu aurreko urteetakoekin, aldaketa metodologikoak izan baitira, EBS Erregelamendua (*European Business Statistics*) lehenengo aldiz aplikatzearen eta haren 2020/1197 Ezartzeko egintzaren ondorioz. Hori dela eta, azken bi urteei buruzko datuak azaltzen dira, informazio homogeneoa baitute.

EAEn, jarduera ekonomiko nagusia kultura izan zuten enpresen kopurua % 2,4 hazi zen 2023tik 2024ra, eta 9.385era iritsi zen. Enpleguak % 10,1 egin zuen gora, 34,7 mila lagunetik 38,2ra. Estatuan, aldi berean, enpresen kopurua % 1,6 hazi zen eta enplegua % 6,6.

EAEko kultura-enpresetan lan egiten duten 38,2 mila pertsona horiek EAEko enplegu osoaren % 3,9 osatzen dute; ratio hori Estatuko batezbestekoa baino handiagoa da (% 3,6). Kultura-enplegu gehien sortzen duten autonomia-erkidegoen sailkapenean EAE laugarrena da.

VI.2.2. KOADROA. KULTURA-ENPRESAK ETA ENPLEGUA

	EAE			ESTATUA		
	ENPRESAK	ENPLEGUA		ENPRESAK	ENPLEGUA	
		MILAKOTAN	ENPLEGUAREN GUZTIZKOAREN GAINEKO EHUNEKOA (%)		MILAKOTAN	ENPLEGUAREN GUZTIZKOAREN GAINEKO EHUNEKOA (%)
2023	9.164	34,7	3,6	182.697	723,3	3,4
2024	9.385	38,2	3,9	185.544	771	3,6
Ald. 2023/24	2,4	10,1		1,6	6,6	

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura-estatistika nagusiak

[22] *Kultura-esparruarekin lotutako jarduera ekonomiko eta lanbide jakin batzuetako enplegua kalkulatzen du.*

VI.2.1. KOADROA KULTURA-ENPLEGUA URTEKO ERKIDEGOKA, ENPLEGU OSOAREN EHUNEKOAN

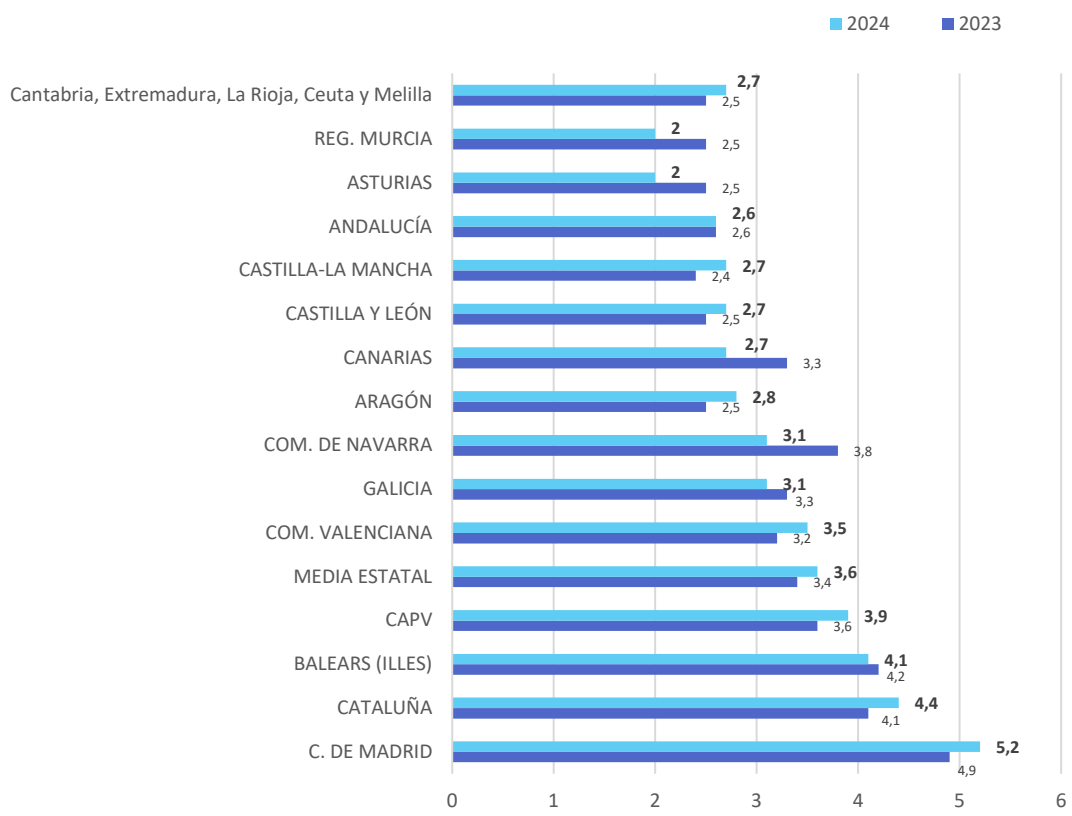

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura-estatistika nagusiak

2.2.3. Kulturako gastua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa. 2024ko datuak

2.2.3.1. Autonomia-erkidegoetako administrazioek kulturan likidatu duten gastua, autonomia-erkidegoen arabera.

Kultura eta Kirol Ministerioaren "Kulturako finantzaketa eta gastu publikoaren estatistika" urtean behin egiten den ikerketa bat da. Hiru administrazioek (zentralak, autonomikoak eta tokikoak) betebehar onartuen fasean kultura-jardueretan likidatutako urteko gastuari buruzko informazioa ematea du helburu. Beraz, finantzatzailearen izaerak zehazten du gastua publikoa edo pribatua den, eta ez hartzailearen izaerak. Ez dira kentzen kultura-erakunde publiko jakin batzuk eduki ditzaketen jatorri pribatuko sarrerak, adibidez museoek eduki ditzaketenak. Era berean, ez dira kulturako gastutzat hartuko enpresek edo partikularrek kultura-erakunde publikoei emandako laguntzengatik, dohaintzengatik eta abarrengatik izan ditzaketen zerga-arinketak.

Honako hauek dira ikerketan sartzen diren sektore kulturalak: Kultura-ondasun eta -zerbitzuak (monumentu historikoak, museoak, aztarnategi arkeologikoak, agiritegiak eta liburutegiak); arte plastikoak eta eszenikoak (erakusketak, argazkigintza, musika, dantza eta antzerkia); liburuak eta ikus-entzunezkoak (zinema, bideoa eta grabatutako musika); diziplinartekoa (kultura-sustapena eta -hedapena, administrazio eta zerbitzu orokorrak eta hizkuntza-politika).

EAEko administrazioak 2023an kulturan likidatutako gastua 179,3 milioi euro izan zen, 2022an baino 26,5 milioi gehiago. Horrek esan nahi du gehikuntza % 17,3koa izan zela. Estatuko autonomia-erkidegoetako administrazioek 2023an kulturan likidatutako gastu osoaren % 10,2 da gastu hori, eta Eusko Jaurlaritzak urte horretan egindako gastu osoaren % 1,23. Gainera, gure erkidegoko BPGd-aren % 0,20 da, autonomia-erkidego guztietako batez besteko ratioaren (% 0,12) gainetik. Adierazle horren arabera, Ceuta eta Melilla salbuesten baditugu haien ezaugarri bereziengatik, soilik Nafarroa geratuko da EAEren gainetik.

EAEko biztanle bakoitzeko gastua 80,9 euro izan da 2023an, 2022an baino 10,7 euro gehiago. Kopuru hori Estatuko batezbestekoa (36,4 €) baino handiagoa da, eta, berriz ere, Ceuta eta Melilla beren ezaugarri bereziengatik alde batera utzita, Nafarroa soilik dago EAEren gainetik.

VI.2.3. KOADROA. AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO ADMINISTRAZIOEK KULTURAN LIKIDATU DUTEN GASTUA, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA.

	BALIO ABSOLUTUAK (MILA EUROTAN).		ESTATU-MAILAN KULTURAN LIKIDATU DEN GASTUAREN %		AUTONOMIA-ERKIDEGOEK GUZTIRA LIKIDATUTAKO GASTUAREN %		BPGd-AREN %		BIZTANLE BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO GASTUA (€)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ESTATUA, GUZTIRA	**1.523.165**	**1.750.861**	**100,0**	**100,0**	**0,60**	**0,65**	**0,11**	**0,12**	**32,1**	**36,4**
ANDALUZIA	189.684	218.503	12,5	12,5	0,46	0,49	0,10	0,11	22,3	25,5
ARAGOI	22.671	28.613	1,5	1,6	0,31	0,37	0,05	0,06	17,3	21,3
ASTURIAS	30.528	33.543	2,0	1,9	0,60	0,61	0,12	0,12	30,3	33,3
BALEAR UHARTEAK	33.428	31.365	2,2	1,8	0,54	0,46	0,09	0,07	27,3	25,9
KANARIAK	36.448	50.137	2,4	2,9	0,34	0,42	0,08	0,09	16,2	22,7
KANTABRIA	25.439	32.780	1,7	1,9	0,77	0,97	0,16	0,20	43,5	55,7
GAZTELA ETA LEON	70.652	82.691	4,6	4,7	0,56	0,60	0,11	0,12	29,7	34,7
GAZTELA-MANTXA	37.850	39.149	2,5	2,2	0,30	0,33	0,08	0,07	18,5	18,8
KATALUNIA	376.608	450.209	25,50	25,7	0,74	0,83	0,15	0,16	49,6	57,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	164.539	183.084	10,8	10,5	0,58	0,64	0,13	0,13	32,4	35,1
EXTREMADURA	41.241	46.481	2,7	2,7	0,65	0,67	0,18	0,19	39,2	44,1
GALIZIA	104.804	107.480	6,9	6,1	0,83	0,76	0,15	0,14	38,9	39,8
MADRIL	126.435	137.865	8,3	7,9	0,46	0,47	0,05	0,05	18,7	20,1
MURTZIA	29.180	31.873	1,9	1,8	0,40	0,40	0,08	0,08	19,2	20,5
NAFARROA	47.698	60.244	3,1	3,4	0,85	1,04	0,21	0,24	72,4	89,6
EAE	**152.824**	**179.291**	**10,0**	**10,2**	**1,10**	**1,23**	**0,19**	**0,20**	**70,2**	**80,9**
ERRIOXA	12.565	19.365	0,8	1,1	0,69	1,06	0,13	0,18	39,8	60,1
CEUTA	6.105	6.936	0,4	0,4	1,96	1,99	0,35	0,37	74,0	83,5
MELILLA	10.009	11.263	0,7	0,6	3,09	3,30	0,61	0,64	120,2	131,7

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken Urtekaria, 2025

2.2.3.2. Euskal etxeetan kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastua

Hezkuntza eta Kultura Ministerioaren “Kultura-estatistiken urtekarian” erabilitako informazio-iturria EINren “Familia-aurrekontuen inkesta (FAI)” da (2006ko oinarria).

Kontuan hartu behar da 2024az geroztik emaitzek lehenengo aldiz jasotzen dutela Nazio Batuen nazioarteko kontsumo-sailkapen berria, COICOP 2018 (Classification of Individual Consumption by Purpose); horri esker, zenbait ondasun sartu ahal izan dira, hala nola bideojokoak eta bideojokoen kontsolak. Beraz, 2024tik aurrerako emaitzak baino ez dira ematen, ez baitago atzera begirako serieak kalkulatzeko aukera ematen duen informaziorik, ez baitago aurreko urteetarako COICOP 2018 sailkapen berriaren araberako daturik.

Honako hau da, COICOP 2018 sailkapenaren arabera, 2006ko oinarrizko FAIn 2024az geroztik erabilitako kultura-ondasunen eta -zerbitzuen zerrenda:

- Liburuak eta aldizkako argitalpenak (egunkariak eta aldizkariak).
- Kultura-zerbitzuak (zinemak, antzokiak eta ikuskizunak; museoak, liburutegiak eta parke zoologikoak; ikus-entzunezko edukien harpidetza eta streaming zerbitzuak; eta ikus-entzunezko edukien alokairua, bestelako kultura-zerbitzuak)
- Ikus-entzunezko eta informazioa tratatzeko euskarriak, ekipoak eta osagarriak (irudi-, soinu- eta datu-euskarria; irudia eta soinua jasotzeko, grabatzeko eta erreproduzitzeko ekipoak; smartwatch-ak, liburu elektronikoak eta bestelako informazio- eta komunikazio-ekipoak; argazki- eta zinema-kamerak eta -ekipoak; bideojokoak eta bideojokoen kontsolak; ordenagailu pertsonalak eta tabletak; informazioa prozesatzeko ekipoetarako kalkulagailuak eta osagarriak; telekomunikazio- eta komunikazio-ekipoen konponketa eta alokairua, eta argazkigintza-ekipoak eta optika-tresnak alokatzea eta konpontzea)
- Telefonia mugikorra eta Internetekin lotutako zerbitzuak

Euskal etxeek kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastua 603,4 milioi eurokoa izan zen. EAEko ondasun eta zerbitzuetan egiten den gastu osoaren % 1,8 da, Estatuko batezbestekoa (% 2,2) baino txikiagoa, eta EAE da bigarren gastu-ratiorik txikiena duena.

Etxeko batez besteko gastuari dagokionez (gastu osoaren kalkulua familien kopuruaren zenbatespenarekin zatituta kalkulatzen da), EAE hamahirugarren tokian dago autonomia-erkidegoen rankingean (638,6 euro).

Bestalde, pertsonako batez besteko gastuari dagokionez (gastu osoaren zenbatespena zati etxebizitza pribatuetan bizi diren pertsonen kopuru osoa eginda kalkulatzen da), EAE hamaikagarren tokian dago rankingean (272,7 euro).

VI.2.4. KOADROA. ETXE BAKOITZEAN KULTURA-ONDASUN ETA -ZERBITZUETAN EGITEN DUTEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. 2024 (COICOP 2018)

	BALIO ABSOLUTUA (MILIOI EURO)	ONDASUN ETA ZERBITZUETAKO GASTU OSOAREN %	ETXEETAKO BATEZ BESTEKOA (EUROTAN)	PERTSONEN BATEZ BESTEKOA (EUROTAN)
ESTATUA, GUZTIRA	**14.341,9**	**2,2**	**739,7**	**296,1**
ANDALUZIA	2.019,9	2,0	597,4	235,1
ARAGOI	401,4	2,1	716,9	300,6
ASTURIAS	281,8	2,0	619,5	280,6
BALEAR UHARTEAK	362,8	2,0	783,9	295,3
KANARIAK	608,2	2,2	709,5	272,4
KANTABRIA	142,3	1,7	579,0	242,4
GAZTELA ETA LEON	760,6	2,3	722,1	321,0
GAZTELA-MANTXA	496,1	2,0	593,8	236,8
KATALUNIA	2.918,8	2,5	927,2	365,5
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1.597,1	2,3	741,4	300,1
EXTREMADURA	261,9	2,2	590,5	250,3
GALIZIA	788,6	2,1	702,4	293,4
MADRIL	2.398,9	2,3	890,6	342,2
MURTZIA	381,6	2,0	665,7	243,4
NAFARROA	186,1	1,9	695,3	275,7
EAE	**603,4**	**1,8**	**638,6**	**272,7**
ERRIOXA	97,7	2,2	713,2	302,3
CEUTA ETA MELILLA	34,9	2,0	658,9	208,7

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken Urtekaria, 2025

Ondorengo koadroak erakusten duenaren arabera, EAEn pertsona batek batez beste gastatzen dituen 272,7 euroetatik, % 34 kultura-zerbitzuetara bideratu zen (% 29,6 Estatuan), % 24 ikus-entzunezko euskarri, ekipo eta osagarrietara eta informazioaren tratamendura (% 27,9 Estatuan), % 21,4 liburu eta aldizkako argitalpenetara (% 13,8 Estatuan) eta gainerako % 20,5 telefonia mugikorrera eta Internetekin lotutako zerbitzuetara (% 28,6 Estatuan).

VI.2.5. KOADROA. PERTSONA BAKOITZAK KULTURA-ONDASUN ETA -ZERBITZUETAN EGITEN DUEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA-ERKIDEGO BAKOITZAREN ETA GASTU TALDEAREN ARABERA. 2024 (EUROTAN)

	GUZTIRA	LIBURUAK ETA ALDIZKAKO ARGITALPENAK	KULTURA-ZERBITZUAK	IKUS-ENTZUNEZKO EUSKARRIAK, EKIPAMENDUAK ETA OSAGARRIAK ETA INFORMAZIOA TRATATZEKOAK	TELEFONIA MUGIKORRA ETA INTERNETEKIN LOTUTAKO ZERBITZUAK
ESTATUA, GUZTIRA	**296,1**	**41,0**	**87,7**	**82,7**	**84,7**
ANDALUZIA	235,1	26,6	66,8	62,8	78,9

ARAGOI	300,6	72,4	86,0	62,5	79,6
ASTURIAS	280,6	52,3	59,9	82,8	85,6
BALEAR UHARTEAK	295,3	40,8	92,9	81,8	79,8
KANARIAK	272,4	31,8	74,5	71,8	94,3
KANTABRIA	242,4	32,7	67,6	75,1	67,0
GAZTELA ETA LEON	321,0	62,2	88,6	84,1	86,1
GAZTELA-MANTXA	236,8	34,0	60,3	67,7	74,9
KATALUNIA	365,5	43,9	108,9	112,8	99.9
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	300,1	33,0	86,7	96,0	84,4
EXTREMADURA	250,3	35,6	57,3	59,1	98,3
GALIZIA	293,4	57,2	73,5	80,9	81,7
MADRIL	342,2	42,8	121,7	82,1	85,7
MURTZIA	243,4	36,6	62,6	56,5	87,8
NAFARROA	275,7	38,5	91,2	57,6	88,4
EAE	**272,7**	**58,4**	**92,7**	**65,5**	**56,0**
ERRIOXA	302,3	47,2	94,9	96,7	63,6
CEUTA ETA MELILLA	208,7	-	-	-	-
ESTATUA, GUZTIRA (% horizontala)	**100**	**13,8**	**29,6**	**27,9**	**28,6**
EAE (% horizontala)	**100**	**21,4**	**34,0**	**24,0**	**20,5**

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken Urtekaria, 2025

2.3. EUSKO JAURLARITZAREN DATUAK: KULTURA SAILA ETA KULTURAREN EUSKAL BEHATOKIA

2.3.1. Euskal Autonomia Erkidegoko kultura-partaidetza. Kulturaren Euskal Behatokia. 2024ko datuak

"Euskal Autonomia Erkidegoko parte-hartze kulturalari buruzko 2024ko inkestaren" emaitzen txostenean jasotako informaziotik abiatuta, 2.3.1. puntu honetan honako hauek azaltzen dira:

- EAEko biztanleek kulturarekiko dituzten jarrerak, bereziki: kulturari eskainitako denbora, kulturarekiko eta kultura-oztopoekiko jarrerak, kultura-eskaintzari buruzko ezagutza eta kulturan parte hartzeko motibazioak.
- Parte-hartze kultural harkorra
- Sormenari lotutako parte-hartze kulturala: amateur mailako praktika artistikoak.
- EAEko euskararen ezagutza.
- Euskarazko parte-hartze kulturala eta euskarazko kultura-ohiturak.

Inkestaren lagina Euskadin bizi diren 15 urtetik gorako 4.700 pertsonak osatzen dute: 900 Araban, 2.512 Bizkaian eta 1.288 Gipuzkoan. Datuak haztatuta daude biztanleria modu fidagarrian irudikatzeko, eta orekatuta daude lurralde historikoaren (Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa), bizileku duen udalerriaren dimentsioaren, adinaren eta euskararen ezagutzaren (euskalduna den ala ez) arabera.

2.3.1.1. EAEko herritarren kulturarekiko jarrerak

- **Kulturari eskainitako denbora**: inkestatutako pertsonei galdetu zaie ea zer neurritan igarotzen zuten aisialdia jarduera hauek egiten:

  - ✓ paseatu edo erosketak egitea,
  - ✓ liburuak edo aldizkariak irakurtzea,
  - ✓ interneten edo sare sozialetan nabigatzea,
  - ✓ kirola edo jarduera fisikoa egitea, telebista ikustea,
  - ✓ tabernetara edo jatetxeetara joatea,
  - ✓ kultura-ekitaldiak ikustea edo bertaratzea,
  - ✓ telesailak edo filmak online ikustea,
  - ✓ denbora-pasa janaria prestatzea,
  - ✓ kirol-jarduerak ikustea edo bertaratzea,

- ✓ sormenezko jarduerak egitea,
- ✓ streamer edo youtuber-ak jarraitzea edo bideojokoetan jolastea;

1etik 10erako eskala batean (0k "ezer ez" esan nahi du eta 10ek "asko"), liburuak edo aldizkariak irakurtzea (5,5) eta paseatzea eta erosketak egitea (5,8) izan ziren batez besteko puntuaziorik handiena lortu zuten jarduerak. Interneten edo sare sozialetan nabigatzeak hirugarren batezbestekorik handiena lortu du (5,1).

- **Kulturarekiko jarrerak eta dauden kultura-oztopoak** baloratzeko, inkestak zenbait baieztapen egiten ditu. Zehazki:

  - ✓ "artea eta kultura oso garrantzitsuak dira gizarte hobea lortzeko",
  - ✓ "arteak eta kulturak pertsona gisa errealizatuta sentiarazten naute",
  - ✓ "kultura-jardueretan gehiago parte hartuko nuke, bizi naizen tokian eskaintza handiagoa balego",
  - ✓ "kultura-jardueren eta -produktuen prezioa erabakigarria da niretzat",
  - ✓ "batzuetan kultura-jarduerak egin nahiko nituzke, baina ez daukat norekin joan",
  - ✓ "arteaz eta kulturaz gozatzeko, ez daukadan ezagutza behar da"; eta
  - ✓ "artea ez da ni bezalako jendearentzat".

  Elkarrizketatutako pertsonen % 91,8k adierazi zuen artea eta kultura oso garrantzitsuak zirela gizarte hobea lortzeko. Ondorioz, kulturarekiko jarrera, oro har, positibotzat jo daiteke.

  Parte-hartze kultural handiagoa izatea eragozten duten arrazoiak aipatzean, eskaintza mugatua (% 57,2) eta prezioa (% 51,7) nabarmendu ziren, konpainiarik ezaren (% 29,6) eta ezagutzarik ezaren (% 25,1) aurretik.

- **Herritarrek inguruko kultura-eskaintzari buruz duten ezagutza**, 1etik 4rako balorazio-eskala batean (1 ez da ezer eta 4 asko da), batez beste 2,6 izan zen.

- Txostenean lau **motibazio** mota bereizten dira **kulturan parte hartzeko**, kulturan parte hartzeak asetzen dituen beharren arabera:

  - ✓ Motibazio sinbolikoa: pertsona gisa aberasteko beharrarekin lotuta dago, nork bere burua errealizatzeko beharrarekin.
  - ✓ Motibazio kulturala: ezagutza areagotzeko beharrarekin zerikusia du.
  - ✓ Motibazio soziala: beste pertsona batzuekin erlazionatzeko eta esperientzia partekatzeko beharrarekin zerikusia du.
  - ✓ Motibazio emozionala: deskonektatzeko, errutinatik ateratzeko eta sentsazio berriak esperimentatzeko beharrarekin lotuta dago.
  - ✓ Kulturan modu harkorrean parte hartzeko motibazioa.

  Datuek erakusten dutenez, motibazio sinbolikoa (% 30,6) eta emozionala (% 29,9) izan ziren aipatuenak. Motibazio kulturala ere gertu zegoen (% 28,3). Motibazio soziala, aldiz, oso urrun geratu zen (% 11,1).

2.3.1.2. Parte-hartze kultural harkorra

Hauek dira, besteak beste, parte-hartze kultural harkorra aztertzeko proposatu diren kultura-jarduera nagusiak:

ARTE ESZENIKOAK ETA MUSIKA	• Antzerkira joatea • Dantza-ikuskizunetara joatea • Kontzertuetara joatea
IKUS-ENTZUNEZKOAK	• Zinemara joatea • Bideojokoak
IRAKURTZEA	• Liburuak irakurtzea • Liburutegietara joatea
KOMUNIKABIDEAK	• Egunkariak irakurtzea • Aldizkariak irakurtzea • Telebista egunero • Irratia egunero
MUSEOAK ETA KULTURA-ONDAREA	• Museoak bisitatzea • Arte-galeriak bisitatzea

Jarduera horiek egiteko maiztasunari zeharka begiratuz gero, lau multzo hauteman daitezke.

1. Elkarrizketatutako herritarren % 60k baino gehiagok egindako jarduerak:
   - Liburuak irakurtzea. Elkarrizketatutako herritarren % 75,9k adierazi zuen azken urtean gutxienez behin irakurri zituela liburuak. Ehuneko hori 1,7 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Telebista ikustea. Elkarrizketatutako herritarren % 71,8k adierazi zuen egunero ikusten zuela telebista. Ehuneko hori 9,5 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
   - Egunkariak irakurtzea. Elkarrizketatutako herritarren % 68,4k adierazi zuen egunkariak egunero edo astero irakurtzen zituela. Ehuneko hori 9 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
   - Kontzertuetara joatea. Elkarrizketatutako herritarren % 64,8k adierazi zuen kontzertu batera joan zela azken urtean. Ehuneko hori 2,1 puntu handitu da 2018koarekin alderatuta
   - Zinemara joatea. Elkarrizketatutako herritarren % 63,4k adierazi zuen zinemara joan zela azken urtean. Ehuneko hori 5,8 puntu gutxitu da 2018koarekin alderatuta
     % 63,4 horretatik, guztiek ikusi dute gutxienez film bat gaztelaniaz (% 100), % 20,3k ikusi du film bat euskaraz, % 7,7k ingelesez eta % 2,9k beste hizkuntza batean.

2. % 40tik % 60ra bitarteko ehunekoak:
   - Antzerkira joatea. Elkarrizketatutako herritarren % 57,9k adierazi zuen kontzertu batera joan zela aurreko urtean. Ehuneko hori 12 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Irratia entzutea. Elkarrizketatutako herritarren % 56,5ek adierazi zuen irratia egunero entzuten zuela. Ehuneko hori 9,7 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
   - Museoak bisitatzea. Elkarrizketatutako herritarren % 54,2k adierazi zuen gutxienez behin joan zela museo batera azken urtean. Ehuneko hori 2,8 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Liburutegietara joatea. Elkarrizketatutako herritarren % 40,6k adierazi zuen gutxienez behin joan zela liburutegi batera azken urtean. Ehuneko hori 1,4 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.

3. % 20tik % 40ra bitartean:
   - Dantza-ikuskizunetara joatea. Elkarrizketatutako herritarren % 32,5ek adierazi zuen dantza-ikuskizun batera joan zela azken urtean. Ehuneko hori 1,9 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.

- Aldizkariak irakurtzea. Elkarrizketatutako herritarren % 25,7k adierazi zuen aldizkariak egunero edo astero irakurtzen zituela. Ehuneko hori 7,3 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
- Arte-galeriak bisitatzea. Elkarrizketatutako herritarren % 24,5ek adierazi zuen arte-galeria batera joan zela azken urtean. Ehuneko hori 5,6 puntu handitu da 2018koarekin alderatuta.

4. % 20tik behera bideojokoetan jolasten dira. Elkarrizketatutako herritarren % 16k adierazi zuen azken urtean gutxienez behin jolastu zela. Ehuneko hori 7,2 puntu gutxitu da 2018koarekin alderatuta.

VI.2.6. KOADROA. KULTURA-JARDUERA HARKORREN MAIZTASUNA (Inkestatutako pertsona guztien %)

	2018	2023	2018aren eta 2023aren arteko aldea
LIBURUAK IRAKURTZEA (gutxienez behin azken urtean)	74,2	75,9	1,7
TELEBISTA IKUSTEA (egunero)	81,3	71,8	-9,5
EGUNKARIAK IRAKURTZEA (egunero edo astero)	77,4	68,4	-9
KONTZERTUETARA JOATEA (gutxienez behin azken urtean)	62,7	64,8	2,1
ZINEMARA JOATEA (gutxienez behin azken urtean)	69,2	63,4	-5,8
ANTZERKIRA JOATEA (gutxienez behin azken urtean)	45,9	57,9	12
IRRATIA ENTZUTEA (egunero)	66,2	56,5	-9,7
MUSEOAK BISITATZEA (gutxienez behin azken urtean)	51,4	54,2	2,8
LIBURUTEGIETARA JOATEA (gutxienez behin azken urtean)	42,0	40,6	-1,4
DANTZA-IKUSKIZUNETARA JOATEA (gutxienez behin azken urtean)	30,6	32,5	1,9
ALDIZKARIAK IRAKURTZEA (egunero edo astero)	33,0	25,7	-7,3
ARTE-GALERIAK BISITATZEA (gutxienez behin azken urtean)	18,9	24,5	5,6
BIDEOJOKOAK (gutxienez behin azken urtean)	23,2	16,0	-7,2

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia

2.3.1.3. Sormenari lotutako parte-hartze kulturala: amateur mailako praktika artistikoak

Praktiken artean, honako hauek daude: eskulanak, marraztea edo margotzea, argazkiak egitea, musika-tresna jotzea, dantza edo baleta, bideoak editatzea, abesbatza edo musika-talde batean abestea, beste ikus-entzunezko batzuk, antzerkia, irakurketa-klubak eta bertsolaritza.

Ikerketaren unibertsoa: gutxienez urtean behin sormen-jarduera bat egiten duten pertsonak.

Zeharkako begirada batek hiru multzo detektatzeko aukera ematen du.

1. Jarduera sortzaileak egiten dituztenen % 20k baino gehiagok egindako jarduerak:
   - Eskulanak eta artisautza. Praktikarik hedatuena da; jarduera sortzaileak gauzatzen dituztenen % 40,5ek egiten ditu. Hala zen 2018an ere, eta 6,3 puntu handitu dira (orduan % 34,2 zen).
   - Marraztea edo margotzea: % 29,2k egina. Ratioa 4 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Idaztea: % 28,2k egina. Ratioa 9,4 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Argazkigintza: % 21,4k egina. Ratioa 2,9 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
   - Musika-tresna bat jotzea: % 20,8k egina. Ratioa 1,9 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.

2. Jarduera sortzaileak egiten dituztenen % 10 eta % 20 artean egindako jarduerak:
   - Dantza eta balleta: % 20k egina. Ratioa 5,4 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
   - Bideoak editatzea: % 12,3k egina. Ratioa 4,6 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.

3. % 10etik behera daude:
    - Abesbatza edo musika-talde batean kantatzea: % 8,8. Ratioa 1,8 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
    - Bestelako ikus-entzunezkoak: % 3,9k egina. Ratioa 1,6 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
    - Antzerkia: % 3,1ek egina. Ratioa 3,3 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.
    - Irakurle-klubak: % 3,9k egina. Ratioa 0,7 puntu handitu da 2018arekin alderatuta.
    - Bertsolaritza: % 1,6k egina. Ratioa 1,1 puntu gutxitu da 2018arekin alderatuta.

VI.2.7. KOADROA. JARDUERA KULTURAL AMATEUR NAGUSIEN RANKINGA
(unibertsoa: gutxienez urtean behin sormen-jarduera bat egiten duten pertsonak)

	2018	2023	2018aren eta 2023aren arteko aldea
ESKULANAK, ARTISAUTZA, ARTE PLASTIKOAK	34,2	40,5	6,3
MARRAZTEA EDO MARGOTZEA	25,2	29,2	4
IDAZTEA	18,8	28,2	9,4
ARGAZKIAK EGITEA	18,5	21,4	2,9
MUSIKA-TRESNA BAT JOTZEA	18,9	20,8	1,9
DANTZA EDO BALLETA	25,4	20,0	-5,4
BIDEOAK EDITATZEA	7,7	12,3	4,6
ABESBATZA EDO MUSIKA- TALDE BATEAN KANTATZEA	7,0	8,8	1,8
BESTELAKO IKUS-ENTZUNEZKOAK	2,3	3,9	1,6
ANTZERKIA	6,4	3,1	-3,3
IRAKURLE-KLUBAK	3,2	3,9	0,7
BERTSOLARITZA	2,7	1,6	-1,1

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia

2.3.1.4. Euskararen ezagutza EAEn

Euskaraz hitz egiten dute: 2023an elkarrizketatutako biztanleen % 37,7k ondo edo nahiko ondo hitz egiten du euskaraz. Ratio hori 1,6 puntu handitu da 2018koarekin alderatuta, eta 8,3 puntu 2008koarekin alderatuta (% 29,4tik aipatutako % 37,7ra). Bestalde, % 25,1ek ez du ezer hitz egiten, eta ratioa 2018koaren antzekoa da (% 25,2).

Euskara ulertzen dute: 2023an elkarrizketatutako biztanleen % 49,2k euskara ondo edo nahiko ondo ulertzen du. Ratio hori hobetu egin da 2018koarekin alderatuta (% 47,2). Bestalde, % 15,3k ez du ezer ulertzen; ratio hori 2018an erregistratutakoa baino handiagoa da (% 14,4).

Euskaraz irakurtzea: 2023an elkarrizketatutako herritarren % 37,7k ondo edo nahiko ondo irakurtzen du. Ratioa 2018an erregistratutako % 38,6ren azpitik dago.

Euskaraz idaztea: 2023an elkarrizketatutako herritarren % 35,5ek ondo edo nahiko ondo idazten du. Ratioa 2018an erregistratutakoaren antzekoa da (% 35,7).

VI.2.2. KOADROA EUSKARA-MAILA, GAITASUNEN ARABERA (2018-2023) (%)

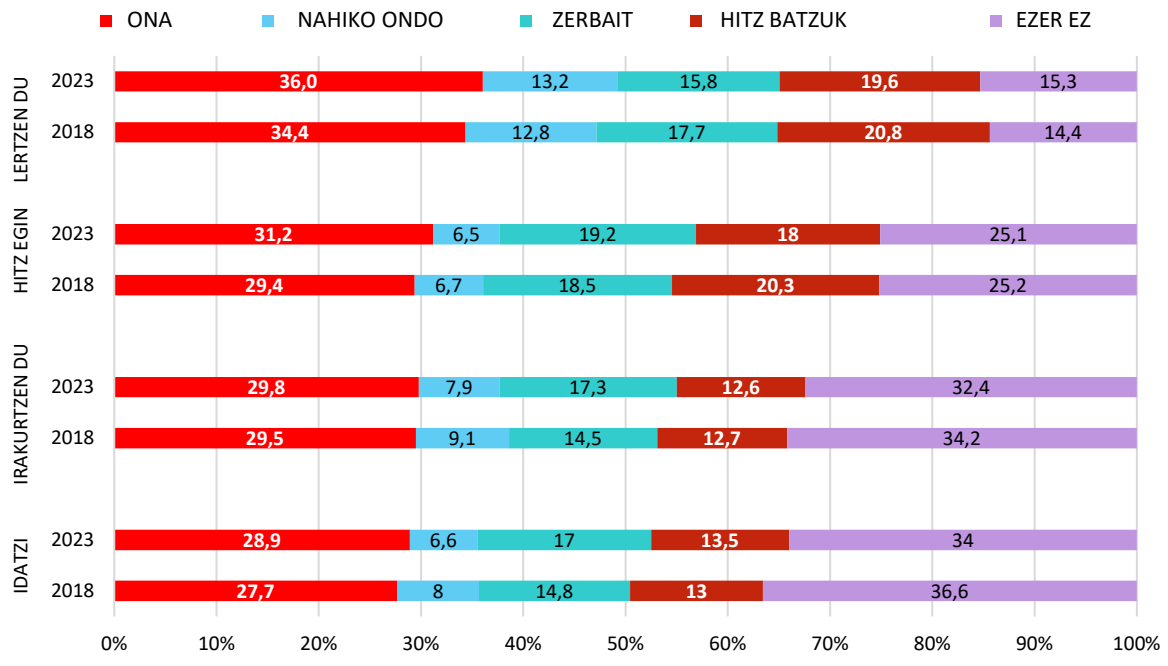

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia

2.3.1.5. Euskarazko parte-hartze kulturala eta euskarazko kultura-ohiturak

2023an, elkarrizketatutako herritarren % 22,1ek euskarazko kultura-jardueretan parte hartzen zuen. Euskaldunen artean, % 51,6k egiten zuen. Bi datuak 2018koak baino pixka bat handiagoak dira.

Euskara jakiteak ia erabat baldintzatzen du euskarazko parte-hartze kulturala. Beraz, alderik handienak ezartzen dituen aldagaia da. Hala ere, kultura-praktika bakoitzaren ezaugarriek ere eragina dute, ez baita gauza bera musika entzutea edo liburu edo aldizkari bat irakurtzea, bertso saio batera joatea edo euskarazko antzerkia ikustea. Kultura-praktika zenbat eta testualagoa izan, orduan eta zailagoa izango da euskaraz gaitasun mugatua duten pertsonentzat.

Hona hemen, euskarazko kultura-ohituren azterketa xeheagoa, eta 2018tik 2023ra izan duten bilakaera

Euskarazko arte eszenikoen kontsumoaren bilakaera: antzerkia, musika eta bertsolaritza

- **Antzerkia euskaraz.**

  Arte eszenikoetako publikoaren artean, % 33,2 euskarazko antzezlanen bat ikustera joan zen. Ratioa 2018koa (% 27,8) baino 5,4 puntu handiagoa da.

  Arte eszenikoen ikusle euskaldunak bakarrik kontuan hartuta, % 57,5 euskarazko antzezlan bat ikustera joan zen. 2018ko datuekin alderatuta (ratioa % 48,9 izan zen), 8,6 puntu handitu da.

- **Musika euskaraz.**

  Grabatutako musika entzun zutenen % 58,3k euskarazko musikariak edo musika-taldeak entzun zituen.

  Euskal hiztunak soilik kontuan hartuta, % 88,7 izan zen, 2018an baino ia 26,7 puntu gehiago.

  Kontuan hartu behar da musika entzutea oso praktika hedatua dela eta, gainera, kasu horretan, hizkuntza ez dela oztopo gaindiezina.

- **Bertsolaritza.**

  Arte eszenikoetako publikoaren artean, % 19,6 joan zen bertso-saioren batera. 4,6 puntu gutxitu da 2018ko datuaren aldean (% 24,2).

  Biztanle euskaldunei dagokienez, bi puntu gutxitu da: % 37,5etik % 35,6ra.

Euskarazko ikus-entzunezkoen kontsumoaren bilakaera: zinema, irratia eta telebista

- **Zinema euskaraz.**

  Azken 12 hilabeteetan, zinemara behin edo gehiagotan joan ziren biztanleen artean, ikusi nahi zuten filma euskaraz ematen zenean, % 27,7k bertsio hori aukeratu zuen, beti edo askotan.

  Biztanle euskaldunen ratioa % 41,6 izan zen, 2018an (% 45,3) baino 3,7 puntu gutxiago.

- **Irratia edo telebista euskaraz.**

  Komunikabideak kontsumitzen zituzten biztanleen artean (% 72,7 irrati-kontsumitzaileak eta % 84,4 telebista-kontsumitzaileak), euskarazko irratiak euskarazko telebistak baino entzule gehiago izan zituen: % 31,5ek irratia euskaraz entzuten zuen eta % 23,6k telebista euskaraz ikusten zuen. 2018arekin alderatuta, euskarazko irratiak igoera txiki bat izan du (% 29,9k entzuten zuen euskarazko irratia) eta euskarazko telebistak behera egin du (% 26k kontsumitzen zuen euskarazko telebista).

  Euskaldunen % 74,9k euskarazko irratia entzuten zuen, eta % 59,6k euskarazko telebista ikusten zuen. Euskarazko irratiaren kontsumoak bost puntu egin du gora 2018arekin alderatuta.

Euskarazko irakurketaren bilakaera

- **Euskarazko liburuak irakurtzea.**

  Irakurleen % 19,1ek euskarazko liburuak irakurri zituen, oso gutxitan, azken hiru hilabeteetan. 2018ko datuekin alderatuta (% 13,5) handitu da.

  Euskal hiztunen artean ere beherakada izan da 2018tik 2023ra bitartean: % 45etik % 33,7ra pasatu da euskarazko libururen bat irakurri duten euskaldunen ehunekoa.

- **Euskarazko egunkari eta aldizkariak.**

  Komunikabideetako kontsumitzaileen artean (lagin osoaren % 68,5) ohikoagoa da euskarazko aldizkariak irakurtzea euskarazko egunkariak irakurtzea baino (% 22,7 eta % 21,3, hurrenez hurren). 2018arekin alderatuta, igoera batez ere aldizkarietan gertatu da (% 19k egunkariak irakurtzen zituen eta % 19,2k aldizkariak).

Euskal hiztunak bakarrik kontuan hartuta, % 56,1ek euskarazko egunkariak irakurtzen ditu, eta % 52,4k euskarazko aldizkariak irakurtzen ditu (2018an ratioak % 48,8 eta % 44,6 izan ziren, hurrenez hurren).

VI.2.8. KOADROA. EUSKARAZKO KULTURA-OHITURAK, OHITURA-MOTAREN ETA BIZTANLE-TALDEAREN ARABERA

	EUSKALDUNEN EHUNEKOA (%)			OHITURA HORI DUTEN BIZTANLE GUZTIEN EHUNEKOA (%)		
	2018	2023	ALDEA	2018	2023	ALDEA
ARTE ESZENIKOAK ETA MUSIKA EUSKARAZ						
EUSKARAZKO ANTZERKIETARA JOATEA (ARTE ESZENIKOETAKO IKUSLEEN ARTEAN) (GUTXIENEZ BEHIN AZKEN 12 HILABETEETAN)	48,9	57,5	8,6	27,8	33,2	5,4
EUSKARAZKO MUSIKA ENTZUTEA (MUSIKA ENTZUTEKO OHITURA DUTENEN ARTEAN)	62,0	88,7	26,7	48,8	58,3	9,5
BERTSO-SAIOETARA JOATEA (ARTE ESZENIKOETAKO IKUSLEEN ARTEAN) (GUTXIENEZ BEHIN AZKEN 12 HILABETEETAN)	37,5	35,6	-1,9	24,2	19,6	-4,6
EUSKARAZKO IKUS-ENTZUNEZKOAK			0			0
ZINEMA EUSKARAZ KONTSUMITZEN DUTEN BIZTANLEAK	45,3	41,6	-3,7	-	27,7	-
IRRATIA EUSKARAZ KONTSUMITZEN DUTEN BIZTANLEAK	69,2	74,9	5,7	29,9	31,5	1,6
TELEBISTA EUSKARAZ KONTSUMITZEN DUTEN BIZTANLEAK	60,8	59,6	-1,2	26,0	23,6	-2,4
EUSKARAZ IRAKURTZEA, AZKEN 3 HILABETEETAN			0			0
EUSKARAZ IRAKURTZEN DUTEN BIZTANLEAK	45,0	33,7	-11,3	13,5	19,1	5,6
EUSKARAZKO EGUNKARIAK KONTSUMITZEN DITUZTEN BIZTANLEAK	48,8	56,1	7,3	19,0	21,3	2,3
EUSKARAZKO ALDIZKARIAK KONTSUMITZEN DITUZTEN BIZTANLEAK	44,6	52,4	7,8	19,2	22,7	3,5

Iturria: Euskal Autonomia Erkidegoko parte-hartze kulturalari buruzko inkesta. 2024koa, Kulturaren Euskal Behatokiarena, eta geuk egina

2.3.2. EAEko kultura-programazioa. Kulturaren Euskal Behatokia. 2024ko datuak

Kulturaren Euskal Behatokiaren "EAEko kultura-programazioaren azterketa" txostenak EAEko kultura-programazioaren egoera jasotzen du, Kulturklik-en informaziotik abiatuta; ekitaldien unibertsoa osoa da, eta ez lagin-mailakoa. Bereziki: kontzertuak, antzerkiak, erakusketak, dantza, bertsolaritza, jaiak, hitzaldiak, azokak, zinema eta ikus-entzunezkoak, ikastaro-tailerrak, lehiaketak, jaialdiak, zikloak eta beste batzuk.

Kulturklik agendan bildutako datuen arabera, 2024an 20.644 kultura-ekitaldi egin ziren EAEn, hau da, 2023an baino % 12,6 gehiago.

Metodologiari buruz, honako hau hartu behar da kontuan:

Aztertutako ERAKUSKETAK erreferentzia-epean inauguratzen dira (urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra), amaiera-data edozein dela ere. Era berean, ez dira kontuan hartzen, nahiz eta erreferentzia-urtean jendearentzat irekita egon, urte hori baino lehen inauguratzen diren erakusketak.

ZINEMA ETA IKUS-ENTZUNEZKOETAN, Kulturklik-ek ez du jasotzen EAEko zinema-areto guztien merkataritza-karteldegia. Bere agendan, Euskadiko Zine Aretoen Elkartea-EZAEren zinemetan egiten diren euskal filmen proiekzioak, euskarazko filmen proiekzioak (Zinema Euskaraz) eta zine-ziklo, zineforum edota zineklubei lotutako programa bereziei lotutako proiekzioak baino ez dira argitaratzen.

PREZIOAREN ALDAGAIARI dagokionez, kontzertuen, antzerkien eta dantza-ikustaldien prezioa bakarrik hartzen da kontuan. Ez da aztertu bertso-saioen eta erakusketen prezioa, kasu askotan doakoak izaten baitira (aire zabalean egiten diren ia bertso-saio guztiak edo kultur etxeetan edo udal-guneetan egiten diren erakusketak). Gainera, bi ekitaldi mota horietarako sarrerek, askotan, ekitaldiaz haraindiko beste jarduera batzuk ere hartzen dituzte (bertso-afari edo bertso-bazkarietarako sarrerak afaria edo bazkaria barne hartzen ditu, eta

museoetarako sarrerak zentro horretako erakusketa-eskaintza osoa bisitatzeko aukera ematen du, eta ez bakarrik erakusketa zehatza). Aztertutako unibertsoaren batez besteko prezioa kalkulatzeko kontzertuak edo dantza eta antzerkiko ordainpeko emanaldiak soilik hartu dira kontuan, hau da, doako ekitaldiak baztertu dira.

ANTZERKIA eta DANTZAren kasuan, analisia emanaldien arabera egiten da, eta ez ekitaldiaren arabera. Era berean, eta estatistika-helburuekin, formatu txikiko antzezlanak programatutako egunen arabera zenbatzen dira, eta ez egindako emanaldien arabera.

AUTOMATIZAZIO-EFEKTUA. 2024An, Kulturklik etengabe hobetzeko prozesuaren barruan, edukiak argitaratzeko automatizazio-mekanismoak jarri ziren martxan EAEko hainbat kultura-eragilerekin, eta, horren ondorioz, ekitaldi mota batzuen bolumena handitu zen, hala nola Beste batzuk; Zinema eta ikus-entzunezkoak eta Hitzaldia.

2024ko datuen arabera, kontzertuek ekitaldi guztien % 27,8 hartzen dute (5.743), 2023an baino % 3,1 gehiago. Sarreren batez besteko prezioa 15,8 euro izan zen, 2023ko 14,4 euroen aldean, eta doako kontzertuak % 49,1 izan ziren (2023an % 46,2). Kontzertuetako hizkuntzari erreparatuz gero, ikusten da euskara izan zela EAEko musika-emanaldietan gehien agertu zen hizkuntza: kontzertuen % 26 euskaraz izan zen, gaztelaniazko kontzertuen (% 19,8) eta hizkuntzarik gabeko musika-emanaldien (% 17,8) aurretik. Era berean, kontzertu eleaniztunak (talde batek baino gehiagok parte hartzen duten musika-ekitaldiak dira gehienak, eta ez dute hizkuntza bera erabiltzen musika-errepertorioan) % 17 izan ziren, eta ingelesezko kontzertuen aurretik jarri ziren (% 10,9).

VI.2.9. KOADROA. EKITALDIAK MOTAREN ARABERA EAE-N

	2023	2024	2023	2024	ALD. 23/24
	KOPURUA		%		
BESTE BATZUK	2.362	3.131	12,9	15,2	32,6
KONTZERTUAK	5.568	5.743	30,4	27,8	3,1
ANTZERKIA	4.289	4.408	23,4	21,4	2,8
ZINEMA ETA IKUS-ENTZUNEZKOAK	1.747	2.231	9,5	10,8	27,7
HITZALDIAK	1.208	1.900	6,6	9,2	57,3
ERAKUSKETAK	1.233	1.266	6,7	6,1	2,7
BERTSOLARITZA	1.057	1.062	5,8	5,1	0,5
DANTZA	873	903	4,8	4,4	3,4
GUZTIRA	18.337	20.644	100,0	100,0	12,6

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia

Antzerki-emanaldiak ekitaldi guztien % 21,4 dira (4.408), eta 2023an baino % 2,8 gehiago. Sarreraren batez besteko prezioa 15 euro izan zen, 2023ko 13,2 euroen aldean, eta antzerki-emanaldien % 35,5 doakoa izan zen (2023an, % 31). Hizkuntzari erreparatuta, antzerki-emanaldien % 44,2 gaztelaniaz izan zen, eta % 40 euskaraz. Bestalde, emanaldien % 12,3 testurik gabe antzeztu zen (kasu gehienetan txotxongiloak, maskara-antzerkia, zirkua, kale-antzerkia…).

Zinemak eta ikus-entzunezko jarduerek ekitaldi guztien % 10,8 hartzen dute (2.231; 2023koekin alderatuta % 27,7 gehiago); hitzaldiek % 9,2 (1.900; % 57,3 gehiago); erakusketek % 6,1 (1.266; % 2,7 gehiago) eta bertso-saioek % 5,1 (1.062; % 0,5 gehiago).

Dantza-emanaldiek ekitaldi guztien % 4,4 hartzen dute (903). Sarreren batez besteko prezioa 14 euro izan zen (2023an, 14,1 euro), eta emanaldien % 59,7 doan izan ziren (2023an, % 56,1).

VI.2.3. KOADROA EKITALDIEN BANAKETA EAE-KO EKITALDI-TIPOLOGIAREN ARABERA

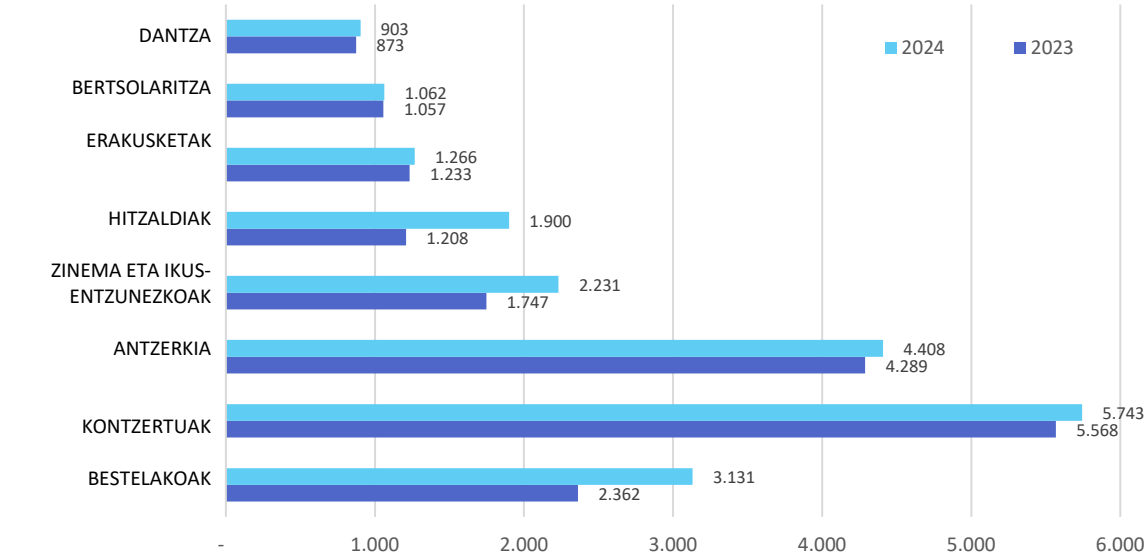

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia

2.3.3. Euskararen gizarte-azpiegitura publiko eta pribatuak Eusko Jaurlaritza

Honekin batera doan koadroan, euskararen normalizazioaren alde lan egiten duten gizarte-azpiegitura publiko eta pribatuen (taldeak, elkarteak eta erakundeak) zerrenda dago, lurralde historikoen arabera.

VI.2.10. KOADROA. EAE-KO EUSKARAREN AZPIEGITURAK, JARDUERA-EREMUAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA. 2025

	GUZTIRA	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
GUZTIRA	**1.282**	**133**	**477**	**672**
KULTURA-JARDUERAK	327	29	124	174
KOMUNIKABIDEAK	140	10	42	88
ASIALDIA ETA KIROLA	95	8	34	53
EUSKARAREN SUSTAPENA	283	33	125	125
HIZTEGIA, CORPUSA ETA ESTANDARIZAZIOA	60	8	17	35
ZIENTZIA ETA TEKNOLOGIA	23	2	5	16
TURISMOA	53	8	31	14
EREMU SOZIOEKONOMIKOA	53	4	7	42
HEZKUNTZA ETA PRESTAKUNTZA	29	7	6	16
LIBURUTEGIAK ETA ARTXIBOAK	32	2	11	19
HELDUAK EUSKALDUNTZEA	144	17	70	57
INGURUNE DIGITALA	43	5	5	33

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila. Euskararen gizarte-azpiegitura publikoen eta pribatuen zentsua eta EUSTAT

Guztira, 1.282 erakunde daude EAEn. Erdiak baino gehiago Gipuzkoan daude (guztizkoaren % 52,4: 672), % 37,2 Bizkaian eta % 10,4 Araban.

Jarduera-arloaren arabera, kultura-jarduerak egiten dituzten erakundeak (jarduera guztien % 25,5), euskara sustatzen dutenak (% 22) eta helduak euskalduntzen dituztenak (jarduera guztien % 11,2) nabarmentzen dira.

2.3.4. Jarduera ekonomikoa

2.3.4.1. Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak. Datuen laburpena. EAE. Kulturaren Euskal Behatokia. 2021eko datuak

2023ko abenduan argitaratutako "2021eko Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak. Datuen laburpena" azken txostenak erakusten duenez, 2021ean [23] 1.026 agente zeuden (698 kulturaren esparruan eta 328 sormenaren esparruan) [24].

Guztira, diru-sarrerak 746,8 milioi euro izan ziren, eta 7.643,2 pertsona aritu ziren lanean, lanaldi osoan.

Sektore kulturaletako 698 agenteek (guztizkoaren % 68) diru-sarrera guztien % 56,8 sortu zuten, eta langileen % 49,7 hartzen zuten. Bestalde, industria sortzaileetako agenteak agenteen guztizkoaren % 32 izan ziren; diru-sarrera guztien % 43,2 sortu zuten, eta langileen % 50,3 hartzen zuten.

Sektorearen balantze ekonomikoa, oro har, positiboa izan zen (51,8 milioi euro: 746,8 milioi euro diru-sarreretan eta 685 milioi euro gastuetan). Sektore sortzailearen balantze osoa (36,9 milioi euro) sektore kulturalarena (14,8 milioi euro) baino bi aldiz handiagoa izan zen.

Enpresaren tamaina, batez beste, 7,4 pertsonakoa izan zen enpresako. Sektore sortzaileetan 11,7 eta kulturaletan 5,4.

VI.2.11. KOADROA. 2021EKO ARTEEI, KULTURA-INDUSTRIEI ETA SORMEN-INDUSTRIEI BURUZKO ESTATISTIKAK. DATUEN LABURPENA. EAE.

	2019			2021		
	GUZTIRA	SORTZAILEA	KULTURALA	GUZTIRA	SORTZAILEA	KULTURALA
AGENTEEN KOPURUA	1.055	354	701	1.026	328	698
BALANTZE EKONOMIKOA (milioi euro)	37,0	32,6	4,4	51,8	36,9	14,8
DIRU-SARRERAK (milioi euro)	793,6	344,3	449,3	746,8	322,9	423,9
GASTUAK (milioi euro)	756,6	311,7	444,9	695,0	286,0	409,1
LANALDI OSOKO LANGILEAK	7.017,2	3.678,6	3.338,6	7.643,2	3.845,1	3.798,1

Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia. Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak

2.3.4.2. EAEko kultura- eta sorkuntza-industriak: liburuak eta prentsa, musika eta ikus-entzunezkoak eta multimedia. Eusko Jaurlaritzaren Kultura Saila. 2023ko datuak

Jarraian, EAEko kultura- eta sorkuntza-industrien barruan estrategikoak diren hiru sektoreren eboluzio-azterketa (2020-2023) aurkezten da: liburuak eta prentsa, musika eta ikus-entzunezkoak eta multimedia. Orkestra-Lehiakortasunerako Euskal Institutuak egin du azterketa, Eusko Jaurlaritzaren Kultura Sailaren eta Kulturaren Euskal Behatokiaren laguntzarekin. Bilakaera esanguratsua —positiboa zein negatiboa— izan duten sektoreak hautatu dira.

Metodologia aldetik, ikuspegi kuantitatiboa eta kualitatiboa erabili dira. Kuantitatiboa EUSTATen datuekin egin da, eta kualitatiboa sektorekako eztabaida-taldeen bidez garatu da; talde horietan, sektore bakoitzean inplikatutako agenteek hautemandakoa eta haien esperientziak jaso dira. Ikuspegi horri esker, joera berriak, erronkak eta aukera espezifikoak identifikatu dira taldeetako bakoitzean.

[23] *Pandemia-aldi horretan bizi izandako salbuespenezko egoerak bete-betean eragin zion kultura-jarduerari, eta azken edizioetan nagusitu ziren joera-ildoak hautsi zituen. Beraz, une berezi bat irudikatzen duen informazioa da, eta halakotzat tratatu behar da.*

[24] *Hauek dira sektoreak: Arte eszenikoak, musika, ikus-entzunezkoak, publizitatea, liburuak, ikusizko arteak, arkitektura, hizkuntzaren industriak, diseinua, moda eta bideojokoak.*

VI.2.12. KOADROA. EUSKADIKO KULTURA- ETA SORMEN-INDUSTRIEN BILAKAERA: LIBURUAK ETA PRENTSA, MUSIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKOAK ETA MULTIMEDIA. 2020-2023									
	LIBURUAK ETA PRENTSA			MUSIKA			IKUS-ENTZUNEZKOAK ETA MULTIMEDIA		
	2020	2023	Ald. 20/23	2020	2023	Ald. 20/23	2020	2023	Ald. 20/23
ENPRESEN KOPURUA	1.771	1.597	-9,8	592	636	7,4	1.513	1.611	6,5
SEKTOREKOAK BEREZ	1.010	889	-12,0	546	587	7,5	641	652	1,7
OSAGARRIAK	761	708	-7,0	46	49	6,5	872	959	10,0
ENPLEGUA	5.853	5.625	-3,9	1.599	1.536	-3,9	5.972	6.916	15,8
SEKTOREKOAK BEREZ	3.069	2.807	-8,5	1.522	1.486	-2,4	3.208	3.455	7,7
OSAGARRIAK	2.784	2.818	1,2	77	50	-35,1	2.764	3.461	25,2
Iturria: Kulturaren Euskal Behatokia. Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak									

Liburuen eta prentsaren sektorea

Euskadin, sektore horren enpresen kopurua % 9,8 gutxitu da 2020tik 2023ra bitartean. Beherakada horrek sektorearen jarduerei (-% 12) zein jarduera osagarriei (-% 7) eragin die, eta horrek agerian uzten du balio-kate osoari eragiten dion krisia. Gainera, enplegua % 3,9 murriztu da, eta sektorearen berezko enpresei eragin die (-% 8,5); enpresa osagarrietan, berriz, hazi egin da (% 1,2).

Liburuen eta prentsaren sektoreko agenteek adierazten dutenez, liburuen salmentak % 16,1 handitu dira Estatuan 2021etik 2024ra bitartean; Euskadin, aldiz, igoera apalagoa izan da (% 5,2), eta alde nabarmena dago hizkuntzaren arabera: gaztelaniazko salmentak % 16,7 igo dira, eta euskarazko liburuenak % 7 jaitsi dira. Agenteek adierazi dutenez, eraldaketa digitala gertatu arren, paperezko liburuak formatu nagusia izaten jarraitzen du (irakurleen % 95), nahiz eta plataforma digitalen lehiak eta liburu-dendak ixteak sektoreari eragiten dion, batez ere tokiko argitaletxeei.

Prentsak, berriz, % 80 egin du behera inprimatuen merkatuan, eta, horren ondorioz, harpidetza digitaleko eta formatuen dibertsifikazioko ereduen aldeko apustua egin dute hedabideek. Hala ere, eredu berri horiek ez dute lortu publizitatearen diru-sarreren galera erabat konpentsatzea, eta horrek ziurgabetasuna sortzen du sektorearen jasangarritasunaren inguruan.

Eraldaketa digitalak eta kontsumo-ohituren aldaketek erronka handiak ekarri dituzte euskarazko edukiak sustatzeko eta banatzeko, eta zailtasunak dituzte gaztelaniarekin eta ingelesarekin lehiatzeko. Plataforma digitaletan dagoen ikusgarritasun-faltak eta gazteen artean gogokoenak diren generoen eskaintza eskasak egoera hori larriagotzen dutela adierazi dute eragileek. Hala eta guztiz ere, sektorea indartzeko aukerak daude, formatuen dibertsifikazioaren bidez, euskal literaturan oinarritutako audioliburu, podcast eta ikus-entzunezko edukiek gora egin baitute. Era berean, euskarazko irakurketa sustatzeko estrategiak proposatzen dira, hala nola, Liburuen eta Prentsaren ekosistemaren agente guztiekin koordinatutako irakurketa-planak. Beraz, agenteek ondorioztatu dute, sektorearen jasangarritasuna bermatzeko, funtsezkoa dela elkarlan publiko-pribatua indartzea eta sustapen- eta banaketa-estrategiak merkatu digitalaren dinamika berrietara egokitzea.

Musikaren sektorea

Sektorearen enpresen kopurua handitu da 2020tik 2023ra bitartean (+% 7,4), eta 2023an 636 izatera iritsi da. Hazkunde hori izan arren, enplegua % 3,9 gutxitu da, eta 63 lanpostu galdu dira. Horrek eragin berezia izan du hezkuntza-arloan eta tresnen fabrikazioan.

Eztabaida-taldean parte hartu duten agenteen ustez, Euskadiko Musikaren sektoreak susperraldi handia izan du pandemiaren ondoren, eta musika-jarduera suspertu egin da. Eraldaketa digitalak zeregin garrantzitsua izan du bilakaera horretan; izan ere, tresna digital batzuek barne-kudeaketa hobetu dute, eta ikuskizunak sustatzen lagundu dute. Horri esker, ikusgarritasun handiagoa lortu da, eta ikusle gehiagorengana iritsi ahal izan da. Hala ere, eraldaketa horrek beste erronka batzuk ere ekarri ditu, hala nola adimen artifiziala sartzea musika-konposizioan; izan ere, sormenerako aukera berriak irekitzen baditu ere, erronkak ere sortzen ditu musika-ekoizpenaren erregulazioari, egile-eskubideei eta etikari lotuta.

Gainera, uste dute Euskadiko musikaren beste erronka garrantzitsu bat dela euskarazko musika nazioartekotzea eta sustatzea; izan ere, identitate-balioa izan arren, zailtasunak ditu plataforma handiek menderatzen duten merkatu globalean kokatzeko. Besteak beste Musika Bulegoa, Etxepare Institutua eta Eusko Jaurlaritza sektorea nazioartean proiektatzeko lanean ari badira ere, euskal musikaren presentzia mugatua da oraindik azoka eta ekitaldietan.

Ikus-entzunezkoen eta multimediaren sektorea

Sektoreak bilakaera positiboa izan du 2020tik 2023ra bitartean: % 6,5 hazi da enpresen kopurua, eta 1.611 izatera iritsi da 2023an. Hazkunde horrek eragin zuzena izan du enpleguan, % 15,8 handitu baita (944 lanpostu gehiago), bereziki jarduera osagarrietan (+% 25,2).

Sektoreko eztabaida-taldean parte hartu duten agenteek uste dute bultzada nabarmena izan dela, batez ere zerga-pizgarriak ezarri direlako. Haiei esker, estatuko eta nazioarteko ekoizpen handiak iritsi dira, eta horrek jarduera handiagoa eragin du sektorean, eta industriari lotutako zerbitzu osagarriak ere dinamizatu ditu, hala nola zerbitzu teknikoak, logistika eta ostalaritza. Hala ere, aldi bereko filmazioen kopuru handiak profesional espezializatuen eskaera handitu du, eta horrek tokiko lan-merkatua tentsionatu du, giza baliabide mugatuak dituen sektorea baita. Gainera, funtsezko profilen falta identifikatu da, esaterako, produktore eragileen prestakuntza duten pertsonak, zeinen lana funtsezkoa baita proiektuak kudeatzeko eta baliabideak optimizatzeko. Hazkunde hori finkatzeko eta sortutako aukerak egiturazko garapen bihurtzen direla bermatzeko, agenteek azpiegitura espezializatuetan inbertitzeko eta prestakuntza indartzeko beharra nabarmentzen dute, sektoreak erronka berriei erantzun ahal izango diela eta bere potentziala ahalik eta gehien aprobetxatu ahal izango duela ziurtatzeko.

Sektoreko eragileek sumatzen dute, halaber, eraldaketa digitalak aukera gehiago sortu dituela ikus-entzunezkoen ekoizpenean eta banaketan, eta formatu berritzaileak zabaltzea ahalbidetu duela, hala nola podcast-ak, fikzio soinudunak eta multimedia-proiektuak, zeinak Euskadiko edukien eskaintza dibertsifikatzen ari baitira. Hala ere, euskarak ikusgarritasunari eta sarbideari lotutako erronkei aurre egiten jarraitzen du, plataforma global handiek menderatzen duten merkatuan. Beren presentzia indartzeko eta hedapena errazteko, sektoreko eragileek plataforma digital zentralizatu bat sortzea proposatzen dute, beste lurraldeetako eredu arrakastatsuetan oinarritua, euskarazko edukiak bilduko dituena eta publiko zabalagoetara iristea erraztuko duena. Horrez gain, kontsumo-datuen kudeaketa hobetzea funtsezkoa dela uste dute, kontsumitzaileei eta kontsumo-ohiturei buruzko informazio zehatza lortzeko, plataformekin egindako akordioen bidez. Horri esker, ekoiztetxeek estrategia eraginkorragoak diseinatu ahalko lituzkete.

2.3.5. EAEko kulturako finantzaketaren eta gastu publikoaren azterketa. Kulturaren Euskal Behatokia. 2022ko datuak

Kulturaren Euskal Behatokiaren “Euskal Autonomia Erkidegoko kulturako finantzaketaren eta gastu publikoaren azterketa” bi urtez behin egiten den azterketa da. Azterketa horren helburua da EAEko Administrazio Publikoak kulturan egiten duen finantzaketa eta gastu publikoa ezagutzea, Administrazioaren, erakunde autonomoen, sozietate publikoen eta haren mendeko fundazioen kultura-aurrekontuen azterketatik abiatuta.

Azterketa bi norabidetan egiten da: kultura-baliabideen izaera ekonomikoagatik eta kultura-xedearengatik. Azken edizioa 2024ko azaroan argitaratu zen, 2022ko datuekin.

Aipatutako txostenak erakusten du pandemiaren ondoren kulturako gastua nabarmen handitu zela, eta igoera hori pandemiaren eragin negatiboa berreskuratzetik harago joan zela, gastua handitu egin zela ikusten baita 2018ko edizioarekin alderatuta.

Hala, **EAEko administrazio publiko guztiek kulturan likidatutako gastua**, haien arteko bateraketarik gabe, 652,8 milioi euro izan zen 2022an. Horrek esan nahi du % 25,9 handitu zela 2020. urtearekin alderatuta, eta % 16,9 handitu zela 2018. urtearekin alderatuta.

Kulturako gastu likidatuaren % 42,4 udalei dagokie (277 milioi euro); % 26,8 erakunde autonomoei, sozietate publikoei eta erakunde publikoen mendeko fundazioei (174,9 milioi euro); % 15,6 Eusko Jaurlaritzari (101,6 milioi euro) eta % 15,2 foru-aldundiei (99,3 milioi euro).

Gastu horren ***xedeari edo kultura-esparruari*** dagokionez, arteekin eta kultura-industriekin lotutako jardueretarako gastua nabarmentzen da: Eusko Jaurlaritzaren % 59,7 eta udalen % 69,7 artean dago, eta % 67ra iristen da erakunde autonomoetan, sozietate publikoetan eta fundazioetan. Kontrara, foru-aldundietan ondarera bideratutako gastua gailentzen da: kultura-esparru horren garrantzia % 58,9 izan zen 2022. urtean. Jaietara eta herri-kulturara eta kultura-zuzendaritza eta -zerbitzuetara bideratutako gastuaren garrantzi erlatiboa txikiagoa da administrazio guztietan.

Informazio gehiago nahi izanez gero, jo gure 2024ko Memoria Sozioekonomikoaren ediziora, azken edizioa 2024ko azaroan argitaratu baitzen, 2022ko datuekin.

Azterketa bi urtez behin egiten denez, xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikus gure 2024ko Memoria Sozioekonomikoa.

2.3.6. Euskararen baliabideak. Euskara sustatzeko aurrekontu publikoak, jarduketa-eremuen eta erakundeen arabera. EUSTAT. 2022ko datuak

"Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio publikoen euskara-aurrekontuei buruzko estatistika" bi urtez behin egiten den estatistika-lana da, eta bere helburua erakunde publikoek euskara sustatzeko berariaz erabiltzen dituzten baliabide ekonomikoen eta giza baliabideen azterketa zehatza egitea da. Azken estatistika-lanaren emaitzak 2025eko martxoan argitaratu ziren, 2022ko datuekin.

EUSTATen datuen arabera, 2022an EAEko administrazio publikoek euskara sustatzeko likidatutako aurrekontu publikoa 175.055,6 milioi euro izan zen. % 59,4 Eusko Jaurlaritzari dagokio, % 23,4 5.000 biztanletik gorako udalerriei (hiriburuak sartu gabe) eta % 5,8 hiru hiriburuei (% 2,6 Gasteizi, % 1,7 Donostiari eta % 1,5 Bilbori). Hiruretan diru gutxien jarri zuen hiriburua, biztanle gehien zituena izanik, Bilbo izan zen. Foru-aldundien aurrekontua, guztira, 19.792,1 milioi euro izan zen (kopuru osoaren % 11,3: % 5,5 Bizkaian, % 4,3 Gipuzkoan eta % 1,5 Araban).

Jarduketa-eremuka, 2022ko datuen arabera, zatirik handiena (likidatutako aurrekontu osoaren % 58,4) euskara jakitera eta transmititzera bideratu zen (83.360,6 milioi euro), honela banatuta: % 34 euskalduntze-alfabetatzerako (59.437,7 milioi euro), % 12,9 irakaskuntzaren arlorako (22.564,5 milioi euro) eta % 0,8 euskararen familia-transmisiorako (1.358,4 milioi euro). Eusko Jaurlaritzak euskalduntze-alfabetatzeko aurrekontuaren % 76 jarri zuen, eta irakaskuntza-arlokoaren % 83,3.

Estatistika-lana bi urtez behin egiten denez, xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikus gure 2024ko Memoria Sozioekonomikoa.

ITURRIAK

1. **EUSTAT.**
    - Euskara sustatzeko aurrekontu publikoak. 2022ko datuak
    - Euskararen azpiegiturak EAEn (2025)
2. **EUSKO JAURLARITZA: Kultura Saila eta Kulturaren Euskal Behatokia**
    - Arteei, kultura-industriei eta sormen-industriei buruzko estatistikak. 2021
    - Kulturako finantzaketa eta gastu publikoaren estatistika. EAEko txostena (2022)
    - EAEko parte-hartze kulturalari buruzko inkesta (2024)
    - EAEko kultura-programazioa (2024)
    - Euskararen azpiegitura publikoen eta pribatuen zentsua
    - EAEko kultura- eta sormen-industriak. Liburuak eta prentsa, musika eta ikus-entzunezkoak eta multimedia.
3. **KULTURA ETA KIROL MINISTERIOA**.
    - Kultura-ohituren eta -praktiken inkesta. 2024-2025
    - Kultura Estatistiken Urtekaria. 2025. urteko edizioa

3. OSASUNA ETA OSASUN-SISTEMA

Osasuna ongizate fisiko, mental eta sozialeko egoera bat da, eta ez bakarrik afekziorik edo gaixotasunik eza. Osasuna pertsona batek harmonia biopsikosoziala izateko duen aukera da, bizi den ingurunearekiko elkarreragin dinamikoan. Eta hainbat faktorek baldintzatzen dute, batez ere, ingurumenak, egoera sozioekonomikoak, bizimoduak, osasun-sistemak eta giza biologiak.

EAEko bizi-kalitateari buruzko VI. kapituluaren hirugarren atalean zehar, beste alderdi batzuen artean, biztanleriaren osasun-egoerara hurbiltzea ahalbidetzen duten zenbait adierazle aurkeztu dira, hala nola bizi-itxaropena, heriotza-tasa, erikortasuna, osasun mentala, psikotropikoen kontsumoa eta potentzialki adiktiboak diren jokaerak. Ondoren, Osakidetzaren jarduera analizatu da. Herritarrei osasun-arreta integrala eskaintzen dien erakunde autonomoa da eta aurrekontu publikoekin finantzatzen da nagusiki. Geroago aseguru libreko erakundeen baliabideei eta jarduerari buruzko adierazle batzuk aztertu dira. Eta, bukatzeko, osasun-sistemaren finantzaketa eta gastua aztertu dira.

3.1. OSASUN-EGOERA

3.1.1. Bizi-itxaropena jaiotzean eta Bizitza Urte Osasuntsuak adin batekin (AVSx). 2023ko datuak

X adineko bizi-itxaropena x adin horretako pertsona batek ustez biziko duen batez besteko urte kopurua da, adinaren araberako berariazko heriotza-tasetan egungo joerek iraunez gero. Batez besteko hori (itxaropena) biztanleriaren banako guztiei dagokie, eta ez gizabanako jakin bati, zeinak bizi-itxaropenak adierazitakoa baino gehiago bizi ahal izango baita, edo, aitzitik, dagokion itxaropenaren aurretik hil.

Osasun Ministerioaren “Espainiako bizi-itxaropena.2023” txostenaren datuen arabera, ELGAren estatistikekin bat etorriz, 2020ra arte Espainia, Japoniarekin eta Suitzarekin batera, **jaiotzerako bizi-itxaropen (Evn, gaztelaniaz)** handiena zuen hiru herrialdeen artean zegoen. 2020an EVn handiena zuten herrialdeen artean zegoen, baina beste herrialde batzuek, Japoniaz eta Suitzaz gain, bizi-itxaropen altuagoa izan zuten. 2023an (pandemiaren hurrengo urteetan bizi-itxaropena berreskuratu eta gero) bakarrik bi herrialdek zuten Espainiak baino EVn handiagoa (berriro ere, Japonia eta Suitza). Espainiako EVn 83,9 urte izan zen (81,12 gizonak eta 86,59 emakumeak).

EAEn, Ministerioaren datuen arabera, **jaiotzerako bizi-itxaropena** (EVn) 2023an 84,69 urte (81,81 gizonak eta 87,4 emakumeak) izan zen, hau da, Espainiako batezbestekoen gainetik:

Inguruko herrialde askotan gertatzen den bezala, EVn altuagoa da emakumeen artean gizonen artean baino. Gizonak zaurgarriagoak dira bihotzeko gaixotasunak izatera eta osasunarentzat arriskutsuak diren jokaerak maizago egiten dituzte, hala nola tabakismoa; kausa horiengatik, joan den mende hasieratik gizonei bizi-itxaropen txikiagoa esleitu izan zaie. Hala eta guztiz ere, emakumeen eta gizonen arteko bizi-esperantza progresiboki murrizten joan da, garatutako beste herrialde batzuetan gertatu den antzera. Sexu baten eta bestearen jaiotzerako uneko bizi-itxaropenaren diferentziaren joera hori emakumeen arrisku-jokaerei esleitu zaie.

Azken hamarkadetan, bizi-itxaropena gehitu egin denez, adin aurreratua dutenek gehikuntza erlatiboa izan dute eta horrek ondorio handiak sortzen ditu osasunean eta gizartean. Izan ere, herritar batek bizitzen dituen urte guztiak ez ditu osasun bikainarekin bizitzen. Egin beharreko galdera da ea etengabe gutxitzen ari den arrisku-egoera biztanleen osasun hobeagoarekin lotzen den: Irabazitako bizitza-urteak dira eta zein neurritan dira osasun onarekin bizitako urteak (hau da, desgaitasunik edo mugarik gabe?) Galdera horri erantzuteko bizitza osasuntsuko itxaropen-adierazleak erabiltzen dira, adibidez, **bizitza osasuntsuko urteena**.

x adinean bizitza osasuntsuko urteak bizi-itxaropenaren antzera interpretatzen dira: hau da, x urteko pertsona batek osasuntsu bizitzea espero den urteen batezbestekoa da (desgaitasunik, jarduera-mugarik eta abarrik gabe), baldin eta egungo adinaren araberako heriotza-tasen joerak eta osasun txarraren (desgaitasuna, jarduera-mugaketak, etab.) prebalentziak mantentzen baldin badira.

Ministerioaren datuen arabera, 2023an EAEn jaiotakoen itxaropena zen 80,12 urtez osasuntsu bizitzea (83,06 emakumeak eta 76,82 gizonak); hau da, emakume euskaldunek jaiotzen zirenetik gizonek baino 6,24 urte gehiago bizitzeko itxaropena zuten.

Espainiako batezbestekoekin konparatuta, emakume euskaldunek urte gehiago bizitzea espero zuten (83,06 eta 81,93) eta gizonek gutxiago (76,82 eta 78,2).

VI.3.1 TAULA EVn ETA OSASUN ONAREKIN BIZITZEKO ITXAROPENA JAIOTZERAKOAN

		BIZI-ITXAROPENA JAIOTZEAN		OSASUN ONAREKIN BIZITZEKO URTEAK JAIOTZERAKOAN-OSASUN ONAREKIN BIZITZEKO ITXAROPENA JAIOTZERAKOAN	
		EAE	ESPAINIA	EAE	ESPAINIA
2006	GIZONAK	78,09	77,71	75,95	74,51
	EMAKUMEAK	85,40	84,34	81,51	80,09
	GUZTIRA	81,78	81,04	78,75	77,31
2010	GIZONAK	79,44	79,15	75,93	75,52
	EMAKUMEAK	86,13	85,42	81,33	79,49
	GUZTIRA	82,85	82,32	78,69	77,51
2018	GIZONAK	81,04	80,43	78,73	76,91
	EMAKUMEAK	86,89	86,08	84,33	81,45
	GUZTIRA	84,05	83,29	81,57	79,19
2019	GIZONAK	81,28	80,88	79,46	77,98
	EMAKUMEAK	87,39	86,56	82,76	81,77
	GUZTIRA	84,41	83,76	81,09	79,89
2020	GIZONAK	80,38	79,47	78,64	76,76
	EMAKUMEAK	86,25	85,02	81,95	80,6
	GUZTIRA	83,37	82,25	80,28	78,69
2021	GIZONAK	80,98	80,25	79,18	77,43
	EMAKUMEAK	86,93	86,12	82,40	81,42
	GUZTIRA	84,02	83,20	80,78	79,43
2022	GIZONAK	80,77	80,27	78,99	77,45
	EMAKUMEAK	86,33	85,82	81,99	81,20
	GUZTIRA	83,62	83,07	80,46	79,35
2023	GIZONAK	81,81	81,12	76,82	78,20
	EMAKUMEAK	87,40	86,59	83,06	81,93
	GUZTIRA	84,69	83,90	80,12	80,07

Iturria: Osasun Ministerioa eta geuk egina.

EAEn eta Espainian emakumeen aldeko diferentzia aztertutako aldi osoan ikusten da (2006-2023), baina 2019 eta 2022 artean murrizketa gertatu zen. Urte horietan diferentzia hori murriztu izanak adierazi lezake gutxitze erlatibo txikiagoa dagoela emakumeak hiltzeko arriskuan gizonenarekin konparatuta. Egiaz, horixe ikusten da sexu baten eta bestearen 2018 eta 2023 arteko bizi-itxaropenaren hazkundea analizatzean: 0,51 urteko gehikuntza emakumeek eta 0,77koa gizonek. Gainera, kontuan hartu beharko litzateke baita ere urte horietan zeharreko jarduera-mugaketaren prebalentziaren bilakaera.

VI.3.2 TAULA SEXUEN ARTEKO DIFERENTZIA JAIOTZERAKO BIZI-ITXAROPENAREN ETA JAIOTZERAKO OSASUN ONEKO BIZI-ITXAROPENAREN ARTEAN EAE-N

	JAIOTZERAKO BIZI-ITXAROPENA			OSASUN ONAREKIN BIZITZEKO URTEAK JAIOTZERAKOAN-OSASUN ONAREKIN BIZITZEKO ITXAROPENA JAIOTZERAKOAN		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	DIFERENTZIA EMAKUMEAK-GIZONAK	GIZONAK	EMAKUMEAK	DIFERENTZIA EMAKUMEAK-GIZONAK
2006	78,09	85,40	7,31	75,95	81,51	5,56
2010	79,44	86,13	6,69	75,93	81,33	5,40
2018	81,04	86,89	5,85	78,73	84,33	5,60
2019	81,28	87,39	6,11	79,46	82,76	3,30
2020	80,38	86,25	5,87	78,64	81,95	3,31
2021	80,98	86,93	5,95	79,18	82,40	3,22
2022	80,77	86,33	5,56	78,99	81,99	3,00
2023	81,81	87,40	5,59	76,82	83,06	6,24

Iturria: Osasun Ministerioa eta geuk egina.

Hala, Osasun Ministerioaren "Espainiako bizi-itxaropena.2023" txostenaren arabera, 75 urtetik gorakoen arteko emakumeen artean gehitu egin zen jardueraren muga larriko prebalentzia, baina gutxitu egin zen gizonen artean.

Egiaz, bizi osasuntsuko urteen bilakaera aztertzeko beste modu bat da **jarduera oso mugatuarekin bizitako urteak** (AVL, gaztelaniaz) kontuan hartzea; adierazle hori kalkulatzeko bizi-itxaropenari bizitza osasuntsuko urteak kentzen zaizkio.

VI.3.3 TAULAN ikus daitekeen bezala, EAEn, jarduera oso mugatuarekin bizitako urteak 2,6 ziren 2018n, 4,6 2019an, eta 4,3 2022an eta 2023an. Gizonen artean, aldiz, 2,3 urte izan ziren 2018an, 1,8 2019an, eta balio horren inguruan mantendu ziren urte batzuetan eta 2023an 5 urtera igo ziren.

Azkenik, 2023an 65 urtekoen bizi osasuntsuko urteak (VI.3.4 TAULA) 19,7 urte ziren EAEn, Espainiako batezbestekoaren gainetik, 19,4 urte; eta 2006an baino 0,9 urte gehiago.

VI.3.3 TAULA JARDUERA OSO MUGATUAREKIN BIZITAKO URTEAK SEXUAREN ETA URTEEN ARABERA

	2010			2018			2019			2020			2021			2022			2023		
	G*	E*	GUZ *	G	E	GUZ	G	E	GUZ	G	E	GUZ	G	E	GUZ	G	E	GUZ	G	E	GUZ
EAE																					
EVn	79,4	86,1	82,9	81,0	86,9	84,1	81,3	87,4	84,4	80,4	86,3	83,4	81,0	86,9	84,0	80,8	86,3	83,6	81,8	87,4	84,7
AVSn	75,9	81,3	78,7	78,7	84,3	81,6	79,5	82,8	81,1	78,6	82,0	80,3	79,2	82,4	80,8	79,0	82,0	80,5	76,8	83,1	80,1
AVL	3,5	4,8	4,2	2,3	**2,6**	2,5	1,8	**4,6**	3,3	1,7	**4,3**	3,1	1,8	**4,5**	3,2	1,8	**4,3**	3,2	5,0	**4,3**	4,6
ESPAINIA																					
EVn	79,2	85,4	82,3	80,4	86,1	83,3	80,9	86,6	83,8	79,5	85,0	82,3	80,3	86,1	83,2	80,3	85,8	83,1	81,1	86,6	83,9
AVSn	75,5	79,5	77,5	76,9	81,5	79,2	78,0	81,8	79,9	76,8	80,6	78,7	77,4	81,4	79,4	77,5	81,2	79,4	78,2	81,9	80,1
AVL	3,6	5,9	4,8	3,5	4,6	4,1	2,9	4,8	3,9	2,7	4,4	3,6	2,8	4,7	3,8	2,8	4,6	3,7	2,9	4,7	3,8

** H=Gizonak, M=Emakumeak eta GUZ=Guztira*
Iturria: Osasun Ministerioa eta geuk egina.

V.3.4 TAULA JAIOTZERAKO BIZITZAKO URTE OSASUNTSUAK ETA 65 URTEREKIN AUTONOMIA-ERKIDEGO BAKOITZEKO						
	JAIOTZERAKO URTE OSASUNTSUAK			URTE OSASUNTSUAK 65 URTEREKIN		
	2023	DIFERENTZIA 2022-2023	DIFERENTZIA 2006-2023	2023	DIFERENTZIA 2022-2023	DIFERENTZIA 2006-2023
ESPAINIA	**80,1**	**0,7**	**2,8**	**19,4**	**0,8**	**1,7**
ANDALUZIA	78,0	-1,0	1,7	17,1	-0,6	0,1
ARAGOI	81,6	1,4	3,2	20,7	2,1	2,3
ASTURIAS	79,3	1,0	2,8	18,6	0,5	0,9
BALEAR UHARTEAK	80,2	0,6	4,1	19,5	1,0	3,9
KANARIAR UHARTEAK	78,9	0,9	1,6	18,2	0,5	0,2
KANTABRIA	81,3	2,9	1,6	19,7	2,0	0,3
GAZTELA-MANTXA	81,0	1,2	16	19,9	0,0	2,4
GAZTELA ETA LEON	80,1	-1,0	1,6	19,9	0,3	0,5
KATALUNIA	80,7	0,0	2,9	20,0	0,3	2,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	80,3	2,4	4,5	19,7	1,7	3,0
EXTREMADURA	80,6	-0,2	4,4	19,3	0,4	2,5
GALIZIA	78,2	0,4	1,7	18,7	0,6	1,2
MADRILGO ERKIDEGOA	83,2	3,1	3,9	21,8	2,6	2,8
MURTZIA	79,5	2,0	4,7	18,6	2,4	3,1
NAFARROA	80,2	0,1	2,7	19,7	0,9	2,2
EAE	**80,1**	**-0,3**	**1,4**	**19,7**	**0,8**	**0,9**
ERRIOXA	80,5	0,9	3,4	19,3	0,2	2,1
CEUTA ETA MELILLA	77,0	7,5	5,4	15,8	2,3	2,8
Iturria: Osasun Ministerioa						

3.1.2. Heriotza-tasa. 2024ko datuak

Heriotza-tasa gordina eta adinaren arabera doitutako heriotza-tasa

Heriotza-tasa gordina aldi jakin batean hiltzen direnen proportzioa da. Orokorrean mila biztanleko adierazten da eta kalkulatzeko heriotza guztiak zati denbora horretako biztanleria osoa egiten da. Bere aldetik, adinaren arabera doitutako heriotza-tasa adierazlearekin biztanleria ezberdinen arteko heriotza-tasak konparatzen dira adinen araberako biztanleria-banaketen diferentziek eragin gabe. Adibidez, talde batean adineko gehiago baldin badaude, uste izan liteke heriotza-tasa handiagoa izango duela bakarrik adin-eraketarengatik, ez halabeharrez hiltzeko arrisku handiagoa izateagatik.

Espainian, Osasun Ministerioaren "2024ko Osasun Sistema Nazionalaren Urteko Txostenaren" datuen arabera, 2023an, hilkortasun-tasa gordina 100.000 heriotzakoa izan zen 100.000 biztanleko (874,2 emakumeen artean eta 932,1 gizonen artean); ratio horiek 2022koak baino txikiagoak dira (971,9 heriotza 100.000 biztanleko, 944,4 emakumeak eta 1.000,6 gizonak). Bere aldetik, adinaren arabera doitutako heriotza-tasa 780,2 izan zen 100.000 biztanleko (985,7 gizonak eta 620,6 emakumeak), hau da, % 7,2 jaitsi zen 2022rekin konparatuta eta % 14,9 2020rekin alderatuta. 2020An gora egin zuen doitutako heriotza-tasak; historikoki jaisten zegoen, baina COVID19aren pandemiarengatik aldatu egin zen. Autonomia-erkidegoen araberako konparazioa grafiko honetan dago.

VI.3.1 GRAFIKOA. ADINAREN ARABERA DOITUTAKO HILKORTASUN-TASA 100.000 BIZTANLEKO ETA SEXUAREN ARABERA BEREIZITA 2023

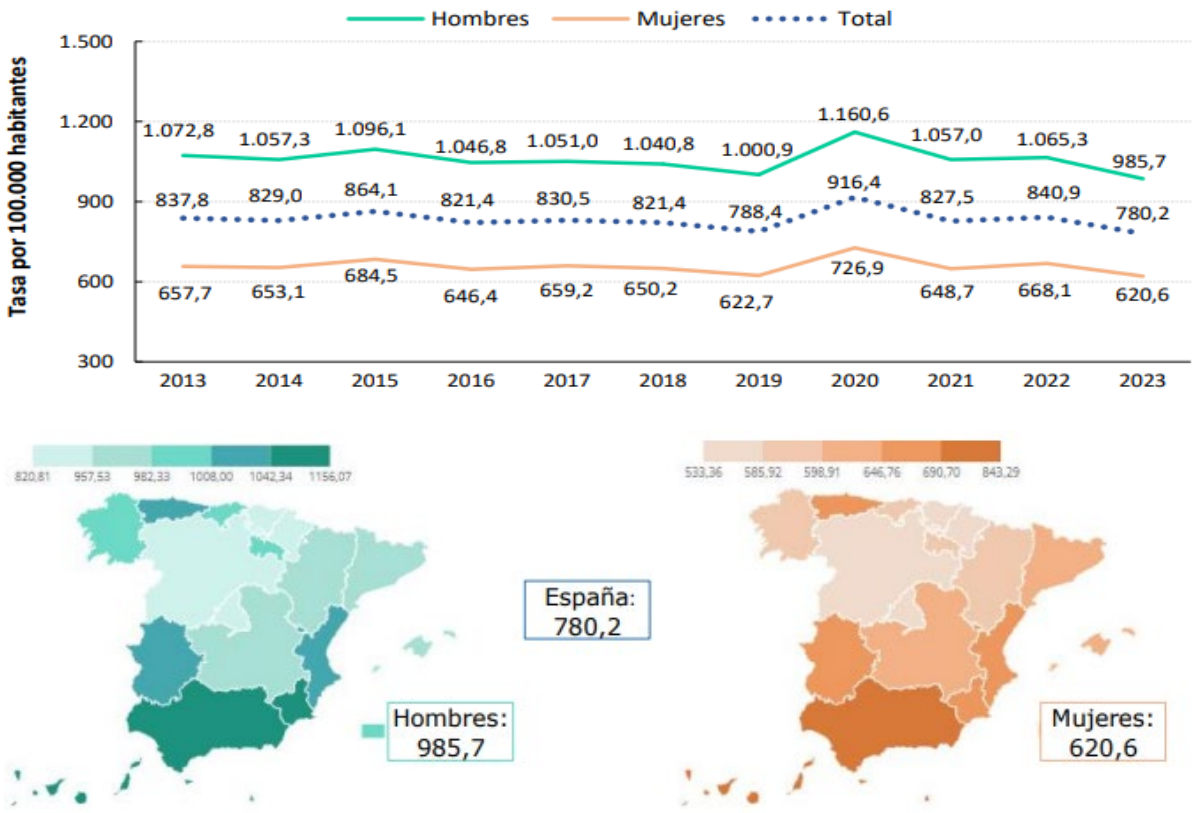

Iturria: OSASUN-MINISTERIOA. Osasun Sistema Nazionalaren 2024ko urteko txostena.

EAEko "2024ko heriotza-tasaren txostenaren" [25] datuen arabera, heriotza-tasa gordina 2024an 1.014,1ekoa izan zen 100.000 biztanleko (2023an baino % 0,15gutxiago), 1.003 emakumeen artean eta 1.025,9 gizonen artean. Bere aldetik, 2013an Europako biztanleria estandarrari adinaren arabera doitutako heriotza-tasa 727 izan zen 100.000 biztanleko (562,3 emakumeak eta 958,2 gizonak); ratio horiek oso txikiak izan ziren 2023koekin alderatuta (742,5 heriotza 100.000 biztanleko —569,7 emakumeak eta 994,0 gizonak—).

EAEko heriotzak adinaren eta kausaren arabera

Eustaten "Heriotzen estatistikak" dio 2023 eta 2024 artean EAEko heriotza-kopurua % 0,4 gehitu zela, 22.311 heriotzatik 22.392 heriotzara. % 49,1 gizonak izan ziren eta % 50,9 emakumeak.

Heriotzen kopuru handi bat nagusien adin-tarteetan gertatzen da. Hala, heriotzen % 66,6 (14.912) 80 urte eta gehiagokoen artean gertatu ziren eta % 35 90 urte edo gehiagokoen artean. Zehazki, 2024an 80-89 urtekoen taldean 7.082 heriotza gertatu ziren, 90-99 urtekoetan 7.285 eta 100-109 urtekoetan 544 eta 109 urte baino gehiagokoen artean heriotza bat gertatu zen. Haurren heriotza-tasari dagokionez (bizitzako lehen urtean), 27 haur hil ziren.

2024an hildako pertsonen batez besteko adina 81,7 urtekoa izan zen, eta hamar urte lehenago, 2014an, 79,3 urtekoa; hau da, 2,4 urteko igoera izan da azken hamarkadan. Gizonak batez beste 78,3 urterekin hil ziren eta emakumeak 84,9 urterekin 2024an; 2014an, berriz, batezbestekoak 76,2 eta 82,6 urtekoak izan ziren, hurrenez hurren. Horrenbestez, azken hamar urteetan gizonen hiltzeko batez besteko adina 2,1 urte gehitu da eta emakumeena 2,3 urte.

VI.3.5 TAULA EAE-KO ADIN NAGUSIENETAKO HERIOTZEN BILAKAERA

	GUZTIRA	GIZONAK % HORIZONTALA	EMAKUMEAK % HORIZONTALA	>=80	80-89	90-99	100-109	>=110	GUZTIAREN >=80	GUZTIAREN >=90
2019	21.560	49,9	50,1	14.186	7.717	6.091	378	0	65,8	30,0
2020	24.247	49,7	50,3	16.068	8.614	7.045	407	2	66,3	30,7
2021	23.073	50,1	49,9	15.076	7.845	6.810	421	0	65,3	31,3
2022	24.194	49,0	51,0	15.877	7.799	7.557	519	2	65,6	33,4
2023	22.311	49,5	50,5	14.713	7.099	7.062	551	1	65,9	34,1
2024	22.392	49,1	50,9	14.912	7.082	7.285	544	1	66,6	35,0

Iturria: EUSTAT, Heriotzen estatistika eta geuk egina

VI.3.2. GRAFIKOA EAE-N HILDAKO PERTSONEN BATEZ BESTEKO ADINAREN (URTEAK) BILAKAERA

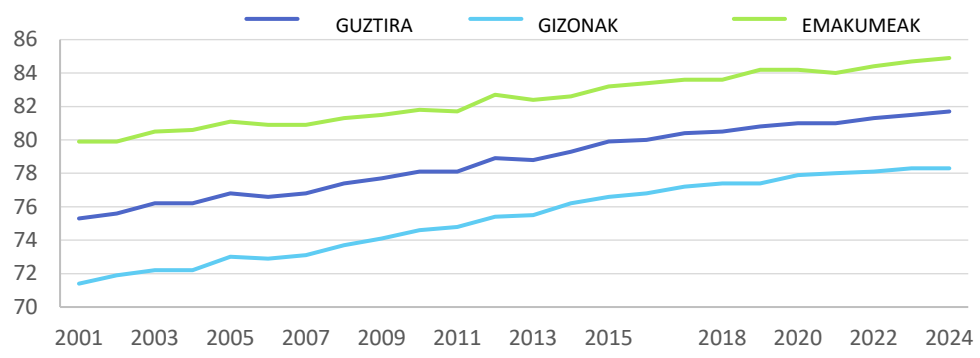

Iturria: Eustat, Heriotzen estatistika

[25] *Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren Erregistroen eta Osasun Informazioaren Zerbitzuak egindakoa*

Heriotza-kausei helduta, lehenik tumoreak daude (% 27,7), bigarrenik zirkulazio-aparatuko gaixotasunak (% 25,5) eta hirugarrenik arnas-sistemako gaixotasunak (% 8,3).

VI.3.6 TAULA EAE-KO HERIOTZAK, KAUSEN ARABERA							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	ALDAKETA 23-24
GUZTIRA	21.560	24.247	23.073	24.194	22.311	22.392	0,4
TUMOREAK	6.309	6.223	6.243	6.378	6.248	6.212	-0,6
ZIRKULAZIO-SISTEMA	5.620	5.611	5.915	5.767	5.659	5.716	1,0
ARNASKETA-SISTEMA	2.158	1.547	1.348	1.553	1.642	1.864	13,5
DIGESTIO-SISTEMA	956	986	1.078	1.136	1.051	1.066	1,4
KANPOKO KAUSAK	756	750	698	796	754	805	6,8
BESTELAKO GAIXOTASUNAK	5.761	9.130	7.791	8.564	6.957	6.729	-3,3
TUMOREAK	29,3	25,7	27,1	26,4	28,0	27,7	
ZIRKULAZIO-SISTEMA	26,1	23,1	25,6	23,8	25,4	25,5	
ARNASKETA-SISTEMA	10,0	6,4	5,8	6,4	7,4	8,3	
DIGESTIO-SISTEMA	4,4	4,1	4,7	4,7	4,7	4,8	
KANPOKO KAUSAK	3,5	3,1	3,0	3,3	3,4	3,6	
BESTELAKO GAIXOTASUNAK	26,7	37,7	33,8	35,4	31,2	30,1	

Iturria: EUSTAT. Heriotzen estatistika eta geuk egina

Eusko Jaurlaritzaren "2024ko EAEko hilkortasunari buruzko txostenean" jasotako datuen arabera, Eutanasiaren Legea (martxoaren 24ko 3/2021 Lege Organikoa) indarrean jarri zenetik, EAEn 133 egoiliar hil dira eutanasia-prozeduraren bidez; 132 EAEn egin ziren eta bat beste autonomia-erkidego batean: 2021ean 15, 2022an 23, 2023an 46 eta 2024an 49. Sexuen arabera, 73 emakumeak izan ziren eta 60 gizonak. Emakumeen batez besteko adina 72,9 urte izan zen eta gizonena 70,3. Tumoreak (51 hildako,% 38,3) izan ziren eutanasia egin zitzaienen arteko kausarik ohikoena. Ondoren nerbio-sistemako gaixotasunak (44 hildako, % 33,1), nahasmendu mentalak eta sistema osteomuskularreko eta ehun konjuntiboko gaixotasunak, talde bietan zortzi heriotza (% 6).

VI.3.3. GRAFIKOA. EAE-N BIZI DIRENEN HERIOTZAK, EUTANASIAGATIK. METATUA 2021-2024

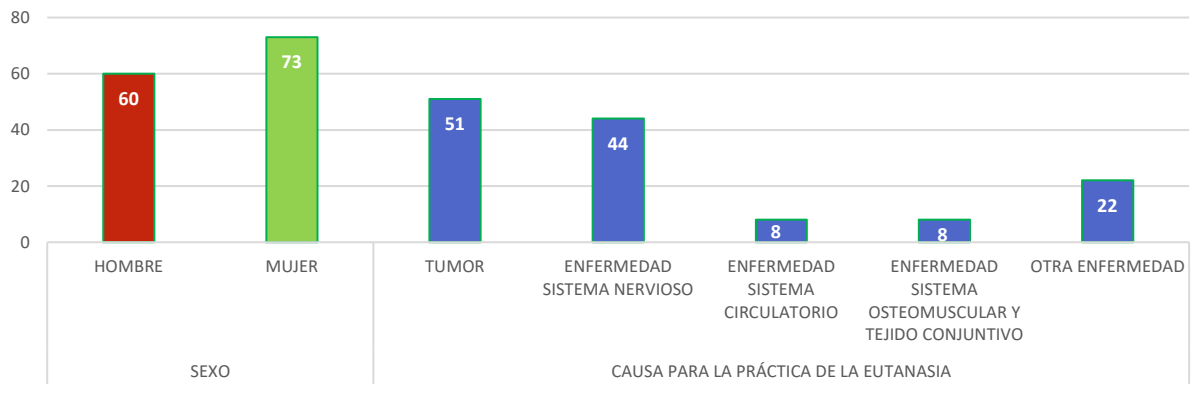

Iturria: EAEko hilkortasun-txostena. Eusko Jaurlaritza

Heriotza goiztiarra

Hilkortasun goiztiarraren inpaktua baloratzeko, Galdutako bizitzako urte potentzialak kalkulatzen dira (APVP, gaztelaniaz). Oinarritzat hartzen da goiz hildakoek (70 urte bete baino lehen) bizi ez dituzten urteak (hau da, hil ziren unean zuten adinaren eta 70 urteetan artean metatutako gehikuntza).

Eusko Jaurlaritzaren "2024ko EAEko heriotza-tasaren txostenaren" datuei dagokienez, emakumeen artean azken urteetan bizitzako urte potentzial gehien galarazi duten hiru kausa espezifikoak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, bularreko tumore gaiztoak eta suizidioak eta autolesioak izan ziren. Gizonen artean, heriotza goiztiar gehienak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, suizidioak eta autolesioak eta miokardioko infartu akutuak eragindakoak izan ziren

Azpimarratu beharra dago 2024an jaitsi egin zirela galdutako urteak gizonen artean infartuengatik eta emakumeen artean bularreko minbiziarengatik.

VI.3.7 TAULA GALDUTAKO BIZITZAKO URTE POTENTZIALAK SEXUAREN ARABERA ETA KAUSA NAGUSIAK EAE-N			
GIZONAK 2020		**EMAKUMEAK 2020**	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	3.218	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.723
MIOKARDIOKO INFARTU AKUTUA (MIA)/KARDIOPATIA ISKEMIKOA	2.496	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.490
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	2.045	COVID-19 BAIEZTATUA ETA PROBABLEA	1.033
GIZONAK 2021		**EMAKUMEAK 2021**	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	2.758	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.680
MIOKARDIOKO INFARTU AKUTUA (MIA)/KARDIOPATIA ISKEMIKOA	2.520	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.640
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.818	COVID-19 BAIEZTATUA ETA PROBABLEA	813
GIZONAK 2022		**EMAKUMEAK 2022**	
KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	2.868	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.765
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	2.730	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.660
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.843	SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	708
GIZONAK 2023		**EMAKUMEAK 2023**	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	2.588	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.613
MIOKARDIOKO INFARTU AKUTUA (MIA)/KARDIOPATIA ISKEMIKOA	2.520	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.545
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.608	SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	625
GIZONAK 2024		**EMAKUMEAK 2024**	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	2.555	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.585
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.670	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.180
MIOKARDIOKO INFARTU AKUTUA (MIA)/KARDIOPATIA ISKEMIKOA	1.200	SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	973
Iturria: Heriotzen erregistroa. EUSKO JAURLARITZAKO Osasun Sailaren Erregistroen eta Osasun Informazioaren Zerbitzuak egindakoa			

3.1.3. Ospitaleetako heriotza-tasa akutuen, egonaldi ertain eta luzekoen eta paziente psikiatrikoen ospitaleetan EAE-Estatua konparaketa. 2024ko datuak

Ondoren landuko dugun eragiketa estatistikoa EUSTATek (*Ospitaleetako erikortasunaren estatistika*) egiten du EINekin batera (*Ospitaleko erikortasunaren inkesta)* eta hedapenean barne hartzen dira akutuen, egonaldi ertain eta luzekoen eta paziente psikiatrikoen ospitaleak.

Estatistika bietan posible da jakitea zein gaixotasunek edo egoerek behar duten ospitaleko arreta. Ospitale publikoetako eta pribatuetako alta-txostenetako datuetatik abiatuz gaixotasunek biztanleengan dituzten efektuak eta gaixotasunen presentzia aztertzen eta zenbatzen dituzte.

Espainiako eta nazioarteko konparagarritasun-arrazoiak direla-eta, ospitaleratze-modalitatean egun bateko edo gehiagoko egonaldia duten gertakariak bakarrik hartzen dira kontuan; hau da, ez dira kontuan hartzen 0 eguneko egonaldia dutenak. Egonaldiaren iraupena honela kalkulatzen da: ospitaleratze-dataren eta alta-dataren artean igarotako egun-kopurua, ospitaleratzeko edo alta emateko orduak kontuan hartu gabe.

Estatistika-unitatea altan eman zaion pazientearekin bat dator, hau da, ospitaleratu, behatu edo tratatu ondoren ospitalea utzi duena sendatu delako, hil egin delako edo beste arrazoi batzuengatik. Egonaldiaren iraupena honela kalkulatzen da: ospitaleratze-dataren eta alta-dataren artean igarotako egun-kopurua, ospitaleratzeko edo alta emateko orduak kontuan hartu gabe.

VI.3.4 GRAFIKOA. OSPITALERATZEAK, OSPITALEAREN, ERKIDEGOAREN ETA OSPITALIZAZIOKO HIRI AUTONOMOAREN ARABERA. 2024

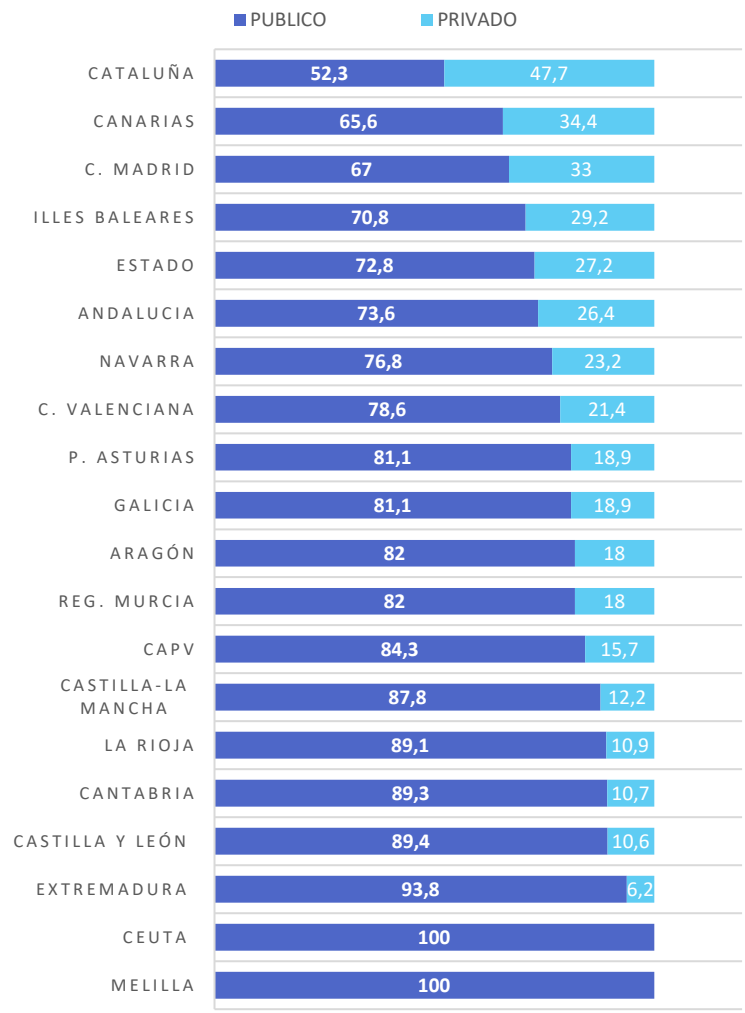

Iturria: EUSTATen Erikortasun Estatistika

EUSTATen arabera, 2024an EAEko ospitaleek 255.417 ospitalizazio zenbatu zituzten, aurreko urtean baino % 2,7 gehiago, alegia, estatu osoaren % 5,1, 2023ko eta 2022ko ehuneko berbera. Datu horrek akutuen ospitaleetako ospitaleratzeak (guztien % 94,7 izan ziren), epe ertain eta luzeko ospitaleak (% 4,3) eta psikiatrikoak (% 1) jasotzen ditu.

EAEn egindako arreten % 84,3 ospitale publikoetan eman ziren; estatuko batezbestekoa (% 72,8) baino ehuneko 11,5 puntu gehiago, eta Espainiako 17 autonomia-erkidegoetatik 11ren aurretik. Horien artean daude Katalunia (% 52,3), Madrilgo Erkidegoa (% 67), Andaluzia (% 73,6), Valentziako Erkidegoa (% 78,6), Galizia edo Asturias (kasu bietan, % 81,1).

Ospitaleratutako pertsonen % 51 gizonak izan ziren, eta % 49, bestetik, emakumeak; Estatuan, aldiz, emakumeen proportzioa handiagoa izan zen (% 51,2, eta gizonak % 48,8). Haurdunaldi, erditze eta erdiberriaroko gertakariak kontuan hartu ezean, emakumeen ehunekoa % 46ra jaitsiko litzateke Euskal Autonomia Erkidegoan (% 47,4 Espainian).

Adinari dagokionez, EAEko ospitaleetan ospitaleratutakoen % 53,7k 65 urte eta gehiago zituzten, Espainian baino ehuneko 5,1 puntu gehiago (% 48,6). Ospitaleratze gehienak 75-84 urtekoek (% 20,1) eta 65-74 urtekoek (% 18,3) izan zituzten, Espainian bezala (% 18,1 eta % 16,9, hurrenez hurren).

Digestio-, arnas-, eta zirkulazio-gaixotasunak izan ziren ospitalizazio-kausarik ohikoenak EAEn eta Espainian.

Euskadin, digestio-aparatuko eta arnas-aparatuko gaixotasunak (biek ere % 12,9), eta oso gertu zirkulazio-aparatukoak (% 12,6) izan ziren 2024ko ospitaleratzeen kausa nagusia, ospitalizazio guztien % 38,4 (Espainian, % 37,2).

Ohikoenen artean, arnas-sistemako gaixotasunak izan ziren aurreko urtearekin konparatuta gehien gehitu zirenak (% 7,6), eta zirkulazio-sistemako gaixotasunen gainetik eta digestio-sistemako gaixotasunen parean kokatu ziren. Espainian ere, arnas-gaixotasunak gehitu egin ziren (% 7,4), eta zirkulazio-gaixotasunak hirugarren lekura eraman zituzten.

Emakumeak nagusiki arnasketa-arazoengatik ospitaleratu ziren EAEn eta amatasunarengatik Espainian.

Emakumeen artean, lehenengo aldiz, arnas-sistemako gaixotasunek (% 12,6) eta digestio-sistemakoek (% 11,4) haurdunaldien, erditzeen eta puerperioen (% 11,2) taldea gainditu zuten; azken hori orain arte lehenengoa izan zen. Espainian, hala eta guztiz ere, azken talde horrek ohikoena izaten jarraitu zuen (% 14,1).

Pazienteak EAEko ospitaleetan egon ziren egunak guztira 2.013.849 izan ziren, hau da, 2023an baino % 1,2 gehiago. Ospitaleratze bakoitzaren batez besteko egonaldia pixka bat gutxitu zen (8 egunetik 7,9 egunera), Espainiakoarekin bat etorriz, eta gizonen artean handiagoa izan zen (8,4 egun) emakumeen artean baino (7,3 egun).

Nahasmendu mentalen eta portaeraren nahasmenduen taldea bereizi egiten da gainerako gaixotasun-taldeetatik, patologia batzuen ospitaleko egonaldiaren iraupen luzeagatik (eskizofrenia, nahasmendu eskizotipikoak eta delirio-nahasmenduak). Talde horrek bakarrik ospitaleratzeen % 29 osatu zuen eta egonaldi-egunen batezbestekoa 78,3 izan zen.

Gainerako gaixotasun-taldeei dagokienez, egun gehien pilatu zituztenak zirkulazio-aparatuarekin lotutakoak izan ziren (% 11,7), batez beste 7,3 eguneko egonaldiekin; gero arnas-aparatua (% 9,4) eta digestio-aparatua (% 7,9) izan ziren; hurrenez hurren 5,8 eta 4,8 eguneko egonaldiak batez beste.

VI.3.9 TAULA OSPITALERATZEAK, OHIKOENAK DIREN GAIXOTASUN-TALDEEN ARABERA. EAE ETA ESPAINIA, SEXUAREN ARABERA BEREIZITA (%). 2024

	EAE		ESPAINIA	
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
DIGESTIO-APARATUA	14,3	11,4	14,4	11,0
ARNAS-APARATUA	13,1	12,6	13,5	11,4
ZIRKULAZIO-APARATUA	14,4	10,8	14,2	10,0
TUMOREAK	10,0	8,4	10,1	8,8
ZAURIAK ETA POZOITZEAK	9,6	9,1	10,1	9,2
GIHAR-APARATUA ETA ESKELETOA	8,2	8,2	7,4	7,6
APARATU GENITURINARIOA	7,8	7,2	8,1	7,5
HAURDUNALDIA, ERDITZEA ETA ERDIBERRIAROA	-	11,2	-	14,1

Iturria: EUSTATen hilkortasun-tasaren estatistika eta EINen hilkortasun-tasaren inkesta

VI.3.8 TAULA EAE-KO AKUTUETAN, EGONALDI ERTAIN ETA LUZEKOEN ETA PAZIENTE PSIKIATRIKOEN OSPITALEETAKO OSPITALIZAZIOAK ETA EGONALDI-EGUNAK

	OSPITALIZAZIOAK			EGONALDI-EGUNAK		
	GUZTIRA	PUBLIKOAK	PRIBATUAK	GUZTIRA	PUBLIKOAK	PRIBATUAK
2020	222.438	83,6	16,4	2.035.368	69,4	30,6
2021	233.853	83,0	17,0	2.183.834	67,9	32,1
2022	243.427	84,0	16,0	2.045.883	72,7	27,3
2023	248.650	83,6	16,4	1.990.909	73,3	26,7
2024	255.417	84,3	15,7	2.013.849	74,5	25,5
ALD. 23-24 (zifra absolutuetan)	2,7			1,2		

Ehunekoa kalkulatzeko oinarria ospitalizazioen eta egonaldien guztizkoa da.
CIE-10: Gaixotasunen nazioarteko sailkapena. 10. bertsioa.
Iturria: EUSTATen ospitaleetako erikortasunaren estatistika eta geuk egina

VI.3.10 TAULA OSPITALERATZEAK, EGONALDI-EGUNAK ETA BATEZ BESTEKO EGONALDIAK EAE-KO OSPITALEETAN OHIKOENAK DIREN GAIXOTASUN-TALDEEN ARABERA. 2024							
	OSPITALIZAZIOAK		EGONALDI-EGUNAK		BATEZ BESTEKO EGONALDIAK		
	KOPURUA	%	KOPURUA	%	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	**255.417**	**100**	**2.013.849**	**100**	**7,9**	**8,4**	**7,3**
DIGESTIO-APARATUA	32.856	12,9	159.310	7,9	4,8	4,7	5,0
ZIRKULAZIO-APARATUA	32.836	12,9	189.729	9,4	5,8	5,7	5,9
ARNAS-APARATUA	32.302	12,6	235.485	11,7	7,3	7,3	7,3
LESIOAK, POZOITZEAK ETA KANPOKO KAUSEN BESTELAKO ONDORIOAK	23.844	9,3	148.502	7,4	6,2	6,3	6,1
TUMOREAK	23.589	9,2	152.709	7,6	6,5	6,8	6,1
GIHAR-APARATUA ETA ESKELETOA	20.943	8,2	91.034	4,5	4,3	4,2	4,5
APARATU GENITURINARIOA	19.165	7,5	75.995	3,8	4,0	4,1	3,9
HAURDUNALDIA, ERDITZEA ETA ERDIBERRIAROA	14.069	5,5	45.401	2,3	3,2	-	3,2
SINTOMA ETA AURKIKUNTZA ANORMAL KLINIKOAK	11.198	4,4	54.461	2,7	4,9	4,9	4,8
NAHASMENDU MENTALAK ETA JOKAERA-NAHASMENDUAK	7.463	2,9	584.524	29,0	78,3	87,2	68,4
INFEKZIO- ETA PARASITU-GAIXOTASUN BATZUK	6.963	2,7	60.221	3,0	8,6	9,0	8,2
NERBIO-SISTEMAKO GAIXOTASUNAK	6.759	2,6	55.902	2,8	8,3	7,8	8,8

Ehunekoa kalkulatzeko oinarria ospitalizazioen eta egonaldien guztizkoa da.
CIE-10: Gaixotasunen nazioarteko sailkapena. 10. bertsioa.
Iturria: EUSTATen ospitaleetako erikortasunaren estatistika

3.1.3.1. Kirurgia anbulatorioa akutuen ospitaleetan 2024ko datuak

Kirurgia anbulatorioak dira anestesia orokorrarekin, tokikoarekin edo sedazioarekin egiten diren ebakuntza kirurgikoak. Operazio-ondorengo zainketak ez dira intentsiboak, denbora gutxi irauten dute eta alta berehala edo ebakuntzaren ondorengo orduetan jasotzea aurreikusita dute.

Kirurgia anbulatorioan 94.823 gertakari zenbatu ziren 2024an (+% 0,8, 2023koaren aldean) eta begietako eta haien atxikietako gaixotasunen taldean egin ziren ebakuntza kirurgiko gehien (% 34,9), begi-lausoko kirurgian bereziki. Ondoren, .gihar-aparatuko eta eskeletoko gaixotasunak eta ehun konektiboaren gaixotasunak, digestio-aparatuko gaixotasunak eta neoplasiak daude.

% 63,5 titulartasun publikoko zentro batean egin ziren. Begietako eta haien atxikietako gaixotasunen kasuan, zentro publikoek % 87,1 egin zituzten.

VI.3.11 TAULA KIRURGIA ANBULATORIOA AKUTUEN OSPITALEETAN							
	2022	2023	2024				ALD. 2023/24
			GUZTIRA	% BERTIKALA	ZENTRO PUBLIKOETAN	ZENTRO PUBLIKOETAN EGINDAKOEN %	
GUZTIRA	**80.768**	**94.027**	**94.823**	**100,0**	**60.247**	**63,5**	**0,8**
(A00-B99) INFEKZIO- ETA PARASITU-GAIXOTASUN BATZUK	172	224	240	0,3	90	37,5	7,1
(C00-D49) NEOPLASIAK	6.927	7.523	6.987	7,4	4.189	60,0	-7,1
(D50-D89) ODOLEKO GAIXOTASUNAK ETA ORGANO HEMATOPOIETIKOAK ETA MEKANISMO IMMUNOLOGIKOARI ERAGITEN DIOTEN NAHASMENDU BATZUK	8	5	13	0,0	13	100,0	160,0
(E00-E89) GAIXOTASUN ENDROKINOAK, NUTRIZIONALAK ETA METABOLIKOAK	607	227	296	0,3	237	80,1	30,4
(F01-F99) NAHASMENDU MENTALAK ETA JOKAERA-NAHASMENDUAK	3	4	8	0,0	1	12,5	100,0
(G00-G99) NERBIO-SISTEMAKO GAIXOTASUNAK	3.577	4.038	4.999	5,3	2.531	50,6	23,8
(H00-H59) BEGIETAKO ETA ATXIKIETAKO GAIXOTASUNAK	28.425	31.623	33.096	34,9	28.829	87,1	4,7
(H60-H95) BELARRIKO ETA MASTOIDE APOFISIKOKO GAIXOTASUNAK	934	1.066	1.206	1,3	962	79,8	13,1

(I00-I99) ZIRKULAZIO-APARATUKO GAIXOTASUNAK	2.480	3.101	3.709	3,9	1.635	44,1	19,6
(J00-J99) ARNAS-APARATUKO GAIXOTASUNAK	2.322	2.634	3.076	3,2	2.146	69,8	16,8
(K00-K95) DIGESTIO-APARATUKO GAIXOTASUNAK	7.228	9.810	8.771	9,2	5.867	66,9	-10,6
(L00-L99) LARRUAZALEKO ETA LARRUAZALPEKO EHUNEKO GAIXOTASUNAK	4.733	6.790	6.903	7,3	885	12,8	1,7
(M00-M99) GIHAR-APARATUKO ETA ESKELETOKO GAIXOTASUNAK ETA EHUN KONEKTIBOAREN GAIXOTASUNAK	8.169	9.162	9.452	10,0	4.213	44,6	3,2
(N00-N99) APARATU GENITOURINARIOKO GAIXOTASUNAK	3.994	4.783	5.166	5,4	2.689	52,1	8,0
(O00-O9A) HAURDUNALDIA, ERDITZEA ETA ERDIBERRIAROA	571	573	584	0,6	538	92,1	1,9
(P00-P96) JAIOTZA INGURUKO ALDIAN SORTUTAKO ZENBAIT GAIXOTASUN	2	4	-		-		
(Q00-Q99) SORTZETIKO MALFORMAZIOAK, DEFORMAZIOAK ETA ANOMALIA KROMOSOMIKOAK	872	990	1.070	1,1	789	73,7	8,1
(R00-R99) SINTOMA, ZEINU ETA AURKIKUNTZA ANORMAL KLINIKOAK ETA LABORATEGIKOAK, BESTE INON SAILKATU GABEAK	242	1.279	345	0,4	178	51,6	-73,0
(S00-T88) TRAUMATISMOAK, POZOITZEAK ETA KANPOKO KAUSEN BESTELAKO ONDORIOAK	3.287	3.590	3.992	4,2	1.856	46,5	11,2
(V00-Y99) HILKORTASUNAREN KANPOKO KAUSAK	-	-	-		-		
(Z00-Z99) OSASUN-EGOERAN ERAGITEN DUTEN FAKTOREAK ETA OSASUN-ZERBITZUEKIN KONTAKTUA	6.215	6.601	4.910	5,2	2.599	52,9	-25,6
KODIFIKATU GABE							

Iturria: EUSTAT. Ospitaleetako erikortasunaren estatistika eta geuk egina

3.1.4.Borondatez etendako haurdunaldiak. 2024ko datuak

Espainian egiten diren haurdunaldien borondatezko eteteen (IVE, gaztelaniaz) jarraipena eta ebaluazioa informazioa jasotzen duen zaintza epidemiologikoko sistema baten bitartez egiten da. Egiten diren IVE guztiak esku-hartzea egin den autonomia-erkidegoko agintaritzako mediku eskudunak jakinarazi behar ditu. Era berean, datuak Osasun Ministerioak autonomia-erkidegoekin batera egindako eta 2011ko urtarrilaren 1etik aurrera martxan dagoen ONLINE aplikazio batean sartzen ditu.

Datuak sentikorrak direnez, haurdun dagoenaren eta haurdunaldiak borondatez eten dituen zentroaren informazioa (zentroa publikoa edo pribatua izan daiteke) konfidentziala da. Ez da agregatua ez den informaziorik ematen eta beti ematen da haurdunaldia borondatez eteten duen emakumea bizi den autonomia-erkidegoaren arabera. Beren lanean informazio hori erabiltzen duten guztiek estatistika-sekretua eta dagokion sekretu profesionala gorde behar dute.

Esku-hartzeen erregistroaren datuen arabera, EAEn bizi zirenen IVE kopurua 4.210 izan zen (4.152 EAEko zentroetan egin ziren eta 58 beste autonomia-erkidego batzuetako zentroetan). 2023 eta 2024 artean gutxitu egin ziren EAEko emakume egoiliarrei egin zitzaizkien IVEak, 4.225etik 4.210era.

Modu horretan, adin ugalkorra (15-44 urte) duten EAEko emakume egoiliarren artean ratioa 11,8 izan zen, hau da, aurreko urtekoa baino pixka bat txikiagoa (11,9) eta estatuko batezbestekoaren azpitik (12,4).

Bere aldetik, Eusko Jaurlaritzaren datuen arabera, EAEn 4.228 IVE egin ziren (4.152 EAEn bizi ziren emakumeei eta 76 beste autonomia-erkidego batzuetako emakume egoiliarrei).

VI.3.12 TAULA 1.000 EMAKUMEKO TASA (15-44 URTEKOAK), BIZI DIREN AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA.									
	INTERBENTZIOAREN URTEA								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
EAE									
IVE-KOPURUA	3.447	3.453	3.629	3.764	3.422	3.654	3.955	4.225	4.210
TASA MILAKOTAN*	9,9	9,9	10,0	10,5	9,9	10,4	11,4	11,9	11,8
ESPAINIA									
TASA MILAKOTAN*	10,4	10,5	11,1	11,5	10,3	10,7	11,7	12,2	12,4
**Emakumeak adin ugalkorrean (15-44 urte)* *Iturria: Osasun Ministerioa*									

EAEko emakume egoiliarren 4.210 IVE guztiak zentro pribatu batean egin ziren (4.028: % 95,7), baina informazioa osasun-zentro publikoetan eman zitzaien kasu batzuetan (3.279: % 77,9).

Eremuaren arabera, 4.210 IVE horietako ia guztiak ospitaletatik kanpo gertatu ziren (3.999: 3 zentro publikoan eta 3.996 zentro pribatuan).

Modu paraleloan, % 95 emakumeek eskatuta egin ziren eta interbentzioak egin ziren haurdunaldi-asteei dagokienez, % 77,9 zortzi aste edo gutxiagoko haurdunaldietan egin ziren.

Antisorgailuen galderari dagokionez, % 62,8k erantzun zuten “ez zutela erabiltzen”, % 23,5ek “hesia”, % 1ek hormonak eta gainerakoak “naturalak”, “mekanikoak”, “beste batzuk” eta “ez da jaso” multzokoak ziren.

Bukatzeko, aipatu beharra dago 2025eko urriaren 10ean lehendakariak Eusko Legebiltzarrean iragarri zuela 2026tik aurrera eta modu progresiboan Osakidetzak errekurtso propioekin artatuko dituela bertako osasun-zentro eta ospitaleetan haurdunaldia borondatez eten nahi duten emakume guztiak. Euskal Osasun Itunean hartutako konpromisoa beteko dela, hau da, gaur egungo hitzarmen-ratioa ez gainditzea eta sistema publikotik arreta indartzea.

VI.3.13 TAULA EGINDAKO IVE KOPURUA ZENTRO-MOTAREN ARABERA EAE-KO EGOILIARRAK 2016-2024									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
IVE-KOPURUA	3.447	3.453	3.629	3.764	3.422	3.654	3.955	4.225	4.210
ZENTRO PUBLIKOAK	214	213	184	211	173	172	179	194	182
ZENTRO PRIBATUAK	3.233	3.240	3.445	3.553	3.249	3.482	3.776	4.031	4.028
ZENTRO PUBLIKOEN %	6,2	6,2	5,1	5,6	5,1	4,7	4,5	4,6	4,3
ZENTRO PRIBATUEN %	93,8	93,8	94,9	94,4	94,9	95,3	95,5	95,4	95,7
Iturria: EAEko haurdunaldien borondatezko eteteen erregistroa, Eusko Jaurlaritza. “Abortuaren egoera osasun publikoan. Bilakaerak eta irisgarritasunerako neurriak”. Osasun Ministerioa eta geuk egina.									

3.1.5. Osasun mentala, psikotropikoen kontsumoa eta adiktiboak izan daitezkeen jokaerak

3.1.5.1. Sarrera

Osasun mentala. Osasunaren Mundu Erakundea

Osasun mentala ongizate mentalaren egoera bat da, zeinak pertsonei ahalbidetzen dien bizitzako estresuneei aurre egitea, beren potentzial guztia garatzea, modu egokian ikasi eta lan egin ahal izatea eta komunitatea hobetzen laguntzea. Berezko balioa eta balio instrumentala du eta gizakien oinarrizko eskubide bat da.

Etengabeko prozesu konplexua gertatzen da eta bakoitzak ezberdin esperimentatzen du. Une jakin batean, faktore indibidualak, familiarenak, komunitatearenak eta egiturazkoak bildu eta konbinatu egin daitezke, osasun mentala babesteko edo ahultzeko. Pertsona gehienak erresilienteak diren arren, kontrako inguruabarrekiko esposizio gehien dutenek arrisku gehiago izaten dituzte osasun mentaleko afekzio bat jasateko.

Osasun-mentalaren afekzioen artean daude nahasmendu mentalak eta desgaitasun psikosozialak, estutasun-maila altuei lotutako egoera mentalak, desgaitasun funtzionala edo norbere burua lesionatzeko jokaeren arriskuak.

Psikotropikoak (psikoaktiboak)

Orokorrean, psikotropikoa substantzia bat da eta nerbio-sistema zentralaren mailan burmuin-jardueran efektu bat sortzen du. Substantzia psikotropikoen adibide batzuk dira alkohola, tabakoa, kafeina, kalamua, nikotina, marihuana, mina arintzeko botikak, heroina, LSDa, kokaina, anfetaminak...

Hala eta guztiz ere, ikuspegi mediko batetik, terminoa medikamentu-familia bati buruzkoa da orokorrean, hau da, substantzia psikotropikoak.

Ospitale Farmaziako Espainiako Sozietatea. Medikamentu bereziak: psikotropikoak eta estupefazienteak

- "Psikotropikoa" terminoak "gogamena aldatuz" esan nahi du eta nerbio-sistema zentralean eszitazio- edo depresio-eragin zuzena duten substantziak barne hartzen ditu. Substantzia horiek kontsumitzen dituztenen jarrera mentalak eta fisikoak nabarmenki aldatu ditzakete.

  Farmakologian, psikotropoak dira askotariko medikamentuak. Nahasmendu eta gaixotasun psikikoak edo neurologikoak tratatzeko erabiltzen dira, baina behin-behinean aldaketak sor daitezke hartzen dituenaren pertzepzioan, aldartean, kontzientzia-egoeran eta jokaeran. Horien artean, askotariko medikamentuak daude eta depresioa, antsietatea, insomnioa, psikosia, maniak eta abar tratatzeko erabiltzen dira. Hala, talde oso heterogeneoa da eta beraien artean diferentzia handiak dituzte ikuspuntu farmakologikotik.

- Estupefazienteak (edo narkotikoak) dira abusuzko jokaerak eta/edo menpekotasun psikikoak/fisikoak sortzeko potentzial handia duten substantzia psikotropikoak. Farmakologian, orokorrean mina tratatzeko eta kontrolatzeko erabiltzen diren medikamentuak dira. Adibidez morfina, kodeina, metadona, tramadola edo fentaniloa.

  Hala eta guztiz ere, substantzia horiek indize terapeutiko oso baxua dute. Hau da, dosiak oso zorrotzak izan behar dira patologia bakoitzerako. Adibidez, dosi jakin batekin asaldura sor daiteke eta handiagoarekin SNCa deprimitu daiteke. Gainera, beharrezkoa da presente izatea gehiago edo gutxiago agertu daitezkeen hiru fenomeno kezkagarri daudela: tolerantzia, menpekotasuna eta abstinentzia-sindromea.

  Horregatik, mediku espezialista batek preskribatu behar ditu eta beti erabili behar dira medikuen zaintza zorrotzarekin. Oker erabiltzen badira arriskutsuak dira eta horregatik, abusuz erabiltzea eta legez kanpoko merkatura desbideratzea prebenitu behar da eta, aldi berean, bermatu behar da pazienteentzako eskuragarri daudela.

Jokaera adiktiboak

Jokaera adiktiboak nagusiki menpekotasun-kontzeptuan oinarrituta daude, bai fisikoa, bai psikikoa. Hasiera batean, pertsona batek hartu eta gero menpekotasuna sortzen zuten substantzia psikoaktiboei aplikatzen zitzaien. Azken urteetan ikusi da badaudela jokaera batzuk, zeintzuetan substantziarik egon ez arren, menpekotasuna sortu dezaketen eta substantzia psikoaktiboek sortzen dituzten adikzio-ezaugarriak dituzten eta menpekotasuna sortzeko gai diren.

2024ko memoria sozioekonomikoan, antsietatearen eta depresioaren sintomen prebalentziarekin batera, zenbait psikotropikoren kontsumoaren prebalentzia orokorrak analizatu ziren eta hauen kontsumoan jarri zen fokua:

- Psikofarmakoak eta, zehazki, lasaigarriak eta/edo somniferoak eta analgesiko opioideak.
- Legez kanpoko zenbait substantzia (kalamua kenduta).

Edizio honetan, lehenik eta behin, azaleko irudi bat erakusten da nahasmendu mentalen datuen inguruan eta Espainiako batezbestekoarekin konparatu dira. Bigarrenik, eta "suizidioek eta autolesioek" sortzen dituzten bizitzeko urte potentzialen galera handiaren ondorioz, jokaera autolitikoengatiko intzidentzien datuak erakusten dira. Hirugarrenik, adiktiboak izan daitezkeen jokaera batzuk aztertu dira, batez ere, kalamuaren eta zigarro elektronikoen kontsumo-datuak eta joko-mota batzuen praktika.

3.1.5.2. Nahasmendu mentalen prebalentzia: EAE-Estatua konparaketa. 2023ko datuak

Osasun Ministerioaren datuen arabera, 2023an nahasmendu mentalen prebalentzia (hori kalkulatzeko lehenengo mailako arretan dauden eta nahasmendu mentalak erregistratuta dituzten pertsonen kopurua eta [26] lehen mailako arretara esleitutako osasun-txartel indibiduala duten pertsonen kopurua kontuan hartzen da) EAEn % 19,8 izan zen (% 25,2 emakumeak eta % 14,1 gizonak); ratio horiek estatuko batezbestekoen gainetik zeuden (% 17,9, % 22,8 emakumeak eta % 12,7 gizonak). Denbora-ikuspegiaren datuek gorako joera nabarmena dute.

VI.3.14 TAULA BIZTANLERIA OROKORRAREN NAHASMENDU MENTALEN ERREGISTRATUTAKO PREBALENTZIA

	EAE			ESPAINIA		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
2018	9,9	18,4	14,2	8,9	17,1	13,1
2019	11,5	20,7	16,2	11,1	20,5	15,9
2020	11,8	21,3	16,6	11,5	21,1	16,4
2021	12,6	22,8	17,8	11,7	21,4	16,7
2022	13,2	24,0	18,7	12,1	22,1	17,2
2023	14,1	25,2	19,8	12,7	22,8	17,9

Iturria: Osasun Ministerioa

3.1.5.3. Jokaera autolitikoak. 2024ko datuak

Jokaera autolitikoak dira pertsona batek bere buruari egiten dizkionak min fisikoa sortzeko. Horrelako jokaerek arrisku handiak sor ditzakete osasunean. Izan ere, baliteke pertsona horrek bere bizitza arriskuan jartzea.

Osasun Sailak 2019an argitaratutako "Suizidioak Prebenitzeko Estrategiak" proposatu zuen suizidio-krisietan lehen esku-hartzeko profesionalei zuzendutako jarduketa-protokolo integratua sortzea. Tresna hori 2021ean ezarri zuten eta berari esker Euskadiko Larrialdiak Koordinatzeko Zentroan eta larrialdien arretarako 112 SOS Deiak telefono-zenbakian jokaera autolitikoekin lotutako datuak sailkatu eta ustiatzea ahalbidetu da.

Tresna horren bitartez, 112 SOS Deiakek intzidentzia suiziden inguruko informazioa jasotzen du. Batez beste egunean 10 dei jasotzen dituzte eta jokaera autolitikoetan zenbait mailen inguruan jakinarazten dute: ideia suizidak, saiakera autolitikoak edo egindako suizidioak.

Hala eta guztiz ere, zenbait adituren arabera, sailkapen hori jarraitu gisa jorratu beharko litzateke, non nahitasuna bilakatzen joaten den sortu nahi den lesioaren arabera. Hala, suizidioa ez da gaixotasun bat, jokaera bat da, eta jokaera guztiak bezala, prebenitu egin daiteke.

[26] *Historia klinikoan diagnosi hauetakoren bat duten guztiak sartzen dira (CIAP2 kodeak): Estres akutua (P02), eskizofrenia (P72), psikosi afektiboak (P73), antsietate-trastornoak/antsietate-egoerak (P74), somatizazio-/konbertsio-trastornoak (P75), depresio-trastornoak (P76), fobia/nahaste konpultsiboa (P79), trauma osteko estresa (P82), P02 edo P82 (P82/02) kodeen barne ez dagoen psikoegokitze-erreakzioak eta zehaztu gabeko beste psikosi batzuk (P98).*

Hurrengo taulan jaso ditugun azken datuek frogatzen dute jokaera autolitikoen intzidenteak gehitzen ari direla eta nerabeek zein helduek egin ditzaketela. 2024an bereziki kezkagarriak izan ziren hiru adin-taldetan: 20-29 urte (870 intzidente, guztien % 20,7), 50-59 urte (790 intzidente, % 18,8) eta 40-49 urte (776 intzidente, % 18,4).

VI.3.15 TAULA SOS DEIAK-EK ERREGISTRATU ZITUEN JOKAERA AUTOLITIKOEN INTZIDENTEAK

	2021	2022		2023	2024	%, GUZTITIK	ALDAKETA 23-24
GUZTIRA	**2.320**	**3.390**	**GUZTIRA**	**3.840**	**4.213**	**100,0**	**9,7**
<15	167	154	<13	19	24	0,6	26,3
16-29	670	1.029	13-19	524	589	14,0	12,4
			20-29	816	870	20,7	6,6
30-49	742	1.175	30-39	582	579	13,7	-0,5
			40-49	727	776	18,4	6,7
50-69	553	774	50-59	638	790	18,8	23,8
			60-69	248	288	6,8	16,1
= > 70	142	206	> 70	199	215	5,1	8,0
EZEZAGUNA	46	52	EZEZAGUNA	87	82	1,9	-5,7

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailaren Larrialdietako Arreta eta Meteorologiako Zuzendaritza eta Geuk egina

3.1.5.4. Adiktiboak izan daitezkeen jokaerak: kalamua eta zigarro elektronikoak kontsumitzea eta joko-mota batzuk praktikatzea

3.1.5.4.1. Psikotropikoak kontsumitzea: kalamua. 2023ko datuak

"2023ko Euskadiko adikzioei buruzko inkestaren" arabera, **kalamua bizitzan noizbait kontsumitzearen** prebalentzia gehitu egin da 2017 eta 2023 artean, % 39tik % 44,2ra. "1995-2024 artean Espainiako alkoholari eta drogei buruzko inkestak (EDADES)" autonomia-erkidegoen araberako analisia egiten du eta hauek dira datuak: EAE da bizitzan noizbait kalamuaren kontsumoaren prebalentzia handiena duen hirugarren autonomia-erkidegoa, eta ratioa estatuko batezbestekoaren gainetik dago: % 54,9 eta % 43,7.

Azken hamabi hilabeteetako, azken 30 egunetako edo eguneroko kontsumoaren inguruan galdetuta, joera beheranzkoa da. Hala, "Euskadiko 2023ko adikzioei buruzko inkestaren" arabera, 2017 eta 2023 artean, azken hamabi hilabeteetan kalamua kontsumitu zutela zioten 15 eta 74 urte bitarteko biztanleen ehunekoa % 8,6tik % 8,1era jaitsi zen, azken 30 egunetan kontsumitu zutela ziotenen ehunekoa, berriz, % 4,9tik % 4,1era eta egunero kontsumitzen zutela baieztatu zutenena % 2tik % 1,5era.

Sexuaren arabera bereizita eta azken 30 egunetako kontsumoari dagokionez, gizonek gehiago kontsumitzen dute emakumeek baino. Hala, 2023an 15-74 urte arteko gizonen % 5,5ek baieztatu zuten azken 30 egunetan kalamua kontsumitu zutela eta emakumeak % 1,7 izan ziren. Gizonen % 2,2k esan zuten egunero kontsumitzen zutela eta emakumeen % 0,6k.

Azken hamabi hilabeteetako autonomia-erkidegoetako kontsumoari dagokionez, analisiak dio EAE prebalentzia handienak dituztenetatik urruti dagoela. Hala eta guztiz ere, EAEko % 14,1eko datua Espainiako batezbestekoaren (% 12,6) gainetik zegoen.

Autonomia-erkidego guztietan gizonek emakumeek baino gehiago kontsumitzen dute.

VI.3.16 TAULA KALAMU-KONTSUMOAREN PREBALENTZIA OROKORREN BILAKAERA 15-74 URTE ARTEKO EAE-KO BIZTANLEAK. 2008-2023

	2008	2010	2012	2017	2023
BIZITZAN NOIZBAIT	33,8	34,2	28,3	39,0	44,2
AZKEN 12 HILABETETAN	12,0	10,2	6,3	8,6	8,1
AZKEN 30 EGUNETAN	8,7	7,2	4,3	4,9	4,1
EGUNERO	3,9	2,5	1,7	2,0	1,5

Iturria: *Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkesta*

VI.3.17 TAULA KALAMU-KONTSUMOAREN MAIZTASUNA AZKEN 30 EGUNETAN 15-74 URTE ARTEKO EAE-KO BIZTANLEAK. 2023			
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
EZ DU KONTSUMITU AZKEN 30 EGUNETAN	94,5	98,3	96,4
KONTSUMITU DU	5,5	1,7	3,6
EGUNERO	2,2	0,6	1,3
ASTEAN 4 ETA 6 ALDI ARTEAN	0,7	0,1	0,4
ASTEAN 1 ETA 3 ALDI ARTEAN	0,8	0,7	0,7
1 ETA 3 ALDI ARTEAN HILABETEAN	1,8	0,4	1,1
Iturria: *Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkesta*			

V.3.18 TAULA KALAMU-KONTSUMOAREN PREBALENTZIA AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO 15-64 URTEKOEN ARTEAN 2024						
	BIZITZAN NOIZBAIT			AZKEN 12 HILABETEAK		
	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
ESPAINIA	**43,7**	**51,3**	**36,0**	**12,6**	**16,0**	**9,2**
ANDALUZIA	27,1	33,1	20,9	10,0	12,8	7,2
ARAGOI	45,9	53,6	37,8	15,6	18,3	12,9
ASTURIAS	51,8	61,4	42,4	14,5	18,7	10,3
BALEAR UHARTEAK	52,4	60,9	43,6	14,9	18,8	10,9
KANARIAR UHARTEAK	44,9	52,5	37,1	16,0	20,7	11,5
KANTABRIA	56,8	66,1	47,6	13,8	17,6	9,9
GAZTELA-MANTXA	43,1	50,9	35,1	10,9	12,4	9,3
GAZTELA ETA LEON	44,7	54,4	34,4	10,5	13,4	7,5
KATALUNIA	52,7	59,5	45,8	14,3	18,4	10,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	60,5	70,1	50,8	14,2	18,5	9,8
EXTREMADURA	48,7	57,6	39,6	23,1	27,3	18,7
GALIZIA	40,4	44,9	36,0	13,0	14,4	11,7
MADRILGO ERKIDEGOA	35,9	44,2	27,9	9,7	12,6	6,9
MURTZIA	36,8	45,6	27,6	12,5	16,2	8,7
NAFARROA	45,7	53,0	38,1	10,8	13,4	8,2
EAE	**54,9**	**62,3**	47,4	**14,1**	**19,0**	**9,2**
ERRIOXA	43,6	52,4	**34,6**	13,7	17,3	10,2
CEUTA	30,0	38,7	20,8	8,2	11,6	4,6
MELILLA	28,3	33,2	24,2	9,4	10,7	8,0
Iturria: Osasun Ministerioa						

3.1.5.4.2. Zigarro elektronikoen kontsumoa. 2023ko datuak

Eusko Jaurlaritzak argitaratutako “Zigarro elektronikoen kontsumoa Euskadin 2023an” txostenaren arabera, azken hamarkadetan tabakismoaren aurka egindako borrokak emaitzak eman ditu eta egunero erretzen dutenak gutxitzen doaz. Hala eta guztiz ere, tabako-industriak produktu berriak merkaturatu ditu (besteak beste, zigarro elektronikoak) eta tabako tradizionalarekin konparatuta hain kaltegarriak ez diren eta tabakoa erretzeari uzteko aukera gisa merkaturatu dituzte. Hala eta guztiz ere, gailu horiek erabiltzea kaltegarria da eta epe luzean osasunean sortzen duten ondorioen ebidentziarik ez dagoen arren, likidoetan eta aerosoletan substantzia kantzerigenoak dituzte. Epe motzeko inpaktuen kasuan arnas-bideetan eta funtzio baskularrean kontrako efektu fisiologikoak ikusi dira, tabakoak sortzen dituenen antzekoak.

Zigarro elektronikoa hitzak aho batetik aerosolak arnasteko produktu guztiak barne hartzen ditu (bapeatzeko direnak). Behin erabili eta botatzekoak izan daitezke, karga-edukiontzi batean kargatzeko modukoak edo behin erabiltzeko kartutxo batekin kargatzekoak ere bai. Berotutako tabakorako gailuak (IQOS) eta askotariko belarrak dituzten beste batzuk ere badaude.

"Euskadiko adikzioei buruzko 2023ko inkestaren" datuen arabera, EAEko 15 urtetik gorako biztanleen % 13,8k azken 30 egunetan noizbait zigarro elektronikoak kontsumitu zituen (gizonen artean % 14,1ek) eta % 4,8k egunero. Hala eta guztiz ere, gailu elektronikoak erakargarriagoak dira gazteentzat. Izan ere, azken 30 egunetan erabili zituztenen %58,1ek 15-34 urte artean zituzten.

VI.3.19 TAULA ZIGARRO ELEKTRONIKOEN KONTSUMO-PREBALENTZIA SEXUAREN ETA ADIN-TALDEAREN ARABERA 15 URTETIK GORAKO EAE-KO BIZTANLEAK 2023 (%)

		NOIZBAIT*	AZKEN 12 HILABETEETAN*	AZKEN 30 EGUNETAN*	EGUNERO*
SEXUA	GIZONA	16,2	42,4	14,1	4,8
	EMAKUMEA	11,6	40,0	11,5	4,6
ADINA	15-21	35,4	57,7	24,3	10,4
	22-34	33,5	54,1	33,8	19,2
	35-54	13,6	28,5	8,5	3,8
	55-74	4,7	11,7	8,1	8,4
	75	0,7	0,0	0,0	0,0
GUZTIRA		13,8	41,4	13,0	4,7

Iturria: Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkesta
"Noizbait" adierazlearen ehunekoak biztanleria guztiari egiten dio erreferentzia. Gainerako hiruek noizbait kontsumitu dutenen arteko ehunekoa adierazten dute.

Kontsumoaren bilakaerari dagokionez, "2023ko Euskadiko zigarro elektronikoen kontsumoaren" txostenak dio erretzeko gailu elektronikoen erabilera-prebalentzia hazten doala. Aurreko adikzioen txostenarekin (2017koa) konparatuz, kontsumoak gora egin du gizonen zein emakumeen artean, bai gazteen (35 urtetik beherakoak), bai eta helduen taldean ere (35-74 urte).

Zigarro elektronikoak noizbait probatu dituztenen 35-74 urtekoen artean zigarro elektronikoak kontsumitzeko motibaziorik handiena da tabako gutxiago kontsumitzea edo erretzeari uztea (% 67). Gazteen artean, motibazio hori zuten % 23k.

Kalamu-kontsumoaren eta zigarro elektronikoen erabileraren arteko loturari dagokionez, ikusi zuten baperrak noizbait erabili zituztenen artean kalamu-kontsumitzaileen proportzioa handiagoa zela.

3.1.5.4.3. Joko-mota batzuk praktikatzea. 2023ko datuak

"Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkestaren" datuen arabera, 2023an loterian, kinielan, loteria primitiboan eta bonolotoan gertatzen zen prebalentzia handiena (% 49,9). Gero kirol-apustuak zeuden (kinielak kenduta) % 2,8rekin eta kasinoko jokoak % 0,6rekin. Karta-jokoen, makina txanpon-jaleen eta bingoaren prebalentzia, bakoitzean % 0,5ekoa da.

2012 eta 2017 artean gehitu egin zen loteria-jokoen, kinielen, loteria primitiboaren, bonolotoaren, kirol-apustuen eta makina txanpon-jaleen prebalentzia, baina 2017 eta 2023 artean gutxitu egin dira analizatutako prebalentzia guztiak. 2023ko datuak 2012koekin konparatzen badira, ikusten da kirol-apustuen prebalentzia gutxitu egin zela 2017 eta 2023 artean, baina 2012koa baino handiagoa izaten jarraitzen duela.

VI.3.20. TAULA JOKO EZBERDINEN PREBALENTZIA AZKEN HAMABI HILABETEETAN 15 URTETIK GORAKO EAE-KO BIZTANLEAK 2012-2023

AZKEN HAMABI HILABETEETAN JOKATU DUTE	2012	2017	2023*
LOTERIA, KINIELAK, LOTERIA PRIMITIBOA ETA BONOLOTOA	53,3	68,7	49,9
KARTA-JOKOAK	3,2	2,9	0,5
KIROL-APUSTUAK (KINIELA EZ DAGO BARNE)	1,6	7,3	2,8
MAKINA TXANPON-JALEAK	2,6	2,7	0,5
KASINO-JOKOAK (ERRULETA, BLACKJACK...)	1,7	1,2	0,6
BINGOA	1,8	1,1	0,5
BESTE BATZUK	1,5	0,2	-

2023ko datuen barnean daude aurrez aurreko eta online jokoak. Taula honetan, "loteriak" kategorian daude bat-bateko loteriak eta "kirol-apustuak" kategorian sartu dira baita ere zaldien lasterketak

Iturria: Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkesta

Joko patologiko posiblearen prebalentzia

2023an, joko patologiko posiblearen prebalentzia, Euskadin azken hamabi hilabeteetan eta astero jokatu zutenen 15 urtetik gorakoen ehunekoa % 2 izan zen.

Sexuaren arabera analizatuta argi dago joko patologikoaren prebalentzia gizonen artean gertatzen dela eta ez emakumeen artean.

Adin-taldeen arabera, arrisku handiena gazteenek dute, hau da, 15-34 urtekoek (% 5,8), eta gero 35-54 urtekoek (% 4,2). 55 urtetik gorakoen arriskua nulua da.

VI.3.21 TAULA JOKO PATOLOGIKO* POSIBLEAREN PREBALENTZIA, SEXUAREN ETA ADIN-TALDEEN ARABERA EUSKADIKO 15 URTE EDO GEHIAGOKO BIZTANLEAK, AZKEN HAMABI HILABETETAN JOKATU DUTENAK ETA ASTERO JOKATZEN DUTENAK 2023

		ARRISKURIK GABE	ARRISKUAREKIN
SEXUA	GIZONA	96,6	3,4
	EMAKUMEA	100,0	0,0
ADIN-TALDEAK	15-34	94,2	5,8
	35-54	95,8	4,2
	55-74	100,0	0,0
	75+	100,0	0,0
GUZTIRA		98,0	2,0

** Arriskua dute inkestaren F6 galderaren multzoan jasotako diagnosi-irizpideen artean lau edo gehiagori baiezkoa eman diotenak.*
Iturria: Adikzioei buruzko Euskadiko 2023ko Inkesta

3.2. OSAKIDETZAREN JARDUERA 2024KO DATUAK

3.2.1. Osakidetzako zerbitzuen erakundeak

Atxikitako taulan jasota dagoen bezala, 2024an Osakidetzak egitura honetan oinarrituta ematen ditu zerbitzuak eta honela dago antolatuta:

- 13 Erakunde Sanitario Integratu (ESI)
- Osasun mentaleko hiru sare (bat lurralde bakoitzean)
- Larrialdiak
- Osatek [27]
- Onkologikoa; eta Transfusio eta giza ehunen Euskal Zentroa (CVTTH), eta aurreko guztia Zuzendaritza Nagusiak koordinatuta.

ESI ereduan erakunde berberean multzokatzen dira arreta espezializatua eta lehen-mailako arreta, hau da, ospitaleak, anbulatorioak, osasun-zentroak, kontsultategiak eta EAGak (Etengabeko Arretaguneak).

VI.3.22 TAULA OSAKIDETZAKO ZERBITZUEN ERAKUNDEAK 2024AN

AUTONOMIA-ERKIDEGOA	• OSAKIDETZAKO ZUZENDARITZA NAGUSIA • LARRIALDIAK • TRANSFUSIO ETA GIZA EHUNEN EUSKAL ZENTROA (TGEEZ) • OSATEK
ARABAKO OSASUN-EREMUA	• ARABAKO ESIa • ARABAKO ERRIOXAKO ESIa • ARABAKO OSASUN MENTALEKO SAREA
BIZKAIKO OSASUN-EREMUA	• BARAKALDO-SESTAOKO ESIa • BARRUALDEA-GALDAKAOKO ESIa • BILBO-BASURTUKO ESIa • EZKERRALDEA-ENKARTERRI-GURUTZETAKO ESIa • URIBEKO ESIa • GORLIZKO OSPITALEA • SANTA MARINA OSPITALEA • BIZKAIKO OSASUN MENTALEKO SAREA
GIPUZKOAKO OSASUN-EREMUA	• DEBAGOIENAKO ESIa • BIDASOAKO ESIa • DEBABARRENAKO ESIa • DONOSTIALDEKO ESIa • GOIERRI-UROLA GARAIKO ESIa • TOLOSALDEKO ESIa • GIPUZKOAKO OSASUN MENTALEKO SAREA • ONKOLOGIKOA

Iturria: Osakidetzaren 2024ko memoria

27 *Osatek SA Eusko Jaurlaritzaren sozietate publiko bat da eta Osasun Sailaren menpekoa da. 1992an sortu zuten. Hauek dira bere jarduera nagusiak: Irudi bidezko diagnosiak kudeatzea, administratzea eta ustiatzea eta ikerketa eta irakaskuntza. Kontuan hartu beharra dago nahiz eta Osakidetzak partaidetzen % 100 izan, Osatek erakunde paraleloa dela EAEko osasun-sisteman eta laneratzeko baldintzak, besteak beste, oso ezberdinak direla.*

Zentroen egitura honela banatu zen 2024an:

- Ospitaleak: Hamaika akutuenak, hiru egonaldi ertain eta luzekoak eta lau osasun mentaleko sarekoak.
- Eguneko ospitaleak: Hogei ospitale osasun mentaleko sareari atxikita, hamahiru akutuen ospitaleetan eta bat Donostiako Onkologikoan.
- Anbulatorioak: 27
- Osasun-zentroak: 136
- Osasun mentaleko zentroak: 42
- Beste zentro batzuk: 24 zentro osasun mentaleko sareari atxikita.

VI.3.23 TAULA OSAKIDETZA OSPITALEEN ETA OSASUN-ZENTROEN TAULA				
	2022	2023	2024	ALD. 23-24
AKUTUENTZAKO OSPITALEAK				
	11	11	11	-
EPE ERTAIN ETA LUZEKOAK	3	3	3	-
OSASUN MENTALEKO SAREKOAK	4	4	4	-
OSASUN-SARERA ATXIKITAKO EGUNEKO OSPITALEAK				
	11	20	20	-
AKUTUENTZAKO OSPITALEETAN		13	13	-
DONOSTIAKO ONKOLOGIKOAN		1	1	-
ANBULATORIOAK	27	27	27	-
OSASUN-ZENTROAK	136	136	136	-
OSASUN MENTALEKO ZENTROAK	42	42	42	-
OSASUN MENTALEKO SARERA ATXIKITAKO ZENTROAK	24	24	24	-
Iturria: Osakidetzaren memoriak				

Modu horretan, 2023an zeudenekin bat egiten dute.

3.2.2. Egitura-plantilla[28]

2024an, memoriaren arabera, Osakidetzaren egiturazko plantilla 32.536 pertsonek osatzen zuten (+% 4,6 aurreko urtearekin alderatuta). Zuzendaritzako karguen kopurua egonkor mantendu zen (94 pertsona). Medikuek eta bestelako lizentziaturak dituztenek % 3,7 egin zuten gora (8.099 pertsona), erizainek eta bestelako diplomadunek % 2,9 egin zuten gora (10.157 pertsona) eta beste lanbide-talde batzuetako langileek % 6,5 (14.186 pertsona).

Emakumeak plantillaren % 80,1 dira, baita gehiengoa ere lanpostu guztietan. Zuzendaritza-karguen kopurua egonkor mantendu da (94 pertsona), eta 2024an emakumeak % 67,6 ziren.

VI.3.24 TAULA OSAKIDETZAKO EGITURA-PLANTILLEN BILAKAERA						
	2020	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
ZUZENDARITZA-KARGUAK	94	94	94	94	94	0,0
MEDIKUNTZAKO PROFESIONALAK ETA BESTE LIZENTZIATURA BATZUK DITUZTENAK	6.943	6.944	7.416	7.810	8.099	3,7
ERIZAINAK ETA BESTELAKO DIPLOMATUAK	8.751	8.762	9.845	9.875	10.157	2,9
BESTELAKO TALDE PROFESIONALAK	11.912	11.900	12.812	13.326	14.186	6,5
EGITURA-PLANTILLA GUZTIRA	**27.700**	**27.700**	**30.167**	**31.105**	**32.536**	**4,6**
Iturria: Osakidetzaren memoriak						

VI.3.25 TAULA EMAKUMEEN EHUNEKOA OSAKIDETZAKO EGITURA-PLANTILLAN				
	2021	2022	2023	2024
EMAKUMEEN EHUNEKOA ZUZENDARITZA-KARGUETAN	60,6	59,6	45,7	67,6
EMAKUMEEN EHUNEKOA A1 OSASUN-LIZENTZIATUAK	56,2	54,6	62,5	68,9
EMAKUMEEN EHUNEKOA BESTE TALDE PROFESIONALETAN	76,0	68,9	80,9	82,9
EMAKUMEEN EHUNEKOA EGITURA-PLANTILLAN	**71,0**	**65,4**	**76,2**	**80,1**
Iturria: Osakidetzaren memoriak				

[28] Informazio horrek Osakidetzako langileen irudi partziala ematen du. Izan ere, ez dira kontuan hartu behin-behineko langileak, ez baitago horien informazio ofizialik.

Langile berriei dagokienez, emakumeen presentziak gehiengoa izaten jarraitzen du, batez ere erizain egoiliarren artean (% 94,3).

VI.3.26 TAULA EGOILIARREN PRESTAKUNTZA		
	2023	2024
EMAKUMEEN EHUNEKOA MIR-EN	71,1	71,7
EMAKUMEEN EHUNEKOA EIR-EN	95,2	94,3
Iturria: Osakidetzaren memoriak		

3.2.3. Laguntza-jarduera: lehen-mailako arreta eta ospitalekoa

3.2.3.1. Kontsultak lehen-mailako arretan eta ospitalekoan

- **Lehen mailako arreta: kontsultak gutxitu egin ziren 2023 eta 2024 artean**

2024an, Osakidetzako lehen mailako arretako profesionalek (familiako medikuntza, pediatria, erizaintza, emaginak eta odontologia) 18,8 milioi kontsulta artatu zituzten, (–% 0,7, 2023rekin konparatuta). Profil profesionalen arabera, orokorrean gutxitu egin dira, odontologian ez ezik. Familia-medikuntzako profesionalek 9,8 milioi kontsulta artatu zituzten (—% 0,1), pediatriakoek 1,5 milioi (—% 2,5), erizaintzakoek 6,8 milioi (—% 1,5) eta emaginek 599.394 milioi kontsulta (—% 0,9). Odontologoek 175.028 kontsulta artatu zituzten (+% 12,7 aurreko urtearekin alderatuta).

2024ko datuak 2021ekoekin alderatuta, lehen arretako profesionalek 2024an 2021ean baino % 20,9 kontsulta gutxiago artatu zituzten.

Profesional bakoitzaren eguneko kontsulta-kopuruak orokorrean beheranzko joera arina du. Familia-medikuntzaren kasuan helburura hurbiltzen da (egunean gehienez ere 30 kontsulta).

- **Ospitaleko arreta: kontsultak gehitu egin ziren 2023 eta 2024 artean**

Ospitaleko arretako profesionalek 7 milioi kontsulta artatu zituzten 2024an (+% 5,6, 2023rekin konparatuta). Lehen kontsultak eta hurrengoak gehitu egin ziren (% 5,7 eta % 4,7 hurrenez hurren). Lehen kontsultaren ondorengo kontsulten adierazlea % 4 inguruan mantendu zen.

2024ko datuak 2021ekoekin alderatuta, ospitale-arretako profesionalek 2021ean baino % 4,8 kontsulta gutxiago artatu zituzten.

VI.3.27 TAULA OSAKIDETZAREN LAGUNTZA-JARDUERA. KONTSULTAK GUZTIRA, KONTSULTAK LEHEN MAILAKO ARRETAN ETA KONTSULTAK OSPITALE-ARRETAN						
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24	VAR.21/24
GUZTIRA	**31.165.232**	**27.578.141**	**25.605.804**	**25.840.158**	**0,9**	**-17,1**
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	**23.765.576**	**20.485.507**	**18.936.269**	**18.798.885**	**-0,7**	**-20,9**
FAMILIA-MEDIKUNTZA	10.510.118	10.389.917	9.825.450	9.811.927	-0,1	-6,6
PEDIATRIA	1.673.694	1.592.030	1.486.749	1.449.158	-2,5	-13,4
ERIZAINTZA	10.840.778	7.743.656	6.863.698	6.763.378	-1,5	-37,6
EMAGINAK	588.834	605.908	605.075	599.394	-0,9	1,8
ODONTOLOGIA	152.152	153.996	155.297	175.028	12,7	15,0
OSPITALEKO ARRETA	**7.399.656**	**7.092.634**	**6.669.535**	**7.041.273**	**5,6**	**-4,8**
Iturria: Osakidetzaren memoriak						

VI.3.28 TAULA LEHEN-MAILAKO PROFESIONALEK EGUNERO EGINDAKO KONTSULTAK				
	2021	2022	2023	2024
FAMILIA-MEDIKUNTZA	31	32	30,95	30,33
PEDIATRIA	23	23	21,61	21,48
ERIZAINTZA	23	17	15,50	15,01
EMAGINAK	18	19	18,89	17,98
Iturria: Osakidetzaren memoriak				

VI.3.29 TAULA OSPITALE-ARRETA OSAKIDETZAREN SAREAN					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
KONTSULTAK GUZTIRA	**5.726.495**	**5.796.296**	**6.669.535**	**7.041.273**	**5,6**
LEHENENGO KONTSULTAK	995.397	1.039.462	1.074.277	1.135.370	5,7
GEROKO KONTSULTAK	3.981.309	4.010.140	4.139.205	4.335.681	4,7
LEHEN KONTSULTEN ETA HURRENGOEN ARTEKO ADIERAZLEA			**3,7**	**3,7**	
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

3.2.3.2. Kontsulta presentzialak eta ez presentzialak lehenengo mailako arreta eta ospitale-arretan

- **Lehen mailako arreta:** kontsulta presentzialek gehitzen jarraitzen dute eta ez presentzialek (telefonoa, online...) gutxitzen. Telefonoz egindako kontsultak % 15 gutxitu ziren 2023tik 2024ra. Telefono-kontsulten ratioa kontsulta guztiekin alderatuta % 26,7tik % 22,9ra igaro da.

- **Ospitale-arreta:** kontsulta presentzialak gehitu egin dira, baina ez presentzialak ere bai. Telefonoz egindako kontsultak % 5,6 gehitu ziren 2023tik 2024ra. Hala eta guztiz ere, telefono-kontsulten ratioa kontsulta guztiekin alderatuta % 11,1n mantendu da.

VI.3.30. TAULA OSAKIDETZAREN LAGUNTZA JARDUERA KONTSULTAK GUZTIRA, KONTSULTAK LEHEN MAILAKO ARRETAN ETA KONTSULTAK OSPITALE-ARRETAN AURREZ AURREKO KONTSULTAK ETA KONTSULTA EZ PRESENTZIALAK									
	2022			2023			2024		
	GUZTIRA	AURREZ AURREKOAK	EZ PRESENTZIALAK	GUZTIRA	AURREZ AURREKOAK	EZ PRESENTZIALAK	GUZTIRA	AURREZ AURREKOAK	EZ PRESENTZIALAK
GUZTIRA	**27.578.141**	**16.329.537**	**11.248.604**	**25.605.804**	**16.470.288**	**9.135.216**	**25.840.158**	**17.497.937**	**8.342.421**
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	**20.485.507**	**11.279.935**	**9.205.572**	**18.936.269**	**11.256.806**	**7.679.163**	**18.798.885**	**12.026.886**	**6.772.199**
FAMILIA-MEDIKUNTZA	10.389.917	4.533.724	5.856.193	9.825.450	4.888.405	4.936.745	9.811.927	5.519.355	4.292.572
PEDIATRIA	1.592.030	909.263	682.767	1.486.749	963.216	523.533	1.449.158	992.038	457.120
ERIZAINTZA	7.743.656	5.346.204	2.397.452	6.863.698	4.910.505	1.953.193	6.763.378	5.005.383	1.758.195
EMAGINAK	605.908	336.748	269.160	605.075	339.383	265.692	599.394	335.082	264.312
ODONTOLOGIA	153.996	153.996		155.297	155.297	0	175.028	175.028	
OSPITALEKO ARRETA	**7.092.634**	**5.049.602**	**2.043.032**	**6.669.535**	**5.213.482**	**1.456.053**	**7.041.273**	**5.471.051**	**1.570.222**
	EHUNEKOAK								
GUZTIRA	**27.578.141**	**59,2**	**40,8**	**25.605.804**	**64,3**	**35,7**	**25.840.158**	**67,7**	**32,3**
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	**20.485.507**	**55,1**	**44,9**	**18.936.269**	**59,4**	**40,6**	**18.798.885**	**64,0**	**36,0**
FAMILIA-MEDIKUNTZA	10.389.917	43,6	56,4	9.825.450	49,8	50,2	9.811.927	56,3	43,7
PEDIATRIA	1.592.030	57,1	42,9	1.486.749	64,8	35,2	1.449.158	68,5	31,5
ERIZAINTZA	7.743.656	69	31	6.863.698	71,5	28,5	6.763.378	74,0	26,0
EMAGINAK	605.908	55,6	44,4	605.075	56,1	43,9	599.394	55,9	44,1
ODONTOLOGIA	153.996	100	-	155.297	100,0	0,0	175.028	100,0	0,0
OSPITALEKO ARRETA	**7.092.634**	**71,2**	**28,8**	**6.669.535**	**78,2**	**21,8**	**7.041.273**	**77,7**	**22,3**
Iturria: Osakidetzaren memoriak									

VI.3.31 TAULA OSAKIDETZAREN LAGUNTZA-JARDUERA KONTSULTAK GUZTIRA (PRESENTZIALAK ETA EZ PRESENTZIALAK), TELEFONO-KONTSULTAK ETA TELEFONO-KONTSULTEN RATIOAN GUZTIEN GAINEAN					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
KONTSULTAK GUZTIRA (PRESENTZIALAK ETA EZ PRESENTZIALAK)	**31.165.232**	**27.578.141**	**25.605.804**	**25.840.158**	**0,9**
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	23.765.576	20.485.507	18.936.269	18.798.885	-0,7
OSPITALEKO ARRETA	7.399.656	7.092.634	6.669.535	7.041.273	5,6
TELEFONO-KONTSULTAK GUZTIRA	*	*	**5.797.220**	**5.081.886**	**-12,3**
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	8.763.335	6.461.355	5.058.885	4.301.901	-15,0
OSPITALEKO ARRETA	*	*	738.335	779.985	5,6
RATIOA TELEFONO-KONTSULTAK/GUZTIRA	*	*			ALD. 23-24
KONTSULTAK GUZTIRA	Daturik ez	Daturik ez	22,6	19,7	-3,0
LEHENENGO MAILAKO ARRETA	Daturik ez	Daturik ez	26,7	22,9	-3,8
OSPITALEKO ARRETA	*	*	11,1	11,1	-10,2
** Datua ez dator bat Osakidetzako aurreko memoriekin* *Iturria: Osakidetzaren memoriak*					

3.2.3.3. Ospitaleratzeak, ebakuntza kirurgikoak eta prozedura ez kirurgikoak eta konplexutasun handikoak (PNQ) eta proba osagarriak

Osakidetzaren 2024ko memoriaren datuen arabera, 2023 eta 2024 artean **ospitalizazio-altak** % 5,3 igo ziren akutuen ospitaleetan eta % 2,5 egonaldi luze eta ertainekoetan. Alta emateak esan nahi du pazienteak ospitaleratu, behatu edo tratatu ondoren, ospitalea utzi duela sendatu delako, hil egin delako edo beste arrazoi batzuengatik. Batez besteko egonaldiak[29] pixka bat gutxitu ziren akutuen ospitaleetan eta egonaldi luze eta ertainekoetan.

Osakidetzak bestelako ospitaleratze-alternatiben alde egiten jarraitzen du, hala nola etxeko ospitaleratzeak eta eguneko ospitale medikoak. 2024an 12.742 paziente artatu zituzten etxean, 2023an baino 489 gehiago, eta batez besteko egonaldia 15,5 egunekoa izan zen. Bere aldetik, eguneko ospitale medikoak 2024an 348.475 prozedura izan zituen, hau da, aurreko urtean baino % 8,7 gehiago.

2024an guztira 226.075 **ebakuntza kirurgiko** egin ziren, 2023an baino % 5,4 gehiago. Programatuak 127.346 izan ziren, 2023an baino % 7,4 gehiago. Horietatik % 53,8 ospitaleratze gabeko kirurgiak izan ziren (*kirurgia handi anbulatorioak, CMA*) eta hazkunde-ratioa % 9,9koa izan zen. Kirurgia txikien zifra % 4,7 gehitu zen. Larrialdietako esku-hartzeak % 4,2 gutxitu ziren. 65 urtetik gorakoei egindako esku-hartzeek gora egiten jarraitzen dute (2023an baino % 7,4 gehiago), eta 71.144 esku-hartze egin dira guztira.

Ebakuntza ez kirurgikoak eta konplexutasun handikoak (PNQ) ebakuntza-gelatik kanpo egiten dira eta ez dakarte ospitaleratzerik eta gora egiten jarraitzen dute (+% 10,8), eta 90.025 izan ziren. Oftalmologiaren arloan egindakoak dira nagusi (% 55, +% 10,9). Erradiologia esku-hartzailea % 10 gehitu zen. Beste PNQ batzuk (kardiologikoa, baskularra eta minaren unitatea, beste batzuen artean) % 13 baino gehiago hazi ziren. Hemodinamikari lotutako PNQak % 8,1 egin dute behera.

Ingresatutako pazienteei eta paziente anbulatorioei egindako diagnosi-proba osagarrien kopuruak gora egiten jarraitzen du: aurreko urtean baino **% 7,8 gehiago.** Guztiak gehitu dira, eta egindako erresonantziak azpimarratu behar dira, 2023an baino % 16,2 proba gehiago.

VI.3.32 TAULA OSAKIDETZAREN SAREKO OSPITALEETAKO OSPITALERATZEAK ETA BATEZ BESTEKO EGONALDIAK

		2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
OSPITALIZAZIOA:	AKUTUEN OSPITALEAK (ALTAK)	235.860	248.916	257.524	271.128	5,3
	EGONALDI LUZE ETA ERTAINEKO OSPITALEAK (ALTAK)	8.105	8.676	9.012	9.237	2,5
OSPITALIZAZIOAREN ALTERNATIBAK	ETXEKO OSPITALIZAZIOAK (PAZIENTE-KOPURUA)	12.919	12.909	12.253	12.742	4,0
	EGUNEKO OSPITALE MEDIKOAK (PROZEDURA-KOPURUA)	Daturik ez	Daturik ez	320.655	348.475	8,7
						DIFERENTZIA
BATEZ BESTEKO EGONALDIA (EGUNAK)	AKUTUENTZAKO OSPITALEAK	4,6	4,6	4,3	4,2	-0,1
	EGONALDI LUZE ETA ERTAINEKO OSPITALEAK	17,3	16,8	16,5	15,7	-0,8
	ETXEKO OSPITALERATZEAK	15,0	15,0	16,4	15,5	-0,9

Iturria: Osakidetzaren memoriak

VI.3.33 TAULA ESKU-HARTZE KIRURGIKOAK (EHK) OSAKIDETZAREN SAREAN

	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
PROGRAMATUTAKO EHK HANDIAK	102.113	108.698	118.620	127.346	7,4
KIRURGIA HANDI ANBULATORIOAK (KHA)	55.104	57.178	62.332	68.521	9,9
KHA %	54	52,6	52,5	53,8	
EHK LARRIALDIAK	18.231	18.515	18.264	17.503	-4,2
KIRURGIA TXIKIAK	72.452	77.211	77568	81.226	4,7
GUZTIRA	**192.796**	**204.424**	**214.452**	**226.075**	**5,4**
EHK 65 URTETIK GORAKOEN ARTEAN	70.146	61.926	**66.221**	71.144	7,4

Iturria: Osakidetzaren memoriak

[29] *Batez besteko egonaldia patologiaren eta artatutako paziente-motaren araberako adierazlea da, eta horren luzeran eragina du, halaber, ospitalizazio-erregimenean arreta jasotzetik modu anbulatorioan konpontzera igaro diren tratamenduen proportzioak. Nolanahi ere, batez besteko egonaldia efizientziako adierazletzat hartzen da, jardunbide kliniko erabakigarriaren garapenarekin lotutakoa. Hala, batez besteko egonaldia murrizteak, txandakatze-indizea haztearekin batera, ospitalizazio-arloko produktibitatea handiagoa dela adierazten du.*

VI.3.34 TAULA PROZEDURA EZ KIRURGIKOAK (PEK) ETA KONPLEXUTASUN HANDIKOAK					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
OFTALMOLOGIA	36.699	44.807	48.643	53.936	10,9
Rx. ESKU-HARTZAILEA	14.402	14.997	17.222	18.941	10,0
BESTELAKO PEK	18.183	18.969	20.266	23.014	13,6
HEMODINAMIKOA	3.672	2.950	2.321	2.134	-8,1
GUZTIRA	**72.284**	**78.773**	**88.452**	**98.025**	**10,8**
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

VI.3.35 TAULA PROBA OSAGARRI DIAGNOSTIKOAK					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
TAC	155.058	173.908	196.001	217.205	10,8
ENDOSKOPIAK	52.837	55.725	58.864	64.578	9,7
EKOGRAFIAK	130.832	141.469	145.326	151.995	4,6
ERRESONANTZIAK (OSATEK)	7.599	156.520	162.719	171.874	5,6
ERRESONANTZIAK (OSAKIDETZA)	163.600	10.592	15.980	18.563	16,2
GUZTIRA	**509.926**	**538.214**	**578.890**	**624.215**	**7,8**
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

3.2.4. Itxarote-zerrendak

2023ko bigarren seihilekoan itxarote-zerrendak optimizatzeko prozesua martxan jarri eta gero, 2024an itxarote-denboren bilakaera positiboa izan zen.

VI.3.36. TAULA. ITXAROTE-ZERRENDAK (EGUNAK)					
	2021	2022	2023	2024	DIFER.23/-24
EBAKUNTZAK	70,8	73,0	62,3	59,0	-3,3
KANPO-KONTSULTAK / OSPITALE-KONTSULTAK	39,3	68,9	82,2	59,7	-22,5
PROBA OSAGARRIAK	13,4	16,2	17,4	16,7	-0,7
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

VI.3.37 TAULA TALKA-PLANA

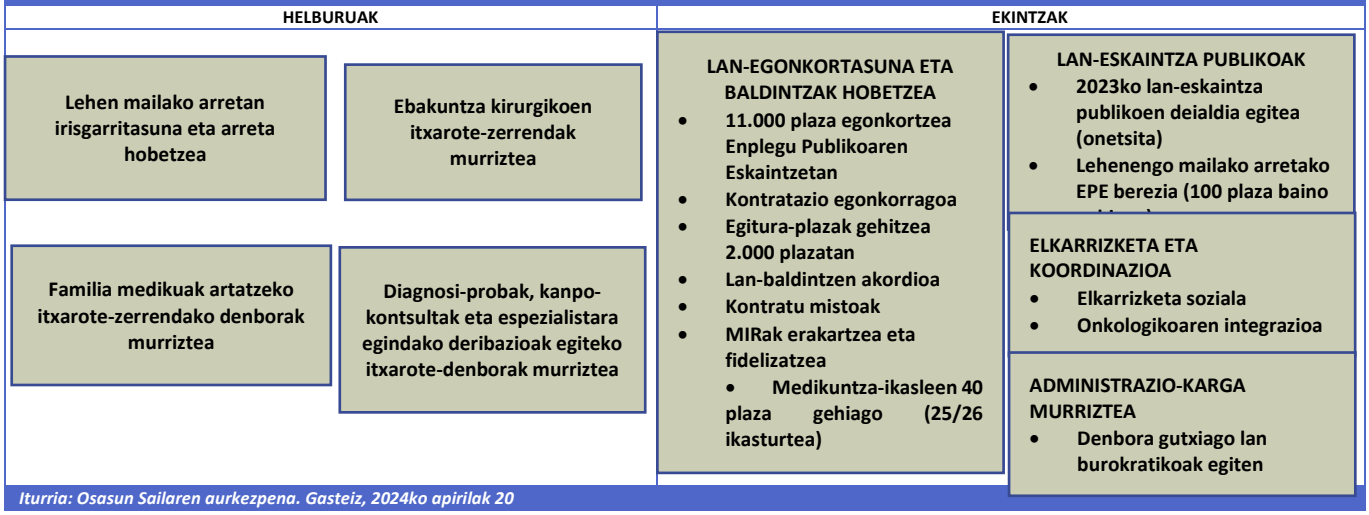

Iturria: Osasun Sailaren aurkezpena. Gasteiz, 2024ko apirilak 20

3.2.4.1. Kirurgiako itxarote-zerrendak

Osakidetzaren datuen arabera, 2024 amaieran, 23.286 paziente zeuden ebakuntza bat egiteko zain, aurreko urtean baino 1.200 inguru gutxiago data berberean (abenduaren 31).

Bere aldetik, 2023 eta 2024 artean, ebakuntza kirurgikoen itxarote-zerrendan zain egoteko denbora batez besteko 62 egun baino gehiagotik 59 egunera igaro zen. Horrek esan nahi du itxarote-zerrendetan paziente gehiago dauden arren, ebakuntzetarako batez besteko itxarote-denbora 3,3 egunera gutxitu dela.

Informazioa zerbitzuen arabera bereizita, ikusten da, guztiek, oftalmologiak ez ezik, paziente gehiago dituztela, baina kontrara, batez besteko itxarote-denborak gutxitu egin dira, urologia eta ginekologia eta obstetrizia salbu.

VI.3.38. TAULA. KIRURGIAKO ITXARON-ZERRENDAK ETA BATEZ BESTEKO ATZERAPENA					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 23/24
Paziente-kopurua abenduaren 31n	22.264	23.647	22.008	23.286	5, 8
BATEZ BESTEKO ATZERAPENA (EGUNAK)	70,8	73,0	62,3	59,0	-5,3
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

VI.3.39. TAULA. ITXARON-ZERRENDAK PROZEDURAREN ARABERA ETA BATEZ BESTEKO ATZERAPENA								
	PAZIENTE-KOPURUA ABENDUAREN 31N				BATEZ BESTEKO ATZERAPENA (EGUNAK)			
	2022	2023	2024	ALD. 23-24	2022	2023	2024	ALD. 23-24
KIRURGIA OROKORRA	4.096	3.424	3.486	62	65,3	54,2	52,5	-1,7
OTORRINOLARINGOLOGIA	1.386	1.832	2.051	219	68	69,5	64,5	-5
OFTALMOLOGIA	6.235	5.440	5.416	-24	61,1	54,2	49,7	-4,5
TRAUMATOLOGIA	6.302	5.819	6.352	533	89	71,5	68,4	-3,1
UROLOGIA	1.392	1.341	1.527	186	75,3	51,5	55,6	4,1
GINEKOLOGIA ETA OBSTETRIZIA	888	712	818	106	48	39,4	39,4	0
GAINONTZEKO ZERBITZUAK	3.348	3.440	3.636	196	82,2	72,9	65,3	-7,6
GUZTIRA	23.647	22.008	23.286	1.278	73	62,3	59	-3,3
Iturria: Osakidetzaren memoriak								

Espainiarekin konparazioa: itxarote-zerrenda kirurgikoen konparazioa Osasun Sistema Nazionalean

Osasun Ministerioaren datuen arabera, 2024ko abenduaren 31ko datuekin, osasun-txartela duten 1.000 biztanleko premiazkoak ez ziren kirurgiako itxaron-zerrendetan zeuden pazienteen kopurua txikiagoa zen EAEn estatuko batezbestekoarekin alderatuta (10,16 eta 17,8). EAEk du ratio txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean.

EAEko batez besteko itxarote-denbora 59 egun da, autonomia-erkidegoen artean bigarren posizioan. Ebakuntza egiteko sei hilabete baino gehiago itxaron behar duten pazienteen ehunekoa % 1,3koa da EAEn, estatuko batezbestekoa (% 22,9) baino txikiagoa. EAE da bigarren ratiorik txikiena erregistratzen duen autonomia-erkidegoa.

VI.40. TAULA. OSASUN-SISTEMA NAZIONALAREN KIRURGIAKO ITXAROTE-ZERRENDEN EGOERA (EZ PREMIAZKOAK) 2024			
	EBAKUNTZA KIRURGIKO EZ PREMIAZKO BAT EGITEKO ZAIN ZEUDEN PAZIENTEAK 1.000 BIZTANLEKO OSASUN-TXARTELAREKIN	EBAKUNTZA KIRURGIKO EZ PREMIAZKO BAT EGITEKO BATEZ BESTEKO ITXAROTE-DENBORA (EGUNAK)	EBAKUNTZA KIRURGIKO EZ PREMIAZKOAK EGITEKO SEI HILABETE BAINO GEHIAGO ZAIN DAUDEN PAZIENTEEN EHUNEKOA
ANDALUZIA	23,11	176	33,4
ARAGOI	20,86	144	26,6
ASTURIAS	22,04	90	9,5
BALEAR UHARTEAK	11,47	99	14,6
KANARIAR UHARTEAK	15,29	122	22
KANTABRIA	29,37	151	33
GAZTELA ETA LEON	11,86	95	17,1
GAZTELA-MANTXA	17,47	113	19,2
KATALUNIA	25,10	145	32,6
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	11,08	93	16,6
EXTREMADURA	24,03	178	33,1
GALIZIA	18,51	67	3,9
MADRIL	10,41	48	0,3
MURTZIA	22,46	107	20,5
NAFARROA	15,83	94	14,2
EAE	**10,16**	**59**	**1,3**
ERRIOXA	19,93	64	4,4
CEUTA	10,35	83	11,1
MELILLA	13,12	137	24,9
GUZTIRA	**17,80**	**126**	**22,9**
Iturria: Osasun Sistema Nazionalaren adierazle gakoak			

3.2.4.2. Itxarote-zerrendak kanpoko kontsultetan eta proba osagarrietan

2023an gertatu zen denboraren gehikuntza eta gero, azaldu dugun bezala, optimizazio-plan bat martxan jarri zen eta 2023 eta 2024 artean itxarote-denborak murriztea lortu zen. Hala, kanpo-kontsulten zerrendari dagokionez, 82,2 egunetik 59,7 egunera igaro zen. Jaitsiera hori zerrendetan zain zeuden paziente gutxiago egotearekin ere lotzen da, zehazki, 2023an baino % 10,7 gutxiago.

Espezialitateen arabera analizatuta (alergologia, kardiologia, dermatologia, digestiboa...) ikusten da aldakortasuna handia dela beraien artean.

Bere aldetik, proba osagarri bat egiteko batez besteko itxarote-denbora 16,7 egunekoa izan zen 2024an, aurreko urtean baino 0,7 egun gutxiago, eta urtea bukatzean zerrendan zeuden 62.686 paziente (2023an 63.022). Hau da, 336 pertsona gutxiago.

VI.3.41 TAULA ITXAROTE-ZERRENDAK KANPO-KONTSULTETAN ETA PROBA OSAGARRIETAN

	KANPO-KONTSULTAK		PROBA OSAGARRIAK	
	PAZIENTE-KOPURUA ABENDUAREN 31N	BATEZ BESTEKO ATZERAPENA (EGUNAK)	PAZIENTE-KOPURUA ABENDUAREN 31N	BATEZ BESTEKO ATZERAPENA (EGUNAK)
2021	90.390	39,3	42.242	13,4
2022	130.046	68,9	49.981	16,2
2023	132.850	82,2	63.022	17,4
2024	118.658	59,7	62.686	16,7
DIFER. 23-24	**-14.192**	**-22,5**	**-336**	**-0,7**
ALD. 23/24	**-10,7**	**-27,4**	**-0,5**	**-4,0**

Iturria: Osakidetzaren memoriak

Espainiarekin konparazioa: kontsulten itxarote-zerrenda Osasun Sistema Nazionalean

Osasun Ministerioaren datuen arabera, 2024ko abenduaren 31ko datuekin, osasun-txartela duten 1.000 biztanleko arreta espezializatuko lehen kontsulta egiteko itxaron-zerrendetan zeuden pazienteen kopurua txikiagoa zen EAEn estatuko batezbestekoarekin alderatuta (30,2 eta 83,21). EAEk du bigarren ratiorik txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean.

EAEn itxaroteko batez besteko denbora 43 egun izan zen, Espainiako batezbestekoaren azpitik (105 egun). EAEk du ratio txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean.

Arreta jasotzeko zain 60 egunetik gora dauden pazienteen ehunekoaren harira, ratioa EAEn % 21,9koa da, estatuko batezbestekoa (% 62,3) baino txikiagoa. EAE da ratiorik txikiena erregistratzen duen erkidegoa.

VI.3.42. TAULA. ITXARON-ZERRENDEN EGOERA OSASUN-SISTEMA NAZIONALEKO KONTSULTETAN OINARRIZKO ESPEZIALITATEETAN. 2024KO ABENDUAREN 31KO DATUAK			
	ARRETA ESPEZIALIZATUAN LEHEN KONTSULTARAKO ZAIN ZEUDEN PAZIENTEAK 1.000 BIZTANLEKO	ARRETA ESPEZIALIZATUAN LEHEN KONTSULTA EGITEKO ITXAROTE-DENBORA BATEZ BESTE, EGUNETAN	ARRETA ESPEZIALIZATUAN KONTSULTA IZATEKO BI HILABETE BAINO GEHIAGO ZAIN DAUDEN PAZIENTEEN EHUNEKOA
ANDALUZIA	103,1	150	56,5
ARAGOI	80,56	128	70,1
ASTURIAS	108,86	97	56,5
BALEAR UHARTEAK	64,35	84	44,9
KANARIAR UHARTEAK	73,59	157	90,5
KANTABRIA	67,7	77	43,1
GAZTELA ETA LEON	75,27	89	52,9
GAZTELA-MANTXA	25,94	60	55,8
KATALUNIA	66,12	110	70,1
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	83,5	93	52,9
EXTREMADURA	98,32	125	59,8
GALIZIA	75,14	61	36
MADRIL	121,37	72	75,7
MURTZIA	77,4	97	72,3
NAFARROA	92,63	154	60,9
EAE	**30,2**	**43**	**21,9**
ERRIOXA	53,01	79	73,4
CEUTA	78,21	83	70,9
MELILLA	26,18	23	49,6
GUZTIRA	**83,21**	**105**	**62,3**
Iturria: Osasun Sistema Nazionalaren adierazle gakoak			

3.2.5. Osakidetzako osasun mentalaren jardueraren datuak

Osakidetzako **ospitalez kanpoko osasun mentaleko** sarearen jarduerak gehitzen jarraitzen du bai emandako alta-kopuruan, bai eta egindako kontsulten eta prozeduren kopuruan ere. Hala, artatutako pazienteen kopurua 2024an 109.000 ingurukoa izan zen, altak % 2,3 igo ziren eta egindako kontsulten eta prozeduren kopurua % 2,7 gehitu zen eta 1.166.799 izatera iritsi ziren.

Ospitaleetan altak ia % 8 gutxitu ziren 2023 eta 2024 artean.

VI.3.43 TAULA. OSAKIDETZAKO OSPITALEZ KANPOKO ETA OSPITALEKO OSASUN MENTALEKO SAREAREN JARDUERA					
	2021	2022	2023	2024	ALD. 2023/24
OSPITALEZ KANPOKO OSASUN MENTALA					
PAZIENTE-KOPURUA	107.046	108.316	109.117	109.000	-0,1
ALTA-KOPURUA	Daturik ez	34.030	34.356	35.131	2,3
KONTSULTA- ETA PROZEDURA-KOPURUA	1.142.179	1.127.329	1.136.205	1.166.799	2,7
OSPITALEKO OSASUN MENTALA					
ALTA-KOPURUA	1.678	1.553	1.617	1.490	-7,9
Iturria: Osakidetzaren memoriak					

3.2.6. Osakidetzaren Osasun Kontseiluaren jarduera

Larrialdietako zerbitzuak kudeatzen duen Osasun Aholkuko erizainen taldeak jasotako dei-kopuruak nabarmen egin zuen gora pandemian. Hurrengo urteetan, sartutako dei-kopurua etengabe gutxitzen joan zen eta 200.000 inguruan kokatu zen, baina 2024an berriro hazi zen % 9,3 eta 220.000 dei baino gehiago izan ziren.

Jardueraren gehikuntza orokor horren barnean, programatutako jarduera (paziente kronikoen, paziente aringarrien, kirurgia handi anbulatorioaren osteko alten, paziente pluripatologikoen, arnas gaixotasunak dituztenen, bihotz-gutxiegitasuna dutenen eta abarren jarraipena) % 9,2 gehitu da.

Bestalde, Suizidioari arreta emateko 2022ko programa abian jarri ondoren, suizidio-saiakeren ondoren kontseiluak egindako deiak gehitu egin ziren (ia % 35 2023tik 2024ra).

Bere aldetik, 49.000 biztanlek baino gehiagok dute urrutiko alarma (Beti-ON), 2023an baino % 7,9 gehiago. Osasun Kontseilurako helburu-biztanleria espezifikoa da.

VI.3.44 TAULA. OSAKIDETZAREN OSASUN-KONTSEILUAREN JARDUERA

	2021	2022	2023	2024	ALD. 2023/24
JASOTAKO DEIAK	244.934	217.363	201.959	220.787	9,3
PAZIENTE KRONIKOEN JARRAIPENA	Ez dago daturik	26.136	25.831	28.363	9,8
SUIZIDIO-SAIAKERA GERTATU BERRIEN KODEA (CISR)	-	1.885	1.773	2.391	34,9
PROGRAMATUTAKO JARDUERA GUZTIRA	Ez dago daturik	40.306	38.539	42.073	9,2
BETI ON - URRUTIKO ALARMA	41.555	46.669	46.067	49.729	7,9

Iturria: Osakidetzaren memoriak

3.2.7. Berrikuntza Osakidetzan

Osakidetzak garatu dituen berrikuntza nagusien artean daude hauek:

- **Errezeta elektronikoak.** Errezeta elektronikoak Osakidetzak gauzatutako mugarri teknologiko handietako bat izaten jarraitzen du. Haren erabilera ia % 4 hazi da 2023 eta 2024 artean: 44,4 milioi errezeta elektroniko baino gehiago preskribatu dira, eta 1,7 milioi pazientek baino gehiagok erabili dituzte.

  2018an, errezeta hori beste autonomia-erkidego batean bizi diren pazienteek erabiltzeko aukera ezarri zen, eta 2023an 2,2 milioi errezeta eman dira modu horretan.

  Gaur egun, **errezeta elektroniko interoperatiboarekin** medikamentuak beste autonomia-erkidego eta Europako herrialdeetan jaso daitezke. EAEko pazienteek **medikazioa beste autonomia-erkidego bateko farmazia batean eskuratu** dezakete paperezko errezetarik aurkeztu gabe, eta **Europako herrialde hauetako farmazietan baita ere:** Portugal, Kroazia, Polonia, Finlandia, Estonia, Txekiar Errepublika eta Letonia. Era berean, beste autonomia-erkidego batzuetako eta Europako herrialdetako pazienteek beste EAEko farmazietan jaso ahalko dituzte beren medikamentuak.

- **Historia kliniko integratua/bakarra**

  Osabide Global deitzen da Osakidetzaren historia kliniko elektroniko bakarra. Helburua da historia kliniko bateratuaren kontzeptua ezartzea (paziente bat-historia bat) Tresnaren barnean daude laguntza-maila ezberdinak, bai lehenengo mailako arretakoak, bai arreta espezializatukoak ere.

  Osakidetzako zerbitzuen % 100ean ezarri ondoren, beste eremu batzuetara ere zabaldu da EAEko pazienteen asistentzia integrala hobetzeko, edozein izanik ere arreta ematen dien asistentzia-eremua. Modu horretan, 2024an lortu zen 325 egoitzatan eta itundutako 25 zentrotan ezartzea historia kliniko integratua.

- **Irudi medikoak digitalizatzea** 2023 eta 2024 artean % 7,7 gehitu zen. 2024an, 1.156.139 irudi erradiologiko digitalizatu ziren guztira; ia gehienak ekografiak izan ziren (guztien % 42,9). Horri esker, irudi eta proben gordailu digital handia du Osakidetzak.

- **Osasun-karpeta** Herritarrek beren osasunaren inguruko informazioa eskuratzen dute. Hazten jarraitzen du 2013an martxan jarri zutenetik eta 2021ean Osasun Karpeta itxura berrituarekin abian jarri zenetik funtzionalitate berriak txertatzen joan dira.

  2023an eta 2024an osasun-karpeta pertsonalizatu zen eta pluripatologikoak izan daitezkeen pertsonei intereseko informazioa erakusten zaie orain. Modu horretan lanean jarraitu nahi dugu, informazio

pertsonalizatua aurkezteko bakoitzaren patologien arabera edo sexuaren edo adinaren arabera bestelako gomendioak egiteko. Etorkizun hurbil batean posible izango da eskatutako proben irudiak eskuratzea eta CDak eta DVDak ordezkatu egingo dira.

- **WEB hitzorduak, IVR (Interactive Voice Response- Hitzorduak kudeatzeko ahots-sistema automatikoa).**

  2024an emandako 18.391.888 zitetatik 2.430.284 webgunearen bidez eman ziren; hau da, ziten % 13,2. 2023 eta 2024 artean % 2,5 gehitu ziren.

  Hitzorduak kudeatzeko ahots bidezko sistema automatikoa da eta herritarrek geroz eta gutxiago erabiltzen dute, telefono-zerbitzua geroz eta hobea baita eta herritarren *Call centerra* martxan jarri zelako.

- **Herritarrentzako aplikazioak**

  Osakidetzak garatutako herritarrentzako zerbitzu-aplikazioak asko gehitu dira erabiltzaile-kopuruari dagokionez. 2023 eta 2024 artean guztiak gehitu ziren eta gehien hazi zen aplikazioa “Nire tratamendua” izan zen.

  Osakidetzaren atari mugikorra aplikazioen edukiontzi bat da, eta 2024an 356.065 pertsonek erabili zuten. Beste aplikazio batzuk daude eskuragarri herritarrentzat, adibidez “Mangolsen bidaia”: umeen gehiegizko pisua eta obesitatea tratatzeko programa bat da, eta “Web hitzorduak”, “Odol-emaileak” eta “Bizi tabakorik gabe” aplikazioen erabiltzaileek gehitzen jarraitzen dute.

  Bestalde, profesionalentzat ere badago aplikazio bat, besteak beste, “Kontratazio-zerrendak”, “Larrialdi pediatrikoak” edo “Gaixotasun autoimmuneak”.

- **Telemonitorizazioa**

  Osakidetzak telemonitorizazioaren aldeko apustua egiten jarraitzen du programa aktibo bakoitzean sartzeko baldintzak betetzen dituzten paziente kronikoen jarraipena egiteko.

  Programa horien barnean, TeleBGBK eta Telebihotz-gutxiegitasuna programek pazientearen etxean egiten dute jarraipena, gailu elektronikoen bidez. Beste programa batzuk (hala nola Telepluripatologikoak eta Telebihotz-gutxiegitasuna 72 h), ordea, programa bakoitzak ezarritako aldizkakotasunarekin egiten diren jarraipen-galdetegietan oinarritzen dira. Kardiologiaren esparruan ere erabiltzen dira desfibriladore inplantatuak, taupada-markagailuak eta Holter gailuak.

  Guztira, 19.000 pertsonak baino gehiagok dute patologia kronikoren bat eta urruneko jarraipena egiten zaie aukera horietakoren batekin.

VI.3.45 TAULA BERRIKUNTZA OSAKIDETZAN

	2021	2022	2023	2024	ALD. 2023/24
ERREZETA ELEKTRONIKOAK					
ZENBAT ERREZETA ELEKTRONIKO EMAN DIREN	39.243.845	41.120.927	42.718.476	44.391.652	3,9
PRESKRIPZIO-KOPURUA	6.792.660	8.037.942	8.534.811	8.960.166	5,0
ZENBAT PAZIENTERI PRESKRIBATU ZAIEN	1.438.944	1.586.000	1.631.446	1.669.576	2,3
ESPAINIAN EAE-KO HERRITARREI EGIN ZAIZKIEN ERREZETAK	1.569.884	1.757.536	1.880.822	2.290.093	21,8
IRUDI MEDIKOAK DIGITALIZATZEA	**919.150**	**972.028**	**1.073.932**	**1.156.139**	**7,7**
TACak	252.033	270.071	280.284	294.265	5,0
ECOak	341.034	371.374	449.114	495.669	10,4
MAMOGRAFIAK	158.606	165.027	173.390	176.398	1,7
ERRESONANTZIA MAGNETIKOAK	167.477	165.556	171.144	189.817	10,9
OSASUN-KARPETA					
SARRERAK	2.805.959	3.684.320	5.115.220	6.896.644	34,8

PERTSONAK URTEEN ARABERA	237.801	320.434	403.655	49.850	-87,7
WEB-HITZORDUAK, IVR					
WEB HITZORDUA	3.708.619	2.565.048	2.372.142	2.430.284	2,5
IVR	324.765	47.362	11.059	1.776	-83,9
TELEMONITORIZAZIOA	**13.436**	**17.538**	**18902**	**19238**	**1,8**

Iturria: Osakidetzaren memoriak

3.3. OSASUN-SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA 2023KO ETA 2024KO DATUAK

3.3.1. EUSTATen Osasun-kontua

EUSTATen "Osasun-kontua" bi urtean behin egiten den estatistika da. Helburua Euskadiko osasuneko makromagnitude nagusiak integratzea eta antolatzea da. Azken estatistikaren datuak 2024ko azaroan argitaratu ziren 2023ko datuekin.

2023an osasuneko gastu arrunta [30] EAEn 8.554,2 M € izan zen (BPGd-ren % 9,2). Biztanleko zenbatekoa 3.882 euro izan zen.

Finantzaketa-iturriei dagokienez, [31]8.554 milioi euroko gastu arruntetik 5.944,1 milioi euro (% 69,5) administrazio publikoei eta nahitaezko aseguruei dagozkie. Gainerako 2.610,1 milioi euroak (% 30,5) borondatezko osasun-aseguruei eta etxeen zuzeneko ordainketari dagozkie.

Argibide gehiago nahi izanez gero, jo beza irakurleak 2024ko gure Memoria Sozioekonomikora.

3.3.2. Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren gastua

2024an, Eusko Jaurlaritzaren aurrekontu-likidazioak erakusten duen moduan, Osasun Atalaren gastuen aurrekontua aldatu egin zen eta 4.983,9 milioi eurotik 5.252 milioi eurora igaro zen.

Azkenean Osasun Atalean egindako gastua 5.219,8 milioi eurokoa izan zen. Baliabideen ehunekoari dagokionez, lehenengo tokian geratu zen, gastu osoaren % 35 eta BPGd nominalaren % 5,3, 2023ko ratio berbera. *Finantzaketa eta Kontratazio Sanitarioko (programa nagusia Osakidetzari egindako transferentziei dagokie, ikusi 3.4.3 eta 3.4.4 atalak) eta Farmaziako* programek guztizko gastu likidatu ia osoa hartzen dute (% 98,1). Zehazki, Finantzaketa eta Kontratazio Sanitarioa % 86,9 da, eta Farmazia % 11,2.

Aurrekontuan jasotako zenbateko osoaren eta benetan egikaritutakoaren arteko desbideratzeari dagokionez, Osasun Atalean likidatutako gastua (5.219,80 milioi €) aldatutako aurrekontua (5.251,98 milioi €) baino txikiagoa da, eta horrek 32,2 milioi euroko beheranzko desbideratzea dakar.

Bestalde, 2025erako berariaz sanitarioak diren partiden gastuen aurrekontua 5.119,4 milioi eurokoa da (+% 2,7 2024an hasieran aurrekontuan sartutako gastuaren aldean). Gastu hori BPGd nominalaren % 5 da, 2024an aurrekontuen arabera erregistratutako ratioa baino apur bat baxuagoa.

[30] *GASTUA: osasunerako ondasunen eta zerbitzuen azken kontsumoa neurtzen du, hau da, edozein agente finantzatzailek egindako gastu arrunta.*

[31] FINANTZAKETA: *Horren barruan sartzen dira administrazio publikoak, nahitaezko osasun-aseguruak, borondatezko osasun-aseguruak eta etxeen zuzeneko ordainketak.*

VI.3.46 TAULA EUSKO JAURLARITZAKO OSASUN SAILAREN GASTUAREN BANAKETA (PROGRAMA BAKOITZEKO ETA MILA EUROTAN) (1)									
	2022	2023	2024					2025	HASIERAKO AURREKONTUEN ALDAKUNTZA (%)
	AURREKONTU-LIKIDAZIOAK		HASIERAKO AURREKONTUA	ALDATUTAKO AURREKONTUA	LIKIDAZIOA		DIFERENTZIA (L-AA)	HASIERAKO AURREKONTUA	2024/25
					ABS.	% BERT.			
EGITURA ETA LAGUNTZA	15.662	17.020	20.861	19.518,60	17.108	0,3	-2.411	21.451	2,8
FINANTZAKETA ETA KONTRATAZIO SANITARIOA	3.983.224	4.111.723	4.209.863	4.547.348,30	4.534.722	86,9	-12.627	4.400.960	4,5
OSASUN PUBLIKOA	42.738	46.171	56.542	53.454,20	46.382	0,9	-7.073	63.700	12,7
IKERKETA ETA PLANGINTZA SANITARIOA	16.871	17.454	19.511	19.510,50	17.642	0,3	-1.869	17.762	-9,0
FARMAZIA	548.229	559.815	582.086	586.985,80	584.553	11,2	-2.433	602.670	3,5
ADIKZIOAK	4.453	3.820	5.034	5.034,10	2.054	0,0	-2.981	5.032	0,0
OSASUNA GUZTIRA	**4.788.159**	**4.775.249**	**4.983.900**	**5.251.984**	**5.219.804**	**100**	**-32.180**	**5.119.420**	**2,7**
EJ-REN GASTUA GUZTIRA	**13.721.874**	**14.407.807**	**15.025.441**	**15.969.900**	**14.915.730**		**-1.054.170**	**15.728.196**	**4,7**
BPGd	86.714.411	93.242.571	98.289.815	98.289.815	98.289.815			103.156.598	
OSASUNAREN % GUZTIZKOAREN ALDEAN	34,9	33,1	33,2	32,9	35,0			32,6	
OSASUNA % BPGd-ren ALDEAN	5,5	5,1	5,1	5,3	5,3			5,0	

(1) Baliteke guztizkoak bat ez etortzea partiden baturekin, borobildu egin direlako MRR eta bestelako kontabilitate-idazpenak.
Iturria: EAEko kontu orokorrak eta aurrekontuak, EUSTATek eta geuk egina

3.3.3.Osasun Ministerioaren datuak

<u>Osasuneko Gastu Publikoaren Estatistika (EGSP, gaztelaniaz). Sektore-sailkapena: sektorearen osasuneko gastu publikoaren analisia autonomia-erkidegoen arabera</u>

EGSP eragiketa estatistiko bat da eta Osasun Ministerioak egiten du autonomia-erkidegoekin eta osasuneko gastu publikoaren kudeaketan inplikatuta dauden beste erakunde batzuekin.

EGSPren sektore-sailkapena egiteko Kontu Nazionalen eta Erregionalen Europako Sisteman definitutako erakunde-sektoreen (SEC-95) mugak betetzen dira.

EGSPn erabiltzen den osasuneko gastu publiko sanitarioa kalkulatzeko metodoa azken eskaeraren analisian oinarrituta dago. Hori neurtzeko, osasun-gastuetan parte hartzen duten eragile publiko guztiak identifikatzen dira, bai zuzenean osasun-laguntza ematen dutenak edo beste agente batzuk finantzatzen dituztenak.

2023an, autonomia-erkidegoen sektoreak gastuaren % 93,2 egin zuen[32]. Hurrengo garrantzitsuenak funtzionarioen mutualitateak (% 2,5), Gizarte Segurantza (% 2,0), administrazio zentrala (% 1,5) eta toki-korporazioak (% 0,9) dira.

VI.3.47 TAULA FINKATUTAKO OSASUN-GASTUA SEKTORE-SAILKAPENAREN ARABERA MILIOI EUROTAN ESPAINIA		
	2019	2023
ADMINISTRAZIO ZENTRALA	639	1.433
GIZARTE-SEGURANTZA SISTEMA	1.714	1.905
FUNTZIONARIOEN MUTUALITATEAK	2.231	2.478
AUTONOMIA ERKIDEGOAK	69.702	91.004
TOKIKO KORPORAZIOAK	697	831
FINKATUTAKOA GUZTIRA	**74.983**	**97.661**
Iturria: Osasun Ministerioa		

[32] *Kataluniako eta EAEko osasuneko gastu publikoaren barnean dago bertako espetxeetan egiten den osasun-gastua, zerbitzu horien kudeaketa transferituta baitaukate. Gainerako autonomia-erkidegoetako espetxeetako gastua administrazio zentrala sektorean eta Barne Ministerioa azpisektorean jasota dago.*

Datuak interpretatzen direnean garrantzitsua da kontuan hartzea estatuko osasuneko gastu publikoaren % 6,8 ez dela lurraldeen arabera jasotzen estatistikan.

Hala, autonomia-erkidegoen sektoreko osasun-gastu publiko finkatua 91.004 milioi euro izan zen, BPGd-ren % 6,1. Sektorearen osasun-gastu publikoaren % 46,2 hiru autonomia-erkidegok sortu zuten (Katalunia, Andaluzia eta Madrilgo erkidegoa).

Biztanleriarekin lotuta, osasun-gastu publiko handiena duten autonomia-erkidegoak EAE (2.208 €/biztanleko), Asturias (2.182 €/biztanleko) eta Murtzia (2.134 €/biztanleko) dira. Estatuko batezbestekoa 1.890 euro da biztanle bakoitzeko.

Autonomia-erkidegoen arteko osasun-gastuaren banaketaren eta horrek eskualdeetako ekonomia bakoitzean duen garrantziaren hurbilketa, halaber, osasun-gastuaren adierazlearen bidez egin daiteke BPGd-ren ehuneko gisa. Hala eta guztiz ere, kontuan hartu beharra dago eskualde-mailan jasotzen diren datuak (beste herrialde batzuetan gertatzen den bezala) ez direla bakarrik azaltzen errenta-mailen arteko diferentzietan, baizik eta lurraldeen arteko elkartasunarengatik ere bai. Izan ere, autonomia-erkidegoen artean baliabideak esleitzen direnean aintzat hartzen dira sistemaren ekitatea bermatzen saiatzen diren mailakatze-mekanismoak.

Extremaduran (% 8,9), Murtziako Erkidegoan (% 8,2) eta Kanarietan (% 8,1) izan ziren osasun-gastuaren ehunekorik handienak BPGd-ren gainean. EAEk % 5,6 erregistratu zuen. Madrilgo erkidegoak (% 4,1) eta Balear Uharteek (% 5,3) izan zituzten ratiorik baxuenak.

VI.3.48 TAULA FINKATUTAKO OSASUN-GASTU PUBLIKOA AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA MILIOI EURO, EHUNEKOA BPGd-REN GAINEAN ETA EUROAK BIZTANLEKO AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO GASTU-SEKTOREA, 2023.

	MILIOI EUROTAN	BPGd-REN GAINEKO %	EUROAK BIZTANLEKO
ANDALUZIA	14.178	7,1	1.648
ARAGOI	2.696	5,8	2.004
ASTURIAS	2.196	7,8	2.182
BALEAR UHARTEAK	2.248	5,3	1.839
KANARIAR UHARTEAK	4.365	8,1	1.962
KANTABRIA	1.214	7,2	2.063
GAZTELA ETA LEON	4.937	7,0	2.070
GAZTELA-MANTXA	3.946	7,3	1.886
KATALUNIA	15.963	5,7	2.006
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	9.524	6,8	1.810
EXTREMADURA	2.215	8,9	2.101
GALIZIA	5.365	6,9	1.988
MADRIL	11.919	4,1	1.719
MURTZIA	3.325	8,2	2.134
NAFARROA	1.411	5,6	2.092
EAE	4.903	5,6	2.208
ERRIOXA	599	5,6	1.853
autonomia-erkidegoa	**91.004**	**6,1**	**1.890**

Iturria: Osasun Ministerioa

Osasuneko Sistema Nazionalaren baliabide ekonomikoak. Hasierako aurrekontuak osasunerako autonomia-erkidegoetan

Datuen arabera, EAEn biztanle[33] bakoitzeko osasun-gastu publikoaren aurrekontuak gora egin du 2024tik 2025era bitartean, 2.221 eurotik 2.305 eurora biztanle bakoitzeko. Horrela, gure autonomia-erkidegoa bigarren tokian dago biztanleko gehien gastatzen duten autonomia-erkidegoen sailkapenean, Asturiasen atzetik. Estatuko batezbestekoa 1.769 euro da biztanle bakoitzeko.

[33] *Datuek osasuneko aurreko aurrekontuak azaltzen dituzte, autonomia-erkidego bakoitzaren mailan bateratuak, hain zuzen, autonomia-erkidegoek beren aurrekontu bateratuetan sartutako erakundeei dagozkienak. Beraz, baztertuta gelditzen dira fundazioak, partzuergoak, enpresa publikoak eta osasunaren arloan jarduerak egiten dituen eta gutxi gorabeherako aurrekontua duen beste edozein erakunde publiko. Biztanleriaren datuak INEk argitaraturiko erroldari dagozkio.*

VI.3.49 TAULA BALIABIDE EKONOMIKOAK. HASIERAKO AURREKONTUAK, AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. EUROAK BIZTANLEKO, * 2025EAN EGUNERATUTA									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 b-b
autonomia-erkidegoa	**1.269**	**1.313**	**1.345**	**1.389**	**1.495**	**1.557**	**1.656**	**1.722**	**1.769**
ANDALUZIA	1.111	1.171	1.253	1.306	1.386	1.464	1.610	1.649	1.764
ARAGOI	1.443	1.516	1.515	1.558	1.748	1.689	1.900	2.057	2.055
ASTURIAS	1.629	1.638	1.728	1.797	1.945	2.012	2.145	2.323	2.436
BALEAR UHARTEAK	1.323	1.388	1.494	1.470	1.635	1.709	1.837	1.893	1.995
KANARIAR UHARTEAK	1.285	1.378	1.400	1.446	1.519	1.587	1.718	1.956	2.036
KANTABRIA	1.419	1.470	1.502	1.582	1.704	1.756	1.849	1.946	2.061
GAZTELA ETA LEON	1.432	1.488	1.494	1.494	1.835	1.842	1.998	2.046	2.040
GAZTELA-MANTXA	1.337	1.380	1.378	1.477	1.810	1.778	1.765	1.859	1.777
KATALUNIA	1.187	1.177	1.164	1.268	1.263	1.377	1.482	1.461	1.442
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1.231	1.289	1.330	1.341	1.486	1.534	1.583	1.599	1.697
EXTREMADURA	1.451	1.521	1.609	1.662	1.795	1.928	2.126	2.197	2.259
GALIZIA	1.334	1.429	1.477	1.521	1.700	1.704	1.842	1.919	2.010
MADRIL	1.182	1.205	1.225	1.215	1.217	1.303	1.328	1.450	1.468
MURTZIA	1.204	1.259	1.287	1.274	1.441	1.446	1.506	1.599	1.580
NAFARROA	1.632	1.640	1.665	1.763	1.894	1.898	1.983	2.161	2.211
EAE	**1.661**	**1.721**	**1.716**	**1.799**	**1.907**	**2.001**	**2.116**	**2.221**	**2.305**
ERRIOXA	1.343	1.394	1.389	1.469	1.729	1.730	1.822	1.884	1.924
**** Estatistikako Institutu Nazionalak argitaratutako erroldako biztanleria-datuak. (bb) behin-behinekoa***									
Iturria: Osasun Ministerioa.									

3.3.4. Finantzaketako eta osasun-kontratazioko partida: Osakidetzaren eta Osateken[34] kontratu-programa eta osasun-itunak

Finantzaketa eta Osasun Kontratazioa programaren partida nagusia Osakidetzaren eta Osateken kontratu-programakoa den arren, programa horretan daude baita ere osasun-itunak.

Osasun-itunak administrazio publikoen eta erakunde pribatuen arteko akordioak dira osasun-zerbitzuak emateko. Kontratu horiei esker, administrazio publikoek zenbait osasun-zerbitzu erakunde pribatuekin azpikontratatzen dituzte. Modu horretan, pazienteak zentro pribatuetara bideratzen dira zenbait ebakuntza edo tratamendu egiteko.

Euskal autonomia-erkidegoko sektore publikoko urteko kontuen arabera, *Osasuneko kanpoko zerbitzuak: Osakidetzaren eta Osateken kontratu-programa* partidak 2024an 3.889,7 milioi euro izan zituen, 2023ko 3.671,7 milioi euroak baino gehiago. Modu horretan, partida horren gastua % 5,9 gehitu zen.

Bere aldetik, *Osasuneko kanpo zerbitzuak: osasun-itunak* partidak 2024n 268,2 milioi euro izan zituen, 2023ko 236,6 milioi euro eta 2022ko 228,2 milioi euro baino gehiago. Hala, osasun-itunen gastua % 13,3 gehitu zen 2023 eta 2024 artean.

2025erako gastuen aurrekontua 3.679.999 milioi eurokoa da Osakidetza-Osatek programarako (+% 4 2024ko aurrekontuarekin konparatuta) eta 265.325,3 milioi euro osasun-itunen kasuan (+% 6,3 2024ko aurrekontuarekin alderatuta).

[34] *Ikusi Osateki buruzko 3. oin-oharra.*

VI.3.50 TAULA GASTUAK KANPOKO ZERBITZUETAN OSASUN-ARLOAN EAE-N, EUSKO JAURLARITZAREN AURREKONTU-LIKIDAZIOEN ARABERA
OSAKIDETZAREN ETA OSATEKEN KONTRATU-PROGRAMA ETA OSASUN-ITUNAK

	OSAKIDETZAREN ETA OSATEKEN KONTRATU-PROGRAMA		OSASUN-ITUNAK	
	EUROAK Aitortutako obligazioak	ALD. % AURREKO URTEAREKIN KONPARATUTA	EUROAK Aitortutako obligazioak	ALD. % AURREKO URTEAREKIN KONPARATUTA
2019	2.945.105.486	-	222.306.462	-
2020	3.000.600.149	1,9	227.233.332	2,2
2021	3.201.607.639	6,7	242.837.629	6,9
2022	3.361.323.642	5,0	228.223.051	-6,0
2023	3.671.685.451	9,2	236.572.485	3,7
2024	3.889.696.748	5,9	268.149.205	13,3
AURREKONTUA				
2024	3.538.457.657	4,0	249.695.724	6,3
2025	3.679.995.961		265.325.305	

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren aurrekontu-likidazioak. Gastuen aurrekontuaren likidazioa programen, kapituluen, artikuluen eta kontzeptuen arabera. Finantzaketako eta osasun-kontratazioko programa. Kanpoko zerbitzu sanitarioak

3.3.5. Osakidetzaren gastua [35]

Atal honetan Osakidetzaren gastua analizatzen da bere *Entzunaldi Txostena, Urteko Kontuak eta Kudeaketa Txostenaren* arabera, eta aipatutako txostenak dioen bezala:

- Osakidetzaren Administrazio Kontseiluaren 2001eko uztailaren 5eko erabakian sortu zuten zerbitzua-antolamenduko izaerarekin, baina izaera juridiko bereiziarekin Osatek SA sozietatea, Osakidetzaren partaidetza osoarekin.

  Aurkeztuko diren urteko kontuek ez dituzte Osakidetzak sozietate horretan dituen partaidetzen balioen hazkundeak edo gutxitzeak adierazten (horiek, finkatze-irizpideak aplikatuta lortuko lirateke). Osakidetzak ez du aurkezten bere sozietate filiala den Osatekekin dituen urteko finkatutako kontuak. Hala eta guztiz ere, aurkeztuko balira, Osakidetzaren kontu finkatu zehatzak ez lirateke asko aldatuko. Izan ere, integrazioak ia ez du efekturik sortzen.

- Osakidetzari atxikita dauden eta bere jarduerak garatzeko erabiltzen dituen ondasun eta eskubide materialak jabari publikoko ondasunak dira eta EAEren ondarearenak edo hirugarrenenak dira (funtsean, estatuko Gizarte Segurantzarenak). Horrenbestez, aurreko horiek dira titulartasuna dutenak.

- 8/1997 Legean ezarritakoarekin bat etorriz, kontratu-programa tresna juridiko bat da eta bere bitartez zuzenean egituratzen dira osasun-sailean eskuduna den sailaren eta Osakidetzaren erakundeen arteko harremanak, osasun-zerbitzuak emate aldera.

  Kontratu-programak (bat dago zerbitzu-erakunde bakoitzerako) Osakidetzaren finantzaketa-iturri garrantzitsuena dira eta horietan zehazten dira, beste alderdi batzuen artean, osasun-zerbitzuen jardueraren bolumen osoaren zenbatespenak eta eskatzekoa den kalitate-maila.

[35] *2018ko abenduaren 27an sinatu zen Osasun Sailaren eta Fundación Onkologikoa-Onkologikoa Fundazioaren arteko atxikimendu-hitzarmena zerbitzu sanitarioak emateko. Osakidetzako osasun-zerbitzuekin integratuta dagoen funtzionamendua lortzeko, Onkologikoa osasun-zentroak (Onkologia Fundazioaren barnekoa) bere jarduerak egokitzen ditu Osasun Sailak eta Osakidetzak hartzen dituzten erabakietara. Osasun Sailak egiten dituen ekarpenak urtero Donostialdeako ESIrekin sinatzen den kontratu-programaren bitartez gauzatzen dira.*
Euskal Autonomia Erkidegoko 2024ko aurrekontu orokorrak onesten dituen abenduaren 22ko 21/2023 Legearen hamalaugarren xedapen gehigarrian Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrari baimena ematen zaio Onkologikoa osasun-zentroa Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzura integratzeko. Dekretuaren bitartez zehaztuko dira integrazio horren baldintzak. Urteko kontu hauek egin diren egunean ez dago oraindik argitaratuta integrazio-baldintzak arautuko dituen dekretua.

Halaber, EAEren aurrekontu orokorrek partida jakin batzuk dituzte, nagusiki kapitalaren dirulaguntzak, Osakidetzaren inbertsioak finantzatzeko.

- Diru-sarrerak eta gastuak sortzapen-irizpidearen arabera egozten dira, hau da, horiek ordezkatzen dituzten ondasun eta zerbitzuen korronte erreala gertatzen denean, horien ondoriozko finantza edo moneta korrontea noiz gertatzen den kontuan hartu gabe. Diru-sarrera horiek baloratzeko jasotako kontraprestazioaren arrazoizko balioarekin baloratzen dira, deskontuak eta zergak kendu eta gero.

  Kontratu-programen, mutuen, bestelako organismoen eta paziente partikularren bidez ordaindutako zerbitzuen diru-sarrerak kontabilitatean aitortzen dira bezeroari transferitzen zaionean konprometitutako ondasun edo zerbitzuen gaineko kontrola. Hau da, bete behar diren obligazioak transferitzen direnean, eta Osakidetzaren kasuan, zerbitzu horiek ematen direnean gertatzen da hori.

Osakidetzak 2024an egin zuen gastua 4.109,6 milioi eurokoa izan zen, hau da, % 5,7ko igoera 2023tik 2024ra bitartean. BPGd nominalaren % 4,18 da, eta ratioa 2023koa baino 1 ehunen handiagoa da. Igoera hori, osorik, ustiapen-gastuen gehikuntzagatik gertatu da, inbertsioek % 6,3 egin baitzuten behera. Likidatutako guztizkoaren % 96 ustiapen-gastuei dagokie, eta % 4 inbertsioei.

Likidatutako ustiapen-gastuak 3.945,2 milioi eurokoak izan ziren, hau da, % 6,3ko igoera 2023ko likidazioarekin alderatuta. Langileen gastuak (soldatak eta gizarte-kotizazioak), ustiapen-gastuen % 66,8 eta 2.636,2 milioi euro izan ziren eta aurreko urtearen aldean % 4,5 gehitu ziren. Funtzionamendu-gastuak 1.305,5 milioi eurokoak izan dira, hau da, aurreko aldian baino % 10,3 gehiago.

Likidatutako kapitaleko gastua, esan bezala, 164,4 milioi eurokoa da, aurreko urtean likidatutakoa baino % 6,3 gutxiago.

Aurrekontuan jasotako zenbatekoaren eta 2024an benetan egikaritutakoaren arteko desbideratzeari dagokionez, likidatutako gastua aurrekontukoa baino handiagoa da (+6,7 M€), eta ustiapen-gastuei (+14,5 M€) dagokie, inbertsioak murriztu egin baitira (–8 M€) .

VI.3.51 TAULA OSAKIDETZAREN GASTUEN LIKIDAZIOA (MILA EUROTAN)*

	2020	2021	2022	2023	2024	ALD (%) 2022/2023
KAPITAL-AURREKONTUA GAUZATZEA: INBERTSIOAK	**105.610**	**197067**	**163.751**	**175.380**	**164.379**	**-6,3**
USTIAPEN-AURREKONTUA GAUZATZEA: USTIAPEN-GASTUAK	**3.254.034**	**3.681.157**	**3.765.418**	**3.711.067**	**3.945.227**	**6,3**
LANGILEEN GASTUAK	2.161.287	2.507.717	2.589.114	2.523.734	2.636.152	4,5
FUNTZIONAMENDU-GASTUAK	1.088.755	1.115.714	1.172.036	1.183.103	1.305.531	10,3
BESTE BATZUK (FINANTZA-GASTUAK, DIRULAGUNTZAK...)	3.992	57.726	4.268	4.230	3.544	-16,2
BETEARAZPENA GUZTIRA: INBERTSIOAK ETA GASTUAK	**3.359.644**	**3.878.224**	**3.929.168**	**3.886.447**	**4.109.606**	**5,7**
BPGd	71.828.616	78.709.402	86.714.411	93.242.571	98.289.815	
BPGd-ren GAINEKO GASTUA (%)	4,68	4,93	4,53	4,17	4,18	

Iturria: EAEko sektore publikoaren urteko aurrekontuen eta kontuen likidazioa; auditoretza-txostena, urteko kontuak eta OSAKIDETZAren kudeaketa-txostena eta geuk egina
**** Guztizkoak ez datoz beti bat zifren biribiltzearen baturarekin***

VI.3.52 TAULA OSAKIDETZAREN AURREKONTUAK ETA GASTUEN LIKIDAZIOA (MILA EUROTAN)*									
	2022			2023			2024		
	AURREKONTU ALDATUA	LIKIDAZIOA	ALDEA (L-P)	AURREKONTU ALDATUA	LIKIDAZIOA	ALDEA (L-P)	AURREKONTU ALDATUA	LIKIDAZIOA	ALDEA (L-P)
INBERTSIOAK	**156.485**	**163.751**	**7.266**	**165.507**	**175.380**	**9.873**	**172.175**	**164.379**	**-7.796**
USTIAPEN-GASTUAK	**3.763.640**	**3.765.418**	**1.778**	**3.713.868**	**3.711.067**	**-2.801**	**3.930.700**	**3.945.227**	**14.527**
LANGILEEN GASTUAK	2.592.399	2.589.114	**-3.285**	2.529.184	2.523.734	-5.450	2.650.701	2.636.152	-14.549
FUNTZIONAMENDU-GASTUAK	1.166.945	1.172.036	5.091	1.180.242	1.183.103	2.861	1.275.634	1.305.531	29.897
BESTE BATZUK (FINANTZA-GASTUAK, DIRULAGUNTZAK...)	4.296	4.268	-28	4.442	4.230	-212	4.365	3.544	-821
GUZTIRA	**3.920.125**	**3.929.168**	**9.043**	**3.879.375**	**3.886.447**	**7.072**	**4.102.875**	**4.109.606**	**6.731**

Iturria: EAEko sektore publikoaren urteko aurrekontuen eta kontuen likidazioa; auditoretza-txostena, urteko kontuak eta OSAKIDETZAren kudeaketa-txostena eta geuk egina
**** Guztizkoak ez datoz beti bat zifren biribiltzearen baturarekin***

3.4. OSASUN-ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA

EUSTATen "Osasun-arreta pribatuaren estatistika" urtean bi aldiz egiten da eta errolda-izaera du. Berari esker, EAEn lan egiten duten aseguru libreko erakundeen (ALE) informazioarekin, osasun-laguntzen aseguruen magnitude nagusiak jasotzen dira (aseguratutako pertsonak, primak eta aseguru-motak). Azken estatistikaren datuak 2024ko abenduan argitaratu ziren 2023ko datuekin.

Datu horien arabera, EAEn zihartduten ALEek 525.435 pertsonari ematen zieten zerbitzua osasuneko aseguru pribatu baten bidez 2023an, hots, % 4,1eko igoera 2021en aldean. Ondorioz, EAEko biztanleen % 23,9k osasun-aseguru pribatu bat zuen kontratatuta. Erakunde horiek 398 milioi euro bildu zituzten prima kontzeptuan, hau da, 2021ean baino % 8,7 gehiago eta 2023ko BPGd-ren % 0,43 da. Aseguratutako pertsona bakoitzeko batez besteko prima 757,5 eurokoa izan zen.

Argibide gehiago nahi izanez gero, estatistika-eragiketa hau bi urtean behin egiten denez, jo beza irakurleak 2024ko gure Memoria Sozioekonomikora.

3.5. EUSKADIKO OSASUN-ITUNA.

Osasun-ituna Eusko Jaurlaritzak 2024ko irailean bultzatutako akordio estrategikoa da. Lehendakariak sustatu zuen eta Osasun Sailak koordinatu zuen, Euskadiko osasun-sistema publikoa eraldatzeko eta epe ertain eta luzera kalitatezko arreta iraunkorra eta bidezkoa bermatzeko.

Hauek dira itunaren helburuak:

- Herritar guztientzako irisgarritasun unibertsala, bakoitzaren egoera sozioekonomikoa edo bizilekua gorabehera.
- Laguntzaren kalitatea etengabe hobetzea eta osasun-arretan bikaintasuna sustatzea.
- Sistemaren jasangarritasuna, etorkizunean sistemaren bideragarritasuna ziurtatzen duten neurrien bidez.
- Herritarren partaidetza, besteak beste, herritarrek ahotsa izatea osasun-politiken inguruko erabakiak hartzen direnean, oinarritzat hartuta gardentasuna eta administrazioaren eta herritarren arteko elkarrizketa.
- Osasuna prebenitzea eta sustatzea, ohitura osasuntsuak bultzatzen dituzten eta osasunaren gizarte-determinatzaileetan eragiten duten politikak sustatuz.

- Beharrezkoa da osasun-profesional nahikoak izatea eta lanean eta gizartean konprometituta eta aitortuta egotea.

Osasunaren euskal itunak **24 lerro estrategiko** itundu ditu **sei multzo handitan banatuta**:

I. Prebentzioa eta osasunaren sustapena

- One Health ikuspegia, osasuna eta klima-aldaketa: Pertsonen, animalien eta ingurumenaren osasuna integratzea osasun-plangintzan.
- Osasunaren prebentzioa eta zaintza: Detekzio goiztiarrak eta osasun-mehatxuen aurreko erantzunak indartzea.
- Osasuna eta komunitate-ekintza sustatzea: Ekitaterik ezak gertatzen direnean zuzentzea, determinante sozialen ikuspegiaren bidez eta arreta emanez haurrei, nerabeei, ugalketa-osasunari, emakumeei eta kolektibo zaurgarriei.
- Lehenengo mailako arreta eta komunitate-arreta indartzea: Eredu irisgarria, integrala, proaktiboa eta luzetarakoa garatzea sistemaren gobernantza-ikuspegitik.

II. Gaixotasunari arreta ematea

- Denboraren menpekoak diren patologiak: Bizirauteko edo desgaitasunerako denbora faktore erabakigarria denean erantzunak optimizatzea.
- Kronikotasuna: Gaixotasun kronikoen eta bizi-kalitatearen kudeaketa hobetzea.
- Arreta soziosanitarioa: Osasun-sistema koordinatzea gizarte-zerbitzuekin, arreta integratua emateko.
- Bizitza-bukaerako zaintzak: Arreta duina eta pertsonan zentratua bermatzea.

III. Osasunaren lehentasun-arloak

- Onkologikoak: Minbiziaren ikuspegi integrala, prebentzioa, arreta eta errehabilitazioa.
- Gaixotasun kardiobaskularrak: Beren inpaktua murriztea prebentzioa eta tratamendua hobetuz.
- Osasun mentala: Laguntza-eredua sustatzea, prebenitzea eta optimizatzea.
- Gaixotasun neurodegeneratiboak: Arreta indartzea, detekzio goiztiarra eta pazienteei eta familiei laguntzea.
- Gaixotasun arraroak eta diagnosi genetikoa: Diagnosiak hobetzea eta tratamendu indibidualizatuen irisgarritasuna ere bai.

IV. Kalitatea, berrikuntza eta jasangarritasuna

- Balioa eta emaitzak osasunean: Sistema bideratzea osasun-emaitza hobeetara efizientziaz eta ekitatearekin.
- Antolamendu-berrikuntza eta laguntza-ereduak: Laguntza integrala eta integratua sustatzea efizientzia handiagorako.
- Zerbitzu-zorroa: Eskaintzen diren osasun-zerbitzuak definitzea eta berrikustea.
- Ikerketa, garapena eta berrikuntza (I+G+B) osasunean: Medikuntza pertsonalizatua eta terapia aurreratuak sustatzea.
- Digitalizazioa osasunean: Teknologia aplikatzea arreta, planifikazioa, kudeaketa eta ikerketa optimizatzeko.
- Azpiegiturak eta lankidetza: Ekipamendu egokiak garatzea eta lankidetza publiko-pribatuak definitzea.

V. Osasun-profesionalen garapena

- Prestakuntza eta irakaskuntza osasunean: Ezagutza hedatzea eta etengabeko trebakuntza sustatzea osasun-langileen artean.
- Pertsonen politika: Langileak sisteman geratzea, fidelizatzea, parte-hartzea eta beraien lidergoa sustatzea.

VI. Gobernantza

- Erabakiak partekatuta hartzea: Herritarren partaidetza eta kudeaketa gardena sustatzea.
- Kolaborazio publiko-pribatua eta itunen araubidea: Lankidetzarako eredu orekatua ezartzea.
- Pazienteen eta profesionalen hizkuntza-eskubideak: Osasun-sisteman hizkuntzen erabilera eta errespetua bermatzea.

ITURRIAK

1. **EUSTAT.** Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika, 2023.
2. **EUSTAT.** Heriotzen estatistika, 2024.
3. **EUSTAT.** Ospitaleko erikortasunaren estatistika. 2024
4. **EUSTAT.** Osasunaren kontua. 2023
5. **EUSTAT.** Fenomeno demografikoak analizatzeko adierazleak. 2024
6. **EUSKO JAURLARITZA.** Segurtasun Saila. Larrialdiei Aurre Egiteko eta Meteorologia Zuzendaritza. Jokabide autolitikoen gertaerak. 2024
7. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEko Osasun inkesta, 2023.
8. **EUSKO JAURLARITZA.** Adikzioei buruzko Euskadiko Inkesta. 2023.
9. **EUSKO JAURLARITZA.** Haurdunaldiak borondatez etetea EAEn, 2024
10. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEko Administrazio Orokorraren aurrekontu-likidazioak eta urteko kontuak
11. **EUSKO JAURLARITZA.** Zuzenbide pribatuko erakunde publikoen, sozietate publikoen eta sektore publikoko fundazioen (OSAKIDETZA) aurrekontu-likidazioak eta urteko kontuak
12. **EUSKO JAURLARITZA.** Euskal Autonomia Erkidegoko aurrekontu orokorrak
13. **EUSKO JAURLARITZA**. Osasun Saila. Heriotzen erregistroa.
14. **OSASUN-MINISTERIOA.** Funtsezko adierazleak
15. **OSASUN-MINISTERIOA.** Borondatez etendako haurdunaldiak. 2024
16. **OSASUN-MINISTERIOA.** Osasuneko Sistema Nazionalaren baliabide ekonomikoak.
17. **OSAKIDETZA.** Memoriak

4. ETXEBIZITZA

Jarraian, EAEko 2025eko etxebizitzari buruzko zifra nagusiak azalduko dira, eskaintzaren aldetik (salerosketa eta prezioak), nahiz eskariaren aldetik (eskuratzeko beharrizana, aldaketa eta birgaikuntza, baita etxebizitza babestuaren eskaria ere). Alokairuaren inguruan, Eusko Jaurlaritzaren Alokairu Merkatuaren Estatistikaren (AME) emaitzak eta etxebizitza libreko transakzioen batez besteko balioari buruzko autonomia erkidegoen araberako konparazioa eguneratu dira. Ondoren, urteko eraikuntza-jarduerari buruzko datu nagusiak eman dira.

Halaber, familiek etxebizitza eskuratzeko egin behar duten finantza-esfortzua eta hipoteka-betearazpenen eta utzarazpenen zifretan islatzen den krisiaren inpaktua aztertu dira eta bukatzeko, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikaren ebaluazioa egin da bere plan zuzentzailearen eta foru-aldundietakoen bitartez (ohiko etxebizitzarengatiko PFEZren kenkarien bidez). Gainera, “tentsionatutako eremuen” jarraipena egin da (horiek 12/2023 estatuko legetik eratorri ziren), baita ekimenari atxiki diren EAEko udalerrien jarraipena ere.

VI.4.1. GRAFIKOA ETXEBIZITZAREN MERKATUAREN BILAKAERA EAE-N.

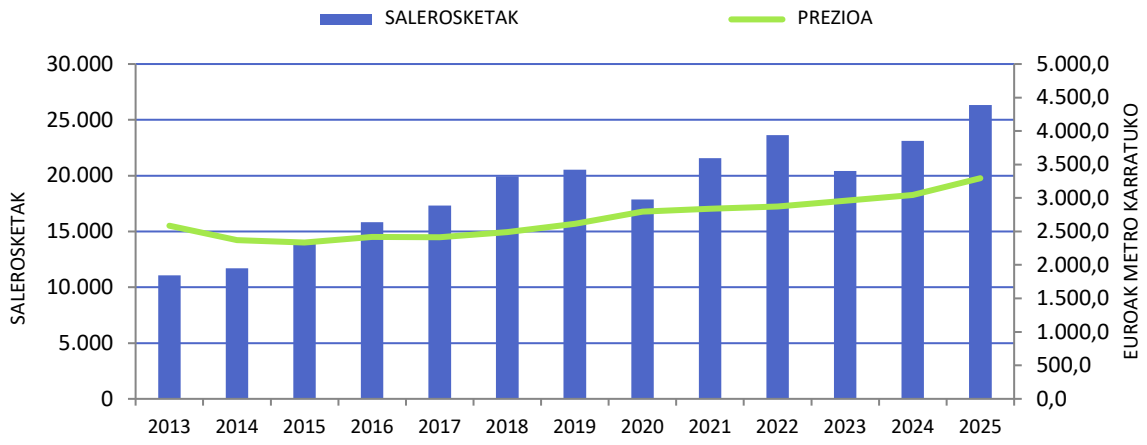

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren datuekin egina. ECVI.

Eusko Jaurlaritzaren 2025eko abenduko soziometroak adierazi zuen etxebizitza dela arazo sozial nagusia EAEko biztanleen % 58rentzat, eta 2007tik ikusi ez diren mailetara iritsi dela (higiezinen burbuila lehertu aurreko unetik). Arartekoa ere ildo beretik mintzatu da.

EAEko higiezinen merkatuak 2025ean izan duen bilakaeraren ezaugarri nagusia da, Eusko Jaurlaritzaren Higiezinen Salerosketaren Estatistikaren (HSEE) emaitzen arabera, etxebizitzen salerosketen kopurua % 13,9 handitu dela, eta salerosketako 26.000 eragiketa baino gehiago egin ziren. Bestalde, etxebizitza libreko metro karratu erabilgarriaren batez besteko prezioa (berria eta erabilia) 3.295 eurokoa da, hau da, 2024an baino % 8,2 gehiago, eta 2015ean hasitako goranzko joerari eusten dio, VI.4.1. grafikoan ikusten denez.

4.1. ETXEBIZITZA-ESKAINTZA

4.1.1. Etxebizitzen salerosketa eta prezioak: Eusko Jaurlaritzaren Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE)

Eusko Jaurlaritzaren *Higiezinen Salerosketaren Estatistikak (HSEE)*, zeinak higiezinen salerosketa-prezioei buruzko informazioa ematen baitu, Erregistratzaileen Elkargoaren informazioan oinarrituta, adierazten du 2025ean EAEn 26.326 ***etxebizitza-salerosketa*** erregistratu zirela, hots, 2024an baino % 13,9 gehiago eta 2015ean baino % 86,4 gehiago. Azken hamarkadan, etxebizitza erabilien salerosketen bilakaera nabarmendu behar da, % 95,2 handitu baitira (+% 13,6 azken urtean). 2025eko salerosketa guztietatik, % 19,7 etxebizitza berriak izan ziren eta % 80,3 etxebizitza erabiliak.

VI.4.2 GRAFIKOA. ETXEBIZITZEN SALEROSKETEN URTEKO BILAKAERA (LIBRERIK BABESTUENA) EAE-N.

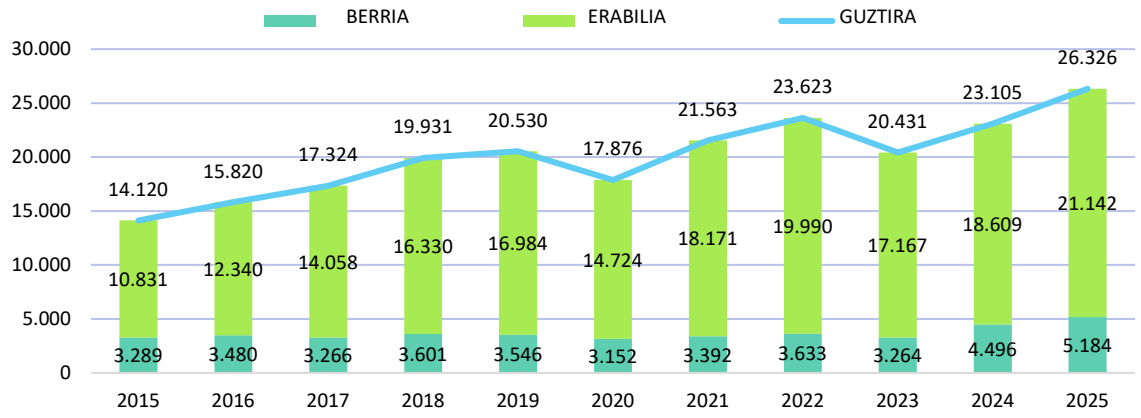

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen salerosketaren estatistika (ECVI).

Hauxe da lurraldeen araberako banaketa: salerosketen % 52 Bizkaian egin ziren (+% 14, 2024arekin alderatuta), % 32,1 Gipuzkoan (+% 14,3) eta % 15,9 Araban (+% 13,1).

VI.4.3. GRAFIKOA EAE-KO ETXEBIZITZA LIBREEN ETA BABESTUEN SALEROSKETEN BANAKETA, EHUNEKOTAN, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA. 2025.

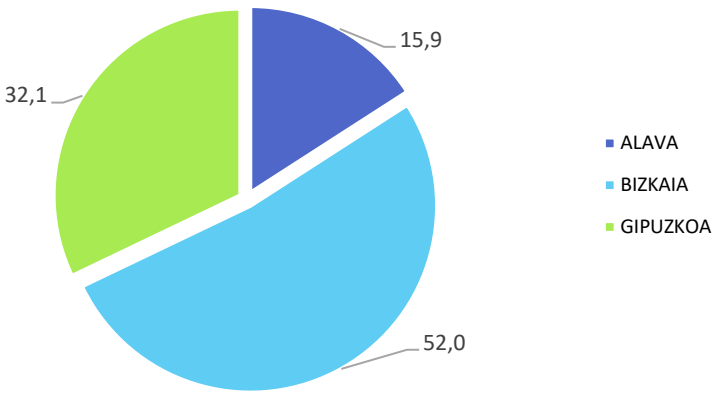

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen salerosketaren estatistika (ECVI).

VI.4.1 KOADROA. EAE-KO ETXEBIZITZEN (LIBREEN ETA BABESTUEN) SALEROSKETA KOPURUAREN BILAKAERA, ETXEBIZITZA BERRIA ETA ETXEBIZITZA ERABILIA BEREIZITA. URTEKO DATUAK.

	ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA			EAE		
	BERRIA	ERABILIA	GUZTIRA	BERRIA	ERABILIA	GUZTIRA	BERRIA	ERABILIA	GUZTIRA	BERRIA	ERABILIA	GUZTIRA
2015	439	1.497	1.936	1.954	5.702	7.656	896	3.632	4.528	3.289	10.831	14.120
2016	527	1.699	2.226	1.647	6.697	8.344	1.306	3.944	5.250	3.480	12.340	15.820
2017	468	2.249	2.717	1.440	7.449	8.889	1.358	4.360	5.718	3.266	14.058	17.324
2018	531	2.654	3.185	1.697	8.476	10.173	1.373	5.200	6.573	3.601	16.330	19.931
2019	475	2.811	3.286	1.572	8.474	10.046	1.499	5.699	7.198	3.546	16.984	20.530
2020	451	2.928	3.379	1.576	7.291	8.867	1.125	4.505	5.630	3.152	14.724	17.876
2021	394	2.962	3.356	1.890	9.155	11.045	1.108	6.054	7.162	3.392	18.171	21.563
2022	667	3.158	3.825	2.042	10.456	12.498	924	6.376	7.300	3.633	19.990	23.623
2023	..	..	3.082	..	..	10.315	..	..	7.034	3.264	17.167	20.431
2024	1.123	2.581	3.704	2.222	9.783	12.005	1.151	6.245	7.396	4.496	18.609	23.105
2025	**1.641**	**2.549**	**4.190**	**2.619**	**11.062**	**13.681**	**924**	**7.531**	**8.455**	**5.184**	**21.142**	**26.326**
% 15/25	273,8	70,3	116,4	34,0	94,0	78,7	3,1	107,4	86,7	57,6	95,2	86,4
% 23/24	..	..	20,2	..	..	16,4	..	..	5,1	37,7	8,4	13,1
% 24/25	46,1	-1,2	13,1	17,9	13,1	14,0	-19,7	20,6	14,3	15,3	13,6	13,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE).

EAEko etxebizitzen salerosketen ***metro karratuko prezioari*** dagokionez, etxebizitza librearen prezioa 3.295 €/m² izan da 2025ean, 2024an baino % 8,2 gehiago eta 2015ean baino % 41,1 gehiago. Erabilitako etxebizitza libreen prezioa 3.247,7 euro/m² izan da (+% 8,5, 2024koaren aldean), eta etxebizitza libre berriena 3.516,8 euro/m² (+% 6,3).

Etxebizitza babestuaren metro karratuko prezioa zertxobait igotzen hasi zen 2013an, eta nabarmen jaitsi zen 2020an eta 2021ean (1.927,6 €/m²-ra iritsi zen). 2022tik 2.000 €/m² baino handiagoa da prezioa, eta 2025ean 2.487,6 €/m² izan zen, aurreko urtean baino % 13,2 handiagoa eta 2015ean baino % 27,6 handiagoa.

VI.4.2 KOADROA. EAE-KO ETXEBIZITZEN SALEROSKETEN BATEZ BESTEKO PREZIOAREN BILAKAERA. €/Eraikitako M².

	ETXEBIZITZA LIBREA			ETXEBIZITZA BABESTUA
	LIBREA, GUZTIRA	ERABILIA	BERRIA	
2015	2.334,4	2.307,6	2.455,4	1.949,9
2016	2.420,2	2.411,6	2.460,5	2.091,3
2017	2.414,9	2.392,7	2.520,9	1.997,4
2018	2.490,3	2.469,3	2.598,9	2.016,1
2019	2.615,2	2.585,9	2.782,8	2.304,9
2020	2.798,1	2.722,9	3.192,8	1.973,2
2021	2.838,0	2.788,5	3.119,6	1.927,6
2022	2.872,2	2.829,4	3.144,7	2.763,2
2023	2.960,0	2.904,9	3.294,8	2.115,8
2024	3.045,2	2.994,0	3.307,4	2.197,7
2025	**3.295,0**	**3.247,7**	**3.516,8**	**2.487,6**
% 15/25	41,1	40,7	43,2	27,6
% 23/24	2,9	3,1	0,4	3,9
% 24/25	8,2	8,5	6,3	13,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE).

VI.4.4. GRAFIKOA ETXEBIZITZA LIBREEN SALEROSKETEN PREZIOAREN BILAKAERA EAE-N BERRIA ETA ERABILIA BEREIZIZ. DATUAK €/ M2-TAN

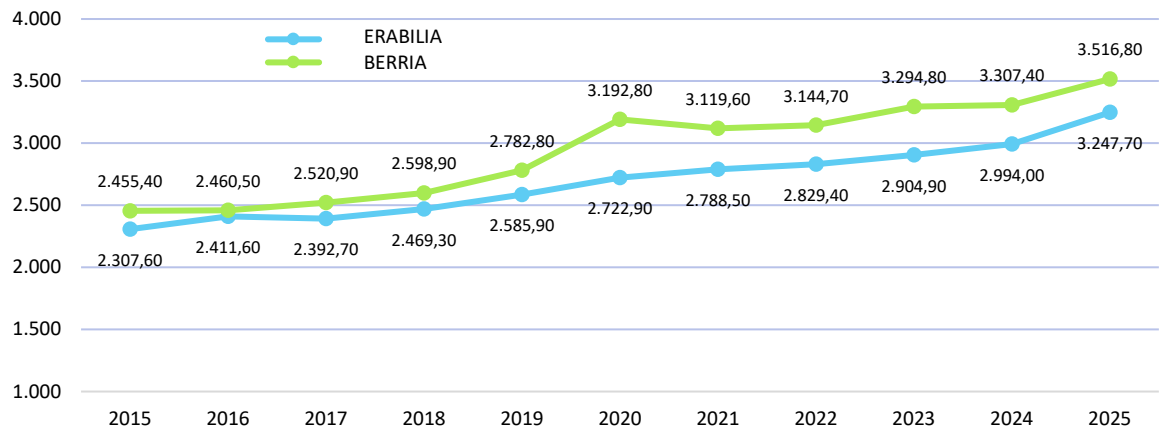

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen salerosketaren estatistika (ECVI).

VI.4.3 KOADROA. ETXEBIZITZA LIBREEN SALEROSKETEN URTEKO KOPURUAREN BILAKAERA, BATEZ BESTEKO PREZIOAK EUROTAN, M² ERABILGARRIKO ETA ETXEBIZITZAKO, LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA.												
	EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	KOP.	PREZIOA, M²	PREZIOA/ ETXEBIZITZA	KOP.	PREZIOA, M²	PREZIOA/ ETXEBIZITZA	KOP.	PREZIOA, M²	PREZIOA/ ETXEBIZITZA	KOP.	PREZIOA, M²	PREZIOA/ ETXEBIZITZA
2015	14.120	2.334,4	200.032	1.936	1.670,8	168.546	7.656	2.331,1	200.026	4.528	2.552,5	210.158
2016	15.820	2.420,2	208.275	2.226	1.652,1	157.275	8.344	2.377,8	208.363	5.250	2.740,1	224.980
2017	17.324	2.414,9	207.887	2.717	1.696,5	167.798	8.889	2.332,7	202.691	5.718	2.811,4	230.950
2018	19.931	2.490,3	212.720	3.185	1.747,6	165.237	10.173	2.416,4	209.093	6.573	2.880,2	235.951
2019	20.530	2.615,2	221.808	3.286	1.915,3	182.362	10.046	2.540,6	217.141	7.198	2.977,3	242.834
2020	17.876	2.798,1	241.238	3.379	2.055,8	197.510	8.867	2.736,2	237.083	5.630	3.207,1	266.120
2021	21.563	2.838,0	246.761	3.356	2.115,6	203.137	11.045	2.748,6	241.459	7.162	3.247,7	271.349
2022	23.623	2.872,2	242.782	3.825	2.271,7	203.899	12.498	2.777,8	236.256	7.300	3.306,1	271.567
2023	20.431	2.960,0	246.990	3.082	2.363,8	218.808	10.315	2.810,9	234.793	7.034	3.428,5	277.075
2024	23.105	3.045,2	255.998	3.704	2.296,4	224.372	12.005	2.894,6	241.472	7.396	3.576,9	291.196
2025	**26.326**	**3.295,0**	**276.277**	**4.190**	**2.526,3**	**240.189**	**13.681**	**3.167,4**	**265.733**	**8.455**	**3.814,3**	**308.197**
% 15/25	86,4	41,1	38,1	116,4	51,2	42,5	78,7	35,9	32,8	86,7	49,4	46,7
% 23/24	13,1	2,9	3,6	20,2	-2,9	2,5	16,4	3,0	2,8	5,1	4,3	5,1
% 24/25	13,9	8,2	7,9	13,1	10,0	7,0	14,0	9,4	10,0	14,3	6,6	5,8
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE).												

EAEko ***etxebizitza libreen*** salerosketen ***batez besteko prezioa*** 276.277 eurokoa izan da 2025ean, aurreko urteko batezbestekoa baino % 7,9 handiagoa. Lurraldeka, Bizkaian % 10 handitu dira prezioak, eta Gipuzkoan eta Araban, berriz, % 5,8 eta % 7, hurrenez hurren. Ondorioz, prezioak 308.197 euro (Gipuzkoa) eta 240.189 euro (Araba) artekoak dira, eta Bizkaia tartean dago (265.733 euro etxebizitza bakoitzeko batez beste). Eraikitako metro karratuaren prezioan, EAEko batez bestekoa, ikusi dugunez, 3.295 €/m² da (+% 8,2, 2024koaren aldean): garestiena Gipuzkoan, 3.814,3 €/m², eta merkeena Araban, 2.526,3€/m². Bizkaia beste bien artean dago berriro ere: 3.167,4 €/m².

Etxebizitza-motari dagokionez, 2025eko laugarren hiruhilekoan egin ziren salerosketen % 71,4 erabilitako etxebizitza libreak izan ziren (2024an baino ehuneko 3,4 puntu gehiago eta 2015ean baino 0,7 gutxiago), % 20,2 etxebizitza libre berriak izan ziren (2024an baino 4,4 puntu gehiago eta 2015ean baino 8,7 puntu gehiago), % 6,7 erabilitako etxebizitza babestuak (2024an baino +1,4 eta 2015ean baino -2,0) eta gainerako % 1,7 etxebizitza babestu berriak (2024an baino -2,4 eta 2015ean baino -% 6,0). Ikusten da, beraz, azken hamarkadan etxebizitza berri librearen salerosketak gora egin duela proportzioan, eta egoera hori konpentsatu egin dela erabilitako etxebizitza librearen eta etxebizitza babestuaren (berria zein erabilia) beherakadarekin.

VI.4.5. GRAFIKOA EAE-KO ETXEBIZITZA SALEROSKETEN EHUNEKOAREN BILAKAERA, BABES MAILAREN ETA ETXEBIZITZA MOTAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

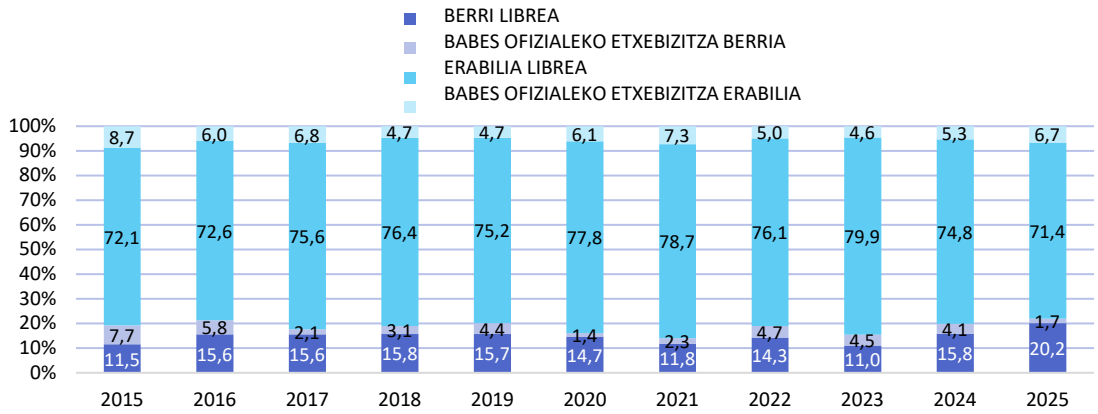

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinen salerosketaren estatistika (ECVI).

Amaitzeko, ***Euskadiko lurraldeetako hiriburuei*** erreparatzen badiegu, etxebizitza librearen prezioak gora egin du urteetan zehar hiru hirietan. Gasteizen, 2025ean, prezioa 271.457 eurokoa izan da, 2024an baino % 7,9 handiagoa eta 2015ean baino % 60 handiagoa. Donostiak du etxebizitzako preziorik garestiena, 536.554 €; prezioa % 11,3 hazi da 2024aren aldean eta % 55,9 azken hamarkadan. Azkenik, Bilbo erdi-erdian dago, 318.060 euroko prezioa baitu. 2024an baino % 14,5 handiagoa da prezioa, eta 2015ean baino % 48,1 handiagoa. Horrenbestez, Donostiak du hiru hiriburuetan etxebizitza bakoitzeko preziorik altuena, baina azken urtean Bilbon izan da igoerarik handiena, eta azken hamarkadan Gasteizen.

VI.4.6. GRAFIKOA. ETXEBIZITZA LIBREEN BATEZ BESTEKO PREZIOAREN URTEKO BILAKAERA (€) EAE-KO HIRIBURUETAN.

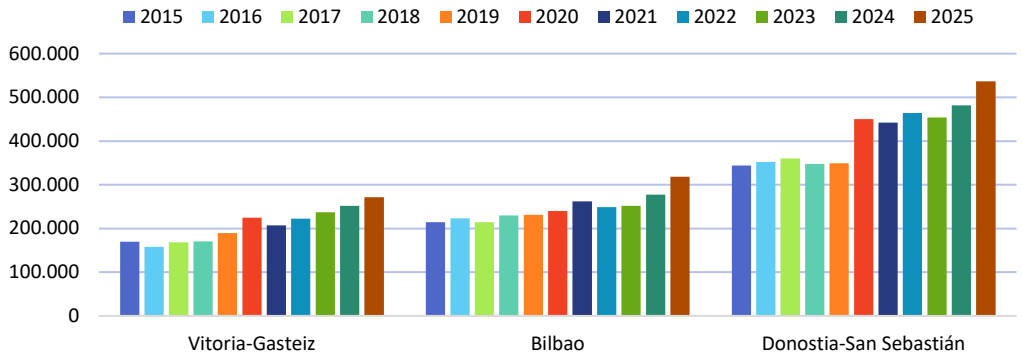

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ECVI.

4.1.2. Eusko Jaurlaritzaren Alokairu Merkatuaren Estatistika (AME)

Eusko Jaurlaritzaren Alokairu Merkatuaren Estatistikak (AME) etxebizitzen alokairu kontratuetan sinatutako errenta edo prezio eraginkorra aztertzen du. Eragiketa hori Etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Legearen arabera sortutako erregistroetan gordailututako fidantzetan oinarritzen da, eta, horrenbestez, nahitaezkoa da hiri-errentamenduen kontratuak erregistratzea eta etxebizitzen alokairu-kontratuen fidantzak gordailutzea Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza eta Hiri Agenda Sailaren ordezkaritza bakoitzean. Nabarmendu egin behar da eragiketa horrek alokairuko prezioen kalitatezko datuak ematen dituela, izan ere, datu horiek, errolda batetik lortzen dira.

AMEk egiaztatu duenez, ***2025eko irailaren 30ean*** (eskuragarri dagoen azken datua) alokairu libreko 89.445 kontratu zeuden erregistratuta Eusko Jaurlaritzaren fidantza-gordailuan (merkatuko prezioan), indarrean; hau da, 2024ko irailean baino % 1,8 gehiago. Haietatik 2.730 sasoiko etxebizitzak dira, eta duten berezitasunagatik,

VI.4.4 KOADROA. 2025-09-30EAN INDARREAN ZEUDEN FIDANTZAK. ETXEBIZITZA LIBREAK ALOKATZEKO KONTRATUEI LOTUTAKOAK (MERKATUKO PREZIOETAN), ETXEBIZITZA MOTAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA. EAE.

		2025				2024	ALD. (%) 2024/25
		LURRALDEAK			EAE, GUZTIRA		
		ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA			
OHIKO ETXEBIZITZA	***ERABILERA KOLEKTIBOA***	***12.089***	***30.366***	***42.613***	***85.068***	***83.287***	***2,1***
	FAMILIA BAKARREKOA	400	513	734	1.647	1.649	-0,1
	GUZTIRA	12.489	30.879	43.347	86.715	84.936	2,1
SASOIKO ETXEBIZITZA	ERABILERA KOLEKTIBOA	460	871	1.307	2.638	2.794	-5,6
	FAMILIA BAKARREKOA	16	38	38	92	91	1,1
	GUZTIRA	476	909	1.345	2.730	2.885	-5,4
GUZTIRA	ERABILERA KOLEKTIBOA	12.549	31.237	43.920	87.706	86.081	1,9
	FAMILIA BAKARREKOA	416	551	772	1.739	1.740	-0,1
	GUZTIRA	**12.965**	**31.788**	**44.692**	**89.445**	**87.821**	**1,8**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Alokairu Merkatuaren Estatistika. 2025.

analisi honetatik kanpo geratzen dira. Era berean, ikerketa honetan ez dira aintzat hartzen familia bakarreko etxebizitzei dagozkien 1.647 kontratuak, ohiko etxebizitzak izan arren, ezaugarri bereizgarriak direla-eta, berariazko analisi bat egitea merezi baitute.

Beraz, alokairu libreko 85.068 kontratutan ezarrita dago (VI.4.4 koadroa) Eusko Jaurlaritzak AMEri buruz egindako ***txostenak aztertzen duen stocka***: ohiko etxebizitzarako bizitegi-erabilera duten eta alokairu libreko kontratuak 2025eko irailaren 30ean indarrean zituzten eraikin kolektiboetan kokatutako etxebizitzak; 2024ko irailean baino % 2,1 gehiago. Lurraldeka, alokatutako etxebizitzen % 14,2 Araban daude (12.089 fidantza), % 35,7 (30.366 fidantza) Gipuzkoan, eta gordailuen kopururik handiena (42.613 fidantzari dagozkien % 50,1) Bizkaian dago.

VI.4.5 KOADROA. ALOKAIRU MERKATUAREN ESTATISTIKA: JARRITAKO FIDANTZEN KOPURUAREN ETA BATEZ BESTEKO ALOKAIRU-ERRENTEN BILAKAERA, LURRALDEKA. URTEKO DATUAK (2017-2023) ETA HIRUHILEKOAK (2024-2025)*.

	EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	FIDANTZAK	ERRENTA		FIDANTZAK	ERRENTA		FIDANTZAK	ERRENTA		FIDANTZAK	ERRENTA	
		€/etxebizitza	€/m²		€/etxebizitza	€/m²		€/etxebizitza	€/m²		€/etxebizitza	€/m²
2017	21.467	638,7	8,6	3.155	559,3	7,3	10.369	650,2	9,1	7.943	655,9	8,6
2018	22.047	667,1	8,9	3.138	592,4	7,7	10.481	671,3	9,3	8.428	690,1	9,0
2019	20.957	688,4	9,2	3.195	621,6	8,2	9.632	689,9	9,5	8.130	713,1	9,3
2020	18.580	702,9	9,4	2.758	634,8	8,3	8.333	701,1	9,7	7.489	730,2	9,4
2021	21.425	709,4	9,6	3.102	644,9	8,5	10.125	707,0	9,9	8.198	737,2	9,5
2022	21.852	734,9	9,9	3.079	678,4	8,9	10.887	731,3	10,3	7.886	761,7	9,9
2023	20.003	774,6	10,4	2.959	716,8	9,3	9.911	768,2	10,7	7.133	807,5	10,4
2024 I	4.915	797,0	10,7	682	737,3	9,5	2.390	787,5	11,0	1.843	831,1	10,7
II	4.486	813,6	11,0	634	738,8	9,8	2.189	812,8	11,5	1.663	842,3	11,0
III	4.433	834,9	11,2	724	749,0	9,8	2.124	839,8	11,6	1.585	866,8	11,2
IV	4.390	834,7	11,2	634	762,3	10,0	2.104	822,6	11,4	1.652	877,1	11,5
2025 I	4.255	831,9	10,6	610	748,2	9,2	2.076	835,3	10,2	1.569	859,9	11,6
II	3.929	855,3	10,8	609	770,6	9,0	1.900	852,5	10,6	1.420	895,1	12,0
III	2.737	869,7	10,8	646	793,8	9,4	1.540	882,3	10,9	551	921,6	12,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Alokairu Merkatuaren Estatistika. 2025.
** Alokairu-kontratuak kontratuaren hasierako hiruhilekoaren/urtearen arabera sailkatzen dira, gaur egun aktibo jarraitzen duten edo ez kontuan hartu gabe.*

VI.4.7. GRAFIKOA EAE-N GORDAILUTUTAKO ALOKAIRU-FIDANTZEN HILEKO BATEZ BESTEKO ERRENTAREN BILAKAERA (eurotan), LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA

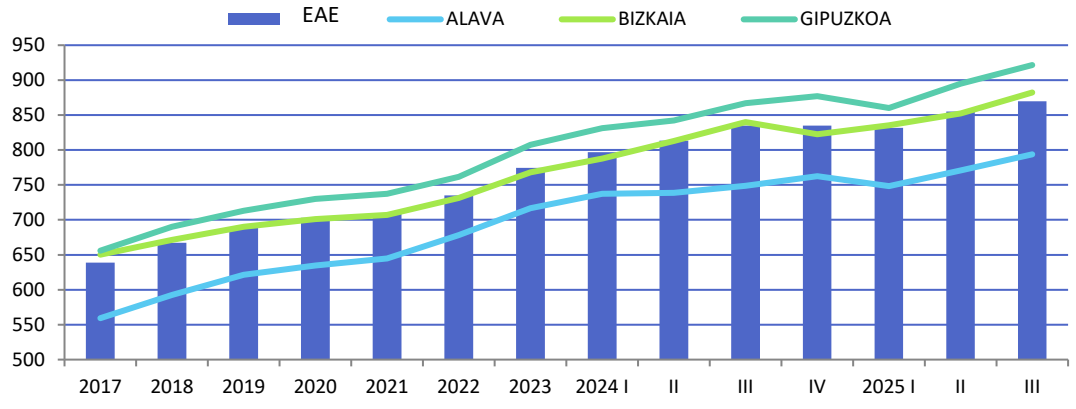

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA. EMAL.

Alokairuaren errentetan, Euskadin 2025eko hirugarren hiruhilekoan eratutako fidantzek (eskuragarri dagoen azken datua) 869,7 euroko batez besteko errenta dute, hau da, % 4,2ko igoera urte batetik bestera. Hala ere, eraikitako m² bakoitzeko prezioa kontuan hartzen badugu, 2024ko hirugarren hiruhilekoan 11,2 €/m² izatetik 10,8 €/m² izatera pasatu da 2025eko aldi berean (-% 3,6).

Araban, hirugarren hiruhilekoko hileko batez besteko errenta 793,8 eurokoa izan da, hau da, 2024ko hiruhileko berean baino % 6 gehiago. Gainera, Euskadiko errentarik txikiena duen lurraldea da, bai kopuru absolutuetan, bai m²-ko batez besteko errentan (9,4 €/m² hirugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino % 4,1 gutxiago).

Bestalde, Bizkaiko Lurralde Historikokoak diren eta Eusko Jaurlaritzaren gordailuan indarrean dauden fidantzak hilean 882,3 euroko alokairu-errentara iritsi dira (+% 5,1) eta 10,9 €/m²-ra (aurreko urtean baino -% 6). Azkenik, Gipuzkoak 2025eko hirugarren hiruhilekoan hiru lurraldeetako alokairuaren errenta absoluturik handiena erregistratu du (921,6 € hilean, 2024an baino % 6,3 gehiago). Era berean, lurralde horren batez besteko prezioa (12,3 €/m², +% 9,8) hiru lurraldeetako handiena da, eta EAEko batez bestekoa baino 1,5 euro handiagoa.

4.1.3. Etxebizitza librearen salerosketa-prezioen konparazioa, autonomia-erkidegoen arabera

Lehenik eta behin, EINk ***"Etxebizitzen Prezioen Indizea"*** **(EPI)** egiten du, prezio libreko etxebizitzen (berrien zein bigarren eskukoen) salerosketa-prezioen mailak denboran duen bilakaera neurtzeko [36]. Horren eremutik kanpo daude, hortaz, etxebizitza babestuak, haien prezioak araututa daudelako eta ez direlako merkatuaren ohiko mekanismoen bidez arautzen.

Inkesta horren emaitzek adierazten dutenez, 2008-2013 aldian prezioak hainbat mailatan behera egin ostean, 2014an Estatuko lehenengo igoerak izan ziren, eta bilakaera askoz orekatuagoa izan zen EAEn (izan ere, aldakuntzarik ez zen izan). 2015ean autonomia-erkidego guztiek izan zituzten tasa positiboak, eta joera hori mantendu egiten da ordutik aurrera.

VI.4.6 KOADROA. ETXEBIZITZA LIBREAREN PREZIOEN INDIZEA: URTEKO ALDAKUNTZA-TASAK.

	GUZTIRA				ETXEBIZITZA BERRIA				BIGARREN ESKUKO ETXEBIZITZA			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	**5,5**	**4,0**	**8,4**	**12,7**	**6,2**	**8,0**	**10,9**	**11,3**	**5,3**	**3,2**	**8,0**	**12,9**
ANDALUZIA	6,5	5,0	10,4	13,1	8,7	7,2	14,0	12,9	5,9	4,4	9,8	13,1
ARAGOI	4,3	3,9	10,2	14,0	5,0	9,5	12,6	9,8	4,1	2,5	9,5	15,0
ASTURIAS	4,6	3,7	7,8	13,5	7,3	9,4	7,4	10,5	4,1	2,9	7,8	14,0
BALEAR UHARTEAK	5,9	4,1	6,6	12,0	6,5	9,3	11,5	13,4	5,8	3,4	5,9	11,8
KANARIAK	8,1	5,3	8,0	11,8	11,1	10,3	10,4	11,3	7,9	4,9	7,8	11,9
KANTABRIA	8,6	5,1	9,0	11,8	10,6	11,6	13,0	7,3	8,3	4,2	8,4	12,5
GAZTELA ETA LEON	4,1	2,8	7,8	14,0	6,3	7,4	7,2	13,3	3,6	1,9	8,0	14,1
GAZTELA-MANTXA	4,0	1,7	6,5	11,5	6,6	4,6	6,7	12,8	3,5	1,1	6,4	11,3
KATALUNIA	5,5	3,5	7,4	11,3	5,9	8,2	9,6	10,3	5,4	2,9	7,1	11,5
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	5,1	4,0	9,1	12,9	6,7	9,0	10,4	9,3	4,7	3,1	8,8	13,6
EXTREMADURA	2,8	1,5	7,3	12,3	4,6	2,5	4,7	12,2	2,7	1,5	7,5	12,3
GALIZIA	4,5	3,6	7,4	12,9	7,0	9,5	8,3	10,4	4,0	2,7	7,4	13,3
MADRIL	4,9	3,9	7,7	13,4	4,1	8,2	9,5	12,2	5,2	2,8	7,2	13,6
MURTZIA	4,8	2,3	8,5	14,3	7,1	5,7	9,2	11,9	4,5	1,9	8,4	14,7
NAFARROA	7,2	5,9	10,4	11,4	8,5	10,9	14,7	10,3	6,7	3,7	8,1	12,1
EAE	**4,9**	**3,5**	**8,5**	**12,2**	**4,7**	**6,1**	**13,6**	**11,1**	**5,0**	**2,9**	**7,4**	**12,5**
ERRIOXA	5,4	2,8	9,2	13,9	7,8	6,2	10,2	11,5	5,1	2,4	9,0	14,6
CEUTA	8,0	5,5	9,1	13,4	:	:	:	:	:	:	:	:
MELILLA	8,0	5,3	8,0	13,6	:	:	:	:	:	:	:	:

Iturria: EIN. EPI.

[36] *EPI Europar Batasunaren estatistika harmonizatuen produkzioaren eremuan planteatutako informazio eskaerari dagokio; beraz, haren helburuetako bat da estatu kideak alderatzeko tresna izatea, etxebizitza librearen prezioen bilakaerari dagokionez. Notariotzaren Kontseilu Nagusiak emandako datu baseetako informazioa darabil, Egiaztapenerako Notarioen Agentziaren bitartez. Administrazio-erregistroak erabilita, alde batetik, biztanleria osoaren informazio osoa eskura daiteke, eta horrek ekiditen du laginketa-tekniketara jo behar izatea; eta, bestetik, edozein salerosketa-eragiketari buruzko informazioa gertatzen den unean bertan sar daiteke indizearen kalkuluan, funtsezkoa baita koiunturazko adierazlea izan nahi duen indize batean.*

2025ean (batez besteko datuak), EAEko etxebizitza libreen prezioak % 12,2 igo dira, Estatuko batezbestekoa (% 12,7) baino puntu erdi gutxiago. Autonomia-erkidego guztietan prezioak % 11tik gora igo dira, eta Kataluniak eta Nafarroak Estatuko ratiorik txikienak dituzte (% 11,3 eta % 11,4, hurrenez hurren). Beste muturrean, Aragoi, Gaztela eta Leon eta Murtzian % 14ra iritsi edo hura gainditzen dute (+% 14 lehenengo biek eta +% 14,3 hirugarrenak). Etxebizitza berrien kasuan, Euskal Autonomia Erkidegoan % 11,1 hazi da EPI; Estatuan, berriz, % 11,3. Kasu horretan, bilakaera % 13,4koa izan da Balear Uharteetan eta % 7,3koa Kantabrian. Bigarren eskuko etxebizitzetan, azkenik, EAEko hazkunde-tasa % 12,5ekoa izan da 2025ean, berriz ere Estatuko batezbestekoaren (+% 12,9) azpitik. Gaztela-Mantxakoa da autonomia-erkidegoetako ratiorik txikiena (% 11,3), eta beste muturrean daude Aragoi eta Murtzia, azken urtean % 15 eta % 14,7ko igoerak izanda, hurrenez hurren.

Bigarrenik, Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioak (lehengo Sustapena) ***etxebizitza libreko*** (berria eta bigarren eskukoa) ***higiezinen transakzioen batez besteko balioak*** zenbatetsi ditu hiru hilean behin bere Estatistika Buletinean, Notarioen Estatistikak emandako informazioarekin. Informazio horretatik abiatuta, 2023tik 2025era bitarteko urteko batez besteko balioak kalkulatu ditugu (azken hori behin-behineko datuekin).

2025ean EAEn saldutako etxebizitza libreen batez besteko balioa, notario-erregistroetan agertzen denez, 266.621 eurokoa izan zen, 2024an baino % 9 gehiago eta Estatuko batezbestekoa (210.630 euro) baino % 26,6 gehiago (+% 8,8). Oro har, preziorik altuenak Balearretan eta Madrilgo Erkidegoan daude, eta baxuenak Extremaduran, Gaztela-Mantxan eta Gaztela eta Leonen.

VI.4.7 KOADROA. ETXEBIZITZA LIBREKO HIGIEZINEN TRANSAKZIOEN URTEKO BATEZ BESTEKO BALIOA. DATUAK EUROTAN.

	GUZTIRA			ETXEBIZITZA BERRIA			BIGARREN ESKUKO ETXEBIZITZA		
	2023	2024	2025*	2023	2024	2025*	2023	2024	2025*
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	**180.764**	**193.666**	**210.630**	**269.093**	**288.025**	**290.022**	**171.970**	**184.470**	**203.105**
ANDALUZIA	172.677	184.688	197.143	246.652	291.050	289.085	165.840	173.552	185.939
ARAGOI	124.519	133.312	144.754	223.722	250.904	248.019	114.609	123.076	135.789
ASTURIAS	116.785	123.352	135.777	194.926	197.548	229.952	109.272	116.659	130.708
BALEAR UHARTEAK	378.018	431.806	457.025	502.050	749.923	595.166	363.685	403.070	442.376
KANARIAK	176.129	189.299	211.708	201.958	214.779	274.766	174.452	187.569	207.293
KANTABRIA	148.396	169.289	196.917	164.817	246.633	262.083	146.308	164.165	191.085
GAZTELA ETA LEON	106.611	110.791	123.223	191.289	197.071	227.230	99.280	103.946	115.263
GAZTELA-MANTXA	95.607	100.128	112.374	158.792	150.419	147.198	89.701	96.103	110.114
KATALUNIA	210.627	221.581	239.472	306.103	297.931	316.741	202.966	214.964	232.568
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	144.548	157.147	172.345	245.326	259.718	253.638	133.239	146.330	163.718
EXTREMADURA	84.403	86.085	95.497	118.487	135.458	127.815	83.194	84.616	94.286
GALIZIA	126.409	136.259	147.675	181.477	207.304	192.054	121.480	129.531	144.039
MADRIL	301.589	326.139	375.752	394.978	396.815	433.297	290.714	317.768	371.392
MURTZIA	108.950	116.116	133.291	194.027	192.446	227.316	101.172	108.937	123.885
NAFARROA	183.256	186.524	201.279	263.694	295.374	291.806	155.428	166.063	187.092
EAE	**234.006**	**244.518**	**266.621**	**297.988**	**291.456**	**344.021**	**224.533**	**237.491**	**258.135**
- ARABA	208.340	211.518	226.968	256.600	270.120	321.895	200.838	204.219	217.972
- GIPUZKOA	267.648	280.213	297.384	305.164	317.577	352.106	259.126	274.025	289.401
- BIZKAIA	219.742	232.280	258.185	311.859	303.768	346.367	211.248	225.985	250.585
ERRIOXA	114.943	123.297	135.339	208.221	243.304	202.674	105.198	110.533	130.330
CEUTA	145.031	155.867	169.980	144.254	178.621	164.950	144.609	152.544	170.571
MELILLA	153.093	155.568	178.342	182.112	163.010	183.911	146.365	152.817	172.158

Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa. Higiezinen transakzioei buruzko Estatistikak. Geuk egina.
** 2025eko datuak behin-behinekoak dira.*

Eraikuntza berriko etxebizitzak bakarrik kontuan hartzen baditugu, EAEko datua 344.021 euroraino igotzen da, 2024an baino % 18 gehiago. Zifra hori (behin-behineko datuekin) estatuko batezbestekoa (290.022 euro) baino % 18,6 handiagoa da, azken urtean % 0,7 igo baita. Erabilitako etxebizitzari dagokionez, EAEko batez besteko balioa 258.135 eurokoa izan da 2025ean, 2024an baino % 8,7 handiagoa. Estatuko datua 203.105 da (+% 10,1), eta, beraz, bien arteko aldea da nabarmenena, % 27,1ekoa.

4.2. ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitzaren Behatokiak dio COVID-19aren pandemia gertatu zen 2020. urtean 4.191 etxebizitza eraikitzen hasi zirela, aurreko urtean baino % 33,1 gutxiago, eta 2021ean tasa positiboetara itzuli ziren (+% 13,1), etxebizitza babestuen eraikuntza suspertu zelako, eta joera hori 2022an mantendu zen (+% 20,6).

2023an hasitako etxebizitzen kopuruak % 0,1 besterik ez zuen egin gora; 2024an % 3,3 egin zuen behera, eta 2025ean, azkenik, % 19,2 egin zuen behera (4.468 etxebizitza), hasitako etxebizitza libreen murrizketaren ondorioz (2024an baino % 10,2 gutxiago) eta, batez ere, babestutako etxebizitzen murrizketaren ondorioz, % 33,9 gutxitu baitziren.

VI.4.8 KOADROA. ERAIKUNTZA-JARDUERA EAE-N: HASITAKO ETA AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK.

	HASITAKO ETXEBIZITZAK			AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK		
	LIBREAK	BABESTUAK*	GUZTIRA	LIBREAK	BABESTUAK	GUZTIRA
2019	4.486	1.774	6.260	3.409	1.344	4.753
2020	3.169	1.022	4.191	3.390	562	3.952
2021	3.065	1.674	4.739	3.343	1.117	4.460
2022	3.479	2.237	5.716	3.562	1.565	5.127
2023	3.743	1.978	5.721	2.667	1.097	3.764
2024	3.423	2.110	5.533	2.701	1.956	4.657
2025**	**3.073**	**1.395**	**4.468**	**3.053**	**1.184**	**4.237**
% 23/24	-8,5	6,7	-3,3	1,3	78,3	23,7
% 24/25	-10,2	-33,9	-19,2	13,0	-39,5	-9,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.
** Ikus tipologien xehetasunak VI.4.9. koadroan.*
*** 2025eko datuak behin-behinekoak dira.*

Hasitako guztiekin alderatuta babestutako etxebizitzen ehunekoa handitzen joan zen 2022ra arte; orduan % 39,1 zen. 2025ean, hasitako etxebizitzen % 31,2 osatzen dute (2024an baino 6,9 puntu gutxiago).

Etxebizitza babestuko moten barruan, 2025ean (behin-behineko datuak) 138 zuzkidura-bizitoki eraikitzen hasi ziren (2024an 181) eta 209 udal-etxebizitza tasatu, % 100 jabetzan (+% 80,2). Halaber, Eusko Jaurlaritzaren kalifikazioa duten etxebizitzen artean, 884 BOE (-% 42), 42 etxebizitza sozial (+% 40) eta 122 etxebizitza tasatu (-% 52,9) hasi ziren. Guztira, 1.395 etxebizitza eraikitzen hasi ziren, 2024an baino % 33,9 gutxiago.

VI.4.9 KOADROA. EAE-N HASITAKO ETXEBIZITZA BABESTUEN BILAKAERA, TIPOLOGIAREN ARABERA.

	EJ-REN KALIFIKAZIOA DUTENAK			EJ-REN KALIFIKAZIORIK EZ DUTENAK		GUZTIRA
	BOEak	SOZIALAK	TASATUAK	ZUZKIDURA BIZITOKIAK	UDAL-ETXEBIZITZA TASATUAK (JABE+ALOK)	
2019	1.275	42	184	169	104	1.774
2020	851	23	27	93	28	1.022
2021	840	256	266	10	302	1.674
2022	1.633	68	61	63	412	2.237
2023	1.135	0	369	24	450	1.978
2024	1.524	30	259	181	116	2.110
2025*	**884**	**42**	**122**	**138**	**209**	**1.395**
% 23/24	34,3	-	-29,8	654,2	-74,2	6,7
% 24/25	-42,0	40,0	-52,9	-23,8	80,2	-33,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina. Etxebizitzaren Behatokia.
** 2025eko datuak behin-behinekoak dira.*

Bestalde, EAEn 2025ean ***amaitutako etxebizitzak*** 4.237 izan dira, aurreko urtean baino % 9 gutxiago, amaitutako etxebizitza libreen segmentuan izandako gorakadaren ondorioz (+% 13), babestutako etxebizitzak % 39,5 jaitsi baitira. Kopuru horien ondorioz, etxebizitza babestuek EAEko eraikuntza-jardueran duten presentzia murriztu egin da 2025ean, amaitutako etxebizitzen artean 2024ko % 42tik % 26,5era igaro baita.

Bigarrenik, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak 2025eko "***Eraikuntzaren eta Etxebizitzen Estatistikan***" nabarmentzen duenez, finkatu egin da azken urteetako eraikuntzako obren tipologien joera, geroz eta gehiago birgaikuntzara bideratuta.

2025ean, EAEko udalek guztira 3.877 obra handiko lizentzia eman zituzten (lizentzia berriak, birgaitzekoak eta eraistekoak zenbatuta), 2024an baino % 0,3 gehiago. Lizentzia guztietatik % 8,6 oin berriko eraikuntzarako lizentziei dagokie, % 1,8 eraispenetarako eta % 89,6 eraikinak birgaitzeko lizentziei (2024an % 89,4), hau da, 10etik 9; bi hamarkada lehenago lizentzia guztien % 50 ingurukoa zen (2005ean % 54,6koa izan zen tasa).

VI.4.10 KOADROA. EAE-KO OBRA HANDIEN LIZENTZIEN BILAKAERA, MOTAREN ETA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% 23/24	% 24/25
EAE	**GUZTIRA**	**3.329**	**3.304**	**2.885**	**3.494**	**3.839**	**3.883**	**3.866**	**3.877**	**-0,4**	**0,3**
	OIN BERRIA	475	436	377	519	516	386	346	335	-10,4	-3,2
	BIRGAITZEA	2.778	2.800	2.445	2.885	3.249	3.433	3.456	3.474	0,7	0,5
	ERAISPENA	76	68	63	90	74	64	64	68	0,0	6,3
ARABA	**GUZTIRA**	**820**	**827**	**704**	**891**	**863**	**816**	**780**	**741**	**-4,4**	**-5,0**
	OIN BERRIA	136	133	113	191	181	135	120	121	-11,1	0,8
	BIRGAITZEA	664	673	568	668	657	660	640	607	-3,0	-5,2
	ERAISPENA	20	21	23	32	25	21	20	13	-4,8	-35,0
BIZKAIA	**GUZTIRA**	**1.773**	**1.744**	**1.528**	**1.775**	**1.997**	**1.991**	**2.058**	**2.091**	**3,4**	**1,6**
	OIN BERRIA	216	178	161	203	224	149	139	143	-6,7	2,9
	BIRGAITZEA	1.530	1.541	1.348	1.547	1.749	1.820	1.903	1.923	4,6	1,1
	ERAISPENA	27	25	19	25	24	22	16	25	-27,3	56,3
GIPUZKOA	**GUZTIRA**	**736**	**733**	**653**	**828**	**979**	**1.076**	**1.028**	**1.045**	**-4,5**	**1,7**
	OIN BERRIA	123	125	103	125	111	102	87	71	-14,7	-18,4
	BIRGAITZEA	584	586	529	670	843	953	913	944	-4,2	3,4
	ERAISPENA	29	22	21	33	25	21	28	30	33,3	7,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko estatistika.

Lurraldeen arabera, lizentzien % 53,9 Bizkaian eman ziren, % 19,1 Araban eta % 27 Gipuzkoan. Lizentzia-motari dagokionez, nabarmentzekoa da Bizkaian dagoela birgaitzeko lizentzien kopururik handiena (lizentzien % 92, % 89,6ko batez bestekoaren aldean), eta ondoren Gipuzkoan (% 90,3). Ratiorik txikiena Araban dago (% 81,9); bertan, instalazio berrikoak % 16,3 dira, eta EAEko batezbestekoa % 8,6 da.

VI.4.8. GRAFIKOA OBRA HANDIKO LIZENTZIEN BILAKAERA EAE-N, MOTAREN ARABERA

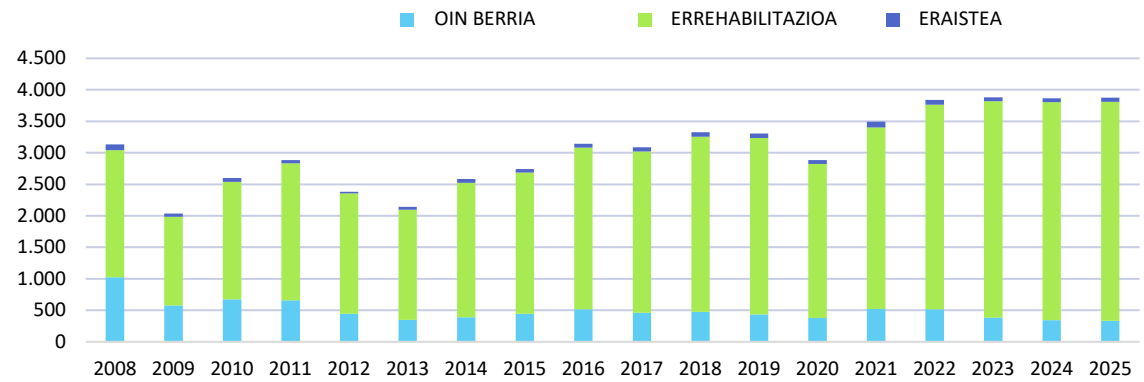

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.

2008-2025eko epealdian gertaturikoa hartzen badugu kontuan, % 23,7 handitu da obra handien lizentzia kopurua (eraispenak barne), eta etxebizitza berriak eraikitzeko lizentzien jaitsiera handia nabarmentzen da: % 67,3. Birgaitzeko lizentziak, aldiz, nabarmen igo dira aldi berean, % 72,1, eta eraispenak, berriz, % 24,4 jaitsi dira.

4.3. ETXEBIZITZEN ESKARIA

4.3.1. Etxebizitzen Beharren eta Eskariaren Inkesta (EBEI) 2023 [37]

Gurasoekin edo tutoreekin bizi diren 18 eta 44 urte bitarteko pertsonek lehenengo etxebizitza eskuratzeko duten beharrari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren 2023ko Etxebizitzen Beharren eta Eskariaren Inkestak (EBEI) adierazten du diru-sarrerak zituzten 70.013 pertsona lehenengo etxebizitza eskuratzeko premian zeudela urte horretan, hau da, 2021eko inkestaren aldean % 7,9 gehiago. Pertsona horiek behar duten etxebizitzen kopuruari dagokionez (txikiagoa da, etxebizitza banaka edo bikotekidearekin eskura dezaketelako), guztira 63.378 pertsona dira, bi urte lehenago baino % 9 gehiago.

Halaber, 77.369 familiak etxebizitza aldatzeko beharra adierazi dute, guztien % 8,4k. Hau da, % 6 gutxiago 2021aren aldean: urte horretan guztien % 9,1 ziren etxebizitza horiek. Badirudi datu horiek finkatu egiten dutela 2021ean hasi zen joera negatiboa, 2015-2019 urteetako gehikuntzaren ondoren.

Azkenik, Etxebizitza Beharren eta Eskariaren Inkestak adierazten du, guztira, 75.620 euskal etxek behar zutela esku-hartzea 2023an birgaikuntza egiteko; hala, magnitude hori EAEko familia-etxebizitzen parkearen % 8,2 da. Bilakaeraren aldetik, etxebizitza birgaitzeko beharrak behera egin zuen 2021aren aldean, bai etxeen bolumenean (-% 13,9), bai behar horren eragin erlatiboan (ehuneko -1,5 puntu) ere.

4.3.2. Familien finantza-ahalegina

Lehenik eta behin, Espainiako Jabetza, Ondasun Higiezin eta Merkataritzako Erregistratzaileen Elkargoaren "***Higiezinen Erregistro Estatistikak***" adierazten du EAEko familiek beren etxebizitzak ordaintzeko egiten duten finantza-ahalegina, hileko batez besteko hipoteka-kuotaren eta soldata-kostuaren arabera neurtuta, % 31,8koa zela 2025eko laugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino 2,3 puntu gehiago. Estatu osoan**,** azken urteko bilakaera goranzkoa ere izan da, ahalegin hori batez besteko soldata-kostuaren % 33,8 baitzen 2025aren amaieran, urtebete lehenago baino 1,2 puntu gehiago.

VI.4.9. GRAFIKOA HILEKO BATEZ BESTEKO HIPOTEKA-KUOTAREN ETA SOLDATA-KOSTUAREN ARTEKO ERLAZIOAREN BILAKAERA EAE-N ETA ESTATUAN. IV. HIRUHILEKOAK. DATUAK EHUNEKOTAN

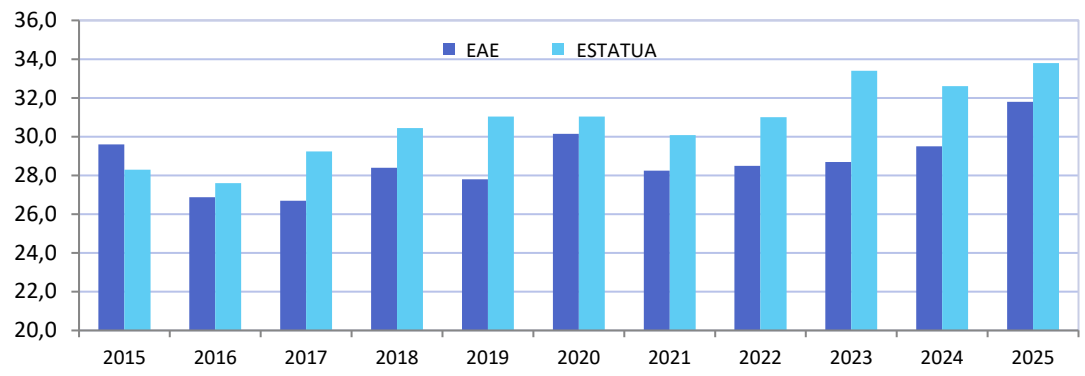

Iturria: JABETZA ERREGISTRATZAILEEN ELKARGOA. Higiezinen Erregistro Estatistika.

[37] *Bi urtean behin egiten den estatistika-eragiketa denez, 2023ko Memoria Sozioekonomikoaren apartatu baliokidearen sintesia ematen da. Memoria horren informazioa ezin izan da eguneratu 2025eko memoria hau bukatzeko egunean.*

Ikuspegi zabalago batetik, azken hamarkadan (2015etik 2025era bitartean) finantza-ahalegin hori 2,2 puntu handitu da EAEn, eta bikoitza baino gehiago Estatu osoan (5,5 puntu).

Bigarrenik, EINren "***Familia Aurrekontuei buruzko Inkestak***" (FAI) aukera ematen du jakiteko, ECOICOP (European Classification of Individual Consumption by Purpose) gastuaren sailkapenaren lau digituko desagregaziotik abiatuta, zer gastu egiten duten familiek beren etxebizitza nagusiaren alokairua ordaintzeko, baita etxebizitza nagusiari jabetzan egotzitako alokairua ere (halako etxebizitza baten jabe den familiak ordainduko lukeen errenta, etxebizitza horretako maizterra balitz; edo, beste modu batera esanda, familia batek bizi den etxearengatik merkatuko alokairurik ordaindu behar ez izatean aurrezten duen dirua). Datu horiek familia bakoitzeko batez besteko gastuari eta familia-unitatearen urteko gastuarekiko ehunekoari dagozkie.

2024an, informazioa dagoen azken urtean, EAEko familiek, batez beste, 7.870,43 euro gastatu zituzten urtean ohiko etxebizitza ordaintzeko, 2023an baino % 3,9 gehiago, etxebizitza horri jabetzan egotzitako alokairua kontuan hartuta. Zenbateko hori urteko familia-gastuaren % 21,67 da (+0,82 puntu aurreko urtearen aldean). EAEko gastua, gainera, Estatuko batez bestekoa (6.091,66 €) baino % 29,2 handiagoa da, hau da, Espainiako familien gastuaren % 17,89.

VI.4.11 KOADROA. FAMILIEN AHALEGINA ETXEBIZITZA ORDAINTZEKO (ALOKAIRUA ETA JABETZA). EHUNEKOA, GASTU OSOAREN GAINEAN.

	ALOKAIRUA		JABETZA*	
	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA
2019	2,26	3,34	20,59	16,08
2020	2,56	3,71	23,54	19,21
2021	2,27	3,25	22,98	18,35
2022	2,27	3,28	21,28	17,00
2023	3,19	3,71	20,85	16,73
2024	**3,11**	**3,74**	**21,67**	**17,89**
22-23	0,92	0,43	-0,43	-0,27
23-24	-0,08	0,03	0,82	1,16

Iturria: EIN. FAI. Geuk egina.
** Jabetzako etxebizitzari egotzitako alokairua.*

Alde hori aldatu egiten da etxebizitzaren alokairu-gastua kontuan hartzen badugu: EAEko familiek, batez beste, 1.130,31 euro gastatu zituzten 2024an (urteko gastuaren % 3,11) ohiko etxebizitzaren alokairuan; Estatu osoan, berriz, gastu hori handiagoa da, bai kopuru absolutuetan (1.274,03 euro), bai erlatiboetan ere (gastu guztiaren % 3,74).

4.3.3. Etxebide Etxebizitzaren Euskal Zerbitzuan erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria

Etxebizitzaren Euskal Behatokiak "*2024ko EAE-ko etxebizitzaren arloa eta 2025eko aurrerapena*" txostenean adierazten duenez, Etxebide Etxebizitzaren Euskal Zerbitzuan inskribatutako etxebizitza babestuen 99.872 eskaera izan ziren 2024an, aurreko urtean baino 9.557 gehiago (+% 10,6). Hala, pandemiak eragindako beheraldiaren ondoren 2023an berreskuratutako joera sendotzen ari da. ***Sexuaren araberako banaketa*** nahiko egonkorra izan da azken urteetan, eta emakumeak pixka bat gehiago izan dira (pertsona bakarreko eskaeren % 54,8 2021ean, ezagutzen dugun azken datua).

VI.4.10. GRAFIKOA EAE-KO ETXEBIZITZA BABESTUEN ESKARIAREN BILAKAERA, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA

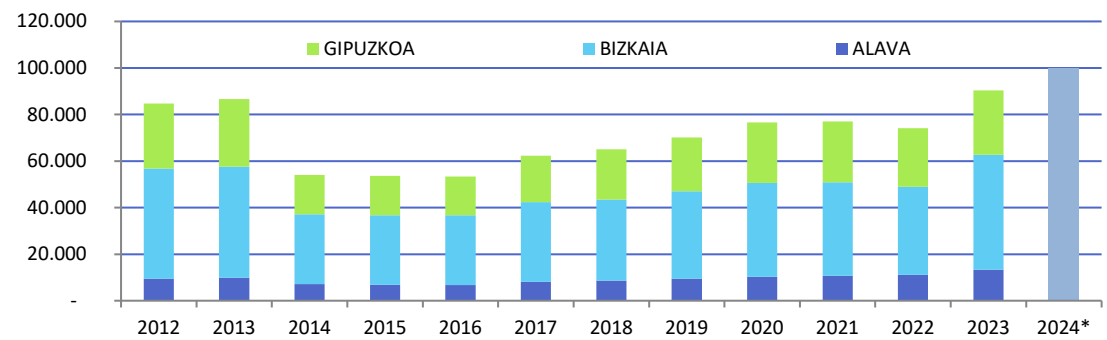

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA.
** EAEko guztizko datua, ez da ezagutzen lurraldeen araberako banaketa.*

Eskaera horren ***lurraldeen araberako*** banaketaren azken datua 2023koa da: Bizkaiko eskaria erdia baino gehiago zen, % 54,7; ondoren, Gipuzkoakoa (guztizkoaren % 30,6); eta, hirugarrenik, Arabakoa (% 14,7).

VI.4.11. GRAFIKOA ETXEBIDEN IZENA EMANDA DAUDEN PERTSONEK ESKATUTAKO ETXEBIZITZA MOTAREN BILAKAERA. DATUAK EHUNEKOTAN

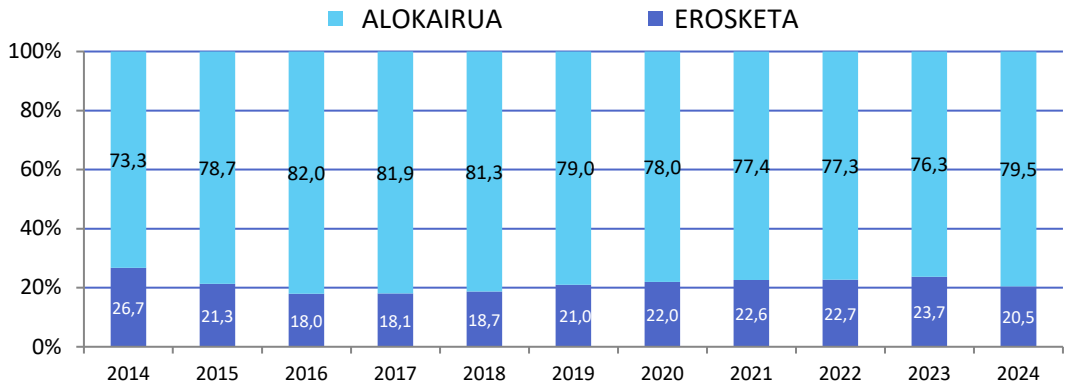

Iturria. ETXEBIDE. EUSKO JAURLARITZA.

Eskatutako ***etxebizitza motari*** erreparatuta, 2014an, izena emandako herritarren % 73,3k alokairuaren alde egin zuen; 2024an, berriz, ratioa handitu egin zen, eta etxebizitza-eskaeren % 79,5era iritsi zen (soilik % 20,5ek erabaki zuen erostea). Hain zuzen ere, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak adierazi du etxebizitza babestuen eskaeren hazkunde osoa alokairuan gertatu dela, % 15 handitu baita urte bakar batean, eta erosteko etxebizitzen eskaera % 4,5 gutxitu baita.

Era berean, adierazi du alokairuaren eskariaren profila aldatzen joan dela: duela urte batzuk, neurri handi batean, gazteei lotuta zegoen (haietako asko emantzipatu gabe); gaur egun, aldiz, alokairuaren eskariaren zatirik handiena merkatu libreko etxebizitza batean bizi diren pertsona eta familiei lotuta dago, eta EAEn alokairu-eskaeren % 80 baino gehiago dira dagoeneko.

2024an Etxebiden izena emandako pertsonen kolektiboak ***ordaintzeko duen gaitasunean*** arreta jarrita, lehenik eta behin, alokairuan izena emanda dauden bizikidetzako unitateek diru-sarrera txikiak dituzte, Etxebizitzaren Behatokiaren ustez; Bizkaian eta Araban, batez beste, 13.000 euro baino zertxobait gehiago, eta Gipuzkoan, 15.800 euro. Horrek asko zailtzen du alokairu libreko etxebizitzen merkatuan sartzea. Gainera, alokairua ordaintzeko diru-sarreren % 30 baino gehiagoko ahalegin ekonomikoa eragiten du, Behatokiaren kalkuluen arabera.

Bizikidetzako unitate bakoitzeko diru-sarreren batezbesteko hori handitu egiten da erosteko etxebizitza babestuen eskariaren kasuan, nahiz eta oso mugatua izan merkatu libreko etxebizitza bat eskuratzeko: Bizkaian 24.800 euro urtean batez beste, Araban 26.500 euro eta Gipuzkoan 27.000 euro.

4.4. HIPOTEKAK BETEARAZTEA, BOTATZEA ETA UTZARAZTEA

Bestalde, etxebizitzarekin lotutako alderdi delikatuetako bat da hipotekak edo alokairu-errentak ordaindu ezin dituztelako etxebizitzak galtzen dituzten familien egoera. Betearazitako hipoteken, botatze judizialen eta utzarazpenen bilakaera aztertzean, fenomeno horri buruzko informazioa eskura dezakegu.

4.4.1. Hipotekak betearaztea

Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) honela definitzen du hipoteka betearazteko prozesua: lehen auzialdiko epaitegietan izapidetzen diren prozedurak dira, bahi edo hipoteka bidez bermatutako zorren ordainketa hartzekodunari eskatzeko aukera ematen diotenak, bere aldeko hipoteka-eskriturarekin, Jabetza Erregistroan behar bezala inskribatuta. Azpimarratu behar da abian jarritako betearazteko prozesu guztiak ez direla jabeak botatzearekin amaitzen, eta prozedura judizial horrek hipoteka betearazteko hainbat ziurtagiri sor ditzakeela. Gainera, betearazpen horiek hiri-finkei buruzkoak dira, besteak beste, pertsona fisikoen eta pertsona juridikoen etxebizitzak, orubeak eta abar.

VI.4.12 GRAFIKOA. EAE-N AURKEZTUTAKO HIPOTEKA-BETEARAZPENEN KOPURUAREN ETA ESTATUAREN GUZTIZKOAREN GAINEKO PISUAREN BILAKAERA

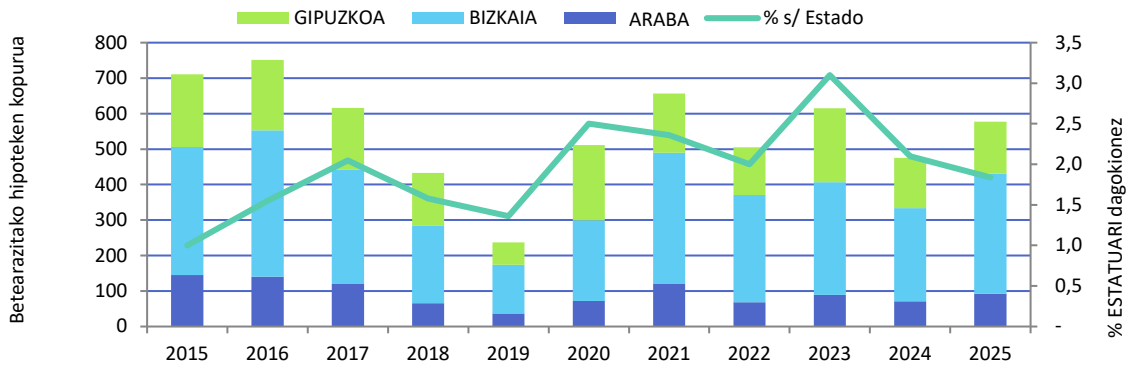

Iturria: BJKN. Krisiak organo judizialetan dituen ondorioei buruzko estatistikak.

BJKNk hiru hilean behin estatistika txosten bat egiten du krisiak organo judizialetan dituen ondorioei buruz, eta Euskadiko ***lehen auzialdiko epaitegietan izandako hipotekak betearazteko prozesuen*** [38] jarraipena egiten du, eta adierazi duenez, 2025ean 577 betearazpen erregistratu ziren, hots, % 21,5 gehiago aurreko urtearen aldean. 2010etik 2019ra arte (2016an gorakada txiki bat izan ezik), horrelako prozeduretan beheranzko bilakaera gertatzen ari zen, 2009an betearazpenen kopururik handiena erregistratu ondoren, 1.255 hain zuzen ere. Orduz geroztik, bilakaerak ez du joera argirik. 2025ean izandako 577 betearazpenak Estatuko 31.416 betearazpenen % 1,8 dira (2024an baino % 35,6 gehiago).

Lurraldeen arabera, Araban 93 betearazpen egin ziren, 2024an baino % 31 gehiago eta EAEko % 16,1. Bizkaian 338 hipoteka betearazteko prozesu egin ziren, aurreko urtean baino % 28,5 gehiago (guztien % 58,6). Bestalde, Gipuzkoan 146 betearazpen izan ziren 2025ean, aurreko urtean baino % 3,5 gehiago (EAEko guztizkoaren % 25,3).

4.4.2. Botatzea eta utzaraztea

Hipoteka betearazi eta hilabete batzuetara higiezinetik botako litzateke, pertsona bati ondasun higiezin baten edukitza kentzeko egintza, agintari judizialak emandako ebazpena betearazteko. Normalean utzarazpen deritzo prozesu horri, baina termino hori ez da zuzena, utzaraztea soilik alokairu edo errentamendu kasuei baitagokie.

[38] *Izandako betearazpenen bilakaera aztertzen da, eta ez ebatzitakoak, ez baitakigu zer neurritan eragiten dion 2012an sartutako luzamenduak ebatzitako betearazpenen tasari, zeina berez aldakorra baita.*

2025ean, guztira, 1.197 ***botatze*** egin zituzten EAEn (botatze bakoitza ondasun higiezin bakoitzeko zenbatu da, baldin eta botatzea edo ondasun higiezin hori entregatzea adosten bada, kontuan hartu gabe epaileak ezarritako egunak eta erabakitzen den prozesu-mota edo zein fasetan dagoen, betiere, higiezinaren edukitza aldatzen bada, eta kontuan hartu gabe landa- edo hiri-finka den edo etxebizitza den edo ez), 2024an baino % 7,5 gehiago. Datu hori Estatuan egindako botatzeen % 2,7 da (44.625), eta % 9,6 egin dute behera.

Bestalde, ***lehen auzialdiko epaitegiek egindako botatzeak*** sorburuaren arabera bereiz daiteke: hipoteka

VI.4.13. GRAFIKOA. EAE-N JASOTAKO KALERATZE JUDIZIALEN URTEKO KOPURUAREN BILAKAERA

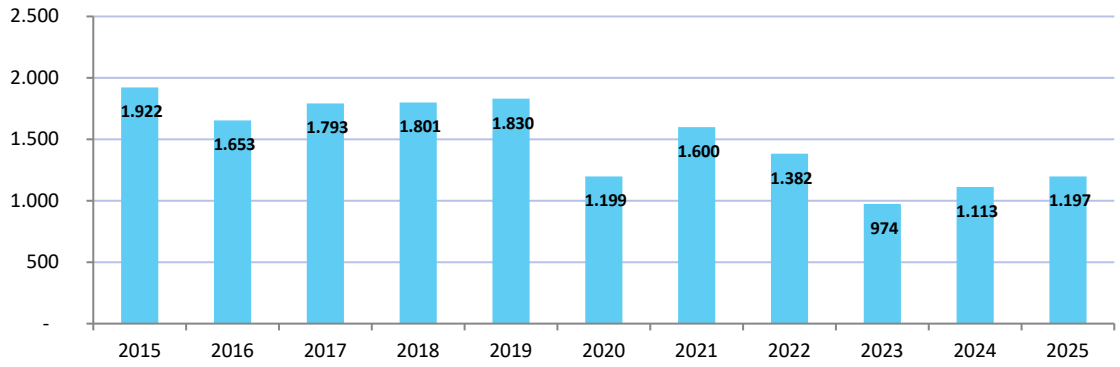

Iturria: BJKN. Krisiak organo judizialetan dituen ondorioei buruzko estatistikak

betearazteko prozesuak, Hiri Errentamenduen Legearen (HEL) prozeduren (nagusiki ordaindu gabeko alokairuak) edo bestelako arrazoien (arbitraje-laudoak, familia-prozesuak eta abar) arabera.

Hala, 2025ean, lehen auzialdiko epaitegiek 974 botatze egin zituzten Euskadin, aurreko urtean baino % 60,2 gehiago (Estatuko guztizkoaren % 2,2). Botatze horietatik, 216 hipoteka betearazteko prozesuei dagozkie (+% 176,9 2024koarekin alderatuta), 716 utzarazpen-prozedurei dagozkie (+% 43,8) eta 42 beste prozedura batzuei (+% 31,3). Kopuru osoa kontuan hartuta, ikusten da botatze gehienak errentamenduagatiko utzarazpenei lotuta daudela: % 73,5 2025ean, 2024an baino 8,4 puntu gutxiago.

VI.4.14. GRAFIKOA. EAE-N EGINDAKO KALERATZE JUDIZIALEN BANAKETAREN BILAKAERA, ARRAZOIAREN ARABERA

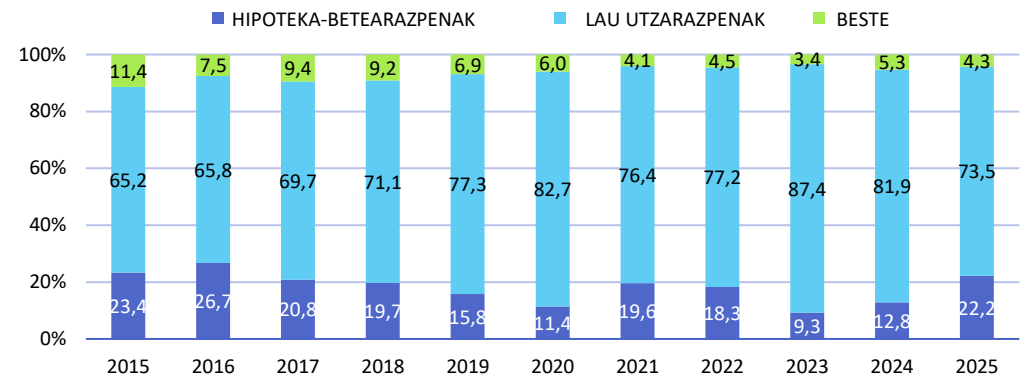

Iturria: BJKN. Krisiak organo judizialetan dituen ondorioei buruzko estatistikak

Alokairua ez ordaintzeagatiko utzarazpenei dagokienez, egiaztatu da Euskadin 2025ean egindako 716 utzarazpenak (+% 43,8) Estatuko guztien % 3,9 direla. Lurraldeka, bilakaerak aldeak ditu: Araban 286 utzarazpen izan dira, 2024an baino % 194,8 gehiago (guztizkoaren % 39,9). Bizkaian 316 utzarazpen izan dira, aurreko urtean baino % 12,1 gehiago (guztizkoaren % 44,1). Gipuzkoan, bestalde, bilakaera beherantz doa: 114 utzarazpen izan dira, 2024an baino % 4,2 gutxiago eta gure Erkidegoko guztizkoaren % 15,9.

VI.4.15. GRAFIKOA. ALOKAIRUA EZ ORDAINTZEAGATIKO ETXEGABETZEEN BILAKAERA EAE-N

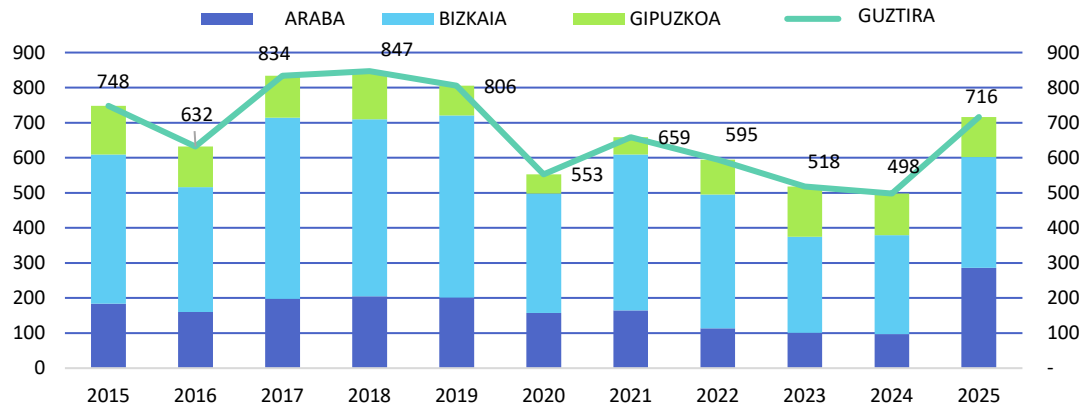

Iturria: BJKN. Krisiak organo judizialetan dituen ondorioei buruzko estatistikak

4.5. ETXEBIZITZA HUTSAK. 2023KO DATUAK (LABURPENA)

Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Sailak "*EAEko etxebizitzaren erabilerari buruzko inkesta*" egiten du bi urtean behin, gure erkidegoan hutsik dauden etxebizitzen parkearen dimentsioa eta kudeatzeko posibilitateak zein diren jakiteko, informazio garrantzitsua baita hutsik dauden etxebizitzak mugiarazteko politikak sortzeko. Azkenak 2023ko datuak jasotzen ditu, eta 2024ko Memoria Sozioekonomikoan eman zuten horren berri, xehetasunez.

Laburbilduta, 2023ko inkestaren emaitzen txostenak adierazten zuen urte horretan EAEn milioi bat etxebizitza baino gehixeago zenbatu zirela, eta haietatik % 92,7 okupatuta egon ohi zirela (2021ean, % 92,8). Eta hutsik dauden edo nagusiak ez diren etxebizitzen % 7,3tik (78.358), % 3,3 sasoiko etxebizitzak ziren, eta gainerako % 4 (43.052 etxebizitza) ***etxebizitza hutsen parkeari*** zegokion (% 4,4 2021ean).

Beraz, EAEko etxebizitza hutsen bolumena eta ezaugarriak aztertuta, Etxebizitzaren Behatokiak nabarmendu du etxebizitza horietako batzuk dagoeneko eskainita daudela salerosketa-merkatuan eta, neurri txikiagoan, alokairu-merkatuan. Beraz, etxebizitza horiek ez dira kudeagarriak etxebizitza hutsak mobilizatzeko programen ondorioetarako. Halaber, beste batzuk aldi baterako daude hutsik, ezinbestean, jabeen osasunarekin lotutako arrazoiengatik edo lanagatik.

Hori dela eta, Etxebizitzaren Erabilerari buruzko Inkestak ***etxebizitza huts "kudeagarriei"*** erreparatzen die: 2023an 25.450 etxebizitza guztiz kudeagarri zenbatu ziren guztira (lekualdatzeak kenduta), 2021ean baino % 2,6 gutxiago, eta etxebizitza-parkearen % 2,4; halaber, etxebizitza hutsen % 59,1 ziren.

4.6. ETXEBIZITZA-POLITIKA

4.6.1. Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politika

a) 2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Plana

2010etik aurrera, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikaren oinarria alokairuko etxebizitza publikoaren parkea gehitzea eta hiri-birgaitze eta -berrikuntza politika berria sustatzea izan da, irtenbide eraginkor eta jasangarri gisa, hain zuzen ere. Halaber, lurzorua kudeatzeko politika aktiboari eutsi nahi dio, etxebizitza berriaren eraikuntzaren sektorea dinamizatzeko eta lurralde-banaketa orekatuagoa lortzeko xedearekin, betiere, etxebizitza-politikaren zerbitzurako baliabideen erabileran eraginkortasun handiagoa izateko testuinguruan, baina kontuan hartuta etxebizitzaren merkatua errotik aldatu dela finantza krisiagatik eta higiezinen burbuila lehertu izanagatik.

Gaur egun, Euskadik bi tresna nagusi dauzka etxebizitza-politika publikoak garatzeko:

- ***Etxebizitzari buruzko 2015eko Euskal Legea***, esparru juridiko berritzaile gisa eratua, ezin dena alderatu etxebizitzaren arloan autonomia-erkidegoan edo Estatuko gainerako lurraldeetan dauden araudiekin; izan ere, haren elementu nagusia etxebizitza lortzeko eskubide subjektiboa eratzea da, araututako eta edozein herritarrek eska dezakeen administrazio-prozedura gisa. Eskubide horren edukia oinarritu egiten da babes publikoko etxebizitza bat edo, halakorik ezean, laguntza publiko bat benetan aitortzean eta esleitzean, etxebizitza libre bat arrazoizko prezioan eskuratzea edo edukitzea errazteko.
- ***2036ra begirako Etxebizitzaren Aldeko Itun Sozialak*** [39] erakundeen eta gizartearen eragile guztien artean adostutako jarduera-esparru orokor bat eskaintzen du, eta haren helburu nagusia da EAEko biztanleek etxebizitza izateko eskubidea bermatzea, etxebizitza eskuragarriaren eskaintza etengabe handituta, eta, horretarako, alokairuko etxebizitzak sustatzea eta lehendik dagoen parkea birgaitzea, irisgarritasunaren eta energia-efizientziaren irizpideak egitura-politika gisa txertatuta.

Esparru horretan kokatzen da indarrean dagoen 2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Plana (EGP), zeinak Etxebizitzaren Legeak ezarritako neurri nagusiak gauzatzen baititu, Etxebizitzaren Aldeko Itun Sozialak bosturtekotan ezartzen dituen helburuak lortzen joan ahal izateko moduan. Hauek dira nabarmentzekoak:

- EAEko etxebizitza nagusien % 5 alokairu eskuragarriko eskaintza publikora bideratzea 2036rako (50.000 etxebizitza).
- babes publikoko etxebizitzen parke iraunkorra etxebizitza nagusien % 12 izatea.
- hamabost urteko epean, eraikinen % 3 urtero birgaitzea lortzea (gaur egun, kopuru hori % 1,5ekoa da). Horrek esan nahi du 350.000 etxebizitza eraberritu beharko direla epe horretan (eraikitako hirutik bat, gutxi gorabehera).

Horretarako, EGPk beharrezkotzat jotzen du:

- Etxebizitzan inbertsio handiagoa, pizgarridun fiskalitatean oinarrituta.
- Etxebizitzan egindako gastu publikoa pixkanaka handitzea, gastu hori BPGd-aren % 1,5 ingurukoa izan arte, eta birgaitze-lanetara bideratutako inbertsio pribatua bizitegi-eraikuntzaren azpisektorearen balio erantsiaren BPGd-aren % 60 ingurukoa izatea, Europako herrialde aurreratuenen maila berean.
- Etxebizitza-politika gainerako gizarte-politikekin (gizarte-zerbitzuak, gazteria, adinekoak, desgaitasuna, berdintasuna, enplegua eta abar) gehiago integratzea, eta hainbat errealitateri (etxegabetasuna, familia

[39] *Itun horri buruzko xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikus memoria honen 2024ko edizioa.*

ugariak eta gazteek etxebizitzara sarbidea izatea, adibidez) erantzun integralagoak emango dizkieten zerbitzuak eta programak abian jartzea.

- Etxebizitzaren gaia udal-agenda estrategikoan sartzea orokortzea, tokiko etxebizitza-planak egiteko laguntza-lerroa abian jarrita.
- Eraikuntza sektore erakargarria, lehiakorra eta berritzailea eratzea, sektoreko talentuaren gaikuntza eta garapena, eta haren berrikuntza-proiektuak sustatuz eta sektore horretan emakume gehiago sartzea bultzatuz.
- Energia-kontsumoa murrizteko, etxebizitzen entrega bizkortzeko eta etxebizitzaren kalitatea eta diseinua hobetzeko eraikuntza-estrategia eta -teknika industrializatuak eta modularrak sustatzeko beharra.
- Datuen inteligentzia eta ebaluazio aurreratua bultzatzea, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak betetzen duen rola indartuz eta instituzionalizatuz.
- Inplikazio eta lankidetza publiko-pribatu sozial handiagoa lortzea, Etxebizitzaren Foroa abian jarriz eta dinamizatuz, Itunaren bidez konprometitutako eragileen arteko partaidetzarako eta elkarlanerako gune egonkor gisa eta aldi berean herritarren partaidetza-prozesuak bultzatuz.

Testuinguru horretan, hauek dira 2025-2027 aldirako EGPren ***misioa eta ikuspegia***:

MISIOA:

Gaur egungo gizarte-larrialdiko egoerari buelta ematea etxebizitzaren arloan, etxebizitza eskuragarri, duin eta egokia eskuratzeko eta bertan egoteko baldintzak hobetuz, bai kolektibo eta biztanle zaurgarrienei zuzenduta, bai erdiko klaseei zuzenduta; bereziki, etxebizitza ordaintzeko gehiegizko ahalegina egin behar duten pertsona eta familiei zuzenduta, eta, zeharka, emakumeei eta gazteei (etxebizitza bat arrazoizko prezioan eskuratzeko duten egoera ekonomikoa okerragoa dela kontuan hartuta). Zehazki, EAEko gazteen emantzipazio maila hobetzea da helburua, emantzipazio-tasak EBko batez besteko mailara hurbiltzeko. Eraikinen eta etxebizitzen parkea hobetzeari dagokionez, aurreko urteetan egindako ahalegin handiarekin aurrera jarraitzea, birgaitze-prozesuen erritmoa mantenduz (Etxebizitzaren Aldeko Itun Sozialaren helburuarekin bat etorriz) eta irisgarritasun unibertsala eta eraginkortasun energetikoa gehiago bultzatuz.

IKUSPEGIA:

2027rako Euskadiko alokairu eskuragarriaren parkea nabarmen haz dadin lortzea eta herrialdeko azpiegitura sozialtzat hartzea, 2024-2028 agintaldirako aurreikusten diren 7.000 alokairuko etxebizitza berrietatik 5.250 sustatzearen bidez, askotariko erakundeen arteko elkarlanaren bidez eta eraikuntza-sektorearekiko eta hirugarren sektorearekiko kolaborazioa bultzatzearen bidez. Halaber, hiru urte hauetan 62.000 etxebizitza eta 10.000 eraikin birgaitzea da helburua. Horietatik 3.500 eraikin eta 20.000 etxebizitzaren kasuan, horien eraginkortasun energetikoa hobetuko litzateke, EITen aplikazioa bultzatuko litzateke eta nabarmen hobetuko lirateke Euskadiko eraikinen eta etxebizitzen egungo parkearen eskuragarritasuna eta eraginkortasun energetikoa. 2025ean eta 2026an, birgaitze-politikaren inpaktuak EAEko bizitegi-eraikinen % 2,5ekoa izan behar du urtean; bada, 2027an, ehuneko horrek % 3koa izan behar du.

VI.4.12 KOADROA. 2025-2027 ALDIRAKO ETXEBIZITZAREN GIDA PLANAREN EZAUGARRIAK

1. *Bizilekuaren larrialdi-egoerari erantzutea, Estatuko legediak eta EAEko araudi propioak (Estatuan aitzindaria) baimentzen dituzten tresnak eta baliabideak aplikatuz eta garatuz. Zehazki, gobernantzarako eta erakundeen arteko elkarlanerako modu berri bat bultzatu nahi da. Modu horretan, Euskadiko Etxebizitza Foroak rol estrategikoa izatea da helburua, tentsio-eremu gisa aitortutako udalerrien egoera konplexuari heltzeko, neurri sorta bat aplikatuz. Neurri horiek zaurgarritasun handiko egoerak saihestea izan behar dute helburu, eta, aldi berean, etxebizitzaren prezio eskuragarria bultzatu behar dute, baita etxebizitza hutsen mobilizazioa ere, alokairuko etxebizitzen eskaintza handitzeko. Ahal bada, alokairu horien prezioa eskuragarria izatea bultzatu behar da, Biziguneren gisako programen bidez.*

2. *Alokairu babestuko etxebizitzen parkea handitzeko egin beharreko ahaleginarekin jarraitzea, 2036an Etxebizitzaren Aldeko Itun Sozialean agertzen den helburua lortzeko: urte horretarako parkea bikoiztea lortzea, eta, hala, Etxebiden izena emanda duten pertsona gehienen beharrari erantzutea. Horretarako, ekimen publikoa eta pribatua eta soziala konbinatzearen alde egiten du sustapen-ereduak, eta etxebizitza eskuratzeko beste formula alternatibo batzuk txertatzearen alde ere bai, hala nola cohousinga edo etxebizitza partekatua.*

3. *Prestazio-sistema zabalaren jarraipen integrala egitea, etxebizitza-merkatuaren egungo egoerara hobeto egokitzen saiatzeko. Eta Etxebizitzarako Prestazio Ekonomikoaren kudeaketa integrala bere gain hartzea, Etxebizitzarako Eskubide Subjektiboaren onarpen-esparruan. Hala, gainerako prestazioekin batera, alokairua ordaindu ahal izateko laguntza sendoa bat izango dute hamar milaka pertsona eta familiak.*

4. *Gazteen emantzipazio-prozesuak erabakitasunez babestea, Gaztelagunen irismena handituta, gazteei zuzendutako etxebizitza babestuaren esleipen-kuotak handituta, etxebizitza erosten laguntzeko abal-sistema bat martxan jarrita eta Gazteria Zuzendaritzaren Emantzipa programarekin koordinatuta.*

5. *Aurreko gida-planaren esparruan lortutako Euskadiko etxebizitzen eta eraikinen parkea birgaitzeko jarduketen erritmo altuarekin jarraitzea, 2036ko Etxebizitzaren Aldeko Itun Sozialak markatzen duen norabidean, birgaitze integralaren, irisgarritasuna hobetzearen eta eraginkortasun energetikoaren alde egiten duten jarduketak bultzatuz, Birgaitze-lanetako Hirigintza Sozietateekin elkarlanean. Hain zuzen ere, sozietate horiek EAEko udalen eta programen kudeaketarako erakunde laguntzaile gisa eskaintzen duten rola sendotuko dute.*

6. *2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Planeko jarduketa guztietan genero-ikuspegia txertatzeko konpromisoa mantentzea. Helburu hori zeharkakoa da, eta estrategia guztiei eragiten die. Estrategia horien artean, honakoa nabarmentzen da: emakumeen etxebizitza-beharren jarraipen- eta analisi-prozesuei arreta berezia jartzea. Izan ere, batez beste, emakumeek egoera ekonomiko eta lan-egoera okerragoa izaten dute, eta, ondorioz, are muga gehiago dituzte etxebizitza eskuratzeko. EAEko emakume gazteen emantzipazio maila baxuagoa da.*

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Plana. Geuk egina.

Hurrengo koadroetan, EGPren ***ardatzei, estrategiei eta ekintza-ildoei*** buruzko edukia laburbiltzen da, eta, ondoren, Planaren ***aurrekontuaren xehetasunak*** azaltzen dira.

Laburbilduz, 2025-2027 aldirako Etxebizitza Programak 1.205,1 milioi euroko gastua aurreikusi du. Haietatik 365,6 milioi (guztizkoaren % 30,3) alokairuko etxebizitzen azpiegiturako inbertsioei dagozkie (lurzorua, urbanizazioa, eraikuntza...), eta 724,7 milioi (% 60,2) alokairurako eta birgaitzeko dirulaguntzen politikei. Zenbateko horri VISESAk eta ALOKABIDEk aurreikusitako gastua gehituz gero, EGPren aurrekontu bateratua 1.550 milioi eurokoa da.

Era berean, Etxebizitza Sailak kalkulatu du Foru Aldundiek plan horren indarraldian beren gain hartuko duten etxebizitzarako gastu fiskala 1.700,7 milioi eurokoa izango dela.

Eje 1: PROMOCIÓN DE VIVIENDA ASEQUIBLE

Estrategia 1.1. **Desarrollar el sistema residencial de protección pública**

- L.E.1.1.1. Promoción de la vivienda de protección pública en todas sus tipologías y los alojamientos dotacionales
- L.E.1.1.2. Fomento del alquiler asequible
- L.E.1.1.3. Impulso de nuevas fórmulas para hacer frente a la necesidad de vivienda asequible
- L.E.1.1.4. Programa de compra pública de viviendas
- L.E.1.1.5. Ejercicio del derecho de tanteo y retracto de viviendas protegidas
- L.E.1.1.6. Aumentar el parque de viviendas gestionadas por ALOKABIDE
- L.E.1.1.7. Convenios con las administraciones competentes en materia de vivienda

Estrategia 1.2. **Movilización de suelo para el desarrollo de vivienda de protección pública**

- L.E.1.2.1. Impulsar un compromiso institucional para agilizar e impulsar la activación de suelo
- L.E.1.2.2. Modificaciones normativas en la ley del suelo y en el decreto de estándares urbanísticos

Estrategia 1.3. **Mejorar los procedimientos de adjudicación y la mezcla social del parque de alquiler**

- L.E.1.3.1. Mejorar los procedimientos de adjudicación para su mejor adaptación a las necesidades de las personas y familias con especial necesidad de acceso a la vivienda
- L.E.1.3.2. Fomentar la mezcla y la cohesión social sobre el parque de vivienda construido

Estrategia 1.4. **Movilización de la vivienda del parque existente hacia el alquiler asequible**

- L.E.1.4.1. Mejora de los programas de movilización de vivienda vacía
- L.E.1.4.2. Promover la implantación del DECRETO 149/2021, de 8 de junio, de vivienda deshabitada y de medidas para el cumplimiento de la función social de la vivienda
- L.E.1.4.3. Continuar con los procesos de control e inspección del parque de vivienda protegida

Eje 2: REHABILITACIÓN DEL PARQUE DE EDIFICIOS Y VIVIENDA

Estrategia 2.1. **Promover la rehabilitación y la innovación en vivienda, mejorando la eficiencia energética, la accesibilidad y la construcción sostenible**

- L.E.2.1.1. Mejorar los programas de rehabilitación y sostenibilidad del parque privado
- L.E.2.1.2. Impulsar el mantenimiento y rehabilitación del parque público de vivienda mejorando su eficiencia energética
- L.E.2.1.3. Promocionar la accesibilidad universal

Estrategia 2.2. **Coordinación con las SUR (Sociedades Urbanísticas de Rehabilitación), ayuntamientos y sociedades públicas de vivienda para la mejor atención a la ciudadanía y la promoción de la figura del agente rehabilitador y la rehabilitación integral**

- L.E.2.4.1. Dar continuidad al impulso en la coordinación interinstitucional llevado a cabo durante el anterior Plan para dinamizar la rehabilitación

Eje 3: SISTEMA DE PRESTACIONES Y AYUDAS PARA EL ACCESO A LA VIVIENDA Y PARA LOS PROCESOS DE EMANCIPACIÓN DE LAS PERSONAS JÓVENES

Estrategia 3.1. **Ayudar a las personas jóvenes a comenzar un nuevo proyecto de vida mediante el sistema de prestaciones y ayudas**

- L.E.3.1.1. Reforzar y ampliar el sistema de prestaciones que facilita el acceso en los procesos de emancipación en el mercado libre en régimen de alquiler
- L.E.3.1.2. Reforzar y ampliar el sistema de prestaciones que facilita el acceso en los procesos de emancipación en el mercado libre en régimen de compra
- L.E.3.1.3. Fortalecer los sistemas de orientación e información para favorecer la emancipación

Estrategia 3.2. **Desarrollar el sistema de recursos y prestaciones destinados a garantizar el acceso a una vivienda asequible para las personas con menos recursos económicos**

- L.E.3.2.1. Impulsar la aplicación del Derecho subjetivo a la vivienda y la gestión coordinada de las prestaciones al alquiler
- L.E.3.2.2. Nuevas medidas de apoyo financiero para colectivos con mayores dificultades

Estrategia 3.3. **Atender a los colectivos en especial situación de vulnerabilidad e indefensión (alternativa habitacional desahucios, violencia de género, sin hogarismo, inclusión social…)**

- L.E.3.3.1. Colaboración con el tercer sector para la mejor respuesta a las necesidades de las personas en situaciones de vulnerabilidad, así como a las personas en situación de discapacidad
- L.E.3.3.2. Actuaciones vinculadas con los cupos de adjudicación y la intervención en procesos de lanzamientos judiciales

Eje 4: MODERNIZACIÓN SOSTENIBLE Y TRANSFORMADORA DEL SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓN

Estrategia 4.1. **Implementación del Proyecto Estratégico para la Recuperación y la Transformación Económica (PERTE) de la Industrialización de la Vivienda del Gobierno de España y otras posibles líneas de financiación para el sector**

- L.E.4.1.1. Acceder e implementar las líneas de financiación del PERTE estatal y otras líneas y fuentes de financiación que contribuyan a reforzar la competitividad y la industrialización del sector

Estrategia 4.2. **Reforzar el sector de la construcción a través de la estrategia de industrialización y la calidad del empleo**

- L.E.4.2.1. Fortalecer el tejido empresarial y de su potencial de generación de valor añadido

Estrategia 4.3. **Promover la calidad, innovación y sostenibilidad en la edificación y rehabilitación**

- L.E.4.3.1. Consolidar la arquitectura como eje de una política de calidad
- L.E.4.3.2. Fomentar la investigación + innovación + sostenibilidad en la edificación pública
- L.E.4.3.3. Apoyo al Instituto de Arquitectura de Euskadi (EAI/IAE) como agente divulgador y dinamizador

Eje 5. SISTEMAS DE GOBERNANZA Y COORDINACIÓN

Estrategia 5.1. **Impulso del Pacto Social por la Vivienda 2036 como eje vertebrador de la política de vivienda**

- L.E.5.1.1. Consolidación de las herramientas y foros de colaboración vinculados al Pacto Social por la Vivienda 2036

Estrategia 5.2. **Fortalecimiento de los sistemas de gobernanza y desarrollo de los sistemas y herramientas para la coordinación público-pública**

- L.E.5.2.1. Intervenir en el mercado de la vivienda en los municipios declarados como tensionadas
- L.E.5.2.2. Implementar los mecanismos y herramientas jurídicas de forma coordinada entre las diversas instituciones con competencias para hacer frente a la situación de emergencia habitacional
- L.E.5.2.3. Coadyuvar en el diseño e implementación de una fiscalidad alineado con la política de vivienda del Gobierno Vasco e instrumentos financieros que mejoren su financiación

Estrategia 5.3. **Fortalecimiento de la colaboración y coordinación público-privada**

- L.E.5.3.1. Fortalecer la colaboración con el sector privado en línea con la estrategia que marca el Pacto Social por la Vivienda
- L.E.5.3.2. Fortalecer la colaboración con el tercer sector en línea con la estrategia que marca el Pacto Social por la Vivienda

Estrategia 5.4. **Impulso de los sistemas de observación y evaluación de las políticas de vivienda**

- L.E.5.4.1. Impulso de los sistemas de planificación y evaluación propios de la política de vivienda vasca

Estrategia 5.5. **Mejora en los sistemas de comunicación y atención a la ciudadanía y en la respuesta más eficaz a sus demandas**

- L.E.5.5.1. Perfeccionar los sistemas de atención y de comunicación y escucha con la ciudadanía
- L.E.5.5.2. Mejorar la eficacia y eficiencia de los procesos administrativos

Estrategia 5.6. **Estrategias de financiación complementarias a la financiación tradicional**

- L.E.5.6.1. Implementar nuevos sistemas de financiación específicos de las políticas de vivienda
- L.E.5.6.2. Continuar con la labor de búsqueda y acceso a financiación procedente de instituciones europeas e internacionales

VI.4.13 KOADROA. ETXEBIZITZA-PROGRAMAREN GASTU-AURREKONTUA (2025-2027 ALDIRAKO EGP). DATUAK EUROTAN.				
	2025	2026	2027	GUZTIRA 2025-27
Etxebizitza alokatzeko azpiegiturako inbertsioak	**77.294.436**	**135.999.814**	**133.277.126**	**346.571.376**
Lurzorua eta urbanizatzea	**7.206.115**	**7.494.360**	**7.719.190**	**22.419.665**
- Lurzorua eskuratzea	1.000.000	1.040.000	1.071.200	3.111.200
- Urbanizatzea	6.206.115	6.454.360	6.647.990	19.308.465
Eraikitzea	**18.731.955**	**19.106.594**	**19.488.726**	**57.327.275**
Etxebizitzak erostea	**4.500.000**	**9.000.000**	**12.000.000**	**25.500.000**
Taldeko enpresen kapitaleko transferentziak	**46.856.366**	**97.586.360**	**94.069.210**	**238.511.936**
- VISESA programa-kontratuak	12.519.431	12.937.500	10.125.000	35.581.931
- ALOKABIDE etxebizitzak erosteko eragiketengatik	34.336.935	87.461.360	83.944.210	205.742.505
Alokairurako eta birgaitzeko dirulaguntzen politikak	**287.607.035**	**211.750.000**	**225.300.000**	**724.657.035**
Etxebizitzaren prestazio ekonomikoa-EPE eta EPO	30.000.000	75.000.000	78.000.000	183.000.000
Errentamendua sustatzea	26.416.000	28.000.000	30.000.000	84.416.000
Alokairuko promozioa - subsidioak	4.081.445	3.500.000	4.000.000	11.581.445
Next Generation funtsak, 6. programa, Alokairu sozial eraginkorra	19.141.707	0	0	19.141.707
Etxebizitza hutsak mobilizatzea. Bizigune	41.000.000	47.000.000	48.000.000	136.000.000
ASAP alokairuaren bitartekaritza-programa	250.000	250.000	300.000	800.000
Birgaitzeko dirulaguntzak, 1., 2. eta 3. ildoak	20.655.912	25.000.000	30.000.000	75.655.912
Etxebizitzen birgaitze eraginkorrerako dirulaguntzak. NEXT Generation funtsak	121.061.971	0	0	121.061.971
GAZTELAGUN programa	25.000.000,0	33.000.000	35.000.000	93.000.000
Bestelako dirulaguntza-politikak	**8.397.000**	**8.000.000**	**8.100.000**	**24.497.000**
Eraikal	1.000.000	1.000.000	1.000.000	3.000.000
Etxebizitza, eraikuntza eta arkitektura arloetan berrikuntzak egiteko dirulaguntzak	3.050.000	2.500.000	2.600.000	8.150.000
Sestao Berri	4.347.000	4.500.000	4.500.000	13.347.000
Langileen eta funtzionamenduaren gastuak	**25.148.952**	**26.154.910**	**27.201.106**	**78.504.969**
Alokairu eta birgaitzeari egotz dakizkiokeen beste gastu batzuk	**9.874.922**	**10.000.000**	**11.000.000**	**30.874.922**
Birgaitzeari egotz dakizkiokeen beste gastu batzuk	6.102.353	6.000.000	6.500.000	18.602.353
Alokairuari egotz dakizkiokeen beste gastu batzuk	3.772.569	4.000.000	4.500.000	12.272.569
ETXEBIZITZA-PROGRAMEN GASTUEN AURREKONTUA, GUZTIRA	**408.322.345**	**391.904.724**	**404.878.233**	**1.205.105.302**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Plana.

b) Etxebizitza-gastua

Lehenik eta behin, ***Etxebizitza Programak 2020-2023 aldian*** (XII. legegintzaldia) ***gauzatutako gastu bateratua*** 1.221,1 milioi eurokoa izan da. Zuzeneko inbertsioak guztizkoaren % 42,6 izan dira; kapitaleko transferentziak eta dirulaguntzak % 18,2 eta gastu arrunta % 39,2.

Nabarmentzekoak dira hauek: etxebizitza eraikitzera bideratutako partida, 247 milioi eurokoa (guztizko gastuaren % 20,2), Bizigune Programaren 148,5 milioi euroak (guztizkoaren % 12,1), familiei dirulaguntzak edo subsidioak ematera bideratutako 72,4 milioi euroak (% 5,9) eta Gaztelagun Programaren ia 36 milioi euroak (egikaritutako gastuaren % 2,9) (VI.4.14 koadroa).

VI.4.14 KOADROA. EUSKO JAURLARITZAREN ETXEBIZITZA-PROGRAMAREN BETEARAZITAKO GASTU FINKATUA, JARDUERA-ILDOEN ARABERA. 2020-2023 URTEETAKO METATUA. MILIOI EUROTAN.

	ZENBATEKOA (MILIOI EURO)	BANAKETA. GASTUA, %
INBERTSIO ZUZENAK	**520,12**	**42,6**
LURZORUA EROSTEA	19,88	1,6
URBANIZATZEA	17,85	1,5
ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA	247,01	20,2
GAINERAKO INBERTSIOAK (ETXEBIZITZAK ESKURATZEA)	235,38	19,3
KAPITALEKO TRANSFERENTZIAK ETA DIRULAGUNTZAK	**222,41**	**18,2**
VISESA ETXEBIZITZA SUSTATZEKO DIRULAGUNTZAK	25,11	2,1
GAINERAKO BAZKIDEEK AKZIOAK ESKURATZEA	15,60	1,3
INBERTSIOETARAKO KAPITALEKO TRANSFERENTZIAK: ALOKABIDE	79,06	6,5
KAPITALEKO ORDAINKETAK: ALOKABIDE	22,73	1,9
KAPITALEKO DIRULAGUNTZA DEUSEZTATZEA: VISESA ETA ALOKABIDE	-168,70	-13,8
DIRULAGUNTZAK ETA SUBSIDIOAK FAMILIEI	72,38	5,9
KALITATE-PROGRAMA: ERAIKAL	1,05	0,1
ALOKAIRUKO PROMOZIOETARAKO DIRULAGUNTZAK	13,24	1,1
IRISGARRITASUNA	8,87	0,7
FINANTZA-INBERTSIOAK ETA KREDITUAK EPE LUZERA	105,66	8,7
EROSLEHENTASUNA ETA ATZERAESKURATZEA	1,12	0,1
AUZOAK ERREFORMATZEA ETA HIRI-BERRONERATZEA	18,86	1,5
FINANTZA-TRESNA	1,23	0,1
GASTU ARRUNTAK	**478,62**	**39,2**
LANGILERIA-GASTUAK	99,08	8,1
FUNTZIONAMENDU-GASTUAK	151,83	12,4
FINANTZA-GASTUAK	3,71	0,3
LABORATEGIAK KUDEATZEKO DIRULAGUNTZA ARRUNTAK	2,75	0,2
DIRULAGUNTZA ARRUNTAK: SESTAO BERRI 2010	4,50	0,4
GAINERAKO DIRULAGUNTZA ARRUNTAK	3,94	0,3
ETXEBIZITZAREN ESKUBIDE SUBJEKTIBORAKO PRESTAZIO EKONOMIKOAK	17,93	1,5
GAZTELAGUN PROGRAMA	35,75	2,9
NZEB-PCTI EKIMENA	3,31	0,3
COVID-19AN LAGUNTZEA ETA KUDEAKETA	7,28	0,6
BIZIGUNE PROGRAMA	293,65	24,0
BIZIGUNE FINKATZEKO DEUSEZTAPENAK ETA HAZTAPENAK	-145,11	-11,9
GASTU ARRUNTA GUZTIRA	**1.221,14**	**100,0**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitza Sailburuordetza. 2020-2024 urteetako legegintzaldiaren memoria.

Bigarrenik, ***Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Programaren 2025eko aurrekontu bateratuaren*** zenbateko agregatuak ezagutzen dira: 535,1 milioi euro, 2024an baino % 9,8 gehiago eta 2023an baino % 51,7 gehiago (352,8 milioi euro) (iturria: Irekia). Etxebizitza Sailak adierazi duenez, 2024ko eta 2025eko gastu-zifren igoeraren zati bat Europako aparteko Next Generation funtsek eragin dute; funts horiek energia-eraginkortasuneko birgaitze-politiketarako eta arrazoizko alokairuaren sustapenerako baliabideak eman dituzte (ikus memoria honen I.6 kapitulua).

c) Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikaren ekimen nagusiak

Etxebizitzaren egoerari buruzko diagnostikoaren "III. Etxebizitza Politikaren Erantzuna" apartatuaren zifra nagusiak azaltzen dira jarraian (2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Planean jasoa).

1. Alokairuko etxebizitza sustatzea

Euskadiko alokairu babestuaren parkean 28.372 etxebizitza daude guztira 2024an. 2009az geroztik handituz joan da joera, alokairua sustatzeko apustua egin zenetik, eta babestutako etxebizitzen parke osoaren gainean alokairuak duen kuota nabarmen handitu da azken hamarkadan. Hala, 2024an, alokairuaren erregimenaren pean

hasitako etxebizitza babestuen kopurua % 41,8 ingurukoa da babestutako etxebizitza guztien parkearekin alderatuta.

VI.4.16. GRAFIKOA. ALOKAIRU BABESTUKO ETXEBIZITZEN PARKEAREN BILAKAERA EAE-N

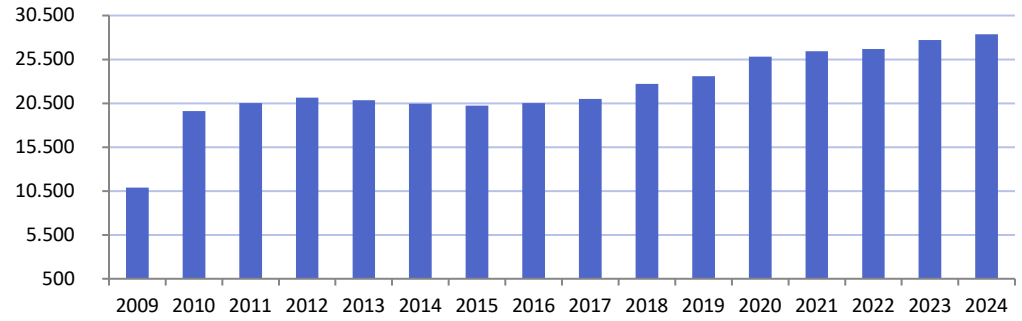

Iturria: Etxebizitza eta Hiri Agenda Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARI

2. Jenderik gabeko etxebizitzak mobilizatzea

2.1. Bizigune programa (2003tik)

Jabeek merkatuko ohiko hileko errentaren % 65 eta % 75 artean jasotzen dute gutxi gorabehera, etxebizitza antzeko baldintzetan berreskuratzeko bermearekin. Bestalde, errentariek ez dute ordaintzen urteko diru sarrera gordinen % 30 baino gehiago, babes ofizialeko etxebizitzen arloan indarrean den araudiaren arabera zenbatuta. Etxebizitzak «Bizigune» Etxebizitza Hutsen Programan sartzeko, etxebizitzaren titularrek etxebizitza Alokabide SA enpresari laga beharko diote gutxienez sei urtez.

2024ko zuzkidura 37,8 milioi eurokoa izan zen (2023rekin alderatuta -% 12,1) eta programak 2024ko abenduan 7.375 etxebizitza zituen merkatu librean eskuratuta eta babestutako prezioan alokatuta. Dinamika etengabe haztearena da 2016tik aurrera; orduan 4.499 etxebizitza eskuratu ziren. 2024ko babestutako prezioa 259 euro izan zen eta jabeek bate beste 589 euro jasotzen zituzten.

VI.4.17 GRAFIKOA. BIZIGUNE PROGRAMA. ETXEBIZITZA-PARKEAREN ETA ETXEBIZITZA BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO DIRULAGUNTZAREN BILAKAERA.

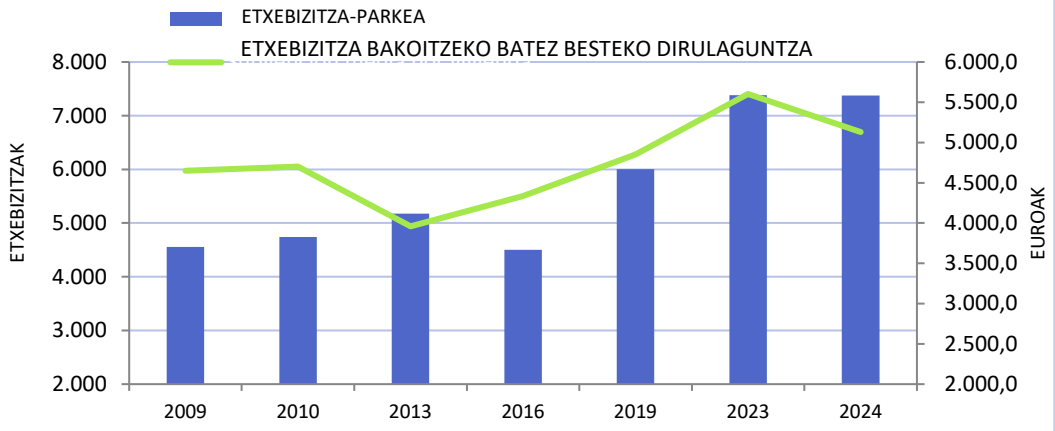

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren datuetan oinarrituta egitea

2.2. Etxebizitza libreen alokairuko merkatuan bitartekaritza egiteko programa: ASAP (Alokairu Segurua, Arrazoizko Prezioa) (2012tik)

Helburua da titulartasun pribatuko etxebizitza hutsak errenta-merkatura sartzea, betiere, errentarientzako prezio eskuragarrian. Etxebizitza hutsen jabeen programan parte hartzeko berme-sistema bat dago eta aseguru-polizekin ordainketa-faltak, kalteak eta laguntza juridikoa estaltzen dira. Jabeei ematen zaizkien bermeen truke Eusko Jaurlaritzak alokairuen gehieneko errentak finkatzen ditu eta merkatu librean baino prezio txikiagoak eta lehiakorragoak bermatzen ditu. Bilakaera**:** Bigarren programa honen bitartez jasotako merkatu libreko etxebizitzak gutxi izan dira; guztira 186 jaso dira.

VI.4.18 GRAFIKOA. ASAP PROGRAMAKO ETXEBIZITZA-PARKEAREN BILAKAERA

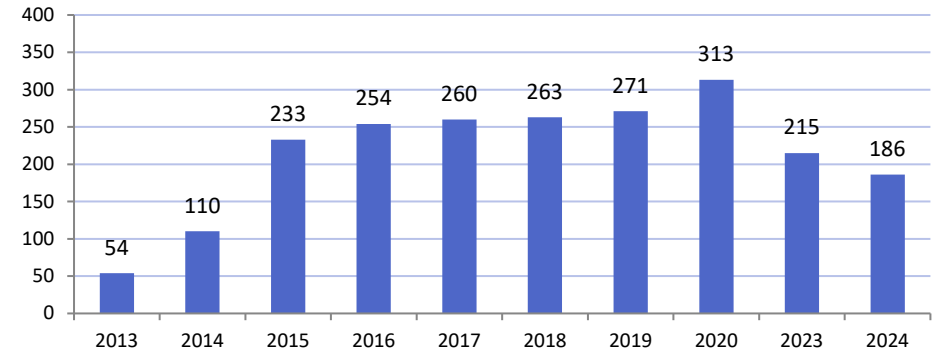

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA.

3. Prestazioen eta laguntzen sistema

3.1. Etxebizitzaren Prestazio Osagarria (EPO) (2010etik)

EPO aldizkako prestazio ekonomikoa da eta Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren (DSBE) osagarria da. Helburua ohiko etxebizitzaren edo ostatuaren alokairu-gastuak estaltzea da modalitate guztietan (errentamendua, azpierrentamendua, baterako errentamendua, ostatua eta logelen alokairua). EPOren gehieneko kopurua 300 eurokoa da hilean. Laster prestazio hori Etxebizitza eta Hiri Agenda Sailak kudeatzen duen etxebizitzaren prestazio ekonomikoaren barnean egongo da. 2023ko eta 2024ko zuzkidurak: 87 milioi euro (2023) eta 76 milioi euro (2024). 2023an 30.862 pertsonak jaso zuten laguntza eta 2024an 31.617k. 2020ko eta

VI.4.19. GRAFIKOA PRESTAZIOA JASOTZEN DUTEN PERTSONEN KOPURUAREN BILAKAERA ETXEBIZITZAKO OSAGARRIA

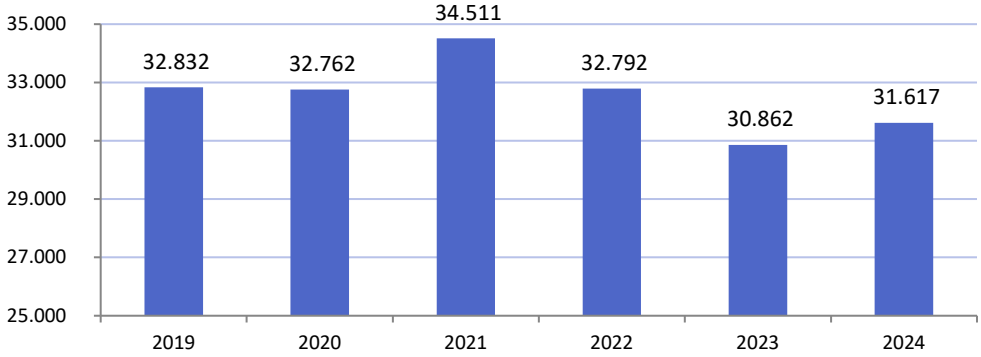

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA.

2021eko COVIDaren inpaktua gainditu eta gero murrizten joan den zifra da eta, bereziki, Etxebizitzaren Prestazio Ekonomikoaren prozesua martxan jarri zelako [40].

3.2. Gizarte-larrialdietarako Laguntzak (GLL) (2011tik):

Gizarte-larrialdietarako laguntzak aldizkakoak ez diren prestazio ekonomikoak dira eta bizikidetza-unitate baten parte diren pertsonek gastu espezifikoei (ohikoak edo ohiz kanpokoak) aurre egiteko erabiltzen dira, baliabide nahikorik ez badute. Nolanahi ere, xedea gizarte-bazterketaren egoerak prebenitu, saihestu eta arintzea da. Kudeatzeko eskumena udalarena da. 2023ko zuzkidura: 13,52 milioi euro.

2023an, 7.497 laguntza eman ziren alokairua ordaintzeko; beraz, 2022an baino nabarmen gutxiago, orduan 9.511 eman behar izan baitziren, eta, nolanahi ere, 2013an baino nabarmen gehiago. Horrek agerian uzten du alokairu librean bizi diren eta bizitegi-bazterketatik hurbil dauden pertsonen eta familien egoera gero eta konplexuagoa dela, nahiz eta azken bi urteetan errentek gora egiteko mugak izan.

VI.4.20. GRAFIKOA EMANDAKO GIZARTE-LARRIALDIETARAKO LAGUNTZEN (GLL) KOPURUAREN BILAKAERA ALOKAIRUA ORDAINTZEKO

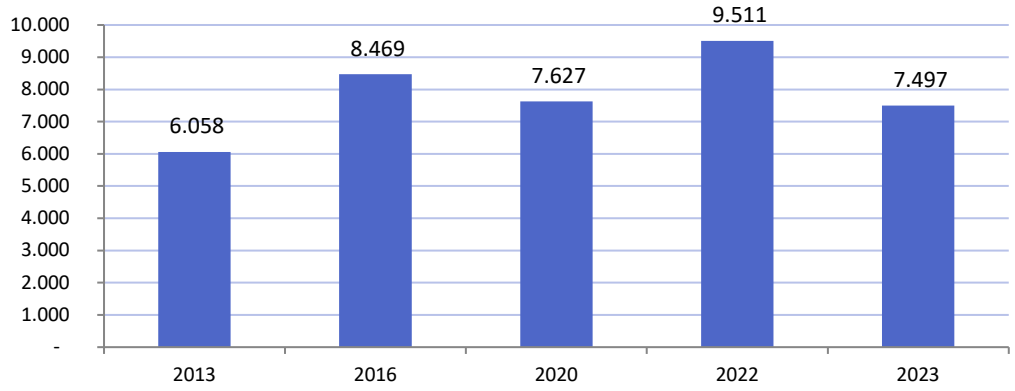

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA.

3.3. Etxebizitzarako Eskubide Subjektiboa eta Etxebizitzaren Prestazio Ekonomikoa (3/2015 Legea)

Etxebizitzaren 3/2015 Legeak Etxebizitzarako Eskubide Subjektiboa aitortu zuen. Etxebizitzarako sarbidea erraztuta gauzatzen da eskubide hori ahal den neurrian eta, etxebizitzarekin asebete ezin denean, prestazio ekonomikoarekin gauzatzen da.

2024an, 24.747 eskaera zenbatu dira guztira Etxebizitza eskuratzeko eskubide subjektiboa ezarri zenetik eta 17.390 pertsonaren eskubidea aitortu da guztira. Gainera, etxebizitzarako 8.393 prestazio eskaini dira eta 2.766 etxebizitza esleitu zaizkie eskubide hori aitortu zaien pertsonei.

[40] *Prestazio horri eta Gizarte-larrialdietarako Laguntzei (GLL) buruzko xehetasun gehiagorako irakurri memoria honen "V.4. Gizarte-babesa" apartatua.*

3.4. Gaztelagun programa (2019tik)

Programa horren helburua gazteen emantzipazioan laguntzea da eta, horretarako, alokairurako laguntza zuzenak ematen dira. Zuzkidura: 18,3 milioi euro 2023an eta 25,3 milioi euro 2024an. 2023 eta 2024 artean: 2023an 7.786 gazteri lagundu zitzaien eta 2024an 8.251ri. Alokairua ordaintzeko laguntza zuzenak eman zitzaizkien; batez beste alokairuaren % 50 ordaintzeko laguntzak izan ziren.

VI.4.21. GRAFIKOA GAZTELAGUN PROGRAMAKO ESKABIDE AKTIBOEN KOPURUAREN BILAKAERA. DATUAK LURRALDEKA.

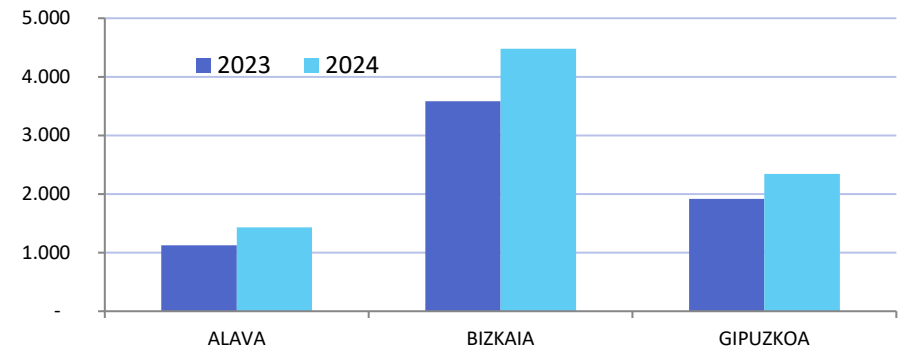

Iturria: Etxebizitza Sailaren datuekin egitea. EUSKO JAURLARITZA.

3.5. Emantzipa programa (2023tik)

Programa horren helburua gazteen emantzipazioan laguntzea da eta, horretarako, alokairurako eta etxebizitza erosteko laguntza zuzenak ematen dira. Emantzipazio-tasarik txikienak dituen adin-taldean zentratzen da (25-29 urte) eta gehienez ere 24 hilabeterako laguntzak ematen zaizkie.

VI.4.15 KOADROA. "EMANTZIPA" PROGRAMA. EMAITZA NAGUSIAK. 2024.

	ESKAERAK	ZENBATEKOA (€)
ALOKAIRUA	5.997	28.768.500
EROSKETA	2.288	9.417.300
GUZTIRA	**8.285**	**38.185.800**

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila.

Zuzkidura: 38,2 milioi euro 2024an. 2024an 8.285 eskaera jaso ziren; 5.997 alokairurako laguntzak jasotzeko eta 2.288 etxea erosteko.

4.6.2. Foru aldundien etxebizitzarako zerga-politikak

Eusko Jaurlaritzak garatu duen etxebizitza politikaz gain, interesgarria da gastu fiskalen kopuru handiak ezagutzea, foru aldundiek etxebizitza gaietan esku-hartze publikoa egiteko tresna gisa erabiltzen dituztelako.

Euskal Ogasunaren 2023ko Urteko Txosten Bateratuak adierazten du 2022an ***PFEZaren 475.601 aitorpenek*** ohiko etxebizitzagatiko kenkariren bat zutela, 2021ean baino % 3,2 gehiago, eta kopuru hori aitorpenen % 45,7 da.

Motaren arabera, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak adierazten du 2021ean (eskura dagoen azken informazio bereizia) 352.051 aitorpenek jaso zutela ohiko etxebizitza erosteagatiko kenkaria (etxebizitzaren kenkarien % 76,4), eta alokairuagatiko kenkariaren kasuan, berriz, irismena txikiagoa dela: guztira 108.595 aitorpen (aitorpen guztien % 23,6). Beraz, kopuru horiek koherenteak dira EAEko etxebizitza-merkatuaren errealitatearekin; izan ere, merkatu horretan, jabetza-araubideak askoz garrantzi handiagoa izaten jarraitzen du.

VI.4.22. GRAFIKOA ETXEBIZITZA ARLOKO KENKARIEN ONDORIOZKO PFEZko GASTU FISKALA. AITORPENEN KOPURUA.

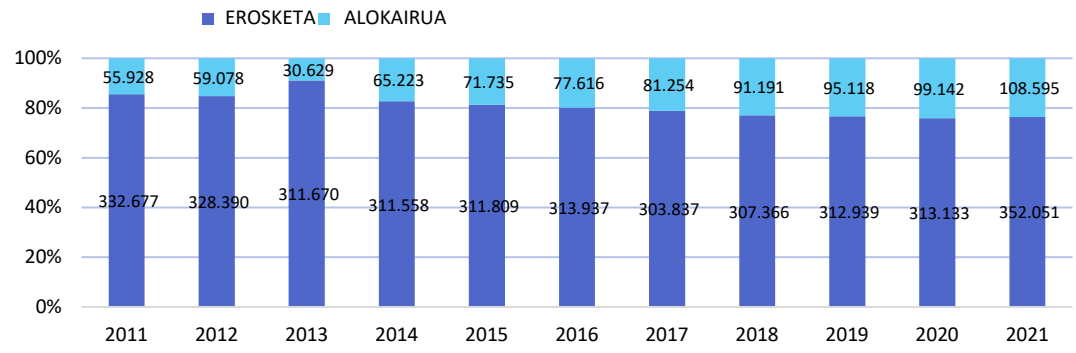

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila.

2022ko kopuruetara itzulita, ***PFEZren kenkariekin lotutako gastu fiskal osoa*** 485,3 milioi eurokoa da ***etxebizitzaren arloan***, 2021ean baino % 5,3 handiagoa. Zenbateko hori Etxebizitza Sailak ekitaldi horretan likidatutako gastuaren % 138 da (352 milioi euro).

VI.4.23. GRAFIKOA PFEZko ETXEBIZITZAGATIKO KENKARIEN ZENBATEKOAREN BILAKAERA ETA KENKARIEN GUZTIZKOAREN GAINEKO PISUA. DATUAK MILA EUROTAN.

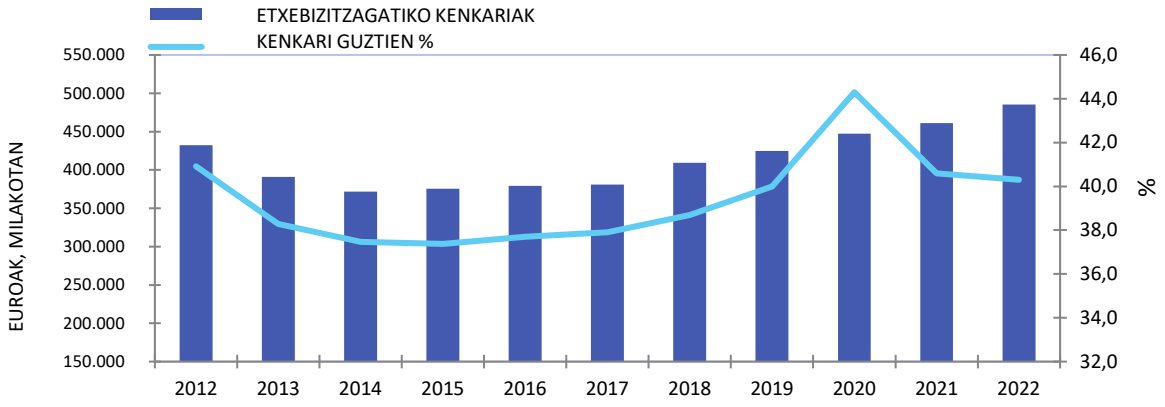

Iturriak: EUSKO JAURLARITZA. Zerga Koordinaziorako Organoa eta Etxebizitzaren Behatokia. Geuk egina.

Etxebizitzari lotutako PFEZren kenkariren bat duten aitorpenen kopurua nahiko egonkor mantendu da azken urteetan, 2014tik aurrera ohiko etxebizitzan egindako inbertsioaren eta kenkarien mugak murriztu diren arren. Gehienezko inbertsio kengarria 8.500 eurokoa da; kenkari orokorraren ehunekoa % 18koa da, eta % 23tik gorakoa 30 urtetik beherakoentzat eta familia ugarientzat soilik.

4.6.3. Etxebizitzarako eskubidearen maiatzaren 24ko 12/2023 Estatuko Legea: Tentsionatutako eremuak

Etxebizitzarako Eskubideari buruzko maiatzaren 24ko 12/2023 Estatuko Legeak hainbat neurri jasotzen ditu, besteak beste, etxebizitza arrazoizko prezioan eskuratzea bermatzeko. Haien artean, "tentsionatutako eremuetara" bideratutako neurri espezifikoak nabarmentzen dira.

Tentsionatutako eremu izendatzeko, bi irizpide hauetako bat bete behar da:

1.1 irizpidea. Etxebizitza-merkatu tentsionatuko eremu deklaratu aurreko bost urteetan, etxebizitzaren **alokairuaren batez besteko prezioa** izatea KPIaren hazkunde metatuaren ehunekoa baino gutxienez ehuneko hiru puntu handiagoa.

1.2 irizpidea. Etxebizitza-merkatu tentsionatuko eremu deklaratu aurreko bost urteetan, etxebizitzaren **salerosketaren batez besteko prezioa** izatea KPIaren hazkunde metatuaren ehunekoa baino gutxienez ehuneko hiru puntu handiagoa.

2 irizpidea. Norberaren eta elkarbizitza-unitatearen aurrekontuan **hipotekaren edo alokairuaren kostuaren batez besteko kargak** gehi oinarrizko gastuek eta hornidurek familiaren batez besteko diru-sarreren edo batez besteko errentaren % 30 gainditzea.

Prozedura horrekin bat etorriz, lurralde-eremu bat bizitegi-merkatu tentsionatuko eremu aitortzen denean, administrazio eskudunak plan espezifiko bat idatziko du eta bertan neurriak proposatuko dira nabariak diren desorekak zuzentzeko. Gainera, neurriak aplikatzeko egutegia ere finkatu egingo da.

2025eko apirilean, 1,5 milioi pertsona bizi ziren EAEn (biztanleria osoaren % 68) tentsionatutako eremu gisa identifika daitezkeen udalerrietan (aurreko urteko zifra berak). Guztira, Bizkaiko 17 udalerri, Gipuzkoako 14 eta Arabako hiriburua dira. VI.4.16 koadroan, udalerri horietako bakoitzaren laburpen gisa, udalerri tentsionatu gisa tipifikatzea justifikatzen duten irizpideak jaso dira, baita aztertutako gainerako irizpideen emaitza ere.

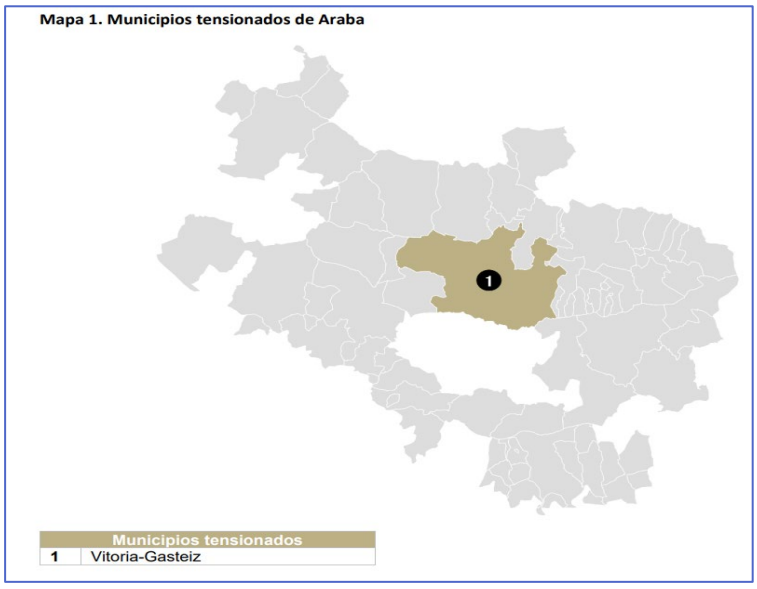

Mapa 2. Municipios tensionados de Bizkaia

Municipios tensionados	
1	Balmaseda
2	Basauri
3	Berango
4	Bermeo
5	Bilbao
6	Derio
7	Elorrio
8	Erandio
9	Ermua
10	Gorliz
11	Lekeitio
12	Portugalete
13	Santurtzi
14	Sestao
15	Sondika
16	Sopela
17	Urduliz

Mapa 3. Municipios tensionados de Gipuzkoa

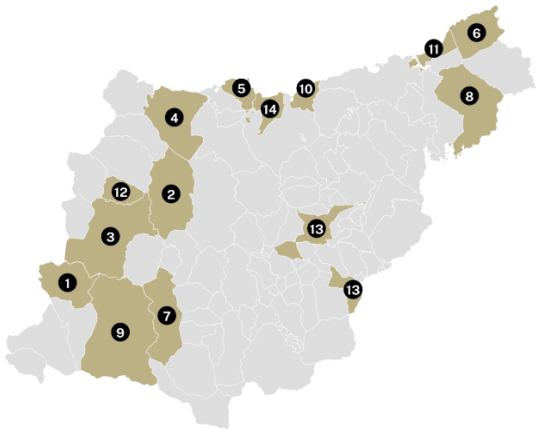

Municipios tensionados	
1	Arrasate/Mondragón
2	Azkoitia
3	Bergara
4	Deba
5	Getaria
6	Hondarribia
7	Legazpi
8	Oiartzun
9	Oñati
10	Orio
11	Pasaia
12	Soraluze-Placencia de las Armas
13	Tolosa
14	Zarautz

Estatuko legearen esparru horretan, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza eta Hiri Agenda Sailak tentsionatutako eremuak aitortzeko eredua hautatu du, udalekin egindako itunean oinarrituta. Hala, udalek ekintzarako hiru urterako plan bat egin behar dute babestutako etxebizitza gehiago eskaintzeko. Gainera, Eusko Jaurlaritzak alokairuko BOEak eraikitzen lagunduko du. Horretarako, udalek lurzoruak detektatu eta eskuragarri jarri behar dituzte, udal-ordenantzak berritu behar dituzte, etxebizitza hutsen fenomenoari aurre egiteko estrategiak sortu behar dituzte eta bestelako udal-eskumeneko neurriak aplikatu behar dituzte. Ikuspegi horren asmoa gatazka juridikoak ekiditea da eta etxebizitza-politika kooperatiboa eta efikaza eraikitzea ahalbidetzen du.

Tentsionatutako eremuak izendatzeak etxebizitza gehiago garestitzea eragozteko kontrolak ezartzea dakar. Maizterrentzako eta jabeentzako efektu nagusiak hauek dira:

- Prezioei eustea: Alokairuaren kontratu berri batek ezin du aurreko kontratuaren prezioa gainditu, ezta Eusko Jaurlaritzak ezarritako erreferentziazko indizea ere. Edukitzaile handientzat muga gehigarriak aplikatzen dira.

- Berritzeko mugak: Indarrean dauden kontratuetan, errentaren urteko igoera legalki mugatuta dago gehiegizko igoerak saihesteko.

- Nahitaezko luzapenak: Maizterrek hiru urtera arteko ezohiko luzapenak jasotzeko eskubidea dute kontratua amaitu ondoren.

- Akzio publikoko planak: Administrazioek premiazko neurriak diseinatu eta ezarri beharko dituzte, etxebizitzen eskaintza modu eskuragarrian handitzeko, gehienez ere hiru urteko epean

Tentsionatutako eremuaren deklarazio horrek, era berean, bidea ematen du “tentsionagarri” gisa identifikatutako udalerrietan etxebizitza-politika publikoko esku-hartze espezifikoak egiteko. Hori dela eta, Gobernua lege-erreformak egiten ari da tentsionatutako eremuaren figurari irismen handiagoa emateko. Gaztelagun edo Bizigune programak, Erabilera Turistikoko Etxebizitzen mugak, tentsioan dagoen eremuari indexatuta egon daitezke, figura horri ibilbide luzeagoa emango dioten premiazko neurrien arau-garapenaren barruan.

Aipatutako hori ***apirilaren 21eko 55/2026 Dekretuaren*** bidez gauzatu da 2026an (dekretu horren bidez, etxebizitzaren arloko erregelamendu-xedapenak presaz aldatu ziren). Memoria honen hurrengo edizioan aztertuko da dekretu horren edukia, eta, aldi berean, eraginpeko udalerriek tentsionatutako eremuaren figuraren esparruan abian jarritako ekimenen eta haiek higiezinen merkatuan duten eraginaren jarraipena egingo da.

VI.4.16 KOADROA. 2025EKO APIRILEAN TENTSIONATUTZAT JOTAKO UDALERRIAK. TIPIFIKAZIOA JUSTIFIKATZEN DUTEN IRIZPIDEEN EMAITZAK.

		1.1 IRIZPIDEA. ERRENTA 5 URTEAN HANDITZEA	**1.2 IRIZPIDEA.** SALEROSKETA-PREZIOAK 5 URTEAN HANDITZEA	**2 IRIZPIDEA.** ERRENTA ORDAINTZEKO AHALEGINA
ARABA	GASTEIZ	% 21,2	% 27,5	% 30,6
BIZKAIA	BALMASEDA	% 16,5	% 23,0	% 28,1
	BASAURI	% 15,7	% 15,4	% 30,8
	BERANGO	% 4,6	% 24,8	% 23,1
	BERMEO	% 20,2	% 0,0	% 24,9
	BILBO	% 14,4	% 10,4	% 30,6
	DERIO	% 19,9	% 0,0	% 28,0
	ELORRIO	% 21,0	% 0,0	% 22,5
	ERANDIO	% 14,3	% 22,6	% 31,8
	ERMUA	% 20,6	% 4,3	% 25,9
	GORLIZ	% 6,2	% 23,6	% 26,1
	LEKEITIO	% 19,1	% 32,5	% 25,1
	PORTUGALETE	% 12,9	% 1,5	% 30,1
	SANTURTZI	% 13,7	-% 1,3	% 31,3
	SESTAO	% 11,3	% 13,2	% 33,6
	SONDIKA	% 31,4	% 0,0	% 21,6
	SOPELA	% 12,6	% 28,3	% 25,8
	URDULIZ	% 19,6	% 0,0	% 28,7
GIPUZKOA	ARRASATE	% 26,7	% 22,9	% 25,2
	AZKOITIA	% 16,2	% 34,3	% 22,4
	BERGARA	% 21,5	% 8,9	% 21,4
	DEBA	% 21,4	% 0,0	% 23,6
	GETARIA	% 21,2	% 0,0	% 25,2
	HONDARRIBIA	% 19,7	% 30,5	% 21,2
	LEGAZPI	% 17,4	% 30,9	% 23,6
	OIARTZUN	% 16,5	% 29,2	% 24,7
	OÑATI	% 17,2	% 33,8	% 20,1
	ORIO	% 25,7	% 0,0	% 26,9
	PASAIA	% 17,6	% 41,5	% 34,4
	SORALUZE	% 19,9	% 0,0	% 25,5
	TOLOSA	% 20,0	% 12,0	% 23,2
	ZARAUTZ	% 16,3	% 23,8	% 27,5

Iturria: ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA.

ITURRIAK

1. **JABETZAREN ERREGISTRATZAILEEN ELKARGOA (2026)**. Higiezinen Erregistroari buruzko Estatistika. 2025eko IV. hiruhilekoa
2. **BOTERE JUDIZIALAREN KONTSEILU NAGUSIA (2026)**. Krisiak organo judizialetan eragindako ondorioei buruzko estatistikak. 2025eko IV. hiruhilekoa
3. **EUSKO JAURLARITZA (2022).** Etxebizitzaren aldeko Itun Soziala 2022-2036 aldirako
4. **EUSKO JAURLARITZA (2024)**. Etxebizitza Sailburuordetzaren 2020-2024 legegintzaldiko memoria
5. **EUSKO JAURLARITZA (2025).** 2025-2027 aldirako Etxebizitzaren Gida Plana
6. **EUSKO JAURLARITZA. ZERGA KOORDINAZIORAKO ORGANOA (2025)**. Euskal ogasunaren urteko txosten integratua, 2023
7. **EIN (2025)**. Familia Aurrekontuei buruzko Inkesta 2024
8. **EIN (2026)**. Etxebizitzaren Prezioen Indizea (EPI). 2025eko IV. hiruhilekoa
9. **GARRAIOKO ETA MUGIKORTASUN JASANGARRIKO MINISTERIOA (2026)**. Higiezinen transakzioei buruzko Estatistika. 2025eko IV. hiruhilekoa
10. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2024)**. Etxebizitzen Beharren eta Eskariaren Inkesta (EBEI), 2023
11. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2025)**. Euskadiko tentsionatutako eremuen txostena. 2025eko apirila
12. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2025)**. Etxebizitza EAEn (2024) eta 2025eko aurrerapena
13. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2026)**. Higiezinen Salerosketaren Estatistika (HSEE). 2025eko IV. hiruhilekoa
14. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2026)**. Alokairu Merkatuaren Estatistika (AME), 2025eko III. hiruhilekoa
15. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2026)**. Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko estatistika. 2025eko IV. hiruhilekoa

5. BIZI KALITATEA

5.1. LABURPENA

5.1.1. Hezkuntza

EUSTATen arabera, 2024-2025 ikasturtean 362.431 ikasle[41] matrikulatu ziren unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzan EAEn, aurreko ikasturtean baino 3.558 gutxiago. **Matrikulazioaren bilakaera desberdina izan zen hezkuntza-mailaren arabera**.

- Hasierako etapak: azken urteotako beheranzko joera mantendu da. Heziketa Berezia zenbatu gabe, hasierako etapetan (Haur eta Lehen Hezkuntzan) 187.818 ikasle matrikulatu ziren (70.095 Haur Hezkuntzan eta 117.723 Lehen Hezkuntzan), hau da, 2023-2024 ikasturtean baino % 4 eta % 3,1 ikasle gutxiago, hurrenez hurren.

- DBH: goranzko joera eta gero, behera egiten hasi zen. 431 ikasle gutxiago, guztira 89.904 ikasle.

- Oinarrizko Lanbide Heziketa: azken urteetako hazkundea mantentzen da. 329 ikasle gehiago, guztira 5.612 ikasle.

- Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondokoa: gehitu egin dira batxilergoko eta lanbide-heziketako zifrak. Batxilergoan 33.255 pertsona[42] matrikulatu ziren (+% 2,1) eta erdi-mailako lanbide-heziketan 17.395 (+% 6,7). Hala, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, ikasleen % 65,7k Batxilergoa aukeratu zuten eta % 34,3k, aldiz, erdi-mailako lanbide-heziketan eskainitako moduluetako bat egitea erabaki zuten. Goi-mailako lanbide-heziketan 25.913 pertsona matrikulatu ziren, aurreko ikasturtean[43] baino % 5 gehiago.

Sexuen araberako banaketa batxilergoan eta lanbide-heziketan[44] ezberdina izan zen. Batxilergoan emakumeak ziren % 54,2. Lanbide-heziketan desoreka handiagoa egon zen gizonen alde eta batez ere oinarrizko mailan nabaritu zen. Hauek izan ziren zifrak: % 64,3 gizon eta % 35,7 emakume erdi-mailan, % 62,7 eta % 37,3 goi-mailan eta % 72,3 eta % 27,7 oinarrizko mailan.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur eta Lehen Hezkuntzan eta Lanbide Heziketan matrikula gehiago egon dira sare publikoan sare pribatuan baino. Bestalde, DBHn eta Batxilergoan matrikula-kopurua pixka bat handiagoa izan da sare pribatuan sare publikoan baino.

Hizkuntza-ereduaren araberako banaketari dagokionez, D ereduan geroz eta ikasle gehiago matrikulatzen dira. Hala, argi eta garbi eredu hori izan zen nagusia (ikasleen % 71,4 2024-25 ikasturtean), B eredua (% 15,9) eta A eredua (% 12,2) baino askoz ere gehiago. Gainerakoak (% 0,6) X eredukoak izan ziren.

Hala eta guztiz ere, datuek bi dinamika bereizi erakusten dituzte irakaskuntza ez profesionalen eta lanbide-heziketaren artean. Lehenengoetan D ereduaren beheranzko gradientea hautematen da hezkuntza-etapan aurrera egin ahala; Haur Hezkuntzan % 84,2 zen, Lehen Hezkuntzan % 80,2, DBHn % 73,8ra jaitsi zen eta Batxilergoan % 68,1era. Hau da, nahiz eta D ereduak etapa guztietan nagusi izaten jarraitu zuen, zifrak gutxitzen joan ziren progresiboki.

---

[41] *Helduentzako hezkuntza eta araubide bereziko irakaskuntzak salbuetsiz*

[42] *Batxilergoan bi ikasturte akademiko daude, normalean 16 eta 18 urte artean egiten direnak.*

[43] *Lanbide Heziketaren irakaskuntza-sisteman 16 urterekin sartzen dira ikasleak erdi-mailako heziketa-zikloan, Batxilergoaren alternatiba gisa, eta 18 urterekin goi-mailako heziketa-zikloan, betiere Hirugarren Hezkuntzaren edo goi-mailako irakaskuntzaren baitan.*
Erdi-mailako prestakuntza-zikloekin teknikari titulua lortzen da, eta goi-mailako prestakuntza-zikloekin goi-mailako teknikari-titulua.

[44] *Derrigorrezko Lehen Hezkuntzako eta Bigarren Hezkuntzako sexuen banaketa ez da aztertu, horrek ez baitu zerikusirik hautaketa-arrazoiekin.*

LHn, nahiz eta ikuspegi historikotik matrikulazioaren pisuak gora egin duen D ereduan, hizkuntza-ereduen araberako banaketa aurreko patroitik urrundu egin zen. Ikasleen erdiak baino gehiagok (% 55,3) gaztelaniaz ikasi zuten eta euskara presentzia irabazten joan zen maila akademiko handiagoko ikasketetan.

Azterketa hezkuntza-mailaren eta ikastetxeen titulartasunaren arabera egiten bada, ikusi da D ereduan matrikulatu ziren ikasleen % 63 ikastetxe publiko batean matrikulatu zirela eta lanbide-heziketan zeudela ratiorik handienak, bereziki erdi-mailako lanbide-heziketan (D ereduan matrikulatzen diren ikasleen % 82,8 ikastetxe publikoetan matrikulatzen dira).

Batxilergoko modalitateei dagokienez, 2023-2024 ikasturtean, ikasleen % 56 Zientzia eta Teknologian matrikulatu ziren, % 38,6 Giza eta Gizarte Zientzietan eta % 2,9 Arteetan: Arte plastikoak, Irudia eta Diseinua bidean eta % 0,8 Arteetan: Musika eta arte eszenikoak bidean eta % 1,7 orokorrean.

Aurreko ikastaroetan bezala, datuek genero-ezberdintasunak erakutsi zituzten batxilergoko modalitatea aukeratzean. Arte-adarreko lau matrikulatik hiru emakumeek egin zituzten eta gehiengoa izan ziren, baita ere, Giza eta Gizarte Zientzietan (% 58,2). Kontrako aldean batxilergo orokorra dago; % 59,8 matrikulazio gizonek egin zituzten. Zientzia eta Teknologia modalitatea izan zen sexu bien kopuruak orekatuta zeuden bakarra.

2024-2025 ikasturtean, **lanbide-prestakuntzan** ikasle gehien bildu zituzten erdi-mailako zikloak **lanbide-arlo** hauetakoak izan ziren: Osasuna (% 17,7 +% 4), Fabrikazio Mekanikoa (% 13,3, +% 12,3), Elektrizitatea eta Elektronika (% 9,4, +% 5,8), Instalazioa eta Mantentze-lanak (% 8,2, +% 11,7), Administrazioa eta Kudeaketa (% 7,9, +% 7,5), Garraioa eta ibilgailuen mantentze-lanak (% 6,9, +% 1,9) eta Zerbitzu soziokulturalak eta komunitarioak (% 6,6, +% 5,4). Goi-mailako titulazioen artean hauek nabarmendu ziren matrikulazio-bolumenaren arabera: Informatika eta komunikazioak (% 12,4, +% 14), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,1, +% 6,8), Fabrikazio Mekanikoa (% 11, —% 0,6), Elektrizitatea eta Elektronika (% 10,3, +% 5,8), Zerbitzu Soziokulturalak eta Komunitaterako Zerbitzuak (% 10,2, +% 4,6), Osasuna (% 8,6 +% 5,7) eta Instalazioa eta Mantentze Lanak (% 7,4, +% 11).

Emakume asko egoten dira oraindik ere Irudi pertsonalean, Zerbitzu soziokulturalak eta komunitatekoetan, Ehungintza, jantzigintza eta larrugintzan eta Osasungintzan. Bigarren taldean daude berriro ere Elikagaien industriak, Administrazioa eta kudeaketa, Merkataritza eta marketina, Kimika eta Arte grafikoak. Hala ere, batez beste, emakumeen parte-hartzea gizonena baino txikiagoa da lanbide-ikasketetan (erdi-mailako heziketa-zikloetan, % 35,7koa; goi-mailako heziketa-zikloetan, berriz, % 36,8koa). Horrez gain, ikusi da emakume gutxiago matrikulatu direla teknikoagoak diren lanbide-arloetan, laneratzeko aukera hobeak eskaintzen badituzte ere. Hala, Elektrizitatea eta Elektronika, Fabrikazio Mekanikoa, Informatika eta Komunikazioak, Instalazioa eta Mantentze Lanak eta Garraioa eta Ibilgailuen Mantentze Lanak arloei dagokienez, emakumeen matrikulazioa % 15,7koa izan da soilik, kasurik onenean (goi-mailako zikloa Informatikan eta Komunikazioetan, alegia).

LANBIDEk 2024an ikasketak amaitu zituzten **Lanbide Heziketako ikasleen** 2023ko **lan-egoerari buruz** emandako datuek erakusten dutenez, jarduera-tasa[45] % 60,3koa da, emakumeena gizonena baino handiagoa (% 60,8 vs % 60); enplegu-tasa[46] % 84,6koa da, emakumeena gizonen berdina; langabezia-tasa[47] % 15,4ekoa da, gizonena eta emakumeena berdina, eta enplegu-tasa[48] % 51koa da, emakumeena gizonena baino handiagoa (% 51,5 vs % 50,7).

[45] *Jarduera-tasa: lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun dutenen kopurua, inkesta erantzun duten guztiak aintzat hartuta.*

[46] *Okupazio-tasa: okupatuta (lanean) daudela erantzun dutenen kopurua, lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun duten guztiak aintzat hartuta.*

[47] *Langabezia-tasa: langabezian (lan bila) daudela erantzun dutenen kopurua, lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela) erantzun duten guztiak aintzat hartuta.*

[48] *Enplegu-tasa: lanean daudela erantzun dutenen kopurua, inkesta erantzun duten guztiak aintzat hartuta.*

Lanbide-arloen (24 guztira) araberako azterketak erakusten duenez, ikasketak gainditu dituzten ikasleen bolumen handiena duten zortzien artean (Osasuna, Fabrikazio Mekanikoa, Zerbitzu Soziokulturalak eta komunitatekoak, Elektrizitatea eta Elektronika; Administrazioa, Informatika eta Produkzioaren Zerbitzuen Mantentzea; eta Berez Dabiltzan Ibilgailuen Mantentzea), enplegu- eta okupazio-tasa handienak honako hauek dituzte: Produkzioaren Zerbitzuen Mantentzea (% 56,3 eta % 89, hurrenez hurren), Berez Dabiltzan Ibilgailuen Mantentzea (% 55,9 eta % 89), Elektrizitatea eta Elektronika (% 54,2 eta % 87), Fabrikazio Mekanikoa (% 51 eta % 87), Administrazioa (% 53,6 eta % 83) eta Osasuna (% 50,4 eta % 86). Administrazioaren, Zerbitzu soziokulturalen eta komunitatekoen eta Osasunaren kasuan izan ezik, emakumeen matrikulazioa oso txikia da.

Aipatutako zortzi lanbide-arloetako heziketa-ziklo bakoitzaren okupazio-tasari dagokionez, hauexek dira ikasketak bukatu dituzten ikasle-kopurua ehunetik gorakoa eta okupazio-tasa % 85etik gorakoa dituzten zikloak:

- Elektrizitatean eta Elektronikan: goi-mailako zikloa, Telekomunikazio-instalazioetan: Automatizazioan eta Robotika Industrialean goi-mailako zikloa eta Sistema Elektrotekniko eta Automatizatuetan goi-mailako zikloa.
- Fabrikazio Mekanikoan: goi-mailako zikloa Fabrikazio mekanikoko diseinuan eta goi-mailako zikloa Fabrikazio Mekanikoko Produkzioaren Programazioan.
- Garraioan eta Ibilgailuen Mantentze Lanetan: erdi-mailako zikloa Ibilgailuen elektromekanikan eta goi-mailako zikloa Automobilgintzan.
- Instalazioa eta Mantentze Lanetan: goi-mailako zikloa mekatronika industrialean.
- Osasunean: Erizaintzako Zainketa Osagarrietako erdi-mailako zikloa eta Aho-hortzetako Higieneko goi-mailako zikloa.

Unibertsitateko irakaskuntzei dagokienez, 2023-2024 ikasturtean, guztira 72.915 ikasle zeuden matrikulatuta EAEn zentroak dituzten unibertsitateetan, hots, % 2,5eko igoera izan da aurreko ikasturtearen aldean. Horrela, finkatu egin da azken urteetako goranzko joera. Gehikuntza unibertsitate-maila guztietan gertatu zen. Sexuaren araberako banaketa eginez gero, emakume gehiago doaz unibertsitatera (guztizkoaren % 54,3 emakumeak dira).

Ikasle gehienek (% 68,1) unibertsitate publikoak aukeratu zituzten. Hala ere, zentro publiko eta pribatuen arteko matrikulen banaketan azken horien aldeko joera nabari da. Erregistroak daudenez geroztik, unibertsitate publikoetan matrikulatutako ikasleak guztizkoaren % 70 baino gutxiago izan ziren lehen aldiz 2022-2023 ikasturtean. Unibertsitate publikoa, ordea, titulazio bikoitzen gorakadara egokitzen ari da bere eskaintza. Duela hamarkada bat gradu bikoitzak unibertsitate pribatuen eskumenekoak soilik ziren, publikoak eskaini ere ez zituelako egiten, baina bilakaera nabarmena gertatu da.

Gradu-ikasketei dagokienez, matrikulen % 48,3 Gizarte eta Lege Zientzietan izan da. Horren ostean kokatu dira Ingeniaritza eta Arkitektura (% 23,4) eta, ondoren, Osasun Zientziak (% 14,7).

EUSTATen arabera, hiru titulaziok ikasleen % 22 izan zituzten. Administrazioa eta Enpresa Zuzendaritza, Lehen Hezkuntza eta Zuzenbidea graduak izan ziren; gizonen eta emakumeen artean matrikulazio gehien izan zituzten titulazioak izan ziren. Hala eta guztiz ere, matrikulazio gehieneko hamar graduen taldea osatu zuten gainerako titulazioetan gizonen eta emakumeen kopuruak oso ezberdinak izan ziren. Gizonen sailkapenean zenbait ingeniaritza zeuden eta emakumeenean, aldiz, osasunari eta gizarteari lotutako ikasketak.

2021ko promozioko **unibertsitate-ikasleen** 2024ko **lan-egoerari erreparatuta**, LANBIDEren datuen arabera, jarduera-tasa [49] % 94koa da, gizonen jarduera-tasa emakumeena baino handiagoa da (% 95 vs % 93); enplegu-

[49] *Jarduera-tasa: lan-jarduera dutela (lanean edo lan bila daudela eta lanean hasteko prest daudela) erantzun duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

tasa[50] % 85ekoa da, gizonena emakumeena baino handiagoa (% 87 vs % 84); okupazio-tasa[51] % 91koa da, gizonena emakumeena baino handiagoa (% 92 vs % 90), eta langabezia-tasa[52] % 9koa da, gizonena emakumeena baino txikiagoa (% 8 vs % 10).

Enplegu ahokatuaren tasak hirugarren hezkuntzari (unibertsitateko ikasketei edo goi-mailako zikloari[53]) lotutako enplegua lortu duten pertsonen ehunekoa islatzen du, eta % 88koa da; aurreko promozioko tasaren berdina. Emakumeen tasa eta batez besteko tasa bat datoz. Ikasketei lotutako enpleguaren tasari dagokionez, haien unibertsitate-ikasketei oso lotuta dagoen lanean ari diren pertsonen ehunekoa islatzen du eta, hortaz, ikuspuntu kualitatibotik enplegu ahokatuaren tasa osatzen du; kasu honetan % 77koa da tasa (aurreko promozioko tasa baino 1 puntu gehiago). Emakumeen tasa batez besteko tasa baino ehuneko puntu bat handiagoa izan zen. Hileko soldata garbia, hamalau ordainsaritan, lanaldi osoan 1.828 eurokoa izan zen. Emakumeen soldata baxuagoa izan zen (1.780 euro). Emakumeek soldata horrekiko duten gogobetetasuna batez beste erregistratzen denaren berdina izan zen (10etik 7,1). Emakumeek enpleguarekiko zuten gogobetetze orokorra (egindako lanak, sustapen-aukerak, lan-egonkortasuna...) batez bestekoa baino zertxobait txikiagoa izan zen (10etik 7,1 eta 7,2). Ikasketak bukatu dituzten eta EAEtik kanpo bizi diren eta lan egiten dutenen ehunekoa % 8 izan zen.

Jarduera-, enplegu- eta langabezia-tasak ezagutza-eremuen arabera banakatuz gero, alde nabarmenak daude. Bereziki honako hauek:

- Titulazio teknikoek, osasunarekin lotutakoek eta ekonomiko-juridikoek dituzte enplegu-tasa handienak eta langabezia-tasa baxuenak. Zehazki, arlo teknikoetan langabezia % 3koa izan zen, osasunari lotutakoetan % 5ekoa eta ekonomiko-juridikoetan % 7koa. Gainerako arloetan % 10 baino gehiagokoa izan zen.

- Enplegu ahokatuaren tasa % 98koa izan zen arlo teknikoetan, % 96koa osasunarekin lotutakoetan eta % 93koa esperimentaletan. Guztiak ere batezbestekoaren gainetik zeuden, hura % 88koa baitzen. Tasarik txikiena ekonomia eta zuzenbide arlokoa izan zen, % 82koa.

- Osasun-arloetako enpleguaren % 88 ikasketekin nahiko edo oso lotuta dago. Ehuneko hori % 83koa izan zen arlo teknikoetan eta % 78koa esperimentaletan. Guztiak ere batezbestekoaren gainetik (% 77). Tasarik txikiena giza zientzien arlokoa izan zen, % 59koa.

Jarraian, **hezkuntza-sistemaren gastuari eta finantzaketari** buruzko adierazle batzuk aztertuko ditugu:

- EUSTAT. Hezkuntza-kontua[54]

  2024an, EAEko hezkuntzako gastu osoa % 6,4 hazi zen EAEn 2023. urtearekin alderatuta, eta 5.240,5 milioi eurokoa izan zen, EUSTATen datuen arabera. Biztanleka banatuta, hezkuntzako gastua 2.373 eurokoa izan zen, hau da, BPGd-ren % 5,4, aurreko urtean baino 0,1 ehuneko-puntu gutxiago.

- Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza Sailaren gastua

[50] *Enplegu-tasa: enplegu ordaindua duten edo jarduera independente bat burutzen duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[51] *Okupazio-tasa: ordaindutako enplegua duten pertsonen %, pertsona aktiboen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[52] *Langabezia-tasa: ordaindutako enplegurik ez duten pertsonen %, inkesta erantzun dutenen guztizko kopurua aintzat hartuta.*

[53] *Enpresen zuzendaritza eta gerentzia, unibertsitateko titulazioari lotutako profesional zientifikoak eta intelektualak, eta laguntza-teknikariak eta -profesionalak.*

[54] *EUSTATen Hezkuntzaren Kontuan hezkuntza-jarduera guztietako (arautuetako eta ez-arautuetako) ohiko gastua eta kapital-gastua jasotzen dira, hezkuntza-erakundeetan eta bestelako zentroetan eta enpresetan egindakoak, eta iturri publikoekin eta pribatuekin finantzatuak izan direnak.*

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua (hezkuntzaren arloa soilik), 2024an, 3.615.746 milioi eurokoa izan zen. Hortaz, % 0,2ko gehikuntza egon da aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Partaidetza hori, Eusko Jaurlaritzaren guztizko gastuan, % 24,2koa izan zen, aurreko urteko ratioa baino txikiagoa. Gastu hori EAEko BPGd-ren % 3,88 da, 2023an erregistratutako ratioaren antzekoa.

Ikasle bakoitzeko hezkuntzako gastu-ratioa (ikasleena, guztira, hau da, araubide orokorrekoan[55] zein berezikoan[56]) jaitsi egin zen 2023 eta 2024 bitartean, 7.554 eurotik 7.556 eurora.

- Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa.
  - Hezkuntzako guztizko gastu publikoaren nazioarteko alderaketa, BPGd-arekiko.

    2022an EB27n[57] BPGd-ren % 4,66 lortu zen, estatuko % 4,42 baino gehiago. Ratio handienak izan dituzten herrialdeak azken urteotako berberak dira, baina aldaketak daude sailkapenean: Suedia (% 6,86), Belgika (% 6,18), Finlandia (% 5,96), Danimarka (% 5,87) eta Herbehereak (% 5,18).

  - Hezkuntzako gastu publikoaren estatistika. 2024ko datuak

    Gastua administrazio-motaren, hezkuntza-jardueraren eta izaera ekonomikoaren arabera bereizita aurkezten da.

    Estatu osorako hezkuntzako guztizko gastu publiko.

    Hezkuntzako gastu publiko GUZTIA estatuan, finantza-kapituluak kenduta, nazioarteko metodologian egiten den bezala, 71.059,9 milioi eurokoa izan zen, alegia, BPGd-ren % 4,46. Horrela, gastua % 4,7 igo zen.

    Hezkuntzako gastu publikoa administrazio-motaren arabera.

    EAEn, Hezkuntza Sailaren gastua 2024an 3.799,1 milioi eurokoa izan zen, hots, aurreko urtean baino % 6,6 gehiago. BPGd-ren gaineko ehunekoa EAEko BPGd-ren % 4,15 da; ratio hori pixka bat handitu da aurreko urtearekin konparatuta, baina estatuko ratioaren azpitik dago (estatuko BPGd-ren % 4,46).

    Hezkuntzako gastu publikoa, hezkuntza-jardueraren arabera: unibertsitateko eta unibertsitatez kanpoko hezkuntza-erakundeetan egin den gastu publikoa

    Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak 2024an unibertsitatez kanpoko hezkuntzan egindako ahaleginak (BPGd-ren gaineko gastuaren ehunekoa) gainditu egiten du estatuak egindakoa (BPGd-ren % 3,46 eta % 3,19); ez, ordea, unibertsitate-hezkuntzan (% 0,6 eta % 0,8) egindakoa.

    Hezkuntzako gastu publikoa, izaera ekonomikoaren arabera: itunetako gastu publikoa eta irakaskuntza pribaturako dirulaguntzak, hezkuntza-administrazioaren arabera

    EAEn irakaskuntza pribatuari emandako itun eta dirulaguntzetan egindako gastu publikoa 989,4 milioi eurokoa izan zen 2024an (+% 12,5, 2023rekin konparatuta). Espainian 8.342,3 milioi € izan zen (+% 6). Hala, EAEn, itunen eta dirulaguntzen gastua Hezkuntza Sailaren gastuaren % 26 da, estatuko % 11,7ren gainetik, eta EAE da ratiorik handiena duen autonomia-erkidegoa.

  - Unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako gastu publikoa ikasle bakoitzeko. Estatuko konparazioa.

[55] *Unibertsitarioa eta ez-unibertsitarioa.*
[56] *Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi-mailako ikasketak.*
[57] *Maila guztiak sartzen dira, HNSN 01 azpimaila izan ezik: Lehen haurtzaroko hezkuntza-garapena (Haur Hezkuntzako lehen zikloa).*

Ikasle publiko nahiz itunpeko bakoitzagatik unibertsitateaz kanpoko irakaskuntzan EAEn egindako gastu publikoa 8.946 eurokoa izan zen 2023. urtean; hortaz, EAEk lehen postua lortu du berriz ere autonomia-erkidegoen sailkapenean.

Unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako ikastetxe publikoetan ikasle bakoitzeko egindako gastu publikoa 12.484 eurokoa izan zen EAEn 2023. urtean eta, hortaz, gure autonomia-erkidegoak du, berriz ere, ikasle bakoitzeko gasturik handiena. Horrela, EAEko ikastetxe publikoetako ikasle bakoitzeko gastua estatuko batezbestekoa baino % 57,2 handiagoa izan zen.

- Ikasleko gastuak (EAP erabiliz bihurturiko euroak) hezkuntza-erakundeetan. Nazioarteko konparazioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Aurreko adierazleak ez bezala, adierazle honek erakunde publiko eta pribatuetan gastu publikoa nahiz pribatua eta lanerako prestakuntza hartzen ditu kontuan, eta eurotan kalkulatuta dago (EAP erabiliz bihurtuta). Hezkuntza-maila guztiei erreparatzen zaie, haurren hasierako hezkuntza-garapenari (Haur Hezkuntzako lehenengo zikloa) izan ezik.

EUROSTATen arabera, 2022an, ikasle bakoitzeko gastua 8.140 eurokoa izan zen estatuan, hezkuntza-erakunde publikoetan eta pribatuetan, eta 9.155 eurokoa erakunde publikoetan. Bi gastuak EB-27n eta estatu-kide gehienetan izandakoen azpitik daude.

Beste hezkuntza-adierazle batzuk:

- Haur-hezkuntzako eskolaratze-tasa

  Ministerioaren datuen arabera, 2022-2023 ikasturtean EAEko haur-hezkuntzako (0-5 urte) eskolaratzeen batez besteko urte-kopurua 4,6 urte izan zen, estatuko batezbestekoaren (4,3) gainetik, eta hala, mailarik altuena izan zuen, Madrilgo autonomia-erkidegoarekin, Galiziarekin eta Andaluziarekin batera; horiek ere 4,6 urte erregistratu zuten. Zifretan sakonduz, ikusten dugu EAEn bi urtekoen eskolaratze-tasa % 94koa izan zela 2024-2025 ikasturtean, autonomia-erkidegoen sailkapeneko lehen posizioa; estatuko batezbestekoa % 74,7koa izan zen. Ez dago ezberdintasun handirik mutilen eta nesken eskolaratzean.

- Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzetako ikasleak, hezkuntza-taldeen arabera: nazioarteko konparazioa lehen hezkuntzan.

  Ministerioaren datuen arabera, 2022-2023 ikasturtean talde bakoitzeko ikasle-kopurua txikiagoa da EAEn Espainiako batezbestekoarekin konparatuta unibertsitatez kanpoko hezkuntza-maila guztietan, salbu eta erdi-mailako prestakuntza-zikloetan eta hezkuntza berezian; azken horietan batezbestekoak pixka bat handiagoak dira.

  Lehen Hezkuntzako datuei erreparatuta, non nazioarteko datuekin konparatzeko datuak eskuragarri dauden, 2022-2023 ikasturtean EAEko talde bakoitzeko ikasleen batezbestekoa 20,8 izan zen, estatuko antzera (20,9), baina ELGAren batezbestekoa (19,9) eta ELGAren parte diren edo kidetuta dauden EBko herrialdeetan (18,8) baino gehiago.

- Irakasle bakoitzeko ikasleak araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzetan

  Ministerioaren datuen arabera, EAEn 2023-2024 ikasturtean lanaldi osoan zegoen irakasle bakoitzeko ikasleen batez besteko kopurua 11,2 izan zen, estatuko batezbestekoaren antzera (11,1). Ikastetxeen titulartasuna aztertuta, EAEko ikasleen batezbestekoa lanaldi osoan dagoen irakasle bakoitzeko ikastetxe publikoetan 8,4 izan zen, estatuko batezbestekoa (10) baino gutxiago. Bere aldetik, ikastetxe pribatuetakoa 17,4 izan zen, estatuko batezbestekoaren gainetik. Lehen-hezkuntza eta DBH ematen dituzten ikastetxeetan

egoten dira irakasle bakoitzeko ikasle-ratiorik altuenak (EAEn 14,4). Izan ere, horrelako ikastetxe asko pribatuak izaten dira. Ratiorik txikiena Haur Hezkuntzako ikastetxeetan dago (EAE: 7,2 ikasle).

- Hezkuntza eta prestakuntza goiz uztea

  Ministerioaren datuen arabera, EAE % 5n kokatu zen 2024an, estatuko batezbestekoaren (13), % 9ko helburuaren eta EB-27ko batezbestekoaren (% 7,7 azpitik). Sexuaren arabera, tasa txikiagoa da oraindik ere emakumeen artean gizonen artean baino. EAEn, emakumeen tasa gizonena baino 4,2 puntu gutxiagokoa izan zen (% 2,9 eta % 7,1).

- Goi-mailako ikasketetako titulua dutenen ehunekoa gazteen artean (25-34 urte)

  Ministerioaren datuen arabera, 2024an EAEko ehunekoa % 67,8 izan zen (gizonak % 66,6 eta emakumeak % 69), estatuko batezbestekoak baino gehiago (% 52,6, gizonak % 47,1 eta emakumeak % 58,3), eta Europako % 45eko helburua eta EB-27ko batezbestekoa (% 44,1) baino askoz ere gehiago. Alde nabarmena dago gizonen eta emakumeen artean eta kopurua handiagoa da emakumeen kasuan. Gure autonomia-erkidegoak du estatuko ratiorik handiena, eta % 10,2 igo da 2014. eta 2024. urteen artean. Ehunekorik handienak izan zituztenak Irlanda (% 65,2), Luxenburgo (% 63,8) eta Zipre (% 60,1) izan ziren.

- Unibertsitateko abandonu- eta trantsizio-tasak

  Espainiako Unibertsitate Sisteman (SUE, gaztelaniaz), graduko ikasketen abandonu-tasak (2019-2020 taldea) unibertsitate presentzialetan aldakuntza handiak ditu autonomia-erkidegoen artean, eta EAEk, Nafarroarekin eta Extremadurarekin batera, balio baxuenak erregistratu ditu (Nafarroa (% 10,7), EAE (% 10,8) eta Extremadura (% 10,8)).

  Gradutik masterrerako trantsizio-tasan, SUEko unibertsitate presentzial batean 2022-2023 ikasturtean gradu-ikasketak bukatu zituztenen % 25,1 master batean matrikulatu ziren hurrengo urtean. Gradutik masterrera trantsizio handiena duten autonomia-erkidegoen artean daude EAE (% 31,5) eta Asturias (% 30,1).

- Ikasleen mugikortasuna unibertsitate-ikasketak gauzatzeko. 2023-2024 ikasturtea

  Ministerioaren datuen arabera, 2023-2024 ikasturtean EAEko unibertsitateetan ikasi zuten nazioarteko ikasleak (Credit mobility eta Degree mobility barne) ikasle guztien % 6,8 izan ziren. Datu horietan unibertsitate publikoak eta pribatuak daude. Ikasle guztiekiko nazioarteko ikasleen proportzio handiena duten autonomia-erkidegoak dira Nafarroa, Kantabria, Gaztela eta Leon, Katalunia eta Valentziako Erkidegoa. Jatorrizko herrialdeari dagokionez, EBtik eta Latinoamerika eta Karibetik etorritako ikasleak nabarmentzen dira, bai EAEn, bai Estatuan.

- Shangaiko unibertsitate-sailkapena

  2025. urtean, Espainiako hamar unibertsitate daude munduko 500 onenen artean. 200 onenen artean Bartzelonako Unibertsitatea baino ez dago. 300 onenen artean dago, Bartzelonako Unibertsitateaz gain, Valentziako Unibertsitatea. 400 onenen artean, aurrekoez gain, honako hauek ageri dira: Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea, Pompeu Fabra Unibertsitatea, Granadako Unibertsitatea eta EHU. Eta 500 onenen artean, aurretik aipatutakoez gain, Valentziako Unibertsitate Politeknikoa eta Sevillako Unibertsitatea ageri dira.

  Hauek dira EHUn kokapen onena duten diziplinak 2025ean: Ingeniaritza kimikoa, Kimika, Nanozientzia eta Nanoteknologia, Matematika, Ingeniaritza zibila, Materialen zientzia eta ingeniaritza, Energiaren zientzia eta ingeniaritza eta Elikagaien zientzia eta teknologia, Fisika, Konputazioaren zientzia eta ingeniaritza, Ekologia eta Lurraren zientziak.

5.1.2. KULTURA ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

Argitaratutako informazioak maiztasun finkorik ez duenez, datu-iturriaren araberako azterketa egitea erabaki da, kontuan hartuta EAEn bi hizkuntza koofizial daudela eta hizkuntza eta kultura estuki lotuta daudela.

KULTURA ETA KIROL MINISTERIOA

Kultura-ohituren eta -praktiken inkesta (2024-2025 aldia). EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa

Argitaratu diren azken datuek agerian uzten dute pandemiaren aurreko ohiturak berreskuratu direla. Izan ere, **kultura-jardueren gauzatze pasiboaren** ratioak berreskuratu egin dira, eta, gainera, jarduera horiek egiten dituzten 15 urtetik gorako pertsonen ehunekoa handiagoa da EAEn Estatuan baino. Hala ere, **parte-hartze aktiboari** dagokionez (idaztea, margotzea, marraztea, argazkigintza, dantza/balleta, abesbatza batean kantatzea edo musika-tresna bat jotzea), gauzatze-ratioak txikiagoak izan dira EAEn Estatuan baino, eta 2025ean argitaratutako datuek joera berretsi dute.

Jarduera ekonomikoa: kultura-enpresak eta -enplegua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa

EAEn, jarduera ekonomiko nagusia kultura izan zuten enpresen kopurua % 2,4 hazi zen 2023tik 2024ra, eta 9.385era iritsi zen. Enpleguak % 10,1 egin zuen gora, 34,7 mila lagunetik 38,2ra. Estatuan, aldi berean, enpresen kopurua % 1,6 hazi zen eta enplegua % 6,6.

EAEko kultura-enpresetan lan egiten duten 38,2 mila pertsona horiek EAEko enplegu osoaren % 3,9 osatzen dute; ratio hori Estatuko batezbestekoa baino handiagoa da (% 3,6). Kultura-enplegu gehien sortzen duten autonomia-erkidegoen sailkapenean EAE laugarrena da.

Autonomia-erkidegoetako administrazioek kulturan likidatutako gastua. EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa

2023an Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak kulturan likidatutako gastua 179,3 milioi eurokoa izan zen (+% 17,3, 2022ko datuekin alderatuta). Estatuko autonomia-administrazioek 2023an kulturan likidatutako gastu osoaren % 10,2 da gastu hori, eta Eusko Jaurlaritzak urte horretan egindako gastu osoaren % 1,23. Gainera, gure erkidegoko BPGd-aren % 0,20 da, estatuko ratioaren gainetik (% 0,12). Ceuta eta Melilla beren ezaugarriengatik alde batera utzita, Nafarroa bakarrik dago EAEren gainetik.

EAEko biztanle bakoitzeko gastua 80,9 euro izan da 2023an, 2022an baino 10,7 euro gehiago. Kopuru hori Estatuko batezbestekoa (36,4 €) baino handiagoa da, eta, berriz ere, Ceuta eta Melilla beren ezaugarri bereziengatik alde batera utzita, Nafarroa soilik dago EAEren gainetik.

Euskal etxeetan kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastua, EAEren eta Estatuaren arteko konparazioa

Euskal etxeek kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastua 603,4 milioi eurokoa izan zen 2024an. EAEko ondasun eta zerbitzuetan egiten den gastu osoaren % 1,8 da, Estatuko batezbestekoa (% 2,2) baino txikiagoa, eta EAE da bigarren gastu-ratiorik txikiena duena.

Etxeko batez besteko gastuari dagokionez, EAE hamahirugarren postuan dago autonomia-erkidegoen rankingean (638,6 euro).

Bestalde, pertsona bakoitzeko batez besteko gastuan, EAE hamaikagarren postuan dago (272,7 euro).

EAEn pertsona batek batez beste gastatzen dituen 272,7 euroetatik, % 34 kultura-zerbitzuetara bideratu zen (% 29,6 Estatuan), % 24 ikus-entzunezko euskarri, ekipo eta osagarrietara eta informazioaren tratamendura

(% 27,9 Estatuan), % 21,4 liburu eta aldizkako argitalpenetara (% 13,8 Estatuan) eta gainerako % 20,5 telefonia mugikorrera eta Internetekin lotutako zerbitzuetara (% 28,6 Estatuan).

EUSKO JAURLARITZA. KULTURA SAILA ETA KULTURAREN EUSKAL BEHATOKIA

Euskal Autonomia Erkidegoko kultura-partaidetzari buruzko inkesta. 2024

EAEko herritarren kulturarekiko jarrerak

- Kulturari eskainitako denbora**:** 1etik 10erako eskala batean (0k "ezer ez" esan nahi du eta 10ek "asko"), liburuak edo aldizkariak irakurtzea (5,5) eta paseatzea eta erosketak egitea (5,8) izan ziren batez besteko puntuaziorik handiena lortu zuten jarduerak.

- Kulturarekiko jarrerak eta dauden kultura-oztopoak: elkarrizketatutako pertsonen % 91,8k adierazi zuen arteak eta kultura oso garrantzitsuak zirela gizarte hobea lortzeko. Parte-hartze kultural handiagoa izatea eragozten duten arrazoiak aipatzean, eskaintza mugatua (% 57,2) eta prezioa (% 51,7) nabarmendu ziren, konpainiarik ezaren (% 29,6) eta ezagutzarik ezaren (% 25,1) aurretik.

- Herritarrek inguruko kultura-eskaintzari buruz duten informazio-maila: 1etik 4rako balorazio-eskala batean (1 ez da ezer eta 4 asko da), batez besteko puntuazioa 2,6 izan zen.

2023an egindako hartzeko kultura-jarduerak eta 2018arekiko aldaketa

Horiek egiteko maiztasunari zeharka begiratuz gero, lau multzo antzeman daitezke.

1. Elkarrizketatutako herritarren % 60k baino gehiagok egindako jarduerak:
    - Liburuak irakurtzea (azken urtean behin, gutxienez). % 75,9, 1,7 puntu gehiago.
    - Telebista ikustea (egunero). % 71,8, 9,5 puntu gutxiago.
    - Egunkariak irakurtzea (egunero edo astero). % 68,4, 9 puntu gutxiago.
    - Kontzertuetara joatea (gutxienez behin). % 64,8, 2,1 puntu gehiago.
    - Zinemara joatea (gutxienez behin). % 63,4, 5,8 puntu gutxiago.
2. % 40tik % 60ra bitarteko ehunekoak:
    - Antzerkira joatea (gutxienez behin). % 57,9, 12 puntu gehiago.
    - Irratia entzutea (egunero). % 56,5, 9,7 puntu gutxiago.
    - Museoetara joatea (gutxienez behin). % 54,2, 2,8 puntu gehiago.
    - Liburutegietara joatea (gutxienez behin). % 40,6, 1,4 puntu gutxiago.
3. % 20tik % 40ra bitartean:
    - Dantza-ikuskizunetara joatea (gutxienez behin). % 32,5, 1,9 puntu gehiago.
    - Aldizkariak irakurtzea (egunero edo astero). % 25,7, 7,3 puntu gutxiago.
    - Arte-galerietara joatea (gutxienez behin). % 24,5, 5,6 puntu gehiago.
4. % 20tik behera bideojokoetan jolasten dira. % 16, 7,2 puntu gutxiago.

Sormena: amateur mailako praktika artistikoak 2023an, eta 2018arekiko aldea

Hiru multzo hauek daude:

1. Jarduera sortzaileak egiten dituztenen % 20k baino gehiagok egindako jarduerak:

- Eskulanak eta artisautza. Praktikarik hedatuena da (% 40,5). Hala zen 2018an, baina sei puntu handitu da (orduan % 34,2 zen).
- Marraztea edo margotzea: % 29,2 (+4 puntu).
- Idaztea: % 28,2 (9,4 puntu).
- Argazkigintza: % 21,4 (+2,9 puntu).
- Musika-tresna bat jotzea: % 20,8. (+1,9 puntu).

2. Jarduera sortzaileak egiten dituztenen % 10 eta % 20 artean egindako jarduerak:

   - Dantza eta balleta: % 20 (-5,4 puntu)
   - Bideoak editatzea: % 12,3 (+4,6 puntu).

3. % 10etik behera daude:

   - Abesbatza edo musika talde batean kantatzea: % 8,8 (+1,8 puntu).
   - Bestelako ikus-entzunezkoak: % 3,9 (+1,6 puntu).
   - Antzerkia: % 3,1 (+3,3 puntu).
   - Irakurle-kluba: % 3,9 (+0,7 puntu).
   - Bertsolaritza: % 1,6 (+1,1 puntu).

Euskararen ezagutza EAEn

- Euskaraz hitz egiten dute: 2023an elkarrizketatutako biztanleen % 37,7k ondo edo nahiko ondo hitz egiten du euskaraz. Ratio hori 1,6 puntu handitu da 2018koarekin alderatuta, eta 8,3 puntu 2008koarekin alderatuta. Bestalde, % 25,1ek ez du ezer hitz egiten, eta ratioa 2018koaren antzekoa da (% 25,2).

- Euskara ulertzen dute: 2023an elkarrizketatutako biztanleen % 49,2k euskara ondo edo nahiko ondo ulertzen du. Ratio hori hobetu egin da 2018koarekin alderatuta (% 47,2). Bestalde, % 15,3k ez du ezer ulertzen; ratio hori ere 2018an erregistratutakoa baino handiagoa da (% 14,4).

- Irakurketa euskaraz: 2023an elkarrizketatutako herritarren % 37,7k ondo edo nahiko ondo irakurtzen du. Ratioa 2018an erregistratutako % 38,6ren azpitik dago.

- Euskaraz idaztea: 2023an elkarrizketatutako herritarren % 35,5ek ondo edo nahiko ondo idazten du. Ratioa 2018an erregistratutakoaren antzekoa da (% 35,7).

Euskarazko kultura-partaidetza eta euskarazko kultura-ohiturak 2023an, eta 2018arekiko aldea

2023an, elkarrizketatutako herritarren % 22,1ek euskarazko kultura-jardueretan parte hartu zuen (euskal hiztunen artean, % 51,6k egiten zuen). Bi ratioak 2018koak baino pixka bat handiagoak dira. Hona hemen azterketa zehatzago bat:

Euskarazko arte eszenikoen kontsumoaren bilakaera: antzerkia, musika eta bertsolaritza	<u>Antzerkia euskaraz (arte eszenikoen ikusleen artean)</u> • % 33,2 euskarazko antzezlanen bat ikustera joan zen. (2018an, % 27,8). • Euskal hiztunak soilik kontuan hartuta: % 57,5, 2018an baino 8,6 puntu gehiago. <u>Musika euskaraz</u> • Grabatutako musika entzun zutenen % 58,3k euskarazko musikariak edo musika-taldeak entzun zituen.

	• Euskal hiztunak soilik kontuan hartuta: % 88,7, 2018an baino ia zazpi puntu gehiago. Kontuan hartu behar da musika entzutea oso praktika hedatua dela eta, gainera, kasu horretan, hizkuntza ez dela oztopo gaindiezina. <u>Bertsolaritza</u> • % 19,6 joan zen bertso-saioren batera. 2018an baino ia 5 puntu gutxiago • Euskal hiztunak soilik kontuan hartuta: % 37,5. 2018an baino ia 2 puntu gutxiago
Euskarazko ikus-entzunezkoen kontsumoaren bilakaera: zinema, irratia eta telebista	<u>Zinema euskaraz</u> • Azken 12 hilabeteetan zinemara behin edo gehiagotan joan diren biztanleak kontuan hartuta: % 63,4. Ikusi nahi zuten filma euskaraz ematen zenean, % 27,7k bertsio hori aukeratu zuen, beti edo askotan. • Euskal hiztunak soilik kontuan hartuta: %41,6, 2018an baino 4 puntu gutxiago. <u>Irratia edo telebista euskaraz</u> • Komunikabideak kontsumitzen dituzten herritarren artean, euskarazko irratiak euskarazko telebistak baino audientzia handiagoa izan zuen. • Euskal hiztunen artean, hiru laurdenek entzuten zuten irratia euskaraz (% 74,9), eta hamarretik seik (% 59,6) ikusten dute telebista euskaraz. Euskarazko irratiaren kontsumoak bost puntu egin du gora 2018arekin alderatuta.
Euskarazko irakurketaren bilakaera	<u>Euskarazko liburuen irakurketa</u> • Irakurleen % 19,1ek euskarazko liburuak irakurri zituen, oso gutxitan, azken hiru hilabeteetan. Hala, 2018ko datuekin alderatuta, igoera bat izan zen, orduan % 13,5era iritsi baitzen. • Euskal hiztunen artean, euskarazko libururen bat irakurri dutenen ehunekoak ere behera egin du, % 45etik % 33,7ra <u>Euskarazko egunkari eta aldizkariak</u> • Komunikabideetako kontsumitzaileen artean (lagin osoaren % 68,5) ohikoagoa da euskarazko aldizkariak irakurtzea euskarazko egunkariak irakurtzea baino (% 22,7 eta % 21,3, hurrenez hurren). 2018ko datuekin alderatuta, igoera batez ere aldizkarietan gertatu da. • Euskal hiztunak bakarrik kontuan hartuta, % 56,1ek euskarazko egunkariak irakurtzen ditu, eta % 52,4k euskarazko aldizkariak irakurtzen ditu (2018an ratioak % 48,8 eta % 44,6 izan ziren, hurrenez hurren).

EAEko kultura-programazioa

Kulturaren Euskal Behatokiaren "EAEko kultura-programazioaren azterketa" txostenak EAEko kultura-programazioaren egoera jasotzen du, Kulturklik-en informaziotik abiatuta; ekitaldien unibertsoa osoa da, eta ez lagin-mailakoa. Bereziki: kontzertuak, antzerkiak, erakusketak, dantza, bertsolaritza, jaiak, hitzaldiak, azokak, zinema eta ikus-entzunezkoak, ikastaro-tailerrak, lehiaketak, jaialdiak, zikloak eta beste batzuk.

Kulturklik agendan bildutako datuen arabera, 2024an 20.644 kultura-ekitaldi egin ziren EAEn, hau da, 2023an baino % 12,6 gehiago.

2024ko datuen arabera, kontzertuek ekitaldi guztien % 27,8 hartzen dute (5.743), 2023an baino % 3,1 gehiago. Sarreren batez besteko prezioa 15,8 eurokoa izan zen, 2023ko 14,4 euroen aldean, eta doako kontzertuak % 49,1 izan ziren (2023an % 46,2). Kontzertuetako hizkuntzari erreparatuz gero, ikusten da euskara izan zela EAEko musika-emanaldietan gehien agertu zen hizkuntza: kontzertuen % 26 euskaraz izan zen, gaztelaniazko kontzertuen (% 19,8) eta hizkuntzarik gabeko musika-emanaldien (% 17,8) aurretik. Era berean, kontzertu eleaniztunak (talde batek baino gehiagok parte hartzen duten musika-ekitaldiak dira gehienak, eta ez dute hizkuntza bera erabiltzen musika-errepertorioan) % 17 izan ziren, eta ingelesezko kontzertuen aurretik jarri ziren (% 10,9).

Antzerki-emanaldiak ekitaldi guztien % 21,4 dira (4.408), eta 2023an baino % 2,8 gehiago. Sarreraren batez besteko prezioa 15 eurokoa izan zen, 2023ko 13,2 euroen aldean, eta antzerki-emanaldien % 35,5 doakoa izan zen (2023an, % 31). Hizkuntzari erreparatuta, antzerki-emanaldien % 44,2 gaztelaniaz izan zen, eta % 40, euskaraz. Bestalde, emanaldien % 12,3 testurik gabe antzeztu zen (kasu gehienetan txotxongiloak, maskara-antzerkia, zirkua, kale-antzerkia…).

Zinemak eta ikus-entzunezko jarduerek ekitaldi guztien % 10,8 hartzen dute (2.231; 2023koekin alderatuta % 27,7 gehiago); hitzaldiek % 9,2 (1.900; % 57,3 gehiago); erakusketek % 6,1 (1.266; % 2,7 gehiago) eta bertso-saioek % 5,1 (1.062; % 0,5 gehiago).

Dantza-emanaldiek ekitaldi guztien % 4,4 hartzen dute (903). Sarreren batez besteko prezioa 14 eurokoa izan zen (2023an, 14,1 eurokoa), eta emanaldien % 59,7 doan izan ziren (2023an, % 56,1).

Jarduera ekonomikoa. EAEko kultura- eta sorkuntza-industriak: liburuak eta prentsa, musika eta ikus-entzunezkoak eta multimedia. Eusko Jaurlaritzaren Kultura Saila. 2020tik 2023ra bitarteko bilakaera

Bilakaera esanguratsua —positiboa zein negatiboa— izan duten sektoreak hautatu dira.

- *Liburuen eta prentsaren sektorea*: sektorearen enpresen kopuruak % 9,8 egin du behera. Beherakada horrek sektorearen jarduerei (-% 12) zein jarduera osagarriei (-% 7) eragin die, eta horrek agerian uzten du baliokate osoari eragiten dion krisia. Gainera, enplegua % 3,9 murriztu da, eta sektorearen berezko enpresei eragin die (-% 8,5); enpresa osagarrietan, berriz, hazi egin da (% 1,2).
    - Gaztelaniazko liburuen salmenta % 16,7 areagotu da, eta euskarazkoena, % 7.
    - Prentsak, berriz, % 80 egin du behera inprimatuen merkatuan, eta, horren ondorioz, harpidetza digitaleko ereduen aldeko apustua egin dute hedabideek. Hala ere, eredu berri horiek ez dute lortu publizitate-sarreren galera konpentsatzea, eta horrek ziurgabetasuna sortzen du sektorearen jasangarritasunaren inguruan.
- *Musikaren sektorea*: sektorearen enpresen kopurua handitu egin da (+% 7,4), eta 2023an 636 izatera iritsi da. Hazkunde hori izan arren, enplegua % 4 murriztu da, eta 63 lanpostu galdu dira.

- Ikus-entzunezkoen eta multimediaren sektorea: sektoreak bilakaera positiboa izan du, % 6,5 handitu baita enpresen kopurua, eta 2023an 1.611 izatera iritsi da. Hazkunde horrek eragin zuzena izan du enpleguan, % 15,8 handitu baita (944 enplegu gehiago), bereziki jarduera osagarrietan (+% 25,2).

5.1.3. Osasun eta osasun-sistema

Osasun Ministerioaren datuen arabera, **jaiotzerako bizi-itxaropena** (JBI) EAEn 2023an 84,69 urte (81,81 gizonak eta 87,4 emakumeak) izan zen, hau da, Espainiako batezbestekoen gainetik: 83,9 urte (81,12 gizonak eta 86,59 emakumeak). Bakarrik bi herrialdek zuten Espainiak baino JBI handiagoa (Japoniak eta Suitzak).

Azken hamarkadetan, bizi-itxaropena gehitu egin denez, adin aurreratua dutenek gehikuntza erlatiboa izan dute eta horrek ondorio handiak sortzen ditu osasunean eta gizartean. Izan ere, herritar batek bizitzen dituen urte guztiak ez ditu osasun bikainarekin bizitzen. Horregatik, biztanleriaren hilkortasuna ez ezik, erikortasun- edo desgaitasun-esperientzia aintzat hartzen dituzten osasun-adierazleak garrantzitsuak dira. Adierazle horien artean daude **bizitza osasuntsuko urteak** (BOU) edo **jarduera oso mugatuarekin bizitako urteak** (AVL).

Ministerioaren datuen arabera, 2023an EAEn jaiotakoen itxaropena zen 80,12 urtez osasuntsu bizitzea (83,06 emakumeak eta 76,82 gizonak); hau da, emakume euskaldunek jaiotzen zirenetik gizonek baino 6,24 urte gehiago bizitzeko itxaropena zuten.

EAEn eta Espainian emakumeen aldeko diferentzia aztertutako aldi osoan ikusten da (2006-2023), baina 2019 eta 2022 artean murrizketa gertatu zen. Urte horietan diferentzia hori murriztu izanak adierazi lezake gutxitze erlatibo txikiagoa dagoela emakumeak hiltzeko arriskuan gizonenarekin konparatuta. Gainera, kontuan hartu beharko litzateke baita ere urte horietan zeharreko jarduera-mugaketaren prebalentziaren bilakaera. Hala, EAEn, jarduera oso mugatuarekin bizitako urteak 2,6 ziren 2018n, 4,6 2019an, eta 4,3 2022an eta 2023an. Gizonen artean, aldiz, 2,3 urte izan ziren 2018an, 1,8 2019an, eta balio horren inguruan mantendu ziren urte batzuetan eta 2023an 5 urtera igo zen.

EAEn, "EAEko 2024ko heriotza-tasaren inguruko txostenean" jasotako datuen arabera, 2013an **Europako biztanleria estandarrari adinaren arabera doitutako heriotza-tasa** 727 izan zen 100.000 biztanleko (562,3 emakumeak eta 958,2 gizonak); ratio horiek oso txikiak izan ziren 2023koekin alderatuta (742,5 heriotza 100.000 biztanleko —569,7 emakumeak eta 994,0 gizonak—). Espainian, Osasun Ministerioak idatzitako "2024ko Osasun Sistema Nazionalaren Urteko Txostenaren" datuen arabera, 2023an adinaren arabera doitutako heriotza-tasa 780,2 izan zen 100.000 biztanleko (985,7 gizon eta 620,6 emakume), hau da, % 7,2 jaitsi zen 2022rekin konparatuta eta % 14,9 2020rekin alderatuta.

Bere aldetik, Eustaten "Heriotzen estatistikak" dio 2023 eta 2024 artean EAEko heriotza-kopurua % 0,4 gehitu zela, 22.311 heriotzatik 22.392 heriotzara. % 49,1 gizonak izan ziren eta % 50,9 emakumeak. 2024an hildako pertsonen batez besteko adina 81,7 urtekoa izan zen, eta hamar urte lehenago, 2014an, 79,3 urtekoa; hau da, 2,4 urteko igoera izan da azken hamarkadan.

Heriotza-kausei helduta, lehenik tumoreak daude (guztizkoaren % 27,7), bigarrenik zirkulazio-aparatuko gaixotasunak (% 25,5) eta hirugarrenik arnas-sistemako gaixotasunak (% 8,3).

Eusko Jaurlaritzaren "2024ko EAEko hilkortasunari buruzko txostenean" jasotako datuen arabera, Eutanasiaren Legea (martxoaren 24ko 3/2021 Lege Organikoa) indarrean jarri zenetik, EAEn 133 egoiliar hil dira eutanasia-prozeduraren bidez. Emakumeen batez besteko adina 72,9 urte izan zen eta gizonena, 70,3. Tumoreak izan ziren hiltzeko laguntza medikoa jaso zutenen arteko kausarik ohikoena eta gero nerbio-sistemako gaixotasunak.

Heriotza goiztiarrei dagokienez, emakumeen artean azken urteetan bizitzako urte potentzial gehien galarazi duten hiru kausa espezifikoak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, bularreko tumore gaiztoak eta suizidioak eta autolesioak izan ziren. Gizonen artean, aldiz, trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, suizidioak eta autolesioak eta miokardioko infartu akutua izan ziren.

Ospitaletako erikortasunari dagokionez, EUSTATen arabera, 2024an EAEko ospitaleek 255.417 ospitaleratze zenbatu zituzten, aurreko urtean baino % 2,7 gehiago, alegia, estatu osoaren % 5,1, 2023ko eta 2022ko ehuneko berbera. EAEn egindako arreten % 84,3 ospitale publikoetan eman ziren; estatuko batezbestekoa (% 72,8) baino ehuneko 11,5 puntu gehiago, eta Espainiako 17 autonomia-erkidegoetatik 11ren aurretik. Horien artean daude Katalunia (% 52,3), Madrilgo Erkidegoa (% 67), Andaluzia (% 73,6), Valentziako Erkidegoa (% 78,6), Galizia edo Asturias (kasu bietan, % 81,1).

Digestio-, arnas-, eta zirkulazio-gaixotasunak izan ziren ospitaleratze-kausarik ohikoenak EAEn eta Espainian. Emakumeen artean, lehenengo aldiz, arnas-sistemako gaixotasunek (% 12,6) eta digestio-sistemakoek (% 11,4) haurdunaldien, erditzeen eta puerperioen (% 11,2) taldea gainditu zuten; azken hori orain arte lehenengoa izan zen. Espainian, hala eta guztiz ere, azken talde horrek ohikoena izaten jarraitu zuen (% 14,1).

Ospitaleratze bakoitzaren batez besteko egonaldia pixka bat gutxitu zen (8 egunetik 7,9 egunera), Espainiakoarekin bat etorriz, eta gizonen artean handiagoa izan zen (8,4 egun) emakumeen artean baino (7,3 egun). Nahasmendu mentalen eta portaeraren nahasmenduen taldea bereizi egiten da gainerako gaixotasun-taldeetatik, patologia batzuen ospitaleko egonaldiaren iraupen luzeagatik (eskizofrenia, nahasmendu eskizotipikoak eta delirio-nahasmenduak). Talde horrek bakarrik ospitaleratzeen % 29 osatu zuen eta egonaldi-egunen batezbestekoa 78,3 izan zen.

Haurdunaldien Borondatezko Eteteei (HBE) dagokienez, Interbentzioen Erregistroaren datuen arabera, EAEko egoiliarrek 4.210 HBE izan zituzten (4.152 EAEko zentroetan egin ziren eta 58 beste autonomia-erkidego batzuetako zentroetan). Modu horretan, adin ugalkorra (15-44 urte) duten EAEko 1.0000 emakume egoiliarreko ratioa 11,8 izan zen, hau da, aurreko urtekoa baino pixka bat txikiagoa (11,9) eta estatuko batezbestekoaren azpitik (12,4).

Bere aldetik, Eusko Jaurlaritzaren datuen arabera, EAEn 4.228 HBE egin ziren (4.152 EAEn bizi ziren emakumeei eta 76 beste autonomia-erkidego batzuetako emakume egoiliarrei egin zitzaizkien). EAEko emakume egoiliarren 4.210 HBE guztiak zentro pribatu batean egin ziren (4.028: % 95,7), baina informazioa osasun-zentro publikoetan eman zitzaien kasu batzuetan (3.279: % 77,9).

Osasun mentalari, psikotropikoen kontsumoari eta adiktiboak izan daitezkeen jokaerei lotuta hauek dira datuak:

Osasun Ministerioaren datuen arabera, 2023an **nahasmendu mentalen prebalentzia** (hori kalkulatzeko lehenengo mailako arretan dauden eta nahasmendu mentalak erregistratuta dituzten pertsonen kopurua eta [58] lehen mailako arretara esleitutako osasun-txartel indibiduala duten pertsonen kopurua kontuan hartzen da) EAEn % 19,8 izan zen (% 25,2 emakumeak eta % 14,1 gizonak); ratio horiek estatuko batezbestekoen gainetik zeuden (% 17,9: % 22,8 emakumeak eta % 12,7 gizonak). Denbora-ikuspegiaren datuek gorako joera nabarmena dute.

[58] *Historial klinikoan diagnosi hauetakoren bat duten guztiak sartzen dira (CIAP2 kodeak): Estres akutua (P02), eskizofrenia (P72), psikosi afektiboak (P73), antsietate-trastornoak/antsietate-egoerak (P74), somatizazio-/konbertsio-trastornoak (P75), depresio-trastornoak (P76), fobia/nahaste konpultsiboa (P79), trauma osteko estresa (P82), P02 edo P82 (P82/02) kodeen barne ez dagoen psikoegokitze-erreakzioak eta zehaztu gabeko beste psikosi batzuk (P98).*

Jarrera autolitikoen gertaeren inguruan (norbaitek bere buruari kalte fisikoak egiteko gauzatzen dituenak), Eusko Jaurlaritzako datuek diote gehitzen doazela eta nerabeek zein helduek izaten dituztela.

"Euskadiko 2023ko adikzioei buruzko inkestaren" arabera, **kalamua** bizitzan noizbait kontsumitu dutenen prebalentzia gehitu egin da 2017 eta 2023 artean, % 39tik % 44,2ra. "1995-2024 artean Espainiako alkoholari eta drogei buruzko inkestak (EDADES)" autonomia-erkidegoen araberako analisia egiten du eta hauek dira datuak: EAE da bizitzan noizbait kalamuaren kontsumoaren prebalentzia handiena duen hirugarren autonomia-erkidegoa, eta ratioa estatuko batezbestekoaren gainetik dago: % 54,9 eta % 43,7.

Azken hamabi hilabeteetako, azken 30 egunetako edo eguneroko kontsumoaren inguruan galdetuta, joera beheranzkoa da. Hala, "Euskadiko 2023ko adikzioei buruzko inkestaren" arabera, 2017 eta 2023 artean, azken hamabi hilabeteetan kalamua kontsumitu zutela zioten 15 eta 74 urte bitarteko biztanleen ehunekoa % 8,6tik % 8,1era jaitsi zen, azken 30 egunetan kontsumitu zutela ziotenen ehunekoa, berriz, % 4,9tik % 4,1era, eta egunero kontsumitzen zutela baieztatu zutenena % 2tik % 1,5era.

Sexuaren arabera bereizita eta azken 30 egunetako kontsumoari dagokionez, gizonek gehiago kontsumitzen dute emakumeek baino. Hala, 2023an 15-74 urte arteko gizonen % 5,5ek baieztatu zuten azken 30 egunetan kalamua kontsumitu zutela eta emakumeak % 1,7 izan ziren. Gizonen % 2,2k esan zuten egunero kontsumitzen zutela eta emakumeen % 0,6k.

Azken hamabi hilabeteetako autonomia-erkidegoetako kontsumoari dagokionez, analisiak dio EAE prebalentzia handienak dituztenetatik urruti dagoela. Hala eta guztiz ere, EAEko % 14,1eko datua Espainiako batezbestekoaren (% 12,6) gainetik zegoen. Autonomia-erkidego guztietan gizonek emakumeek baino gehiago kontsumitzen dute.

Zigarro elektronikoen kontsumoari dagokionez, "2023ko Euskadiko zigarro elektronikoen kontsumoaren" txostenak dio erretzeko gailu elektronikoen prebalentzia hazten doala. Bere aldetik, "2023ko Euskadiko adikzioen inkestaren" arabera, gailu horiek erakargarriagoak dira gazteentzat. Izan ere, azken 30 egunetan erabili zituztenen %58,1ek 15-34 urte artean zituzten.

Joko patologiko posiblearen prebalentziaren inguruan, azken hamabi hilabeteetan Euskadin astero jokatu zutenen 15 urtetik gorakoen ehunekoa % 2 izan zen. Sexuaren arabera analizatuta, argi dago joko patologikoaren prebalentzia gizonen artean gertatzen dela eta ez emakumeen artean. Adin-taldeen arabera, arrisku handiena gazteenek dute, hau da, 15-34 urtekoek (% 5,8), eta gero 35-54 urtekoek (% 4,2). 55 urtetik gorakoen arriskua nulua da.

Jarraian, Osakidetzaren inguruan, **baliabideen eta asistentzia-jardueraren adierazle** batzuk azalduko ditugu, Osakidetzaren jarduera-memorietatik abiatuta.

2024an, **Osakidetzaren egiturazko plantilla** 32.536 pertsonek osatzen zuten (+% 4,6 2023rekin alderatuta). Zuzendaritzako karguen kopurua egonkor mantendu zen (94 pertsona). Medikuek eta bestelako lizentziaturak dituztenek % 3,7 egin zuten gora (8.099 pertsona), erizainek eta bestelako diplomadunek % 2,93 egin zuten gora (10.157 pertsona), eta beste lanbide-talde batzuetako langileek % 6,5 (14.186 pertsona). Langile berriei dagokienez, emakumeen presentziak gehiengoa izaten jarraitzen du, batez ere erizain egoiliarren artean (% 94,3).

Asistentziak, ospitaleratzeak eta esku-hartzeak 2024an eta aldakuntza 2023rekin konparatuta:

- **Lehen mailako arreta:** kontsultak gutxitu egin ziren 2023 eta 2024 artean.

2024an, Osakidetzako lehen mailako arretako osasun-profesionalek (familiako medikuntza, pediatria, erizaintza, emaginak eta odontologia) 18,8 milioi kontsulta artatu zituzten (–% 0,7), 2021ean baino % 20,9 gutxiago.

Profesional bakoitzaren eguneko kontsulta-kopuruak orokorrean beheranzko joera arina du. Familia-medikuntzaren kasuan helburura hurbiltzen da (egunean gehienez ere 30 kontsulta).

- **Ospitaleko arreta:** kontsultak gehitu egin ziren 2023 eta 2024 artean.

Ospitaleko arretako profesionalek 7 milioi kontsulta artatu zituzten 2024an (+% 5,6). 2024ko datuak 2021ekoekin alderatuta, ospitale-arretako profesionalek 2021ean baino % 4,8 kontsulta gutxiago artatu zituzten.

- **Kontsulta presentzialak eta ez presentzialak lehenengo mailako arreta eta ospitale-arretan**
    - **Lehen mailako arreta:** kontsulta presentzialek gehitzen jarraitzen dute eta ez presentzialek (telefonoa, online...) gutxitzen. Telefonoz egindako kontsultak % 15 gutxitu ziren 2023tik 2024ra. Telefono-kontsulten ratioa kontsulta guztiekin alderatuta % 26,7tik % 22,9ra igaro da.
    - **Ospitale-arreta:** kontsulta presentzialak gehitu egin dira, baina ez presentzialak ere bai. Telefonoz egindako kontsultak % 5,6 gehitu ziren 2023tik 2024ra. Hala eta guztiz ere, telefono-kontsulten ratioa kontsulta guztiekin alderatuta % 11,1n mantendu da.
- **Ospitaleratze-altak** [59]**:** % 5,3 gehitu ziren akutuen ospitaleetan eta % 2,5 epe luze eta ertainekoetan.
- Osakidetzak bestelako **ospitaleratze-alternatiben** alde egiten jarraitzen du, hala nola etxeko ospitaleratzeak eta eguneko ospitale medikoak. 2024an 12.742 paziente artatu zituzten etxean, 2023an baino 489 gehiago, eta batez besteko egonaldia 15,5 egunekoa izan zen. Bere aldetik, eguneko ospitale medikoak 2024an 348.475 prozedura izan zituen, hau da, % 8,7 gehiago.
- **Ebakuntza kirurgikoak:** % 5,4 egin zuten gora, eta horrek esan nahi du jarduera berreskuratu egin zela.
- Prozedura ez-kirurgikoek eta konplexutasun handikoek [60] goranzko joera izaten jarraitzen dute (+% 10,8). Oftalmologiaren arloan egindakoak dira nagusi (guztizkoaren % 55, % 10,9ko hazkundearekin).
- **Diagnosirako proba osagarriak:** gehitzen jarraitzen dute (% 7,8). Gehikuntza handiena egindako erresonantziena da (+% 16,2).

2024ko **itxarote-zerrendak** eta 2023arekiko aldakuntza:

- **Kirurgiako itxarote-zerrendak:** Osakidetzaren arabera, 2024 bukaeran 23.286 paziente zeuden itxarote-zerrendetan (2023an baino +1.200). Batez besteko atzerapen-egunak 62tik 59ra igaro ziren. Hala, itxarote-zerrendetan paziente gehiago dauden arren, ebakuntzetarako batez besteko denbora gutxitu egin da.

Osasun Sistema Nazionalaren (SISLE-SNS) itxaron-zerrendei buruzko Informazio Sistemaren arabera, 2023ko abenduaren 31ko datuekin, osasun-txartela duten 1.000 biztanleko premiazkoak ez ziren kirurgiako itxaron-zerrendetan zeuden pazienteen kopurua txikiagoa zen EAEn estatuko batezbestekoarekin alderatuta (10,16 eta 17,8). EAEk du ratio txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean. EAEko batez besteko itxarote-denbora 59 egun da, autonomia-erkidegoen artean bigarren posizioan. Ebakuntza egiteko sei hilabete baino gehiago itxaron behar duten pazienteen ehunekoa % 1,3koa da EAEn, estatuko batezbestekoa (% 22,9) baino txikiagoa. EAE da bigarren ratiorik txikiena erregistratzen duen autonomia-erkidegoa.

[59] *Alta emateak esan nahi du pazienteak, ospitaleratu, behatu edo tratatu ondoren, ospitalea utzi duela sendatu delako, hil egin delako edo beste arrazoi batzuengatik.*
[60] *Ebakuntza-gelatik kanpo egiten dira eta ez dakarte ospitaleratzerik.*

- **Itxarote-zerrendak kanpoko kontsultetan eta proba osagarrietan.** Osakidetzaren arabera, atzerapen-egunak 82,2tik 59,7ra gutxitu ziren kanpo kontsultetan. Jaitsiera hori zerrendetan paziente gutxiago egotearekin ere lotzen da, zehazki, 2023an baino % 10,7 gutxiago. Bere aldetik, proba osagarri bat egiteko batez besteko itxarote-denbora 16,7 egun izan zen, aurreko urtean baino 0,7 egun gutxiago. Zerrenda horretako pazienteak 336 gutxiago izan ziren.

Osasun Sistema Nazionalaren (SISLE-SNS) itxaron-zerrendei buruzko Informazio Sistemaren arabera, 2024ko abenduaren 31ko datuekin, osasun-txartela duten 1.000 biztanleko lehen kontsultarako itxaron-zerrendetan zeuden pazienteen kopurua txikiagoa zen EAEn estatuko batezbestekoarekin alderatuta (30,2 eta 83,21). EAEk du bigarren ratiorik txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean. EAEn itxaroteko batez besteko denbora 43 egun izan zen, Espainiako batezbestekoaren azpitik (105 egun). EAEk du ratio txikiena autonomia-erkidegoen sailkapenean. Arreta jasotzeko zain 60 egunetik gora dauden pazienteen ehunekoaren harira, ratioa EAEn % 21,9koa da, estatuko batezbestekoa (% 62,3) baino txikiagoa. EAE da ratiorik txikiena erregistratzen duen autonomia-erkidegoa.

Osakidetzako **ospitalez kanpoko osasun mentaleko** sarearen jarduerak gehitzen jarraitzen du bai emandako alta-kopuruan, bai eta egindako kontsulten eta prozeduren kopuruan ere. Hala, artatutako pazienteen kopurua 2024an 109.000 ingurukoa izan zen, altak % 2,3 igo ziren eta egindako kontsulten eta prozeduren kopurua % 2,7 gehitu zen eta 1.166.799 izatera iritsi ziren. **Ospitaleetan** altak ia % 8 gutxitu ziren 2023 eta 2024 artean.

Larrialdietako zerbitzuak kudeatzen duen Osasun Aholkuko erizainen taldeak jasotako dei-kopurua % 9,3 gehitu zen eta 220.000 baino gehiago izan ziren. Jardueraren gehikuntza orokor horren barnean, programatutako jarduera (paziente kronikoen, paziente aringarrien, kirurgia handi anbulatorioaren osteko alten, paziente pluripatologikoen, arnas-gaixotasunak dituztenen, bihotz-gutxiegitasuna dutenen eta abarren jarraipena) % 9,2 gehitu da.

Bestalde, Suizidioari arreta emateko 2022ko programa abian jarri ondoren, suizidio-saiakeren ondoren kontseiluak egindako deiak gehitu egin ziren (% 35 2023tik 2024ra).

Jarraian, **osasun-sistemaren gastua eta finantzaketa** aztertuko ditugu.

Eusko Jaurlaritzaren 2024ko aurrekontu-likidazioak erakusten du Osasun Atalaren gastu-aurrekontua aldatu egin zela, 4.983,9 milioi eurotik 5.252 milioi eurora. Azkenean, Osasun Atalean egindako gastua 5.219,8 milioi eurokoa izan zen. Baliabideen ehunekoari dagokionez, lehenengo tokian geratu zen, gastu osoaren % 35 eta BPGd nominalaren % 5,3, 2023ko ratio berbera. *Finantzaketa eta Kontratazio Sanitarioko (programa nagusia Osakidetzari egindako transferentziei dagokie) eta Farmaziako* programek guztizko gastu likidatu ia osoa hartzen dute (% 98,1). Finantzaketak eta Osasun Kontratazioak % 86,9 eta Farmaziak % 11,2.

Aurrekontuan jasotako zenbateko osoaren eta benetan egikaritutakoaren arteko desbideratzeari dagokionez, Osasun Atalean likidatutako gastua (5.219,80 milioi €) aldatutako aurrekontua (5.251,98 milioi €) baino txikiagoa da, eta horrek 32,2 milioi euroko beheranzko desbideratzea dakar.

Bestalde, 2025erako berariaz sanitarioak diren partiden gastuen aurrekontua 5.119,4 milioi eurokoa da (+% 2,7 2024an hasieran aurrekontuan sartutako gastuaren aldean). Gastu hori BPGd nominalaren % 5 da, 2024an aurrekontuen arabera erregistratutako ratioa baino apur bat baxuagoa.

Finantzaketa eta Osasun Kontratazioa programaren partida nagusia Osakidetzaren eta Osateken kontratu-programakoa den arren, programa horretan daude baita ere **osasun-itunak**. Euskal autonomia-erkidegoko sektore publikoko urteko kontuen arabera, *Osasuneko kanpoko zerbitzuak: Osakidetzaren eta Osateken kontratu-programa* partidak 2024an 3.889,7 milioi euro izan zituen, 2023ko 3.671,7 milioi euroak baino gehiago.

Modu horretan, partida horren gastua % 5,9 gehitu zen. Bere aldetik, *Osasuneko kanpo zerbitzuak: osasun-itunak* partidak 2024n 268,2 milioi euro izan zituen, 2023ko 236,6 milioi euro eta 2022ko 228,2 milioi euro baino gehiago. Hala, osasun-itunen gastua % 13,3 gehitu zen 2023 eta 2024 artean. 2025erako gastuen aurrekontua 3.679.999 milioi eurokoa da Osakidetza-Osatek programarako (+% 4 2024ko aurrekontuarekin konparatuta) eta 265.325,3 milioi euro osasun-itunen kasuan (+% 6,3 2024ko aurrekontuarekin alderatuta).

Osasun Ministerioaren datuen arabera, 2023an, autonomia-erkidegoen sektoreko osasun-gastu publiko finkatua 91.004 milioi euro izan zen, BPGd-ren % 6,1. Sektorearen osasun-gastu publikoaren % 46,2 hiru autonomia-erkidegok sortu zuten (Katalunia, Andaluzia eta Madrilgo erkidegoa). Biztanleriarekin lotuta, osasun-gastu publiko handiena duten autonomia-erkidegoak EAE (2.208 €/biztanleko), Asturias (2.182 €/biztanleko) eta Murtzia (2.134 €/biztanleko) dira. Estatuko batezbestekoa 1.890 euro da biztanle bakoitzeko. Bestalde, Extremaduran (% 8,9), Murtziako Erkidegoan (% 8,2) eta Kanarietan (% 8,1) izan ziren osasun-gastuaren ehunekorik handienak BPGd-ren gainean. EAEk % 5,6 erregistratu zuen. Madrilgo erkidegoak (% 4,1) eta Balear Uharteek (% 5,3) izan zituzten ratiorik baxuenak.

Osakidetzak 2024an egindako **gastua**, bere "Auditoretza Txostena, Urteko Kontuak eta Kudeaketa Txostenaren" arabera, 4.109,6 milioi eurokoa izan zen, hau da, % 5,7ko igoera 2023tik 2024ra bitartean. BPGd nominalaren % 4,18 da, eta ratioa 2023koa baino 1 ehunen handiagoa da. Igoera hori, osorik, ustiapen-gastuen gehikuntzagatik gertatu da, inbertsioek % 6,3 egin baitzuten behera. Likidatutako guztizkoaren % 96 ustiapen-gastuei dagokie, eta % 4 inbertsioei.

Likidatutako ustiapen-gastuak 3.945,2 milioi eurokoak izan ziren, hau da, % 6,3ko igoera 2023ko likidazioarekin alderatuta. Langileen gastuak (soldatak eta gizarte-kotizazioak), ustiapen-gastuen % 66,8 eta 2.636,2 milioi euro izan ziren eta aurreko urtearen aldean % 4,5 gehitu ziren. Funtzionamendu-gastuak 1.305,5 milioi eurokoak izan dira, hau da, aurreko aldian baino % 10,3 gehiago.

Aurrekontuan jasotako zenbatekoaren eta 2024an benetan egikaritutakoaren arteko desbideratzeari dagokionez, likidatutako gastua aurrekontukoa baino handiagoa da (+6,7 M€), eta ustiapen-gastuei (+14,5 M€) dagokie, inbertsioak murriztu egin baitira (–8 M€) .

Amaitzeko, gogoratu egin nahi dugu Eusko Jaurlaritzak 2024ko irailean bultzatutako akordio estrategikoa (**Osasun Ituna**). Lehendakariak sustatu zuen eta Osasun Sailak koordinatu zuen, Euskadiko osasun-sistema publikoa eraldatzeko eta epe ertain eta luzera kalitatezko arreta iraunkorra eta bidezkoa bermatzeko. Hauek dira itunaren helburuak:

- Biztanle guztien eskuragarritasun unibertsala.
- Laguntzaren kalitatea etengabe hobetzea eta osasun-arretan bikaintasuna sustatzea.
- Sistemaren jasangarritasuna, etorkizunean sistemaren bideragarritasuna ziurtatzen duten neurrien bidez.
- Herritarren partaidetza, besteak beste, herritarrek ahotsa izatea osasun-politiken inguruko erabakiak hartzen direnean, oinarritzat hartuta gardentasuna eta administrazioaren eta herritarren arteko elkarrizketa.
- Osasuna prebenitzea eta sustatzea, ohitura osasuntsuak bultzatzen dituzten eta osasunaren gizarte-determinatzaileetan eragiten duten politikak sustatuz.
- Beharrezkoa da osasun-profesional nahikoak izatea eta lanean eta gizartean konprometituta eta aitortuta egotea.

5.1.4. Etxebizitza

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren "*Higiezinen salerosketa-estatistikak*" dio 2025ean EAEn ***etxebizitzen 26.326 salerosketa*** erregistratu zirela, 2024an baino % 13,9 gehiago eta 2015ean baino % 86,4 gehiago. Hauxe da lurralde-banaketa: salerosketen % 52 Bizkaian egin ziren (+% 14, 2024arekin alderatuta), % 32,1 Gipuzkoan (+% 14,3) eta % 15,9 Araban (+% 13,1). Etxebizitza motari dagokionez, 2025eko laugarren hiruhilekoko salerosketen % 71,4 etxebizitza libre erabiliak dira (ehuneko -3,4 puntu 2024aren aldean), % 20,2 etxebizitza libre berriak (+4,4 puntu), % 6,7 etxebizitza babestu erabiliak (+1,4) eta gainerako % 1,7 etxebizitza babestu berriak (-2,4 2024aren aldean).

Metro koadroko prezioari dagokionez, etxebizitza librearen prezioa 3.295 €/ m2. izan da 2025ean, 2024an baino % 8,2 gehiago Erabilitako etxebizitza libreetan, 3.247,7 euro/ m2. izan da prezioa (+% 8,5, 2024koaren aldean), eta etxebizitza libre berriena 3.516,8 euro/ m^2. (+% 6,3). Etxebizitza babestuaren prezioa, berriz, 2022tik 2.000 €/ m2-tik gorakoa da, eta 2025ean 2.487,6 €/ m^2-ra igo da, aurreko urtean baino % 13,2 gehiago.

EAEko ***etxebizitza libreen*** salerosketen **batez besteko prezioa** 276.277 eurokoa izan da 2025ean, aurreko urteko batezbestekoa baino % 7,9 gehiago. Lurraldeka, Bizkaian % 10 igo dira prezioak, eta Gipuzkoan eta Araban, berriz, % 5,8 eta % 7 igo dira, hurrenez hurren Ondorioz, prezioak 308.197 euro (Gipuzkoa) eta 240.189 euro (Araba) artekoak dira, eta Bizkaia tartean dago, 265.733 euro etxebizitza bakoitzeko batez beste.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Sailak ***Alokairuaren Merkatuaren Estatistika*** (AME) egiten du, EAEko alokairuaren merkatua aztertzeko. Eragiketa hori Etxebizitzaren ekainaren 18ko 3/2015 Legetik aurrera sortutako erregistroetan gordailututako fidantzetan oinarritzen da eta, beraz, nahitaezkoa da hiri-errentamenduen kontratuak erregistratzea eta etxebizitzak alokatzeko kontratuen fidantzak gordailutzea Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak Eusko Jaurlaritzan duen ordezkaritza bakoitzean.

AMEk egiaztatu duenez, 2025eko irailaren 30ean (eskuragarri dagoen azken datua) alokairu libreko 89.445 kontratu zeuden erregistratuta Eusko Jaurlaritzaren fidantza-gordailuan (merkatuko prezioan), 2024an baino % 1,8 gehiago. Horietatik 2.730 sasoiko etxebizitzak dira, eta duten berezitasunagatik, analisi honetatik kanpo geratzen dira. Era berean, ikerketa honetan ez dira aintzat hartzen familia bakarreko etxebizitzei dagozkien 1.647 kontratuak, ohiko etxebizitza erabilera izan arren, ezaugarri bereizgarriak direla-eta, berariazko analisi bat egitea merezi baitute. Beraz, alokairu libreko 85.068 kontratutan ezarrita dago Eusko Jaurlaritzak AMEri buruz egindako txostenak aztertzen duen stocka: ohiko etxebizitzarako egoitza erabilera duten eta alokairu libreko kontratuak 2025eko irailaren 30ean indarrean zituzten eraikin kolektiboetan kokatutako etxebizitzak; 2024ko irailean baino % 2,1 gehiago. Lurraldeka, alokatutako etxebizitzen % 14,2 Araban daude (12.089 fidantza), % 35,7 (30.366 fidantza) Gipuzkoan, eta gordailu- kopuru handiena (42.613 fidantzari dagozkien % 50,1) Bizkaian dago.

2025eko hirugarren hiruhilekoan eratutako fidantzek 869,7 €-ko batez besteko errenta lortu dute, hau da, urte arteko % 4,2ko igoera. Hala ere, eraikitako m^2 bakoitzeko prezioa kontuan hartuz gero, 2024ko hirugarren hiruhilekoan 11,2 €/m^2 izatetik 2025eko aldi berean 10,8 €/m^2 izatera jaitsi da (-% 3,6).

Etxebizitza libreen salerosketa-prezioei dagokienez, Garraioak eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioak etxebizitza libreen (berriak eta bigarren eskukoak) higiezinen transakzioen batez besteko balioak kalkulatzen ditu Notariotza Estatistikak emandako informazioarekin, eta horrekin, **autonomia-erkidegoen arteko** konparazioak egin daitezke.

2025ean EAEn saldutako etxebizitza libreen batez besteko balioa, notario-erregistroetan agertzen denez, 266.621 eurokoa izan zen, 2024an baino % 9 gehiago eta estatuko batezbestekoa (210.630 euro) baino % 26,6 gehiago (+% 8,8). Oro har, preziorik altuenak Balearretan eta Madrilgo Erkidegoan daude, eta baxuenak Extremaduran, Gaztela-Mantxan eta Gaztela eta Leonen. Eraikuntza berriko etxebizitzak bakarrik kontuan hartzen baditugu, EAEko datua 344.021 euroraino igotzen da, 2024an baino % 18 handiagoa. Zifra hori (behin-behineko datuekin) estatuko batezbestekoa (290.022 euro) baino % 18,6 handiagoa da, azken urtean % 0,7 igo

baita. Erabilitako etxebizitzari dagokionez, EAEko batez besteko balioa, 2025ean, 258.135 eurokoa da, 2024an baino % 8,7 gehiago. Estatuko datua 203.105 da (+% 10,1), eta, beraz, bien arteko aldea da nabarmenena, % 27,1ekoa.

Eraikuntza-jarduerari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Behatokiak dio COVID-19aren pandemia gertatu zen 2020. urtean 4.191 etxebizitza eraikitzen hasi zirela, aurreko urtean baino % 33,1 gutxiago, eta 2021ean tasa positiboetara itzuli ziren (+% 13,1), babestutako etxebizitzen eraikuntza-kopurua berreskuratu zelako, eta joera hori 2022an mantendu zen (+% 20,6). 2023an, hasitako etxebizitza guztiak % 0,1 baino ez ziren hazi, 2024an % 3,3ko jaitsiera erregistratu zen, eta 2025ean, azkenik, jaitsiera % 19,2koa izan da, 4.468 unitateraino, zeren eta hasitako etxebizitza libreak (-% 10,2, 2024arekin alderatuta) eta, batez ere, babestuak (% 33,9) murriztu baitira. Hasitako guztiekin alderatuta babestutako etxebizitzen ehunekoa gehitzen joan zen 2022ra arte; orduan % 39,1 zen. 2025ean, hasitako etxebizitzen % 31,2 osatzen dute (2024an baino 6,9 puntu gutxiago).

Bestalde, EAEn 2025ean amaitutako etxebizitzak 4.237 izan dira, aurreko urtean baino % 9 gutxiago, amaitutako etxebizitza libreen segmentuan izandako gorakadaren ondorioz (+% 13), babestutako etxebizitzak % 39,5 jaitsi baitira. Zifra horien ondorioz, etxebizitza babestuak EAEko eraikuntza-jardueran duen partaidetzak behera egin du 2025ean, amaitutako etxebizitzen pisua 2024ko % 42tik % 26,5era igaro baita.

Etxebizitzen eskariari dagokionez, gurasoekin edo tutoreekin bizi diren 18 eta 44 urte arteko pertsonek lehenengo etxebizitza izateko beharrizanari buruz, Eusko Jaurlaritzaren“Etxebizitzaren Beharrizanei eta Eskariari buruzko Inkestan” egiaztatu zuten, 2023an, diru-sarrerak zituzten 70.013 pertsonek lehenengo etxebizitza eskuratzeko beharrizana zutela eta, beraz, 2021eko inkestarekin alderatuz, % 7,9ko igoera gertatu zen. Pertsona horiek behar duten etxebizitza-kopuruari dagokionez (baxuagoa da, etxebizitza banaka edo bikotean eskuratu dezaketelako), guztira 63.378 pertsona dira, bi urte lehenago baino % 9 gehiago.

Halaber, 77.369 familiak etxebizitza aldatzeko beharra adierazi dute, guztien % 8,4k. Hau da, % 6ko jaitsiera 2021aren aldean: urte horretan guztien % 9,1 ziren etxebizitza horiek. Badirudi datu horiek finkatu egiten dutela 2021ean hasi zen joera negatiboa, 2015-2019 urteetako gehikuntzaren ondoren. Azkenik, Etxebizitza Beharren eta Eskariaren Inkestak adierazten du, guztira, 75.620 euskal etxek behar zutela esku-hartzea 2023an birgaikuntza egiteko; hala, magnitude hori EAEko familia-etxebizitzen parkearen % 8,2 da. Bilakaeraren aldetik, etxebizitza birgaitzeko beharrak behera egin zuen 2021aren aldean, bai etxeen bolumenean (-% 13,9), bai behar horren eragin erlatiboan (ehuneko -1,5 puntu) ere.

EAEko familiek **etxebizitzak ordaintzeko egin beharreko finantza-ahaleginari** dagokionez, lehenik eta behin, Espainiako Jabetza, Ondasun Higiezin eta Merkataritzako Erregistratzaileen Elkargoaren “Higiezinen Erregistro Estatistikak” adierazten du EAEko familiek beren etxebizitzak ordaintzeko egiten duten finantza-ahalegina, hileko batez besteko hipoteka-kuotaren eta soldata-kostuaren arabera neurtuta, % 31,8koa dela 2025eko laugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino 2,3 puntu gehiago. Espainia osoan, azken urteko bilakaera goranzkoa ere izan da, ahalegin hori batez besteko soldata-kostuaren % 33,8 baitzen 2025aren amaieran, urtebete lehenago baino 1,2 puntu gehiago. Ikuspegi zabalago batetik, azken hamarkadan (2015etik 2025era bitartean) finantza-ahalegin hori 2,2 puntu handitu da EAEn, eta bikoitza baino gehiago (5,5) Estatu osoan.

Bigarrenik, EINen "*Familia Aurrekontuei buruzko Inkestak*" aukera ematen du jakiteko, ECOICOP (European Classification of Individual Consumption by Purpose) gastuaren sailkapenaren lau digituko desagregaziotik abiatuta, zer gastu egiten duten familiek beren etxebizitza nagusiaren alokairua ordaintzeko, bai eta etxebizitza nagusiari jabetzan egotzitako alokairua ere (halako etxebizitza baten jabe den familiak ordainduko lukeen errenta, etxebizitza horretako maizterra balitz). Datu horiek etxe bakoitzeko batez besteko gastuari eta familia-unitatearen urteko gastuaren gaineko ehunekoari dagokienez ematen dira.

2024an, informazioa dagoen azken urtean, EAEko familiek, batez beste, 7.870,43 euro gastatu zituzten urtean ohiko etxebizitza ordaintzeko, 2023an baino % 3,9 gehiago, etxebizitza horri jabetzan egotzitako alokairua kontuan hartuta. Zenbateko hori urteko familia-gastuaren % 21,67 da (+0,82 puntu aurreko urtearen aldean). EAEko gastua, gainera, estatuko batez bestekoa (6.091,66 €) baino % 29,2 handiagoa da, hau da, Espainiako familien gastuaren % 17,89. Alde hori aldatu egiten da etxebizitzaren alokairu-gastua kontuan hartzen badugu: EAEko familiek, batez beste, 1.130,31 euro gastatu zituzten 2024an (urteko gastuaren % 3,11) ohiko etxebizitzaren alokairuan; estatu osoan, berriz, gastu hori handiagoa da, bai kopuru absolutuetan (1.274,03 euro), bai erlatiboetan (gastu guztiaren % 3,74) ere.

Bestalde, etxebizitzarekin lotutako alderdi delikatuetako bat da ***hipotekak edo alokairu-errentak ordaindu ezin dituztelako*** etxebizitzak galtzen dituzten familien egoera. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) EAEko lehen instantziako epaitegietan aurkezturiko hipoteka-betearazpenen jarraipena egiten du, eta adierazi duenez, 2025ean 577 betearazpen erregistratu ziren, hots, % 21eko gehikuntza aurreko urtearen aldean. 2025ean aurkezturiko betearazpenak estatuko 31.416 betearazpenen % 1,8 dira (+% 35,6, 2024arekin alderatuz).

Halaber, 2025ean, EAEn, lehen instantziako epaitegiek 974 kaleratze egin zituzten, aurreko urtean baino % 60,2 gehiago, eta estatuko guztien % 2,2. Horietatik 216 hipoteka-betearazpenak izan ziren (+% 176,9, 2024arekin alderatuz), 716 etxegabetze-prozedurak (+% 43,8) eta 42 beste prozedura batzuk (+% 31,3).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak "**EAEko etxebizitzaren erabilerari buruzko inkesta**" egiten du, gure Erkidegoan hutsik dauden etxebizitzen parkearen dimentsioa eta kudeatzeko posibilitateak zein diren jakiteko, informazio garrantzitsua baita hutsik dauden etxebizitzak mugiarazteko politikak sortzeko. 2023ko azken emaitzak aztertuta, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak nabarmendu du EAEn milioi bat etxebizitza baino zertxobait gehiago zenbatu direla, eta horietatik % 92,7 okupatuta egon ohi direla (2021ean, % 92,8). Eta hutsik dauden edo nagusiak ez diren etxebizitzen % 7,3tik (78.358 unitate), % 3,3 sasoiko etxebizitzak dira, eta gainerako % 4 (43.052 etxebizitza) jenderik gabeko etxebizitzen parkeari dagozkio (% 4,4 2021ean). Lurraldeka, Gipuzkoan jenderik gabeko etxebizitzen tasa txikiena izan da. % 2,6 dira; Bizkaian eta Araban, berriz, % 4,9 eta % 3,9, hurrenez hurren.

Era berean, Etxebizitzaren Behatokiak nabarmentzen duenez, etxebizitza horietako zenbait dagoeneko merkatuan daude eta, beraz, ezin kudea daitezke etxebizitza hutsak mugiarazteko programen ondorioetarako. Halaber, beste batzuk aldi baterako daude hutsik, ezinbestean, jabeen osasunarekin lotutako arrazoiengatik edo lanagatik. Horregatik, "kudeagarriak" deritzen jenderik gabeko etxebizitzei erreparatzen die: 2023an 25.450 etxebizitza erabat kudeagarriak dira, 2021ean baino % 2,6 gutxiago eta etxebizitza-parkearen % 2,4 dira. Halaber, jenderik gabeko etxebizitzen % 59,1 dira.

Bestalde, **Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikaren** oinarria alokairuko etxebizitza publikoaren parkea gehitzea eta hiri birgaitze- eta berrikuntza-politika berria sustatzea izan da, irtenbide eraginkor eta jasangarri gisa, hain zuzen ere. Era berean, lurzorua kudeatzeko politika aktiboari eutsi nahi dio, etxebizitza berrien eraikuntzaren sektoreari arintasuna emateko eta lurralde-banaketa orekatuagoa lortzeko asmoz, etxebizitza-politikaren zerbitzuan dauden baliabideak erabiltzeko orduan efizientzia handiagoa duen testuinguruaren barnean. Gaur egun, Euskadik bi tresna nagusi dauzka etxebizitza-politika publikoak garatzeko:

- Etxebizitzari buruzko 2015eko Euskal Legea, esparru juridiko berritzaile gisa eratua, ezin dena alderatu etxebizitzaren arloan autonomia-erkidegoan edo Estatuko gainerako lurraldeetan dauden araudiekin; izan ere, haren elementu nagusia etxebizitza lortzeko eskubide subjektiboa eratzea da, araututako eta edozein herritarrek eskatu dezakeen administrazio-prozedura gisa. Eskubide horren edukia oinarritu egiten da babes publikoko etxebizitza bat edo, halakorik ezean, laguntza publiko bat benetan aitortzean eta esleitzean, etxebizitza libre bat arrazoizko prezioan eskuratzea edo edukitzea errazteko.
- Etxebizitzaren aldeko 2036ko Itun Sozialak inplikatutako eragile instituzional eta sozial guztien artean hitzartutako jarduketa-esparru orokor bat eskaintzen du, euskal biztanleriak etxebizitza lortzeko duen

eskubideari euskarria emateko helburu nagusiarekin, etxebizitza eskuragarriaren eskaintza modu jarraituan handituz, ahal dela alokairuko etxebizitza sustatuz eta dagoen parkea birgaituz, irisgarritasunaren eta efizientzia energetikoaren irizpideak egitura-politika gisa txertatuz.

Testuinguru horretan, **2025-2027 aldirako etxebizitzaren plan zuzentzaileak** Etxebizitzari buruzko Legeak gaitutako neurri nagusiak hezurmamitzen ditu, etxebizitzaren aldeko itun sozialaren helburuak erdietsi ahal izateko, eta honako hauek dira nabarmen: EAEko etxebizitza nagusien % 5 alokairu eskuragarriko eskaintza publikora bideratzea 2036rako (50.000 etxebizitza); babes publiko iraunkorreko etxebizitzen parkea etxebizitza nagusien % 12ra igoaraztea; eta hamabost urteko epean eraikinen % 3 urtero birgaitzea lortzea, gaur egun % 1,5ean kokatuta baitago; horrek esan nahi du 350.000 etxe eraberritu behar direla epe horretan (eraikitako hiru etxetatik bat, gutxi gorabehera).

Etxebizitzaren plan zuzentzailearen esparruan, Eusko Jaurlaritzaren 2025-2027 aldirako etxebizitza-programak 1.205,1 milioi euroko gastua aurreikusi du; horietatik 365,6 milioi (guztizkoaren % 30,3) alokairuko etxebizitzen azpiegituran egingo diren inbertsioei dagozkie (lurzorua, urbanizazioa, eraikuntza, eta abar), eta 724,7 milioi euro (% 60,2), ordea, alokairurako eta birgaitzeko dirulaguntza-politikei. VISESAren eta ALOKABIDEren gastuen aurreikuspena gehituz gero, etxebizitzaren plan zuzentzailearen aurrekontu bateratua 1.550 milioi eurokoa da. Era berean, Etxebizitza Sailak kalkulatu du Foru Aldundiek plan horren indarraldian beren gain hartuko duten etxebizitzarako gastu fiskala 1.700,7 milioi eurokoa izango dela.

2025ari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-programaren aurrekontu bateratua 535,1 milioi eurokoa da, 2024an baino % 9,8 gehiago, eta 2023an baino % 51,7 gehiago (352,8 milioi euro).

Bestalde, Euskal Ogasunaren 2023. urteko txosten integratuak agerian utzi du 2022an (eskuragarri dagoen azken datua) PFEZaren 475.601 aitorpenek ohiko etxebizitzagatiko kenkari motaren bati heldu ziotela, 2021ean baino % 3,2 gehiagok, eta kopuru horrek aitorpenen % 45,7 osatu duela. Emaitza gisa, ***etxebizitza-arloko PFEZn egindako kenkariei lotutako gastu fiskala*** 485,3 milioi eurotara iritsi zen, 2021ean baino % 5,3 gehiago. Zenbateko hori Etxebizitza Sailak ekitaldi horretan bertan likidatutako gastuaren % 138 da.

Azkenik, Etxebizitzarako Eskubideari buruzko maiatzaren 24ko 12/2023 Estatuko Legeak hainbat neurri jasotzen ditu, besteak beste, etxebizitza arrazoizko prezioan eskuratzea bermatzeko. Horien artean, "**tentsionatutako guneak**" deiturikoetara bideratutako neurri espezifikoak nabarmentzen dira. Tentsionatutako gune izendatzeko, irizpide hauetako bat bete behar da: Etxebizitzaren alokairuaren batez besteko prezioak, tentsionatutako etxebizitzen merkatu-eremu izendatu aurreko bost urteetan, KPIren hazkunde metatuaren ehunekoa baino % 3 handiagoa jasan izana gutxienez; edo etxebizitzaren salerosketaren batez besteko prezioak, tentsionatutako etxebizitzen merkatu-eremu izendatu aurreko bost urteetan, KPIren hazkunde metatuaren ehunekoa baino % 3 handiagoa jasan izana gutxienez. Norberaren eta elkarbizitza-unitatearen aurrekontuan hipotekaren edo alokairuaren kostuaren batez besteko kargak gehi oinarrizko gastuek eta hornidurek batez besteko diru-sarreren edo etxebizitzetako batez besteko errentaren % 30 gainditzea. Prozedura horrekin bat etorriz, lurralde-eremu bat tentsionatutako bizitegi-merkatuko gune aitortzen denean, administrazio eskudunak plan espezifiko bat idatziko du eta bertan neurriak proposatuko dira nabariak diren desorekak zuzentzeko. Gainera, neurriak aplikatzeko egutegia ere finkatu egingo da.

2025eko apirilean 1,5 milioi pertsona bizi ziren EAEn, biztanleria osoaren % 68, tentsionatutako gune gisa identifika zitezkeen udalerrietan (aurreko urteko zifra berberak). Guztira, Bizkaiko hamazazpi udalerriz, Gipuzkoako hamalauz eta Arabako hiriburuaz ari gara. Tentsionatutako guneen izendapenak atea irekitzen die, halaber, etxebizitza-politika publikoko esku-hartze espezifikoei "tentsionatugarri" gisa identifikatutako udalerriei.

Zentzu horretan, Gobernua lege-erreformetan ari da lanean, tentsioan dagoen eremuari irismen handiagoa emateko. Gaztelagun edo Bizigune programak, Erabilera Turistikoko Etxebizitzen mugak, tentsioan dagoen

eremuari indexatuta egon daitezke, figura horri ibilbide luzeagoa emango dioten premiazko neurrien arau-garapenaren barruan. Hori 2026an gauzatu da ***55/2026 Dekretuan, apirilaren 21ekoan, etxebizitzaren arloko erregelamendu-edapenak presaz aldatu dituenean***. Memoria honen hurrengo edizioan aztertuko da horren edukia.

5.2. BIZI-KALITATE

5.2.1. Hezkuntza

Hezkuntzako beheko mailetako (Haur eta Lehen Hezkuntzako) matrikulazioak aurreko urteetan bezala behera egiten jarraitzen du eta orain, DBH ere joera horretara gehitu da. Kontrara, batxilergoan, lanbide-heziketan eta unibertsitatean matrikulazioek gehitzen jarraitzen dute.

Deigarria da haur-hezkuntzan, lehen-hezkuntzan eta lanbide-heziketan sare publikoko matrikulazioak pribatukoa gainditzen duela eta DBHn eta batxilergoan kontrakoa gertatzen dela.

Hizkuntza-ereduei dagokienez, unibertsitatez kanpoko irakaskuntzetan irakaskuntza ez profesionalen eta profesionalen artean ikusitako dinamika ezberdinak azpimarratu nahi ditugu. Lehenengoetan argi ikusten da D ereduaren beheranzko gradientea hezkuntza-etapan aurrera egin ahala, eta lanbide-heziketan kontrakoa gertatzen da; modu horretan, euskarak presentzia handiagoa du maila akademiko handiagoko ikasketetan.

Ikus dezakegunez, aurreko urteetan bezalaxe, Batxilergoko modalitateak, lanbide-arloak eta unibertsitate-graduak aukeratzean, emakumeek eta gizonek pixka bat desberdin jokatzen jarraitzen dute. Emakumeek gizonek baino neurri handiagoan aukeratzen dituzte gizarte- eta osasun-arloak, eta gizonek, berriz, teknologia- eta industria-arloak. Dena den, poliki-poliki bada ere, aldeak murrizten ari dira.

Berriro ere azpimarratu nahi dugu, nahiz eta ikasle gehienek unibertsitate publikoak aukeratzen jarraitzen duten, matrikulen banaketan ikastetxe pribatuen aldeko joera nabari dela. Horrez gain, unibertsitate publikoa titulazio bikoitzen gorakadara egokitzen ari da bere eskaintza; duela hamarkada bat, gradu bikoitzak unibertsitate pribatuen eskumen esklusiboa ziren.

Positibotzat jotzen dugu gure autonomia-erkidegoak beste batzuekin konparatuta duen kokapena haur-hezkuntzako eskolaratze-tasan, hezkuntza eta prestakuntza goiz uztearen tasan eta goi-mailako ikasketetako titulua duten gazteen ehunekoan; eta bereziki pozgarria da egiaztatzea unibertsitate presentzialetan graduko ikasketak uzten dituztenen tasa txikia dela, gradutik masterrera igarotzen direnen tasa handia dela eta EHUk duen posizioa Shangaiko sailkapenean, ahaztu gabe pixkanaka gehitzen ari direla ezagutza-diziplinak hobekien kokatuta daudenen artean.

Hala eta guztiz ere, ohartarazi nahi dugu araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzetan talde bakoitzeko ikasleen batez besteko kopurua ELGAren eta ELGA osatzen duten EBko herrialdeetako edo kidetuta daudenetako batezbestekoaren gainetik dagoela.

Azpimarratzen dugu Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua, aurrekontu-likidazioaren arabera, handitu egin dela, baina ohartarazten dugu bere pisua gutxitu egin dela gobernuaren gastu osoan.

Gainera, gure autonomia-erkidegoko ituntze-ereduak unibertsitatez kanpoko hezkuntza-mailetan duen garrantzia azpimarratu nahi dugu.

Azkenik, batzorde honek dei egiten du hezkuntzari buruzko estatistikek eskola-segregazioari buruzko informazioa jaso dezaten, fenomeno horrek sortzen duen kezka kontuan izanda.

5.2.2. Kultura eta hizkuntza-aniztasuna

Atsegin dugu ikustea ezen, Ministerioaren datuen arabera, 2023tik 2024ra bitartean hazi egin direla Euskadin jarduera ekonomiko nagusia kultura duten enpresen kopurua eta haiek sortutako enplegua.

Deigarria da euskal etxeetako kultura-ondasun eta -zerbitzuetako gastua zein pertsonako batez besteko gastua txikiak izatea estatuko batez bestekoarekin alderatuta. Eta, aldiz, bai Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak egindako ahalegina (kulturan likidatutako gastua BPGd-arekiko), bai gastu horren intentsitatea (kulturan likidatutako gastua pertsona bakoitzeko) handiak izatea; izan ere, EAEk lortu ditu daturik onenak (Nafarroarekin batera).

Kulturklik-en datuen arabera, eskaera eta hazkunderik handiena duten kultura-ekitaldien programazioan (kontzertuak eta antzerkia) doakotasunak goranzko joera duela ikusten dugu atseginez. Zentzu horretan, gogoratuko dugu 2024an kontzertuen % 49,1 eta antzerki-emanaldien % 35,5 doakoak izan zirela. Azpimarratu nahi dugu euskara izan zela musika-emanaldietan gehien agertu zen hizkuntza, eta, antzerki-emanaldietan, % 44,2 gaztelaniaz antzeztu zela, eta % 40, euskaraz.

Eskariaren bilakaera horrekin lotuta, positibotzat jotzen dugu jarduera suspertzea eta EAEn egindako azterketek eta Ministerioaren datuek erakusten duten enpresa-kopuruaren hazkundea (bereziki musika eta ikus-entzunezkoen eta multimediaren sektorearenak); baita hainbat erakundek, horien artean Eusko Jaurlaritzak, kultura-sektoreak eta gure hizkuntza nazioartean sustatzen eta proiektatzen lan egitea ere, plataforma handiek menderatzen duten merkatu globalean kokatzeko zailtasunen aurrean.

Azkenik, digitalizazioak eta kultura-ohituren eraldaketak bultzatuta, kultura-sorkuntzan, -kontsumoan eta -sarbidean gertatzen ari diren aldaketak eragin nabarmena izaten ari dira kultura-sektorearen funtzionamenduan. Testuinguru horretan, Kontseilu honen iritziz, kultura sustatzeko eta ekimen pribatua sustatzeko jarduerak indartzeko estrategiak funtsezkoak dira kultura-industriaren eskaera bultzatu eta indartzeko eta jasangarritasuna bermatzeko.

5.2.3. Osasun eta Osasun-Sistema

Aurreko memoria sozioekonomikoetan azaldu dugun bezala, oro har, EAEko biztanleriak osasun onaren adierazleak ditu, eta horiek hobetzen jarraitzen dute (bizi-itxaropen eta osasun oneko bizi-itxaropen handiak eta gero eta handiagoak, heriotza-tasa gero eta txikiagoak eta abar). Hala eta guztiz ere, hildakoen batez besteko adinak gehitzen jarraitzen du eta horrek ondorio handiak sortzen ditu osasunean eta gizartean. Izan ere, herritar batek bizitzen dituen urte guztiak ez ditu osasun bikainarekin bizitzen.

Horrenbestez, osasun-arretaren egiturak (lehen mailakoa eta ospitalekoa) eta osasun-mentalaren egiturak ere bai zenbait erronka dituzte aurrean. Izan ere, euskal biztanleria etengabe zahartzen ari denez, beharrezkoa da osasun- eta gizarte-zerbitzuen arteko koordinazioa indartzea.

Osasun-laguntzaren eskariak handia izaten jarraitzen du. Ospitalekoak ez diren kontsultak gutxitu diren arren, profesional bakoitzeko kontsulta-kopurua mantendu egiten da. Bere aldetik, ospitalez kanpoko osasun mentaleko kontsulten kopuruak, ospitale-kontsultek, ospitaleratze-altek, ebakuntza kirurgikoek, kirurgikoak ez diren prozedurek eta konplexutasun handikoek eta diagnosi-probek gehitzen jarraitzen dute. Horrenbestez, egokia eta beharrezkoa dirudi ahaleginak egiten jarraitzea, bai ekonomikoki, bai sistemaren barne-antolamenduari eta plantillak indartzeari dagokienez ere.

Berriz ere, funtsezkoa da Osakidetzako plantillan plazak hornitzeko estrategia bati ekitea, hobekuntza zientifiko-teknologikoak txertatzea eta pazienteek beren osasunaren arduradun gisa parte har dezaten lortzea.

Haurdunaldia borondatez eteteari lotuta, adin ugalkorra duten 1.000 emakumeko HBEak gutxitu diren arren, berriro azpimarratzen dugu gehienek sistema pribatuan egiten dituztela eta deigarria da, hala ere, informazioa zentro publikoetan jasotzen dutela. Baliteke egoera hori emakumeen osasun-eskubiderako urraketa izatea. Espero dugu Euskal Osasun Itunean hartutako konpromisoa beteko dela, hau da, gaur egungo hitzarmen-ratioa ez gainditzea eta sistema publikotik arreta indartzea.

Psikotropikoen kontsumoari dagokionez, eta kalamuaren kontsumoari lotuta, nahiz eta bizitzan noizbait kontsumitu dutenen prebalentzia handia izan, pozgarria da ikustea azken hamabi hilabeteen, 30 egunen edo eguneroko kontsumoen inguruan galdetzean, 2017tik 2023ra joerak behera egin duela. Hala ere, ezin dugu albo batera utzi zigarro elektronikoen kontsumoa bereziki erakargarria dela 15-34 urteko gazteentzat, eta bizitzan noizbait *vaper*rak erabili dituztenen artean kalamua kontsumitzen dutenen proportzioa handiagoa dela. Gainera, gailu horiek erabiltzea kaltegarria da eta epe luzean osasunean sortzen duten ondorioen ebidentziarik ez dagoen arren, likidoetan eta aerosoletan substantzia kantzerigenoak dituzte. Epe motzeko inpaktuen kasuan arnas-bideetan eta funtzio baskularrean kontrako efektu fisiologikoak ikusi dira, tabakoak sortzen dituenen antzekoak.

Eta balizko joko patologikoari dagokionez, esan behar dugu Adikzioen Inkestak sexuaren eta adin-taldeen araberako prebalentziari buruzko informazio garrantzitsua ematen digun arren, informazio hori beste aldagai batzuk aztertuta osatu beharko litzatekeela, hala nola joko-establezimenduen kokapen geografikoa eta beste aldagai sozioekonomiko batzuk.

Geroz eta kezkatuago gaude osasun mentalaren inguruan, are gehiago, memoria sozioekonomiko honetako datuak aztertuta. Nahasmendu mentalen prebalentziak gure autonomia-erkidegoan estatuko ratioak gainditzen ditu. Denbora-ikuspegiko zifrek diote joera garbia goranzkoa dela eta jokaera autolitikoekin gertatutako jazoerak gehitzen doaz, eta nerabeek zein helduek egiten dituzte. Egiaz, suizidio-saiakeren ondoren kontseiluak egiten dituen deiak gehitu egin dira.

Kontseilu horren iritziz, osasun mentalaren krisia lantzeko ekintzak sistemikoak izan beharko lirateke. Hau da, osasun-sistemak eta gizarteak arazoaren gaineko kontzientzia hartu beharko lukete eta irtenbideak bilatzen aktiboki inplikatu beharko lirateke. Suizidioa ez da gaixotasuna, jokaera bat da, eta jokaera guztiak moduan prebenitu egin daiteke. Hori dela-eta, gizartean albo batera utzi ezin dugun erantzukizuna dugu.

Amaitzeko, batzorde honek aditzera eman duen legez, osasuneko gastu publikoak hobetzen jarraitu behar du baliabideen optimizazioa alde batera utzi gabe. Euskal osasun-sistemaren etorkizuneko jasangarritasuna gizarte osoa kezkatzen duen balio partekatu bat da.

5.2.4. Etxebizitza

Eusko Jaurlaritzaren 2025eko abenduko soziometroak adierazi zuen etxebizitza dela arazo sozial nagusia EAEko biztanleen % 58rentzat, eta 2007tik ikusi ez diren mailetara iritsi dela (higiezinen burbuila lehertu aurreko unetik). Arartekoa ere ildo beretik mintzatu da. Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeari ez zaio arrotz kezka hori, eta gizarte-kohesiorako nahiz Euskadiren etorkizunerako erronka handienetako bat dela uste du.

Ikusten ditugun etxebizitza eskuratzeko zailtasunek, nahiz eta gure erkidegoan 2015az geroztik aintzatetsita egon etxebizitza lortzeko eskubide subjektiboa, izugarri zailtzen dute gure biztanleriaren geruza zabalen bizi-proiektu autonomoak eta bete-beteak garatzea, bereziki gazteen bizi-proiektuak. Baina daborduko beste sektore batzuetan eragin handia duen arazoa da, zeren eta 2008ko krisiaren aurreko mailak gogorarazten dizkiguten edo gainditzen dituzten mailetan modu kezkagarrian hazten diren prezioen ondoriozko ahalegin ekonomikoa baitakar.

Kapitulu honetan etxebizitzaren merkatuari buruz aztertu diren datu nagusiek erakutsi dute 2025ean etxebizitzaren salerosketak gora egin duela. Hala ere, eraikuntza-jarduerak behera egin du eta, aldi berean,

etxebizitza-eskariak gora egiten jarraitzen du. Azpimarratu egin nahi dugu prezioen hazkunde-bidearen jarraitutasuna eta, bereziki, azken urteko gorakada.

Etxebizitza-eskaintza eskasa eta urria da, lehenik eta behin, eraikuntza-jarduerak datu negatiboak erregistratu dituelako (zifra oso apalak), batez ere etxebizitza babestuaren bilakaeraren ondorioz (hasitakoak eta amaitutakoak jaitsi egin dira) eta amaitutako etxebizitza libreak gorakada jasan arren.

Alokairuko etxebizitza gutxiegi eskaintzen dira oraindik ere, bai arlo pribatuan, bai publikoan ere. Gainera, alokairu pribatuen errentak oraindik ere altuegiak dira eskatzaileen ordainketa-gaitasunarekin alderatuta, eta horregatik, herritar askorentzat zaila da alokairuak eskuratzea. Arazo hori areagotu egin da azken urteotan, eta kezkatzen gaitu kolektibo zabalengan duen eraginak, bereziki gazteengan eta baliabide gutxien dituzten pertsonengan.

Halaber, kezkagarri irizten diogu EAEko familien finantza-ahalegina areagotzen jarraitzeari. Ahalegin hori ez da nahikoa familia batzuentzat, eta 2025ean 577 hipoteka-exekuzio erregistratu ziren, aurreko urtean baino % 21 gehiago. Errealitate horrekin batera, hutsik dauden 43.000 etxebizitzatik gorako etxebizitza-parke bat dugu aurrean.

Zentzu horretan, ezin dira antzeman oraindik Euskadiko Etxebizitzaren aldeko Itun Sozialaren emaitzak (tresna estrategikoa eta egiturazkoa da, eta, bertan, eragile publikoek eta pribatuek konpromisoa hartzen dute, besteak beste, 2015eko Legeak ezarritako etxebizitzarako eskubide subjektiboaren eraginkortasunean modu koordinatuan aurrera egiteko).

Era berean, Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak oso garrantzitsutzat jotzen du “tentsionatutako guneen” figura etxebizitzaren merkatuan nabaritutako prezio-desorekak zuzentzeko tresna gisa eta, horregatik, kezka berezia izango du horien jarraipena egitean, haien eraginkortasuna ebaluatzeko. Era berean, 2025-2027 aldiko Plan Zuzentzailearen garapenari erreparatuko dio, eta, ildo horretan, gogorarazi nahi dugu plangintza-tresnen ebaluazioaren garrantzia, hartutako neurriak lortu nahi diren helburuetara egokituz joateko.

Bestalde, gogorarazi beharra dago Euskadin bizi diren hamar pertsonatik ia zazpi tentsionatu izendatu daitezkeen eremuetan bizi direla, eta, zentzu horretan, etxebizitzak eta apartamentu turistikoak ikuskatzeko mekanismoak hobetu behar direla. Jarduera horiek, kontzentrazio geografikorako joerarekin, enpleguan inpaktu eskasarekin eta arrapostu sozial handiarekin, kontrol eta fiskalizazio handiagoa eskatzen dute, etxebizitzaren funtzio sozialarekin talka egiten baitute.

Azkenik, uste dugu, etxebizitza babestuaren parkearen erabilera optimizatze aldera, oso interesgarria izango litzatekeela jakitea etxebizitza-eskatzaileek, dela erosketa-erregimenean, dela alokairu-erregimenean, etxebizitza eman arte itxaron behar duten batez besteko denbora, bai eta esleipen-prozesuen batez besteko denbora-tarteak ere, eskaera zehatzak hasten direnetik pertsonak beren etxebizitzetan benetan sartzen diren arte. Hori guztia, arazoak detektatzeko eta kudeaketa burokratikoak arintzeko xedez.

VII. KAPITULUA

EAEko araugintza

EAErentzako Autonomia Estatutuaren abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoak azaltzen du EAEren eskumena dela gai jakin batzuetan legeria garatzea eta bere lurraldearen barruan Estatuaren oinarrizko legeria betearaztea. Era berean, lege horrek adierazten du EAEko botereak Legebiltzarraren bidez, Eusko Jaurlaritzaren bidez eta lehendakariaren bidez gauzatuko direla, eta lurralde historikoek beren Foru Erakundeak Estatutuan xedatutakoaren arabera edukiko eta antolatuko dituztela.

EAEko autogobernurako erakundeak indarrean sartzean, ezinbestekoa suertatu zen, Autonomia Estatutuan ezarritakoarekin bat etorriz, onestea Legebiltzarrak Eusko Jaurlaritzaren antolaketari eta eskumenei buruzko legeak eta erakunde komunen eskumen-maila eta lurralde historikoen eskumen-maila arautzeko legeak.

Eusko Jaurlaritzaren egitura, haren eskumenak eta Legebiltzarrarekin dituen harremanak finkatzeko helburuarekin, Gobernuari buruzko ekainaren 30eko 7/1981 Legea onetsi zen. Beste eskumen batzuen artean, legeak zehazten du Gobernuak hauexek gauzatu behar dituela: legegintzako ekimena, Lege Proiektuak onetsiz eta Legebiltzarrari bidaliz; legegintzarako eskuordetzea, Legegintzako Dekretuen bidez; eta araudiak egiteko ahalmena, Dekretuen eta Aginduen bidez.

Gerora, azaroaren 25eko 27/1983 Legea aldarrikatu zen, Autonomia Erkidegoko instituzio erkideen eta lurralde historikoetako foru-organoen arteko harremanei buruzkoa. Lege horrek Eusko Legebiltzarra izendatzen du lege-maila duten arauak onesteko gaitasuna daukan erakunde bakar gisa autonomia-erkidego osoan, baldin eta lege horien gaia Autonomia Estatutuaren arabera autonomia-erkidegoari badagokio eta Estatutuan lege horrek edo ondorengo legeek ez badiete gaia lurralde historikoetako foru-organoei esleitzen. Tradizio historikoarekin bat etorriz, lurralde historikoetako foru-organoak Batzar Nagusiak eta Foru Aldundiak dira.

Era berean, lurralde historikoetako eskumenak arautzen ditu. Ezartzen duenez, beraien bakarreko eskumenekoak diren gaietan lurralde historikoei dagokie arauak egiteko ahalmena, bakoitzaren Batzar Nagusien foru-arauen bidez.

Legegintza Botereak eginiko araua da legea zentzu hertsian, hots, Parlamentuak eginikoa. Zenbait kasutan, oso espezifikoetan, Gobernuak onetsitako lege-mailako arauak onartzen dira: legegintzako Dekretuak (EKren 82.-85. artikuluak) eta Lege-dekretuak (EKren 86. artikulua).

Legegintzako ekimena, hau da, prozedura legegilea martxan jartzeko gaitasuna, hauexek proposatu dezakete:

- Legebiltzarreko taldeek, edo legebiltzarkide batek, beste lauren sinadura jasoz gero.
- Gobernuak.
- Lurralde historikoak ordezkatzen dituzten erakundeek.
- Legegintzako herri-ekimena, EAEko 30.000 herritarren sinadurekin.

Ekimena Eusko Jaurlaritzarena denean “lege-proiektua” izena jasotzen du; gainerako kasuetan, “lege-proposamena” da.

Eusko Legebiltzarrak, legeak egiteko duen eginkizuna betez, 2025ean **zazpi lege** eta **legegintzako dekretu bat** onetsi zituen:

- **1/2025 Legea, martxoaren 20koa**, Ehizari buruzko martxoaren 17ko 2/2011 Legea aldatzen duena.
- **1/2025 Legegintzako Dekretua, martxoaren 20koa**, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren Tasen eta Prezio Publikoen Legearen Testu Bategina onartzekoa.
- **2/2025 Legea, maiatzaren 8koa**, Colegio Oficial de Criminología de Euskadi-Kriminologiaren Euskadiko Elkargo Ofiziala sortzen duena.
- **3/2025 Legea, maiatzaren 8koa**, Euskal Autonomia Erkidegoko Kiroleko Dopinaren aurkako ekainaren 21eko 12/2012 Legea aldatzekoa.
- **4/2025 Legea**, maiatzaren 22koa, Euskadiko Ingurumen Zientzietako Tituludunen Elkargo Profesionala-Colegio Profesional de Personas Tituladas en Ciencias Ambientales de Euskadi elkargoa sortzen duena.
- **5/2025 Legea**, maiatzaren 22koa, Euskal Autonomia Erkidegoko 2025. urteko Aurrekontu Orokorrak onesten dituen abenduaren 20ko 8/2024 Legea aldatzekoa.
- **6/2025 Legea**, abenduaren 11koa, Etxebizitzaren, Lurzoruaren eta Hirigintzaren arloko Presako Neurriena
- **7/2025 Legea**, abenduaren 23koa, Euskal Autonomia Erkidegoko 2026. urteko Aurrekontu Orokorrak onesten dituena.

Bestalde, **Eusko Jaurlaritzak**, erregelamenduak egiteko ahala baliatuz, 2025ean guztira 252 dekretu onetsi ditu.

VII.1. GRAFIKOA. EUSKO LEGEBILTZARRAREN ETA JAURLARITZAREN LEGEGINTZA-JARDUERA 2021 ETA 2025 ARTEAN

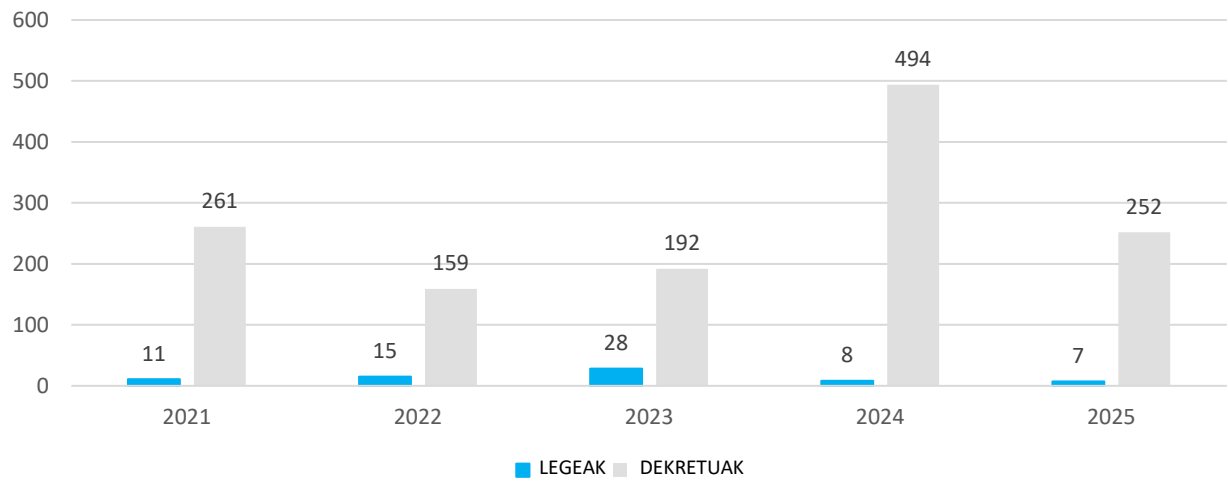

Era berean, ezaguna da Eusko Jaurlaritzaren XII. Legegintzaldia (2024-2028) osatzen duten urteetarako ***Legegintza Programa***, zeina Gobernu Kontseiluak 2024ko urriaren 1ean onetsi baitzuen.

VII.1. TAULA. XII. LEGEGINTZALDIA (2024-2028). 2024-10-01EKO GOBERNU-KONTSEILUAN ONETSITAKO LEGEGINTZA-PROGRAMA

SAILA	LEGE-PROIEKTUAK	GOBERNU-KONTSEILUAN ONESTEA AURREIKUSI DEN EPEA
LEHENDAKARITZA	Kanpoan den Euskal Komunitatearen Legea	2026
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	Dopinaren aurkako Euskal Legea	2026
	Kulturaren Euskal Sistemaren Legea	2026
EKONOMIA, LANA ETA ENPLEGUA	Erakundeen Partaidetzaren Legea	2027
	2027-2030 aldirako Euskal Autonomia Erkidegoko Estatistikaren Plana	2026
GOBERNANTZA, ADMINISTRAZIO DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	Administrazioa Bizkortzeko eta Sinplifikatzeko Legea	2025
	Euskadiko Gardentasunaren Legea	2025
	Bilboko Aduanetako Agente eta Komisio-hartzaileen Elkargoa desegiteko Legea	2024
	Euskadiko Ingurumen Zientzietako Tituludunen Elkargo Profesionala sortzeko Legea	2024
	Kriminologiaren Euskadiko Elkargo Ofiziala sortzeko Legea	2024
ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA	Tratu-berdintasunaren alde eta diskriminazioaren kontra borrokatzeko Legea	2025
	Gizarte Zerbitzuen Legea (Gizarte Zerbitzuen abenduaren 5eko 12/2008 Legea aldatzen duena)	2027
MUGIKORTASUN JASANGARRIA	Euskadiko Trenbide Sektorearen Legea	2027
ZIENTZIA, UNIBERTSITATEAK ETA IKERKETA	Euskal Unibertsitate Sistemaren otsailaren 25eko 3/2004 Legea aldatzen duen Legea	2027
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	Turismoaren uztailaren 28ko 13/2016 Legea aldatzen duen Legea	2026
	Euskadiko Merkataritza Jardueraren Legea	2027
ELIKADURA, LANDA-GARAPENA, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako abenduaren 23ko 17/2008 Legea aldatzen duen Legea	2027

Iturria: XIII. LEGEGINTZALDIAREN (2024-2028) gobernu-programa, 2024ko urriaren 1ean onetsitakoa

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak ***Urteko Araugintza Plana (UAP)*** onesten du urtero. Bertan jasotzen dira lege-proiektuak eta dekretu-maila duten xedapen orokorrak, hain zuzen ere, gobernuaren planaren barnean daudenak, eta sail bakoitzak urtean onesteko aurreikuspenak dituztenak.

2025eko Urteko Araugintza Planean 145 arau jaso ziren (2024an baino 33 gehiago); horietatik bost lege-aurreproiektuak ziren eta 140, berriz, dekretu-proiektuak.

Zehazki, 2025eko abenduaren 31n 145 arau horietako 46 onetsita zeuden, 51 arau izapidetzen zeuden, eta 48, berriz, hasi barik. Bestalde, plana gorabehera, beste 17 arau onetsi dira.

Aurreikusitako 140 dekretuetatik 44 onetsi ziren (VII.4. taula).

VII.2. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2024KO URTEKO ARAUGINTZA PLANA SAILEN ARABERAKO XEHETASUNAK 2025-12-31KO BETETZE-MAILA.

	2025EKO URTEKO ARAUGINTZA PLANAREN BARNEAN						2025EKO URTEKO ARAUGINTZA PLANETIK KANPO ONETSITAKOAK
	LEGE-AURREPROIEKTUAK ETA DEKRETU-PROIEKTUAK			ONETSITA KOAK	IZAPIDETZEN	HASI BARIK	
	GUZTIRA	LEGE-AURREPROIEKTUAK	DEKRETU-PROIEKTUAK				
LEHENDAKARITZA	5	0	5	0	0	5	0
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	11	0	11	3	6	2	0
EKONOMIA, LANA ETA ENPLEGUA	14	0	14	5	5	4	1
OGASUNA ETA FINANTZAK	13	1	12	7	3	3	1
GOBERNANTZA, ADMINISTRAZIO DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	8	1	7	3	1	4	3
INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUNA	15	0	15	5	4	6	0
SEGURTASUNA	3	0	3	2	1	0	4
HEZKUNTZA	15	0	15	3	3	9	1
ETXEBIZITZA ETA HIRI-AGENDA	6	0	6	2	2	2	0
OSASUNA	11	0	11	3	3	5	2
ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA	11	1	10	2	5	4	2
MUGIKORTASUN JASANGARRIA	2	0	2	2	0	0	0
ZIENTZIA, UNIBERTSITATEAK ETA IKERKETA	2	0	2	1	0	1	1
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	8	1	7	4	4	0	0
ELIKADURA, LANDA-GARAPENA, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	14	0	14	3	9	2	2
JUSTIZIA ETA GIZA ESKUBIDEAK	7	1	6	1	5	1	0
GUZTIRA	**145**	**5**	**140**	**46**	**51**	**48**	**17**

Iturria: LEHENDAKARITZA Egikaritze-balantzea. Gobernu-programa. 2025eko ekitaldia

VII.3. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2025EKO URTEKO ARAUGINTZA PLANA (LEGE-AURREPROIEKTUAK). 2025-12-31KO BETETZE-MAILA.

IZENA	SAILA	EGAB-EN IRIZPENA	GOBERNUAREN EGOERA	LEGEBILTZARRAREN EGOERA
Euskal Autonomia Erkidegoko 2026. urteko aurrekontu orokorrak onesten dituen Legearen Aurreproiektua	OGASUNA ETA FINANTZAK	---	2025-10-28an onetsita	2025-12-23an onetsita
Euskadiko Gardentasunaren Legearen Aurreproiektua	GOBERNANTZA, ADMINISTRAZIO DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	---	2025-04-01ean onetsita	Legebiltzarrean izapidetzen
Lankidetza eta Elkartasunari buruzko Euskal Legearen Aurreproiektua	ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA	---	Izapidetzen hasi barik	---
Euskadiko Turismo Legearen Aurreproiektua	TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	---	Entzunaldi publikoa	---
Euskal Autonomia Erkidegoko Justizia Errestauratiboaren Legearen Aurreproiektua	JUSTIZIA ETA GIZA ESKUBIDEAK	---	Hasteko agindua onetsi da	---
URTEKO PLANETIK KANPO IZAPIDETU DIREN BESTE AURREPROIEKTU BATZUK:				
Euskal Autonomia Erkidegoko Kultura Sistemaren Legearen Aurreproiektua	KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	---	Kontsulta publikoa egin da. Idazteko fasean	---
Euskal Autonomia Erkidegoko 2025. urteko aurrekontu orokorrak onesten dituen 8/2024 Legea aldatzeko Legearen Aurreproiektua	OGASUNA ETA FINANTZAK	---	2025-02-11n onetsita	2025-05-08an onetsita

Iturria: LEHENDAKARITZA Egikaritze-balantzea. Gobernu-programa. Geuk egindakoa.

VII.4. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2025EKO URTEKO ARAUGINTZA PLANA (DEKRETUAK). SAILEN ARABERAKO XEHETASUNAK 2025-12-31KO BETETZE-MAILA.				
	PROIEKTU-KOP.	ONETSI DIRENAK	IZAPIDETZEN	HASI BARIK
LEHENDAKARITZA	5	0	0	5
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	11	3	6	2
EKONOMIA, LANA ETA ENPLEGUA	14	5	5	4
OGASUNA ETA FINANTZAK	12	6	3	3
GOBERNANTZA, ADMINISTRAZIO DIGITALA ETA AUTOGOBERNUA	7	2	1	4
INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUNA	15	5	4	6
SEGURTASUNA	3	2	1	0
HEZKUNTZA	15	3	3	9
ETXEBIZITZA ETA HIRI-AGENDA	6	2	2	2
OSASUNA	11	3	3	5
ONGIZATE, GAZTERIA ETA ERRONKA DEMOGRAFIKOA	10	2	5	3
MUGIKORTASUN JASANGARRIA	2	2	0	0
ZIENTZIA, UNIBERTSITATEAK ETA IKERKETA	2	1	0	1
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	7	4	3	0
ELIKADURA, LANDA-GARAPENA, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	14	3	9	2
JUSTIZIA ETA GIZA ESKUBIDEAK	6	1	4	1
GUZTIRA	**140**	**44**	**49**	**47**

Iturria: LEHENDAKARITZA Egikaritze-balantzea. Gobernu-programa. 2025eko ekitaldia Geuk egindakoa.

Lurralde Historikoetako Batzar Nagusiei dagokienez, hona hemen 2025ean izan duten araugintza-jarduera, onetsitako Foru Arauak oinarri hartuta neurtu dena: Araban 21 foru-arau onetsi dira; Bizkaian, 9; eta Gipuzkoan, 1.

VII.2. GRAFIKOA. LURRALDE HISTORIKOETAKO BATZAR NAGUSIEK ONARTUTAKO FORU-ARAUAK. 2021-2025

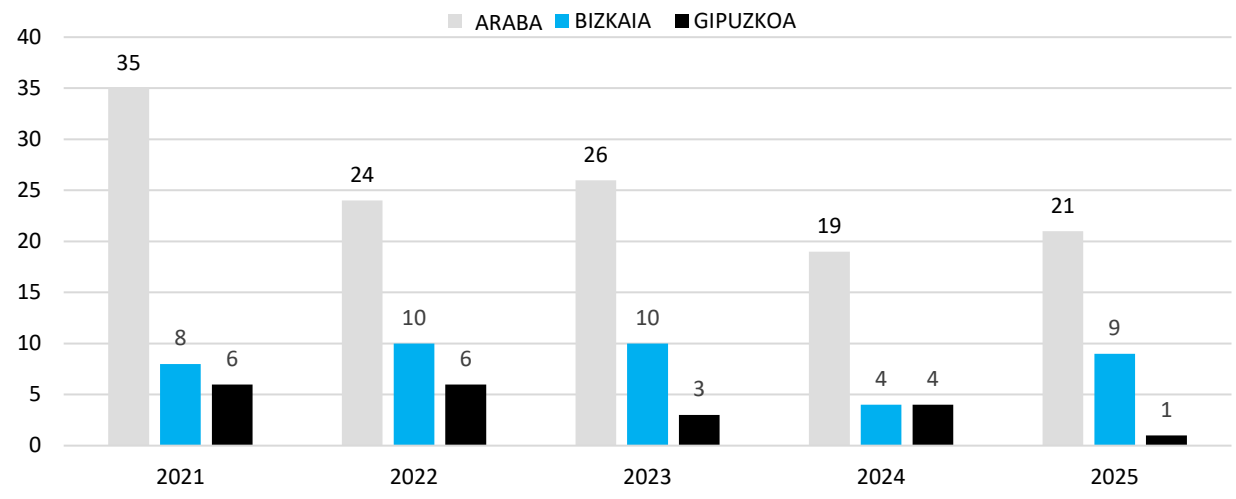

Iturria.- Geuk egina, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Batzar Nagusietako datu ofizialak oinarri hartuta.

Azkenik, Euskadiko EGABek, erakunde aholku-emailea den aldetik, hamazazpi irizpen eman ditu 2025ean:

D01/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baitira Euskal Autonomia Erkidegoko lanbide-heziketako ikastetxe integratuak
D02/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baitira diru-sarrerak bermatzeko errentaren eta gizarte-larrialdietarako laguntzen onuradunei aplikatzeko enplegu-pizgarriak
D03/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez onartzen baita Euskadiko Kooperatiben Legearen Erregelamendua
D04/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez ezartzen baita genero-indarkeriaren biktima diren emakumeei laguntza ekonomikoa emateko eta ordaintzeko prozedura, bat etorriz Genero-indarkeriaren aurka oso-ososko babesa emateko neurriei buruzko abenduaren 28ko 1/2004 Lege Organikoaren 27. artikuluan ezarritakoarekin.
D05/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez ezartzen baita Euskal Autonomia Erkidegoko hondakinen eta antzekoen balorizazio energetikotik eratorritako zepak balorizatzeko jarduerei aplikatu beharreko araubide juridikoa, ondoren bigarren mailako agregakin gisa erabiltzeko.
D06/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez ezartzen baitira Landa Garapenaren Euskal Sarearen egitura, osaera eta eginkizunak
D07/2025	Euskadi 2030 Industria Plana
D08/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baitira Euskadi Gastronomia Sariak
D09/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez ezartzen baita sexu-indarkerien biktimei laguntza ekonomikoa emateko eta ordaintzeko prozedura, bat etorriz Sexu-askatasunaren berme integralari buruzko irailaren 6ko 10/2022 Lege Organikoaren 41. artikuluan ezarritakoarekin.
D10/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baita guraso bakarreko familien araubidea
D11/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez onesten baita Energia Berriztagarrien Kanonaren Erregelamendua
D12/2025	Dekretu-proiektua, nekazaritza-ustiategiei aholkularitza emateko entitateena, eta horien aitortza eta erregistroarena
D13/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez onesten baita Gizarte Larrialdietarako Laguntzen Erregelamendua
D14/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baitira norberaren bizitza, familia eta lana bateragarri egiteko laguntzak
D15/2025	Dekretu-proiektua, seme-alabak dituzten familientzako laguntzei buruzkoa
D16/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez arautzen baitira bitartekaritza- eta enplegatze-zerbitzua emateko Lanbide – Euskal Enplegu Zerbitzu Publikoaren eta enplegatze-agentzien arteko akordio irekiak
D17/2025	Dekretu-proiektua, zeinaren bidez ezartzen baita Euskadiko Turismo Mahaiaren funtzionamendu- eta antolaketa-araubidea

DEFINIZIOEN ETA KATEGORIZAZIOEN GLOSARIOA

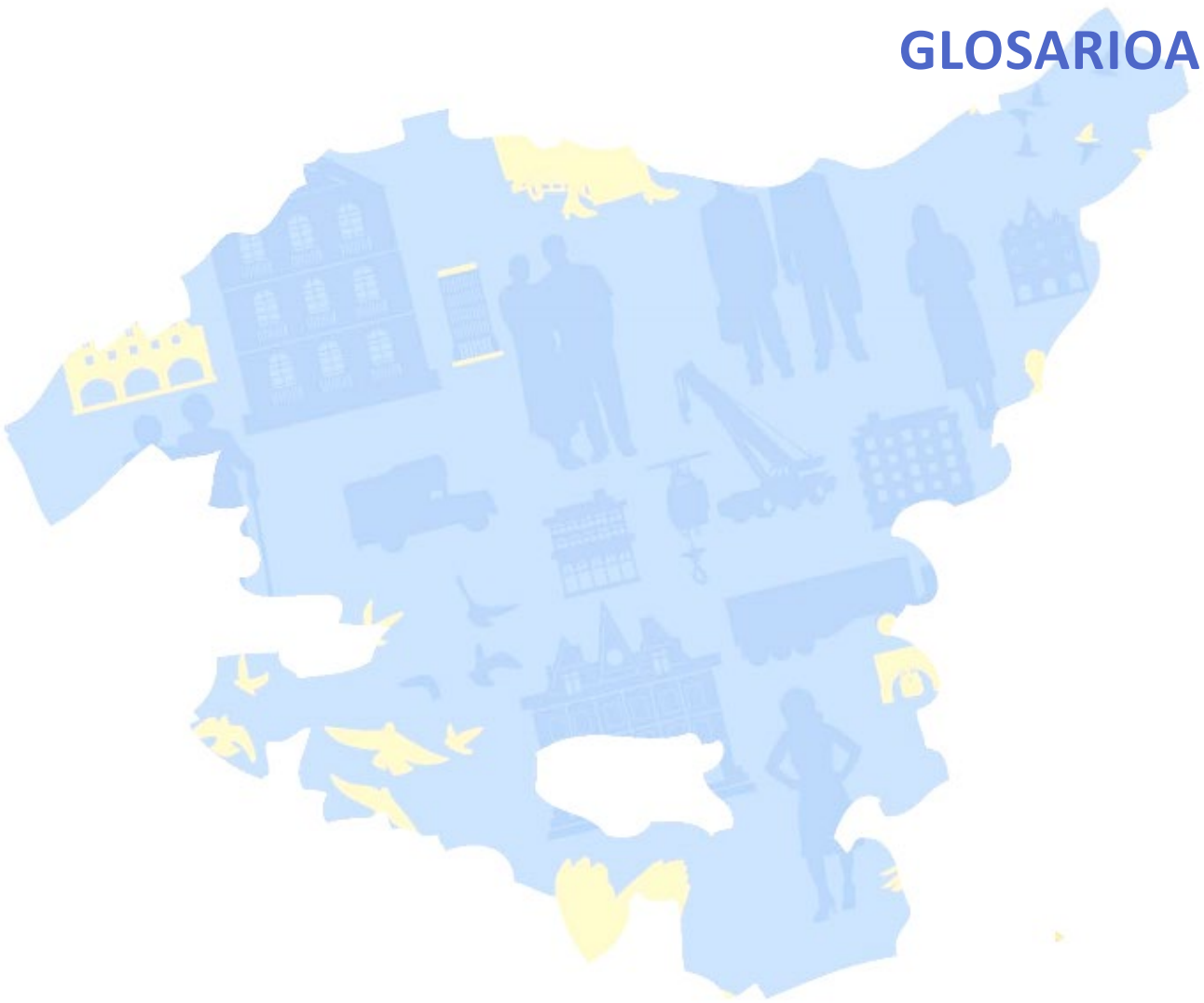

- **ESJNren egitura**

  Lau mailatan dago egituratuta (atalak, multzoak, taldeak eta klaseak):

	ESJN 93	ESJN 99
Atalak (kode alfabetikoa)	17 atal	21 atal
Multzoak (bi digitudun zenbakizko kodea)	60 multzo	88 multzo
Taldeak (hiru digitudun zenbakizko kodea)	222 talde	272 talde
Klaseak (lau digitudun zenbakizko kodea)	512 klase	629 klase

Ondoren, ESJN 2009 azalduko da multzoen araberako kategorizazioraino:

A **Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza**
01 Nekazaritza, abeltzaintza, ehiza eta horiekin lotutako zerbitzuak
02 Basogintza eta basoen ustiapena
03 Arrantza eta akuikultura

B **Erauzketa-industriak**
05 Antrazitaren, harrikaitzaren eta lignitoaren erauzketa
06 Petrolioaren eta gas naturalaren erauzketa
07 Mineral metalikoen erauzketa
08 Beste erauzketa-industria batzuk
09 Erauzketa-industrietan laguntzeko jarduerak

C **Manufaktura-industria**
10 Elikagaien industria
11 Edarien fabrikazioa
12 Tabakoaren industria
13 Ehungintza
14 Jantzien ebaketa
15 Larrugintza eta zapatagintza
16 Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza salbu
17 Papergintza
18 Arte grafikoak eta grabaturiko euskarrien erreprodukzioa
19 Kokea lortzeko eta petrolioa fintzeko fabrikak
20 Industria kimikoa
21 Produktu farmazeutikoen fabrikazioa
22 Kautxuzko eta plastikozko produktuen fabrikazioa
23 Metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa
24 Metalurgia; burdingintza, altzairugintza eta burdinaren aleazioen fabrikazioa
25 Produktu metalikoen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik
26 Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa
27 Material eta ekipo elektrikoen fabrikazioa
28 BESG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.
29 Motordun ibilgailu, atoi eta erdiatoien fabrikazioa
30 Beste garraio-material baten fabrikazioa
31 Altzarien fabrikazioa
32 Beste manufaktura-industria batzuk
33 Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa

D **Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura:**
35 Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura

E **Ur hornidura, saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta kutsadura garbitzea**
36 Uraren bilketa, arazketa eta banaketa
37 Hondakin-ura biltzea eta tratatzea
38 Hondakinak biltzea, tratatzea eta desagerraraztea; balioestea
39 Kutsadura kentzeko jarduerak eta hondakinak kudeatzeko beste zerbitzu batzuk

F **Eraikuntza**
41 Eraikinen eraikuntza
42 Ingeniaritza zibila
43 Eraikuntza espezializatuko jarduerak

G **Handizkako merkataritza, txikizkakoa, ibilgailu motordunen eta motorren konponketa**
45 Motordun ibilgailuen eta bizikleten salmenta eta konponketa
46 Handizkako merkataritza eta merkataritza bitartekariak, motordun ibilgailuena eta motozikletena izan ezik
47 Txikizkako merkataritza, motordun ibilgailuak eta motozikletak izan ezik

H	**Garraioa eta biltegiratzea**
49	Lurreko eta hodietako garraioa
50	Itsasoko eta barruko bide nabigagarrietako garraioa
51	Aireko garraioa
52	Biltegiratzea eta garraioari lotutako jarduerak
53	Posta jarduerak
I	**Ostalaritza**
55	Ostatu zerbitzuak
56	Janari eta edari zerbitzuak
J	**Informazioa eta komunikazioak**
58	Edizioa
59	Zinema, bide eta telebista saioetako jarduerak, soinu grabazioa eta edizio musikala
60	Programazio eta irrati eta telebistako emisioko jarduerak
61	Telekomunikazioak
62	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin lotutako beste jarduera batzuk
63	Informazio zerbitzuak
K	**Finantza- eta aseguru-jarduerak**
64	Finantza-zerbitzuak, aseguruak eta pentsio-funtsak izan ezik
65	Aseguruak eta pentsio-funtsak, nahitaezko Gizarte Segurantza izan ezik
66	Finantza-zerbitzuetan eta aseguruen jarduera osagarriak
L	**Higiezinen arloko jarduerak**
68	Higiezinen arloko jarduerak
M	**Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak**
69	Lege eta kontabilitate jarduerak
70	Egoitza nagusien jarduerak; enpresak kudeatzeko aholkularitza jarduerak
71	Arkitektura eta ingeniaritza zerbitzu teknikoak; entsegu eta analisi teknikoak
72	Ikerketa eta garapena
73	Publizitatea eta merkatu azterketak
74	Beste jarduera profesional, zientifiko eta tekniko batzuk
75	Albaitaritza jarduerak
N	**Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak**
77	Alokairu jarduerak
78	Enpleguarekin lotutako jarduerak
79	Bidaia-agentzien, operadore turistikoen, erreserba zerbitzuen jarduerak eta horiekin lotutako jarduerak
80	Segurtasun eta ikerketa jarduerak
81	Eraikinetarako zerbitzuak eta lorezaintza jarduerak
82	Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak
O	**Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza**
84	Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza
P	**Hezkuntza**
85	Hezkuntza
Q	**Osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak**
86	Osasun jarduerak
87	Laguntza egoitza establezimenduetan
88	Gizarte zerbitzuen jarduerak ostaturik gabe
R	**Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak**
90	Sorkuntza, arte eta ikuskizunetako jarduerak
91	Liburutegi, artxibo, museo eta bestelako kultur jarduera batzuk
92	Ausazko jokoen eta apustuen jarduerak
93	Kirol, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak
S	**Beste zerbitzu batzuk**
94	Elkartegintzako jarduerak
95	Ordenagailuen konponketa, norberaren gauzak eta etxean erabiltzeko produktuak
96	Beste zerbitzu pertsonal batzuk
T	**Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa; familien jarduerak norberaren erabilerarako ondasunen etazerbitzuen ekoizle gisa**
97	Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa
98	**Lurraldez kanpoko erakundeen jarduerak**
99	Lurraldez kanpoko erakundeen jarduerak

- **EUSTAT**

  Bere sailkapena du, baina EJSNrekiko korrespondentziak ezartzen ditu:

A3

Kodea	Izenburua	JESN-2009 Mailak
1	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	A
2	Erauzteko industriak; manufaktura industria; energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura; ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa; eraikuntza	B, C, D, E eta F
3	Zerbitzuak	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T eta U

A4

Kodea	Izenburua	JESN-2009 Mailak
1	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	A
2	Erauzteko industriak; manufaktura industria; energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura; ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	B, C, D eta E
3	Erauzteko industriak; manufaktura industria; energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura; ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa; eraikuntza	F
4	Zerbitzuak	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T eta U

A10

Kodeak	Izenburua	JESN-2009 Mailak
01	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	A
02	Erauzteko industriak; manufaktura industria; energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura; ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	B, C, D eta E
03	Eraikuntza	F
04	Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa; garraioa eta biltegiratzea; ostalaritza	G, H eta I
05	Informazioa eta komunikazioak	J
06	Finantza jarduerak eta aseguruetakoak	K
07	Jarduerak higiezinekin	L
08	Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak; administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak	M eta N
09	Herri administrazioa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza; hezkuntza; osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak	O, P eta Q
10	Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak eta beste zerbitzu batzuk	R, S, T eta U

A21

Kodea	Izenburua	Atala	Maila
A	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	A	01-03
B	Erauzteko industriak	B	05-09
C	Manufaktura industria	C	10-33
D	Energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura	D	35
E	Ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	E	36-39
F	Eraikuntza	F	41-43
G	Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa	G	45-47
H	Garraioa eta biltegiratzea	H	49-53
I	Ostalaritza	I	55-56
J	Informazioa eta komunikazioak	J	58-63
K	Finantza jarduerak eta aseguruetakoak	K	64-66
L	Jarduerak higiezinekin	L	68
M	Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	M	69-75
N	Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak	N	77-82
O	Herri administrazioa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza	O	84
P	Hezkuntza	P	85
Q	Osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak	Q	86-88
R	Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	R	90-93
S	Beste zerbitzu batzuk	S	94-96
T	Etxeetako jarduerak etxeko lanak egiteko langileei lana emateko moduan; etxeetako jarduerak ondasunen ekoizle moduan eta erabilera propiorako zerbitzuak	T	97-98
U	Lurraldetik kanpoko erakundeen jarduerak	U	99

A38

Kodea	Izenburua	Maila
AA	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	01-03
BB	Erauzteko industriak	05-09
CA	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria	10-12
CB	Ehunen industria, janzkiak egitea, larruaren eta oinetakoen industria	13-15
CC	Egurraren, paperaren eta arte grafikoen industria	16-18
CD	Kokea lortzeko eta petrolioa fintzeko fabrikak	19
CE	Industria kimikoa	20
CF	Botiken fabrikazioa	21
CG	Kautxu produktuen, plastikoen eta metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa	22-23
CH	Oinarizko metalen eta produktu metalikoen fabrikazioa, makineria eta ekipoak salbu	24-25
CI	Informatikako, elektronikako eta optikako produktuen fabrikazioa	26
CJ	Material eta ekipo elektrikoen fabrikazioa	27
CK	Beste inon sailkatu gabeko makineriaren eta ekipoaren fabrikazioa	28
CL	Garraio materialaren fabrikazioa	29-30
CM	Altzarien fabrikazioa; manufakturako beste industria batzuk; makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioa	31-33
DD	Energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura	35
EE	Ur hornidura, saneamendu jarduerak, hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa	36-39
FF	Eraikuntza	41-43
GG	Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa	45-47
HH	Garraioa eta biltegiratzea	49-53
II	Ostalaritza	55-56
JA	Argitaratzeko, ikus-entzunezko ekintzak eta irrati eta telebistako saioak programatu eta eskaintzeko jarduerak	58-60
JB	Telekomunikazioak	61
JC	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin uztarturiko beste jarduera batzuk; informazio zerbitzuak	62-63
KK	Finantza jarduerak eta aseguruetakoak	64-66
LL	Jarduerak higiezinekin	68
MA	Jarduera juridikoak eta kontabilitatekoak; egoitza nagusien jarduerak; enpresa kudeaketako aholkularitza jarduerak; arkitektura eta ingeniaritzako zerbitzu teknikoak; saiakerak eta azterketa teknikoak	69-71
MB	Ikerketa eta garapena	72
MC	Publizitatea eta merkatu azterlanak; beste jarduera profesional, zientifiko eta tekniko batzuk; albaitaritzako jarduerak	73-75
NN	Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak	77-82
OO	Herri administrazioa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza.	84
PP	Hezkuntza	85
QA	Osasun jarduerak	86
QB	Gizarte zerbitzuen jarduerak	87-88
RR	Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	90-93
SS	Beste zerbitzu batzuk	94-96
TT	Etxeetako jarduerak etxeko lanak egiteko langileei lana emateko moduan; etxeetako jarduerak ondasunen ekoizle moduan eta erabilera propiorako zerbitzuak	97-98
UU	Lurraldetik kanpoko erakundeen jarduerak	99

A64

Kodea	Izenburua	Maila
01	Nekazaritza, abeltzaintza, ehiza eta horiekin zerikusia duten zerbitzuak	01
02	Basogintza eta baso ustiaketa	02
03	Arrantza eta akuikultura	03
04	Erazteko industriak	05-09
05	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria	10-12
06	Ehunen industria, janzkiak egitea, larruaren eta oinetakoen industria	13-15
07	Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak izan ezik; otargintza eta espartzugintza	16
08	Paperaren industria	17
09	Arte grafikoak eta grabatutako euskarrien erreprodukzioa	18
10	Kokea lortzeko eta petrolioa fintzeko fabrikak	19
11	Industria kimikoa	20
12	Botiken fabrikazioa	21
13	Kautxu produktuen eta plastikoen fabrikazioa	22
14	Metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa	23
15	Metalurgia; burdinazko, altzairuzko eta burdin aleaziozko produktuen fabrikazioa	24
16	Produktu metalikoen fabrikazioa, makineria eta ekipoak salbu	25
17	Informatikako, elektronikako eta optikako produktuen fabrikazioa	26
18	Material eta ekipo elektrikoen fabrikazioa	27
19	Beste inon sailkatu gabeko makineriaren eta ekipoen fabrikazioa	28
20	Ibilgailu motordunen, atoien eta erdiatoien fabrikazioa	29
21	Beste garraio material baten fabrikazioa	30
22	Altzarien fabrikazioa; manufakturako beste industria batzuk	31-32
23	Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioa	33
24	Energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura	35
25	Ura hartu, araztu eta banatzea	36
26	Hondakin urak hartu eta tratatzea; hondakinak bildu, tratatu eta deuseztatu; balorizazioa; deskontaminazioko jarduerak eta hondakinak kudeatzeko beste zerbitzu batzuk	37-39
27	Eraikuntza	41-43
28	Ibilgailu motordunen eta motozikleten salmenta eta konponketa	45
29	Handizkako merkataritza eta merkataritzako bitartekariak, ibilgailu motordunen eta motozikletena salbu	46
30	Txikizkako merkataritza, ibilgailu motordunak eta motozikletak salbu	47
31	Lurreko eta hodi-sare bidezko garraioa	49
32	Itsas garraioa eta barruko bide nabigagarrietatik eginikoa	50
33	Aireko garraioa	51
34	Biltegiratzea eta garraioarekin uztartutako jarduerak	52
35	Posta zerbitzuak	53
36	Ostalaritza	55-56
37	Argitalpena	58
38	Zinemako, bideoko eta telebista saioetako jarduerak, soinu grabazioak eta musika edizioak; irrati eta telebistako saioak programatu eta eskaintzeko jarduerak	59-60
39	Telekomunikazioak	61
40	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin uztarturiko beste jarduera batzuk; informazio zerbitzuak	62-63
41	Finantza zerbitzuak, aseguruak eta pentsio fondoak salbu	64
42	Aseguruak, berraseguruak eta pentsio fondoak, derrigorrezko Gizarte Segurantza salbu	65
43	Finantza zerbitzuen eta aseguruen jarduera lagungarriak	66
44	Jarduerak higiezinekin	68
45	Jarduera juridikoak eta kontabilitateari lotutakoak	69-70
46	Arkitektura eta ingeniaritzako zerbitzu teknikoak; saiakerak eta azterketa teknikoak	71
47	Ikerketa eta garapena	72
48	Publizitatea eta merkatu azterlanak	73
49	Beste jarduera profesional, zientifiko eta tekniko batzuk; albaitaritzako jarduerak	74-75
50	Alokairu jarduerak	77
51	Enpleguarekin uztartutako jarduerak	78
52	Bidaia-agentzien, bidaia-agentzia handizkarien eta erreserba zerbitzuen jarduerak eta horiekin guztiekin uztartutako jarduerak	79
53	Segurtasun eta ikerketa jarduerak; zerbitzuak eraikinetako eta lorezaintzako jarduerak; bulegoko administrazio jarduerak eta enpresentzako lagungarri diren beste jarduera batzuk	80-82
54	Herri administrazioa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza.	84
55	Hezkuntza	85
56	Osasun jarduerak	86
57	Gizarte zerbitzuen jarduerak	87-88
58	Sormen, arte eta ikuskizun jarduerak; liburutegi, agiritegi eta museoko jarduerak eta beste kultur jarduera batzuk; zori jokoen eta apustuen jarduerak	90-92
59	Kirol, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	93
60	Elkartegintzako jarduerak	94
61	Ordenagailuen, norberaren beste gauza batzuen eta etxean erabiltzeko artikuluen konponketa	95
62	Beste zerbitzu pertsonal batzuk	96
63	Etxeetako jarduerak etxeko lanak egiteko langileei lana emateko moduan; etxeetako jarduerak ondasunen ekoizle moduan eta erabilera propiorako zerbitzuak	97-98
64	Lurraldetik kanpoko erakundeen jarduerak	99

A86

Kodea	Izenburua	Maila/ Taldea
01	Nekazaritza, abeltzaintza, ehiza eta horiekin zerikusia duten zerbitzuak	01
02	Basogintza eta baso ustiaketa	02
03	Arrantza eta akuikultura	03
04	Erauzteko industriak	05-09
05	Haragiaren tratamendua eta mantentzea eta haragi produktuak egitea	101
06	Arrainak, krustazeoak eta moluskuak tratatzea eta mantentzea	102
07	Esne produktuen fabrikazioa	105
08	Errotako eta okindegiko produktuen eta elikatzeko pasten fabrikazioa	106-107
09	Beste elikadura-industriak	103-104, 108 eta 109
10	Edarien fabrikazioa	11
11	Tabakoaren industria	12
12	Ehunen industria, janzkiak egitea, larruaren eta oinetakoen industria	13-15
13	Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak izan ezik; otargintza eta espartzugintza	16
14	Paperaren industria	17
15	Arte grafikoak eta grabatutako euskarrien erreprodukzioa	18
16	Kokea lortzeko eta petrolioa fintzeko fabrikak	19
17	Oinarrizko produktu kimikoen eta pestiziden eta beste produktu agrokimiko batzuen fabrikazioa	201-202
18	Margo, garbiketarako artikuloak, lurrinen eta kosmetikoen eta beste produktu kimiko batzuen fabrikazioa	203-206
19	Botiken fabrikazioa	21
20	Kautxu produktuen fabrikazioa	221
21	Kautxu produktuen eta plastikoen fabrikazioa	222
22	Beiraren eta beira produktuen fabrikazioa	231
23	Zementuaren, karearen eta igeltsuaren fabrikazioa	235
24	Beste mineral-produktu ez-metalezkoen fabrikazioa	232-234, 236-237 eta 239
25	Siderurgia	241-243
26	Metal preziatuen eta burdinazkoak ez diren beste metal batzuen ekoizpena	244
27	Metalen galdaketa	245
28	Metalezko gaien fabrikazioa, eraikuntza, tanga, metal-biltegi handi eta lurrun-sorgailuetarako	251-253
29	Metalen forjaketa, estanpazioa eta enbutizioa; hautsen metalurgia	255
30	Metalen tratamendua eta estaldura; ingeniaritza mekanikoa hirugarren batzuen kontura	256
31	Arma eta munizio, burdindegiko artikulu eta beste produktu metalikoen fabrikazioa	254, 257 eta 259
32	Informatikako, elektronikako eta optikako produktuen fabrikazioa	26
33	Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioa (etxetresnarik ez)	271-274 eta 279
34	Etxeko tresnen fabrikazioa	275
35	Erabilera orokorreko makineriaren, nekazaritzarako eta basogintzarako makineriaren eta erabilera zehatzetarako beste makina batzuen fabrikazioa	281-283 eta 289
36	Metala lantzeko makina-erremintaren eta beste makina-erreminta batzuen fabrikazioa	284
37	Ibilgailu motordunen, atoien eta erdiatoien fabrikazioa	29
38	Ontzigintza	301
39	Beste garraio materialaren fabrikazioa (itsasontzigintza ez)	302-304 eta 309
40	Altzarien fabrikazioa	31
41	Manufakturako beste industria batzuk	32
42	Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioa	33
43	Energia elektrikoaren ekoizpena, garraioa eta banaketa	351
44	Gas, lurrun eta aire egokituaren hornidura	352-353
45	Ura hartu, araztu eta banatzea	36
46	Hondakin urak hartu eta tratatzea; hondakinak bildu, tratatu eta deuseztatu; balorizazioa; deskontaminazioko jarduerak eta hondakinak kudeatzeko beste zerbitzu batzuk	37-39
47	Eraikuntza	41-43
48	Ibilgailu motordunen eta motozikleten salmenta eta konponketa	45
49	Handizkako merkataritza eta merkataritzako bitartekariak, ibilgailu motordunen eta motozikletena salbu	46
50	Txikizkako merkataritza, ibilgailu motordunak eta motozikletak salbu	47
51	Trenbide garraioa	491-492
52	Bidaiariak garraiatzeko lurreko beste garraio batzuk	493
53	Salgaien beste lur-garraio bat	494 eta 495
54	Itsas garraioa eta barruko bide nabigagarrietatik eginikoa	50
55	Aireko garraioa	51
56	Biltegiratzea eta garraioarekin uztartutako jarduerak	52
57	Posta zerbitzuak	53
58	Ostalaritza	55-56
59	Argitalpena	58
60	Zinemako, bideoko eta telebista saioetako jarduerak, soinu grabazioak eta musika edizioak; irrati eta telebistako saioak programatu eta eskaintzeko jarduerak	59-60
61	Telekomunikazioak	61
62	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin uztarturiko beste jarduera batzuk; informazio zerbitzuak	62-63
63	Finantza zerbitzuak, aseguruak eta pentsio fondoak salbu	64
64	Aseguruak, berraseguruak eta pentsio fondoak, derrigorrezko Gizarte Segurantza salbu	65
65	Finantza zerbitzuen eta aseguruen jarduera lagungarriak	66
66	Jarduerak higiezinekin	68
67	Jarduera juridikoak eta kontabilitateari lotutakoak; egoitza nagusien jarduerak; enpresa kudeaketako aholkularitza jarduerak	69-70
68	Arkitektura eta ingeniaritzako zerbitzu teknikoak; saiakerak eta azterketa teknikoak	71
69	Ikerketa eta garapena	72
70	Publizitatea eta merkatu azterlanak	73
71	Beste jarduera profesional, zientifiko eta tekniko batzuk; albaitaritzako jarduerak	74-75
72	Alokairu jarduerak	77
73	Enpleguarekin uztartutako jarduerak	78
74	Bidaia-agentzien, bidaia-agentzia handizkarien eta erreserba zerbitzuen jarduerak eta horiekin guztiekin uztartutako jarduerak	79
75	Segurtasun eta ikerketa jarduerak; zerbitzuak eraikinetako eta lorezaintzako jarduerak; bulegoko administrazio jarduerak eta enpresentzako lagungarri diren beste jarduera batzuk	80-82
76	Herri administrazioa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantza.	84
77	Hezkuntza	85
78	Osasun jarduerak	86
79	Gizarte zerbitzuen jarduerak	87-88
80	Sormen, arte eta ikuskizun jarduerak; liburutegi, agiritegi eta museoko jarduerak eta beste kultur jarduera batzuk; zori jokoen eta apustuen jarduerak	90-92
81	Kirol, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	93
82	Elkartegintzako jarduerak	94
83	Ordenagailuen, norberaren beste gauza batzuen eta etxean erabiltzeko artikuluen konponketa	95
84	Beste zerbitzu pertsonal batzuk	96
85	Etxeetako jarduerak etxeko lanak egiteko langileei lana emateko moduan; etxeetako jarduerak ondasunen ekoizle moduan eta erabilera propiorako zerbitzuak	97-98
86	Lurraldetik kanpoko erakundeen jarduerak	99

ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA

- Enpresa berritzailea izango da inkestan kontuan hartutako tartean berrikuntzaren bat sartu duen enpresa.

- Berrikuntzatzat hartuko da produktu (edo zerbitzu) berria nahiz zeharo hobetua, prozesu berria, komertzializazio- metodo berria edo antolakuntza-metodo berria sartzea enpresaren barne-praktiketan, lantokiaren antolakuntzan edo kanpoko harremanetan. Berrikuntza guztien ezaugarri komuna zera izango da, aldaketa horiek dagoeneko sartuta egon beharko direla enpresaren lanean, hau da, merkatura atera direnak. Prozesu, komertzializazio-metodo edo antolakuntza-metodo bat sartuta dagoela esan daiteke modu eraginkorrean sartzen denean enpresaren eginkizunetan.

  Definizio hori kontuan hartuta, bi berrikuntza mota bereiz daitezke: berrikuntza teknologikoak eta berrikuntza ez teknologikoak. Berrikuntza teknologikoa produktu bat (ondasun bat edo zerbitzu bat, berria edo nabarmenki hobetua denean eta merkatuan sartuta dagoenean) edo prozesu bat (establezimenduan bertan prozesu berria edo nabarmenki hobetua ezartzea) izan daiteke, eta berrikuntza ez teknologikoak antolakuntzaren edo komertzializatzeko moduaren berrikuntzek osatzen dituzte.

- Jarduera berritzaileak dituen enpresa inkestan aztertutako urteetan berrikuntza-jarduerak garatu dituen enpresa da,abian diren berrikuntzak eta bertan behera utzitako berrikuntzak dituzten enpresak barne.

LAN MERKATUA

BJA-RI (EUSTAT), BAI-RI (EIN) ETA LFS-RI (EUROSTAT) BURUZKO DEFINIZIOAK

- L.N.B. Biztanleria aktiboa. Lanaren Nazioarteko Bulegoaren arabera (LNB), ondasunak eta zerbitzuak ekoiztekolana egiten duten pertsona guztiak dira, eta une horretan lanik ez dutenak, lan bila dabiltzanak eta lanean hasteko moduan daudenak. Biztanleria Landunak (LNB) eta Biztanleria Langabeak (LNB) osatzen duten multzoada.

- L.N.B. Biztanleria ez-aktiboa: LNBren arabera, Biztanleria Aktiboa ez den biztanleria da. Talde hauetan sailkatzendira: etxeko lanak egiten dituztenak, ikasten ari direnak, erretiroan daudenak, pentsiodunak, errentistak eta ezinduak.

- L.N.B. Biztanleria landuna. LNBren arabera, ordaindutako lana duten edo aparteko jarduera egin eta lanean ari diren pertsona guztiak dira, edo beren lanarekin lotura formala dutenak, edo oporrengatik, gaixotasunagatik, lan-gatazkagatik, gorabehera teknikoengatik, etab. lanetik kanpora izandakoak.

- L.N.B. Langabezian dagoen biztanleria. LNBren arabera, soldatapeko lanik edo aparteko lanik ez duten pertsonakdira, egun lan bila ari direnak eta lanerako moduan daudenak.

- 2002. urteaz geroztik, langabe daude, aurreko baldintzak betetzeaz gain, aurreko lau asteetan lana bilatzeko aipaturiko erregelamendu horretan aktibotzat jotako pertsonen kudeaketaren bat egin dutenak. Ez da bilaketa aktibotzat jotzen lan eskaera berritzeko izapidea edo prestakuntza ikastaroak direla-eta enplegu bulego publikoarekin kontaktatzea.

- Jarduera-tasa. Talde jakin baten jarduera-tasa da biztanleria aktiboan eta talde horren barruan dauden pertsonen proportzioa.

- B.J.A.n, 16 urte (urteak beteta) eta gehiagokoen gainean kalkulatzen dira.

$$\textit{Jarduera-tasa} = \frac{\sum \textit{aktiboak}}{\textit{16 urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

- L.N.B. Okupazio-tasa. Landun pertsonek adin horietako biztanleria osoarekiko proportzioa da okupazio-tasa.

Lehenik eta behin, 16-64 urteko (adina beteta) biztanleen gainean kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen ditu web guneak bere tauletan, halako moldez non bateragarria baita Eurostatek darabilen definizioarekin.

$$\textit{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \textit{landunak}}{\textit{16 – 64 urtekoak}} \times 100$$

Bigarrenik, 16 urtetik gorakoen (adina beteta) biztanleriarekiko kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen du Datu-bankuak:

$$\textit{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \textit{landunak}}{\textit{16 urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

Alabaina, Europa 2020 helburuan, 20-64 urteko adin-tartea ezarri da.

- Langabezia-tasa. Langabezian dauden talde horretako pertsona aktiboen proportzioari deritzo talde batekolangabezia-tasa

B.J.A.n, 16 urte eta gehiagokoen (adina beteta) biztanleekiko kalkulatzen dira.

$$\textit{Langabezia-tasa} = \frac{\sum \textit{langabeak}}{\textit{aktiboak}} \times 100$$

LAN-KOSTUEI BURUZKO HIRUHILEKO INKESTA (EIN):

a) LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

1. Lan egindako orduak

- Benetako orduak: egiaz lan egindako orduak dira, laneko ohiko aldietan nahiz aparteko lanaldian, lantokiak galdutako orduak barne; egiazko denbora da indarreko araudia dela bide. Itundutako orduen eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken lan egin gabeko orduak; ordu horietatik kanpo gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetako lantzat jotzen baitira. Laburbilduz, lan egindako orduak dira (ohiko lanaldian edo apartekoan) ken lan egin gabeko orduak.

- Lanaldi itundua: langilearen eta enpresaren artean ahozko akordioaren, banako kontratuaren edo hitzarmen kolektiboaren bidez legez ezarritako orduak dira.

- Aparteko orduak: itundutako lanalditik gorako orduak dira, nahitaez egin beharrekoak (aparteko ordu estrukturalak) edo borondatezkoak (estrukturalak ez diren aparteko orduak).
- Ordu osagarriak: lanaldi partzialeko kontratuan itundutako orduak dira ohiko orduen osagarri gisa. Ohiko ordu gisa ordaintzen eta kotizatzen dira.

2. Lan egin gabeko orduak

2.1. Lan egin gabeko orduak eta ordainduak. Arrazoi hauengatik lan egin gabeko orduak sartzen dira:

- Oporraldiak eta hilean izandako jaiegunak.
- Aldi baterako ezintasun bajako egunak.
- Amatasun, adopzio eta norberaren arrazoiengatiko baimen egunak.
- Aparteko orduengatiko konpentsazioan emandako atsedenaldiak.
- Ordezkaritza sindikaleko orduak, ezinbesteko betebeharra betetzekoak eta azterketetara eta medikuaren bisitetara joatea, besteak beste.
- Arrazoi teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla-eta lan egin gabeko orduak edo egunak dira: langileak zerbitzua emateari edo ondasunak ekoizteari aldi batez uztea (etenaldi egunak) edo lanaldi murrizketak (murrizpen orduak), enpresen krisialdiak gainditzeko xedearekin.
- Lantokian galdutako orduak: ez langileari ez enpresaburuari ezin egotz dakizkiokeen arrazoiengatik lan egin gabeko orduak dira hala nola lanera lantzean behin ez azaltzea, makinak haustea, lehengairik eza, ezbehar atmosferikoak, mugimendu-indarra edo bestelako ezinbesteko kausak. Lan egin gabeko ordu horiek berreskuratzea ahalbidetzen du legeak, egunean ordu bat lan eginda, baina aurretik jakinarazpena egin bada eta kontrako akordiorik ez badago. Berreskuratu ez diren orduak baizik ez dira biltzen osagai honetan eta, beraz, benetan lan egin gabeko ordutzat har daitezke.

2.2. Lan egin gabeko eta ordaindu gabeko orduak. Hauexek sartzen dira

- - Lan-gatazka: Grebengatik galdutako guztizko ordu kopurua da, greben toki, sektore edo enpresa eremukoak diren edo greba osoak edo partzialak diren aintzat hartu gabe. Ez da zenbatzen ondoren berreskuraturiko denbora.
- – Absentismoa; legezko zaintza; ugazaben itxiera….

Ugazaben itxieran, enpresaburuak lantokia ixten du talde-gatazkagatik, indarkeria edo kalte arriskuak daudenean, lantokia legez kanpo hartzen denean edo ekoizpenaren ohiko prozesua galarazten duten irregulartasunak direnean.

Legezko zaintza lanaldi murrizketa da berau eskatzen duten langileentzat, bere zaintzape zuzenean 6 urtetik beherako adingabea edo lanik egiten ez duen ezindu fisikoa edo psikikoa duelako.

b) <u>LAN-KOSTUAK</u>

Enplegatzaileak lan-faktorea erabiltzeagatik egiten duen kostuari deritzo lan-kostua. Bi ikuspegitatik aztertzen da:

- **Lan-kostua lan unitateko**: langile eta hile bakoitzeko lan-kostua da. Langile bati hilabetean enplegua emateak enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.
- **Lan-kostua denbora unitateko**: benetako lan egindako ordu bakoitzeko lan-kostua da. Benetako lan

ordu batekin enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.

Kopuru garbietan neurtu behar da kostua enplegatzailearentzat, hots, jasotako diru-laguntzak kenduta, eta partida-multzo zabala dakar, inkestak bi bloke nagusitan biltzen duena: lan-kostua eta beste kostu batzuk.

1. LAN KOSTUA

Inoren konturako laneko zerbitzuen lanbide prestazioagatik langileei eskudirutan edo gauzatan eginiko diru-kopuru guztiak biltzen ditu, dela benetan lan egindako lana ordaintzekoak, ordaintzeko era edozein delarik ere, edo lan gisa zenbaturiko atsedenaldikoak.

Hauexek biltzen dituzte **soldatako diru-kopuruak**: oinarrizko soldata, soldata osagarriak, aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak, aparteko dohaintzak eta gauzatako soldata.

Aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak: aparteko orduen ziozko ordainketei dagozkie, bai estrukturalak (nahitaezkoak), bai ez-estrukturalak (borondatezkoak), eta ordu osagarrien ziozko ordainketei dagozkie lanaldi partzialeko langileen kasuan.

Aparteko dohaintzak: hilabetetik gorako aldizkakotasuna duten ordainsariak dira: aparteko pagak, etekinetan, primetan eta helburuetan parte hartzearen ziozko ordainketak eta ezohiko bestelako edozein ordainketa.

Ordainketa atzeratuak: erreferentziako hilean ordaindu diren baina aurreko epealdian sortu diren ordainketa guztiak dira.

2. BESTE KOSTU BATZUK

Beste kostuek barne hartzen dituzte soldatakoak ez diren diru-kopuruak eta Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak.

Soldatakoak ez diren diru-kopuruak: langilek jasotako diru-kopuruak dira, ez bere lan jardueragatik, baizik lana betearazteak eragindako gastuak konpentsatzeko edo langileari ezin egotz dakizkiokeen betebeharrak edo egoerak estaltzeko.

Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak: legez ezarritako ekarpenak dira, enplegatzaileak bere langileen alde Gizarte Segurantzaren Sistemari eginikoak, Sistemak ezarritako prestazioak estaltzeko, eta egoera hauen ondoriozkoak dira: gaixotasuna, amatasuna, laneko istripuak, baliaezintasuna, erretiroak, familia, bizirik irautea, langabezia, lanbide heziketa, soldata bermea edo Gizarte Segurantzaren Sistemak estalitako bestelako edozein kontingentzia.

KALERATZE MOTAK ETA ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK

KALERATZE MOTAK

1. **Diziplinazko kaleratzea:** Enpresariaren aldebakarreko erabakia da, langilearen arau-hauste larri eta errudunaren ondorioz lan-kontratua suntsitzera daramana. Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina onesten duen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 54. Artikuluak arautzen du.
   Honako hauek kontratuaren arau-haustetzat joko dira:

   a) Behin eta berriz eta justifikatu gabe berandu joatea edo ez joatea lanera.
   b) Diziplinarik eza edo desobedientzia lanean.
   c) Enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonei egindako irainak, ahozkoak zein fisikoak, bai eta

pertsona horiekin bizi diren familiartekoei egindakoak ere.

d) Kontratuaren fede ona urratzea nahiz lana gauzatzean konfiantza gehiegikeriak egitea.
e) Lan errendimendu normala edo adostua modu jarraituan eta borondatez murriztea.
f) Ohiko mozkorkeria edo toxikomania, baldin eta lanean negatiboki eragiten badute.
g) Arraza edo etnia jatorria, erlijioa edo sinesmenak, desgaitasuna, adina edo orientazio sexuala dela eta egindako jazarpena eta jazarpen sexuala edo sexuagatikoa egitea enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonei.

2. **<u>Kaleratze objektiboa</u>**: (Kolektiboa edo banakakoa izan daiteke) enpresariaren aldebakarreko erabakia da, eta lan-kontratua suntsitzea dakar, enpresaren antolaketari edo funtzionamenduari eragiten dieten arrazoiengatik (arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak). Urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52 artikuluan arautzen da, eta horren bidez onesten da Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina. Kontratua honako arrazoi hauengatik suntsitu ahal izango da:

a) Langilearen trakestasunagatik, aurretiaz ezaguna edo enpresan eraginkorki kokatu ostean azaldutakoa izanda ere.Probaldi bat bete aurretik izandako trakestasuna ezin izango da alegatu hori bete ostean.

b) Langilea ez egokitzeagatik bere lanpostuan egindako aldaketa teknikoetara, baldin eta aldaketa horiek arrazoizkoak badira. Aurrez, enpresariak langileari ikastaro bat eskaini beharko dio, egindako aldaketetara egokitzea erraztuko duena. Prestakuntzari eskainitako denbora laneko denbora efektibotzat joko da beti, eta enpresariak ordura arteko batez besteko soldata ordainduko dio langileari. Enpresariak ezin izango du suntsitzea erabaki harik eta gutxienez bi hilabete igarotzen diren arte aldaketa txertatu zenetik edo egokitzeko prestakuntza amaitu zenetik.

c) 51.1 artikuluan aurreikusitako kasuren bat gertatzen denean eta suntsitzeak artikulu horretan ezarritakoa baino pertsona kopuru txikiagoari eragiten dionean

Langileen ordezkariek lehentasuna izango dute enpresan gelditzeko atal honetan aipatzen den kasuan.

d) Lanera ez joateagatik, justifikatuta egon arren aldizka gertatzen denean eta bi hilabetez jarraian lansaio baliodunen ehuneko hogeira iristen denean. Hori guztia, baldin eta aurreko hamabi hilabeteetako asistentzia faltak, guztira, egun baliodunen ehuneko bostera iristen badira, edo ehuneko hogeita bostera hamabi hilabeteko aldiaren baitako lau hilabete ez-jarraitan.

Ez dira asistentzia falta gisa zenbatuko, aurreko paragrafoko ondorioetarako, honako arrazoi hauen ondorioz gertatzen direnak: greba orokorra (greba horrek irauten duen bitartean); langileen legezko ordezkarien jarduerak gauzatzea; amatasuna, haurdunaldiko eta edoskitzeko arriskua; haurdunaldiak, erditzeak edo edoskitzeak eragindako gaixotasunak; aitatasuna; lizentziak eta oporrak; gaixotasuna edo lanekoa ez den istripua, baldin eta baja osasun zerbitzu ofizialek adostu badute eta hogei egun baino gehiagoko iraupena badu; genero biolentziatik eratorritako egoera fisiko edo psikologikoak eragindako kasuetan, baldin eta arretako gizarte zerbitzuek edo osasun zerbitzuek, kasuan kasu, egiaztatu badute.

Minbiziarengatik edo gaixotasun larri batengatik tratamendua hartzeagatiko hutsegiteak ere ez dira zenbatuko.

e) Irabazi asmorik gabeko erakundeek plan eta programa publiko zehatzak egikaritzeko zuzenean hitzartutako kontratu mugagabeen kasuan, zuzkidura ekonomiko egonkorrik ez dutenean eta administrazio publikoek finantzatzen dituztenean urteko aurrekontuko edo aurrekontuz kanpoko kontsignazioen bidez, izaera finalistako kanpo-ordainketen ondorio gisa, lan-kontratua mantentzeko beharrezko kontsignazioa nahikoa ez izateagatik.

Suntsitzeak 51.1 artikuluan ezarritako langile kopuruari edo gehiagori eragiten badie, artikulu horretan aurreikusitakoprozedurari jarraitu beharko zaio.

2.- BANAKAKO KALERATZEA VS KOLEKTIBOA

Kaleratzea banakakoa izango da langile bakarrari eragiten badio edo ez bada iristen 51. artikuluko atalaseetara. Kaleratze bat kolektibotzat jo daiteke soilik arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak baldin badaude tarteko, eta gutxieneko langile kopuru bati eragin behar dio.

Langileen Estatutuaren testu bategina onetsi zuen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 51. artikuluaren arabera, kaleratze kolektibotzat joko da arrazoi ekonomikoetan, teknikoetan, antolaketakoetan edo ekoizpenekoetan oinarritutako kontratu-suntsipena, laurogeita hamar eguneko tartean, honako hauei eragiten badie gutxienez:

a) Hamar langile, ehun langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.

b) Langile kopuruaren ehuneko hamarra, ehun eta hirurehun langile artean dauzkaten enpresen kasuan.

c) Hogeita hamar langile, hirurehun langile baino gehiagoko enpresen

kasuanHau da, honako kasu hauetan jo behar da **kaleratze kolektibora:**

- Lan-kontratuen suntsitzeak, arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik, antolaketakoengatik edo ekoizpenekoengatik, honako langile kopuru honi eragiten badio 90 eguneko tartean:
  - 10 langile, 100 langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.
  - Langile kopuruaren % 10, 100 eta 300 langile artean dauzkaten enpresen kasuan.
  - 30 langile 300 langile baino gehiagoko enpresen kasuan.

Laneko kontratua suntsitzeak enpresako plantilla osoari eragiten dionean, baldin eta ukitutako langilekopurua bost baino handiagoa bada.

3.- ENPLEGUA ARAUTZEKO ESPEDIENTEAK

Urriaren 29ko 1483/2012 Errege Dekretuaren bidez arautzen da kaleratze kolektiboen eta kontratuak etetearen nahizjardunaldia murriztearen prozeduren araudia.

Hiru kasu hartzen dira aintzat:

a) Arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik suntsitzea kontratuak

b) Lan-kontratua etetea (“Langileen Estatutuaren 47. artikuluan aipatzen diren arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik eten ahal izango da lan-kontratua, kapitulu horretan aurreikusitako prozeduraren arabera, baldin eta langileak egiten zuen jarduera eteteak egun osoei, jarraituei edo txandakakoei eragitenbadie, gutxienez lansaio arrunt batean zehar”).

c) Jardunaldia murriztea arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik (lansaioaren ehuneko 10 eta 70 arteko aldi baterako murrizketa, eguneroko, asteroko, hileroko edo urteroko lansaioaren oinarriaren gain kalkulatua).

EUSKO JAURLARITZAREN "EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARI ETA PERTSONEN ARTEKO BESTE INDARKERIA MOTA BATZUEI BURUZKO 2024KO INKESTAN" JASOTAKO DEFINIZIOAK

INDARKERIA PSIKOLOGIKOA: Istanbulgo Hitzarmenean honela definitzen da: "nahita pertsona baten osotasun psikologikoaren aurka bortxaz edo mehatxuz larriki erasotzea". (33. artikulua). Inkesta honetan, indarkeria psikologikoa bikotearen eremuan baino ez da kontuan hartzen, eta abusu emozionaleko eta jokabide kontrolatzaileko ekintzak barne hartzen dituzten hainbat jokabide biltzen ditu.

Jokabide horiei "kalte ekonomikoa" kontzeptua gehitu zaie, indarkeria psikologikoarekin lot daitekeena. Indarkeria-mota horren barruan sartzen dira inkestatutako emakumearekiko bikotekideak dituen portaera hauek: 1- Gutxiestea, umiliatzea edo iraintzea, bakarrik edo beste pertsona batzuen aurrean. 2- Debekatu lagunak ikustea, zaletasun edo hobbyren batean aritzea edo jardueraren bat egitea. 3- Gertuko familiak edo beste ahaide batzuk (aitona-amonak, izebak...) ikusteko debekua. 4- Emakumea non dagoen behin eta berriz kontrolatzea, eta GPS bidez, telefonoz, sare sozialen bidez eta abar aurkitzea. 5- Haserre, beste gizon batekin hitz egiten bada, edo arrazoirik gabe desleiala izatearen akusazioak. 6- Etxetik irteteko baimena eskatu behar izatea edo etxean giltzapetu izana. 7- Lan egiteko debekua. 8- Familia-ekonomia osoa kontrolatzea edo emakumeak egiten dituen gastuak gehiegi kontrolatzea. 9- NANa edo pasaportea gorde edo kendu zaio, kontrolatzeko asmoz. 10- Beldurtzeko edo kikiltzeko portaerak, adibidez, oihu egitea edo gauzak apurtzea. 11- Seme-alabei edo axola zaion beste norbaiti min egitearekin mehatxatzea. 12- Seme-alabak eramatearekin edo haien zaintza ukatzearekin mehatxatzea. 13- Bere buruari min egitearekin mehatxatzea, emakumeak uzten badu.

Indarkeria ekonomikoarekin lotutako bi item daude (7. eta 8. itemak). Emakume batek indarkeria ekonomikoa jasan duela ulertuko da, baldin eta haietakoren bati baietz erantzun badio.

INDARKERIA FISIKOA: Istanbulgo Hitzarmenak honela definitzen du indarkeria fisikoa: beste pertsona baten aurka indarkeria fisikoko ekintzak nahita egitea (35. artikulua).

Indarkeria fisikoak, inkesta honetan definitzen den bezala, kalte egiteko mehatxuak ere barne hartzen ditu. Azken emaitzetan, indarkeria fisikoak mehatxuekin eta mehatxurik gabe duen intzidentzia aurkezten da. Indarkeria-mota horrek honako portaera hauek biltzen ditu: 1- Min egitearekin mehatxatuta egotea, beldurra eman dion modu batean. 2- Beldurra edo mina emateko eran bultza egitea, heldu edo iletik tiratu izana. 3- Beldurra edo mina emateko eran nahita aurpegian edo beste nonbait jo izatea. 4- Ukabilarekin edo objektu batekin kolpatzea edo nahita ostikoak ematea, min emanez edo beldurra sortuz. 5- Nahita erre izana. 6- Asfixia- edo itomen-saiakerak nahita jasan izana. 7- Labana bat, pistola bat, azidoa edo antzeko zerbait erabiltzearekin mehatxatu edo bere kontra erabili egin da. 8- Aurretik aipatu gabeko eraren batean indarra erabili dute haren aurka beldurra edo mina eragiteko.

SEXU-INDARKERIA: Istanbulgo Hitzarmenean honela definitzen da: "(a) beste pertsona baten gorputzeko edozein atal edo objektu bat baimenik gabe sartzea baginan, uzkian edo ahoan, sexu-izaeraz; (b) beste pertsona bati baimendu gabeko gainerako sexu-ekintzak; (c) beste pertsona bat hirugarren batekin baimendu gabeko sexu-ekintzak egitera behartzea". Argitzen du, halaber, adostasuna borondatez eman behar dela, pertsonaren erabaki askearen adierazpen gisa, inguruko baldintzen testuingurua kontutan hartuz (36. artikulua).

Inkesta horren esparruan, sexu-harremana honela definitzen da: "bagina- edo uzki-penetrazioa, aho-sexua, edo objektuekin penetrazioa". Inkesta honetan sexu-indarkeriari bikotearen eremuan (6 item) eta bikotetik kanpo (7 item) ematen zaion tratamendua bestelakoa da. Kontuan izan behar da Eurostatek ezarritako bortxaketa terminoa (lehen lau

itemen batura) ez datorrela bat Espainiako egungo araudian jasotakoarekin. Horren arabera, sexu-erasoa sexu-askatasunaren aurkako edozein ekintza da, indarkeria edo larderia egon ala ez, eta bortxaketa haragizko sexu-eraso bati dagokio (baginatik, uzkitik edo ahotik).

Indarkeria-mota horrek honako portaera hauek biltzen ditu: 1- Sexu-harremanak izatera behartu dute, mehatxatuz, hari helduz edo beste edozein modutan min eginez. 2- Sexu-harremanak izan ditu alkoholaren edo drogen eraginez ukatu ezin izan duenean. 3- Nahi ez zituen sexu-harremanak izatera behartu dute, uko eginez gero gerta zitekeenaren beldur zelako. 4- Indarrez beste pertsona batekin/batzuekin sexu-harremanak izatera behartu dute, mehatxatuz edo xantaia eginez (baita diruaren, ondasunen edo mesedeen truke ere). 5- Sexu-harremanak izatera behartzen saiatu dira, mehatxatuz, helduz edo nolabait minduz, baina sexu-harremanak ez ziren gertatu. 6- Iraingarria edo umiliagarria iruditu zitzaion eta lehen aipatu ez den beste sexu-praktikaren bat egitera behartu dute. 7- Aurrez aipatutakoaz gain, norbaitek ukitu dizkio genitalak, bularrak, ipurdia edo ezpainak, nahi ez zuenean. (Bikotetik kanpoko sexu-indarkeriarako bakarrik).

INDARKERIA LAN-EREMUAN: Biktimaren lan-inguruneko gizonek indarkeria erabiltzen dutenean, lantokian edo lantokitik kanpo gertatzen den kontuan hartu gabe. Identifikatzen duena da biktimak eta erasotzaileak lotura profesionala izan dutela: nagusia, mendekoak, lankideak, bezeroak, erabiltzaileak...

BIKOTEA: Biktimaren bikotekidea edo bikotekide ohia izan diren pertsona guztiak dira biktimarekin harreman intimo/sentimental afektibo sexuala dutenak edo izan dutenak, bizikidetza edo lotura legala izan edo ez, harreman sexualak egon ala ez, eta harreman horren iraupena edozein dela ere: senarra edo senar ohia; elkartze zibilak edo bizikideak; harreman informalean dauden edo irteten ari diren pertsonak; ezkontza desegin edo deusez deklaratu zaien pertsonak; ezkontzeko edo batasun zibil bat hasteko formalki edo informalki konprometituta egon diren pertsonak. Egungo bikotekidea inkestatutako emakumearen ezkontidea edo izatezko bikotekidea da, eta harekin bikote-harremana du gaur egun, baita inkestatuarekin harreman afektiboa duen edozein pertsona ere, berarekin bizi ala ez.

SEXU-JAZARPENA: Istanbulgo Hitzarmenean (40. artikulua) honela definitzen da: Pertsona baten duintasunaren aurka egitea helburu edo ondorio duen eta nahi ez den edozein sexu-jokabide, ahozkoa, hitzik gabekoa edo fisikoa, bereziki ingurune larderiatsua, apalesgarria, umiliagarria edo iraingarria sortzen denean. Jazarpenarekiko aldea da konnotazio sexuala duela. Istanbulgo Hitzarmenean honela definitzen da jazarpena: Nahita egiten denean, beste pertsona baten aurkako mehatxuzko portaera bat behin baino gehiagotan hartzea, haren segurtasunagatik beldurra sortzeko (34. artikulua).

Indarkeria-mota horrek honako portaera hauek biltzen ditu: 1- Deseroso sentiarazi duten begirada temati edo lizunak. 2- Sexualki esplizituak diren irudi edo bideoen eraginpean egotea, eta, ondorioz, minduta, umiliatuta edo beldurtuta sentitzea. 3- Sexu-txantxa lotsagabeak edo bere gorputzari edo bizitza pribatuari buruzko iruzkin iraingarriak. 4- Irainduta, umiliatuta edo kikilduta sentiarazi zuten hitzordu bat izateko iradokizun desegokiak. 5- Iradokizun desegokiak edozein sexu-jardueratarako. 6- Nahi ez den kontaktu fisikoa, hala nola beharrezkoa ez den hurbiltasuna, gorputz-atalak ukitzea, musuak/besarkadak, edo nahi ez duen beste edozein. 7- Iradokizun desegokiak sare sozialetan eta Interneten. 8- Sexualki esplizituak eta desegokiak diren mezu elektronikoak edo testu-mezuak. 9- Sexu-proposamenak edo -iradokizunak onartzen ez badira, ondorio desatseginak dituzten mehatxuak. 10- Sexu-keinuak edo exhibizionismoak. 11- Norbaitek material pornografikoa ikustera behartu du, bere borondatearen kontra. 12- Emakumearen eduki sexualeko argazkiak edo bideoak argitaratzea edo argitaratzeko mehatxua egitea. 13- Mehatxuak edo irainak sare sozialen, mugikorraren edo posta elektronikoaren bidez. 14- Lana, ikasketak edo antzekoak hobetzeko iradokizunak edo proposamenak, norbaitekin ateratzearen edo sexu-harremanak izatearen truke. 15- Sexu-konnotazioa duten eta aipatu ez diren antzeko beste portaera batzuk, irainduta, umiliatuta edo beldurtuta sentiarazten zutenak.

JAZARPEN ERREPIKATUA: Biktimaren bizitzan zehar errepikatzen diren jokabide edo ekintza iraingarri edo mehatxagarriak barne hartzen ditu. Indarkeria-mota honek pertsona batek egindako jokabideak eta ekintzak biltzen ditu, hala nola nahi ez dituen mezuak bidali izana (sare sozialetako mezuak, posta eta gutunak eta abar). Indarkeria-mota horrek honako portaera hauek biltzen ditu: 1- Nahi ez diren mezuak (sare sozialetako mezuak barne), mezu elektronikoak, gutunak edo opariak bidaltzea. 2- Telefono-dei lizunak, mehatxagarriak, gogaikarriak edo isilak. 3- Behin eta berriz saiatu dira emakumearekin harremanetan egoten, haren zain egon dira edo haren etxetik, ikastetxetik edo lanetik kanpo egon dira. 4- Zuzenean jarraitu edo zelatatu dute. 5- Nahita kaltetu dituzte haren gauzak (autoa, motorra, postontzia eta abar) edo axola zaizkion pertsonen gauzak, edo kalte egin diete maskotei. 6- Emakumeari buruzko iruzkin iraingarriak edo lotsagarriak egin dituzte publikoki, sare sozialak barne. 7- Hari buruzko argazki edo informazio oso pertsonala argitaratu dute.

HEZKUNTZA

- **Hezkuntzaren Nazioarteko Sailkapen Normalizatuak (HNSN 2011) eta Hezkuntzaren Sailkapen Nazionalak (HSN 2014) honako kategorizazio hau ezarri dute:**

HNSH 2011	*HSN 2014*
0. Lehen haurtzaroko hezkuntza edo lehen hezkuntzaren aurrekoa 1. Lehen hezkuntza 2. Bigarren hezkuntza baxua 3. Bigarren hezkuntza altua 4. DBH ondorengo hezkuntza ez tertziarioa 5. Hezkuntza tertziarioa edo maila handiagokoa 5 Ziklo laburreko hezkuntza tertziarioa 6. Hezkuntza tertziarioko edo maila baliokideko gradu 7. Maisutzaren maila, espezializazioa edo baliokidea 8. Doktorego maila edo baliokidea	0. Haur hezkuntza 1. Lehen hezkuntza 2. Bigarren hezkuntzako lehen etapa edo antzekoa 3. Bigarren hezkuntzako bigarren etapa eta antzekoa 4. Goi-mailakoa ez den DBH ondorengo hezkuntza 5. LHko irakaskuntzak, arte plastikoak eta diseinua eta goi graduko kiroletakoak eta baliokideak; batxilergo titulua behar duten unibertsitateko titulu propioak, 2 urtekoak edo luzeagoak 6. Gehienez 240 ECTS kredituko unibertsitate graduak, unibertsitate diplomaturak, adituaren edo espezialistaren unibertsitate titulu propioak eta antzekoak 7. 240 ECTS kreditutik gorako unibertsitate graduak, lizentziaturak, Osasunaren Zientzietako masterrak eta espezialitateak egoitza sistemaren bidez eta antzekoak 8. Doktorego irakaskuntzak 9. Hezkuntza ez formala

- **Unibertsitateko graduak jakintza-adarrei atxikitzea:**

JAKINTZA-ADARRAK				
ARTEAK ETA HUMNITATEAK	**ZIENTZIAK**	**OSASUNAREN ZIENTZIAK**	**INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA**	**GIZARTE ETA LEGE ZIENTZ.**
Arte Gradua	Biologia Gradua	Osasun Biologiako Gradua	Arkitektura Gradua	Antropologia Sozialeko eta Kulturako Gradua
Arte Eszenikoetako Gradua	Biokimika Gradua	Erizaintza Gradua	Diseinua Gradua	Jarduera Fisikoko Zientzietako Gradua
Arte Ederretako Gradua	Bioteknologia Gradua	Farmazia Gradua	Informatika Gradua	Kirolaren Zientzietako Gradua
Dantzaren Zientzietako Gradua	Elikagaien Zientziako eta Teknologiako Gradua	Fisioterapia Gradua	Ingeniaritza Aeronautikoko Gradua	Lanaren eta Giza Baliabideen Zientzietako Gradua
Antzinateko Zientzietako eta Hizkuntzetako Gradua	Ingurumen Zientzietako Gradua	Logopedia	Ingurumen Ingeniaritza Gradua	Lan Harremanetako eta Giza Baliabideetako Gradua
Diseinua Gradua	Zientzia Esperimentaleko Gradua	Medikuntza Gradua	Ingeniaritza Biomedikoko Gradua	Lan Harremanetako eta Enpleguko Gradua
Barnealdeen Diseinuko Gradua	Fisika Gradua	Giza Elikadura Dietetikako Gradua	Ingeniaritza eta Konputagailuen Gradua	Merkataritza Gradua
Moda Diseinuko Gradua	Geologia Gradua	Odontologia Gradua		Garapen, Merkataritza Kudeaketa eta Merkatuko Estrategietako Gradua
Multimedia Diseinu eta Diseinu Grafikoko Gradua	Estatistika Aplikatuko Gradua	Optika eta Optometria Gradua	Eraikuntza Ingeniaritzako Gradua	Marketin Gradua
Espainiera Gradua: hizkuntza eta literatura	Matematika Gradua	Optika, Optometria eta Audiologia Gradua	Energiaren Ingeniaritza Gradua	Marketing eta Kudeaketa Komertzialeko Gradua
Asia eta Afrika Gradua: Arabiera, Txinera eta Japoniera	Matematika eta Estatistika Gradua	Podologia Gradua	Softwarearen Ingeniaritza Gradua	Kriminologia Gradua
Ikasketa Hispanikoetako Gradua:	Kimika Gradua	Psikologia Gradua	Ingeniaritza Elektrikoko Gradua	Zuzenbide Gradua
espainiera eta bere literaturak				

Ikasketa Ingelesetako Gradua: Hizkuntza, Literatura eta Kultura		Lan-terapiako Gradua	Komunikazioetako Ingeniaritza Elektronikoko Gradua	Ekonomia Gradua
Filologia Klasikoko Gradua		Albaitaritza Gradua		Estatistika eta Enpresa Gradua
Filosofia Gradua			Komunikazio Zibiletako Ingeniaritza Gradua	Haur Hezkuntzako Gradua
Geografia eta Historia Gradua			Diseinu Industrialeko eta Produktuaren Garapeneko Ingeniaritza Gradua	Lehen Hezkuntzako Gradua
Kultur Kudeaketako Gradua			Industriala eta Produktuaren Garapena	Gizarte Hezkuntzako Gradua
Historia Gradua			Elektronika, Industria eta Automatika Ingeniaritza Gradua	Pedagogia Gradua
Artearen Historiako Gradua			Materialen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Administrazioko eta Zuzendaritzako Gradua
Historiako eta Musikaren Zientzietako Gradua			Ikus-entzuneko Sistemen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Zuzendaritzako eta Sorkuntzako Gradua
Humanitate Gradua			Ikus-entzuneko Sistemen Ingeniaritza eta Multimedia Gradua	Finantza Zuzendaritza eta Kontabilitateko Gradua
Hizkuntza eta Literatura Espainoleko Gradua			Komunikazio Sistemen Ingeniaritza Gradua	Finantza eta Kontabilitateko Gradua
Komunikazioan eta Marketinean Aplikaturiko Hizkuntzetako Gradua			Informazio Sistemetako Ingeniaritza Gradua	Merkataritza eta Finantza Kudeaketako Gradua
Hizkuntza Moderno eta Itzulpengintza Gradua			Soinu eta irudiaren Ingeniaritza Gradua	Geografia eta Lurraldearen Antolamenduko Gradua
Hizkuntza Modernoaren eta Bere Hizkuntzen Gradua			Teknologia Industrialeko Ingeniaritza Gradua	Hirigintza, Lurralde Antolamendu eta Iraunkortasuneko Gradua
Hizkuntza Moderno, Kultura eta Komunikazio Gradua			Telekomunikazio Teknologietako Ingeniaritza Gradua	Publizitate Komunikazioko Gradua
Paisajismo Gradua			Ingeniaritza Industrialeko Gradua	Ikus-entzunezko eta Multimedia Gradua
Itzulpengintza Gradua			Ingeniaritza Matematikako Gradua	Kazetaritza Gradua
Itzulpengintza eta Interpretazio Gradua			Ingeniaritza Mekanikoko Gradua	Publizitate Gradua
			Ingeniaritza Kimikoko Gradua	Publizitate eta Harreman Politiketako Gradua
			Telekomunikazio Sistemen Ingeniaritzako Gradua	Zientzia Politiketako Gradua
			Antolaketa Industrialeko Gradua	Zientzia Politikoko eta Administrazio Politikoko Gradua
				Zientzia Politikoko eta Merkataritza Kudeaketako Gradua
				Nazioarteko Harremanetako Gradua
				Soziologia Gradua
				Turismo eta Aisialdi Enpresen Nazioarteko Zuzendaritza Gradua
				Garraioaren eta Logistikaren Zientzietako Gradua
				Gizarte Laneko Gradua
				Informazio eta Dokumentazio Gradua

GIZARTE BABESA

- **Adinkeria**

  Adinaren ziozko diskriminazioa, ingelesezko “ageism” terminoarekin ere ezaguna (aldi berean, Europako Batzordeak «edaísmo» itzuli du gaztelaniara) adinaren zioz pertsonen edo taldeen kontra eginiko estereotipifikazioa eta diskriminazioa da. Pertsonak adinaren arabera diskriminatzen dituzten zenbait sinesmen, arau eta balio biltzen ditu adinkeriak.

- **Gizarte Babesaren Kontua1[1].**

  SEEPROS Gidaliburuaren arabera, hauexek biltzen ditu Gizarte Babesaren kontzeptuak: "ezarritako zenbait arriskuk edo beharrek familientzat eta banakoentzat dakarten karga arintzeko erakunde publikoek edo pribatuek eginiko esku-hartzeak, betiere aldibereko, elkarrekiko edo banako akordiorik ez badago". Banako “akordiorik” ez izateak berekin dakar taldeka egitea arriskuaren, kontingentziaren edo beharraren estaldura, eta beraz, kanpoan gelditzen dira banako ekimenen, partikularren edo soilik bere alde hartutako familien ondoriozko balizko gastuak.

  Soilik Gizarte Segurantzaren Sistemetako erakundeek buruturiko ekintzak biltzen dituzten gizarte babesaren arloko beste estatistika batzuen aurrean, hala nola Lanaren Nazioarteko Bulegoa, SEEPROS metodologian, definizio orokorreko beharkizunen arabera gizarte babesteko ekintzak burutzen dituen edozein erakundetara dago irekita behatze-eremua, publikoa nahiz pribatua.

  Hona hemen Gizarte Babesaren kontzeptuaren barruko estaldura duten kontingentziak:

  - **Gaixotasun funtzioa / Osasun arreta: Funtzio horretan, bi prestazio mota sartu behar dira:**

    – Gaixotasunaren ziozko sarreren galera ordezteko eskudiruzko prestazioak.

    – Irizpide horrek berekin dakar baliaezintasunagatik edo amatasunagatik emandako laguntza funtzio horretan sartzea baliaezintasunaren edo familiaren/seme-alaben ordez, hurrenez hurren. Langileari enpresan emandako osasun arreta ez dago bilduta, ekoizpen prozesuko beharrezko input gisa hartzen baita; errendimendua lortzen du enpresarioak horregatik.

  - **Baliaezintasun funtzioa:** funtzio horren barruan, bi mota handitan sailka daitezkeen hainbat prestazio biltzen dira:

    – Alde batetik, lan jarduera egiteko gaitasuna osorik edo zati batez galtzearen ziozko sarrerak murrizketa konpentsatzeko onuradunari emandako prestazio ekonomikoak, legerian ezarritakoaren arabera.

    – Bestalde, errehabilitazio zerbitzuak eta beste batzuk, gaixotasun / osasun arreta funtzioan zenbatzen den osasun laguntzakoak izan ezik.

Garrantzizkoa da zehaztea soilik zenbatzen direla funtzio honetan erretiro adinera iritsi ez diren onuradunek jasotako baliaezintasun pentsioak. Adin hori gaindituta, zahartzaro funtzioari egozten zaio prestazioa. Era berean, ez dira hemen sartzen lan ezintasuneko aldietako diru eta laguntza prestazioak (legean ezarritako irizpideekin bat etorriz), gaixotasun /osasun arreta funtzioan.

- **Zahartzaro funtzioa:** zahartzaroaren ondorioak nolabait arintzeko sortutako prestazio multzo osoa hartzen du bere baitan, hauexek barne: sarreren galera, ohiko atazak egiteko autonomia galera edo gizarte jardueraren gutxipena.

[1] 1 http://www.eustat.eus/estadisticas/tema_94/opt_0/tipo_5/ti_Cuenta_de_la_Proteccion_Social/temas.html

ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, erretiro eta zahartzaro pentsioak eta baliaezintasun pentsioak biltzen ditu funtzioak, baldin eta onuradunak 65 urte edo gehiago badituzte.

- Bizirik irauten dutenen funtzioa: funtzio honetan, diru-iturri nagusia den senidearen edo pertsonaren galera izan dutenei emandako prestazio ekonomiko guztiak daude bilduta. ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, bizirik irauteari dagozkion pentsio guztiak daude bilduta.

  Era berean, heriotzak eragindako kargak betetzeko zenbait konpentsazio biltzen dira, hala nola ehorztetxeko gastuak.

- **Familia / Seme-alabak** funtzioak: seme-alaben jaiotzak eta hazkuntzak dakartzan gastuak gutxitzeko familiei emandako diru-laguntzak sartzen ditu, baita familiako beste kide batzuen mantentzea ere. Emakume langileei erditu aurretik edo ondoren emandako errentak mantentzea ere sartzen da.

  Halaber, funtzio honetan biltzen dira familia erakundea eta bereziki seme-alabak babesteko gizarte zerbitzu guztiak hala nola zentro espezializatuetako edo etxe partikularretako ostatu-hartzea, edo haurtzaindegi zerbitzuak.

- **Langabezia funtzioa:** SEEPROS 1996ko Gidaliburuan funtzio horrek, enplegu politiketako ohiko sailkapenaren arabera, neurri pasiboak biltzen dira alde batetik, hots, ordaindutako enplegurik ez izateak dakartzan ondorioak arintzeko –bereziki sarrera-iturri nahikorik ez izatearekin lotutakoak-, eta bestetik, neurri aktiboak, langabezia egoerei aurrea hartzeko edo gutxitzeko.

Horrenbestez, langabezia subsidioek (zati batekoa edo osoa), bizirik irauteko errentak edo erretiro aurreratuko pentsioak osatzen dute funtzioa, betiere erretiroa hartzeko arrazoia lan-merkatuaren egoeran badago, baita lanbide heziketako subsidioak eta onuradunak gaur egun eta geroan enpleguaren aldetik izan ditzakeen posibilitateak hobetzeko era guztietako laguntzak eta prestazioak. Horrez gain, INEMek bere kargura dauden langabeek zenbait onura jasotzeko duten eskubidea bermatzeko Gizarte Segurantzari eginiko kotizazioak zenbatzen dira funtzio honetan.

- **Etxebizitza funtzioa**: kasu honetan, etxebizitza gastuei aurre egiteko familiei emandako laguntzak dira. Okupatzaileentzako laguntzak izan behar dute, etxebizitzaren jabeak izan zein alokairuan izan, eta ez eraikitzaileentzat edo beren etxebizitzak okupatzen ez dituzten jabeentzat. Honakoak dira, funtsean, laguntzak: alokairu kostuak edo hipoteka interesen ordainketak gutxitzeko ohiko transferentziak.

  Aurreko edizioen aldean, Eusko Jaurlaritzak etxebizitzaren arloko eskumenak erabiltzearen ondoriozko gastuak biltzen dira edizio honetan. Ildo horretan, aldatu egin da serie osoa, emaitzak bateratuak izan daitezen denboraren aldetik. Metodologia dela-eta, etxebizitza eskuratzen dutenen aldeko zuzeneko diru-laguntzen eta interesen subsidioen zenbatekoak zenbatu dira soilik, baita alokairuko etxebizitzaren sustatzaileentzako eta eskuratzaileentzako laguntzak ere.

- **Beste tokiren batean sailkatu gabeko Gizarte Bazterketa funtzioa**: funtzio honen garrantzia oso txikia da SEEPROS 1996ko Gidaliburuak planteatzen duen eskema funtzionalaren eraketan. Beste ezein funtziotan sartzen ez diren arriskuekin eta beharrekin lotutako prestazioak daude bertan. Funtzioak, jakina, prestazio sorta heterogenoa biltzen du, zeinen ezaugarri komuna diru-baliabide urriarekin lotutako gizarte bazterketak galarazten edo arintzen saiatzea baita, edo osasunaren, hezkuntzaren edo enpleguaren arloko arazoen presentziarekin loturikoak.

Bestalde, hona hemen sistemak eta sistema-taldeak Euskal Autonomia Erkidegoko Gizarte Babeseko Kontuan:

- **Gizarte Segurantzaren Sistema.** Gizarte Segurantzako erregimenek osatzen dute. Erregimen horiek kudeatzen dituzte Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak, Itsasoko Gizarte Institutuak eta laneko istripuen eta gaixotasun profesionalen mutualitateek. Gizarte segurantzaren familia-babesa dago bilduta berariazko sistema batean. Gizarte Segurantzaren Konpentsazio Fondoa fikziozko sistema da, gizarte segurantzan superabita eta defizita duten erregimenen arteko transferentzien konpentsazio-ganbera gisa diharduena eta erregimen horien artean ezin bana daitezkeen gastuak eta sarrerak egozten zaizkionak.

- Enplegu Institutu Nazionala. Erakunde independente bat da eta garrantzi handia du langabeen gizarte-babesean.
- Funtzionario publikoen erregimenak. Epigrafe honetan Funtzionario Publikoen Araubide Berezia dagokien langileen gizarte-babeserako diru-sarrerak eta gastuak daude jasota. Horren barruan sartzen dira oinarrizko prestazioak deritzenak edo klase pasiboen erregimena, eta administrazio-mutualismoari dagozkionak, aipaturiko aldian indarrean dauden funtzionarioen hiru mutualitateek ordaindutakoak: Estatuko Funtzionario Zibilen Mutualitatea (MUFACE), Indar Armatuen Gizarte Erakundeak (ISFAS) eta Mutualitate Orokor Judiziala (MUGEJU). Multzo horretan sartzen da, baita ere, herri-administrazioek haien langileek aldi baterako ezintasunen bat dutenean edo seme- alabaren bat izaten dutenean haien soldata eta ordainsariei eusteko jartzen dituzten zenbatekoen balioespena.
- Bestelako Gizarte Babeseko Sistemak: askotariko sistemek eta erakundeek emandako gizarte babesa biltzen duen gainerakoen multzoa da eta, beraz, taldeetako heterogeneoena da. Hona hemen taldekatzen dituen sistemarik garrantzitsuenak:
- Osasun sistema publikoa, osasunaren arloko beren eskumenak direla bide euskal administrazioek eginiko jarduketak biltzen ditu.
- Gizarte zerbitzuen sistema publikoa, EAEko administrazioren maila desberdinek gizarte zerbitzuaren arloan dauden erantzukizunak biltzen dituena. Langileen enplegatzaileengandik zuzenean jasotzen dituzten eta prestazio horien nahitaezkotasunaren arabera bi sistematan banantzen direnak.
- Gizarte aseguru pribatuaren definizioari dagozkion aseguru fenomenoak, Kontuen Europako Sistemaren (KES-95) arabera, bereziki Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen zati bat (honelakotzat har daiteke).
- Gizarte babesaren arloan berariazko helburua duten erakunde publikoen ekintza, hala nola Soldatak Bermatzeko Fondoa (FOGASA).
- Gizarte zerbitzuen arloan diharduten Irabazteko Asmorik gabeko Erakunde Pribatuen jarduketa.